

Hof van cassatie - Cour de cassation

TRADCAS

2021

(Vertaalde) samenvattingen van arresten van het hof van cassatie, geordend volgens rolnummer.

Résumés (traduits) des arrêts de la Cour de cassation, classés en fonction de numéro de rôle.

C.17.0306.N

18 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211018.3N.5](#)

AC nr. ...

Het personeelslid aan wie de tuchtstraf terugzetting in weddeschaal wordt opgelegd, bouwt gedurende de termijn van de terugzetting wel dienstanciënniteit maar geen loonschaalanciënniteit op in de weddeschaal waaruit het door de tuchtstraf van de terugzetting tijdelijk is verwijderd; na afloop van die tuchtstraf zal het personeelslid de oorspronkelijke weddeschaal herwinnen met de vóór de tuchtstraf in die weddeschaal verworven loonschaalanciënniteit en de intussen verworven dienstanciënniteit.

POLITIE - Rechtspositie - Tuchtstraf - Loonanciënniteit - Dienstanciënniteit - Onderscheid

- Artt II.I.1, II.I.2, § 3, II.I.3 en VII.II.24, eerste en tweede lid KB 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten

- Art. 13, eerste en tweede lid Wet 13 mei 1999 houdende het tuchtstatuut van de personeelsleden van de politiediensten

Le membre du personnel auquel est infligée la sanction disciplinaire de rétrogradation dans l'échelle de traitement acquiert, pendant la période de rétrogradation, de l'ancienneté dans le service mais non dans l'échelle de traitement dont il a été temporairement écarté en raison de la sanction disciplinaire de rétrogradation; au terme de cette sanction disciplinaire, le membre du personnel regagne l'échelle de traitement initiale avec l'ancienneté d'échelle de traitement acquise dans cette échelle de traitement avant la sanction disciplinaire et l'ancienneté de service acquise dans l'intervalle.

POLICE - Position juridique - Peine disciplinaire - Ancienneté de traitement - Ancienneté de service - Distinction

- Artt II.I.1, II.I.2, § 3, II.I.3 et VII.II.24, al. 1er et 2 A.R du 30 mars 2001 portant la position juridique du personnel des services de police.

- Art. 13, al. 1er et 2 L. du 13 mai 1999

C.17.0407.N

8 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210308.3N.6](#)

AC nr. ...

Artikel 30, § 2 tot § 6, Wet Bescherming Persoon Geesteszieke neemt de regels niet over die vermeld zijn in de artikelen 7, § 2 en § 3, en 13 van deze wet; de voorwaarden waaronder de laatstvermelde twee artikelen de verdere ziekenhuisopname van de zieke regelen, zijn niet van toepassing zijn in hoger beroep.

GEESTESZIEKE - Ziekenhuisopname - Handhaving - Hoger beroep - Procedure

- Artt. 7, §§ 2 en 3, 13 en 30, §§ 2 tot 6 Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

L'article 30, § 2 à 6, de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux ne reprend pas les règles énoncées aux articles 7, § 2 et 3, et 13 de cette loi; les conditions dans lesquelles ces deux derniers articles régissent la suite de l'hospitalisation du malade ne sont pas applicables en degré d'appel.

MALADE MENTAL - Hospitalisation - Maintien - Appel - Procédure

- Art. 7, § 2 et 3, 13 et 30, § 2 à 6 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

Uit de artikel 30, § 3, tweede lid, en vierde lid Wet Bescherming Persoon Geesteszieke en de wetsgeschiedenis volgt dat wanneer de zieke in de beroepsprocedure gebruik wil maken van zijn recht zich te laten bijstaan door een geneesheer-psiater, hieruit niet voortvloeit dat deze laatste een bijkomende termijn moet worden verleend om hem een schriftelijk advies te verstrekken.

Il suit de l'article 30, § 3, alinéas 2 et 4, de la loi du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux et des travaux préparatoires de cette loi que, lorsque le patient, dans le cadre de la procédure de recours, souhaite faire usage de son droit d'être assisté par un médecin psychiatre, il ne découle pas que ce dernier doive bénéficier d'un délai supplémentaire pour lui fournir un avis écrit.

GEESTESZIEKE - Ziekenhuisopname - Handhaving - Hoger beroep - Recht op tegenspraak - Procedure

- Art. 30, § 3, tweede lid, en vierde lid Wet 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke

MALADE MENTAL - Hospitalisation - Maintien - Appel - Droit à des débats contradictoires - Procédure

- Art. 30, § 3, al. 2 et 4 L. du 26 juin 1990 relative à la protection de la personne des malades mentaux

C.17.0412.N

11 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210611.1N.9](#)

AC nr. ...

De rechter die een voorafgaande maatregel beveelt om de toestand van partijen voorlopig te regelen, zonder daarbij een beslissing te nemen over de ontvankelijkheid of de grond van de vordering, neemt een beslissing alvorens recht te doen waartegen geen onmiddellijk hoger beroep openstaat ook al bestond over die maatregel tussen de partijen betwisting en hebben zij hierover het debat gevoerd (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting tussen partijen - Beslissing van de rechter - Appellabiliteit

- Art. 19, derde lid, en 1050 eerste lid Gerechtelijk Wetboek VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Gevorderde voorafgaande maatregel - Betwisting tussen partijen - Beslissing van de rechter - Aard

- Art. 19, derde lid, en 1050 eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge qui ordonne une mesure préliminaire pour régler provisoirement la situation des parties, sans se prononcer à cette occasion sur la recevabilité ou le fondement de la demande, prend une décision avant dire droit qui ne peut faire l'objet d'un appel immédiat, bien que cette mesure ait fait l'objet d'une contestation entre les parties et que celles-ci en aient débattu (1). (1) Voir les concl. du MP. publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Mesure préliminaire demandée - Contestation entre parties - Décision du juge - Appelabilité

- Art. 19, 3^ealinéa et Art. 1050, 1er alinéa Code judiciaire JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mesure préliminaire demandée - Contestation entre parties - Décision du juge - Nature

- Art. 19, 3^ealinéa et Art. 1050, 1er alinéa Code judiciaire

C.17.0511.F

20 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210520.1F.1](#)

AC nr. ...

De artikelen 144 en 146 Grondwet beletten de partijen niet overeen te komen dat zij een derde zullen belasten met de beslechting van een geschil over rechten waarover zij kunnen beschikken en dat de beslissing van die derde jegens hen verbindende kracht zal hebben.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 144 - Artikel 146 - Derde belast met de beslechting, naar recht, van een geschil - Voorwaarden

- Artt. 144 en 146 De gecoördineerde Grondwet 1994

Les articles 144 et 146 de la Constitution ne font pas obstacle à ce que les parties conviennent de confier à un tiers la mission de trancher en droit un litige portant sur des droits dont elles peuvent disposer et que la décision de ce tiers ait la force de la chose décidée à leur égard.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 144 - Article 146 - Mission confiée à un tiers de trancher un litige en droit - Conditions

- Art. 144 et 146 La Constitution coordonnée 1994

C.17.0582.N

26 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210226.1N.7](#)

AC nr. ...

De nieuwe verjaringsregels doen geen afbreuk aan het karakter van openbare orde van artikel 100 Wet Rijkscomptabiliteit.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Schuldvordering - Artikel 100 wet

Les nouvelles règles de prescription sont sans incidence sur le caractère d'ordre public de l'article 100 des lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'État.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Créance - Lois coordonnées sur la

Rijkscapcomptabiliteit - Openbare orde - Inwerkingtreding van nieuwe verjaringsregels

- Artt. 15 en 16 Wet 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof
- Artt. 113 tot 116 Wet 22 mei 2003 houdende organisatie van de begroting en van de comptabiliteit van de federale Staat

comptabilité de l'État, article 100 - Ordre public - Introduction de nouvelles règles de prescription

- Art. 15 et 16 L. du 16 mai 2003
- Art. 113 à 116 L. du 22 mai 2003

De omstandigheid dat de overheid niet onverwijld overgaat tot de verificatieprocedure voor de vorderingsstaat of nalaat om de ingediende vorderingsstaat te betwisten binnen de in artikel 15, § 1, 3° Algemene Aannemingsvoorwaarden bepaalde betalingstermijnen leidt niet van rechtswege tot het verval van het recht op verificatie in hoofde van de overheid of tot een stilzwijgende aanvaarding van de vorderingsstaat door de overheid.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Indienen van een vorderingsstaat - Gebrek aan onmiddellijke verificatie door de overheid

- Art. 15, § 1, 3° Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken
- bijlage bij KB 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken

La circonstance que l'autorité ne procède pas sans délai à la procédure de vérification de l'état d'avancement ou néglige de contester l'état d'avancement introduit dans les délais de paiement fixés à l'article 15, § 1er, 3°, du Cahier général des charges n'entraîne pas de plein droit la déchéance du droit de vérification dont elle dispose ou l'acceptation tacite de l'état d'avancement.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Introduction d'un état d'avancement - Absence de vérification immédiate par l'autorité

- Art. 15, § 1er, 3° Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics
- annexe à l' A.R. du 26 septembre 1996

Een loutere indiening van een vorderingsstaat door de aannemer levert niet het bewijs op van het verschuldigd zijn van het bedrag dat hiermee wordt geëist en dat er voor de procedure tot verificatie van de vorderingsstaat geen vervalltermijn wordt opgelegd.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Indienen van een vorderingsstaat - Bewijs

- Art. 15, § 1 Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken
- bijlage bij KB 26 september 1996 tot bepaling van de algemene uitvoeringsregels van de overheidsopdrachten en van de concessies voor openbare werken

La simple introduction d'un état d'avancement par l'entrepreneur n'apporte pas la preuve de la débite du paiement demandé et qu'aucun délai de déchéance n'est imposé pour la procédure de vérification de l'état d'avancement.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Introduction d'un état d'avancement - Preuve

- Art. 15, § 1er Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics
- annexe à l' A.R. du 26 septembre 1996

Een schuldvordering op de Staat, gemeenschappen en gewesten, die wegens het verstrijken van de termijnen bedoeld in artikel 100 Wet Rijkscomptabiliteit is verjaard, is voorgoed vervallen en tenietgegaan en geeft bijgevolg geen aanleiding tot het ontstaan van een natuurlijke verbintenis in hoofde van de overheidsinstantie; evenmin laat het openbare orde karakter van artikel 100 Wet Rijkscomptabiliteit toe dat de overheid afstand doet van de ingetreden verjaring en de definitief vervallen vordering laat herleven.

GEMEENSCHAP EN GEWEST - Schuldvordering op de Staat, gemeenschappen en gewesten - Andere dan vaste uitgave - Wet Rijkscomptabiliteit - Verjaring

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

VERJARING - Algemeen - Schuldvordering op de Staat, gemeenschappen en gewesten - Andere dan vaste uitgave - Wet Rijkscomptabiliteit - Verjaring

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

Inzake de verjaring van vorderingen tegen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zijn tot 1 januari 2006 de bepalingen van de Wet Rijkscomptabiliteit van toepassing en zijn pas vanaf 1 januari 2006 de gemeenrechtelijke termijnen van de nieuwe wet van toepassing op toekomstige en lopende termijnen.

GEMEENSCHAP EN GEWEST - Schuldvordering - Vordering tegen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Verjaring - Termijnen - Toepasselijke wet - Toepassing in de tijd

- Artt. 50, § 2, en 71, § 1 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten

- Art. 15 Wet 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof

- Art. 1 KB 18 maart 2004 houdende, voor wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, uitstel van de inwerkingtreding van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de

VERJARING - Algemeen - Schuldvordering - Vordering tegen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Verjaring - Termijnen - Toepasselijke wet - Toepassing in de tijd

- Artt. 50, § 2, en 71, § 1 Bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en Gewesten

Une créance sur l'État, les communautés et régions qui, du fait de l'expiration des délais visés à l'article 100 des lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'État, est prescrite, est définitivement éteinte et anéantie et ne donne pas lieu, par conséquent, à la naissance d'une obligation naturelle à charge de l'autorité publique ; le caractère d'ordre public de l'article 100 de ces lois coordonnées ne permet pas davantage à l'autorité de renoncer à la prescription acquise et de ressusciter la créance définitivement éteinte.

COMMUNAUTE ET REGION - Créance sur l'État, les communautés et régions - Dépenses autres que dépenses fixes - Lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat - Prescription

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

PRESCRIPTION - Généralités - Créance sur l'État, les communautés et régions - Dépenses autres que dépenses fixes - Lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat - Prescription

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

S'agissant de la prescription des demandes dirigées contre la Région de Bruxelles-Capitale, les dispositions des lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'État s'appliquent jusqu'au 1er janvier 2006 et ce n'est qu'à partir du 1er janvier 2006 que les délais de droit commun prévus par la nouvelle loi s'appliquent aux délais en cours et futurs.

COMMUNAUTE ET REGION - Créance - Créance contre la Région de Bruxelles-Capitale - Prescription - Délais - Loi applicable - Application dans le temps

- Art. 50, § 2, et 71, § 1er Loi spéciale relative au financement des Communautés et des Régions

- Art. 15 L. du 16 mai 2003

- Art. 1er A.R. du 18 mars 2004

PRESCRIPTION - Généralités - Créance - Créance contre la Région de Bruxelles-Capitale - Prescription - Délais - Loi applicable - Application dans le temps

- Art. 50, § 2, et 71, § 1er Loi spéciale relative au financement des Communautés et des Régions

- Art. 15 Wet 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof

- Art. 1 KB 18 maart 2004 houdende, voor wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, uitstel van de inwerkingtreding van de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de

- Art. 15 L. du 16 mai 2003

- Art. 1er A.R. du 18 mars 2004

Voor andere schuldvorderingen dan die welke voor de Staat een vaste uitgave uitmaken, dient de belanghebbende, om de betaling van de vordering te verkrijgen, een aangifte, staat of rekening over te leggen, waarbij de verjaringstermijn van vijf jaar geldt voor de schuldvorderingen die door de ministers niet zijn geordonnanceerd binnen een termijn van vijf jaar te rekenen vanaf de eerste januari van het jaar gedurende hetwelk ze werden overgelegd.

GEMEENSCHAP EN GEWEST - Andere dan vaste uitgave - Wet Rijkscomptabiliteit - Schuldvordering op de Staat, gemeenschappen en gewesten - Verjaring

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Artt. 68 en 100 KB 10 december 1868 houdende algemeen reglement op Rijkscomptabiliteit

VERJARING - Algemeen - Schuldvordering op de Staat, gemeenschappen en gewesten - Andere dan vaste uitgave - Wet Rijkscomptabiliteit - Verjaring

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Artt. 68 en 100 KB 10 december 1868 houdende algemeen reglement op Rijkscomptabiliteit

S'agissant des créances autres que celles qui constituent un dépense fixe pour l'État, l'intéressé doit, pour obtenir le paiement de la créance, produire une déclaration, un état ou un compte, le délai de prescription quinquennal valant pour les créances qui n'ont pas été ordonnancées par les ministres dans le délai de cinq ans à partir du premier janvier de l'année pendant laquelle elles ont été produites.

COMMUNAUTE ET REGION - Dépenses autres que dépenses fixes - Lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat - Créance sur l'État, les communautés et régions - Prescription

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 68 et 100 A.R du 10 décembre 1868

PRESCRIPTION - Généralités - Créance sur l'État, les communautés et régions - Dépenses autres que dépenses fixes - Lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat - Prescription

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

- Art. 68 et 100 A.R du 10 décembre 1868

Wanneer een vordering reeds verjaard is volgens de oude wet, blijft deze ook na de inwerkingtreding van de nieuwe verjaringswet verjaard, ook al zou de vordering bij toepassing van de nieuwe wet nog niet verjaard zijn, zijn de nieuwe verjaringsregels die worden ingevoerd door de nieuwe wet, niet van toepassing op een schuldvordering waarvan de verjaring is verworven onder de oude wet en die niet blijft verder bestaan als een natuurlijke verbintenis, en moet de rechtsgeldigheid van de afstand aan de definitief verworven verjaring van die vordering beoordeeld worden volgens de oude wet, zelfs indien de afstand zou worden afgeleid uit feiten die dateren van na de inwerkingtreding van de nieuwe wet.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Schuldvordering - Verjaring volgens de oude wet - Inwerkingtreding van de nieuwe wet

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'une action est déjà prescrite selon la loi ancienne, elle demeure prescrite après l'entrée en vigueur de la nouvelle loi de prescription, quand bien même elle ne serait pas encore prescrite sous l'empire de la loi nouvelle, les nouvelles règles de prescription introduites par la loi nouvelle ne s'appliquent pas à une créance dont la prescription est acquise sous le régime de la loi ancienne et qui ne subsiste pas en tant qu'obligation naturelle, et la validité de la renonciation à la prescription définitivement acquise de cette créance doit s'apprécier selon la loi ancienne, même si la renonciation se déduit de faits postérieurs à l'entrée en vigueur de la loi nouvelle.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Créance - Prescription selon la loi ancienne - Entrée en vigueur de la loi nouvelle

- Art. 2 Ancien Code civil

C.17.0608.F

21 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210121.1F.5](#)

AC nr. ...

Het arrest dat naar rechtspraak verwijst, zonder verdere precisering of enige vermelding van de redenen waarop het is gegrond, laat het Hof niet toe zijn wettigheidstoezicht te verrichten en schendt artikel 149 Grondwet.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Op conclusie - Algemeen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Rechtspraak - Verwijzing - Geen precisering of vermelding van de redenen waarop het is gegrond - Wettigheidscontrole - Onmogelijkheid

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Viole l'article 149 de la Constitution l'arrêt qui, en se référant à une jurisprudence, sans autre précision ni indication des motifs qui la fondent, ne permet pas à la Cour d'exercer son contrôle de légalité.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - En cas de dépôt de conclusions - Généralités - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Jurisprudence - Référence - Absence de précision ou d'indication des motifs qui la fondent - Contrôle de légalité - Impossibilité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

C.17.0649.N

6 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210906.3N.6](#)

AC nr. ...

De rechter is niet gebonden door de regels die vervat liggen in de code van geneeskundige plichtenleer, die geen kracht van wet hebben aangezien de code niet verbindend is verklaard (1). (1) Cass. 31 mei 2017, AR P.17.0388.F, AC 2017, nr. 362.

ARTS - Orde van Geneesheren - Code van geneeskundige plichtenleer - Beroepsorden - Geen verbindende kracht

- Art. 15, § 1, tweede lid KB nr. 79 van 10 november 1967

Le juge n'est pas lié par les règles contenues dans le code de déontologie médicale, qui n'ont pas force de loi puisque ce code n'a pas été rendu obligatoire (1). (1) Cass. 31 mai 2017, RG P.17.0388.F, Pas. 2017, n° 362.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Ordre des médecins - Code de déontologie médicale - Ordres professionnels - Absence de force obligatoire

- Art. 15, § 1er, al. 2 A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à

betreffende de Orde der Geneesheren

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde van Geneesheren - Code van geneeskundige plichtenleer - Geen verbindende kracht

- Art. 15, § 1, tweede lid KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

l'Ordre des Médecins

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Ordre des médecins - Code de déontologie médicale - Absence de force obligatoire

- Art. 15, § 1er, al. 2 A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

Overeenkomsten tussen artsen waarbij wordt overeengekomen dat door de ene infrastructuur en diensten ter beschikking worden gesteld en dat de ander een bepaald percentage van zijn ereloon afstaat als forfaitaire gebruiksvergoeding, zijn als dusdanig niet verboden door de artikelen 17, eerste lid, en 18 Wet Gezondheidsberoepen op voorwaarde dat het bedrag van het ereloon dat wordt afgestaan in een redelijke verhouding staat ten opzichte van de verleende tegenprestaties (1). (1) Artt. 17 en 18 Wet Gezondheidsberoepen zoals van toepassing voor het Koninklijk Besluit van 10 mei 2015 houdende coördinatie van het koninklijk besluit nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen.

GENEESKUNDE - Algemeen - Overeenkomst - Erloon - Afstand - Forfaitaire gebruiksvergoeding

- Art. 17, al. 1er et 18 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

Les conventions par lesquelles des médecins conviennent que l'un fournira une infrastructure et des services et que l'autre cédera une certain pourcentage de ses honoraires au titre d'indemnisation d'utilisation forfaitaire ne sont pas interdites en tant que telles par les articles 17, alinéa 1er, et 18 de l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé à condition que le montant des honoraires cédés soit raisonnablement proportionnel aux contreparties fournies (1). (1) Art. 17 et 18 de l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé tels qu'applicables avant l'arrêté royal du 10 mai 2015 portant coordination de l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé.

ART DE GUERIR - Généralités - Convention - Honoraires - Cession - Indemnité d'utilisation forfaitaire

- Artt. 17, eerste lid, en 18 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

C.18.0055.N

25 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210125.3N.6](#)

AC nr. ...

De bevoegdheid van de ambtenaar van de burgerlijke stand om het huwelijk te voltrekken overeenkomstig artikel 167, derde lid, Oud Burgerlijk Wetboek heeft een gebonden karakter.

HUWELIJK - Ambtenaar van de burgerlijke stand - Huwelijksvoltrekking - Uitstel - Termijn - Verstrijken - Voltrekking van het huwelijk - Aard van bevoegdheid

Le pouvoir conféré à l'officier de l'état civil de célébrer le mariage conformément à l'article 167, alinéa 3, de l'ancien Code civil est une compétence liée.

MARIAGE - Officier de l'état civil - Célébration du mariage - Sursis - Délai - Expiration - Célébration du mariage - Nature de la compétence

De rechterlijke macht is bevoegd om een door het bestuur begane onrechtmatige aantasting van een subjectief recht zowel te voorkomen als te herstellen; krachtens het algemeen rechtsbeginsel van de scheiding der machten vermag de rechter daarbij aan het bestuur zijn beleidsvrijheid niet te ontnemen en zich in de plaats van het bestuur te stellen.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Bevoegdheid - Bestuurshandeling - Subjectief recht - Aantasting

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994

SCHEIDING VAN DE MACHTEN [ZIE: 727/05 MACHTEN] - Administratieve rechtshandeling - Huwelijksvoltrekking - Bevoegdheid ambtenaar van de burgerlijke stand - Toetsing - Rechterlijke macht

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994

De weigeringsbeslissing van de ambtenaar van de burgerlijke stand om een huwelijk te voltrekken is een administratieve rechtshandeling.

HUWELIJK - Ambtenaar van de burgerlijke stand - Huwelijksvoltrekking - Uitstel - Termijn - Verstrijken - Weigering - Aard van de rechtshandeling

- Art. 167, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 860 Gerechtelijk Wetboek

Uit artikel 167, eerste, tweede en derde lid, Oud Burgerlijk Wetboek volgt dat indien de ambtenaar van de burgerlijke stand nog geen definitieve beslissing heeft genomen binnen de door hem verlengde termijn van maximum twee maanden vanaf de huwelijksdatum, gebeurlijk verlengd door de procureur des Konings met een periode van maximum drie maanden, hij verplicht is om het huwelijk onverwijld te voltrekken, zelfs indien de in artikel 165, § 3, Oud Burgerlijk Wetboek bedoelde termijn van zes maanden reeds is verstreken; de ambtenaar van de burgerlijke stand die na het verstrijken van de voormelde termijn alsnog weigert het huwelijk te voltrekken, begaat machtsoverschrijding.

HUWELIJK - Ambtenaar van de burgerlijke stand - Huwelijksvoltrekking - Uitstel - Termijn - Verstrijken - Weigering

Le pouvoir judiciaire a tant le pouvoir de prévenir que de réparer toute atteinte illicitement portée à un droit subjectif; en vertu du principe général du droit de la séparation des pouvoirs, le juge ne peut, à cette occasion, priver l'administration de sa liberté politique ni se substituer à celle-ci.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Compétence - Acte administratif - Droit subjectif - Atteinte

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994

SEPARATION DES POUVOIRS [VOIR: 727/05 POUVOIRS - Acte administratif - Célébration du mariage - Compétence de l'officier de l'état civil - Contrôle - Pouvoir judiciaire

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994

La décision de refus de l'officier de l'état civil de célébrer un mariage est un acte administratif.

MARIAGE - Officier de l'état civil - Célébration du mariage - Sursis - Délai - Expiration - Refus - Nature de l'acte juridique

- Art. 167, al. 1er Ancien Code civil

- Art. 860 Code judiciaire

Il suit de l'article 167, alinéas 1er, 2 et 3, de l'ancien Code civil que, si l'officier de l'état civil n'a pas pris de décision définitive dans le délai de deux mois au plus prorogé par lui à partir de la date du mariage, et éventuellement prolongé par le procureur du Roi d'une période de trois mois au maximum, il est tenu de célébrer le mariage sans délai, même dans les cas où le délai de six mois visé à l'article 165, § 3, du Code civil est expiré; l'officier de l'état civil qui persiste dans son refus de célébrer le mariage après l'expiration du délai précité commet un excès de pouvoir.

MARIAGE - Officier de l'état civil - Célébration du mariage - Sursis - Délai - Expiration - Refus

De rechter kan na de beëindiging van de wettelijke samenwoning geen dringende en voorlopige maatregel opleggen die gesteund is op de hulpplicht (1). (1) Zie concl. OM.

LEVENSONDERHOUD - Wettelijke samenwoning - Beëindiging - Dringende en voorlopige maatregelen

- Artt. 1477, §§ 2 en 3, en 1479, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

WETTELIJKE SAMENWONING - Beëindiging - Dringende en voorlopige maatregelen

- Artt. 1477, §§ 2 en 3, en 1479, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

Wanneer een partij in hoger beroep aangeeft het niet eens te zijn met de, in overeenstemming met het voorstel van de andere partij, in eerste aanleg aangewezen notaris oordeelt de rechter onaantastbaar over de aanwijzing van de notaris, met in achtneming van de belangen van de partijen en de vereisten van onpartijdigheid en objectiviteit van de notaris (1). (1) Zie concl. OM.

NOTARIS - Gevorderde boedelbeschrijving - Aanstelling door de eerste rechter van de door een partij voorgestelde notaris - Geen akkoord van de tegenpartij - Taak van de rechter in hoger beroep

- Art. 1178 Gerechtelijk Wetboek

Après la cessation de la cohabitation légale, le juge ne peut imposer de mesure urgente et provisoire fondée sur le devoir de secours (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ALIMENTS - Cohabitation légale - Cessation - Mesures urgentes et provisoires

- Art. 1477, § 2 et 3, et 1479, al. 3 Ancien Code civil

COHABITATION LEGALE - Cessation - Mesures urgentes et provisoires

- Art. 1477, § 2 et 3, et 1479, al. 3 Ancien Code civil

Lorsqu'une partie indique en degré d'appel être en désaccord avec la désignation du notaire en première instance conformément à la proposition de la partie adverse, le juge apprécie souverainement cette désignation, en tenant compte des intérêts des parties et des exigences d'impartialité et d'objectivité qui s'imposent au notaire (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

NOTAIRE - Demande d'inventaire - Désignation par le premier juge d'un notaire proposé par une partie - Désaccord de la partie adverse - Mission du juge en degré d'appel

- Art. 1178 Code judiciaire

C.18.0062.F

18 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210318.1F.6](#)

AC nr. ...

Uit artikel 23 Grondwet volgt dat de juridische bijstand een openbare dienst is die door de eiser gefinancierd en georganiseerd moet worden en dat de eiser de verhuis- en inrichtingskosten van de lokalen van het bureau voor juridische bijstand niet voor zijn rekening dient te nemen, maar de verweerder wel lokalen ter beschikking moet stellen die geschikt zijn voor de uitoefening van die openbare dienst (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 204.

ADVOCAAT - Tweedelijnsbijstand - Openbare dienst - Belgische Staat - Verplichting tot financiering en organisatie - Inhoud

- Art. 23 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 508/19bis Gerechtelijk Wetboek

GRONDWET - Art. 23 - Tweedelijnsbijstand - Openbare dienst - Belgische Staat - Verplichting tot financiering en organisatie - Inhoud

- Art. 23 De gecoördineerde Grondwet 1994

Il suit de l'article 23 de la Constitution que l'aide juridique constitue un service public que le demandeur a l'obligation de financer et d'organiser et qu'est mise à la charge du demandeur non les frais de déménagement et d'aménagement des locaux servant à l'aide juridique mais la mise à la disposition du défendeur de locaux aptes à l'exercice de ce service public (1). (1) Voir les concl. du MP.

AVOCAT - Aide juridique de seconde ligne - Service public - Etat belge - Obligation de financement et d'organisation - Contenu

- Art. 23 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 508/19bis Code judiciaire

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 23 - Aide juridique de seconde ligne - Service public - Etat belge - Obligation de financement et d'organisation - Contenu

- Art. 23 La Constitution coordonnée 1994

C.18.0089.N

7 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210507.1N.8](#)

AC nr. ...

De Verordeningen (EEG) nr. 857/84 en 764/89, die, in overeenstemming met artikel 288, tweede lid VWEU, bepalen dat zij verbindend zijn in al hun onderdelen en rechtstreeks toepasselijk zijn in de lidstaten, zijn, wat hun respectievelijke bepalingen betreft onder de artikelen 2, 3 en 3bis, 4, eerste lid, c), 6 eerste lid, en 12, c) voldoende duidelijk, bepaald en onvoorwaardelijk, hebben aldus rechtstreekse gevolgen in de Belgische rechtsorde en scheppen voor de rechtzoekenden individuele rechten die door de nationale rechtbanken moeten worden beschermd (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie - Verordening - Verordeningen (EEG) nr. 857/84 en 764/89 - Verbindend en rechtstreeks toepasselijk

Het is enkel vereist dat een melkproducent landbouwer in hoofdberoep is opdat hij in aanmerking komt voor de toekenning van een extra referentiehoeveelheid maar niet voor de toekenning van een referentiehoeveelheid of een specifieke referentiehoeveelheid (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Verordening - Verordening (EEG) nr. 857/84 - Melkproducent - Toekenning referentiehoeveelheid - Toekenning specifieke referentiehoeveelheid - Toekenning extra referentiehoeveelheid

- Artt. 2, 3, 3bis en 4, eerste lid, c Verordening 857/84/EEG van de Raad van 31 maart 1984 houdende algemene voorschriften voor de toepassing van de in artikel 5quater van verordening (EEG) nr. 804/68 bedoelde heffing in de sector melk en zuivelprodukten

- Art. 2 Verordening (EEG) Nr. 764/89 van de Raad van 20 maart 1989 tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 857/84 houdende algemene voorschriften voor de toepassing van de in artikel 5 quater van Verordening (EEG) nr. 804/68 bedoelde heffing in de sector melk en

Les règlements (CEE) n° 857/84 et 764/89, qui, conformément à l'article 288, alinéa 2, du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne, prévoient qu'ils sont obligatoires dans tous leurs éléments et directement applicables dans les États membres et qui sont, en ce qui concerne leurs dispositions figurant respectivement aux articles 2, 3 et 3bis, 4, alinéa 1er, sous c), 6, alinéa 1er, et 12, sous c), inconditionnels, suffisamment clairs et précis, ont donc des effets directs dans l'ordre juridique belge et créent pour les justiciables des droits individuels qui doivent être protégés par les juridictions nationales (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne - Règlement - Règlements (CEE) n° 857/84 et 764/89 - Application obligatoire et directe

Il est requis qu'un producteur laitier exerce l'activité agricole à titre principal seulement pour pouvoir prétendre à l'octroi à d'une quantité de référence supplémentaire mais pas pour l'octroi d'une quantité de référence ou d'une quantité de référence spécifique (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Règlement - Règlement (CEE) n° 857/84 - Producteur laitier - Octroi d'une quantité de référence - Octroi d'une quantité de référence spécifique - Octroi d'une quantité de référence supplémentaire

- Art. 2, 3, 3bis en 4, al. 1er, c Règlement 857/84/CEE du Conseil du 31 mars 1984 portant règles générales pour l'application du prélèvement visé à l'article 5quater du règlement (CEE) n° 804/68 dans le secteur du lait et des produits laitiers

- Art. 2 Règlement C.E.E. n° 764/89 du Conseil du 20 mars 1989

Het is niet vereist dat een melkproducent landbouwer in hoofdberoep is, opdat hij als producent in de zin van artikel 12, c) Verordening (EEG) nr. 857/84, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie, kan worden aangemerkt (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Verordening - Verordening (EEG) nr. 857/84 - Melkproducent

Il n'est pas requis qu'un producteur laitier exerce l'activité agricole à titre principal pour pouvoir être qualifié de producteur au sens de l'article 12, sous c), du règlement (CEE) n° 857/84, tel qu'il est interprété par la Cour de justice de l'Union européenne (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Règlement - Règlement (CEE) n° 857/84 - Producteur laitier

C.18.0306.F

21 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210121.1F.4](#)

AC nr. ...

Artikel 1, eerste lid, van de wet van 29 augustus 1988 is ook van toepassing op de nalatenschappen die goederen bevatten die behoren tot een landbouwbedrijf dat niet meer door de overledene werd geëxploiteerd op de dag van zijn overlijden, maar dat op dat ogenblik door een of meerdere van zijn erfgenamen in de rechte nederdalende lijn werd geëxploiteerd.

LANDBOUW - Landbouwbedrijf - Geen exploitatie door de overledene op de dag van zijn overlijden - Exploitatie door een of meerdere erfgenamen in de rechte nederdalende lijn - Toepasselijke wet

- Art. 1, eerste lid Wet 29 augustus 1988 op de erfregeling inzake landbouwbedrijven met het oog op het bevorderen van de continuïteit

L'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 29 août 1988 est également applicable aux successions qui comprennent des biens constituant une exploitation agricole qui n'était plus exploitée par le défunt au jour de son décès mais qui l'était alors par un ou plusieurs de ses héritiers en ligne directe descendante.

AGRICULTURE - Exploitation agricole - Absence d'exploitation par le défunt au jour de son décès - Exploitation par un ou plusieurs héritiers en ligne directe descendante - Loi applicable

- Art. 1er, al. 1er L. du 29 août 1988

C.18.0314.N

16 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211216.1N.8](#)

AC nr. ...

Behoudens wanneer de wet uitdrukkelijk anders bepaalt, kan het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in burgerlijke zaken slechts worden geweerd indien de bewijsverkrijging de betrouwbaarheid van het bewijs aantast of indien hierdoor het recht op een eerlijk proces in gevaar wordt gebracht; de rechter dient hierbij rekening te houden met al de omstandigheden van de zaak, waaronder de wijze waarop het bewijs werd verkregen, de omstandigheden waarin de onrechtmatigheid werd begaan, de ernst van de onrechtmatigheid en de mate waarin hierdoor het recht van de wederpartij werd geschonden, de bewijsnood van de partij die de onrechtmatigheid beging en de houding van de wederpartij (1). (1) Cass. 14 juni 2021, AR C.20.0418.N, AC 2021, nr. 437, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210614.3N.2.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Gebruik in burgerlijke zaken - Taak van de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in burgerlijke zaken - Taak van de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Opdat de rechter kan overgaan tot beëindiging van de onderhoudsverplichting is het voldoende dat hij vaststelt dat de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd en moet daarnaast niet aangetoond zijn dat deze samenleving daadwerkelijk de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde heeft verbeterd.

LEVENSONDERHOUD - Samenwonen uitkeringsgerechtigde met nieuwe partner - Beëindiging van de onderhoudsverplichting - Beoordeling door de rechter

- Art. 301, § 10, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

Sauf disposition contraire expressément prévue par la loi, l'utilisation d'une preuve obtenue illégalement en matière civile ne peut être écartée que si son obtention entache sa fiabilité ou si elle compromet le droit à un procès équitable ; le juge doit tenir compte, à cet égard, de toutes les circonstances de la cause, notamment la manière dont la preuve a été obtenue, les circonstances dans lesquelles l'illégalité a été commise, la gravité de l'illégalité et la mesure dans laquelle le droit de la partie adverse a été violé, le besoin de preuve de la part de la partie qui a commis l'illégalité et l'attitude de la partie adverse (1). (1) Cass. 14 juin 2021, RG C.20.0418.N, Pas. 2021, n° 437.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Preuve obtenue illégalement - Utilisation en matière civile - Mission du juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Utilisation d'une preuve obtenue illégalement en matière civile - Mission du juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Pour que le juge puisse mettre fin à l'obligation alimentaire, il suffit qu'il constate que le créancier d'aliments vit maritalement avec une autre personne et il ne doit pas avoir été démontré par ailleurs que cette cohabitation a effectivement amélioré la situation économique du créancier d'aliments.

ALIMENTS - Cohabitation du créancier d'aliments avec un nouveau partenaire - Fin de l'obligation alimentaire - Appréciation par le juge

- Art. 301, § 10, al. 3 Ancien Code civil

Het verlies van een kans is een specifieke schade die bestaat in het zeker verlies van een waarschijnlijk voordeel; wie een zeker voordeel verliest, kan niet de vergoeding vorderen van andere schade dan die welke het verlies van een kans uitmaakt (1). (1) Zie Cass. 6 december 2013, AR C.10.0245.F, AC 2013, nr. 662; Cass. 22 juni 2017, AR C.13.0151.F, AC 2017, nr. 412, met concl. OM op datum in Pas.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhervorming, enz.) - Hervorming - Nietig verzoek tot huurhervorming - Veroordeling van de huurder tot teruggave van het pand - Contractuele aansprakelijkheid - Fout van de advocaat van de huurder - Schade - Voorwerp

- Artt. 1147, 1149, 1150 en 1151 Oud Burgerlijk Wetboek

ADVOCAAT - Hervorming - Nietig verzoek tot huurhervorming - Veroordeling van de huurder tot teruggave van het pand - Contractuele aansprakelijkheid - Handelshuur - Fout van de advocaat van de huurder - Schade - Voorwerp

- Artt. 1147, 1149, 1150 en 1151 Oud Burgerlijk Wetboek
OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Contractuele aansprakelijkheid - Schade - Verlies van een zeker voordeel - Gevolg - Geen verlies van een kans

- Artt. 1147, 1149, 1150 en 1151 Oud Burgerlijk Wetboek
OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Contractuele aansprakelijkheid - Schade - Verlies van een kans

- Artt. 1147, 1149, 1150 en 1151 Oud Burgerlijk Wetboek

La perte d'une chance est un dommage spécifique qui consiste en la perte certaine d'un avantage probable ; celui qui perd un avantage certain ne peut réclamer la réparation du dommage distinct que constitue la perte d'une chance (1). (1) Voir Cass. 6 décembre 2013, RG C.10.0245.F, Pas. 2013, n° 662 ; Cass. 22 juin 2017, RG C.13.0151.F, Pas. 2017, n° 412, avec concl. MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Renouvellement - Demande de renouvellement nulle - Condamnation du preneur à restituer les lieux - Responsabilité contractuelle - Faute de l'avocat du preneur - Dommage - Objet

- Art. 1147, 1149, 1150 et 1151 Ancien Code civil

AVOCAT - Renouvellement - Demande de renouvellement nulle - Condamnation du preneur à restituer les lieux - Responsabilité contractuelle - Bail commercial - Faute de l'avocat du preneur - Dommage - Objet

- Art. 1147, 1149, 1150 et 1151 Ancien Code civil

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Responsabilité contractuelle - Dommage - Perte d'un avantage certain - Conséquence - Pas de perte de chance

- Art. 1147, 1149, 1150 et 1151 Ancien Code civil
CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Responsabilité contractuelle - Dommage - Perte d'une chance

- Art. 1147, 1149, 1150 et 1151 Ancien Code civil

C.18.0417.F

18 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210118.3F.1](#)

AC nr. ...

De betaling van de bij de ZIV-wet voorgeschreven prestaties vormt geen schade voor de verzekeringsinstelling die, overeenkomstig artikel 2, i), ZIV-wet, een landsbond is van ziekenfondsen die krachtens artikel 3 van de wet van 6 augustus 1990 betreffende de ziekenfondsen en de landsbonden van ziekenfondsen zijn opgericht voor en belast met de deelname aan die verzekering (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 31.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Verzekeringsinstelling - Verplichte verzekering - Wettelijke of reglementaire verplichtingen - Geneeskundige verzorging en uitkeringen - Betaling van de prestaties

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Schade -

Le paiement des prestations prévues par la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, ne constitue pas un dommage pour l'organisme assureur qui est, conformément à l'article 2, i), de cette loi, une union nationale de mutualités instituées pour et chargées de participer à cette assurance en vertu de l'article 3 de la loi du 6 août 1990 relative aux mutualités et aux unions nationales de mutualités (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Organisme assureur - Assurance obligatoire - Obligations légales ou réglementaires - Soins de santé et indemnités - Paiement des prestations

- Art. 1382 Ancien Code civil

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Généralités - Responsabilité hors contrat - Dommage - Organisme assureur - Assurance obligatoire - Obligations légales ou réglementaires - Soins de santé et

Verzekeringsinstelling - Verplichte verzekering - Wettelijke of reglementaire verplichtingen - Geneeskundige verzorging en uitkeringen - Betaling van de prestaties

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

indemnités - Paiement des prestations

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.18.0464.N

8 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210208.3N.6](#)

AC nr. ...

Het door de wet van 6 juli 2017 ingevoegde artikel 1110, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek dat de gevolgen regelt van een door het Hof uitgesproken vernietigingsarrest, is slechts van toepassing op arresten van het Hof die zijn gewezen na de inwerkingtreding van die bepaling.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Algemeen - Vernietigingsarrest - Gevolgen - Wet 6 juli 2017 - Inwerkingtreding

- Art. 1110, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 1110, alinéa 4, du Code judiciaire inséré par la loi du 6 juillet 2017 portant simplification, harmonisation, informatisation et modernisation de dispositions de droit civil et de procédure civile ainsi que du notariat, et portant diverses mesures en matière de justice, qui règle les conséquences d'un arrêt de cassation prononcé par la Cour, ne s'applique qu'aux arrêts rendus par la Cour après l'entrée en vigueur de cette disposition.

CASSATION - Etendue - Généralités - Arrêt de cassation - Conséquences - Loi du 6 juillet 2017 - Entrée en vigueur

- Art. 1110, al. 4 Code judiciaire

C.18.0487.N

26 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210326.1N.6](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat het verslag van vaststelling bedoeld in artikel 8, § 1, eerste lid, Decreet van 27 november 2015 betreffende lage-emissiezones niet is ondertekend levert een onregelmatigheid op, maar heeft niet tot gevolg dat de rechter de inhoud ervan buiten beschouwing dient te laten en deze inhoud niet kan gelden als inlichting (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Algemeen - Lage-emissiezone - Verslag van vaststelling - Niet-ondertekend verslag

- Art. 8, § 1, eerste, vierde en vijfde lid Decreet 27 november 2015 betreffende lage emissiezones

GEMEENTE - Lage-emissiezone - Verslag van vaststelling - Niet-ondertekend verslag

- Art. 8, § 1, eerste, vierde en vijfde lid Decreet 27 november 2015 betreffende lage emissiezones

La circonstance que le rapport de constat visé à l'article 8, § 1er, alinéa 1er, du décret du Conseil flamand du 27 novembre 2015 relatif aux zones à basses émissions n'est pas signé constitue une irrégularité mais n'a pas pour effet que le juge doit faire abstraction de son contenu et que ce contenu ne peut valoir à titre de renseignement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Généralités - Zone de basses émissions - Rapport de constat - Rapport non signé

- Art. 8, § 1er, al. 1er, 4 et 5 Décret du 27 novembre 2015 relatif aux zones de basses émissions

COMMUNE - Zone de basses émissions - Rapport de constat - Rapport non signé

- Art. 8, § 1er, al. 1er, 4 et 5 Décret du 27 novembre 2015 relatif aux zones de basses émissions

C.18.0552.F

11 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210311.1F.8](#)

AC nr. ...

Het zakelijk karakter van de leningsovereenkomst verhindert niet dat de partijen zich vooraf, via een wederkerige belofte, ertoe verbinden de zaak te leveren en te aanvaarden, waarbij die belofte, door afgifte van de zaak, resulteert in een lening (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 179.

LENING - Zakelijk karakter

- Art. 1892 Oud Burgerlijk Wetboek

Le caractère réel du contrat de prêt ne fait pas obstacle à ce que les parties s'engagent préalablement par une promesse réciproque à livrer la chose et à l'accepter, laquelle se dénoue en un prêt par la remise de la chose (1). (1) Voir les concl. MP.

PRET - Caractère réel

- Art. 1892 Ancien Code civil

De lening onderscheidt zich van de kredietopeningsovereenkomst, waarbij de kredietgever zich ertoe verbindt aan de kredietnemer geldsommen of een persoonlijk krediet ter beschikking te stellen, terwijl de kredietnemer het recht, maar niet de verplichting, heeft die geldsommen op te nemen of op dat krediet een beroep te doen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 179.

LENING - Kredietopening

- Art. 1892 Oud Burgerlijk Wetboek

Le prêt se distingue du contrat d'ouverture de crédit, par lequel le créancier s'engage à mettre à la disposition du débiteur ses fonds ou son crédit personnel tandis que ce dernier a le droit, mais non l'obligation, de prélever les fonds ou de faire appel à ce crédit (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRET - Ouverture de crédit

- Art. 1892 Ancien Code civil

C.18.0606.F

18 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210218.1F.1](#)

AC nr. ...

Noch artikel 7 noch enig ander artikel WAM wijkt af van het recht dat artikel 14 Wet Landverzekeringsovereenkomst aan de verzekeraar toekent om de dekking te schorsen en de overeenkomst op te zeggen wegens niet-betaling van de premie; hieruit volgt dat artikel 5, derde lid, van het koninklijk besluit van 13 februari 1991, dat van dat recht afwijkt zonder daartoe door een bijzondere wet gerechtigd te zijn, onwettig is (1). (1) Art. 5, derde lid, KB van 13 februari 1991, vóór de wijziging ervan door het KB van 22 december 2017.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Grondwet - Artikel 159 - Niet-betaling van de premie - Afgifte door de verzekeraar van het verzekeringsbewijs, de zogenaamde "groene kaart" - Uitwerking - Afstand van het recht om de dekking te schorsen en de overeenkomst op te zeggen - Wettigheid van artikel 5, derde lid, van het koninklijk besluit van 13 februari 1991

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 2 en 14 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst
- Artt. 2 en 14 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Ni l'article 7 ni aucun autre article de la loi du 21 novembre 1989 ne déroge au droit que l'article 14 de la loi du 25 juin 1992 reconnaît à l'assureur de suspendre la garantie et de résilier le contrat pour défaut de paiement de la prime; il s'ensuit que l'article 5, alinéa 3, de l'arrêté royal du 13 février 1991, qui déroge à ce droit sans y être habilité par aucune loi particulière, est illégal (1). (1) A.R. du 13 février 1991, art. 5, al. 3, avant sa modification par l'A.R. du 22 décembre 2017.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Constitution - Article 159 - Non-paiement de la prime - Délivrance par l'assureur du certificat dit « carte verte » - Effet - Renonciation à suspendre la garantie et à résilier le contrat - Légalité de l'article 5, alinéa 3, de l'arrêté royal du 13 février 1991

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 et 14 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre
- Art. 2 et 14 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 7 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 7 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 5, derde lid KB 13 februari 1991 houdende de inwerkingtreding en uitvoering van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 5, derde lid KB 13 februari 1991 houdende de inwerkingtreding en uitvoering van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Noch artikel 7 noch enig ander artikel WAM wijkt af van het recht dat artikel 14 Wet Landverzekeringsovereenkomst aan de verzekeraar toekent om de dekking te schorsen en de overeenkomst op te zeggen wegens niet-betaling van de premie; hieruit volgt dat artikel 5, derde lid, van het koninklijk besluit van 13 februari 1991, dat van dat recht afwijkt zonder daartoe door een bijzondere wet gerechtigd te zijn, onwettig is (1). (1) Art. 5, derde lid, KB van 13 februari 1991, vóór de wijziging ervan door het KB van 22 december 2017.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Niet-betaling van de premie - Afgifte door de verzekeraar van het verzekeringsbewijs, de zogenaamde "groene kaart" - Uitwerking - Afstand van het recht om de dekking te schorsen en de overeenkomst op te zeggen - Wettigheid van artikel 5, derde lid, van het koninklijk besluit van 13 februari 1991

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 2 en 14 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Art. 7 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 5, derde lid KB 13 februari 1991 houdende de inwerkingtreding en uitvoering van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

MACHTEN - Rechterlijke macht - Grondwet - Artikel 159 - Niet-betaling van de premie - Afgifte door de verzekeraar van het verzekeringsbewijs, de zogenaamde "groene kaart" - Uitwerking - Afstand van het recht om de dekking te schorsen en de overeenkomst op te zeggen - Wettigheid van artikel 5, derde lid, van het koninklijk besluit van 13 februari 1991

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 2 en 14 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Art. 7 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 7 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 5, al. 3 A.R. du 13 février 1991 portant mise en vigueur et exécution de la loi du 21 novembre 1989

- Art. 5, al. 3 A.R. du 13 février 1991 portant mise en vigueur et exécution de la loi du 21 novembre 1989

Ni l'article 7 ni aucun autre article de la loi du 21 novembre 1989 ne déroge au droit que l'article 14 de la loi du 25 juin 1992 reconnaît à l'assureur de suspendre la garantie et de résilier le contrat pour défaut de paiement de la prime; il s'ensuit que l'article 5, alinéa 3, de l'arrêté royal du 13 février 1991, qui déroge à ce droit sans y être habilité par aucune loi particulière, est illégal (1). (1) A.R. du 13 février 1991, art. 5, al. 3, avant sa modification par l'A.R. du 22 décembre 2017.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Non-paiement de la prime - Délivrance par l'assureur du certificat dit « carte verte » - Effet - Renonciation à suspendre la garantie et à résilier le contrat - Légalité de l'article 5, alinéa 3, de l'arrêté royal du 13 février 1991

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 et 14 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 7 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 5, al. 3 A.R. du 13 février 1991 portant mise en vigueur et exécution de la loi du 21 novembre 1989

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Constitution - Article 159 - Non-paiement de la prime - Délivrance par l'assureur du certificat dit « carte verte » - Effet - Renonciation à suspendre la garantie et à résilier le contrat - Légalité de l'article 5, alinéa 3, de l'arrêté royal du 13 février 1991

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 et 14 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Artt. 2 en 14 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Art. 7 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 7 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 5, derde lid KB 13 februari 1991 houdende de inwerkingtreding en uitvoering van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 5, derde lid KB 13 februari 1991 houdende de inwerkingtreding en uitvoering van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Niet-betaling van de premie - Afgifte door de verzekeraar van het verzekeringsbewijs, de zogenaamde "groene kaart" - Uitwerking - Afstand van het recht om de dekking te schorsen en de overeenkomst op te zeggen - Wettigheid van artikel 5, derde lid, van het koninklijk besluit van 13 februari 1991

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 2 en 14 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Art. 7 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 5, derde lid KB 13 februari 1991 houdende de inwerkingtreding en uitvoering van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Grondwet - Artikel 159 - Niet-betaling van de premie - Afgifte door de verzekeraar van het verzekeringsbewijs, de zogenaamde "groene kaart" - Uitwerking - Afstand van het recht om de dekking te schorsen en de overeenkomst op te zeggen - Wettigheid van artikel 5, derde lid, van het koninklijk besluit van 13 februari 1991

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 2 en 14 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Art. 7 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 5, derde lid KB 13 februari 1991 houdende de inwerkingtreding en uitvoering van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

- Art. 2 et 14 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 7 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 7 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 5, al. 3 A.R. du 13 février 1991 portant mise en vigueur et exécution de la loi du 21 novembre 1989

- Art. 5, al. 3 A.R. du 13 février 1991 portant mise en vigueur et exécution de la loi du 21 novembre 1989

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Non-paiement de la prime - Délivrance par l'assureur du certificat dit « carte verte » - Effet - Renonciation à suspendre la garantie et à résilier le contrat - Légalité de l'article 5, alinéa 3, de l'arrêté royal du 13 février 1991

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 et 14 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 7 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 5, al. 3 A.R. du 13 février 1991 portant mise en vigueur et exécution de la loi du 21 novembre 1989

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtes et règlements - Constitution - Article 159 - Non-paiement de la prime - Délivrance par l'assureur du certificat dit « carte verte » - Effet - Renonciation à suspendre la garantie et à résilier le contrat - Légalité de l'article 5, alinéa 3, de l'arrêté royal du 13 février 1991

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 et 14 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 7 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

- Art. 5, al. 3 A.R. du 13 février 1991 portant mise en vigueur et exécution de la loi du 21 novembre 1989

Uit de samenhang tussen artikelen 16, eerste lid, 62 en 72 Faillissementswet volgt dat de buitenbezitstelling alle goederen van de gefailleerde treft die een boedel uitmaken waarvan de curator het beheer verzorgt en dat de met een bijzondere zekerheid bezwaarde goederen deel uitmaken van die boedel (1). (1) Faillissementswet, vóór de wijziging ervan door de wet van 11 augustus 2017.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKkoord EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Goederen - Buitenbezitstelling

- Artt. 16, eerste lid, 62, en 72 Wet 8 augustus 1997

Il suit de la combinaison des articles 16, alinéa 1er, 62 et 72 de la loi du 8 août 1997 que le dessaisissement frappe l'ensemble des biens du failli qui constituent une masse dont le curateur a la gestion et que les biens grevés d'une sûreté spéciale font partie de cette masse (1). (1) L. du 8 août 1997, avant sa modification par la loi du 11 août 2017.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Biens - Dessaisissement

- Art. 16, al. 1er, 62, et 72 L. du 8 août 1997 sur les faillites

De vordering tot niet-tegenstelbaarverklaring van de akte die leidt tot de onttrekking van een met een bijzondere zekerheid bezwaard goed of de rechtsvordering tot herstel van de aantasting voortvloeiend uit het ontbreken van een dergelijk goed in het actief van het faillissement, strekt niet tot de vergoeding van een eigen schade van de bevoorrechte schuldeiser maar van een schade die aan de boedel van goederen is toegebracht; enkel de curator heeft bijgevolg de hoedanigheid om die vordering in te stellen (1). (1) Faillissementswet, vóór de wijziging ervan door de wet van 11 augustus 2017.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKkoord EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Goederen - Met een bijzondere zekerheid bezwaard goed - Vordering tot niet-tegenstelbaarverklaring van de akte die leidt tot de onttrekking ervan aan het actief van het faillissement - Rechtsvordering tot herstel van de aantasting voortvloeiend uit het ontbreken van een dergelijk goed in het actief van het faillissement - Onderwerp - Persoon met de hoedanigheid om in rechte op te treden

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

VORDERING IN RECHTE - Faillissement, faillissementsakkoord en gerechtelijk akkoord - Met een bijzondere zekerheid bezwaard goed - Vordering tot niet-tegenstelbaarverklaring van de akte die leidt tot de onttrekking ervan aan het actief van het faillissement - Rechtsvordering tot herstel van de aantasting voortvloeiend uit het ontbreken van een dergelijk goed in het actief van het faillissement - Onderwerp - Persoon met de hoedanigheid om in rechte op te treden

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

L'action en inopposabilité de l'acte ayant pour effet de soustraire à l'actif de la faillite un bien grevé d'une sûreté spéciale ou l'action en réparation de l'atteinte résultant de l'absence, dans l'actif de la faillite, d'un tel bien, ne vise pas l'indemnisation d'un préjudice propre au créancier privilégié, mais celle d'un dommage causé à la masse des biens; le curateur a, partant, seule qualité pour l'intenter (1). (1) L. du 8 août 1997, avant sa modification par la loi du 11 août 2017.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Biens - Bien grevé d'une sûreté spéciale - Action en inopposabilité de l'acte ayant pour effet de le soustraire à l'actif de la faillite - Action en réparation de l'atteinte résultant de l'absence, dans l'actif de la faillite, d'un tel bien - Objet - Personne ayant qualité pour agir

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

DEMANDE EN JUSTICE - Faillite et concordats - Bien grevé d'une sûreté spéciale - Action en inopposabilité de l'acte ayant pour effet de le soustraire à l'actif de la faillite - Action en réparation de l'atteinte résultant de l'absence, dans l'actif de la faillite, d'un tel bien - Objet - Personne ayant qualité pour agir

- Art. 17 Code judiciaire

- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

De schuldvordering van de schuldenaar op een derde die hij aan zijn schuldeiser in pand geeft, blijft deel uitmaken van zijn vermogen, zelfs als die derde de pandhouder rechtstreeks moet betalen op de vervaldag.

La créance dont le débiteur est titulaire sur un tiers et qu'il affecte en gage au profit de son créancier continue à faire partie de son patrimoine, lors même que ce tiers devrait à l'échéance payer directement au créancier gagiste.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKkoord EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Goederen - Overdracht van schuldvorderingen als waarborg door de schuldenaar aan zijn schuldeiser - Titularis van de schuldvordering

- Artt. 2073 en 2079 Oud Burgerlijk Wetboek

PAND - Faillissement, faillissementsakkoord en gerechtelijk akkoord - Overdracht van schuldvorderingen als waarborg door de schuldenaar aan zijn schuldeiser - Titularis van de schuldvordering

- Artt. 2073 en 2079 Oud Burgerlijk Wetboek

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Biens - Remise de créances à titre de garantie par le débiteur au profit de son créancier - Titulaire du droit de créance

- Art. 2073 et 2079 Ancien Code civil

GAGE - Faillite et concordats - Remise de créances à titre de garantie par le débiteur au profit de son créancier - Titulaire du droit de créance

- Art. 2073 et 2079 Ancien Code civil

De algemene opdracht van de curator bestaat erin de activa van het faillissement te gelde te maken en de eventuele opbrengst uit die tegeldemaking te verdelen (1). (1) Cass. 2 oktober 2014, AR C.13.0288.F, AC 2014, nr. 570, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 6 december 2012, AR C.11.0654.F, AC 2011, nr. 671, met concl. van advocaat-generaal GENICOT op datum in Pas.; Faillissementswet, vóór de wijziging ervan door de wet van 11 augustus 2017.

La mission générale du curateur est de réaliser l'actif de la faillite et de distribuer les deniers qui proviendraient de la réalisation de cet actif (1). (1) Cass. 2 octobre 2014, RG C.13.0288.F, Pas. 2014, n° 570, avec concl. MP ; Cass. 6 décembre 2012, RG C.11.0654.F, Pas. 2012, n° 671, avec concl. de M. Génicot, avocat général ; L. du 8 août 1997, avant sa modification par la loi du 11 août 2017.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKkoord EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Goederen - Curator - Opdracht

- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Biens - Curateur - Mission

- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

Enkel de curator heeft de hoedanigheid om namens de boedel in rechte op te treden en de gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers uit te oefenen; hieruit volgt dat een schuldenaar enkel de hoedanigheid heeft om in rechte op te treden als hij zich kan beroepen op individuele schade (1). (1) Zie Cass. 2 oktober 2014, AR C.13.0288.F, AC 2014, nr. 570, met concl. OM op datum in Pas.

Le curateur a seul qualité pour agir en justice au nom de la masse et exercer les droits qui sont communs à l'ensemble des créanciers; il s'ensuit qu'un créancier n'a qualité pour agir en justice que s'il peut se prévaloir d'un préjudice individuel (1). (1) Voir Cass. 2 octobre 2014, RG C.13.0288.F, Pas. 2014, n° 570, avec concl. MP.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKkoord EN GERECHTELIJ - Rechtspleging - Curator - Vordering in rechte - Hoedanigheid - Schuldeiser - Hoedanigheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

FAILLITE ET CONCORDATS - Procédure - Curateur - Demande en justice - Qualité - Créancier - Qualité

- Art. 17 Code judiciaire

- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

VORDERING IN RECHTE - Faillissement, faillissementsakkoord en gerechtelijk akkoord - Curator - Hoedanigheid - Schuldeiser - Hoedanigheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

DEMANDE EN JUSTICE - Faillite et concordats - Curateur - Qualité - Créancier - Qualité

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

De gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers zijn de rechten die voortvloeien uit de schade ten gevolge van eender wiens fout waardoor het passief van het faillissement wordt verzaamd of het actief wordt verminderd; wegens de schade die aldus wordt toegebracht aan de boedel van goederen en rechten die de gemeenschappelijke waarborg van de schuldeisers vormen, is die fout voor die schuldeisers de oorzaak van een collectieve schade en tast ze de rechten aan die zij, gelet op de aard van de rechten, gezamenlijk uitoefenen (1). (1) Faillissementswet, vóór de wijziging ervan door de wet van 11 augustus 2017.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS AKKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Goederen - Curator - Hoedanigheid - Gemeenschappelijke rechten van alle schuldeisers

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

VORDERING IN RECHTE - Faillissement, faillissementsakkoord en gerechtelijk akkoord - Curator - Hoedanigheid - Gemeenschappelijke rechten van alle schuldeisers

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

Les droits communs à l'ensemble des créanciers sont les droits résultant de dommages causés par la faute de toute personne qui a eu pour effet d'aggraver le passif de la faillite ou d'en diminuer l'actif; en raison du dommage qui est ainsi causé à la masse des biens et droits qui constituent le gage commun des créanciers, cette faute est la cause d'un préjudice collectif pour ces créanciers et elle porte atteinte aux droits que ceux-ci, eu égard à leur nature, ont en commun (1). (1) L. du 8 août 1997, avant sa modification par la loi du 11 août 2017.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Biens - Curateur - Qualité - Droits communs à l'ensemble des créanciers

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

DEMANDE EN JUSTICE - Faillite et concordats - Curateur - Qualité - Droits communs à l'ensemble des créanciers

- Art. 17 Code judiciaire

- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

Hoewel het onderzoek van het bestaan en de omvang van de schade verband houdt met de gegrondheid van de rechtsvordering, bepaalt de beoordeling van het individueel karakter van die schade of de schuldenaar de hoedanigheid heeft om in rechte op te treden, en houdt die beoordeling bijgevolg verband met de ontvankelijkheid van de rechtsvordering (1). (1) Zie Cass. 17 januari 2008, AR F.06.0079.N, AC 2008, nr. 33.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS AKKOORD EN GERECHTELIJ - Rechtspleging - Schuldeiser - Vordering in rechte -

Si l'examen de l'existence et de l'étendue du préjudice relève du fondement de l'action, l'appréciation du caractère individuel de celui-ci détermine la qualité à agir du créancier, partant, relève de la recevabilité (1). (1) Voir Cass. 17 janvier 2008, RG F.06.0079.N, Pas. 2008, n° 33.

FAILLITE ET CONCORDATS - Procédure - Créancier - Demande en justice - Qualité - Recevabilité

Hoedanigheid - Ontvankelijkheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

VORDERING IN RECHTE - Faillissement, faillissementsakkoord en gerechtelijk akkoord - Schuldeiser - Vordering in rechte - Hoedanigheid - Ontvankelijkheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

- Art. 17 Code judiciaire
 - Art. 17 Code judiciaire
 - Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites
 - Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites
- DEMANDE EN JUSTICE - Faillite et concordats - Créancier - Demande en justice - Qualité - Recevabilité*

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites
- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

Hoewel het onderzoek van het bestaan en de omvang van de schade verband houdt met de gegrondheid van de rechtsvordering, bepaalt de beoordeling van het individueel karakter van die schade of de schuldenaar de hoedanigheid heeft om in rechte op te treden, en houdt die beoordeling bijgevolg verband met de ontvankelijkheid van de rechtsvordering (1). (1) Zie Cass.17 januari 2008, AR F.06.0079.N, AC 2008, nr. 33.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS AKKOORD EN GERECHTELIJ - Rechtspleging - Schuldeiser - Vordering in rechte - Hoedanigheid - Ontvankelijkheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

VORDERING IN RECHTE - Faillissement, faillissementsakkoord en gerechtelijk akkoord - Schuldeiser - Vordering in rechte - Hoedanigheid - Ontvankelijkheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997
- Artt. 16 tot 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 en 99 Wet 8 augustus 1997

Si l'examen de l'existence et de l'étendue du préjudice relève du fondement de l'action, l'appréciation du caractère individuel de celui-ci détermine la qualité à agir du créancier, partant, relève de la recevabilité (1). (1) Voir Cass.17 janvier 2008, RG F.06.0079.N, Pas. 2008, n° 33.

FAILLITE ET CONCORDATS - Procédure - Créancier - Demande en justice - Qualité - Recevabilité

- Art. 17 Code judiciaire
 - Art. 17 Code judiciaire
 - Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites
 - Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites
- DEMANDE EN JUSTICE - Faillite et concordats - Créancier - Demande en justice - Qualité - Recevabilité*

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites
- Art. 16 à 20, 26, 40, 49, 51, 57, 75 et 99 L. du 8 août 1997 sur les faillites

Artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, dat onder de daarin bepaalde voorwaarden de schorsing van de uitoefening van de burgerlijke rechtsvordering voorschrijft zolang niet definitief is beslist over de strafvordering, houdt geen verband met de uitoefening van de tuchtvordering, zelfs al kan die ertoe leiden dat aan de vervolgde persoon de uitoefening van een recht met civielrechtelijk karakter wordt ontnomen (1). (1) Zie Cass. 17 oktober 1996, AR D.95.0022.F, AC 1996, nr. 387.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Notaris - Strafonderzoek - Tuchtvordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

NOTARIS - Strafonderzoek - Tuchtvordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

.....

Noch artikel 6 EVRM noch de algemene rechtsbeginselen van het gezag van gewijsde in strafzaken, of van het vermoeden van onschuld, of van het recht op een eerlijk proces, die de tuchtrechter in acht moet nemen, gebieden aan het voormelde artikel 4 een andere uitlegging te geven (1). (1) Zie Cass. 17 oktober 1996, AR D.95.0022.F, AC 1996, nr. 387.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Notaris - Strafonderzoek - Tuchtvordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

NOTARIS - Strafonderzoek - Tuchtvordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Notaris - Strafonderzoek - Tuchtvordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

L'article 4 de la loi du 17 avril 1878, qui, dans les conditions qu'il précise, impose la suspension de l'exercice de l'action civile tant qu'il n'a pas été prononcé définitivement sur l'action publique, est étranger à l'exercice de l'action disciplinaire, lors même que celle-ci peut aboutir à priver la personne poursuivie de l'exercice d'un droit à caractère civil (1). (1) Voir Cass. 17 octobre 1996, RG D.95.0022.F, Pas. 1996, n° 387.

ACTION CIVILE - Notaire - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

NOTAIRE - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

.....

Ni l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni le principe général du droit relatif à l'autorité de la chose jugée en matière répressive, ni celui relatif à la présomption d'innocence, ni celui relatif au procès équitable, qu'il incombe au juge disciplinaire d'observer, ne commandent de donner dudit article 4 une autre interprétation (1). (1) Voir Cass. 17 octobre 1996, RG D.95.0022.F, Pas. 1996, n° 387.

ACTION CIVILE - Notaire - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

NOTAIRE - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Notaire - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van het recht op een eerlijk proces - Notaris - Strafonderzoek - Tuchtvoordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld - Notaris - Strafonderzoek - Tuchtvoordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van het gezag van gewijsde in strafzaken - Notaris - Strafonderzoek - Tuchtvoordering - Schorsing - Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Artikel 4 - Toepassingsgebied

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit relatif au procès équitable - Notaire - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application]

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit relatif à la présomption d'innocence - Notaire - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application]

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit relatif à l'autorité de la chose jugée en matière répressive - Notaire - Instruction pénale - Action disciplinaire - Suspension - Loi du 17 avril 1878 - Article 4 - Champ d'application]

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.19.0112.F**8 oktober 2021****ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211008.1F.4****AC nr. ...**

Uit artikel 3 van het koninklijk besluit van 28 april 2005 blijkt dat de subsidie die gedurende één jaar, het subsidiejaar, wordt uitgetrokken en uitbetaald, naar rato van de prestatiedagen wordt toegekend die tijdens het voorgaande jaar, de referentieperiode, door de gerechtigden zijn verricht, en niet hoger mag zijn dan tien euro per prestatiedag; noch uit die bepaling noch uit enige andere bepaling volgt dat het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat in de loop van het subsidiejaar van een lager aantal prestatiedagen zou doen blijken dan in de loop van het referentiejaar, de voor de subsidie vereiste toekenningsvoorwaarden niet zou naleven, deze niet zou aanwenden voor de doeleinden waarvoor zij werd verleend of in gebreke zou blijven de verantwoording van de ontvangen bedragen te verstrekken, zodat het die bedragen met toepassing van de artikelen 55 en 57 Wet Rijkscomptabiliteit zou moeten terugbetalen.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Tewerkstelling met een arbeidsovereenkomst door of op

Il ressort de l'article 3 de l'arrêté du 28 avril 2005 que la subvention engagée et liquidée au cours d'une année, l'année de subvention, est allouée au prorata des jours de prestations accomplis par les ayants droit au cours de l'année précédente, la période de référence, et ne peut excéder 10 euros pour chacun de ces jours de prestations; il ne ressort ni de cette disposition ni d'aucune autre que le centre public d'action sociale qui justifierait d'un nombre de jours de prestations moindre au cours de l'année de subvention qu'au cours de l'année de référence ne respecterait pas les conditions d'octroi de la subvention, ne l'utiliserait pas aux fins pour lesquelles elle est accordée ou resterait en défaut de fournir les justifications de l'utilisation des sommes reçues, de sorte qu'il devrait la rembourser en application des articles 55 et 57 des lois sur la comptabilité de l'État.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Emploi sous contrat de travail par ou à l'initiative du CPAS - Subventionnement régional - Allocation

initiatief van het OCMW - Gewestelijke subsidiëring - Toekenning

- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 28 april 2005
- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 28 april 2005
- Artt. 55 en 57 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Artt. 55 en 57 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Tewerkstelling met een arbeidsovereenkomst door of op initiatief van het OCMW - Gewestelijke subsidiëring - Toekenning

- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 28 april 2005
- Art. 3 Besluit van de Waalse Regering 28 april 2005
- Artt. 55 en 57 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit
- Artt. 55 en 57 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

- Art. 3 Arrêté du Gouvernement wallon du 28 avril 2005
- Art. 3 Arrêté du Gouvernement wallon du 28 avril 2005
- Art. 55 et 57 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 55 et 57 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Emploi sous contrat de travail par ou à l'initiative du CPAS - Subventionnement régional - Allocation*

- Art. 3 Arrêté du Gouvernement wallon du 28 avril 2005
- Art. 3 Arrêté du Gouvernement wallon du 28 avril 2005
- Art. 55 et 57 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat
- Art. 55 et 57 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

C.19.0121.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.32](#)

AC nr. ...

Artikel 3, § 3, tweede lid, Kaderbesluit Sociale huur krachtens hetwelk een persoon in het register kan worden ingeschreven indien zijn inkomen van het referentiejaar de grens vermeld in paragraaf 2 overschrijdt maar in het jaar van aanvraag daaronder is gedaald, is van toepassing bij een aanvraag tot inschrijving in het register maar niet bij een actualisatie van het register. (1) Artt. 1, eerste lid, 6°, en 9, eerste lid, 6° B.VI.Reg. 4 mei 2012 in zijn versie voor de wijziging ervan bij B.VI.Reg. 5 april 2019.

HUISVESTING - Kaderbesluit Sociale Huur - Sociale huurmaatschappij - Inschrijvingsregister - Kandidaat-huurder - In aanmerking te nemen inkomen

- Artt. 1, eerste lid, 6°, en 9, eerste lid, 6° Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2012 tot instelling van een tegemoetkoming voor kandidaat-huurders
- Artt. 1, 25°, 3, § 1, eerste lid, 2°, 3, § 3, tweede lid, en 8 Besluit van de Vlaamse Regering 12 oktober 2007 tot reglementering van het sociale huurstelsel ter uitvoering van titel VII van de Vlaamse Wooncode

L'article 3, § 3, alinéa 2, de l'arrêté du Gouvernement flamand du 12 octobre 2007 réglementant le régime de location sociale en exécution du titre VII du Code flamand du Logement en vertu duquel une personne peut être inscrite dans le registre si son revenu de l'année de référence dépasse le plafond visé au paragraphe 2 mais a descendu en dessous au cours de l'année de la demande s'applique à une demande d'inscription dans le registre mais pas lors d'une actualisation du registre. (1) A. Gouv. fl. du 4 mai 2012, dans sa version avant sa modification par l'A. Gouv. fl. du 5 avril 2019, art. 1er, al. 1er, 6°, et 9, al. 1er, 6°.

LOGEMENT - Arrêté du Gouvernement flamand du 12 octobre 2007 - Société de logement social - Registre d'inscription - Candidat locataire - Revenu à prendre en considération

- Art. 1er, al. 1er, 6°, et 9, al. 1er, 6° Arrêté du Gouvernement flamand du 4 mai 2012 instaurant une subvention aux candidats-locataires
- Art. 1er, 25°, 3, § 1er, al. 1er, 2°, 3, § 3, al. 2, et 8 Arrêté du Gouvernement flamand du 12 octobre 2007 réglementant le régime de location sociale et portant exécution du titre VII du Code flamand du Logement (TRADUCTION)

Het besluit van 4 mei 2012 verwijst voor het stopzetten van de tegemoetkoming enkel naar het "maximumbedrag" zoals gehanteerd in het Huursubsidiebesluit en niet ook naar de mogelijkheid voor de huurder om aan de hand van een recenter aanslagbiljet aan te tonen dat het inkomen van een recenter kalenderjaar onder dat maximum is gedaald. (1) Artt. 2, derde lid, 3°, en 9, eerste lid, 6° B.VI.Reg. 4 mei 2012 in zijn versie voor de wijziging ervan bij B.VI.Reg. 5 april 2019.

HUISVESTING - Sociale huurmaatschappij - Tegemoetkoming in de huurprijs voor woonbehoeftige huurders - Stopzetting - Maximumbedrag

- Artt. 2, derde lid, 3°, en 9, eerste lid, 6° Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2012 tot instelling van een tegemoetkoming voor kandidaat-huurders
- Art. 5, § 1, eerste lid Besluit van de Vlaamse Regering 2 februari 2007 tot instelling van een tegemoetkoming in de huurprijs voor woonbehoeftige huurders

L'arrêté du 4 mai 2012 renvoie uniquement, pour l'arrêt de l'intervention, au "montant maximal" utilisé par arrêté du Gouvernement flamand du 2 février 2007 instaurant une intervention dans le loyer pour les locataires nécessiteux d'un logement, et non également pour la possibilité pour le locataire de démontrer, à l'aide d'une feuille d'imposition plus récente, que le revenu d'une année civile plus récente a baissé en dessous de ce maximum. (1) A. Gouv. fl. du 4 mai 2012, dans sa version avant sa modification par l'A. Gouv. fl. du 5 avril 2019, art 2, al. 3, 3°, et 9, al. 1er, 6°.

LOGEMENT - Société de logement social - Intervention dans le loyer pour les locataires nécessiteux d'un logement - Arrêt - Montant maximum

- Art. 2, al. 3, 3°, et 9, al. 1er, 6° Arrêté du Gouvernement flamand du 4 mai 2012 instaurant une subvention aux candidats-locataires
- Art. 5, § 1er, al. 1er Arrêté du Gouvernement flamand 2 février 2007 instaurant une intervention dans le loyer pour les locataires nécessiteux d'un logement

C.19.0134.F

18 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210318.1F.1](#)

AC nr. ...

De daadwerkelijke uitoefening van het recht op voorziening waarover een andere partij bij het vonnis van faillietverklaring dan de gefailleerde beschikt, komt niet in het gedrang doordat de beroepstermijn ingaat vanaf de bekendmaking bij uittreksel van dat vonnis in het Belgisch Staatsblad, zonder dat het haar vooraf in zijn integrale vorm ter kennis werd gebracht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 205.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Rechtspleging - Vonnis van faillietverklaring - Andere partij dan de gefailleerde - Hoger beroep - Daadwerkelijke uitoefening van het beroep - Aantasting

- Artt. XX.106, XX.107 en XX.108 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

L'exercice effectif du droit de recours ouvert à une partie à un jugement déclaratif de faillite, autre que le failli, n'est pas compromis par le fait que le délai d'appel prend cours à partir de la publication par extrait de ce jugement au moniteur belge, sans que celui-ci lui ait été préalablement notifié dans sa forme intégrale (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Procédure - Jugement déclaratif de faillite - Partie autre que le failli - Appel - Exercice effectif du recours - Atteinte

- Art. XX.106, XX.107 et XX.108 Code de droit économique

C.19.0205.N

8 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210208.3N.9](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 50, eerste lid, Potpourri I, zoals gewijzigd bij artikel 2 van de wet van 18 december 2015, zijn de artikelen 14 tot 17 van deze wet, die betrekking hebben op de mededeling van vorderingen aan het openbaar ministerie, van toepassing op de zaken die aanhangig worden gemaakt of, met toepassing van artikel 1253ter/7, § 1, Gerechtelijk Wetboek opnieuw voor de rechtbank worden gebracht vanaf 1 januari 2016 (1). (1) Zie concl. OM.

OPENBAAR MINISTERIE - Mededeling - Potpourri I - Overgangsbepalingen

- Artt. 14 tot 17, 50, eerste lid Wet 19 oktober 2015 houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Art. 1253ter/7, § 1 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Openbaar ministerie - Verplichte mededeling - Advies - Potpourri I - Overgangsbepalingen

- Artt. 14 tot 17, 50, eerste lid Wet 19 oktober 2015 houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Art. 1253ter/7, § 1 Gerechtelijk Wetboek

En vertu de l'article 50, § 1er, de la loi du 19 octobre 2015, dite « Pot-pourri I », tel que modifié par l'article 2 de la loi du 18 décembre 2015, les articles 14 à 17 de cette loi, qui concernent la communication des demandes au ministère public, s'appliquent aux affaires dont la juridiction est saisie, ou qui, en application de l'article 1253ter/7, § 1er, sont ramenées devant le tribunal à partir du 1er janvier 2016 (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

MINISTERE PUBLIC - Communication - Pot-pourri I - Dispositions transitoires

- Art. 14 à 17, 50, al. 1er L. du 19 octobre 2015 modifiant le droit de la procédure civile et portant des dispositions diverses en matière de justice

- Art. 1253ter/7, § 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Ministère public - Communication obligatoire - Avis - Pot-pourri I - Dispositions transitoires

- Art. 14 à 17, 50, al. 1er L. du 19 octobre 2015 modifiant le droit de la procédure civile et portant des dispositions diverses en matière de justice

- Art. 1253ter/7, § 1er Code judiciaire

C.19.0251.F

17 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211217.1F.6](#)

AC nr. ...

Het vonnis is een eindvonnis in zoverre daarmee de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt is uitgeput, behoudens de rechtsmiddelen bij de wet bepaald.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Eindvonnis

- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek

Un jugement est définitif dans la mesure où il épuise la juridiction du juge sur une question litigieuse, sauf les recours prévus par la loi.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Jugement définitif

- Art. 19 Code judiciaire

C.19.0255.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.11](#)

AC nr. ...

Uit de algemene opdracht van de curator, die erin bestaat de activa van de gefailleerde te gelde te maken en het provenu te verdelen, en uit het gegeven dat de curator de gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers uitoefent wanneer hij namens de boedel optreedt, volgt dat de kwijting niet aan de curator kan worden tegengeworpen wanneer hij ten behoeve van de gezamenlijke schuldeisers een vordering in bestuurdersaansprakelijkheid op grond van artikel 528 Wetboek van Vennootschappen instelt.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Algemeen - Curator - Opdracht - Gemeenschappelijke rechten van de schuldeisers - Bestuurdersaansprakelijkheidsvordering - Kwijting - Tegenstelbaarheid

- Artt. 528, eerste lid en 554, eerste en tweede lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Naamloze vennootschappen - Bestuurdersaansprakelijkheidsvordering - Kwijting - Tegenstelbaarheid - Curator

- Artt. 528, eerste lid en 554, eerste en tweede lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Il s'agit de la mission générale du curateur, qui consiste à réaliser l'actif du failli et à partager le produit obtenu, et de la circonstance que le curateur exerce les droits communs des créanciers lorsqu'il agit au nom de la masse, que la décharge ne peut être opposée au curateur lorsqu'il intente, au profit de la masse des créanciers, une action en responsabilité des administrateurs sur la base de l'article 528 du Code des sociétés.

FAILLITE ET CONCORDATS - Généralités - Curateur - Mission - Droits communs des créanciers - Action en responsabilité des administrateurs - Décharge - Opposabilité

- Art. 528, al. 1er et 554, al. 1er et 2 Code des sociétés

SOCIÉTÉS - Sociétés commerciales - Sociétés anonymes - Action en responsabilité des administrateurs - Décharge - Opposabilité - Curateur

- Art. 528, al. 1er et 554, al. 1er et 2 Code des sociétés

C.19.0303.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.38](#)

AC nr. ...

De rechter die moet oordelen over het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de fout en de schade zoals die zich heeft voorgedaan, moet bepalen wat de verweerder had moeten doen om rechtmatig te handelen, abstractie maken van het foutieve element in de historie van het schadegeval zonder de andere omstandigheden ervan te wijzigen, en nagaan of de schade zich ook in dat geval zou hebben voorgedaan (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband - Beoordeling - Taak van de rechter

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge qui doit statuer sur l'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé doit déterminer ce que le défendeur aurait dû faire pour agir sans commettre de faute, faire abstraction de l'élément fautif dans l'historique du sinistre, sans en modifier les autres circonstances, et vérifier si le dommage se serait également produit dans ce cas (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité - Appréciation - Tâche du juge

- Art. 1382 Ancien Code civil

Een overeenkomst waarin een aanbestedende dienst van een lidstaat rechtstreeks en dus met miskenning van het gelijkheids- en transparantiebeginsel vervat in de artikelen 49 en 56 VWEU, aan een marktdeelnemer uit dezelfde lidstaat een dienstenconcessie gunt met een duidelijk grensoverschrijdend belang, doet een toestand ontstaan die in strijd is met de openbare orde; dergelijke overeenkomst is bijgevolg volstrekt nietig bij gebrek aan geoorloofd voorwerp, behoudens wanneer wordt vastgesteld dat er geen enkele potentieel geïnteresseerde marktspeeler was, of indien de rechter beslist om de overeenkomst niet te vernietigen wegens dwingende redenen van algemeen belang die het noodzakelijk maken dat de opdracht of de concessie voortgang vindt (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Grondslagen - Gelijkheids- en transparantiebeginsel - Concessieovereenkomst voor diensten - Miskenning van het gelijkheids- en transparantiebeginsel - Nietigheid

- Artt. 49, eerste lid, en 56, eerste lid Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

- Artt. 6 en 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Concessieovereenkomst voor diensten - Miskenning van het gelijkheids- en transparantiebeginsel - Nietigheid

- Artt. 49, eerste lid, en 56, eerste lid Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

- Artt. 6 en 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

Une convention par laquelle un pouvoir adjudicateur d'un État membre attribue, directement et en méconnaissance des principes d'égalité et de transparence consacrés aux articles 49 et 56 TFUE, à un opérateur économique du même État membre une concession de services présentant un intérêt transfrontalier certain crée une situation contraire à l'ordre public; pareille convention est par conséquent frappée de nullité absolue à défaut d'objet licite, à moins de constater qu'il n'y avait aucun acteur du marché potentiellement intéressé, ou si le juge décide de ne pas annuler la convention pour des raisons impérieuses d'intérêt général imposant la poursuite du marché ou de la concession (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Fondements - Principes d'égalité et de transparence - Convention de concession de services - Violation des principes d'égalité et de transparence - Nullité

- Art. 49, al. 1er, en 56, al. 1er Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

- Art. 6 et 1108 Ancien Code civil

CONVENTION - Éléments constitutifs - Objet - Convention de concession de services - Violation des principes d'égalité et de transparence - Nullité

- Art. 49, al. 1er, en 56, al. 1er Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

- Art. 6 et 1108 Ancien Code civil

C.19.0307.F

1 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211001.1F.1](#)

AC nr. ...

De materiële schade die de getroffene heeft geleden wegens de blijvende vermindering van zijn arbeidsgeschiktheid, bestaat in de vermindering van zijn economische waarde op de arbeidsmarkt en ook, eventueel, in de noodzaak meerinspanningen te leveren om zijn normale beroepswerkzaamheden te volbrengen (1). (1) Cass. 22 juni 2017, AR C.16.0282.F, AC 2017, nr. 415.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Arbeidsongeval - Overheidssector - Blijvende vermindering van de arbeidsgeschiktheid

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Le dommage matériel subi par la victime en raison de la réduction permanente de sa capacité de travail consiste en la diminution de sa valeur économique sur le marché du travail et aussi, éventuellement, en la nécessité de fournir des efforts accrus pour accomplir ses tâches professionnelles normales (1). (1) Cass. 22 juin 2017, RG C.16.0282.F, Pas. 2017, n° 415.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Accident du travail - Secteur public - Réduction permanente de la capacité de travail

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

De blijvende schade als gevolg van het verlies van inkomen of van een kans om inkomen te verwerven uit een beroepsactiviteit buiten de openbare sector is niet door de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel gedekt.

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Schadevergoeding krachtens de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel - Toepassingsgebied - Beroepsactiviteit buiten de overheidssector - Verlies van inkomen of van een kans om inkomen te verwerven

- Artt. 14, § 2, tweede lid, en 14bis, § 2 Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

De artikelen 14, § 2, tweede lid, en 14bis, § 2, Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel verbieden de cumulatie van de vergoedingen inzake arbeidsongevallen, tot beloop van hun bedrag, met de naar gemeen recht of in het artikel 29bis WAM bepaalde vergoedingen voor dezelfde schade; dit cumulatieverbod geldt niet voor schade waarvan de vergoeding niet door de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel is gedekt (1). (1) Cass. 2 november 2018, AR C.17.0393.N, AC 2018, nr. 601, met concl. van advocaat-generaal MORTIER.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Arbeidsongeval - Overheidssector - Schadevergoeding krachtens de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel - Schadevergoeding in het gemeenrechtelijk stelsel - Cumulatieverbod - Omvang - Beroepsactiviteit buiten de overheidssector

- Artt. 14, § 2, tweede lid, en 14bis, § 2 Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Schadevergoeding krachtens de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel - Schadevergoeding in het gemeenrechtelijk stelsel - Cumulatieverbod - Omvang - Beroepsactiviteit buiten de overheidssector

- Artt. 14, § 2, tweede lid, en 14bis, § 2 Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

Le dommage permanent résultant de la perte de revenus ou d'une chance de revenus d'une activité professionnelle en dehors du secteur public n'est pas couvert par la loi du 3 juillet 1967.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Indemnisation dans le régime de la loi sur les accidents du travail - Champ d'application - Activité professionnelle en dehors du secteur public - Perte de revenus ou d'une chance de revenus

- Art. 14, § 2, al. 2, et 14bis, § 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

Les articles 14, § 2, alinéa 2, et 14bis, § 2, de la loi du 3 juillet 1967 interdisent le cumul des indemnités en matière d'accident du travail, jusqu'à concurrence de leur montant, avec les réparations prévues par le droit commun ou l'article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 pour le même dommage; cette interdiction de cumul ne s'étend pas au dommage dont la réparation n'est pas couverte par la loi du 3 juillet 1967 (1). (1) Cass. 2 novembre 2018, RG C.17.0393.N, Pas. 2018, n° 601, avec concl. de Mme Mortier, avocat général, publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Accident du travail - Secteur public - Indemnisation dans le régime de la loi sur les accidents du travail - Indemnisation dans le régime du droit commun - Interdiction de cumul - Etendue - Activité professionnelle en dehors du secteur public

- Art. 14, § 2, al. 2, et 14bis, § 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Indemnisation dans le régime de la loi sur les accidents du travail - Indemnisation dans le régime du droit commun - Interdiction de cumul - Etendue - Activité professionnelle en dehors du secteur public

- Art. 14, § 2, al. 2, et 14bis, § 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

De wegens blijvende arbeidsongeschiktheid op basis van de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel toegekende vergoedingen mogen, zelfs wanneer ze zijn berekend zonder rekening te houden met de noodzaak om meerinspanningen te leveren, niet worden samengevoegd, tot beloop van hun bedrag, met de vergoedingen die naar gemeen recht of op basis van artikel 29bis WAM verschuldigd zijn wegens de blijvende materiële schade die deze meerinspanningen opleveren (1). (1) Zie Cass. 11 juni 2007, AR C.06.0255.N, AC 2007, nr. 315.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Arbeidsongeval - Overheidssector - Schadevergoeding krachtens de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel - Schadevergoeding op basis van de WAM - Meerinspanningen - Cumulatieverbod

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Schadevergoeding krachtens de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel - Schadevergoeding in het gemeenrechtelijk stelsel - Meerinspanningen - Cumulatieverbod

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Arbeidsongeval - Overheidssector - Meerinspanningen om zijn normale beroepswerkzaamheden te volbrengen - Cumulatieverbod

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Même lorsqu'elles ont été calculées sans tenir compte de la nécessité de fournir des efforts accrus, les indemnités d'incapacité permanente de travail reconnues sur la base de la loi du 3 juillet 1967 ne peuvent être cumulées, jusqu'à concurrence de leur montant, avec les réparations dues en droit commun ou sur la base de l'article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 pour le dommage matériel permanent consistant en ces efforts accrus (1). (1) Voir Cass. 11 juin 2007, RG C.06.0255.N, Pas. 2007, n° 315.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident du travail - Secteur public - Indemnisation dans le régime de la loi sur les accidents du travail - Indemnisation sur la base de la loi du 21 novembre 1989 - Efforts accrus - Interdiction de cumul

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Indemnisation dans le régime de la loi sur les accidents du travail - Indemnisation dans le régime du droit commun - Efforts accrus - Interdiction de cumul

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Accident du travail - Secteur public - Efforts accrus pour accomplir ses tâches professionnelles normales - Interdiction de cumul

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.19.0315.N

2 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210402.1N.1](#)

AC nr. ...

Uit de parlementaire voorbereiding van het decreet van 21 december 2012 en uit het gebruik van de woorden "verminderd met" in artikel 35vicies, §4, Oppervlaktewaterenwet, volgt dat de in deze bepaling uitgewerkte overgangsregeling, die ertoe strekte te vermijden dat bedrijven zouden worden geconfronteerd met een plotse stijging van de heffingskost en hen de mogelijkheid te bieden zich aan te passen aan de nieuwe regeling, slechts van toepassing is wanneer de vuilvracht berekend volgens de nieuwe regels hoger is dan de vuilvracht berekend volgens de vroegere regels.

Il résulte des travaux préparatoires du décret du 21 décembre 2012 et de l'utilisation des termes « réduite de » à l'article 35vicies, § 4, de la loi du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution que le régime transitoire élaboré par cette disposition, qui visait à éviter que les entreprises soient confrontées à une augmentation soudaine du coût de la redevance et à leur permettre de s'adapter au nouveau régime, ne s'applique que lorsque la charge polluante calculée selon les nouvelles règles est supérieure à la charge polluante calculée selon les règles précédentes.

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Vlaams Gewest -

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Région flamande - Redevance sur la pollution de l'eau - Régime transitoire de l'article

Heffing op de waterverontreiniging - Overgangsregeling van artikel 35vicies, § 4 oppervlaktewaterenwet - Berekening van de vuilvracht

- Art. 35vicies, § 4 Wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging

35vicies, § 4 de la loi du 26 mars 1971 - Calcul de la charge polluante

- Art. 35vicies, § 4 L. du 26 mars 1971 sur la protection des eaux de surface contre la pollution

C.19.0317.F

13 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211213.3F.6](#)

AC nr. ...

De artikelen 2, 4, § 1, en 5 van het koninklijk besluit nr. 474 van 28 oktober 1986 voorzien in de contractuele aanwerving van personeel om andere redenen dan deze bedoeld in de artikelen 55, 55bis en 56 OCMW-wet, zoals de terugdringing van de werkloosheid en de tegemoetkoming aan collectieve behoeften van de niet-commerciële sector, om betrekkingen te bekleden die in de lijn liggen van de activiteiten die aan dergelijke behoeften voldoen, die ook niet beperkt kunnen zijn tot de betrekkingen bedoeld in voormelde artikelen, en voor een periode, eventueel zelfs voor onbepaalde duur, die evenmin beperkt is tot de in principe tijdelijke omstandigheden zoals de dringende gevallen en de ramp bedoeld in artikel 56; daaruit volgt dat die bepalingen contractuele aanwervingen door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn toelaten, in afwijking van de artikelen 42 en 43 OCMW-wet en buiten de gevallen voorzien in de artikelen 55, 55bis en 56 OCMW-wet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 791.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Personeel - Juridische regeling - Contractuele regeling - Categorieën - Omschrijving - Bevoegdheid van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Artt. 2, 4, § 1, en 5 KB nr. 474 van 28 oktober 1986 tot opzetting van een stelsel van door de Staat gesubsidieerde contractuelen bij sommige plaatselijke besturen

- Artt. 42, 43, 55, 55bis en 56 Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

OPENBARE DIENST - Openbare centra voor maatschappelijk welzijn - Personeel - Juridische regeling - Contractuele regeling - Categorieën - Omschrijving - Bevoegdheid van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Artt. 2, 4, § 1, en 5 KB nr. 474 van 28 oktober 1986 tot opzetting van een stelsel van door de Staat gesubsidieerde contractuelen bij sommige plaatselijke besturen

Les articles 2, 4, § 1er, et 5 de l'arrêté royal n° 474 du 28 octobre 1986 prévoient l'engagement d'agents sous contrat de travail pour des raisons de résorption du chômage et de satisfaction de besoins collectifs rencontrés par le secteur non marchand, qui ne sont pas celles des articles 55, 55bis et 56 de la loi du 8 juillet 1976, pour des emplois, destinés à s'inscrire dans des activités satisfaisant de tels besoins, qui ne sauraient se limiter aux emplois visés par ces articles et pour une durée, le cas échéant indéterminée, non limitée aux circonstances en principe temporaires d'urgence et de calamité visées par l'article 56; il s'ensuit que ses dispositions autorisent les centres publics d'action sociale à procéder à des recrutements contractuels, par dérogation aux articles 42 et 43 de la loi du 8 juillet 1976 et en dehors des prévisions des articles 55, 55bis et 56 de la même loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Personnel - Régime juridique - Régime contractuel - Catégories - Description - Pouvoir des centres publics d'aide sociale

- Art. 2, 4, § 1er, et 5 A.R. n° 474 du 28 octobre 1986

- Art. 42, 43, 55, 55bis et 56 Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

SERVICE PUBLIC - Centres publics d'aide sociale - Personnel - Régime juridique - Régime contractuel - Catégories - Description - Pouvoir des centres publics d'aide sociale

- Art. 2, 4, § 1er, et 5 A.R. n° 474 du 28 octobre 1986

- Artt. 42, 43, 55, 55bis en 56 Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Art. 42, 43, 55, 55bis et 56 Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

De personeelsleden van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn worden statutair aangeworven, behoudens de uitzonderingen voorzien in de artikelen 55, 55bis en 56 OCMW-wet of in andere wetten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 791.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Personeel - Juridische regeling - Beginsel - Uitzonderingen

- Artt. 42, 43, 55, 55bis en 56 Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

OPENBARE DIENST - Openbare centra voor maatschappelijk welzijn - Personeel - Juridische regeling - Beginsel - Uitzonderingen

- Artt. 42, 43, 55, 55bis en 56 Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

Les membres du personnel des centres publics d'action sociale sont engagés en régime statutaire, sauf les exceptions prévues par les articles 55, 55bis et 56 de la loi du 8 juillet 1976 ou par d'autres lois (1). (1) Voir les concl. du MP.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Personnel - Régime juridique - Principe - Exceptions

- Art. 42, 43, 55, 55bis et 56 Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

SERVICE PUBLIC - Centres publics d'aide sociale - Personnel - Régime juridique - Principe - Exceptions

- Art. 42, 43, 55, 55bis et 56 Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

C.19.0350.N

26 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210326.1N.9](#)

AC nr. ...

Indien er een reden van onverenigbaarheid bestaat, kan zij enkel de weglating van de advocaat tot gevolg hebben (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Drijven van handel of nijverheid - Onverenigbaarheid

- Art. 437, eerste lid, 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

KOOPHANDEL, KOOPMAN - Advocaat - Drijven van handel of nijverheid - Onverenigbaarheid

- Art. 437, eerste lid, 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Handelsvennootschap - Advocaat - Drijven van handel of nijverheid - Onverenigbaarheid

- Art. 437, eerste lid, 3°, en tweede lid Gerechtelijk Wetboek

S'il existe une cause d'incompatibilité, celle-ci ne peut entraîner que l'omission de l'avocat du tableau ou des listes (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Exercice d'une industrie ou d'un négoce - Incompatibilité

- Art. 437, al. 1er, 3°, et al. 2 Code judiciaire

COMMERCE. COMMERCANT - Avocat - Exercice d'une industrie ou d'un négoce - Incompatibilité

- Art. 437, al. 1er, 3°, et al. 2 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Société commerciale - Avocat - Exercice d'une industrie ou d'un négoce - Incompatibilité

- Art. 437, al. 1er, 3°, et al. 2 Code judiciaire

C.19.0356.N

7 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211007.1N.1](#)

AC nr. ...

Het bevel tot staking moet de handeling waaraan het een einde wenst te stellen, op duidelijke wijze omschrijven en alle kenmerkende gegevens vermelden, zodat er bij de verweerder geen redelijke twijfel kan ontstaan over de draagwijdte van het bevel (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Bevel tot staking - Omschrijving - Taak van de rechter

- Art. XVII.1, eerste lid Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Wanneer de nationale regelgevende instantie binnen de drie jaar volgend op de aanneming van een voorafgaand besluit betreffende die markt, geen nieuwe marktanalyse heeft uitgevoerd, blijven de reglementaire verplichtingen die in het kader van een vorige marktanalyse op een relevante markt werden opgelegd aan een operator met sterke machtspositie, van toepassing tot de volgende marktanalyse wordt aangenomen (1). (1) Zie concl. OM.

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Besluit van het Instituut voor postdiensten en telecommunicatie - Analyse van de relevante markten - Gebrek aan nieuwe marktanalyse binnen de driejarige termijn - Reglementaire verplichtingen - Operator met sterke machtspositie

- Art. 5, § 1, a) Wet 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie

Wanneer de rechter aan de nakoming van de hoofdveroordeling een dwangsom verbindt, dient de hoofdveroordeling voldoende nauwkeurig te worden bepaald (1). (1) Zie concl. OM.

DWANGSOM - Verbonden aan de nakoming van een hoofdveroordeling - Taak van de rechter

- Art. 1385bis Gerechtelijk Wetboek

L'ordre de cessation doit définir clairement l'acte auquel il entend mettre fin et en énoncer tous les éléments déterminants, de sorte que la portée de cet ordre ne puisse susciter pour le défendeur aucun doute raisonnable (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Ordre de cessation - Définition - Mission du juge

- Art. XVII.1, al. 1er Code de droit économique

Lorsque l'autorité de régulation nationale n'a pas effectué une nouvelle analyse de marché dans les trois ans dans les trois ans suivant l'adoption d'une précédente décision concernant ce marché, les obligations réglementaires imposées dans le cadre d'une analyse de marché antérieure à un opérateur disposant d'une puissance significative sur un marché pertinent continuent à s'appliquer jusqu'à l'adoption de la prochaine analyse de marché (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Décision de l'Institut des services postaux et des télécommunications - Analyse des marchés pertinents - Défaut d'une nouvelle analyse de marché dans le délai de trois ans - Obligations réglementaires - Opérateur disposant d'une puissance significative

- Art. 55, § 1, a) L. du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques

Lorsque le juge assortit le respect d'une condamnation principale d'une astreinte, la condamnation principale doit être formulée de manière suffisamment précise (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

ASTREINTE - Liée au respect d'une condamnation principale - Mission du juge

- Art. 1385bis Code judiciaire

C.19.0381.F

24 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211224.1F.6](#)

AC nr. ...

Artikel 843 Oud Burgerlijk Wetboek vereist dat de vrijstelling van inbreng met zekerheid vaststaat maar sluit niet uit dat ze stilzwijgend kan zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 828.

ERFENISSEN - Openvallen nalatenschap - Aan een mede-3/11/2025

L'article 843 de l'ancien Code civil exige que la dispense du rapport soit certaine mais n'exclut pas qu'elle puisse être tacite (1). (1) Voir les concl. du MP.

SUCCESSION - Ouverture de la succession - Donation consentie à un

P. 34/1035

erfgenaam toegestane schenking - Verplichting van inbreng in de boedel - Uitzondering - Vrijstelling van inbreng

- Art. 843 Oud Burgerlijk Wetboek

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Openvallen nalatenschap - Aan een mede-erfgenaam toegestane schenking - Verplichting van inbreng in de boedel - Uitzondering - Vrijstelling van inbreng

- Art. 843 Oud Burgerlijk Wetboek

cohéritier - Obligation de rapporter à la masse - Exception - Dispense du rapport

- Art. 843 Ancien Code civil

DONATIONS ET TESTAMENTS - Ouverture de la succession - Donation consentie à un cohéritier - Obligation de rapporter à la masse - Exception - Dispense du rapport

- Art. 843 Ancien Code civil

C.19.0382.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.39](#)

AC nr. ...

De rechter die vaststelt dat de vordering tot boedelbeschrijving niet wordt gesteld in het kader van een gerechtelijke vereffening verdeling maar dat de eiseres verwijst naar artikel 1175 Gerechtelijk Wetboek zodat zij een boedelbeschrijving vordert overeenkomstig het gemeen recht en oordeelt dat de vordering van de eiseres die ertoe strekt rechterlijke machtiging te bekomen zonder voorwerp is nu overeenkomstig artikel 1177, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek geen rechterlijke machtiging vereist is wanneer het gaat om goederen van een nalatenschap, miskent het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging wanneer de vordering wordt afgewezen op een juridische grond die door geen van de partijen werd aangevoerd en waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, niet dienden te verwachten dat de appelrechters deze in hun beoordeling zouden betrekken (1). (1) Zie Cass. 24 februari 2017, AR C.16.0327.N, AC 2017, nr. 136; Cass. 27 februari 2014, AR C.13.0292.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 30 januari 2014, AR C.13.0266.N, arrest niet gepubliceerd.

NOTARIS - Vordering tot boedelbeschrijving - Verzoek tot rechterlijke machtiging - Vordering overeenkomstig gemeen recht - Verzoek tot machtiging zonder voorwerp - Ambtshalve aanvoering van rechtsgrond

- Artt. 1175 en 1177 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Vordering tot boedelbeschrijving - Verzoek tot rechterlijke machtiging - Vordering overeenkomstig gemeen recht - Verzoek tot machtiging zonder voorwerp - Ambtshalve aanvoering van rechtsgrond

- Artt. 1175 en 1177 Oud Burgerlijk Wetboek

VREDERECHTER - Vordering tot boedelbeschrijving - Verzoek tot rechterlijke machtiging - Vordering overeenkomstig gemeen recht - Verzoek tot machtiging zonder voorwerp - Ambtshalve

Le juge qui constate que la demande d'inventaire n'est pas faite dans le care d'une liquidation-partage judiciaire mais que la demanderesse se réfère à l'article 1175 du Code judiciaire de sorte qu'elle demande un inventaire conformément au droit commun et considère que la demande de la demanderesse tendant à en obtenir l'autorisation est sans objet dès lors que, conformément à l'article 1177, alinéa 2, du Code judiciaire, aucune autorisation n'est requise lorsqu'il s'agit de biens successoraux, viole le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense lorsque la demande est rejetée sur un fondement juridique qui n'a été invoqué par aucune des parties et dont, eu égard au déroulement des débats, les parties ne devaient pas s'attendre à ce que les juges d'appel en tiendraient compte dans leur appréciation (1). (1) Voir Cass. 24 février 2017, RG C.16.0327.N, Pas. 2017, n° 136; Cass. 27 février 2014, RG C.13.0292.N, inédit; Cass. 30 janvier 2014, RG C.13.0266.N, inédit.

NOTAIRE - Demande d'inventaire - Demande d'autorisation judiciaire - Demande conformément au droit commun - Demande d'autorisation sans objet - Invocation d'office d'un fondement juridique

- Art. 1175 et 1177 Ancien Code civil

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Demande d'inventaire - Demande d'autorisation judiciaire - Demande conformément au droit commun - Demande d'autorisation sans objet - Invocation d'office d'un fondement juridique

- Art. 1175 et 1177 Ancien Code civil

JUGE DE PAIX - Demande d'inventaire - Demande d'autorisation judiciaire - Demande conformément au droit commun - Demande d'autorisation sans objet - Invocation d'office d'un fondement juridique

C.19.0383.F

18 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210318.1F.5](#)

AC nr. ...

Door de devolutieve kracht van het hoger beroep die in artikel 1068 Gerechtelijk Wetboek is vastgelegd, neemt de appelrechter, binnen de grenzen van het door de partijen ingestelde hoger beroep, kennis van de gehele zaak, met inbegrip van de feiten die zich in het geding in hoger beroep hebben voorgedaan, en hij dient, in de regel, de in hoger beroep aangevoerde middelen te onderzoeken die niet voor de eerste rechter zijn aangevoerd.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Devolutieve kracht - Appelrechter - Verplichting

- Art. 1068, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Par l'effet dévolutif de l'appel que l'article 1068 du Code judiciaire consacre, le juge d'appel est dans les limites de l'appel formé par les parties saisi du jugement de l'ensemble de la cause, y compris des faits survenus au cours de l'instance d'appel, et il est tenu, en règle, d'examiner les moyens invoqués en degré d'appel qui ne l'avaient pas été devant le premier juge.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge - Effet dévolutif - Juge d'appel - Obligation

- Art. 1068, al. 1er Code judiciaire

C.19.0393.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.40](#)

AC nr. ...

De rechters die zonder voorafgaand advies van het openbaar ministerie een valsheidsvordering gegrond verklaren, verantwoorden hun beslissing niet naar recht. (1) Art. 764, eerste lid, 5° Gerechtelijk Wetboek, in zijn versie voor de wijziging ervan bij wet 19 oktober 2015.

OPENBAAR MINISTERIE - Valsheidsvordering - Gegrondverklaring - Afwezigheid van voorafgaand advies van het openbaar ministerie

- Art. 764, eerste lid, 5° Wet 19 oktober 2015 houdende wijziging van het burgerlijk procesrecht en houdende diverse bepalingen inzake justitie

- Artt. 780, eerste lid, 1° en 4°, en 1042 Gerechtelijk Wetboek

Les juges qui ont déclaré fondée une demande en faux sans avis préalable du ministère public n'ont pas légalement justifié leur décision. (1) C. jud., art. 764, al. 1er, 5°, dans sa version antérieure à la loi du 19 octobre 2015.

MINISTERE PUBLIC - Demande en faux - Demande déclarée fondée - Absence d'avis préalable du ministère public

- Art. 764, al. 1er, 5° L. du 19 octobre 2015 modifiant le droit de la procédure civile et portant des dispositions diverses en matière de justice

- Art. 780, al. 1er, 1° et 4°, et 1042 Code judiciaire

C.19.0399.F

20 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210520.1F.2](#)

AC nr. ...

De architect heeft een advies- en bijstandsplicht ten aanzien van de opdrachtgever, die wettelijk verplicht is op die architect een beroep te doen voor het opmaken van de plannen en de controle op de uitvoering van de werken; hieruit volgt dat de advies- en bijstandsplicht van de architect hem verplicht de opdrachtgever te informeren over de reglementering betreffende de toegang tot het beroep en de mogelijke gevolgen hiervan alsook de toegang tot het beroep van de aannemer na te gaan bij het sluiten van de aannemingsovereenkomst.

ARCHITECT (AANSPRAKELIJKHEID) [ZIE: 198 HUUR VAN - Advies- en bijstandsplicht

- Art. 4 Wet 20 februari 1939 op de bescherming van den titel en van het beroep van architect

L'architecte a le devoir de conseiller et d'assister le maître de l'ouvrage, obligé par la loi de recourir à son concours pour l'établissement des plans et le contrôle des travaux exigeant un permis de bâtir; il s'ensuit que le devoir de conseil et d'assistance de l'architecte l'oblige à informer le maître de l'ouvrage de la réglementation relative à l'accès à la profession et des conséquences qui peuvent en résulter et à vérifier l'accès à la profession de l'entrepreneur lors de la conclusion du contrat d'entreprise.

ARCHITECTE (RESPONSABILITE) [VOIR: 198 LOUAGE D'IN - Devoir de conseil et d'assistance

- Art. 4 L. du 20 février 1939

C.19.0417.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.41](#)

AC nr. ...

Wanneer een goed wordt verkocht dat behoort tot de post-communautaire onverdeeldheid die ontstaat door de ontbinding van een huwelijksvermogensstelsel met een gemeenschap van goederen en de goederen bevat die deel uitmaakten van de gemeenschap op het ogenblik van de ontbinding van het huwelijk, valt de opbrengst daarvan in de onverdeeldheid om aldaar voorafgaandelijk aan de regels van de vereffening en verdeling van de huwelijksgemeenschap te worden onderworpen (1). (1) Zie concl. OM.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de goederen - Gemeenschap van goederen - Ontbinding - Postcommunautaire onverdeeldheid - Verkoop van een goed - Opbrengst

- Artt. 1427 en 1430, eerste, tweede en derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

HUWELIJSVERMOGENSSTELSELS - Wettelijk stelsel - Gemeenschap van goederen - Ontbinding - Postcommunautaire onverdeeldheid - Verkoop van een goed - Opbrengst

- Artt. 1427 en 1430, eerste, tweede en derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

Lors de la vente d'un bien appartenant à l'indivision post-communautaire née de la dissolution d'un régime matrimonial de la communauté de biens qui comprend les biens qui faisaient partie de la communauté au moment de la dissolution du mariage, le produit de cette vente tombe dans l'indivision pour y être préalablement soumis aux règles de liquidation et de partage de la communauté (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux biens - Communauté de biens - Dissolution - Indivision post-communautaire - Vente d'un bien - Produit

- Art. 1427 et 1430, al. 1er, al. 2 et al. 3 Ancien Code civil

REGIMES MATRIMONIAUX - Régime legal - Communauté de biens - Dissolution - Indivision post-communautaire - Vente d'un bien - Produit

- Art. 1427 et 1430, al. 1er, al. 2 et al. 3 Ancien Code civil

Wanneer het faillissement wordt uitgesproken vooraleer de echtscheiding gevolgen heeft ten aanzien van derden, omvat de faillissementsboedel benevens het eigen vermogen van de echtgenoot-gefaillieerde ook de volledige huwelijksgemeenschap en dienen de tot de huwelijksgemeenschap behorende goederen door de curator te gelde te worden gemaakt ten behoeve van de faillissementsschuldeisers, rekening houdend met de regels in verband met de verhaalbaarheid van schulden ten aanzien van echtgenoten; wanneer het faillissement daarentegen wordt uitgesproken na het ogenblik waarop de echtscheiding gevolgen heeft ten aanzien van derden, moet in eerste instantie de huwelijksgemeenschap worden vereffend en verdeeld, waarna het netto-aandeel van de gefaillieerde echtgenoot aan de curator dient te worden overgemaakt (1). (1) Zie concl. OM.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de personen - Algemeen - Echtscheiding - Gevolgen ten opzichte van derden - Tussenkomen faillissement van één van de echtgenoten - Tijdstip

- Art. 1278, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 96 Wet 8 augustus 1997

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Echtscheiding - Tussenkomen faillissement van één van de echtgenoten - Tijdstip

- Art. 1278, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 96 Wet 8 augustus 1997

Lorsque la faillite est prononcée avant que le divorce ne produise ses effets à l'égard des tiers, la masse de la faillite comprend, outre le patrimoine propre de l'époux failli, l'ensemble de la communauté et le curateur est tenu de réaliser les biens compris dans la communauté au profit des créanciers de la faillite, en tenant compte des règles de recouvrement des dettes à l'égard des conjoints; lorsque la faillite est par contre prononcée après que le divorce ait produit des effets à l'égard des tiers, la communauté doit d'abord être liquidée et partagée, après quoi la part nette du conjoint failli doit être remise au curateur (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux personnes - Généralités - Divorce - Effets à l'égard des tiers - Faillite incidente d'un des conjoints - Moment

- Art. 1278, al. 1er Code judiciaire
- Art. 96 L. du 8 août 1997 sur les faillites
- FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Divorce - Faillite incidente d'un des conjoints - Moment*

- Art. 1278, al. 1er Code judiciaire
- Art. 96 L. du 8 août 1997 sur les faillites

C.19.0428.N

2 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211202.1N.4](#)

AC nr. ...

Een verzoek tot uitlegging bij de rechter die een onduidelijke of dubbelzinnige beslissing heeft gewezen, kan niet meer worden toegelaten indien de beslagrechter die beslissing in het kader van een uitvoeringsgeschil op datzelfde punt reeds heeft uitgelegd (1). (1) Zie Cass. 14 juni 2019, AR C.18.0517.N, AC 2019, nr. 373.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Interpretatie - Toelaatbaarheid verzoekschrift tot uitlegging duidelijke of dubbelzinnige beslissing - Eerdere uitlegging door beslagrechter

- Artt. 793, 796 en 1395 Gerechtelijk Wetboek

Une requête en interprétation présentée auprès du juge qui a rendu une décision obscure ou ambiguë ne peut plus être admise si, dans le cadre d'un litige relatif à l'exécution, le juge des saisies a déjà interprété cette décision en ce même point (1). (1) Voir Cass. 14 juin 2019, RG C.18.0517.N, Pas. 2019, n° 373.

JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Interprétation - Admissibilité d'une requête en interprétation d'une décision obscure ou ambiguë - Interprétation antérieure par le juge des saisies

- Art. 793, 796 et 1395 Code judiciaire

C.19.0440.F

22 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211022.1F.5](#)

AC nr. ...

Aangezien de zaak betrekking heeft op een minderjarige, schendt het arrest artikel 765/1, eerste lid, Gerechtelijke Wetboek, wanneer het uitspraak doet zonder die zaak aan het openbaar ministerie te hebben meegedeeld.

OPENBAAR MINISTERIE - Mededeelbare zaak - Minderjarige

- Art. 765/1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Openbaar ministerie - Mededeelbare zaak - Minderjarige

- Art. 765/1, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Dès lors que la cause concerne un mineur d'âge, l'arrêt viole l'article 765/1, alinéa 1er, du Code judiciaire en statuant sans avoir communiqué cette cause au ministère public.

MINISTÈRE PUBLIC - Cause communicable - Mineur d'âge

- Art. 765/1, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Ministère public - Cause communicable - Mineur d'âge

- Art. 765/1, al. 1er Code judiciaire

C.19.0463.F

24 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211224.1F.1](#)

AC nr. ...

De informatieplicht van de verzekeringstussenpersoon houdt in dat aan de klant inlichtingen moeten worden verstrekt over de soorten verzekeringsovereenkomsten die hij wil sluiten en niet over alle verzekeringsovereenkomsten die hem kunnen worden aangeboden; hieruit volgt dat, wanneer de klant niet te kennen geeft dat hij een dekking tegen het diefstalrisico nodig had, de verzekeringstussenpersoon niet spontaan een dergelijke dekking moet zoeken en aanbieden (1). (1) Art. 27 Wet Financieel Toezicht vóór de wijziging door artikel 105 van de wet van 21 november 2017; Artt. 273 en 275 Wet Verzekeringen vóór de wijziging door artikel 21 van de wet van 6 december 2018.

MAKELAAR - Verzekeringstussenpersoon - Informatieplicht

- Art. 27 Wet 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties

- Artt. 273 en 275 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringstussenpersoon - Informatieplicht

- Art. 27 Wet 2 augustus 2002 betreffende de bestrijding van de betalingsachterstand bij handelstransacties

- Artt. 273 en 275 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Le devoir d'information de l'intermédiaire d'assurance signifie que le client doit recevoir une information relative aux types de contrats d'assurance qu'il souhaite conclure et non une information relative à tous les types de contrats d'assurance susceptibles de lui être offerts; il s'ensuit que, lorsque le client n'exprime pas l'exigence d'une couverture du risque de vol de son véhicule, l'intermédiaire d'assurance n'est pas tenu de rechercher et proposer spontanément une telle couverture (1). (1) L. du 2 août 2002, art. 27, avant sa modification par l'article 105 de la loi du 21 novembre 2017; L. du 4 avril 2014, art. 273 et 275 avant leur modification par l'article 21 de la loi du 6 décembre 2018.

COURTIER - Intermédiaire d'assurance - Devoir d'information

- Art. 27 L. du 2 août 2002

- Art. 273 et 275 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Intermédiaire d'assurance - Devoir d'information

- Art. 27 L. du 2 août 2002

- Art. 273 et 275 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.19.0471.F

10 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211210.1F.5](#)

AC nr. ...

Een ministerieel besluit dat niet alle burgers aanbelangt en waarvan de bekendmaking geen openbaar nut heeft, hoeft niet te worden bekendgemaakt om bindend te zijn.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 190 - Bestuurszaken - Koninklijk besluit - Bekendmaking in het Belgisch Staatsblad - Bekendmaking zonder openbaar nut

- Art. 190 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 56, § 1, vierde lid Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966
- TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Koninklijk besluit - Bekendmaking in het Belgisch Staatsblad - Bekendmaking zonder openbaar nut*
- Art. 190 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 56, § 1, vierde lid Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

Un arrêté ministériel qui n'intéresse pas la généralité des citoyens et ne présente aucun caractère d'utilité publique ne doit pas être publié pour être obligatoire.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 190 - Matière administrative - Arrêté royal - Publication au Moniteur belge - Publication dépourvue d'utilité publique

- Art. 190 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 56, § 1er, al. 4 Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966
- LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Arrêté royal - Publication au Moniteur belge - Publication dépourvue d'utilité publique*
- Art. 190 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 56, § 1er, al. 4 Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

C.19.0502.N

23 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210423.1N.6](#)

AC nr. ...

Belang in de zin van artikel 17 Gerechtelijk wetboek bestaat uit het materieel of moreel voordeel, hoe gering ook, dat degene die de vordering instelt, op het ogenblik van de rechtsingang mag verwachten en waardoor zijn bestaande rechtstoestand gewijzigd en verbeterd kan worden (1). (1) Zie concl. OM.

VORDERING IN RECHTE - Belang

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

L'intérêt au sens de l'article 17 du Code judiciaire consiste en un avantage matériel ou moral, aussi minime soit-il, que celui qui introduit l'action peut escompter au moment de l'introduction de la demande et par lequel sa situation juridique existante peut être modifiée et améliorée (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt

- Art. 17 Code judiciaire

C.19.0544.N

25 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211125.1N.1](#)

AC nr. ...

De aangever is aansprakelijk voor de volledigheid en de juistheid van de aangifte en de douaneautoriteiten moeten de aangifte onmiddellijk aanvaarden, voor zover zij beantwoordt aan de wettelijke voorwaarden; in de regel geldt de datum van aanvaarding van de aangifte als de datum die in aanmerking moet worden genomen voor de toepassing van alle bepalingen welke gelden voor de douaneregeling waarvoor de goederen zijn aangegeven (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Aangifte tot plaatsing onder een douaneregeling - Aanvaarding

- Artt. 59, 62, 63 en 67 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Le déclarant répond de l'exhaustivité et de l'exactitude de la déclaration et les autorités douanières doivent accepter immédiatement la déclaration, dans la mesure où elle satisfait aux conditions légales; en règle, la date à prendre en considération pour l'application de toutes les dispositions régissant le régime douanier pour lequel les marchandises sont déclarées est la date d'acceptation de la déclaration par les autorités douanières (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DOUANES ET ACCISES - Déclaration aux fins du placement sous un régime de douane - Acceptation

- Art. 59, 62, 63 et 67 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 199 Verordening 2454/93/EEG van de Commissie van 2 juli 1993 houdende vaststelling van enkele bepalingen ter uitvoering van Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Art. 199 Règlement 2454/93/CEE de la Commission, du 2 juillet 1993, fixant certaines dispositions d'application du règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil établissant le code des douanes communautaire

De douaneautoriteiten kunnen afzien van een zekerheidstelling, zelfs indien het een verplichte zekerheidstelling betreft waarvoor de belanghebbende geen vrijstelling kan vragen (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Aangifte tot plaatsing onder een douaneregeling - Zekerheidstelling - Verplichting

- Art. 74 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

- Artt 375 en 376 Verordening 2454/93/EEG van de Commissie van 2 juli 1993 houdende vaststelling van enkele bepalingen ter uitvoering van Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Les autorités douanières peuvent dispenser de la constitution d'une garantie, même s'il s'agit d'une garantie obligatoire dont l'intéressé ne peut demander la dispense (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DOUANES ET ACCISES - Déclaration aux fins du placement sous un régime de douane - Constitution d'une garantie - Obligation

- Art. 74 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

- Art. 375 et 376 Règlement 2454/93/CEE de la Commission, du 2 juillet 1993, fixant certaines dispositions d'application du règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil établissant le code des douanes communautaire

De douaneautoriteiten zijn niet verplicht de goederen te identificeren door verzegeling (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Aangifte tot plaatsing onder een douaneregeling - Identificatie van de goederen - Verzegeling - Verplichting

- Art. 349 Verordening 2454/93/EEG van de Commissie van 2 juli 1993 houdende vaststelling van enkele bepalingen ter uitvoering van Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Les autorités douanières ne sont pas tenues d'identifier les marchandises par scellement (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DOUANES ET ACCISES - Déclaration aux fins du placement sous un régime de douane - Identification des marchandises - Scellement - Obligation

- Art. 349 Règlement 2454/93/CEE de la Commission, du 2 juillet 1993, fixant certaines dispositions d'application du règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil établissant le code des douanes communautaire

De douaneautoriteiten zijn niet verplicht tot verificatie, controle of analyse van de aangifte en de aangegeven goederen over te gaan (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Aangifte tot plaatsing onder een douaneregeling - Verificatie - Verplichting

- Art. 68 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Les autorités douanières ne sont pas tenues de procéder à une vérification, un contrôle ou une analyse de la déclaration et des marchandises déclarées (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DOUANES ET ACCISES - Déclaration aux fins du placement sous un régime de douane - Vérification - Obligation

- Art. 68 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

Uit de artikelen 203.1 en 203.3 CDW volgt dat de aangever inzake de douaneregeling extern communautair douanevervoer aansprakelijk kan zijn voor de betaling van de douaneschuld wanneer de goederen niet op het kantoor van bestemming aankomen, ook wanneer dit het gevolg is van diefstal door derden en de aangever hiervoor geen schuld treft (1). (1) Zie concl. OM.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Douaneregeling extern communautair douanevervoer - Douaneschuld - Aansprakelijkheid

- Art. 203 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

Il suit des articles 203.1 et 203.3 du Code des douanes communautaire que le déclarant aux fins du placement sous le régime douanier du transit communautaire externe peut répondre du paiement de la dette douanière lorsque la marchandise n'arrive pas au bureau des douanes de destination, même à la suite d'un vol commis par des tiers et en l'absence de faute du déclarant (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DOUANES ET ACCISES - Régime douanier du transit communautaire externe - Dette douanière - Responsabilité

- Art. 203 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

C.19.0547.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.2](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de schade het gevolg is van een voortdurende fout, verhindert niet dat de schade dag per dag ontstaat en de vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid ontstaat naargelang de schade zich voordoet, zodat de verjaring van een vordering tot schadevergoeding ingeval van een voortdurende fout van de overheid niet pas begint te lopen zodra het foutief handelen van de overheid heeft opgehouden te bestaan (1). (1) Zie concl. OM.

GEESTESZIEKE - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Voortdurende fout van de overheid - Niet voorzien in een aangepaste en geschikte behandeling - Ontstaan van de schade - Verjaring van de vordering - Aanvang

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Voortdurende fout van de overheid - Ontstaan van de schade - Verjaring van de vordering - Aanvang

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Le fait que le dommage résulte d'une faute continue n'empêche pas le dommage de naître jour après jour ni la demande en responsabilité extracontractuelle de naître au fur et à mesure que le dommage se produit, de sorte que le délai de prescription d'une demande en réparation d'un dommage dans le cas d'une faute continue des autorités ne commence pas à courir seulement dès que les agissements fautifs des autorités ont cessé d'exister (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

MALADE MENTAL - Demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Faute continue des autorités - Traitement adapté et approprié non prévu - Naissance du dommage - Prescription de la demande - Point de départ

- Art. 1382 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Faute continue des autorités - Naissance du dommage - Prescription de la demande - Point de départ

- Art. 1382 Ancien Code civil

Een vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid ontstaat op het ogenblik dat alle constitutieve bestanddelen van deze aansprakelijkheid verenigd zijn, dit is op het ogenblik waarop de schade tot stand komt of haar toekomstige verwezenlijking naar redelijke verwachtingen vaststaat (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Ontstaan - Tijdstip
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Une demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle naît lorsque tous les éléments constitutifs de cette responsabilité sont réunis, à savoir dès que le dommage survient ou que, suivant des prévisions raisonnables, sa réalisation future est établie (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Naissance - Moment
- Art. 1382 Ancien Code civil

C.19.0555.F

4 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210304.1F.6](#)

AC nr. ...

Uit de overlevering van een persoon die het voorwerp uitmaakt van een verzoek tot uitlevering van het Koninkrijk België aan de Verenigde Staten van Amerika, volgt niet dat die persoon zich ten aanzien van de eiser niet kan beroepen op een ogenschijnlijk recht dat hij ontleent aan het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem, vastgelegd in artikel 5.1 van de uitleveringsovereenkomst (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 157.

UITLEVERING - Overlevering van de uitgeleverde persoon voltrokken - Ogenschijnlijk recht van de uitgeleverde persoon - Beginsel "non bis in idem"

De ce que la remise d'une personne qui fait l'objet d'une extradition du Royaume de Belgique vers les États-Unis d'Amérique est accomplie, il ne suit pas que cette personne ne dispose d'aucun droit apparent envers le demandeur tiré du principe général du droit non bis in idem consacré par l'article 5.1 de la Convention d'extradition (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXTRADITION - Remise de la personne extradée accomplie - Droit apparent de la personne extradée - Principe "non bis in idem"

Artikel 5.1 van de overeenkomst inzake uitlevering tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Staten van Amerika, ondertekend te Brussel op 27 april 1987, dat bepaalt dat de uitlevering geweigerd wordt indien het verzoek betrekking heeft op een misdrijf waarvoor de opgeëiste persoon reeds in de aangezochte Staat werd berecht, vereist aldus dat het feit en niet de kwalificatie ervan identiek is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 157.

UITLEVERING - Weigeringsgrond - Opgeëiste persoon - Eerdere veroordeling - Misdrijf - Identiek feit

En disposant que l'extradition est refusée lorsque la demande vise une infraction pour laquelle l'individu réclamé a déjà été jugé dans l'État requis, l'article 5.1 de la Convention d'extradition entre le Royaume de Belgique et les États-Unis d'Amérique, signée à Bruxelles le 27 avril 1987, vise l'identité du fait et non l'identité de la qualification (1). (1) Voir les concl. du MP.

EXTRADITION - Cause de refus - Individu réclamé - Condamnation antérieure - Infraction - Identité de fait

Wanneer de rechter de eiser gelast aan de Amerikaanse autoriteiten langs officiële weg kennis te geven van een afschrift van het bestreden arrest en die autoriteiten te verzoeken van de daarin besloten juridische analyse te willen kennisnemen, geeft hij geen juridisch advies maar beslecht hij een geschilpunt tussen de partijen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 157.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Allerlei - Rechter - Juridische analyse - Verzoek om hiervan kennis te nemen - Juridisch advies

- Art. 828, 9° Gerechtelijk Wetboek

En enjoignant, sous peine d'astreinte, au demandeur de notifier par la voie officielle aux autorités américaines une copie de l'arrêt attaqué en invitant ces autorités à prendre connaissance de l'analyse juridique qui y figure, le juge ne donne pas de consultation juridique mais tranche une question, contentieuse entre les parties (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Divers - Juge - Analyse juridique - Injonction d'en prendre connaissance - Consultation juridique

- Art. 828, 9° Code judiciaire

C.19.0566.F

24 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211224.1F.2](#)

AC nr. ...

Afstand van het recht op hoger beroep moet strikt worden uitgelegd en kan enkel worden afgeleid uit feiten die voor geen andere uitlegging vatbaar zijn; het Hof gaat na of de rechter, uit de feiten die hij heeft vastgesteld, naar recht heeft kunnen afleiden dat een partij stilzwijgend heeft berust in de rechterlijke beslissing waartegen zij hoger beroep heeft ingesteld (1). (1) Cass. 13 december 2018, AR C.18.0183.F, AC 2018, nr. 713.

BERUSTING - Recht om hoger beroep in te stellen - Afstand van recht - Voorwaarde - Stilzwijgende berusting - Opdracht van het Hof

- Art. 1045, derde lid Gerechtelijk Wetboek

La renonciation au droit d'interjeter appel est de stricte interprétation et ne peut se déduire que de faits qui ne sont susceptibles d'aucune autre interprétation; il appartient à la Cour de contrôler si, des faits qu'il a constatés, le juge a pu légalement déduire l'acquiescement tacite d'une partie à la décision judiciaire dont elle a relevé appel (1). (1) Cass. 13 décembre 2018, RG C.18.0183.F, Pas. 2018, n° 713.

ACQUIESCEMENT - Droit d'interjeter appel - Renonciation - Condition - Acquiescement tacite - Mission de la Cour

- Art. 1045, al. 3 Code judiciaire

C.19.0605.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.42](#)

AC nr. ...

De niet-ontvankelijkheid van de vordering op grond van artikel III.26, §2, Wetboek van Economisch Recht geldt voor alle rechtsvorderingen die gebaseerd zijn op de overeenkomst tussen partijen.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Kruispuntbank van Ondernemingen - Inschrijvingsplichtige onderneming - Gebrek aan inschrijving

- Art. III.26, § 2 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

VORDERING IN RECHTE - Kruispuntbank van Ondernemingen - Inschrijvingsplichtige onderneming - Gebrek aan inschrijving - Vordering in rechte

- Art. III.26, § 2 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

L'irrecevabilité de l'action formée par la demanderesse en vertu de l'article III.26, § 2 du Code de droit économique s'applique à toutes les actions en justice de la demanderesse fondées sur la convention entre les parties.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Banque-Carrefour des entreprises - Entreprise soumise à l'inscription - Défaut d'inscription

- Art. III.26, § 2 Code de droit économique

DEMANDE EN JUSTICE - Banque-Carrefour des entreprises - Entreprise soumise à l'inscription - Défaut d'inscription - Demande en justice

- Art. III.26, § 2 Code de droit économique

Een overeenkomst heeft een ongeoorloofde oorzaak wanneer fiscale fraude minstens één van de doorslaggevende beweegredenen is van een van de partijen.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Oorzaak - Ongeoorloofde oorzaak - Fiscale fraude - Toepassing
- Art. 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

Une convention a une cause illicite si la fraude fiscale est au moins l'un des mobiles déterminants de l'une des parties.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Cause - Cause illicite - Fraude fiscale - Application
- Art. 1108 Ancien Code civil

C.19.0606.F

18 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210218.1F.6](#)

AC nr. ...

Het opeisbare loon voor de uitvoering van de handelingen van de hypotheaire bekendmaking, die vóór het verrichten van die handelingen door een voldoende hoge provisie moet worden gedekt, komt toe aan de hypotheekbewaarder die de registers van de neergelegde titels heeft gehouden waarin de aanbiedingen zijn aangetekend van de titels waarvan de inschrijving of de overschrijving wordt gevorderd (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2021, nr. 126.

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Hypotheken - Hypotheekbewaarder - Recht op loon - Te verrichten hypotheaire formaliteiten - Aanbieding van de titels aan een bewaarder - Vermelding in het register van de neergelegde titels - Vervulling van de vereiste formaliteit door een andere bewaarder
- Artt. 123, 124, 1°, en 126 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet
- Artt. 1 en 7, eerste lid KB 18 september 1962 tot vaststelling van de lonen der hypotheekbewaarders

Le salaire exigible pour l'accomplissement des actes de la publicité hypothécaire, qui doit être couvert par une provision suffisante avant l'accomplissement de ces actes, revient au conservateur des hypothèques qui a tenu les registres des dépôts où sont constatées les remises des titres dont l'inscription ou la transcription est demandée (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèques - Conservateur des hypothèques - Droit au salaire - Formalités hypothécaires à accomplir - Remise de titre à un conservateur - Mention dans le registre des dépôts - Accomplissement de la formalité requise par un autre conservateur

- Art. 123, 124, 1°, et 126 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire
- Art. 1er et 7, al. 1er A.R. du 18 septembre 1962

C.19.0624.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.43](#)

AC nr. ...

De bijzondere rechtspleging van gerechtelijke vereffening-verdeling houdt onder meer in dat, na de behandeling door de notaris-vereffenaar en de beslechting door de vereffeningsspreker van bezwaren in het raam van een bezwarenprocedure met betrekking tot een notariële staat van vereffening-verdeling, specifiek wat betreft de reeds behandelde en beslechte bezwaren, enkel bijkomende bezwaren kunnen worden aangebracht over de wijze waarop de notaris-vereffenaar gevolg heeft gegeven aan de rechterlijke beslissing in het raam van de verdere notariële werkzaamheden.

La procédure spéciale de liquidation-partage judiciaire implique notamment qu'après le traitement par le notaire-liquidateur et le règlement par le juge de la liquidation des contredits relatifs à un état notarié de liquidation-partage, seuls puissent, en ce qui concerne spécifiquement les contredits déjà traités et réglés, être formulés des contredits supplémentaires sur la manière dont le notaire-liquidateur a donné suite à la décision judiciaire dans le cadre de la poursuite des travaux notariés.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de goederen - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Beslechte bezwaren door de vereffeningrechter - Bijkomende bezwaren - Rechtsmacht van de vereffeningrechter

- Artt. 1207 e.v. Gerechtelijk Wetboek

NOTARIS - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Beslechte bezwaren door de vereffeningrechter - Bijkomende bezwaren - Rechtsmacht van de vereffeningrechter

- Artt. 1207 e.v. Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Beslechte bezwaren door de vereffeningrechter - Bijkomende bezwaren - Rechtsmacht van de vereffeningrechter

- Artt. 1207 e.v. Gerechtelijk Wetboek

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux biens - Liquidation-partage judiciaire - Contredits tranchés par le juge de la liquidation - Contredits supplémentaires - Pouvoir de juridiction du juge de la liquidation

- Art. 1207 s. Code judiciaire

NOTAIRE - Liquidation-partage judiciaire - Contredits tranchés par le juge de la liquidation - Contredits supplémentaires - Pouvoir de juridiction du juge de la liquidation

- Art. 1207 s. Code judiciaire

PARTAGE - Liquidation-partage judiciaire - Contredits tranchés par le juge de la liquidation - Contredits supplémentaires - Pouvoir de juridiction du juge de la liquidation

- Art. 1207 s. Code judiciaire

C.19.0625.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.12](#)

AC nr. ...

Uit artikel 13 WAM volgt niet dat de verzekeraar of haar schaderegelaar verplicht is een met redenen omkleed antwoord te geven omtrent de aansprakelijkheid en de schade binnen de termijn van drie maanden, indien de aansprakelijkheid of de toepassing van artikel 29bis niet wordt betwist en de schade niet wordt betwist en werd gekwantificeerd (1). (1) Zie concl. OM.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Verzoek tot schadeloosstelling - Met redenen omkleed antwoord van de verzekeraar

- Artt. 13 en 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Il ne suit pas de l'article 13 de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs que l'assureur ou son représentant chargé du règlement des sinistres est tenu de fournir une réponse motivée concernant la responsabilité et le dommage dans le délai de trois mois, si la responsabilité ou l'application de l'article 29bis n'est pas contestée et si le dommage n'est pas contesté et a été quantifié (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Demande d'indemnisation - Réponse motivée de l'assureur

- Art. 13 en 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.19.0644.N

9 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.2](#)

AC nr. ...

Een beslissing of verrichting die behoort tot de bevoegdheid van de raad van bestuur kan worden nietig verklaard indien de schending van de belangenconflictregeling de totstandkoming ervan heeft kunnen beïnvloeden, wat het geval is wanneer de naleving van het voorschrift kon hebben geleid tot het afwijzen van de voorgenomen beslissing of verrichting of tot de aanvaarding ervan onder sterk verschillende voorwaarden.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke

Une décision ou opération peut être annulée si la violation de la règle de conflit d'intérêts a pu influencer son élaboration, ce qui est le cas lorsque le respect de la prescription aurait pu conduire au rejet de la décision ou de l'opération envisagée ou à son acceptation dans des conditions fort différentes.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Décision ou opération du

regels - Beslissing of verrichting van de raad van bestuur - Schending van de belangenconflictrekening - Vordering tot nietigverklaring

- Art. 523, §§ 1 en 2 Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

Conseil d'administration - Violation de la règle de la règle de conflit d'intérêts - Demande d'annulation

- Art. 523, § 1 et 2 Code des sociétés

Het recht op bewijs is geen onbeperkt recht, en schakelt bijgevolg de beoordelingsvrijheid van de rechter niet uit (1). (1) Cass. 15 juni 2012, AR C.11.0721.F, AC 2012, nr. 390; zie Cass. 17 november 1988, AR 7848, AC 1988-89, nr. 160 en Cass. 9 mei 2005, AR S.04.0183.N, AC 2005, nr. 268; O. MIGNOLET, "L'expertise judiciaire, tiré à part du Répertoire notarial", Brussel, Larcier 2009, 36, nr. 27 en voetnoten.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Recht op bewijs - Omvang - Beoordelingsvrijheid van de rechter

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le droit à la preuve n'est pas un droit illimité et, par conséquent, n'efface pas la liberté d'appréciation du juge (1). (1) Cass. 15 juin 2012, RG C.11.0721.F, Pas 2012, n° 390; v. Cass. 17 novembre 1988, RG 7848, Pas 1988-1989, n° 160 et Cass. 9 mai 2005, RG S.04.0183.N, Pas. 2005, n° 268; O. MIGNOLET, "L'expertise judiciaire", Rép. not., Bruxelles, Larcier 2009, 36, n° 27 et notes infrapaginales.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Droit à la preuve - Etendue - Liberté d'appréciation du juge

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire

Het recht op bewijs is het recht van elke procespartij om de bewijselementen over te leggen waarover zij zelf beschikt en om aan de rechter te vragen dat de bewijselementen waarover zij niet beschikt, zouden worden verzameld door de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, waarover de rechter oordeelt (1). (1) Cass. 15 juni 2012, AR C.11.0721.F, AC 2012, nr. 390; zie Cass. 17 november 1988, AR 7848, AC 1988-89, nr. 160 en Cass. 9 mei 2005, AR S.04.0183.N, AC 2005, nr. 268; O. MIGNOLET, "L'expertise judiciaire, tiré à part du Répertoire notarial", Brussel, Larcier 2009, 36, nr. 27 en voetnoten.

RECHT VAN VERDEDIGING - Algemeen - Recht op bewijs

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le droit à la preuve est le droit de toute partie au procès de produire les éléments de preuve dont elle dispose elle-même et de demander au juge que les éléments de preuve dont elle ne dispose pas soient recueillis par la mise en œuvre de mesures d'instruction déterminées, que le juge apprécie (1). (1) Cass. 15 juin 2012, RG C.11.0721.F, Pas 2012, n° 390; v. Cass. 17 novembre 1988, RG 7848, Pas 1988-1989, n° 160 et Cass. 9 mai 2005, RG S.04.0183.N, Pas. 2005, n° 268; O. MIGNOLET, "L'expertise judiciaire", Rép. not., Bruxelles, Larcier 2009, 36, n° 27 et notes infrapaginales.

DROITS DE LA DEFENSE - Généralités - Droit à la preuve

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire

Krachtens artikel 962 kan de rechter weigeren om een deskundigenonderzoek te bevelen wanneer de eiser zijn vordering tot deskundigenonderzoek op geen enkel gegeven grondt dat de tot staving van zijn vordering aangevoerde feiten aannemelijk kan maken of wanneer er geen dienstige reden is om die maatregel te bevelen.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Vordering tot deskundigenonderzoek - Weigering

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

RECHT VAN VERDEDIGING - Algemeen - Vordering tot deskundigenonderzoek - Weigering

- Art. 962, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

En vertu de l'article 962 du Code judiciaire, le juge peut refuser d'ordonner une expertise lorsque le demandeur ne fonde sa demande d'expertise sur aucun élément rendant vraisemblables les faits avancés à l'appui de sa demande ou que cette mesure ne peut être ordonnée de manière utile.

EXPERTISE - Demande d'expertise - Refus

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire

DROITS DE LA DEFENSE - Généralités - Demande d'expertise - Refus

- Art. 962, al. 1er Code judiciaire

C.20.0001.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.6](#)

AC nr. ...

De uitlegging door de rechter van een onduidelijke of dubbelzinnige beslissing die hij heeft gewezen, zonder evenwel de daarin bevestigde rechten uit te breiden, te beperken of te wijzigen, heeft noodzakelijk betrekking op een beslissing die deel uitmaakt van het beschikkend gedeelte van de uitspraak, dit is elke beslissing van de rechter over een geschilpunt waardoor hij zijn rechtsmacht heeft uitgeput.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Onduidelijke of dubbelzinnige beslissing - Uitlegging - Beschikkend gedeelte

- Artt. 19, eerste lid en 793, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

L'interprétation que fait le juge d'une décision obscure ou ambiguë qu'il a rendue, sans cependant étendre, restreindre ou modifier les droits qu'elle a consacrés, concerne nécessairement une décision qui fait partie du dispositif, à savoir chaque décision que le juge prend sur une question litigieuse, par laquelle il épuise sa juridiction.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Décision obscure ou ambiguë - Interprétation - Dispositif

- Art. 19, al. 1er et 793, al. 1er Code judiciaire

C.20.0007.F

28 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210128.1F.6](#)

AC nr. ...

Door de termijn voor hoger beroep tegen de geadresseerde te doen ingaan vanaf de afgifte van de akte van betekening van de beslissing aan de postdienst, dus vanaf een tijdstip waarop de geadresseerde nog geen weet kan hebben van de inhoud van de beslissing, zonder dat bovendien met zekerheid kan worden bepaald wanneer de te betekenen akte op de woonplaats van de geadresseerde werd aangeboden of wanneer de betrokkene deze daadwerkelijk heeft ontvangen, beperken de artikelen 40, eerste lid, en 57 Gerechtelijk Wetboek op onevenredige wijze het recht van die geadresseerde om een dergelijk rechtsmiddel in te stellen (1). (1) Zie Cass. 21 december 2007, AR C.06.0155.F, AC 2007, nr. 660, met concl. OM op datum in Pas.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - In het buitenland - Burgerlijke zaken - Termijn van hoger beroep - Aanvang - Betekening van een rechterlijke beslissing - Tijdstip

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 40, eerste lid, en 57 Gerechtelijk Wetboek

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de loyale procesvoering (1). (1) Cass. 31 januari 2020, AR F.18.0025.F, AC 2020, nr. 90; Cass. 13 december 2019, AR C.19.0054.F, AC 2019, nr. 669.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Aangevoerde miskennings van een algemeen rechtsbeginsel van de loyale procesvoering - Ontvankelijkheid

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Geen algemeen rechtsbeginsel van de procedurele loyaliteit

De afstand van het recht op cassatieberoep moet strikt worden uitgelegd en kan enkel worden afgeleid uit feiten die niet voor een andere uitlegging vatbaar zijn (1). (1) Cass. 15 april 2016, AR C.14.0460.F, AC 2016, nr. 257.

AFSTAND VAN RECHT - Voorwaarde - Cassatieberoep CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Algemeen - Afstand van het recht om cassatieberoep in te stellen

En faisant courir le délai d'appel à l'égard du destinataire à partir de la remise de l'acte de la signification de la décision aux services de la poste, soit à partir d'un moment où le destinataire ne peut pas encore avoir connaissance du contenu de la décision, sans qu'il soit en outre possible de déterminer avec certitude quand l'acte à signifier a été présenté au domicile du destinataire ou quand l'intéressé l'a effectivement reçu, les articles 40, alinéa 1er, et 57 du Code judiciaire restreignent de manière disproportionnée le droit de ce destinataire à introduire un tel recours (1). (1) Voir Cass. 21 décembre 2007, RG C.06.0155.F, Pas. 2007, n° 660, avec concl. MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Etranger - Matière civile - Délai d'appel - Prise de cours - Signification d'une décision judiciaire - Moment

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 40, al. 1er, et 57 Code judiciaire

Il n'existe pas de principe général du droit de loyauté procédurale (1). (1) Cass. 31 janvier 2020, RG F.18.0025.F, Pas. 2020, n° 90; Cass. 13 décembre 2019, RG C.19.0054.F, Pas. 2019, n° 669.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Violation invoquée d'un principe général du droit relatif à la loyauté procédurale - Recevabilité

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Pas de principe général du droit relatif à la loyauté procédurale]

La renonciation au droit de se pourvoir en cassation est de stricte interprétation et ne peut se déduire que de faits qui ne sont susceptibles d'aucune autre interprétation (1). (1) Cass. 15 avril 2016, RG C.14.0460.F, Pas. 2016, n° 257.

RENONCIATION - Condition - Pourvoi en cassation POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Généralités - Renonciation au droit de se pourvoir en cassation

Het middel dat niet aan de feitenrechter werd voorgelegd, waarvan laatstgenoemde niet op eigen initiatief heeft kennisgenomen en dat ook niet diende te doen, is nieuw en derhalve niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 13 december 2019, AR C.19.0141.F, AC 2019, nr. 670.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Begrip - Ontvankelijkheid

Le moyen qui n'a pas été soumis au juge du fond, dont celui-ci ne s'est pas saisi de sa propre initiative et dont il n'était pas tenu de se saisir, est nouveau, partant, irrecevable (1). (1) Cass. 13 décembre 2019, RG C.19.0141.F, Pas. 2019, n° 670.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Notion - Recevabilité

C.20.0012.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.14](#)

AC nr. ...

Wettige verdediging vereist dat het strafbaar feit dat kan worden gerechtvaardigd, werd gepleegd met het opzet te schaden, ook al leidt dit tot schade die niet werd beoogd (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Opzet - Wettige verdediging - Opzet om te schaden

- Art. 416 Strafwetboek

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Wettige verdediging - Opzet om te schaden

- Art. 416 Strafwetboek

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

La défense légitime exige que l'infraction susceptible d'être justifiée ait été commise avec le dessein de nuire, même si elle entraîne un préjudice qui n'était pas prévu (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Dol - Légitime défense - Dessein de nuire

- Art. 416 Code pénal

- Art. 1382 Ancien Code civil

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Légitime défense - Dessein de nuire

- Art. 416 Code pénal

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.20.0015.F

29 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211029.1F.7](#)

AC nr. ...

Onder "onbevaarbare waterlopen niet onderworpen aan het stelsel van de wet van 28 december 1967" moeten de niet-gerangschikte onbevaarbare waterlopen worden verstaan, de afwateringswegen voor de afvoer van de oppervlaktewateren waarvan het water een richting volgt die wordt bepaald door de natuurlijke of kunstmatige helling van de bedding waarin het stroomt; een voor de afvoer van oppervlaktewateren bestemde afwateringsweg verliest niet zijn hoedanigheid van onbevaarbare waterloop niet onderworpen aan het stelsel van de wet van 28 december 1967, in de zin van dat reglement, doordat hierin afvalwater wordt geloosd.

WATERLOPEN - Onbevaarbare waterlopen - Onbevaarbare waterloop niet onderworpen aan de wet van 28 december 1967 - Afwateringsweg

- Art. 1 Wet 28 december 1967 betreffende de onbevaarbare waterlopen

Par "cours d'eau non navigables non soumis au régime de la loi du 28 décembre 1967", il faut entendre les cours d'eau non navigables non classés, les voies d'écoulement destinées à l'évacuation des eaux de surface dont les eaux suivent une direction déterminée par la déclivité naturelle ou artificielle du lit dans lequel elles coulent; une voie d'écoulement destinée à l'évacuation des eaux de surface ne perd pas sa qualité de cours d'eau non navigable non soumis au régime de la loi du 28 décembre 1967 du fait que des eaux usées s'y déversent.

COURS D'EAU - Cours d'eau non navigables - Cours d'eau non soumis à la loi du 28 décembre 1967 - Voie d'écoulement

- Art. 1er L. du 28 décembre 1967

- Art. 19 Provinciaal reglement 3 juin 1980

- Art. 19 Règlement provincial du 3 juin 1980 sur les cours d'eau non navigables, approuvé par l'A.R. du 20 octobre 1980

C.20.0019.F

27 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210527.1F.1](#)

AC nr. ...

De hoven en rechtbanken nemen kennis van de vordering die ertoe strekt de verjaring van een buurtweg te doen vaststellen bij gebrek aan openbaar gebruik gedurende dertig jaar vóór 1 september 2012.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 144 - Wetten. Decreten. Ordonnanties. Besluiten - Werking in de tijd - Wegen - Buurtwegen - Artikel 12, Wet 10 april 1841 - Onverjaarbaarheid zolang ze tot het openbaar gebruik dienen - Opheffing van de bevrijdende verjaring door het decreet van het Waals Gewest van 3 juni 2011, in werking getreden op 1 september 2012 - Opheffing van de wet van 10 april 1841 door het decreet van 6 februari 2014, in werking getreden op 1 april 2014 - Bevestiging van de opheffing van de bevrijdende verjaring - Dagvaarding om te verschijnen bij exploit van 23 november 2015 - Vordering tot opheffing van een buurtweg wegens niet-gebruik gedurende dertig jaar vóór 1 september 2012 - Bevoegdheid van de hoven en rechtbanken

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 556, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 12 Wet 10 april 1841
- Artt. 1 en 3 Decreet tot wijziging van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen

- Artt. 7, eerste lid, 30, 80 en 93 Decreet betreffende de gemeentewegen

MACHTEN - Rechterlijke macht - Bevoegdheid van de hoven en rechtbanken - Wegen - Buurtwegen - Artikel 12, Wet 10 april 1841 - Onverjaarbaarheid zolang ze tot het openbaar gebruik dienen - Opheffing van de onverjaarbaarheid door het decreet van het Waals Gewest van 3 juni 2011, in werking getreden op 1 september 2012 - Opheffing van de wet van 10 april 1841 door het decreet van 6 februari 2014, in werking getreden op 1 april 2014 - Bevestiging van de opheffing van de bevrijdende verjaring - Dagvaarding om te verschijnen bij exploit van 23 november 2015 - Vordering tot opheffing van een buurtweg wegens niet-gebruik gedurende dertig jaar vóór 1 september 2012

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 556, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 12 Wet 10 april 1841
- Artt. 1 en 3 Decreet tot wijziging van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen

Les cours et tribunaux connaissent de la demande de constater la prescription d'un sentier vicinal en raison de son non-usage public pendant trente années avant le 1er septembre 2012.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 144 - Lois. Décrets. Ordonnances. Arrêts - Application dans le temps - Voirie - Chemins vicinaux - Loi du 10 avril 1841, article 12 - Imprescriptibilité aussi longtemps qu'il servent à l'usage public - Suppression de la prescription extinctive par le décret régional wallon du 3 juin 2011, entré en vigueur le 1er septembre 2012 - Abrogation de la loi du 10 avril 1841 par le décret du 6 février 2014, entré en vigueur le 1er avril 2014 - Confirmation de la suppression de la prescription extinctive - Citation à comparaître par exploit du 23 novembre 2015 - Demande de suppression d'un sentier vicinal pour cause de non-utilisation pendant trente années avant le 1er septembre 2012 - Compétence des cours et tribunaux

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 Ancien Code civil
- Art. 556, al. 1er Code judiciaire
- Art. 12 L. du 10 avril 1841
- Art. 1er et 3 Décret de la Région wallonne du 3 juin 2011 visant à modifier la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux
- Art. 7, al. 1er, 30, 80 et 93 Décret de la Région Wallonne du 6 février 2014 relatif à la voirie communale
POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Compétence des cours et tribunaux - Voirie - Chemins vicinaux - Loi du 10 avril 1841, article 12 - Imprescriptibilité aussi longtemps qu'il servent à l'usage public - Suppression de cette imprescriptibilité par le décret régional wallon du 3 juin 2011, entré en vigueur le 1er septembre 2012 - Abrogation de la loi du 10 avril 1841 par le décret du 6 février 2014, entré en vigueur le 1er avril 2014 - Confirmation de la suppression de la prescription extinctive - Citation à comparaître par exploit du 23 novembre 2015 - Demande de suppression d'un sentier vicinal pour cause de non-utilisation pendant trente années avant le 1er septembre 2012

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 556, al. 1er Code judiciaire
- Art. 12 L. du 10 avril 1841
- Art. 1er et 3 Décret de la Région wallonne du 3 juin 2011 visant à modifier la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux

- Artt. 7, eerste lid, 30, 80 en 93 Decreet betreffende de gemeentewegen

VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen - Wetten. Decreten. Ordonnanties. Besluiten - Werking in de tijd - Wegen - Buurtwegen - Artikel 12, Wet 10 april 1841 - Onverjaarbaarheid zolang ze tot het openbaar gebruik dienen - Opheffing van de bevrijdende verjaring door het decreet van het Waals Gewest van 3 juni 2011, in werking getreden op 1 september 2012 - Opheffing van de wet van 10 april 1841 door het decreet van 6 februari 2014, in werking getreden op 1 april 2014 - Bevestiging van de opheffing van de bevrijdende verjaring - Dagvaarding om te verschijnen bij exploit van 23 november 2015 - Vordering tot opheffing van een buurtweg wegens niet-gebruik gedurende dertig jaar vóór 1 september 2012 - Bevoegdheid van de hoven en rechtbanken

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 556, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 12 Wet 10 april 1841

- Artt. 1 en 3 Decreet tot wijziging van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen

- Artt. 7, eerste lid, 30, 80 en 93 Decreet betreffende de gemeentewegen

WEGEN - Buurtwegen - Artikel 12, Wet 10 april 1841 - Onverjaarbaarheid zolang ze tot het openbaar gebruik dienen - Opheffing van de onverjaarbaarheid door het decreet van het Waals Gewest van 3 juni 2011, in werking getreden op 1 september 2012 - Opheffing van de wet van 10 april 1841 door het decreet van 6 februari 2014, in werking getreden op 1 april 2014 - Bevestiging van de opheffing van de bevrijdende verjaring - Dagvaarding om te verschijnen bij exploit van 23 november 2015 - Vordering tot opheffing van een buurtweg wegens niet-gebruik gedurende dertig jaar vóór 1 september 2012 - Bevoegdheid van de hoven en rechtbanken

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 556, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 12 Wet 10 april 1841

- Artt. 1 en 3 Decreet tot wijziging van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen

- Artt. 7, eerste lid, 30, 80 en 93 Decreet betreffende de gemeentewegen

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Wegen - Buurtwegen - Artikel 12, Wet 10 april 1841 - Onverjaarbaarheid zolang ze tot het openbaar gebruik dienen - Opheffing van de bevrijdende verjaring door het decreet van het Waals Gewest van 3 juni 2011, in werking getreden op 1 september 2012 - Opheffing van de wet van 10 april 1841 door het decreet van 6 februari 2014, in werking getreden op 1 april 2014 - Bevestiging van de opheffing van de bevrijdende verjaring - Dagvaarding om te verschijnen bij exploit van 23 november 2015 - Vordering tot opheffing van een buurtweg wegens niet-gebruik gedurende dertig jaar vóór 1 september 3/11/2025

- Art. 7, al. 1er, 30, 80 et 93 Décret de la Région Wallonne du 6 février 2014 relatif à la voirie communale

PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités - Lois. Décrets. Ordonnances. Arrêts - Application dans le temps - Voirie - Chemins vicinaux - Loi du 10 avril 1841, article 12 - Imprescriptibilité aussi longtemps qu'il servent à l'usage public - Suppression de la prescription extinctive par le décret régional wallon du 3 juin 2011, entré en vigueur le 1er septembre 2012 - Abrogation de la loi du 10 avril 1841 par le décret du 6 février 2014, entré en vigueur le 1er avril 2014 - Confirmation de la suppression de la prescription extinctive - Citation à comparaître par exploit du 23 novembre 2015 - Demande de suppression d'un sentier vicinal pour cause de non-utilisation pendant trente années avant le 1er septembre 2012 - Compétence des cours et tribunaux

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 556, al. 1er Code judiciaire

- Art. 12 L. du 10 avril 1841

- Art. 1er et 3 Décret de la Région wallonne du 3 juin 2011 visant à modifier la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux

- Art. 7, al. 1er, 30, 80 et 93 Décret de la Région Wallonne du 6 février 2014 relatif à la voirie communale

VOIRIE - Chemins vicinaux - Loi du 10 avril 1841, article 12 - Imprescriptibilité aussi longtemps qu'il servent à l'usage public - Suppression de cette imprescriptibilité par le décret régional wallon du 3 juin 2011, entré en vigueur le 1er septembre 2012 - Abrogation de la loi du 10 avril 1841 par le décret du 6 février 2014, entré en vigueur le 1er avril 2014 - Confirmation de la suppression de la prescription extinctive - Citation à comparaître par exploit du 23 novembre 2015 - Demande de suppression d'un sentier vicinal pour cause de non-utilisation pendant trente années avant le 1er septembre 2012 - Compétence des cours et tribunaux

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 556, al. 1er Code judiciaire

- Art. 12 L. du 10 avril 1841

- Art. 1er et 3 Décret de la Région wallonne du 3 juin 2011 visant à modifier la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux

- Art. 7, al. 1er, 30, 80 et 93 Décret de la Région Wallonne du 6 février 2014 relatif à la voirie communale

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Voirie - Chemins vicinaux - Loi du 10 avril 1841, article 12 - Imprescriptibilité aussi longtemps qu'il servent à l'usage public - Suppression de la prescription extinctive par le décret régional wallon du 3 juin 2011, entré en vigueur le 1er septembre 2012 - Abrogation de la loi du 10 avril 1841 par le décret du 6 février 2014, entré en vigueur le 1er avril 2014 - Confirmation de la suppression de la prescription extinctive - Citation à comparaître par exploit du 23 novembre 2015 - Demande de suppression d'un sentier vicinal pour cause de non-utilisation pendant trente années avant le 1er septembre 2012 - Compétence des cours et tribunaux

2012 - Bevoegdheid van de hoven en rechtbanken

- Art. 144 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 556, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 12 Wet 10 april 1841
- Artt. 1 en 3 Decreet tot wijziging van de wet van 10 april 1841 op de buurtwegen
- Artt. 7, eerste lid, 30, 80 en 93 Decreet betreffende de gemeentewegen

- Art. 144 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 2 Ancien Code civil
- Art. 556, al. 1er Code judiciaire
- Art. 12 L. du 10 avril 1841
- Art. 1er et 3 Décret de la Région wallonne du 3 juin 2011 visant à modifier la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux
- Art. 7, al. 1er, 30, 80 et 93 Décret de la Région Wallonne du 6 février 2014 relatif à la voirie communale

C.20.0026.F

11 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210311.1F.7](#)

AC nr. ...

Artikel L 2213-3 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie onderwerpt het bindend karakter van de provinciereglementen en -verordeningen enkel aan de bekendmaking ervan in het provinciaal Bulletin (1). (1) Zie GwH, arrest nr. 146/2020 van 20 november 2020.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Provinciebelastingen - Bindend karakter van de reglementen en verordeningen

- Artt. L 2213-2, tweede lid, en L 2213-3, tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Provinciebelastingen - Bindend karakter van de reglementen en verordeningen*
- Artt. L 2213-2, tweede lid, en L 2213-3, tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

L'article L2213-3 du Code de la démocratie locale et de la décentralisation ne subordonne le caractère obligatoire des règlements et ordonnances provinciaux qu'à leur seule publication dans le Bulletin provincial (1). (1) Voir C. const., arrêt n°146/2020 du 20 novembre 2020.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes provinciales - Caractère obligatoire des règlements et ordonnances

- Art. L 2213-2, al. 2, et L 2213-3, al. 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Taxes provinciales - Caractère obligatoire des règlements et ordonnances*
- Art. L 2213-2, al. 2, et L 2213-3, al. 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

C.20.0032.F

4 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210204.1F.5](#)

AC nr. ...

Artikel 8 EVRM kan dus toepassing vinden in milieuzaken, of de Staat nu aansprakelijk wordt gesteld omdat hij rechtstreeks de verontreiniging heeft veroorzaakt dan wel omdat hij heeft verzuimd een passende reglementering van het particuliere bedrijfsleven in te voeren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 97.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Milieu - Toepassing - Geluidshinder die gepaard gaat met de exploitatie van een luchthaven - Aansprakelijkheid van de Staat - Wettelijke bevoegdheden - Geen uitvoering

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'article 8 peut donc trouver à s'appliquer dans les affaires d'environnement, que la pollution soit directement causée par l'État ou que la responsabilité de ce dernier découle de l'absence de réglementation adéquate de l'industrie privée (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Environnement - Application - Nuisances sonores liées à l'exploitation d'un aéroport - Responsabilité de l'Etat - Pouvoirs légaux - Absence de mise en oeuvre

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De geluidshinder die gepaard gaat met de exploitatie van een luchthaven kan een aantasting vormen van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven zoals vastgelegd in artikel 8 EVRM (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 97.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Geluidshinder die gepaard gaat met de exploitatie van een luchthaven - Aantasting van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Les nuisances sonores liées à l'exploitation d'un aéroport peuvent constituer une atteinte au droit au respect de la vie privée et familiale, tel que consacré par l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Nuisances sonores liées à l'exploitation d'un aéroport - Atteinte au droit au respect de la vie privée et familiale

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.20.0039.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.28](#)

AC nr. ...

Bij de samenstelling van de fictieve massa wordt de waarde van de geschonken goederen geraamd volgens hun staat ten tijde van de schenking en hun waarde ten tijde van het overlijden, waarbij rekening kan worden gehouden met de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van het goed op voorwaarde dat deze voldoende zeker en niet hypothetisch zijn.

ERFENISSEN - Fictieve massa - Samenstelling - Schenking - Raming van de waarde - Toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden

- Art. 922 Oud Burgerlijk Wetboek

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Fictieve massa - Samenstelling - Schenking - Raming van de waarde - Toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden

- Art. 922 Oud Burgerlijk Wetboek

Lors de la composition de la masse fictive, la valeur des libéralités est estimée en fonction de leur état au moment de la donation et de leur valeur au moment du décès, les possibilités de développement futures du bien pouvant être prises en compte à condition qu'elles soient suffisamment certaines et non hypothétiques.

SUCCESSION - Masse fictive - Composition - Donation - Estimation de la valeur - Possibilités de développement futures

- Art. 922 Ancien Code civil

DONATIONS ET TESTAMENTS - Masse fictive - Composition - Donation - Estimation de la valeur - Possibilités de développement futures

- Art. 922 Ancien Code civil

C.20.0040.N

14 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211014.1N.3](#)

AC nr. ...

De inwerkingtreding op 1 januari 2007 van het gewijzigde artikel 28, § 3, Gasordonnantie belet niet dat de toepassing van dat artikel onderworpen is aan nadere regels die door de regering moeten worden uitgewerkt en die moeten vaststellen hoe de maximumbegrenzing van artikel 28, § 3, eerste lid, Gasordonnantie in de diverse gemeentelijke belastingreglementen moet worden geïmplementeerd; zolang de regering die nadere regels niet heeft vastgesteld, kan het gewijzigde artikel 28, § 3, Gasordonnantie niet worden toegepast, ook al is deze ordonnantie reeds in werking getreden (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Vergoeding voor wegenisrecht - Begrenzing in de Gasordonnantie - Implementatie in de gemeentelijke belastingreglementen - Uitvoeringsbesluit - Vereiste

- Art. 28 Ordonnantie 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van

Het feit dat tussen partijen discussie bestond over de verschuldigdheid van de wegenisbijdrage en er daarom gewacht werd met de betaling van de facturen vormt op zich geen rechtsgrond om de toekenning van interest bij toepassing van artikel 15, § 4, AAV weigeren.

INTEREST - Moratoire interest - Artikel 15 Algemene Aannemingsvoorwaarden - Rechtsgrond tot weigering toekenning interest

- Art. 15 Algemene aannemingsvoorwaarden voor de overheidsopdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten en voor de concessies voor openbare werken

L'entrée en vigueur, le 1er janvier 2007, de l'article 28, § 3, modifié de l'ordonnance du 1er avril 2004 relative à l'organisation du marché du gaz en Région de Bruxelles-Capitale, concernant des redevances de voiries en matière de gaz et d'électricité et portant modification de l'ordonnance du 19 juillet 2001 relative à l'organisation du marché de l'électricité en Région de Bruxelles-Capitale ne s'oppose pas à ce que son application soit soumise à des modalités qui sont à élaborer par le gouvernement et qui doivent fixer le mode de mise en œuvre du plafonnement de l'article 28, § 3, alinéa 1er, dans les différents règlements-taxes communaux; tant que le gouvernement n'aura pas arrêté ces modalités, l'article 28, § 3, modifié ne peut être appliqué, même si l'ordonnance est déjà entrée en vigueur (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Rémunération du droit de voirie - Plafonnement prévu dans l'ordonnance du 1er avril 2004 - Mise en œuvre dans les règlements-taxes communaux - Arrêté d'exécution - Condition

- Art. 28 Ordonnance du Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale du 1er avril 2004 relative à l'organisation du marché du gaz

Le fait que les parties se querellaient quant à la débitation de la redevance de voirie et que le paiement des factures a été différé pour cette raison ne constitue pas en soi un fondement juridique justifiant le refus d'octroi d'intérêts en application de l'article 15, § 4, du Cahier général des charges.

INTERETS - Intérêts moratoires - Cahier général des charges, article 15 - Fondement juridique du refus d'octroi des intérêts

- Art. 15 Cahier général des charges des marchés publics de travaux, de fournitures et de services et des concessions de travaux publics

Ook al geniet een contractspartij een vrijstelling van een cijns, belasting of taks, zelfs voor verstrekte diensten, door de provincie Vlaams-Brabant, de stad Brussel of de Brusselse gemeenten opgelegd uit hoofde van de concessies of vergunningen welke zij zal verkregen hebben, dan kan die contractspartij aan de leveranciers die haar bevoorraden, niettemin de terugbetaling niet weigeren van een gemeentelijke belasting die opgelegd is aan de netbeheerders als vergoeding voor het wegeisrecht van die netbeheerders en die de netbeheerders aan de leveranciers hebben doorgerekend, wanneer de leveringsovereenkomsten tussen die contractspartij en de leveranciers bepalen dat aan die contractspartij alle belastingen worden doorgerekend (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Vergoeding voor wegeisrecht - Doorrekening wegeisbijdrage aan een contractspartij met fiscale immunitet

- Art. 11 Wet 17 juni 1953 op de inrichting van het gemeenschappelijk vervoer in de streek van Brussel

Même si une partie contractante bénéficie d'une exonération de redevance, impôt ou taxe, même rémunératoire, imposée par la province du Brabant flamand, la ville de Bruxelles ou les communes bruxelloises du chef de concessions ou autorisations qu'elle aura obtenues, elle ne peut refuser de rembourser aux fournisseurs qui l'approvisionnent une taxe communale imposée aux gestionnaires de réseau en tant que rémunération de leur droit de voirie, et que ces derniers ont répercutée sur les fournisseurs, lorsque les contrats de fourniture entre cette partie contractante et les fournisseurs prévoient que toutes les taxes sont répercutées sur cette partie contractante (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Rémunération du droit de voirie - Répercussion de la redevance de voirie sur une partie contractante bénéficiant de l'immunité fiscale

- Art. 11 L. du 17 juin 1953

C.20.0043.F

8 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211008.1F.1](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 1592, eerste tot derde lid, Gerechtelijk Wetboek heeft eenieder het recht een hoger bod te doen gedurende vijftien dagen na de toewijzing, door het bedrag van het hoger bod op het kantoor van de notaris in consignatie te geven en dat bij deurwaardersexploot, dat de koper wordt aangezegd, aan die notaris te betekenen.

BESLAG OP ONROEREND GOED [ZIE: 065 BESLAG] - Allerlei - Recht een hoger bod te doen

- Art. 1592, eerste tot derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1592, eerste tot derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

BESLAG OP ONROEREND GOED [ZIE: 065 BESLAG] - Allerlei - Recht een hoger bod te doen

- Art. 1592, eerste tot derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1592, eerste tot derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

En vertu de l'article 1592 du Code judiciaire, alinéas 1er à 3, toute personne a le droit de surenchérir pendant les quinze jours qui suivent l'adjudication, en consignnant le montant légal de la surenchère en l'étude du notaire et en notifiant celle-ci à ce notaire par exploit d'huissier, lequel est dénoncé à l'adjudicataire.

SAISIE IMMOBILIERE [VOIR: 065 SAISIE - Divers - Droit de surenchérir]

- Art. 1592, al. 1er à 3 Ancien Code civil

- Art. 1592, al. 1er à 3 Ancien Code civil

SAISIE IMMOBILIERE [VOIR: 065 SAISIE - Divers - Droit de surenchérir]

- Art. 1592, al. 1er à 3 Ancien Code civil

- Art. 1592, al. 1er à 3 Ancien Code civil

C.20.0048.N

12 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210212.1N.4](#)

AC nr. ...

De dwangsom is een indirect executiemiddel dat dient als financiële prikkel tot nakoming van de hoofdveroordeling en kan slechts accessoir aan die hoofdveroordeling worden opgelegd, zodat slechts samen met het hoger beroep tegen het eindvonnis hoger beroep kan worden ingesteld tegen een beslissing om accessoir aan een beslissing alvorens recht te doen een dwangsom op te leggen waarover betwisting bestaat (1). (1) Zie concl. OM.

DWANGSOM - Voorafgaande maatregel - Accessoir opgelegde dwangsom - Betwisting - Vonnis - Aard - Hoger beroep

- Artt. 19, eerste en derde lid, 875bis, tweede lid, 1050, tweede lid, en 1385bis Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Aard - Voorafgaande maatregel - Accessoir opgelegde dwangsom - Betwisting - Vonnis - Hoger beroep

- Artt. 19, eerste en derde lid, 875bis, tweede lid, 1050, tweede lid, en 1385bis Gerechtelijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Voorafgaande maatregel - Accessoir opgelegde dwangsom - Betwisting - Vonnis - Aard - Hoger beroep

- Artt. 19, eerste en derde lid, 875bis, tweede lid, 1050, tweede lid, en 1385bis Gerechtelijk Wetboek

De rechter die een voorafgaande maatregel beveelt om de vordering te onderzoeken of om een tussengeschied omtrent een dergelijke maatregel te regelen, neemt een beslissing alvorens recht te doen, ook al beslecht hij daarbij definitief een betwisting omtrent de voorafgaande maatregel (1). (1) Zie concl. OM.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Voorafgaande maatregel - Betwisting - Vonnis - Aard

- Artt. 19, eerste en derde lid, en 875bis, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

L'astreinte est un moyen indirect d'exécution qui sert d'incitation financière à se conformer à la condamnation principale et ne peut être imposée qu'accessoirement à cette condamnation, de sorte qu'un appel contre la décision d'infliger accessoirement à une décision avant dire droit une astreinte faisant l'objet d'une contestation ne peut être formé qu'avec l'appel contre le jugement définitif (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ASTREINTE - Mesure préalable - Astreinte infligée accessoirement - Contestation - Jugement - Nature - Appel

- Art. 19, al. 1er et 3, 875bis, al. 2, 1050, al. 2, et 1385bis Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Nature - Mesure préalable - Astreinte infligée accessoirement - Contestation - Jugement - Appel

- Art. 19, al. 1er et 3, 875bis, al. 2, 1050, al. 2, et 1385bis Code judiciaire

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Mesure préalable - Astreinte infligée accessoirement - Contestation - Jugement - Nature - Appel

- Art. 19, al. 1er et 3, 875bis, al. 2, 1050, al. 2, et 1385bis Code judiciaire

Le juge qui ordonne une mesure préalable destinée à instruire la demande ou à régler un incident portant sur une telle mesure prend une décision avant dire droit, même si, ce faisant, il tranche définitivement une contestation concernant la mesure préalable (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mesure préalable - Contestation - Jugement - Nature

- Art. 19, al. 1er et 3, et 875bis, al. 2 Code judiciaire

C.20.0051.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.2](#)

AC nr. ...

De appelrechters die aan de betwiste overeenkomst de gevolgen toekennen die zij, volgens hun uitleg ervan, wettelijk tussen de partijen heeft, miskennen de verbindende kracht van de overeenkomst niet.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijskracht -

Les juges d'appel, qui ont conféré au contrat contesté les effets qu'il a légalement entre les parties dans l'interprétation qu'ils en donnent, n'ont pas méconnu la force obligatoire du contrat.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Foi due aux actes - Foi due à une convention - Portée - Mission du juge

Bewijskracht van een overeenkomst - Draagwijdte - Taak van de rechter

- Art. 1134, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1134, al. 1er Ancien Code civil

C.20.0062.N

19 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210319.1N.4](#)

AC nr. ...

De syndicus is gemachtigd een procedure tot betaling van voorschotten en achterstallen van lasten van de mede-eigendom in te stellen, zoals die door de algemene vergadering van de mede-eigenaars werden vastgesteld, zonder dat hij daartoe van die algemene vergadering toestemming of bekrachtiging moet verkrijgen en kan ook zonder die toestemming of bekrachtiging hoger beroep instellen tegen het vonnis waarbij de vordering tot betaling van voorschotten en achterstallen van lasten van de mede-eigendom geheel of gedeeltelijk werd afgewezen.

EIGENDOM - Mede-eigendom - Procedure tot betaling van voorschotten en achterstallen - Syndicus - Bevoegdheid

- Art. 577-8, § 4, 3°, 5° en 6° Oud Burgerlijk Wetboek

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Mede-eigendom - Procedure tot betaling van voorschotten en achterstallen - Hoger beroep - Syndicus - Ontvankelijkheid

- Art. 577-8, § 4, 3°, 5° en 6° Oud Burgerlijk Wetboek

Le syndic est autorisé à engager une action en paiement des avances et des arriérés des charges de la copropriété, fixées par l'assemblée générale des copropriétaires, sans avoir à obtenir le consentement ou la ratification de cette assemblée générale et 'il peut également, sans le consentement ou la ratification de l'assemblée générale, interjeter appel du jugement rejetant tout ou partie de cette demande.

PROPRIETE - Copropriété - Procédure en paiement des avances et des arriérés - Syndic - Compétence

- Art. 577-8, § 4, 3°, 5° et 6° Ancien Code civil

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Copropriété - Procédure en paiement des avances et des arriérés - Appel - Syndic - Recevabilité

- Art. 577-8, § 4, 3°, 5° et 6° Ancien Code civil

C.20.0066.N

12 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210212.1N.1](#)

AC nr. ...

De bijzondere aansprakelijkheid van architect en aannemer voor ernstige gebreken die de stevigheid van het gebouw of van een van zijn hoofdbestanddelen aantasten of in gevaar brengen raakt de openbare orde en kan bijgevolg contractueel niet worden uitgesloten of beperkt, zodat een beding tot beperking van deze aansprakelijkheid dat ertoe strekt, in geval van samenlopende fouten van architect en aannemer, hun aansprakelijkheid te beperken tot hun aandeel in de totstandkoming van de schade, bijgevolg nietig is, ongeacht de al dan niet aanvaarding van de werken (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

AANNEMING VAN WERK - Architect en aannemer - Bijzondere aansprakelijkheid voor ernstige gebreken - Aard - Afwijkend contractueel beding

- Artt. 1792 en 2270 Oud Burgerlijk Wetboek

La responsabilité particulière de l'architecte et de l'entrepreneur pour les vices graves affectant ou mettant en péril la solidité du bâtiment ou de l'un de ses principaux éléments est d'ordre public et, par conséquent, ne peut être exclue ou limitée contractuellement, de sorte qu'une clause tendant, en cas de fautes concurrentes de l'architecte et de l'entrepreneur, à limiter leur responsabilité à leur part dans la réalisation du dommage est donc nulle, que les travaux aient été réceptionnés ou non (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

ENTREPRISE DE TRAVAUX - Architecte et entrepreneur - Responsabilité particulière pour les vices graves - Nature - Clause contractuelle dérogatoire

- Art. 1792 et 2270 Ancien Code civil

HUUR VAN DIENSTEN - Architect en aannemer - Bijzondere aansprakelijkheid voor ernstige gebreken - Aard - Afwijkend contractueel beding

- Artt. 1792 en 2270 Oud Burgerlijk Wetboek

LOUAGE D'INDUSTRIE - Architecte et entrepreneur - Responsabilité particulière pour les vices graves - Nature - Clause contractuelle dérogatoire

- Art. 1792 et 2270 Ancien Code civil

C.20.0073.F

24 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210624.1F.6](#)

AC nr. ...

Het verhaalrecht van de borg, ontstaan uit een verbintenis die dagtekent van vóór de faillietverklaring van de hoofdschuldenaar, kan tegen laatstgenoemde niet meer worden uitgeoefend wanneer hij verschoonbaar is verklaard, ook al heeft de borg zijn verbintenis pas na de faillietverklaring uitgevoerd.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Borgtocht - Borg - Verhaalsrecht - Verbintenis die dagtekent van vóór de faillietverklaring van de hoofdschuldenaar - Uitvoering van de verbintenis na het faillissement - Verschoonbaar verklaarde hoofdschuldenaar

- Art. 82, eerste lid Wet 8 augustus 1997

- Art. 2032 Oud Burgerlijk Wetboek

Le droit de recours de la caution né d'un engagement antérieur à la déclaration de faillite du débiteur principal ne peut plus être exercé contre ce dernier déclaré excusable, lors même que l'exécution par la caution de son engagement est postérieur à la déclaration de faillite.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Cautionnement - Caution - Droit de recours - Engagement antérieur à la déclaration de faillite du débiteur principal - Exécution de l'engagement postérieur à la faillite - Débiteur principal déclaré excusable

- Art. 82, al. 1er L. du 8 août 1997 sur les faillites

- Art. 2032 Ancien Code civil

Hoewel het verhaalrecht van de borg op de hoofdschuldenaar in de regel pas opeisbaar wordt op het ogenblik dat hij de verbintenis van laatstgenoemde voldoet, bestaat dit recht zodra de verbintenis van de borg ontstaat.

BORGTOCHT - Borg - Verhaalrecht jegens de hoofdschuldenaar - Ontstaan van het recht

- Artt. 2011, 2028, eerste lid, en 2032 Oud Burgerlijk Wetboek

Si le droit de recours de la caution à l'égard du débiteur principal ne devient, en règle, exigible que lorsqu'elle satisfait à l'obligation de ce dernier, ce droit existe dès la naissance de l'engagement de la caution.

CAUTIONNEMENT - Caution - Droit de recours à l'égard du débiteur principal - Naissance du droit

- Art. 2011, 2028, al. 1er, et 2032 Ancien Code civil

C.20.0085.F

27 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210527.1F.3](#)

AC nr. ...

De voorzitter van de rechtbank die bij voorraad uitspraak doet met toepassing van artikel 584 Gerechtelijk Wetboek, kan de in het ongelijk gestelde partij tot de kosten veroordelen wanneer hij zijn rechtsmacht uitput.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Voorzitter die bij voorraad uitspraak doet - Veroordeling tot de kosten

- Artt. 19, eerste lid en 1017, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Le président du tribunal statuant au provisoire en application de l'article 584 du Code judiciaire peut condamner la partie succombante aux dépens lorsqu'il épuise sa juridiction.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Généralités - Président statuant au provisoire - Condamnation aux dépens

- Art. 19, al. 1er et 1017, al. 1er Code judiciaire

C.20.0086.N

12 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210212.1N.5](#)

AC nr. ...

De aanwijzing, in een cassatiemiddel, van een wettelijke bepaling, zonder verdere precisering, verwijst naar die bepaling zoals zij is gewijzigd of vervangen.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Cassatiemiddel - Wettelijke bepaling - Aanwijzing zonder precisering

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Wettelijke bepaling - Aanwijzing zonder precisering

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

L'indication, dans un moyen de cassation, d'une disposition légale, sans autre précision, se réfère à cette disposition telle que modifiée ou remplacée.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme du pourvoi et indications - Moyen de cassation - Disposition légale - Indication sans précision

- Art. 1080 Code judiciaire

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Disposition légale - Indication sans précision

- Art. 1080 Code judiciaire

Een partij is enkel gedaagde in hoger beroep in de zin van deze bepaling wanneer een hoofd- of incidenteel beroep tegen haar wordt ingesteld, wat impliceert dat een partij voor de appelrechter een vordering heeft ingesteld, waardoor zij in haar belangen kan worden geschaad.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Incidenteel beroep - Gedaagde in hoger beroep

- Art. 1054, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Une partie n'est intimée au sens de cette disposition que si un appel principal ou incident est formé contre elle, ce qui implique qu'une partie a introduit devant le juge d'appel une prétention susceptible de porter atteinte à ses intérêts.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Appel incident - Partie intimée

- Art. 1054, al. 1er Code judiciaire

C.20.0088.F

22 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210422.1F.6](#)

AC nr. ...

Bestemming door de huisvader is slechts aanwezig wanneer is bewezen dat twee thans van elkaar gescheiden erven aan dezelfde eigenaar hebben toebehoord en dat hij degene is die de zaken heeft gesteld in de toestand waaruit de erfdiensbaarheid voortvloeit; behoudens andersluidende wil van de partijen bij de akte van verdeling blijven de uitzichten die aanwezig zijn op het ogenblik dat de eigenaar zijn erf splitst, ten laste van een van de gesplitste erven behouden in het voordeel van het andere erf (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 290

ERFDIENSTBAARHEID - Bestemming door de huisvader - Vestiging - Thans van elkaar gescheiden erven die aan dezelfde eigenaar hebben toebehoord - Zaken gesteld in de toestand waaruit de erfdiensbaarheid voortvloeit - Uitzichten aanwezig op het ogenblik van de splitsing

- Art. 693 Oud Burgerlijk Wetboek

Il n'y a destination du père de famille que lorsqu'il est prouvé que les deux fonds actuellement divisés ont appartenu au même propriétaire, et que c'est par lui que les choses ont été mises dans l'état duquel résulte la servitude; sauf volonté contraire des parties à l'acte de division, les vues existant au moment où le propriétaire divise son fonds continuent de grever un des fonds divisés au profit de l'autre (1). (1) Voir les concl. du MP.

SERVITUDE - Destination du père de famille - Etablissement - Fonds actuellement divisés appartenant au même propriétaire - Choses mises dans l'état duquel résulte la servitude - Vues existant au moment de la division

- Art. 693 Ancien Code civil

C.20.0092.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.4](#)

AC nr. ...

Een gerechtsdeurwaardersexploot moet vermelden welke akten het voorwerp zijn van de betekening zodat het louter toevoegen van een akte die niet als een te betekenen stuk wordt vermeld in het betekeningsexploot onvoldoende is opdat er sprake is van een rechtsgeldige betekening van die akte.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Exploot - Inhoud van de akte - Te betekenen stuk - Niet-vermelding

- Art. 32, 1° Gerechtelijk Wetboek

Un exploit d'huissier de justice doit indiquer les actes qui font l'objet de la signification, de sorte que le simple fait d'y annexer un acte qui n'est pas mentionné comme un acte à signifier dans l'exploit de signification ne suffit pas pour qu'il y ait signification valable de cet acte.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Exploit - Contenu de l'acte - Acte à signifier - Défaut de mention

- Art. 32, 1° Code judiciaire

Een stuk dat louter ter kennis wordt gebracht naar aanleiding van de betekening van een andere akte conform de Betekeningsovereenkomst, maar dat niet in het betekeningsexploot als een te betekenen stuk wordt vermeld en waarop noch de aanvraag tot betekening middels het modelformulier in bijlage I noch het aan het betekeningsexploot gehechte modelformulier in bijlage II afzonderlijk betrekking hebben, kan niet als daadwerkelijk en doeltreffend ontvangen worden beschouwd in de zin van artikel 7 van de verordening, nu in het licht van het doel om het recht van verdediging te beschermen van degene voor wie het stuk bestemd is, deze slechts ten aanzien van het stuk dat daadwerkelijk het voorwerp en het doel van de betekening vormt, zijn rechten kan kennen op een wijze die hem toelaat een nuttig verweer te voeren (1). (1) HvJ (EU) 19 december 2012, C-325/11, Alder, r.o.41; HvJ (EU) 16 september 2015, C-519/13, Alpha Bank Cyprus Ltd., r.o. 32 en 55; HvJ (EU) 28 april 2016, C-384/14, Alta Realitat SL, r.o. 50 en 68; HvJ (EU) 2 maart 2017, C-354/15, Henderson, r.o. 52 en 56; HvJ (EU) 6 september 2018, C-21/17, Caitlin Europe SE, r.o. 34 en 38.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - In het buitenland - Verordening (EG) nr. 1393/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 - Rechtsgeldigheid

- Artt. 4, eerste en derde lid, 7, eerste lid, en 8, eerste lid Verordening (EG) nr. 1393/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007

EUROPESE UNIE - Allerlei - Betekening gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken - Betekeningsovereenkomst (EG) nr. 1393/2007 van 13 november 2007 - Daadwerkelijke en doeltreffende ontvangst - Doel

- Artt. 4, eerste en derde lid, 7, eerste lid, en 8, eerste lid

Un acte simplement porté à la connaissance à l'occasion de la notification d'un autre acte conformément au règlement n° 1393/2007, mais non mentionné comme un acte à signifier dans l'exploit de signification ni concerné spécialement tant par la demande de signification au moyen du formulaire type figurant à l'annexe I que par le formulaire type de l'annexe II joint à l'exploit de signification ne peut être réputé avoir été reçu réellement et effectivement au sens de l'article 7 du règlement, dès lors qu'au regard de l'objectif consistant à protéger les droits de défense du destinataire de l'acte, celui-ci ne peut connaître ses droits d'une manière lui permettant de se défendre utilement qu'en ce qui concerne la pièce qui constitue réellement l'objet et le but de la signification (1). (1) C.J.U.E., arrêt Alder, 19 décembre 2012, C-325/11, point 41 ; C.J.U.E., arrêt Alpha Bank Cyprus Ltd, 16 septembre 2015, C-519/13, point 32 et 55 ; C.J.U.E., arrêt Alta Realitat SL, 28 avril 2016, C-384/14, points 50 et 68 ; C.J.U.E., arrêt Henderson, 2 mars 2017, C-354/15, points 52 et 56 ; C.J.U.E., arrêt Caitlin Europe SE, 6 septembre 2018, C-21/17, points 34 et 38.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Etranger - Règlement (CE) n° 1393/2007 du Parlement européen et du Conseil du 13 novembre 2007 - Validité

- Art. 4, al. 1er et 3, 7, al. 1er, et 8, al. 1er Règlement (CE) n° 1393/2007 du Parlement européen et du Conseil du 13 novembre 2007

UNION EUROPEENNE - Divers - Signification d'actes judiciaires et extrajudiciaires - Règlement (CE) n° 1393/2007 du 13 novembre 2007 - Réception réelle et effective - But

- Art. 4, al. 1er et 3, 7, al. 1er, et 8, al. 1er Règlement (CE) n°

Verordening (EG) nr. 1393/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007

1393/2007 du Parlement européen et du Conseil du 13 novembre 2007

Uitsluitend de stukken waarvan de verzendende instantie de betekening aanvraagt middels het modelformulier in bijlage I, krachtens artikel 4, lid 3 Betekeningsverordening, en die de ontvangende instantie in het betekeningsexploot als voorwerp van de betekening vermeldt, met de mededeling middels het modelformulier in bijlage II dat de bestemming kan weigeren die stukken in ontvangst te nemen, krachtens artikel 8, lid 1, van de verordening, worden geacht daadwerkelijk en doeltreffend te zijn ontvangen in de zin van artikel 7 Betekeningsverordening (1). (1) HvJ (EU) 19 december 2012, C-325/11, Alder, r.o.35-37.

Seuls les actes dont l'entité d'origine demande la signification en utilisant le formulaire type figurant à l'annexe I, en vertu de l'article 4, alinéa 3, du règlement n° 1393/2007, et que l'entité requise mentionne comme étant l'objet de la signification dans l'exploit de signification, avec l'information, au moyen du formulaire type figurant à l'annexe II, que le destinataire peut refuser de recevoir ces actes, en vertu de l'article 8, alinéa 1er, du règlement, sont réputés avoir été réellement et effectivement reçus au sens de l'article 7 de ce règlement (1). (1) C.J.U.E., arrêt Alder, 19 décembre 2012, C-325/11, points 35 à 37.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Betekening gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken - Betekeningsverordening (EG) nr. 1393/2007 van 13 november 2007 - Stukken - Daadwerkelijke en doeltreffende ontvangst

UNION EUROPEENNE - Divers - Signification d'actes judiciaires et extrajudiciaires - Règlement (CE) n° 1393/2007 du 13 novembre 2007 - Actes - Réception réelle et effective

C.20.0095.N

12 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210212.1N.2](#)

AC nr. ...

De ontvankelijkheid van een vordering inzake pacht en het recht van voorkoop is afhankelijk van een voorafgaande poging tot minnelijke schikking die ertoe strekt procedures te vermijden, zodat een louter verzoek tot oproeping met het oog op een minnelijke schikking niet volstaat en de eiser het resultaat van de poging tot minnelijke schikking dient af te wachten vooraleer tot dagvaarding over te gaan (1). (1) Zie concl. OM.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Begrip - Aard van wetgeving - Vordering inzake pacht en het recht van voorkoop - Verplichte voorafgaande oproeping met oog op een minnelijke schikking

- Art. 1345, eerste, tweede en derde lid Gerechtelijk Wetboek

La recevabilité d'une action en matière de bail à ferme et de droit de préemption est subordonnée à un préliminaire de conciliation, qui tend à éviter les procédures, de sorte qu'une simple demande de convocation en vue d'une conciliation ne suffit pas et que le demandeur doit attendre le résultat du préliminaire de conciliation avant de procéder à une citation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LOUAGE DE CHOSES - Bail à ferme - Notion. nature de la législation - Action en matière de bail à ferme et de droit de préemption - Convocation préalable obligatoire en vue d'une conciliation

- Art. 1345, al. 1er, 2 et 3 Code judiciaire

C.20.0108.N

8 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211108.3N.10](#)

AC nr. ...

De werkgever kan zijn burgerrechtelijke immuniteit ten aanzien van de getroffene van het arbeidsongeval en diens rechthebbenden uit artikel 46, § 1, Arbeidsongevallenwet tegenwerpen aan de derde, door wiens fout het arbeidsongeval mede is ontstaan en die ingevolge zijn betaling aan de getroffene, diens rechthebbenden of de arbeidsongevallenverzekeraar op hem verhaal tracht uit te oefenen; dit geldt zelfs indien de derde zijn verhaal steunt op artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSONGEVAL - Aansprakelijkheid - Werknemer - Werkgever - Derde aansprakelijke - Regresvordering lastens werkgever - Artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek - Immunité

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 46, § 1, en 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Artt. 46, § 1, en 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

ARBEIDSONGEVAL - Aansprakelijkheid - Werknemer - Werkgever - Derde aansprakelijke - Regresvordering lastens werkgever - Artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek - Immunité

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 46, § 1, en 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Artt. 46, § 1, en 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

L'employeur peut opposer l'immunité civile résultant de l'article 46, § 1er de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, dont il jouit envers la victime de l'accident du travail et ses ayants droits, au tiers par la faute duquel l'accident du travail est en partie arrivé et qui, à la suite du paiement qu'il a fait à la victime, à ses ayants droits ou à l'assureur-loi, tente d'exercer un recours contre lui; ceci vaut même si le tiers fonde son recours sur l'article 1382 de l'ancien Code civil (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Responsabilité - Travailleur. employeur - Tiers responsable - Action récursoire à charge de l'employeur - Ancien Code civil, article 1382 - Immunité

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 46, § 1er, et 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 46, § 1er, et 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

ACCIDENT DU TRAVAIL - Responsabilité - Travailleur. employeur - Tiers responsable - Action récursoire à charge de l'employeur - Ancien Code civil, article 1382 - Immunité

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 46, § 1er, et 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 46, § 1er, et 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

C.20.0116.F

28 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210128.1F.3](#)

AC nr. ...

De vernietiging van het eerste arrest van het hof van beroep te Brussel leidt tot de nietigverklaring van een arrest van het hof van beroep te Luik dat wegens samenhang het onderzoek van andere vorderingen naar voormeld hof van beroep had verwezen, en van het tweede arrest van dat hof, die het gevolg zijn van het vernietigde arrest; aangezien de vernietiging niet beperkt is tot de zaak waarvan de rechtbank van eerste aanleg moet kennisnemen, wordt de zaak naar een ander hof van beroep verwezen.

VERWIJZING NA CASSATIE - Burgerlijke zaken - Hof van beroep te Brussel - Vernietiging van het eerste arrest dat de devolutieve werking van het hoger beroep aanneemt -

La cassation du premier arrêt de la cour d'appel de Bruxelles entraîne l'annulation d'un arrêt de la cour d'appel de Liège qui avait renvoyé à celle-là l'examen d'autres demandes en raison de leur connexité et du second arrêt de cette cour, qui sont la suite de l'arrêt cassé; dès lors que la cassation n'est pas limitée à la cause dont doit connaître le tribunal de première instance, le renvoi a lieu devant une autre cour d'appel.

RENOI APRES CASSATION - Matière civile - Cour d'appel de Bruxelles - Cassation du premier arrêt admettant l'effet dévolutif de l'appel - Annulation d'un arrêt de la cour d'appel de Liège renvoyant à la cour d'appel de Bruxelles l'examen d'autres demandes en

Nietigverklaring van een arrest van het hof van beroep te Luik dat het onderzoek van andere vorderingen wegens hun samenhang naar het hof van beroep te Brussel verwijst - Nietigverklaring van het tweede arrest dat het houden van de verrichtingen van vereffening-verdeling van het huwelijksvermogensstelsel en van de nalatenschap beveelt - Verwijzing naar een ander hof van beroep

- Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

raison de leur connexité - Annulation du second arrêt qui ordonne la tenue des opérations de liquidation-partage du régime matrimonial et de la succession - Renvoi à une autre cour d'appel

- Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

De omstandigheid dat de eiseres zich, in haar latere geschriften, zij het zonder enig voorbehoud, heeft gevoegd naar de andersluidende beslissing van het hof van beroep om haar vorderingen in te stellen, ontzegt haar niet het recht om die voor haar nadelige beslissing voor te leggen aan het Hof of hierin te berusten (1). (1) Cass. 23 maart 2018, AR F.17.0112.F, AC 2018, nr. 203; Cass. 4 oktober 2012, AR C.11.0686.F, AC 2012, nr. 512, met concl. OM op datum in Pas.; zie Cass. 30 juni 2016, AR F.15.0014.N, AC 2016, nr. 437.

BERUSTING - Middel van de eiseres dat de devolutieve werking van het hoger beroep betwist - Eerste arrest dat die devolutieve werking aanneemt - Betekening van dat arrest door de eiseres - Latere geschriften van de eiseres in overeenstemming met de beslissing van dat arrest - Tweede arrest dat uitspraak doet over de grond van de zaak - Cassatieberoep tegen beide arresten

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Hof van beroep te Brussel - Middel van de eiseres dat de devolutieve werking van het hoger beroep betwist - Eerste arrest dat die devolutieve werking aanneemt - Betekening van dat arrest door de eiseres - Latere geschriften van de eiseres in overeenstemming met de beslissing van dat arrest - Tweede arrest dat uitspraak doet over de grond van de zaak - Cassatieberoep tegen beide arresten

La circonstance que la demanderesse se soit, dans ses écritures ultérieures, conformée, fût-ce sans exprimer de réserve, à la décision contraire de la cour d'appel pour formuler ses demandes ne saurait la priver du droit de déférer à la censure de la Cour cette décision qui lui inflige grief ou emporter acquiescement à cette décision (1). (1) Cass. 23 mars 2018, RG F.17.0112.F, Pas. 2018, n° 203; Cass. 4 octobre 2012, RG C.11.0686.F, Pas. 2012, n° 512, avec concl. MP; voir Cass. 30 juin 2016, RG F.15.0014.N, Pas. 2016, n° 437;

ACQUIESCEMENT - Moyen de la demanderesse contestant l'effet dévolutif de l'appel - Premier arrêt admettant cet effet dévolutif - Signification de cet arrêt par la demanderesse - Ecritures ultérieures de la demanderesse conformes à la décision de cet arrêt - Second arrêt statuant au fond - Pourvoi en cassation contre les deux arrêts

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Cour d'appel de Bruxelles - Moyen de la demanderesse contestant l'effet dévolutif de l'appel - Premier arrêt admettant cet effet dévolutif - Signification de cet arrêt par la demanderesse - Ecritures ultérieures de la demanderesse conformes à la décision de cet arrêt - Second arrêt statuant au fond - Pourvoi en cassation contre les deux arrêts

De in artikel 1224/2 Gerechtelijk Wetboek bepaalde afwijking van de devolutieve werking van het hoger beroep is van toepassing op het hoger beroep tegen elk vóór de opening van de notariële fase van rechtspleging gewezen vonnis (1). (1) Cass. 16 november 2018, AR C.18.0112.N, AC 2018, nr. 643.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Gevolgen - bevoegdheid van de rechter - Uitwerking - Gerechtelijke verdeling - Afwijking van de devolutieve werking - Toepassingsgebied

- Art. 1224/2 Gerechtelijk Wetboek

VERDELING - Gerechtelijke verdeling - Vonnis - Hoger beroep - Afwijking van de devolutieve werking - Toepassingsgebied

- Art. 1224/2 Gerechtelijk Wetboek

La dérogation à l'effet dévolutif de l'appel que l'article 1224/2 du Code judiciaire prévoit, s'applique à l'appel de tout jugement rendu avant l'ouverture de la phase notariale de la procédure (1). (1) Cass. 16 novembre 2018, RG C.18.0112.N, Pas. 2018, n° 643.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Effets. compétence du juge - Effet - Partage judiciaire - Dérogation à l'effet dévolutif - Champ d'application

- Art. 1224/2 Code judiciaire

PARTAGE - Partage judiciaire - Jugement - Appel - Dérogation à l'effet dévolutif - Champ d'application

- Art. 1224/2 Code judiciaire

De betekening aan de verweerster van het arrest van het hof van beroep dat de devolutieve werking van het hoger beroep aanneemt, en aldus het middel verwerpt van de eiseres dat die werking betwist, ontzegt laatstgenoemde niet het recht op cassatieberoep.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Gemis aan belang of bestaansreden - Geen belang - Middel van de eiseres dat de devolutieve werking van het hoger beroep betwist - Eerste arrest dat die devolutieve werking aanneemt - Betekening van dat arrest door de eiseres - Latere geschriften van de eiseres in overeenstemming met de beslissing van dat arrest - Tweede arrest dat uitspraak doet over de grond van de zaak - Cassatieberoep tegen beide arresten

La signification à la défenderesse de l'arrêt de la cour d'appel admettant l'effet dévolutif de l'appel, rejetant ainsi le moyen de la demanderesse qui contestait cet effet, n'ôte pas à celle-ci le droit de se pourvoir contre cet arrêt.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Défaut d'intérêt ou défaut d'objet - Défaut d'intérêt - Moyen de la demanderesse contestant l'effet dévolutif de l'appel - Premier arrêt admettant cet effet dévolutif - Signification de cet arrêt par la demanderesse - Ecritures ultérieures de la demanderesse conformes à la décision de cet arrêt - Second arrêt statuant au fond - Pourvoi en cassation contre les deux arrêts

C.20.0118.F

20 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210520.1F.3](#)

AC nr. ...

Het arrest dat verzuimt de aard te preciseren van de voordelen die de eiser moest verkrijgen uit de activiteiten van de vennootschap waarvoor hij zich borg had gesteld, schendt artikel 149 Grondwet omdat voornoemd arrest het Hof niet in staat stelt zijn wettigheidstoezicht op de beslissing uit te oefenen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 366.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Handelszaken - Faillissement, faillissementsakkoord en gerechtelijk akkoord - Borgstelling - Persoonlijkezekerheidstelling - Aard van de voordelen - Geen vermelding - Toezicht door de rechter - Motiveringsgebrek

- Art. 80, derde lid Wet 8 augustus 1997

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS AKKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Persoonlijkezekerheidstelling - Aard van de voordelen - Geen vermelding - Borgstelling

- Art. 80, derde lid Wet 8 augustus 1997

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Viole l'article 149 de la Constitution l'arrêt qui n'indique pas la nature des avantages dont le demandeur devait bénéficier grâce aux activités de la société pour laquelle il s'était porté caution, dès lors qu'il ne permet pas à la Cour de contrôler la légalité de la décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière commerciale - Faillites et Concordats - Cautionnement - Sûreté personnelle - Nature des avantages - Absence d'indication - Contrôle par le juge - Défaut de motivation

- Art. 80, al. 3 L. du 8 août 1997 sur les faillites

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Sûreté personnelle - Nature des avantages - Absence d'indication - Cautionnement

- Art. 80, al. 3 L. du 8 août 1997 sur les faillites

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

C.20.0122.N

23 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210423.1N.3](#)

AC nr. ...

Het gezag van het rechterlijk gewijsde strekt zich uit tot wat de rechter over een geschilpunt heeft beslist en tot wat, gelet op het geschil dat voor de rechter is gebracht en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren, de noodzakelijke of impliciete grondslag van zijn beslissing vormt (1). (1) Zie Cass. 9 januari 2020, AR C.19.0188.N, AC 2020, nr. 26.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Gezag van het rechterlijk gewijsde

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

L'autorité de la chose jugée s'attache à ce que le juge a décidé sur une question litigieuse et à ce qui, en raison de la contestation portée devant le juge et soumise à la contradiction des parties constitue le fondement nécessaire, fût-il implicite, de la décision (1). (1) Voir Cass. 9 janvier 2020, RG C.19.0188.N, Pas 2020, n° 26.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Autorité de la chose jugée

- Art. 23 Code judiciaire

Uit het feit dat het voorwerp en de oorzaak van een vordering waarover definitief is beslist niet dezelfde zijn als die van een latere vordering tussen dezelfde partijen, volgt niet noodzakelijk dat geen enkele aanspraak of betwisting die een partij in een van beide gedingen opwerpt identiek kan zijn en evenmin dat de rechter een aanspraak kan aannemen waarvan de grondslag onverenigbaar is met het eerdere gewijsde (1). (1) Zie Cass. 9 januari 2020, AR C.19.0188.N, AC 2020, nr. 26.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Gezag van het rechterlijk gewijsde - Vordering waarover definitief werd beslist - Latere vordering tussen dezelfde partijen - Niet-identieke oorzaak en voorwerp

- Art. 25 Gerechtelijk Wetboek

De ce qu'il n'y a pas identité entre l'objet et la cause d'une action définitivement jugée et ceux d'une autre action ultérieurement exercée entre les mêmes parties, il ne suit pas nécessairement que pareille identité n'existe à l'égard d'aucune prétention ou contestation élevée par une partie dans l'une ou l'autre instance ni davantage que le juge puisse accueillir une prétention dont le fondement est inconciliable avec la chose antérieurement jugée (1). (1) Voir Cass. 9 janvier 2020, RG C.19.0188.N, Pas 2020, n° 26.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Autorité de la chose jugée - Action définitivement jugée - Action ultérieure entre les mêmes parties - Cause et objet non identiques

- Art. 25 Code judiciaire

C.20.0127.F

28 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210128.1F.4](#)

AC nr. ...

De uitzondering op de geheimhoudingsplicht betreffende de mededeling van attestaten of bevestigingen verbiedt de bedrijfsrevisor om dergelijke inlichtingen aan derden door te geven, en staat hem alleen toe om de juistheid van de reeds in het bezit van de ontvanger zijnde inlichtingen te waarborgen; de toestemming om bepaalde inlichtingen te attesteren of te bevestigen heeft alleen betrekking op de inlichtingen die worden bedoeld in de door de betrokken onderneming verleende schriftelijke toestemming, met uitsluiting van alle andere inlichtingen.

BEDRIJFSREVISOR - Beroepsgeheim - Uitzondering op de geheimhoudingsplicht betreffende de mededeling van attestaten of bevestigingen - Omvang

- Art. 79 Wet 22 juli 1953 houdende oprichting van een

3/11/2025

L'exception à l'obligation du secret professionnel relative à la communication d'attestations ou de confirmations n'autorise pas le réviseur d'entreprises à transmettre de telles informations à des tiers mais uniquement à garantir l'exactitude d'informations déjà en possession du destinataire; l'autorisation d'attester ou de confirmer certaines informations ne porte que sur les informations visées par l'accord écrit donné par l'entreprise concernée, à l'exclusion de toute autre information.

REVISEUR D'ENTREPRISE - Secret professionnel - Exception à l'obligation du secret relative à la communication d'attestations ou de confirmations - Etendue

- Art. 79 L. du 22 juillet 1953

P. 66/1035

Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

- Art. 458 Strafwetboek

BEROEPSGEHEIM - Bedrijfsrevisor - Uitzondering betreffende de mededeling van attesten of bevestigingen - Omvang

- Art. 79 Wet 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Code pénal

SECRET PROFESSIONNEL - Réviseur d'entreprises - Exception relative à la communication d'attestations ou de confirmations - Etendue

- Art. 79 L. du 22 juillet 1953

- Art. 458 Code pénal

Het beroepsgeheim heeft betrekking op alle feiten en inlichtingen van vertrouwelijke aard waarvan de bedrijfsrevisor uit hoofde van zijn beroep of tijdens de uitoefening van zijn beroep kennis heeft genomen; dit geldt met name voor inlichtingen over een bedrijf waar hij zijn opdracht van commissaris van de rekeningen vervult.

BEDRIJFSREVISOR - Beroepsgeheim - Voorwerp

- Art. 79 Wet 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

- Art. 458 Strafwetboek

BEROEPSGEHEIM - Bedrijfsrevisor - Voorwerp van het beroepsgeheim

- Art. 79 Wet 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en tot organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor

- Art. 458 Strafwetboek

Le secret professionnel couvre tous les faits et informations de nature confidentielle dont le réviseur d'entreprises a connaissance du fait de sa profession ou à l'occasion de l'exercice de celle-ci; tel est le cas des informations relatives à une société au sein de laquelle il assume la mission de commissaire aux comptes.

REVISEUR D'ENTREPRISE - Secret professionnel - Objet

- Art. 79 L. du 22 juillet 1953

- Art. 458 Code pénal

SECRET PROFESSIONNEL - Réviseur d'entreprises - Objet du secret professionnel

- Art. 79 L. du 22 juillet 1953

- Art. 458 Code pénal

C.20.0129.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.30](#)

AC nr. ...

De buitengerechtelijke bekentenis onderstelt in hoofde van de partij die een verklaring aflegt de bedoeling of de toerekenbare schijn hiervan om de juistheid van de beweerde feiten te bevestigen, hetgeen door de rechter onaantastbaar in feite wordt beoordeeld, die daartoe de omstandigheden controleert waarin zij is afgelegd zonder rekening te houden met de inhoudelijke geloofwaardigheid van de verklaring (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Buitengerechtelijke bekentenis - Beoordeling - Taak van de rechter

- Art. 1354 Oud Burgerlijk Wetboek

L'aveu extrajudiciaire suppose, dans le chef de la partie qui fait une déclaration, l'intention ou l'apparence imputable d'une telle intention de confirmer l'exactitude des faits allégués, ce qui est apprécié souverainement en fait par le juge, qui à cette fin, vérifie les circonstances dans lesquelles elle a été faite sans tenir compte à cette occasion de la crédibilité de la déclaration sur le fond (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Aveu extrajudiciaire - Appréciation - Mission du juge

- Art. 1354 Ancien Code civil

Ingeval van verbruiklening kunnen zowel de wilsovereenstemming over de terugbetalingsverbintenis als de overdracht van de geleende zaak het voorwerp uitmaken van een buitengerechtelijke bekentenis, waarbij niet is vereist dat de verklaring wordt afgelegd na de totstandkoming van de wilsovereenstemming over de terugbetalingsverbintenis om als bekentenis van de overdracht van een geleende zaak in aanmerking te kunnen komen (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bekentenis - Buitengerechtelijke bekentenis - Verbruiklening - Overdracht van de geleende zaak - Verklaring

- Art. 1354 Oud Burgerlijk Wetboek

Dans le cas d'un prêt de consommation, tant l'accord de volontés sur le remboursement que le transfert de la chose empruntée peuvent faire l'objet d'un aveu extrajudiciaire, cependant qu'il n'est pas requis que la déclaration soit faite après la conclusion de l'accord de volontés sur l'obligation de remboursement pour qu'elle puisse être prise en considération comme aveu du transfert d'une chose prêtée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière civile - Aveu - Aveu extrajudiciaire - Prêt de consommation - Transfert de la chose empruntée - Déclaration

- Art. 1354 Ancien Code civil

C.20.0136.F

24 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210624.1F.1](#)

AC nr. ...

Het vonnis dat oordeelt dat een partij haar schade bewijst door de factuur die zij overlegt, zonder dat de beweringen van de tegenpartij zijn aangetoond, keert de bewijslast niet om maar verwerpt de gegevens die laatstgenoemde als verweer heeft aangevoerd om de omvang van de schade van de andere partij te betwisten.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Verweerder - Schade - Bewijs door factuur - Beweringen van de tegenpartij - Verwerping

- Artt. 2011, en 1315 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

Le jugement qui considère que le défendeur prouve son dommage par la facture qu'il produit sans que les allégations de la demanderesse soient établies ne renverse pas la charge de la preuve mais rejette les éléments opposés par la demanderesse comme moyen de défense pour contester l'étendue du dommage du défendeur.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Défendeur - Dommage - Preuve par facture - Allégations de la partie adverse - Rejet

- Art. 2011, et 1315 Ancien Code civil

- Art. 870 Code judiciaire

C.20.0138.F

10 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210910.1F.5](#)

AC nr. ...

Het arrest dat een staatloze het recht van verblijf in België weigert op grond dat hij geen stappen meer heeft ondernomen om een verblijfstitel te verkrijgen in een andere Staat dan België waarmee hij banden zou hebben, zonder vast te stellen dat hij met die andere Staat banden heeft, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 542.

VREEMDELINGEN - Recht van verblijf in België - Weigering - Band met een andere Staat - Geen band

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

Viole les articles 10 et 11 de la Constitution l'arrêt qui dénie le droit au séjour en Belgique à un apatride au motif qu'il n'a plus accompli de démarches en vue d'obtenir un titre de séjour dans un autre Etat que la Belgique avec lequel il aurait des liens pays sans constater qu'il a des liens avec cet autre Etat (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETRANGERS - Droit au séjour en Belgique - Refus - Lien avec un autre État - Absence

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

Zonder belang en, derhalve, niet ontvankelijk is het cassatiemiddel dat zich beroept op de miskenning van de bewijskracht van de conclusie van een partij wanneer de rechter over het in die conclusie aangevoerde middel uitspraak heeft gedaan zoals hij dat had moeten doen indien hij de aangevoerde miskenning niet had begaan (1). (1) Cass. 21 september 2007, AR C.05.0590.F, AC 2007, nr. 425.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Middel dat zich beroept op de miskenning van de bewijskracht van een conclusie van een partij - Rechter die over dat middel uitspraak doet zoals hij dat had moeten doen indien hij de aangevoerde miskenning van de bewijskracht van die conclusie niet had begaan - Ontvankelijkheid

Est dénué d'intérêt, partant irrecevable, le moyen de cassation pris de la violation de la foi due aux conclusions d'une partie lorsque le juge a statué sur le moyen présenté en conclusions comme il eût dû le faire s'il n'avait pas commis la violation dénoncée (1). (1) Cass. 21 septembre 2007, RG C.05.0590.F, Pas. 2007, n° 425.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Moyen pris de la violation de la foi due aux conclusions d'une partie - Juge qui statue sur ce moyen comme il dû le faire s'il n'avait pas commis la violation alléguée de la foi due à ces conclusions - Recevabilité

Niet ontvankelijk is het middel dat zich beroept op de schending van de gewijzigde tekst van een wettelijke bepaling, terwijl de oorspronkelijke tekst van die bepaling op het geschil toepasselijk is en de wijziging invloed kan hebben op de gegrondheid van het middel (1). (1) Cass. 12 januari 2006, AR C.04.0151.N, AC 2006, nr. 31; Cass. 22 april 2010, AR C.09.0270.N, AC 2010, nr. 274.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Geschonden wetsbepaling - Gewijzigde wettelijke bepaling - Ontvankelijkheid

Est irrecevable le moyen qui invoque la violation du texte modifié d'une disposition légale, alors que c'est le texte original de la disposition qui s'applique au litige et que la modification peut influencer le bien-fondé du moyen (1). (1) Cass. 12 janvier 2006, RG C.04.0151.N, Pas. 2006, n° 31 ; voir Cass. 22 avril 2010, RG C.09.0270.N, Pas. 2010, n° 274.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Disposition légale violée - Disposition légale ayant été modifiée - Recevabilité

Het gezag van gewijsde van een beslissing moet worden beoordeeld in het licht van de wet die van kracht was op het ogenblik waarop ze werd uitgesproken.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Beoordeling van het gezag van gewijsde - Toepasselijke wet

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 3 en 24 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Beoordeling van het gezag van gewijsde - Toepasselijke wet

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 3 en 24 Gerechtelijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Rechterlijke beslissing - Beoordeling van het gezag van gewijsde - Toepasselijke wet

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 3 en 24 Gerechtelijk Wetboek

L'autorité de la chose jugée qui s'attache à une décision s'apprécie au regard de la loi en vigueur au moment de sa prononciation.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Appréciation de l'autorité de chose jugée - Loi applicable

- Art. 1er Ancien Code civil
- Art. 3 et 24 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière civile - Généralités - Appréciation de l'autorité de chose jugée - Loi applicable

- Art. 1er Ancien Code civil
- Art. 3 et 24 Code judiciaire

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRESTES - Application dans le temps et dans l'espace - Décision judiciaire - Appréciation de l'autorité de chose jugée - Loi applicable

- Art. 1er Ancien Code civil
- Art. 3 et 24 Code judiciaire

Hoewel artikel 1107, derde lid, Gerechtelijk Wetboek elke partij toestaat te antwoorden op de conclusie van het openbaar ministerie, staat het geen van hen toe te antwoorden op de noot die een andere partij met toepassing van dat artikel heeft neergelegd.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Noot van antwoord van de eiser op de conclusie van het openbaar ministerie - Noot van antwoord van de verweerder op die noot - Ontvankelijkheid

- Art. 1107, derde lid Gerechtelijk Wetboek

S'il autorise chacune des parties à répondre aux conclusions du ministère public, l'article 1107, alinéa 3, du Code judiciaire ne permet à aucune d'elles de répondre à la note d'une autre déposée en application de celle-ci.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Note en réponse du demandeur aux conclusions du ministère public. - Note en réponse du défendeur à cette note - Recevabilité

- Art. 1107, al. 3 Code judiciaire

Een middel dat schending aanvoert van een artikel van een wet waarvan de tekst door een latere wet werd gewijzigd, verwijst naar dat artikel zoals het werd gewijzigd (1). (1) Cass. 27 september 2018, AR C.16.0346.F, AC 2018, nr. 505.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Vermelding van een wetsartikel - Wijziging door een latere wet

Un moyen qui indique comme violé un article d'une loi dont le texte a été modifié par une loi ultérieure vise cet article tel qu'il a été modifié (1). (1) Cass. 27 septembre 2018, RG C.16.0346.F, Pas. 2018, n° 505.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Indication d'un article d'une loi - Modification par une loi ultérieure

C.20.0143.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.29](#)

AC nr. ...

Indien de titel van diegene die de hypotheek heeft verleend met terugwerkende kracht tenietgaat, gaat ook de hypotheek teniet, onder het voorbehoud van de bescherming van derden die te goeder trouw en onder bezwarende titel beperkte zakelijke rechten hebben verkregen, zodat het tenietgaan van de titel aldus geen afbreuk doet aan de hypothecaire rechten van de derde die zijn rechten verkreeg van diegene wiens titel was overgeschreven en die het gewettigd vertrouwen mocht hebben met de ware gerechtigde te hebben gehandeld (1). (1) Zie concl. OM.

KOOP - Onroerend goed - Vernietiging van de koopovereenkomst - Terugwerkende kracht - Hypothecaire schuldeiser - Gewettigd vertrouwen

- Art. 74 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Hypotheken - Onroerend goed - Hypotheek - Tienietgaan van de onderliggende titel - Terugwerkende kracht - Hypothecaire schuldeiser - Gewettigd vertrouwen

- Art. 74 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten

Si le titre de celui qui a conféré l'hypothèque s'éteint avec effet rétroactif, l'hypothèque s'éteint par conséquent aussi, sous réserve de la protection de tiers qui ont acquis, de bonne foi et à titre onéreux, des droits réels limités, de sorte que l'extinction du titre n'affecte pas les droits hypothécaires du tiers qui a acquis ses droits de la personne dont le titre avait été transcrit et qui pouvait légitimement croire avoir traité avec le véritable ayant droit (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

VENTE - Bien immobilier - Annulation du contrat de vente - Effet rétroactif - Créancier hypothécaire - Confiance légitime

- Art. 74 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Hypothèques - Bien immobilier - Hypothèque - Extinction du titre sous-jacent - Effet rétroactif - Créancier hypothécaire - Confiance légitime

- Art. 74 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et

C.20.0144.N

19 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210319.1N.8](#)

AC nr. ...

Het recht van terugkoop, dat kan worden uitgeoefend indien de koper niet voldoet aan de voorwaarden omtrent de economische bestemming van de gronden en de gebruiksmodaliteiten, strekt tot vrijwaring van de belangrijke financiële inspanningen die de overheid heeft moeten doen voor de aankoop, de aanleg of de uitrusting van de gronden, zodat de termijn van vijf jaar waartoe artikel 1660 Oud Burgerlijk Wetboek het in artikel 1659 Oud Burgerlijk Wetboek bedoelde recht van wederinkoop beperkt, hierop niet van toepassing is (1). (1) Zie Cass. 22 februari 2018, AR C.13.0095.N, AC 2018, nr. 115; Cass. 3 december 2015, AR C.14.0428.N, AC 2015, nr. 728, met gelijklopende concl. van advocaat-generaal A. Van Ingelgem; Cass. 18 maart 2004, AR C.03.0099.N, AC 2004, nr. 154.

ECONOMIE - Economische expansie - Verkoop van gronden - Recht van terugkoop - Aard

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

- Art. 76 Decreet 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Economische expansie - Verkoop van gronden - Recht van terugkoop - Duur

- Art. 32, § 1 Wet 30 december 1970 betreffende de economische expansie

- Art. 76 Decreet 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004

La faculté de rachat, qui peut être exercée si l'acheteur ne satisfait pas aux conditions relatives à la destination économique des terrains et aux modalités d'utilisation, tend à sauvegarder les efforts financiers importants consentis par les autorités pour l'achat, l'aménagement ou l'équipement des terrains, de sorte que le délai de cinq ans auquel l'article 1660 du Code civil limite la faculté de réméré visée à l'article 1659 de ce code ne s'y applique pas (1). (1) Voir Cass. 22 février 2018, RG C.13.0095.N, AC 2018, n°115 ; Cass. 3 décembre 2015, RG C.14.0428.N, AC 2015, n° 728, avec concl. conformes de M. VAN INGELGEM, avocat général publiées à leur date dans AC ; Cass. 18 mars 2004, RG C.03.0099.N, AC 2004, n° 154.

ECONOMIE - Expansion économique - Vente de terrains - Faculté de rachat - Nature

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

- Art. 76 Décret du 19 décembre 2003

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Expansion économique - Vente de terrains - Faculté de rachat - Durée

- Art. 32, § 1er L. du 30 décembre 1970

- Art. 76 Décret du 19 décembre 2003

C.20.0151.N

16 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210416.1N.5](#)

AC nr. ...

De verzekeraar dient de verzekeringsnemer of verzekerde die niet de verzekeringsnemer is kennis te geven van zijn voornemen om verhaal in te stellen zodra hij op de hoogte is van de feiten waarop dat besluit gegrond is om hen toe te laten hun rechten te vrijwaren met het oog op een mogelijk verhaal door de verzekeraar van zijn uitgaven ten voordele van de benadeelde.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Kennisgevingsverplichting

L'assureur doit notifier au preneur d'assurance ou à l'assuré autre que le preneur d'assurance son intention d'exercer un recours aussitôt qu'il a connaissance des faits justifiant cette décision pour permettre au preneur d'assurance et à l'assuré de sauvegarder leurs droits en vue d'un éventuel recours par l'assureur en récupération de ses débours au profit de la personne lésée.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Obligation de notification

- Art. 152, tweede lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 152, al. 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Het recht van verhaal kan niet worden uitgeoefend op een andere grond dan deze waarvan de verzekeraar de verzekeringsnemer of de verzekerde die niet de verzekeringsnemer is tijdig kennis heeft gegeven.

Le droit de recours ne peut être exercé pour un motif autre que celui que celui que l'assureur a notifié en temps utile au preneur d'assurance ou à l'assuré qui n'est pas le preneur d'assurance.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Recht van verhaal - Grond

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Droit de recours - Motif

- Art. 152, tweede lid Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 152, al. 2 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

C.20.0162.N

23 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210923.1N.5](#)

AC nr. ...

De Haviltex-rechtspraak naar Nederlands recht die inhoudt dat de verhouding tussen contractspartijen in een schriftelijke overeenkomst niet alleen op grond van een zuiver taalkundige uitleg van de contractsbepalingen moet bepaald worden maar veeleer op grond van de zin die de contractspartijen in de gegeven omstandigheden aan de contractsbepalingen mochten toekennen en op grond van wat zij redelijkerwijs van elkaar mochten verwachten, geldt ook voor huwelijksovereenkomsten (1). (1) Zie HR, 6 oktober 2006 (ECLI:NL:HR:2006:AX8847); HR, 28 november 2003 (ECLI:NL:HR:2003:AK3697); HR, 13 maart 1981 (ECLI:NL:HR:1981:AG4158).

La jurisprudence Haviltex de droit néerlandais selon laquelle les rapports entre les parties contractantes dans un contrat écrit ne doivent pas être déterminés en se basant exclusivement sur une interprétation de la lettre des dispositions contractuelles, mais plutôt en s'interrogeant sur le sens que les parties contractantes pouvaient, dans les circonstances données, attribuer à ces dispositions contractuelles et sur ce qu'elles pouvaient raisonnablement prévoir l'une l'autre, s'applique également aux contrats de mariage (1). (1) Voir HR, 6 octobre 2006 (ECLI:NL:HR:2006:AX8847); HR, 28 novembre 2003 (ECLI:NL:HR:2003:AK3697); HR, 13 mars 1981 (ECLI:NL:HR:1981:AG4158).

HUWELIJKSVERMOGENSSTELSELS - Algemeen - Nederlands recht - Huwelijksovereenkomst - Uitlegging - Haviltex rechtspraak - Toepassing

REGIMES MATRIMONIAUX - Généralités - Droit néerlandais - Contrat de mariage - Interprétation - Jurisprudence Haviltex - Application

- Art. 6:248 Nederlands Burgerlijk Wetboek

- Art. 6:248 Nederlands Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Uitlegging - Huwelijksovereenkomst - Nederlands recht - Haviltex rechtspraak - Toepassing

CONVENTION - Interprétation; voir aussi: 077/03 preuve - Contrat de mariage - Droit néerlandais - Jurisprudence Haviltex - Application

- Art. 6:248 Nederlands Burgerlijk Wetboek

- Art. 6:248 Nederlands Burgerlijk Wetboek

C.20.0163.N

15 januari 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210115.1N.7](#)

AC nr. ...

De regel dat de ontbinding van een wederkerige overeenkomst krachtens artikel 1184 Oud Burgerlijk Wetboek, tot gevolg heeft dat de overeenkomst, in beginsel, met terugwerkende kracht wordt ongedaan gemaakt, sluit niet uit dat contractuele bedingen die tot voorwerp hebben de gevolgen van de ontbinding tussen partijen te regelen, verder uitwerking krijgen (1). (1) Cass. 23 oktober 2017, AR C.17.0234.N, AC 2017, nr. 581.

OVEREENKOMST - Einde - Wederkerige overeenkomst - Ontbinding

La règle que la résolution d'un contrat synallagmatique en vertu de l'article 1184 de l'ancien Code civil entraîne, en principe, l'anéantissement du contrat avec effet rétroactif n'exclut pas que les clauses contractuelles qui ont pour objet de régler les conséquences de la résolution entre les parties continuent à produire leur effet (1). (1) Cass. 23 octobre 2017, RG C.17.0234.N, Pas. 2017, n° 581.

CONVENTION - Fin - Contrat synallagmatique - Résolution

C.20.0166.N

5 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210305.1N.3](#)

AC nr. ...

De rechter die het bestaan aanneemt van schade, veroorzaakt door een fout in de zin van artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek, kan de vordering tot vergoeding van die schade niet afwijzen op de enkele grond dat de benadeelde het gevorderde bedrag niet bewijst.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Bestaan van de schade - Geen bewijs van de omvang - Taak van de rechter

Le juge qui admet l'existence d'un dommage causé par une faute au sens de l'article 1382 de l'ancien Code civil ne peut rejeter la demande de réparation de ce dommage au seul motif que la partie lésée n'apporte pas la preuve du montant demandé.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Existence du dommage - Absence de preuve de son étendue - Mission du juge

C.20.0174.N

15 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210115.1N.17](#)

AC nr. ...

Ingevolge de vernietiging van artikel 577, 50° Decreet Lokaal Bestuur voor zover het artikel 194 Gemeentedecreet opheft, blijft het mogelijk dat, indien het college van burgemeester en schepenen of de gemeenteraad nalaten in rechte op te treden, een of meer inwoners in rechte kunnen optreden namens de gemeente, mits zij onder zekerheidstelling aanbieden om persoonlijk de kosten van het geding te dragen en in te staan voor de veroordeling tot schadevergoeding of boete wegens teregt en roekeloos geding of hoger beroep die kan worden uitgesproken (1). (1) Art. 577, 50° Decreet Lokaal Bestuur zoals vernietigd bij Uittreksel uit arrest nr. 129/2019 van 10 oktober 2019.

VORDERING IN RECHTE - Vernietiging - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Bekendmaking in het Belgisch Staatsblad

- Art. 194 Gemeentedecreet 15 juli 2005

3/11/2025

À la suite de l'annulation de l'article 577, 50°, du décret sur l'administration locale du 22 décembre 2017, dans la mesure où il abroge l'article 194, alinéa 1er, du décret du 15 juillet 2005, si le collège des bourgmestre et échevins ou le conseil communal omet d'agir en droit, un ou plusieurs habitants conservent la faculté d'agir en droit au nom de la commune, à condition qu'ils garantissent de supporter personnellement les frais de procédure ainsi que d'assurer la condamnation à des dommages et intérêts ou une amende pour procédure téméraire et vexatoire ou pour un recours qui pourrait être prononcé (1). (1) Décr. du 22 décembre 2017, art. 577, 50°, tel qu'il a été annulé par extrait de l'arrêt n° 129/2019 du 10 octobre 2019 de la Cour constitutionnelle.

DEMANDE EN JUSTICE - Annulation - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Publication au Moniteur belge

- Art. 194 Décret communal du 15 juillet 2005

P. 73/1035

- Art. 577, 50° Decr. 22 december 20147 over het lokaal bestuur
- zoals vernietigd bij Uittreksel uit arrest nr. 129/2019 van 10 oktober 2019
- Art. 9, § 1 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Gemeentedecreet - Optreden van inwoners namens de gemeente - Vernietiging opheffingsbepaling*
- Art. 194 Gemeentedecreet 15 juli 2005
- Art. 577, 50° Decr. 22 december 20147 over het lokaal bestuur
- zoals vernietigd bij Uittreksel uit arrest nr. 129/2019 van 10 oktober 2019
- Art. 9, § 1 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 577, 50° Décret du 22 décembre 1197 sur l'administration locale
- en annulation de l' Extrait de l'arrêt n° 129/2019 du 10 octobre 2019
- Art. 9, § 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtes et reglements - Décret communal - Habitants agissant au nom de la commune - Annulation de la disposition abrogatoire*
- Art. 194 Décret communal du 15 juillet 2005
- Art. 577, 50° Décret du 22 décembre 1197 sur l'administration locale
- en annulation de l' Extrait de l'arrêt n° 129/2019 du 10 octobre 2019
- Art. 9, § 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

C.20.0185.N

11 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210611.1N.5](#)

AC nr. ...

De overtreding van de verplichtingen opgelegd in de artikelen 5, 6 en 7 van de Passagiersverordening maakt het misdrijf vervat in artikel 32, 1ste lid van de wet van 27 juni 1937 uit.

VERVOER - Goederenvervoer - Luchtvervoer - Wet 27 juni 1937 - Artikel 32, eerste lid - Misdrijf

- Artt. 5, 6 en 7 Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten

- Art. 32, eerste lid Wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der luchtvaart

La violation des obligations imposées aux articles 5, 6 et 7 du règlement (CE) n° 261/2004 du Parlement européen et du Conseil du 11 février 2004 établissant des règles communes en matière d'indemnisation et d'assistance des passagers en cas de refus d'embarquement et d'annulation ou de retard important d'un vol, et abrogeant le règlement (CEE) n° 295/91 constitue l'infraction visée à l'article 32, alinéa 1er, de la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne.

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par air - Loi du 27 juin 1937 - Article 32, alinéa 1er - Infraction

- Art. 5, 6 et 7 Règlement (CE) n° 261/2004 du Parlement européen et du Conseil du 11 février 2004

- Art. 32, al. 1er L. du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne

De vordering tot betaling van de in artikel 7 Passagiersverordening bedoelde compensatie is gebaseerd op een overeenkomst van personenvervoer zodat de passagiers die vordering evenals een eventueel voorafgaand verzoek tot compensatie moeten instellen binnen een termijn van 1 jaar te rekenen vanaf de dag van de vertraging, welke de contractuele wanprestatie uitmaakt die aanleiding geeft tot de vordering.

L'action en paiement de l'indemnité visée à l'article 7 du règlement (CE) n° 261/2004 du Parlement européen et du Conseil du 11 février 2004 établissant des règles communes en matière d'indemnisation et d'assistance des passagers en cas de refus d'embarquement et d'annulation ou de retard important d'un vol, et abrogeant le règlement (CEE) n° 295/91 se fonde sur un contrat de transport de personnes, de sorte que les passagers doivent introduire cette action, de même que, le cas échéant, une demande préalable d'indemnisation dans un délai d'un an à compter du jour du retard, qui constitue le manquement contractuel donnant lieu à l'action.

VERVOER - Goederenvervoer - Luchtvervoer - Passagiersverordening - Artikel 7 - Compensatie - Vordering tot betaling - Termijn - Aanvang

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par air - Règlement (CE) n° 261/2004 du Parlement européen et du Conseil du 11 février 2004 - Article 7 - Indemnisation - Action en paiement - Délai - Point de départ

- Art. 7 Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten

- Art. 7 Règlement (CE) n° 261/2004 du Parlement européen et du Conseil du 11 février 2004

- Art. 9, vierde lid Wet van 25 augustus 1891 houdende herziening van de titel van het Handelswetboek betreffende de vervoerovereenkomsten - Wetboek van koophandel: Boek I - Titel VII bis - Vervoerovereenkomst

- Art. 9, al. 4 L. du 25 août 1891 portant revision du titre du Code de commerce concernant les contrats de transport - Code de commerce: Livre I - Titre VIIbis - Du contrat de transport

Er is sprake van een overtreding waarop de gemeenrechtelijke verjaringstermijn inzake misdrijven van toepassing is wanneer de luchtvaartmaatschappij ten onrechte weigert in te gaan op een door de passagier tijdig ingediend verzoek tot compensatie van de annulering of vertraging van de vlucht.

Il est question de violation, à laquelle s'applique la prescription de droit commun en matière d'infractions, lorsque le transporteur aérien refuse à tort, en cas de vol annulé ou retardé, de donner suite à une demande d'indemnisation introduite en temps utile par le passager.

VERVOER - Goederenvervoer - Luchtvervoer - Misdrijven - Gemeenrechtelijke verjaringstermijn - Toepassing - Overtreding

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par air - Infractions - Délai de prescription de droit commun - Application - Violation

- Art. 7 Verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten

- Art. 7 Règlement (CE) n° 261/2004 du Parlement européen et du Conseil du 11 février 2004

- Art. 32, eerste lid Wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919, betreffende de regeling der luchtvaart

- Art. 32, al. 1er L. du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne

De omstandigheid dat de schade het gevolg is van een voortdurende fout, verhindert niet dat de schade dag per dag ontstaat en de vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid ontstaat naargelang de schade zich voordoet, zodat de verjaring van een vordering tot schadevergoeding ingeval van een voortdurende fout van de overheid niet pas begint te lopen zodra het foutief handelen van de overheid heeft opgehouden te bestaan (1). (1) Zie concl. OM in Cass. 22 januari 2021 AR C.19.0547.N, AC 2021, nr. 53.

GEESTESZIEKE - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Voortdurende fout van de overheid - Niet voorzien in een aangepaste en geschikte behandeling - Ontstaan van de schade - Verjaring van de vordering - Aanvang

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Voortdurende fout van de overheid - Ontstaan van de schade - Verjaring van de vordering - Aanvang

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

De verjaring is slechts geschorst in geval van onbekwaamverklaring van degene tegen wie de verjaring loopt, ongeacht of deze in staat was om gedurende een periode van internering zijn wil met zekerheid kenbaar te maken (1). (1) Cass. 2 maart 2017, AR F.12.0056.F, AC 2017, nr. 149; Cass. 12 december 2013, AR C.12.0138.N, AC 2013, nr. 680; Cass. 15 februari 2013, AR F.11.0128.N, AC 2013, nr. 111; Zie ook: T. VANSWEEVELT en B. WEYTS, Handboek Verbintenissenrecht, Antwerpen, Intersentia, 2019, 976.

GEESTESZIEKE - Internering - Onbekwaamverklaring - Verjaring van de buitencontractuele vordering - Schorsing - Toepassing

VERJARING - Burgerlijke zaken - Schorsing - Onbekwaamverklaring - Schorsing van de verjaring - Toepassing

La circonstance que le dommage résulte d'une faute continue n'empêche pas le dommage de naître jour après jour ni la demande en responsabilité extracontractuelle de naître au fur et à mesure que le dommage se produit, de sorte que le délai de prescription d'une demande en réparation d'un dommage dans le cas d'une faute continue des autorités ne commence pas seulement à courir dès que les agissements fautifs des autorités ont cessé d'exister (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC in Cass. 22 janvier 2021, RG C.19.0547.N, Pas. 2021, n° 53.

MALADE MENTAL - Demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Faute continue des autorités - Traitement adapté et adéquat non prévu - Naissance du dommage - Prescription de l'action - Point de départ

- Art. 1382 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Faute continue des autorités - Naissance du dommage - Prescription de l'action - Point de départ

- Art. 1382 Ancien Code civil

La prescription n'est suspendue qu'en cas d'interdiction de la personne contre laquelle la prescription court, que cette personne ait ou non été en mesure de faire connaître sa volonté avec certitude pendant une période d'internement (1). (1) Cass. 2 mars 2017, RG F.12.0056.F, Pas. 2017, n° 149; Cass. 12 décembre 2013, RG C.12.0138.N, Pas. 2013, n° 680; Cass. 15 février 2013, RG F.11.0128.N, Pas. 2013, n° 111; voir également : T. VANSWEEVELT et B. WEYTS, Handboek Verbintenissenrecht, Antwerpen, Intersentia, 2019, 976.

MALADE MENTAL - Internement - Interdiction - Prescription de la demande en responsabilité extracontractuelle - Suspension - Application

PRESCRIPTION - Matière civile - Suspension - Interdiction - Suspension de la prescription - Application

Een vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid ontstaat op het ogenblik dat alle constitutieve bestanddelen van deze aansprakelijkheid verenigd zijn, dit is op het ogenblik waarop de schade tot stand komt of haar toekomstige verwezenlijking naar redelijke verwachtingen vaststaat (1). (1) Zie concl. OM in Cass. 22 januari 2021 AR C.19.0547.N, AC 2021, nr. 53.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Vordering op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid - Ontstaan - Tijdstip

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Une demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle naît lorsque tous les éléments constitutifs de cette responsabilité sont réunis, à savoir dès que le dommage survient ou que, suivant des précisions raisonnables, sa réalisation future est établie (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC in Cass. 22 janvier 2021, RG C.19.0547.N, Pas. 2021, n° 53.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Demande fondée sur la responsabilité extracontractuelle - Naissance - Moment

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.20.0195.N

11 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210111.3N.2](#)

AC nr. ...

De schuldvordering tot betaling van de gerechtskosten ontstaat op het ogenblik van het ontstaan van de procesverhouding en de veroordeling tot de gerechtskosten geldt als "schuldvordering in de opschorting" indien de procesverhouding bestond vóór de opening van de procedure van gerechtelijke reorganisatie.

GERECHTSKOSTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Continuïteit van de ondernemingen - Voorafgaande gerechtelijke procedure - Kosten - Aard

- Art. 1017 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2, c) Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gerechtelijk akkoord - Continuïteit van de ondernemingen - Voorafgaande gerechtelijke procedure - Gerechtskosten - Aard

- Art. 1017 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 2, c) Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

La créance en paiement des dépens naît au moment de la naissance du lien d'instance et la condamnation aux dépens constitue une « créance sursitaire » si le lien d'instance existait avant l'ouverture de la procédure de réorganisation judiciaire.

FRAIS ET DEPENS - Matière civile - Divers - Continuïteit des entreprises - Procédure judiciaire préalable - Dépens - Nature

- Art. 1017 Code judiciaire

- Art. 2, c) L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

FAILLITE ET CONCORDATS - Concordats - Continuïteit des entreprises - Procédure judiciaire préalable - Dépens - Nature

- Art. 1017 Code judiciaire

- Art. 2, c) L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

Een schuldvordering wordt geacht te zijn ontstaan vóór de procedure van gerechtelijke reorganisatie wanneer zij haar grondslag vindt in een reeds bestaande rechtsverhouding.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gerechtelijk akkoord - Continuïteit van de ondernemingen - Schuldvordering - Ontstaan - Ogenblik

- Art. 2, c) Wet 31 januari 2009 betreffende de continuïteit van de ondernemingen

Une créance est réputée être née avant la procédure de réorganisation judiciaire lorsqu'elle trouve son origine dans une relation juridique existante.

FAILLITE ET CONCORDATS - Concordats - Continuïteit des entreprises - Créance - Naissance - Moment

- Art. 2, c) L. du 31 janvier 2009 relative à la continuité des entreprises

C.20.0201.N

12 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210412.3N.1](#)

AC nr. ...

De brandverzekering die een mede-eigenaar van een onverdeeld goed in eigen naam heeft gesloten, dekt in de regel slechts zijn aandeel in de eigendom en strekt niet tot voordeel van de overige mede-eigenaars, tenzij uit de verzekering blijkt dat de verzekeringnemer voor hun rekening heeft gehandeld (1) (2). (1) Zie andersluidende concl. OM. (2) De artikelen 22, 38 en 39 van de wet landverzekeringsovereenkomst voor de opheffing ervan bij wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen.

VERZEKERING - Landverzekering - Brandverzekering - Mede-eigendom - Derdenbeding

- Artt. 1122 en 1165 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1, B, a), 22 en 38, eerste lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Uit de omstandigheid dat een mede-eigenaar van een onverdeeld onroerend goed in het kader van een in zijn eigen naam afgesloten brandverzekeringsovereenkomst met betrekking tot het geheel van dit goed, premies betaalt die berekend zijn op de volledige waarde van dit goed, volgt dat de partijen niet alleen dekking voor deze mede-eigenaar hebben bedongen maar ook voor de andere mede-eigenaars (1) (2). (1) Zie andersluidende concl. OM. (2) De artikelen 22, 38 en 39 van de wet landverzekeringsovereenkomst voor de opheffing ervan bij wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen.

VERZEKERING - Landverzekering - Brandverzekering - Mede-eigendom - Omvang van de dekking

- Artt. 1122 en 1165 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1, B, a), 22 en 38, eerste lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

L'assurance incendie qu'un copropriétaire d'un bien indivis a souscrite en son nom personnel ne couvre, en règle, que sa part dans la copropriété et ne profite pas aux autres copropriétaires, sauf s'il ressort de l'assurance que le preneur d'assurance a agi pour leur compte (1) (2). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC. (2) Les articles 22, 38 et 39 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre avant leur abrogation par la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assurance incendie - Copropriété - Stipulation pour autrui

- Art. 1122 et 1165 Ancien Code civil
- Art. 1, B, a), 22 et 38, al 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

Il suit de la circonstance qu'un copropriétaire d'un bien immobilier indivis paie, dans le cadre d'un contrat d'assurance incendie couvrant l'ensemble de ce bien, qu'il a conclu en son nom personnel, des primes qui ont été calculées sur la valeur totale de ce bien, que les parties sont convenues d'une assurance non seulement pour ce copropriétaire mais également pour les autres copropriétaires (1) (2). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC. (2) Les articles 22, 38 et 39 de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre avant leur abrogation par la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assurance incendie - Copropriété - Etendue de la garantie

- Art. 1122 et 1165 Ancien Code civil
- Art. 1, B, a), 22 et 38, al 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

Waar de koper die een niet conforme levering afkeurt zo spoedig als mogelijk de ontbinding van de koop dient te vorderen, kan de koper die de geleverde zaak aanvaardt niet meer de ontbinding van de koop vorderen op grond van het gebrek aan overeenstemming van de geleverde zaak, onder voorbehoud van de vordering op grond van een koopvernietigend gebrek overeenkomstig artikel 1648 Oud Burgerlijk wetboek, die binnen een korte termijn moet worden ingesteld.

KOOP - Niet conforme levering door de verkoper - Aanvaarding door de koper

- Artt. 1604, eerste lid, 1610, en 1648 Oud Burgerlijk Wetboek

Si l'acquéreur qui refuse la livraison doit le faire aussi rapidement que possible, l'acquéreur qui accepte la chose livrée ne peut plus demander la résolution de la vente pour cause de défaut de conformité de la chose livrée, sous réserve de l'action résultant des vices rédhibitoires conformément à l'article 1648 de l'ancien Code civil, qui doit être intentée dans un bref délai.

VENTE - Livraison non conforme par le vendeur - Acceptation par l'acquéreur

- Art. 1604, al. 1er, 1610, et 1648 Ancien Code civil

C.20.0205.F

1 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210401.1F.2](#)

AC nr. ...

Het arrest dat, om tot de overtuiging te komen dat een aangetekende zending een opzeggingsbrief bevatte, een geheel van met elkaar overeenstemmende gegevens als vermoedens aanneemt omdat het oordeelt dat de verklaringen die de verweerster tegen de door de eiseres als tegenbewijs aangevoerde gegevens inbrengt, geloofwaardig zijn, ontslaat de verweerster niet van haar plicht om het bewijs van dit feit te leveren door zich op loutere waarschijnlijkheden te verlaten.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens - Geloofwaardige verklaringen van de verweerster

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

En tenant pour vraisemblables les explications élevées par la défenderesse contre les éléments avancés par la demanderesse à titre de preuve contraire, l'arrêt, qui retient, à titre de présomptions, un ensemble d'éléments concordants pour asseoir sa conviction qu'un envoi recommandé contenait une lettre de préavis, ne dispense pas la défenderesse d'établir la preuve de ce fait en s'en remettant à de simples vraisemblances.

PREUVE - Matière civile - Présomptions - Explications vraisemblables de la défenderesse

- Art. 870 Code judiciaire

Uit de artikelen 1315 en 1349 Oud Burgerlijk Wetboek volgt niet en uit artikel 870 Gerechtelijk Wetboek evenmin dat de partij op wie de bewijslast van een feit rust, moet bewijzen dat de gegevens die als tegenbewijs worden aangevoerd, ongegrond zijn.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Partij op wie de bewijslast rust - Verplichting

- Artt. 1315 en 1349 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

Il ne se déduit pas des articles 1315 et 1349 de l'ancien Code civil ainsi que de l'article 870 du Code judiciaire que la partie qui supporte la charge de la preuve d'un fait supporte celle de prouver que les éléments invoqués en sens contraire sont sans fondement.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Partie qui supporte la charge - Obligation

- Art. 1315 et 1349 Ancien Code civil

- Art. 870 Code judiciaire

C.20.0211.F

22 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210422.1F.1](#)

AC nr. ...

De toekenning van een afwijking aan de eigenaar die het onroerend goed verkoopt na minder dan vijf jaar volgend op het schrijven dat hem, krachtens het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 oktober 2007, van de toekenning van de premie in kennis stelt, veronderstelt dat hij de woning vanaf het einde van de werken heeft bewoond en dat hij vervolgens het goed tot het einde van die termijn via een sociaal verhuurkantoor heeft verhuurd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 291.

HUISVESTING - Renovatie - Premies voor de renovatie van de woning - Brussels Hoofdstedelijk Gewest - Verkoop van het onroerend goed - Afwijking

- Art. 22 Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de toekenning van premies voor de renovatie van het woonmilieu

L'octroi d'une dérogation au propriétaire qui vend l'immeuble moins de cinq années après le courrier annonçant l'octroi de la prime à la rénovation de l'habitat en vertu de l'arrêté du 4 octobre 2007 du gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale suppose qu'il ait occupé le logement à la fin des travaux et, par la suite, mis le bien en location auprès d'une agence immobilière sociale jusqu'à l'expiration de ce délai (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOGEMENT - Rénovation - Primes à la rénovation de l'habitat - Région de Bruxelles-Capitale - Vente de l'immeuble - Dérogation

- Art. 22 Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale relatif à l'octroi de primes à la rénovation de l'habitat

C.20.0212.N

8 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210308.3N.1](#)

AC nr. ...

Wanneer de eigenaar zelf de huurschade herstelt en vervolgens het goed verkoopt, ontvangt hij de koopprijs van de koper als tegenprestatie voor de eigendomsoverdracht en de betaling van de koopprijs strekt niet tot vergoeding van de huurschade; de koopprijs die de eigenaar ontvangt, kan bijgevolg niet worden toegerekend op de vergoeding die de huurder verschuldigd is omwille de huurschade.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Einde (opzegging, verlenging, enz.) - Huurschade - Herstelling - Verkoop van het pand

- Artt. 1582 en 1732 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque le propriétaire répare lui-même les dommages locatifs et vend ensuite le bien, il reçoit de l'acheteur le prix d'achat en contrepartie du transfert de propriété et le paiement du prix de vente ne tend pas à indemniser les dégâts locatifs; par conséquent, le prix de vente perçu par le propriétaire ne peut être imputé sur l'indemnité dont le preneur est redevable en raison des dégâts locatifs.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Fin (congé. prolongation. etc.) - Dégâts locatifs - Réparation - Vente de l'immeuble

- Art. 1582 et 1732 Ancien Code civil

C.20.0228.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.33](#)

AC nr. ...

Aan de vereiste van een voorafgaand eensluidend advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid op straffe van niet-ontvankelijkheid van de herstellvordering die vanaf 16 december 2005 wordt ingeleid bij hetzij de burgerlijke rechter, hetzij de strafrechter, mag slechts worden voorbijgegaan wanneer de Hoge Raad voor het Herstelbeleid geen advies heeft verleend binnen de 60 dagen na de aangetekende adviesaanvraag; een dreigende verjaring van de herstellvordering doet hieraan niet af. (1) Artt. 198bis, eerste lid, en 149, § 1, eerste lid, Stedenbouwdecreet 1999, zoals dit moet worden gelezen ingevolge de vernietiging van de woorden "voor 1 mei 2000" door het arrest nr. 14/2005 van het Arbitragehof, thans Grondwettelijk Hof, van 19 januari 2005.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Inleiden van de herstellvordering - Voorafgaand eensluidend advies van de Hoge Raad voor het Herstelbeleid - Dreigende verjaring
- Artt. 198bis, eerste lid, en 149, § 1, eerste lid Decr. van de Vlaamse Raad 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening

Il ne peut être passé outre à l'exigence d'un avis conforme préalable à peine d'irrecevabilité de la demande de remise en état qui est introduite à compter du 16 décembre 2005 soit devant le juge civil, soit devant le juge pénal, que lorsque le Conseil supérieur de la Politique de Réparation n'a pas émis d'avis dans les 60 jours après la demande d'avis envoyée en recommandé; une prescription imminente de la demande de remise en état n'y change rien (1)(2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Décr. Comm. fl. du 18 mai 1999, tel qu'applicable en l'espèce et tel qu'il doit être lu ensuite de l'annulation des mots des mots "avant le 1er mai 2000" par l'arrêt n° 14/2005 de la Cour d'arbitrage, désormais Cour constitutionnelle, du 19 janvier 2005, art. 198bis, al. 1er, et 149, § 1er, al. 1er.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Introduction d'une demande de remise en état - Avis conforme préalable du Conseil supérieur de la Politique de Réparation - Prescription imminente

- Art. 198bis, al. 1er, et 149, § 1, al. 1er Décret de la Communauté flamande du 18 mai 1999 portant organisation de l'aménagement du territoire

C.20.0237.F

7 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210607.3F.3](#)

AC nr. ...

Het cassatieberoep dat gericht is tegen het openbaar ministerie dat enkel advies heeft uitgebracht over de zaak waarin het geen partij is geweest, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Eisers en verweerders - Verweerders - Cassatieberoep gericht tegen het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

- Art. 1097 Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Cassatieberoep - Burgerlijke zaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Verweerders - Cassatieberoep gericht tegen het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

- Art. 1097 Gerechtelijk Wetboek

Est irrecevable le pourvoi en cassation dirigé contre le ministère public qui s'est borné à donner un avis sur la cause, à laquelle il n'a pas été partie (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Demandeurs et défendeurs - Défendeurs - Pourvoi dirigé contre le ministère public - Recevabilité

- Art. 1097 Code judiciaire

MINISTERE PUBLIC - Pourvoi en cassation - Matière civile - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Défendeurs - Pourvoi dirigé contre le ministère public - Recevabilité

- Art. 1097 Code judiciaire

Er bestaat geen algemeen rechtsbeginsel van de uitlegging van de interne rechtsnorm in overeenstemming met de internationale rechtsnorm die op de eerstgenoemde rechtsnorm voorrang geniet (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel van de uitlegging van de interne rechtsnorm in overeenstemming met de internationale rechtsnorm die op de eerstgenoemde rechtsnorm voorrang geniet - Ontvankelijkheid

Il n'existe pas de principe général du droit de l'interprétation conforme de la norme de droit interne à la norme de droit international ayant primauté sur elle (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'interprétation conforme de la norme de droit interne à la norme de droit international ayant primauté sur elle - Recevabilité

Artikel 146bis Oud Burgerlijk Wetboek vermeldt een geldigheidsvoorwaarde van het huwelijk (1). (1) Zie concl. OM.

BURGERLIJKE STAAT - Buitenlandse authentieke akte - Huwelijk - Begrip - Voorwaarde - Aard - Geen totstandbrenging van een duurzame levensgemeenschap - Intentie van minstens een van de echtgenoten om een voordeel te verkrijgen van verblijf dat aan de staat van gehuwde is verbonden.

- Artt. 18, 21, 27, § 1, al. 1, en 31, § 1, al. 1 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 146bis Oud Burgerlijk Wetboek

HUWELIJK - Buitenlandse authentieke akte - Huwelijk - Begrip - Voorwaarde - Aard - Geen totstandbrenging van een duurzame levensgemeenschap - Intentie van minstens een van de echtgenoten om een voordeel te verkrijgen van verblijf dat aan de staat van gehuwde is verbonden.

- Artt. 18, 21, 27, § 1, al. 1, en 31, § 1, al. 1 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 146bis Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 146bis de l'ancien Code civil énonce une condition de validité du mariage (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETAT CIVIL - Acte authentique étranger - Mariage - Notion - Condition - Nature - Pas de création d'une communauté de vie durable - Intention de l'un au moins des époux d'obtenir un avantage en matière de séjour lié au statut d'époux

- Art. 18, 21, 27, § 1er, al. 1er, et 31, § 1er, al. 1er L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 146bis Ancien Code civil

MARIAGE - Acte authentique étranger - Mariage - Notion - Condition - Nature - Pas de création d'une communauté de vie durable - Intention de l'un au moins des époux d'obtenir un avantage en matière de séjour lié au statut d'époux

- Art. 18, 21, 27, § 1er, al. 1er, et 31, § 1er, al. 1er L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 146bis Ancien Code civil

De mededeling van de zaak aan het openbaar ministerie verantwoordt niet dat het tot bindendverklaring van het arrest wordt opgeroepen in het cassatiegeding (1). (1) Cass. 12 oktober 2007, AR C.06.0545.F, AC 2007, nr. 480.

CASSATIE - Bindendverklaring - Hoger beroep van het openbaar ministerie tot bindendverklaring van het arrest - Ontvankelijkheid

OPENBAAR MINISTERIE - Cassatie - Hoger beroep van het openbaar ministerie tot bindendverklaring van het arrest - Ontvankelijkheid

La communication de la cause au ministère public ne justifie pas que celui-ci soit appelé en déclaration d'arrêt commun dans l'instance en cassation (1). (1) Cass. 12 octobre 2007, RG C.06.0545.F, Pas. 2007, n° 480.

CASSATION - Appel en déclaration d'arrêt commun - Appel du ministère public en déclaration d'arrêt commun - Recevabilité

MINISTERE PUBLIC - Cassation - Appel du ministère public en déclaration d'arrêt commun - Recevabilité

De vordering van een echtgenoot die opkomt tegen de weigering, gegrond op artikel 146bis Oud Burgerlijk Wetboek, van de ambtenaar van de burgerlijke stand om een in het buitenland voltrokken huwelijk over te schrijven, moet worden ingesteld door een eenzijdig verzoekschrift en worden behandeld volgens de daarvoor bepaalde procedure (1). (1) Zie concl. OM.

BURGERLIJKE STAAT - Buitenlandse authentieke akte - Huwelijk - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Wijze van instelling - Procedure

- Artt. 23, § 3, 27, § 1, eerste en vierde lid, en 31, § 1, eerste lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 146bis Oud Burgerlijk Wetboek

HUWELIJK - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Wijze van instelling - Procedure

- Artt. 23, § 3, 27, § 1, eerste en vierde lid, en 31, § 1, eerste lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 146bis Oud Burgerlijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Burgerlijke staat - Buitenlandse authentieke akte - Huwelijk - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Wijze van instelling - Procedure

- Artt. 23, § 3, 27, § 1, eerste en vierde lid, en 31, § 1, eerste lid Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

- Art. 146bis Oud Burgerlijk Wetboek

De bepalingen van het tweede en derde lid van artikel 792 Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing op de kennisgeving bij gerechtsbrief van een beschikking gewezen op een vordering tot betwisting van de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte van een in het buitenland voltrokken huwelijk over te schrijven (1). (1) Zie concl. OM.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Gerechtsbrief - Huwelijk - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Procedure - Eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van de beschikking - Termijn - Aanvang - Vermeldingen

- Artt. 792, tweede en derde lid, 1030, eerste lid, en 1031 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 23, § 3 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht

HUWELIJK - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te

La demande d'un époux contestant le refus de l'officier de l'état civil, fondé sur l'article 146bis de l'ancien Code civil, de transcrire l'acte d'un mariage célébré à l'étranger doit être introduite par une requête unilatérale et instruite suivant la procédure prévue en ce cas (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETAT CIVIL - Acte authentique étranger - Mariage - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Mode d'introduction - Procédure

- Art. 23, § 3, 27, § 1er, al. 1er et 4, et 31, § 1er, al. 1er L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 146bis Ancien Code civil

MARIAGE - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Mode d'introduction - Procédure

- Art. 23, § 3, 27, § 1er, al. 1er et 4, et 31, § 1er, al. 1er L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 146bis Ancien Code civil

DEMANDE EN JUSTICE - Etat civil - Acte authentique étranger - Mariage - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Mode d'introduction - Procédure

- Art. 23, § 3, 27, § 1er, al. 1er et 4, et 31, § 1er, al. 1er L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

- Art. 146bis Ancien Code civil

Les dispositions des alinéas 2 et 3 de l'article 792 du Code judiciaire ne s'appliquent pas à la notification sous pli judiciaire d'une ordonnance rendue sur une demande contestant le refus de l'officier de l'état civil de transcrire l'acte d'un mariage célébré à l'étranger (1). (1) Voir les concl. du MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Pli judiciaire - Mariage - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Procédure - Requête unilatérale - Notification de l'ordonnance - Délai - Prise de cours - Mentions

- Art. 792, al. 2 et 3, 1030, al. 1er, et 1031 Code judiciaire

- Art. 23, § 3 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé

MARIAGE - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Notification de l'ordonnance -

*schrijven - Beroep - Kennisgeving van de beschikking -
Termijn - Aanvang - Vermeldingen*

- Artt. 792, tweede en derde lid, 1030, eerste lid, en 1031
Gerechtelijk Wetboek

- Art. 23, § 3 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van
internationaal privaatrecht

*VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen -
Huwelijk - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de
ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te
schrijven - Beroep - Kennisgeving van de beschikking -
Termijn - Aanvang - Vermeldingen*

- Artt. 792, tweede en derde lid, 1030, eerste lid, en 1031
Gerechtelijk Wetboek

- Art. 23, § 3 Wet 16 juli 2004 houdende het Wetboek van
internationaal privaatrecht

Délai - Prise de cours - Mentions

- Art. 792, al. 2 et 3, 1030, al. 1er, et 1031 Code judiciaire

- Art. 23, § 3 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit
international privé

*JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Mariage -
Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de
l'état civil - Recours - Notification de l'ordonnance - Délai - Prise de
cours - Mentions*

- Art. 792, al. 2 et 3, 1030, al. 1er, et 1031 Code judiciaire

- Art. 23, § 3 L. du 16 juillet 2004 portant le Code de droit
international privé

De bepalingen van de artikelen 1031 en 1051, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek staan niet met elkaar in verband en hun enige gemeenschappelijk kenmerk bestaat erin de beroepstermijn te doen ingaan vanaf de kennisgeving van de beroepen beslissing, waarbij de eerstgenoemde bepaling die termijn doet ingaan in het geval bedoeld in artikel 1030, en de laatstgenoemde bepaling in de gevallen bedoeld in artikel 792, tweede en derde lid; de bepalingen van het tweede lid van die bepaling en de volgende twee leden zijn enkel van toepassing voor de aangelegenheden opgesomd in artikel 704, § 2, alsook inzake adoptie (1). (1) Zie concl. OM.

*BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Gerechtsbrief -
Eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van een beschikking op
eenzijdig verzoekschrift - Hoger beroep - Termijn - Aanvang -
Toepasselijke bepaling*

- Artt. 1031 et 1051, al. 1 Gerechtelijk Wetboek

*HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale
zaken inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn -
Onsplitsbaar geschil - Termijn - Kennisgeving van een
beschikking op eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van een
vonnis gewezen in de aangelegenheden opgesomd in artikel
704, § 2, Gerechtelijk Wetboek, alsook inzake adoptie - Hoger
beroep - Termijn - Aanvang - Toepasselijke bepalingen*

- Artt. 1031 et 1051, al. 1 Gerechtelijk Wetboek

Les dispositions des articles 1031 et 1051, alinéa 1er, du Code judiciaire sont indépendantes l'une de l'autre, et ont pour seul point commun de donner cours au délai d'appel à partir de la notification de la décision entreprise, la première, dans le cas visé à l'article 1030, la seconde, dans les cas visés à l'article 792, alinéas 2 et 3 ; les dispositions de l'alinéa 2 de cette disposition et les deux suivants ne s'appliquent que dans les matières énumérées à l'article 704, § 2, ainsi qu'en matière d'adoption (1). (1) Voir les concl. du MP.

*SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Pli judiciaire - Requête
unilatérale - Notification d'une ordonnance sur requête unilatérale -
Appel - Délai - Prise de cours - Disposition applicable*

- Art. 1031 et 1051, al. 1er Code judiciaire

*APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et
sociale) - Appel principal. forme. délai. litige indivisible - Délai -
Notification d'une ordonnance sur requête unilatérale - Notification
d'un jugement rendu dans les matières énumérées à l'article 704, §
2, du Code judiciaire, ainsi qu'en matière d'adoption - Appel - Délai -
Prise de cours - Dispositions applicables*

- Art. 1031 et 1051, al. 1er Code judiciaire

Noch de artikelen 6.1 EVRM en 14.1 IVBPR, noch de algemene rechtsbeginselen van het recht van verdediging, van de legaliteit en van de hiërarchie van de normen en van de voorrang van een norm van een internationaal verdrag met rechtstreekse werking in de interne rechtsorde op alle interne rechtsnormen kunnen leiden tot een uitbreiding van de toepassing van artikel 792, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek tot andere dan de daarin bedoelde zaken (1). (1)Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14, § 1 - Betekeningen en kennisgevingen - Gerechtsbrief - Huwelijk - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Procedure - Eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van de beschikking - Termijn - Aanvang - Vermeldingen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Betekeningen en kennisgevingen - Gerechtsbrief - Huwelijk - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Procedure - Eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van de beschikking - Termijn - Aanvang - Vermeldingen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14, § 1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermeldingen - Burgerlijke zaken - Algemeen rechtsbeginsel inzake het recht van verdediging - Betekeningen en kennisgevingen - Gerechtsbrief - Huwelijk - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Procedure - Eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van de beschikking - Termijn - Aanvang

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Algemeen rechtsbeginsel van de grondwettelijke waarde van de legaliteit en van de hiërarchie van de normen - Betekeningen

Ni les articles 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 14, § 1er, du Pacte international sur les droits civils et politiques, ni les principes généraux du droit relatif au respect des droits de la défense, de la légalité et de la hiérarchie des normes et de la primauté de la norme de droit international conventionnel ayant des effets directs dans l'ordre juridique interne sur toute norme de droit interne, ne sauraient avoir pour effet d'étendre le champ d'application de l'article 792, alinéas 2 et 3, du Code judiciaire à d'autres matières que celles qu'il vise (1). (1) Voir les concl. MP.

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 1er - Significations et notifications - Pli judiciaire - Mariage - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Procédure - Requête unilatérale - Notification de l'ordonnance - Délai - Prise de cours - Mentions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Significations et notifications - Pli judiciaire - Mariage - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Procédure - Requête unilatérale - Notification de l'ordonnance - Délai - Prise de cours - Mentions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Mentions - Matière civile - Principe général du droit relatif aux droits de la défense - Significations et notifications - Pli judiciaire - Mariage - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Procédure - Requête unilatérale - Notification de l'ordonnance - Délai - Prise de cours

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Principe général du droit de valeur constitutionnelle de la légalité et de la hiérarchie des normes - Significations et

en kennisgevingen - Gerechtsbrief - Huwelijk - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Procedure - Eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van de beschikking - Termijn - Aanvang - Vermeldingen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Niet-vermelding van het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang van het gemeenschapsrecht op alle nationale normen - Betekeningen en kennisgevingen - Gerechtsbrief - Huwelijk - Buitenlandse authentieke akte - Weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand om de akte over te schrijven - Beroep - Procedure - Eenzijdig verzoekschrift - Kennisgeving van de beschikking - Termijn - Aanvang - Vermeldingen

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

notifications - Pli judiciaire - Mariage - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Procédure - Requête unilatérale - Notification de l'ordonnance - Délai - Prise de cours - Mentions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Défaut d'indication du principe général du droit de la primauté du droit communautaire sur toutes les normes nationales - Significations et notifications - Pli judiciaire - Mariage - Acte authentique étranger - Refus de transcription de l'officier de l'état civil - Recours - Procédure - Requête unilatérale - Notification de l'ordonnance - Délai - Prise de cours - Mentions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

C.20.0238.N

23 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210423.1N.7](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt in feite of de handelingen van de onteigenaar redelijkerwijze een erkenning inhouden dat het onteigende goed niet zal worden aangewend voor de realisatie van het onteigeningsdoel en kan bij de beoordeling hiervan rekening houden met de specifieke aard en de omvang van dat doel, de concrete omstandigheden van de zaak en het gebrek aan begin van realisatie van het onteigeningsdoel binnen een bepaalde termijn (1). (1) Zie concl. OM.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Onteigende goed - Geen aanwending voor de realisatie van het onteigeningsdoel - Beoordeling door de rechter

- Art. 23, eerste en tweede lid Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte

Pour apprécier si les actes de l'expropriant constituent raisonnablement une reconnaissance que le bien exproprié ne sera pas utilisé pour la réalisation de l'objectif de l'expropriation, le juge peut tenir compte de la nature spécifique et de l'ampleur de cet objectif, des circonstances concrètes de la cause et de l'absence de commencement de réalisation de l'objectif de l'expropriation dans un délai déterminé (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Bien exproprié - Pas d'utilisation pour la réalisation de l'objectif de l'expropriation - Appréciation par le juge

- Art. 23, al. 1er et 2 L. du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique

De verjaringstermijn van de vordering tot wederoverdracht begint slechts te lopen vanaf het ogenblik dat de onteigenaar heeft erkend, hetzij door middel van een uitdrukkelijke beslissing hetzij door handelingen die redelijkerwijze een dergelijke erkenning inhouden, dat het onteigende goed niet zal worden aangewend voor de realisatie van het onteigeningsdoel (1). (1) Zie concl. OM.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Onteigende goed - Vordering tot wederoverdracht - Verjaringstermijn - Aanvang

- Art. 23, eerste en tweede lid Wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake de onteigeningen ten algemenen nutte

Le délai de prescription de l'action en rétrocession ne commence à courir qu'à partir du moment où l'expropriant a reconnu, soit par une décision expresse, soit par des actes impliquant raisonnablement cette reconnaissance, que le bien exproprié ne sera pas utilisé pour la réalisation de l'objectif de l'expropriation (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Bien exproprié - Action en rétrocession - Délai de prescription - Point de départ

- Art. 23, al. 1er et 2 L. du 26 juillet 1962 relative à la procédure d'extrême urgence en matière d'expropriation pour cause d'utilité publique

C.20.0241.N

15 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210115.1N.13](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt in feite of een verkoper als een gespecialiseerde verkoper kan worden beschouwd en hanteert daarbij als onderscheidingscriterium de specialisatiegraad en de technische competenties van de verkoper (1). (1) Cass. 7 april 2017, AR C.16.0311.N, AC 2017, nr. 254.

KOOP - Gespecialiseerde verkoper - Draagwijdte - Taak van de rechter

Le juge apprécie en fait si un vendeur peut être considéré comme un vendeur spécialisé et il utilise à cette fin, comme critère de distinction, le degré de spécialisation et les compétences techniques du vendeur (1). (1) Cass. 7 avril 2017, RG C.16.0311.N, Pas. 2017, n° 254.

VENTE - Vendeur spécialisé - Portée - Mission du juge

De resultaatsverbintenis van de verkoper om de zaak zonder gebrek te leveren en daartoe alle maatregelen te nemen om alle mogelijke gebreken op te sporen zodat hij, indien het bestaan van een gebrek wordt aangetoond, de door de koper geleden schade moet vergoeden, tenzij hij bewijst dat het gebrek onmogelijk kon worden opgespoord, rust niet op elke professionele verkoper, maar op de fabrikant en op de gespecialiseerde verkoper ongeacht of deze laatste een professionele verkoper is (1). (1) Cass. 7 april 2017, AR C.16.0311.N, AC 2017, nr. 254; Zie Cass. 18 oktober 2001, AR C.99.0326.N, AC 2001, nr. 556; Cass. 19 september 1997, AR C.96.0207.F, AC 1997, nr. 362; Cass. 7 december 1990, AR 6754, AC 1990-91, nr. 182; Cass. 27 juni 1985, AR 7207, AC 1984-85, nr. 657; Cass. 17 mei 1984, AR 7056, AC 1983-84, nr. 529; Cass. 6 mei 1977, AC 1977, 915.

KOOP - Levering - Resultaatsverbintenis van de verkoper
- Artt. 1641, 1643 en 1645 Oud Burgerlijk Wetboek

L'obligation de résultat du vendeur de fournir la chose sans vice et de prendre à cette fin toutes les mesures nécessaires pour déceler tous les vices possibles, de sorte que, si l'existence d'un vice est démontrée, il est tenu à la réparation du dommage subi par l'acheteur, à moins d'établir le caractère indécélable du vice, n'incombe pas à chaque vendeur professionnel, mais au fabricant et au vendeur spécialisé, que celui-ci soit ou non un vendeur professionnel (1). (1) Cass. 7 avril 2017, RG C.16.0311.N, Pas. 2017, n° 254; voir Cass. 18 octobre 2001, RG C.99.0326.N, Pas. 2001, n° 556; Cass. 19 septembre 1997, RG C.96.0207.F, Pas. 1997, n° 362; Cass. 7 décembre 1990, RG 6754, 1990-1991, n° 182; Cass. 27 juin 1985, RG 7207, 1984-1985, n° 657; Cass. 17 mai 1984, RG 7056, 1983-1984, n° 529; Cass. 6 mai 1977, Bull. et Pas. 1977, 907.

VENTE - Livraison - Obligation de résultat du vendeur
- Art. 1641, 1643 et 1645 Ancien Code civil

C.20.0242.N30 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210930.1N.4](#)

AC nr. ...

Artikel 2277 Oud Burgerlijk Wetboek strekt ertoe de schuldenaar te beschermen tegen een aangroei van achterstallen van termijnschulden uit een en dezelfde rechtsverhoudingen; de vermeerderingen bedoeld in artikel 11, § 1, eerste lid, van de wet van 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen en de verdubbelingen van die vermeerderingen bedoeld in artikel 11, § 1, derde lid, zijn geen termijnschulden uit een en dezelfde rechtsverhouding zoals bedoeld bij artikel 2277 Oud Burgerlijk Wetboek; de verkorte verjaringstermijn van artikel 2277 Oud Burgerlijk Wetboek is bijgevolg niet van toepassing op voormelde heffingen (1). (1) Zie Cass. 3 december 2015, AR C.13.0576.N, AC 2015, nr. 723 met concl. van advocaat-generaal Vandewal; Cass. 25 januari 2010, AR C.09.0410.F, AC 2010, nr. 59; Cass. 13 maart 2008, AR C.07.0132N, AC 2008, nr. 175.

INTEREST - Moratoire interest - Termijnschulden
- Art. 2277 Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 2277 de l'ancien Code civil tend à protéger le débiteur contre l'accumulation des arriérés de dettes périodiques nées d'un même rapport juridique ; les majorations visées à l'article 11, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 9 décembre 2004 relative au financement de l'Agence fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire et les doubléments de ces majorations visés à l'article 11, § 1er, alinéa 3, ne sont pas des dettes périodiques nées d'un même rapport juridique au sens de l'article 2277 de l'ancien Code civil ; par conséquent, la prescription abrégée de l'article 2277 de l'ancien Code civil ne s'applique pas aux contributions susvisées (1). (1) Voir Cass. 3 décembre 2015, RG C.13.0576.N, Pas. 2015, n° 723, avec concl. de M. Vandewal, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 25 janvier 2010, RG C.09.0410.F, Pas. 2010, n° 59 ; Cass. 13 mars 2008, RG C.07.0132N, Pas. 2008, n° 175.

INTERETS - Intérêts moratoires - Dettes périodiques
- Art. 2277 Ancien Code civil

Een administratieve rechtshandeling is een door een administratieve overheid genomen uitvoerbare rechtshandeling bekleed met het vermoeden van wettigheid die doelbewust wordt gesteld om rechtsgevolgen in het leven te roepen of om te beletten dat rechtsgevolgen tot stand komen; de aanmaning en de ingebrekestelling bedoeld in artikel 11, § 1, tweede en vierde lid, van de wet van 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen, zijn geen administratieve rechtshandelingen maar loutere uitvoeringshandelingen (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Administratieve rechtshandeling

- Art. 11, § 1, tweede en vierde lid Wet 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Un acte administratif est un acte juridique exécutoire pris par une autorité administrative, revêtu de la présomption de légalité, qui est destiné à créer des effets juridiques ou à empêcher que des effets juridiques ne se produisent ; le rappel de paiement et la mise en demeure visés à l'article 11, § 1er, alinéas 2 et 4, de la loi du 9 décembre 2004 relative au financement de l'Agence fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire ne sont pas des actes administratifs mais de simples actes d'exécution (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Acte administratif

- Art. 11, § 1er, al. 2 et 4 L. du 9 décembre 2004

C.20.0244.N

7 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210507.1N.2](#)

AC nr. ...

Hoewel een vernietiging door het Hof in de regel is beperkt tot de draagwijdte van het middel dat de grondslag ervan vormt, moet de verwijzingsrechter uitspraak doen over een hem voorgelegd geschilpunt dat is beslecht door een ander dictum van de vernietigde beslissing dan het dictum dat met het cassatiemiddel is betreden wanneer het andere dictum, uit het oogpunt van de omvang van de vernietiging, niet is onderscheiden van het bestreden dictum.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Vernietiging - Dictum dat door het cassatiemiddel is bestreden - Geschilpunt beslecht door een ander dictum - Taak van de verwijzingsrechter

- Artt. 1082, eerste lid, 1095 en 1110 Gerechtelijk Wetboek

Si une cassation prononcée par la Cour est, en règle, limitée à la portée du moyen qui en est le fondement, le juge de renvoi est tenu de statuer sur une question litigieuse, élevée devant lui, qui a été tranchée par un dispositif de la décision annulée autre que celui qu'attaquait le moyen de cassation lorsque, du point de vue de l'étendue de la cassation, cet autre dispositif n'est pas distinct du dispositif attaqué.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Cassation - Dispositif attaqué par le moyen de cassation - Question litigieuse tranchée par un autre dispositif - Mission du juge de renvoi

- Art. 1082, al. 1er, 1095 et 1110 Code judiciaire

In civiele zaken is het dictum waartegen geen enkele partij een ontvankelijk cassatiemiddel kan aanvoeren, wat het geval is voor een dictum dat de eiser tot cassatie niet benadeelt en de verweerder in cassatie enkel zou benadelen bij vernietiging van het bestreden dictum, uit het oogpunt van de omvang van de vernietiging, niet onderscheiden van het bestreden dictum.

En matière civile, n'est pas, du point de vue de l'étendue de la cassation, un dispositif distinct du dispositif attaqué celui qui ne peut être l'objet d'un pourvoi recevable d'aucune des parties, ce qui est le cas d'un dispositif qui, n'infligeant pas grief à la partie demanderesse en cassation, n'infligerait grief à la partie défenderesse en cette instance que si le dispositif attaqué était cassé.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Gemis aan belang of bestaansreden - Bestreden dictum - Ander dictum waartegen geen ontvankelijk cassatiemiddel kan worden aangevoerd - Omvang van de vernietiging

- Artt. 1082, eerste lid, 1095 en 1110 Gerechtelijk Wetboek

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Défaut d'intérêt ou défaut d'objet - Dispositif attaqué - Dispositif autre que celui qui ne peut être l'objet d'un pourvoi recevable - Etendue de la cassation

- Art. 1082, al. 1er, 1095 et 1110 Code judiciaire

C.20.0245.F

7 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210607.3F.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 19bis-11, § 2, WAM volgt niet dat de eigenaar van een van de bij het ongeval betrokken voertuigen enkel als benadeelde kan worden vergoed als hij aantoonde dat de bestuurder van dat voertuig niet aansprakelijk is voor het ongeval (1). (1) Zie Cass. 24 november 2016, AR C.15.0517.F, AC 2016, nr. 673; Cass. 26 april 2018, AR C.17.0578.N, AC 2018, nr. 273.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Verkeersongeval - Betrokkenheid van meerdere voertuigen - Onmogelijkheid om te bepalen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt - Vergoeding van de benadeelde - Eigenaar van een van de voertuigen

- Art. 19bis-11, § 2 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Il ne suit pas de l'article 19bis-11, § 2, de la loi du 21 novembre 1989 que le propriétaire d'un des véhicules impliqués dans l'accident ne puisse être indemnisé comme personne lésée qu'à la condition de prouver que le conducteur de ce véhicule n'est pas responsable de l'accident (1). (1) Voir Cass. 24 novembre 2016, RG C.15.0517.F, Pas. 2016, n° 673; Cass. 26 avril 2018, RG C.170578.N, Pas. 2018, n° 273.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident de la circulation - Implication de plusieurs véhicules - Impossibilité de déterminer quel véhicule a causé l'accident - Indemnisation de la personne lésée - Propriétaire d'un des véhicules

- Art. 19bis-11, § 2 L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

C.20.0248.N

7 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210507.1N.7](#)

AC nr. ...

Het openbare orde karakter van artikel 748bis Gerechtelijk Wetboek houdt in dat de rechter in de regel enkel de laatste syntheseconclusie in aanmerking mag nemen.

OPENBARE ORDE - Syntheseconclusie - Aard RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Syntheseconclusie - Aard - Taak van de rechter

Le caractère d'ordre public de l'article 748bis du Code judiciaire implique que le juge ne peut, en règle, avoir égard qu'aux dernières conclusions de synthèse.

ORDRE PUBLIC - Conclusions de synthèse - Nature TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Conclusions de synthèse - Nature - Mission du juge

C.20.0253.F

7 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210107.1F.2](#)

AC nr. ...

Het vonnis dat oordeelt dat de loutere vaststelling dat het onmogelijk is om verder samen te leven, de beëindiging "onder voorbehoud van alle rechten" [van de betwiste huurovereenkomst] verantwoordt, zonder dat hierbij het bestaan van eventuele verrekeningen tussen de partijen in aanmerking hoeft te worden genomen die de niet-betaling van de huur kunnen verklaren, schendt artikel 1134 Burgerlijk Wetboek.

Viole l'article 1134 du Code civil, le jugement qui considère que le seul constat de l'impossibilité de poursuivre la cohabitation justifie la résiliation « tous droits saufs » [du bail litigieux] sans considérer l'existence d'éventuels décomptes entre parties de nature à expliquer le non-paiement de loyers.

OVEREENKOMST - Einde - Herroeping - Huurovereenkomst - Samenwoning - Onmogelijkheid - Beëindiging - Verantwoording

CONVENTION - Fin - Révocation - Contrat de bail - Cohabitation - Impossibilité - Résiliation - Justification

- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1134 Ancien Code civil

C.20.0254.F

17 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210917.1F.4](#)

AC nr. ...

Wie door zijn schuld anderen schade berokkent, is verplicht deze schade te vergoeden en de getroffene heeft, in de regel, recht op de gehele vergoeding van zijn schade; die getroffene moet worden teruggeplaatst in de toestand waarin hij zich zou hebben bevonden indien de fout niet was begaan (1). (1) Cass. 25 april 2019, AR C.18.0569.F, nr. 562, met concl. van advocaat-generaal Génicot op datum in Pas.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Noot van antwoord van de eiser op de conclusie van het openbaar ministerie - Noot van antwoord van de verweerder op die noot - Ontvankelijkheid

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Celui qui, par sa faute, a causé un dommage à autrui est tenu de le réparer et la victime a droit, en règle, à la réparation intégrale du préjudice qu'elle a subi; celle-ci doit être replacée dans la situation qui aurait été la sienne si la faute n'avait pas été commise (1). (1) Cass. 25 avril 2019, RG C.18.0569.F, Pas. 2019, n° 562, avec concl. de M. Génicot, avocat général.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Note en réponse du demandeur aux conclusions du ministère public. - Note en réponse du défendeur à cette note - Recevabilité

- Art. 1382 Ancien Code civil

De vergoeding kan erin bestaan dat de pleger van de fout de benadeelde tot beloop van zijn aandeel in de aansprakelijkheid vrijwaart voor de veroordeling van de benadeelde ten aanzien van een derde; hieruit volgt dat de vrijwaring zich tot beloop van dat aandeel uitstrekt tot elk bedrag dat de benadeelde ter uitvoering van de veroordeling heeft betaald, zelfs als het totaalbedrag van de geldsommen die hij heeft betaald het bedrag van zijn eigen aandeel niet te boven gaat.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Vormen - Verkeersongeval - Regresvordering van de verzekeraar tegen zijn verzekerde - Rechtsvordering tot vrijwaring van de verzekerde tegen zijn makelaar - Beroepsfout van de makelaar - Bijdragevordering tot beloop van 50 pct. van de schade

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Verkeersongeval - Regresvordering van de verzekeraar tegen zijn verzekerde - Rechtsvordering tot vrijwaring van de verzekerde tegen zijn makelaar - Beroepsfout van de makelaar - Bijdragevordering tot beloop van 50 pct. van de schade

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

La réparation peut consister en la garantie de l'auteur de la faute, jusqu'à concurrence de sa part de responsabilité, pour la condamnation de la personne lésée à l'égard d'un tiers; il s'ensuit que la garantie s'exerce, jusqu'à concurrence de cette part, sur toute somme payée par la personne lésée en exécution de la condamnation, lors même que le montant total des sommes payées par celle-ci ne dépasse pas le montant de sa propre part.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Formes - Accident de roulage - Action récursoire de l'assureur contre son assuré - Action en garantie de l'assuré contre son courtier - Faute professionnelle du courtier - Recours contributoire à concurrence de 50 pc du dommage

- Art. 1382 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Pluralité d'auteurs. solidarité - Accident de roulage - Action récursoire de l'assureur contre son assuré - Action en garantie de l'assuré contre son courtier - Faute professionnelle du courtier - Recours contributoire à concurrence de 50 pc du dommage

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.20.0258.F

7 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210107.1F.5](#)

AC nr. ...

De partij die, behalve bij grove tekortkoming van een van de partijen aan haar verplichtingen, het recht op eenzijdige beëindiging uitoefent van een verkoopconcessie van onbepaalde duur, hoeft dat niet te verantwoorden en de uitoefening van dat recht op beëindiging verhindert niet dat ze de ontbinding ervan kan vorderen wegens foutieve niet-uitvoering door de schuldenaar van zijn verplichtingen, zelfs indien ze tot staving van haar eenzijdige beëindiging dezelfde foutieve niet-uitvoering heeft aangevoerd (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2021, nr. 11.

OVEREENKOMST - Einde - Verkoopconcessie van onbepaalde duur - Eenzijdige beëindiging - Verantwoording - Gebrek aan motivering - Vordering tot ontbinding wegens foutieve niet-uitvoering

- Art. 1184 Oud Burgerlijk Wetboek

La partie qui met en œuvre, hors le manquement grave d'une des parties à ses obligations, le droit de résiliation unilatérale d'une concession de vente accordée pour une durée indéterminée ne doit justifier d'aucun motif et l'exercice de ce droit de résiliation ne fait pas obstacle à ce qu'elle demande sa résolution pour inexécution fautive par le débiteur de ses obligations, lors même que, à l'appui de sa résiliation unilatérale, elle a invoqué cette même inexécution fautive (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Fin - Concession de vente à durée indéterminée - Résiliation unilatérale - Justification - Absence de motif - Action en résolution pour inexécution fautive

- Art. 1184 Ancien Code civil

C.20.0259.N

30 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210930.1N.1](#)

AC nr. ...

Tenzij de wet anders bepaalt, staat het de partijen vrij de gevallen te bepalen waarin een overeenkomst kan worden opgezegd; de enkele omstandigheid dat het intreden van een als opzeggingsgrond bedongen objectieve omstandigheid tevens een wanprestatie kan uitmaken, sluit de kwalificatie als opzeggingsbeding niet uit (1). (1) Zie Cass. 3 februari 1950, AC 1950, 355.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Opzeggingsbeding - Ontbinding - Wanprestatie - Kwalificeren

- Artt. 1134 en 1184 Oud Burgerlijk Wetboek

Sauf si la loi en dispose autrement, il est loisible aux parties de déterminer les cas dans lesquels une convention peut être résiliée ; le seul fait que la survenance d'une circonstance objective retenue comme cause de résiliation puisse également constituer une inexécution n'exclut pas la qualification de cette circonstance en tant que clause de résiliation (1). (1) Voir Cass. 3 février 1950, Bull et Pas., 1950, I, 380.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Clause de résiliation - Résolution - Inexécution - Qualification

- Art. 1134 et 1184 Ancien Code civil

C.20.0261.F

18 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210318.1F.3](#)

AC nr. ...

Artikel 25 van de wet van 19 juli 1930 tot oprichting van de Regie van Telegraaf en Telefoon, dat in de tweede zin bepaalt dat die Regie is vrijgesteld van alle belastingen of taksen ten gunste van de provincies en de gemeenten, is van openbare orde; hieruit volgt dat de eiseres zich ten aanzien van een gemeente niet rechtsgeldig ertoe kan verbinden haar te vergoeden voor de derving van de belastingen of taksen waarvan ze is vrijgesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 207.

L'article 25 de la loi du 19 juillet 1930 créant la Régie des Télégraphes et Téléphones, qui prévoit en sa deuxième phrase que cette Régie est exempte de tous impôts ou taxes au profit des provinces et des communes, est d'ordre public; il s'ensuit que la demanderesse ne peut licitement s'engager à l'égard d'une commune à l'indemniser pour la perte des impôts ou taxes dont elle est exemptée (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPENBARE ORDE - Wet 19 juli 1930 - Regie van telegraaf en telefoon - Vrijstelling van belastingen of taksen

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 25 Wet 19 juli 1930 tot oprichting van de BELGACOM

ORDRE PUBLIC - Loi du 19 juillet 1930 - Régie des Télégraphes et Téléphones - Exemption d'impôts ou taxes

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 25 L. du 19 juillet 1930

Het voorwerp van een verbintenis is ongeoorloofd wanneer ze strekt tot het behoud van een toestand die in strijd is met de openbare orde of tot het verkrijgen van een onrechtmatig voordeel; de geldelijke aard van de verbintenis van de schuldenaar sluit niet uit dat die verbintenis kan strekken tot het behoud van een onrechtmatige toestand of tot het verkrijgen van een onrechtmatig voordeel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 207.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Ongeoorloofd voorwerp - Behoud van een toestand die in strijd is met de openbare orde - Geldelijke aard van de verbintenis

- Art. 1108 Gerechtelijk Wetboek

L'objet d'une obligation est illicite lorsqu'elle tend au maintien une situation contraire à l'ordre public ou à l'obtention d'un avantage illicite; la nature pécuniaire de l'engagement du débiteur n'exclut pas que cette obligation tende au maintien d'une situation ou à l'obtention d'un avantage, illicite (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Objet - Objet illicite - Maintien d'une situation contraire à l'ordre public - Nature pécuniaire de l'engagement

- Art. 1108 Code judiciaire

C.20.0262.F

17 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210917.1F.5](#)

AC nr. ...

De bepalingen van de Wet Financiële Zekerheden bepalen de voorwaarden waarin de overeenkomst tot schuldvergelijking aan derden kan worden tegengeworpen wanneer samenloop zich voordoet; ze hebben, behalve in geval van overdracht, noch als voorwerp noch tot gevolg dat er afgeweken wordt van de voorwaarden zelf van de schuldvergelijking, waaronder met name de voorwaarde dat de op dat ogenblik bestaande schulden wederkerig moeten zijn.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Verbintenissen - Nettingovereenkomst - Overeengekomen schuldvergelijking - Samenloop - Wet Financiële Zekerheden - Voorwerp - Gevolg - Voorwaarden van de schuldvergelijking

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - T.a.v. derden - Nettingovereenkomst - Overeengekomen schuldvergelijking - Samenloop - Wet Financiële Zekerheden - Voorwerp - Gevolg - Voorwaarden van de schuldvergelijking

SCHULDVERGELIJKING - Nettingovereenkomst - Overeengekomen schuldvergelijking - Samenloop - Wet Financiële Zekerheden - Voorwerp - Gevolg - Voorwaarden van de schuldvergelijking

Les dispositions de la loi du 15 décembre 2004 déterminent les conditions de l'opposabilité aux tiers de la convention de compensation lors de la survenance d'une situation de concours; elles n'ont, sauf en cas de cession, ni pour objet ni pour effet de déroger aux conditions mêmes de la compensation, dont celle que les dettes existant à ce moment soient réciproques.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Obligations - Convention de netting - Processus de compensation conventionnelle - Situation de concours - Loi du 15 décembre 2004 - Objet - Conséquence - Conditions de la compensation

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Envers les tiers - Convention de netting - Processus de compensation conventionnelle - Situation de concours - Loi du 15 décembre 2004 - Objet - Conséquence - Conditions de la compensation

COMPENSATION - Convention de netting - Processus de compensation conventionnelle - Situation de concours - Loi du 15 décembre 2004 - Objet - Conséquence - Conditions de la compensation

C.20.0264.N

11 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210111.3N.4](#)

AC nr. ...

Diegene die over een uitvoerbare titel beschikt die voldoet aan de vereisten van artikel 1494 Gerechtelijk Wetboek dient zijn aanspraken niet nader te bewijzen en het staat aan de schuldenaar die tegen de tenuitvoerlegging zwaarigheden aanvoert om de gegrondheid hiervan te bewijzen; indien aldus de schuldenaar een schorsingsgrond aanvoert, draagt deze de bewijslast dat deze schorsingsgrond voorhanden is en nog steeds voortduurt.

BESLAG - Algemeen - Beslag en executie - Zwaarigheden - Omvang bewijslast

Celui qui dispose d'un titre exécutoire satisfaisant aux conditions de l'article 1494 du Code judiciaire ne doit pas prouver plus amplement ses prétentions et il appartient au débiteur de prouver le fondement des difficultés qu'il oppose à l'exécution; ainsi, s'il invoque une cause de suspension, le débiteur supporte la charge de la preuve de l'existence et de la persistance de celle-ci.

SAISIE - Généralités - Saisie et exécution - Difficultés - Étendue de la charge de la preuve

C.20.0265.F

22 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211022.1F.6](#)

AC nr. ...

Rechtsmisbruik bestaat in het uitoefenen van een recht op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtig en zorgvuldig persoon (1); dat is inzonderheid het geval wanneer het veroorzaakte nadeel buiten verhouding staat tot het voordeel dat de houder van dat recht nastreeft of heeft verkregen; bij de beoordeling van alle belangen in het geding, moet de rechter rekening houden met alle omstandigheden van de zaak (2). (1) Cass. 4 maart 2021, AR C.20.0404.F, AC 2021, nr. 158. (2) Cass. 27 april 2020, AR C.19.0435.N, AC 2020, nr. 247.

RECHTSMISBRUIK - Verbintenissen - Nettingovereenkomst - Overeengekomen schuldvergelijking - Samenloop - Wet Financiële Zekerheden - Voorwerp - Gevolg - Voorwaarden van de schuldvergelijking

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Verbod op rechtsmisbruik

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

L'abus de droit consiste à exercer un droit d'une manière qui excède manifestement les limites de l'exercice normal de ce droit par une personne prudente et diligente (1); tel est le cas spécialement lorsque le préjudice causé est sans proportion avec l'avantage recherché ou obtenu par le titulaire du droit; dans l'appréciation des intérêts en présence, le juge doit tenir compte de toutes les circonstances de la cause (2). (1) Cass. 4 mars 2021, RG C.20.0404.F, Pas. 2021, n° 158. (2) Cass. 27 avril 2020, RG C.19.0435.N, Pas. 2020, n° 247.

ABUS DE DROIT - Obligations - Convention de netting - Processus de compensation conventionnelle - Situation de concours - Loi du 15 décembre 2004 - Objet - Conséquence - Conditions de la compensation

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Interdiction de l'abus de droit]

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

Wanneer een privépersoon zich tegenover een andere privépersoon beroept op een recht, kan de rechter de evenredigheid van de uitoefening van dat recht niet beoordelen in het licht van een collectief belang dat verschilt van hun respectieve belangen (1). (1) Zie Cass. 16 november 1961, Bull. et Pas. 1962, I, p. 332.

RECHTSMISBRUIK - Beoordeling van de evenredigheid - Geschil tussen privépersonen

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Rechtsmisbruik - Beoordeling van de evenredigheid - Geschil tussen privépersonen

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'une personne privée invoque un droit à l'encontre d'une autre personne privée, le juge ne peut apprécier la proportionnalité de l'exercice qu'elle fait de ce droit à l'aune d'un intérêt collectif distinct de leurs intérêts respectifs (1). (1) Voir Cass. 16 novembre 1961 (Bull. et Pas. 1962, I, 332).

ABUS DE DROIT - Appréciation de la proportionnalité - Litige entre personnes privées

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Abus de droit - Appréciation de la proportionnalité - Litige entre personnes privées]

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

C.20.0267.N

25 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210125.3N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 838, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen strekt ertoe de pachter toe te laten zijn landbouwbedrijf in een landbouwvennootschap uit te baten zonder daartoe te moeten terugvallen op een pachtoverdracht of een onderpacht aan deze vennootschap, waarvoor de toestemming van de verpachter vereist is, en zonder dat aan de pachter een gebrek aan persoonlijke exploitatie kan worden verweten; zij regelt bijgevolg de situatie waar de exploitatie van de pachtgoederen door een landbouwvennootschap geschiedt zonder pachtoverdracht of onderverpachting aan deze vennootschap (1). (1) Artikel 838, eerste lid, Wetboek van Vennootschappen opgeheven bij wet van 23 maart 2019 tot invoering van het Wetboek van vennootschappen en verenigingen en houdende diverse bepalingen. Thans artikel 8.3, eerste lid, Wetboek van vennootschappen en verenigingen.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Verplichtingen van partijen - Persoonlijke exploitatie - Landbouwvennootschap - Beherend vennoot

- Art. 838, eerste lid Wetboek van Vennootschappen 7 mei 1999

L'article 838, alinéa 1er, du Code des sociétés vise à permettre au preneur d'exploiter son entreprise agricole au sein d'une société agricole sans qu'il soit obligé, à cette fin, de recourir à une cession du bail ou à une sous-location à cette société, lesquelles exigent l'autorisation du bailleur, et sans qu'il puisse être reproché au preneur une absence d'exploitation personnelle; il règle, par conséquent, la situation dans laquelle l'exploitation des biens faisant l'objet du bail à ferme est assurée par une société agricole sans cession du bail ni sous-location à cette société (1). (1) Article 838, alinéa 1er, du Code des sociétés, abrogé par la loi du 23 mars 2019 introduisant le Code des sociétés et des associations et portant des dispositions diverses. Actuellement article 8.3, alinéa 1er, du Code des sociétés et des associations.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Obligations entre parties - Exploitation personnelle - Société agricole - Associé gérant

- Art. 838, al. 1er Code des sociétés

C.20.0271.N

26 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210226.1N.9](#)

AC nr. ...

In geval van vernietiging van een reglement van de Orde van Vlaamse Balies of van de Ordre des Barreaux francophones et germanophone op grond van artikel 611 Gerechtelijk Wetboek, verdwijnt het vernietigde reglement uit de rechtsorde en wordt het geacht nooit te hebben bestaan zodat het geen rechtsgrond kan opleveren tot het opleggen van de maatregelen die erin zijn opgenomen (1). (1) Zie Cass. 18 september 2020, AR C.18.0353.N, AC 2020, nr. 555.

ADVOCAAT - Orde - Reglement van de Orde - Nietigverklaring

- Art. 611 Gerechtelijk Wetboek

En cas d'annulation d'un règlement de l'Ordre des barreaux francophones et germanophone ou de l'Ordre des barreaux flamands sur la base de article 611 du Code judiciaire, le règlement annulé disparaît de l'ordre juridique et est réputé n'avoir jamais existé, de sorte qu'il ne peut servir de fondement à l'imposition des mesures qui y sont contenues (1). (1) Voir Cass. 18 septembre 2020, RG C.18.0353.N, Pas. 2020, n° 555.

AVOCAT - Ordre - Règlement de l'Ordre - Annulation

- Art. 611 Code judiciaire

C.20.0273.F

7 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210107.1F.8](#)

AC nr. ...

Krachtens zowel artikel 1728, 1°, Oud Burgerlijk Wetboek, vóór de opheffing ervan, wat betreft de woninghuurovereenkomst in het Waals Gewest, door het decreet van het Waals Gewest betreffende de woninghuurovereenkomst van 15 maart 2018, als artikel 14, 1°, van dat decreet, is de huurder gehouden het verhuurde te gebruiken als een goede huisvader (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2021, nr. 12.

HUUR VAN GOEDEREN - Huishuur - Verplichtingen van partijen - Huurder - Gebruik van het verhuurde

- Art. 1728, 1° Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 14, 1° Decreet betreffende de woninghuurovereenkomst

En vertu tant de l'article 1728, 1°, du Code civil, avant son abrogation, en ce qui concerne le bail d'habitation en Région wallonne, par le décret de la Région wallonne relatif au bail d'habitation du 15 mars 2018, qu'en vertu de l'article 14, 1°, de ce décret, le preneur est tenu d'user de la chose louée en bon père de famille (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a loyer - Obligations entre parties - Preneur - Usage de la chose louée

- Art. 1728, 1° Ancien Code civil

- Art. 14, 1° Décret relatif au bail d'habitation

C.20.0274.N

15 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210115.1N.18](#)

AC nr. ...

De rechtsvordering van een of meer inwoners namens de gemeente is slechts ontvankelijk wanneer de gemeente in gebreke blijft om in rechte op te treden, hetgeen door de rechter beoordeeld wordt in feite, rekening houdend met de omstandigheden van de zaak.

VORDERING IN RECHTE - Beoordeling in feite

- Art. 194 Gemeentedecreet 15 juli 2005

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Allerlei - Gemeentedecreet - In rechte optreden van inwoners namens de Gemeente - Voorwaarden - Taak van de rechter

- Art. 194 Gemeentedecreet 15 juli 2005

L'action en justice introduite par un ou plusieurs habitants au nom de la commune n'est recevable que lorsque la commune néglige d'agir en justice, ce que le juge apprécie en fait, compte tenu des circonstances de la cause.

DEMANDE EN JUSTICE - Appréciation en fait

- Art. 194 Décret communal du 15 juillet 2005

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Divers - Décret communal - Habitants agissant en justice au nom de la commune - Conditions - Mission du juge

- Art. 194 Décret communal du 15 juillet 2005

C.20.0275.N

7 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210507.1N.9](#)

AC nr. ...

De stuitende werking van een beroepsakte vangt aan vanaf de datum van de neerlegging ervan en duurt voort tot de datum van de nietigverklaring ervan; ze verhindert dat de beroepstermijn voor een nieuw beroep (dat is) neergelegd vóór de nietigverklaring, is verstreken.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Algemeen - Beroepsakte - Nietigheid wegens schending van de Taalwet Gerechtszaken - Stuitende werking

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Burgerlijke zaken - Beroepsakte - Nietigheid wegens schending van de Taalwet Gerechtszaken - Stuitende werking

L'effet interruptif attaché à un acte d'appel s'opère à la date de son dépôt et persiste jusqu'à la date de son annulation; il fait obstacle à l'expiration du délai d'appel pour un nouvel appel déposé avant l'annulation.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Généralités - Acte d'appel - Nullité pour violation de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire - Effet interruptif

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière civile - Acte d'appel - Nullité pour violation de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire - Effet interruptif

Uit artikel 40, derde lid, Taalwet volgt niet dat een beroepsakte die strijdig is met de Taalwet Gerechtszaken pas een stuitende werking heeft nadat de rechter de nietigheid heeft uitgesproken; derhalve heeft ze ook gevolgen voor de nieuwe beroepsakte die wordt neergelegd vóór de nietigverklaring van de eerste beroepsakte wegens schending van de Taalwet Gerechtszaken.

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Burgerlijke zaken - Beroepsakte - Nietigheid wegens schending van de Taalwet Gerechtszaken - Stuitende werking

- Art. 40, derde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Il ne suit pas de l'article 40, alinéa 3, de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire que l'effet interruptif d'un acte d'appel contraire à la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire ne s'opère pas seulement après que le juge a prononcé la nullité; par conséquent, il a également des conséquences pour le nouvel acte d'appel déposé avant l'annulation du premier acte d'appel pour violation de cette loi.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière civile - Acte d'appel - Nullité pour violation de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire - Effet interruptif

- Art. 40, al. 3 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

C.20.0277.N

11 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210611.1N.2](#)

AC nr. ...

De Pachtwet legt geen algemene verplichting tot beroepsbekwaamheid van de overnemer op waaruit zou volgen dat de pacht met toepassing van artikel 38 Pachtwet niet zou overgaan op de erfgenaam of rechtverkrijgende die op het ogenblik van de pachtoverdracht niet over de vereiste beroepsbekwaamheid beschikt.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Pachtovername - Overnemer - Beroepsbekwaamheid

- Artt. 1, 1°, 34, 37, § 1, 5°, en 38 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders

La loi du 4 novembre 1969 sur les baux à ferme n'impose pas d'obligation générale de capacité professionnelle du cessionnaire d'où il résulterait qu'en application de l'article 38 de ladite loi, le bail ne serait pas transmis à l'héritier ou à l'ayant droit qui n'a pas la capacité professionnelle requise au moment de la cession du bail.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Généralités - Cession du bail - Cessionnaire - Capacité professionnelle

- Art. 1er, 1°, 34, 37, § 1er, 5°, et 38 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

van landeigendommen

De Pachtwet voorziet dat de pacht in geval van overlijden van de pachter zonder meer doorloopt ten voordele van diens erfgenamen of rechtverkrijgenden; er wordt niet vereist dat zij ook het landbouwbedrijf van de pachter overnemen.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Pachtovername

- Art. 38 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

La loi du 4 novembre 1969 sur les baux à ferme prévoit que, en cas de décès du preneur d'un bien rural, le bail continue simplement au profit de ses héritiers ou ayants droit; il n'est pas requis qu'ils reprennent également l'entreprise agricole du preneur.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a ferme - Généralités - Cession du bail

- Art. 38 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.20.0288.F

4 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210204.1F.1](#)

AC nr. ...

Artikel 3, 1°, tweede lid, Pachtwet ontslaat degene die een landeigendom exploiteert niet van de verplichting om het bestaan van de pacht te bewijzen, maar staat hem toe dat bewijs te leveren door alle rechtsmiddelen, met inbegrip van getuigen en vermoedens.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Algemeen - Bestaan van de pachtvereenkomst - Bewijs

- Art. 3, 1°, al. 2 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

L'article 3, 1°, alinéa 2, de la loi du 4 novembre 1969 portant les règles particulières aux baux à ferme ne dispense pas celui qui exploite un bien rural de faire la preuve de l'existence du bail, mais l'autorise à établir cette preuve par toutes voies de droit, témoins et présomptions compris.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail a ferme - Généralités - Existence du bail - Preuve

- Art. 3, 1°, al. 2 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.20.0297.N

23 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210423.1N.2](#)

AC nr. ...

Wanneer van de rechterlijke beschikking tot bepaling van het tijdsverloop van de rechtspleging regelmatig aan de partijen kennis is gegeven, verloopt de rechtspleging op tegenspraak en mag de rechter, bij gebrek aan een hem te kennen gegeven betwisting, ervan uitgaan dat de conclusies die regelmatig zijn neergelegd, ook tegelijk regelmatig tussen de partijen zijn meegedeeld; de omstandigheid dat een partij zelf geen conclusie heeft genomen en op de haar ter kennis gegeven rechtsdag niet is verschenen, doet daaraan niet af.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Beschikking tot bepaling van het tijdsverloop van de rechtspleging - Regelmatige kennisgeving aan partijen

Lorsque l'ordonnance judiciaire de fixation du calendrier de la procédure a été régulièrement notifiée aux parties, la procédure est contradictoire et, à défaut de contestation portée à sa connaissance, le juge peut présumer que les conclusions régulièrement déposées ont également été régulièrement communiquées en même temps entre les parties; la circonstance qu'une partie n'a pas déposé de conclusions et ne se soit pas présentée au jour fixé pour l'audience qui lui a été notifié est sans incidence à cet égard.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Ordonnance de fixation du calendrier de la procédure - Notification régulière aux parties

C.20.0298.N

22 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210322.3N.4](#)

AC nr. ...

Wanneer omwille van gesignaleerde werken de rechterrijstrook van de in dezelfde rijrichting bestaande rijstroken wegvalt en de in de rechterrijstrook rijdende bestuurder ingevolge de aangebrachte signalisatie verplicht is zich met zijn voertuig in de voor hem links gelegen rijstrook te begeven, geniet deze meest rechts rijdende bestuurder overeenkomstig artikel 12.3.1 Wegverkeersreglement voorrang van doorgang; in die omstandigheden maakt het uitwijken naar links van de meest rechts rijdende bestuurder, geen verandering van rijstrook of manoeuvre uit in de zin van artikel 12.4 Wegverkeersreglement.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 12 - Art. 12.3 - Artikel 12.4 - Werken - Signalisatie - Verandering van rijstrook

- Artt. 12.3.1 en 12.4 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Lorsque, en raison de travaux signalés, la bande de droite des bandes de circulation existant dans la même direction est condamnée et que le dispositif de signalisation oblige le conducteur circulant sur la bande de droite à déporter son véhicule vers la bande de circulation située à sa gauche, ce conducteur, qui circule le plus à droite, bénéficie de la priorité de passage conformément à l'article 12.3.1 du code de la route; dans ces circonstances, le déboîtement vers la gauche du conducteur circulant le plus à droite ne constitue ni un changement de bande de circulation ni une manoeuvre au sens de l'article 12.4 du code de la route.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 12 - Article 12, # 3 - Article 12, § 4 - Travaux - Signalisation - Changement de bande de circulation

- Art. 12, § 3.1 et 4 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

C.20.0299.N

7 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210507.1N.5](#)

AC nr. ...

Met de rechtsvorderingen waartoe een aan het CMR-Verdrag onderworpen vervoer aanleiding geeft en die verjaren door verloop van een jaar, wordt elke rechtsvordering bedoeld die voortvloeit uit een vervoer dat onder het toepassingsgebied van het Verdrag valt en dit ongeacht de grondslag ervan, met inbegrip van de vordering van de geadresseerde strekkende tot vergoeding van andere schade dan deze aan de vervoerde goederen wanneer zij voortvloeit uit het vervoer.

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - CMR-Verdrag - Verjaring - Rechtsvordering

- Art. 32.1 Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (C.M.R.)

L'action à laquelle donne lieu un transport régi par la Convention du 19 mai 1956 relative au contrat de transport international de marchandises par route et qui se prescrit par un an s'entend de chaque action résultant d'un transport qui entre dans le champ d'application de la Convention et ce, quel que soit son fondement, y compris l'action du destinataire visant à obtenir la réparation de dommages autres que ceux qui ont été causés aux marchandises transportées, lorsqu'elle découle du transport.

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Convention CMR du 19 mai 1956 - Prescription - Action en justice

- Art. 32, § 1er Convention du 19 mai 1956 relative au contrat de transport international de marchandises par route (C.M.R.)

C.20.0300.N

26 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210226.1N.10](#)

AC nr. ...

Een factuur is een schriftelijke bevestiging van een contractuele schuldvordering die strekt tot het bewijs van de overeenkomst waarop zij is gesteund, zodat de grondslag voor de betaling van een factuur niet berust op de factuur maar op de overeenkomst.

BETALING - Factuur - Grondslag voor betaling

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Algemeen - Grondslag voor betaling - Factuur

Une facture est la confirmation écrite d'une créance contractuelle qui vise à apporter la preuve du contrat sur lequel elle se fonde, de telle sorte que le fondement du paiement d'une facture ne repose pas sur la facture mais sur le contrat.

PAYEMENT - Facture - Base de paiement

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Généralités - Fondement du paiement - Facture

Hetgeen krachtens een overeenkomst werd betaald kan niet worden teruggevorderd wanneer de vordering tot nietigverklaring van de overeenkomst verjaard is.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Overeenkomst - Nietigverklaring - Terugvordering van het betaalde

- Artt. 1235, eerste lid, en 2262bis, § 1, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Ce qui a été payé en vertu d'un contrat ne peut être sujet à répétition lorsque l'action en annulation du contrat est prescrite.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Convention - Annulation - Répétition de ce qui a été payé

- Art. 1235, al. 1er, et 2262bis, § 1er, al. 1er Ancien Code civil

C.20.0303.F

28 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210128.1F.5](#)

AC nr. ...

Aangezien de cassatie in burgerlijke zaken de proceshandelingen die de partijen vóór de vernietigde beslissing hebben verricht, laat voortbestaan en er bijgevolg nog uitspraak moet worden gedaan over de gegrondheid van het verzoek tot verbetering, bestaat grond tot verwijzing van de zaak (1). (1) Cass. 15 oktober 2020, AR F.19.0124.F, AC 2020, nr. 641, met concl. van procureur-generaal HENKES op datum in Pas.; Cass. 19 september 1994, AR S.94.0005.F, AC 1994, nr. 387, met concl. van procureur-generaal LECLERCQ, toen advocaat-generaal, op datum in Pas.; zie Cass. 27 juni 2013, AR C.13.0053.F, AC 2013, nr. 403.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Proceshandelingen die de partijen vóór de vernietigde beslissing hebben verricht

- Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING NA CASSATIE - Burgerlijke zaken - Verzoek tot verbetering van een arrest - Verbeterend arrest - Vernietiging - Verwijzing

- Art. 1110, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Dès lors que, en matière civile, la cassation laisse subsister les actes de procédure accomplis par les parties avant la décision annulée et qu'il reste partant à statuer sur le fondement de la demande en rectification, il y a lieu au renvoi de la cause (1). (1) Cass. 15 octobre 2020, RG F.19.0124.F, Pas. 2020, n° 641, avec concl. de M. Henkes, procureur général; Cass. 19 septembre 1994, RG S.94.0005.F, Pas. 1994, n° 387, avec concl. de M. Leclercq, procureur général alors avocat général; Voir Cass. 27 juin 2013, RG C.13.0053.F, Pas. 2013, n° 403.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Actes de procédure accomplis par les parties avant la décision annulée

- Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

RENOI APRES CASSATION - Matière civile - Demande en rectification d'un arrêt - Arrêt rectificatif - Cassation - Renvoi

- Art. 1110, al. 1er Code judiciaire

De geschiktheid van het middel om tot cassatie te leiden, kan niet worden beoordeeld op grond van de veronderstelde gevolgen van de rechtspleging, behalve in het geval dat een wet die tijdens het cassatiegeding in werking is getreden en op het hangende geding van toepassing is, de verwijzingsrechter zou verplichten dezelfde beslissing als de bestreden beslissing te nemen (1). (1) Zie Cass. 21 april 2017, AR C.16.0418.N, AC 2017, nr. 275, met concl. van advocaat-generaal VANDEWAL; Cass. 5 maart 2015, AR C.13.0358.F, AC 2015, nr. 161, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 30 september 2009, AR P.08.1102.F, AC 2009, nr. 535, met concl. OM op datum in Pas.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Belang - Beoordeling t.a.v. de bestreden beslissing en niet t.a.v. de beslissing van de rechter op verwijzing - Uitzondering

De vergissing die wordt begaan bij de uitwerking of de keuze van een wiskundige formule die de functie ervan wijzigt, namelijk het omzetten in cijfers van de feitelijke en de juridische gegevens waarop de rechter zijn beslissing over een vordering tot betaling van geldsommen baseert, vormt geen kennelijke rekenfout of verschriving in de zin van artikel 794, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek, zelfs al zijn de uitkomsten van de rekenkundige bewerkingen die deze formule oplevert, wel juist (1). (1) Zie Cass. 20 februari 2002, AR P.01.0969.F-P.01.1356.F, AC 2002, nr. 121.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Verzoek tot verbetering van een arrest - Vergissing bij de uitwerking of de keuze van een wiskundige formule

- Art. 794, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

L'aptitude du moyen à entraîner la cassation ne peut, hors le cas où une loi entrée en vigueur durant l'instance en cassation et applicable aux procès en cours obligerait le juge de renvoi à prendre la même décision que celle qui est attaquée, être appréciée en fonction des suites supputées de la procédure (1). (1) Voir Cass. 21 avril 2017, RG C.16.0418.N, Pas. 2017, n° 275, avec concl. de M. Vandewal, avocat général publiées à leur date dans AC ; Cass. 5 mars 2015, RG C.13.0358.F, Pas. 2015, n° 161, avec concl. MP ; Cass. 30 septembre 2009, RG P.08.1102.F, Pas. 2009, n° 535, avec concl. MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Intérêt - Appréciation par rapport à la décision attaquée et non par rapport à la décision du juge de renvoi - Exception

L'erreur commise dans l'élaboration ou le choix d'une formule mathématique, qui altère sa fonction de traduire en chiffres les éléments de fait et de droit retenus par le juge pour fonder sa décision sur une demande de condamnation de sommes, ne constitue pas, lors même que les résultats des opérations arithmétiques que cette formule met en œuvre sont exacts, une erreur manifeste de calcul ou matérielle au sens de l'article 794, alinéa 1er, du Code judiciaire (1). (1) Voir Cass. 20 février 2002, RG P.01.0969.F-P.01.1356.F, Pas. 2002, n° 121.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Demande en rectification d'un arrêt - Erreur dans l'élaboration ou le choix d'une formule mathématique

- Art. 794, al. 1er Code judiciaire

Krachtens artikel 1398, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek geschiedt de voorlopige tenuitvoerlegging van het vonnis alleen op risico van de partij die daartoe last geeft; hieruit volgt dat de verplichting, voor die partij, om de verkregen geldsommen terug te geven, uit de tenuitvoerlegging ontstaat, maar dat die verplichting pas opeisbaar wordt door de hervorming van het vonnis.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Allerlei - Voorlopige tenuitvoerlegging - Uitvoering op risico van de vervolgende partij - Verplichting tot teruggave van de verkregen geldsommen - Ontstaan - Opeisbaarheid - Tijdstippen

- Art. 1398, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

En vertu de l'article 1398, alinéa 2, du Code judiciaire, l'exécution provisoire du jugement n'a lieu qu'aux risques et périls de la partie qui la poursuit ; il en résulte que l'obligation, pour cette partie de restituer les sommes obtenues naît de l'exécution mais que cette obligation ne deviendra exigible que par la réformation du jugement.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Divers - Exécution provisoire - Exécution aux risques et périls de la partie poursuivante - Obligation de restitution des sommes obtenues - Naissance - Exigibilité - Moments

- Art. 1398, al. 2 Code judiciaire

C.20.0306.F

7 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210107.1F.6](#)

AC nr. ...

De besprekingen tussen de benadeelde en de verzekeringsonderneming naar aanleiding van het verzoek om bijstand vormen onderhandelingen, tenzij de benadeelde uit de verklaringen van de verzekeringsonderneming moet afleiden dat ze elke regeling van het schadegeval uitsluit.

VERZEKERING - Landverzekering - Onderhandelingen tussen de benadeelde en de verzekeringsonderneming

- Art. 8bis, § 5, al. 4 Wet 30 juli 1979 betreffende de radioberichtgeving

Les échanges entre le personne lésée et l'entreprise d'assurances qui font suite à la demande d'intervention constituent des pourparlers, à moins que la personne lésée ne doive inférer des déclarations de l'entreprise d'assurances qu'elle exclut tout règlement du sinistre.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Pourparlers entre la personne lésée et l'entreprise d'assurance

- Art. 8bis, § 5, al. 4 L. du 30 juillet 1979

C.20.0307.F

15 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211015.1F.4](#)

AC nr. ...

Het bestreden arrest dat het gegeven niet preciseert dat aan de basis van de verzwarende van de schade ligt, stelt het Hof in de onmogelijkheid de wettigheid van zijn toepassing van dat wettelijk begrip na te gaan en omkleedt zijn beslissing niet regelmatig met redenen.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Rechtsvordering tot schadevergoeding - Verjaring - Aanvang - Verzwaring van de schade - Geen identificatie van het constitutief bestanddeel - Gevolg - Toezicht van het Hof

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Rechtsvordering tot schadevergoeding - Verjaring - Aanvang - Verzwaring van de schade - Geen identificatie van het constitutief bestanddeel - Gevolg - Toezicht van het Hof

En s'abstenant d'identifier l'élément constituant une aggravation du dommage, l'arrêt attaqué, qui met la Cour dans l'impossibilité de contrôler la légalité de son application de cette notion légale, ne motive pas régulièrement sa décision.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Action en réparation - Prescription - Point de départ - Aggravation du dommage - Pas d'identification de l'élément constitutif - Conséquence - Contrôle de la Cour

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Responsabilité extracontractuelle - Action en réparation - Prescription - Point de départ - Aggravation du dommage - Pas d'identification de l'élément constitutif - Conséquence - Contrôle de la Cour

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Rechtsvordering tot schadevergoeding - Verjaring - Aanvang - Verzwaring van de schade - Geen identificatie van het constitutief bestanddeel - Gevolg - Toezicht van het Hof

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aanvang - Rechtsvordering tot schadevergoeding - Verzwaring van de schade - Geen identificatie van het constitutief bestanddeel - Gevolg - Toezicht van het Hof

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Responsabilité extracontractuelle - Action en réparation - Prescription - Point de départ - Aggravation du dommage - Pas d'identification de l'élément constitutif - Conséquence - Contrôle de la Cour

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Point de départ - Action en réparation - Aggravation du dommage - Pas d'identification de l'élément constitutif - Conséquence - Contrôle de la Cour

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

C.20.0308.N

9 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210909.1N.4](#)

AC nr. ...

Een partij kan niet rechtmatig vorderen dat een aandeelhoudersregister wordt aangepast op een manier dat het fouten bevat.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Algemeen - Aandeelhoudersregister - Gevorderde aanpassing

- Art. 574, 1° Gerechtelijk Wetboek

Une partie ne peut légitimement demander qu'un registre des actionnaires soit modifié de manière à ce qu'il contienne des erreurs.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Généralités - Registre des actionnaires - Demande d'adaptation

- Art. 574, 1° Code judiciaire

Een vordering tegen een deelgenoot tot betaling van de prijs van de aandelen die deze door optielichting van de nalatenschap heeft verkregen, kan in een afzonderlijke procedure worden ingesteld en niet enkel in het kader van de procedure van vereffening en verdeling, ook al heeft een dergelijke vordering een weerslag op de omvang van de te vereffenen en verdelen boedel.

ERFENISSEN - Gerechtelijke vereffening-verdeling - Vordering tot betalen van de prijs van aandelen - Te volgen procedure

- Art. 1209, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Une demande formée contre un copartageant en paiement du prix des actions que celui-ci a reçues par une levée d'option dans le cadre de la succession peut être introduite par une procédure distincte et pas uniquement dans le cadre de la procédure de liquidation-partage, même si une telle demande a une incidence sur l'étendue de la masse à liquider et à partager.

SUCCESSION - Liquidation-partage judiciaire - Demande en paiement du prix des actions - Procédure à suivre

- Art. 1209, al. 1er Code judiciaire

C.20.0310.N

23 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210923.1N.3](#)

AC nr. ...

De rechter die een beperking van de vrijheid van meningsuiting oplegt moet in zijn beslissing dit recht afwegen tegen de andere rechten bedoeld in artikel 10.2 EVRM zoals het recht op goede naam, maar ook nagaan of, in de gegeven omstandigheden, de opgelegde beperking beantwoordt aan een dwingende sociale noodzakelijkheid en pertinent is, en dat door de opgelegde beperking de evenredigheid wordt geëerbiedigd tussen het aangewende middel en het beoogde doel (1). (1) Zie Cass. 20 maart 2015, AR D.13.0022.N, AC 2015, nr. 212; Cass. 9 november 2012, AR D.12.0013.N, AC 2012, nr. 608; Cass. 12 januari 2012, AR C.10.0610.N, AC 2012, nr. 29; Cass. 23 mei 2011, AR C.09.0216.F, AC 2011, nr. 336.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Artikel 10.2 - Vrijheid van meningsuiting - Opleggen van een beperking - Taak van de rechter

- Art. 10.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Hoewel de vrijheid om inlichtingen en denkbeelden te verspreiden in de commerciële sfeer valt onder de bescherming van artikel 10 EVRM, komt aan de rechter een ruime beoordelingsmarge toe om beperkingen op te leggen wanneer het de verhouding betreft tussen concurrerende ondernemingen die onderworpen zijn aan het mededingingsrecht dat de openbare orde raakt.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Vrijheid van meningsuiting - Concurrerende ondernemingen - Vrijheid om inlichtingen en denkbeelden te verspreiden - Beperking - Taak van de rechter

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. VI.104, VI.105, 1°, c), XVII.9 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Le juge qui impose une restriction de la liberté d'expression doit, dans sa décision, examiner ce droit à la lumière des autres droits visés à l'article 10, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, comme le droit à la réputation, mais également vérifier si, dans les circonstances données, la restriction imposée répond à une nécessité sociale impérieuse et est pertinente, et si elle respecte la proportionnalité entre le moyen utilisé et l'objectif poursuivi (1). (1) Voir Cass. 20 mars 2015, RG D.13.0022.N, Pas. 2015, n° 212; Cass. 9 novembre 2012, RG D.12.0013.N, Pas. 2012, n° 608; Cass. 12 janvier 2012, RG C.10.0610.N, Pas. 2012, n° 29; Cass. 23 mai 2011, RG C.09.0216.F, Pas. 2011, n° 336.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Article 10, § 2 - Liberté d'expression - Imposition d'une restriction - Mission du juge

- Art. 10, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Bien que la liberté de diffuser des informations ou des idées dans la sphère commerciale relève de la protection offerte par l'article 10 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, le juge bénéficie d'une vaste marge d'appréciation pour imposer des restrictions lorsqu'il s'agit des rapports entre entreprises concurrentes qui sont soumises au droit de la concurrence, lequel intéresse l'ordre public.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Liberté d'expression - Entreprises concurrentes - Liberté de diffuser des informations et des idées - Restriction - Mission du juge

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. VI.104, VI.105, 1°, c), XVII.9 Code de droit économique

Stilzwijgende berusting in een voorlopig uitvoerbare rechterlijke beslissing kan niet worden afgeleid uit de betaling van de kosten, bij ontstentenis van bijzondere omstandigheden die op vaststaande en ondubbelzinnige wijze de afstand van het uitoefenen van een rechtsmiddel aantonen (1). (1) Zie Cass. 4 juni 2020, AR C.19.0360.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 19 december 2019, AR C.19.0092.N, AC 2019, nr. 681 met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM; Cass. 26 april 2018, AR C.17.0417.N, arrest niet gepubliceerd.

BERUSTING - Stilzwijgende berusting - Voorlopig uitvoerbare rechterlijke beslissing - Betaling van de kosten

- Artt. 1044, eerste lid, en 1045, eerste en derde lid Gerechtelijk Wetboek

L'acquiescement tacite à une décision judiciaire exécutoire par provision ne peut se déduire du paiement des dépens, à défaut de circonstances particulières établissant de manière certaine et sans équivoque la renonciation à l'exercice de la voie de recours (1). (1) Voir Cass. 4 juin 2020, RG C.19.0360.N, inédit; Cass. 19 décembre 2019, RG C.19.0092.N, Pas. 2019, n° 681, avec concl. de M. VAN INGELGEM, avocat général, publiées à leur date dans AC; Cass. 26 avril 2018, RG C.17.0417.N, inédit.

ACQUIESCEMENT - Acquiescement tacite - Décision judiciaire exécutoire par provision - Paiement des frais

- Art. 1044, al. 1er, et 1045, al. 1er et 3 Code judiciaire

C.20.0317.N

12 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210212.1N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 2.4.3, §1, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening stelt een weerlegbaar vermoeden van algemeen nut in voor elke onteigening ter uitvoering van een ruimtelijk uitvoeringsplan maar stelt geen vermoeden in dat een onteigening ter uitvoering van een ruimtelijk uitvoeringsplan noodzakelijk is voor het realiseren van het met dat plan nagestreefde doel van algemeen nut (1). (1) Zie concl. OM.

ONTEIGENING TEN ALGEMENE NUTTE - Verwezenlijking van ruimtelijk uitvoeringsplan - Onteigening van algemeen nut - Weerlegbaar vermoeden

STEDENBOUW - Ruimtelijke ordening - Plan van aanleg - Verwezenlijking van ruimtelijk uitvoeringsplan - Onteigening van algemeen nut - Weerlegbaar vermoeden

L'article 2.4.3, § 1er, du Code flamand de l'aménagement du territoire établit une présomption réfragable d'utilité publique pour toute expropriation en exécution d'un plan d'exécution spatial mais n'établit pas une présomption selon laquelle une expropriation en exécution d'un plan d'exécution spatial est nécessaire pour la réalisation de l'objectif d'utilité publique poursuivi par ce plan (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

EXPROPRIATION POUR CAUSE D'UTILITE PUBLIQUE - Réalisation du plan d'exécution spatial - Expropriation d'utilité publique - Présomption réfragable

URBANISME - Aménagement du territoire. plan d'aménagement - Réalisation du plan d'exécution spatial - Expropriation d'utilité publique - Présomption réfragable

C.20.0321.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.5](#)

AC nr. ...

Dat de rechter ambtshalve de plicht heeft de rechtsgronden op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die de partijen in het bijzonder hebben aangevoerd ter staving van hun vorderingen, betekent niet dat de rechter is gehouden alle in het licht van de vaststaande feiten van het geschil mogelijke doch niet-aangevoerde rechtsregels op hun mogelijkheid te onderzoeken, maar enkel dat hij, met eerbiediging van het recht van verdediging, de toepasselijkheid moet onderzoeken van de niet-aangevoerde rechtsregels die zich door de feiten zoals zij in het bijzonder worden aangevoerd, onmiskenbaar aan hem opdringen.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Ambtshalve opwerpen van rechtsgronden - Taak van de rechter

- Artt. 774 en 1138, 2° en 3° Gerechtelijk Wetboek

L'obligation pour le juge de relever d'office les fondements juridiques dont l'application est commandée par les faits spécialement invoqués par les parties à l'appui de leurs prétentions n'implique pas qu'il est tenu d'examiner à la lumière des faits constants du litige l'applicabilité de toutes les règles de droit possibles qui n'ont pas été invoquées mais uniquement que, moyennant le respect des droits de la défense, il doit examiner l'applicabilité des règles de droit qui n'ont pas été invoquées et qui s'imposent incontestablement à lui en raison des faits tels qu'ils ont été spécialement invoqués.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Fondements juridiques soulevés d'office - Mission du juge

- Art. 774 et 1138, 2° et 3° Code judiciaire

C.20.0322.N

11 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210611.1N.1](#)

AC nr. ...

De verarmde dient voldoende aanwijzingen te verstrekken die waarschijnlijk maken dat iedere rechtsgrond voor de vermogensverschuiving ontbreekt alvorens van de verrijkte kan gevraagd worden alsnog het bestaan van een rechtsgrond hiervoor aan te tonen.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Verbod van ongerechtvaardigde verrijking - Vermogensverschuiving - Rechtsgrond - Afwezigheid - Bewijslast

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Verbod van ongerechtvaardigde verrijking - Vermogensverschuiving - Rechtsgrond - Afwezigheid - Bewijslast

L'appauvri doit fournir des indices suffisants qui rendent vraisemblable l'absence de tout fondement juridique au glissement de patrimoine avant qu'il puisse être demandé à l'enrichi de démontrer l'existence d'un fondement juridique à cet égard.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Interdiction de l'enrichissement sans cause - Glissement de patrimoine - Fondement juridique - Absence - Charge de la preuve

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Interdiction de l'enrichissement sans cause - Glissement de patrimoine - Fondement juridique - Absence - Charge de la preuve

C.20.0323.N

7 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211007.1N.4](#)

AC nr. ...

De Gegevensbeschermingsautoriteit die na onderzoek van een klacht vaststelt dat een praktijk daadwerkelijk aanleiding geeft tot een inbreuk op de grondbeginselen van de bescherming van de persoonsgegevens is bevoegd om corrigerende maatregelen te nemen ook al werden de persoonsgegevens van de klager zelf niet verwerkt (1). (1) Zie concl. OM.

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Inbreuk op grondbeginselen van bescherming van persoonsgegevens -

L'Autorité de protection des données qui, après examen d'une plainte, constate qu'une pratique entraîne effectivement une violation des principes fondamentaux de la protection des données à caractère personnel, a le pouvoir d'adopter des mesures correctrices même si les données à caractère personnel du plaignant n'ont pas été traitées (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Infraction aux principes fondamentaux de la protection des données à caractère personnel - Autorité de

Gegevensbeschermingsautoriteit - Klacht - Geen verwerking van persoonsgegevens van de klager

- Artt. 4, § 1, eerste lid, 63, 72 en 100, § 1 Wet 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit

protection des données - Plainte - Pas de traitement des données à caractère personnel du plaignant

- Art. 4, § 1er, al. 1er, 63, 72 et 100, § 1er L. du 3 décembre 2017

Een betrokkene heeft het recht om een klacht in te dienen bij de Gegevensbeschermingsautoriteit tegen een verwerkingspraktijk waarvan hij meent dat deze inbreuk maakt op zijn rechten uit hoofde van de Algemene Verordening Gegevensbescherming, zelfs wanneer de persoonsgegevens van de betrokkene zelf niet worden verwerkt maar hij het voordeel of de dienst niet heeft verkregen doordat hij zijn toestemming met de verwerking heeft geweigerd (1). (1) Zie concl. OM.

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Algemene verordening gegevensbescherming - Verwerking van persoonsgegevens - Weigering toestemming - Verlies van voordeel of dienst

- Artt. 2, eerste lid, 4, 2), 5, eerste lid, c), en 57 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking va

- Preambule, punt 141 Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking va

Une personne concernée a le droit d'introduire une réclamation auprès de l'Autorité de protection des données contre une pratique de traitement dont elle estime qu'elle porte atteinte à ses droits du chef du Règlement général sur la protection des données, même lorsque les données à caractère personnel de la personne concernée elles-mêmes n'ont pas été traitées, mais qu'elle n'a pas obtenu l'avantage ou le service parce qu'elle a refusé de donner son consentement au traitement (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Règlement général sur la protection des données - Traitement des données à caractère personnel - Refus de consentement - Perte d'un avantage ou d'un service

- Art. 2, al. 1er, 4, 2), 5, al. 1er, c), et 57 Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

- Préambule, point 141 Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

Het verlies van een voordeel of dienst bij weigering van toestemming kan de mogelijkheid van een echte vrije keuze doen ontbreken en een nadelig gevolg uitmaken in de zin van punt 42 van de preambule bij de Algemene Verordening Gegevensbescherming (1). (1) Zie concl. OM.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie - Rechtstreeks toepasselijk - Algemene verordening gegevensbescherming - Verwerking van persoonsgegevens - Weigering toestemming - Verlies van voordeel of dienst

- Art. 288, tweede lid Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

La perte d'un avantage ou d'un service en cas de refus de consentement peut supprimer la possibilité d'une véritable liberté de choix et constituer un préjudice au sens du point 42 du préambule au Règlement général sur la protection des données (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne - Directement applicable - Règlement général sur la protection des données - Traitement des données à caractère personnel - Refus de consentement - Perte d'un avantage ou d'un service

- Art. 288, al. 2 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

- Artt. 4, 11), en 6, eerste lid Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van

PRIVÉLEVEN (BESCHERMING VAN) - Verwerking van persoonsgegevens - Weigering toestemming - Verlies van voordeel of dienst

- Art. 288, tweede lid Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie

- Artt. 4, 11), en 6, eerste lid Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van

- Art. 4, 11), et 6, al. 1er Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

VIE PRIVÉ (PROTECTION) - Traitement des données à caractère personnel - Refus de consentement - Perte d'un avantage ou d'un service

- Art. 288, al. 2 Traité du 25 mars 1957 sur le fonctionnement de l'Union européenne (TFUE)

- Art. 4, 11), et 6, al. 1er Règlement (UE) 2016/679 du Parlement européen et du Conseil du 27 avril 2016

C.20.0328.N

2 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211202.1N.7](#)

AC nr. ...

Uit artikel 16.2bis Wegverkeersreglement volgt niet dat motorfietsers die tussen 2 rijstroken of files sneller rijden dan de voertuigen die stoppen of traag rijden in die rijstroken of files, gebruik mogen maken van een overrijdbare berm tussen die rijstroken of files.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 16 - Art. 16.2 - Artikel 16.2bis - Motorfietsen - Overrijdbare berm

- Art. 16.2bis KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Il ne suit pas de l'article 16.2bis du code de la route que les motocyclistes qui circulent entre deux bandes de circulation ou files à une vitesse supérieure à celle des véhicules qui sont immobilisés ou qui circulent lentement sur ces bandes de circulation ou files puissent emprunter une berme carrossable située entre ces bandes de circulation ou files.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 16 - Article 16, # 2 - Article 16, § 2bis - Motocyclistes - Berme carrossable

- Art. 16.2bis A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

C.20.0329.F

1 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210401.1F.6](#)

AC nr. ...

De rechter beoordeelt in feite of de niet-ontvankelijkheid van de strafvervolgning de schade die voor de vervolgte persoon voortvloeit uit het feit dat hij gedurende een onredelijke termijn op een beslissing van het gerecht heeft moeten wachten, integraal herstelt (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas 2021, nr. 243.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafvervolgning - Redelijke termijn - Overschrijding - Niet-ontvankelijkheid van de vervolging - Volledige vergoeding van de schade - Feitelijke beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Le juge apprécie en fait si l'irrecevabilité des poursuites pénales répare intégralement le dommage résultant pour la personne poursuivie de ce qu'elle a été maintenue dans l'attente d'une décision de justice pendant un délai déraisonnable (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Poursuites pénales - Délai raisonnable - Dépassement - Irrecevabilité des poursuites - Réparation intégrale du dommage - Appréciation en fait

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

C.20.0331.N

26 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210226.1N.3](#)

AC nr. ...

De rechter dient niet opnieuw het geschil te beoordelen in het licht van de bepalingen die de openbare orde raken en waarvan toepassing wordt gemaakt in de arbitrale uitspraak, maar is enkel verplicht te controleren of hetzij de arbitrale uitspraak, hetzij haar erkenning of tenuitvoerlegging, in strijd is met de openbare orde.

ARBITRAGE - Openbare orde - Beoordeling - Taak van de rechter

- Artt. 1717, 1717, § 3, b), ii), en 1721, § 1, b), ii) Gerechtelijk Wetboek

Le juge ne doit pas apprécier à nouveau le litige à l'aune des dispositions qui touchent à l'ordre public et dont il est fait application dans la sentence arbitrale, mais est uniquement tenu de vérifier si, soit la sentence arbitrale, soit sa reconnaissance ou son exécution, est contraire à l'ordre public.

ARBITRAGE - Ordre public - Appréciation - Mission du juge

- Art. 1717, 1717, § 3, b), ii), et 1721, § 1er, b), ii) Code judiciaire

De uitvoering van een in tijd en ruimte en op het vlak van de geviseerde activiteiten beperkt niet-concurrentiebeding beperkt niet steeds op onevenredige wijze de vrijheid van ondernemen wanneer de overeenkomst die het beding bevat, onrechtmatig werd beëindigd door de partij in wiens voordeel de niet-concurrentie was bedongen.

ECONOMIE - Vrijheid van koophandel en nijverheid - Overeenkomst - Onrechtmatige beëindiging - Niet-concurrentiebeding

- Art. II.3 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

L'exécution d'une clause de non-concurrence limitée dans le temps, dans l'espace et quant aux activités visées ne restreint pas toujours d'une manière disproportionnée la liberté d'entreprendre lorsque le contrat qui comporte la clause a été résilié illégalement par la partie en faveur de laquelle la non-concurrence était stipulée.

ECONOMIE - Liberté de commerce et d'industrie - Convention - Résiliation illégale - Clause de non-concurrence

- Art. II.3 Code de droit économique

C.20.0333.N

19 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210319.1N.2](#)

AC nr. ...

De voor het eerst in hoger beroep ingestelde tegenvordering moet, omwille van de wapengelijkheid van de procespartijen en hun verplichting tot loyale procesvoering, feitelijk verband houden met een voor de eerste rechter ingestelde vordering (1). (1) Zie Cass. 5 december 2014, AR C.14.0061.N, AC 2014, nr. 755, met concl. van advocaat-generaal A. VAN INGELGEM; Cass. 23 februari 2006, AR C.04.0048.N, AC 2006, nr. 106; Cass. 14 oktober 2005, AR C.04.0408.F, AC 2005, nr. 513; Cass. 10 september 1982, AR 3444, AC 1982-83, nr. 29.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Algemeen - Tegenvordering - Voor het eerst gesteld in hoger beroep

La demande reconventionnelle introduite pour la première fois en degré d'appel doit, afin d'assurer l'égalité des armes des parties et de respecter leur devoir de loyauté, présenter un rapport de fait avec une demande introduite devant le premier juge (1). (1) Voir Cass. 5 décembre 2014, RG C.14.0061.N, Pas 2014, n° 755, avec concl. de M. VAN INGELGEM, avocat général publiées à leur date dans AC ; Cass. 23 février 2006, RG C.04.0048.N, AC 2006, nr. 106 ; Cass. 14 octobre 2005, RG C.04.0408.F, AC 2005, n° 513; Cass. 10 septembre 1982, RG 3444, Pas 1983, n° 29.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Généralités - Demande reconventionnelle - Pour la première fois en degré d'appel

- Artt. 14, 807, 1042 en 1068, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 14, 807, 1042 et 1068, al. 1er Code judiciaire

Een tegenvordering heeft een autonoom karakter in die zin dat ze niet moet voldoen aan de toelaatbaarheidsvoorwaarden van artikel 870 Gerechtelijk Wetboek, die als zodanig enkel gelden voor de eiser die zijn vordering uitbreidt of wijzigt.

Une demande reconventionnelle présente un caractère autonome en ce sens qu'elle ne doit pas satisfaire aux conditions d'admissibilité de l'article 807 du Code judiciaire, qui ne s'appliquent en tant que telles qu'au demandeur qui étend ou modifie sa demande.

VORDERING IN RECHTE - Tegenvordering - Aard

DEMANDE EN JUSTICE - Demande reconventionnelle - Nature

- Artt. 14 en 807 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 14 et 807 Code judiciaire

C.20.0334.N

26 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210226.1N.2](#)

AC nr. ...

Een inschrijving in het bevolkingsregister is niet vereist om een huwelijksaangifte te kunnen indienen.

Une inscription dans le registre de la population n'est pas requise pour pouvoir introduire une déclaration de mariage.

HUWELIJK - Huwelijksaangifte - Bevolkingsregister - Inschrijving

MARIAGE - Déclaration de mariage - Registre de la population - Inscription

- Artt. 63, § 1, eerste en tweede lid, en 64, § 1, 5° Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 63, § 1er, al. 1er et 2, et 64, § 1er, 5° Ancien Code civil

C.20.0338.F

19 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.7](#)

AC nr. ...

° Het arrest dat oordeelt dat, enerzijds, het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie geen andere gegevens aanbrengt die de ernst van de inbreuk verantwoorden dan die welke het reeds in aanmerking had genomen bij de keuze voor de geldboete, met uitzondering van de duur van het tijdvak waarbinnen de inbreuken zijn gepleegd, en dat, anderzijds, de door het Instituut aangevoerde verzwarende omstandigheden noch relevant noch bewezen zijn, en besluit dat, bij gebrek aan richtlijnen, coherentie in de ten aanzien van de operatoren genomen beslissingen en van andere objectieve gegevens, het bedrag van de geldboete enkel ex aequo et bono kan worden vastgesteld, baseert zijn beslissing niet op opportunitetsredenen of subjectieve overwegingen, maar op een onderzoek in feite en in rechte dat rekening houdt met alle omstandigheden van de zaak in het licht van de criteria van evenredigheid, objectiviteit, transparantie en non-discriminatie.

L'arrêt qui considère, d'une part, que l'Institut Belge des Services Postaux et des Télécommunications n'avance pas d'autres éléments justifiant la gravité de l'infraction que ceux déjà retenus pour le choix d'infliger une amende, si ce n'est la durée de la période infractionnelle, d'autre part, que les circonstances aggravantes invoquées par lui ne sont pas pertinentes ou établies, et conclut qu'en l'absence de lignes directrices, de cohérence dans les décisions prises envers les opérateurs et de tout autre élément objectif, le montant de l'amende ne peut être fixé qu'ex aequo et bono, fonde sa décision, non sur des considérations d'opportunité ou subjectives, mais sur une recherche en fait et en droit prenant en compte l'ensemble des circonstances de la cause au regard des critères de proportionnalité, d'objectivité, de transparence et de non-discrimination.

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Uitspraak van een

COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Prononcé d'une amende

boete door het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie - Betwisting van de keuze voor de boete en het bedrag van de boete - Marktenhof - Bevoegdheid van de rechter - Aard

- Artt. 2, § 1, en 21, § 5 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector

- Art. 5 Wet 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Communicatie en telecommunicatie - Uitspraak van een boete door het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie - Betwisting van de keuze voor de boete en het bedrag van de boete - Marktenhof - Bevoegdheid van de rechter - Aard

- Artt. 2, § 1, en 21, § 5 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector

- Art. 5 Wet 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Algemeen - Uitspraak van een boete door het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie - Betwisting van de keuze voor de boete en het bedrag van de boete - Bevoegdheid van de rechter - Aard

- Artt. 2, § 1, en 21, § 5 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector

- Art. 5 Wet 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie

TELEGRAAF EN TELEFOON - Uitspraak van een boete door het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie - Betwisting van de keuze voor de boete en het bedrag van de boete - Marktenhof - Bevoegdheid van de rechter - Aard

- Artt. 2, § 1, en 21, § 5 Wet 17 januari 2003 met betrekking tot het statuut van de regulator van de Belgische post- en telecommunicatiesector

- Art. 5 Wet 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie

par l'Institut Belge des Services Postaux. - Contestation du choix de l'amende et de son montant - Cour des Marchés - Pouvoir du juge - Nature

- Art. 2, § 1, et 21, § 5 L. du 17 janvier 2003

- Art. 5 L. du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Communications et télécommunications - Prononcé d'une amende par l'Institut Belge des Services Postaux. - Contestation du choix de l'amende et de son montant - Cour des Marchés - Pouvoir du juge - Nature

- Art. 2, § 1, et 21, § 5 L. du 17 janvier 2003

- Art. 5 L. du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques

ORGANISATION JUDICIAIRE - Généralités - Prononcé d'une amende par l'Institut Belge des Services Postaux. - Contestation du choix de l'amende et de son montant - Pouvoir du juge - Nature

- Art. 2, § 1, et 21, § 5 L. du 17 janvier 2003

- Art. 5 L. du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques

TELEGRAPHES ET TELEPHONES - Prononcé d'une amende par l'Institut Belge des Services Postaux. - Contestation du choix de l'amende et de son montant - Cour des Marchés - Pouvoir du juge - Nature

- Art. 2, § 1, et 21, § 5 L. du 17 janvier 2003

- Art. 5 L. du 13 juin 2005 relative aux communications électroniques

Wanneer de partij die de procedure eerst bij een gerecht van een lidstaat aanhangig heeft gemaakt, zich er in een later aanhangig gemaakte procedure voor het gerecht van een andere lidstaat toe verbindt om afstand te doen van het geding in de lidstaat van het eerst aangezochte gerecht, maar zij vervolgens nalaat die afstand van geding uit te voeren, zodat geen einde komt aan de procedure in de lidstaat van het eerst aangezochte gerecht, blijven de aanhangigheidsregels krachtens artikel 19 Brussel IIbis-Verordening gelden en blijft de situatie van litispending voortbestaan zodat het laatst aangezochte gerecht de partijen naar het eerst aangezochte gerecht moet verwijzen, wanneer de bevoegdheid van dit gerecht vaststaat, zoniet zou dit leiden tot parallelle procedures met mogelijk tegenstrijdige beslissingen (1). (1) Zie concl. OM.

AANHANGIG GEDING - Aanhangige procedure in een Lidstaat - Later aanhangig gemaakte procedure in een andere Lidstaat - Voorgenomen afstand van de eerste procedure - Geen uitvoering van de afstand

- Art. 19, tweede en derde lid EG-Verordening nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkzaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van geding - Aanhangige procedure in een Lidstaat - Later aanhangig gemaakte procedure in een andere Lidstaat - Voorgenomen afstand van de eerste procedure - Geen uitvoering van de afstand

- Art. 19, tweede en derde lid EG-Verordening nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkzaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid

EUROPESE UNIE - Algemeen - Brussel IIbis-verordening - Regels van aanhangigheid - Aanhangige procedure in een Lidstaat - Later aanhangig gemaakte procedure in een andere Lidstaat - Voorgenomen afstand van de eerste procedure - Geen uitvoering van de afstand

- Art. 19, tweede en derde lid EG-Verordening nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkzaken en inzake de ouderlijke

Lorsque la partie qui a d'abord saisi une juridiction d'un État membre s'engage, dans une procédure portée ultérieurement devant la juridiction d'un autre État membre, à se désister de l'instance dans l'État membre de la juridiction première saisie mais omet ensuite d'exécuter ce désistement d'instance, de sorte que la procédure menée dans l'État membre de la juridiction première saisie ne s'éteint pas, les règles de litispending prévues à l'article 19 du règlement (CE) n° 2201/2003 du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale abrogeant le règlement (CE) n° 1347/2000, dit règlement Bruxelles IIbis, continuent de s'appliquer et la situation de litispending persiste, de telle manière que la juridiction saisie en deuxième lieu doit renvoyer les parties devant la juridiction première saisie lorsque la compétence de cette juridiction est établie, au risque, dans le cas contraire, de voir apparaître des procédures parallèles susceptibles d'entraîner une contrariété de décisions (1). (1) Voir les concl. du MP.

LITISPENDING - Procédure pendante dans un État membre - Procédure engagée ultérieurement dans un autre État membre - Intention de désistement de la première procédure - Absence d'exécution du désistement

- Art. 19, al. 2 et 3 Règlement CE n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'instance - Procédure pendante dans un État membre - Procédure engagée ultérieurement dans un autre État membre - Intention de désistement de la première procédure - Absence d'exécution du désistement

- Art. 19, al. 2 et 3 Règlement CE n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale

UNION EUROPEENNE - Généralités - Règlement Bruxelles IIbis - Règles de litispending - Procédure pendante dans un État membre - Procédure engagée ultérieurement dans un autre État membre - Intention de désistement de la première procédure - Absence d'exécution du désistement

- Art. 19, al. 2 et 3 Règlement CE n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale

verantwoordelijkheid

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Brussel IIbis-verordening - Regels van aanhangigheid - Aanhangige procedure in een Lidstaat - Later aanhangig gemaakte procedure in een andere Lidstaat - Voorgenomen afstand van de eerste procedure - Geen uitvoering van de afstand

- Art. 19, tweede en derde lid EG-Verordening nr. 2201/2003 van de Raad van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Règlement Bruxelles IIbis - Règles de litispendance - Procédure pendante dans un État membre - Procédure engagée ultérieurement dans un autre État membre - Intention de désistement de la première procédure - Absence d'exécution du désistement

- Art. 19, al. 2 et 3 Règlement CE n° 2201/2003 du Conseil du 27 novembre 2003 relatif à la compétence, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière matrimoniale et en matière de responsabilité parentale

C.20.0342.N

26 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210319.1N.7](#)

AC nr. ...

De partij die tijdens een strafproces is veroordeeld en vervolgens is betrokken in een burgerlijk proces, kan voor de burgerlijke rechter het bewijs genieten dat door een derde ten aanzien van het strafproces wordt geleverd tot weerlegging van een element dat aan de strafrechtelijke veroordeling ten grondslag ligt (1). (1) GwH 14 februari 2019, nr.24/19.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Strafrechtelijk veroordeelde - Daaropvolgend burgerlijk proces - Genot van strafrechtelijk bewijs voor de burgerlijke rechter

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Strafrechtelijk veroordeelde - Daaropvolgend burgerlijk proces - Genot van strafrechtelijk bewijs voor de burgerlijke rechter

La partie qui est condamnée à l'issue d'une instance pénale et est ensuite partie à une instance civile peut bénéficier, devant le juge civil, de la preuve rapportée par un tiers à l'instance pénale réfutant un élément qui fonde la condamnation pénale (1). (1) C. const., 14 février 2019, n° 24/2019.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Personne pénalement condamnée - Procès civil subséquent - Bénéfice de la preuve pénale devant le juge civil

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Personne pénalement condamnée - Procès civil subséquent - Bénéfice de la preuve pénale devant le juge civil

Een abusieve invordering van de dwangsom kan voorhanden zijn zowel van bij de aanvang als vanaf een later tijdstip; in dat laatste geval kan het herleiden van het misbruikte recht tot zijn normale uitoefening slechts vanaf dat tijdstip gebeuren.

DWANGSOM - Abusieve invordering - Herleiding - Tijdstip

- Art. 1385quinquies Gerechtelijk Wetboek

DWANGSOM - Abusieve invordering - Herleiding - Tijdstip

- Art. 1385quinquies Gerechtelijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Dwangsom - Abusieve invordering - Herleiding - Tijdstip

- Art. 1385quinquies Gerechtelijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Dwangsom - Abusieve invordering - Herleiding - Tijdstip

- Art. 1385quinquies Gerechtelijk Wetboek

Le recouvrement de l'astreinte peut être abusif aussi bien dès l'origine qu'à un moment ultérieur ; dans ce dernier cas, la réduction du droit dont il a été abusé à son exercice normal ne peut avoir lieu qu'à partir de ce moment.

ASTREINTE - Recouvrement abusif - Réduction - Moment

- Art. 1385quinquies Code judiciaire

ASTREINTE - Recouvrement abusif - Réduction - Moment

- Art. 1385quinquies Code judiciaire

ABUS DE DROIT - Astreinte - Recouvrement abusif - Réduction - Moment

- Art. 1385quinquies Code judiciaire

ABUS DE DROIT - Astreinte - Recouvrement abusif - Réduction - Moment

- Art. 1385quinquies Code judiciaire

Het algemeen rechtsbeginsel tot eerbiediging van het gezag van gewijsde in strafzaken verbiedt de rechter bij wie de latere burgerrechtelijke vordering aanhangig is gemaakt, om hetgeen de strafrechter zeker en noodzakelijk heeft beslist over een element dat aan zowel de strafvordering als de burgerrechtelijke vordering ten grondslag ligt, ter betwisting te stellen (1). (1) Zie Cass. 4 mei 2017, AR C.16.0187.F, AC 2017, nr. 310; Cass. 24 april 2009, AR C.07.0120.N, AC 2009, nr. 275; Cass. 14 juni 2006, AR P.06.0073.F., AC 2006, nr. 330.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Eerbiediging - Element ten grondslag aan zowel de strafvordering als de burgerrechtelijke vordering - Taak van de rechter

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Eerbiediging - Element ten grondslag aan zowel de strafvordering als de burgerrechtelijke vordering - Taak van de rechter

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel tot eerbiediging van het gezag van gewijsde in strafzaken - Element ten grondslag aan zowel de strafvordering als de burgerrechtelijke vordering - Taak van de rechter

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel tot eerbiediging van het gezag van gewijsde in strafzaken - Element ten grondslag aan zowel de strafvordering als de burgerrechtelijke vordering - Taak van de rechter

Le principe général du droit de l'autorité de la chose jugée en matière pénale interdit au juge saisi de l'action civile ultérieure de remettre en question ce qui a été certainement et nécessairement jugé par le juge pénal sur l'existence d'un fait qui forme la base commune de l'action civile et de l'action publique (1). (1) Voir Cass. 4 mai 2017, RG C.16.0187.F, Pas. 2017, n° 310 ; Cass. 24 avril 2009, RG C.07.0120.N, Pas. 2009, n° 275; Cass. 14 juin 2006, RG P.06.0073.F, Pas. 2006, n° 330.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Respect - Élément formant la base commune de l'action publique et de l'action civile - Mission du juge

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Respect - Élément formant la base commune de l'action publique et de l'action civile - Mission du juge

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'autorité de la chose jugée en matière répressive - Élément formant la base commune de l'action publique et de l'action civile - Mission du juge]

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit de l'autorité de la chose jugée en matière répressive - Élément formant la base commune de l'action publique et de l'action civile - Mission du juge]

C.20.0343.F

5 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211105.1F.3](#)

AC nr. ...

Wie een zeker voordeel verliest, kan niet de vergoeding vorderen van andere schade dan die welke het verlies van een kans uitmaakt v(1). (1) Cass. 6 december 2013, AR C.10.0204.F, AC 2013, nr. 661; inzake overeenkomsten: Cass. 6 december 2013, AR C.10.0245.F, AC 2013, nr. 662.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Verlies van een zeker voordeel
- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Celui qui perd un avantage certain ne peut réclamer la réparation du dommage distinct que constitue la perte d'une chance (1). (1) Cass. 6 décembre 2013, RG C.10.0204.F, Pas. 2013, n° 661, avec concl. MP; en matière contractuelle: Cass. 6 décembre 2013, RG C.10.0245.F, Pas. 2013, n° 662.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Perte d'un avantage certain
- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Het verlies van een kans is een specifieke schade die bestaat in het zeker verlies van een waarschijnlijk voordeel (1). (1) Cass. 10 september 2020, AR C.19.0357.F, AC 2020, nr. 518; inzake overeenkomsten: Cass. 28 januari 2021, AR C.18.0341.F, AC 2021, nr. 75.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Verlies van een kans

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

La perte d'une chance est un dommage spécifique qui consiste en la perte certaine d'un avantage probable (1). (1) Cass. 10 septembre 2020, RG C.19.0357.F, Pas. 2020, n° 518; en matière contractuelle: Cass. 28 janvier 2021, RG C.18.0341.F, Pas. 2021, n° 75.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Perte d'une chance

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.20.0346.F

1 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210401.1F.3](#)

AC nr. ...

Artikel 12.7 Pachtwet dat in het derde lid bepaalt dat de Koning bij in ministerraad overlegd besluit, op voorstel van de bevoegde provinciale landbouwkamer en op eensluidend advies van de nationale landbouwwaad, de maximale rendabiliteitsoppervlakten vaststelt, en, in het vierde lid, dat deze oppervlakten ten minste om de vijf jaar worden herzien, verbiedt de Koning niet om de uitwerking van een uitvoeringsbesluit te beperken tot vijf jaar.

PACHT [ZIE: 199/03 HUUR VAN GOEDEREN] - Maximale rendabiliteitsoppervlakten - Vaststelling bij koninklijk besluit - Gevolgen - Beperking in de tijd - Wettigheid

- Art. 12.7 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

L'article 12.7 de la loi sur les baux à ferme qui dispose, en son alinéa 3, que le Roi fixe par arrêté délibéré en conseil des ministres les superficies maximales de rentabilité sur proposition de la chambre provinciale d'agriculture compétente et sur avis conforme du conseil national de l'agriculture, et, en son alinéa 4, que ces superficies sont revues au moins tous les cinq ans n'interdit pas au Roi de limiter à cinq années les effets d'un arrêté d'exécution.

BAIL A FERME [VOIR: 199/03 LOUAGE DE CHOSES - Superficies maximales de rentabilité - Fixation par arrêté royal - Effets - Limite dans le temps - Légalité

- Art. 12.7 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.20.0351.N

14 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210514.1N.6](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat er nog geen voorlopige oplevering heeft plaatsgevonden, staat niet er aan in de weg dat de eigendom van de grond en de opstallen reeds is overgegaan op de kopers ervan, met inbegrip van de rechten van de verkoper die nauw verbonden zijn met het gebouw (1). (1) Zie concl. OM.

HUUR VAN DIENSTEN - Woningbouwwet - Gebrek aan voorlopige oplevering

- Art. 1615 Oud Burgerlijk Wetboek

- Artt. 4 en 5, eerste lid Wet 9 juli 1971 tot regeling van de woningbouw en de verkoop van te bouwen of in aanbouw zijnde woningen

KOOP - Woningbouwwet - Gebrek aan voorlopige oplevering

- Art. 1615 Oud Burgerlijk Wetboek

La circonstance que la réception provisoire n'ait pas encore eu lieu n'empêche pas que la propriété du terrain et des constructions ait déjà été transférée aux acheteurs de ceux-ci, y compris les droits du vendeur qui sont étroitement liés à l'immeuble (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LOUAGE D'INDUSTRIE - Loi du 9 juillet 1971 - Défaut de réception provisoire

- Art. 1615 Ancien Code civil

- Art. 4 et 5, al. 1er L. du 9 juillet 1971

VENTE - Loi du 9 juillet 1971 - Défaut de réception provisoire

- Art. 1615 Ancien Code civil

- Artt. 4 en 5, eerste lid Wet 9 juli 1971 tot regeling van de woningbouw en de verkoop van te bouwen of in aanbouw zijnde woningen

- Art. 4 et 5, al. 1er L. du 9 juillet 1971

C.20.0352.F

19 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.5](#)

AC nr. ...

Het recht op vrijheid van meningsuiting, dat de vrijheid om inlichtingen te ontvangen of te verstrekken omvat met als logisch gevolg hiervan het recht van het publiek op informatie, maakt deel uit van de rechten en vrijheden van anderen die, mits de in het artikel 8.2 EVRM bepaalde voorwaarden strikt worden nageleefd, een inmenging in het privé- en gezinsleven kunnen verantwoorden; een dergelijke inmenging moet aan een dwingende maatschappelijke noodwendigheid beantwoorden en de evenredigheid tussen het aangewende middel en het beoogde doel moet worden geëerbiedigd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 276.

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Rechten van de mens - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Drukpers - Verspreiding van artikelen en foto's - Artikel 10 - Recht op vrijheid van meningsuiting - Inmenging in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven

- Artt. 8, § 1 en 2, en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Rechten van de mens - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 10 - Recht op vrijheid van meningsuiting - Drukpers - Verspreiding van artikelen en foto's - Artikel 8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Inmenging in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven

- Artt. 8, § 1 en 2, en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Algemeen (oud) - Art. 22 (oud) - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Drukpers - Verspreiding van artikelen en foto's - Inmenging in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven

- Artt. 8, § 1 en 2, en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Recht op vrijheid van meningsuiting - Drukpers - Verspreiding van artikelen en foto's - Artikel 8 - Inmenging in

Le droit à la liberté d'expression, qui comprend la liberté de communiquer ou de recevoir des informations et a pour corollaire le droit du public à l'information, s'inscrit parmi les droits et libertés d'autrui qui peuvent, dans la stricte observation des conditions visées à l'article 8, § 2, de la Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales, justifier une ingérence dans la vie privée et familiale; pareille ingérence doit répondre à une nécessité sociale impérieuse et respecter les exigences de la proportionnalité entre les moyens employés et le but poursuivi (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESSE - Droits de l'homme - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Presse - Diffusion d'articles et de photos - Article 10 - Droit à la liberté d'expression - Ingérence dans l'exercice du droit à la vie privée et familiale

- Art. 8, § 1er et 2, et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

PRESSE - Droits de l'homme - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Droit à la liberté d'expression - Presse - Diffusion d'articles et de photos - Article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Ingérence dans l'exercice du droit à la vie privée et familiale

- Art. 8, § 1er et 2, et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1831 (articles 1 a 99) - Article 22 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Presse - Diffusion d'articles et de photos - Ingérence dans l'exercice du droit à la vie privée et familiale

- Art. 8, § 1er et 2, et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Droit à la liberté d'expression - Presse - Diffusion d'articles et de photos - Article 8 - Ingérence dans l'exercice de ce droit

de uitoefening van dat recht

- Artt. 8, § 1 en 2, en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven -

Drukpers - Verspreiding van artikelen en foto's - Artikel 10 -

Recht op vrijheid van meningsuiting - Inmenging in de uitoefening van het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven

- Artt. 8, § 1 en 2, en 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 8, § 1er et 2, et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Presse - Diffusion d'articles et de photos - Article 10 - Droit à la liberté d'expression - Ingérence dans l'exercice du droit à la vie privée et familiale

- Art. 8, § 1er et 2, et 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

C.20.0354.N

11 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210611.1N.8](#)

AC nr. ...

Bij de berekening van de uitwinningvergoeding dient niet enkel rekening te worden gehouden met de in België bemiddelde zaken maar ook met de in het buitenland bemiddelde zaken.

OVEREENKOMST - Allerlei - Handelsagentuurovereenkomst - Uitwinningvergoeding - Berekening

- Art. 20 Wet 13 april 1995 betreffende de handelsagentuurovereenkomst

- Art. 4.1, b) Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

Le calcul de l'indemnité d'éviction doit tenir compte non seulement des affaires commissionnées en Belgique, mais également de celles commissionnées à l'étranger.

CONVENTION - Divers - Contrat d'agence commerciale - Indemnité d'éviction - Calcul

- Art. 20 L. du 13 avril 1995 relative au contrat d'agence commerciale

- Art. 4.1, b) Convention concernant la compétence judiciaire, la reconnaissance et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale

Tenzij het een vergoeding van uitzonderlijke kosten betreft, moeten de bedragen betaald ter vergoeding van de eigen kosten van de handelsagent verbonden aan de uitvoering van de handelsagentuurovereenkomst, opgenomen worden in de berekeningsbasis van de uitwinningvergoeding.

OVEREENKOMST - Allerlei - Handelsagentuurovereenkomst - Handelsagent - Eigen kosten - Vergoeding

- Art. 20 Wet 13 april 1995 betreffende de handelsagentuurovereenkomst

Sauf s'il s'agit d'une indemnisation de frais exceptionnels, les montants versés pour indemniser les frais propres de l'agent commercial liés à l'exécution du contrat d'agence commerciale doivent être inclus dans la base de calcul de l'indemnité d'éviction.

CONVENTION - Divers - Contrat d'agence commerciale - Agent commercial - Frais propres - Indemnisation

- Art. 20 L. du 13 avril 1995 relative au contrat d'agence commerciale

C.20.0359.F

20 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210520.1F.4](#)

AC nr. ...

Zowel uit de doelstelling van het enige artikel van het decreet van het Waalse Gewest van 15 maart 2018 als uit de parlementaire voorbereiding van die bepaling volgt dat de wetgever de toepassing van artikel D.VII.22 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling heeft willen voorbehouden voor zaken waarin een proces-verbaal was betekend vanaf de inwerkingtreding van dat wetboek en de toepassing van artikel 157 WWROSPE heeft willen behouden voor zaken waarin een proces-verbaal was betekend vóór de inwerkingtreding van dat wetboek.

STEDENBOUW - Sancties - Artikel D.VII.22 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling - Artikel 157 WWROSPE - Werking in de tijd

- Art. 157 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

- Art. D.VII.22 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Artikel D.VII.22 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling - Artikel 157 WWROSPE - Werking in de tijd

- Art. 157 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw en Patrimonium en Energie

- Art. D.VII.22 Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

Il résulte tant de l'objectif de l'article unique du décret de la Région wallonne du 15 mars 2018 que des travaux préparatoires de cette disposition que le législateur a entendu réserver l'application de l'article D.VII.22 du Code wallon du développement territorial aux causes dans lesquelles un procès-verbal avait été notifié à partir de l'entrée en vigueur de ce code et de maintenir celle de l'article 157 du Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine aux causes dans lesquelles un procès-verbal avait été notifié avant cette entrée en vigueur.

URBANISME - Sanctions - Code wallon du développement, article D.VII.22 - C.W.A.T.U.P.E, article 157 - Application dans le temps

- Art. 157 Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

- Art. D.VII.22 Code du Développement territorial - Partie décrétable

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code wallon du développement, article D.VII.22 - C.W.A.T.U.P.E, article 157 - Application dans le temps

- Art. 157 Arrêté de l'Exécutif régional wallon du 14 mai 1984, Code wallon de l'aménagement du territoire, de l'urbanisme et du patrimoine et de l'énergie

- Art. D.VII.22 Code du Développement territorial - Partie décrétable

C.20.0360.N

30 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210930.1N.2](#)

AC nr. ...

De subrogatoire vordering uit artikel 47 Arbeidsongevallenwet heeft betrekking op vergoedingen die de arbeidsongevallenverzekeraar aan het slachtoffer en zijn rechthebbenden uitbetaalt krachtens de Arbeidsongevallenwet en niet op vergoedingen die hij hen boven voormelde vergoedingen uitbetaalt in het kader van een aanvullende verzekeringspolis (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

ARBEIDSONGEVAL - Verzekering - Indeplaatsstelling

- Art. 47 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

L'action subrogatoire résultant de l'article 47 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail concerne les indemnités que l'assureur-loi verse à la victime et à ses ayants droit en vertu de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, et non pas les indemnités qu'il leur verse en sus des indemnités précitées dans le cadre d'une police d'assurance complémentaire (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Assurance - Subrogation

- Art. 47 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

C.20.0362.F

25 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210325.1F.2](#)

AC nr. ...

De feitenrechter beoordeelt in feite het bestaan van het gebrek van de zaak, voor zover hij het wettelijk begrip "gebrek" niet miskent (1). (1) Cass. 17 januari 2014, AR C.12.0510.F, AC 2014, nr. 39, met concl. van procureur-generaal LECLERCQ op datum in Pas.; Cass. 30 oktober 2009, AR C.08.0353.F, AC 2009, nr. 630.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Gebrek van de zaak - Begrip - Bevoegdheid van de rechter - Hof van Cassatie - Toezicht

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Allerlei - Gebrek van de zaak - Begrip - Bevoegdheid van de rechter - Hof van Cassatie - Toezicht

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Een zaak is gebrekkig in de zin van artikel 1384, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek wanneer ze een abnormaal kenmerk vertoont waardoor ze in bepaalde omstandigheden schade kan veroorzaken (1). (1) Cass. 8 maart 2018, AR C.17.0248.N, AC 2018, nr. 162.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Bijzondere aansprakelijkheid - Allerlei - Gebrek van de zaak

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Gebrek van de zaak

- Art. 1384, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge apprécie en fait l'existence d'un vice de la chose, pour autant qu'il ne viole pas la notion légale de vice (1). (1) Cass. 17 janvier 2014, RG C.12.0510.F, Pas. 2014, n° 39, avec concl. de M. LECLERCQ, procureur général ; Cass. 30 octobre 2009, RG C.08.0353.F, Pas. 2009, n° 630.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Vice de la chose - Notion - Pouvoir du juge - Cour de cassation - Contrôle

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Divers - Vice de la chose - Notion - Pouvoir du juge - Cour de cassation - Contrôle

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

Une chose est affectée d'un vice, au sens de l'article 1384, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, lorsqu'elle présente une caractéristique anormale qui la rend, en certaines circonstances, susceptible de causer un dommage (1). (1) Cass. 8 mars 2018, RG C.17.0248.N, Pas. 2018, n° 162.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Responsabilités particulières - Divers - Vice de la chose

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Vice de la chose

- Art. 1384, al. 1er Ancien Code civil

C.20.0366.F

3 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211203.1F.3](#)

AC nr. ...

De reglementaire vereiste van overeenstemming van de datum van bekendmaking met de datum van aantekening maakt deel uit van de vorm van de aantekening, zodat die voorwaarde de grenzen van de door artikel L1133-2, tweede lid, van het wetboek aan de uitvoerende macht gegeven machtiging niet te buiten gaat.

MACHTEN - Uitvoerende macht - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijs - Voorwaarde - Overeenstemming van de datum van bekendmaking met de datum van aantekening - Aard van die voorwaarde

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

L'exigence réglementaire de concordance des dates de publication et d'annotation participe de la forme de l'annotation, en sorte que cette condition n'excède pas les limites de l'habilitation donnée au pouvoir exécutif par l'article L1133-2, alinéa 2, du Code de la démocratie locale et de la décentralisation.

POUVOIRS - Pouvoir exécutif - Ordonnance et règlement communal - Publication - Preuve - Condition - Concordance des dates de publication et d'annotation - Nature de cette condition

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Rechtspleging - Gemeentebelastingen - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bewijs - Voorwaarde - Overeenstemming van de datum van bekendmaking met de datum van aantekening - Aard van die voorwaarde

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

GEMEENTE - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijs - Voorwaarde - Overeenstemming van de datum van bekendmaking met de datum van aantekening - Aard van die voorwaarde

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijs - Voorwaarde - Overeenstemming van de datum van bekendmaking met de datum van aantekening - Aard van die voorwaarde

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Procédure - Taxes communales - Ordonnance et règlement communal - Preuve - Condition - Concordance des dates de publication et d'annotation - Nature de cette condition

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

COMMUNE - Ordonnance et règlement communal - Publication - Preuve - Condition - Concordance des dates de publication et d'annotation - Nature de cette condition

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Ordonnance et règlement communal - Publication - Preuve - Condition - Concordance des dates de publication et d'annotation - Nature de cette condition

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

Om als bewijs van bekendmaking van een gemeentereglement te kunnen gelden, moet de aantekening in het speciaal door de gemeentesecretaris gehouden register op de eerste dag van de aanplakking geschieden.

GEMEENTE - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijs - Aantekening in een speciaal register

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Pour valoir preuve de la publication d'un règlement communal, l'annotation dans le registre spécial tenu par le secrétaire communal doit être faite le premier jour de l'affichage.

COMMUNE - Ordonnance et règlement communal - Publication - Preuve - Annotation dans un registre spécial

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Rechtspleging - Gemeentebelastingen - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijs - Aantekening in een speciaal register

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijs - Aantekening in een speciaal register

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Procédure - Taxes communales - Ordonnance et règlement communal - Publication - Preuve - Annotation dans un registre spécial

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Ordonnance et règlement communal - Publication - Preuve - Annotation dans un registre spécial

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

Om als enig toelaatbaar bewijs van bekendmaking van een gemeentereglement of gemeentelijke verordening te kunnen gelden, moet de bij artikel L1133-2 van het Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie voorgeschreven aantekening niet enkel door de gemeentesecretaris maar ook door de burgemeester moet worden ondertekend.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijsmiddel

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

GEMEENTE - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijsmiddel

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

Sous peine de ne pouvoir constituer le mode de preuve, seul admissible, de la publication d'un règlement ou d'une ordonnance communale, l'annotation prescrite par l'article L1133-2 du Code de la démocratie locale et de la décentralisation doit être signée non seulement par le secrétaire communal mais également par le bourgmestre.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Ordonnance et règlement communal - Publication - Mode de preuve

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

COMMUNE - Ordonnance et règlement communal - Publication - Mode de preuve

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Artt. 1 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Rechtspleging - Gemeentebelastingen - Gemeentelijke verordening en gemeentereglement - Bekendmaking - Bewijsmiddel

- Artt. L 1131-1, eerste en tweede lid, en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. 1er et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Procédure - Taxes communales - Ordonnance et règlement communal - Publication - Mode de preuve

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2, et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

C.20.0371.N

9 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210909.1N.10](#)

AC nr. ...

Gelet op het doel van het vormvoorschrift van artikel 1326 Oud Burgerlijk Wetboek, wordt het bewijs van de door de schuldenaar opgenomen verbintenis eveneens geleverd wanneer zij is opgenomen in een wederkerige overeenkomst die voldoet aan artikel 1325 Oud Burgerlijk Wetboek.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijswaarde - Onderhandse akte - Bewijs van de opgenomen verbintenis - Vormvoorwaarden

- Artt. 1325 en 1326 Oud Burgerlijk Wetboek

Eu égard à la finalité de la formalité prévue à l'article 1326 de l'ancien Code civil, la preuve de l'obligation assumée par le débiteur est également rapportée lorsque cette obligation est consignée dans une convention synallagmatique qui satisfait à l'article 1325 de l'ancien Code civil.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Valeur probante - Acte sous seing privé - Preuve de l'obligation assumée - Formalités

- Art. 1325 et 1326 Ancien Code civil

Of partijen eenzelfde of een onderscheiden belang hebben, in de zin van artikel 1325, eerste en tweede lid, Oud Burgerlijk Wetboek, moet worden beoordeeld op het ogenblik waarop de overeenkomst wordt gesloten.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijswaarde - Onderscheiden belangen - Tijdstip beoordeling - Taak van de rechter

- Art. 1325, eerste en tweede lid Oud Burgerlijk Wetboek

La question de savoir si les parties ont un intérêt identique ou distinct au sens de l'article 1325, alinéas 1er et 2, de l'ancien Code civil s'apprécie au moment de la conclusion de la convention.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Valeur probante - Intérêts distincts - Epoque d'appréciation - Mission du juge

- Art. 1325, al. 1er et 2 Ancien Code civil

C.20.0374.N

14 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210514.1N.5](#)

AC nr. ...

De overeenkomst tussen bedinger en belover is de bron en de maat van de rechten van de derde-begunstigde, zodat deze rechten onderworpen zijn aan de in de overeenkomst bepaalde modaliteiten en beperkingen (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Derde - Begunstigde - Rechten

La convention entre le stipulant et le promettant est la source et la mesure des droits du tiers bénéficiaire, de sorte que ces droits sont soumis aux modalités et aux limitations prévues par la convention (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Consentement - Tiers - Bénéficiaire - Droits

C.20.0383.N

6 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210906.3N.5](#)

AC nr. ...

Een ziekenhuis is, voorafgaand aan de tussenkomst van een bij hem werkzame arts, ertoe gehouden uit eigen beweging aan een patiënt, met het oog op het verlenen van diens toestemming, informatie te verstrekken over het al dan niet geconventioneerde statuut van de arts en de financiële gevolgen van diens tussenkomst, zonder dat van de patiënt een specifiek optreden mag worden vereist om kennis te nemen van die informatie.

ARTS - Ziekenhuis - Ziekenhuisgeneesheer - Informatieplicht - Patiënten - Rechten - Conventionering

- Art. 8, § 2 Wet 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt

- Art. 30 Gecoördineerde wet op de ziekenhuizen 7 augustus 1987

GENEESKUNDE - Algemeen - Arts - Ziekenhuis - Ziekenhuisgeneesheer - Informatieplicht - Patiënten - Rechten - Conventionering

- Art. 8, § 2 Wet 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt

- Art. 30 Gecoördineerde wet op de ziekenhuizen 7 augustus 1987

Préalablement à l'intervention d'un médecin exerçant dans ses locaux, un hôpital est tenu de fournir, de sa propre initiative, à un patient, en vue de l'obtention de son consentement, des informations sur le statut de conventionné ou non du médecin, ainsi que sur les répercussions financières de son intervention, sans que le patient soit tenu d'accomplir une démarche spécifique pour prendre connaissance de ces informations.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Hôpital - Médecin hospitalier - Devoir d'information - Patients - Droits - Conventionnement

- Art. 8, § 2 L. du 22 août 2002 relative aux droits du patient

- Art. 30 L. sur les hôpitaux coordonnée le 7 août 1987

ART DE GUERIR - Généralités - Médecin - Hôpital - Médecin hospitalier - Devoir d'information - Patients - Droits - Conventionnement

- Art. 8, § 2 L. du 22 août 2002 relative aux droits du patient

- Art. 30 L. sur les hôpitaux coordonnée le 7 août 1987

C.20.0391.N

21 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211021.1N.8](#)

AC nr. ...

De exceptie van onbevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zetelend in kort geding, omwille van de bevoegdheid van de vrederechter op grond van artikel 43, § 2, eerste lid Vlaams Woninghuurdecreet, moet vóór alle exceptie of verweer worden aangevoerd.

KORT GEDING - Woninghuurdecreet - Overgangsregeling - Kortgedingbevoegdheid vrederechter - Voorwaardelijke volheid van bevoegdheid voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend in kort geding - Exceptie van materiële onbevoegdheid

- Art. 584, eerste lid en 854 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 43, § 2, eerste lid Decreet 9 november 2018 houdende bepalingen betreffende de huur van voor bewoning bestemde goederen of delen ervan

L'exception d'incompétence du président du tribunal de première instance siégeant en référé, en raison de la compétence du juge de paix en vertu de l'article 43, § 2, alinéa 1er, du décret du Conseil flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci, doit être soulevée avant toute défense ou exception.

REFERE - Décret du Conseil flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci - Régime transitoire - Compétence en référé du juge de paix - Plénitude de compétence conditionnelle du président du tribunal de première instance siégeant en référé - Exception d'incompétence matérielle

- Art. 584, al. 1er et 854 Code judiciaire

- Art. 43, § 2, al. 1er Décr. du parlement flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Woninghuurdecreet - Overgangsregeling - Kortgedingbevoegdheid vrederechter - Voorwaardelijke volheid van bevoegdheid voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend in kort geding - Exceptie van materiële onbevoegdheid

- Art. 584, eerste lid en 854 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 43, § 2, eerste lid Decreet 9 november 2018 houdende bepalingen betreffende de huur van voor bewoning bestemde goederen of delen ervan

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Décret du Conseil flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci - Régime transitoire - Compétence en référé du juge de paix - Plénitude de compétence conditionnelle du président du tribunal de première instance siégeant en référé - Exception d'incompétence matérielle

- Art. 584, al. 1er et 854 Code judiciaire
- Art. 43, § 2, al. 1er Décr. du parlement flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci

De kortgedingbevoegdheid van de vrederechter voor woninghuurgeschillen op grond van artikel 43, § 2, eerste lid, Vlaams Woninghuurdecreet is van toepassing op kortgedingprocedures over woninghuurgeschillen die worden ingeleid vanaf 1 januari 2019, ook ingeval de schriftelijke woninghuurovereenkomst werd gesloten vóór die datum (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Woninghuurdecreet - Overgangsregeling - Kortgedingbevoegdheid vrederechter - Toepassing

- Artt. 43, § 2, eerste lid, en 83 Decreet 9 november 2018 houdende bepalingen betreffende de huur van voor bewoning bestemde goederen of delen ervan

La compétence du juge de paix de statuer en référé en matière de baux d'habitation sur la base de l'article 43, § 2, alinéa 1er, du décret du Conseil flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci s'applique aux procédures en référé en matière de litiges de baux d'habitation introduites à partir du 1er janvier 2019, même dans le cas où le bail écrit a été conclu avant cette date (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Décret du Conseil flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci - Régime transitoire - Compétence en référé du juge de paix - Application

- Art. 43, § 2, al. 1er, et 83 Décr. du parlement flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci

Overeenkomstig artikel 1 Oud Burgerlijk Wetboek, volgens hetwelk de wet enkel beschikt voor het toekomende en geen terugwerkende kracht heeft, en het algemeen rechtsbeginsel van de onmiddellijke toepassing van de nieuwe wet, is de nieuwe wet niet alleen van toepassing op de toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan maar ook op de toekomstige gevolgen van de onder de vroegere wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder vigeur van de nieuwe wet, voor zover die toepassing geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten; inzake overeenkomsten blijft evenwel de oude wet van toepassing, tenzij de nieuwe wet van openbare orde of van dwingend recht is of uitdrukkelijk de toepassing ervan op de lopende overeenkomsten bepaalt; hieruit volgt dat de toelaatbaarheid van het bewijsmiddel van een overeenkomst in de regel wordt bepaald door de wet die van toepassing is op de datum waarop die overeenkomst werd gesloten.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Nieuwe wet - Onmiddellijke toepassing - Uitzondering - Overeenkomst - Bewijs van een overeenkomst - Toepassing van de oude wet
- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek

Conformément à l'article 1er de l'ancien Code civil, suivant lequel la loi ne dispose que pour l'avenir et n'a point d'effet rétroactif, et au principe général du droit de l'application immédiate de la loi nouvelle, une loi nouvelle s'applique non seulement aux situations qui naissent à partir de son entrée en vigueur mais aussi aux effets futurs des situations nées sous le régime de la loi antérieure qui se produisent ou se prolongent sous l'empire de la loi nouvelle, pour autant que cette application ne porte pas atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés; toutefois, en matière de convention, l'ancienne loi demeure applicable, à moins que la loi nouvelle soit d'ordre public ou impérative ou qu'elle en prévoie expressément l'application aux conventions en cours; il s'ensuit que l'admissibilité du mode de preuve d'un contrat est régie, en règle, par la loi en vigueur au jour où il a été conclu.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Loi nouvelle - Application immédiate - Exception - Convention - Preuve d'un contrat - Application de la loi ancienne
- Art. 1er Ancien Code civil

C.20.0404.F

4 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210304.1F.1](#)

AC nr. ...

Rechtsmisbruik bestaat in de uitoefening van een recht op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtige en bedachtzame persoon; de rechter moet onderzoeken of het voordeel dat de houder van het recht heeft nagestreefd of verkregen in verhouding staat tot de schade die de andere partij hierdoor heeft geleden.

RECHTSMISBRUIK - Woninghuurdecreet - Overgangsregeling - Kortgedingbevoegdheid vrederechter - Voorwaardelijke volheid van bevoegdheid voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend in kort geding - Exceptie van materiële onbevoegdheid

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Rechter - Beoordeling - Criteria - Verhouding tussen het nagestreefte voordeel en de

L'abus de droit consiste à exercer un droit d'une manière qui excède manifestement les limites de l'exercice normal de ce droit par une personne prudente et diligente; le juge est tenu d'examiner la proportion entre l'avantage recherché ou obtenu par le titulaire du droit et le dommage causé à l'autre partie.

ABUS DE DROIT - Décret du Conseil flamand du 9 novembre 2018 contenant des dispositions relatives à la location de biens destinés à l'habitation ou de parties de ceux-ci - Régime transitoire - Compétence en référé du juge de paix - Plénitude de compétence conditionnelle du président du tribunal de première instance siégeant en référé - Exception d'incompétence matérielle

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

ABUS DE DROIT - Juge - Appréciation - Critères - Proportion entre l'avantage recherché et le dommage causé

veroorzaakte schade

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

C.20.0411.N

26 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210226.1N.6](#)

AC nr. ...

De regel dat het verzet tegen de bevoorrechte overdracht, in geval van meerdere verpachters, door alle verpachters moet worden gedaan, houdt niet in dat, wanneer tot staving van het verzet het voornemen tot exploitatie wordt aangevoerd, elk van de verpachters het voornemen moet hebben tot exploitatie van zijn deel van het verpachte goed door de in artikel 37, §1, 2°, Pachtwet aangeduide persoon; Het is voldoende dat één van de verpachters dat voornemen heeft opdat de bevoorrechte pachtoverdracht met betrekking tot het gehele pachtgoed geen pachtvernieuwing doet ontstaan.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Onderverhuring en overdracht van huur - Meerdere verpachters - Verzet - Voornemen tot exploitatie - Pachtvernieuwing

- Artt. 30, eerste lid, 34, eerste lid, 35, eerste lid, 36, eerste lid, en 37, §§ 1, 2°, en 2 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

La règle son laquelle, en cas de pluralité de bailleurs, l'opposition à la cession privilégiée doit être formée par tous les bailleurs n'implique pas que, lorsque l'intention d'exploitation est invoquée à l'appui de l'opposition, chacun des bailleurs doit avoir l'intention de faire exploiter sa partie du bien loué par les personnes désignées à l'article 37, § 1er, 2°, de la loi du 4 novembre 1969 sur les baux à ferme ; il suffit que l'un des bailleurs ait cette intention pour que la cession privilégiée du bail relative au bien loué dans son ensemble fasse obstacle au renouvellement du bail.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Souslocation et cession du bail - Pluralités de bailleurs - Opposition - Intention d'exploitation - Renouvellement du bail

- Art. 30, al. 1er, 34, al. 1er, 35, al. 1er, 36, al. 1er, et 37, § 1er, 2°, et 2 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.20.0413.F

25 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210325.1F.6](#)

AC nr. ...

De uitlegging die de rechter van een akte geeft, is onaantastbaar, mits ze niet onverenigbaar is met de bewoordingen ervan; hieruit volgt dat de appelrechter beoordeelt of het beroepen vonnis uitspraak doet over een geschilpunt, voor zover zijn uitlegging van dat vonnis niet onverenigbaar is met de bewoordingen ervan.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijskracht - Uitlegging van een akte - Omschrijving van het beroepen vonnis - Bevoegdheid van de rechter

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Oud Burgerlijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Uitlegging van een akte - Omschrijving van het beroepen vonnis - Bevoegdheid van de rechter

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Oud Burgerlijk Wetboek

L'interprétation que le juge donne d'un acte est souveraine pourvu qu'elle ne soit pas inconciliable avec ses termes ; il s'ensuit que le juge d'appel apprécie si le jugement entrepris statue sur une question litigieuse, pour autant qu'il ne donne pas de ce jugement une interprétation inconciliable avec ses termes.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Foi due aux actes - Interprétation d'un acte - Qualification du jugement entrepris - Pouvoir du juge

- Art. 1319, 1320 et 1322 Ancien Code civil

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Interprétation d'un acte - Qualification du jugement entrepris - Pouvoir du juge

- Art. 1319, 1320 et 1322 Ancien Code civil

C.20.0414.F

1 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211001.1F.4](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 32.1, 41 en 46.1 EVRM volgt, enerzijds, dat een arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat een schending van het Verdrag of van de Protocolen daarbij vaststelt, de lidstaat die hiervoor terechtstaat, verplicht om een einde te maken aan de schending en om de gevolgen ervan te herstellen op een zodanige wijze dat zoveel mogelijk wordt teruggekeerd naar de toestand van voor de schending, en, anderzijds, dat het Hof, indien het nationale recht geen of slechts gedeeltelijk rechtsherstel toelaat, indien nodig, aan de benadeelde de passend geachte genoegdoening toekent (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Schending van een bepaling van het Verdrag of van de Protocolen daarbij

- Artt. 32, eerste lid, 41 en 46.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De verplichting voor een verdragsluitende Staat om zich te houden aan een arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat een schending van het Verdrag of van de protocollen daarbij vaststelt, moet worden onderscheiden van de verplichtingen die krachtens het nationale recht op die Staat kunnen rusten (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Schending van een bepaling van het Verdrag of van de Protocolen daarbij - Verplichting voor een verdragsluitende Staat om zich te houden aan een arrest - Rol van het nationale recht

- Artt. 32, eerste lid, 41 en 46.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il suit des articles 32, alinéa 1er, 41 et 46, § 1er, de la Convention, d'une part, qu'un arrêt de la Cour européenne des droits de l'homme qui constate une violation d'une disposition de la Convention ou de ses protocoles oblige l'État qui doit en répondre à mettre un terme à la violation et à en effacer les conséquences de manière à rétablir autant que faire se peut la situation antérieure à celle-ci, d'autre part, que, si le droit national ne permet pas ou ne permet qu'imparfaitement d'effacer les conséquences de la violation, la Cour a la faculté d'accorder à la partie lésée, s'il y a lieu, la satisfaction qui lui semble appropriée (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Violation d'une disposition de la Convention ou de ses protocoles

- Art. 32, al. 1er, 41 et 46, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

L'obligation d'un État contractant de se conformer à un arrêt par lequel la Cour européenne des droits de l'homme constate une violation d'une disposition de la Convention ou de ses protocoles ne se confond pas avec les obligations que peut lui imposer le droit national (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Violation d'une disposition de la Convention ou de ses protocoles - Obligation d'un Etat contractant de se conformer à l'arrêt - Rôle du droit national

- Art. 32, al. 1er, 41 et 46, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De omstandigheid dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een arrest heeft gewezen waarin het een schending van het Verdrag of van de protocollen daarbij vaststelt en aan de benadeelde de bij artikel 41 EVRM bepaalde billijke genoegdoening toekent, belet niet dat de nationale overheden van de verdragsluitende Staat aan die partij een bijkomende vergoeding toekennen die niet gegrond is op de artikelen 41 en 46 EVRM, maar op internrechtelijke bepalingen die, zoals de artikelen 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek, de volledige vergoeding van de schade die aan een ander is toegebracht door de fout van de Staat opleggen (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Staat - Overheid - Schending van een bepaling van het Verdrag of van de Protocollen daarbij - Toekenning van een billijke genoegdoening - Bijkomende vergoeding op grond van het interne recht

- Artt. 41 en 46.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Schending van een bepaling van het Verdrag of van de Protocollen daarbij - Toekenning van een billijke genoegdoening - Bijkomende vergoeding op grond van het interne recht

- Artt. 41 en 46.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

La circonstance que la Cour européenne des droits de l'homme ait rendu un arrêt constatant une violation d'une disposition de la Convention ou de ses protocoles et allouant à la partie lésée la satisfaction équitable prévue à l'article 41 de la Convention ne fait pas obstacle à ce que les autorités nationales de l'État contractant accordent à cette partie une indemnisation supplémentaire qui ne trouve pas son fondement dans les articles 41 et 46 de la Convention mais dans des dispositions du droit interne qui, tels les articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil, imposent la réparation intégrale du dommage causé à autrui par une faute de l'État (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Etat. pouvoirs publics - Violation d'une disposition de la Convention ou de ses protocoles - Octroi d'une satisfaction équitable - Indemnisation supplémentaire fondée sur le droit interne

- Art. 41 et 46, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Violation d'une disposition de la Convention ou de ses protocoles - Octroi d'une satisfaction équitable - Indemnisation supplémentaire fondée sur le droit interne

- Art. 41 et 46, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Behoudens wanneer de wet uitdrukkelijk anders bepaalt, kan het gebruik van onrechtmatig verkregen bewijs in burgerlijke zaken slechts worden geweerd indien de bewijsverkrijging de betrouwbaarheid van het bewijs aantast of indien hierdoor het recht op een eerlijk proces in gevaar wordt gebracht; de rechter dient hierbij rekening te houden met al de omstandigheden van de zaak, waaronder de wijze waarop het bewijs werd verkregen, de omstandigheden waarin de onrechtmatigheid werd begaan, de ernst van de onrechtmatigheid en de mate waarin hierdoor het recht van de wederpartij werd geschonden, de bewijsnood van de partij die de onrechtmatigheid beging en de houding van de wederpartij (1). (1) Cass. 9 november 2018, AR C.17.0220.N-C.17.0318.N, AC 2018, nr. 620.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Onrechtmatig verkregen bewijs - Beoordeling toelaatbaarheid door de rechter - Wijze - Wering

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

BURGERLIJKE RECHTEN - POLITIEKE RECHTEN - Artikel 14, IVBPR - Onrechtmatig verkregen bewijs - Beoordeling toelaatbaarheid door de rechter - Wijze - Wering

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onrechtmatig verkregen bewijs - Beoordeling toelaatbaarheid door de rechter - Wijze - Wering

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

Sauf disposition contraire expressément prévue par la loi, l'utilisation d'une preuve obtenue illégalement en matière civile ne peut être écartée que si son obtention entache sa fiabilité ou si elle compromet le droit à un procès équitable ; à cet égard, le juge doit tenir compte de toutes les circonstances de la cause, notamment la manière dont la preuve a été obtenue, les circonstances dans lesquelles l'illégalité a été commise, la gravité de l'illégalité et la mesure dans laquelle le droit de la partie adverse a été violé, le besoin de preuve de la part de la partie qui a commis l'illégalité et l'attitude de la partie adverse (1). (1) Cass. 9 novembre 2018, RG C.17.0220.N-C.17.0318.N, Pas. 2018, n 620.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Preuve obtenue illégalement - Appréciation de l'admissibilité par le juge - Modalités - Ecartement

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS CIVILS. DROITS POLITIQUES; VOIR AUSSI: 364/- P.I.D.C.P., article 14 - Preuve obtenue illégalement - Appréciation de l'admissibilité par le juge - Modalités - Ecartement

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve obtenue illégalement - Appréciation de l'admissibilité par le juge - Modalités - Ecartement

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Wie een verweermiddel over de zaak zelf aanvoert, moet van een persoonlijk en rechtstreeks belang doen blijken; het feit dat een verweerder de hoedanigheid van overgedragen schuldenaar heeft, volstaat niet om van een persoonlijk en rechtstreeks belang bij de nietigverklaring van de overdracht van schuldvordering te doen blijken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 673; Cass. 13 december 2018, AR C.15.0405.F, AC 2018, nr. 709 met concl. van advocaat-generaal DE KOSTER op datum in Pas.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Rechtsvordering - Verweermiddel over de zaak zelf - Ontvankelijkheid - Belang - Voorwaarde - Hoedanigheid van overgedragen schuldenaar

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Verweermiddel over de zaak zelf - Ontvankelijkheid - Belang - Voorwaarde - Hoedanigheid van overgedragen schuldenaar

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Voor derden - Rechtsvordering - Verweermiddel over de zaak zelf - Ontvankelijkheid - Belang - Voorwaarde - Hoedanigheid van overgedragen schuldenaar

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

Het middel dat steunt op bepalingen die noch van openbare orde, noch van dwingend recht zijn, dat niet aan de feitenrechter is voorgelegd, waarvan hij niet op eigen initiatief heeft kennisgenomen en dat ook niet hoorde te doen, is nieuw en bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 673.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Nieuw middel - Middel dat noch van openbare orde noch van dwingend recht is - Ontvankelijkheid

Celui qui invoque une défense au fond doit avoir un intérêt personnel et direct pour la former; le fait qu'un défendeur ait la qualité de débiteur cédé ne suffit pas à justifier d'un intérêt personnel et direct à invoquer la nullité de la cession de créance (1). (1) Voir les concl. du MP. Cass. 13 décembre 2018, RG C.15.0405.F, Pas. 2018, n° 709, avec concl. de M. de Koster, avocat général.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Demande en justice - Défense au fond - Recevabilité - Intérêt - Condition - Qualité de débiteur cédé

- Art. 17 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Défense au fond - Recevabilité - Intérêt - Condition - Qualité de débiteur cédé

- Art. 17 Code judiciaire

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Envers les tiers - Demande en justice - Défense au fond - Recevabilité - Intérêt - Condition - Qualité de débiteur cédé

- Art. 17 Code judiciaire

Est nouveau, partant, irrecevable, le moyen fondé sur des dispositions, qui ne sont ni d'ordre public ni impératifs, qui n'a pas été soumis au juge du fond, dont celui-ci ne s'est pas saisi de sa propre initiative et dont il n'était pas tenu de se saisir (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen nouveau - Moyen qui n'est ni d'ordre public ni impératif - Recevabilité

Het belang is een ontvankelijkheidsvereiste voor zowel de rechtsvordering als voor een verweermiddel met betrekking tot de grond van de zaak; een verweerder doet slechts van het vereiste belang blijken om zich, als verweer, te beroepen op de nietigheid van de overeenkomst die een eiser tegen hem aanvoert, als hij een vordering tot nietigverklaring van die overeenkomst had kunnen instellen (1). (1) Cass. 4 januari 2019, AR C.18.0045.N, AC 2019, nr. 9, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM; Cass. 22 april 2010, AR C.09.0253.N, AC 2010, nr. 272; Cass. 23 oktober 2009, AR C.08.0010.F, AC 2009, nr. 611; Cass. 29 mei 2008, AR C.07.0321.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Voor derden - Rechtsvordering - Verweerder - Exceptie van nietigheid van een overeenkomst - Ontvankelijkheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Rechtsvordering - Belang - Toepassingsgebied - Verweerder - Exceptie van nietigheid van een overeenkomst - Ontvankelijkheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

VORDERING IN RECHTE - Ontvankelijkheid - Belang - Toepassingsgebied - Verweerder - Exceptie van nietigheid van een overeenkomst - Ontvankelijkheid

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek

De uitlegging die de rechter van een akte geeft, is onaantastbaar, mits ze niet onverenigbaar is met de bewoordingen ervan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 673; Zie Cass. 25 maart 2021, AR C.20.0413.F, AC 2021, nr. 223.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijskracht - Uitlegging van een akte - Onaantastbare uitlegging

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Oud Burgerlijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Burgerlijke zaken - Uitlegging van een akte - Onaantastbare uitlegging

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Oud Burgerlijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Uitlegging van een akte - Onaantastbare uitlegging

- Artt. 1319, 1320 en 1322 Oud Burgerlijk Wetboek

De verplichting tot motivering van de vonnissen en arresten is een vormvereiste (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 673.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Motiveringsplicht - Vormvereiste - Ontvankelijkheid

L'intérêt est une condition de recevabilité de l'action comme de la défense au fond; un défendeur ne justifie de l'intérêt requis pour invoquer en défense la nullité d'une convention qu'un demandeur lui oppose que s'il eût pu agir par la voie d'une action en nullité de cette convention (1). (1) Voir les concl. du MP. Voir Cass. 3 avril 2017, RG S.15.0009.N, Pas. 2017, n° 237.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Envers les tiers - Demande en justice - Défendeur - Exception de nullité d'une convention - Recevabilité

- Art. 17 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Demande en justice - Intérêt - Champ d'application - Défendeur - Exception de nullité d'une convention - Recevabilité

- Art. 17 Code judiciaire

DEMANDE EN JUSTICE - Recevabilité - Intérêt - Champ d'application - Défendeur - Exception de nullité d'une convention - Recevabilité

- Art. 17 Code judiciaire

L'interprétation que le juge donne d'un acte est souveraine pourvu qu'elle ne soit pas inconciliable avec ses termes (1). (1) Voir les concl. du MP; voir Cass. 25 mars 2021, RG C.20.0413.F, Pas. 2021, n° 223.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Foi due aux actes - Interprétation d'un acte - Interprétation souveraine

- Art. 1319, 1320 et 1322 Ancien Code civil

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière civile - Interprétation d'un acte - Interprétation souveraine

- Art. 1319, 1320 et 1322 Ancien Code civil

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Interprétation d'un acte - Interprétation souveraine

- Art. 1319, 1320 et 1322 Ancien Code civil

L'obligation de motiver les jugements et arrêts est une règle de forme (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Généralités - Obligation de motivation - Règle de forme - Recevabilité

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motiveringsplicht - Vormvereiste - Ontvankelijkheid

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Motiveringsplicht - Vormvereiste - Ontvankelijkheid

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

De rechter dient het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregel; hieruit volgt evenwel niet dat hij de redenen van de partijen moet aanvullen door de middelen van openbare orde aan te voeren die zij, bij gebrek aan belang, niet zelf hadden kunnen aanvoeren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 673; Zie Cass. 3 april 2017, AR S.15.0009.N, AC 2017, nr. 237.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Taak van de rechter - Omvang

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Taak van de rechter - Beschikkingen - Omvang

De artikelen 1582, eerste lid, 1591 en 1650 Oud Burgerlijk Wetboek zijn noch van openbare orde, noch dwingende bepalingen.

OPENBARE ORDE - Artikelen 1582, eerste lid, 1591 en 1650 Oud Burgerlijk Wetboek

- Artt. 1582, eerste lid, 1591 en 1650 Oud Burgerlijk Wetboek

De rechter die aan een overeenkomst de gevolgen toekent die ze, in de uitlegging die hij ervan geeft, tussen de partijen wettig heeft, miskent de verbindende kracht van die overeenkomst niet (1). (1) Cass. 4 januari 2019, AR C.18.0045.N, AC 2019, nr. 9, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM; Cass. 22 april 2010, AR C.09.0253.N, AC 2010, nr. 272; Cass. 23 oktober 2009, AR C.08.0010.F, AC 2009, nr. 611; Cass. 29 mei 2008, AR C.07.0321.N, AC 2008, nr. 332.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Uitlegging - Beoordeling door de rechter

- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Obligation de motivation - Règle de forme - Recevabilité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Obligation de motivation - Règle de forme - Recevabilité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

Le juge est tenu de trancher le litige conformément à la règle de droit qui lui est applicable; il ne s'ensuit en revanche pas qu'il doive suppléer aux motifs des parties en relevant les moyens d'ordre public que celles-ci n'auraient pu, à défaut d'intérêt, soulever elles-mêmes (1). (1) Voir les concl. du MP. Voir Cass. 3 janvier 2019, RG C.18.0141.F, Pas. 2019, n° 5; Cass. 23 février 2017, RG C.13.0129.F, Pas. 2017, n° 128.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Office du juge - Etendue

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Office du juge - Principe dispositif - Etendue]

Les articles 1582, alinéa 1er, 1591 et 1650 de l'ancien Code civil ne sont ni d'ordre public ni impératifs.

ORDRE PUBLIC - Ancien Code civil, articles 1582, alinéa 1er, 1591 et 1650

- Art. 1582, al. 1er, 1591 et 1650 Ancien Code civil

Ne méconnaît pas la force obligatoire d'une convention, le juge qui reconnaît à la convention les effets que, dans l'interprétation qu'il en donne, cette convention a légalement entre les parties (1). (1) Cass. 4 janvier 2019, RG C.18.0045.N, Pas. 2019, n° 9, avec concl. de M. Van Ingelgem, avocat général publiées à leur date dans AC; Cass. 22 avril 2010, RG C.09.0253.N, Pas. 2010, n° 272; Cass. 23 octobre 2009, RG C.08.0010.F, Pas. 2009, n° 611; Cass. 29 mai 2008, RG C.07.0321.N, Pas. 2008, n° 332.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Interprétation - Appréciation par le juge

- Art. 1134 Ancien Code civil

Hoewel in burgerlijke zaken het gezag van gewijsde relatief is en enkel tussen de partijen geldt, kan de bewijswaarde van de beslissing worden aangevoerd als een weerlegbaar vermoeden tegen derden die geen derdenverzet hebben aangetekend; derden kunnen zich eveneens beroepen op de bewijswaarde van een vonnis ten aanzien van de partijen bij die beslissing

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Burgerlijke zaken - Persoonlijk toepassingsgebied - Derden - Geen derdenverzet - Tegenstelbaarheid van het vonnis - Draagwijdte - Bevoegdheid van derden

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

DERDENVERZET - Burgerlijke zaken - Rechterlijke beslissing - Gezag van gewijsde - Derden - Geen derdenverzet - Tegenstelbaarheid van de rechterlijke beslissing - Draagwijdte - Bevoegdheid van derden

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens - Rechterlijke beslissing - Gezag van gewijsde - Tussen partijen - Derden - Geen derdenverzet - Tegenstelbaarheid van de rechterlijke beslissing - Draagwijdte - Bevoegdheid van derden

- Art. 23 Gerechtelijk Wetboek

Een derde dient het bestaan en de gevolgen te erkennen van een overeenkomst die een van de contracterende partijen tegen hem aanvoert en die tegenstelbaarheid is ondeelbaar; hieruit volgt dat, wanneer de derde de nietigheid van die overeenkomst aanvoert om de uitvoering ervan te verhinderen, de daaruit voortvloeiende niet-tegenstelbaarheid betrekking heeft op alle gevolgen van de overeenkomst (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 673.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Voor derden - Verplichting van de derde - Tegenstelbaarheid - Draagwijdte - Exceptie van nietigheid van een overeenkomst - Gevolg - Draagwijdte

- Artt. 1165 en 1221 Oud Burgerlijk Wetboek

Si, en matière civile, l'autorité de la chose jugée est relative et n'a lieu qu'entre les parties, la force probante de la décision peut, à titre de présomption valant jusqu'à preuve contraire, être opposée aux tiers qui n'ont pas exercé de tierce opposition; les tiers peuvent de même se prévaloir de la force probante d'un jugement à l'égard des parties à cette décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière civile - Champ d'application personnel - Tiers - Pas de tierce opposition - Opposabilité du jugement - Portée - Pouvoir des tiers

- Art. 23 Code judiciaire

TIERCE OPPOSITION - Matière civile - Décision judiciaire - Autorité de chose jugée - Tiers - Pas de tierce opposition - Opposabilité de la décision judiciaire - Portée - Pouvoir des tiers

- Art. 23 Code judiciaire

PREUVE - Matière civile - Présomptions - Décision judiciaire - Autorité de chose jugée - Entre parties - Tiers - Pas de tierce opposition - Opposabilité de la décision judiciaire - Portée - Pouvoir des tiers

- Art. 23 Code judiciaire

Un tiers est tenu de reconnaître l'existence et les effets d'une convention que lui oppose l'une des parties contractantes et cette opposabilité est indivisible; il s'ensuit que, lorsque, pour y faire échec, le tiers invoque la nullité de cette convention, l'inopposabilité qui en résulte porte sur l'intégralité des effets de la convention (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Envers les tiers - Obligation du tiers - Opposabilité - Portée - Exception de nullité d'une convention - Effet - Portée

- Art. 1165 et 1221 Ancien Code civil

De met de eerlijke marktpraktijken strijdige daad waardoor een derde-wederverkoper doelbewust deelneemt aan de miskenning, door de erkende verdeler, van het verbod om de waren aan een niet-erkende derde te verkopen, is in de regel geen gegronde reden die een uitzondering vormt op de uitputting van de rechten van de merkhouder.

MERKEN - Benelux-merk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Erkende verdeler - Verbod om aan een niet-erkende derde te verkopen - Derde-wederverkoper - Doelbewust deelneming aan de miskenning van dat verbod

- Artt. 5, § 1, a, 7, § 1, en 8, § 2 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

MERKEN - Gemeenschapsmerk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Erkende verdeler - Verbod om aan een niet-erkende derde te verkopen - Derde-wederverkoper - Doelbewust deelneming aan de miskenning van dat verbod

- Artt. 5, § 1, a, 7, § 1, en 8, § 2 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Richtlijn 2008/95/EG - Merken - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Erkende verdeler - Verbod om aan een niet-erkende derde te verkopen - Derde-wederverkoper - Doelbewust deelneming aan de miskenning van dat verbod

- Artt. 5, § 1, a, 7, § 1, en 8, § 2 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

De schending van elke wettelijke bepaling die een loyauteitsplicht ten aanzien van de merkhouder oplegt, vormt geen gegronde reden.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Richtlijn 2008/95/EG - Merken - Geregistreerd merk - Aan de

3/11/2025

L'acte contraire aux pratiques honnêtes du marché par lequel un tiers revendeur participe consciemment à la violation par le dépositaire agréé de l'interdiction de vendre le produit à un tiers non agréé ne constitue pas, en règle, un motif légitime faisant exception à l'épuisement des droits du titulaire de la marque.

MARQUES - Marque Benelux - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Dépositaire agréé - Interdiction de vendre à un tiers non agréé - Tiers revendeur - Participation consciente à la violation de cette interdiction

- Art. 5, § 1er, a, 7, § 1er, et 8, § 2 Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

MARQUES - Marque communautaire - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Dépositaire agréé - Interdiction de vendre à un tiers non agréé - Tiers revendeur - Participation consciente à la violation de cette interdiction

- Art. 5, § 1er, a, 7, § 1er, et 8, § 2 Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Directive 2008/95/CE - Marques - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Dépositaire agréé - Interdiction de vendre à un tiers non agréé - Tiers revendeur - Participation consciente à la violation de cette interdiction

- Art. 5, § 1er, a, 7, § 1er, et 8, § 2 Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

La violation de toute disposition légale imposant une obligation de loyauté à l'égard du titulaire de la marque ne constitue pas un motif légitime.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Directive 2008/95/CE - Marques - Marque enregistrée - Droit conféré au

P. 134/1035

merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Wettelijke bepaling die een loyaleitsplicht ten aanzien van de merkhouder oplegt

- Artt. 5, § 1, a, 7, § 1, en 8, § 2 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

MERKEN - Gemeenschapsmerk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Wettelijke bepaling die een loyaleitsplicht ten aanzien van de merkhouder oplegt

- Artt. 5, § 1, a, 7, § 1, en 8, § 2 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

MERKEN - Benelux-merk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Wettelijke bepaling die een loyaleitsplicht ten aanzien van de merkhouder oplegt

- Artt. 5, § 1, a, 7, § 1, en 8, § 2 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

De gegronde redenen hebben tot doel het specifieke voorwerp van het merkrecht te beschermen en enkel een deloyale handelwijze die dat voorwerp aantast, kan de uitputting van het recht van de merkhouder belemmeren.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Richtlijn 2008/95/EG - Merken - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Doel

- Artt. 5, § 1, a, en 7, § 1 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

MERKEN - Benelux-merk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegronde redenen - Doel

- Artt. 5, § 1, a, en 7, § 1 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees

titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Disposition légale imposant une obligation de loyauté à l'égard du titulaire de la marque

- Art. 5, § 1er, a, 7, § 1er, et 8, § 2 Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

MARQUES - Marque communautaire - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Disposition légale imposant une obligation de loyauté à l'égard du titulaire de la marque

- Art. 5, § 1er, a, 7, § 1er, et 8, § 2 Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

MARQUES - Marque Benelux - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Disposition légale imposant une obligation de loyauté à l'égard du titulaire de la marque

- Art. 5, § 1er, a, 7, § 1er, et 8, § 2 Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

Les motifs légitimes visent à protéger l'objet spécifique du droit de marque et seul un comportement déloyal portant atteinte à cet objet fait échec à l'épuisement du droit du titulaire de la marque.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Directive 2008/95/CE - Marques - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Finalité

- Art. 5, § 1er, a, et 7, § 1er Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

MARQUES - Marque Benelux - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Finalité

- Art. 5, § 1er, a, et 7, § 1er Directive 2008/95/CE du Parlement

Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

MERKEN - Gemeenschapsmerk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegrunde redenen - Doel

- Artt. 5, § 1, a, en 7, § 1 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

Noch de omstandigheid dat een derde-wederverkoper zich ten aanzien van de consumenten aan oneerlijk geachte handelspraktijken schuldig maakt, noch het bestaan van een met de eerlijke marktpraktijken strijdig gedrag dat wel de beroepsbelangen van de merkhouder maar niet zijn merkrecht aantast, vormt een dergelijke gegronde reden.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Richtlijn 2008/95/EG - Merken - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegrunde redenen - Derde-wederverkoper - Ten aanzien van de consumenten oneerlijk geachte handelspraktijk - Met de eerlijke marktpraktijken strijdig gedrag

- Artt. 5, § 1, a, en 7, § 1 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

MERKEN - Benelux-merk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegrunde redenen - Derde-wederverkoper - Ten aanzien van de consumenten oneerlijk geachte handelspraktijk - Met de eerlijke marktpraktijken strijdig gedrag

- Artt. 5, § 1, a, en 7, § 1 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

MERKEN - Gemeenschapsmerk - Geregistreerd merk - Aan de merkhouder toegekend recht - Voorwaarde voor de uitoefening van dat recht - Gegrunde redenen - Derde-wederverkoper - Ten aanzien van de consumenten oneerlijk geachte handelspraktijk - Met de eerlijke marktpraktijken strijdig gedrag

Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

MARQUES - Marque communautaire - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Finalité

- Art. 5, § 1er, a, et 7, § 1er Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

Ni l'adoption par un tiers revendeur de pratiques commerciales réputées trompeuses à l'égard des consommateurs ni l'existence d'un comportement contraire aux pratiques honnêtes du marché portant atteinte aux intérêts professionnels du titulaire de la marque, sans affecter son droit de marque, ne constituent un tel motif légitime.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Directive 2008/95/CE - Marques - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Tiers revendeur - Pratique commerciale réputée trompeuse à l'égard du consommateur - Comportement contraire aux pratiques honnêtes du marché

- Art. 5, § 1er, a, et 7, § 1er Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

MARQUES - Marque Benelux - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Tiers revendeur - Pratique commerciale réputée trompeuse à l'égard du consommateur - Comportement contraire aux pratiques honnêtes du marché

- Art. 5, § 1er, a, et 7, § 1er Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

MARQUES - Marque communautaire - Marque enregistrée - Droit conféré au titulaire de la marque - Condition d'exercice - Motifs légitimes - Tiers revendeur - Pratique commerciale réputée trompeuse à l'égard du consommateur - Comportement contraire aux pratiques honnêtes du marché

- Artt. 5, § 1, a, en 7, § 1 Richtlijn 2008/95/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende de aanpassing van het merkenrecht der lidstaten

- Artt. 2.20, § 1, a), en 2.23, § 3 Benelux-Verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), gedaan te Den Haag op 25 februari 2005

- Art. 5, § 1er, a, et 7, § 1er Directive 2008/95/CE du Parlement Européen et du Conseil du 22 octobre 2008

- Art. 2.20, § 1er, a), et 2.23, § 3 Convention Benelux en matière de propriété intellectuelle (marques et dessins ou modèles), faite à La Haye le 25 février 2005

C.20.0438.N

14 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210614.3N.1](#)

AC nr. ...

De rechter is gehouden het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop toepasselijke rechtsregels; hij heeft de verplichting, mits eerbiediging van het recht van verdediging, ambtshalve de rechtsgronden op te werpen waarvan de toepassing geboden is door de feiten die door de partijen in het bijzonder worden aangevoerd tot staving van hun eisen; hiermee moeten worden gelijkgesteld de feiten die de rechter zelf naar voor heeft gebracht uit de elementen die hem regelmatig door de partijen werden voorgelegd.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen)

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

Le juge est tenu de trancher le litige conformément aux règles de droit qui lui sont applicables ; il a l'obligation, en respectant les droits de la défense, de relever d'office les moyens de droit dont l'application est commandée par les faits spécialement invoqués par les parties au soutien de leurs prétentions ; il y a lieu d'y assimiler les faits que le juge a lui-même dégagés des éléments qui lui ont été régulièrement soumis par les parties. (Principe général du droit relatif au respect des droits de la défense.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs

- Art. 774 Code judiciaire

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Droits de la défense - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale)

- Art. 774 Code judiciaire

Miskent het algemeen rechtsbeginsel dat de rechter gehouden is het geschil te beslechten overeenkomstig de daarop van toepassing zijnde rechtsregels, de rechter die, na een vermogensoverdracht te hebben vastgesteld zonder dat hiervoor enige grond lijkt te bestaan, de vordering afwijst zonder ambtshalve, met eerbiediging van het recht van verdediging, de mogelijke toepassing op te werpen van de ongerechtvaardigde verrijking.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Gerechtelijk recht - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen - Verrijking zonder oorzaak

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Verrijking zonder oorzaak

Méconnaît le principe général du droit suivant lequel le juge est tenu de trancher le litige conformément aux règles de droit qui lui sont applicables, le juge qui, après avoir constaté un transfert de richesse, sans qu'il semble exister le moindre fondement à cet égard, rejette la demande sans relever d'office, en respectant les droits de la défense, l'application éventuelle de l'enrichissement sans cause.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Droit judiciaire - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs - Enrichissement sans cause

- Art. 774 Code judiciaire

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Droits de la défense - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Enrichissement sans cause

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - *Recht van verdediging - Taak van de rechter - Ambtshalve aanvullen van redenen*

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 774 Code judiciaire

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - *Droits de la défense - Mission du juge - Suppléance d'office des motifs*

- Art. 774 Code judiciaire

C.20.0439.F

7 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210607.3F.5](#)

AC nr. ...

Wie de bezitsvordering instelt, ziet af van de eigendomsvordering (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 415.

BEZIT - Cumulatie van eigendomsvordering en bezitsvordering - Gevolg - Ontvankelijkheid van de eigendomsvordering

- Art. 1371 Gerechtelijk Wetboek

Celui qui intente l'action pétitoire renonce à agir au possessoire (1). (1) Voir les concl. du MP.

POSSESSION - Cumul du possessoire et du pétitoire - Conséquence - Recevabilité de l'action possessoire

- Art. 1371 Code judiciaire

C.20.0443.F

4 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210304.1F.3](#)

AC nr. ...

Het arrest dat geen melding maakt van de waarde die het toekent aan de bijdrage in natura die de verweerder levert door de kinderen te huisvesten, stelt het Hof niet in staat te onderzoeken of het bedrag van het aan de verweerder opgelegde aandeel in de opvoedings- en onderhoudskosten is vastgesteld in verhouding tot zijn aandeel in de samengevoegde middelen van de partijen en schendt bijgevolg artikel 149 Grondwet.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Redenen van de vonnissen en arresten - Geen motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Burgerlijke zaken - Kinderen - Opvoedings- en onderhoudskosten - Huisvesting - Bijdrage in natura - Toezicht door de rechter - Geen motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Viole l'article 149 de la Constitution l'arrêt qui n'indique pas la valeur qu'il attribue à la contribution en nature du défendeur par l'hébergement des enfants dès lors qu'il ne permet pas à la Cour de contrôler si le montant de la part contributive dans les frais d'éducation et d'entretien des enfants mise à la charge du défendeur est fixée jusqu'à concurrence de sa part dans les facultés cumulées des parties.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Motifs des jugements et arrêts - Défaut de motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Généralités - Matière civile - Enfants - Frais d'éducation et d'entretien - Hébergement - Contribution en nature - Contrôle par le juge - Défaut de motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

C.20.0445.F

17 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210917.1F.3](#)

AC nr. ...

De grief van miskenning van de bewijskracht van een akte veronderstelt een geschrift waarvan wordt aangevoerd dat de rechter hiervan een uitlegging heeft gegeven die niet verenigbaar is met de bewoordingen ervan; aangezien een foto geen geschrift is, is het middel dat het arrest verwijt de bewijskracht van de foto's te miskennen niet ontvankelijk.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijskracht -

Le grief de violation de la foi due suppose un écrit dont il est allégué que le juge a donné une interprétation inconciliable avec ses termes; dès lors qu'une photographie n'est pas un écrit, le moyen qui fait grief à l'arrêt de violer la foi due aux photographies est irrecevable.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Foi due aux actes - Violation de la foi due aux actes - Recevabilité - Condition -

Miskenning van de bewijskracht van de akten -
Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Foto
- Artt. 1319, 1320 en 1322 Oud Burgerlijk Wetboek

Photographie

- Art. 1319, 1320 et 1322 Ancien Code civil

C.20.0446.F

27 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210527.1F.7](#)

AC nr. ...

Het vonnis dat de vordering van de eiser verwerpt op grond van een laatste bladzijde van de oorspronkelijke versie van een geneeskundig deskundigenverslag die het in het Nederlands aanhaalt, zonder hiervan de vertaling of de inhoud in het Frans weer te geven, is nietig (1). (1) Cass. 28 juni 2019, AR C.18.0331.N, AC 2019, nr. 411; Cass. 16 september 2004, AR C.04.0132.F, AC 2004, nr. 414; zie Cass. 26 mei 2015, AR P.13.0864.N, AC 2015, nr. 339, dat beslist dat een partij geen rechtmatig belang heeft om een schending van de Taalwet Gerechtszaken aan te voeren, welke hierin bestaat dat een bestreden beslissing citeert uit een stuk dat is opgemaakt in een andere taal dan die van de rechtspleging, indien dat stuk door die partij zelf werd overgelegd tot staving van haar verweer en zijzelf geen vertaling van dat stuk heeft bijgevoegd of aangevraagd en evenmin aanvoert dat de bewijskracht ervan wordt miskend. De omstandigheid dat de eiser het deskundigenverslag heeft neergelegd zonder de vertaling ervan bij te voegen of de vertaling ervan te vragen en evenmin voor het Hof de miskenning van de bewijskracht van dat verslag heeft aangevoerd, laat echter niet toe te oordelen dat het middel niet ontvankelijk is bij gebrek aan rechtmatig belang, aangezien het aanvoert dat een beslissing die de eiser in cassatie benadeelt, de wet schendt: indien het beoogde belang bestaat in het subjectief belang van de eiser in de zin van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek, kan dat belang onmogelijk onrechtmatig zijn, aangezien het ertoe strekt een onwettigheid te sanctioneren; indien het gaat om het objectief belang van het middel, dat bestaat in zijn geschiktheid om tot de vernietiging van de benadelende beslissing te leiden, kan het aan geen enkele legitimiteitsvoorwaarde worden onderworpen; raadpl. in dat verband de noot Th. W. onder Cass. 26 januari 2017, AR C.16.0291.F, AC 2017, nr. 60.

Est nul le jugement qui fonde sa décision de débouter le demandeur d'une demande sur une page de la version originale d'un rapport d'expertise médicale qu'il reproduit en langue néerlandaise sans en donner de traduction ni en restituer la teneur en langue française (1). (1) Cass. 28 juin 2019, RG C.18.0331.N, Pas. 2019, n° 411 ; Cass. 16 septembre 2004, RG C.04.0132.F, Pas. 2004, n° 414 ; voir Cass. 26 mai 2015, RG P.13.0864.N, Pas. 2015, n° 339, qui décide qu'une partie n'a pas d'intérêt légitime à invoquer une violation de la loi du 15 mars 1935 consistant en ce qu'une décision attaquée comporte une citation d'une pièce rédigée dans une langue autre que celle de la procédure lorsque ladite pièce a été produite par cette partie à l'appui de sa défense, qu'elle n'en a elle-même ni joint ni demandé la traduction, et qu'elle n'invoque pas la violation de la foi qui lui est due. Or, la circonstance que le demandeur ait déposé le rapport d'expertise sans joindre ni solliciter sa traduction et qu'il n'ait pas invoqué devant la Cour la violation de la foi qui lui est due, ne permet pas de considérer que le moyen est irrecevable à défaut d'intérêt légitime dès lors qu'il fait valoir qu'une décision infligeant grief au demandeur en cassation est entachée d'une violation de la loi : si l'intérêt visé est l'intérêt subjectif du demandeur au sens de l'article 17 du Code judiciaire, il ne saurait être illégitime dès lors qu'il tend à la sanction d'une illégalité ; s'il s'agit de l'intérêt objectif du moyen, qui s'entend de son aptitude à entraîner la cassation de la décision qui lui cause grief, il ne saurait être soumis à une quelconque condition de légitimité : cons. à cet égard la note signée Th. W. sous Cass. 26 janvier 2017, RG C.16.0291.F, Pas. 2017, n° 60.

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - Vonnissen en arresten - nietigheden - Burgerlijke zaken - Overlegging door de eiser van een Franse vertaling van een bladzijde van een in het Nederlands opgemaakt deskundigenverslag - Vraag van de rechter om de oorspronkelijke versie van het deskundigenverslag te overleggen - Verwerping van een vordering van de eiser op grond van deze versie - Geen

3/11/2025

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - Jugements et arrêts. nullités - Matière civile - Production par le demandeur d'une traduction en français d'une page d'un rapport d'expertise rédigé en langue néerlandaise - Demande du juge de la production de la version originale du rapport d'expertise - Rejet d'une demande du demandeur sur la base de cette version - Pas de traduction - Pas de restitution de sa teneur en langue française

P. 140/1035

vertaling - Geen weergave van de inhoud ervan in het Frans
- Artt. 24 en 37 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 24 et 37 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Hoewel de overtreding van de Taalwet Gerechtszaken, krachtens artikel 40, eerste lid, van die wet, zowel de vorm als de inhoud van de akte aantast, zodat het bestreden vonnis in zijn geheel nietig is, is de vernietiging niettemin beperkt tot die beslissing van het vonnis waartegen het cassatieberoep is gericht en tot de beslissing over de kosten, die hiervan het gevolg is (1). (1) Cass. 20 januari 1992, AR 7607, 7683 en 7740, AC 1991-92, nr. 256.

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - Vonnissen en arresten - nietigheden - Burgerlijke zaken - Overlegging door de eiser van een Franse vertaling van een bladzijde van een in het Nederlands opgemaakt deskundigenverslag - Vraag van de rechter om de oorspronkelijke versie van het deskundigenverslag te overleggen - Verwerping van een vordering van de eiser op grond van deze versie - Geen vertaling - Geen weergave van de inhoud ervan in het Frans - Gevolg - Nietigheid - Grens

- Artt. 1082 en 1095 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 24, 37 en 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Taalzaken - Gerechtszaken - Vonnissen en arresten - Nietigheden - Overlegging door de eiser van een Franse vertaling van een bladzijde van een in het Nederlands opgemaakt deskundigenverslag - Vraag van de rechter om de oorspronkelijke versie van het deskundigenverslag te overleggen - Verwerping van een vordering van de eiser op grond van deze versie - Geen vertaling - Geen weergave van de inhoud ervan in het Frans - Gevolg - Nietigheid - Grens

- Artt. 1082 en 1095 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 24, 37 en 40 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Si, en vertu de l'article 40, alinéa 1er, de la loi du 15 juin 1935, la violation de celle-ci entache tant la forme que le contenu de l'acte, de sorte que le jugement attaqué est entièrement nul, la cassation n'en est pas moins limitée à la seule décision de ce jugement contre laquelle le pourvoi est dirigé et à la décision sur les dépens, qui en est la suite (1). (1) Cass. 20 janvier 1992, RG 7607, 7683 et 7740, Pas. 1992, n° 256.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - Jugements et arrêts. nullités - Matière civile - Production par le demandeur d'une traduction en français d'une page d'un rapport d'expertise rédigé en langue néerlandaise - Demande du juge de la production de la version originale du rapport d'expertise - Rejet d'une demande du demandeur sur la base de cette version - Pas de traduction - Pas de restitution de sa teneur en langue française - Conséquence - Nullité - Limite

- Art. 1082 et 1095 Code judiciaire
- Art. 24, 37 et 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire
CASSATION - Etendue - Matière civile - Langues (Emploi des) - Matière judiciaire - Jugements et arrêts - Nullités - Production par le demandeur d'une traduction en français d'une page d'un rapport d'expertise rédigé en langue néerlandaise - Demande du juge de la production de la version originale du rapport d'expertise - Rejet d'une demande du demandeur sur la base de cette version - Pas de traduction - Pas de restitution de sa teneur en langue française - Conséquence - Nullité - Limite

- Art. 1082 et 1095 Code judiciaire
- Art. 24, 37 et 40 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

De regel van openbare orde krachtens welke de behandeling van de burgerlijke vordering die niet tegelijk met de strafvordering door dezelfde rechter gebeurt, moet worden geschorst zolang niet definitief is beslist over de strafvordering, wordt verantwoord door het feit dat de strafrechtelijke beslissing, ten aanzien van de afzonderlijk ingestelde burgerlijke vordering, in de regel gezag van gewijsde heeft met betrekking tot de punten die de strafvordering en de burgerlijke vordering met elkaar gemeen hebben en geldt enkel wanneer er gevaar bestaat voor onverenigbaarheid of tegenstrijdigheid tussen de beslissing van de strafrechter en die van de burgerlijke rechter, wat ook het geval kan zijn wanneer niet alle partijen in de burgerlijke zaak tevens partij zijn in de strafzaak (1). (1) Zie Cass. 7 september 2020, AR C.18.0316.N, AC 2020, nr. 494.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Naast elkaar behandelde strafvordering en burgerlijke vordering - Schorsing van de burgerlijke vordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La règle d'ordre public selon laquelle l'examen de l'action civile qui n'est pas effectué en même temps que l'action publique par le même juge doit être suspendu tant que l'action publique n'a pas été définitivement jugée se justifie par le fait qu'en règle, à l'égard de l'action civile formée séparément, la décision pénale a l'autorité de la chose jugée sur les points communs à l'action publique et à l'action civile et ne s'applique que s'il existe un risque d'incompatibilité ou de contradiction entre la décision du juge pénal et celle du juge civil, ce qui peut aussi être le cas si toutes les parties à la cause civile ne sont pas également parties à la cause publique (1). (1) Voir Cass. 7 septembre 2020, RG C.18.0316.N, Pas. 2020, n° 494.

ACTION CIVILE - Action publique et action civile examinées côté à côté - Suspension de l'action civile

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

C.20.0450.N

7 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210507.1N.4](#)

AC nr. ...

Uit de relatieve werking van de niet-tegenwerpelijheid die slechts in het voordeel strekt van de schuldeiser die bewarend beslag heeft gelegd, volgt dat indien een schuldeiser beslag op een onroerend goed heeft gelegd en heeft overgeschreven, een latere overdracht van dat goed hem niet tegenwerpelij is en een daaropvolgend faillissement van de schuldenaar niet eraan in de weg staat dat het beslag wordt verdergezet.

BESLAG - Bewarend beslag - Onroerend goed - Overschrijving - Latere overdracht - Faillissement

- Art. 25 Wet 8 augustus 1997
- Art. 1444 Gerechtelijk Wetboek

Il suit de l'effet relatif de l'inopposabilité qui ne profite qu'au créancier saisissant à titre conservatoire que, si un créancier fait procéder à la saisie d'un bien immobilier et a transcrit cette saisie, la cession ultérieure de ce bien ne lui est pas opposable et que la faillite subséquente du débiteur ne fait pas obstacle au maintien de la saisie.

SAISIE - Saisie conservatoire - Bien immobilier - Transcription - Cession ultérieure - Faillite

- Art. 25 L. du 8 août 1997 sur les faillites
- Art. 1444 Code judiciaire

C.20.0452.N

28 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210528.1N.4](#)

AC nr. ...

De uitvoerbare titel die strekt tot ontruiming van een onroerend goed door de in de titel aangeduide executieplichtige "en de zijnen", kan ook worden tenuitvoergelegd tegen diegenen die het goed bezetten en hun recht ontleen aan de executieplichtige, met in achtneming van hun rechtmatige belangen en de vereiste zorgvuldigheid.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerbare titel - Executieplichtige "en de zijnen" - Draagwijdte

- Artt. 1386 en 1494 Gerechtelijk Wetboek

Le titre exécutoire qui tend à l'évacuation d'un immeuble par le débiteur de l'exécution désigné dans le titre "et les siens" peut également être exécuté contre ceux qui occupent l'immeuble et qui tirent leur droit du débiteur de l'obligation, en tenant compte de leurs intérêts légitimes et de la diligence requise.

SAISIE - Saisie exécution - Titre exécutoire - Débiteur de l'exécution "et les siens" - Portée

- Art. 1386 et 1494 Code judiciaire

Een uitvoerbare titel wegens zekere en vaststaande zaken kan worden tenuitvoergelegd tegen degene die uit de titel als executieplichtige blijkt.

BESLAG - Gedwongen tenuitvoerlegging - Uitvoerbare titel - Tenuitvoerlegging

- Artt. 1386 en 1494 Gerechtelijk Wetboek

Un titre exécutoire pour choses liquides et certaines peut être exécuté contre celui que le titre fait apparaître comme débiteur de l'exécution.

SAISIE - Saisie exécution - Titre exécutoire - Exécution

- Art. 1386 et 1494 Code judiciaire

C.20.0458.F

15 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210315.3F.5](#)

AC nr. ...

De volledige uitoefening van het recht van de huurder om de huurhernieuwing te vragen sluit niet uit dat hem een verlenging kan worden toegestaan; een dergelijke verlenging vereist dat de partijen hiermee opnieuw instemmen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 185.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Volledige uitoefening van het recht van de huurder om de huurhernieuwing te vragen - Verlenging van de huur

- Art. 13, eerste lid Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

L'épuisement du droit du preneur de demander le renouvellement du bail n'exclut pas qu'une prorogation puisse lui être consentie; une telle prorogation exige un nouveau consentement des parties (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Epuisement du droit du preneur de demander le renouvellement du bail - Prorogation du bail

- Art. 13, al. 1er L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

De uitwinningsvergoeding waarop de huurder recht heeft op grond van artikel 25 Handelshuurwet veronderstelt dat de huurder het recht heeft de huurhernieuwing te vragen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 185.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Uitwinningsvergoeding

- Art. 25 Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

L'indemnité d'éviction à laquelle le preneur a droit sur la base de l'article 25 de la loi du 30 avril 1951 suppose que le preneur dispose du droit de solliciter le renouvellement de son bail (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Indemnité d'éviction

- Art. 25 L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

De omstandigheid dat de huurder geen uitwinningsvergoeding kan genieten, sluit niet uit dat hij de vergoeding van de door een fout van de verhuurder veroorzaakte schade kan vorderen op grond van het gemeen recht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 185.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Geen recht op een uitwinningsvergoeding - Fout van de verhuurder

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel dat rechtsmisbruik verbiedt - Huur van goederen - Handelshuur - Einde (Opzegging. Huurhernieuwing. Enz) - Geen recht op een uitwinningsvergoeding - Fout van de verhuurder

RECHTSMISBRUIK - Algemeen rechtsbeginsel dat rechtsmisbruik verbiedt - Huur van goederen - Handelshuur - Einde (Opzegging. Huurhernieuwing. Enz) - Geen recht op een uitwinningsvergoeding - Fout van de verhuurder

La circonstance que le preneur ne puisse bénéficier d'une indemnité d'éviction n'exclut pas que le preneur puisse réclamer la réparation du dommage causé par une faute du bailleur sur la base du droit commun (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Pas de droit à une indemnité d'éviction - Faute du bailleur

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit qui prohibe l'abus de droit - Louage de choses - Bail commercial - Fin (Congé. Renouvellement. Etc) - Pas de droit à une indemnité d'éviction - Faute du bailleur

ABUS DE DROIT - Principe général du droit qui prohibe l'abus de droit - Louage de choses - Bail commercial - Fin (Congé. Renouvellement. Etc) - Pas de droit à une indemnité d'éviction - Faute du bailleur

Hoewel de verhuurder de huurder uit het gehuurde goed kan zetten zonder hem een uitwinningsvergoeding te moeten betalen wanneer de huurder niet langer het recht heeft de huurhernieuwing te vragen en hem geen enkele verlenging werd toegestaan, heeft de verhuurder niet het recht zich de door de huurder in de gehuurde locatie uitgebatede handelszaak toe te eigenen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 185.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Volledige uitoefening van het recht van de huurder om de huurhernieuwing te vragen - Geen verlenging van de huur - Gevolg voor de huurder - Lot van de door de huurder uitgebatede handelszaak

- Artt. 13, eerste lid, en 25 Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

S'il peut évincer le preneur sans devoir lui payer une indemnité d'éviction lorsque celui-ci ne dispose plus du droit de solliciter le renouvellement de son bail et qu'aucune prorogation ne lui a été consentie, le bailleur ne dispose pas du droit de s'approprier le fonds de commerce exploité par le preneur dans les lieux loués (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé. renouvellement. etc) - Epuisement du droit du preneur de demander le renouvellement du bail - Pas de prorogation du bail - Conséquence pour le preneur - Sort du fonds de commerce exploité par le preneur

- Art. 13, al. 1er, et 25 L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

Wanneer het onmogelijk blijkt om de inhoud van de door de verwijzingsregel aangewezen buitenlandse wet met zekerheid vast te stellen, kan de rechter, krachtens de regel van de vervanging door de lex fori, zelfs op definitieve wijze, toepassing maken van de Belgische wet om het geschil te beslechten indien hij vaststelt dat de oplossing ervan niet kan worden uitgesteld (1). (1) Zie concl. OM.

Lorsqu'il est impossible de déterminer avec certitude la teneur de la loi étrangère désignée par la règle de conflit, le juge peut, en vertu de la règle de la suppléance de la loi du for, faire application, même à titre définitif, de la loi belge pour trancher le litige s'il constate que la solution de celui-ci ne peut être différée (1). (1) Voir les concl. du MP.

C.20.0465.N

21 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211021.1N.2](#)

AC nr. ...

Hoewel de opheffing van artikel III.26, § 2, WER bij artikel 2 van de wet van 2 mei 2019, en in werking getreden op 27 mei 2019 onmiddellijk van toepassing is, blijft op de vordering die werd ingesteld vòòr 27 mei 2019 en waarover de rechter op die datum nog geen uitspraak heeft gedaan het op het ogenblik van het instellen van die vordering geldende artikel III.26, § 2, WER van toepassing.

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Handels- of ambachtsonderneming - Inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen - Vordering gebaseerd op niet-ingeschreven activiteit - Niet-ontvankelijkheid - Opheffing wetsbepaling - Werking in de tijd - Taak van de rechter

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. III.26, § 2 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Handels- of ambachtsonderneming - Inschrijving in de Kruispuntbank van Ondernemingen - Vordering gebaseerd op niet-ingeschreven activiteit - Niet-ontvankelijkheid - Opheffing wetsbepaling - Werking in de tijd - Taak van de rechter

- Art. 3 Gerechtelijk Wetboek
- Art. III.26, § 2 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Bien que l'abrogation de l'article III.26, § 2, du Code de droit économique par l'article 2 de la loi du 2 mai 2019, entrée en vigueur le 27 mai 2019, soit d'application immédiate, l'action introduite avant le 27 mai 2019 et sur laquelle le juge n'a pas encore statué à cette date continue de relever de l'article III.26, § 2 en vigueur au moment de l'introduction de cette action.

SOCIETES - Généralités. règles communes - Entreprise commerciale ou artisanale - Inscription à la Banque-Carrefour des entreprises - Action basée sur une activité non inscrite - Irrecevabilité - Abrogation d'une disposition légale - Effet dans le temps - Mission du juge

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. III.26, § 2 Code de droit économique

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Entreprise commerciale ou artisanale - Inscription à la Banque-Carrefour des entreprises - Action basée sur une activité non inscrite - Irrecevabilité - Abrogation d'une disposition légale - Effet dans le temps - Mission du juge

- Art. 3 Code judiciaire
- Art. III.26, § 2 Code de droit économique

C.20.0478.F

24 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210924.1F.4](#)

AC nr. ...

Het in aanmerking nemen van een door een onderzoeksrechter bevolen deskundigenverslag waaraan een partij bij die procedure niet heeft deelgenomen, om het bestaan te onderzoeken van een feit dat wordt aangevoerd in een aan een burgerlijk rechtscollege voorgelegde procedure, houdt noch een schending van artikel 6 EVRM noch een miskenning van het recht van verdediging in.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Burgerlijke rechtspleging - Feitelijk bestaan - Beoordeling - Inaanmerkingneming van een door een onderzoeksrechter bevolen deskundigenverslag - Andere procedure - Bij die procedure afwezige partij

Le fait de prendre en considération, pour apprécier l'existence d'un fait allégué dans une procédure diligente devant une juridiction civile, une expertise ordonnée par un juge d'instruction et à laquelle une partie à cette procédure n'a pas pris part n'implique la violation ni de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni des droits de la défense.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Procédure civile - Existence de fait - Appréciation - Prise en considération d'une expertise ordonnée par un juge d'instruction - Autre procédure - Partie absente à cette procédure

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Burgerlijke rechtspleging - Feitelijk bestaan - Beoordeling - Inaanmerkingneming van een door een onderzoeksrechter bevolen deskundigenverslag - Andere procedure - Bij die procedure afwezige partij

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Procédure civile - Existence de fait - Appréciation - Prise en considération d'une expertise ordonnée par un juge d'instruction - Autre procédure - Partie absente à cette procédure

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

C.20.0506.N

14 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210514.1N.10](#)

AC nr. ...

De gebondenheid aan algemene contractvoorwaarden vereist dat de wederpartij voor of bij de contractsluiting kennis had van deze voorwaarden of ten minste de mogelijkheid had om hiervan effectief kennis te nemen en zij hiermee heeft ingestemd zodat de loutere verwijzing naar deze contractvoorwaarden voor of bij de contractsluiting daartoe, in beginsel, ontoereikend is (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Algemene contractvoorwaarden - Gebondenheid

- Art. 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

Pour être liée par les conditions générales d'un contrat, il faut que l'autre partie ait eu connaissance de ces conditions avant ou au moment de la conclusion du contrat ou qu'elle ait eu au moins la possibilité d'en prendre effectivement connaissance et qu'elle y ait consenti. de sorte que le simple renvoi à ces conditions contractuelles avant ou lors de la conclusion du contrat est, en principe, insuffisante à cette fin (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Consentement - Conditions générales du contrat - Être lié par elles

- Art. 1108 Ancien Code civil

C.20.0520.F

6 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210506.1F.1](#)

AC nr. ...

De opschortende voorwaarde beïnvloedt het bestaan van de overeenkomst niet maar leidt tot de opschorting van de uitvoering van de hiermee gepaard gaande verbintenis (1). (1) Zie concl. OM op datum in Pas. 2021, nr. 329.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Opschortende voorwaarde

- Artt. 1168 en 1180 Oud Burgerlijk Wetboek

VERBINTENIS - Opschortende voorwaarde

- Artt. 1168 en 1180 Oud Burgerlijk Wetboek

La condition suspensive n'affecte pas l'existence de la convention mais a pour effet de suspendre l'exécution de l'obligation qui en est assortie (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Condition suspensive

- Art. 1168 et 1180 Ancien Code civil

OBLIGATION - Condition suspensive

- Art. 1168 et 1180 Ancien Code civil

Wanneer de eigenaar van een onroerend goed dat het voorwerp uitmaakt van een pachtovereenkomst, dat goed aan een derde-verkrijger verkoopt onder de opschortende voorwaarde dat de eigenaar door de vrederechter gemachtigd wordt om het goed te verkopen zonder dat het recht van voorverkoop van de pachter kan worden uitgeoefend, heeft de derde-verkrijger, net als die eigenaar, het vereiste belang en de hoedanigheid om de rechtsvordering ter vervulling van die voorwaarde in te stellen (1). (1) Zie concl. OM op datum in Pas. 2021, nr. 329.

VORDERING IN RECHTE - Belang en hoedanigheid - Pacht - Voorkooprecht - Verkoop aan iemand anders dan de pachter - Opschortende voorwaarde van de machtiging van de vrederechter - Rechtsvordering ter vervulling van die voorwaarde - Belang en hoedanigheid van de derde-verkrijger

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1168 en 1180 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 48 en 52, 7° en 8° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorverkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Voorkooprecht - Verkoop aan iemand anders dan de pachter - Opschortende voorwaarde van de machtiging van de vrederechter - Rechtsvordering ter vervulling van die voorwaarde - Belang en hoedanigheid van de derde-verkrijger

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 1168 en 1180 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 48 en 52, 7° en 8° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorverkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Lorsque le propriétaire d'un bien immobilier faisant l'objet d'un bail à ferme vend ce bien à un tiers acquéreur sous la condition suspensive de l'obtention de l'autorisation du juge de paix de vendre ce bien sans que le droit de préemption du preneur à ferme puisse être exercé, le tiers acquéreur dispose, à l'instar de ce propriétaire, de l'intérêt et de la qualité requis pour mener l'action visant à l'accomplissement de cette condition (1). (1) Voir les concl. du MP.

DEMANDE EN JUSTICE - Intérêt et qualité - Bail à ferme - Droit de préemption - Vente à une personne autre que le preneur - Condition suspensive de l'autorisation du juge de paix - Action en justice visant à l'accomplissement de cette condition - Intérêt et qualité du tiers acquéreur

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 1168 et 1180 Ancien Code civil
- Art. 48 et 52, 7° et 8° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Droit de préemption - Vente à une personne autre que le preneur - Condition suspensive de l'autorisation du juge de paix - Action en justice visant à l'accomplissement de cette condition - Intérêt et qualité du tiers acquéreur

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 1168 et 1180 Ancien Code civil
- Art. 48 et 52, 7° et 8° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

De ambtshalve vordering kan door het openbaar ministerie worden ingesteld telkens als er sprake is van een schending van een bepaling van openbare orde of van een bepaling die de openbare orde raakt; de vereisten van de openbare orde die een dergelijke tussenkomst kunnen verantwoorden, impliceren dat de openbare orde in het gedrang wordt gebracht door een feitelijke toestand die verholpen moet worden (1). (1) Cass. 22 mei 2019, AR P.19.0252.F, Pas. 2019, nr. 311, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal Nolet de Brauwere op datum in Pas.; Cass. 28 januari 2016, AR C.14.0237.N, Pas. 2016, nr. 63.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Openbaar ministerie - Rechtsvordering van ambtswege

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

NATIONALITEIT - Erkenning van staatloosheid - Openbaar ministerie - Rechtsvordering van ambtswege

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Rechtsvordering van ambtswege

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

OPENBARE ORDE - Openbaar ministerie - Burgerlijke zaken - Rechtsvordering van ambtswege - Openbare orde

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

L'action d'office appartient au ministère public chaque fois qu'une disposition d'ordre public ou concernant l'ordre public a été violée; les exigences de l'ordre public qui peuvent justifier pareille intervention impliquent que l'ordre public soit mis en péril par un état de choses auquel il importe de remédier (1). (1) Cass. 22 mai 2019, RG P.19.0252.F, Pas. 2019, n° 311, avec concl. « dit en substance » de M. Nolet de Brauwere, avocat général; Cass. 28 janvier 2016, RG C.14.0237.N, Pas. 2016, n° 63.

ACTION CIVILE - Ministère public - Action d'office

- Art. 138bis Code judiciaire

NATIONALITE - Reconnaissance de l'apatridie - Ministère public - Action d'office

- Art. 138bis Code judiciaire

MINISTERE PUBLIC - Matière civile - Action d'office

- Art. 138bis Code judiciaire

ORDRE PUBLIC - Ministère public - Matière civile - Action d'office - Ordre public

- Art. 138bis Code judiciaire

C.20.0528.F

22 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210422.1F.3](#)

AC nr. ...

In geval van verwijzing met het oog op voeging van de vorderingen wegens aanhangigheid, heeft de rechtbank die over de zaak een ander vonnis heeft gewezen dan een beschikking van inwendige orde altijd voorrang; onder vonnis over de zaak moet een vonnis worden begrepen dat uitspraak doet over een van de vorderingen die gevoegd moeten worden wegens aanhangigheid.

AANHANGIG GEDING - Verwijzing met het oog op voeging van de vorderingen - Rechtbank op verwijzing - Rechtbank die over de zaak een vonnis heeft gewezen

- Art. 565, tweede lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

AANHANGIG GEDING - Rechtbank die over de zaak een vonnis heeft gewezen

- Art. 565, tweede lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

En cas de renvoi pour jonction des demandes en raison d'une situation de litispendance, le tribunal qui a rendu sur l'affaire un jugement autre qu'une disposition d'ordre intérieur est toujours préféré; par jugement rendu sur l'affaire, il y a lieu d'entendre un jugement statuant sur une des demandes devant être jointe en raison de la situation de litispendance.

LITISPENDANCE - Renvoi pour jonction des demandes - Tribunal de renvoi - Tribunal qui a rendu sur l'affaire un jugement

- Art. 565, al. 2, 3° Code judiciaire

LITISPENDANCE - Tribunal qui a rendu sur l'affaire un jugement

- Art. 565, al. 2, 3° Code judiciaire

C.20.0529.F

15 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211015.1F.2](#)

AC nr. ...

Bij gebrek aan een gemeenschappelijke titel bepaalt de rechter in feite de grens tussen de eigendommen; het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing naar recht heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 17 september 1987, AR 7704 (AC 1987-88, 80).

EIGENDOM - Eigendomsrecht - Afpaling - Geen gemeenschappelijke titel - Grens tussen de aanpalende eigendommen - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht van het Hof

- Art. 642 Oud Burgerlijk Wetboek

À défaut de titre commun, le juge établit en fait la limite entre les propriétés; la Cour vérifie seulement si, de ses constatations, il a pu légalement déduire sa décision (1). (1) Voir Cass. 17 septembre 1987, RG 7704 (Bull. et Pas., 1988, I, 73).

PROPRIÉTÉ - Droit de propriété - Bornage - Pas de titre commun - Limite entre les propriétés contiguës - Appréciation souveraine du juge - Contrôle de la Cour

- Art. 642 Ancien Code civil

Bij gebrek aan een gemeenschappelijke titel bepaalt de rechter in feite de grens tussen de eigendommen; het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing naar recht heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 17 september 1987, AR 7704 (AC 1987-88, 80).

AFPALING - Geen gemeenschappelijke titel - Grens tussen de aanpalende eigendommen - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht van het Hof

- Art. 642 Oud Burgerlijk Wetboek

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Eigendomsrecht - Afpaling - Geen gemeenschappelijke titel - Grens tussen de aanpalende eigendommen - Toezicht van het Hof

- Art. 642 Oud Burgerlijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Burgerlijke zaken - Eigendomsrecht - Afpaling - Geen gemeenschappelijke titel - Grens tussen de aanpalende eigendommen - Toezicht van het Hof

- Art. 642 Oud Burgerlijk Wetboek

À défaut de titre commun, le juge établit en fait la limite entre les propriétés; la Cour vérifie seulement si, de ses constatations, il a pu légalement déduire sa décision (1). (1) Voir Cass. 17 septembre 1987, RG 7704 (Bull. et Pas., 1988, I, 73).

BORNAGE - Pas de titre commun - Limite entre les propriétés contiguës - Appréciation souveraine du juge - Contrôle de la Cour

- Art. 642 Ancien Code civil

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Appréciation souveraine par le juge du fond - Droit de propriété - Bornage - Pas de titre commun - Limite entre les propriétés contiguës - Contrôle de la Cour

- Art. 642 Ancien Code civil

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière civile - Droit de propriété - Bornage - Pas de titre commun - Limite entre les propriétés contiguës - Contrôle de la Cour

- Art. 642 Ancien Code civil

De partij die aanvoert dat de grens tussen twee erven voortvloeit uit een usucapio, draagt hiervan de bewijslast.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Eigendomsrecht - Afpaling - Geen gemeenschappelijke titel - Grens tussen de aanpalende eigendommen - Usucapio - Bewijslast

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

EIGENDOM - Eigendomsrecht - Afpaling - Geen gemeenschappelijke titel - Grens tussen de aanpalende eigendommen - Usucapio - Bewijslast

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek

La partie qui soutient que la limite séparative entre deux fonds résulte d'une usucapion supporte la charge de la preuve de cette dernière.

PREUVE - Matière civile - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Droit de propriété - Bornage - Pas de titre commun - Limite entre les propriétés contiguës - Usucapion - Charge de la preuve

- Art. 870 Code judiciaire

PROPRIÉTÉ - Droit de propriété - Bornage - Pas de titre commun - Limite entre les propriétés contiguës - Usucapion - Charge de la preuve

- Art. 870 Code judiciaire

De rechter beoordeelt in feite of het bezit voortdurend en onafgebroken, ongestoord, openbaar, niet-dubbelzinnig en als eigenaar is; het Hof gaat enkel na of hij uit zijn vaststellingen zijn beslissing naar recht heeft kunnen afleiden.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Voorwaarden van het bezit - Toezicht van het Hof

- Art. 2229 Oud Burgerlijk Wetboek

EIGENDOM - Aankoop - Verjaring - Voorwaarden van het bezit - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht van het Hof

- Art. 2229 Oud Burgerlijk Wetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Burgerlijke zaken - Verjaring - Voorwaarden van het bezit - Toezicht van het Hof

- Art. 2229 Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Algemeen - Voorwaarden van het bezit - Onaantastbare beoordeling door rechter - Toezicht van het Hof

- Art. 2229 Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge apprécie en fait si une possession est continue et non interrompue, paisible, publique, non équivoque, et à titre de propriétaire; la Cour vérifie seulement si, de ses constatations, il a pu légalement déduire sa décision.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Appréciation souveraine par le juge du fond - Conditions de la possession - Contrôle de la Cour

- Art. 2229 Ancien Code civil

PROPRIETE - Acquisition - Prescription - Conditions de la possession - Appréciation souveraine du juge - Contrôle de la Cour

- Art. 2229 Ancien Code civil

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière civile - Prescription - Conditions de la possession - Contrôle de la Cour

- Art. 2229 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Généralités - Conditions de la possession - Appréciation souveraine du juge - Contrôle de la Cour

- Art. 2229 Ancien Code civil

C.20.0537.F

24 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210624.1F.4](#)

AC nr. ...

Artikel 544 Oud Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de eigendom het recht is om op de meest volstreckte wijze van een zaak het genot te hebben en daarover te beschikken, mits men er geen gebruik van maakt dat strijdig is met de wetten of met de verordeningen; hieruit volgt dat wanneer de schuldenaar dat genot aantast door de foutieve niet-uitvoering van een contractuele verbintenis, de schuldeiser het bestaan aantoonde van schade die door de schuldenaar moet worden vergoed, zonder dat hij daarenboven moet aantonen dat die aantasting hem andere schade dan die aantasting heeft berokkend (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 477.

OVEREENKOMST - Verbindende kracht (niet-uitvoering) - Eigendomsrecht van de schuldeiser - Aantasting door de schuldenaar - Schade - Bestaan

- Artt. 544, en 1149 Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 544 de l'ancien Code civil dispose que la propriété est le droit de jouir et de disposer des choses de la manière la plus absolue, pourvu qu'on n'en fasse pas un usage prohibé par les lois ou par les règlements; il s'ensuit que, lorsque le débiteur porte atteinte, par l'inexécution fautive d'une obligation contractuelle, à cette jouissance, le créancier justifie de l'existence d'un dommage dont la débiteur doit réparation, sans être tenu d'établir que cette atteinte lui cause un préjudice autre que cette atteinte (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONVENTION - Force obligatoire (inexécution) - Droit de propriété du créancier - Atteinte portée par le débiteur - Dommage - Existence

- Art. 544, et 1149 Ancien Code civil

C.20.0539.N

30 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210930.1N.11](#)

AC nr. ...

Er is sprake van een gebruik in de zin van de artikelen 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek wanneer het ingeroepen gebruik als algemeen geldend wordt beschouwd in een bepaalde streek of beroepskring derwijze dat wordt vermoed dat de partijen dat gebruik kennen en zij geacht worden, door het niet uit hun overeenkomst uit te sluiten, het erin op te nemen (1). (1) Cass. 11 september 2008, AR C.06.0684.F, AC 2008, nr. 462; Cass. 9 december 1999, AR C.96.0209.N, AC 1999, nr. 672; Cass. 24 februari 1966, AC 1966, 818; Cass. 29 mei 1947, AC 1947, 171.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Gebruik

- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Gebruik

- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Gebruik

- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Gebruik

- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek
- Artt. 1135 en 1160 Oud Burgerlijk Wetboek

Il est question d'usage au sens des articles 1135 et 1160 de l'ancien Code civil lorsque l'usage invoqué est généralement reconnu applicable dans une région déterminée ou dans un milieu professionnel déterminé, de telle sorte que les parties sont présumées avoir connaissance de cet usage et qu'en ne l'excluant pas de leur contrat, elles sont réputées l'incorporer dans celui-ci (1). (1) Cass. 11 septembre 2008, RG C.06.0684.F, Pas. 2008, n° 462 ; Cass. 9 décembre 1999, RG C.96.0209.N, Pas. 1999, n° 672 ; Cass. 24 février 1966, Bull et Pas. 1966, I, 818 ; Cass. 29 mai 1947, Bull et Pas. 1947, I, 217.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Usage

- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil
- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Usage

- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil
- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Usage

- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil
- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Usage

- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil
- Art. 1135 et 1160 Ancien Code civil

C.20.0543.F

7 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210607.3F.4](#)

AC nr. ...

De vijfjarige verjaringstermijn van een rechtsvordering tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid gaat in de dag na de datum, die door de rechter in feite moet worden vastgesteld, waarop de benadeelde daadwerkelijk kennis heeft gekregen van alle gegevens die hij nodig heeft om een aansprakelijkheidsvordering te kunnen instellen (1). (1) Cass. 5 december 2019, AR C.19.0245.N, AC 2019, nr. 649.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Algemeen - Verjaring - Aanvang van de termijn - Tijdstip

- Art. 2262 bis, § 1er, al. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Aansprakelijkheid buiten overeenkomst - Rechtsvordering tot vergoeding van schade - Aanvang van de verjaringstermijn - Tijdstip

- Art. 2262 bis, § 1er, al. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

La prescription de cinq ans d'une demande en réparation d'un dommage fondée sur une responsabilité extracontractuelle prend cours le lendemain du jour, qu'il revient au juge de déterminer en fait, où la personne lésée a effectivement connaissance de tous les éléments nécessaires pour pouvoir former une demande en responsabilité (1). (1) Cass. 5 décembre 2019, RG C.19.0245.N, Pas. 2019, n° 649.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Généralités - Prescription - Prise de cours du délai - Moment

- Art. 2262 bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Responsabilité hors contrat - Demande en réparation d'un dommage - Prise de cours du délai de prescription - Moment

- Art. 2262 bis, § 1er, al. 2 Ancien Code civil

C.20.0546.N

21 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211021.1N.7](#)

AC nr. ...

Onrechtstreekse schenkingen, zoals de betaling door een derde een onrechtstreekse schenking kan uitmaken wanneer die betaling gebeurt met het inzicht om te schenken, gebeuren niet onder de vorm van een schenkingsakte maar onder de vorm van een andere rechtshandeling die eveneens een vermogensverschuiving bewerkstelligt en neutraal is in die zin dat ze zowel onder bezwarende titel als om niet kan zijn (1). (1) Zie Cass. 25 januari 2010, AR C.09.0093.F, AC 2010, nr. 57; Cass. 11 februari 2000, AR C.98.0196.F, AC 2000, nr. 108.

SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Onrechtstreekse schenking - Betaling door een derde met inzicht om te schenken - Vorm

- Art. 931 Oud Burgerlijk Wetboek

Les donations indirectes, à l'instar du paiement par un tiers qui peut constituer une donation indirecte lorsque ce paiement a lieu dans l'intention de faire une donation, ne s'effectuent pas sous la forme d'un acte de donation mais sous la forme d'un autre acte qui réalise également un transfert de richesse et est neutre en ce sens qu'il peut être tant à titre onéreux qu'à titre gratuit (1). (1) Voir Cass. 25 janvier 2010, RG C.09.0093.F, Pas. 2010, n° 57 ; Cass. 11 février 2000, RG C.98.0196.F, Pas. 2000, n° 108.

DONATIONS ET TESTAMENTS - Donation indirecte - Paiement par un tiers dans l'intention de faire une donation - Forme

- Art. 931 Ancien Code civil

Voor het bewijs van het bestaan van een onrechtstreekse schenking moet een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds het bewijs van de neutrale rechtshandeling als drager van de onrechtstreekse schenking, dat onderworpen is aan het vereiste van een geschrift indien zij de waarde van 375 euro te boven gaat, en anderzijds het bewijs van het inzicht om te schenken dat van die rechtshandeling een schenking maakt en dat kan worden geleverd met alle middelen van recht, met inbegrip van getuigenissen en vermoedens, zonder dat daartoe een geschrift of een begin van bewijs door geschrift is vereist (1). (1) Zie Cass. 26 oktober 2006, AR C.05.0167.F, AC 2006, nr. 516; Cass. 6 december 2002, AR C.00.0099.N, AC 2002, nr. 654.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Betaling door een derde met inzicht om te schenken - Onrechtstreekse schenking - Bewijs van het bestaan - Bewijsregels - Toepassing

- Artt. 931 en 1341 Oud Burgerlijk Wetboek

S'agissant de la preuve de l'existence d'une donation indirecte, il y a lieu de distinguer, d'une part, la preuve de l'acte neutre en tant que support de la donation indirecte, qui est soumise à la condition d'un écrit s'il excède la valeur de 375 euros, d'autre part, la preuve de l'intention de donner qui fait de cet acte une donation et qui peut être rapportée par tous moyens de preuve, y compris par témoignages et présomptions, sans qu'un écrit ou un commencement de preuve par écrit soit requis à cette fin (1). (1) Voir Cass. 26 octobre 2006, RG C.05.0167.F, Pas. 2006, n° 516 ; Cass. 6 décembre 2002, RG C.00.0099.N, Pas. 2002, n° 654.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Paiement par un tiers dans l'intention de faire une donation - Donation indirecte - Preuve d'existence - Règles de la preuve - Application

- Art. 931 et 1341 Ancien Code civil

C.20.0547.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.3](#)

AC nr. ...

De werking van het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit*, dat strekt tot het tenietdoen van de rechtgevolgen die uit een bedrieglijke gedraging voortvloeien, reikt niet verder dan nodig is om te verhinderen dat het door bedrog beoogde doel wordt bereikt.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel "fraus omnia corrumpit" - Werking - Doel

L'effet du principe général du droit *Fraus omnia corrumpit*, qui vise à mettre à néant les effets juridiques découlant d'un comportement dolosif n'excède pas ce qui est nécessaire pour empêcher la réalisation de l'objectif poursuivi par dol.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit "fraus omnia corrumpit" - Effet - But

Een verbintenis heeft een ongeoorloofd voorwerp wanneer zij ertoe strekt een toestand te doen ontstaan of in stand te houden die in strijd is met de openbare orde of met dwingende wetsbepalingen en kan om die reden geen gevolg hebben (1). (1) Cass. 22 januari 2021, AR C.19.0303.N, AC 2021, nr. 49, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.38; Cass. 8 maart 2018, AR C.17.0390.N, AC 2018, nr.163; ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.3.

VERBINTENIS - Ongeoorloofd voorwerp - Draagwijdte
- Artt. 6 en 1108 Oud Burgerlijk Wetboek

Une obligation a un objet illicite lorsqu'elle vise à créer ou à maintenir une situation contraire à l'ordre public ou à des dispositions légales impératives et ne peut, dès lors, n'avoir aucun effet (1). (1) Cass. 22 janvier 2021, RG C.19.0303.N, Pas. 2021, n° 49, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.38 ; Cass. 8 mars 2018, RG C.17.0390.N, Pas. 2018, n° 163 ; ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180308.3.

OBLIGATION - Objet illicite - Portée
- Art. 6 et 1108 Ancien Code civil

C.20.0549.F

5 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211105.1F.4](#)

AC nr. ...

In burgerlijke zaken is, uit het oogpunt van de omvang van de vernietiging, het dictum waartegen geen enkele partij in het cassatiegeding een ontvankelijk cassatieberoep kan instellen, niet onderscheiden van het bestreden dictum (1). (1) Cass. 6 december 2013, AR C.12.0567.F, AC 2013, nr. 665, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 13 januari 2005, AR C.04.0280.F, AC 2005, nr. 22.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Niet-afzonderlijk dictum

En matière civile, n'est, du point de vue de l'étendue de la cassation, pas un dispositif distinct du dispositif attaqué celui qui ne peut être l'objet d'un pourvoi recevable d'aucune des parties à l'instance en cassation (1). (1) Cass. 6 décembre 2013, RG C.12.0567.F, Pas. 2013, n° 665, avec concl. MP; Cass. 13 janvier 2005, C.04.0280.F, Pas. 2005, n° 22.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Dispositif non distinct

Een partij in het geding voor de feitenrechter die niet in het cassatiegeding werd opgeroepen door de eiser of door de verweerder en wier vrijwillige tussenkomst in dit geding niet-ontvankelijk wordt verklaard, is voor de toepassing van de regels inzake de omvang van de cassatie geen partij in het cassatiegeding (1). (1) Zie Cass. 18 maart 2016, AR C.15.0181.F, AC 2016, nr. 194; Cass. 6 december 2013, AR C.12.0567.F, AC 2013, nr. 665, met concl. OM op datum in Pas..

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Burgerlijke zaken - Partij
3/11/2025

Une partie en cause devant le juge du fond qui n'a pas été appelée dans l'instance en cassation par la partie demanderesse ou la partie défenderesse et dont l'intervention volontaire dans cette instance est déclarée irrecevable n'est, pour l'application des règles relatives à l'étendue de la cassation, pas une partie à l'instance en cassation (1). (1) Voir Cass. 18 mars 2016, RG C.150181.F, Pas. 2016, n° 194; Cass. 6 décembre 2013, RG C.12.0567.F, Pas. 2013, n° 665, avec concl. MP.

CASSATION - Etendue - Matière civile - Partie en cause devant le

in het geding voor de feitenrechter - Niet in het cassatiegeding opgeroepen partij - Noch door de eiser noch door de verweerder - Vrijwillige tussenkomst in het cassatiegeding - Niet-ontvankelijk verklaard - Gevolg ten aanzien van de regels inzake de omvang van de cassatie

juge du fond - Non appelée dans l'instance en cassation - Ni par la partie demanderesse ni par la partie défenderesse - Intervention volontaire dans l'instance en cassation - Déclarée irrecevable - Conséquence au regard des règles relatives à l'étendue de la cassation

C.20.0550.F

10 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210910.1F.6](#)

AC nr. ...

Het bestaan van een oorzakelijk verband tussen de fout en de schade, zoals deze zich concreet heeft voorgedaan, veronderstelt dat, zonder de fout, de schade niet was ontstaan zoals ze zich heeft voorgedaan; wanneer de rechter het bestaan van een dergelijk verband beoordeelt, moet hij het verloop van de gebeurtenissen reconstrueren zonder de fout in aanmerking te nemen, maar ook zonder de andere voorwaarden te wijzigen waaronder de schade is ontstaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 544.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Oorzakelijk verband - Opdracht van de rechter

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

L'existence d'un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est produit; le juge, qui apprécie l'existence d'un tel lien, doit reconstruire le cours des événements en omettant la faute, mais sans modifier les autres conditions dans lesquelles le dommage est survenu (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par le juge - Lien de causalité - Mission du juge

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

C.20.0552.F

20 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210920.3F.3](#)

AC nr. ...

Het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen wettig heeft kunnen afleiden dat de schriftelijke kennisgeving van de verzekeraar de benadeelde toelaat met zekerheid vast te stellen of de verzekeraar zijn schade zal vergoeden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 567.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Landverzekering - Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar - Verjaring van de vordering - Stuiting - Beëindiging - Schriftelijke kennisgeving van de verzekeraar aan de benadeelde - Bevoegdheid van het Hof

- Art. 89, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Il appartient à la Cour de vérifier si, de ses constatations, le juge a pu légalement déduire que la communication écrite de l'assureur à la personne lésée permet à cette dernière de déterminer, avec certitude, si l'assureur indemniserà son préjudice (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Appréciation souveraine par le juge du fond - Assurances terrestres - Droit propre de la personne lésée contre l'assureur - Prescription de l'action - Interruption - Cessation - Communication écrite de l'assureur à la personne lésée - Pouvoir de la Cour

- Art. 89, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

De stuiting van de verjaring van de vordering die voortvloeit uit het eigen recht dat de benadeelde heeft tegen de verzekeraar eindigt wanneer de benadeelde, bij de ontvangst van de schriftelijke kennisgeving van de verzekeraar, met zekerheid kan vaststellen of laatstgenoemde zijn schade zal vergoeden (1). (1) OM in Pas. 2021, nr. 567.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Landverzekering - Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar - Verjaring van de vordering - Stuiting - Beëindiging

- Art. 89, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar - Verjaring van de vordering - Stuiting - Beëindiging

- Art. 89, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

De feitenrechter beoordeelt in feite of de kennisgeving van de verzekeraar aan die voorwaarde voldoet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 567.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Stuiting - Beëindiging - Schriftelijke kennisgeving van de verzekeraar aan de benadeelde - Burgerlijke zaken - Landverzekering - Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar - Verjaring van de vordering

- Art. 89, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERJARING - Burgerlijke zaken - Stuiting - Landverzekering - Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar - Verjaring van de vordering - Stuiting - Beëindiging - Schriftelijke kennisgeving van de verzekeraar aan de benadeelde - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 89, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Eigen recht van de benadeelde tegen de verzekeraar - Verjaring van de vordering - Stuiting - Beëindiging - Schriftelijke kennisgeving van de verzekeraar aan de benadeelde - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 89, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

L'interruption de la prescription de l'action résultant du droit propre de la personne lésée contre l'assureur prend fin lorsque celle-ci peut déterminer avec certitude, à la réception de la communication écrite de l'assureur, si ce dernier indemniser son préjudice (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Assurances terrestres - Droit propre de la personne lésée contre l'assureur - Prescription de l'action - Interruption - Cessation

- Art. 89, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Droit propre de la personne lésée contre l'assureur - Prescription de l'action - Interruption - Cessation

- Art. 89, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Le juge du fond apprécie en fait si la communication de l'assureur remplit cette condition (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Interruption - Cessation - Communication écrite de l'assureur à la personne lésée - Matière civile - Assurances terrestres - Droit propre de la personne lésée contre l'assureur - Prescription de l'action

- Art. 89, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

PRESCRIPTION - Matière civile - Interruption - Assurances terrestres - Droit propre de la personne lésée contre l'assureur - Prescription de l'action - Interruption - Cessation - Communication écrite de l'assureur à la personne lésée - Pouvoir du juge

- Art. 89, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Droit propre de la personne lésée contre l'assureur - Prescription de l'action - Interruption - Cessation - Communication écrite de l'assureur à la personne lésée - Pouvoir du juge

- Art. 89, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

De werkelijk geleden schade waarvoor de handelsagent van de principaal een bijkomende schadevergoeding kan verkrijgen, die verschilt van de schade die gedekt wordt door de uitwinningsvergoeding, kan slechts betrekking hebben op kosten die de handelsagent op grond van een contractuele verplichting of op advies van de principaal ten behoeve van de uitvoering van de overeenkomst op zich heeft genomen en niet op de kosten die hij vrijwillig en op eigen initiatief heeft gemaakt.

COMMISSIE - Handelsagent - Werkelijk geleden schade - Bijkomende schadevergoeding - Gemaakte kosten

- Art. X.19 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Le préjudice réellement subi pour lequel l'agent commercial peut obtenir du commettant des dommages et intérêts complémentaires, lequel préjudice est distinct du celui que répare l'indemnité d'éviction, ne peut concerner que des frais que l'agent commercial a personnellement engagés en vertu d'une obligation contractuelle ou sur les recommandations du commettant dans l'intérêt de l'exécution du contrat, et non les frais qu'il a faits volontairement et de sa propre initiative.

COMMISSION - Agent commercial - Préjudice réellement subi - Dommages et intérêts complémentaire - Frais engagés

- Art. X.19 Code de droit économique

Een uitwinningsvergoeding zoals bepaald in artikel X.18 WER kan worden gecumuleerd met een bijkomende schadevergoeding zoals bedoeld in artikel X.19 WER, voor zover die andere dan de door de uitwinningsvergoeding gedekte schade vergoedt (1). (1) HvJ (EU) 3 december 2015, C-338/14, Quenon.

COMMISSIE - Handelsagent - Uitwinningsvergoeding - Bijkomende schadevergoeding - Cumul

- Artt. 17.1 en 17.2, c) Richtlijn 86/653/EEG van de Raad van 18 december 1986 inzake de coördinatie van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake zelfstandige handelsagenten

- Artt. X.18 en X.19 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Une indemnité d'éviction, telle qu'elle est visée à l'article X.18 du Code de droit économique peut être cumulée avec des dommages et intérêts complémentaires visés à l'article X.19 de ce code, pour autant qu'ils réparent un préjudice distinct de celui couvert par l'indemnité d'éviction (1). (1) C.J.U.E., arrêt Quenon, 3 décembre 2015, C-338-14.

COMMISSION - Agent commercial - Indemnité d'éviction - Dommages et intérêts complémentaire - Cumul

- Art. 17, § 1er, et 17, § 2, c) Directive du Conseil n° 86/653/CEE du 18 décembre 1986 relative à la coordination des droits des États membres concernant les agents commerciaux indépendants

- Art. X.18 et X.19 Code de droit économique

C.20.0555.N

2 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211202.1N.6](#)

AC nr. ...

De rechter die de genotswaarde en de opbrengstwaarde van het goed evalueert, bepaalt de eventuele vergoeding die bijkomend moet worden ingebracht; de omstandigheid dat de inbrengwaarde van het goed zelf wordt bepaald dan wel geactualiseerd naar het tijdstip van de verdeling van de nalatenschap, sluit niet uit dat bijkomend een vergoeding moet worden ingebracht van hetzij de genotswaarde, hetzij de opbrengstwaarde van het goed voor de periode vanaf het overlijden van de erflater tot de verdeling van diens nalatenschap (1). (1) Zie concl. OM.

ERFENISSEN - Vergoeding van genotswaarde of opbrengstwaarde geschonken goed

3/11/2025

Le juge, qui évalue la valeur de jouissance et la valeur de rapport du bien, détermine l'indemnité complémentaire qui doit éventuellement être rapportée. La circonstance que la valeur de rapport du bien lui-même est déterminée ou actualisée en fonction du moment du partage de la succession n'exclut pas qu'une indemnité complémentaire soit de la valeur de jouissance, soit de la valeur de rapport du bien doive être rapportée pour la période comprise entre le décès du testateur et le partage de sa succession (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SUCCESSION - Indemnisation de la valeur de jouissance et de la valeur de rapport du bien donné

P. 156/1035

- Art. 856 Oud Burgerlijk Wetboek
ERFENISSEN - Waardering geschonken goed
 - Art. 856 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 856 Ancien Code civil
SUCCESSION - Évaluation du bien donné
 - Art. 856 Ancien Code civil

Wanneer de erflater een onroerend goed heeft geschonken met vrijstelling van inbreng in natura en de begiftigde erfgenaam bijgevolg het goed in waarde moet inbrengen, kunnen op grond van artikel 856 Oud Burgerlijk Wetboek op het in te brengen bedrag, dat in de plaats komt van de inbreng in natura, vruchten dan wel interest worden toegekend; die vruchten of interest strekken tot vergoeding van hetzij de genotswaarde, hetzij de opbrengstwaarde van het goed voor de periode vanaf het overlijden van de erflater tot de verdeling van diens nalatenschap (1). (1) Zie concl. OM.

ERFENISSEN - Schenkingen - Inbreng - Inbreng in waarde - Interesten

- Art. 856 Oud Burgerlijk Wetboek
SCHENKINGEN EN TESTAMENTEN - Schenkingen - Inbreng - Inbreng in waarde - Interesten
 - Art. 856 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque le testateur a donné un bien immobilier avec dispense de rapport en nature et que, par conséquent, l'héritier donataire est tenu de rapporter le bien en valeur, des fruits ou des intérêts peuvent, sur la base de l'article 856 de l'ancien Code civil, être accordés sur le montant à rapporter, qui se substitue au rapport en nature; ces fruits ou intérêts tendent à compenser soit la valeur de jouissance, soit la valeur de rapport du bien pour la période comprise entre le décès du testateur et le partage de sa succession (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

SUCCESSION - Donations - Rapport - Rapport en valeur - Intérêts

- Art. 856 Ancien Code civil
DONATIONS ET TESTAMENTS - Donations - Rapport - Rapport en valeur - Intérêts
 - Art. 856 Ancien Code civil

C.20.0560.F

3 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210603.1F.1](#)

AC nr. ...

Wanneer het voornemen op grond waarvan de verhuurder de uitzetting van de huurder heeft verkregen bestaat in de in artikel 16, I, 3°, Handelshuurwet bedoelde afbraak en wederopbouw van de lokalen en de huurder een uitzettingsvergoeding, eventueel vermeerderd met schadevergoeding, vordert omdat de verhuurder zonder van een gewichtige reden te doen blijken dit voornemen niet heeft uitgevoerd binnen de in artikel 25, eerste lid, 3° bepaalde termijn, op grond dat de kosten van de wederopbouw geen drie jaar huur te boven gaan of de werken de ruwbouw van het handelspand niet raken, valt het feit waarop de in artikel 28 van die wet bedoelde rechtsvordering is gegrond in de regel samen met de voltooiing van de door de verhuurder uitgevoerde werken.

HUUR VAN GOEDEREN - Handelshuur - Einde (opzegging, huurhernieuwing, enz.) - Uitzetting van de huurder - Oorzaak - Afbraak en wederopbouw van de lokalen - Overschrijding van de wettelijke termijn - Uitzettingsvergoeding - Feit waarop de rechtsvordering is gegrond

Lorsque l'intention pour laquelle le bailleur a pu évincer le preneur consiste en la démolition et la reconstruction des locaux visée à l'article 16, I, 3°, de la loi sur les baux commerciaux et que le preneur réclame une indemnité d'éviction, majorée éventuellement de dommages-intérêts, au motif que le bailleur, sans justifier d'un motif grave, n'a pas réalisé cette intention dans le délai déterminé à l'article 25, alinéa 1er, 3°, au motif que le coût de la reconstruction ne dépasse pas trois années de loyer, ou au motif que les travaux n'affectent pas le gros œuvre de l'immeuble commercial, le fait donnant ouverture à l'action, visé à l'article 28 de cette loi, coïncide, en règle, avec l'achèvement des travaux effectués par le bailleur.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail commercial - Fin (congé, renouvellement, etc) - Eviction du preneur - Cause - Démolition et reconstruction des locaux - Dépassement du délai légal - Indemnité d'éviction - Fait donnant ouverture à l'action

- Art. 16, I, 3° Wet van 30 april 1951 BURGERLIJK WETBOEK. - BOEK III - TITEL VIII - HOOFDSTUK II, Afdeling 2bis : Regels betreffende de handelshuur in het bijzonder

- Art. 16, I, 3° L. du 30 avril 1951 CODE CIVIL. - LIVRE III - TITRE VIII - CHAPITRE II, Section 2bis : Des règles particulières aux baux commerciaux

C.20.0562.F

24 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210624.1F.5](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 19, eerste lid, Overheidsopdrachtenwet 1993, dat op het geschil van toepassing is, kan de gezamenlijke uitvoering van werken, leveringen of diensten voor rekening van verschillende aanbestedende overheden in het algemeen belang worden samengevoegd in één enkele opdracht en artikel 19, tweede lid, van die wet, dat bepaalt dat de betrokken personen de overheid aanwijzen die of het orgaan dat, in hun gezamenlijke naam, bij de gunning en de uitvoering van de opdracht zal optreden, is van openbare orde; hieruit volgt dat, in geval van een gezamenlijke opdracht, enkel de aangewezen overheid de hoedanigheid van medecontractant heeft en, bijgevolg, de totaalprijs van die gezamenlijke werken verschuldigd is, zonder dat hiervan mag worden afgeweken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 478.

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Gezamenlijke uitvoering van werken, leveringen of diensten - Verschillende aanbestedende overheden - Eén enkele opdracht - Gunning - Aanwijzing van de optredende overheid - Hoedanigheid van medecontractant van de aannemer

- Art. 19, eerste en tweede lid Wet 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten

OVERHEIDSOPDRACHTEN (WERKEN, LEVERINGEN, DIENSTEN) - Artikel 19, tweede lid, Overheidsopdrachtenwet - Bepaling van openbare orde

- Art. 19, eerste en tweede lid Wet 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten

En vertu de l'article 19, alinéa 1er, de la loi du 24 décembre 1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux de fournitures et de services, applicable au litige, l'exécution conjointe de travaux, de fournitures ou de services pour compte de pouvoirs adjudicateurs différents peut, dans l'intérêt général, faire l'objet d'un marché unique et, dès lors que l'article 19, alinéa 2, de cette loi, qui dispose que les personnes intéressées désignent l'autorité ou l'organe qui interviendra, en leur nom collectif, à l'attribution et à l'exécution du marché, est d'ordre public; il s'ensuit qu'en cas de marché conjoint, l'autorité désignée a seule la qualité de cocontractant de l'adjudicataire, partant, est le débiteur du prix de l'ensemble de ces travaux conjoints, sans qu'il soit permis d'y déroger (1). (1) Voir les concl. du MP.

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Exécution conjointe de travaux, de fournitures et de services - Pouvoirs adjudicateurs différents - Marché unique - Attribution - Désignation de l'autorité intervenante - Qualité de cocontractant de l'adjudicataire

- Art. 19, al. 1er et 2 L. du 24 décembre 1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fourniture et de services

MARCHES PUBLICS (TRAVAUX. FOURNITURES. SERVICES) - Loi du 24 décembre 1993, article 19, alinéa 2 - Disposition d'ordre public

- Art. 19, al. 1er et 2 L. du 24 décembre 1993 relative aux marchés publics et à certains marchés de travaux, de fourniture et de services

C.20.0563.N

2 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210902.1N.3](#)

AC nr. ...

De plicht tot bijdrage in de gemeenschappelijke lasten veronderstelt dat de gemeenschappelijke delen kunnen worden gebruikt overeenkomstig hun bestemming; in principe is dat het geval vanaf de voorlopige oplevering van de gemeenschappelijke delen.

EIGENDOM - Mede-eigendom - Plicht tot bijdrage in de gemeenschappelijke lasten - Voorlopige oplevering

- Artt. 577-2, §§ 3, 5 en 7 Oud Burgerlijk Wetboek

L'obligation de contribution aux charges communes suppose que les parties communes peuvent être utilisées conformément à leur destination; tel est le cas, en principe, à partir de la réception provisoire des parties communes.

PROPRIETE - Copropriété - Obligation de contribution aux charges communes - Réception provisoire

- Art. 577-2, §§ 3, 5 et 7 Ancien Code civil

C.20.0567.N

21 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211021.1N.1](#)

AC nr. ...

Uit de verplichting voor de verzekeringnemer om in de loop van de overeenkomst en onder de voorwaarden van artikel 5 de nieuwe omstandigheden aan te geven die van aard zijn om een aannemelijke en blijvende verzwaring van het risico dat het verzekerde voorval zich voordoet te bewerkstelligen, volgt dat de verzekeringnemer de verzekeraar spontaan, volledig en correct moet inlichten van de bedoelde omstandigheden en de verzekeraar in de regel niet tot verificatie ervan gehouden is (1). (1) Zie Cass. 27 april 2018, AR C.16.0292.F, AC 2018, nr. 274; Cass. 20 juni 1983, AR 6818, AC 1983, nr. 582; Cass. 17 mei 1978, AC 1978, 1077.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeringsovereenkomst - Nieuwe omstandigheden - Verzwaring van het risico - Informatieplicht verzekeringnemer

- Art. 26, § 1, eerste lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Il suit de l'obligation incombant au preneur d'assurance de déclarer, en cours de contrat, dans les conditions de l'article 5, les circonstances nouvelles qui sont de nature à entraîner une aggravation sensible et durable du risque de survenance de l'événement assuré que le preneur d'assurance doit informer spontanément, complètement et correctement l'assureur des circonstances visées et que l'assureur n'est pas tenu, en règle, d'en opérer la vérification (1). (1) Voir Cass. 27 avril 2018, RG C.16.0292.F, Pas. 2018, n° 274 ; Cass. 20 juin 1983, RG 6818 (Bull. et Pas., 1983, I, n° 582) ; Cass. 17 mai 1978 (Bull et Pas. 1978, I, 1047).

ASSURANCES - Assurances terrestres - Contrat d'assurance - Circonstances nouvelles - Aggravation du risque - Obligation d'information du preneur d'assurance

- Art. 26, § 1er, al. 1er L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

C.20.0572.F

26 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211126.1F.1](#)

AC nr. ...

Ten opzichte van derden en tijdens de vereffening is de vereffenaar, of hij nu door de algemene vergadering dan wel door de ondernemingsrechtbank werd aangewezen, het orgaan van de vennootschap (1). (1) Zie concl.OM in Pas. 2021, nr. 748.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Algemeen - Vennootschap in vereffening - Vereffenaar - Hoedanigheid

- Art. 183, § 1 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Fût-il désigné par l'assemblée générale ou par le tribunal de l'entreprise, le liquidateur est, durant les opérations de liquidation, l'organe de la société vis-à-vis des tiers (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Généralités - Société en liquidation - Liquidateur - Qualité

- Art. 183, § 1er Code des sociétés

Het is de taak van de vereffenaar om het vermogen van de vennootschap zo goed mogelijk te gelde te maken, om dan de opbrengst te verdelen onder de schuldeisers en eventueel onder de aandeelhouders of vennoten, zoals voorgeschreven door artikel 190 Wetboek van Vennootschappen (1). (1) Zie concl.OM in Pas. 2021, nr. 748.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Algemeen - Vennootschap in vereffening - Vereffenaar - Opdrachten

- Artt. 183, § 1, en 190 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

De commanditaire vennootschap op aandelen kan geen rechtsvordering tot betaling van de sociale schulden instellen tegen de beherende vennoten; die rechtsvordering komt enkel de schuldeisers van de vennootschap toe; bijgevolg kan de vereffenaar geen rechtsvordering tot aanzuivering van het passief van de ontbonden vennootschap instellen tegen de vennoten die hoofdelijk aansprakelijk zijn met de vennootschap (1). (1) Zie concl.OM in Pas. 2021, nr. 748.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Commanditaire vennootschappen - Vennootschap in vereffening - Betaling van sociale schulden - Houder van het vorderingsrecht tegen de beherde vennoten - Gevolg - Vereffenaar - Bevoegdheden

- Art. 654 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

VORDERING IN RECHTE - Handelsvennootschappen - Commanditaire vennootschappen - Vennootschap in vereffening - Betaling van sociale schulden - Houder van het vorderingsrecht tegen de beherde vennoten - Gevolg - Vereffenaar - Bevoegdheden

- Art. 654 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Hoewel hij zijn bevoegdheden uitoefent in het belang van de vennootschap en van haar schuldeisers, vertegenwoordigt de vereffenaar enkel de vennootschap en niet de schuldeisers; hij kan dan ook enkel de vorderingen instellen die de vennootschap toekomen (1). (1) Zie concl.OM in Pas. 2021, nr. 748.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Algemeen - Vennootschap in vereffening - Vereffenaar - Hoedanigheid - Gevolg - Vertegenwoordigingsbevoegdheid - Gevolg - Vordering in rechte

- Art. 183, § 1 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Il appartient au liquidateur de réaliser le patrimoine social dans les meilleures conditions possibles afin d'en répartir le produit entre les créanciers et, le cas échéant, les actionnaires ou associés de la manière prescrite par l'article 190 du Code des sociétés (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Généralités - Société en liquidation - Liquidateur - Missions

- Art. 183, § 1er, et 190 Code des sociétés

La société en commandite par actions ne dispose pas du droit d'agir en paiement des dettes sociales contre les associés commandités, cette action n'appartenant qu'aux créanciers de la société; partant, le liquidateur ne peut introduire une action tendant à l'apurement du passif de la société dissoute contre les associés tenus solidairement avec la société (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés en commandite - Société en liquidation - Paiement des dettes sociales - Titulaire du droit d'agir contre les associés commandités - Conséquence - Liquidateur - Pouvoirs

- Art. 654 Code des sociétés

DEMANDE EN JUSTICE - Sociétés commerciales - Sociétés en commandite - Société en liquidation - Paiement des dettes sociales - Titulaire du droit d'agir contre les associés commandités - Conséquence - Liquidateur - Pouvoirs

- Art. 654 Code des sociétés

S'il exerce ses pouvoirs dans l'intérêt de la société et des créanciers, le liquidateur ne représente que la société et non les créanciers; il ne peut dès lors mettre en œuvre que les actions qui appartiennent à la société (1). (1) Voir les concl. du MP.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Généralités - Société en liquidation - Liquidateur - Qualité - Conséquence - Pouvoir de représentation - Conséquence - Action en justice

- Art. 183, § 1er Code des sociétés

VORDERING IN RECHTE - Handelsvennootschappen - Vennootschap in vereffening - Vereffenaar - Hoedanigheid - Gevolg - Vertegenwoordigingsbevoegdheid - Gevolg - Vordering in rechte

- Art. 183, § 1 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

DEMANDE EN JUSTICE - Sociétés commerciales - Société en liquidation - Liquidateur - Qualité - Conséquence - Pouvoir de représentation - Conséquence - Action en justice

- Art. 183, § 1er Code des sociétés

C.20.0577.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.7](#)

AC nr. ...

Behoudens wanneer het gaat om contractvoorwaarden die ongebruikelijk of buitensporig zijn, mag de consument, in de regel, geacht worden de redelijke mogelijkheid te hebben om kennis te nemen van algemene contractvoorwaarden wanneer deze op de keerzijde van een contractdocument voorkomen waarnaar wordt verwezen op de voorzijde.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Consument - Algemene contractvoorwaarden - Kennisname - Redelijke mogelijkheid

- Art. VI.2, 7° Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Sauf en cas de clauses contractuelles inhabituelles ou excessives, il peut, en règle, être considéré que le consommateur a la possibilité raisonnable de prendre connaissance des conditions générales du contrat lorsque celles-ci figurent au verso d'un document contractuel et que le recto y renvoie.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Consommateur - Conditions générales du contrat - Prise de connaissance - Possibilité raisonnable

- Art. VI.2, 7° Code de droit économique

C.20.0578.F

26 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211126.1F.5](#)

AC nr. ...

Het herstel van de schade in natura, dat wordt omschreven als de toekenning van een niet-geldelijk equivalent voor het gederfde belang, is de normale wijze van herstel van de schade; bijgevolg is de rechter verplicht het te bevelen wanneer het slachtoffer dit vordert en die wijze van vergoeding bovendien mogelijk is en geen rechtsmisbruik uitmaakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 749.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Begrip - Vormen - Herstel in natura - Begrip - Vordering slachtoffer - Verplichting van de rechter

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Allerlei - Herstel in natura - Begrip - Vordering slachtoffer - Verplichting van de rechter

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

La réparation du dommage en nature, qui se définit comme l'allocation d'un équivalent non pécuniaire à l'intérêt lésé, est le mode normal de réparation du dommage; le juge est, par conséquent, tenu de l'ordonner lorsque la victime le demande et que ce mode de réparation est en outre possible et ne constitue pas l'exercice abusif d'un droit (1). (1) Voir les concl. du MP.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Faute - Réparation en nature - Notion - Demande de la victime - Obligation du juge

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Divers - Réparation en nature - Notion - Demande de la victime - Obligation du juge

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Het algemeen rechtsbeginsel van de eerbiediging van het recht van verdediging is niet miskend wanneer de rechter zijn beslissing grondt op gegevens waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, konden verwachten dat hij ze in zijn beoordeling zou meenemen en die ze bijgevolg hebben kunnen weerleggen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 749.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Taak van de rechter - Omvang

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Burgerlijke zaken - Algemeen rechtsbeginsel van de eerbiediging van het recht van verdediging - Taak van de rechter - Omvang

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Recht van verdediging - Taak van de rechter - Omvang

Om te beoordelen of de redelijke termijn binnen dewelke eenieder recht heeft op de berechting van zijn zaak is overschreden, houdt de rechter rekening met de hele duur van de rechtspleging en, wat dat betreft, neemt hij de concrete omstandigheden van de zaak in aanmerking, zoals de complexiteit van de zaak, de houding van elke partij en deze van de gerechtelijke overheden; de eiser kon dus verwachten dat het arrest het foutief karakter van verweerders gedrag zou onderzoeken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 749.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Redelijke termijn - Beoordeling - Criteria - Houding van elke partij

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Redelijke termijn - Beoordeling - Criteria

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Beoordeling - Criteria

- Art. 6, § 1 KB 22 februari 2001 houdende organisatie van de controles die worden verricht door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen en tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen

Le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense n'est pas méconnu lorsque le juge fonde sa décision sur des éléments dont les parties pouvaient s'attendre, au vu du déroulement des débats, qu'il les inclue dans son jugement et qu'elles ont dès lors pu contredire (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Office du juge - Etendue

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière civile - Principe général du droit au respect des droits de la défense - Office du juge - Etendue

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Droit de la défense - Office du juge - Etendue

Pour apprécier si le délai raisonnable dans lequel quiconque a le droit de voir sa cause jugée est dépassé, le juge tient compte de toute la durée de la procédure et, à cet égard, il prend en considération les circonstances concrètes de la cause, telles la complexité de celle-ci, l'attitude de chaque partie et celle des autorités judiciaires; le demandeur pouvait donc s'attendre à ce que l'arrêt examine le caractère fautif du comportement du défendeur (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Délai raisonnable - Appréciation - Critères - Attitude de chaque partie

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - Délai raisonnable - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Appréciation - Critères

- Art. 6, § 1er A.R. du 22 février 2001 organisant les contrôles effectués par l'Agence fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire et modifiant diverses dispositions légales

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

C.20.0579.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.8](#)

AC nr. ...

De rechter kan een partij niet veroordelen om aan de tegenpartij een rechtsplegingsvergoeding te betalen die hoger is dan het door de Koning vastgestelde basisbedrag zonder die beslissing met bijzondere redenen te omkleden, zelfs als de veroordeelde partij het door de tegenpartij gevorderde bedrag van de vergoeding niet heeft betwist en voor zichzelf een rechtsplegingsvergoeding heeft gevorderd die hoger is dan het basisbedrag.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Verhoogde rechtsplegingsvergoeding - Geen betwisting door partijen - Taak van de rechter

- Art. 1022, derde lid Gerechtelijk Wetboek

Le juge ne peut condamner une partie à payer à la partie adverse une indemnité de procédure supérieure au montant de base fixé par le Roi sans motiver spécialement cette décision, même si la partie condamnée n'a pas contesté le montant de l'indemnité réclamée par la partie adverse et a sollicité, pour elle-même, une indemnité de procédure supérieure au montant de base.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Indemnité de procédure majorée - Absence de contestation par les parties - Mission du juge

- Art. 1022, al. 3 Code judiciaire

C.20.0582.F

3 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210603.1F.4](#)

AC nr. ...

De uitoefening van de burgerlijke rechtsvordering die niet tezelfdertijd als de strafvordering voor dezelfde rechter wordt vervolgd, wordt geschorst zolang niet definitief is beslist over de strafvordering, voor zover er gevaar bestaat voor onverenigbaarheid tussen de beslissing van de strafrechter en die van de burgerlijke rechter.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Strafvordering - Afzonderlijk voor de burgerlijke rechter ingestelde burgerlijke rechtsvordering - Schorsing van de burgerlijke rechtsvordering

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Strafvordering - Afzonderlijk voor de burgerlijke rechter ingestelde burgerlijke rechtsvordering - Schorsing van de burgerlijke rechtsvordering

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

L'exercice de l'action civile qui n'est pas poursuivie devant le même juge simultanément à l'action publique est suspendu tant qu'il n'a pas été prononcé définitivement sur l'action publique, pour autant qu'il existe un risque de contradiction entre les décisions du juge pénal et du juge civil.

ACTION CIVILE - Loi du 17 avril 1878, article 4 - Action publique - Action civile introduite séparément devant le juge civil - Suspension de l'action civile

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION CIVILE - Loi du 17 avril 1878, article 4 - Action publique - Action civile introduite séparément devant le juge civil - Suspension de l'action civile

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het arrest dat, om te bepalen of de aansprakelijkheid van een van de partijen in het gedrang is gebracht, een beoordeling maakt van de feiten die bij een strafgerecht aanhangig zijn gemaakt ten gevolge van de klacht met burgerlijke partijstelling, heeft niet naar recht kunnen beslissen om de uitspraak over de rechtsvorderingen niet op te schorten.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Strafvordering - Afzonderlijk voor de burgerlijke rechter ingestelde burgerlijke rechtsvordering - Schorsing van de burgerlijke rechtsvordering - Beslissing - Wettigheid

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Artikel 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Strafvordering - Afzonderlijk voor de burgerlijke rechter ingestelde burgerlijke rechtsvordering - Schorsing van de burgerlijke rechtsvordering - Beslissing - Wettigheid

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

N'a pas pu légalement décider de ne pas surseoir à statuer sur les actions l'arrêt qui, pour déterminer si la responsabilité d'une des parties est engagée, porte une appréciation sur les faits dont une juridiction pénale est saisie à la suite de la plainte avec constitution de partie civile.

ACTION CIVILE - Loi du 17 avril 1878, article 4 - Action publique - Action civile introduite séparément devant le juge civil - Suspension de l'action civile - Décision - Légalité

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION CIVILE - Loi du 17 avril 1878, article 4 - Action publique - Action civile introduite séparément devant le juge civil - Suspension de l'action civile - Décision - Légalité

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

C.20.0591.N

30 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210930.1N.6](#)

AC nr. ...

Wanneer de schade veroorzaakt is door de opzettelijk begane samenlopende fouten van verschillende personen, staat het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit* er niet aan in de weg dat de rechter oordeelt in welke mate de fout van ieder van hen heeft bijgedragen tot de schade en op basis daarvan het aandeel in de schade bepaalt dat de aansprakelijke die de benadeelde heeft vergoed van de anderen kan terugvorderen (1). (1) Zie Cass. 16 mei 2011, AR C.10.0214.N, AC 2011, nr. 319; Cass. 2 oktober 2009, AR C.08.0168.F, AC 2009, nr. 548; Cass. 6 november 2002, AR P.01.1108.F, AC 2002, nr. 584.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "Fraus omnia corrumpit" - Burgerlijke zaken - Overeenkomst - Toestemming - Bedrog - Nietigverklaring

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque le dommage a été causé par les fautes concurrentes intentionnelles de plusieurs personnes, le principe général du droit *fraus omnia corrumpit* ne fait pas obstacle à ce que le juge apprécie dans quelle mesure la faute de chacun a contribué à causer le dommage et détermine, sur ce fondement, la part du dommage que le responsable qui a indemnisé la victime peut récupérer contre les autres (1). (1) Voir Cass. 16 mai 2011, RG C.10.0214.N, Pas. 2011, n° 319 ; Cass. 2 octobre 2009, RG C.08.0168.F, Pas. 2009, n° 548 ; Cass. 6 novembre 2002, RG P.01.1108.F, Pas. 2002, n° 584.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "Fraus omnia corrumpit" - Matière civile - Convention - Consentement - Dol - Annulation

- Art. 1382 Ancien Code civil

C.21.0002.N

30 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210930.1N.10](#)

AC nr. ...

Een overeenkomst is slechts nietig wegens strijdigheid met de openbare orde of met dwingende wetsbepalingen wanneer zij een ongeoorloofd voorwerp of een ongeoorloofde oorzaak heeft.

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Bedrog

- Artt. 2, 1108 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Oorzaak - Nietigheid

- Artt. 2, 1108 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Voorwerp - Nietigheid

- Artt. 2, 1108 en 1131 Oud Burgerlijk Wetboek

Het algemeen rechtsbeginsel *fraus omnia corrumpit* sluit uit dat een contractpartij die bedrog heeft gepleegd bij de totstandkoming van een overeenkomst, met het oogmerk de wederpartij te schaden of uit winstbejag, of aan wie dit bedrog toerekenbaar is, na vernietiging van de overeenkomst aanspraak kan maken op restitutie door de wederpartij van de in uitvoering van de overeenkomst reeds geleverde prestaties, indien hij hierdoor voordeel zou kunnen halen uit zijn bedrog (1) (2). (1) Zie andersluidende concl. OM. (2) Zie Cass. 3 oktober 2019, AR C.18.0438.N, AC 2019, nr. 499; Cass. 3 maart 2011, AR C.07.0312.F, AC 2011, nr. 177.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - "*Fraus omnia corrumpit*"

- Art. 1116 Oud Burgerlijk Wetboek

Une convention n'est nulle pour contrariété à l'ordre public ou à des dispositions légales impératives que lorsque son objet ou sa cause est illicite.

CONVENTION - Eléments constitutifs - Consentement - Dol

- Art. 2, 1108 et 1131 Ancien Code civil

CONVENTION - Eléments constitutifs - Cause - Nullité

- Art. 2, 1108 et 1131 Ancien Code civil

CONVENTION - Eléments constitutifs - Objet - Nullité

- Art. 2, 1108 et 1131 Ancien Code civil

Le principe général du droit *Fraus omnia corrumpit* exclut qu'une partie contractante qui a commis un dol lors de la formation d'une convention, dans le but de nuire à l'autre partie ou dans un but de lucre, ou à qui ce dol est imputable, puisse, après annulation de la convention, prétendre à la restitution par l'autre partie des prestations déjà fournies en exécution de la convention, si elle devait, de la sorte, tirer avantage de son dol (1) (2). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC. (2) Voir Cass. 3 octobre 2019, RG C.18.0438.N, Pas. 2019, n° 499 ; Cass. 3 mars 2011, RG C.07.0312.F, Pas. 2011, n° 177.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - "*Fraus omnia corrumpit*"]

- Art. 1116 Ancien Code civil

C.21.0005.N

2 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210902.1N.8](#)

AC nr. ...

De ontvankelijkheid van het hoger beroep raakt de openbare orde zodat de appelrechter ambtshalve moet nagaan of het hoger beroep, gelet op het voorwerp ervan, gericht is tegen alle partijen wier belang in strijd is met dat van de appellant, ongeacht de kwalificatie van die partijen door de appellant in zijn akte tot hoger beroep (1). (1) Cass. 8 juni 2015, AR S.14.0094.F, AC 2015, nr. 379; Cass. 27 mei 2011, AR C.10.0197.N-C.10.0205.N, AC 2011, nr. 358; Cass. 2 februari 1989, AR 6064-6065, AC 1988-89, nr. 324.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Onsplitsbaar geschil - Openbare orde

La recevabilité de l'appel intéressant l'ordre public, le juge d'appel est tenu d'examiner d'office si l'appel, eu égard à son objet, est dirigé contre toutes les parties dont l'intérêt est opposé à celui de l'appellant, quelle que soit la qualification que l'appellant a donnée à ces parties dans son acte d'appel (1). (1) Cass. 8 juin 2015, RG S.14.0094.F, Pas. 2015, n° 379 ; Cass. 27 mai 2011, RG C.10.0197.N- C.10.0197.N, Pas. 2011, n° 358 ; Cass. 2 février 1989, RG 6064-6065, Bull et Pas. 1988-1989, n° 324.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Litige indivisible - Ordre public

- Artt. 1053, eerste en derde lid, en 1057, eerste lid, 3°
Gerechtelijk Wetboek

- Art. 1053, al. 1er et 3, et 1057, al. 1er, 3° Code judiciaire

C.21.0007.F

29 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211029.1F.3](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 2272 Oud Burgerlijk Wetboek verjaart de rechtsvordering van kooplieden, wegens de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn, door verloop van een jaar; de toepassing van die korte verjaring, die steunt op een vermoeden van betaling, veronderstelt dat het bestaan van de schuldvordering niet is vastgesteld in een geschrift.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Rechtsvordering van kooplieden wegens de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn - Termijn - Een jaar - Grond

- Art. 2272 Oud Burgerlijk Wetboek

En vertu de l'article 2272 de l'ancien Code civil, l'action des marchands pour les marchandises qu'ils vendent à des particuliers non marchands se prescrit par un an; l'application de cette courte prescription, qui est fondée sur une présomption de paiement, suppose que l'existence de la créance ne soit pas constatée par un écrit.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Action des marchands pour les marchandises vendues à des particuliers non marchands - Délai - Un an - Fondement

- Art. 2272 Ancien Code civil

Wanneer de schuldvordering is vastgesteld in een geschrift en betaalbaar is bij het jaar of bij kortere termijnen, zullen de achterstallige schulden overeenkomstig artikel 2277 Burgerlijk Wetboek verjaren door verloop van vijf jaar (1). (1) Zie Cass. 8 januari 2015, AR C.14.0268.F, AC 2015, nr. 16.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Rechtsvordering van kooplieden wegens de koopwaren die zij verkopen aan personen die geen koopman zijn - Termijn - Vijf jaar - Grond

- Art. 2277 Oud Burgerlijk Wetboek

Si l'existence de la créance est constatée par un écrit et qu'elle soit payable par année ou à des termes périodiques plus courts que, conformément à l'article 2277 de l'ancien Code civil, les arrérages s'en prescriront par cinq ans (1). (1) Voir Cass. 8 janvier 2015, RG C.14.0268.F, Pas. 2015, n° 16.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Action des marchands pour les marchandises vendues à des particuliers non marchands - Délai - Cinq ans - Fondement

- Art. 2277 Ancien Code civil

C.21.0008.F

3 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210603.1F.5](#)

AC nr. ...

De bepaling van het bestreden arrest waartegen het cassatieberoep is gericht, beslecht geen enkel geschil en is een beslissing alvorens recht te doen waartegen slechts na de eindbeslissing cassatieberoep openstaat.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Bepaling van het bestreden arrest die geen enkel geschil beslecht - Beslissing alvorens recht te doen

- Art. 1077 Gerechtelijk Wetboek

La disposition de l'arrêt contre laquelle le pourvoi est dirigé ne tranche aucune contestation et est une décision avant dire droit contre laquelle le recours en cassation n'est ouvert qu'après la décision définitive.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Disposition de l'arrêt attaqué ne tranchant aucune contestation - Décision avant dire droit

- Art. 1077 Code judiciaire

C.21.0011.N

8 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211108.3N.1](#)

AC nr. ...

De artikelen 34, §2, en 35, §4 Wet Landverzekeringsovereenkomst zijn van dwingend recht ter bescherming van de belangen van de benadeelde; hieruit volgt dat de stuiting van de verjaring slechts eindigt op het ogenblik dat de verzekeraar zijn wil om de schade te vergoeden duidelijk en ondubbelzinnig ter kennis brengt van de benadeelde (1). (1) Zie Cass. 18 juni 2012, AR C.11.0399.F, AC 2012, nr. 394.

VERZEKERING - Landverzekering - Eigen vordering van de getroffene tegen de verzekeraar - Verjaringstermijn - Stuiting - Verzekeraar - Beslissing om te vergoeden of weigering - Ogenblik

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

VERZEKERING - Landverzekering - Eigen vordering van de getroffene tegen de verzekeraar - Verjaringstermijn - Stuiting - Verzekeraar - Beslissing om te vergoeden of weigering - Ogenblik

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Hoewel de rechter onaantastbaar de feiten vaststelt waaruit hij afleidt of de verzekeraar zijn wil om de schade te vergoeden duidelijk en ondubbelzinnig ter kennis heeft gebracht van de benadeelde, gaat het Hof niettemin na of de rechter uit zijn vaststellingen naar recht zijn beslissing heeft kunnen afleiden (1). (1) Zie Cass. 18 juni 2012, AR C.11.0399.F, AC 2012, nr. 394.

VERZEKERING - Landverzekering - Eigen vordering van de getroffene tegen de verzekeraar - Verjaringstermijn - Stuiting - Verzekeraar - Beslissing om te vergoeden of weigering - Beoordeling

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

VERZEKERING - Landverzekering - Eigen vordering van de getroffene tegen de verzekeraar - Verjaringstermijn - Stuiting - Verzekeraar - Beslissing om te vergoeden of weigering - Beoordeling

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

- Artt. 34, § 2, en 35, § 4 Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Les articles 34, § 2, et 35, § 4, de la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre sont impératifs aux fins de protection des intérêts de la personne lésée; il s'ensuit que l'interruption de la prescription ne prend fin qu'au moment où l'assureur informe, clairement et de manière non équivoque, la personne lésée de sa volonté de réparer le dommage (1). (1) Voir Cass. 18 juin 2012, RG C.11.0399.F, Pas. 2012, n° 394.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Action propre de la victime contre l'assureur - Délai de prescription - Interruption - Assureur - Décision d'indemnisation ou de refus - Moment

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

ASSURANCES - Assurances terrestres - Action propre de la victime contre l'assureur - Délai de prescription - Interruption - Assureur - Décision d'indemnisation ou de refus - Moment

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

Bien que le juge constate souverainement les faits dont il déduit si l'assureur a informé, clairement et de manière non équivoque, la personne lésée de sa volonté de réparer le dommage, la Cour vérifie néanmoins si le juge a pu légalement déduire sa décision de ses constatations (1). (1) Voir Cass. 18 juin 2012, RG C.11.0399.F, Pas. 2012, n° 394.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Action propre de la victime contre l'assureur - Délai de prescription - Interruption - Assureur - Décision d'indemnisation ou de refus - Appréciation

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

ASSURANCES - Assurances terrestres - Action propre de la victime contre l'assureur - Délai de prescription - Interruption - Assureur - Décision d'indemnisation ou de refus - Appréciation

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

- Art. 34, § 2, et 35, § 4 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

C.21.0013.N

2 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210902.1N.5](#)

AC nr. ...

De banken die zich voor de nietigverklaring van artikel 15, § 1, eerste lid, 1° van het KB van 22 mei 2014 hebben borg gesteld voor een vervoeronderneming, blijven er contractueel toe gehouden de in deze bepaling bedoelde schuldvorderingen te waarborgen.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Incorporatie van een wetsartikel in de overeenkomst - Wetswijziging

- Art. 15, § 1, eerste lid KB 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg

° Les banques qui se sont portées caution pour une entreprise de transport avant l'annulation de l'article 15, § 1er, alinéa 1er, 1°, de l'arrêté royal du 22 mai 2014 restent contractuellement tenues de garantir les créances visées dans cette disposition.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Incorporation d'un article de loi dans le contrat - Modification de loi

- Art. 15, § 1er, al. 1er A.R. du 22 mai 2014

De verbintenis van de bank die zich op verzoek van een transportonderneming borg heeft gesteld voor de in artikel 15, §1, eerste lid van het KB van 22 mei 2014 bedoelde schuldvorderingen, vloeit voort uit de borgstellingsovereenkomst en heeft aldus geen wettelijke maar een contractuele grondslag.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Incorporatie van een wetsartikel in de overeenkomst - Aard (of gevolg)

- Art. 15, § 1, eerste lid KB 22 mei 2014 betreffende het goederenvervoer over de weg

L'obligation de la banque qui s'est portée caution à la demande d'une entreprise de transport pour les créances visées à l'article 15, § 1er, alinéa 1er, de l'arrêté royal du 22 mai 2014 résulte du contrat de cautionnement et n'a donc pas de fondement légal mais contractuel.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Incorporation d'un article de loi dans le contrat - Nature (ou conséquence)

- Art. 15, § 1er, al. 1er A.R. du 22 mai 2014

C.21.0014.F

10 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211210.1F.2](#)

AC nr. ...

Het recht op het bewijs is het recht van elke procespartij om de bewijselementen over te leggen waarover zij beschikt en de rechter te vragen dat de bewijselementen waarover zij niet beschikt, zouden worden verzameld door de uitvoering van bepaalde onderzoeksmaatregelen, waarover de rechter oordeelt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 789.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Recht op het bewijs - Begrip

Le droit à la preuve est celui de toute partie au procès de produire les éléments de preuve dont elle dispose elle-même et de demander au juge que les éléments de preuve dont elle ne dispose pas soient recueillis par l'exécution de certaines mesures d'enquête, que le juge apprécie (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Droit à la preuve - Notion

C.21.0016.N

2 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211202.1N.8](#)

AC nr. ...

Het is aan de zaakvoerder en niet aan de curator om te bewijzen dat de in artikel 265, tweede lid Wetboek van Vennootschappen bedoelde drempels niet zijn overschreden zodat artikel 265, eerste lid Wetboek van Vennootschappen niet op de zaakvoerder kan worden toegepast.

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid - Aansprakelijkheid bestuurders - Verdeling van de bewijslast

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 265, eerste en tweede lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Il appartient au gérant et non au curateur de prouver que les seuils visés à l'article 265, alinéa 2, du Code des sociétés n'ont pas été dépassés, de sorte que l'article 265, alinéa 1er, de ce code ne peut pas être appliqué au gérant.

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés privées à responsabilité limitée - Responsabilité des dirigeants - Répartition de la charge de la preuve

- Art. 870 Code judiciaire
- Art. 265, al. 1er et 2 Code des sociétés

C.21.0017.N

9 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210909.1N.11](#)

AC nr. ...

De verrijking van het eigen vermogen door arbeid van een echtgenoot buiten een professionele context en in die zin zonder inkomstenderving brengt geen verarming van het gemeenschappelijk vermogen mee en kan bijgevolg geen aanleiding geven tot vergoeding.

HUWELIJKSVERMOGENSSTELSELS - Wettelijk stelsel - Verrijking van het eigen vermogen - Vergoeding aan het gemeenschappelijk vermogen

- Artt. 221, eerste lid, 1405.1 en 4, 1432, en 1435 Oud Burgerlijk Wetboek

L'enrichissement du patrimoine propre par le travail d'un conjoint en dehors d'un contexte professionnel, et en ce sens sans perte de revenus, n'entraîne pas un appauvrissement du patrimoine commun et ne peut, en conséquence, donner lieu à récompense.

REGIMES MATRIMONIAUX - Régime legal - Enrichissement du patrimoine propre - Récompense due au patrimoine commun

- Art. 221, al. 1er, 1405.1 et 4, 1432, et 1435 Ancien Code civil

C.21.0018.N

14 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210614.3N.7](#)

AC nr. ...

Het subsidiaire karakter van de rechtsvordering wegens ongerechtvaardigde verrijking belet dat de vordering wordt aangenomen wanneer de eiser over een andere rechtsvordering beschikte, die hij heeft laten teloorgaan; de vordering wegens ongerechtvaardigde verrijking kan dus niet worden ingewilligd wanneer zij tot doel heeft een wettelijk beletsel met betrekking tot een aan de eiser ter beschikking staande rechtsvordering te omzeilen (1). (1) Cass. 9 juni 2017, AR C.16.0382.N, AC 2017, nr. 379.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Rechtsvordering uit verrijking zonder oorzaak - Subsidiair karakter - Wettelijk beletsel met betrekking tot een andere ter beschikking staande vordering

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Rechtsvordering uit

Le caractère subsidiaire de l'action fondée sur l'enrichissement sans cause empêche que cette action soit admise lorsque le demandeur dispose d'une autre action qu'il a laissé dépérir ; l'action fondée sur l'enrichissement sans cause ne peut donc être accueillie lorsqu'elle a pour but de contourner un empêchement légal à l'exercice d'une action dont le demandeur disposait (1). (1) Cass. 9 juin 2017, RG C.16.0382.N, Pas. 2017, n° 379.

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Action résultant de l'enrichissement sans cause - Caractère subsidiaire - Obstacle légal relatif à une autre action disponible

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Action résultant de

verrijking zonder oorzaak - Subsidiair karakter
VORDERING IN RECHTE - Vrijking zonder oorzaak -
Rechtsvordering uit verrijking zonder oorzaak - Subsidiair
karakter

l'enrichissement sans cause - Caractère subsidiaire
DEMANDE EN JUSTICE - Enrichissement sans cause - Action
résultant de l'enrichissement sans cause - Caractère subsidiaire

Het subsidiaire karakter van de rechtsvordering wegens ongerechtvaardigde verrijking staat niet eraan in de weg dat de eiser in hoofdorde zijn vordering steunt op een of meer rechtsgronden en subsidiair op de ongerechtvaardigde verrijking voor het geval de rechter oordeelt dat de in hoofdorde bedoelde rechtsgronden niet voorhanden zijn (1). (1) Cass. 9 juni 2017, AR C.16.0382.N, AC 2017, nr. 379.

Le caractère subsidiaire de l'action fondée sur l'enrichissement sans cause n'empêche pas que le demandeur fonde, en ordre principal, son action sur un ou plusieurs fondements et, en ordre subsidiaire, sur l'enrichissement sans cause au cas où le juge considérerait que les premiers fondements sont en réalité inexistantes (1). (1) Cass. 9 juin 2017, RG C.16.0382.N, Pas. 2017, n° 379.

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Rechtsvordering uit
verrijking zonder oorzaak - Subsidiair karakter - Niet
voorhanden zijn van een andere rechtsgrond

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Action résultant de
l'enrichissement sans cause - Caractère subsidiaire - Inexistence
d'un autre fondement juridique

C.21.0019.N

14 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210614.3N.10](#)

AC nr. ...

De appelrechters die, in het kader van Artikel 1 van het Verdrag van 28 september 1954 betreffende de Status van Staatlozen, oordelen dat er "een niet weerlegd vermoeden" bestaat "van een formeel juridisch verband tussen [de eiser] en de Palestijnse Staat", terwijl zij vaststellen dat de eiser in Libanon is geboren, in dat land heeft verbleven, beschikt over identiteitspapieren uitgegeven door de Organisatie van de Verenigde Naties voor Hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen (UNRWA), zonder uitsluitel te geven of de eiser nog steeds van de bescherming van de UNRWA geniet en op welke wijze hieraan desgevallend een einde is gekomen, laten het Hof niet toe de wettigheid van hun beslissing te toetsen.

NATIONALITEIT - Staatlozen - Verdrag - Erkenning -
Weigering - Reden
VREEMDELINGEN - Staatlozen - Verdrag - Erkenning -
Weigering - Reden

En considérant qu'il existe, dans le cadre de la Convention du 28 septembre 1954 relative au statut des apatrides, une « présomption non renversée » d'un lien juridique formel entre [le demandeur] et l'État palestinien », mais en constatant par ailleurs que le demandeur est né au Liban, a séjourné dans ce pays, dispose de documents d'identité délivrés par l'Office de secours et de travaux pour les réfugiés de Palestine dans le Proche-Orient (UNRWA), sans trancher la question de savoir si le demandeur bénéficie toujours de la protection de l'UNRWA et de quelle manière celle-ci a éventuellement pris fin, l'arrêt ne permet pas à la Cour d'exercer son contrôle de légalité.

NATIONALITE - Apatrides - Convention - Reconnaissance - Refus -
Motif
ETRANGERS - Apatrides - Convention - Reconnaissance - Refus -
Motif

C.21.0025.N

14 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210614.3N.9](#)

AC nr. ...

De zakelijk aard van de lening komt niet in het gedrang wanneer de partijen vooraf een consensuele overeenkomst tot lening sluiten die uitmondt in een lening zodra het geldbedrag aan de lener wordt ter beschikking gesteld (1). (1) Cass. 11 maart 2021, AR C.18.552.F, AC 2021, nr. 179.

LENING - Zakelijke aard

- Art. 1892 Oud Burgerlijk Wetboek

Le caractère réel du prêt ne fait pas obstacle à ce que les parties concluent préalablement une promesse consensuelle de prêt, laquelle se dénoue en un prêt dès que la somme est mise à la disposition de l'emprunteur (1). (1) Cass. 11 mars 2021, RG C.18.0552.F, Pas. 2021, n° 179.

PRET - Caractère réel

- Art. 1892 Ancien Code civil

Een geldlening is een overeenkomst waarbij de uitlener aan de lener een bepaald geldbedrag ter beschikking stelt onder de verplichting dit bedrag terug te geven, vermeerderd met interest indien die is bedongen; het is een zakelijke overeenkomst die ontstaat door de afgifte van het geldbedrag; een kredietopening is een consensuele en wederkerige overeenkomst waarbij de kredietgever aan de kredietnemer tijdelijk en tot beloop van een bepaald bedrag hetzij geld hetzij kredietwaardigheid ter beschikking stelt zonder dat de kredietnemer verplicht is om van het krediet gebruik te maken; het staat aan de feitenrechter te oordelen of de kredietnemer in werkelijkheid over de vrijheid beschikt om het krediet al dan niet op te nemen (1). (1) Cass. 11 maart 2021, AR C.18.552.F, AC 2021, nr. 179; Cass. 27 april 2020, AR C.19.0602.N, AC 2020, nr. 250.

BANKWEZEN - KREDIETWEZEN - SPAARWEZEN - Allerlei - Geldlening - Kredietopening - Onderscheid - Voorwaarden - Overhandiging - Opneming

- Artt. 1892, 1902 en 1907 Oud Burgerlijk Wetboek

LENING - Geldlening - Kredietopening - Onderscheid - Voorwaarden - Overhandiging - Opneming

- Artt. 1892, 1902 en 1907 Oud Burgerlijk Wetboek

Le prêt d'argent est un contrat par lequel le prêteur met à la disposition de l'emprunteur une somme d'argent déterminée sous la condition de restituer ce montant, majoré d'intérêts s'il en est convenu ; il s'agit d'un contrat réel qui naît de la remise de la somme d'argent ; l'ouverture de crédit est un contrat synallagmatique et consensuel par lequel le dispensateur de crédit met à la disposition du preneur de crédit soit des fonds, soit un crédit, à titre temporaire et jusqu'à concurrence d'un certain montant, sans que le preneur de crédit soit obligé d'utiliser le crédit ; il appartient au juge du fond d'apprécier si le preneur de crédit dispose réellement ou non de la liberté de prélever le crédit (1). (1) Cass. 11 mars 2021, RG C.18.0552.F, Pas. 2021, n° 179 ; Cass. 27 avril 2020, RG C.19.0602.N, Pas. 2020, n° 250.

BANQUE. CREDIT. EPARGNE - Divers - Prêt d'argent - Ouverture de crédit - Distinction - Conditions - Remise - Prélèvement

- Art. 1892, 1902 et 1907 Ancien Code civil

PRET - Prêt d'argent - Ouverture de crédit - Distinction - Conditions - Remise - Prélèvement

- Art. 1892, 1902 et 1907 Ancien Code civil

Ingeval een partij haar handschrift of haar handtekening ontkent, wordt een gerechtelijk onderzoek naar de echtheid ervan bevolen; de rechter kan weigeren de akte te erkennen die wordt ontkend door degene tegen wie ze wordt aangevoerd, op grond dat hij, gelet op de overgelegde feitelijke gegevens en hun bewijswaarde, hierover zekerheid heeft verkregen zonder eerst te moeten overgaan tot het in de artikelen 883 en volgende Gerechtelijk Wetboek bepaalde schriftonderzoek (1). (1) Zie Cass. 7 maart 2002, AR C.99.0205.N, AC 2002, nr. 162.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Geschriften - Bewijswaarde - Onderhandse akte - Ontkenten van handschrift of handtekening - Schriftonderzoek - Voorwaarden - Rechter - Bevoegdheid

- Art. 1324 Oud Burgerlijk Wetboek

Dans le cas où la partie désavoue son écriture ou sa signature d'un acte sous seing privé, la vérification en est ordonnée en Justice; le juge peut refuser de reconnaître l'acte désavoué par la personne à laquelle il est opposé par le motif qu'eu égard aux éléments de fait produits et à leur valeur probante, il a acquis une certitude sur ce point sans devoir procéder au préalable à la vérification d'écritures prévue aux articles 883 et suivants du Code judiciaire (1). (1) Voir Cass. 7 mars 2002, RG C.99.0205.N, Pas. 2002, n° 162.

PREUVE - Matière civile - Preuve littérale - Valeur probante - Acte sous seing privé - Désaveu d'écriture ou de signature - Vérification d'écriture - Conditions - Juge - Pouvoir

- Art. 1324 Ancien Code civil

C.21.0027.N

9 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210909.1N.3](#)

AC nr. ...

De eigenaar van een privatieve scheidsmuur kan de prijs voor het gemeen maken van die muur van zijn nabuur vorderen indien en voor zover deze laatste van deze muur een zodanig gebruik maakt dat hij zich het mede-bezit daarvan aanmatigt, aldus inbreuk pleegt op het uitsluitend eigendomsrecht van zijn nabuur en daarmee redelijkerwijze niet kan voortgaan zonder de impliciete wil de muur voor gemeen te houden.

EIGENDOM - Privatieve scheidsmuur - Gemeen maken - Vordering prijs van de nabuur

- Art. 661 Oud Burgerlijk Wetboek

Le propriétaire d'un mur de séparation privatif peut réclamer le prix de la mitoyenneté de ce mur à son voisin lorsque et dans la mesure où celui-ci l'utilise d'une manière telle qu'il en usurpe la copossession, violant ainsi le droit de propriété exclusif de son voisin, et qu'il ne peut raisonnablement poursuivre pareille utilisation sans avoir la volonté implicite de conserver la mitoyenneté du mur.

PROPRIETE - Mur séparatif privatif - Mitoyenneté - Réclamation du prix au voisin

- Art. 661 Ancien Code civil

De enkele omstandigheid dat de nabuur uit het bestaan van de scheidsmuur voordeel haalt, houdt geen bezitsaanmatiging van de scheidsmuur in.

EIGENDOM - Privatieve scheidsmuur - Voordeel voor de nabuur

- Art. 661 Oud Burgerlijk Wetboek

La seule circonstance que le voisin tire un avantage de l'existence d'un mur de séparation ne constitue pas cette usurpation de possession.

PROPRIETE - Mur séparatif privatif - Avantage pour le voisin

- Art. 661 Ancien Code civil

C.21.0028.F

25 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210325.1F.7](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de zaak krachtens artikel 765bis Gerechtelijk Wetboek kan leiden tot een advies van het parket, waartoe de niet-verzoekende partij behoort, is evenmin van dien aard dat het de geschiktheid van de magistraten om in alle onafhankelijkheid en onpartijdigheid uitspraak te doen, aantast.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Hof van beroep - Ambt van de niet-verzoekende partij - Substituut-generaal - Mogelijk advies van het parket

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Hof van beroep - Ambt van de niet-verzoekende partij - Substituut-generaal - Mogelijk advies van het parket

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

Het gevoelig karakter van een zaak heeft geen weerslag op de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de magistraten die van de zaak moeten kennisnemen.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Hof van beroep - Ambt van de niet-verzoekende partij - Substituut-generaal - Gevoelig karakter van een zaak

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Hof van beroep - Ambt van de niet-verzoekende partij - Substituut-generaal - Gevoelig karakter van een zaak

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

Op grond van het groot aantal magistraten dat het hof van beroep te Brussel telt en van het feit dat de niet-verzoekende partij enkel voor de strafrechtelijke dienst van het parket bij dat hof werkt, kan worden uitgesloten dat er tussen die partij en de overige leden van dat hof nauwe banden bestaan die gewettigde verdenking kunnen doen ontstaan.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Hof van beroep - Ambt van de niet-verzoekende

La circonstance que la cause puisse, en vertu de l'article 765bis du Code judiciaire, donner lieu à un avis du parquet, auquel appartient la partie non requérante, n'est pas davantage de nature à affecter l'aptitude de ces magistrats à statuer en toute indépendance et impartialité.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Cour d'appel - Fonction de la partie non requérante - Substitut général - Avis possible du parquet

- Art. 650 Code judiciaire
- Art. 650 Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Cour d'appel - Fonction de la partie non requérante - Substitut général - Avis possible du parquet

- Art. 650 Code judiciaire
- Art. 650 Code judiciaire

Le caractère sensible d'une cause est sans incidence sur l'indépendance et l'impartialité des magistrats appelés à en connaître.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Cour d'appel - Fonction de la partie non requérante - Substitut général - Caractère sensible d'une cause

- Art. 650 Code judiciaire
- Art. 650 Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Cour d'appel - Fonction de la partie non requérante - Substitut général - Caractère sensible d'une cause

- Art. 650 Code judiciaire
- Art. 650 Code judiciaire

Le nombre important de magistrats que compte la cour d'appel de Bruxelles et le fait que la partie non requérante n'est affectée qu'au service pénal du parquet près cette cour permettent d'exclure qu'il existe entre cette partie et tous les membres de ladite cour des liens étroits pouvant éveiller une suspicion légitime.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Cour d'appel - Fonction de la partie non requérante - Substitut général - Affectation au service

partij - Substituut-generaal - Werkzaam bij de strafrechtelijke dienst van het parket

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Vordering tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Hof van beroep - Ambt van de niet-verzoekende partij - Substituut-generaal - Werkzaam bij de strafrechtelijke dienst van het parket

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

pénal du parquet

- Art. 650 Code judiciaire

- Art. 650 Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Cour d'appel - Fonction de la partie non requérante - Substitut général - Affectation au service pénal du parquet

- Art. 650 Code judiciaire

- Art. 650 Code judiciaire

C.21.0029.F

17 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210917.1F.1](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang tussen de artikelen 1251,3°, Oud Burgerlijk Wetboek en 29bis WAM volgt dat, wanneer de verzekeraar die het zelf foutieve slachtoffer vergoedt de verzekeraar van de aansprakelijke derde is, hij weliswaar niet kan worden gesubrogeerd in de rechten van het slachtoffer ten aanzien van de aansprakelijke derde, maar tot beloop van het bedrag waarvoor dat slachtoffer naar gemeen recht zelf had moeten instaan een bijdragevordering, elk voor een gelijk deel, kan instellen tegen de verzekeraars van de andere bij het ongeval betrokken voertuigen (1). (1) Zie concl. OM vóór Cass. 22 juni 2017, AR C.15.0080.F, Pas. 2017, nr. 413; zie Cass. 28 september 2017, AR C.17.0006.N, AC 2017, nr. 508.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Verkeersongeval - Betrokkenheid van verschillende voertuigen - Fout van het slachtoffer in oorzakelijk verband met de eigen schade - Vergoeding van het slachtoffer door de verzekeraar van een van de voertuigen - Bijdragevordering van de verzekeraar tegen de andere verzekeraars

- Art. 1251, 3° Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Il suit de la combinaison des articles 1251,3° de l'ancien Code civil et 29bis de la loi du 21 novembre 1989 que, lorsque l'assureur qui indemnise la victime elle-même fautive est l'assureur du tiers responsable, il ne peut certes être subrogé dans les droits de la victime à l'égard du tiers responsable, mais il peut exercer, jusqu'à concurrence du montant que cette victime eût dû supporter selon le droit commun, un recours contributoire, par part égale, contre les assureurs des autres véhicules impliqués dans l'accident (1). (1) Voir concl. du MP avant Cass. 22 juin 2017, RG C.15.0080.F, Pas. 2017, n°413; voir. Cass. 28 septembre 2017, RG C.17.0006.N, Pas. 2017, n° 508.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident de la circulation - Implication de plusieurs véhicules - Faute de la victime en relation causale avec son dommage - Indemnisation de la victime par l'assureur d'un des véhicules - Recours contributoire de l'assureur contre les autres assureurs

- Art. 1251, 3° Ancien Code civil

- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Wanneer het slachtoffer een fout heeft begaan die in een oorzakelijk verband staat tot zijn schade, treedt de verzekeraar van een van de betrokken voertuigen die het slachtoffer vergoedt, slechts in zijn rechten ten aanzien van de aansprakelijke derde of van diens verzekeraar tot beloop van het bedrag waarop dat slachtoffer in gemeen recht aanspraak had kunnen maken, gelet op de verdeling van de aansprakelijkheid tussen het slachtoffer en de aansprakelijke derde (1). (1) Zie concl. OM vóór Cass. 22 juni 2017, AR C.15.0080.F, Pas. 2017, nr. 413.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Verkeersongeval - Betrokkenheid van verschillende voertuigen - Fout van het slachtoffer in oorzakelijk verband met de eigen schade - Vergoeding van het slachtoffer door de verzekeraar van een van de voertuigen - Indeplaatsstelling van de verzekeraar in de rechten van het slachtoffer

Wanneer meerdere voertuigen bij een verkeersongeval betrokken zijn, moeten de respectieve verzekeraars het slachtoffer vergoeden en moeten zij, in de regel, elk voor een gelijk deel de last dragen; de verzekeraar van een van de betrokken voertuigen die het slachtoffer vergoedt, heeft dus een regresvordering tegen de andere hoofdelijk gehouden verzekeraars voor wat hij boven zijn deel heeft betaald (1). (1) Zie concl. OM vóór Cass. 22 juni 2017, AR C.15.0080.F, Pas. 2017, nr. 413; zie Cass. 28 september 2017, AR C.17.0006.N, AC 2017, nr. 508.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Verkeersongeval - Betrokkenheid van verschillende voertuigen - Vergoeding van het slachtoffer door de verzekeraar van een van de voertuigen - Bijdragevordering van de verzekeraar tegen de andere verzekeraars

- Art. 1251, 3° Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque la victime a commis une faute en relation causale avec son dommage, l'assureur d'un des véhicules impliqués qui indemnise la victime n'est subrogé dans ses droits à l'égard du tiers responsable ou de son assureur que jusqu'à concurrence du montant auquel elle aurait pu prétendre en droit commun, compte tenu du partage de responsabilité avec le tiers responsable (1). (1) Voir concl. du MP avant Cass. 22 juin 2017, RG C.15.0080.F, Pas. 2017, n°413.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident de la circulation - Implication de plusieurs véhicules - Faute de la victime en relation causale avec son dommage - Indemnisation de la victime par l'assureur d'un des véhicules - Subrogation de l'assureur dans les droits de la victime

Lorsque plusieurs véhicules sont impliqués dans un accident de la circulation, les assureurs respectifs sont tenus d'indemniser la victime et de supporter, en règle, sur le plan contributoire, chacun une part égale; l'assureur d'un des véhicules impliqués qui indemnise la victime dispose ainsi d'un recours contre les autres assureurs solidairement tenus jusqu'à concurrence de ce qu'il a payé au-delà de sa part (1). (1) Voir concl. du MP avant Cass. 22 juin 2017, RG C.15.0080.F, Pas. 2017, n°413; voir. Cass. 28 septembre 2017, RG C.17.0006.N, Pas. 2017, n° 508.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Accident de la circulation - Implication de plusieurs véhicules - Indemnisation de la victime par l'assureur d'un des véhicules - Recours contributoire de l'assureur contre les autres assureurs

- Art. 1251, 3° Ancien Code civil

Indien de in het ongelijk gestelde partij van de tweedelijns juridische bijstand geniet, moet de rechter de rechtsplegingsvergoeding bepalen op het toepasselijke minimumbedrag, met dien verstande dat hij, mits bijzondere motivering omwille van een kennelijk onredelijke situatie, de rechtsplegingsvergoeding kan verlagen onder het minimumbedrag (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Art. 1022, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek, zoals van toepassing voor en na de wijziging bij wet van 21 februari 2010 tot wijziging van de artikelen 1022 van het Gerechtelijk Wetboek en 162bis van het Wetboek van strafvordering.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Tweedelijns juridische bijstand - Minimumbedrag - Kennelijk onredelijke situatie - Gevolg - Taak van de rechter

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

Si la partie succombante bénéficie de l'aide juridique de deuxième ligne, le juge doit fixer l'indemnité de procédure au montant minimal applicable, étant entendu que, sous réserve d'une motivation spéciale en raison d'une situation manifestement déraisonnable, il peut réduire l'indemnité de procédure en deçà du montant minimal (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Art. 1022, al. 4, C. jud., tel qu'applicable avant et après sa modification par la loi du 21 février 2010 modifiant les articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Aide juridique de deuxième ligne - Montant minimal - Situation manifestement déraisonnable - Effet - Mission du juge

- Art. 1022, al. 4 Code judiciaire

C.21.0037.F

26 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211126.1F.3](#)

AC nr. ...

Om zijn verhaalsrecht niet te verliezen, moet de verzekeraar de betrokkene duidelijk en ondubbelzinnig kennisgeven van zijn voornemen om het verhaal in te stellen; voor die kennisgeving is geen bijzondere vorm vereist (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 750.

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeraar - Verhaalsrecht - Uitoefeningsvoorwaarde - Kennisgeving - Vorm

- Art. 88, tweede lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

Pour ne pas perdre son droit de recours, l'assureur notifie clairement et sans ambiguïté à l'intéressé son intention d'exercer le recours; cette notification n'est soumise à aucune forme particulière (1). (1) Voir les concl. du MP.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assureur - Droit de recours - Condition d'exercice - Notification - Forme

- Art. 88, al. 2 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

Aangezien het een gerichte eenzijdige rechtshandeling betreft, mag de verzekeraar met alle rechtsmiddelen het bewijs leveren van zijn voornemen om het verhaal in te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 750.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Bewijsvoering - Landverzekering - Verzekeraar - Verhaalsrecht - Uitoefeningsvoorwaarde - Kennisgeving - Aard van de handeling - Bewijsmiddel

- Art. 88, tweede lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

VERZEKERING - Landverzekering - Verzekeraar - Verhaalsrecht - Uitoefeningsvoorwaarde - Kennisgeving - Aard van de handeling - Bewijsmiddel

- Art. 88, tweede lid Wet 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst

S'agissant d'un acte juridique unilatéral réceptrice, l'assureur peut apporter la preuve de son intention d'exercer le recours par toutes voies de droit (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière civile - Administration de la preuve - Assurances terrestres - Assureur - Droit de recours - Condition d'exercice - Notification - Nature de l'acte - Mode de preuve

- Art. 88, al. 2 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

ASSURANCES - Assurances terrestres - Assureur - Droit de recours - Condition d'exercice - Notification - Nature de l'acte - Mode de preuve

- Art. 88, al. 2 L. du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre

C.21.0039.N 18 november 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211118.1N.4](#) AC nr. ...

Wanneer de rechter het tijdsverloop van de rechtspleging bepaalt en de partijen hiervan in onderlinge overeenstemming afwijken, kan de rechter die kennis heeft van dit akkoord, geen conclusie uit het debat weren zonder dit akkoord in aanmerking te nemen.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Door de rechter bepaalde conclusietermijnen - Afwijking door partijen - Kennis door de rechter van dit akkoord

- Art. 747, §§ 1, 2 en 4 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le juge arrête le calendrier de procédure et que les parties y dérogent d'un commun accord, le juge ayant connaissance de cet accord ne peut écarter des conclusions des débats sans prendre en considération cet accord.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière civile - Généralités - Délais pour conclure arrêtés par le juge - Dérogation par les parties - Connaissance de cet accord par le juge

- Art. 747, § 1, 2 et 4 Code judiciaire

C.21.0043.N 9 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210909.1N.2](#) AC nr. ...

Artikel XX.108, §2, WER betreft een afwijking van het gemene procesrecht doordat het derdenverzet tegen een faillissementsvonnis openstelt voor elke belanghebbende in de zin van de artikelen 17 en 18 Gerechtelijk Wetboek, zo ook voor elke belanghebbende schuldeiser buiten de beperkende voorwaarden van artikel 1122, tweede lid, 3°, Gerechtelijk Wetboek.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKkoord EN GERECHTELIJ - Rechtspleging - Derdenverzet tegen faillissementsvonnis - Belanghebbende

- Art. XX.108, § 2 Wetboek van economisch recht
- Artt. 17, 18 en 122, tweede lid, 3° Gerechtelijk Wetboek

L'article XX.108, § 2, du Code de droit économique déroge au droit commun de la procédure en ouvrant la tierce opposition à un jugement de faillite à tout intéressé au sens des articles 17 et 18 du Code judiciaire, et donc également à tout créancier intéressé sous réserve des conditions restrictives de l'article 1122, alinéa 2, 3°, du Code judiciaire.

FAILLITE ET CONCORDATS - Procédure - Tierce opposition au jugement de faillite - Intéressé

- Art. XX.108, § 2 Code de droit économique
- Art. 17, 18 et 122, al. 2, 3° Code judiciaire

De bepalingen van boek XX WER, wijken niet af van de regel dat de termijn om zich in cassatie te voorzien begint te lopen vanaf de betekening van een in laatste aanleg gewezen vonnis of arrest.

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Termijnen van cassatieberoep en betekening - Duur, begin en einde - Faillietverklaring - Termijn voor het instellen van cassatieberoep - Aanvang

- Artt. 57, eerste lid, en 1073, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Les dispositions du livre XX du Code de droit économique ne dérogent pas à la règle selon laquelle le délai pour se pourvoir en cassation prend cours à partir de la signification d'un jugement ou arrêt rendu en dernier ressort.

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Durée, point de départ et fin - Déclaration de faillite - Délai dans lequel il faut se pourvoir - Point de départ

- Art. 57, al. 1er, et 1073, al. 1er Code judiciaire

C.21.0046.N 22 november 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211122.3N.13](#) AC nr. ...

Inzake overeenkomsten blijft de oude wet van toepassing, tenzij de nieuwe wet van openbare orde is of uitdrukkelijk de toepassing ervan voorschrijft op de lopende overeenkomsten; indien de geldigheid van de overeenkomst dient te worden beoordeeld op grond van de op het ogenblik van haar totstandkoming toepasselijke wet, dan is de uitvoering ervan slechts mogelijk binnen de perken gesteld door een latere dwingende wet; indien een latere wet de geldigheidsvoorwaarden van de vroegere wet afschaft of versoepelt, dan kan de nietigheid op grond van de vroegere wet niet meer worden gevorderd (1). (1) Zie Cass. 17 september 2004, AR C.02.0282.N, AC 2004, nr. 418.

OVEREENKOMST - Algemeen - Geldigheid - Nieuwe wet

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Algemeen - Geldigheid - Nieuwe wet

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Overeenkomst - Nieuwe wet

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Overeenkomst - Nieuwe wet

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

En matière de conventions, la loi ancienne demeure applicable, à moins que la loi nouvelle ne soit d'ordre public ou n'en prescrive expressément l'application aux conventions en cours ; si la validité de la convention doit être appréciée sur la base de la loi applicable au moment de sa formation, son exécution n'est possible que dans les limites fixées par une loi impérative ultérieure ; si une loi ultérieure supprime ou assouplit les conditions de validité de la loi antérieure, la nullité ne peut plus être poursuivie sur la base de la loi antérieure (1). (1) Voir Cass. 17 septembre 2004, RG C.02.0282.N, Pas. 2004, n° 418.

CONVENTION - Généralités - Validité - Loi nouvelle

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 2 Ancien Code civil

CONVENTION - Généralités - Validité - Loi nouvelle

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 2 Ancien Code civil

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Effet dans le temps - Convention - Loi nouvelle

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 2 Ancien Code civil

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Effet dans le temps - Convention - Loi nouvelle

- Art. 2 Ancien Code civil

- Art. 2 Ancien Code civil

C.21.0048.N

18 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210618.1N.12](#)

AC nr. ...

De betekening van de beschikking die partneralimentatie oplegt stuit de vijfjarige verjaringstermijn van artikel 3:324, lid 1, Nederlands Burgerlijk Wetboek, voor wat betreft hetgeen ingevolge de uitspraak bij het jaar of kortere termijn moet worden betaald.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - In het buitenland - Exequatur - Betekening - Tenuitvoerlegging - Verjaringstermijn - Stuiting

- Artt. 3:324, eerste lid, en 3:325, tweede lid Nederlands Burgerlijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Vreemde wet

- Artt. 3:324, eerste lid, en 3:325, tweede lid Nederlands

La signification de l'ordonnance qui impose une pension alimentaire interrompt le délai de prescription quinquennal prévu à l'article 3:324, alinéa 1er, du Code civil néerlandais en ce qui concerne ce qui doit, ensuite de la décision, être payé par année ou à des termes périodiques plus courts.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Etranger - Exequatur - Signification - Exécution - Délai de prescription - Interruption

- Art. 3:324, al. 1er, et 3:325, al. 2 Nederlands Burgerlijk Wetboek

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme du pourvoi et indications - Loi étrangère

- Art. 3:324, al. 1er, et 3:325, al. 2 Nederlands Burgerlijk

C.21.0050.N 21 oktober 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211021.1N.3](#) AC nr. ...

De artikelen 91, eerste lid, 92, § 1/1, en 779 Gerechtelijk wetboek raken de openbare orde niet zodat met instemming van de partijen kan worden afgeweken van het beginsel van de continuïteit van de zetelsamenstelling met één of drie rechters (1). (1) Zie Cass. 22 februari 2013, AR C.12.0309.N, AC 2013, nr. 124.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Zetelsamenstelling - Beginsel van de continuïteit van de zetelsamenstelling - Aard

- Artt. 91, eerste lid, 92, § 1/1, en 779 Gerechtelijk Wetboek

Les articles 91, alinéa 1er, 92, § 1er/1, et 779 du Code judiciaire n'intéressant pas l'ordre public, il peut être dérogé, avec l'accord des parties, au principe de continuité de la composition du siège à un ou à trois juges (1). (1) Voir Cass. 22 février 2013, RG C.12.0309.N, Pas. 2013, n° 124.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Composition du siège - Principe de continuité de la composition du siège - Nature

- Art. 91, al. 1er, 92, § 1/1, et 779 Code judiciaire

C.21.0052.N 2 december 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211202.1N.3](#) AC nr. ...

De beslagrechter beschikt over de rechtsmacht om te oordelen over de rechtsgeldigheid van een bevel tot betalen en hetgeen krachtens een dergelijk bevel werd betaald.

BESLAG - Algemeen - Beslagrechter - Rechtsmacht - Bevel tot betalen - Rechtsgeldigheid

- Artt. 1395, eerste lid, en 1498 Gerechtelijk Wetboek

Le juge des saisies dispose du pouvoir juridictionnel de statuer sur la validité d'un commandement de payer et sur ce qui a été payé en vertu d'un tel commandement.

SAISIE - Généralités - Juge des saisies - Juridiction - Commandement de payer - Validité

- Art. 1395, al. 1er, et 1498 Code judiciaire

De vernietiging in cassatie leidt tot de vernietiging van al de uitvoeringshandelingen die op de vernietigde beslissing zijn gesteund zodat er restitutie plaatsvindt van al hetgeen krachtens die beslissing werd betaald; indien de veroordeling echter betrekking heeft op een verbintenis iets te doen of niet te doen, levert het cassatie-arrest geen titel tot restitutie op en dient de bodemrechter de omvang van de restitutie te bepalen.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Algemeen - Gevolgen - Uitvoerbare titel - Restitutie

- Art. 1494 Gerechtelijk Wetboek

° La cassation entraîne l'annulation de tous les actes d'exécution fondés sur la décision mise à néant, de sorte qu'il y a restitution de tout ce qui a été payé en vertu de cette décision; toutefois, si la condamnation a trait à un engagement à faire ou à ne pas faire quelque chose, l'arrêt de cassation ne constitue pas un titre permettant de poursuivre la restitution et le juge du fond est tenu de déterminer l'étendue de celle-ci.

CASSATION - Etendue - Généralités - Conséquences - Titre exécutoire - Restitution

- Art. 1494 Code judiciaire

C.21.0054.N 7 oktober 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211007.1N.7](#) AC nr. ...

Wie een contractuele fout begaat, kan buitencontractueel aansprakelijk zijn ten aanzien van derden, indien de tekortkoming aan de contractuele verplichtingen tevens een schending oplevert van de voor eenieder geldende algemene zorgvuldigheidsplicht (1). (1) Cass. 25 oktober 2012, AR C.12.0079.F, AC 2012, nr. 568; Cass. 21 oktober 2010, AR C.08.0558.F, AC 2010, nr. 620; Cass. 29 september 2006, AR C.04.0427.N-C.05.0192.N, AC 2006, nr. 449; Cass. 1 juni 2001, AR C.98.0540, AC 2001, nr. 330; Cass. 20 juni 1997, AR C.94.0324.N-C.95.0042.N, AC 1997, nr. 286; Cass. 26 maart 1992, AR nr. 9261, AC 1991-92, 722; Cass. 25 oktober 1990, AR nr. 8728, AC 1990-91, 237; Cass. 21 januari 1988, AR nr. 7960, AC 1988, nr. 312; Cass. 11 juni 1981, AR nr. 2982, AC 1980-81, 1168; Zie ook Cass. 12 maart 2020, AR C.19.0408.N, AC 2020, nr. 188; Cass. 24 maart 2016, AR C.14.0329.N, AC 2016, nr. 215.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Samenloop van aansprakelijkheid - Aansprakelijkheid uit en buiten overeenkomst - Derde aansprakelijke - Samenlopende fouten - Integrale vergoeding - Subrogatie
- Artt. 1134, 1135, 1165 en 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Celui qui commet une faute contractuelle peut être responsable extracontractuellement à l'égard des tiers, si le manquement aux obligations contractuelles constitue également une violation de l'obligation générale de prudence applicable à tous (1). (1) Cass. 25 octobre 2012, RG C.12.0079.F, Pas 2012, n° 568; Cass. 21 octobre 2010, RG C.08.0558.F, Pas 2010, n° 620; Cass. 29 septembre 2006, RG C.04.0427.N-C.05.0192.N, Pas 2006, n° 449; Cass. 1er juin 2001, RG C.98.0540, Pas 2001, n° 330; Cass. 20 juin 1997, RG C.94.0324.N-C.95.0042.N, Pas 1997, n° 286; Cass. 26 mars 1992, RG n° 9261, Pas 1991-92, n° 400; Cass. 25 octobre 1990, RG n° 8728, Pas 1990-91, n° 107; Cass. 21 janvier 1988, RG n° 7960, Pas 1988, n° 312; Cass. 11 juin 1981, RG n° 2982, Pas 1980-81, 1168; Voir également Cass. 12 mars 2020, RG C.19.0408.N, Pas 2020, n° 188; Cass. 24 mars 2016, RG C.14.0329.N, Pas 2016, n° 215.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Concours de responsabilités - Responsabilités contractuelle et extracontractuelle - Tiers responsable - Fautes concurrentes - Réparation intégrale - Subrogation
- Art. 1134, 1135, 1165 et 1382 Ancien Code civil

C.21.0062.F

19 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.8](#)

AC nr. ...

Degene die een wraking wil voordragen, moet dit doen vóór de aanvang van de pleidooien, tenzij de redenen van wraking later zijn ontstaan en, indien de zaak bij verzoekschrift is ingeleid, alvorens op het verzoekschrift een beschikking is gegeven (1). (1) Cass. 28 maart 2019, AR C.19.0105.F, AC 2019, nr. 193; Cass. 12 september 2016, AR S.16.0020.N, AC 2016, nr. 478.

WRAKING - Burgerlijke zaken - Ontvankelijkheid - Grond van gewettigde verdenking - Tijdstip om het voor te dragen
- Art. 833 Gerechtelijk Wetboek

Celui qui veut récuser doit le faire avant le commencement de la plaidoirie, à moins que les causes de la récusation ne soient survenues postérieurement, et, si la cause a été introduite par requête, avant que la requête ait été appointée (1). (1) Cass. 28 mars 2019, RG C.19.0105.F, Pas. 2019, n° 193; Cass. 12 septembre 2016, RG S.16.0020.N, Pas. 2016, n° 478.

RECUSATION - Matière civile - Recevabilité - Cause de suspicion légitime - Moment pour la proposer
- Art. 833 Code judiciaire

Het onderzoek dat na een eerste rechtszitting door de magistraat van het openbaar ministerie werd verricht, gaat de grenzen niet te buiten van de hem voor de arbeidsgerechten toebedeelde rol van toegevoegde partij die de partijen en de rechter moet voorlichten, wanneer de bewoordingen waarin die magistraat de door hem ingewonnen inlichtingen heeft medegedeeld niet van die aard zijn dat ze bij partijen of derden een gewettigde verdenking kunnen wekken omtrent zijn bekwaamheid om, na een debat op tegenspraak over die inlichtingen, in alle onafhankelijkheid en onpartijdigheid zijn advies over de zaak te verlenen, en evenmin blijkt geven van een hoge graad van vijandschap jegens de wrakende partij.

OPENBAAR MINISTERIE - Wraking - Gewettigde verdenking - Hoge graad van vijandschap - Inwinnen van inlichtingen - Mededeling van de inlichtingen - Gebruikte bewoordingen

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Gewettigde verdenking - Hoge graad van vijandschap - Openbaar ministerie - Inwinnen van inlichtingen - Mededeling van de inlichtingen - Gebruikte bewoordingen

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

L'information à laquelle a procédé, après une première audience, le magistrat du ministère public n'excède pas les limites assignées, devant les juridictions du travail, à son rôle de partie jointe chargée d'éclairer les parties et le juge, si les termes dont ce magistrat a usé en communiquant les renseignements qu'il avait recueillis ne sont pas de nature à inspirer aux parties ou aux tiers une suspicion légitime quant à son aptitude à donner, après que ces éléments d'information auront été soumis au débat contradictoire, son avis en la cause en toute indépendance et impartialité, et ne révèlent pas d'inimitié capitale envers le récusant.

MINISTERE PUBLIC - Récusation - Suspicion légitime - Inimitié capitale - Recueil de renseignements - Communication des renseignements - Termes utilisés

- Art. 828 Code judiciaire

RECUSATION - Suspicion légitime - Inimitié capitale - Ministère public - Recueil de renseignements - Communication des renseignements - Termes utilisés

- Art. 828 Code judiciaire

De eiser is de bijdrage aan het begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand verschuldigd aangezien hij voor het Hof niet is bijgestaan door advocaat die hem is toegewezen in de beslissing die hem de juridische tweedelijsbijstand heeft toegekend en het verzoek tot wraking bovendien geen vordering uitmaakt zoals bedoeld in artikel 4, § 2, tweede lid, 3°, van de wet van 19 maart 2017 tot oprichting van een begrotingsfonds.

GERECHTSKOSTEN - Allerlei - Juridische tweedelijsbijstand - Begrotingsfonds - Bijdrage aan het fonds - Inning

- Art. 4, § 2, al. 2, 3° Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand

La contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne est due par le demandeur dès lors qu'il n'est pas assisté devant la Cour par l'avocat qui a été désigné par la décision qui lui a accordé l'aide juridique de deuxième ligne et que, d'autre part, une demande de récusation n'est pas une demande visée à l'article 4, § 2, alinéa 2, 3°, de la loi du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire.

FRAIS ET DEPENS - Divers - Aide juridique de deuxième ligne - Fonds budgétaire - Contribution au fonds - Perception

- Art. 4, § 2, al. 2, 3° L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne

Wanneer de wrakende partij noch een schriftelijk bewijs noch een begin van bewijs levert van de uitlatingen die hij aan de gewraakte rechter toeschrijft en die laatstgenoemde betwist, bestaat er geen grond om het getuigenbewijs hiervan te bevelen, maar om die wrakingsgronden te verwerpen.

WRAKING - Gewettigde verdenking - Geen bewijs of begin van bewijs

- Art. 839 Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le récusant n'apporte ni preuve par écrit ni commencement de preuve des propos qu'il prête au juge récusé et que celui-ci conteste, il n'y a pas lieu d'en ordonner la preuve testimoniale mais de rejeter les causes de la récusation.

RECUSATION - Suspicion légitime - Absence de preuve ou commencement de preuve

- Art. 839 Code judiciaire

C.21.0064.F

24 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211224.1F.3](#)

AC nr. ...

Het middel dat niet vermeldt tot welke orde elk van de advocaten behoort en het Hof verplicht dit feitelijk gegeven te onderzoeken om te bepalen welke deontologische normen op hen respectievelijk van toepassing zijn, is onnauwkeurig.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onduidelijk middel - Verweerders - Meerdere advocaten die een gerechtelijk mandaat uitvoeren - Middel gericht tegen de beslissing dat er geen verzuim van de deontologische plichten is - Onderscheiden juridische grondslagen - Gedragsregels van de advocaat, aangenomen door de algemene vergadering van de Orde des barreaux francophones et germanophone - Reglement van de Orde van de Vlaamse Balies betreffende de aan procedures verbonden regels van confraterniteit - Verschillend toepassingsgebied ratione personae van de reglementen - Geen vermelding van de orde waartoe elk van de advocaten behoort - Ontvankelijkheid

Le moyen, qui, à défaut d'indiquer à quel ordre appartient chacun des avocats, oblige la Cour à rechercher cet élément de fait pour déterminer les normes déontologiques qui leur sont respectivement applicables, est imprécis.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen imprécis - Défendeurs - Pluralité d'avocats investis d'un mandat de justice - Moyen dirigé contre la décision qu'il n'y a pas de manquement aux obligations déontologiques - Fondements juridiques distincts - Code de déontologie de l'avocat adopté par l'assemblée générale de l'Ordre des barreaux francophones et germanophones - Règlement de l'Ordre van Vlaamse Balies relatif aux procédures en relation avec les règles de confraternité - Champ d'application ratione personae différent des règlements - Omission d'indication de l'ordre auquel appartient chacun des avocats - Recevabilité

C.21.0066.N

9 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.1](#)

AC nr. ...

In een geschil voor de gerechten van eerste aanleg waarvan de zetel in het arrondissement Brussel is gevestigd, heeft de verweerder van wie niet blijkt dat hij een toereikende kennis heeft van de taal van de gedinginleidende akte, een rechtmatig belang bij een tijdige vraag tot taalwijziging en moet de rechter op die tijdige vraag ingaan.

TAAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Burgerlijke zaken - Gerechten van eerste aanleg met zetel in het arrondissement Brussel - Rechtspleging in betwiste zaken - Verweerder - Geen toereikende kennis van de taal van de gedinginleidende akte - Vraag tot taalwijziging

- Art. 4, §§ 1 en 2, tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het

Dans un litige devant les juridictions de première instance dont le siège est établi dans l'arrondissement de Bruxelles, un défendeur dont il n'apparaît pas qu'il a une connaissance suffisante de la langue de l'acte introductif d'instance a un intérêt légitime à une demande de changement de langue et le juge doit faire droit à cette demande.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière civile - Juridictions de première instance dont le siège est dans l'arrondissement de Bruxelles - Procédure en matière contentieuse - Défendeur - Absence de connaissance suffisante de la langue de l'acte introductif d'instance - Demande de changement de langue

- Art. 4, § 1 et 2, al. 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi

C.21.0070.F

8 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211008.1F.2](#)

AC nr. ...

De algemene, bijzondere en speciale voorwaarden, de verzekeringsovereenkomsten in hun geheel, evenals alle clausules afzonderlijk, moeten in duidelijke en nauwkeurige bewoordingen worden opgesteld en, in geval van twijfel over de betekenis van een beding, prevaleert in alle gevallen de voor de verzekeringnemer gunstigste interpretatie.

VERZEKERING - Landverzekering - Algemene voorwaarden - Overeenkomsten - Clausules - Opmaak in duidelijke en nauwkeurige bewoordingen - Twijfel over een beding - Voor de verzekeringnemer gunstigste interpretatie

- Art. 23 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 23 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Landverzekering - Algemene voorwaarden - Overeenkomsten - Clausules - Opmaak in duidelijke en nauwkeurige bewoordingen - Twijfel over een beding - Voor de verzekeringnemer gunstigste interpretatie

- Art. 23 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

- Art. 23 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Indien alle of bepaalde bedingen van een overeenkomst tussen een onderneming en een consument schriftelijk zijn, moeten deze op een duidelijke en begrijpelijke wijze zijn opgesteld en prevaleert, in geval van twijfel over de betekenis van een beding, de voor de consument gunstigste interpretatie.

OVEREENKOMST - Uitlegging - Overeenkomst tussen een onderneming en een consument - Twijfel over de betekenis van een beding - Voor de consument gunstigste interpretatie

- Art. VI.37 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

- Art. VI.37 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

OVEREENKOMST - Uitlegging - Overeenkomst tussen een onderneming en een consument - Twijfel over de betekenis van een beding - Voor de consument gunstigste interpretatie

- Art. VI.37 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

- Art. VI.37 Wetboek 28 februari 2013 van economisch recht

Les conditions générales, particulières et spéciales, les contrats d'assurance dans leur ensemble, ainsi que toutes les clauses prises séparément doivent être rédigées en termes clairs et précis et, en cas de doute sur le sens d'une clause, l'interprétation la plus favorable au preneur d'assurance prévaut dans tous les cas.

ASSURANCES - Assurances terrestres - Conditions générales - Contrats - Clauses - Rédaction en termes clairs et précis - Doute sur une clause - Interprétation la plus favorable au preneur

- Art. 23 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

- Art. 23 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Assurances terrestres - Conditions générales - Contrats - Clauses - Rédaction en termes clairs et précis - Doute sur une clause - Interprétation la plus favorable au preneur

- Art. 23 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

- Art. 23 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Lorsque toutes ou certaines clauses d'un contrat entre une entreprise et un consommateur sont écrites, ces clauses doivent être rédigées de manière claire et compréhensible et, en cas de doute sur le sens d'une clause, l'interprétation la plus favorable au consommateur prévaut.

CONVENTION - Interprétation; voir aussi: 077/03 preuve - Contrat entre une entreprise et un consommateur - Doute sur le sens d'une clause - Interprétation la plus favorable au consommateur

- Art. VI.37 Code de droit économique

- Art. VI.37 Code de droit économique

CONVENTION - Interprétation; voir aussi: 077/03 preuve - Contrat entre une entreprise et un consommateur - Doute sur le sens d'une clause - Interprétation la plus favorable au consommateur

- Art. VI.37 Code de droit économique

- Art. VI.37 Code de droit économique

C.21.0075.N 9 december 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.7](#) AC nr. ...

Betalingsverbintenissen zijn vanaf hun ontstaan onmiddellijk opeisbaar, zodat betaling in beginsel onmiddellijk dient te geschieden en de verjaring van de rechtsvordering loopt vanaf dat ogenblik.

VERBINTENIS - Betalingsverbintenis - Opeisbaarheid - Tijdstip

- Art. 2257 Oud Burgerlijk Wetboek

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Rechtsvordering gegrond op een betalingsverbintenis - Aanvang van de verjaringstermijn

- Art. 2257 Oud Burgerlijk Wetboek

Les obligations de paiement sont exigibles immédiatement dès leur naissance, de sorte que le paiement doit en principe avoir lieu immédiatement et le délai de prescription de l'action court à partir de ce moment.

OBLIGATION - Obligation de paiement - Exigibilité - Moment

- Art. 2257 Ancien Code civil

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Action fondée sur une obligation de paiement - Point de départ du délai de prescription

- Art. 2257 Ancien Code civil

De verjaring, die een verweer vormt tegen een te laat ingestelde vordering in rechte, kan niet beginnen lopen vóór het ontstaan van de rechtsvordering (1). (1) Cass. 20 februari 2020, AR C.18.0575.N, AC 2020, nr. 148, met concl. van eerste advocaat-generaal R. MORTIER.

VERJARING - Burgerlijke zaken - Termijnen (aard, duur, aanvang en einde) - Verweer tegen vordering in rechte - Aanvang van de verjaringstermijn

- Art. 2257 Oud Burgerlijk Wetboek

La prescription, qui est une défense opposée à une action tardive, ne peut prendre cours avant que cette action soit née (1). (1) Cass. 20 février 2020, RG C.18.0575.N, Pas. 2020, n° 148, avec concl. de Mme MORTIER, premier avocat général, publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière civile - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Défense contre une action - Point de départ du délai de prescription

- Art. 2257 Ancien Code civil

C.21.0078.N 9 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210909.1N.6](#) AC nr. ...

Iemand kan slechts tot vergoeding van schade ingevolge een abnormale burenhinder gehouden zijn, indien die burenhinder is veroorzaakt door een daad, een verzuim of een gedraging die hem kan worden toegerekend (1). (1) Cass. 17 januari 2020, AR C.19.0115.F, AC 2020, nr. 51; Cass. 24 juni 2019, AR C.18.0609.F, AC 2019, nr. 393; Cass. 16 februari 2017, AR C.16.0115.N, AC 2017, nr. 114; Cass. 3 april 2009, AR C.07.0617.N, AC 2009, nr. 239.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Algemeen - Burenhinder - Abnormale burenhinder - Schadevergoeding

- Art. 544 Oud Burgerlijk Wetboek

Nul ne peut être obligé de compenser un trouble anormal de voisinage que si ce trouble a été causé par un fait, une omission ou un comportement qui lui est imputable (1). (1) Cass. 17 janvier 2020, RG C.19.0115.F, Pas. 2020, n° 51; Cass. 24 juin 2019, RG C.18.0609.F, Pas. 2019, n° 393; Cass. 16 février 2017, RG C.16.0115.N, Pas. 2017, n° 114; Cass. 3 avril 2009, RG C.07.0617.N, Pas. 2009, n° 239.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Généralités - Troubles de voisinage - Trouble anormal de voisinage - Dommages-intérêts

- Art. 544 Ancien Code civil

C.21.0084.F 15 oktober 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211015.1F.3](#) AC nr. ...

Het bedrieglijk opzet kan niet worden afgeleid uit het feit dat de dader van het aangevoerde bedrog zijn wettelijke verplichtingen moest kennen.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Algemeen - Overeenkomst - Bestanddelen - Toestemming - Opzet - Bedrieglijk opzet - Bewijs - Voorwerp

- Art. 1116 Oud Burgerlijk Wetboek

OVEREENKOMST - Bestanddelen - Toestemming - Bedrog - Bedrieglijk opzet - Bewijs - Voorwerp

- Art. 1116 Oud Burgerlijk Wetboek

L'intention de tromper ne peut être déduite de ce que l'auteur du dol allégué devait connaître ses obligations légales.

PREUVE - Matière civile - Généralités - Convention - Eléments constitutifs - Consentement - Dol - Intention de tromper - Preuve - Objet

- Art. 1116 Ancien Code civil

CONVENTION - Eléments constitutifs - Consentement - Dol - Intention de tromper - Preuve - Objet

- Art. 1116 Ancien Code civil

C.21.0095.F

19 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211119.1F.13](#)

AC nr. ...

Krachtens een internationale gewoontereg, uitgedrukt in artikel 1 van het Verdrag inzake de rechten en plichten van Staten, ondertekend te Montevideo op 26 december 1933, moet de staat aan de volgende voorwaarden voldoen: een bevolking, een afgebakend gebied, een overheid die een reëel en effectief gezag uitoefent, en het vermogen om met de andere staten relaties aan te gaan; het bestaan van een staat is niet afhankelijk van zijn erkenning door andere staten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734; Cass. 15 november 2018, AR D.17.0017.F, AC 2018, nr. 639.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Internationaal gewoonterecht - Staat - Bestaanscriteria - Erkenning door andere staten

VREEMDELINGEN - Staatloosheid - Voorwaarde - Staat - Bestaanscriteria - Erkenning door andere staten

NATIONALITEIT - Staatloosheid - Voorwaarde - Staat - Bestaanscriteria - Erkenning door andere staten

STAAT - Bestaanscriteria - Erkenning door andere staten

En vertu d'une règle coutumière internationale, exprimée à l'article 1er de la Convention sur les droits et les devoirs des États, signée à Montevideo le 26 décembre 1933, l'État doit réunir les conditions suivantes: une population, un territoire déterminé, un gouvernement exerçant une autorité réelle et effective, et la capacité d'entrer en relations avec les autres États; l'existence d'un État ne dépend pas de sa reconnaissance par d'autres États (1). (1) Voir les concl. du MP; Cass. 15 novembre 2018, RG D.17.0017.F, Pas. 2018, n° 639.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Coutume internationale - Etat - Critères d'existence - Reconnaissance par d'autres Etats

ETRANGERS - Apatridie - Condition - Etat - Critères d'existence - Reconnaissance par d'autres Etats

NATIONALITE - Apatridie - Condition - Etat - Critères d'existence - Reconnaissance par d'autres Etats

ETAT - Critères d'existence - Reconnaissance par d'autres Etats

Het middel dat het Hof noopt tot een feitelijke beoordeling waarvoor het niet is bevoegd, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734; Cass. 15 november 2018, AR D.17.0017.F, AC 2018, nr. 639.

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Algemeen - Verplichting om een feitelijk onderzoek te verrichten - Bevoegdheid van het Hof

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Verplichting om een feitelijk onderzoek te verrichten - Ontvankelijkheid

Est irrecevable le moyen dont l'examen obligerait la Cour à une vérification de fait, ce qui excède ses pouvoirs (1). (1) Voir les concl. du MP; Cass. 15 novembre 2018, RG D.17.0017.F, Pas. 2018, n° 639.

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Généralités - Obligation de procéder à une vérification de fait - Pouvoir de la Cour

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Généralités - Obligation de procéder à une vérification de fait - Recevabilité

Het middel dat niet verduidelijkt op welke wijze het arrest de in dat middel bedoelde wettelijke bepalingen schendt, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734; Cass. 15 november 2018, AR D.17.0017.F, AC 2018, nr. 639; Cass. 16 juni 2014, AR S.13.0131.F, AC 2014, nr. 431.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onduidelijk middel - Begrip - Ontvankelijkheid

Est irrecevable le moyen qui ne précise pas en quoi l'arrêt viole les dispositions légales qu'il vise (1). (1) Voir les concl. du MP. Cass. 16 juin 2014, RG S.13.0131.F, Pas. 2014, n° 431.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Moyen imprécis - Notion - Recevabilité

Het arrest leidt uit zijn vaststelling dat voldaan is aan de criteria van artikel 1 van het Montevideo-verdrag, dat een internationale gewoonteregels uitdrukt, wettig af dat Palestina een Staat vormt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734.

NATIONALITEIT - Staatloosheid - Staat - Bestaanscriteria - Palestina

STAAT - Bestaanscriteria - Palestina

VREEMDELINGEN - Staatloosheid - Staat - Bestaanscriteria - Palestina

L'arrêt déduit légalement de sa constatation que les critères énoncés à l'article 1er de la convention de Montevideo, exprimant une règle coutumière internationale, sont réunis que la Palestine constitue un État (1). (1) Voir les concl. du MP.

NATIONALITE - Apatridie - Etat - Critères d'existence - Palestine

ETAT - Critères d'existence - Palestine

ETRANGERS - Apatridie - Etat - Critères d'existence - Palestine

Het Montevideo-verdrag, waarbij België zich niet heeft aangesloten, is geen wet in de zin van artikel 608 Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Vereiste vermeldingen - Montevideo-verdrag van 26 december 1933 - Ontvankelijkheid

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

STAAT - Bestaanscriteria - Middel dat schending aanvoert van het Montevideo-verdrag van 26 december 1933 - Ontvankelijkheid

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Montevideo-verdrag van 26 december 1933 - Omschrijving

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

La convention de Montevideo, à laquelle la Belgique n'est pas partie, n'est pas une loi au sens de l'article 608 du Code judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Indications requises - Convention de Montevideo du 26 décembre 1933 - Recevabilité

- Art. 608 Code judiciaire

ETAT - Critères d'existence - Moyen invoquant la violation de la convention de Montevideo du 26 décembre 1933 - Recevabilité

- Art. 608 Code judiciaire

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Interprétation - Convention de Montevideo du 26 décembre 1933 - Qualification

- Art. 608 Code judiciaire

De definitie van de staat op grond van de criteria van een bevolking, een afgebakend gebied, een regering die een reëel en effectief gezag uitoefent, en het vermogen om met andere staten relaties aan te gaan, vormt een internationale gewoonteregels waarvan de draagwijdte niet regionaal gebonden is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734.

NATIONALITEIT - Staatloosheid - Voorwaarde - Staat - Bestaanscriteria - Grondslag - Internationaal gewoonterecht

STAAT - Bestaanscriteria - Grondslag - Internationaal

La définition de l'État par les critères de population, de territoire déterminé, de gouvernement exerçant une autorité réelle et effective, et de capacité d'entrer en relations avec les autres États constitue une coutume internationale dont la portée n'est pas régionale (1). (1) Voir les concl. du MP.

NATIONALITE - Apatridie - Condition - Etat - Critères d'existence - Fondement - Coutume internationale

ETAT - Critères d'existence - Fondement - Coutume internationale

gewoonterecht

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Uitlegging - Staat - Bestaanscriteria - Grondslag -
Internationaal gewoonterecht

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Interprétation - Etat -
Critères d'existence - Fondement - Coutume internationale

Het begrip "staat" in de zin van artikel 1 van het Verdrag van New York van 28 september 1954 komt voort uit de internationale gewoonteregel en wordt niet anders uitgelegd volgens de rechtsorde van elke staat die bij dat verdrag is aangesloten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734.

La notion d'État au sens de l'article 1er de la convention de New York du 28 septembre 1954 procède de la coutume internationale et ne s'interprète pas différemment selon l'ordre juridique de chaque État partie à cette dernière convention (1). (1) Voir les concl. du MP.

NATIONALITEIT - Staatloosheid - Verdrag van New York van 28 september 1954 - Uitlegging van het begrip "staat" - Impact van de rechtsorde van elke staat die bij het verdrag is aangesloten

NATIONALITE - Apatridie - Convention de New York du 28 septembre 1954 - Interprétation de la notion d'Etat - Impact de l'ordre juridique de chaque Etat partie à la convention

- Art. 1 Verdrag betreffende de status van Staatlozen, ondertekend op 28 september 1954, te New York

- Art. 1er Convention relative au Statut des Apatrides, signée le 28 septembre 1954, à New York

STAAT - Verdrag van New York van 28 september 1954 - Uitlegging van het begrip "staat" - Impact van de rechtsorde van elke staat die bij het verdrag is aangesloten

ETAT - Convention de New York du 28 septembre 1954 - Interprétation de la notion d'Etat - Impact de l'ordre juridique de chaque Etat partie à la convention

- Art. 1 Verdrag betreffende de status van Staatlozen, ondertekend op 28 september 1954, te New York

- Art. 1er Convention relative au Statut des Apatrides, signée le 28 septembre 1954, à New York

VREEMDELINGEN - Staatloosheid - Verdrag van New York van 28 september 1954 - Uitlegging van het begrip "staat" - Impact van de rechtsorde van elke staat die bij het verdrag is aangesloten

ETRANGERS - Apatridie - Convention de New York du 28 septembre 1954 - Interprétation de la notion d'Etat - Impact de l'ordre juridique de chaque Etat partie à la convention

- Art. 1 Verdrag betreffende de status van Staatlozen, ondertekend op 28 september 1954, te New York

- Art. 1er Convention relative au Statut des Apatrides, signée le 28 septembre 1954, à New York

Het openbaar ministerie kan hoger beroep instellen op grond van artikel 138bis, § 1, Gerechtelijk Wetboek, wanneer de openbare orde in gevaar is gebracht door een feitelijke toestand die moet worden verholpen, zelfs in een zaak waarin ze geen partij was (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734.

Le ministère public peut interjeter appel sur le fondement de l'article 138bis, § 1er, du Code judiciaire lorsque l'ordre public est mis en péril par un état de choses auquel il importe de remédier, même dans une cause à laquelle il n'était pas partie (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPENBAAR MINISTERIE - Burgerlijke zaken - Zaak waarin het openbaar ministerie geen partij is - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

MINISTERE PUBLIC - Matière civile - Cause à laquelle le ministère public n'est pas partie - Appel du ministère public - Recevabilité

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

- Art. 138bis Code judiciaire

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Openbaar ministerie - Zaak waarin het openbaar ministerie geen partij is - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

ACTION CIVILE - Ministère public - Cause à laquelle le ministère public n'est pas partie - Appel du ministère public - Recevabilité

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

- Art. 138bis Code judiciaire

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Openbaar ministerie - Zaak waarin het openbaar ministerie geen partij is - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Ministère public - Cause à laquelle le ministère public n'est pas partie - Appel du ministère public - Recevabilité

- Art. 138bis Gerechtelijk Wetboek

- Art. 138bis Code judiciaire

De hoven en rechtbanken kunnen, bij de beoordeling van de staatloosheid, bepalen of een collectiviteit een staat vormt, zonder dat de erkenning van die staat door de Koning in dat opzicht een doorslaggevend criterium is (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 734; Cass. 15 november 2018, AR D.17.0017.F, AC 2018, nr. 639.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 144 - Staat - Bestaan - Bepaling - Rechterlijke macht - Bevoegdheid

- Art. 144, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

MACHTEN - Rechterlijke macht - Bestaan - Bepaling - Rechterlijke macht - Bevoegdheid

- Art. 144, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

NATIONALITEIT - Staatloosheid - Voorwaarde - Staat - Bestaan - Bepaling - Rechterlijke macht - Bevoegdheid

- Art. 144, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Staat - Bestaan - Bepaling - Rechterlijke macht - Bevoegdheid

- Art. 144, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

STAAT - Bestaan - Bepaling - Rechterlijke macht - Bevoegdheid

- Art. 144, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

VREEMDELINGEN - Staatloosheid - Voorwaarde - Staat - Bestaan - Bepaling - Rechterlijke macht - Bevoegdheid

- Art. 144, eerste lid De gecoördineerde Grondwet 1994

Les cours et tribunaux ont le pouvoir de déterminer, pour apprécier une apatridie, si une collectivité constitue un État, sans que la reconnaissance de cet État par le Roi soit déterminante à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP ; Cass. 15 novembre 2018, RG D.17.0017.F, Pas. 2018, n° 639.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 144 - Etat - Existence - Détermination - Pouvoir judiciaire - Compétence

- Art. 144, al. 1er La Constitution coordonnée 1994

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Existence - Détermination - Pouvoir judiciaire - Compétence

- Art. 144, al. 1er La Constitution coordonnée 1994

NATIONALITE - Apatridie - Condition - Etat - Existence - Détermination - Pouvoir judiciaire - Compétence

- Art. 144, al. 1er La Constitution coordonnée 1994

TRIBUNAUDX - Matière civile - Généralités - Etat - Existence - Détermination - Pouvoir judiciaire - Compétence

- Art. 144, al. 1er La Constitution coordonnée 1994

ETAT - Existence - Détermination - Pouvoir judiciaire - Compétence

- Art. 144, al. 1er La Constitution coordonnée 1994

ETRANGERS - Apatridie - Condition - Etat - Existence - Détermination - Pouvoir judiciaire - Compétence

- Art. 144, al. 1er La Constitution coordonnée 1994

C.21.0128.F

29 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211029.1F.2](#)

AC nr. ...

Artikel 24 Wegverkeersreglement verbiedt, in algemene bewoordingen, een voertuig te laten stilstaan of te parkeren op elke plaats waar het duidelijk een gevaar zou kunnen betekenen voor de andere weggebruikers of waar het hen onnodig zou kunnen hinderen, en somt vervolgens de gevallen op waarin de voorwaarden van dat verbod als vervuld moeten worden beschouwd (1). (1) Zie Cass. 31 mei 2016, AR P.16.0171.N, AC 2016, nr. 361.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 24 - Devolutieve kracht - Beperking van het hoger beroep - Voorwerp

- Art. 24 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

L'article 24 du code de la route interdit, en termes généraux, de mettre un véhicule à l'arrêt ou en stationnement à tout endroit où il est manifestement susceptible de constituer un danger pour les autres usagers de la route ou de les gêner sans nécessité, et énumère ensuite des cas dans lesquels les conditions de cette interdiction doivent être considérées comme remplies (1). (1) Voir Cass. 31 mai 2016, RG P.16.0171.N, Pas. 2016, n° 361.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 24 - Effet dévolutif - Limitation de l'appel - Objet

- Art. 24 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

C.21.0130.N

20 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211220.3N.7](#)

AC nr. ...

Indien de pachter of zijn erfgenamen of rechtverkrijgenden het gepachte goed niet persoonlijk exploiteren genieten zij toch een recht van voorkoop indien het gepachte goed geëxploiteerd wordt door één van de in artikel 52, 1°, eerste lid, Pachtwet vermelde verwanten.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Voorkooprecht - Persoonlijke exploitatie - Begrip

- Artt. 38, 47 en 52, 1° Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Uit geen enkele bepaling van de Pachtwet volgt dat de pacht niet doorloopt ten voordele van de erfgenamen of rechtverkrijgenden die het gepachte goed niet bedrijfsmatig exploiteren (1). (1) Zie Cass. 18 november 2016, AR C.15.0503.N, AC 2016, nr. 655.

HUUR VAN GOEDEREN - Pacht - Einde (opzegging, verlenging, terugkeer) - Gebrek aan bedrijfsmatige exploitatie - Erfgenamen of rechtverkrijgenden - Voorzetten van de pacht

- Art. 38 Wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen

Si le preneur ou ses héritiers ou ayants droit n'exploitent pas personnellement le bien loué, ils jouissent néanmoins d'un droit de préemption si le bien loué est exploité par l'une des personnes apparentées mentionnées à l'article 52, alinéa 1er, de la loi du 4 novembre 1969 sur les baux à ferme.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Droit de préemption - Exploitation personnelle - Notion

- Art. 38, 47 et 52, 1° L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

Il ne suit d'aucune disposition de la loi du 4 novembre 1969 sur les baux à ferme que le bail ne continue pas à courir au profit des héritiers ou ayants droit qui n'exploitent pas le bien loué (1). (1) Voir Cass. 18 novembre 2016, RG C.15.0503.N, Pas. 2016, n° 655.

LOUAGE DE CHOSSES - Bail à ferme - Fin (congé, prolongation, réintégration, etc) - Absence d'exploitation professionnelle - Héritiers ou ayants droit - Continuation du bail

- Art. 38 L. du 4 novembre 1969 modifiant la législation sur le bail à ferme et sur le droit de préemption en faveur des preneurs de biens ruraux

C.21.0132.N

18 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211118.1N.8](#)

AC nr. ...

Wanneer het geschil betrekking heeft op de titel van een uitkering tot onderhoud, wordt het bedrag van de vordering, ter bepaling van de rechtsplegingsvergoeding, berekend op basis van het bedrag van de annuïteit of van twaalf maandelijkse termijnen, zonder vermenigvuldiging van dit bedrag met een factor tien.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Geschil met betrekking tot de titel van een uitkering tot onderhoud - Bepaling van de rechtsplegingsvergoeding - Bedrag van de vordering - Wijze van berekening

- Artt. 557 tot 559, 561, 562 en 618, tweede lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 2, tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid

Lorsque le litige porte sur le titre d'une pension alimentaire, le montant de la demande est calculé, pour la détermination de l'indemnité de procédure, en fonction du montant de l'annuité ou de douze échéances mensuelles, sans multiplier ce montant par un facteur dix.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Litige portant sur le titre d'une pension alimentaire - Détermination de l'indemnité de procédure - Montant de la demande - Mode de calcul

- Art. 557 à 559, 561, 562 et 618, al. 2 Code judiciaire
- Art. 2, al. 2 A.R. du 26 octobre 2007

C.21.0146.N

6 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211206.3N.6](#)

AC nr. ...

Een zaak is gebrekkig in de zin van artikel 1384, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek wanneer zij een abnormaal kenmerk vertoont waardoor zij in bepaalde gevallen schade kan veroorzaken (1). (1) Cass. 8 maart 2018, AR C.17.0248.N, AC 2018, nr. 162; Cass. 4 januari 2016, AR C.15.0191.F, AC 2016, nr. 1; Cass. 13 maart 2015, AR C.14.0284.N, AC 2015, nr. 193; Cass. 31 oktober 2013, AR C.12.0628.N, AC 2013, nr. 570.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Gebrek van de zaak

- Art. 1384 Oud Burgerlijk Wetboek

Une chose est affectée d'un vice au sens de l'article 1384, alinéa 1er, de l'ancien Code civil lorsqu'elle présente une caractéristique anormale qui la rend, dans certains cas, susceptible de causer un préjudice (1). (1) Cass. 8 mars 2018, RG C.17.0248.N, Pas 2018, n° 162; Cass. 4 janvier 2016, RG C.15.0191.F, Pas 2016, n° 1; Cass. 13 mars 2015, RG C.14.0284.N, Pas 2015, n° 193; Cass. 31 octobre 2013, RG C.12.0628.N, Pas 2013, n° 570.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Vice de la chose

- Art. 1384 Ancien Code civil

Het is niet voldoende om een zaak als gebrekkig te beschouwen dat aan de zaak iets wordt toegevoegd waardoor schade ontstaat; vereist is dat de zaak in haar geheel een abnormaal kenmerk vertoont; het abnormaal kenmerk moet geen intrinsiek kenmerk betreffen of een blijvend element zijn dat inherent is aan de zaak (1). (1) Cass. 13 maart 2015, AR C.14.0284.N, AC 2015, nr. 193; Cass. 31 oktober 2013, AR C.12.0628.N, AC 2013, nr. 570.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Zaken - Gebrek van de zaak

- Art. 1384 Oud Burgerlijk Wetboek

Il ne suffit pas pour qu'une chose soit considérée comme étant affectée d'un vice que quelque chose ait été ajouté à la chose, causant ainsi un préjudice ; il est requis que la chose dans son ensemble présente une caractéristique anormale ; la caractéristique anormale ne doit pas concerner une qualité intrinsèque ou être un élément permanent inhérent à la chose (1). (1) Cass. 13 mars 2015, RG C.14.0284.N, Pas 2015, n° 193; Cass. 31 octobre 2013, RG C.12.0628.N, Pas 2013, n° 570.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Choses - Vice de la chose

- Art. 1384 Ancien Code civil

C.21.0148.F

10 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211210.1F.1](#)

AC nr. ...

De rechter kan zijn overtuiging baseren op een geheel van gegevens, zelfs als elk van die gegevens, afzonderlijk beschouwd, onvoldoende nauwkeurig en relevant is.

BEWIJS - Burgerlijke zaken - Vermoedens - Precieze gegevens - Geheel

- Art. 8.29, tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs

Le juge peut déduire sa conviction d'un ensemble d'éléments même si chacun pris isolément n'est pas suffisamment précis et pertinent.

PREUVE - Matière civile - Présomptions - Éléments précis - Ensemble

- Art. 8.29, al. 2 Code civil - Livre VIII: La preuve

C.21.0159.N

9 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.5](#)

AC nr. ...

Gelden verkregen in het raam van een contractuele bezetting van een onroerend goed worden, net zoals huur- en pachtgelden, vanaf het beslagexploot voor onroerend gehouden om, samen met de prijs van het onroerend goed, volgens de rang van de hypotheeken te worden verdeeld, ook indien de schuldenaar het voorwerp wordt van een faillissement.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIIJ - Bevoorrechte en hypothecaire schuldeisers - Faillissement - Contractuele bezettingsvergoeding - Bestemming

- Art. 1576, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 45, 2°, tweede lid Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet

Les fonds obtenus dans le cadre d'une occupation contractuelle d'un immeuble sont, tout comme les loyers et fermages, immobilisés à partir de l'exploit de saisie, pour être distribués, avec le prix de l'immeuble, par ordre d'hypothèques, même si le débiteur est déclaré en faillite.

FAILLITE ET CONCORDATS - Créanciers privilégiés et hypothécaires - Faillite - Indemnité d'occupation contractuelle - Destination

- Art. 1576, al. 1er Code judiciaire
- Art. 45, 2°, al. 2 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

C.21.0161.F

1 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211001.1F.6](#)

AC nr. ...

Het middel dat het arrest verwijt geen feitelijke vaststellingen te bevatten die het Hof toelaten zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen, maar deze leemte afleidt uit een uitlegging van wettelijke bepalingen waarvan het arrest toepassing maakt, houdt geen verband met artikel 149 Grondwet.

CASSATIEMIDDELEN - Belastingzaken - Vereiste vermeldingen - Artikel 149 - Geen feitelijke vaststellingen die het Hof toelaten zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen - Leemte die wordt afgeleid uit een uitlegging van wettelijke bepalingen waarvan het arrest toepassing maakt - Ontvankelijkheid

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Geen feitelijke vaststellingen die het Hof toelaten zijn wettigheidstoezicht uit te oefenen - Afgeleid uit een uitlegging van wettelijke bepalingen waarvan het arrest toepassing maakt - Ontvankelijkheid*
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

Est étranger à l'article 149 de la Constitution, le moyen qui fait grief à l'arrêt de ne pas comporter les constatations de fait permettant à la Cour d'exercer son contrôle de légalité mais déduit cette lacune d'une interprétation des dispositions légales dont l'arrêt fait application.

MOYEN DE CASSATION - Matière fiscale - Indications requises - Article 149 - Absence de constatations de fait permettant à la Cour d'exercer son contrôle de légalité - Lacune déduite d'une interprétation des dispositions légales dont l'arrêt fait application - Recevabilité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Absence de constatations de fait permettant à la Cour d'exercer son contrôle de légalité - Déduite d'une interprétation des dispositions légales dont l'arrêt fait application - Recevabilité*
- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

C.21.0181.N

6 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211206.3N.5](#)

AC nr. ...

De verplichtingen van de bestuurder die rechts afslaat en die zich in de uitzonderlijke gevallen, wegens de plaatsgesteldheid en de afmetingen van het voertuig of de lading ervan naar links mag begeven, gelden uitsluitend voor die verplaatsing naar links en niet voor de daarop volgende zwenking naar rechts (1) (2). (1) Cass. 26 februari 2008, AR P.07.1583.N, AC 2008, nr. 132; Cass. 15 januari 1990, AR 7682, AC 1989-1990, nr. 301; Cass. 25 januari 1984, AR 3278, AC 1983-1984, nr. 277. (2) Zie Cass. 8 maart 1983, AR 7653, AC 1982-1983, nr. 374.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 19 - Art. 19.2 - Faillissement - Contractuele bezettingsvergoeding - Bestemming

- Art. 19.2.2° KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Les obligations du conducteur qui tourne à droite et qui, dans des cas exceptionnels, peut se porter vers la gauche en raison de la disposition des lieux et des dimensions du véhicule ou de son chargement, ne s'appliquent qu'à ce déplacement vers la gauche et non au virement ultérieur vers la droite (1) (2). (1) Cass. 26 février 2008, RG P.07.1583.N, Pas 2008, n° 132; Cass. 15 janvier 1990, RG 7682, Pas 1989-1990, n° 301; Cass. 25 janvier 1984, RG 3278, Pas 1984, n° 277. (2) Voir Cass. 8 mars 1983, RG 7653, Pas 1983, n° 374.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 19 - Article 19, # 2 - Faillite - Indemnité d'occupation contractuelle - Destination

- Art. 19, § 2, 2° A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

C.21.0183.F

7 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210607.3F.6](#)

AC nr. ...

Er bestaat slechts grond tot onttrekking van de zaak aan een gerecht wegens gewettigde verdenking wanneer de aangevoerde omstandigheden van die aard zijn dat ze twijfel doen ontstaan over de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van alle leden van dat gerecht (1). (1) Cass. 28 mei 2015, AR C.15.0204.F, AC 2015, nr. 352; Cass. 9 januari 2015, AR C.14.0586.N, AC 2015, nr. 19.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Afdeling van een rechtbank van eerste aanleg - Onttrekking - Gewettigde verdenking - Ontvankelijkheid - Voorwaarden

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

Il n'y a lieu au dessaisissement d'une juridiction pour cause de suspicion légitime que lorsque les circonstances alléguées sont de nature à susciter un doute quant à l'indépendance et à l'impartialité de tous les membres de cette juridiction (1). (1) Cass. 28 mai 2015, RG C.15.0204.F, Pas. 2015, n° 352; Cass. 9 janvier 2015, RG C.14.0586.N, Pas. 2015, n° 19.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Division d'un tribunal de première instance - Dessaisissement - Suspicion légitime - Recevabilité - Conditions

- Art. 650 Code judiciaire

C.21.0191.F

7 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210607.3F.7](#)

AC nr. ...

Wie de onttrekking vordert, moet partij zijn in het geding en de rechter moet hiervan hebben kennisgenomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 418.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Onttrekking - Gewettigde verdenking - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Hoedanigheid - Gerecht

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

Celui qui demande le dessaisissement doit être partie à la cause et le juge doit être saisi de celle-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Dessaisissement - Suspicion légitime - Recevabilité - Conditions - Qualité - Juridiction

- Art. 650 Code judiciaire

Zelfs als de verklaring van schuldvordering wordt betwist, verleent deze aan degene die ze heeft gedaan niet de hoedanigheid van partij in een geding die het voorwerp kan uitmaken van een vordering tot verwijzing, zolang hij door de curator niet werd opgeroepen voor de rechtbank met het oog op het onderzoek van de betwisting (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 418.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTSAAKOORD EN GERECHTELIJ - Gevolgen (personen, goederen, verbintenissen) - Onttrekking - Gewettigde verdenking - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Hoedanigheid van een partij in een geding - Faillissement - Betwiste verklaring van schuldvordering

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Onttrekking - Gewettigde verdenking - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Hoedanigheid van een partij in een geding - Faillissement - Betwiste verklaring van schuldvordering

- Art. 650 Gerechtelijk Wetboek

La déclaration d'une créance ne confère pas, cette créance fût-elle contestée, à celui qui l'a souscrite la qualité de partie à une cause de nature à faire l'objet d'une demande de renvoi aussi longtemps qu'il n'est pas convoqué par le curateur devant le tribunal en vue de l'examen de la contestation (1). (1) Voir les concl. du MP.

FAILLITE ET CONCORDATS - Effets (personnes, biens, obligations) - Dessaisissement - Suspicion légitime - Recevabilité - Conditions - Qualité de partie à une cause - Faillite - Déclaration de créance contestée

- Art. 650 Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Dessaisissement - Suspicion légitime - Recevabilité - Conditions - Qualité de partie à une cause - Faillite - Déclaration de créance contestée

- Art. 650 Code judiciaire

C.21.0271.N

9 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210909.1N.5](#)

AC nr. ...

Gewettigde verdenking veronderstelt dat de ingeroepen omstandigheden van die aard zijn dat er twijfel kan ontstaan over de onpartijdigheid en de objectiviteit van de betrokken rechtbank in haar geheel, en niet van een kamer of afdeling ervan.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Gewettigde verdenking - Rechtbank - Meerdere afdelingen - Twijfel over onpartijdigheid

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Burgerlijke zaken - Gewettigde verdenking - Rechtbank - Meerdere afdelingen - Twijfel over onpartijdigheid

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

- Art. 648, 2° Gerechtelijk Wetboek

La suspicion légitime suppose que les circonstances invoquées sont de nature à faire naître un doute quant à l'impartialité et à l'objectivité de l'ensemble du tribunal intéressé et pas d'une chambre ou d'une division de celui-ci.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Tribunal - Pluralité de division - Doute quant à l'impartialité

- Art. 648, 2° Code judiciaire

- Art. 648, 2° Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière civile - Suspicion légitime - Tribunal - Pluralité de division - Doute quant à l'impartialité

- Art. 648, 2° Code judiciaire

- Art. 648, 2° Code judiciaire

C.21.0289.N

22 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211122.3N.14](#)

AC nr. ...

De beslagrechter die in het raam van het onderzoek van de tenuitvoerlegging van een uitvoerbare titel oordeelt dat de betekening ervan rechtsgeldig is, beslecht slechts het gerezen executiegeschil en zijn beslissing bindt de bodemrechter niet (1). (1) Zie Cass. 30 september 2016, AR C.15.0406.N, AC 2016, nr. 535; Cass. 11 mei 1995, AR C.93.0315.F, AC 1995, nr. 233.

BESLAG - Algemeen - Geschillen over regelmatigheid - Beslagrechter - Bevoegdheid - Omvang - Geschil ten gronde

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

BESLAG - Algemeen - Geschillen over regelmatigheid - Beslagrechter - Bevoegdheid - Omvang - Geschil ten gronde

- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1395 Gerechtelijk Wetboek

Le juge des saisies, qui, dans le cadre de l'examen de l'exécution d'un titre exécutoire, considère que la signification de celui-ci est valable, ne tranche que la difficulté d'exécution survenue et sa décision ne lie pas le juge du fond (1). (1) Voir Cass. 30 septembre 2016, RG C.15.0406.N, Pas. 2016, n° 535 ; Cass. 11 mai 1995, RG C.93.0315.F, Pas. 1995, n° 233.

SAISIE - Généralités - Litiges ayant trait à la régularité - Juge des saisies - Compétence - Etendue - Litige sur le fond

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1395 Code judiciaire

SAISIE - Généralités - Litiges ayant trait à la régularité - Juge des saisies - Compétence - Etendue - Litige sur le fond

- Art. 1395 Code judiciaire
- Art. 1395 Code judiciaire

C.21.0313.N

9 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211209.1N.6](#)

AC nr. ...

Wanneer binnen eenzelfde procesverhouding meerdere partijen door eenzelfde advocaat worden bijgestaan en de rechter de wederpartij in het ongelijk stelt, moet hij de rechtsplegingsvergoeding onder de in het gelijk gestelde partijen verdelen (1). (1) Cass. 16 oktober 2019, AR P.19.0718.F, AC 2019, nr. 526.

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Eenzelfde procesverhouding - Meerdere partijen met eenzelfde advocaat

- Art. 1, tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid

Lorsque, dans le cadre d'une même relation procédurale, plusieurs parties sont assistées par le même avocat et que le juge fait succomber la partie adverse, il doit répartir l'indemnité de procédure entre les parties obtenant gain de cause (1). (1) Cass. 16 octobre 2019, RG P.19.0718.F, AC 2019, n° 526.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Une même relation procédurale - Plusieurs parties avec un même avocat

- Art. 1er, al. 2 A.R. du 26 octobre 2007

D.18.0009.N

23 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210923.1N.7](#)

AC nr. ...

De Kamer van beroep die, buiten de termijn van 36 maanden na inschrijving van de stagiair op de kolom of kolommen van de lijst van stagiairs, de stagiair weglaat van deze of die kolommen wegens het niet afleggen of niet slagen in de praktische bekwaamheidstest binnen de termijn van 36 maanden, belet de stagiair niet om hangende de procedure zijn beroep uit te oefenen en miskent niet de schorsende kracht van het hoger beroep.

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Kamer van beroep - Weglating van een stagiair van de lijst van stagiairs - Beslissing buiten de termijn van 36 maanden na inschrijving
- Art. 32 Stagereglement van het Beroepsinstituut voor vastgoedmakelaars

La chambre d'appel, qui omet le stagiaire de la ou des colonnes de la liste des stagiaires en dehors du délai de 36 mois suivant l'inscription du stagiaire sur cette ou ces colonnes, pour ne pas avoir présenté ou réussi le test d'aptitude pratique dans le délai de 36 mois, n'empêche pas le stagiaire d'exercer son recours au cours de la procédure et ne méconnaît pas l'effet suspensif de l'appel.

COURTIER - Agent immobilier - Chambre d'appel - Omission d'un stagiaire de la liste des stagiaires - Décision prise en dehors du délai de 36 mois suivant l'inscription
- Art. 32 Règlement de stage de l'Institut professionnel des agents immobiliers

D.18.0013.N

26 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210226.1N.1](#)

AC nr. ...

De Raad voert onderzoek en beslist bij het afsluiten van de onderzoeksfase over de verwijzing naar de tuchtcommissie, maar is geen partij in de tuchtprocedure.

HOGER BEROEP - Tuchtzaken - Tuchtprocedure - Raad van het Instituut van de accountants en de belastingconsulenten - Statuut

- Art. 5, § 2 Wet 22 april 1999 betreffende de beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten

- Artt. 5, 6 en 7 KB 1 maart 1998 tot vaststelling van het reglement van de plichtenleer der accountants

Le Conseil conduit l'instruction et décide, lors de la clôture de la phase d'instruction, du renvoi à la commission de discipline, mais n'est pas partie à la procédure disciplinaire.

APPEL - Matière disciplinaire - Procédure disciplinaire - Conseil de l'Institut des experts-comptables et des conseils fiscaux - Statut

- Art. 5.2 L. du 22 avril 1999 relative à la discipline professionnelle des experts-comptables et des conseils fiscaux

- Art. 5, 6 et 7 A.R. du 1er mars 1998

De toepassing van artikel 7 van de wet van 22 april 1999 betreffende de beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten noch de omstandigheid dat deze wet niet in een incidenteel beroep voorziet, is onverenigbaar met artikel 1068, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek.

HOGER BEROEP - Tuchtzaken - Beroepstucht voor accountants en belastingconsulenten - Devolutive werking - Toepassing

Ni l'application de l'article 7 de la loi du 22 avril 1999 relative à la discipline professionnelle des experts-comptables et des conseils fiscaux, ni la circonstance que cette loi ne prévoit pas d'appel incident ne sont incompatibles avec l'application de l'article 1068, alinéa 1er, du Code judiciaire.

APPEL - Matière disciplinaire - Discipline professionnelle pour les experts-comptables et les conseils fiscaux - Effet dévolutif - Application

D.18.0015.N

26 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210326.1N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 458bis Strafwetboek is niet van toepassing in een geval waarin een hulpverlener enkel met het slachtoffer van een misdrijf in de zin van dat artikel contact heeft gehad (1). (1) Zie concl. OM.

L'article 458bis du Code pénal ne s'applique pas au cas dans lequel un prestataire de soins a eu des contacts uniquement avec la victime d'une infraction au sens de cet article (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

BEROEPSGEHEIM - Hulpverlener - Patiënt - Slachtoffer van een misdrijf zoals bedoeld in artikel 458bis Strafwetboek - Melding aan de Procureur des Konings

- Artt. 458 en 458bis Strafwetboek

SECRET PROFESSIONNEL - Prestataire de soins - Patient - Victime d'un infraction visée à l'article 458bis du Code pénal - Signalement au Procureur du Roi

- Art. 458 et 458bis Code pénal

D.19.0016.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.35](#)

AC nr. ...

De rechter vermag na te gaan of een tuchtsanctie niet onevenredig is met de overtreding, maar de omstandigheid dat een onevenredige tuchtsanctie zou zijn opgelegd houdt op zich geen schending van artikel 6.1 EVRM of miskenning van het algemeen rechtsbeginsel van de eerbied voor het recht van verdediging in (1). (1) Cass. 9 november 2018, AR D.18.0002.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 26 oktober 2017, AR D.17.0001.N, arrest niet gepubliceerd.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Orde der artsen - Opgelegde tuchtsancties - Taak van de rechter - Onevenredigheid tussen sanctie en overtreding

Le juge peut vérifier si une sanction disciplinaire n'est pas disproportionnée à l'infraction, mais la circonstance qu'une sanction disciplinaire disproportionnée aurait été infligée ne constitue pas en soi une violation de l'article 6, § 1er de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ou du principe général du droit relatif au respect des droits de la défense (1). (1) Cass. 9 novembre 2018, RG D.18.0002.N, inédit ; Cass. 26 octobre 2017, RG D.17.0001.N, inédit.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Ordre des médecins - Sanctions disciplinaires infligées - Mission du juge - Disproportion entre la sanction et l'infraction

Geen van de sancties bepaald in artikel 16 van de Artsenwet, ook al moeten ze op hun evenredigheid kunnen worden getoetst, zijn te aanzien als behandelingen of straffen in de zin van artikel 3 EVRM (1). (1) Cass. 26 oktober 2017, AR D.17.0001.N, arrest niet gepubliceerd.

ARTS - Orde der artsen - Tuchtsancties - Aard

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde der artsen - Tuchtsancties - Aard

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3 - Orde der artsen - Tuchtsancties - Aard

Aucune des sanctions prévues à l'article 16 de l'arrêté royal n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des médecins, même si leur proportionnalité doit pouvoir faire l'objet d'un contrôle, ne peut être considérée comme un traitement ou une peine au sens de l'article 3 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Cass. 26 octobre 2017, RG D.17.0001.N, inédit.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Ordre des médecins - Sanctions disciplinaires - Nature

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Ordre des médecins - Sanctions disciplinaires - Nature

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 3 - Ordre des médecins - Sanctions disciplinaires - Nature

Het staat de provinciale raad van de Orde der artsen vrij de geschrapte geneesheer terug in te schrijven op de lijst, zodat de omstandigheid dat een arts wegens bepaalde tuchtrechtelijke inbreuken wordt geschrapt van de lijst der Orde niet belet dat de betrokkene wegens andere tuchtrechtelijke inbreuken wordt geschorst in het recht de geneeskunde uit te oefenen (1). (1) Zie Cass. 31 januari 1986, AR 4929 en 4937, AC 1985-86, nr. 344.

Le conseil provincial est libre de réinscrire au tableau le médecin qui a été radié, de sorte que le fait qu'un médecin soit radié du tableau de l'ordre du chef de certaines infractions disciplinaires n'empêche pas que l'intéressé fasse l'objet d'une suspension du droit d'exercer l'art médical (1). (1) Voir Cass. 31 janvier 1986, RG 4929 et 4937, Pas 1985-86, n° 344.

ARTS - Orde der artsen - Tucht sanctie van schrapping - Herinschrijving op de lijst - Tucht sanctie van schorsing

- Artt. 6, 1°, en 16, eerste lid KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde der artsen - Tucht sanctie van schrapping - Herinschrijving op de lijst - Tucht sanctie van schorsing

- Artt. 6, 1°, en 16, eerste lid KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Ordre des médecins - Sanction disciplinaire de radiation - Réinscription au tableau - Sanction disciplinaire de suspension

- Art. 6, 1°, et 16, al 1er A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Ordre des médecins - Sanction disciplinaire de radiation - Réinscription au tableau - Sanction disciplinaire de suspension

- Art. 6, 1°, et 16, al 1er A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

D.20.0002.N

22 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210122.1N.31](#)

AC nr. ...

De beslissing die uitspraak doet over de vordering nadat het debat dat op een eerdere rechtszitting werd aangevat, op navolgende rechtszittingen werd voortgezet, dient gewezen te worden door de rechters die de vorige zittingen hebben bijgewoond of, indien dit niet mogelijk is, door de rechters voor wie het debat in zijn geheel werd hervat, hetgeen kan blijken uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan (1). (1) Zie Cass. 19 mei 2011, AR C.10.0657.F, AC 2011, nr. 330.

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Aanvatten van het debat - Voortzetting op een navolgende terechtzitting - Uitspraak

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Samenstelling van de zetel - Aanvatten van het debat - Voortzetting op een navolgende terechtzitting - Uitspraak

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

La décision statuant sur la demande après que les débats entamés lors d'une audience précédente se sont poursuivis lors d'audiences ultérieures doit être rendue par les juges qui ont assisté aux audiences précédentes ou, si cela n'est pas possible, par les juges devant lesquels les débats ont été repris dans leur intégralité, ce qui peut ressortir des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard (1). (1) Voir Cass. 19 mai 2011, RG C.10.0657.F, Pas 2011, n° 330.

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Composition du siège - Entame des débats - Poursuite lors d'une audience ultérieure - Prononcé

- Art. 779 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Composition du siège - Entame des débats - Poursuite lors d'une audience ultérieure - Prononcé

- Art. 779 Code judiciaire

D.20.0006.N

23 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210423.1N.4](#)

AC nr. ...

Er is geen onwettige beperking van het recht op toegang tot de rechter, dat deel uitmaakt van het recht op een gerecht of een rechter in de zin van artikel 6.1 EVRM, wanneer een hoger beroep niet wordt toegelaten op basis van een voorzienbare ontvankelijkheidsregel die de rechtszekerheid en de goede rechtsbedeling dient en die de appellant op een hem toerekenbare wijze niet heeft nageleefd (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Tucht zaken - Ontvankelijkheidsregel - Recht op toegang tot de rechter - Beperking - Toepassing

Il n'y a pas de restriction illégale au droit d'accès au juge, qui fait partie du droit à un tribunal ou à un juge au sens de l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, lorsqu'un appel n'est pas admis sur la base d'une règle prévisible de recevabilité servant les buts de sécurité juridique et de bonne administration de la justice et que l'appellant n'a pas respectée d'une manière qui lui est imputable (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière disciplinaire - Règle de recevabilité - Droit d'accès au juge - Limitation - Application

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Tuchtzaken - Hoger beroep - Ontvankelijkheidsregel - Beperking van het recht op toegang tot de rechter - Toepassing

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès au juge - Matière disciplinaire - Appel - Règle de recevabilité - Limitation du droit d'accès au juge - Application

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het hoger beroep wordt gestuurd aan de voorzitter van de provinciale raad die de beslissing heeft gewezen, zodat een hoger beroep dat niet is verstuurd aan de voorzitter van de provinciale raad die de beslissing heeft gewezen, niet voldoet aan die voorwaarde, ook al heeft de voorzitter van de provinciale raad kennis gekregen van het hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

ARTS - Te richten aan de voorzitter van de provinciale raad - Niet naleving van deze vereiste - Tuchtzaken - Hoger beroep

- Art. 29 KB 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren

HOGER BEROEP - Tuchtzaken - Arts - Hoger beroep - Te richten aan de voorzitter van de provinciale raad - Niet naleving van deze vereiste

- Art. 29 KB 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren

L'appel est adressé au président du conseil provincial qui a rendu la décision, de sorte qu'un appel qui n'a pas été adressé au président du conseil provincial qui a rendu la décision ne remplit pas cette condition, même si le président du conseil provincial a eu connaissance de cet appel (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - À adresser au président du conseil provincial - Non-respect de cette condition - Matière disciplinaire - Appel

- Art. 29 A.R. du 6 février 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des médecins

APPEL - Matière disciplinaire - Médecin - Appel - À adresser au président du conseil provincial - Non-respect de cette condition

- Art. 29 A.R. du 6 février 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des médecins

D.20.0007.N

21 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211021.1N.4](#)

AC nr. ...

De schrapping van de lijst der stagemeesters die de vastgoedmakelaar niet belet het beroep uit te oefenen, is geen tuchtsanctie maar een administratieve maatregel die ertoe strekt te verzekeren dat de stagiairs een kwaliteitsvolle beroepsopleiding krijgen.

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Stagemeester - Schrapping van de lijst van stagemeesters - Sanctie - Aard

- Art. 14, §§ 1 en 2, eerste en tweede lid Wet 11 februari 2013 houdende organisatie van het beroep van vastgoedmakelaar

- Art. 16, § 3 Stagereglement van het Beroepsinstituut voor vastgoedmakelaars

La radiation de la liste des maîtres de stage, qui n'empêche pas l'agent immobilier d'exercer la profession, n'est pas une sanction disciplinaire mais une mesure administrative tendant à garantir que les stagiaires bénéficient d'une formation professionnelle de qualité.

COURTIER - Agent immobilier - Maître de stage - Radiation de la liste des maîtres de stage - Sanction - Nature

- Art. 14, § 1er et 2, al. 1er et 2 L. du 11 février 2013 organisant la profession d'agent immobilier

- Art. 16, § 3 Règlement de stage de l'Institut professionnel des agents immobiliers

Voor de schrapping van de lijst van de stagemeeesters is het niet vereist dat een effectieve schorsing is opgelegd en volstaat het dat de sanctie van schorsing bij definitieve beslissing is opgelegd.

MAKELAAR - Vastgoedmakelaar - Stagemeeester - Schrapping van de lijst van stagemeeesters - Definitieve sanctie van schorsing of schrapping

- Art. 16, § 1, 4°, en § 3 Stagereglement van het Beroepsinstituut voor vastgoedmakelaars

Pour la radiation de la liste des maîtres de stage, il n'est pas requis qu'une suspension effective ait été imposée et il suffit que la sanction de suspension ait été infligée par une décision définitive.

COURTIER - Agent immobilier - Maître de stage - Radiation de la liste des maîtres de stage - Sanction définitive de suspension ou de radiation

- Art. 16, § 1er, 4°, et § 3 Règlement de stage de l'Institut professionnel des agents immobiliers

D.20.0008.N

26 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210326.1N.3](#)

AC nr. ...

De schrapping van het tableau van de advocaten is een tuchtrechtelijke sanctie die naar intern recht niet wordt gekwalificeerd als een strafrechtelijke sanctie, die enkel geldt voor advocaten en ertoe strekt de eer van de Orde van advocaten op te houden en de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen, te handhaven, en is bijgevolg geen strafsancie in de zin van artikel 6 EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

ADVOCAAT - Tucht sanctie - Schrapping van het tableau - Aard

- Artt. 455, 456, eerste lid, en 460, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Tucht sanctie - Schrapping van het tableau van de advocaten - Aard

- Artt. 455, 456, eerste lid, en 460, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La radiation du tableau des avocats constitue une sanction disciplinaire que le droit interne ne qualifie pas de sanction pénale, qui vaut uniquement pour les avocats et qui vise à maintenir l'honneur de l'Ordre et les principes de dignité, de probité et de délicatesse qui font la base de la profession et doivent garantir un exercice adéquat de celle-ci, et n'est pas, par conséquent, une sanction pénale au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Sanction disciplinaire - Radiation du tableau - Nature

- Art. 455, 456, al. 1er, et 460, al. 1er Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Sanction disciplinaire - Radiation du tableau des avocats - Nature

- Art. 455, 456, al. 1er, et 460, al. 1er Code judiciaire

Wanneer de tuchtprocedure niet de kenmerken vertoont van een strafvervolgning, wat wel het geval is wanneer deze vervolging beantwoordt aan een strafrechtelijke kwalificatie volgens het intern recht, de inbreuk volgens haar aard geldt voor alle burgers of de sanctie op de inbreuk volgens haar aard en haar ernst een repressief of preventief oogmerk heeft, staan noch het algemeen rechtsbeginsel non bis in idem, noch de artikelen 14.7 IVBPR en 4.1, Protocol nr. 7 EVRM in de weg aan het opleggen van een tuchtsanctie voor feiten die eerder hebben geleid tot een strafrechtelijke veroordeling (1). (1) Zie concl. OM.

*RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel
"non bis in idem" - Strafrechtelijke veroordeling - Nadien
opleggen van een tuchtsanctie - Verenigbaarheid*

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

Lorsque la procédure disciplinaire ne présente pas les caractéristiques d'une poursuite pénale, ce qui est le cas, en revanche, lorsqu'elle répond à une qualification pénale selon le droit interne, lorsque, selon sa nature, l'infraction vaut pour l'ensemble des citoyens ou lorsque, selon sa nature et sa gravité, la sanction de l'infraction poursuit un but répressif ou préventif, ni le principe général du droit non bis in idem, ni les articles 14.7 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et 4.1 du Protocole additionnel n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne font obstacle à l'imposition d'une sanction disciplinaire pour des faits ayant conduit précédemment à une condamnation pénale (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

*PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe
général du droit "non bis in idem" - Condamnation pénale -
Imposition subséquente d'une sanction disciplinaire - Compatibilité*

- Art. 14, § 7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

D.20.0009.F

4 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210304.1F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de kamer van beroep van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars uitspraak doet over het beroep tegen de beslissing van de uitvoerende kamer om een stagiair ambtshalve weg te laten van de kolom van de lijst van stagiairs waarop hij is ingeschreven omdat hij voor de tweede maal niet is geslaagd voor de schriftelijke proef van de praktische bekwaamheidstest, kan die kamer nagaan of die proef bestaat in het oplossen van vragen en praktische casussen en of deze de materies betreft die in het door het Instituut vastgelegde examenprogramma worden vermeld; Hieruit volgt echter niet dat de kamer van beroep bevoegd is om uitspraak te doen over de formulering van de gestelde vragen of de kwaliteit van de antwoorden die van de stagiair worden geëist of die hij heeft gegeven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 160.

Lorsqu'elle statue sur le recours introduit contre la décision de la chambre exécutive d'omettre d'office un stagiaire de la colonne de la liste des stagiaires sur laquelle il est inscrit en raison d'un second échec lors de l'épreuve écrite du test d'aptitude pratique, la chambre d'appel de l'Institut professionnel des agents immobiliers dispose du pouvoir de vérifier si cette épreuve consiste en la résolution de questions et de cas pratiques et si elle porte sur les matières énoncées dans le programme fixé par l'Institut; il ne s'ensuit en revanche pas que la chambre d'appel a la compétence de se prononcer sur la formulation des questions posées ou la qualité des réponses exigées du ou données par le stagiaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECHTBANKEN - Belastingzaken - Vastgoedmakelaar - Stagiair - Examen - Schriftelijke proef - Niet geslaagd - Weglating van de lijst van stagiairs - Beroep - Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars - Kamer van beroep - Bevoegdheden

- Art. 8, § 1 Kaderwet 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen
- Art. 60 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

MAKELAAR - Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars - Kamer van beroep - Bevoegdheden - Vastgoedmakelaar - Stagiair - Examen - Schriftelijke proef - Niet geslaagd - Weglating van de lijst van stagiairs - Beroep

- Art. 8, § 1 Kaderwet 3 augustus 2007 betreffende de dienstverlenende intellectuele beroepen
- Art. 60 KB 20 juli 2012 tot bepaling van de regels inzake de organisatie en de werking van het Beroepsinstituut van Vastgoedmakelaars

TRIBUNAUX - Matière disciplinaire - Agent immobilier - Stagiaire - Examen - Epreuve écrite - Echec - Omission de la liste des stagiaires - Recours - Institut professionnel des agents immobiliers - Chambre d'appel - Pouvoirs

- Art. 8, § 1er Loi-cadre du 3 août 2007

- Art. 60 A.R. du 20 juillet 2012

COURTIER - Institut professionnel des agents immobiliers - Chambre d'appel - Pouvoirs - Agent immobilier - Stagiaire - Examen - Epreuve écrite - Echec - Omission de la liste des stagiaires - Recours

- Art. 8, § 1er Loi-cadre du 3 août 2007

- Art. 60 A.R. du 20 juillet 2012

D.20.0011.F

29 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211029.1F.1](#)

AC nr. ...

Krachtens de devolutieve werking van het hoger beroep moet de raad van beroep die de beslissing van de provinciale raad om aan de zaak geen gevolg te geven vernietigt, zelf beslissen om hetzij aan de zaak geen gevolg te geven, hetzij een aanvullend onderzoek te bevelen, hetzij de arts te doen verschijnen, en in laatstgenoemd geval moet de raad, die van de vervolging kennisneemt, over de grond van de zaak uitspraak doen.

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde der artsen - Raad van beroep - Annulering van een beslissing van de provinciale raad

- Art. 1068 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 24, derde lid KB 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren

En vertu de l'effet dévolutif d'appel, le conseil d'appel, qui annule la décision prise par le conseil provincial de classer l'affaire sans suite, est tenu de décider lui-même, soit de classer l'affaire sans suite, soit d'ordonner une enquête complémentaire, soit de faire comparaître le médecin et, dans ce dernier cas, saisi des poursuites, il doit statuer au fond.

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 médecin - Ordre des médecins - Conseil d'appel - Annulation d'une décision du Conseil provincial

- Art. 1068 Code judiciaire
- Art. 24, al. 3 A.R. du 6 février 1970 réglant l'organisation et le fonctionnement des conseils de l'Ordre des médecins

D.21.0005.F

20 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210920.3F.6](#)

AC nr. ...

Het middel dat het Hof verzoekt zijn eigen beoordeling in de plaats te stellen van de andersluidende beoordeling van de raad van beroep, waartoe het niet bevoegd is, is niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Bevoegdheid van het Hof - Ontvankelijkheid

Est irrecevable le moyen qui invite la Cour à substituer son appréciation à celle contraire du conseil d'appel, ce qui excède ses pouvoirs (1). (1) Cass. 1er mars 2010, Pas. 2010, n° 150.

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Appréciation souveraine par le juge du fond - Pouvoir de la Cour - Recevabilité

Het middel dat het Hof verzoekt zijn eigen beoordeling in de plaats te stellen van de andersluidende beoordeling van de raad van beroep, waartoe het niet bevoegd is, is niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Bevoegdheid van het Hof - Ontvankelijkheid

Est irrecevable le moyen qui invite la Cour à substituer son appréciation à celle contraire du conseil d'appel, ce qui excède ses pouvoirs.

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Appréciation souveraine par le juge du fond - Pouvoir de la Cour - Recevabilité

Het middel dat niet opgeeft hoe en waarom de in het middel aangevoerde artikelen zouden geschonden zijn, is niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 568.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Onduidelijk middel - Begrip - Ontvankelijkheid

Est irrecevable le moyen qui n'indique pas en quoi les articles que vise le moyen auraient été violés (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Moyen imprécis - Notion - Recevabilité

Zonder belang en derhalve niet ontvankelijk is het middel dat kritiek oefent op een ten overvloede gegeven reden van de bestreden beslissing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 568; zie ook Cass. 30 november 2000, AR D.00.0023.F, AC 2000, nr. 659. Ze ook Cass. 23 maart 1973, AC 1972, 736; Cass. 18 januari 1974, AC 1973, 555.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Belang - Middel dat gericht is tegen een ten overvloede gegeven reden - Ontvankelijkheid

Est sans intérêt, partant, irrecevable le moyen qui critique un motif surabondant de la décision attaquée (1). (1) Voir les concl. du MP; voir aussi Cass. 23 mars 1973, Bull. et Pas. 1973, I, 700; Cass. 18 janvier 1974, Bull. et Pas., 1974, I, 526.

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Intérêt - Moyen dirigé contre une considération surabondante - Recevabilité

Het behoort tot de onaantastbare beoordeling van de feitenrechter om te onderzoeken of de feiten waarvan hij moet kennisnemen en de feiten waarover eerder uitspraak is gedaan, een geheel vormen van concrete feitelijke omstandigheden welke onlosmakelijk in tijd en ruimte met elkaar verbonden zijn (1). (1) Cass. 4 juni 2019, AR P.18.0407.N, AC 2019, nr. 341.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Tuchtzaken - "Non bis in idem" - Identieke of substantieel dezelfde feiten

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten
- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

Il relève de l'appréciation souveraine du juge du fond d'examiner si les faits dont il est saisi et ceux qui ont été précédemment jugés constituent un ensemble de circonstances de fait concrètes indissociablement liées entre elles dans le temps ou dans l'espace (1). (1) Cass. 4 juin 2019, RG P.18.0407.N, Pas. 2019, n° 341.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière disciplinaire - "Non bis in idem" - Faits identiques ou substantiellement les mêmes

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques
- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales
- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

Het ontbreken van een poging tot verzoening heeft niet tot gevolg dat de rechtspleging en de veroordeling van de eiser die hieruit voortvloeit, door nietigheid zijn aangetast (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 568.

ARTS - Beroepsorde - Tuchtprocedure - Klacht - Geen poging tot verzoening

- Art. 20, § 1, derde lid KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Arts - Tuchtprocedure - Klacht - Geen poging tot verzoening

- Art. 20, § 1, derde lid KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

RECHT VAN VERDEDIGING - Tuchtzaken - Arts - Tuchtprocedure - Klacht - Geen poging tot verzoening

- Art. 20, § 1, derde lid KB nr. 79 van 10 november 1967 betreffende de Orde der Geneesheren

Le défaut de tentative de conciliation par le bureau du conseil provincial chargé d'instruire l'affaire, dans les cas de plainte, n'a pas pour effet que la procédure et la condamnation en résultant sont entachées de nullité (1). (1) Voir les concl. du MP.

MEDECIN; VOIR AUSSI: 163/03 ART DE GUERIR - Ordre professionnel - Procédure disciplinaire - Plainte - Défaut de tentative de conciliation

- Art. 20, § 1er, al. 3 A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Médecin - Procédure disciplinaire - Plainte - Défaut de tentative de conciliation

- Art. 20, § 1er, al. 3 A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

DROITS DE LA DEFENSE - Matière disciplinaire - Médecin - Procédure disciplinaire - Plainte - Défaut de tentative de conciliation

- Art. 20, § 1er, al. 3 A.R. n° 79 du 10 novembre 1967 relatif à l'Ordre des Médecins

Een middel dat niet opkomt tegen een motivering die een beslissing op zelfstandige wijze verantwoordt, kan niet tot cassatie leiden en is bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 568; zie ook Cass. 30 november 2000, AR D.00.0023.F, AC 2000, nr. 659.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Belang - Voldoende redenen waartegen het middel niet opkomt - Ontvankelijkheid

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Belang - Voldoende redenen waartegen het middel niet opkomt - Ontvankelijkheid

Un moyen qui ne critique pas une motivation justifiant de manière indépendante une décision, ne saurait entraîner la cassation et est, à défaut d'intérêt, irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP; voir aussi Cass. 30 novembre 2000, RG D.00.0023.F. Pas. 2000, n° 659.

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Intérêt - Motifs suffisants non critiqués par le moyen - Recevabilité

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Intérêt - Motifs suffisants non critiqués par le moyen - Recevabilité

Een tweede vervolging wegens identieke of substantieel dezelfde feiten die, na een eerste vervolging, al tot een onherroepelijke beslissing van veroordeling of vrijspraak hebben geleid, is verboden, voor zover die vervolgingen eenzelfde persoon betreffen; onder identieke of substantieel dezelfde feiten moet worden verstaan een geheel van concrete feitelijke omstandigheden welke onlosmakelijk in tijd en ruimte met elkaar verbonden zijn; de feiten als dusdanig moeten identiek of substantieel dezelfde zijn, niet de misdrijven of de kwalificatie van de feiten (1). (1) Cass. 4 juni 2019, AR P.18.0407.N, AC 2019, nr. 341.

Une seconde poursuite est interdite du chef de faits identiques ou substantiellement les mêmes qui, après une première poursuite, ont déjà donné lieu à une décision irrévocable de condamnation ou d'acquittement, pour autant que ces poursuites concernent une même personne; il est entendu par faits identiques ou substantiellement les mêmes un ensemble de circonstances de fait concrètes indissociablement liées entre elles dans le temps ou dans l'espace; les faits en tant que tels doivent être identiques ou substantiellement les mêmes, non les infractions ou la qualification des faits (1). (1) Cass. 4 juin 2019, RG P.18.0407.N, Pas. 2019, n° 341.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Tuchtzaken - Handvest Grondrechten EU - Artikel 50 - "Non bis in idem" - Verbod tweede vervolging wegens identieke of substantieel dezelfde feiten na eerste vervolging

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Tuchtzaken - Artikel 14.7 - "Non bis in idem" - Verbod tweede vervolging wegens identieke of substantieel dezelfde feiten na eerste vervolging

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Tuchtzaken - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 4.1 - "Non bis in idem" - Verbod tweede vervolging wegens identieke of substantieel dezelfde feiten na eerste vervolging

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Tuchtzaken - "Non bis in idem" - Verbod tweede vervolging wegens identieke of substantieel dezelfde feiten na eerste vervolging

- Art. 14.7 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 50 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Matière disciplinaire - Charte des droits fondamentaux - Article 50 - "Non bis in idem" - Interdiction de poursuivre une seconde fois du chef de faits identiques ou substantiellement les mêmes que ceux objet d'une première poursuite

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Matière disciplinaire - Article 14, § 7 - "Non bis in idem" - Interdiction de poursuivre une seconde fois du chef de faits identiques ou substantiellement les mêmes que ceux objet d'une première poursuite

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Matière disciplinaire - Septième protocole additionnel à la Conv. D.H. - Article 4, § 1er - "Non bis in idem" - Interdiction de poursuivre une seconde fois du chef de faits identiques ou substantiellement les mêmes que ceux objet d'une première poursuite

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière disciplinaire - "Non bis in idem" - Interdiction de poursuivre une seconde fois du chef de faits identiques ou substantiellement les mêmes que ceux objet d'une première poursuite

- Art. 14.7 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 50 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

Het middel tot staving van een cassatieberoep tegen een beslissing van de raad van beroep van de Orde der Artsen in tuchtzaken dat niet opgeeft welke wettelijke bepaling zou geschonden zijn, is niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 15 september 1972, AC 1973, 63.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Vereiste vermeldingen - Middel dat niet opgeeft welke bepaling zou geschonden zijn - Ontvankelijkheid

- Artt. 1080 en 1121/5 Gerechtelijk Wetboek

Est irrecevable à l'appui d'un pourvoi formé contre une décision disciplinaire rendue par le conseil d'appel de l'Ordre des médecins, le moyen n'indiquant pas la disposition légale qui aurait été violée (1). (1) Voir Cass. 15 septembre 1972 (Bull. et Pas., 1973, I, 58).

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Indications requises - Moyen n'indiquant pas la disposition qui aurait été violée - Recevabilité

- Art. 1080 et 1121/5 Code judiciaire

Het middel dat het Hof verplicht tot een onderzoek van feiten waarvoor het niet is bevoegd, is niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 19 mei 2000, AR D.99.0006.F, AC 2000, nr. 308.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Algemeen - Middel dat het Hof ertoe verplicht feitelijke gegevens na te gaan - Ontvankelijkheid

Est irrecevable le moyen dont l'examen requiert des vérifications de fait qui excèdent les pouvoirs de la Cour (1). (1) Cass. 19 mai 2000, RG D.99.0006.F, Pas. 2000, n° 308.

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Généralités - Moyen obligeant la Cour à vérifier des éléments de fait - Recevabilité

Het middel dat schending aanvoert van rechtspraak van het Hof van Cassatie die geen wet vormt in de zin van artikel 608 Gerechtelijk Wetboek, is niet ontvankelijk.

CASSATIEMIDDELEN - Tuchtzaken - Vereiste vermeldingen - Opgave van de geschonden wettelijke bepalingen - Rechtspraak van het Hof van Cassatie - Ontvankelijkheid

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Wetten - Rechtspraak van het Hof van Cassatie

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

Est irrecevable le moyen pris de la violation de la jurisprudence de la Cour de cassation qui ne constitue pas la loi au sens de l'article 608 du Code judiciaire.

MOYEN DE CASSATION - Matière disciplinaire - Indications requises - Indication des dispositions légales violées - Jurisprudence de la Cour de cassation - Recevabilité

- Art. 608 Code judiciaire

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Généralités - Lois - Jurisprudence de la Cour de cassation

- Art. 608 Code judiciaire

Artikel 52, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek heeft enkel betrekking op de handelingen van rechtsonderhorigen, maar regelt niet het tijdstip waarop een beslissing kan worden uitgesproken en betekend.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Tuchtzaken - Rechtspleging - Procehandelingen - Griffie - Verrichten van een proceshandeling

- Art. 52, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 52, alinéa 2, du Code judiciaire ne vise que les actes qui émanent des justiciables mais ne règle pas le moment où une décision peut être prononcée et notifiée.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière disciplinaire - Procédure - Actes de procédure - Greffe - Accomplissement d'un acte

- Art. 52, al. 2 Code judiciaire

Artikel 780, eerste lid, 1°, Gerechtelijk Wetboek legt niet op dat het vonnis de voornamen moet bevatten van de rechters die over de zaak hebben geoordeeld en van de griffier die bij de uitspraak tegenwoordig is geweest.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Tuchtzaken - Rechtspleging - Vonnis - Vermeldingen

- Art. 780, eerste lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

L'article 780, alinéa 1er, 1°, du Code judiciaire n'impose pas que le jugement mentionne les prénoms des membres du siège et du greffier qui a assisté à la prononciation.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière disciplinaire - Procédure - Jugement - Mentions

- Art. 780, al. 1er, 1° Code judiciaire

Artikel 792, derde lid, Gerechtelijk Wetboek is enkel van toepassing in de zaken als bedoeld in het tweede lid van dat artikel, waartoe de rechtspleging voor de raad van beroep van de Orde der Artsen niet behoort (1). (1) Cass. 7 juni 2021, AR C.20.0237.F, AC 2021, nr. 412.

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde der Artsen - Tuchtzaken - Rechtspleging - Raad van beroep - Wijze van kennisgeving van de beslissing

- Art. 792, derde lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Tuchtzaken - Rechtspleging - Raad van beroep - Wijze van kennisgeving van de beslissing

- Art. 792, derde lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 792, alinéa 3, du Code judiciaire ne s'applique que dans les matières visées à l'alinéa 2 de cet article, auxquelles la procédure suivie devant le conseil d'appel de l'Ordre des médecins est étrangère (1). (1) Cass. 7 juin 2021, RG C.20.0237.F, Pas. 2021, n° 412.

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Ordre des médecins - Matière disciplinaire - Procédure - Conseil d'appel - Mode de notification de la décision

- Art. 792, al. 3 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière disciplinaire - Procédure - Conseil d'appel - Mode de notification de la décision

- Art. 792, al. 3 Code judiciaire

Van de beslissingen van de raad van beroep van de Orde der Artsen die, krachtens artikel 33 van het koninklijk besluit van 6 februari 1970 tot regeling van de organisatie en de werking der raden van de Orde der geneesheren, aan de betrokken arts moeten worden betekend, moet aan laatstgenoemde geen origineel worden overhandigd.

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde der Artsen - Tuchtzaken - Rechtspleging - Raad van beroep - Beslissingen - Verplichting tot kennisgeving - Vorm

- Art. 33 KB 16 februari 1970

VONNISSEN EN ARRESTEN - Tuchtzaken - Rechtspleging - Raad van beroep - Beslissingen - Verplichting tot kennisgeving - Vorm

- Art. 33 KB 16 februari 1970

Les décisions du conseil d'appel de l'Ordre des médecins, qui, en vertu de l'article 33 de l'arrêté royal du 6 février 1970, sont notifiées au médecin intéressé, ne doivent pas être remises à celui-ci en original.

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin - Ordre des médecins - Matière disciplinaire - Procédure - Conseil d'appel - Décisions - Obligation de notification - Forme

- Art. 33 A.R. du 16 février 1970

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière disciplinaire - Procédure - Conseil d'appel - Décisions - Obligation de notification - Forme

- Art. 33 A.R. du 16 février 1970

Wanneer een opeenvolging van herhaaldelijke wrakingen zonder echte nuttige bewijsvoering getuigt van eenzelfde wil om het verloop van de tuchtprocedure te vertragen of zelfs stelselmatig te verhinderen, heeft de nieuwe vordering tot wraking, ingediend terwijl het Hof al twee vorderingen van dezelfde strekking heeft verworpen, een louter dilatoir karakter en vormt het geen verzoek tot wraking maar een akte die daarvan slechts de schijn heeft met het doel om de rechtsgang te verlammen, zodat een dergelijk verzoekschrift een misbruik van de rechtspleging inhoudt dat niet noopt tot het verrichten van de door de artikelen 836 tot 838 Gerechtelijk Wetboek voorgeschreven vormvereisten (1). (1) Zie Cass. 4 september 2019, AR P.19.0935.F, AC 2019, nr. 434.

Lorsqu'une succession de récusations répétées sans véritable argumentation utile procède d'une même volonté de retarder, voire d'empêcher systématiquement le déroulement de la procédure disciplinaire, la nouvelle demande de récusation, qui intervient alors que la Cour a déjà rejeté deux demandes du même ordre, est purement dilatoire et ne constitue dès lors pas une demande en récusation mais un acte qui n'en revêt que l'apparence à l'effet de paralyser le cours de la justice, de sorte que pareille requête constitue un abus de procédure qui n'appelle l'accomplissement d'aucune des formalités prescrites par les articles 836 à 838 du Code judiciaire (1). (1) Voir Cass. 4 septembre 2019, RG P.19.0935.F, Pas. 2019, n° 434.

GENEESKUNDE - Beroepsorden - Orde der Artsen -
Tuchtzaken - Wraking - Opeenvolging van vorderingen tot
wraking - Verlamming van de rechtsgang - Rechtsmisbruik

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Tuchtzaken - Wraking -
Opeenvolging van vorderingen tot wraking - Verlamming van
de rechtsgang

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Tuchtzaken - Wraking - Opeenvolging van
vorderingen tot wraking - Verlamming van de rechtsgang

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

WRAKING - Tuchtzaken - Opeenvolging van vorderingen tot
wraking - Verlamming van de rechtsgang - Rechtsmisbruik

- Art. 828 Gerechtelijk Wetboek

ART DE GUERIR - Ordres professionnels; voir aussi: 723 medecin -
Ordre des médecins - Matière disciplinaire - Récusation - Succession
de demandes en récusation - Paralysie du cours de la justice - Abus
de droit

- Art. 828 Code judiciaire

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière
disciplinaire - Récusation - Succession de demandes en récusation -
Paralysie du cours de la justice

- Art. 828 Code judiciaire

ABUS DE DROIT - Matière disciplinaire - Récusation - Succession de
demandes en récusation - Paralysie du cours de la justice

- Art. 828 Code judiciaire

RECUSATION - Matière disciplinaire - Succession de demandes en
récusation - Paralysie du cours de la justice - Abus de droit

- Art. 828 Code judiciaire

D.21.0014.F

19 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211105.1F.1](#)

AC nr. ...

Artikel 456, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek
voorziet, ten aanzien van de daarin aangewezen
advocaten, een grond tot onttrekking van de zaak
aan de tuchtraad, waarvan de berechting wordt
toegekend aan de voorzitter van de tuchtraad van
beroep.

ADVOCaat - Tuchtrechtelijke tekortkoming - Territoriale
bevoegdheid - Tuchtraad in elk hof van beroep - Beginsel -
Advocaten behorend tot de ordes van het rechtsgebied van het
betrokken hof van beroep - Exceptie - Advocaten bedoeld in
artikel 456, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek - Tuchtraad van
een ander rechtsgebied - Kwalificatie van de exceptie

- Art. 456, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Tuchtzaken - Advocaat - Tuchtrechtelijke tekortkoming -
Tuchtraad in elk hof van beroep - Territoriale bevoegdheid -
Beginsel - Advocaten behorend tot de ordes van het
rechtsgebied van het betrokken hof van beroep - Exceptie -
Advocaten bedoeld in artikel 456, vierde lid, Gerechtelijk
Wetboek - Tuchtraad van een ander rechtsgebied - Kwalificatie
van de exceptie

- Art. 456, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

De beslissing van de voorzitter van de tuchtraad
van beroep die tot gevolg heeft dat het geschil
onttrokken wordt aan de natuurlijke rechter van de
betrokken advocaat en aan een andere rechter
wordt toegekend, is geen ordemaatregel in de zin
van artikel 1046 Gerechtelijk Wetboek.

ADVOCaat - Tuchtrechtelijke tekortkoming - Territoriale
bevoegdheid - Advocaten bedoeld in artikel 456, vierde lid,

L'article 456, alinéa 4, du Code judiciaire prévoit, à
l'égard des avocats qui y sont visés, une cause de
dessaisissement du conseil de discipline dont le
jugement est confié au président du conseil de
discipline d'appel.

AVOCAT - Manquement disciplinaire - Compétence territoriale -
Conseil de discipline au sein de chaque cour d'appel - Principe -
Avocats appartenant aux ordres du ressort de la cour d'appel
concernée - Exception - Avocats visés à l'alinéa 4 de l'article 456 du
Code judiciaire - Conseil de discipline d'un autre ressort -
Qualification de l'exception

- Art. 456, al. 4 Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire -
Avocat - Manquement disciplinaire - Conseil de discipline au sein de
chaque cour d'appel - Compétence territoriale - Principe - Avocats
appartenant aux ordres du ressort de la cour d'appel concernée -
Exception - Avocats visés à l'alinéa 4 de l'article 456 du Code
judiciaire - Conseil de discipline d'un autre ressort - Qualification de
l'exception

- Art. 456, al. 4 Code judiciaire

La décision que rend le président du conseil de
discipline d'appel, qui a pour effet de soustraire le
litige au juge naturel de l'avocat concerné et de
l'attribuer à un autre juge, ne constitue pas une
mesure d'ordre au sens de l'article 1046 du Code
judiciaire.

AVOCAT - Manquement disciplinaire - Compétence territoriale -
Avocats visés à l'alinéa 4 de l'article 456 du Code judiciaire - Conseil

Gerechtelijk Wetboek - Tuchtraad van een ander rechtsgebied - Beslissing van de voorzitter van de tuchtraad van beroep - Kwalificatie van die beslissing

- Artt. 456, vierde lid, en 1046 Gerechtelijk Wetboek

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Tuchtzaken - Advocaat - Tuchtrectelijke tekortkoming - Territoriale bevoegdheid - Advocaten bedoeld in artikel 456, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek - Tuchtraad van een ander rechtsgebied - Beslissing van de voorzitter van de tuchtraad van beroep - Kwalificatie van die beslissing

- Artt. 456, vierde lid, en 1046 Gerechtelijk Wetboek

de discipline d'un autre ressort - Décision prise par le président du conseil de discipline d'appel - Qualification de cette décision

- Art. 456, al. 4, et 1046 Code judiciaire

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière disciplinaire - Avocat - Manquement disciplinaire - Compétence territoriale - Avocats visés à l'alinéa 4 de l'article 456 du Code judiciaire - Conseil de discipline d'un autre ressort - Décision prise par le président du conseil de discipline d'appel - Qualification de cette décision

- Art. 456, al. 4, et 1046 Code judiciaire

F.16.0105.N

4 juni 2021

ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210604.1N.5

AC nr. 311

Artikel 333, derde lid, WIB92 vereist niet dat de aanwijzingen van belastingontduiking op feiten en vaststellingen moeten steunen die zich binnen het bedoeld tijdperk situeren; feiten die latere aanslagjaren betreffen, kunnen derhalve aanwijzingen van belastingontduiking vormen voor eerdere aanslagjaren; die bepaling vereist evenmin dat de achterliggende redenen waarom de administratie in een bepaald gegeven of element een aanwijzing van belastingontduiking ziet voor het bedoeld tijdperk, expliciet moet worden vermeld; de precieze vermelding van de aanwijzingen van belastingontduiking en de aanduiding van het bedoeld tijdperk volstaan op zich.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Allerlei - Onderzoekstermijn - Verlenging - Voorafgaande kennisgeving - Aanwijzingen van belastingontduiking - Vermelding - Vereisten

- Art. 333 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 333 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Allerlei - Onderzoekstermijn - Verlenging - Voorafgaande kennisgeving - Aanwijzingen van belastingontduiking - Vermelding - Vereisten

- Art. 333 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 333 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'article 333, alinéa 3, du Code des impôts sur les revenus 1992 ne requiert pas que les indices de fraude fiscale s'appuient sur des faits et constatations qui se situent dans la période considérée; des faits qui concernent des exercices d'imposition ultérieurs peuvent, dès lors, constituer des indices de fraude fiscale pour des exercices antérieurs; cette disposition ne requiert pas davantage que l'administration mentionne explicitement les raisons pour lesquelles elle voit dans un élément ou dans une donnée déterminée un indice de fraude fiscale pour la période considérée et la mention précise des indices de fraude fiscale et l'indication de la période considérée suffisent en soi.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Divers - Délai d'investigation - Prolongation - Notification préalable - Indices de fraude fiscale - Mention - Conditions

- Art. 333 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 333 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Divers - Délai d'investigation - Prolongation - Notification préalable - Indices de fraude fiscale - Mention - Conditions

- Art. 333 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 333 Code des impôts sur les revenus 1992

Wanneer een middel gegrond is op een wrakingsgrond die niet voor de feitenrechter is opgeworpen, hoewel die grond had kunnen worden opgeworpen, kan het voor het Hof enkel worden aangevoerd als de medewerking van de rechter aan de bestreden beslissing een regel miskent die betrekking heeft op de objectieve vereisten van de rechterlijke organisatie en daarom van essentieel belang is voor de rechtsbedeling; dat is niet het geval wanneer die rechter zijn mening over de oplossing van het geschil reeds te kennen heeft gegeven (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Samenstelling van het rechtscollege - Wrakingsgrond - Middel dat voor het eerst voor het Hof kan worden voorgedragen

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Burgerlijke zaken - Samenstelling van het rechtscollege - Wrakingsgrond - Middel dat voor het eerst voor het Hof kan worden voorgedragen

- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 292 Gerechtelijk Wetboek

Un moyen fondé sur une cause de récusation qui n'a pas été invoquée devant le juge du fond, alors qu'il eût pu l'être, ne peut être proposé devant la Cour que si la participation du juge à la décision attaquée viole une règle qui, répondant aux exigences objectives de l'organisation judiciaire, est essentielle à l'administration de la justice; tel n'est pas le cas lorsque ce juge a déjà exprimé son opinion sur la solution de la contestation (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Composition du siège - Cause de récusation - Moyen susceptible d'être proposé pour la première fois devant la Cour

- Art. 292 Code judiciaire
- Art. 292 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière civile - Composition du siège - Cause de récusation - Moyen susceptible d'être proposé pour la première fois devant la Cour

- Art. 292 Code judiciaire
- Art. 292 Code judiciaire

F.17.0016.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.1](#)

AC nr. 426

Bij de beoordeling of bewijsmiddelen werden verkregen op een wijze die zozeer indruist tegen hetgeen van een behoorlijk handelende overheid mag worden verwacht dat dit gebruik onder alle omstandigheden ontoelaatbaar moet worden geacht en of dit gebruik het recht van de belastingplichtige op een eerlijk proces in het gedrang brengt, kan de rechter ook rekening houden met de omstandigheid dat het bewijs ook zou zijn verkregen indien de onregelmatigheid niet werd begaan (1).(1) Het Hof velde op 29 januari 2021 ook arrest in de zaken F.17.0017.N en F.18.0124.N waarin dezelfde rechtsvraag aan bod komt.

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Toelaatbaarheidsvoorwaarden

BEWIJS - Belastingzaken - Bewijsvoering - Onrechtmatig verkregen bewijs - Toelaatbaarheidsvoorwaarden

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Onrechtmatig verkregen bewijs - Toelaatbaarheidsvoorwaarden

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure -

Pour apprécier si des moyens de preuve ont été obtenus d'une manière tellement contraire à ce qui peut être attendu d'une autorité agissant selon le principe de bonne administration que cette utilisation doit en toutes circonstances être considérée comme inadmissible et si cette utilisation met en péril le droit du contribuable à un procès équitable, le juge peut également tenir compte de la circonstance que la preuve aurait également été obtenue si l'irrégularité n'avait pas été commise (1). (1) Le 29 janvier 2021, la Cour a également rendu un arrêt dans les causes F.17.0017.N et F.18.0124.N qui soulèvent la même question de droit.

PREUVE - Matière fiscale - Administration de la preuve - Preuve obtenue illégalement - Conditions d'admissibilité

PREUVE - Matière fiscale - Administration de la preuve - Preuve obtenue illégalement - Conditions d'admissibilité

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Preuve obtenue illégalement - Conditions d'admissibilité

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve -

Bewijsvoering - Algemeen - Onrechtmatig verkregen bewijs - Toelaatbaarheidsvoorwaarden

Généralités - Preuve obtenue illégalement - Conditions d'admissibilité

Het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie is niet van toepassing op de vraag of onregelmatig verkregen bewijselementen kunnen worden gebruikt in een fiscaal geding met betrekking tot de personenbelasting.

La Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne ne s'applique pas à la question de savoir si des éléments de preuve obtenus illégalement peuvent être utilisés dans une procédure fiscale ayant trait à l'impôt des personnes physiques.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Artikel 7 - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Fiscaal geding inzake personenbelasting - Toepassing

UNION EUROPEENNE - Généralités - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Article 7 - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Litige fiscal ayant trait à l'impôt des personnes physiques - Application

- Art. 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 7 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 7 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

EUROPESE UNIE - Algemeen - Handvest van de grondrechten van de Europese Unie - Artikel 7 - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Fiscaal geding inzake personenbelasting - Toepassing

UNION EUROPEENNE - Généralités - Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne - Article 7 - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Litige fiscal ayant trait à l'impôt des personnes physiques - Application

- Art. 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 7 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

- Art. 7 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

- Art. 7 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

Uit artikel 8 EVRM, dat het recht op eerbiediging van het privé-, het gezinsleven, de woning en de briefwisseling waarborgt, volgt niet dat bewijs dat met miskenning van dit grondrecht werd verkregen, altijd ontoelaatbaar is.

Il ne suit pas de l'article 8 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui garantit le droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, que la preuve obtenue en méconnaissance de ce droit fondamental est toujours inadmissible.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Fiscaal geding inzake personenbelasting - Toelaatbaarheid

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Litige fiscal ayant trait à l'impôt des personnes physiques - Admissibilité

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Bewijselementen verkregen in strijd met het recht op eerbiediging van het privéleven - Fiscaal geding inzake personenbelasting - Toelaatbaarheid

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Eléments de preuve obtenus en violation du droit au respect de la vie privée - Litige fiscal ayant trait à l'impôt des personnes physiques - Admissibilité

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

F.17.0025.F

14 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210114.1F.17](#)

AC nr. 727

De schuldvordering van de verzoekende lidstaat valt niet onder de toepassing van de in artikel 334 van de programmawet van 27 december 2004 bepaalde afwijkingen en kan bijgevolg niet worden verrekend met een schuld van de Belgische Staat ten aanzien van de schuldenaar van die schuldvordering (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 24.

SCHULDVERGELIJKING - Artikel 334 programmawet 27 december 2004 - Europese richtlijn 2008/55/EG - Europese richtlijn 76/308/EEG - Bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen van een Lidstaat - Schuldvordering van de verzoekende lidstaat - Geen gelijkstelling met de schuldvordering van de aangezochte overheid - Gevolg - Geen verrekening met de schuld van de Belgische Staat ten aanzien van de schuldenaar van de schuldvordering

SCHULDVERGELIJKING - Artikel 334 programmawet 27 december 2004 - Europese richtlijn 2008/55/EG - Europese richtlijn 76/308/EEG - Bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen van een Lidstaat - Schuldvordering van de verzoekende lidstaat - Geen gelijkstelling met de schuldvordering van de aangezochte overheid - Gevolg - Geen verrekening met de schuld van de Belgische Staat ten aanzien van de schuldenaar van de schuldvordering

Wanneer de Belgische Staat door een andere lidstaat wordt verzocht een schuldvordering in te vorderen, wordt die schuldvordering niet gelijkgesteld met een schuldvordering van de Belgische Staat en moet de opbrengst van de invordering ervan worden overgemaakt aan die buitenlandse autoriteit (1). (1) HvJ, 11 juni 2020, nr. C-19/19.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Europese richtlijn 2008/55/EG - Europese richtlijn 76/308/EEG - Bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen van een Lidstaat - Schuldvordering van de verzoekende lidstaat - Geen gelijkstelling met de schuldvordering van de aangezochte overheid

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Allerlei - Europese richtlijn 2008/55/EG - Europese richtlijn 76/308/EEG - Bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen van een Lidstaat - Schuldvordering van de verzoekende lidstaat - Geen gelijkstelling met de schuldvordering van de aangezochte overheid

La créance de l'État membre requérant ne rentre pas dans le champ des dérogations prévues par l'article 334 de la loi-programme du 27 décembre 2004 et ne peut dès lors être compensée avec une dette que l'État belge a envers le débiteur de cette créance (1). (1) Voir les concl. MP.

COMPENSATION - Loi-programme du 27 décembre 2004, article 334 - Directive européenne 2008/55/CE - Directive européenne 76/308/CEE - Assistance au recouvrement des créances d'un Etat membre - Créance de l'autorité requérante - Pas d'assimilation à la créance de l'autorité requise - Conséquence - Pas de compensation avec la dette de l'Etat belge envers le débiteur de la créance

COMPENSATION - Loi-programme du 27 décembre 2004, article 334 - Directive européenne 2008/55/CE - Directive européenne 76/308/CEE - Assistance au recouvrement des créances d'un Etat membre - Créance de l'autorité requérante - Pas d'assimilation à la créance de l'autorité requise - Conséquence - Pas de compensation avec la dette de l'Etat belge envers le débiteur de la créance

Lorsque l'État belge est requis de procéder au recouvrement d'une créance par un autre État membre, cette créance n'est pas assimilée à une créance de l'État belge et le produit de son recouvrement doit être remis à cette autorité étrangère (1). (1) C.J.U.E., 11 juin 2020, n° C-19/19.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Directive européenne 2008/55/CE - Directive européenne 76/308/CEE - Assistance au recouvrement des créances d'un Etat membre - Créance de l'autorité requérante - Pas d'assimilation à la créance de l'autorité requise

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Divers - Directive européenne 2008/55/CE - Directive européenne 76/308/CEE - Assistance au recouvrement des créances d'un Etat membre - Créance de l'autorité requérante - Pas d'assimilation à la créance de l'autorité requise

F.17.0029.F

14 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210114.1F.6](#)

AC nr. ...

Hoewel de verdragsluitende Staten kunnen beslissen, met wederzijds akkoord, om de regel van artikel 10.1 van de Overeenkomst van 10 maart 1964 toe te passen op publiekrechtelijke rechtspersonen die een nijverheids- of handelsactiviteit uitoefenen, is, bij ontstentenis van een dergelijk akkoord, artikel 10.1 van toepassing op de in artikel 10.2 opgesomde lichamen of instellingen die geen nijverheids- of handelsactiviteit uitoefenen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 25.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Overeenkomst tussen België en Frankrijk - Artikelen 10.1 en 10.2 - Autonome openbare lichamen of instellingen die door een van de verdragsluitende Staten of door de provincies en lokale collectiviteiten van die Staat zijn opgericht of gecontroleerd - Geen nijverheids- of handelsactiviteit - Personeel - Lonen - Belasting in de bronstaat

- Artt. 10.1 en 10.2 Overeenkomst van 10 maart 1964 tussen België en Frankrijk tot voorkoming van dubbel belasting en tot regeling van wederzijdse administratieve en juridische bijstand inzake inkomstenbelastingen

Si les États contractants peuvent décider, de commun accord, d'appliquer la règle de l'article 10.1 de la Convention du 10 mars 1964 à des personnes morales de droit public qui se livrent à une activité industrielle ou commerciale, en l'absence d'accord, l'article 10.1 est applicable aux organismes ou établissements énumérés à l'article 10.2 qui ne se livrent pas à une activité industrielle ou commerciale (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention entre la Belgique et la France - Articles 10.1 et 10.2 - Organismes ou établissements publics ou d'établissements juridiquement autonomes constitués ou contrôlés par l'un des États contractants ou par les provinces et collectivités locales de cet État - Absence d'activité industrielle ou commerciale - Personnel - Rémunérations - Imposition dans l'Etat de la source

- Art. 10.1 et 10.2 Convention du 10 mars 1964 entre la Belgique et la France tendant à éviter les doubles impositions et à établir des règles d'assistance administrative et juridique réciproque en matière d'impôts sur les revenus

F.17.0030.F

17 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210517.3F.6](#)

AC nr. ...

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM vereist dat de inmenging van de overheid, wegens de fiscale heffing, in het recht op het ongestoord genot van eigendom wettig moet zijn, wat betekent dat ze berust op rechtsnormen die, wat de toepassing ervan betreft, voldoende toegankelijk, duidelijk en voorzienbaar zijn; er mag, op basis van een algemeen aanvaarde uitlegging die zo niet blijkt te zijn, niet worden beslist dat de interne rechtsnormen die hebben geleid tot de weigering om een belastingkrediet van 20 pct. toe te kennen voor de in Korea van bronbelasting vrijgestelde interest van Koreaanse oorsprong, niet "voldoende toegankelijk, nauwkeurig en voorzienbaar" zijn "in hun toepassing in de zin van het EVRM" (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 351.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen -
3/11/2025

L'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales exige que l'ingérence de l'autorité publique dans la jouissance du droit au respect des biens que constitue l'imposition fiscale soit légale, c'est-à-dire qu'elle repose sur des normes juridiques suffisamment accessibles, précises et prévisibles dans leur application; il ne peut être décidé que des normes juridiques internes, conduisant au refus d'imputation d'un crédit d'impôt de 20 p.c. pour les intérêts d'origine coréenne exemptés d'impôt à la source en Corée, ne sont pas « suffisamment accessibles, précises et prévisibles dans leur application au sens de la Convention européenne de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales », sur la base d'une unanimité d'interprétation qui n'existe pas (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Droits de
P. 212/1035

Rechten van de mens - Verdrag Rechten van de Mens - Eerste aanvullend protocol - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Inmenging van de overheid - Fiscale heffing - Voorwaarde - Wettigheid - Begrip - Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea - Voorzienbaarheid

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Rechten van de mens - Verdrag Rechten van de Mens - Eerste aanvullend protocol - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Inmenging van de overheid - Fiscale heffing - Voorwaarde - Wettigheid - Begrip - Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea - Voorzienbaarheid

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste aanvullend protocol - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Inmenging van de overheid - Fiscale heffing - Voorwaarde - Wettigheid - Begrip - Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea - Voorzienbaarheid

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Eerste aanvullend protocol - Recht op het ongestoord genot van de eigendom - Inmenging van de overheid - Fiscale heffing - Voorwaarde - Wettigheid - Begrip - Overeenkomst

3/11/2025

l'homme - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Premier protocole additionnel - Droit au respect des biens - Ingérence de l'autorité publique - Imposition fiscale - Condition - Légalité - Notion - Convention entre le Royaume de Belgique et la République de Corée - Prévisibilité

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Droits de l'homme - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Premier protocole additionnel - Droit au respect des biens - Ingérence de l'autorité publique - Imposition fiscale - Condition - Légalité - Notion - Convention entre le Royaume de Belgique et la République de Corée - Prévisibilité

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel - Droit au respect des biens - Ingérence de l'autorité publique - Imposition fiscale - Condition - Légalité - Notion - Convention entre le Royaume de Belgique et la République de Corée - Prévisibilité

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier protocole additionnel - Droit au respect des biens - Ingérence de l'autorité publique - Imposition fiscale - Condition - Légalité - Notion -

tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea - Voorzienbaarheid

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

- Artt. 11, §§ 1 en 2, en 22, § 1, (b) Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

Convention entre le Royaume de Belgique et la République de Corée - Prévisibilité

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

- Art. 11, § 1er et 2, et 22, § 1er, (b) Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

F.17.0049.F

6 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210506.1F.5](#)

AC nr. ...

De onderneming die tussen twee vervalldagen vastrentende effecten koopt, niet op grond van artikel 19, vierde lid, van het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 verplicht is om uit de aankoopprijs van die effecten, die op de actiefzijde van de balans worden geboekt, een bedrag te halen gelijk aan de reeds verlopen interest en het te debiteren op een resultatenrekening van klasse 75 "Financiële opbrengsten", zodat het creditsaldo van die rekening op de volgende vervalldag kan samenvallen met het bedrag van de sinds de koop verlopen interest (1). (1) Art. 27bis, § 3, KB 8 oktober 1976, vóór de wijziging ervan door het KB van 6 november 1987.

BOEKHOUDRECHT - Aankoop van vastrentende effecten tussen twee vervalldagen - Italiaanse obligaties - Belgisch-Italiaans Dubbelbelastingverdrag - Aankoopprijs - Reeds verlopen interest - Boekhoudkundige verwerking

- Artt. 19, al. 4, 20, 21 en 27bis, § 1er, 2 en 3 KB 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen

- Art. 23, § 3 Overeenkomst van 19 oktober 1970 tussen België en Italië tot het vermijden van dubbele belasting

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Aankoop van vastrentende effecten tussen twee vervalldagen - Italiaanse obligaties - Belgisch-Italiaans Dubbelbelastingverdrag - Aankoopprijs - Reeds verlopen interest - Boekhoudkundige verwerking - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Winsten

- Artt. 19, al. 4, 20, 21 en 27bis, § 1er, 2 en 3 KB 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen

L'entreprise qui achète des titres à revenu fixe entre deux échéances n'a, sur la base de l'article 19, alinéa 4, de l'arrêté royal du 8 octobre 1976, aucune obligation d'extraire de leur prix d'achat à porter à l'actif du bilan un montant correspondant à celui des intérêts déjà courus pour les comptabiliser au débit d'un compte de résultats de classe 75 « Produits financiers », de manière à faire coïncider le solde créditeur dudit compte au jour de la prochaine échéance avec le montant des intérêts courus depuis l'achat (1). (1) A.R. du 8 octobre 1976, art. 27bis, § 3, avant sa modification par l'A.R. du 6 novembre 1987.

COMPTABILITE - Achat de titres à revenus fixes entre deux échéances - Obligations italiennes - Convention entre la Belgique et l'Italie - Prix d'achat - Intérêts déjà courus - Traitement comptable

- Art. 19, al. 4, 20, 21 et 27bis, § 1er, 2 et 3 A.R. du 8 octobre 1976

- Art. 23, § 3 Convention entre le gouvernement du Royaume de Belgique et le gouvernement d'Italie, signée à Bruxelles, le 19 octobre 1970

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Achat de titres à revenus fixes entre deux échéances - Obligations italiennes - Convention entre la Belgique et l'Italie - Prix d'achat - Intérêts déjà courus - Traitement comptable - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Bénéfices

- Art. 19, al. 4, 20, 21 et 27bis, § 1er, 2 et 3 A.R. du 8 octobre 1976

- Art. 23, § 3 Overeenkomst van 19 oktober 1970 tussen België en Italië tot het vermijden van dubbele belasting

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Winsten - Aankoop van vastrentende effecten tussen twee vervaldagen - Italiaanse obligaties - Belgisch-Italiaans Dubbelbelastingverdrag - Aankoopprijs - Reeds verlopen interest - Boekhoudkundige verwerking

- Artt. 19, al. 4, 20, 21 en 27bis, § 1er, 2 en 3 KB 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen

- Art. 23, § 3 Overeenkomst van 19 oktober 1970 tussen België en Italië tot het vermijden van dubbele belasting

- Art. 23, § 3 Convention entre le gouvernement du Royaume de Belgique et le gouvernement d'Italie, signée à Bruxelles, le 19 octobre 1970

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Bénéfices - Achat de titres à revenus fixes entre deux échéances - Obligations italiennes - Convention entre la Belgique et l'Italie - Prix d'achat - Intérêts déjà courus - Traitement comptable

- Art. 19, al. 4, 20, 21 et 27bis, § 1er, 2 et 3 A.R. du 8 octobre 1976

- Art. 23, § 3 Convention entre le gouvernement du Royaume de Belgique et le gouvernement d'Italie, signée à Bruxelles, le 19 octobre 1970

Het enige doel van de boekhoudkundige aanpassingen bestaat erin aan elk opeenvolgend boekjaar van dezelfde onderneming de desbetreffende opbrengsten te verbinden; ze laten niet toe om in de rekeningen van de overnemende onderneming de aanschaffingsprijs van vastrentende effecten te corrigeren wanneer die prijs werd vastgesteld op basis van de reeds sinds de voorgaande vervaldag verlopen interest en kunnen evenmin ertoe leiden dat het gedeelte van de verkoopprijs dat de tegenwaarde van de verlopen interest vertegenwoordigt in de rekeningen van de overdragende onderneming worden gekwalificeerd als financiële opbrengsten (1). (1) Art. 27bis, § 3, KB 8 oktober 1976, vóór de wijziging ervan door het KB van 6 november 1987.

BOEKHOUDRECHT - Aankoop van vastrentende effecten tussen twee vervaldagen - Italiaanse obligaties - Reeds verlopen interest - Belgisch-Italiaans Dubbelbelastingverdrag - Boekhoudkundige aanpassingen - Voorwerp

- Artt. 19, al. 4, 20, 21 en 27bis, § 1er, 2 en 3 KB 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen

- Art. 23, § 3 Overeenkomst van 19 oktober 1970 tussen België en Italië tot het vermijden van dubbele belasting

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Winsten - Aankoop van vastrentende effecten tussen twee vervaldagen - Italiaanse obligaties - Reeds verlopen interest - Belgisch-Italiaans Dubbelbelastingverdrag - Boekhoudkundige aanpassingen - Voorwerp

- Artt. 19, al. 4, 20, 21 en 27bis, § 1er, 2 en 3 KB 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen

Les régularisations comptables ont pour seul objet de rattacher à chaque exercice comptable successif d'une même entreprise les produits qui s'y rapportent; elles ne permettent pas de corriger, dans les comptes de l'entreprise cessionnaire, le prix d'acquisition de titres à revenu fixe lorsque ce prix a été déterminé en fonction des intérêts déjà courus depuis la précédente échéance, pas plus qu'elles ne conduisent à qualifier de produits financiers, dans les comptes de l'entreprise cédante, la quote-part du prix de vente représentant la contrevaletur des intérêts courus (1). (1) A.R. du 8 octobre 1976, art. 27bis, § 3, avant sa modification par l'A.R. du 6 novembre 1987.

COMPTABILITE - Achat de titres à revenus fixes entre deux échéances - Obligations italiennes - Intérêts déjà courus - Convention entre la Belgique et l'Italie - Régularisations comptables - Objet

- Art. 19, al. 4, 20, 21 et 27bis, § 1er, 2 et 3 A.R. du 8 octobre 1976

- Art. 23, § 3 Convention entre le gouvernement du Royaume de Belgique et le gouvernement d'Italie, signée à Bruxelles, le 19 octobre 1970

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Bénéfices - Achat de titres à revenus fixes entre deux échéances - Obligations italiennes - Intérêts déjà courus - Convention entre la Belgique et l'Italie - Régularisations comptables - Objet

- Art. 19, al. 4, 20, 21 et 27bis, § 1er, 2 et 3 A.R. du 8 octobre 1976

- Art. 23, § 3 Overeenkomst van 19 oktober 1970 tussen België en Italië tot het vermijden van dubbele belasting

- Art. 23, § 3 Convention entre le gouvernement du Royaume de Belgique et le gouvernement d'Italie, signée à Bruxelles, le 19 octobre 1970

F.17.0117.F

3 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210903.1F.3](#)

AC nr. ...

De huurwaarde van de in het buitenland gelegen gebouwde onroerende goederen die niet worden verhuurd, is gelijk aan het totale bedrag van de huurprijs en de huurvoordelen dat, naargelang van de situatie van de plaatselijke huurmarkt, het goed zou kunnen opbrengen indien het werd verhuurd en het forfait van 40 pct. uit hoofde van onderhouds- en herstellingskosten op dat brutobedrag wordt toegepast.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Inkomsten uit onroerende goederen - In het buitenland gelegen onroerende goederen - Niet verhuurd - Huurwaarde - Begrip - Netto-inkomen - Wijze van vaststelling

- Artt. 7, § 1, 1°, b), en § 1, 2°, d), 13 en 477, §§ 2 en 3 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 7, § 1, 1°, b), en § 1, 2°, d), 13 en 477, §§ 2 en 3 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Inkomsten uit onroerende goederen - In het buitenland gelegen onroerende goederen - Niet verhuurd - Huurwaarde - Begrip - Netto-inkomen - Wijze van vaststelling

- Artt. 7, § 1, 1°, b), en § 1, 2°, d), 13 en 477, §§ 2 en 3 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 7, § 1, 1°, b), en § 1, 2°, d), 13 en 477, §§ 2 en 3 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La valeur locative des biens immobiliers bâtis sis à l'étranger qui ne sont pas donnés en location représente le montant total du loyer et des avantages locatifs qui, selon l'état du marché locatif local, pourrait être tiré du bien s'il était donné en location et le forfait de 40 pc. pour frais d'entretien et de réparation s'applique à ce montant brut.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus de biens immeubles - Biens immobiliers sis à l'étranger - Non donnés en location - Valeur locative - Notion - Revenu net - Mode de détermination

- Art. 7, § 1er, 1°, b), et § 1er, 2°, d), 13 et 477, § 2 et 3 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 7, § 1er, 1°, b), et § 1er, 2°, d), 13 et 477, § 2 et 3 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus de biens immeubles - Biens immobiliers sis à l'étranger - Non donnés en location - Valeur locative - Notion - Revenu net - Mode de détermination

- Art. 7, § 1er, 1°, b), et § 1er, 2°, d), 13 et 477, § 2 et 3 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 7, § 1er, 1°, b), et § 1er, 2°, d), 13 et 477, § 2 et 3 Code des impôts sur les revenus 1992

F.18.0030.N

16 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210916.1N.3](#)

AC nr. ...

Een afwijking van de aangegeven belastbare inkomsten en andere gegevens die niet berust op een betwisting door de administratie van deze gegevens, maar op een materiële vergissing van deze laatste bij het bepalen van de belastbare grondslag, verplicht de administratie niet tot het zenden van een bericht van wijziging (1). (1) Zie concl. O.M.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Wijziging door de administratie van een aangifte - Bericht van wijziging - Aanslag op hogere grondslag dan vermeld op bericht van wijziging - Materiële vergissing of onachtzaamheid

Une modification des revenus imposables et autres données déclarés, qui ne repose pas sur une contestation de ces données par l'administration mais sur une erreur matérielle de cette dernière dans la détermination de la base imposable, ne rend pas obligatoire l'envoi par l'administration d'un avis de rectification (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Rectification de la déclaration par l'administration - Avis de rectification - Cotisation sur une base supérieure à celle mentionnée sur l'avis de rectification - Erreur matérielle ou inattention

F.18.0046.N

21 mei 2021

ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210521.1N.3

AC nr. 251

Artikel 17, § 2, onder a) van de Zesde richtlijn moet worden uitgelegd dat wanneer een derde voordeel haalt uit de door de belastingplichtige gedane uitgaven, de omstandigheid dat laatstgenoemde een deel van de uitgaven kan doorrekenen aan die derde, een van de elementen vormt, naast alle andere omstandigheden waarin de betrokken handelingen hebben plaatsgevonden, die de rechter in aanmerking dient te nemen om de omvang van het recht op btw-aftrek van de belastingplichtige te bepalen.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Uitgaven die ten goede komen van derden - Recht op aftrek van voorbelasting

- Art. 17 Richtlijn 77/388/EEG van de Raad (zesde richtlijn) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der Lid-Staten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde : uniforme grondslag

- Art. 17 Richtlijn 77/388/EEG van de Raad (zesde richtlijn) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der Lid-Staten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde : uniforme grondslag

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Uitgaven die ten goede komen van derden - Recht op aftrek van voorbelasting

- Art. 17 Richtlijn 77/388/EEG van de Raad (zesde richtlijn) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der Lid-Staten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde : uniforme grondslag

- Art. 17 Richtlijn 77/388/EEG van de Raad (zesde richtlijn) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der Lid-Staten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde : uniforme grondslag

L'article 17, § 2, sous a), de la sixième directive (77/388/CEE) du Conseil, du 17 mai 1977, en matière d'harmonisation des législations des États membres relatives aux taxes sur le chiffre d'affaires - Système commun de taxe sur la valeur ajoutée : assiette uniforme doit être interprété en ce sens que, dans le cas où un tiers tire un avantage de dépenses engagées par l'assujetti, la circonstance que celui-ci a la possibilité de répercuter sur ce tiers une partie des dépenses ainsi engagées constitue l'un des éléments, avec l'ensemble des autres circonstances dans lesquelles se sont déroulées les opérations concernées, qu'il appartient au juge de prendre en considération aux fins de déterminer l'étendue du droit à déduction de la taxe sur la valeur ajoutée dont dispose l'assujetti.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Dépenses bénéficiant à des tiers - Droit à déduction de la taxe payée en amont

- Art. 17 Sixième directive n° 77/388/CEE du Conseil du 17 mai 1977

- Art. 17 Sixième directive n° 77/388/CEE du Conseil du 17 mai 1977

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Dépenses bénéficiant à des tiers - Droit à déduction de la taxe payée en amont

- Art. 17 Sixième directive n° 77/388/CEE du Conseil du 17 mai 1977

- Art. 17 Sixième directive n° 77/388/CEE du Conseil du 17 mai 1977

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Het Hof stelt de vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie of artikel 17 van de richtlijn nr. 77/388/EEG aldus dient te worden geïnterpreteerd dat wanneer een uitgave ook ten goede komt aan een derde - zoals dit het geval is wanneer een promotor bij de verkoop van appartementen publiciteitskosten, administratiekosten en makelaarslonen betaalt die ook ten goede komen aan de grondeigenaren - dit niet eraan in de weg staat dat de op die kosten drukkende btw volledig in aftrek kan worden gebracht, op voorwaarde dat wordt vastgesteld dat er een rechtstreeks en onmiddellijk verband bestaat tussen de uitgave en de economische activiteit van de belastingplichtige en dat het voordeel voor de derde ondergeschikt is aan de behoeften van het bedrijf van de belastingplichtige (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Uitgaven die ten goede komen van derden - Aftrek van de voorbelasting

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Uitgaven die ten goede komen van derden - Aftrek van de voorbelasting

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Hof van Justitie van de Europese Unie - Aanleiding tot het stellen van een prejudiciële vraag - Zesde richtlijn nr. 77/388/EEG van de Raad van 17 mei 1977 - Artikel 17 - Btw - Uitgaven die ten goede komen van derden - Recht op aftrek van voorbelasting

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Hof van Justitie van de Europese Unie - Aanleiding tot het stellen van een prejudiciële vraag - Zesde richtlijn nr. 77/388/EEG van de Raad van 17 mei 1977 - Artikel 17 - Btw - Uitgaven die ten goede komen van derden - Recht op aftrek van voorbelasting

La Cour pose à la Cour de justice de l'Union européenne la question de savoir si l'article 17 de la directive n° 77/388/CEE doit être interprété en ce sens que, lorsqu'une dépense profite également à un tiers - comme c'est le cas lorsqu'un promoteur, lors de la vente d'appartements, paie des frais de publicité, des frais d'administration et des courtages qui profitent également aux propriétaires fonciers -, cela ne s'oppose pas à ce que la T.V.A. grevant ces frais puisse être déduite intégralement, à condition qu'il soit établi qu'il existe un lien direct et immédiat entre cette dépense et l'activité économique de l'assujetti et que l'avantage pour le tiers est accessoire aux besoins de l'entreprise de l'assujetti ? (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Dépenses profitant aux tiers - Déduction de la taxe due en amont

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Dépenses profitant aux tiers - Déduction de la taxe due en amont

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Cour de Justice de l'Union européenne - Question préjudicielle posée à la Cour de justice - Sixième directive n° 77/388/CEE du Conseil du 17 mai 1977 - Article 17 - T.V.A. - Dépenses profitant aux tiers - Droit à déduction de la taxe payée en amont

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Cour de Justice de l'Union européenne - Question préjudicielle posée à la Cour de justice - Sixième directive n° 77/388/CEE du Conseil du 17 mai 1977 - Article 17 - T.V.A. - Dépenses profitant aux tiers - Droit à déduction de la taxe payée en amont

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde
- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée
- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.18.0060.N

12 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210312.1N.7](#)

AC nr. ...

Op grond van artikel 55, § 4, tweede lid, Btw-wetboek is de aansprakelijke vertegenwoordiger met zijn lastgever hoofdelijk gehouden tot voldoening van de belasting, interesten en geldboeten die laatstgenoemde verschuldigd is krachtens het Btw-wetboek; deze hoofdelijke gehoudenheid beoogt, ook in zoverre zij de aan de btw-plichtige opgelegde administratieve boete betreft, niet de bestraffing van de aansprakelijke vertegenwoordiger en is bijgevolg geen straf in de zin van artikel 6 EVRM (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Niet in België gevestigde belastingplichtige - Aansprakelijke vertegenwoordiger - Hoofdelijke gehoudenheid voor opgelegde administratieve boete - Aard

- Art. 55 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Sur la base de l'article 55, § 4, alinéa 2, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, le représentant responsable est solidairement tenu avec son commettant au paiement de la taxe, des intérêts et des amendes dont ce dernier est redevable en vertu de ce code; même dans la mesure où elle concerne l'amende administrative infligée à l'assujetti à la taxe sur la valeur ajoutée, la responsabilité solidaire ne tend pas à sanctionner le représentant responsable et, par conséquent, ne constitue pas une peine au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Assujetti non établi en Belgique - Représentant responsable - Responsabilité solidaire quant à l'amende administrative infligée - Nature

- Art. 55 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.18.0083.N

25 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210625.1N.13](#)

AC nr. ...

Geschillen over een regularisatieheffing en de bijhorende boete zijn geen geschillen over de toepassing van een belastingwet.

BELASTING - Regularisatieheffing - Aard

- Art. 379 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 121 en 122 Programmawet 27 december 2005

Les contestations relatives à un prélèvement de régularisation et à l'amende y afférente ne sont pas des contestations relatives à l'application d'une loi d'impôt.

IMPOT - Prélèvement de régularisation - Nature

- Art. 379 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 121 et 122 L.-programme du 27 décembre 2005

Is niet ontvankelijk het cassatieberoep inzake een geschil over de toepassing van de regularisatieheffing en de bijhorende boete dat niet werd ondertekend door een advocaat bij het Hof van Cassatie.

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Vormen - Algemeen - Verzoekschrift tot cassatie - Regularisatieheffing - Ondertekening door een advocaat bij het Hof van Cassatie - Vereiste

Est irrecevable le pourvoi en cassation introduit dans le cadre d'une contestation relative à l'application d'un prélèvement de régularisation et à l'amende y afférente, qui n'a pas été signé par un avocat à la Cour de cassation.

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Formes - Généralités - Requête en cassation - Prélèvement de régularisation - Signature par un avocat à la Cour de cassation - Condition

- Art. 379 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 121 en 122 Programmawet 27 december 2005

- Art. 379 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 121 et 122 L.-programme du 27 décembre 2005

F.18.0099.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.4](#)

AC nr. ...

Enkel de tijdens het belastbaar tijdperk vastgestelde vermogensaan groei, en dus niet de vermogenstoestand op een gegeven moment binnen dat belastbaar tijdperk, kan als een indicie worden aangemerkt; wanneer de belastingadministratie een vermogensaan groei als indicie wil aanmerken, dient zij die vermogensaan groei te bewijzen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Teken en of indicie van goe dheid - Indicie - Begrip - Bewijslast

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Seul l'accroissement d'avoirs constaté au cours de la période imposable? et donc pas la situation patrimoniale à un moment donné pendant cette période imposable? peut être considéré comme un indice; lorsque l'administration fiscale entend considérer un accroissement d'avoirs comme un indice, elle doit prouver cet accroissement d'avoirs.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Indice - Notion - Charge de la preuve

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

F.18.0112.N

25 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210625.1N.11](#)

AC nr. ...

Uit artikel 16, § 1 van het dubbelbelastingverdrag België – Verenigde Arabische Emiraten volgt dat de tantièmes, presentiegelden en andere soortgelijke beloningen die een inwoner van België verkrijgt uit het persoonlijk verrichten van werkzaamheden als lid van de raad van bestuur of als lid van de raad van toezicht c.q. van een gelijkaardig orgaan van een vennootschap gevestigd in de Verenigde Arabische Emiraten, door het laatstgenoemd land mogen worden belast, zonder dat de heffingsbevoegdheid evenwel exclusief aan de Verenigde Arabische Emiraten wordt toegewezen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en de Verenigde Arabische Emiraten - Artikel 16 - Bezoldigingen Vennootschapsleiding - Heffingsbevoegdheid

- Art. 16 Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, en met het Protocol, onderte

Il suit de l'article 16, § 1er, de la convention préventive de double imposition entre la Belgique et les Émirats arabes unis que les tantièmes, jetons de présence et autres rétributions similaires qu'un résident de la Belgique perçoit dans le cadre de son activité personnelle en tant que membre du conseil d'administration ou de surveillance ou d'un organe analogue d'une société établie aux Émirats arabes unis sont imposables par ce dernier État, sans que le pouvoir d'imposition lui soit exclusivement dévolu (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention préventive de double imposition entre la Belgique et les Émirats arabes unis - Article 16 - Rémunérations de dirigeant d'entreprise - Pouvoir d'imposition

- Art. 16 Convention entre le Royaume de Belgique et les Émirats Arabes Unis tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, et au Protocole, signés à Washington le 30 septembre 1996. (Trad

Uit de artikelen 16, § 1, en 23, §§ 1 en 2, van het dubbelbelastingverdrag België – Verenigde Arabische Emiraten volgt dat de tantièmes, presentiegelden en andere soortgelijke beloningen, die een inwoner van België verkrijgt uit het persoonlijk verrichten van werkzaamheden als lid van de raad van bestuur of als lid van de raad van toezicht c.q. van een gelijkaardig orgaan van een vennootschap gevestigd in de Verenigde Arabische Emiraten, in België slechts vrijgesteld worden van belasting met progressievoorbehoud; indien deze inkomsten in de Verenigde Arabische Emiraten niet zijn belast, wat het geval is wanneer zij aldaar niet worden onderworpen aan enige belastingregeling, mogen zij belast worden in België (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag tussen België en de Verenigde Arabische Emiraten - Artikel 23 - Bezoldigingen Vennootschapsleiding - Belasting in België

- Artt. 16 en 23 Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Verenigde Arabische Emiraten tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting inzake belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, en met het Protocol, onderte

Il suit des articles 16, § 1er, et 23, § 1er et 2, de la convention préventive de double imposition entre la Belgique et les Émirats arabes unis que les tantièmes, jetons de présence et autres rétributions similaires qu'un résident de la Belgique perçoit dans le cadre de son activité personnelle en tant que membre du conseil d'administration ou de surveillance ou d'un organe analogue d'une société établie aux Émirats arabes unis ne sont exemptés de l'impôt en Belgique qu'avec réserve de progressivité ; si ces revenus n'ont pas été imposés aux Émirats arabes unis, ce qui est le cas lorsqu'ils n'y ont été soumis à quelque régime fiscal que ce soit, ils peuvent être imposés en Belgique (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention préventive de double imposition entre la Belgique et les Émirats arabes unis - Article 23 - Rémunérations de dirigeant d'entreprise - Imposition en Belgique

- Art. 16 et 23 Convention entre le Royaume de Belgique et les Emirats Arabes Unis tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôts sur le revenu et sur la fortune, et au Protocole, signés à Washington le 30 septembre 1996. (Trad

F.18.0140.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.17](#)

AC nr. ...

Een akte wordt geacht in de taal van de rechtspleging te zijn gesteld wanneer alle voor de regelmatigheid ervan vereiste vermeldingen in die taal zijn gesteld; hieraan doet niet af het gebruik van in de rechtstaal algemeen gekende en aanvaarde uitdrukkingen of adagia, zoals de uitdrukking "at arm's length" die een algemeen gekende en aanvaarde uitdrukking is in het fiscaal recht en die in een groot aantal landen van de Europese Unie deel uitmaakt van de rechtstaal van die landen (1). (1) Zie concl. OM.

TAAUGEBRUIK - Gerechtssaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Andere zaken - Aanhaling in een andere taal - Uitdrukking "At arm's length" - In de rechtstaal algemeen gekende uitdrukking

- Art. 24 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtssaken

Un acte est réputé rédigé dans la langue de la procédure lorsque toutes les mentions requises en vue de sa régularité sont rédigées en cette langue; n'y déroge pas l'usage d'expressions ou d'adages généralement connus et admis dans le langage juridique, tels que l'expression « at arm's length », qui est une expression généralement connue et admise en droit fiscal et qui fait partie du langage juridique d'un grand nombre de pays de l'Union européenne (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Autres matières - Citation dans une autre langue - Expression "At arm's length" - Expression généralement connue dans le langage juridique

- Art. 24 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Het algemeen rechtsbeginsel van het recht van verdediging wordt niet miskend wanneer een rechter zijn beslissing steunt op elementen die door één van de partijen werden aangevoerd of waarvan de partijen, gelet op het verloop van het debat, mochten verwachten dat de rechter ze in zijn oordeel zou betrekken en waarover zij tegenspraak hebben kunnen voeren (1). (1) Zie concl. OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Rechtspleging - Taak van de rechter - Beslissing - Redenen - Verwachting van de partijen - Mogelijkheid tot tegenspraak

Le juge, qui fonde sa décision sur des éléments invoqués par l'une des parties ou dont les parties pouvaient s'attendre, eu égard au déroulement des débats, à ce qu'ils forment la conviction du juge, et qu'elles ont pu contredire, ne méconnaît pas le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Procédure - Mission du juge - Décision - Motifs - Attente des parties - Possibilité de contredire

Voor de belastbaarheid van ontvangen gelden als abnormale of goedgunstige voordelen maakt artikel 5, § 1, koninklijk besluit nr. 187 geen onderscheid naargelang de inkomsten al dan niet in een later tijdperk moeten worden terugbetaald; sommen die de belastingplichtige in een belastbaar tijdperk ontvangt en die hij in een later belastbaar tijdperk moet terugbetalen, kunnen bijgevolg als belastbare abnormale of goedgunstige voordelen worden aangemerkt (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Allerlei - Coördinatiecentrum - Abnormale of goedgunstige voordelen

- Art. 5 KB nr. 187 van 30 december 1982 betreffende de oprichting van coördinatiecentra

S'agissant du caractère imposable de sommes perçues en tant qu'avantages anormaux ou bénévoles, l'article 5, § 1er, de l'arrêté royal n 187 du 30 décembre 1982 relatif à la création de centres de coordination n'établit aucune distinction selon que le remboursement des revenus doit avoir lieu ou non au cours d'une période imposable ultérieure; par conséquent, les sommes que le contribuable perçoit au cours d'une période imposable et qu'il doit rembourser au cours d'une période imposable ultérieure peuvent être considérées comme des avantages anormaux ou bénévoles imposables (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Divers - Centre de coordination - Avantages anormaux ou bénévoles

- Art. 5 A.R. n° 187 du 30 décembre 1982 relatif à la création de centres de coordination

F.18.0163.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.18](#)

AC nr. ...

Een dienst moet als bijkomend bij een hoofddienst worden beschouwd wanneer hij voor de klanten geen doel op zich is, maar een middel om de hoofddienst van de dienstverrichter zo aantrekkelijk mogelijk te maken.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Samengestelde handelingen - Kwalificatie als één prestatie - Bijkomende dienst

- Art. 18, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Une prestation doit être considérée comme accessoire à une prestation principale lorsqu'elle ne constitue pas pour la clientèle une fin en soi, mais le moyen de bénéficier dans les meilleures conditions du service principal du prestataire.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Opérations complexes - Qualification comme prestation unique - Prestation accessoire

- Art. 18, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Er is sprake van één prestatie wanneer twee of meer elementen of handelingen die de belastingplichtige levert of verricht ten behoeve van de als modaal beschouwde consument, zo nauw met elkaar verbonden zijn dat zij objectief gezien één economische, niet te splitsen, prestatie vormen, waarvan het kunstmatig zou zijn die uit elkaar te halen; er is eveneens sprake van één prestatie wanneer een of meer elementen moeten worden geacht de hoofdprestatie te vormen, terwijl een of meer andere elementen moeten worden beschouwd als een of meer bijkomende prestaties, die het fiscale lot van de hoofdprestatie delen.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE -

Samengestelde handelingen - Kwalificatie als één prestatie

- Art. 18, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Il est question de prestation unique lorsque deux ou plusieurs éléments ou actes fournis par l'assujetti au consommateur, envisagé comme un consommateur moyen, sont si étroitement liés qu'ils forment, objectivement, une seule prestation économique indissociable dont la décomposition revêtirait un caractère artificiel; il est également question de prestation unique lorsqu'un ou plusieurs éléments doivent être considérés comme constituant la prestation principale alors que, à l'inverse, d'autres éléments doivent être regardés comme une ou des prestations accessoires partageant le sort fiscal de la prestation principale.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Opérations complexes - Qualification comme prestation unique

- Art. 18, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.18.0169.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.6](#)

AC nr. ...

De administratieve beslissing waarmee de administratieve geldboete bedoeld in de artikelen 70, § 1, en 72 Btw-wetboek wordt opgelegd, is noodzakelijk voor de totstandkoming van zulke boete; hieruit volgt dat de rechter die een dwangbevel nietig verklaart omdat het de belastingplichtige onwettig een btw-geldboete oplegde, niet zelf kan oordelen over het verschuldigd zijn van de administratieve geldboete (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE -

Administratieve geldboete - Totstandkoming - Administratieve beslissing - Vereiste

- Artt. 70, § 1, en 72 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE -

Administratieve geldboete - Dwangbevel - Nietigverklaring - Taak van de rechter

- Artt. 70, § 1, en 72 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

La décision administrative, par laquelle l'amende administrative visée aux articles 70, § 1er, et 72 du Code de la taxe sur la valeur ajoutée est imposée, est nécessaire à la naissance d'une telle amende; il s'ensuit que le juge, qui annule une contrainte au motif qu'elle imposait illégalement à l'assujetti une amende en matière de taxe sur la valeur ajoutée, ne peut statuer lui-même sur la débiteur de l'amende administrative (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Amende administrative - Naissance - Décision administrative - Condition

- Art. 70, § 1er, et 72 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Amende administrative - Contrainte - Annulation - Mission du juge

- Art. 70, § 1er, et 72 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.19.0009.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.16](#)

AC nr. ...

Ook in geval van verlegging van de heffing moet voldaan zijn aan de materiële voorwaarden voor het recht op aftrek; wanneer het ontbreken van een regelmatige factuur, als formele vereiste voor de uitoefening van dat recht, verhindert dat het zekere bewijs wordt geleverd dat aan de materiële voorwaarden is voldaan, kan de administratie wettig het recht op aftrek van de voorbelasting weigeren, ook al heeft de belastingplichtige in zijn aangifte de btw als verschuldigd opgegeven.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Verlegging van de heffing - Onregelmatige factuur - Bewijs dat aan de materiële voorwaarden voor recht op aftrek is gedaan - Vereiste

- Art. 20 KB nr. 1 van 29 december 1992 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Wanneer de aankoop van een goed of dienst fictief is, kan deze niet gekoppeld worden aan transacties van de belastingplichtige die in een later stadium worden belast; er ontstaat daarom geen recht op aftrek wanneer er geen daadwerkelijke levering van goederen of daadwerkelijke verrichting van diensten plaatsvindt.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Fictieve transactie - Recht op aftrek van voorbelasting

- Art. 20 KB nr. 1 van 29 december 1992 met betrekking tot de regeling voor de voldoening van de belasting over de toegevoegde waarde

- Art. 45, § 1 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

En cas d'autoliquidation, les exigences de fond du droit à déduction doivent également être satisfaites; lorsque l'absence d'une facture régulière, en tant que condition formelle de l'exercice de ce droit, empêche d'apporter la preuve certaine que les exigences de fond ont été satisfaites, l'administration peut légalement refuser le droit à déduction de la taxe sur la valeur ajoutée en amont, même si l'assujetti a indiqué dans sa déclaration que la taxe sur la valeur ajoutée est due.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Autoliquidation - Facture irrégulière - Preuve que les conditions de fond du droit à déduction sont satisfaites - Condition

- Art. 20 A.R. n° 1 du 29 décembre 1992

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Lorsque l'achat d'un bien ou d'un service est fictif, il ne peut avoir un quelconque lien de rattachement avec les opérations de l'assujetti taxées en aval; c'est la raison pour laquelle aucun droit à déduction ne peut prendre naissance lorsque la réalisation effective de la livraison de biens ou de la prestation de services fait défaut.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Transaction fictive - Droit à déduction de la taxe payée en amont

- Art. 20 A.R. n° 1 du 29 décembre 1992

- Art. 45, § 1er Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.19.0012.F

1 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211001.1F.7](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 1, 2, 3 en 9 van het belastingreglement volgt dat de eerste vrijstelling, in tegenstelling tot de drie andere, betrekking heeft op de inrichtingen van de stad of van organismen gecreëerd door de stad, of ondergeschikt aan de stad, zonder enige beperking betreffende de inhoud van de publiciteit of de persoon die ze exploiteert.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Vrijstellingen - Verantwoording van het verschil in behandeling - Overige bepalingen van het

Il suit des articles 1er, 2, 3 et 9 du règlement-taxe qu'à l'inverse des trois autres, la première exonération vise les dispositifs de la ville ou d'organismes créés par la ville ou subordonnés à celle-ci sans aucune restriction quant au contenu des publicités et à la personne qui les exploite.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Exonérations - Justification de la différence de traitement - Autres dispositions du règlement - Principe d'égalité -

reglement - Gelijkeheidsbeginsel - Onlosmakelijk karakter
GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN -
Gemeentebelastingen - Toepassingsgebied - Belasting geheven
op de reclame-inrichtingen in de openbare ruimte of zichtbaar
van de openbare ruimte - Vrijstelling - Reclame-inrichtingen
van de stad of van organismen gecreëerd door, of
ondergeschikt aan de stad

Caractère indissociable

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes
communales - Champ d'application - Taxe frappant les dispositifs
publicitaires dans l'espace public ou visibles depuis l'espace public -
Exonération - Dispositifs de la ville ou d'organismes créés par la ville
ou subordonnés à celle-ci

Hoewel de door een belastingreglement
ingevoerde vrijstellingen per definitie een ander
doel beogen dan het financieel doel eigen aan alle
belastingen, zodat de verantwoording van het non-
discriminatoire karakter van die vrijstellingen moet
worden beoordeeld op basis van dat doel, en
hoewel dat doel uit de aard en de
gemeenschappelijke kenmerken van de vrijgestelde
feiten of handelingen blijkt, kan enkel op
voorwaarde dat die vrijstellingen niet dermate
onlosmakelijk verbonden zijn met de andere
bepalingen van het reglement, de nietigverklaring
van die vrijstellingen de nietigverklaring van het
gehele reglement vereisen (1). (1) Cass. 31 januari
2020, AR F.18.0054.F, AC 2020, nr. 91.

Si, par essence, les exonérations prévues par un
règlement-taxe poursuivent un objectif distinct du
but financier propre à toute taxe, en sorte que la
justification de leur caractère non discriminatoire
doit s'apprécier en fonction de cet objectif, et si
celui-ci est révélé par la nature et les
caractéristiques communes des faits ou actes
exonérés, c'est à la condition que ces exonérations
ne soient pas à ce point indissociables des autres
dispositions du règlement que leur annulation
commanderait celle du règlement en son intégralité
(1). (1) Cass. 31 janvier 2020, RG F.18.0054.F, Pas.
2020, n° 91.

GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen -
Gelijkeheidsbeginsel - Vrijstellingen - Verantwoording van het
verschil in behandeling - Overige bepalingen van het
reglement - Onlosmakelijk karakter

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art.
172 - Gemeentebelastingen - Gelijkeheidsbeginsel -
Vrijstellingen - Verantwoording van het verschil in
behandeling - Overige bepalingen van het reglement -
Onlosmakelijk karakter

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen -
Gelijkeheidsbeginsel - Vrijstellingen - Verantwoording van het
verschil in behandeling - Overige bepalingen van het
reglement - Onlosmakelijk karakter

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 -
Taxes communales - Principe d'égalité - Exonérations - Justification
de la différence de traitement - Autres dispositions du règlement -
Caractère indissociable

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 -
Taxes communales - Principe d'égalité - Exonérations - Justification
de la différence de traitement - Autres dispositions du règlement -
Caractère indissociable

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 -
Taxes communales - Principe d'égalité - Exonérations - Justification
de la différence de traitement - Autres dispositions du règlement -
Caractère indissociable

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

De uitgaven van een bedrijfsleider zijn slechts aftrekbare beroepskosten van de bedrijfsleider wanneer ze inherent zijn aan zijn activiteiten als bedrijfsleider binnen de vennootschap en niet aan de maatschappelijke activiteit van de vennootschap; daartoe moet worden nagegaan of de uitgaven in hoofdzaak aan de bedrijfsleider dan wel aan de vennootschap ten goede komen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Bedrijfsleider - Afschrijving gebouw - Aftrekbaarheidsvoorwaarden

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les dépenses d'un dirigeant d'entreprise ne constituent des frais professionnels déductibles du dirigeant d'entreprise que lorsqu'elles sont inhérentes à ses activités de dirigeant d'entreprise au sein de la société, et non à l'activité sociale de la société; à cet égard, il y a lieu de vérifier si les dépenses bénéficient principalement au dirigeant d'entreprise ou à la société (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Dirigeant d'entreprise - Amortissement du bâtiment - Conditions de déductibilité

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0033.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.9](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een onroerend goed niet beantwoordt aan een van de in artikel 41 WIB92 opgesomde categorieën van activa, heeft niet tot gevolg dat de met betrekking tot dit goed verwezenlijkte meerwaarde moet worden geacht "buiten het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid" in de zin van artikel 90, 1° WIB92 te zijn behaald; het in artikel 41 WIB92 neergelegde vermoeden geldt immers slechts "voor de toepassing van de artikelen 24, eerste lid, 2°, 27, tweede lid, 3°, en 28" en dus niet voor de toepassing van artikel 90, 1° WIB92 (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Meerwaarden - Actiefbestanddeel niet gebruikt voor het uitoefenen van de beroepswerkzaamheid - Belastbaarheid als divers inkomen - Mogelijkheid

- Artt. 37, 41 en 90, 1° Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La circonstance qu'un bien immobilier ne répond pas à une des catégories d'éléments d'actif énumérées à l'article 41 du Code des impôts sur les revenus 1992 n'a pas pour effet que la plus-value réalisée en relation avec ce bien doit être réputée avoir été obtenue « en dehors de l'exercice de l'activité professionnelle » au sens de l'article 90, 1°; la présomption consacrée à l'article 41 ne vaut en effet que « pour l'application des articles 24, alinéa 1er, 2°, 27, alinéa 2, 3° et 28 de ce code », et donc pas pour l'application de l'article 90, 1° (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Plusvalues - Élément d'actif non affecté à l'exercice de l'activité professionnelle - Imposabilité en tant que revenus divers - Possibilité

- Art. 37, 41 en 90, 1° Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0059.N

12 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210312.1N.3](#)

AC nr. ...

De vermindering in de aangifte van de belastingplichtige van de belastbare grondslag met niet-aftrekbare bestanddelen impliceert dat belastbare inkomsten in de zin van artikel 358, § 1, 4°, WIB92 niet werden aangegeven; die belastbare inkomsten omvatten immers de niet-aftrekbare bestanddelen ervan.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Bijzondere aanslagtermijn - Bewijskrachtige gegevens - Niet aangegeven belastbare inkomsten

- Art. 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Het gebruik van een woord, tussen aanhalingstekens geplaatst in een directoriale beslissing, schendt de Taalwet Bestuurszaken niet in zover die beslissing verstaanbaar en zinnig is blijkens haar context.

TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Fiscale zaken - Inkomstenbelastingen - Bezwaarprocedure - Directoriale beslissing

- Art. 33 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966

La diminution, dans la déclaration du contribuable, de la base imposable par des éléments non déductibles implique que des revenus imposables n'ont pas été déclarés au sens de l'article 358, § 1er, 4°, du Code des impôts sur les revenus 1992; ces revenus imposables comprennent en effet les éléments non déductibles de ceux-ci.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Délai spécial d'imposition - Eléments probants - Revenus imposables non déclarés

- Art. 358 Code des impôts sur les revenus 1992

L'emploi d'un mot placé entre guillemets dans une décision directoriale ne viole pas les lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966, dans la mesure où cette décision est compréhensible et sensée selon son contexte.

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Matière fiscale - Impôts sur les revenus - Procédure de réclamation - Décision directoriale

- Art. 33 Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966

F.19.0064.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.21](#)

AC nr. ...

Een gemeentelijk belastingreglement op ongeschikt of onbewoonbaar verklaarde woningen en gebouwen dat als doel heeft het verslechteren van de woonkwaliteit in de gemeente tegen te gaan en de strijd aan te binden tegen de verpaupering van buurten, kan niet op wettige wijze voorzien in een vrijstelling voor de houders van een zakelijk recht die slechts beschikken over een enkele ongeschikte of onbewoonbaar verklaarde woning of gebouw en daarin wonen; een dergelijke vrijstelling doorkruist immers het sturend doel dat met dit belastingreglement wordt nagestreefd.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Stad Gent - Belasting op ongeschikte of onbewoonbaar verklaarde woningen - Vrijstelling - Gelijkeheidsbeginsel - Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - Art. 11 - Gemeentebelastingen - Stad Gent - Belasting op ongeschikte of onbewoonbaar verklaarde

3/11/2025

Un règlement-taxé communal sur des logements et immeubles déclarés inadaptés ou inhabitables, qui vise à combattre la dégradation de la qualité de vie dans la commune et à faire face à la paupérisation de quartiers, ne peut légalement prévoir d'exonération pour les titulaires d'un droit réel qui ne disposent que d'un seul logement ou immeuble déclaré inadapté ou inhabitable et qui y habitent; une telle exonération fait en effet obstacle au but incitatif que poursuit ce règlement-taxé.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Ville de Gand - Taxe sur les logements déclarés inadaptés ou inhabitables - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxes communales - Ville de Gand - Taxe sur les logements déclarés

P. 227/1035

woningen - Vrijstelling - Gelijkheidsbeginsel - Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Stad Gent - Belasting op ongeschikte of onbewoonbaar verklaarde woningen - Vrijstelling - Gelijkheidsbeginsel - Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - Art. 10 - Gemeentebelastingen - Stad Gent - Belasting op ongeschikte of onbewoonbaar verklaarde woningen - Vrijstelling - Gelijkheidsbeginsel - Verenigbaarheid

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994

inadaptés ou inhabitables - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Ville de Gand - Taxe sur les logements déclarés inadaptés ou inhabitables - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxes communales - Ville de Gand - Taxe sur les logements déclarés inadaptés ou inhabitables - Exonération - Principe d'égalité - Compatibilité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994

F.19.0071.F

17 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210617.1F.7](#)

AC nr. ...

De persoon die ademhalingsmoeilijkheden ondervindt waarvoor zuurstoftoevoer is vereist tijdens de duur van de ziekte die de voormelde moeilijkheden veroorzaakt, is kennelijk niet, alleen al hierdoor, een persoon die lijdt aan een handicap in de zin van punt 4 van bijlage III van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Tarief - Verkoop en verhuur van zuurstofconcentrators - Verlaagd tarief - Persoon met een handicap

- Art. 98, §§ 1 en 2, eerste lid, bijlage III, punt 4 Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde

La personne qui éprouve des difficultés respiratoires nécessitant un apport d'oxygène durant le temps de la maladie qui les provoque n'est manifestement pas, de ce seul fait, une personne atteinte d'un handicap au sens du point 4 de l'annexe III de la directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Taux - Opération de vente et de location d'oxyconcentrateurs - Taux réduit - Personne atteinte d'un handicap

- Art. 98, § 1er et 2, al. 1er, annexe III, point 4 Directive 2006/112/CE du Conseil du 28 novembre 2006 relative au Système commun de taxe sur la valeur ajoutée

F.19.0072.F

5 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211105.1F.5](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de aanslagvoet van 100 pct. het verlies aan belastingen forfaitair vergoedt, zodat die vergoeding, in het ene of het andere bijzondere geval, het exacte bedrag van dat verlies net iets te boven kan gaan of net hieronder kan uitkomen, ontnemt die aanslag zijn vergoedend karakter niet en verleent hieraan geenszins een strafrechtelijk karakter dat, in geval van betwisting, de inleiding van een strafprocedure in de zin van artikel 4.1 van het zevende Protocol bij het EVRM en de artikelen 6 en 7 EVRM zou verantwoorden.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Afzonderlijke aanslagen - Allerlei - Uitgaven, voordelen van alle aard, verdoken meerwinsten en financiële voordelen van alle

La circonstance que le taux de 100 p.c. compense de manière forfaitaire la perte d'impôts, en sorte que cette compensation pourrait, dans l'un ou l'autre cas particulier, excéder de peu le montant exact de ladite perte ou lui être légèrement inférieure, ne dénature pas cette cotisation, qui reste étrangère à tout caractère punitif justifiant, dans l'hypothèse d'une contestation, l'ouverture d'une procédure pénale au sens des articles 4.1 du Protocole n°7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 6 et 7 de cette convention.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Impositions distinctes - Divers - Dépenses, avantages de toute nature, bénéfices dissimulés et avantages financiers de toute nature - Taux de la cotisation distincte - Taux de 100 p.c. - Compensation forfaitaire de

aard - Afzonderlijke aanslagvoet - Aanslagvoet van 100 pct - Forfaitaire vergoeding van het belastingverlies - Vergoeding die het exacte bedrag van het verlies net iets te boven gaat - Vergoeding die net onder het exacte bedrag van het verlies uitkomt

- Art. 219, eerste en tweede lid Wetboek
Inkomstenbelastingen 1992

la perte d'impôts - Compensation excédant de peu le montant exact de la perte - Compensation légèrement inférieure au montant exact de la perte

- Art. 219, al. 1er et 2 Code des impôts sur les revenus 1992

Met de vermindering van de afzonderlijke aanslagvoet van 300 pct. naar 100 pct., voor alle geschillen die nog niet definitief waren afgesloten op de datum van inwerkingtreding van de programmawet van 19 december 2014, heeft die wet elke twijfel willen uitsluiten over de aard van die aanslag in zijn geheel, door hem een vergoedend karakter toe te kennen, die bestaat in de vergoeding van het verlies aan inkomstenbelastingen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Afzonderlijke aanslagen - Allerlei - Uitgaven, voordelen van alle aard, verdoken meerwinsten en financiële voordelen van alle aard - Afzonderlijke aanslagvoet - Vermindering van de aanslagvoet van 300 naar 100 pct - Aard van die vermindering

- Art. 219, eerste en tweede lid Wetboek
Inkomstenbelastingen 1992

Par la réduction du taux de 300 p.c. à 100 p.c., avec effet sur tous les litiges non encore définitivement clôturés à la date de son entrée en vigueur, la loi-programme du 19 décembre 2014 a entendu exclure tout doute sur la nature de cette cotisation dans son ensemble, en lui conférant une vocation indemnitaire, celle de compenser la perte d'impôts sur les revenus.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Impositions distinctes - Divers - Dépenses, avantages de toute nature, bénéfices dissimulés et avantages financiers de toute nature - Taux de la cotisation distincte - Réduction du taux de 300 p.c. à 100 p.c. - Nature de cette réduction

- Art. 219, al. 1er et 2 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0103.N

29 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210129.1N.24](#)

AC nr. ...

Ter beoordeling van het misbruik kan de rechter het abnormaal of louter artificieel karakter van de verrichte handelingen in aanmerking nemen (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Rechtsmisbruik - Begrip - Beoordelingscriteria

- Art. 1, § 10 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Pour apprécier l'existence d'une pratique abusive, le juge peut prendre en considération le caractère anormal ou purement artificiel des opérations effectuées (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTÉE - Abus de droit - Notion - Critères d'appréciation

- Art. 1, § 10 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

Uit artikel 1, § 10, Btw-wetboek blijkt dat, om te kunnen vaststellen dat inzake btw sprake is van misbruik, ten eerste vereist is dat de betrokken verrichtingen, in weerwil van de formele toepassing van de voorwaarden die worden opgelegd door het Btw-wetboek en de ter uitvoering ervan genomen besluiten, ertoe leiden dat in strijd met het door deze bepalingen beoogde doel een belastingvoordeel wordt toegekend; ten tweede moet uit een geheel van objectieve factoren blijken dat het wezenlijke doel van de betrokken transacties erin bestaat een belastingvoordeel te verkrijgen (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Rechtsmisbruik

- Art. 1, § 10 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Il ressort de l'article 1er, § 10, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée que, pour pouvoir constater l'existence d'une pratique abusive en matière de taxe sur la valeur ajoutée, il est requis, en premier lieu, que les opérations en cause, malgré l'application formelle des conditions imposées par le Code de la taxe sur la valeur ajoutée et les arrêtés pris pour son exécution, aient pour résultat l'octroi d'un avantage fiscal contraire à l'objectif poursuivi par ces dispositions; en second lieu, il doit résulter d'un ensemble d'éléments objectifs que le but essentiel des transactions en cause est l'obtention d'un avantage fiscal (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Abus de droit

- Art. 1, § 10 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.19.0109.F

18 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210218.1F.7](#)

AC nr. ...

Door de aftrek van de kosten toe te staan voor het tijdperk waarin ze werkelijk zijn gedaan of gedragen, wijkt artikel 49, tweede lid, WIB92 uitdrukkelijk af van de boekhoudkundige regel die bepaalt dat de lasten die in de loop van een boekjaar zijn gedragen maar betrekking hebben op een of meer latere boekjaren, in hun juiste verhouding moeten worden overgedragen naar de boekjaren waarop ze betrekking hebben (1). (1) Zie Cass. 20 februari 1997, AR F.95.0097.F, AC 1997, nr. 100.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Bedrijfslasten - In het belastbare tijdperk werkelijk betaalde of gedragen kosten - Kosten die betrekking hebben op een of meer latere boekjaren - Aftrekbaarheid

- Art. 49, tweede lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

En autorisant la déduction des frais pour la période pendant laquelle ils ont été effectivement payés ou supportés, l'article 49, alinéa 2, du Code des impôts sur les revenus 1992 déroge expressément à la règle du droit comptable suivant laquelle les charges engagées au cours d'un exercice mais afférentes à un ou plusieurs exercices ultérieurs doivent être reportées jusqu'à due concurrence sur les exercices auxquels elles se rattachent (1). (1) Voir Cass. 20 février 1997, RG F.95.0097.F, Pas. 1997, n° 100.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Charges professionnelles - Frais effectivement payés ou supportés pendant la période imposable - Frais afférents à un ou plusieurs exercices ultérieurs - Déductibilité

- Art. 49, al. 2 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0110.N

2 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210402.1N.7](#)

AC nr. ...

De kosten die een vennootschapsbestuurder maakt in het kader van zijn borgstelling voor de schulden van de vennootschap, zijn aftrekbare beroepskosten indien aan de voorwaarden van artikel 49 WIB92 is voldaan, wat veronderstelt dat hij de bedoelde kosten maakte om belastbare inkomsten te verkrijgen of te behouden; wanneer de vennootschapsbestuurder tevens aandeelhouder van de vennootschap is, zijn de kosten niet aftrekbaar wanneer zij zijn gemaakt om zijn persoonlijk vermogen veilig te stellen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Schuld van een vennootschap - Borgstelling door de bedrijfsleider - Uitwinning - Aftrekbaarheid

- Art. 49 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Les frais engagés par un dirigeant d'entreprise dans le cadre de son cautionnement des dettes de la société sont des frais professionnels déductibles s'il est satisfait aux conditions de l'article 49 du Code de l'impôt sur les revenus 1992, ce qui suppose qu'il ait engagé lesdites dépenses pour obtenir ou conserver des revenus imposables; lorsque l'administrateur de la société en est également actionnaire, les frais ne sont pas déductibles s'ils ont été engagés pour sauvegarder son patrimoine personnel.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Dette d'une société - Cautionnement par le chef d'entreprise - Éviction - Déductibilité

- Art. 49 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0111.N

2 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210402.1N.10](#)

AC nr. ...

De administratie moet het bewijs leveren van het bestaan van een abnormaal of goedgunstig voordeel, van de omvang ervan en van de band van wederzijdse afhankelijkheid; op de belastingplichtige rust de bewijslast van de economische omstandigheden die hij aanvoert ter verantwoording van de verrichtingen die in beginsel een abnormaal of goedgunstig voordeel uitmaken.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Abnormaal of goedgunstig voordeel - Economische verantwoording van de verrichting - Bewijslast

- Artt. 79, 207 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'administration doit prouver l'existence d'un avantage anormal ou bénévole, son étendue et le lien d'interdépendance; la charge de la preuve des circonstances économiques qu'il invoque pour justifier les opérations qui constituent en principe un avantage anormal ou bénévole incombe au contribuable.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Avantage anormal ou bénévole - Justification économique de l'opération - Charge de la preuve

- Art. 79, 207 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0125.N

30 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210430.1N.1](#)

AC nr. ...

Er is sprake van vertegenwoordiging wanneer een persoon aan een ander de macht geeft om in zijn naam rechtshandelingen te verrichten; de feitenrechter beoordeelt onaantastbaar, in feite, de omvang van een volmacht, mits hij de bewijskracht niet miskent van de akte waarin zij wordt vastgesteld.

LASTGEVING - Vertegenwoordiging - Begrip
- Artt. 1984 en 1989 Oud Burgerlijk Wetboek

Il y a représentation lorsqu'une personne donne à une autre le pouvoir d'accomplir des actes juridiques en son nom; le juge du fond apprécie souverainement, en fait, l'étendue d'une procuration, à condition de ne pas violer la foi due à l'acte qui l'établit.

MANDAT - Représentation - Notion
- Art. 1984 et 1989 Ancien Code civil

Uit de artikelen 420, § 6, eerste en tweede lid, van de Programmawet van 27 december 2004, 1 van het K.B. van 3 juli 2005 houdende maatregelen voor de toepassing van bepaalde verlaagde tarieven inzake accijnzen en 9, § 1, van de Wet van 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen, volgt dat een bedrijf dat voldoet aan de wettelijke grondvoorwaarden om te genieten van het nultarief, zonder evenwel in het bezit te zijn van een vergunning "energieproducten en elektriciteit", recht heeft op terugbetaling van de onterecht betaalde accijnzen.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Accijnzen - Energiebijdrage - Nultarief - Vergunning energieproducten en elektriciteit - Vereiste

- Art. 420, § 6, eerste en tweede lid Programmawet 27 december 2004
- Art. 1 KB 3 juli 2005 houdende maatregelen voor de toepassing van bepaalde verlaagde tarieven inzake accijnzen
- Art. 9, § 1 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen

Il résulte des articles 420, § 6, alinéas 1er et 2, de la loi-programme du 27 décembre 2004, 1er de l'arrêté royal du 3 juillet 2005 fixant les mesures d'application de certains taux réduits d'accise et 9, § 1er, de la loi du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise, qu'une entreprise qui remplit les conditions légales de fond pour bénéficier du tarif zéro, mais qui n'est pas titulaire d'une autorisation « produits énergétiques et électricité », a droit au remboursement de l'accise indûment payée.

DOUANES ET ACCISES - Accises - Cotisation sur l'énergie - Tarif zéro - Autorisation produits énergétiques et électricité - Condition

- Art. 420, § 6, al. 1er et 2 L.-programme du 27 décembre 2004
- Art. 1er A.R. du 3 juillet 2005
- Art. 9, § 1er L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise

F.19.0130.N

30 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210430.1N.8](#)

AC nr. ...

De GS-toelichtingen vormen weliswaar belangrijke middelen ter verzekering van een eenvormige toepassing van het gemeenschappelijk douanetarief door de douaneautoriteiten van de Lidstaten en kunnen als zodanig als waardevolle hulpmiddelen bij de uitleg ervan worden beschouwd, maar zij zijn niettemin rechtens niet bindend, zodat in voorkomend geval moet worden onderzocht of de inhoud ervan met de bepalingen zelf van het gemeenschappelijk douanetarief in overeenstemming is en de draagwijdte ervan niet wijzigt.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Gecombineerde nomenclatuur - Uitlegging - GS Toelichtingen - Bindend karakter

Si les notes explicatives SH constituent un moyen important pour assurer l'application uniforme du tarif douanier commun par les autorités douanières des États membres et, à ce titre, peuvent être considérées comme des outils précieux pour leur interprétation, elles n'ont cependant pas force obligatoire, de sorte qu'il convient, le cas échéant, d'examiner si leur contenu est conforme aux dispositions elles-mêmes du tarif douanier commun et n'en altère pas la portée.

DOUANES ET ACCISES - Nomenclature combinée - Interprétation - Notes explicatives SH - Caractère obligatoire

F.19.0133.N

30 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210430.1N.3](#)

AC nr. ...

Het uitvoerbaar verklaarde kohier kan in de regel slechts ten uitvoer worden gelegd tegen de bij name in dat kohier vermelde belastingschuldige of belastingschuldigen; de tenuitvoerlegging van het kohier tegen andere personen is slechts mogelijk wanneer zulks voortvloeit uit het systeem van de wet (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Uitvoerbaar verklaard kohier - Tenuitvoerlegging

Le rôle rendu exécutoire ne peut en règle être exécuté qu'à l'égard du ou des contribuables mentionnés dans ce rôle; l'exécution du rôle à l'égard d'autres personnes n'est possible que lorsqu'une telle possibilité découle du régime prévu par la loi (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Rôle rendu exécutoire - Exécution

Inzake inkomstenbelastingen ontstaat de belastingschuld definitief op het tijdstip waarop de periode wordt afgesloten waarin de inkomsten zijn verkregen die de belastbare grondslag vormen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Algemeen - Belastingenschuld - Definitief ontstaan - Tijdstip
- Art. 360 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

En matière d'impôts sur les revenus, la dette d'impôt naît définitivement à la date de clôture de la période au cours de laquelle les revenus qui constituent la base imposable ont été acquis (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Généralités - Dette fiscale - Naissance définitive - Moment
- Art. 360 Code des impôts sur les revenus 1992

Uit de artikelen 204 en 209 Wetboek van Vennootschappen volgt dat de vennoten onder firma die hun deelneming hebben overgedragen, hoofdelijk aansprakelijk zijn voor alle verbintenissen van de vennootschap die vóór de overdracht zijn ontstaan; dit geldt eveneens voor de belastingschuld die ontstaan is voor de overdracht van de aandelen, zodat een ingekohierde aanslag die betrekking heeft op het inkomstenjaar dat voorafgaat aan de overdracht van de aandelen kan worden ten uitvoer gelegd op het vermogen van de vennoot die zijn aandelen heeft overgedragen (1). (1) Zie concl. OM.

HOOFDELIJKHEID - Vennootschappen - Handelsvennootschappen - Vennootschappen onder firma - Vennoten - Aandelenoverdracht - Aansprakelijkheid - Belastingenschuld van de vennootschap - Tijdstip - Ontstaan voor de aandelenoverdrachten
- Artt. 204 en 209 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

VENNOOTSCHAPPEN - Handelsvennootschappen - Vennootschappen onder firma - Vennoten - Hoofdelijke aansprakelijkheid - Belastingenschuld van de vennootschap - Ontstaan voor aandelenoverdracht
- Artt. 204 en 209 Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Il résulte des articles 204 et 209 du Code des sociétés que les associés en nom collectif qui ont cédé leur participation sont solidairement responsables de toutes les obligations de la société nées avant la cession; cela s'applique également à l'obligation fiscale née avant la cession des actions, de sorte qu'une cotisation enrôlée au titre de l'année de revenus précédant la cession des actions peut être exécutée sur le patrimoine de l'associé qui a cédé ses actions (1). (1) Voir les concl. MP publiées à leur date dans AC.

SOLIDARITE - Sociétés - Sociétés commerciales - Sociétés en nom collectif - Associés - Cession d'actions - Responsabilité - Dette fiscale de la société - Moment - Naissance de la cession d'actions

- Art. 204 et 209 Code des sociétés

SOCIETES - Sociétés commerciales - Sociétés en nom collectif - Associés - Responsabilité solidaire - Dette fiscale de la société - Naissance de la cession d'actions

- Art. 204 et 209 Code des sociétés

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel van de non-retroactiviteit van de wet, dat vervat is in artikel 1 (oud artikel 2) Oud Burgerlijk Wetboek, is de nieuwe wet in de regel niet alleen van toepassing op toestanden die na haar inwerkingtreding ontstaan, maar ook op de toekomstige gevolgen van onder de oude wet ontstane toestanden die zich voordoen of voortduren onder de gelding van de nieuwe wet, voor zover die toepassing geen afbreuk doet aan reeds onherroepelijk vastgestelde rechten; behoudens wanneer de aanslagtermijnen onder de oude wet verstreken zijn, is de nieuwe wet in verband met de termijn binnen dewelke een belastingaanslag kan worden gevestigd onmiddellijk van toepassing op de na haar inwerkingtreding gevestigde aanslagen, ook al is de belastingsschuld reeds voor de inwerkingtreding van de nieuwe wet ontstaan (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING - Allerlei - Algemene rechtsbeginselen - Werking in de tijd - Niet-terugwerkende kracht van een wet

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 354 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 3.3.3.0.1, § 1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Niet-terugwerkende kracht van een wet - Belastingwet

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 354 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 3.3.3.0.1, § 1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Belastingwet - Niet-terugwerkende kracht

- Art. 1 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 354 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 3.3.3.0.1, § 1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

En vertu du principe général du droit de non-rétroactivité de la loi, consacré à l'article 1er (anciennement article 2) de l'ancien Code civil, la loi nouvelle s'applique, en règle, non seulement aux situations qui naissent après son entrée en vigueur, mais également aux effets futurs des situations nées sous le régime de la loi antérieure qui se produisent ou se prolongent sous l'empire de la loi nouvelle, pour autant que cette application ne porte pas atteinte à des droits déjà irrévocablement fixés ; sauf lorsque les délais d'imposition sont expirés sous l'empire de la loi ancienne, la loi nouvelle, en ce qui concerne le délai dans lequel une cotisation à l'impôt peut être établie, s'applique immédiatement aux cotisations établies après son entrée en vigueur, même si la dette d'impôt est née avant l'entrée en vigueur de la loi nouvelle (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOT - Divers - Principes généraux du droit - Effet dans le temps - Effet non-rétroactif de la loi

- Art. 1 Ancien Code civil
- Art. 354 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 3.3.3.0.1, § 1er Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Effet non-rétroactif de la loi - Loi fiscale]

- Art. 1 Ancien Code civil
- Art. 354 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 3.3.3.0.1, § 1er Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Effet dans le temps - Loi fiscale - Effet non-rétroactif

- Art. 1 Ancien Code civil
- Art. 354 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 3.3.3.0.1, § 1er Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

In afwijking van het principe van de belastingvrijdom van goederen van het openbaar domein van de Staat en die van het privaat domein die bestemd zijn voor een openbare dienst of voor het algemeen belang, zijn dergelijke goederen slechts vrijgesteld van de onroerende voorheffing wanneer aan de voorwaarden van artikel 253, eerste lid, 3°, WIB92 is voldaan, waaronder het onproductief zijn van de goederen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Belastingkrediet - Onroerende voorheffing - Nationale domeingoederen - Vrijstellingsvoorwaarden

- Art. 253 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Par dérogation au principe de l'immunisation fiscale des biens du domaine public de l'État et de ceux de son domaine privé affectés à un service public ou d'intérêt général, pareils biens ne sont exonérés du précompte immobilier que lorsque les conditions prévues à l'article 253, alinéa 1er, 3° du Code des impôts sur les revenus 1992, notamment l'improductivité des biens, sont remplies (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Crédit d'impôt - Précompte immobilier - Domaines nationaux - Conditions d'exonération

- Art. 253 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0144.F

14 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210114.1F.13](#)

AC nr. ...

De voorzienbaarheid van de bij wet bepaalde inmenging staat niet gelijk aan de voorzienbaarheid van een bijzonder onderzoek.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Privéleven - Inmenging - Belasting over de toegevoegde waarde - Vrije toegang tot de beroepsruimten - Voorzienbaarheid van een bijzonder onderzoek - Voorzienbaarheid van de inmenging - Onderscheiden begrippen

Hoewel de vrije toegang tot de ruimten waar de belastingplichtige zijn economische activiteit uitoefent een inmenging van het openbaar gezag vormt in de zin van artikel 8.2 EVRM, is die inmenging wat betreft het voorwerp, het doel en de voorwaarden voor de uitoefening ervan in de wet in voldoende duidelijke en precieze bewoordingen bepaald om elke btw-controle in de ruimten van de economische activiteit van de belastingplichtige voorzienbaar te maken.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Privéleven - Inmenging - Belasting over de toegevoegde waarde - Vrije toegang tot de beroepsruimten - Bij wet bepaalde inmenging

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 63, eerste lid, 1° Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

La prévisibilité de l'ingérence prévue par la loi ne se confond pas avec la prévisibilité d'une investigation particulière.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Vie privée - Ingérence - Taxe sur la valeur ajoutée - Libre accès aux locaux professionnels - Prévisibilité d'une investigation particulière - Prévisibilité de l'ingérence - Notions distinctes

Si le libre accès des locaux où l'assujetti exerce son activité économique constitue une ingérence de l'autorité publique au sens de l'article 8, § 2, précité, cette ingérence est prévue par la loi dans des termes suffisamment clairs et précis quant à son objet, son but et les conditions de son exercice pour rendre prévisible tout contrôle en matière de taxe sur la valeur ajoutée sur les lieux de l'activité économique d'un assujetti.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Vie privée - Ingérence - Taxe sur la valeur ajoutée - Libre accès aux locaux professionnels - Ingérence prévue par la loi

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 63, al. 1er, 1° Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.19.0147.N

12 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210312.1N.10](#)

AC nr. ...

De vordering tot voldoening van de superheffing vindt haar oorzaak in de productie of verwerking/export van mest in het betrokken kalenderjaar en ontstaat op 1 januari van het jaar volgend op het productiejaar; het aanvangspunt van de vijfjarige verjaringstermijn is aldus 1 januari van het jaar volgend op het productiejaar waarop de superheffing betrekking heeft.

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Mestdecreet 1991 - Superheffing - Vordering tot voldoening van de heffing - Verjaringstermijn - Aanvangspunt

- Art. 26 Decr. 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen

La demande en paiement de la redevance complémentaire trouve son origine dans la production ou la transformation ou l'exportation d'engrais au cours de l'année civile concernée et naît le 1er janvier de l'année qui suit l'année de production; le point de départ du délai de prescription quinquennal est ainsi le 1er janvier de l'année qui suit l'année de production sur laquelle porte la redevance complémentaire.

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Décret du 23 janvier 1991 relatif à la protection de l'environnement contre la pollution due aux engrais - Redevance complémentaire - Demande en paiement de la redevance - Délai de prescription - Point de départ

- Art. 26 Décret du 23 janvier 1991 relatif à la protection de l'environnement contre la pollution due aux engrais

F.19.0150.N

30 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210430.1N.4](#)

AC nr. ...

De belastingplichtige beschikt over het recht op een daadwerkelijke rechterlijke toetsing van de regelmatigheid en de rechtmatigheid van de inhouding, hetzij door de beslagrechter aan wie het toekomt te onderzoeken of de schuldvordering prima facie een zekere en vaststaande vordering is in de zin van artikel 1415 Gerechtelijk Wetboek, hetzij door de rechter in het geschil ten gronde die de inhouding van btw-kredieten kan opheffen voordat zijn beslissing kracht van gewijsde heeft wanneer hij van oordeel is dat de schuldvordering ongegrond is (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Inhouding van btw-tegoeden - Wettelijke regeling - Gevolgen - Mogelijkheid tot rechterlijke toetsing

- Art. 76 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 8 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde

Le contribuable dispose d'un droit à un contrôle judiciaire effectif de la régularité et de la légalité de la retenue, soit par le juge des saisies auquel il appartient d'examiner si la créance constitue prima facie une créance certaine et liquide au sens de l'article 1415 du Code judiciaire, soit par le juge du fond qui peut annuler la retenue des crédits de taxe sur la valeur ajoutée avant que sa décision n'ait l'autorité de la chose jugée s'il estime que la créance n'est pas fondée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Retenue de crédits T.V.A. - Dispositions légales - Effets - Possibilité de contrôle judiciaire

- Art. 76 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 8 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée

F.19.0151.N

21 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210521.1N.8](#)

AC nr. ...

Uit artikel 356, eerste lid, WIB92 volgt niet dat wanneer de aanslag wordt vernietigd na bezwaar en fiscale voorziening ingesteld door een hoofdelijk aansprakelijke voor de belastingschuld, de belastingplichtige op wiens naam de belastingschuld werd gevestigd in de procedure moet worden betrokken opdat een subsidiaire aanslag op zijn naam ter beoordeling aan de rechter kan worden voorgelegd.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Subsidiaire aanslag - Bestuurder - Hoofdelijk gehouden voor de belastingschuld van de vennootschap - Betrokkenheid van de vennootschap in de procedure voor het hof van beroep - Vereiste

- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il ne suit pas de l'article 356, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 que, lorsque la cotisation est annulée après réclamation et recours fiscal d'un débiteur solidaire de la dette d'impôt, le redevable à charge duquel la dette d'impôt a été établie doit être appelé à la cause pour qu'une cotisation subsidiaire à sa charge puisse être soumise à l'appréciation du juge.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Cotisation subsidiaire - Administrateur - Solidarité quant à la dette d'impôt de la société - Appel à la cause de la société devant la cour d'appel - Condition

- Art. 356 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0152.N

21 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210521.1N.1](#)

AC nr. ...

Het wettelijk vermoeden van artikel 341 WIB92 houdt in dat de administratie bij de bepaling van de belastbare grondslag noch de afkomst noch de aard van de bezittingen op grond waarvan een indiciaire taxatie is verantwoord, dient aan te tonen en bijgevolg de bezittingen niet dient onder te brengen in een van de in artikel 6 van het wetboek bedoelde bijzondere inkomstencategorieën; het staat de belastingplichtige vrij het tegenbewijs te leveren, dan wel de specifieke aard van de verborgen gehouden inkomsten aan te tonen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Teken en indicies van goederen - Aanduiding van de inkomstencategorie - Vereiste

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La présomption légale de l'article 341 du Code des impôts sur les revenus 1992 implique que, pour déterminer la base imposable, l'administration ne doit établir ni la provenance ni la nature des avoirs qui justifient la taxation d'après des signes ou indices et, partant, ne doit pas rattacher ces avoirs à l'une des catégories particulières des revenus visés à l'article 6 du code; il est loisible au contribuable d'apporter la preuve contraire ou de démontrer la nature spécifique des revenus dissimulés.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Indication de la catégorie de revenus - Condition

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

In het bericht van wijziging van de aangifte dient de administratie de inkomsten en andere gegevens die zij voornemens is in de plaatste stellen van die welke zijn aangegeven of schriftelijk erkend, en de rechtvaardiging ervan, te vermelden; de wijze van belasting dient niet te worden vermeld, aangezien de wijze van belasting voortvloeit uit de wet en geen door de belastingplichtige aangegeven of schriftelijk erkende gegevens betreft zoals bedoeld in artikel 346, eerste lid, WIB92.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Wijziging door
3/11/2025

L'administration est tenue de mentionner dans l'avis de rectification de la déclaration les revenus et les autres éléments qu'elle se propose de substituer à ceux qui ont été déclarés ou admis par écrit en indiquant les motifs qui justifient la rectification; le mode d'imposition ne doit pas être précisé, dès lors qu'il découle de la loi et ne concerne pas d'éléments que le contribuable a mentionnés ou admis par écrit, tels qu'il sont visés à l'article 346, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Rectification

de administratie van een aangifte - Bericht van wijziging - Wetsbepalingen op grond waarvan de aanslag wordt berekend - Vermelding - Vereiste

- Art. 346 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

de la déclaration par l'administration - Avis de rectification - Dispositions légales fondant le calcul de la cotisation - Mention - Condition

- Art. 346 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0157.N

21 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210521.1N.7](#)

AC nr. ...

De in artikel 219, zevende lid, WIB92 bedoelde ondubbelzinnige identificatie van de verkrijger vereist dat de belastingplichtige de administratie de identiteit van de verkrijger duidelijk en voldoende gedetailleerd heeft meegedeeld, zodat de administratie de mogelijkheid heeft binnen de toepasselijke aanslagtermijn een aanslag in hoofde van de verkrijger te vestigen (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Afzonderlijke aanslagen - Allerlei - Aanslag geheime commissielonen - Voorwaarden voor niet-toepassing - Ondubbelzinnige identificatie verkrijger

- Art. 219 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'identification univoque du bénéficiaire visée à l'article 219, alinéa 7, du Code des impôts sur les revenus 1992 requiert que le contribuable ait communiqué, de façon claire et suffisamment détaillée, l'identité du bénéficiaire à l'administration, de manière à permettre à cette dernière d'établir une cotisation dans le chef du bénéficiaire dans le délai d'imposition applicable (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Impositions distinctes - Divers - Cotisation sur les commissions secrètes - Conditions de non-application - Identification univoque du bénéficiaire

- Art. 219 Code des impôts sur les revenus 1992

F.19.0161.N

30 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210430.1N.2](#)

AC nr. ...

Met de uit de Bondsrepubliek Duitsland afkomstige inkomsten die krachtens artikel 23, § 2, 1°, van de Overeenkomst in België vrijgesteld zijn van belastingen, worden de netto inkomsten bedoeld; bijgevolg dienen aftrekposten die specifiek van deze categorie van inkomsten aftrekbaar zijn, in aftrek te worden gebracht.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Overeenkomst tussen België en Duitsland - Vrijstelling in België - Uit Duitsland afkomstige inkomsten

- Art. 15 en 23 Overeenkomst 30 juni 1958 tussen het Koninkrijk België en de Bondsrepubliek Duitsland

Par revenus provenant de la République fédérale d'Allemagne qui sont exemptés d'impôts en Belgique en vertu de l'article 23, § 2, 1°, de la Convention, il y a lieu d'entendre les revenus nets; par conséquent, les postes de déduction qui sont spécifiquement déductibles de cette catégorie de revenus doivent être déduits.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention entre la Belgique et l'Allemagne - Exemption en Belgique - Revenus provenant d'Allemagne

- Art. 15 et 23 Convention du 30 juin 1958 entre le Royaume de Belgique et la République Fédérale d'Allemagne

Uit Artikel 7, § 3, KB WIB92 volgt dat de beroepskosten per land moeten worden gesplitst en afgetrokken van de inkomsten waarop zij betrekking hebben.

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Algemeen - Inkomsten behaald in verschillende landen - Berekening belastbare nettobedrag - Beroepskosten - Omdeling per land

- Art. 7 Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van 3/11/2025

Il résulte de l'article 7, § 3, de l'arrêté royal du 27 août 1993 d'exécution du Code des impôts sur les revenus 1992 que les frais professionnels doivent être répartis par pays et déduits des revenus auxquels ils se rapportent.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Généralités - Revenus provenant de différents pays - Calcul du montant net imposable - Frais professionnels - Répartition par pays

- Art. 7 Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les

P. 238/1035

Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Bedrijfsinkomsten - Bedrijfslasten - Inkomsten in België en in het buitenland - Omdeling

- Art. 7 Koninklijk Besluit tot uitvoering van het Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

Revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques - Revenus professionnels - Charges professionnelles - Revenus réalisés en Belgique et à l'étranger - Répartition

- Art. 7 Arrêté Royal d'exécution du Code des Impôts sur les Revenus 1992

F.20.0002.N

2 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210402.1N.2](#)

AC nr. ...

In geval van herhaalde overtredingen op de kilometerheffing, binnen de grenzen bepaald in artikel 3.18.0.0.1, § 4/1, VCF, kan voor dezelfde overtreding een nieuwe sanctie worden opgelegd, ook wanneer de overtreder geen kennis heeft van de eerste overtreding, maar het bevoegde personeelslid kan de administratieve geldboete voor dezelfde overtreding begaan binnen een beperkte tijdspanne verminderen als de belastingplichtige te goeder trouw handelde (1). (1) Zie concl. OM.

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Kilometerheffing - Herhaalde overtredingen - Nieuwe sanctie voor dezelfde overtreding

- Art. 3.18.0.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTBELASTING - Kilometerheffing - Herhaalde overtredingen - Nieuwe sanctie voor dezelfde overtreding - Milderende

- Art. 3.18.0.0.1 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

En cas d'infractions répétées au prélèvement kilométrique, dans les limites prévues à l'article 3.18.0.0.1, § 4/1, du Code flamand de la fiscalité, une nouvelle sanction peut être infligée pour la même infraction même si le contrevenant n'a pas connaissance de la première infraction, mais le membre du personnel compétent peut réduire l'amende administrative pour la même infraction commise dans un délai limité si le contribuable a agi de bonne foi (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Prélèvement kilométrique - Infractions répétées - Nouvelle sanction pour la même infraction

- Art. 3.18.0.0.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

IMPOTS COMMUNAUTAIRES ET REGIONAUX - Prélèvement kilométrique - Infractions répétées - Nouvelle sanction pour la même infraction - Adoucissement

- Art. 3.18.0.0.1 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.20.0015.N

25 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210625.1N.2](#)

AC nr. ...

De vordering tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid tegen de Belgische Staat verjaart door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de identiteit van de aansprakelijke; wanneer de aansprakelijkheid van de overheid het gevolg is van het uitvaardigen van een norm die een hogere norm schendt, staat de fout van de overheid vast op het ogenblik van de publicatie van de door haar uitgevaardigde norm en krijgt de benadeelde op dat ogenblik kennis van de identiteit van de aansprakelijke.

VERJARING - Belastingzaken - Termijnen (aard, duur, aanvang,

L'action en réparation d'un dommage contre l'État belge, fondée sur une responsabilité extracontractuelle se prescrit par cinq ans à partir du jour qui suit celui où la partie lésée a eu connaissance du dommage ou de l'identité de la personne responsable ; lorsque la responsabilité de l'autorité résulte de l'édiction d'une norme violant une norme supérieure, la faute de l'autorité est établie au moment de la publication de la norme édictée par elle et la partie lésée a, à ce moment-là, connaissance de l'identité du responsable.

PRESCRIPTION - Matière fiscale - Délais (nature, durée, point de départ, fin) - Actions en responsabilité extracontractuelle contre

einde) - Buitencontractuele aansprakelijkheidsvorderingen tegen de Staat - Verjaringstermijn - Aanvangspunt

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

l'État - Délai de prescription - Point de départ

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

F.20.0034.N

16 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210916.1N.5](#)

AC nr. ...

Een controle of een onderzoek in verband met de toepassing van de roerende voorheffing moet als een controle of onderzoek in verband met de toepassing van de inkomstenbelasting in de zin van artikel 358, § 1, 1°, WIB92 worden beschouwd.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Roerende voorheffing - Onderzoekingen - Aard

- Art. 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Roerende voorheffing - Onderzoekingen

- Art. 358 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Un contrôle ou une enquête se rapportant à l'application du précompte mobilier doit être considéré comme un contrôle ou une enquête se rapportant à l'application de l'impôt sur les revenus au sens de l'article 358, § 1er, 1°, du Code des impôts sur les revenus 1992.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte mobilier - Investigations - Nature

- Art. 358 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Précompte mobilier - Investigations

- Art. 358 Code des impôts sur les revenus 1992

In geval door de belastingplichtige een aangifte in de roerende voorheffing wordt ingediend, zijn de in artikel 333, tweede lid, WIB92 voorziene termijnen gedurende dewelke de administratie onderzoekingen kan doen in verband met die aangifte gekoppeld aan het aanslagjaar en belastbaar tijdperk waarvoor de aangifte wordt ingediend; indien die aangifte onjuist wordt bevonden en eruit blijkt dat inkomsten werden aangegeven die betrekking hebben op een ander belastbaar tijdperk dan zijn de termijnen voor de eventuele verdere onderzoeksverrichtingen met betrekking tot die verkeerd aangegeven inkomsten gekoppeld aan het jaar waarnaar het aanslagjaar genoemd wordt waarvoor de belasting is verschuldigd.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorheffingen en belastingkrediet - Roerende voorheffing - Aangifte - Onderzoekstermijn

- Artt. 333 en 354 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Dans le cas où une déclaration au précompte mobilier est introduite par le contribuable, les délais prévus à l'article 333, alinéa 2, du Code des impôts sur les revenus 1992, pendant lesquels l'administration peut procéder à des investigations en rapport avec cette déclaration se rattachent à l'exercice d'imposition et à la période imposable pour lesquels la déclaration est déposée; si cette déclaration est jugée inexacte et qu'il en ressort que des revenus ont été déclarés qui se rapportent à une autre période imposable, les délais pour les autres investigations éventuelles concernant ces revenus déclarés de manière incorrecte se rattachent à l'année qui désigne l'exercice d'imposition pour lequel l'impôt est dû.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Précomptes et crédit d'impôts - Précompte mobilier - Déclaration - Délai d'investigation

- Art. 333 et 354 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0047.N

14 oktober 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211014.1N.6](#)

AC nr. ...

Wanneer de administratie de belastbare grondslag overeenkomstig artikel 341 WIB92 heeft vastgesteld volgens tekenen en indiciën waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, moet de belastingplichtige, om het op hem rustende tegenbewijs te leveren, aan de hand van positieve en controleerbare gegevens aantonen dat die hogere gegoedheid voortkomt uit andere inkomsten dan die welke in de inkomstenbelastingen kunnen worden belast of uit inkomsten die tijdens een vroeger tijdvak dan het belastbare tijdvak zijn verkregen.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Teken en of indiciën van gegoedheid - Bewijslast - Verdeling

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Lorsque l'administration a établi la base imposable conformément à l'article 341 du Code des impôts sur les revenus 1992 d'après des signes ou indices d'où résulte une aisance supérieure à celle qu'attestent les revenus déclarés, le contribuable est tenu, afin d'apporter la preuve contraire qui lui incombe, de démontrer sur la base d'éléments positifs et contrôlables que cette aisance supérieure résulte de revenus autres que ceux susceptibles d'être soumis à l'impôt sur les revenus ou de revenus obtenus au cours d'une période imposable précédente.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Charge de la preuve - Répartition

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0049.N

4 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210604.1N.4](#)

AC nr. ...

Uit de rechtspraak van het EHRM volgt dat de interpretatie die de nationale belastingadministratie in haar richtlijnen hanteert en in de praktijk toepast tot gevolg kan hebben dat een fiscale bepaling niet beantwoordt aan de vereisten van voorzienbaarheid en rechtszekerheid die zijn neergelegd in artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Belastingzaken - Interpretatie van de wet in administratieve richtlijnen en praktijk - Vereiste van voorzienbaarheid en rechtszekerheid

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

Il suit de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme que l'interprétation que l'administration fiscale nationale utilise dans ses directives et applique dans la pratique peut avoir pour effet qu'une disposition fiscale ne répond pas aux exigences de prévisibilité et de sécurité juridique contenues à l'article 1er du Premier protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Matière fiscale - Interprétation de la loi dans des directives administratives et dans la pratique - Exigence de prévisibilité et de sécurité juridique

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

F.20.0056.N

4 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210604.1N.10](#)

AC nr. ...

Artikel 100 Wet Rijkscomptabiliteit is enkel van toepassing in fiscale zaken waarbij de fiscale wetgeving zelf niet voorziet in een verval- of verjaringstermijn (1). (1) Zie concl. OM.

VERJARING - Belastingzaken - Algemeen - Wet Rijkscomptabiliteit - Artikel 100 - Toepassing in fiscale zaken

- Art. 100 Gecoördineerde wetten 17 juli 1991 op de Rijkscomptabiliteit

Uit geen enkele bepaling van het Dubbelbelastingverdrag België-Korea volgt dat het belastingkrediet slechts wordt toegekend aan de werkelijke genietster ervan die in België verblijft, op voorwaarde dat die interest daadwerkelijk in Korea werd belast; zoals ook uit de wetsgeschiedenis blijkt, kent dit verdrag het belastingkrediet toe wegens de interest die in Korea mag worden belast. (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Dubbelbelastingverdrag België-Korea - Inwoner van België - Belastbaarheid van interest - Door het verdrag verleende belastingvermindering - Vereiste van effectieve bronbelasting

- Artt. 11, 22 Overeenkomst tussen het Koninkrijk België en de Republiek Korea tot het vermijden van dubbele belasting en tot het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen, ondertekend te Brussel op 29 augustus 1977

L'article 100 des lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'État s'applique uniquement en matière fiscale lorsque la législation fiscale elle-même ne prévoit pas de délai de déchéance ou de prescription (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière fiscale - Généralités - Lois coordonnées sur la comptabilité de l'Etat - Article 100 - Application en matière fiscale

- Art. 100 Lois coordonnées du 17 juillet 1991 sur la comptabilité de l'Etat

Il ne suit d'aucune disposition de la Convention préventive belgo-coréenne que le crédit d'impôt n'est octroyé au bénéficiaire effectif résidant en Belgique qu'à la condition que ces intérêts aient effectivement été imposés en Corée; ainsi qu'il ressort également des travaux préparatoires, cette convention octroie le crédit d'impôt en raison des intérêts qui peuvent être imposés en Corée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention belgo-coréenne préventive de doubles impositions du 29 août 1977 - Résident de la Belgique - Caractère imposable des intérêts - Réduction d'impôt octroyée par la convention - Condition d'imposition effective à la source

- Art. 11, 22 Convention du 29 août 1977 entre le Gouvernement du Royaume de Belgique et la Gouvernement de la République de Corée, tendant à éviter la double imposition et à prévenir l'évasion fiscale en matière d'impôt sur les revenus

F.20.0058.N

25 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211125.1N.4](#)

AC nr. ...

De wetgever kan een uitzondering maken op artikel 2 Oud Burgerlijk Wetboek en het algemeen rechtsbeginsel van de niet-terugwerkende kracht van een wet; met betrekking tot de werking in de tijd van artikel 344, § 1, WIB92 voert artikel 169 Programmawet (I) van 29 maart 2012 zulke uitzondering in (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING - Allerlei - Algemene rechtsbeginselen - Antimisbruikbepaling - Werking in de tijd - Niet-terugwerkende kracht van een wet

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Niet-terugwerkende kracht van een wet - Belastingwet - Antimisbruikbepaling

Le législateur peut faire une exception à l'article 2 de l'ancien Code civil et au principe général du droit de la non-rétroactivité de la loi; s'agissant de l'effet dans le temps de l'article 344, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, l'article 169 de la loi-programme (I) du 29 mars 2012 introduit une telle exception (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOT - Divers - Principes généraux du droit - Disposition anti-abus - Effet dans le temps - Effet non rétroactif d'une loi

- Art. 2 Ancien Code civil

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Effet non rétroactif d'une loi - Loi fiscale - Disposition anti-abus]

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Belastingwet - Antimisbruikbepaling - Niet-terugwerkende kracht

- Art. 2 Ancien Code civil

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Effet dans le temps - Loi fiscale - Disposition anti-abus - Effet non-rétroactif

- Art. 2 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 2 Ancien Code civil

Teneinde toepassing te kunnen maken van artikel 344, § 1, WIB92, zoals ingevoegd bij artikel 167 Programmawet (I) van 29 maart 2012, moet voor belastingplichtigen die belastbaar zijn in de vennootschapsbelasting de rechtshandeling of het geheel van rechtshandelingen gesteld zijn vanaf het aanslagjaar 2013 of, voor vennootschappen die een gebroken boekjaar voeren, vanaf het belastbaar tijdperk dat afsluit ten vroegste op 6 april 2012; dit veronderstelt dat alle rechtshandelingen die als geheel eenzelfde verrichting tot stand brengen, gesteld zijn vanaf het belastbaar tijdperk van het aanslagjaar 2013 of, voor vennootschappen die een gebroken boekjaar voeren, vanaf het belastbaar tijdperk dat afsluit ten vroegste op 6 april 2012 (1). (1) Zie concl. OM.

Afin de pouvoir appliquer l'article 344, § 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, tel qu'il a été inséré par l'article 167 de la loi-programme (I) du 29 mars 2012, il faut que l'acte juridique ou l'ensemble d'actes juridiques ait été posé à partir de l'exercice d'imposition 2013 pour les contribuables ou à partir de la période imposable clôturée au plus tôt le 6 avril 2012 pour les sociétés dont l'exercice comptable est à cheval sur deux années civiles; cela suppose que tous les actes juridiques qui, pris dans leur ensemble, réalisent une seule opération ont été posés à partir de l'exercice d'imposition 2013 ou, pour les sociétés dont l'exercice comptable est à cheval sur deux années civiles, à partir de la période imposable clôturée au plus tôt le 6 avril 2012 (1). (1) Voir les concl. du MP.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Algemeen - Antimisbruikbepaling artikel 344 WIB92 - Werking in de tijd

- Art. 344 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Généralités - Disposition anti-abus visée à l'article 344 du Code des impôts sur les revenus 1992 - Effet dans le temps

- Art. 344 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0059.N

16 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210916.1N.1](#)

AC nr. ...

Voor de toepassing van artikel 221.4 CDW is het voldoende dat de douaneautoriteiten van oordeel zijn dat er sprake is van een strafrechtelijk vervolgbare handeling waardoor de douaneschuld is ontstaan, ongeacht het tijdstip waarop de douaneautoriteiten deze handeling als strafrechtelijk vervolgbaar kwalificeren (1). (1) Zie concl. OM.

Pour l'application de l'article 221.4 du Code des douanes communautaire, il suffit que les autorités douanières soient d'avis qu'il s'agit d'un acte passible de poursuites judiciaires répressives ayant fait naître la dette douanière, quel que soit le moment où les autorités douanières qualifient cet acte comme passible de poursuites judiciaires répressives (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Communautair Douanewetboek - Artikel 221.3 CDW - Verplichting van mededeling van het bedrag van de verschuldigde rechten binnen drie jaar - Uitzondering artikel 221.4 CDW - Douaneschuld ontstaan uit strafrechtelijk vervolgbare handeling - Toepassingsvoorwaarden

- Art. 221 EEG-Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek

DOUANES ET ACCISES - Code des douanes communautaire - Code des douanes communautaire article 221.3 - Obligation de communiquer le montant des droits dus dans les trois ans - Exception article 221.4 du Code des douanes communautaire - Dette douanière née d'un acte passible de poursuites judiciaires répressives - Conditions d'application

- Art. 221 Règlement (CEE) n° 2913/92 du Conseil du 12 octobre 1992, établissant le code des douanes communautaire

F.20.0063.N

25 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210625.1N.5](#)

AC nr. ...

De Koning bepaalt de formaliteiten en voorwaarden met betrekking tot de teruggaaf van btw, doch mag hierbij geen afbreuk doen aan de bepalingen van de artikelen 82 en 82bis Btw-wetboek (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Buiten de EG gevestigde belastingplichtige - Vordering tot teruggaaf - Verjaringstermijn

- Artt. 80, 82, 82bis Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

- Art. 9 KB nr. 4 van 29 december 1969 met betrekking tot de teruggaven inzake belasting over de toegevoegde waarde

le Roi détermine les formalités et les conditions de la restitution de la taxe sur la valeur ajoutée, sans pouvoir contrevenir aux dispositions des articles 82 et 82bis du Code de la taxe sur la valeur ajoutée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Assujetti établi en dehors de la Communauté européenne - Action en restitution - Délai de prescription

- Art. 80, 82, 82bis Code de la taxe sur la valeur ajoutée

- Art. 9 A.R. n° 4 du 29 décembre 1969 relatif aux restitutions en matière de taxe sur la valeur ajoutée

Opdat diensten van management van een vennootschap in aanmerking zouden komen als diensten die vallen onder de algemene plaatsbepalingsregel van artikel 21, § 2, Btw-wetboek, is enkel vereist dat het gaat om algemene managementdiensten die niet louter als specifieke diensten van informatieverwerking en -verschaffing in de zin van artikel 21, § 3, 7°, d), Btw-wetboek in aanmerking komen; het is niet vereist dat wordt aangetoond dat het gaat om management als zaakvoerder of statutair beheerder of management krachtens een overeenkomst waardoor de manager over de mogelijkheid beschikt zijn beleidslijnen aan de vennootschap op te leggen (1). (1) Zie concl. OM.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Management van een vennootschap - Plaats van dienst - Criteria

- Art. 21 Wetboek van de Belasting over de Toegevoegde Waarde

Pour que des services de gestion d'une société puissent être considérés comme des services relevant de la règle générale à appliquer pour la détermination du lieu des prestations, prévue à l'article 21, § 2, du Code de la taxe sur la valeur ajoutée, il est uniquement requis qu'il s'agisse de services de gestion générale qui ne sont pas réputés être exclusivement des services spécifiques de traitement de données et de fourniture d'informations au sens de l'article 21, § 3, 7°, d), de ce code ; il n'est pas requis qu'il soit démontré qu'il s'agit de services de gestion fournis en tant que gérant ou administrateur statutaire ou de services de gestion fournis en vertu d'une convention aux termes de laquelle le gestionnaire dispose du pouvoir d'imposer sa ligne de conduite à la société (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Gestion d'une société - Lieu de prestation du service - Critères

- Art. 21 Code de la taxe sur la valeur ajoutée

F.20.0071.N

16 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210916.1N.4](#)

AC nr. ...

Artikel 2.7.1.0.4 Vlaamse Codex Fiscaliteit bepaalt mede het belastbaar voorwerp van de erfbelasting en onderscheidt zich aldus van een antimisbruikbepaling die de administratie in geval van fiscaal misbruik toelaat om een niet-belastbare rechtshandeling te negeren en de belastingplichtige te belasten alsof het fiscaal misbruik nooit heeft plaatsgevonden; de gewijzigde versie van deze bepaling heeft uitwerking op rechtshandelingen die dateren van vóór dan wel na de inwerkingtreding van de wijziging (1). (1) Zie concl. OM.

SUCCESSIERECHTEN - Sterfhuisclausule - Nieuwe fictiebepaling - Werking in de tijd

- Art. 2.7.1.0.4 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Werking in de tijd - Artikel 2.7.1.0.4 Vlaamse Codex Fiscaliteit

- Art. 2.7.1.0.4 Decreet 13 december 2013 houdende de Vlaamse Codex Fiscaliteit

L'article 2.7.1.0.4 du Code de la fiscalité flamande détermine notamment l'objet imposable des droits de succession et se distingue ainsi d'une disposition anti-abus qui permet à l'administration, en cas d'abus fiscal, d'ignorer un acte juridique non imposable et d'imposer le contribuable comme si l'abus fiscal n'avait jamais eu lieu; la version modifiée de cette disposition sortit ses effets sur les actes juridiques accomplis antérieurement ou postérieurement à l'entrée en vigueur de sa modification (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE SUCCESSION - Clause mortuaire - Nouvelle fiction légale - Application dans le temps

- Art. 2.7.1.0.4 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Application dans le temps - Code flamand de la fiscalité, article 2.7.1.0.4

- Art. 2.7.1.0.4 Décret du 13 décembre 2013 portant le Code flamand de la Fiscalité

F.20.0073.N

25 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211125.1N.5](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig artikel 18, eerste lid, 2° WIB92 wordt elke terugbetaling van gestort kapitaal die wordt gedaan ter uitvoering van een regelmatige beslissing tot vermindering van het maatschappelijk kapitaal, overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Vennootschappen, vrijgesteld.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Algemeen - Dividenden - Begrip - Terugbetaling van gestort kapitaal - Vrijstelling

- Art. 18 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

En vertu de l'article 18, alinéa 1er, 2°, du Code des impôts sur les revenus 1992, tout remboursement de capital libéré opéré en exécution d'une décision régulière de réduction du capital social, conformément aux dispositions du Code des sociétés, est exonéré.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Généralités - Dividendes - Notion - Remboursement de capital - Exonération

- Art. 18 Cône des impôts sur les revenus 1992

F.20.0081.N

14 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211014.1N.7](#)

AC nr. ...

Artikel 1174 Oud Burgerlijk Wetboek betreft de zuiver potestatieve opschortende voorwaarde, namelijk de opschortende voorwaarde waarvan de vervulling uitsluitend afhangt van de wil van de partij die zich verbindt; zij verhindert niet de gewoon potestatieve opschortende voorwaarde, dit is de opschortende voorwaarde waarvan de vervulling weliswaar in de macht van de schuldenaar ligt, maar ook afhangt van externe factoren, en verhindert evenmin de zuiver potestatieve ontbindende voorwaarde en de gewoon potestatieve ontbindende voorwaarde; hieruit volgt dat een toekomstige en voor de partijen onzekere gebeurtenis als ontbindende voorwaarde kan worden bedongen, ook al is haar werking afhankelijk van de wilsuiging van de partij die zich verbindt (1). (1) Zie concl. OM.

OVEREENKOMST - Algemeen - Ontbindende voorwaarde - Intreding - Keuzerecht van de schuldenaar

- Artt. 1168, 1174 en 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

VERBINTENIS - Ontbindende voorwaarde - Intreding - Keuzerecht van de schuldenaar

- Artt. 1168, 1174 en 1183 Oud Burgerlijk Wetboek

L'article 1174 de l'ancien Code civil concerne la condition suspensive purement potestative, à savoir la condition suspensive dont la réalisation dépend exclusivement de la volonté de la partie qui s'oblige; elle ne fait pas obstacle à la condition suspensive simplement potestative, à savoir la condition suspensive dont la réalisation dépend certes du débiteur, mais également de facteurs externes, et pas davantage à la condition résolutoire purement potestative ou à la condition résolutoire simplement potestative; il s'ensuit qu'un événement futur et incertain pour les parties peut être stipulé comme condition résolutoire, même si sa réalisation dépend de la volonté de la partie qui s'oblige (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONVENTION - Généralités - Condition résolutoire - Accomplissement - Exercice d'un choix par le débiteur

- Art. 1168, 1174 et 1183 Ancien Code civil

OBLIGATION - Condition résolutoire - Accomplissement - Exercice d'un choix par le débiteur

- Art. 1168, 1174 et 1183 Ancien Code civil

F.20.0084.F

25 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210225.1F.1](#)

AC nr. ...

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel van de voorrang van het internationaal recht op het nationaal recht hebben de bepalingen van het Belgisch-Frans dubbelbelastingverdrag van 10 maart 1964 voorrang op de bepalingen van intern recht; hieruit volgt dat, in zoverre die overeenkomst België verplicht de verrekening van een minimaal forfaitair gedeelte van buitenlandse belasting toe te staan, geen gevolg kan worden gegeven aan regels van Belgisch intern recht die deze aftrek aan bijkomende voorwaarden onderwerpen (1). (1) Cass. 15 oktober 2020, AR F.19.0015.F, AC 2020, nr. 640, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 16 juni 2017, AR F.15.0102.N, AC 2017, nr. 393, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM. Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 140.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Voorrang van het internationale recht op het nationale recht - Frans-Belgisch dubbelbelastingverdrag van 10 maart 1964

En vertu du principe général de droit relatif à la primauté du droit international sur le droit interne, la Convention franco-belge préventive de doubles impositions prime les dispositions du droit interne; il s'ensuit que, dans la mesure où ladite convention oblige la Belgique à accorder l'imputation d'une quotité forfaitaire minimale d'impôt étranger, il ne saurait être donné effet à des règles de droit interne belge qui subordonnent cette réduction à des conditions supplémentaires (1). (1) Cass. 15 octobre 2020, RG F.19.0015.F, Pas. 2020, n° 640 avec concl. MP ; Cass. 16 juin 2017, RG F.15.0102.N, Pas. 2017, n° 393 avec concl. de M. Van Ingelgem, avocat général publiées à leur date dans AC. Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Primauté du droit international sur le droit interne - Convention franco-belge du 10 mars 1964 préventive de doubles impositions]

Uit artikel 19.A.1, tweede lid, van de Frans-Belgisch dubbelbelastingverdrag van 10 maart 1964 volgt dat België de verrekening moet verlenen van een forfaitair gedeelte van de buitenlandse belasting waarvan het tarief minstens gelijk is aan 15 procent van het netto bedrag van de roerende inkomsten (1). (1) Cass. 15 oktober 2020, AR F.19.0015.F, AC 2020, nr. 640, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 16 juni 2017, AR F.15.0102.N, AC 2017, nr. 393, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM. Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 140.

INKOMSTENBELASTINGEN - Internationale verdragen - Frans-Belgisch dubbelbelastingverdrag van 10 maart 1964 - Voorkoming van dubbele belasting op dividenden - Stelsel van verrekenbaarheid van het forfaitair gedeelte van buitenlandse belasting

- Art. 19.A.1, tweede lid Overeenkomst van 10 maart 1964 tussen België en Frankrijk tot voorkoming van dubbel belasting en tot regeling van wederzijdse administratieve en juridische bijstand inzake inkomstenbelastingen

Il suit de l'article 19.A.1, alinéa 2, de la Convention franco-belge préventive de doubles impositions que la Belgique doit accorder l'imputation d'une quotité forfaitaire d'impôt étranger dont le taux est au moins égal à 15 pour cent du montant net des revenus mobiliers (1). (1) Cass. 15 octobre 2020, RG F.19.0015.F, Pas. 2020, n° 640 avec concl. MP ; Cass. 16 juin 2017, RG F.15.0102.N, Pas. 2017, n° 393 avec concl. de M. Van Ingelgem, avocat général publiées à leur date dans AC. Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Conventions internationales - Convention franco-belge du 10 mars 1964 préventive de doubles impositions - Prévention de la double imposition des dividendes - Régime d'imputation de la quotité forfaitaire d'impôt étranger

- Art. 19.A.1, al. 2 Convention du 10 mars 1964 entre la Belgique et la France tendant à éviter les doubles impositions et à établir des règles d'assistance administrative et juridique réciproque en matière d'impôts sur les revenus

F.20.0090.F

6 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210506.1F.3](#)

AC nr. ...

Een vordering van de verweerster tot bindendverklaring van het arrest moet worden ingediend vóór het verstrijken van de in artikel 1093 Gerechtelijk Wetboek bepaalde termijn; een vordering tot bindendverklaring van het arrest, die meer dan drie maanden na de betekening van het verzoekschrift ter griffie werd neergelegd, is laattijdig en bijgevolg niet ontvankelijk.

CASSATIE - Bindendverklaring - Burgerlijke zaken - Vordering van de verweerster tot bindendverklaring van het arrest - Termijn van neerlegging - Ontvankelijkheid

- Artt. 1093, 1100 en 1103 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Vordering van de verweerster tot bindendverklaring van het arrest - Termijn van neerlegging - Ontvankelijkheid

- Artt. 1093, 1100 en 1103 Gerechtelijk Wetboek

CASSATIEBEROEP - Burgerlijke zaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Vordering van de verweerster tot bindendverklaring van het arrest - Termijn van neerlegging - Ontvankelijkheid

- Artt. 1093, 1100 en 1103 Gerechtelijk Wetboek

Une demande en déclaration d'arrêt commun à la requête de la partie défenderesse doit être formée avant l'expiration du délai prévu à l'article 1093 du même Code; une demande en déclaration d'arrêt commun remise au greffe de la Cour de cassation plus de trois mois après la signification de la requête en cassation est tardive, partant, irrecevable.

CASSATION - Appel en déclaration d'arrêt commun - Matière civile - Demande en déclaration d'arrêt commun à la requête de la partie défenderesse - Délai prévu pour le dépôt - Recevabilité

- Art. 1093, 1100 et 1103 Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et pièces - Demande en déclaration d'arrêt commun à la requête de la partie défenderesse - Délai prévu pour le dépôt - Recevabilité

- Art. 1093, 1100 et 1103 Code judiciaire

POURVOI EN CASSATION - Matière civile - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Demande en déclaration d'arrêt commun à la requête de la partie défenderesse - Délai prévu pour le dépôt - Recevabilité

- Art. 1093, 1100 et 1103 Code judiciaire

F.20.0092.N

4 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211104.1N.5](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 1080 Gerechtelijk Wetboek en 378 WIB92 volgt dat inzake inkomstenbelastingen het verzoekschrift ondertekend en neergelegd mag worden door een advocaat, die niet een advocaat bij het Hof dient te zijn; het feit dat de cassatievoorziening gericht is tegen een beslissing die uitspraak doet over een vordering betreffende een aanslag in de inkomstenbelasting en tegelijk ook over een vordering in tussenkomst en gemeenverklaring van het te vellen arrest, wat een louter bewarende maatregel is, leidt er niet ertoe dat de voorziening moet ondertekend en neergelegd worden door een advocaat bij het Hof.

INKOMSTENBELASTINGEN - Voorziening in cassatie - Verzoekschrift tot cassatie - Ondertekening door een advocaat bij het Hof van Cassatie - Vereiste

- Art. 1080 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 378 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il résulte des articles 1080 du Code judiciaire et 378 du Code des impôts sur les revenus 1992 qu'en matière d'impôts sur les revenus, la requête peut être signée et déposée par un avocat, qui ne doit pas nécessairement être avocat à la Cour ; le fait que le pourvoi en cassation est dirigé contre une décision statuant sur une demande concernant une imposition dans l'impôt sur les revenus et en même temps aussi sur une demande en intervention et en déclaration d'arrêt commun de l'arrêt à rendre, à savoir une mesure purement conservatoire, n'a pas pour conséquence que le pourvoi doive être signé et déposé par un avocat à la Cour.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Pourvoi en cassation - Requête en cassation - Signature par un avocat à la Cour de cassation - Condition

- Art. 1080 Code judiciaire

- Art. 378 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0094.N

25 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211125.1N.2](#)

AC nr. ...

Er wordt enkel maar een algemeen Europeesrechtelijk beginsel van het verbod van rechtsmisbruik onderkend in zoverre een belastingplichtige zich abusief onder de formele voorwaarden van een bepaling van het Unierecht brengt ter verkrijging van een voordeel van het Unierecht; tevens wordt van dit beginsel toepassing gemaakt in gevallen waar een lidstaat een nationale bepaling hanteert die tot doel heeft fiscaal rechtsmisbruik te beteugelen en de vraag rijst of die nationale bepaling de Europese fundamentele vrijheden respecteert; het Hof van Justitie van de Europese Unie onderkent geen algemeen Europeesrechtelijk beginsel van verbod van fiscaal rechtsmisbruik met algemene strekking, dat zowel in een Europeesrechtelijke als een louter nationaalrechtelijke context van toepassing is (1). (1) Zie concl. OM.

INKOMSTENBELASTINGEN - Vennootschapsbelasting - Vaststelling van het belastbaar netto-inkomen - Allerlei - Europeesrechtelijk beginsel van verbod van fiscaal rechtsmisbruik

RECHTSMISBRUIK - Europeesrechtelijk beginsel van verbod van
3/11/2025

Un principe général de droit européen relatif à l'interdiction de l'abus de droit n'est reconnu que dans la mesure où un contribuable se place abusivement dans les conditions formelles d'une disposition du droit de l'Union en vue d'obtenir un avantage du droit de l'Union; ce principe est également appliqué lorsqu'un État membre a recours à une disposition nationale visant à réprimer l'abus de droit en matière fiscale et que la question se pose de savoir si cette disposition nationale respecte les libertés fondamentales européennes; la Cour de justice de l'Union européenne ne reconnaît aucun principe de droit européen relatif à l'interdiction de l'abus de droit en matière fiscale ayant une portée générale qui s'applique aussi bien dans un contexte de droit européen que dans le seul cadre du droit national (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des sociétés - Détermination du revenu global net imposable - Divers - Principe de droit européen relatif à l'interdiction de l'abus de droit en matière fiscale

ABUS DE DROIT - Principe de droit européen relatif à l'interdiction

F.20.0096.N

16 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210916.1N.6](#)

AC nr. ...

De fiscale administratie dient de onregelmatigheid die leidde tot de nietigverklaring van de aanslag niet te herstellen; dit geldt ook voor de onregelmatigheid bestaande in de miskenning, tijdens de taxatieprocedure, van de Taalwet Bestuurszaken en voor het gebrek aan afdoende motivering van het bericht van wijziging voor wat betreft de administratieve boete die wordt opgelegd.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslag en inkohiering - Subsidiaire aanslag - Toepassingsmodaliteiten

- Art. 356 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Art. 109 Wet 4 augustus 1986 houdende fiscale bepalingen

L'administration fiscale ne doit pas réparer l'irrégularité qui a conduit à l'annulation de la cotisation; cela vaut également pour l'irrégularité consistant dans la violation, au cours de la procédure de taxation, des lois du 18 juillet 1966 sur l'emploi des langues en matière administrative et pour le défaut de motivation adéquate de l'avis de modification en ce qui concerne l'amende administrative infligée.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Cotisation et enrôlement - Cotisation subsidiaire - Modalités d'application

- Art. 356 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 109 L. du 4 août 1986

F.20.0098.N

4 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210604.1N.8](#)

AC nr. ...

De fiscale geldboete waarin artikel 445, eerste lid, WIB92 voorziet heeft een preventief en overheersend repressief karakter en vormt bijgevolg een administratieve sanctie van strafrechtelijke aard in de zin van artikel 6.1 EVRM (1). (1) Het Hof velde op dezelfde dag ook arrest in zes andere soortgelijke zaken: C.20.0052.N, F.20.0037.N, F.20.0113.N, C.19.0490.N, C.19.0492.N, F.20.0039.N.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - Administratieve boete artikel 445 WIB92 - Strafrechterlijke aard

- Art. 445 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

L'amende fiscale prévue par l'article 445, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 revêt un caractère préventif mais surtout répressif et constitue, en conséquence, une sanction administrative de nature pénale au sens de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) La Cour a rendu le même jour un arrêt dans six causes analogues : RG C.20.0052.N, RG F.20.0037.N, RG F.20.0113.N, RG C.19.0490.N, RG C.19.0492.N, RG F.20.0039.N.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - Amende administrative visée à l'article 445 du Code des impôts sur les revenus 1992 - Nature pénale

- Art. 445 Code des impôts sur les revenus 1992

De verdrievoudiging van de ontdoken belasting voorzien in artikel 40, tweede lid, van het Wetboek van de met de inkomstenbelasting gelijkgestelde belastingen heeft een preventief en overheersend repressief karakter en is in zoverre zij bijkomend bij de belasting een sanctie bepaalt van 200 pct. van de ontdoken belasting een administratieve sanctie van strafrechtelijke aard in de zin van artikel 6.1 EVRM (1). (1) Het Hof velde op dezelfde dag ook arrest in zes andere soortgelijke zaken: C.20.0052.N, F.20.0037.N, F.20.0113.N, C.19.0490.N, C.19.0492.N, F. 20.0039.N.

BELASTINGEN (MET DE INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKGES - Sancties - Verdrievoudiging ontdoken belasting - Artikel 40, tweede lid WIGB - Strafrechterlijke aard

- Art. 40 Wetboek van de met de Inkomstenbelastingen Gelijkgestelde Belastingen

Op de grond dat de belastingplichtige met kennis van zaken de fiscale wetgeving heeft overtreden, kan de rechter wettig oordelen dat de verdrievoudiging van de belasting en het opleggen van de maximum geldboete wettig en proportioneel is (1). (1) Het Hof velde op dezelfde dag ook arrest in zes andere soortgelijke zaken: C.20.0052.N, F.20.0037.N, F.20.0113.N, C.19.0490.N, C.19.0492.N, F. 20.0039.N.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Administratieve boete - Strafrechterlijke aard - Evenredigheid met de inbreuk - Toetsingsrecht van rechter - Beoordelingscriteria

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le triplement de la taxe éludée prévu à l'article 40, alinéa 2, du Code des taxes assimilées aux impôts sur les revenus revêt un caractère préventif mais surtout répressif et, dans la mesure où il prévoit, en sus de la taxe, une sanction équivalant à 200 p.c. de la taxe éludée, il constitue une sanction administrative de nature pénale au sens de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) La Cour a rendu le même jour un arrêt dans six causes analogues : RG C.20.0052.N, RG F.20.0037.N, RG F.20.0113.N, RG C.19.0490.N, RG C.19.0492.N, RG F.20.0039.N.

TAXES ASSIMILEES AUX IMPOTS SUR LES REVENUS - Sanctions - Triplement de la taxe éludée - Codes des taxes assimilées aux impôts sur les revenus, article 40, alinéa 2 - Nature pénale

- Art. 40 Code des taxes assimilées aux impôts sur les revenus

Sur le fondement que le contribuable a enfreint la législation fiscale en connaissance de cause, le juge peut légalement décider que le triplement de la taxe et l'application de l'amende maximale sont des sanctions légales et proportionnées (1). (1) La Cour a rendu le même jour un arrêt dans six causes analogues : RG C.20.0052.N, RG F.20.0037.N, RG F.20.0113.N, RG C.19.0490.N, RG C.19.0492.N, RG F.20.0039.N.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Amende administrative - Nature pénale - Proportionnalité à l'infraction - Droit de contrôle du juge - Critères d'appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het bezwaarschrift gericht tegen een aanslag die gevestigd is op betwiste bestanddelen, geldt van ambtswege voor de andere aanslagen gevestigd op dezelfde bestanddelen, zelfs wanneer de termijnen tot bezwaar tegen die andere belastingen zouden zijn verstreken; onder dezelfde bestanddelen dient te worden verstaan de materiële bestanddelen die tot de vaststelling van de belastbare grondslag bijdragen (1). (1) Zie concl. OM. in Pas. 2021, nr. 674.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bezwaar - Aanslag die gevestigd is op betwiste bestanddelen - Uitwerking - Andere aanslagen gevestigd op dezelfde bestanddelen - Dezelfde bestanddelen
- Art. 367 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

La réclamation dirigée contre une imposition établie sur des éléments contestés vaut d'office pour les autres impositions établies sur les mêmes éléments alors même que seraient expirés les délais de réclamation contre ces autres impositions; par mêmes éléments, il y a lieu d'entendre les éléments matériels qui concourent à la formation de la base imposable (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Réclamations - Imposition établie sur des éléments contestés - Effet - Autres impositions établies sur les mêmes éléments - Mêmes éléments
- Art. 367 Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0126.F

19 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.4](#)

AC nr. ...

Hoewel de administratie, om het verval te voorkomen, aan de rechter bij conclusie een subsidiaire aanslag moet voorleggen binnen een termijn van zes maanden te rekenen van de rechterlijke beslissing die de initiële aanslag vernietigt, volgt hieruit niet dat ze binnen dezelfde termijn een volledige en omstandige berekening van die aanslag moet neerleggen op de griffie van de rechtbank, op voorwaarde dat de inlichtingen die zijn overgemaakt in de conclusie met het oog op de geldigverklaring van de subsidiaire aanslag, of als bijlage hiervan, of nog tot staving hiervan indien het gaat om stukken die regelmatig binnen de voormelde termijn tussen de partijen zijn uitgewisseld, de rechter toelaten de grenzen van de aanhangigmaking van de zaak vast te stellen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 278.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Personenbelasting - Vernietiging van de initiële aanslag door de rechter - Subsidiaire aanslag bij conclusie - Volledige en omstandige berekening van die aanslag - Ontvankelijkheid van de vordering tot geldigverklaring van de subsidiaire aanslag
- Art. 356, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Si l'administration doit, pour éviter la forclusion, soumettre au juge, par voie de conclusions, une cotisation subsidiaire dans un délai de six mois à dater de la décision judiciaire portant annulation de la cotisation primitive, il ne s'ensuit pas qu'elle doive déposer dans le même délai au greffe de la juridiction un calcul complet et détaillé de cette cotisation pourvu que les indications fournies dans les conclusions en validation de la cotisation subsidiaire, en annexe de celles-ci, ou encore à l'appui de celles-ci s'il s'agit de pièces régulièrement communiquées entre les parties dans le délai précité, permettent au juge de déterminer les limites de sa saisine (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Impôt des personnes physiques - Annulation de la cotisation primitive par le juge - Cotisation subsidiaire par voie de conclusions - Calcul complet et détaillé de cette cotisation - Recevabilité de la demande en validation de la cotisation subsidiaire
- Art. 356, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.20.0127.N

23 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211223.1N.1](#)

AC nr. ...

Het verlaagd btw-tarief van 6 pct. is slechts van toepassing op de plaatsing van toegangspoorten die muurvast aan de woning zelf worden aangehecht, zodat zij worden ingelijfd in de onroerende structuur van de woning en die een verbetering van de woning zelf uitmaken doordat ze een onmiddellijk nut hebben voor de private woonfunctie; dergelijke toegangspoorten betreffen geen van het verlaagd tarief uitgesloten afsluitingen in de zin van § 4, 1° rubriek XXXI van Tabel A, maar hebben betrekking op de eigenlijke woning.

BELASTING OVER DE TOEGEVOEGDE WAARDE - Werken in onroerende staat - Plaatsing toegangspoorten - Verlaagd tarief van 6% - Toepassingsvoorwaarden

- Art. 1, 1°, en Tabel A, rubriek XXXI, § 1, 1° KB nr. 20 van 20 juli 1970

Le taux réduit de la taxe sur la valeur ajoutée de 6 % ne s'applique qu'au placement de portails d'entrée qui sont fixés de manière permanente au bâtiment d'habitation lui-même, de sorte qu'ils sont incorporés à la structure immobilière du bâtiment d'habitation, et qui constituent une amélioration du bâtiment d'habitation lui-même en ce qu'ils ont une utilité immédiate pour la fonction résidentielle privée; de tels portails d'entrée ne concernent pas les clôtures au sens du § 4, 1°, de la rubrique XXXI du tableau A, exclues du taux réduit, mais ont trait au bâtiment d'habitation proprement dit.

TAXE SUR LA VALEUR AJOUTEE - Travaux immobiliers - Placement de portails d'entrée - Taux réduit de 6% - Conditions d'application

- Art. 1er, 1°, et Tableau A, rubrique XXXI, § 1er, 1° A.R. n° 20 du 20 juillet 1970

F.20.0132.F

19 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de belasting wegens haar vast tarief wordt gevestigd op de uitoefening van een economische activiteit, zonder dat hierbij rekening wordt gehouden met de geringste aanwijzing over de omvang van die activiteit, of het nu gaat om oppervlakte, grootte van het personeelsbestand dan wel omzet, leidt het belastingreglement tot de gelijke behandeling van etablissementen die weliswaar dezelfde activiteit uitoefenen, maar zich in situaties bevinden die uit het oogpunt van hun fiscale draagkracht, wezenlijk verschillend zijn.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Belasting met vast tarief - Belasting op de uitoefening van een economische activiteit - Gelijkeheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 172 - Gemeentebelastingen - Belasting met vast tarief - Belasting op de uitoefening van een economische activiteit - Gelijkeheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - Art. 11 - Belasting met vast tarief - Belasting op de uitoefening van een economische activiteit - Gelijkeheidsbeginsel

- Artt. 10, 11 en 172 De gecoördineerde Grondwet 1994
GRONDWET - Art. 10 - Belasting met vast tarief - Belasting op de uitoefening van een economische activiteit - Gelijkeheidsbeginsel

Lorsqu'en raison de son taux forfaitaire unique, la taxe frappe l'exercice d'une activité économique sans avoir égard au moindre indice qui rende compte de son ampleur, que ce soit par la superficie, par l'importance du personnel ou par le chiffre d'affaires, le règlement-taxa a pour effet de traiter de manière identique des établissements qui, tout en exerçant la même activité, se trouvent dans des situations essentiellement différentes du point de vue de leurs capacités contributives.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Taxe forfaitaire unique - Taxe frappant l'exercice d'une activité économique - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 172 - Taxes communales - Taxe forfaitaire unique - Taxe frappant l'exercice d'une activité économique - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Taxe forfaitaire unique - Taxe frappant l'exercice d'une activité économique - Principe d'égalité

- Art. 10, 11 et 172 La Constitution coordonnée 1994
CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Taxe forfaitaire unique - Taxe frappant l'exercice d'une activité économique - Principe d'égalité

F.20.0136.F

6 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210506.1F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer het verzoekschrift niet uitgaat van een bevoegd orgaan, is het cassatieberoep niet ontvankelijk; uit de stukken waarop het Hof vermag acht te slaan, moet blijken dat de persoon door wie cassatieberoep kan worden ingesteld, heeft beslist om de voorziening in te stellen en vervolgens zijn handtekeningsbevoegdheid heeft overgedragen aan de persoon die het verzoekschrift heeft ondertekend.

CASSATIEBEROEP - Belastingzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Eisers en verweerders - Eisers en verweerders - Eisers - Rechtspersonen - Bevoegd orgaan - Bevoegdheidsdelegatie - Ontvankelijkheid

- Art. 730, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque la requête en cassation n'émane pas d'un organe compétent, le pourvoi est irrecevable; il doit ressortir des pièces auxquelles la Cour peut avoir égard que la personne ayant qualité pour se pourvoir a décidé d'introduire le pourvoi, puis a délégué son pouvoir de signature de la requête à la personne qui l'a signée.

POURVOI EN CASSATION - Matière fiscale - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Demandeurs et défendeurs - Demandeurs et défendeurs - Demandeurs - Personnes morales - Organe compétent - Délégation de pouvoir - Recevabilité

- Art. 730, al. 1 Code judiciaire

F.20.0159.F

17 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210517.3F.7](#)

AC nr. ...

Aanplakking moet worden begrepen als een permanente wijze van bekendmaking waardoor de belanghebbenden te allen tijde kunnen kennisnemen van het bestaan van een reglement of een verordening waarvan zij, als zij dat wensen, de inhoud kunnen vernemen op de plaats die in de aanplakking is aangeduid (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 352.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Reglementen en verordeningen - Wijze van bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Reglementen en verordeningen - Wijze van bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

GEMEENTE - Reglementen en verordeningen - Wijze van bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

3/11/2025

L'affichage doit s'entendre d'un mode permanent de publication qui permet aux intéressés de prendre connaissance, à toute heure, de l'existence d'un règlement ou d'une ordonnance dont il leur appartiendra, s'ils le souhaitent, de s'informer de la teneur à l'endroit précisé par l'affiche (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlements et ordonnances - Mode de publication - Affichage

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlements et ordonnances - Mode de publication - Affichage

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

COMMUNE - Règlements et ordonnances - Mode de publication - Affichage

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

P. 253/1035

GEMEENTE - Reglementen en verordeningen - Wijze van bekendmaking - Aanplakking

- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Art. L 1131-1, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

COMMUNE - Règlements et ordonnances - Mode de publication - Affichage

- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- Art. L 1131-1, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

Hoewel de aantekening in het speciaal daartoe gehouden register het enige toelaatbare bewijs is van de bekendmaking en de datum van bekendmaking van een reglement of van een gemeentelijke verordening, volgt hieruit niet dat die aantekening de regelmatigheid van de aanplakking aantoonst (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 352.

Si l'annotation dans le registre spécialement prévu à cet effet constitue le seul mode de preuve admissible du fait et de la date de la publication d'un règlement ou d'une ordonnance communale, il ne s'ensuit pas que cette annotation fasse preuve de la régularité de l'affichage (1). (1) Voir les concl. du MP.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Reglementen en verordeningen - Bekendmaking door middel van aanplakking - Aantekening in een register van de bekendmaking en de datum van bekendmaking

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden
- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlements et ordonnances - Publication par la voie de l'affichage - Annotation dans un registre du fait et de la date de la publication

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales
- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Reglementen en verordeningen - Bekendmaking door middel van aanplakking - Aantekening in een register van de bekendmaking en de datum van bekendmaking

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie
- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden
- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Règlements et ordonnances - Publication par la voie de l'affichage - Annotation dans un registre du fait et de la date de la publication

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation
- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales
- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

GEMEENTE - Reglementen en verordeningen - Bekendmaking door middel van aanplakking - Aantekening in een register van de bekendmaking en de datum van bekendmaking

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

COMMUNE - Règlements et ordonnances - Publication par la voie de l'affichage - Annotation dans un registre du fait et de la date de la publication

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

GEMEENTE - Reglementen en verordeningen - Bekendmaking door middel van aanplakking - Aantekening in een register van de bekendmaking en de datum van bekendmaking

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. L 1133-1 en L 1133-2, eerste en tweede lid Wetboek van de plaatselijke democratie en decentralisatie

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Artt. 1, 2 en 3 KB 14 oktober 1991 betreffende de aantekeningen in het register voor de bekendmaking van de reglementen en verordeningen van de gemeenteverhuden

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

COMMUNE - Règlements et ordonnances - Publication par la voie de l'affichage - Annotation dans un registre du fait et de la date de la publication

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. L 1133-1 et L 1133-2, al. 1er et 2 Code de la démocratie locale et de la décentralisation

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

- Art. 1er, 2 et 3 A.R. du 14 octobre 1991 relatif aux annotations dans le registre de publication des règlements et ordonnances des autorités communales

F.20.0167.F

17 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210517.3F.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 355, eerste lid, WIB92, dat ertoe strekt de administratie voor het verval te behoeden door haar een nieuwe aanslagtermijn toe te kennen, volgt dat er ter vervanging van de nietig verklaarde aanslag pas een nieuwe aanslag kan worden vastgesteld vanaf de datum waarop tegen de administratieve beslissing tot nietigverklaring geen hoger beroep meer mogelijk is (1). (1) Zie andersluidende concl. OM in Pas. 2021, nr. 353.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Nietigverklaring van de aanslag - Recht van de administratie om een nieuwe aanslag te vestigen - Termijn - Aanvang

- Art. 355, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 355, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Aanslagtermijn - Nietigverklaring van de aanslag - Recht van de administratie om een nieuwe aanslag te vestigen - Termijn - Aanvang

- Art. 355, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 355, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Il suit de l'article 355, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992 qui a pour objet de relever l'administration de la forclusion en lui ouvrant un nouveau délai d'imposition, qu'une nouvelle cotisation ne peut être établie en remplacement de la cotisation annulée qu'à partir de la date à laquelle la décision administrative d'annulation n'est plus susceptible de recours (1). (1) Voir les concl. contraires du MP.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Annulation de la cotisation - Droit de l'administration d'établir une nouvelle cotisation - Délai - Prise de cours

- Art. 355, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 355, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Délais - Annulation de la cotisation - Droit de l'administration d'établir une nouvelle cotisation - Délai - Prise de cours

- Art. 355, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 355, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0011.F

3 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210903.1F.4](#)

AC nr. ...

Wanneer de raming van de belastbare grondslag in de personenbelasting wordt gedaan volgens tekenen en indiciën waaruit een hogere graad van gegoedheid blijkt dan uit de aangegeven inkomsten, bestaat het tegenbewijs erin aan te tonen dat de vastgestelde gegoedheid voortkomt uit middelen die niet als inkomstenbelasting belastbaar zijn of uit inkomsten die tot een tijdperk behoren dat aan het belastbare tijdperk voorafgaat (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 515.

BEWIJS - Belastingzaken - Algemeen - Inkomstenbelasting - Aanslagprocedure - Teken en indiciën van gegoedheid - Tegenbewijs - Voorwerp

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

BEWIJS - Belastingzaken - Algemeen - Inkomstenbelasting - Aanslagprocedure - Teken en indiciën van gegoedheid - Tegenbewijs - Voorwerp

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Teken en indiciën van gegoedheid - Tegenbewijs - Voorwerp

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Bewijsvoering - Teken en indiciën van gegoedheid - Tegenbewijs - Voorwerp

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 341 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Lorsque l'évaluation de la base imposable à l'impôt des personnes physiques est faite d'après des signes ou indices d'où résulte une aisance supérieure à celle qu'attestent les revenus déclarés, la preuve contraire consiste à établir que l'aisance constatée provient de ressources autres que celles qui sont taxables aux impôts sur les revenus ou de revenus relevant d'une période antérieure à la période imposable (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière fiscale - Généralités - Impôt sur les revenus - Etablissement de l'impôt - Signes et indices d'aisance - Preuve contraire - Objet

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

PREUVE - Matière fiscale - Généralités - Impôt sur les revenus - Etablissement de l'impôt - Signes et indices d'aisance - Preuve contraire - Objet

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Preuve contraire - Objet

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Preuve - Signes et indices d'aisance - Preuve contraire - Objet

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 341 Code des impôts sur les revenus 1992

F.21.0059.F

3 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211203.1F.6](#)

AC nr. ...

De misdrijven die tot een belastingverhoging aanleiding kunnen geven, zijn voltrokken zodra de voor de aangifte bepaalde termijn verstreken is en er dus sprake is van niet-aangifte in de zin van artikel 444 WIB92, zowel in geval van niet-overlegging van enig aangifteformulier aan de bevoegde dienst als in geval van laattijdige overlegging van die aangifte (1). (1) Cass. 17 oktober 1977, AC 1978, 212; Cass. 5 september 1979, AC 1979-80, nr. 5; zie Cass. 15 maart 2018, AR F.17.0004.N, AC 2018, nr. 184, met andersluidende concl. van advocaat-generaal VAN DER FRAENEN.

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - Belastingverhoging - Voorwaarde - Niet-aangifte

- Artt. 305, 307, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 310, eerste lid, 346, 351, eerste lid, en 444, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

Artikel 6 van de wet van 30 juni 2017 breidt de toepassing van artikel 444 van WIB92 geenszins uit tot een misdrijf dat hierin niet zou worden vermeld, maar maakt voortaan in artikel 444, eerste lid, uitdrukkelijk melding, om elk misverstand te voorkomen, van het geval van een laattijdige overlegging van de aangifte en bevestigt aldus de uitlegging van het begrip niet-aangifte zoals het, volgens de toenmalige vaststaande rechtspraak van het Hof, van meet af aan uit het geheel van de artikelen 305, 307, § 1, eerste lid, en § 2, eerste lid, 310, eerste lid, 346, 351, eerste lid, en 444, eerste lid, van dat wetboek voortvloeide (1). (1) Cass. 17 oktober 1977, AC 1978, 212; Cass. 5 september 1979, AC 1979-80, nr. 5; zie Cass. 15 maart 2018, AR F.17.0004.N, AC 2018, nr. 184, met andersluidende concl. van advocaat-generaal VAN DER FRAENEN.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Inkomstenbelastingen - Aanslagprocedure - Belastingverhoging - Voorwaarde - Laattijdige overlegging van de aangifte - Toevoeging aan artikel 444 WIB92 door de wet van 30 juni 2017 - Aard van de toevoeging

- Art. 444, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Aanslagprocedure - Sancties - verhogingen - administratieve boeten - straffen - Belastingverhoging - Voorwaarde - Laattijdige overlegging van de aangifte - Toevoeging aan artikel 444 WIB92 door de wet

Les infractions sujettes à accroissement d'impôt sont consommées dès l'expiration du délai prévu pour la déclaration et il y a dès lors absence de déclaration au sens de l'article 444 du Code des impôts sur les revenus 1992 tant en cas de défaut de remise d'une quelconque formule de déclaration au service compétent qu'en cas de tardiveté de celle-ci (1). (1) Cass. 17 octobre 1977 (Bull. et Pas., 1978, I, 199); Cass. 5 septembre 1979 (Bull. et Pas., 1980, I, 7); voir Cass. 15 mars 2018, RG F.17.0004.N, Pas. 2018, n° 184, avec les concl. contraires de M. VAN DER FRAENEN, avocat général, publiées à leur date dans AC.

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - Accroissement d'impôt - Condition - Absence de déclaration

- Art. 305, 307, § 1er, al. 1er, et § 2, al. 1er, 310, al. 1er, 346, 351, al. 1er, et 444, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

Loin d'étendre le champ d'application de l'article 444 du Code des impôts sur les revenus 1992 à un type d'infraction qui n'y aurait pas été visé, l'article 6 de la loi du 30 juin 2017 qui, dans le but d'éviter tout malentendu, vise désormais expressément à l'article 444, alinéa 1er, le cas d'une remise tardive de la déclaration, confirme l'interprétation de la notion d'absence de déclaration résultant dès l'origine de l'ensemble des articles 305, 307, § 1er, alinéa 1er, et § 2, alinéa 1er, 310, alinéa 1er, 346, 351, alinéa 1er, et 444, alinéa 1er, de ce code suivant la jurisprudence alors constante de la Cour (1). (1) Cass. 17 octobre 1977 (Bull. et Pas., 1978, I, 199); Cass. 5 septembre 1979 (Bull. et Pas., 1980, I, 7); voir Cass. 15 mars 2018, RG F.17.0004.N, Pas. 2018, n° 184, avec les concl. contraires de M. VAN DER FRAENEN, avocat général, publiées à leur date dans AC.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Interprétation - Impôts sur les revenus - Etablissement de l'impôt - Accroissement d'impôt - Condition - Remise tardive de la déclaration - Ajout à l'article 444 du C.I.R. 92 par la loi du 30 juin 2017 - Nature de l'ajout

- Art. 444, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Etablissement de l'impôt - Sanctions. accroissement d'impôt. amendes administratives. peines - Accroissement d'impôt - Condition - Remise tardive de la déclaration - Ajout à l'article 444 du C.I.R. 92 par la loi du 30 juin

van 30 juni 2017 - Aard van de toevoeging

- Art. 444, eerste lid Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

2017 - Nature de l'ajout

- Art. 444, al. 1er Code des impôts sur les revenus 1992

G.21.0164.N

24 augustus 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210824.PPEV.1](#)

AC nr. ...

Het Hof van Cassatie, Bureau voor rechtsbijstand van het Hof houdt geen rekening met de opmerkingen van de verzoeker op het advies van de advocaat bij het Hof van Cassatie die in een andere taal dan de taal van de rechtspleging worden geformuleerd en die ook niet van aard zijn om dit gemotiveerde advies te weerleggen.

RECHTSBIJSTAND - Burgerlijke zaken - Hof van Cassatie, Bureau voor rechtsbijstand - Opmerkingen van verzoeker in een andere taal geformuleerd - Gebrek aan relevantie - Ontvankelijkheid

- Artt. 664 e.v. Gerechtelijk Wetboek

Le Bureau d'assistance judiciaire de la Cour de cassation ne tient pas compte des observations de la requérante concernant l'avis de l'avocat à la Cour de cassation, qui sont formulées dans une autre langue que celle de la procédure et qui ne sont pas davantage de nature à écarter cet avis motivé.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Matière civile - Cour de cassation, Bureau d'assistance judiciaire - Observations du requérant formulées dans une autre langue - Défaut de pertinence - Recevabilité

- Art. 664 et s. Code judiciaire

Het Hof van Cassatie, bureau voor rechtsbijstand, heeft geen rechtsmacht om te oordelen over het verzoek tot vervanging van de aangestelde advocaat bij het Hof van Cassatie en tot aanwijzing van een andere advocaat bij het Hof van Cassatie voor het verlenen van een advies.

RECHTSBIJSTAND - Burgerlijke zaken - Hof van Cassatie, Bureau voor rechtsbijstand - Advies van een advocaat bij het Hof - Verzoek tot vervanging van de aangestelde advocaat en tot aanwijzing van een andere advocaat - Rechtsmacht

- Artt. 664 e.v. Gerechtelijk Wetboek

Le Bureau d'assistance judiciaire de la Cour de cassation est sans compétence pour statuer sur la requête tendant au remplacement de l'avocat à la Cour de cassation désigné et à la désignation d'un autre avocat à la Cour de cassation, en vue de donner un avis.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Matière civile - Cour de cassation, Bureau d'assistance judiciaire - Avis d'un avocat à la Cour - Requête tendant au remplacement de l'avocat désigné et à la désignation d'un autre avocat - Juridiction

- Art. 664 et s. Code judiciaire

Het instellen van een cassatieberoep, met als enige kans op slagen een cassatieberoep tegen de veroordeling tot het betalen van 1 euro voor het tergend en roekeloos procederen in hoger beroep, kan de kostprijs van een procedure voor het Hof van Cassatie niet verantwoorden.

RECHTSBIJSTAND - Burgerlijke zaken - Hof van Cassatie, Bureau voor rechtsbijstand - Slaagkans beperkt tot veroordeling tot 1 € - Kostprijs van een procedure

L'introduction d'un pourvoi en cassation, qui n'aurait quelque chance de succès que s'il est dirigé contre la condamnation au paiement d'un euro pour appel téméraire et vexatoire, ne peut justifier le coût d'une procédure devant la Cour de cassation.

ASSISTANCE JUDICIAIRE - Matière civile - Cour de cassation, Bureau d'assistance judiciaire - Chance de succès limitée d'une condamnation à un euro - Coût d'une procédure

G.21.0238.F

20 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211220.PROD.1](#)

AC nr. ...

Een aanvraag tot rechtsbijstand die louter als een verdragingsmanoeuvre wordt ingediend en bovendien niet in verhouding staat tot de omvang van het geschil, is niet gegrond.

Une demande en assistance judiciaire dilatoire et, surabondamment, disproportionnée à l'enjeu du litige est non fondée.

P.19.0811.N

19 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210119.2N.9](#)

AC nr. 34

De vernietiging van het arrest over de ontvankelijkheid van de strafvordering leidt tot vernietiging van het arrest van schuldigverklaring met inbegrip van de beslissing tot onmiddellijke aanhouding; de vernietiging dient te worden uitgebreid tot de voorafgaande rechtspleging en met name de oudste nietige akte, dit is de rechtstreekse dagvaarding door de procureur des Konings.

*CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken -
Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Vernietiging van een
arrest dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, na
rechtstreekse dagvaarding door de procureur des Konings -
Uitbreiding naar de oudste nietige akte*

- Art. 434, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 434, tweede lid Wetboek van Strafvordering

*CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken -
Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Vernietiging van een
arrest dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, na
rechtstreekse dagvaarding door de procureur des Konings -
Uitbreiding naar de oudste nietige akte*

- Art. 434, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 434, tweede lid Wetboek van Strafvordering

La cassation de l'arrêt statuant sur la recevabilité de l'action publique entraîne celle de l'arrêt par lequel une déclaration de culpabilité a été prononcée, en ce compris la décision ordonnant une arrestation immédiate; il convient d'étendre la cassation à la procédure préalable et, en particulier, à l'acte frappé de nullité le plus ancien, à savoir la citation directe par le procureur du Roi.

*CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique -
Prévenu et inculpé - Cassation d'un arrêt déclarant recevable
l'action publique, après citation directe par le procureur du Roi -
Extension à l'acte frappé de nullité le plus ancien*

- Art. 434, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 434, al. 2 Code d'Instruction criminelle

*CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique -
Prévenu et inculpé - Cassation d'un arrêt déclarant recevable
l'action publique, après citation directe par le procureur du Roi -
Extension à l'acte frappé de nullité le plus ancien*

- Art. 434, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 434, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Uit de arresten nr. 9/2018 van 1 februari 2018, nr. 35/2018 van 22 maart 2018 en nr. 31/2019 van 28 februari 2019 van het Grondwettelijk Hof volgt dat ingeval van een gerechtelijk onderzoek lastens de in artikel 479 Wetboek van Strafvordering bedoelde magistraten, andere dan die bedoeld in artikel 481 van dat wetboek, bij het afsluiten van dat onderzoek de rechtspleging wat hen en de daders van een samenhangend misdrijf betreft moet worden geregeld overeenkomstig de gemeenrechtelijke regels van de strafrechtspleging; de vraag rijst of het ontzeggen van een dergelijke procedure aan een verdachte niet-houder van het voorrecht van rechtsmacht en de daaruit voortvloeiende mogelijkheid van aanhangig making bij de vonnisgerechten door de procureur des Konings met een rechtstreekse dagvaarding in de omstandigheden van de zaak, om reden dat bij afsluiten van het onderzoek door een raadsheer-onderzoeksrechter de strafvervolgning is vervallen (door minnelijke schikking) lastens de medeverdachte die magistraat is, geen schending inhoudt van de artikelen 10 en 11 Grondwet, zodat er grond is tot het stellen van prejudiciële vragen aan het Grondwettelijk Hof (1). (1) Zie andersluidende concl. OM.

GRONDWET - Algemeen (oud) - Art. 10 (oud) - Prejudiciële vragen

GRONDWET - Algemeen (oud) - Art. 10 (oud) - Prejudiciële vragen

GRONDWET - Art. 11 - Prejudiciële vragen

GRONDWET - Art. 11 - Prejudiciële vragen

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Rechtstreekse dagvaarding voor het vonnisgerecht - Voorrecht van rechtsmacht

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Voorrecht van rechtsmacht

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Voorrecht van rechtsmacht

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Rechtstreekse dagvaarding voor het vonnisgerecht - Voorrecht van rechtsmacht

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Samenhang met een verdachte die geen titularis is van het voorrecht van rechtsmacht - Opsporingsonderzoek - Tussenkoms van een raadsheer-onderzoeksrechter - Verval van de strafvordering ten aanzien van de verdachte die titularis is van het voorrecht van

Il résulte des arrêts n° 9/2018 du 1er février 2018, n° 35/2018 du 22 mars 2018 et n° 31/2019 du 28 février 2019 de la Cour constitutionnelle que, dans le cadre d'une instruction judiciaire menée à charge des magistrats visés à l'article 479 du Code d'instruction criminelle, autres que ceux visés à l'article 481 de ce même code, il doit être procédé, au terme de ladite instruction, au règlement de la procédure, en ce qui les concerne ainsi que les auteurs d'une infraction connexe, conformément aux règles de droit commun de la procédure pénale; la question se pose de savoir si le fait de priver d'une telle procédure un inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction et la possibilité qui en découle que le procureur du Roi puisse saisir les juridictions de jugement par voie de citation directe dans les circonstances propres à la cause, au motif qu'au terme de l'instruction menée par le conseiller-juge d'instruction, l'action publique exercée à charge du co-inculpé, ayant qualité de magistrat, s'est éteinte (à la suite d'une transaction amiable), ne constitue pas une violation des articles 10 et 11 de la Constitution, de sorte qu'il y a lieu de poser à la Cour constitutionnelle des questions préjudicielles (1). (1) Voir les concl. contraires du MP publiées à leur date dans AC.

CONSTITUTION - Constitution 1831 (articles 1 a 99) - Article 10 - Questions préjudicielles

CONSTITUTION - Constitution 1831 (articles 1 a 99) - Article 10 - Questions préjudicielles

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Questions préjudicielles

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Questions préjudicielles

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Citation directe devant la juridiction de jugement - Privilège de juridiction

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Privilège de juridiction

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Privilège de juridiction

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Citation directe devant la juridiction de jugement - Privilège de juridiction

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Connexité avec un inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction - Information - Intervention d'un conseiller-juge d'instruction - Extinction de l'action publique à l'égard de l'inculpé qui est titulaire du privilège de juridiction - Situation procédurale du co-inculpé qui n'est pas titulaire du

rechtsmacht - Procedurele toestand van de medeverdachte die geen houder is van het voorrecht van rechtsmacht - Rechtstreekse dagvaarding door de procureur des Konings
VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Samenhang met een verdachte die geen titularis is van het voorrecht van rechtsmacht - Opsporingsonderzoek - Tussenkomst van een raadsheer-onderzoeksrechter - Verval van de strafvordering ten aanzien van de verdachte die titularis is van het voorrecht van rechtsmacht - Procedurele toestand van de medeverdachte die geen houder is van het voorrecht van rechtsmacht - Rechtstreekse dagvaarding door de procureur des Konings

.....

privilège de juridiction - Citation directe par le procureur du Roi

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Connexité avec un inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction - Information - Intervention d'un conseiller-juge d'instruction - Extinction de l'action publique à l'égard de l'inculpé qui est titulaire du privilège de juridiction - Situation procédurale du co-inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction - Citation directe par le procureur du Roi

Uit het arrest 124/2020 van 24 september 2020 van het Grondwettelijk Hof volgt dat als een gerechtelijk onderzoek is ingesteld tegen een houder van het voorrecht van rechtsmacht en een andere persoon, de raadsheer-onderzoeksrechter het onderzoek afsluit met een beschikking tot mededeling en de procureur-generaal daarna een sepotbeslissing of een minnelijke schikking neemt ten aanzien van de houder van het voorrecht van rechtsmacht wegens, de procureur des Konings de zaak lastens de andere persoon niet aanhangig kan maken bij het vonnisgerecht met een rechtstreekse dagvaarding; over het verdere verloop van het gerechtelijk onderzoek lastens die persoon moet worden beslist door regeling der rechtspleging, overeenkomstig de artikel 127 Wetboek van Strafvordering (1). (1) In deze zaak heeft het Hof op 26 november 2019 (P.19.0811.N), met andersluidende conclusie OM, twee prejudiciële vragen gesteld aan het Grondwettelijk Hof, dat bij arrest van 24 september 2020 (arrest 124/2020) een schending aannam van de artikelen 10 en 11 Grondwet (gelijkheidsbeginsel) in zoverre de regels over het gerechtelijk onderzoek en het voorrecht van rechtsmacht niet voorzien in een regeling der rechtspleging bij het afsluiten van het gerechtelijk onderzoek gevoerd tegen een houder van het voorrecht van rechtsmacht en een andere persoon, in het bijzondere geval dat de strafvordering tegen de houder van het voorrecht van rechtsmacht op dat moment reeds is vervallen door een minnelijke schikking of een sepotbeslissing van de procureur-generaal. Over de afsluiting van het gerechtelijk onderzoek in geval van voorrecht van rechtsmacht, zonder afsplitsing van de zaak wegens het verval van de strafvordering ten aanzien van de titularis van voorrecht van rechtsmacht, deed het Grondwettelijk Hof reeds uitspraak op 12 februari 2015 (arrest 19/2015), 20 oktober 2016 (arrest 131/2016), 1 februari 2018 (arrest 9/2018), 22 maart 2018 (arrest 35/2018) en 28 februari 2019 (arrest 31/2019), www.const-court.be. Zie alg. J. de CODT, "De vervolging van magistraten", in Statuut en deontologie van de magistratuur, Die Keure, 2020, 289-323; E. VAN DOOREN, "Grondwettelijk Hof bevestigt onmiddellijke bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling bij voorrecht van rechtsmacht", R.A.B.G. 2019, 684-687; I. MENNES, "Voorrecht van rechtsmacht", T. Strafr. 2015, 71-72;

Il ressort de l'arrêt de la Cour constitutionnelle n° 124/2020 du 24 septembre 2020 que, lorsqu'une instruction a été menée à charge d'un titulaire du privilège de juridiction et d'une autre personne, que le conseiller-juge d'instruction clôture l'instruction par une ordonnance de soit-communié et que le procureur général conclut ensuite une transaction ou prend une décision de classement sans suite à l'égard du titulaire du privilège de juridiction, le procureur du Roi ne peut saisir la juridiction de jugement, par voie de citation directe, de la procédure menée à charge de l'autre personne; il doit être statué quant à la suite de l'instruction à charge de cette personne par le règlement de la procédure, conformément à l'article 127 du Code d'instruction criminelle (1). (1) Dans cette affaire, la Cour a posé deux questions préjudicielles à la Cour constitutionnelle, le 26 novembre 2019 (P.19.0811.N), alors que le MP avait pris des conclusions contraires ; par son arrêt 124/2020 du 24 septembre 2020, la Cour constitutionnelle a constaté l'existence d'une violation des articles 10 et 11 de la Constitution (principe d'égalité) dans la mesure où les règles relatives à l'instruction et au privilège de juridiction ne prévoient pas de règlement de procédure à l'issue de l'instruction menée à charge d'un titulaire du privilège de juridiction et d'une autre personne, dans l'hypothèse particulière où l'action publique exercée à charge du titulaire du privilège de juridiction était à ce moment déjà éteinte à la suite d'une transaction ou d'une décision de classement sans suite prise par le procureur général. En ce qui concerne la clôture de l'instruction en cas de privilège de juridiction, sans scission de l'affaire à la suite de l'extinction de l'action publique à charge du titulaire du privilège de juridiction, la Cour constitutionnelle s'est déjà prononcée le 12 février 2015 (arrêt 19/2015), le 20 octobre 2016 (arrêt 131/2016), le 1er février 2018 (arrêt 9/2018), le 22 mars 2018 (arrêt 35/2018) et le 28 février 2019 (arrêt 31/2019), www.const-court.be. Voir plus généralement J. de CODT, "De vervolging van magistraten", in Statuut en deontologie van de magistratuur, Die Keure, 2020, 289-323; E. VAN DOOREN, "Grondwettelijk Hof bevestigt onmiddellijke bevoegdheid van de kamer van inbeschuldigingstelling bij voorrecht van rechtsmacht", R.A.B.G. 2019, 684-687 ; I. MENNES,

O. MICHIELS, "Connexité et règlement de la procédure dans les hypothèses de privilège de juridiction", J.T. 2018, p. 396; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brugge, Die Keure, 2017, p. 1708-1711; T. DE COSTER, "Controle op en afsluiting van het gerechtelijk onderzoek inzake voorrecht van rechtsmacht: recente ontwikkelingen", RW 2018-19, 444-447, H. SEVERIJNS, "Voorrecht van rechtsmacht van magistraten", NJW 2018, 259-259; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, GompelSvacina, 2019, 850. BDS

"Voorrecht van rechtsmacht", T. Strafr. 2015, 71-72 ; O. MICHIELS, "Connexité et règlement de la procédure dans les hypothèses de privilège de juridiction", J.T. 2018, p. 396 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Bruges, La Charte, 2017, p. 1708-1711 ; T. DE COSTER, "Controle op en afsluiting van het gerechtelijk onderzoek inzake voorrecht van rechtsmacht: recente ontwikkelingen", R.W. 2018-19, 444-447 ; H. SEVERIJNS, "Voorrecht van rechtsmacht van magistraten", N.J.W. 2018, 259-259 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel&Svacina, 2019, 850. BDS

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Rechtstreekse dagvaarding voor het vonnisgerecht - Voorrecht van rechtsmacht

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Voorrecht van rechtsmacht

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Rechtstreekse dagvaarding voor het vonnisgerecht - Voorrecht van rechtsmacht

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Voorrecht van rechtsmacht

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Samenhang met een verdachte die geen titularis is van het voorrecht van rechtsmacht - Opsporingsonderzoek - Tussenkoms van een raadsheer-onderzoeksrechter - Verval van de strafvordering ten aanzien van de verdachte die titularis is van het voorrecht van rechtsmacht - Procedurele toestand van de medeverdachte die geen houder is van het voorrecht van rechtsmacht - Rechtstreekse dagvaarding door de procureur des Konings

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Samenhang met een verdachte die geen titularis is van het voorrecht van rechtsmacht - Opsporingsonderzoek - Tussenkoms van een raadsheer-onderzoeksrechter - Verval van de strafvordering ten aanzien van de verdachte die titularis is van het voorrecht van rechtsmacht - Procedurele toestand van de medeverdachte die geen houder is van het voorrecht van rechtsmacht - Rechtstreekse dagvaarding door de procureur des Konings

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Citation directe devant la juridiction de jugement - Privilège de juridiction

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Privilège de juridiction

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Citation directe devant la juridiction de jugement - Privilège de juridiction

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Privilège de juridiction

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Connexité avec un inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction - Information judiciaire - Intervention d'un conseiller-juge d'instruction - Extinction de l'action publique à l'égard de l'inculpé qui est titulaire du privilège de juridiction - Situation procédurale du co-inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction - Citation directe par le procureur du Roi

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Connexité avec un inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction - Information judiciaire - Intervention d'un conseiller-juge d'instruction - Extinction de l'action publique à l'égard de l'inculpé qui est titulaire du privilège de juridiction - Situation procédurale du co-inculpé qui n'est pas titulaire du privilège de juridiction - Citation directe par le procureur du Roi

- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 127, 479 en 481 Wetboek van Strafvordering

- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle
- Art. 127, 479 et 481 Code d'Instruction criminelle

P.19.1057.N

23 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210202.2N.14](#)

AC nr. ...

Artikel 43quater, § 4, Strafwetboek bepaalt dat het vermogen dat ter beschikking staat van een criminele organisatie moet worden verbeurdverklaard, onder voorbehoud van de rechten van derden te goeder trouw; uit de wetsgeschiedenis van deze bepaling volgt dat de wetgever er een bijzondere toepassing in zag van artikel 42, 1°, Strafwetboek, dat de verplichte verbeurdverklaring voorschrijft van de misdrijfinstrumenten en met dit artikel 43quater, § 4, Strafwetboek dit begrip wilde verbijzonderen tot alle activa, waarvan het duidelijk is dat zij bestemd zijn om te dienen voor de activiteiten van een criminele organisatie, zodat deze verbeurdverklaring betrekking heeft op elk goed dat ter beschikking staat van de criminele organisatie voor de uitoefening van haar activiteiten en deze verbeurdverklaring niet beperkt is tot vermogensvoordelen uit een misdrijf (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Criminele organisatie - Doelstelling

- Artt. 42, 1°, en 43quater, § 4 Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Criminele organisatie - Doelstelling

- Artt. 42, 1°, en 43quater, § 4 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Straf - Verbeurdverklaring - Doelstelling

- Artt. 42, 1°, en 43quater, § 4 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Criminele organisatie - Straf - Verbeurdverklaring - Doelstelling

- Artt. 42, 1°, en 43quater, § 4 Strafwetboek

L'article 43quater, § 4, du Code pénal prévoit que le patrimoine dont dispose une organisation criminelle doit être confisqué, sous réserve des droits des tiers de bonne foi ; il résulte des travaux préparatoires de cette disposition que le législateur a prévu une application particulière de l'article 42, 1°, du Code pénal, qui prescrit la confiscation obligatoire des instruments de l'infraction et que, par cet article 43quater, § 4, du Code pénal, il a voulu attribuer spécifiquement cette qualification aux actifs dont il apparaît clairement qu'ils sont consacrés aux activités d'une organisation criminelle, si bien que cette confiscation concerne tout bien dont dispose l'organisation criminelle pour l'exercice de ses activités et cette confiscation ne se limite pas aux avantages patrimoniaux tirés d'une infraction (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Organisation criminelle - Objectif

- Art. 42, 1°, et 43quater, § 4 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Organisation criminelle - Objectif

- Art. 42, 1°, et 43quater, § 4 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Peine - Confiscation - Objectif

- Art. 42, 1°, et 43quater, § 4 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Organisation criminelle - Peine - Confiscation - Objectif

- Art. 42, 1°, et 43quater, § 4 Code pénal

De omstandigheid dat de beslissing waarin de in artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bedoelde procedurele excepties worden verworpen, tevens uitspraak doet over andere middelen dan procedurele excepties van onbevoegdheid, onontvankelijkheid of nietigheid, zoals de aanneming van verzachtende omstandigheden met betrekking tot een telastlegging, de vaststelling van de verjaring van de strafvordering met betrekking tot een bepaalde telastlegging of het bepalen van de incriminatieperiode van een telastlegging, maar geen uitspraak doet over de schuld van de beklaagde, belet niet dat de verjaring van de strafvordering is geschorst bij toepassing van artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing tot verwerping - Uitspraak in diezelfde beslissing over andere middelen dan de procedurele excepties - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing tot verwerping - Uitspraak in diezelfde beslissing over andere middelen dan de procedurele excepties - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La circonstance que la décision rejetant les exceptions procédurales visées à l'article 24, alinéa 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, statue, outre sur les exceptions procédurales d'incompétence, d'irrecevabilité ou de nullité, également sur d'autres moyens, comme l'admission de circonstances atténuantes concernant une prévention, la constatation de la prescription de l'action publique concernant une prévention particulière ou la détermination de la période d'incrimination d'une prévention, mais sans statuer sur la culpabilité du prévenu, n'empêche pas la suspension de la prescription de l'action publique en application de l'article 24, alinéa 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision de rejet - Décision statuant sur d'autres moyens outre les exceptions procédurales - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision de rejet - Décision statuant sur d'autres moyens outre les exceptions procédurales - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

De wetsgeschiedenis van de bepaling van artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, toont aan dat de wetgever wilde vermijden dat de partijen om dilatoire redenen misbruik zouden maken van de in dat artikel opgesomde procedurele middelen en uit deze bepaling volgt dat er slechts in twee gevallen geen schorsing van de verjaring van de strafvordering is, namelijk wanneer de rechter de exceptie gegrond verklaart en indien de rechter de beslissing over de exceptie bij de zaak zelf voegt en noch uit de tekst van de bepaling noch uit de wetsgeschiedenis kan worden afgeleid dat er nog gevallen zijn waarin het opwerpen van een dergelijke exceptie door een bedoelde partij niet zou leiden tot een schorsing van de verjaring; met de woorden "gedurende de behandeling" in artikel 24, tweede lid, eerste zin, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering wordt bedoeld de periode tussen het tijdstip waarop volgens de procedurestukken een partij een dergelijke procedurele exceptie opwerpt en het tijdstip waarop het vonnisgerecht er uitspraak over doet en tijdens die periode is de verjaring van de strafvordering in beginsel geschorst (1). (1)Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Voorwaarden - Draagwijdte
- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Voorwaarden - Draagwijdte
- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Il ressort des travaux préparatoires de l'article 24, alinéa 2, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale que le législateur souhaitait éviter l'abus, par les parties, des moyens procéduraux énumérés audit article à des fins dilatoires et il résulte de cette disposition qu'il n'y a pas matière à suspension de la prescription de l'action publique seulement dans deux cas, à savoir lorsque le juge déclare l'exception fondée et lorsqu'il joint au fond la décision sur l'exception ; il ne peut être déduit ni du libellé ni des travaux préparatoires de la disposition qu'il existe d'autres cas dans lesquels l'invocation d'une telle exception par une partie visée n'entraînerait pas la suspension de la prescription ; l'expression « pendant le traitement », figurant à l'article 24, alinéa 2, première phrase, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, vise la période comprise entre le moment auquel, selon les pièces de la procédure, une partie soulève une telle exception procédurale et celui auquel la juridiction de jugement se prononce sur celle-ci. En principe, la prescription de l'action publique est suspendue pendant cette période (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Conditions - Portée
- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Conditions - Portée
- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Er is volgens artikel 24, tweede lid, tweede zin, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering geen schorsing van de verjaring indien de beslissing over de daarin bedoelde exceptie bij de zaak zelf wordt gevoegd en de beslissing over deze excepties wordt bij de zaak zelf gevoegd en de verjaring van de strafvordering is niet geschorst indien het vonnisgerecht deze excepties beoordeelt met dezelfde beslissing als deze waarbij uitspraak wordt gedaan over de schuld van de beklaagden; de omstandigheid dat een zaak in zijn geheel wordt behandeld op een rechtszitting houdt niet in dat het vonnisgerecht de in artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bedoelde procedurele excepties bij de zaak zelf heeft gevoegd (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Voeging van de beslissing over de exceptie bij de grond van de zaak - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Voeging van de beslissing over de exceptie bij de grond van de zaak - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 24, alinéa 2, deuxième phrase, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, la prescription n'est pas suspendue si la décision sur l'exception visée et la décision rendue sur ces exceptions sont jointes au fond et la prescription de l'action publique n'est pas suspendue lorsque la juridiction de jugement examine ces exceptions dans la même décision que celle par laquelle elle se prononce sur la culpabilité des prévenus ; la circonstance qu'une affaire est examinée dans son ensemble à une audience n'implique pas que la juridiction de jugement a joint au fond les exceptions procédurales visées à l'article 24, alinéa 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Jonction au fond de la décision sur l'exception - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Jonction au fond de la décision sur l'exception - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het vonnisgerecht oordeelt onaantastbaar in het belang van een goede rechtsbedeling of het de beslissing over de door artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bedoelde excepties bij de zaak zelf voegt dan wel dat zij dat niet doet en er dus uitspraak over doet op een vroeger tijdstip dan de beslissing over de schuld en zij moet die beslissing niet bijzonder met redenen omkleden.; dat die beslissing, waaraan altijd een exceptie als bedoeld door artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, opgeworpen door een in die bepaling bedoelde partij, ten grondslag ligt, een impact kan hebben op de verjaring van de strafvordering, zoals overigens elke handeling van een met vervolging en berechting belaste overheid die krachtens de wet een daad van stuiting of schorsing van de verjaring van de strafvordering oplevert, maakt die beslissing niet willekeurig en houdt evenmin een schending in van de artikelen 6 en 13 EVRM (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie - Impact op de verjaring van de strafvordering - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La juridiction de jugement apprécie souverainement, dans l'intérêt d'une bonne administration de la justice, si elle joint ou non au fond la décision relative aux exceptions visées à l'article 24, alinéa 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale et se prononce donc à cet égard avant de rendre sa décision sur la culpabilité et ne doit pas motiver spécialement cette décision ; le fait que cette décision, qui a toujours pour origine une exception prévue à l'article 24, alinéa 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, soulevée par une partie visée à cette disposition, peut avoir une incidence sur la prescription de l'action publique, comme, d'ailleurs, toute action émanant d'une autorité en charge des poursuites et du jugement, dont résultent, en vertu de la loi, un acte interruptif ou une suspension de la prescription de l'action publique, ne rend pas cette décision arbitraire et n'implique pas davantage une violation des articles 6 et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Droit à un recours effectif - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception - Incidence de la prescription sur l'action publique - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie - Impact op de verjaring van de strafvordering - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie - Impact op de verjaring van de strafvordering - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie - Impact op de verjaring van de strafvordering - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Draagwijdte - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Draagwijdte - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Beslissing over de exceptie

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception - Incidence de la prescription sur l'action publique - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Droit à un recours effectif - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception - Incidence de la prescription sur l'action publique - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception - Incidence de la prescription sur l'action publique - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Appréciation souveraine par le juge du fond - Portée - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Appréciation souveraine par le juge du fond - Portée - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Décision sur l'exception

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Indien het vonnisgerecht, naast de in artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bedoelde procedurele excepties opgeworpen door de erin vermelde partijen, zelf procedurele middelen opwerpt zoals de onontvankelijkheid van het hoger beroep van een partij of de nietigheid wegens schending van de Taalwet Gerechtszaken van een conclusie van een beklagde waarin een procedurele exceptie wordt opgeworpen, en het vonnisgerecht die zelf opgeworpen middelen eerst moet onderzoeken en beoordelen alvorens de door de vermelde partijen aangevoerde procedurele excepties nuttig te kunnen onderzoeken en beoordelen, dan belet dit niet dat de verjaring van de strafvordering is geschorst bij toepassing van artikel 24, tweede lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering (1).
(1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Opwerping en behandeling van procedurele middelen door het vonnisgerecht zelf - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Behandeling door het vonnisgerecht van een door partijen opgeworpen exceptie - Opwerping en behandeling van procedurele middelen door het vonnisgerecht zelf - Draagwijdte

- Art. 24, tweede lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La circonstance qu'outre les exceptions de procédure visées à l'article 24, alinéa 2, du titre préliminaire soulevées par les parties y mentionnées, la juridiction de jugement soulève des moyens procéduraux, comme l'irrecevabilité de l'appel d'une partie ou la nullité, en raison d'une violation de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, des conclusions d'un prévenu dans lesquelles une exception procédurale est soulevée, et que la juridiction de jugement est appelée à examiner puis à apprécier ces mêmes moyens qu'elle a soulevés avant de pouvoir examiner et apprécier utilement les exceptions procédurales invoquées par les parties susmentionnées, n'empêche pas la suspension de la prescription de l'action publique, en application de l'article 24, alinéa 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Evocation et examen des moyens procéduraux par la juridiction de jugement elle-même - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Examen par la juridiction de jugement d'une exception soulevée par l'une des parties - Evocation et examen des moyens procéduraux par la juridiction de jugement elle-même - Portée

- Art. 24, al. 2 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Artikel 4.1 Zevende Aanvullend Protocol EVRM verbiedt om een nieuwe vervolging in te stellen of een veroordeling uit te spreken tegen een persoon die reeds door een in kracht van gewijsde gegane beslissing werd vrijgesproken of veroordeeld, wegens identieke of wezenlijk dezelfde feiten als die waarop die beslissing betrekking had; het begrip identieke of wezenlijk dezelfde feiten verwijst naar een geheel van concrete omstandigheden die betrekking hebben op dezelfde verdachte en die, ongeacht hun juridische omschrijving of de constitutieve bestanddelen van het misdrijf, in tijd en ruimte onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn (1). (1) Zie concl. OM op datum in Pas. 2021, nr. 8.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 4, § 1 - "Non bis in idem" - Identieke of substantieel dezelfde feiten

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

STRAFVORDERING - Verval van de strafvordering - Rechterlijk gewijsde - "Non bis in idem" - Identieke of substantieel dezelfde feiten

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

De rechter beoordeelt op onaantastbare wijze of de feiten waarop de nieuwe vervolging betrekking heeft identiek of wezenlijk dezelfde zijn, waarbij het Hof zich ertoe beperkt na te gaan of de vastgestelde criteria de beslissing al dan niet naar recht kunnen verantwoorden (1). (1) Zie concl. OM op datum in Pas. 2021, nr. 8.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Verval van de strafvordering - Rechterlijk gewijsde - "Non bis in idem" - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 4.1 - "Non bis in idem" - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de

3/11/2025

L'article 4.1 du Protocole n° 7 additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales interdit que de nouvelles poursuites soient engagées, ou une condamnation prononcée, contre une personne qui a déjà été acquittée ou condamnée, par une décision passée en force de chose jugée, en raison de faits identiques ou qui, en substance, sont les mêmes que ceux qui ont fait l'objet de cette décision: la notion de faits identiques ou substantiellement les mêmes vise un ensemble de circonstances concrètes concernant un même suspect qui, indépendamment de leur qualification juridique ou des éléments constitutifs de l'infraction, sont indissociablement liées entre elles dans le temps et dans l'espace (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 4, § 1er - "Non bis in idem" - Faits identiques ou substantiellement les mêmes

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

ACTION PUBLIQUE - Extinction de l'action publique - Chose jugée - "Non bis in idem" - Faits identiques ou substantiellement les mêmes

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

Le juge apprécie souverainement si les faits visés par la nouvelle poursuite sont identiques ou substantiellement les mêmes, la Cour se bornant à vérifier si les critères retenus peuvent, ou non, justifier légalement la décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Extinction de l'action publique - Chose jugée - "Non bis in idem" - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Appréciation du juge du fond - Contrôle par la Cour

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 4, § 1er - "Non bis in idem" - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Appréciation du juge du fond - Contrôle par la Cour

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde

De heterogeniteit van de constitutieve bestanddelen van twee strafrechtelijke kwalificaties toont op zich niet het bestaan aan van twee afzonderlijke strafbare feiten (1). (1) Zie concl. OM op datum in Pas. 2021, nr. 8.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 4.1 - "Non bis in idem" - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Afzonderlijke misdrijven - Heterogeniteit van de constitutieve bestanddelen van de strafrechtelijke kwalificaties

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

STRAFVORDERING - Verval van de strafvordering - Rechterlijk gewijsde - "Non bis in idem" - Identieke of substantieel dezelfde feiten - Afzonderlijke misdrijven - Heterogeniteit van de constitutieve bestanddelen van de strafrechtelijke kwalificaties

- Art. 4.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

L'hétérogénéité des éléments constitutifs de deux qualifications pénales n'établit pas, à elle seule, l'existence de deux faits pénaux distincts (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 4, § 1er - "Non bis in idem" - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Faits pénaux distincts - Hétérogénéité des éléments constitutifs des qualifications pénales

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

ACTION PUBLIQUE - Extinction de l'action publique - Chose jugée - "Non bis in idem" - Faits identiques ou substantiellement les mêmes - Faits pénaux distincts - Hétérogénéité des éléments constitutifs des qualifications pénales

- Art. 4, § 1er Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

Artikel 43bis, laatste lid, Strafwetboek, bepaalt dat de rechter zo nodig het bedrag van de in artikel 42, 3°, van dat wetboek bedoelde vermogensvoordelen of het bedrag van hun geraamde geldwaarde vermindert om de veroordeelde geen onredelijk zware straf op te leggen ; wanneer de rechter nagaat of die bedragen geen onredelijk zware straf vormen voor de veroordeelde, kan hij acht slaan op de vermogenstoestand van de beklaagde zoals deze uit de aan zijn beoordeling voorgelegde gegevens blijkt. (1). (1) In die zin heeft het Grondwettelijk Hof beslist dat "artikel 43, eerste lid, van het Strafwetboek derhalve niet bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet (...) in zoverre het de rechter ertoe verplicht de verbeurdverklaring uit te spreken van de zaak die heeft gediend om een misdaad of een wanbedrijf te plegen, wanneer die straf dermate afbreuk doet aan de financiële toestand van de persoon aan wie ze is opgelegd dat ze een schending van het eigendomsrecht inhoudt" (GwH, 9 februari 2017, nr. 12/217). Ten gevolge van dat arrest heeft de wet van 18 maart 2018 houdende wijzigingen van diverse bepalingen van het strafrecht, de strafvordering en het gerechtelijk recht die bepaling gewijzigd; zie "Toelichting bij amendement nr. 10", Parl. St. Kamer, nr. 53K2934/002, p. 12 en nr. 53K2934/003, p. 45: "het 'redelijke' van de straf wordt door de rechter in concreto beoordeeld, onder meer op basis van de financiële draagkracht van de veroordeelde (tenzij die zich opzettelijk onvermogen heeft laten verklaren om zich te onttrekken aan de strafuitvoering) en de ernst van de gepleegde feiten"; zie concl. van advocaat-generaal SCHOETERS vóór Cass. 26 januari 2021, AR P.20.1283.N, AC 2021, nr. 69, inz. § 10 en § 12.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Vermogensvoordelen - Vermindering om de veroordeelde geen onredelijk zware straf op te leggen - Inaanmerkingneming van de vermogenstoestand van de beklaagde - Wettigheid

- Artt. 42, 3°, en 43bis, laatste lid Strafwetboek

L'article 43bis, dernier alinéa, du Code pénal dispose que le juge diminue au besoin le montant des avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, de ce code, ou le montant de leur évaluation monétaire, afin de ne pas soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde (1); lorsqu'il vérifie si ces montants ne soumettent pas le condamné à une peine déraisonnablement lourde, le juge peut avoir égard à la situation patrimoniale du prévenu telle qu'elle ressort des éléments soumis à son appréciation. (1) En ce sens, la Cour constitutionnelle a décidé que « l'article 43, alinéa 1er, du Code pénal n'est pas compatible avec les articles 10 et 11 de la Constitution (...) en ce qu'il oblige le juge à prononcer la confiscation de la chose qui a servi à commettre un crime ou un délit lorsque cette peine porte une atteinte telle à la situation financière de la personne à laquelle elle est infligée qu'elle constitue une violation du droit de propriété » (C. const. 9 février 2017, n° 12/2017). À la suite de cet arrêt, la loi du 18 mars 2018 modifiant diverses dispositions du droit pénal, de la procédure pénale et du droit judiciaire a modifié cette disposition ; voir « Justification de l'amendement n° 10 », Doc. parl., Ch., 53K2934/002, p. 12, et 53K2934/003, p. 45 : « concrètement, le "caractère raisonnable" est apprécié par le juge, notamment sur la base de la capacité financière du condamné (sauf si celui-ci s'est rendu délibérément insolvable afin de se soustraire à l'exécution de la peine) et de la gravité des faits commis » ; voir concl. de M. SCHOETERS, avocat général, avant Cass. 26 janvier 2021, RG P.20.1283.N, Pas. 2021, n° 69, spéc. §§ 10 et 12.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux - Diminution afin de ne pas soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde - Prise en compte de la situation patrimoniale du prévenu - Légalité

- Art. 42, 3°, et 43bis, dernier al. Code pénal

Wanneer de raadkamer, bij de regeling van de rechtspleging, nalaat uitspraak te doen over een telastlegging of over feiten die bij de onderzoeksmagistraat aanhangig zijn gemaakt, wordt dat verzuim niet bestraft met de nietigverklaring van de beschikking, maar wordt het hersteld door een nieuwe rechtsdagbepaling van de zaak voor de raadkamer om haar in staat te stellen volledige uitspraak te doen door, indien nodig, een aanvullende beschikking uit te vaardigen (1). (1) Zie Cass. 26 september 2007, AR P.07.0978.F, AC 2007, nr. 438, aangehaald door M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, I, p. 991, noot 172; Cass. 29 mei 2001, AR P.01.0502.N, AC 2001, nr. 318 (een dergelijk verzuim houdt geen buitenvervolginstelling in); Cass. 10 augustus 1998, AR P.98.1095.F, AC 1998, nr. 365 (wanneer de raadkamer geen uitspraak heeft gedaan ten aanzien van alle in verdenking gestelden). In hoofdzaak heeft het OM geconcludeerd dat, gesteld dat het middel gegrond is, het cassatieberoep met toepassing van artikel 420 Wetboek van Strafvordering niet ontvankelijk is in zoverre het werd ingesteld tegen een beslissing die niet in laatste aanleg is geweest, aangezien artikel 135, § 2, Wetboek van Strafvordering met name toestaat om hoger beroep in te stellen tegen een verwijzingsbeschikking in geval van verzuim; zie Cass. 13 september 2005, AR P.05.0705.N, AC 2015, nr. 431; R. DECLERCQ, "Poursuite en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 189.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Raadkamer - Verslag van de onderzoeksrechter - Verwijzingsbeschikking - Verzuim om te beslissen over een telastlegging of over feiten die bij de onderzoeksmagistraat aanhangig zijn gemaakt - Herstel - Rechtspleging

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Raadkamer - Regeling van de rechtspleging - Verslag van de onderzoeksrechter - Verwijzingsbeschikking - Verzuim om te beslissen over een telastlegging of over feiten die bij de onderzoeksmagistraat aanhangig zijn gemaakt - Herstel - Rechtspleging

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

Lorsque, saisie du règlement de la procédure, la chambre du conseil néglige de se prononcer sur un chef d'inculpation ou sur des faits dont le magistrat instructeur a été saisi, cette omission n'est pas sanctionnée par la mise à néant de l'ordonnance, mais est réparée par une nouvelle fixation de la cause devant la chambre du conseil, afin de lui permettre de vider sa saisine en rendant une ordonnance complémentaire s'il y a lieu (1). (1) Voir Cass. 26 septembre 2007, RG P.07.0978.F, Pas. 2007, n° 438, cité par M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Chartre, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, p. 991, note 172 ; Cass. 29 mai 2001, RG P.01.0502.N, Pas. 2001, n° 318 (une telle omission n'implique pas un non-lieu) ; Cass. 10 août 1998, RG P.98.1095.F, Pas. 1998, n° 365 (lorsque la chambre du conseil n'a pas statué à l'égard de tous les inculpés). À titre principal, le M.P. a conclu qu'à supposer le moyen fondé, le pourvoi était irrecevable en application de l'article 420 C.I.cr., dans la mesure où il a été formé contre une décision qui n'a pas été rendue en dernier ressort, l'article 135, § 2, C.I.cr. permettant notamment d'interjeter appel contre une ordonnance de renvoi en cas d'omissions ; voir Cass. 13 septembre 2005, RG P.05.0705.N, Pas. 2005, n° 431 ; R. DECLERCQ, « Poursuite en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 189. (M.N.B.)

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Chambre du conseil - Rapport du juge d'instruction - Ordonnance de renvoi - Omission de décision sur un chef d'inculpation ou sur des faits dont le magistrat instructeur a été saisi - Réparation - Procédure

- Art. 135, § 2 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre du conseil - Règlement de la procédure - Rapport du juge d'instruction - Ordonnance de renvoi - Omission de décision sur un chef d'inculpation ou sur des faits dont le magistrat instructeur a été saisi - Réparation - Procédure

- Art. 135, § 2 Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 458, tweede lid, 4°, WIB92 volgt dat, wanneer een vonnisgerecht het verval van de strafvordering door verjaring tegen een of meerdere personen die terechtstaan voor de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde belastingmisdrijven vaststelt, het gehouden is te onderzoeken of de feiten die deze misdrijven opleveren al dan niet bewezen zijn (1). (1) Teneinde de fiscus toe te laten desgevallend het in artikel 458 WIB92 bepaalde solidariteitsmechanisme te genieten. Immers, "de administratie der directe belastingen beschikt, wat de belasting betreft, over een eigen mogelijkheid tot herstel die naast de inkohiering bestaat in de hoofdelijkheid, die krachtens [die bepaling] voortvloeit uit een veroordeling als dader van of als medeplichtige aan misdrijven bedoeld in de artikelen 449 tot 453 van het voormelde wetboek; tot de in dat artikel bedoelde veroordeling behoort ook de beslissing die zich, wegens de verjaring van de strafvordering, ertoe beperkt de bestanddelen van de misdrijven bewezen te verklaren" (Cass. 25 mei 2011, AR P.10.1111.F, AC 2011, nr. 349; Cass. 28 september 2010, AR P.10.0099.N, AC 2010, nr. 554, met concl. van toenmalig eerste advocaat-generaal DE SWAEF).

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Algemeen - Inkomstenbelastingen - Artikel 458 WIB92 - Eigen mogelijkheid tot herstel van de schade uit de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven - Verjaring van de strafvordering - Verplichting om te onderzoeken of de feiten die deze telastleggingen van fiscale aard opleveren, al dan niet bewezen zijn

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Inkomstenbelastingen - Artikel 458 WIB92 - Eigen mogelijkheid tot herstel van de schade uit de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven - Verjaring van de strafvordering - Verplichting om te onderzoeken of de feiten die deze telastleggingen van fiscale aard opleveren, al dan niet bewezen zijn

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

INKOMSTENBELASTINGEN - Allerlei - Artikel 458 WIB92 - Eigen mogelijkheid tot herstel van de schade uit de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven - Verjaring van de strafvordering - Verplichting om te onderzoeken of de feiten die

Il ressort de l'article 458, alinéa 2, 4°, du CIR 1992 que, lorsqu'une juridiction de jugement constate l'extinction, par l'effet de la prescription, de l'action publique exercée à charge d'une ou de plusieurs personnes prévenues des infractions fiscales visées aux articles 449 à 452 du CIR 1992, elle est tenue d'examiner si les faits constitutifs de ces préventions de nature fiscale sont ou non établis (1). (1) Afin de permettre au fisc de bénéficier, le cas échéant, du mécanisme de solidarité prévue par l'article 458 du CIR 1992 : en effet, « l'administration des contributions directes dispose quant à l'impôt, d'une possibilité propre de réparation consistant, outre l'enrôlement, dans la solidarité résultant, en vertu de [cette disposition], d'une condamnation comme auteur ou complice d'infractions visées aux articles 449 à 453 dudit code; la condamnation visée à cet article s'entend également de la décision se bornant, en raison de la prescription de l'action publique, à déclarer établis les faits constitutifs des préventions » (Cass. 25 mai 2011, RG P.10.1111.F, Pas. 2011, n° 349 ; Cass. 28 septembre 2010, RG P.10.0099.N, Pas. 2010, n° 554, avec les concl. de M. DE SWAEF, alors premier avocat général, publiées à leur date dans AC).

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Généralités - Impôts sur les revenus - C.I.R. 1992, article 458 - Possibilité propre de réparation du dommage causé par les infractions visées aux articles 449 à 452 du C.I.R. 1992 - Prescription de l'action publique - Obligation d'examiner si les faits constitutifs de ces préventions de nature fiscale sont ou non établis

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

ACTION CIVILE - Impôts sur les revenus - C.I.R. 1992, article 458 - Possibilité propre de réparation du dommage causé par les infractions visées aux articles 449 à 452 du C.I.R. 1992 - Prescription de l'action publique - Obligation d'examiner si les faits constitutifs de ces préventions de nature fiscale sont ou non établis

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

IMPOTS SUR LES REVENUS - Divers - C.I.R. 1992, article 458 - Possibilité propre de réparation du dommage causé par les infractions visées aux articles 449 à 452 du C.I.R. 1992 - Prescription de l'action publique - Obligation d'examiner si les faits constitutifs de ces préventions de nature fiscale sont ou non établis

deze telastleggingen van fiscale aard opleveren, al dan niet bewezen zijn

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Allerlei - Verjaring van de straffordering - Verplichting om te onderzoeken of de feiten die deze telastleggingen van fiscale aard opleveren, al dan niet bewezen zijn - Artikel 458 WIB92 - Eigen mogelijkheid tot herstel van de schade uit de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Divers - Prescription de l'action publique - Obligation d'examiner si les faits constitutifs de ces préventions de nature fiscale sont ou non établis - C.I.R. 1992, article 458 - Possibilité propre de réparation du dommage causé par les infractions visées aux articles 449 à 452 du C.I.R. 1992

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

De grond van niet-ontvankelijkheid waarmee de verweerder aan het Hof het voorwerp zelf voorlegt van de betwisting die de eiser heeft opgeworpen voor de appelrechters, en waarover de eiser aanvoert dat de appelrechters zich onwettig aan dat onderzoek hebben onttrokken, kan niet worden aangenomen (1). (1) Zie Cass. 7 februari 2001, AR P.00.1522.F, AC 2001, nr. 74: "De tegen een middel opgeworpen grond van niet-ontvankelijkheid kan niet worden aangenomen wanneer het onderzoek ervan onafscheidbaar is van het onderzoek van het middel"; Cass. 10 november 1997, AR S.97.0050.F, AC 1997, nr. 465.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Algemeen - Grond van niet-ontvankelijkheid - Onderzoek ervan onafscheidbaar van het onderzoek van het middel

La fin de non-recevoir par laquelle le défendeur soumet à la Cour l'objet même de la contestation que le demandeur a élevée devant les juges d'appel et à l'examen de laquelle il soutient qu'ils se sont illégalement soustraits ne peut être accueillie (1). (1) Voir Cass. 7 février 2001, RG P.00.1522.F, Pas. 2001, n° 74 : « la fin de non-recevoir opposée à un moyen ne peut être accueillie lorsque son examen est indissociable de celui du moyen » ; Cass. 10 novembre 1997, RG S.97.0050.F, Pas. 1997, n° 465.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Généralités - Fin de non-recevoir - Examen indissociable de celui du moyen

Wanneer een belastingmisdrijf wordt gepleegd met bedrieglijk oogmerk of met het oogmerk om te schaden, is de belastingadministratie gehouden daarvan het bewijs te leveren om aldus de ontdoken belasting te kunnen inkohieren; dit geldt ook ten aanzien van de mededaders of medeplichtigen jegens wie zij zich wil beroepen op het bij artikel 458 WIB92 bepaalde mechanisme van hoofdelijkheid; de noodzaak om van het misdrijf aangifte te doen bij de procureur des Konings om dat bewijs te verkrijgen, om de inzage van het strafdossier te verkrijgen, om het verloop van het onderzoek op te volgen en om te wachten tot dit onderzoek de gegevens oplevert die in het bijzonder de administratie moeten toelaten om de mededaders of de medeplichtigen van het belastingmisdrijf dat met bedrieglijk oogmerk of met het oogmerk om te schaden werd gepleegd, te identificeren, teneinde het bij artikel 458 WIB92 bepaalde mechanisme van hoofdelijkheid te genieten, kan op zichzelf schade toebrengen aan het departement van de Staat dat voor de inning en de invordering van de directe belastingen instaat; in een dergelijk geval vloeit de schade van de Staat voort uit de verplichting voor de administratie om het bewijs te leveren van de schuld van de mededaders of medeplichtigen, wanneer de belastingschuldige zich door het plegen van misdaden of wanbedrijven aan de vrijwillige betaling ervan onttrekt, door een of meerdere met de invordering belaste ambtenaren toe te wijzen aan de analyse van de akten, de stukken, de registers, de documenten of de inlichtingen die zijn verzameld door het strafonderzoek dat, wanneer het tegen die belastingplichtige is geopend, de ontoereikende onderzoeksbevoegdheden van voormelde administratie vervangt (1). (1) Zie Cass. 25 mei 2011, AR P.10.1111.F, AC 2011, nr. 349 (2de middel); Cass. 14 juni 2006, AR P.06.0073.F, AC 2006, nr. 330, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH (II.A.3 - 5de middel) op datum in Pas.; Cass. 14 februari 2001, AR P.00.1350.F, P.00.1353.F en P.00.1363.F, AC 2001, nr. 91.

Lorsqu'une infraction fiscale est commise dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, l'administration fiscale est tenue d'en apporter la preuve afin de pouvoir ainsi enrôler l'impôt éludé ; il en est de même à l'égard des coauteurs ou complices à l'égard desquels elle entend recourir au mécanisme de solidarité prévu par l'article 458 du CIR 1992 ; la nécessité de dénoncer l'infraction au procureur du Roi en vue d'obtenir cette preuve, de se faire donner accès au dossier répressif, de suivre le déroulement de l'instruction et d'attendre que celle-ci livre les éléments permettant notamment à l'administration d'identifier les coauteurs ou complices de l'infraction fiscale commise dans une intention frauduleuse ou à dessein de nuire, afin de bénéficier du mécanisme de solidarité prévu par l'article 458 du code précité, peut en soi porter préjudice au département de l'État chargé de la perception et du recouvrement des contributions directes ; en pareil cas, le dommage de l'État se déduit de l'obligation où l'administration se trouve d'apporter la preuve de la culpabilité des coauteurs ou complices, lorsque le débiteur de l'impôt se dérobe à son paiement volontaire par la commission de crimes ou de délits, en affectant un ou plusieurs fonctionnaires chargés du recouvrement à l'analyse des actes, pièces, registres, documents ou renseignements recueillis par l'instruction pénale qui, ouverte à charge de ce contribuable, supplée à l'insuffisance des pouvoirs d'investigation dont ladite administration dispose (1). (1) Voir Cass. 25 mai 2011, RG P.10.1111.F, Pas. 2011, n° 349 (2ème moyen) ; Cass. 14 juin 2006, RG P.06.0073.F, Pas. 2006, n° 330, avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général (II.A.3 - 5ème moyen) ; Cass. 14 février 2001, RG P.00.1350.F, P.00.1353.F et P.00.1363.F, Pas. 2001, n° 91. L'art. 319bis du CIR 1992 a été abrogé par l'article 32 de la loi du 13 avril 2019 introduisant le Code du recouvrement amiable et forcé des créances fiscales et non fiscales. Cette loi est entrée en vigueur le 1er janvier 2020 en vertu de son article 139. Les pouvoirs d'investigation des fonctionnaires chargés du recouvrement sont désormais régis par les articles 74 et s. dudit code.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade -
Materiële schade - Elementen en grootte -
Inkomstenbelastingen - Belgische Staat, administratie der
directe belastingen - Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor
de strafrechter - Schade - Kosten verbonden aan de opvolging
van het strafdossier

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak -
Begrip - Beoordeling door de rechter - Inkomstenbelastingen -
Belgische Staat, administratie der directe belastingen -
Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter -
Schade - Kosten verbonden aan de opvolging van het
strafdossier

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Inkomstenbelastingen -
Belgische Staat, administratie der directe belastingen -
Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter -
Schade - Kosten verbonden aan de opvolging van het
strafdossier

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

INKOMSTENBELASTINGEN - Personenbelasting - Allerlei -
Belgische Staat, administratie der directe belastingen -
Burgerlijke rechtsvordering ingesteld voor de strafrechter -
Schade - Kosten verbonden aan de opvolging van het
strafdossier

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel.
éléments et étendue - Impôts sur les revenus - État belge,
administration des contributions directes - Action civile portée
devant les juridictions répressives - Préjudice - Frais liés au suivi du
dossier répressif

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Notion. appréciation par
le juge - Impôts sur les revenus - État belge, administration des
contributions directes - Action civile portée devant les juridictions
répressives - Préjudice - Frais liés au suivi du dossier répressif

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

ACTION CIVILE - Impôts sur les revenus - État belge, administration
des contributions directes - Action civile portée devant les
juridictions répressives - Préjudice - Frais liés au suivi du dossier
répressif

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

IMPOTS SUR LES REVENUS - Impôt des personnes physiques -
Divers - État belge, administration des contributions directes -
Action civile portée devant les juridictions répressives - Préjudice -
Frais liés au suivi du dossier répressif

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Het in artikel 458, eerste en tweede lid, WIB92 bepaalde mechanisme van hoofdelijkheid tussen daders of medeplichtigen van misdrijven bedoeld in de artikelen 449 tot 452 WIB92 betreffende de betaling van de ontdoken belasting en de interesten, dat voortvloeit uit een veroordeling wegens een inbreuk op de bepalingen van het WIB92 of uit de vaststelling dat de aldus gekwalificeerde feiten bewezen zijn, staat los van de beslissing die inbreuken op andere bepalingen dan degene van dat wetboek bewezen verklaart; derhalve kan niet worden geoordeeld dat de schade, die voortvloeit uit de niet-betaling van de ingekohierde belasting, die aan de Belgische Staat werd toegebracht door gemeenrechtelijke misdrijven die inbegrepen zijn in het aan de beklaagde ten laste gelegde mechanisme van belastingontduiking, het voorwerp uitmaakt van de in artikel 458, eerste en tweede lid, WIB92 bepaalde eigen mogelijkheid tot herstel (1); de rechter kan derhalve niet de burgerlijke rechtsvordering van de Staat, administratie der directe belastingen, om die reden niet-ontvankelijk verklaren. (1) In essentie preciseert het Hof hier dat artikel 458 WIB92 de fiscus niet belet om zich burgerlijke partij te stellen voor de schade die voortvloeit uit de niet-betaling van de ingekohierde belasting maar veroorzaakt is door gemeenrechtelijke misdrijven – anders gezegd niet de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven – die inbegrepen zijn in het aan de beklaagde ten laste gelegde mechanisme van belastingontduiking. “De Staat, administratie der directe belastingen, heeft zoals iedere benadeelde het recht om een burgerlijke rechtsvordering in te stellen voor schade waarvoor de belastingwetgeving niet in een eigen mogelijkheid tot herstel voorziet; de voor de administratie krachtens artikel 458, eerste lid, WIB92 bestaande mogelijkheid tot herstel, nl. de hoofdelijkheid voortvloeiend uit een veroordeling, staat eraan in de weg dat de administratie lastens de dader of medeplichtige aan een van de misdrijven bedoeld in de artikelen 449 tot 453 WIB92 een burgerlijke rechtsvordering zou instellen strekkende tot vergoeding van de schade bestaande uit het equivalent van de ontdoken belasting” (Cass. 17 december 2015, AR C.13.0194.N, AC 2015, nr. 761, met concl. van toenmalig advocaat-generaal THUIS). Zie ook Cass. 25 mei 2011, AR P.10.1111.F, AC

Prévu par l'article 458, alinéas 1er et 2, du CIR 1992, le mécanisme de solidarité entre auteurs ou complices d'infractions visées aux articles 449 à 452 du CIR 1992 quant au paiement de l'impôt éludé et des intérêts, qui découle d'une condamnation du chef d'une infraction aux dispositions du CIR 1992 ou du constat que les faits ainsi qualifiés sont établis, est étranger à la décision qui déclare établies des infractions à d'autres dispositions que celles prévues par ce code ; dès lors, il ne peut être considéré que le dommage, résultant de l'absence de paiement de l'impôt enrôlé, causé à l'État belge par des infractions de droit commun qui s'intègrent dans le mécanisme de fraude fiscale imputé au prévenu, fait l'objet de la possibilité propre de réparation prévue à l'article 458, alinéas 1er et 2, du CIR 1992 (1); le juge ne peut dès lors déclarer l'action civile de l'État, administration des contributions directes, irrecevable pour ce motif. (1) La Cour précise ici en substance que l'art. 458 du CIR 1992 n'empêche pas le fisc de se constituer partie civile pour le dommage résultant de l'absence de paiement de l'impôt enrôlé mais causé par des infractions de droit commun - c'est-à-dire non visée par les art. 449 à 452 du CIR 1992 - qui s'intègrent dans le mécanisme de fraude fiscale imputé au prévenu. « L'État, administration des contributions directes, a comme toute personne préjudiciée le droit d'introduire une action civile du chef d'un dommage pour lequel la législation fiscale ne prévoit pas une possibilité propre de réparation ; la possibilité de réparer existante pour l'administration, en vertu de l'article 458, alinéa 1er, du Code des impôts sur les revenus 1992, à savoir la solidarité résultant d'une condamnation, empêche que l'administration introduise, à charge de l'auteur ou du complice d'une des infractions visées aux articles 449 à 453 du Code des impôts sur les revenus 1992, une action civile tendant à l'indemnisation du dommage consistant en l'équivalent de l'impôt éludé » (Cass. 17 décembre 2015, RG C.13.0194.N, Pas. 2015, n° 761, avec concl. de M. THUIS, alors avocat général, publiées à leur date dans AC). Voir aussi Cass. 25 mai 2011, RG P.10.1111.F, Pas. 2011, n° 349 (« Une dette d'impôt ne résulte pas de la fraude; elle naît de l'opération imposable que la fraude a tenté de dissimuler; celle-ci ne peut donc pas être la cause, au sens de l'article 1382 du Code civil, d'un dommage

2011, nr. 349 ("Een belastingschuld vloeit niet voort uit fraude; zij vindt haar oorsprong in de belastbare transactie die men met fraude heeft pogen te verhullen; de fraude kan dus niet de oorzaak zijn, in de zin van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, van schade bestaande in het bedrag van de ontdoken belasting"), en noot van F. KONING, "La solidarité au paiement de l'impôt élué en vertu de l'article 458, alinéa 1er, du CIR, serait-elle désormais applicable même en cas d'absence de condamnation pénale?", JT 2011, p. 832; Cass. 2 maart 2016, AR P.15.0929.F, AC 2016, nr. 151, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 11 januari 2017, AR P.16.0703.F, en noot O. MICHIELS, "L'article 458 du Code des impôts sur les revenus est-il un frein à l'intervention du fisc en procédure pénale?", JT 2017, p. 397-400; Cass. 13 novembre 2019, AR P.19.0267.F, AC 2019, nr. 589, met andersluidende concl. OM op datum in Pas. en noot E. VAN BRUSTEM, "A propos de l'action civile du fisc: quel impôt, quel dommage et devant... quel juge?", Rev. dr. pén. crim. 2021, p. 5 e.v.). Dit dossier past in het bedrieglijk kader van de kasgeldvennootschappen of "cash companies" (zie E. VAN BRUSTEM, "Sociétés de liquidités: réparation du dommage propre de l'administration fiscale, quo vadis", noot bij Cass. 11 januari 2017, Rev. dr. pén. crim. 2017, p. 853 e.v.).

consistant dans le montant de l'impôt élué », et note de F. KONING, « La solidarité au paiement de l'impôt élué en vertu de l'article 458, alinéa 1er, du CIR, serait-elle désormais applicable même en cas d'absence de condamnation pénale? », J.T. 2011, p. 832 ; Cass. 2 mars 2016, RG P.15.0929.F, Pas. 2016, n° 151, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 11 janvier 2017, RG P.16.0703.F, et note d'O. MICHIELS, « L'article 458 du Code des impôts sur les revenus est-il un frein à l'intervention du fisc en procédure pénale ? », J.T. 2017, pp. 397-400 ; Cass. 13 novembre 2019, RG P.19.0267.F, Pas. 2019, n° 589, avec concl. contraires du MP, et note d'E. VAN BRUSTEM, « A propos de l'action civile du fisc : quel impôt, quel dommage et devant... quel juge ? », Rev. dr. pén. crim. 2021, pp. 5 et s. Ce dossier s'inscrit dans le contexte frauduleux des sociétés de liquidités ou sociétés « cash » (voir E. VAN BRUSTEM, « Sociétés de liquidités : réparation du dommage propre de l'administration fiscale, quo vadis », note sous Cass. 11 janvier 2017, Rev. dr. pén. crim. 2017, pp. 853 et s.).

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Inkomstenbelastingen - Artikel 458 WIB92 - Eigen mogelijkheid tot herstel van de schade uit de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven - Niet-toepasselijkheid op de schade uit de niet-betaling van de ingekohierde belasting die aan de Belgische Staat is toegebracht door gemeenrechtelijke misdrijven die inbegrepen zijn in het mechanisme van belastingontduiking - Invloed op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling van de Belgische Staat, administratie der directe belastingen

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992
- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Inkomstenbelastingen - Artikel 458 WIB92 - Eigen mogelijkheid tot herstel van de schade uit de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven - Niet-toepasselijkheid op de schade uit de niet-betaling van de ingekohierde belasting die aan de Belgische Staat is toegebracht door gemeenrechtelijke misdrijven die inbegrepen zijn in het mechanisme van belastingontduiking - Invloed op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Impôts sur les revenus - C.I.R. 1992, article 458 - Possibilité propre de réparation du dommage causé par les infractions visées aux articles 449 à 452 du C.I.R. 1992 - Inapplicabilité au dommage, résultant de l'absence de paiement de l'impôt enrôlé, causé à l'État belge par des infractions de droit commun qui s'intègrent dans le mécanisme de fraude fiscale - Incidence sur la recevabilité de la constitution de partie civile de l'État belge, administration des contributions directes

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992
- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

ACTION CIVILE - Impôts sur les revenus - C.I.R. 1992, article 458 - Possibilité propre de réparation du dommage causé par les infractions visées aux articles 449 à 452 du C.I.R. 1992 - Inapplicabilité au dommage, résultant de l'absence de paiement de l'impôt enrôlé, causé à l'État belge par des infractions de droit commun qui s'intègrent dans le mécanisme de fraude fiscale - Incidence sur la recevabilité de la constitution de partie civile de l'État belge, administration des contributions directes

van de Belgische Staat, administratie der directe belastingen

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

INKOMSTENBELASTINGEN - Allerlei - Artikel 458 WIB92 - Eigen mogelijkheid tot herstel van de schade uit de in artikelen 449 tot 452 WIB92 bedoelde misdrijven - Niet-toepasselijkheid op de schade uit de niet-betaling van de ingekohierde belasting die aan de Belgische Staat is toegebracht door gemeenrechtelijke misdrijven die inbegrepen zijn in het mechanisme van belastingontduiking - Invloed op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling van de Belgische Staat, administratie der directe belastingen

- Art. 458 Wetboek Inkomstenbelastingen 1992

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

IMPOTS SUR LES REVENUS - Divers - C.I.R. 1992, article 458 - Possibilité propre de réparation du dommage causé par les infractions visées aux articles 449 à 452 du C.I.R. 1992 - Inapplicabilité au dommage, résultant de l'absence de paiement de l'impôt enrôlé, causé à l'État belge par des infractions de droit commun qui s'intègrent dans le mécanisme de fraude fiscale - Incidence sur la recevabilité de la constitution de partie civile de l'État belge, administration des contributions directes

- Art. 458 Code des impôts sur les revenus 1992

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

P.20.0365.F

5 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210505.2F.3](#)

AC nr. ...

Bij overschrijding van de redelijke termijn voor de berechting moet de rechter in de regel een straf uitspreken die daadwerkelijk en op meetbare wijze verminderd is ten opzichte van de straf die hij had kunnen opleggen indien de redelijke termijn niet was overschreden (1) ; wanneer de rechter wegens overschrijding van de redelijke termijn de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreekt, is hij, tenzij de verdediging hem daartoe uitdrukkelijk heeft verzocht, niet verplicht de redenen op te geven waarom hij niet bovendien, om dezelfde reden, de bijkomende straf van de verplichte verbeurdverklaring vermindert (2). (1) Cass. 20 september 2016, AR P.16.0231.N, AC 2016, nr. 509, § 35 en § 36; Cass. 4 oktober 2005, AR P.05.0675.N, AC 2005, nr. 477; Cass. 17 oktober 2001, AR P.01.0807.F, AC 2001, nr. 550. (2) Artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering bepaalt met name dat bij een dergelijke overschrijding "de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring kan uitspreken" en dat "de bijzondere verbeurdverklaring wordt uitgesproken". En, "wanneer de rechter de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring uitspreekt wegens de overschrijding van de redelijke termijn, is hij niet verplicht om daarenboven de bijkomende straf van verbeurdverklaring te verminderen" (Cass. 30 november 2016, AR P.16.0310.F, AC 2016, nr. 687); zie Cass. 21 maart 2006, AR P.06.0034.N, AC 2006, nr. 165.

En cas de dépassement du délai raisonnable pour juger, le juge est tenu, en règle, de prononcer une peine réduite de manière réelle et mesurable par rapport à celle qu'il aurait pu infliger en l'absence d'un tel dépassement (1); lorsqu'il prononce la condamnation par simple déclaration de culpabilité en raison du dépassement du délai raisonnable, le juge, à moins qu'il y ait été explicitement invité par la défense, n'est pas tenu d'exposer les raisons pour lesquelles il ne réduit pas, en outre, pour le même motif, la peine accessoire de la confiscation obligatoire (2). (1) Cass. 20 septembre 2016, RG P.16.0231.N, Pas. 2016, n° 509, §§ 35-36 ; Cass. 4 octobre 2005, RG P.05.0675.N, Pas. 2005, n° 477 ; Cass. 17 octobre 2001, RG P.01.0807.F, Pas. 2001, n° 550. (2) L'art. 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale dispose notamment qu'en cas d'un tel dépassement, le juge « peut prononcer la condamnation par simple déclaration de culpabilité » et que « la confiscation spéciale est prononcée ». Et « lorsqu'il prononce la condamnation par simple déclaration de culpabilité en raison du dépassement du délai raisonnable, le juge n'est pas obligé de réduire en outre la peine accessoire de la confiscation » (Cass. 30 novembre 2016, RG P.16.0310.F, Pas. 2016, n° 687) ; voir Cass. 21 mars 2006, RG P.06.0034.N, Pas. 2006, n° 165.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Overschrijding van de redelijke termijn voor de berechting - Sanctie - Eenvoudige schuldigverklaring - Invloed op de verplichting de verplichte verbeurdverklaring te motiveren

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Overschrijding van de redelijke termijn voor de berechting - Sanctie - Eenvoudige schuldigverklaring - Invloed op de verplichting de verplichte verbeurdverklaring te motiveren

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Dépassement du délai raisonnable pour juger - Sanction - Simple déclaration de culpabilité - Incidence sur l'obligation de motiver la confiscation obligatoire

- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Dépassement du délai raisonnable pour juger - Sanction - Simple déclaration de culpabilité - Incidence sur l'obligation de motiver la confiscation obligatoire

- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer de rechter geen uitspraak doet over de bestemming van een in beslag genomen goed, maakt de beslissing daaromtrent deel uit van de maatregelen van tenuitvoerlegging van de vonnissen en arresten die het openbaar ministerie zelf kan en moet bevelen met het oog op de latere teruggave door de griffier of door de daartoe aangewezen bewaarder van het goed aan de persoon in wiens handen het beslag werd gelegd, overeenkomstig de artikelen 1 en 2 van het koninklijk besluit nr. 260 van 24 maart 1936 op de bewaring ter griffie en de procedure tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zaken; de rechter dient derhalve geen uitspraak te doen over de bestemming van dergelijke goederen (1). (1) Cass. 6 oktober 2010, AR P.10.0723.F, AC 2010, nr. 579, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; zie F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, "Saisie et confiscation en matière pénale", R.P.D.B., Bruylant, Brussel, 2015, nrs. 366 i.f. en 361.

BESLAG - Algemeen - Strafzaken - In beslag genomen goederen - Teruggave - Bevoegdheden van het openbaar ministerie - Invloed op de omvang van de verplichting voor de rechter om uitspraak te doen over de bestemming van de in beslag genomen goederen

- Artt. 1 en 2 KB 24 maart 1936 op de bewaring, ter griffie, en de (procedure) tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zaken
- Art. 44 Strafwetboek

Lorsque le juge ne statue pas sur le sort d'un bien saisi, la décision à cet égard relève des mesures d'exécution des jugements et arrêts que le ministère public a lui-même le pouvoir et le devoir d'ordonner en vue de la restitution ultérieure du bien, par le greffier ou le conservateur désigné à cette fin, à la personne en mains de qui la saisie a été opérée, conformément aux articles 1er et 2 de l'arrêté royal n° 260 du 24 mars 1936 sur la détention au greffe et la procédure en restitution des choses saisies en matière répressive; dès lors, le juge n'a pas à se prononcer sur le sort de pareils biens (1). (1) Cass. 6 octobre 2010, RG P.10.0723.F, Pas. 2010, n° 579, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; voir F. LUGENTZ et D. VANDERMEERSCH, « Saisie et confiscation en matière pénale », R.P.D.B., Bruylant, Bruxelles, 2015, nos 366 i.f. et 361. La modification de l'art. 1er de cet arrêté royal par l'art. 75 de la loi du 25 mai 2018 visant à réduire et redistribuer la charge de travail au sein de l'ordre judiciaire paraît sans incidence à cet égard.

SAISIE - Généralités - Matière répressive - Biens saisis - Restitution - Pouvoirs du ministère public - Incidence sur l'étendue de l'obligation du juge de statuer sur le sort des biens saisis

- Art. 1er et 2 A.R. n° 260 du 24 mars 1936
- Art. 44 Code pénal

TERUGGAVE VAN OVERTUIGINGSSTUKKEN - Strafzaken - In beslag genomen goederen - Teruggave - Bevoegdheden van het openbaar ministerie - Invloed op de omvang van de verplichting voor de rechter om uitspraak te doen over de bestemming van de in beslag genomen goederen

- Artt. 1 en 2 KB 24 maart 1936 op de bewaring, ter griffie, en de (procedure) tot teruggave van de in strafzaken in beslag genomen zaken

- Art. 44 Strafwetboek

RESTITUTION DE PIÈCES A CONVICTION - Matière répressive - Biens saisis - Restitution - Pouvoirs du ministère public - Incidence sur l'étendue de l'obligation du juge de statuer sur le sort des biens saisis

- Art. 1er et 2 A.R. n° 260 du 24 mars 1936

- Art. 44 Code pénal

P.20.0429.F

13 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.9](#)

AC nr. ...

Het Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg regelt enkel de aansprakelijkheid van de vervoerder bij verlies of averij van de vervoerde goederen of bij vertraging van hun levering; het regelt niet de aansprakelijkheid van de vervoerder voor andere schade (1), met name die welke wordt veroorzaakt door een vervoer van bedrijfsafvalstoffen dat wordt uitgevoerd in strijd met de geldende bepalingen van nationaal recht inzake de verwijdering, het afvoeren of de behandeling ervan door een erkende inrichting (2). (1) Cass. 23 januari 2014 AR C.12.0356.N, AC 2014, nr. 56, met concl. van advocaat-generaal VAN INGELGEM. (2) Volgens het OM faalde het middel naar recht in zoverre het de inlichting of de vermelding betreffende de juiste aard van het gevaar dat de vervoerde gevaarlijke goederen in voorkomend geval opleveren, toevoegt aan de voorwaarden van de strafbaarstelling van de misdrijven wegens dewelke de eisers zijn veroordeeld. (M.N.B.)

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Internationaal vervoer - C.M.R.-Verdrag - Vervoerder - Aansprakelijkheid - Toepassingsgebied

- Art. 22 Verdrag van 19 mei 1956 betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (C.M.R.)

La Convention du 19 mai 1956 relative au contrat de transport international de marchandises par route ne règle que la responsabilité du transporteur en cas de perte ou d'avarie des marchandises transportées ou de retard à leur livraison; elle ne règle pas la responsabilité du transporteur pour d'autres dommages (1), notamment celle relative au dommage causé par un transport de déchets industriels effectué en contravention aux dispositions du droit national qui en régissent l'élimination, l'évacuation ou le traitement par un établissement agréé (2). (1) Cass. 23 janvier 2014, RG C.12.0356.N, Pas. 2014, n° 56, avec concl. de M. VAN INGELGEM, avocat général publiées à leur date dans AC. (2) Selon le MP, le moyen manquait en droit en ce qu'il ajoutait aux conditions d'incrimination des infractions du chef desquelles les demandeurs ont été condamnés, le signalement ou l'indication de la nature exacte du danger que présentent le cas échéant les matières dangereuses transportées. (M.N.B.)

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Transport international - Convention C.M.R. - Transporteur - Responsabilité - Champ d'application

- Art. 22 Convention du 19 mai 1956 relative au contrat de transport international de marchandises par route (C.M.R.)

De aanwijzing van de lasthebber ad hoc om de beklagde rechtspersoon te vertegenwoordigen, heeft niet tot gevolg dat de strafrechtelijke of de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de lastgever voor de hem ten laste gelegde feiten wordt overgedragen op de lasthebber; hieruit volgt dat de door de rechtspersoon opgelopen veroordelingen niet aan de lasthebber ad hoc kunnen worden opgelegd, alleen maar omdat hij die rechtspersoon heeft vertegenwoordigd; het arrest dat een persoon als beklagde kwalificeert maar hem tegelijkertijd de hoedanigheid van lasthebber ad hoc toekent en hem vervolgens hoofdelijk met de bestuurders van de vertegenwoordigde vennootschap veroordeelt tot betaling van de vergoedingen aan de verweerders, en dat de door de tweede en de derde verweerders tegen hem ingestelde burgerlijke rechtsvorderingen in beginsel gegrond verklaart, is niet naar recht verantwoord; aangezien het niet om een louter materiële vergissing gaat en het Hof niet bevoegd is om een veroordeelde in de plaats te stellen van een andere, wordt de vernietiging met verwijzing uitgesproken (1). (1) Het OM heeft, in hoofdorde, aangevoerd dat die veroordeling een kennelijke materiële vergissing uitmaakt die het Hof kan verbeteren (vgl., wat betreft de verbetering van de identiteit van een partij die in het bevel tot aanhouding verkeerdelijk is vermeld, Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0522.F, AC 2020, nr. 327, en verwijzingen in noot). (M.N.B.)

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Veroordeling van de lasthebber ad hoc en niet van de beklagde rechtspersoon - Geen louter materiële vergissing

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

LASTGEVING - Veroordeling van de lasthebber ad hoc en niet van de beklagde rechtspersoon - Geen louter materiële vergissing

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Veroordeling van de lasthebber ad hoc en niet van de beklagde rechtspersoon - Geen louter materiële vergissing

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Burgerlijke

3/11/2025

La désignation du mandataire ad hoc pour représenter la personne morale prévenue n'a pas pour effet de transférer au mandataire la responsabilité pénale ou civile du mandant à raison des faits retenus à sa charge; il en résulte que les condamnations encourues par la personne morale ne peuvent pas être infligées au mandataire ad hoc du seul fait qu'il l'a représentée; l'arrêt qui, après avoir qualifié une personne de prévenu tout en lui reconnaissant la qualité de mandataire ad hoc, la condamne à payer, solidairement avec les administrateurs de la société représentée, des indemnités aux défendeurs et qui déclare fondées en leur principe les actions civiles exercées contre elle n'est pas légalement justifié; l'erreur n'étant pas purement matérielle et la Cour étant sans pouvoir pour substituer un condamné à un autre, la cassation est prononcée avec renvoi (1). (1) Le MP a soutenu, à titre principal, que cette condamnation constitue une erreur matérielle manifeste, qu'il est au pouvoir de la Cour de rectifier (cf., quant à la rectification de l'identité d'une partie erronément indiquée dans le mandat d'arrêt, Cass. 27 mai 2020, RG P.20.0522.F, Pas. 2020, n° 327, et réf. en note). (M.N.B.)

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Matière répressive - Condamnation non de la personne morale prévenue mais de son mandataire ad hoc - Erreur non purement matérielle

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

MANDAT - Condamnation non de la personne morale prévenue mais de son mandataire ad hoc - Erreur non purement matérielle

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Condamnation non de la personne morale prévenue mais de son mandataire ad hoc - Erreur non purement matérielle

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action civile -

P. 284/1035

rechtsvordering - Veroordeling van de lasthebber ad hoc en niet van de beklaagde rechtspersoon - Geen louter materiële vergissing

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Veroordeling van de lasthebber ad hoc en niet van de beklaagde rechtspersoon - Geen louter materiële vergissing

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Condamnation non de la personne morale prévenue mais de son mandataire ad hoc - Erreur non purement matérielle

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Condamnation non de la personne morale prévenue mais de son mandataire ad hoc - Erreur non purement matérielle

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.20.0432.N

16 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211116.2N.13](#)

AC nr. ...

De rechtstoestand van een persoon die door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg de dood van een ander veroorzaakt valt niet te vergelijken met de rechtstoestand van een persoon die door een gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg slechts slagen of verwondingen veroorzaakt; bijgevolg is er geen grond tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof.

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkeheidsbeginsel - Onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen - Bestrafing - Verschil in rechtstoestand

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkeheidsbeginsel - Onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen - Bestrafing - Verschil in rechtstoestand

GRONDWETTELIJK HOF - Gelijkeheidsbeginsel - Onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen - Verschil in rechtstoestand - Geen grond tot stellen van prejudiciële vraag

GRONDWETTELIJK HOF - Gelijkeheidsbeginsel - Onopzettelijke doding en onopzettelijke slagen en verwondingen - Verschil in rechtstoestand - Geen grond tot stellen van prejudiciële vraag

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Gelijkeheidsbeginsel - Bestrafing - Verschil in rechtstoestand

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Gelijkeheidsbeginsel - Bestrafing - Verschil in rechtstoestand

La situation juridique d'une personne qui cause le décès d'une autre par défaut de prévoyance ou de précaution n'est pas comparable à celle d'une personne qui cause uniquement des coups et blessures à autrui par défaut de prévoyance ou de précaution; il n'y a donc pas lieu de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Principe d'égalité - Homicide involontaire et coups et blessures involontaires - Sanction - Situation juridique différente

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Principe d'égalité - Homicide involontaire et coups et blessures involontaires - Sanction - Situation juridique différente

COUR CONSTITUTIONNELLE - Principe d'égalité - Homicide involontaire et coups et blessures involontaires - Situation juridique différente - Pas lieu de poser une question préjudicielle

COUR CONSTITUTIONNELLE - Principe d'égalité - Homicide involontaire et coups et blessures involontaires - Situation juridique différente - Pas lieu de poser une question préjudicielle

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Principe d'égalité - Sanction - Situation juridique différente

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Principe d'égalité - Sanction - Situation juridique différente

Er is grond tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof, aangaande de eventuele schending door artikel 419 Strafwetboek van artikelen 10 en 11 G.W., doordat hij die wordt vervolgd wegens onopzettelijke doding slechts kan worden veroordeeld tot een maximumgevangenisstraf van twee jaar (artikel 419, eerste lid) en hij die wordt vervolgd wegens onopzettelijke doding in het kader van een verkeersongeval tot meer dan het dubbele, namelijk vijf jaar (artikel 419, tweede lid), terwijl de fout van beide personen eenzelfde onopzettelijk karakter heeft en aanleiding geeft tot eenzelfde gevolg, namelijk een overlijden, waarbij de tweede categorie bovendien een straf kan oplopen waardoor de strafuitvoering wordt beoordeeld door de strafuitvoeringsrechtbank terwijl dat niet het geval is voor de eerste categorie, en dat de omstandigheid dat het gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid kadert in een verkeersongeval geen redelijke verantwoording biedt voor dit onderscheid in bestrafing.

GRONDWET - Art. 11 - Gelijkeheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verkeersongeval - Verantwoording voor verschil - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWET - Art. 11 - Gelijkeheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verkeersongeval - Verantwoording voor verschil - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Gelijkeheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verantwoording voor verschil

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Gelijkeheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verantwoording voor verschil

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Il y a lieu de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle, concernant la violation éventuelle des articles 10 et 11 de la Constitution par l'article 419 du Code pénal, dans la mesure où une personne poursuivie pour homicide involontaire ne peut être condamnée qu'à une peine maximale d'emprisonnement de deux ans (article 419, alinéa 1er) et où une personne poursuivie pour homicide involontaire dans le contexte d'un accident de la circulation peut être condamnée à plus du double de cette peine, soit cinq ans (article 419, alinéa 2), alors que la faute de ces deux personnes présente le même caractère involontaire et entraîne la même conséquence, à savoir la mort, la seconde catégorie pouvant en outre encourir une peine dont l'exécution sera appréciée par le tribunal de l'application des peines alors que tel n'est pas le cas pour la première catégorie, et que le contexte d'accident de la circulation routière dans lequel survient le manque de prévoyance ou de précaution ne fournit pas une justification raisonnable à cette différence de sanction.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Principe d'égalité - Sanction prononcée du chef d'homicide involontaire - Accident de roulage - Justification de la différence existante - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Principe d'égalité - Sanction prononcée du chef d'homicide involontaire - Accident de roulage - Justification de la différence existante - Question préjudicielle à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Principe d'égalité - Sanction prononcée du chef d'homicide involontaire - Justification de la différence existante

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Principe d'égalité - Sanction prononcée du chef d'homicide involontaire - Justification de la différence existante

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Gelijkheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verantwoording voor verschil

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Gelijkheidsbeginsel - Bestrafing onopzettelijke doding - Verantwoording voor verschil

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Verkeersongeval - Gelijkheidsbeginsel - Bestrafing - Verantwoording voor verschil - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Onopzettelijk toebrengen van verwondingen en onopzettelijk doden - Verkeersongeval - Gelijkheidsbeginsel - Bestrafing - Verantwoording voor verschil - Prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1, 3°, en § 2, eerste lid Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Principe d'égalité - Sanction prononcée du chef d'homicide involontaire - Justification de la différence existante

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Principe d'égalité - Sanction prononcée du chef d'homicide involontaire - Justification de la différence existante

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Accident de roulage - Principe d'égalité - Sanction - Justification de la différence existante - Question préjudicielle posée à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Involontaires - Accident de roulage - Principe d'égalité - Sanction - Justification de la différence existante - Question préjudicielle posée à la Cour constitutionnelle

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 26, § 1er, 3°, et § 2, al. 1er Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Krachtens artikel 36 van het besluit van de Waalse regering van 4 juli 2002 tot bepaling van de algemene voorwaarden voor de exploitatie van inrichtingen bedoeld in het decreet van 11 maart 1999 betreffende de milieuvergunning wordt, indien het bijzondere geluid van een inrichting impulsieve geluiden vertoont, een correctieterm van vijf decibel (1) toegepast op de meetintervallen van het bijzondere geluid, die door die impulsieve geluiden worden gekenmerkt; het begrip meetintervallen is niet het begrip dat artikel 19 van het besluit omschrijft onder de benaming "meetinterval", in de zin van een tijdsinterval; artikel 36 heeft betrekking op een afstand tussen twee meetgegevens, wat in decibels wordt berekend en niet in seconden; geen enkele bepaling bepaalt dat de correctieterm van vijf decibel moet worden verminderd of gewogen op grond van het aantal impulsieve geluiden van een seconde die tijdens een waarnemingsuur werden geregistreerd (2). (1) Volgens Wikipedia: "une valeur exprimée en dB (A) est l'évaluation en décibels d'un niveau sonore avec la pondération A de la norme CEI 61672-1 "Électroacoustique – Sonomètres", établie pour tenir compte de la sensibilité moyenne, à un faible volume sonore, des personnes ayant une audition considérée comme normale, pour chaque bande de fréquences. La pondération A sert fréquemment pour l'évaluation de la sonie des bruits environnementaux (...), pour obtenir un résultat qui reflète mieux la manière dont les humains entendent. Des lois et règlements font référence à la pondération "A" pour exprimer des valeurs de niveau sonore". (2) Volgens de eiseres mag de correctie van 5 dB(A) niet worden toegepast indien gedurende de "waarnemingsperiode" van een uur minder dan 3.600 impulsieve geluiden worden geregistreerd (dus indien geen impulsief geluid optreedt voor elk van de 3.600 seconden waarin de meting wordt verricht). Zij heeft hieruit afgeleid dat "indien het aantal impulsieve geluiden minder dan die 3.600 bedraagt, de correctieterm noodzakelijkerwijs minder dan 5dB (A) bedraagt", maar ze heeft niet vermeld uit welke bepaling zou volgen dat er in dat geval geen correctieterm moet worden toegepast of dat die naar evenredigheid moet worden verminderd. Krachtens artikel 3.8 van de ISO 2923-norm is het impulsief geluid: "un bruit durant moins d'une seconde se produisant comme

En vertu de l'article 36 de l'arrêté du gouvernement wallon du 4 juillet 2002 fixant les conditions générales d'exploitation des établissements visés par le décret du 11 mars 1999 relatif au permis d'environnement, dans le cas où le bruit particulier d'un établissement comporte des bruits impulsifs, un terme correctif de cinq décibels (1) est appliqué aux intervalles de mesures du bruit particulier, caractérisés par ces bruits impulsifs; la notion d'intervalles de mesures ne s'identifie pas à celle que l'article 19 de l'arrêté définit, sous l'appellation « intervalle de mesurage », comme un intervalle de temps; l'article 36 vise un écart entre deux données de mesures, ce qui se calcule en décibels et non en secondes; aucune disposition ne prévoit que le terme correctif de cinq décibels doive être réduit ou pondéré en fonction du nombre de bruits impulsifs d'une seconde, qui ont été enregistrés au cours d'une heure d'observation (2). (1) Selon Wikipedia, « une valeur exprimée en dB (A) est l'évaluation en décibels d'un niveau sonore avec la pondération A de la norme CEI 61672-1 "Électroacoustique – Sonomètres", établie pour tenir compte de la sensibilité moyenne, à un faible volume sonore, des personnes ayant une audition considérée comme normale, pour chaque bande de fréquences. La pondération A sert fréquemment pour l'évaluation de la sonie des bruits environnementaux (...), pour obtenir un résultat qui reflète mieux la manière dont les humains entendent. Des lois et règlements font référence à la pondération "A" pour exprimer des valeurs de niveau sonore ». (2) À suivre la demanderesse, la correction de 5 dB(A) ne peut s'appliquer si moins de 3.600 bruits impulsifs sont relevés durant la « période d'observation » d'une heure (soit si un bruit impulsif n'apparaît pas pour chacune des 3.600 secondes où la mesure est effectuée). Elle en a déduit que « si le nombre de bruits impulsifs est inférieur à ces 3.600, la pénalité est forcément inférieure à 5dB (A) » mais elle n'a pas indiqué de quelle disposition il résulterait qu'il faut dans ce cas n'appliquer aucune pénalité ou la réduire proportionnellement. Aux termes de l'art. 3.8 de la Norme internationale ISO 2923, le bruit impulsif est un « bruit durant moins d'une seconde se produisant comme un événement isolé ou comme une série d'événements dont la fréquence de répétition est inférieure à 15 fois par seconde. La

un événement isolé ou comme une série d'événements dont la fréquence de répétition est inférieure à 15 fois par seconde. La présence d'un bruit impulsif doit être déterminée par l'obtention de la différence entre le niveau de pression acoustique continu équivalent avec la pondération temporelle I et celui avec la pondération temporelle F. Si la différence dépasse 2 dB, la présence d'un bruit impulsif peut être présumée".

présence d'un bruit impulsif doit être déterminée par l'obtention de la différence entre le niveau de pression acoustique continu équivalent avec la pondération temporelle I et celui avec la pondération temporelle F. Si la différence dépasse 2 dB, la présence d'un bruit impulsif peut être présumée » (M.N.B).

MILIEURECHT - Wallonië - Exploitatatievoorwaarden van inrichtingen - Bijzonder geluid van een inrichting - Correctieterm - Door impulsieve geluiden gekenmerkte meetintervallen

- Artt. 19, 35 en 36 B.W.Reg. 4 juli 2002 (III) tot bepaling van de lijst van de aan een milieueffectstudie onderworpen projecten en van de ingedeelde installaties en activiteiten die een risico voor de bodem vormen

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Wallonie - Conditions d'exploitation des établissements - Bruit particulier d'un établissement - Terme correctif - Intervalles de mesures caractérisés par des bruits impulsifs

- Art. 19, 35 et 36 A.Gouv.w. du 4 juillet 2002 (III) arrêtant la liste des projets soumis à étude d'incidences et des installations et activités classées ou des installations ou des activités présentant un risque pour le sol

P.20.0736.N

5 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210105.2N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM verbiedt de rechter een herstelmaatregel te bevelen die kennelijk onredelijk is; hierbij dient hij na te gaan of het voordeel van de bevolen herstelmaatregel voor het behoud van een goede ruimtelijke ordening opweegt tegen de last die daaruit voortvloeit voor de overtreder; het bevolen herstel moet evenredig zijn met de in concreto vastgestelde aantasting van de ruimtelijke ordening en de maatregel moet redelijk blijven in vergelijking tot de last die hij voor de betrokkene meebrengt (1). (1) Zie Cass. 5 februari 2019, AR P.17.0756.N, AC 2019, nr. 65; Cass. 5 januari 2016, AR P.14.1754.N, AC 2016, nr. 3; Cass. 24 november 2009, AR P.09.0278.N, AC 2009, nr. 689.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Beoordeling door de rechter

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Beoordeling door de rechter

L'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme interdit au juge d'ordonner une mesure de réparation qui est manifestement déraisonnable; à cette fin, il doit examiner si l'intérêt de la mesure de réparation ordonnée en faveur du maintien d'un bon aménagement du territoire compense la charge qui en résulte pour le contrevenant; la réparation ordonnée doit être proportionnelle à l'atteinte portée à l'aménagement du territoire constatée in concreto et la mesure doit rester raisonnable comparativement à la charge qui en résulte pour la personne concernée (1). (1) Voir Cass. 5 février 2019, RG P.17.0756.N, Pas. 2019, n° 65 ; Cass. 5 janvier 2016, RG P.14.1754.N, Pas. 2016, n° 3 ; Cass. 24 novembre 2009, RG P.09.0278.N, Pas. 2009, n° 689.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier Protocole additionnel à la Convention, article 1er - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Appréciation par le juge

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Appréciation par le juge

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of een herstelmaatregel evenredig is met de in concreto vastgestelde aantasting van de ruimtelijke ordening en of uit de vergelijking tussen het voordeel voor de ruimtelijke ordening dat volgt uit die maatregel en de voor de betrokkene veroorzaakte last niet volgt dat de herstelmaatregel kennelijk onredelijk is; bij die beoordeling kan de rechter de aard van en de wijze waarop het stedenbouwkundige misdrijf werd gepleegd dat tot de herstelmaatregel aanleiding geeft, het flagrante karakter van het misdrijf en de doelbewustheid waarmee het werd gepleegd, mee in overweging nemen.

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Stedenbouw - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Criteria

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Beoordeling door de rechter - Criteria

Le juge apprécie souverainement en fait si la mesure de réparation est proportionnelle à l'atteinte portée à l'aménagement du territoire constatée in concreto et s'il ne résulte pas, de la comparaison faite entre l'avantage procuré à l'aménagement du territoire par cette mesure et la charge imposée à la personne concernée, que la mesure de réparation est manifestement déraisonnable; le juge peut également tenir compte, dans cette appréciation, de la nature de l'infraction urbanistique qui a donné lieu à la mesure de réparation, de la manière dont cette infraction a été commise, de l'état de flagrance et de la préméditation éventuels.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Urbanisme - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Critères

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Appréciation par le juge - Critères

P.20.0771.F

26 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210526.2F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer tegen een bij verstek gewezen vonnis geen hoger beroep is ingesteld door het openbaar ministerie, kan het appelgerecht dat uitspraak doet over de hogere beroepen van de beklaagde en van het openbaar ministerie tegen het vonnis op verzet, de toestand van de beklaagde, zoals deze uit het verstekvonnis volgt, niet verzwaren (1). (1) Cass. 19 februari 2020, AR P.19.1247.F, AC 2020, nr. 144.

VERZET - Strafzaken - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet

Lorsqu'un jugement rendu par défaut n'a pas été frappé d'appel par le ministère public, la juridiction d'appel statuant sur les appels du prévenu et du ministère public contre le jugement rendu sur opposition ne peut aggraver la situation du prévenu telle qu'elle résulte du jugement par défaut (1). (1) Cass. 19 février 2020, RG P.19.1247.F, Pas. 2020, n° 144.

OPPOSITION - Matière répressive - Jugement par défaut non frappé d'appel par le ministère public - Jugement rendu sur opposition - Appel du ministère public - Effet relatif de l'opposition

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Jugement par défaut non frappé d'appel par le ministère public - Jugement rendu sur opposition - Appel du ministère public - Effet relatif de l'opposition

Indien de verstekbeslissing als hoofdstraf een gevangenisstraf inhoudt en de appelrechters op het hoger beroep tegen de op verzet gewezen beslissing die straf vervangen door een werkstraf, verzwakt de door die rechters vastgestelde staat van herhaling van de beklaagde zijn toestand niet.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet - Vervanging van de hoofdgevangenisstraf door een werkstraf - Staat van wettelijke herhaling voor het eerst vastgesteld in hoger beroep - Wettigheid

STRAF - Zwaarste straf - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet - Vervanging van de hoofdgevangenisstraf door een werkstraf - Staat van wettelijke herhaling voor het eerst vastgesteld in hoger beroep - Wettigheid

VERZET - Strafzaken - Verstekvonnis zonder hoger beroep van het openbaar ministerie - Vonnis op verzet - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Relatieve werking van het verzet - Vervanging van de hoofdgevangenisstraf door een werkstraf - Staat van wettelijke herhaling voor het eerst vastgesteld in hoger beroep - Wettigheid

Si la décision rendue par défaut comporte à titre de peine principale une peine d'emprisonnement et que, statuant sur l'appel de la décision rendue sur opposition, les juges d'appel remplacent cette peine par une peine de travail, la constatation par ces juges de l'état de récidive du prévenu n'aggrave pas sa situation.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Jugement par défaut non frappé d'appel par le ministère public - Jugement rendu sur opposition - Appel du ministère public - Effet relatif de l'opposition - Remplacement de la peine principale d'emprisonnement par une peine de travail - Constatation de l'état de récidive pour la première fois en degré d'appel - Légalité

PEINE - Peine la plus forte - Jugement par défaut non frappé d'appel par le ministère public - Jugement rendu sur opposition - Appel du ministère public - Effet relatif de l'opposition - Remplacement de la peine principale d'emprisonnement par une peine de travail - Constatation de l'état de récidive pour la première fois en degré d'appel - Légalité

OPPOSITION - Matière répressive - Jugement par défaut non frappé d'appel par le ministère public - Jugement rendu sur opposition - Appel du ministère public - Effet relatif de l'opposition - Remplacement de la peine principale d'emprisonnement par une peine de travail - Constatation de l'état de récidive pour la première fois en degré d'appel - Légalité

P.20.0817.N

12 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.6](#)

AC nr. ...

De rechter die een beklaagde schuldig verklaart aan de opslag van afvalstoffen in strijd met artikel 12, § 1, Materialendecreet omkleedt die beslissing slechts regelmatig met redenen in overeenstemming met de artikelen 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering indien hij niet enkel melding maakt van artikel 12, § 1, Materialendecreet en artikel 16.6.3, § 1, eerste lid, DABM, maar ook van de specifieke voorschriften van het Materialendecreet of de uitvoeringsbesluiten die zijn overtreden.

MILIEURECHT - Materialendecreet - Opslag van afvalstoffen - Vermelding van de op het ogenblik van de uitspraak geldende wetsbepalingen - Vermelding in de beslissing van de specifiek overtreden bepalingen - Draagwijdte

- Art. 12, § 1 Decr. VI. Overheid 23 december 2011 betreffende

Le juge qui déclare un prévenu coupable du dépôt de déchets contraire à l'article 12, § 1er, du décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 ne motive régulièrement sa décision, conformément aux articles 195, alinéa 1er, et 211 du Code d'instruction criminelle, que s'il fait mention, non seulement des articles 12, § 1er, du décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 et 16.6.3, § 1er, alinéa 1er, du DABM, mais aussi des prescriptions spécifiques du décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 ou de ses arrêtés d'exécution qui ont été enfreintes.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 relatif à la gestion durable de cycles de matériaux et de déchets - Dépôt de déchets - Mention des dispositions légales applicables au moment de la décision - Mention des dispositions spécifiques enfreintes dans la décision - Portée

- Art. 12, § 1er Décr. Rég. fl. du 23 décembre 2011

het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 16.6.3, § 1 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvordering - Milieurecht - Materialendecreet - Opslag van afvalstoffen - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Vermelding in de beslissing van de specifiek overtreden bepalingen - Draagwijdte

- Art. 12, § 1 Decr. VI. Overheid 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 16.6.3, § 1 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Milieurecht - Materialendecreet - Opslag van afvalstoffen - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Vermelding in de beslissing van de specifiek overtreden bepalingen - Draagwijdte

- Art. 12, § 1 Decr. VI. Overheid 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
- Art. 16.6.3, § 1 Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 16.6.3, § 1er Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action publique - Droit de l'environnement - Décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 relatif à la gestion durable de cycles de matériaux et de déchets - Dépôt de déchets - Mention des dispositions légales applicables - Mention des dispositions spécifiques enfreintes dans la décision - Portée

- Art. 12, § 1er Décr. Rég. fl. du 23 décembre 2011

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 16.6.3, § 1er Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Droit de l'environnement - Décret de la Région flamande du 23 décembre 2011 relatif à la gestion durable de cycles de matériaux et de déchets - Dépôt de déchets - Mention des dispositions légales applicables - Mention des dispositions spécifiques enfreintes dans la décision - Portée

- Art. 12, § 1er Décr. Rég. fl. du 23 décembre 2011

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
- Art. 16.6.3, § 1er Décr. Comm. fl. du 5 avril 1995

Uit artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de hoven van beroep, volgt dat een veroordelende beslissing de wetsbepalingen moet vermelden die de feiten strafbaar stellen en die de toegepaste straffen bepalen en indien op het ogenblik van de beslissing de wetsbepalingen zijn opgeheven die de feiten op het ogenblik van het plegen ervan strafbaar stelden, dient de rechter ook de wetsbepalingen te vermelden op grond waarvan de feiten tot op het ogenblik van de beslissing strafbaar zijn gebleven; wanneer het arrest met betrekking tot de bewezen verklaarde feiten weliswaar melding maakt van de op het ogenblik van de feiten geldende wetsbepalingen en ook vaststelt dat deze feiten op het ogenblik van het arrest nog steeds strafbaar waren, maar dat het nalaat melding te maken van de op het ogenblik van het arrest geldende wetsbepalingen welke de vergunningsplicht instellen en welke het naleven van de milieuvoorwaarden opleggen, is de schuldigverklaring en veroordeling niet regelmatig met redenen omkleed (1). (1) Cass. 23 oktober 2019, AR P. 19.0610.F, AC 2019, nr. 539; Cass. 29 november 2016, AR P.14.1821.N, AC 2014, nr. 680; Cass. 2 september 2009, AR P.09.0338.F, AC 2009, nr. 466; Cass. 7 mei 2008, AR P.08.0176.N, AC 2008, nr. 277.

MILIEURECHT - Milieuvergunningsdecreet - Vergunningsplicht en naleving van de milieuvoorwaarden - Vermelding van de op het ogenblik van de uitspraak geldende wetsbepalingen - Wetswijziging - Vermelding in de beslissing - Draagwijdte

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Milieurecht - Milieuvergunningsdecreet - Vergunningsplicht en naleving van de milieuvoorwaarden - Werking van de wet in de tijd - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Wetswijziging - Vermelding in de beslissing - Draagwijdte

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Milieurecht - Milieuvergunningsdecreet - Vergunningsplicht en naleving van de milieuvoorwaarden - Werking van de wet in de tijd - Vermelding toepasselijke wetsbepalingen - Wetswijziging - Vermelding in de beslissing - Draagwijdte

Il résulte de l'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, qui, conformément à l'article 211 du Code d'instruction criminelle, est applicable aux cours d'appel, que toute décision de condamnation doit énoncer les dispositions légales en vertu desquelles les faits sont punissables et qui déterminent les peines appliquées et, si les dispositions légales en vertu desquelles les faits étaient punissables au moment de leur commission sont abrogées au moment de la décision, le juge est tenu d'indiquer également les dispositions légales en vertu desquelles les faits restent punissables au moment de la décision; lorsque l'arrêt, s'agissant des faits déclarés établis, mentionne effectivement les dispositions légales applicables au moment des faits et constate également que ceux-ci étaient toujours punissables au moment où l'arrêt a été rendu, mais omet de faire mention des dispositions légales qui instaurent l'obligation d'autorisation et imposent le respect des conditions environnementales applicables au moment où l'arrêt a été rendu, la déclaration de culpabilité et la condamnation ne sont pas régulièrement motivées (1). (1) Cass. 23 octobre 2019, RG P.19.0610.F, Pas. 2019, n° 539; Cass. 29 novembre 2016, RG P.14.1821.N, Pas. 2014, n° 680; Cass. 2 septembre 2009, RG P.09.0338.F, Pas. 2009, n° 466; Cass. 7 mai 2008, RG P.08.0176.N, Pas. 2008, n° 277.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret du Conseil flamand du 28 juin 1985 relatif à l'autorisation anti-pollution - Obligation d'autorisation et respect des conditions environnementales - Mention des dispositions légales applicables au moment de la décision - Modification légale - Mention dans la décision - Portée

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Droit de l'environnement - Décret du Conseil flamand du 28 juin 1985 relatif à l'autorisation anti-pollution - Obligation d'autorisation et respect des conditions environnementales - Application de la loi dans le temps - Mention des dispositions légales applicables - Modification légale - Mention dans la décision - Portée

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Droit de l'environnement - Décret du Conseil flamand du 28 juin 1985 relatif à l'autorisation anti-pollution - Obligation d'autorisation et respect des conditions environnementales - Application de la loi dans le temps - Mention des dispositions légales applicables - Modification légale - Mention dans la décision -

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Strafzaken - Milieurecht - Milieuvergunningendeceet - Vergunningsplicht en naleving van de milieuvoorwaarden - Vermelding van de op het ogenblik van de uitspraak geldende wetsbepalingen - Wetswijziging - Vermelding in de beslissing - Draagwijdte

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering

Portée

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Matière répressive - Droit de l'environnement - Décret du Conseil flamand du 28 juin 1985 relatif à l'autorisation anti-pollution - Obligation d'autorisation et respect des conditions environnementales - Mention des dispositions légales applicables au moment de la décision - Modification légale - Mention dans la décision - Portée

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle

P.20.0862.N

2 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210202.2N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 187, § 4, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat ten gevolge van het verzet de veroordeling bij verstek voor niet bestaande wordt gehouden, behoudens in de gevallen bedoeld in paragrafen 5 tot 7, waarbij paragraaf 6 betrekking heeft op het geval waarin het verzet als ongedaan wordt beschouwd; wanneer het verzet bij toepassing van artikel 187, § 6, Wetboek van Strafvordering als ongedaan wordt beschouwd, blijft de veroordelende beslissing bij verstek bestaan en behoudt het na het verzet aangetekende hoger beroep tegen die beslissing dan ook zijn voorwerp, ook al werd dit hoger beroep ingesteld vóór er uitspraak werd gedaan over het verzet, zodat het gerecht in hoger beroep, dat kennisneemt van een regelmatig ingesteld hoger beroep tegen het verstekvonnis waartegen verzet werd aangetekend dat ongedaan werd verklaard, uitspraak moet doen over de zaak zelf binnen de grenzen van de grieven die in het bij artikel 204 Wetboek van Strafvordering bepaalde verzoekschrift worden aangevoerd (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Samenloop tussen hoger beroep en verzet - Ongedaan verklaard verzet

- Art. 187, §§ 4, 5, 6 en 7 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Samenloop tussen hoger beroep en verzet

- Art. 187, §§ 4, 5, 6 en 7 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 187, § 4, du Code d'instruction criminelle, la condamnation par défaut sera mise à néant par suite de l'opposition sauf dans les cas visés aux paragraphes 5 à 7, le paragraphe 6 traitant de l'hypothèse où l'opposition est déclarée non avenue; lorsque l'opposition est déclarée non avenue en application de l'article 187, § 6, du Code d'instruction criminelle, la décision de condamnation rendue par défaut subsiste et l'appel interjeté contre celle-ci après l'introduction de l'opposition, conserve son objet même s'il a été interjeté avant qu'il ait été statué sur l'opposition, de sorte que, saisie d'un appel régulier du jugement par défaut frappé d'une opposition déclarée non avenue, la juridiction d'appel doit statuer sur la cause même, dans les limites des griefs invoqués dans la requête prévue à l'article 204 du même code (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Concours entre appel et opposition - Opposition déclarée non avenue

- Art. 187, § 4, 5, 6 et 7 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Concours entre appel et opposition

- Art. 187, § 4, 5, 6 et 7 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.20.0937.N

12 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210112.2N.3](#)

AC nr. ...

Artikel 6 EVRM noch het recht op een eerlijk proces beletten dat de appelrechter het debat over de ontvankelijkheid van het hoger beroep afsplitst van het debat over de grond van de zaak en uit die afsplitsing kan niet worden afgeleid dat het appelgerecht reeds over de ontvankelijkheid zou hebben beslist.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Debat over de ontvankelijkheid van het hoger beroep - Afsplitsing van het debat over de grond - Recht op een eerlijk proces - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Hoger beroep in strafzaken - Debat over de ontvankelijkheid van het hoger beroep - Afsplitsing van het debat over de grond - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Artikel 870 Gerechtelijk Wetboek en artikel 1353 oud Burgerlijk Wetboek zijn niet van toepassing op de bewijsregeling in strafzaken (1). (1) Cass. 25 oktober 2000, AR P.00.1260.F, AC 2000, nr. 575 (m.b.t. art. 1353 Burgerlijk Wetboek); Cass. 24 september 1999, AR D.98.0043.F, AC 1999, nr. 483 (m.b.t. art. 870 Gerechtelijk Wetboek).

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Toepasselijke wetsbepalingen

- Art. 870 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 1353 Oud Burgerlijk Wetboek

Ni l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni le droit à un procès équitable n'empêchent le juge d'appel de scinder le débat sur la recevabilité de l'arrêt et le débat au fond et il ne peut être déduit de cette scission que la juridiction d'appel aurait déjà pris une décision concernant la recevabilité.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Débat sur la recevabilité de l'appel - Scission du débat sur le fond - Droit à un procès équitable - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Appel en matière répressive - Débat sur la recevabilité de l'appel - Scission du débat sur le fond - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Les articles 870 du Code judiciaire et 1353 de l'ancien Code civil ne s'appliquent pas au régime de la preuve en matière répressive (1). (1) Cass. 25 octobre 2000, RG P.00.1260.F, Pas. 2000, n° 575 (concernant l'art. 1353 du Code civil); Cass. 24 septembre 1999, RG D.98.0043.F, Pas. 1999, n° 483 (concernant l'art. 870 du Code judiciaire).

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Dispositions légales applicables

- Art. 870 Code judiciaire
- Art. 1353 Ancien Code civil

Uit de bepaling van artikel 203, § 1, Wetboek van Strafvordering, volgt dat in beginsel hoger beroep wordt ingesteld door een verklaring van hoger beroep door de betrokkene of zijn advocaat op de griffie van de rechtbank die het vonnis heeft gewezen en deze vorm is op straffe van niet-ontvankelijkheid voorgeschreven en levert het bewijs op van het hoger beroep; indien een partij voorhoudt dat, hoewel uit griffiegegevens van het rechtcollege dat de beslissing heeft gewezen niet blijkt dat een verklaring van hoger beroep werd afgelegd, zij wel degelijk een dergelijke verklaring heeft afgelegd, staat het aan die partij die bewering te bewijzen, maar uit het enkele feit dat een partij aantoonst dat binnen de beroepstermijn opdracht aan een advocaat is gegeven om hoger beroep in te stellen en dat de burgerlijke partij daarvan is ingelicht, volgt niet dat de appelrechter moet aannemen dat er door die raadsman tijdig en regelmatig hoger beroep is ingesteld; de appelrechter oordeelt daar onaantastbaar over maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden aangenomen (1). (1) R. VERSTRAETEN en H. DEMETS, "De cassatieprocedure in strafzaken na de wet van 14 februari 2014: brengt vernieuwing ook verbetering?", NC 2015/5, pp. 347-389; J. VERBIST, "De hervorming van de cassatieprocedure in strafzaken", RW 2013-2014, pp. 1604-1614.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Hoger beroep in strafzaken - Bewijs van het hoger beroep - Draagwijdte

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Bewijs van het hoger beroep - Draagwijdte

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Appelrechter - Hoger beroep in strafzaken - Bewijs van het hoger beroep

- Art. 203, § 1 Wetboek van Strafvordering

Il résulte de la disposition de l'article 203, § 1er, du Code d'instruction criminelle qu'en principe, l'appel est interjeté par le biais d'une déclaration d'appeler, introduite par la personne concernée ou son avocat, au greffe du tribunal qui a rendu le jugement et que cette formalité est prescrite à peine de non-recevabilité et fournit la preuve de l'appel; lorsqu'une partie allègue avoir bel et bien fait une déclaration d'appeler, bien qu'il n'apparaisse pas des éléments disponibles au greffe de la juridiction qu'une telle déclaration a été faite, il appartient à cette partie de prouver cette allégation, mais il ne résulte pas du seul fait qu'une partie démontre avoir donné la mission à un avocat d'interjeter appel et en avoir informé la partie civile, que le juge d'appel doit admettre que ce conseil a interjeté appel régulièrement et en temps utile; le juge d'appel se prononce souverainement sur ce point mais la Cour vérifie cependant si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) R. VERSTRAETEN et H. DEMETS, «De cassatieprocedure in strafzaken na de wet van 14 februari 2014: brengt vernieuwing ook verbetering?», N.C. 2015/5, pp. 347-389; J. VERBIST, «De hervorming van de cassatieprocedure in strafzaken», R.W. 2013-2014, pp. 1604-1614.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Appel en matière répressive - Preuve de l'appel - Portée

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Preuve de l'appel - Portée

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Juge d'appel - Appel en matière répressive - Preuve de l'appel

- Art. 203, § 1er Code d'Instruction criminelle

De kamer van inbeschuldigingstelling kan niet, in het kader van de loutere controle van de regelmatigheid van de voorlopige hechtenis, de strafvervolgning niet-ontvankelijk verklaren in een eindbeslissing zonder artikel 235bis Wetboek van Strafvordering toe te passen, dat, in het kader van het ambtshalve onderzoek van de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek en met het oog op een goede rechtsbedeling, voorschrijft het debat te heropenen, alle partijen op te roepen en een debat op tegenspraak te houden, opdat in hetzelfde arrest over de voormelde controle uitspraak kan worden gedaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 21; het Hof heeft in een soortgelijke zaak, in twee opeenvolgende arresten, allereerst de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep van de procureur-generaal bij het hof van beroep te Brussel vastgesteld, in zoverre het was gericht tegen de beslissing over de voorlopige hechtenis waarin de invrijheidsstelling van de verweerder werd bevolen, en voor het overige de behandeling van de zaak uitgesteld tot na de verstrijksdatum van de bij artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn van twee maanden voor de neerlegging van de memorie, en heeft vervolgens het bestreden arrest vernietigd in zoverre het uitspraak doet over de regelmatigheid van de strafvordering (Cass. 23 december 2020 en 3 maart 2021, AR P.20.1247.F, niet gepubliceerd). (M.N.B.)

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Voorlopige hechtenis - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Ambtshalve toezicht op de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Vervolgingen niet ontvankelijk - Eindbeslissing

- Art. 235bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Toezicht op de regelmatigheid van de voorlopige hechtenis - Ambtshalve toezicht op de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Eindbeslissing

- Art. 235bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Allerlei - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Ambtshalve toezicht op de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Eindbeslissing

- Art. 235bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

Dans le cadre du seul contrôle de la régularité de la détention préventive, la chambre des mises en accusation ne peut déclarer les poursuites irrecevables, au terme d'une décision définitive, sans faire application de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle, lequel impose, dans le cadre du contrôle d'office de la régularité de l'instruction et en vue d'une bonne administration de la justice, une réouverture des débats, la convocation de toutes les parties et la tenue d'un débat contradictoire afin qu'il soit statué sur ledit contrôle, par un seul et même arrêt (1). (1) Voir les concl. du MP ; dans une affaire similaire, c'est par deux arrêts successifs que la Cour a tout d'abord constaté l'irrecevabilité du pourvoi du procureur général près la cour d'appel de Bruxelles en tant que dirigé contre la décision qui, statuant, sur la détention préventive, ordonne la mise en liberté du défendeur, et remis l'examen de la cause pour le surplus à une date postérieure à l'expiration du délai de deux mois prévu à l'article 429, al. 2, C.I.cr. pour le dépôt du mémoire, puis a cassé l'arrêt attaqué en ce qu'il statue sur la régularité de l'action publique (Cass. 23 décembre 2020 et 3 mars 2021, RG P.20.1247.F, inédits). (M.N.B.)

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Détention préventive - Contrôle par les juridictions d'instruction - Contrôle d'office de la régularité de l'instruction - Irrecevabilité des poursuites - Décision définitive

- Art. 235bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Contrôle de la régularité de la détention préventive - Contrôle d'office de la régularité de l'instruction - Irrecevabilité des poursuites - Décision définitive

- Art. 235bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Divers - Contrôle par les juridictions d'instruction - Contrôle d'office de la régularité de l'instruction - Irrecevabilité des poursuites - Décision définitive

- Art. 235bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

Tegen de eindbeslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling die, in het kader van het onderzoek van de regelmatigheid van de voorlopige hechtenis, de strafvervolgning niet-ontvankelijk verklaart, staat cassatieberoep open (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 21.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Toezicht op de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Eindbeslissing - Voorlopige hechtenis - Toezicht door de onderzoeksgerechten

- Art. 235bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Voorlopige hechtenis - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Eindbeslissing - Beslissing waartegen cassatieberoep openstaat

- Art. 235bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Eindbeslissing - Beslissing waartegen cassatieberoep openstaat

- Art. 235bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Allerlei - Toezicht door de onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het gerechtelijk onderzoek - Niet-ontvankelijkheid van de strafvordering - Eindbeslissing - Beslissing waartegen cassatieberoep openstaat

- Art. 235bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Artikel 31 Voorlopige Hechteniswet staat enkel cassatieberoep toe tegen beslissingen die de voorlopige hechtenis handhaven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 21.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Voorlopige hechtenis - Andere beslissingen dan die welke de voorlopige hechtenis handhaven

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Andere

La décision définitive de la chambre des mises en accusation, dans le cadre du contrôle de la régularité de la détention préventive, de déclarer les poursuites irrecevables peut faire l'objet d'un pourvoi en cassation (1). (solution implicite) (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Contrôle de la régularité de l'instruction - Irrecevabilité des poursuites - Décision définitive - Détention préventive - Contrôle par les juridictions d'instruction

- Art. 235bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

INSTRUCTION EN MATIÈRE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Détention préventive - Contrôle par les juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité de l'instruction - Irrecevabilité des poursuites - Décision définitive - Décision pouvant faire l'objet d'un pourvoi en cassation

- Art. 235bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Contrôle par les juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité de l'instruction - Irrecevabilité des poursuites - Décision définitive - Décision pouvant faire l'objet d'un pourvoi en cassation

- Art. 235bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Divers - Contrôle par les juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité de l'instruction - Irrecevabilité des poursuites - Décision définitive - Décision pouvant faire l'objet d'un pourvoi en cassation

- Art. 235bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

L'article 31 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive n'autorise le pourvoi en cassation que contre les décisions par lesquelles la détention est maintenue (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Détention préventive - Décisions autres que celles par lesquelles la détention est maintenue

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Décisions autres

beslissingen dan die welke de voorlopige hechtenis handhaven - Ontvankelijkheid

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

que celles par lesquelles la détention est maintenue - Recevabilité

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.20.0965.F

24 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.20](#)

AC nr. ...

In tegenstelling tot de vernietigingsbeslissing van de Raad van State die de vernietigde akte uit de rechtsorde schrapte, heeft de beslissing om de nietigverklaring van de reglementaire akte te verwerpen geen kracht van gewijsde erga omnes; aldus dienen, met toepassing van artikel 159 Grondwet, de hoven en rechtbanken in het kader van het hun voorgelegde geschil na te gaan of deze akte in overeenstemming is met de wet (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 135.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Overeenstemming van besluiten en verordeningen met de wet - Toezicht door hoven en rechtbanken - Verwerpingsarrest van de Raad van State - Gezag van gewijsde

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

RAAD VAN STATE - Vernietigingsgeschillen - Verwerpingsarrest - Gezag van gewijsde - Draagwijdte - Toezicht door hoven en rechtbank op de wettigheid van de besluiten en de verordeningen - Verplichting

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Allerlei - Raad van State - Vernietigingsgeschillen - Verwerpingsarrest

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

Krachtens artikel 14ter Wet Raad van State kan de Raad van State, indien uitzonderlijke redenen het rechtvaardigen, die gevolgen van de vernietigde akte of van het vernietigde reglement aanwijzen die als voorlopig gehandhaafd moeten worden beschouwd voor de termijn die dit rechtscollege vaststelt (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 135.

RAAD VAN STATE - Vernietigingsgeschillen - Vernietigingsarrest - Artikel 14ter wet Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

Contrairement à la décision d'annulation rendue par le Conseil d'Etat qui fait disparaître l'acte annulé de l'ordonnancement juridique, la décision de rejet de l'annulation de l'acte réglementaire n'a pas autorité de chose jugée erga omnes; ainsi, en application de l'article 159 de la Constitution, il appartient aux cours et tribunaux de vérifier dans le cadre du litige dont ils sont saisis si cet acte est conforme aux lois (1). (1) Voir les concl. écrites et « dit en substance » du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Conformité à la loi des arrêtés et règlements - Vérification par les cours et tribunaux - Arrêt de rejet par le Conseil d'Etat - Autorité de chose jugée

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSEIL D'ETAT - Contentieux d'annulation - Arrêt de rejet - Autorité de chose jugée - Portée - Vérification par les cours et tribunal de la légalité des arrêtés et règlement - Obligation

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Divers - Conseil d'Etat - Contentieux d'annulation - Arrêt de rejet

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

En vertu de l'article 14ter des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, si des raisons exceptionnelles le justifient, le Conseil d'Etat peut indiquer ceux des effets de l'acte ou du règlement annulés qui doivent être considérés comme maintenus provisoirement pour le délai que la juridiction détermine (1). (1) Voir les concl. écrites et « dit en substance » du MP.

CONSEIL D'ETAT - Contentieux d'annulation - Arrêt d'annulation - Article 14ter des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

De legaliteitsvereiste voortvloeiend uit artikel 12, tweede lid, Grondwet, volgens hetwelk niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vormen die ze voorschrijft, wordt niet vervuld ingeval de Raad van State de gevolgen van een onwettige reglementaire akte behoudt bij toepassing van artikel 14ter Wet Raad van State (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 135.

GRONDWET - Art. 12 - Artikel 12, tweede lid - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Toezicht door hoven en rechtbank op de wettigheid van de besluiten en de verordeningen - Strafzaken - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973
- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Overeenstemming van besluiten en verordeningen met de wet - Toezicht door hoven en rechtbanken - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

GRONDWET - Art. 12 - Artikel 12, tweede lid - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Toezicht door hoven en rechtbank op de wettigheid van de besluiten en de verordeningen - Strafzaken - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973
- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

RAAD VAN STATE - Vernietigingsgeschillen - Vernietigingsarrest - Artikel 14ter wet Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Toezicht door hoven en rechtbank op de wettigheid van de besluiten en de verordeningen - Strafzaken - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

L'exigence de légalité résultant de l'article 12, alinéa 2, de la Constitution selon lequel nul ne peut être poursuivi que dans les cas prévus par la loi, et dans les formes qu'elle prescrit n'est pas rencontrée par le maintien des effets par le Conseil d'Etat d'un acte réglementaire illégal en application de de l'article 14ter des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat (1). (1) Voir les concl. écrites et « dit en substance » du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Article 12, alinéa 2 - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Vérification par les cours et tribunal de la légalité des arrêtés et règlement - Matière répressive - Principe de légalité en matière pénale

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973
- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Conformité à la loi des arrêtés et règlements - Vérification par les cours et tribunaux - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Principe de légalité en matière pénale

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Article 12, alinéa 2 - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Vérification par les cours et tribunal de la légalité des arrêtés et règlement - Matière répressive - Principe de légalité en matière pénale

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973
- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSEIL D'ETAT - Contentieux d'annulation - Arrêt d'annulation - Article 14ter des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Vérification par les cours et tribunal de la légalité des arrêtés et règlement - Matière répressive - Principe de légalité en matière pénale

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

Het door artikel 159 Grondwet gewaarborgde legaliteitsbeginsel ligt in de lijn van een geheel van algemene rechtsbeginselen met grondwettelijke waarde, waaronder ook het rechtszekerheidsbeginsel, en om de rechtszekerheid te vrijwaren en te vermijden dat bestaande rechtstoestanden door de nietigverklaring zouden worden aangetast, werd aan de Raad van State de bevoegdheid toegekend om zijn vernietigingsarresten in de tijd aan te passen; wanneer het echter gaat over de beoordeling van de strafvordering, moet de door artikel 159 opgelegde regel worden gecombineerd met artikel 12, tweede lid, Grondwet, volgens hetwelk niemand kan worden vervolgd dan in de gevallen die de wet bepaalt en in de vormen die ze voorschrijft (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 135.

RAAD VAN STATE - Vernietigingsgeschillen - Vernietigingsarrest - Artikel 14ter wet Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Draagwijdte - Overeenstemming van besluiten en verordeningen met de wet - Toezicht door hoven en rechtbanken - Strafzaken - Rechtszekerheidsbeginsel - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

GRONDWET - Art. 12 - Artikel 12, tweede lid - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Draagwijdte - Strafzaken - Rechtszekerheidsbeginsel - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Overeenstemming van besluiten en verordeningen met de wet - Toezicht door hoven en rechtbanken - Strafzaken - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Rechtszekerheidsbeginsel - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

Le principe de légalité garanti par l'article 159 de la Constitution s'inscrit dans un ensemble de principes généraux du droit à valeur constitutionnelle, parmi lesquels figure le principe de la sécurité juridique, et c'est aux fins de préserver la sécurité juridique en évitant de mettre à mal, par l'effet de l'annulation, des situations juridiques acquises, que le Conseil d'Etat s'est vu conférer un pouvoir de modulation dans le temps de ses arrêts d'annulation; toutefois, lorsqu'il s'agit du jugement de l'action publique, la règle édictée par l'article 159 doit se combiner avec l'article 12, alinéa 2, de la Constitution, selon lequel nul ne peut être poursuivi que dans les cas prévus par la loi, et dans les formes qu'elle prescrit (1). (1) Voir les concl. écrites et « dit en substance » du MP.

CONSEIL D'ETAT - Contentieux d'annulation - Arrêt d'annulation - Article 14ter des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Portée - Conformité à la loi des arrêtés et règlements - Vérification par les cours et tribunaux - Matière répressive - Principe de sécurité juridique - Principe de légalité en matière pénale

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Article 12, alinéa 2 - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Portée - Matière répressive - Principe de sécurité juridique - Principe de légalité en matière pénale

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Conformité à la loi des arrêtés et règlements - Vérification par les cours et tribunaux - Matière répressive - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Principe de sécurité juridique - Principe de légalité en matière pénale

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

GRONDWET - Art. 12 - Artikel 12, tweede lid - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Draagwijdte - Strafzaken - Rechtszekerheidsbeginsel - Legaliteitsbeginsel in strafzaken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel met grondwettelijke waarde - Legaliteitsbeginsel in strafzaken - Rechtszekerheidsbeginsel - Samenhang - Strafzaken - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Overeenstemming van besluiten en verordeningen met de wet - Toezicht door hoven en rechtbanken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Algemeen rechtsbeginsel met grondwettelijke waarde - Rechtszekerheidsbeginsel - Legaliteitsbeginsel in strafzaken - Samenhang - Strafzaken - Vernietigingsarrest van de Raad van State - Behoud van de gevolgen van de vernietigde akte - Overeenstemming van besluiten en verordeningen met de wet - Toezicht door hoven en rechtbanken

- Artt. 12, tweede lid, en 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 14ter Wetten op de Raad van State, gecoördineerd bij KB van 12 januari 1973

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Article 12, alinéa 2 - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Portée - Matière répressive - Principe de sécurité juridique - Principe de légalité en matière pénale

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit à valeur constitutionnelle - Principe de légalité en matière pénale - Principe de sécurité juridique - Articulation - Matière répressive - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Conformité à la loi des arrêtés et règlements - Vérification par les cours et tribunaux]

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe général du droit à valeur constitutionnelle - Principe de sécurité juridique - Principe de légalité en matière pénale - Articulation - Matière répressive - Arrêt d'annulation du Conseil d'Etat - Maintien des effets de l'acte annulé - Conformité à la loi des arrêtés et règlements - Vérification par les cours et tribunaux]

- Art. 12, al. 2, et 159 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 14ter Lois sur le Conseil d'Etat, coordonnées par A.R. du 12 janvier 1973

Artikel 10.1.3°, Wegverkeersreglement verplicht elke bestuurder van een voertuig om zijn snelheid zodanig te regelen dat hij kan stoppen voor een hindernis die kan worden voorzien en een hindernis is onvoorzienbaar wanneer het opduiken of juist inschatten ervan voor elke normale, voorzichtige en redelijke persoon onmogelijk is; de hindernis die een bestuurder op voorhand heeft waargenomen en die overeenstemt met die waarneming, is voor hem in de regel niet onvoorzienbaar en de bestuurder die een dergelijke hindernis wil voorbijrijden, moet alle nodige voorzorgsmaatregelen treffen opdat hij dit redelijkerwijze kan doen zonder een ongeval te veroorzaken en hij dient zijn rijgedrag aan te passen aan de aard van de waargenomen hindernis en moet zo nodig stoppen om zich te verzekeren van een veilige doortocht; de rechter oordeelt op grond van de concrete omstandigheden die hij vaststelt onaantastbaar of een hindernis voorzienbaar is maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Wegverkeer - Wegverkeersreglement - Reglementsbepalingen - Artikel 10 - Artikel 10.1.3° - Snelheid - Voorzienbare hindernis

- Art. 10.1.3° KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 10 - Artikel 10.1.3° - Snelheid - Voorzienbare hindernis

- Art. 10.1.3° KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

.....
Zonder inschrijving wegens valsheid is een cassatiemiddel onontvankelijk als het opkomt tegen de authentieke vaststellingen van het proces-verbaal van een terechtzitting (1). (1) Cass. 25 april 1984, AR 3576, AC 1983-84, nr. 494.

BETICHTING VAN VALSHEID - Authentieke akten - Proces-verbaal van terechtzitting - Cassatiemiddel - Ontvankelijkheid

L'article 10.1.3° du code de la route oblige tout conducteur à régler sa vitesse de manière à pouvoir s'arrêter devant un obstacle prévisible, un obstacle étant imprévisible lorsque sa survenance ou son évaluation correcte est impossible pour toute personne normale, prudente et raisonnable; l'obstacle qu'un conducteur a observé à l'avance et qui correspond à cette observation n'est, en principe, pas imprévisible et le conducteur qui souhaite contourner un tel obstacle doit prendre toutes les mesures de précaution nécessaires pour pouvoir raisonnablement le faire sans causer d'accident, doit adapter son comportement au volant à la nature de l'obstacle observé et doit, si nécessaire, s'arrêter afin de s'assurer que le passage est sûr; le juge apprécie souverainement, sur la base des circonstances concrètes qu'il constate, si un obstacle est prévisible, mais la Cour vérifie cependant si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Roulage - Code de la route - Dispositions réglementaires - Article 10 - Article 10.1.3° - Vitesse - Obstacle prévisible

- Art. 10, § 1er, 3° A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 10 - Article 10.1.3° - Vitesse - Obstacle prévisible

- Art. 10, § 1er, 3° A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

.....
Sans inscription en faux, un moyen de cassation est irrecevable s'il est dirigé contre les constatations authentiques du procès-verbal d'audience (1). (1) Cass. 25 avril 1984, RG 3576, Pas. 1984, I, n° 494.

INSCRIPTION DE FAUX - Actes authentiques - Procès-verbal d'audience - Moyen de cassation - Recevabilité

Zonder inschrijving wegens valsheid is een cassatiemiddel onontvankelijk als het opkomt tegen de authentieke vaststellingen van het proces-verbaal van een terechtzitting (1). (1) Cass. 25 april 1984, AR 3576, AC 1984, nr. 494.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Algemeen - Middel gegrond op een bewering in strijd met de authentieke vaststellingen van het proces-verbaal van de terechtzitting - Geen betichting van valsheid - Ontvankelijkheid

Sans inscription en faux, un moyen de cassation est irrecevable s'il est dirigé contre les constatations authentiques du procès-verbal d'audience (1). (1) Cass. 25 avril 1984, RG 3576, Pas. 1984, n° 494.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Généralités - Moyen fondé sur une allégation contredisant les constatations authentiques du procès-verbal de l'audience - Absence d'inscription de faux - Recevabilité

P.20.0983.N

23 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210223.2N.12](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt in elke zaak afzonderlijk en aan de hand van de bijzondere omstandigheden ervan of er binnen een redelijke termijn is beslist over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolgning en bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de complexiteit van de zaak, het gedrag van de partijen en de bevoegde overheden, alsook het belang van de zaak voor die partijen (1); wanneer de strafvervolgning betrekking heeft op de regelgeving betreffende de ruimtelijke ordening, het milieu- of omgevingsrecht en de huisvesting, waar de herstellvordering een onderdeel is van de strafvordering in de ruime zin, kan de strafrechter bij de beoordeling van de redelijkheid van de termijn van de strafvervolgning rekening houden met de mogelijkheden die aan de beklaagde werden toegekend om vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie van de wederrechtelijke toestand en behoudens wanneer de beklaagde ondubbelzinnig te kennen heeft gegeven niet vrijwillig tot herstel of regularisatie te zullen overgaan, houdt dit geen miskenning in van het recht van de beklaagde om niet mee te werken aan zijn vervolging, noch van zijn recht om niet vrijwillig over te gaan tot herstel of regularisatie zolang hij niet definitief is veroordeeld. (1) J. MEESE, "Redelijke termijn in strafzaken", Comm. Straf., pp. 7-15.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Redelijke termijn - Stedenbouw - Vrijwillig herstel of regularisatie van de wederrechtelijke toestand - Beoordeling door de rechter

Le juge apprécie, en chaque affaire séparément et à la lumière des circonstances particulières de chacune d'elles, s'il a été décidé d'engager des poursuites contre un prévenu dans un délai raisonnable et, dans le cadre de cette appréciation, le juge peut entre autres tenir compte de la complexité de la cause, de l'attitude des parties et des autorités compétentes, ainsi que de l'intérêt de la cause pour ces parties (1); lorsque les poursuites concernent la réglementation relative à l'aménagement du territoire, au droit de l'environnement et du logement, des domaines où la demande de réparation relève de l'action publique au sens large, le juge pénal peut, pour apprécier le caractère raisonnable du délai des poursuites pénales, tenir compte des possibilités accordées au prévenu pour procéder volontairement à la remise en état ou à la régularisation de la situation illégale et hormis lorsque le prévenu a indiqué, sans équivoque, ne pas souhaiter procéder volontairement à la remise en état ou à la régularisation, il ne peut être question d'une méconnaissance du droit du prévenu de ne pas contribuer aux poursuites dont il fait l'objet ni de son droit de ne pas procéder volontairement à la remise en état ou à la régularisation tant qu'il n'a pas été condamné à titre définitif. (1) J. MEESE, « Redelijke termijn in strafzaken », Comm. Straf., pp. 7-15.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Délai raisonnable - Urbanisme - Remise en état ou régularisation volontaire de la situation illégale - Appréciation par le juge

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand -
Betaling van een meerwaarde - Artikel 6, EVRM - Recht op een
eerlijk proces - Redelijke termijn - Vrijwillig herstel of
regularisatie van de wederrechtelijke toestand - Beoordeling
door de rechter

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue -
Conv. D.H., article 6 - Droit à un procès équitable - Délai
raisonnable - Remise en état ou régularisation volontaire de la
situation illégale - Appréciation par le juge

P.20.0998.N

26 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.2](#)

AC nr. ...

Hoewel het proces-verbaal van de rechtszitting in beginsel de vermeldingen bevat die nodig zijn om de regelmatigheid van de rechtspleging te kunnen beoordelen en bijgevolg ook vermeldingen kan bevatten betreffende het al dan niet instemmen door een beklaagde met probatievoorwaarden, kan een dergelijke vermelding ook worden opgenomen in het vonnis of arrest zelf; de in een vonnis of arrest opgenomen vaststellingen betreffende het verloop van de rechtszitting en onder meer betreffende het feit of een partij al dan niet een bepaalde verklaring heeft afgelegd, hebben bewijswaarde tot inschrijving wegens valsheid.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde -
Vaststellingen betreffende het verloop van de rechtszitting -
Vermeldingen in het vonnis of arrest

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE
VER - Probateuitstel - Vermelding in het vonnis of arrest -
Instemming door de beklaagde met probatievoorwaarden

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen -
Vaststellingen betreffende het verloop van de rechtszitting -
Vermeldingen in het vonnis of arrest

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen -
Regelmatigheid van de rechtspleging - Vermeldingen in het
vonnis of arrest - Proces-verbaal van de terechtzitting

Bien qu'en principe, le procès-verbal d'audience contienne les informations nécessaires à l'appréciation de la régularité de la procédure et puisse donc mentionner si le prévenu consent ou non aux conditions de probation, une telle mention peut également figurer dans le jugement ou l'arrêt; les constatations contenues dans un jugement ou un arrêt concernant le déroulement de l'audience et, entre autres, le fait qu'une partie ait fait ou non des déclarations déterminées, font foi jusqu'à inscription de faux.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante -
Constatations concernant le déroulement de l'audience - Mentions
du jugement ou de l'arrêt

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE -
Sursis probatoire - Mention dans le jugement ou l'arrêt -
Consentement du prévenu aux conditions de probation

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités -
Constatations concernant le déroulement de l'audience - Mentions
du jugement ou de l'arrêt

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités -
Régularité de la procédure - Mentions du jugement ou de l'arrêt -
Procès-verbal d'audience

P.20.1008.F

3 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210203.2F.17](#)

AC nr. ...

De oplichting strekt niet tot de bescherming van particulieren tegen hun eigen onbedachtzaamheid (1); aldus volstaat de verkrijging door de aannemer van een voorschot dat niet overeenstemt met de voortgang van de werken, terwijl de opdrachtgever voor de opvolging ervan moet instaan, op zich niet om het in artikel 496 Strafwetboek omschreven wanbedrijf te voltrekken (2). (1) Zie A. DE NAUW en Fr. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 1185.b, p. 923: "Le législateur n'a (...) pas entendu protéger l'imprudent ou le naïf. La protection des intérêts privés devant avant tout reposer sur la vigilance de chacun, il ne s'agissait pas de remplacer la prudence individuelle mais de venir à son aide contre les machinations réellement trompeuses (Rapport relatif au titre IX du livre II du Code pénal fait au nom de la Commission de la Justice de la Chambre des Représentants par E. PIRMEZ, Législation criminelle de la Belgique, tome III, Bruxelles, Bruylant, 1868, pp. 551-552, n° 39)". (2) "Louter leugenachtige beweringen, zelfs bij herhaling, leveren geen listige kunstgrepen op in de zin van artikel 496 Strafwetboek, indien ze niet gepaard gaan met uitwendige handelingen die er enige geloofwaardigheid aan verlenen" (Cass. 4 december 2012, AR P.12.0781.N, AC 2012, nr. 660; zie Cass. 21 januari 2014, AR P.12.1840.N, AC 2014, nr. 47; H.D. BOSLY en D. DILLENBOURG, "L'escroquerie", in Les infractions, Vol. 1 - Les infractions contre les biens, 2e uitg., Larcier, 2016, p. 302).

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Bedrieglijk middel - Listige kunstgreep - Begrip - Onbedachtzaamheid van het slachtoffer

- Art. 496 Strafwetboek

L'escroquerie n'est pas destinée à protéger les particuliers contre leur propre imprévoyance (1) ; ainsi, l'obtention par l'entrepreneur d'un acompte ne correspondant pas à l'avancement des travaux, alors qu'il appartient au maître de l'ouvrage d'en suivre le déroulé, ne réalise pas, en soi, le délit puni par l'article 496 du Code pénal (2). (1) Voir A. DE NAUW et Fr. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, n° 1185.b, p. 923 : « Le législateur n'a (...) pas entendu protéger l'imprudent ou le naïf. La protection des intérêts privés devant avant tout reposer sur la vigilance de chacun, il ne s'agissait pas de remplacer la prudence individuelle mais de venir à son aide contre les machinations réellement trompeuses (Rapport relatif au titre IX du livre II du Code pénal fait au nom de la Commission de la Justice de la Chambre des Représentants par E. PIRMEZ, Législation criminelle de la Belgique, tome III, Bruxelles, Bruylant, 1868, pp. 551-552, n° 39) ». (2) « De simples allégations mensongères, même répétées, ne constituent pas des manoeuvres frauduleuses au sens de l'article 496 du Code pénal, si elles ne sont pas associées à des agissements extrinsèques qui leur font foi » (Cass. 4 décembre 2012, RG P.12.0781.N, Pas. 2012, n° 660 ; voir Cass. 21 janvier 2014, RG P.12.1840.N, Pas. 2014, n° 47 ; H. D. BOSLY et D. DILLENBOURG, « L'escroquerie », in Les infractions, Vol. 1 - Les infractions contre les biens, 2ème éd., Larcier, 2016, p. 302).

ESCROQUERIE - Éléments constitutifs - Moyen frauduleux - Manoeuvre frauduleuse - Notion - Imprévoyance de la victime

- Art. 496 Code pénal

Het gebruik van een valse hoedanigheid volstaat om het bedrieglijke middel, dat een constitutief bestanddeel van de oplichting is, te bewijzen (1). (1) Zie A. DE NAUW en Fr. KUTY, o.c., nr. 1179; H.D. BOSLY en D. DILLENBOURG, o.c., p. 299. Dit blijkt uit de vermelding van het voegwoord "hetzij" in de tekst zelf van artikel 496 Strafwetboek: "(...) hetzij door gebruik te maken van valse namen of valse hoedanigheden, hetzij door het aanwenden van listige kunstgrepen (...)". Zie Cass. 9 december 1997, AR P.95.0610.N, AC 1997, nr. 540 i.h.b. p. 1314; Cass. 6 februari 2001, AR P.99.0612.N, AC 2001, nr. 69: "Overwegende dat het gebruikmaken van valse namen of valse hoedanigheden geen listige kunstgrepen vereist; dat, anders dan bij listige kunstgrepen, het gebruikmaken van valse namen of valse hoedanigheden kan plaatsgrijpen door een leugen omtrent zijn naam of hoedanigheid; dat het gebruikmaken van een valse, publieke of private, hoedanigheid kan bestaan in het aannemen van een titel, een bediening, een betrekking, een verwantschap, die men in werkelijkheid niet heeft; dat het onder meer kan bestaan in het aannemen van de hoedanigheid van eigenaar terwijl men dat niet is of van de hoedanigheid van eigenaar met beschikkingsbevoegdheid terwijl men die niet heeft; dat, kortom, het gebruikmaken van een valse hoedanigheid het aannemen is van een hoedanigheid met de bedoeling een derde te misleiden en hem het vertrouwen in te boezemen dat aan die hoedanigheid verbonden is"; Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1526.N, AC 2015, nr. 123: "Listige kunstgrepen zijn misleidende middelen die bestaan in of gepaard gaan met uitwendige handelingen met het oog op de afgifte of de levering van de zaak. Het gebruikmaken van een valse hoedanigheid strekt ertoe, met hetzelfde oogmerk, een derde te misleiden en hem het vertrouwen in te boezemen dat aan die hoedanigheid is verbonden". (M.N.B.)

OPLICHTING - Constitutieve bestanddelen - Bedrieglijk middel - Gebruik maken van valse hoedanigheid
- Art. 496 Strafwetboek

L'usage d'une fausse qualité suffit à caractériser le moyen frauduleux qui constitue l'escroquerie (1). (1) Voir A. DE NAUW et Fr. KUTY, o.c., n° 1179 ; D. BOSLY et D. DILLENBOURG, o.c., p.299. Ceci ressort de la conjonction « soit » figurant dans le texte même de l'article 496 du Code pénal : « (...) soit en faisant usage de faux noms ou de fausses qualités, soit en employant des manoeuvres frauduleuses (...) ». Voir Cass. 9 décembre 1997, RG P.95.0610.N, Pas. 1997, I, n° 540, spéc. p. 1390 ; Cass. 6 février 2001, RG P.99.0612.N, Pas. 2001, n° 69 : « Attendu que l'usage de faux noms ou de fausses qualités ne requiert pas de manoeuvres frauduleuses ; que, contrairement aux manoeuvres frauduleuses, l'usage de faux noms ou de fausses qualités peut se réaliser par un mensonge concernant son nom ou sa qualité ; qu'il y a usage d'une fausse qualité, publique ou privée, lorsqu'une personne s'attribue un titre, une fonction, une relation, un lien de parenté, qu'en réalité elle ne possède pas ; que tel est le cas, notamment, lorsque l'auteur se donne la qualité de propriétaire, alors qu'il ne l'est pas, ou la qualité de propriétaire pourvu d'un pouvoir de disposition, alors qu'il ne l'a pas ; qu'en résumé, l'usage d'une fausse qualité signifie la prise d'une qualité en vue de tromper autrui et de lui inspirer la confiance attachée à cette qualité » ; Cass. 17 février 2015, RG P.14.1526.N, Pas. 2015, n° 123 : « les manoeuvres frauduleuses sont des moyens trompeurs assimilés ou associés à des agissements extrinsèques en vue de la remise ou de la livraison de la chose, alors que l'usage d'une fausse qualité tend, dans le même but, à tromper autrui et à lui inspirer la confiance afférente à cette qualité ». (M.N.B.)

ESCROQUERIE - Eléments constitutifs - Moyen frauduleux - Usage d'une fausse qualité
- Art. 496 Code pénal

Behoudens toepassing van artikel 235 Wetboek van Strafvordering kan het onderzoeksgerecht bij de regeling van de rechtspleging slechts oordelen over feiten die bij dit onderzoeksgerecht aanhangig zijn gemaakt; wanneer blijkt dat de onderzoeksrechter, al dan niet naar aanleiding van een aanvullende klacht met burgerlijke partijstelling, nog gelast is met andere feiten, die nog niet bij het onderzoeksgerecht aanhangig zijn gemaakt, verplicht geen enkele wetsbepaling het onderzoeksgerecht om het dossier met betrekking tot die andere feiten naar de procureur des Konings te verwijzen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Feiten die niet bij het onderzoeksgerecht aanhangig zijn - Andere feiten waarmee de onderzoeksrechter gelast is - Beoordeling

- Art. 235 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Feiten die niet bij het onderzoeksgerecht aanhangig zijn - Andere feiten waarmee de onderzoeksrechter gelast is - Beoordeling

- Art. 235 Wetboek van Strafvordering

Sans préjudice de l'application de l'article 235 du Code d'instruction criminelle, la juridiction d'instruction peut, lors du règlement de la procédure, uniquement statuer sur des faits dont elle a été saisie; lorsqu'il apparaît que le juge d'instruction, que ce soit ou non à la suite d'une plainte complémentaire avec constitution de partie civile, a encore été saisi d'autres faits, dont la juridiction d'instruction n'a pas encore été saisie, aucune disposition légale n'oblige la juridiction d'instruction à renvoyer le dossier concernant ces autres faits au procureur du Roi.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Faits dont la juridiction d'instruction n'a pas été saisie - Autres faits dont le juge d'instruction a été chargé - Appréciation

- Art. 235 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Faits dont la juridiction d'instruction n'a pas été saisie - Autres faits dont le juge d'instruction a été chargé - Appréciation

- Art. 235 Code d'Instruction criminelle

Het openbaar ministerie dat bij toepassing van artikel 135, § 1, Wetboek van Strafvordering hoger beroep kan instellen tegen alle beschikkingen van de raadkamer, kan dit hoger beroep beperken tot bepaalde onderdelen van een dergelijke beschikking; wanneer de raadkamer oordeelt dat er eensdeels geen redenen voorhanden zijn om een inverdenkinggestelde wegens bepaalde feiten naar het vonnisgerecht te verwijzen maar dat er anderdeels wel redenen voorhanden zijn om die inverdenkinggestelde wegens andere feiten naar het vonnisgerecht te verwijzen, is op het loutere hoger beroep van het openbaar ministerie tegen die beslissing tot verwijzing, de beslissing tot buitenvervolginstelling niet aan het oordeel van de kamer van inbeschuldigingstelling onderworpen en de omstandigheid dat de kamer van inbeschuldigingstelling het door het openbaar ministerie in hoger beroep bestreden gedeelte van de beschikking van de raadkamer tenietdoet, doet hieraan geen afbreuk.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Onderzoeksgerecht - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Beperking van het hoger beroep - Saisine van de kamer van inbeschuldigingstelling - Vernietiging

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Beschikking van de raadkamer - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Beperking van het hoger beroep - Saisine van de kamer van inbeschuldigingstelling - Vernietiging

- Art. 135, § 1 Wetboek van Strafvordering

Le ministère public qui, en application de l'article 135, § 1er, du Code d'instruction criminelle, peut interjeter appel de toutes les ordonnances de la chambre du conseil, peut limiter cet appel à certaines parties d'une telle ordonnance; lorsque la chambre du conseil considère que, d'une part, il n'y a pas lieu de renvoyer un inculpé devant la juridiction de jugement pour certains faits, mais que, d'autre part, il existe des motifs de renvoyer cet inculpé devant la juridiction de jugement du chef d'autres faits, la décision de non-lieu n'est pas soumise à l'appréciation de la chambre des mises en accusation sur l'appel interjeté par le ministère public uniquement contre cette décision de renvoi, et la circonstance que la chambre des mises en accusation annule la partie de l'ordonnance de la chambre du conseil frappée d'appel par le ministère public est sans incidence à cet égard.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Juridiction d'instruction - Règlement de la procédure - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel interjeté par le ministère public - Limitation de l'appel - Saisine de la chambre des mises en accusation - Annulation

- Art. 135, § 1er Code d'Instruction criminelle
JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Ordonnance de la chambre du conseil - Appel interjeté par le ministère public - Limitation de l'appel - Saisine de la chambre des mises en accusation - Annulation

- Art. 135, § 1er Code d'Instruction criminelle

Uit de bepalingen van artikel 16, lid 2, Richtlijn nr. 2000/13/EG en artikel 15, lid 2, Verordening (EU) nr. 1169/2011 en hun wetsgeschiedenis volgt dat de lidstaten kunnen eisen dat de verplichte voedselinformatie op het etiket van levensmiddelen minstens wordt aangebracht in de taal of de talen van het taalgebied waar de producten op de markt worden aangeboden, op voorwaarde dat die talen tot de officiële talen van de Europese Unie behoren; de appelrechters die oordelen dat de bepaling van artikel 8 van de Wet van 24 januari 1977, krachtens dewelke de gegevens die op het etiket voorkomen en dwingend zijn voorgeschreven, minstens worden gesteld in de taal of talen van het taalgebied waar de producten op de markt worden aangeboden, respectievelijk het Frans of het Nederlands, niet onverenigbaar is met het doel gesteld door de Europese regelgeving en zoals ook uitgedrukt door artikel 16, lid 2, Richtlijn nr. 2000/13/EG en artikel 15, lid 2, Verordening (EU) nr. 1169/2011, verantwoorden hun beslissing naar recht.

ECONOMIE - Verplichte voedselinformatie - Etikettering levensmiddelen - Taal van het taalgebied waar producten worden aangeboden - Voorwaarde - Europese regelgeving - Belgische regelgeving - Verenigbaarheid - Draagwijdte

- Art. 16, tweede lid Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame

- Art. 15, tweede lid Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011

- Art. 8 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten

EUROPESE UNIE - Allerlei - Verplichte voedselinformatie - Etikettering levensmiddelen - Taal van het taalgebied waar producten worden aangeboden - Voorwaarde - Europese regelgeving - Belgische regelgeving - Verenigbaarheid - Draagwijdte

- Art. 16, tweede lid Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame

Il suit de l'article 16, alinéa 2, de la directive 2000/13/CE du Parlement européen et du Conseil et de l'article 15, alinéa 2, de Règlement (UE) n° 1169/2011, et de leur genèse que les États membres peuvent exiger que les informations alimentaires obligatoires figurent sur l'étiquette des denrées au moins dans la langue ou les langues du territoire où les produits sont mis sur le marché, pour autant que ces langues fassent partie des langues officielles de l'Union européenne; les juges d'appel qui ont considéré que la disposition de l'article 8 de la loi du 24 janvier 1977 relative à la protection de la santé des consommateurs en ce qui concerne les denrées alimentaires et les autres produits, en vertu duquel les mentions qui figurent sur l'étiquette et qui sont rendues obligatoires sont au moins libellées dans la langue ou les langues de la région linguistique où les produits sont mis sur le marché, respectivement le français et le néerlandais, n'est pas incompatible avec le but poursuivi par la réglementation européenne et tel qu'il est également formulé par l'article 16, alinéa 2, de la directive n° 2000/13/CE et l'article 15, alinéa 2, du Règlement (UE) n° 1169/2011, ont légalement justifié leur décision.

ECONOMIE - Informations alimentaires obligatoires - Étiquetage des denrées alimentaires - Langue du territoire où les produits sont mis sur le marché - Condition - Réglementation européenne - Réglementation belge - Compatibilité - Portée

- Art. 16, al. 2 Directive 2000/13/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 mars 2000 relative au rapprochement des législations des États membres concernant l'étiquetage et la présentation des denrées alimentaires ainsi que la publicité faite à leur égard

- Art. 15, al. 2 Règlement (UE) n° 1169/2011 du Parlement et du Conseil du 25 octobre 2011

- Art. 8 L. du 24 janvier 1977

UNION EUROPEENNE - Divers - Informations alimentaires obligatoires - Étiquetage des denrées alimentaires - Langue du territoire où les produits sont mis sur le marché - Condition - Réglementation européenne - Réglementation belge - Compatibilité - Portée

- Art. 16, al. 2 Directive 2000/13/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 mars 2000 relative au rapprochement des législations des États membres concernant l'étiquetage et la présentation des denrées alimentaires ainsi que la publicité faite à leur égard

- Art. 15, tweede lid Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011

- Art. 8 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten

TAALGEBRUIK - Allerlei - Verplichte voedselinformatie - Etikettering levensmiddelen - Taal van het taalgebied waar producten worden aangeboden - Voorwaarde - Europese regelgeving - Belgische regelgeving - Verenigbaarheid - Draagwijdte

- Art. 16, tweede lid Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame

- Art. 15, tweede lid Verordening (EU) nr. 1169/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011

- Art. 8 Wet 24 januari 1977 betreffende de bescherming van de gezondheid van de gebruikers op het stuk van de voedingsmiddelen en andere produkten

- Art. 15, al. 2 Règlement (UE) n° 1169/2011 du Parlement et du Conseil du 25 octobre 2011

- Art. 8 L. du 24 janvier 1977

LANGUES (EMPLOI DES) - Divers - Informations alimentaires obligatoires - Étiquetage des denrées alimentaires - Langue du territoire où les produits sont mis sur le marché - Condition - Réglementation européenne - Réglementation belge - Compatibilité - Portée

- Art. 16, al. 2 Directive 2000/13/CE du Parlement européen et du Conseil du 20 mars 2000 relative au rapprochement des législations des États membres concernant l'étiquetage et la présentation des denrées alimentaires ainsi que la publicité faite à leur égard

- Art. 15, al. 2 Règlement (UE) n° 1169/2011 du Parlement et du Conseil du 25 octobre 2011

- Art. 8 L. du 24 janvier 1977

P.20.1018.F

3 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210203.2F.7](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek is degene die door zijn schuld een ander schade berokkent, verplicht deze schade integraal te vergoeden, wat impliceert dat de benadeelde wordt teruggeplaatst in de toestand waarin hij zich zou hebben bevonden indien de daad waarover hij klaagt, niet was gesteld (1). (1) Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0278.F, AC 2020, nr. 353, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 18 november 2011, AR C.09.0521.F, AC 2011, nr. 625, met concl. advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming - Integrale vergoeding

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

En vertu de l'article 1382 du Code civil, celui qui, par sa faute, cause un dommage à autrui est tenu de le réparer intégralement, ce qui implique le rétablissement du préjudicié dans l'état où il serait demeuré si l'acte dont il se plaint n'avait pas été commis (1). (1) Cass. 3 juin 2020, RG P.20.0278.F, Pas. 2020, n° 353, avec concl. MP ; Cass. 18 novembre 2011, RG C.09.0521.F, Pas. 2011, n° 625, avec concl. de M. Werquin, avocat général.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation - Réparation intégrale

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

De werkgever die aan zijn werknemer een onverschuldigd loon heeft betaald wegens een wanbedrijf van oplichting dat laatstgenoemde in zijn nadeel heeft gepleegd en die de bij wet voorgeschreven sociale en fiscale lasten moet betalen, kan hierdoor schade lijden, met name omdat hij uitgaven heeft moeten doen die hij zonder het bewezen verklaarde misdrijf niet zou hebben gedaan.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Werkgever - Oplichting gepleegd door een bediende - Wedden en lasten -

3/11/2025

L'employeur qui a payé à son employé, parce que celui-ci a commis à son détriment un délit d'escroquerie, une rémunération indue et qui est tenu d'acquitter des charges sociales et fiscales prescrites par la loi peut subir de ce fait un dommage consistant dans le fait de devoir consentir à des décaissements qu'il n'aurait pas effectués sans l'infraction déclarée établie.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Employeur - Escroquerie commise par un employé - Rémunération et charges - Paiement indu -

P. 311/1035

Onverschuldigde betaling - Schadeloosstelling - Uitgave die de schade uitmaakt

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Indemnisation - Dépense constitutive du dommage

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Het bestaan van een wettelijke, reglementaire of contractuele verplichting kan beletten dat schade in de zin van artikel 1382 Oud Burgerlijk Wetboek ontstaat, met name wanneer blijkt de inhoud of de strekking van de wet, het reglement of de overeenkomst de te verrichten uitgave definitief voor rekening moet blijven van diegene die ze moet verrichten; het loutere bestaan van een dergelijke verplichting sluit niet noodzakelijk uit dat die betaling schade kan uitmaken (1). (1) Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0278.F, AC 2020, nr. 353, met concl. OM op datum in Pas.; Cass. 18 november 2011, AR C.09.0521.F, AC 2011, nr. 625, met concl. advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.

L'existence d'une obligation légale, réglementaire ou contractuelle peut empêcher qu'un dommage survienne au sens de l'article 1382 du Code civil, particulièrement lorsqu'il ressort du contenu ou de l'économie de la loi, du règlement ou de la convention, que la dépense à intervenir doit rester définitivement à charge de celui à qui il incombe de l'exposer; la seule existence d'une telle obligation n'empêche pas nécessairement que ce paiement puisse constituer un dommage (1). (1) Cass. 3 juin 2020, RG P.20.0278.F, Pas. 2020, n° 353, avec concl. MP ; Cass. 18 novembre 2011, RG C.09.0521.F, Pas. 2011, n° 625, avec concl. de M. Werquin, avocat général.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Werkgever - Wanbedrijf gepleegd door een bediende - Uitgave verschuldigd krachtens een wettelijke, reglementaire of contractuele verplichting - Schadeloosstelling - Uitgave die de schade uitmaakt

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Employeur - Délit commis par un employé - Dépense due en vertu d'une obligation légale, réglementaire ou contractuelle - Indemnisation - Dépense constitutive du dommage

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

Op het enkel hoger beroep van de beklaagde, dat werd beperkt tot de burgerlijke beschikkingen van het beroepen vonnis, is de appelrechter gebonden door de beslissing die de eerste rechter over de strafvordering heeft gewezen en die het feit dat als grondslag heeft gediend voor de strafvordering en voor de burgerlijke rechtsvordering bewezen heeft verklaard, waarbij die beslissing wat dat betreft gezag van gewijsde heeft (1); hieruit volgt niet dat de appelrechter, bij de beoordeling van het bedrag dat nodig is om het schadeveroorzakende feit te vergoeden, gebonden is door de beoordeling van de eerste rechter, die enkel wat betreft de schuld van de beklaagde en de strafbaarheid van het feit in kracht van gewijsde is getreden. (1) Cass. 10 januari 2007, AR P.06.0988.F, AC 2007, nr. 17.

Sur le seul appel du prévenu limité aux dispositions civiles du jugement entrepris, le juge d'appel est lié par la décision du premier juge statuant sur l'action publique et déclarant établi le fait servant de fondement à l'action publique et à l'action civile, cette décision étant, à cet égard, revêtue de l'autorité de chose jugée (1) ; il n'en résulte pas que, quant à l'appréciation de la somme nécessaire pour réparer le fait dommageable, le juge d'appel soit lié par l'appréciation du premier juge, passée en force de chose jugée seulement en ce qui concerne la culpabilité du prévenu et la criminalité du fait. (1) Cass. 10 janvier 2007, RG P.06.0988.F, Pas. 2007, n° 17.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Gezag van gewijsde in strafzaken op de burgerlijke rechtsvordering - Omvang - Hoger beroep van de beklaagde beperkt tot de burgerrechtelijke beschikkingen - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Action civile (règles particulières) - Autorité de la chose jugée au pénal sur l'action civile - Etendue - Appel du prévenu limité aux dispositions civiles - Absence d'appel du ministère public

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Gewijsde in strafzaken - Omvang - Beslissing over de latere burgerlijke rechtsvordering - Hoger beroep van de beklaagde beperkt tot de burgerrechtelijke beschikkingen - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie

CHOSE JUGEE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Chose jugée au pénal - Etendue - Décision sur l'action civile ultérieure - Appel du prévenu limité aux dispositions civiles - Absence d'appel du ministère public

P.20.1020.N

13 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.6](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 4, eerste lid, en 26 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering volgt dat a) de burgerlijke rechtsvordering slechts samen met een ontvankelijke strafvordering bij de strafrechter aanhangig kan worden gemaakt, b) een op een misdrijf gebaseerde burgerlijke rechtsvordering die bij het vonnisgerecht aanhangig wordt gemaakt op een ogenblik dat de strafvordering met betrekking tot dat misdrijf nog niet is verjaard, niet verjaart totdat hierover definitief uitspraak is gedaan, ook al is tijdens de procedure voor het vonnisgerecht de verjaring van de strafvordering ingetreden en c) wanneer het vonnisgerecht oordeelt dat de strafvordering op het ogenblik van de verwijzing naar het vonnisgerecht reeds vervallen was door verjaring, het geen rechtsmacht meer heeft om te oordelen over de burgerlijke rechtsvordering, ook al dateert de burgerlijke partijstelling van vóór het verval van de strafvordering; de omstandigheid dat de verjaring van de strafvordering op het ogenblik van de verwijzingsbeslissing van het onderzoeksgerecht door dat laatste gerecht niet werd of nog niet kon worden vastgesteld maar slechts ingevolge de beslissing van het vonnisgerecht is komen vast te staan, doet aan het bovenstaande geen afbreuk (1) (2). (1) Cass. 7 september 2016, AR P.16.0362.F, AC 2016, nr. 462; Cass. 13 november 2007, AR P.07.0961.N, AC 2007, nr. 549 en Cass. 7 maart 1995, AR P.94.1289.N, AC 1995, nr. 138. Zie J. MEESE, *De duur van het strafproces. Onderzoek naar de termijn waarbinnen een strafprocedure moet of mag worden afgehandeld*, Larcier, 2006, 238; F. DERUYCK, "De burgerlijke vordering voor de strafrechter: een status quaestionis aan de hand van de recente rechtspraak van het Hof van Cassatie", in CBR Jaarboek 2010-11, Intersentia, 2011, 395; R. VERSTRAETEN, *Handboek Strafvordering*, Maklu, 2012, 229; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1173, 1230 en 1234; G.-F. RANIERI, "Le sort de l'action civile, en cas de prescription de l'action publique acquise, à la suite d'une disqualification, après la constitution de partie civile entre les mains du juge d'instruction mais avant l'ordonnance de renvoi", R.D.P. 2016, 711; O. MICHIELS en G. FALQUE, *Principes de procédure pénale*, Larcier, 2019, 117; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*,

Il résulte des articles 4, alinéa 1er, et 26 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale que a) l'action civile ne peut saisir le juge pénal que conjointement à une action publique recevable, b) une action civile fondée sur une infraction qui est portée à la connaissance d'une juridiction de jugement au moment où l'action publique relative à ladite infraction n'est pas encore prescrite n'est pas frappée par la prescription tant qu'une décision définitive n'a pas encore été rendue à cet égard, même si la prescription de l'action publique intervient au cours de la procédure devant la juridiction de jugement (1) et c) lorsque la juridiction de jugement considère que l'action publique était déjà frappée par la prescription au moment du renvoi, elle ne jouit plus du pouvoir juridictionnel pour se prononcer sur l'action civile (2), quand bien même la constitution de partie civile serait antérieure à l'extinction de l'action publique; la circonstance que la juridiction d'instruction n'ait pas ou n'ait pas encore pu établir la prescription de l'action publique au moment de rendre son ordonnance de renvoi mais que cette prescription n'est établie qu'ensuite de la décision rendue par la juridiction de jugement ne fait pas obstacle à ce qui précède. (1) Cass. 7 septembre 2016, RG P.16.0362.F, Pas. 2016, n° 462; Cass. 13 novembre 2007, RG P.07.0961.N, Pas. 2007, n° 549; Cass. 7 mars 1995, RG P.94.1289.N, Pas. 1995, n° 138. Voir J. MEESE, *De duur van het strafproces. Onderzoek naar de termijn waarbinnen een strafprocedure moet of mag worden afgehandeld*, Larcier, 2006, 238; F. DERUYCK, « De burgerlijke vordering voor de strafrechter: een status quaestionis aan de hand van de recente rechtspraak van het Hof van Cassatie », dans C.B.R. Jaarboek 2010-11, Intersentia, 2011, 395; R. VERSTRAETEN, *Handboek Strafvordering*, Maklu, 2012, 229; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1173, 1230 et 1234; G.-F. RANIERI, « Le sort de l'action civile, en cas de prescription de l'action publique acquise, à la suite d'une disqualification, après la constitution de partie civile entre les mains du juge d'instruction mais avant l'ordonnance de renvoi », R.D.P. 2016, 711; O. MICHIELS et G. FALQUE, *Principes de procédure pénale*, Larcier, 2019, 117; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*,

Gompel Svacina, 2019, 918. (2) Cass. 23 maart 2016, AR P.15.1445.F, AC 2016, nr. 208, R.D.P. 2016, 708 noot G.F. RANERI; Cass. 28 september 2010, AR P.09.1598.N, AC 2010, nr. 553. Zie R. VERSTRAETEN, De burgerlijke partij en het gerechtelijk onderzoek, Maklu, 1990, 64-65; J. MEESE, De duur van het strafproces. Onderzoek naar de termijn waarbinnen een strafprocedure moet of mag worden afgehandeld, Larcier, 2006, 238; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 1230-1231; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 918; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 331.

Gompel & Svacina, 2019, 918. (2) Cass. 23 mars 2016, RG P.15.1445.F, Pas. 2016, n° 208, R.D.P. 2016, 708 note G.-F. RANERI ; Cass. 28 septembre 2010, RG P.09.1598.N, Pas. 2010, n° 553. Voir R. VERSTRAETEN, De burgerlijke partij en het gerechtelijk onderzoek, Maklu, 1990, 64-65 ; J. MEESE, De duur van het strafproces. Onderzoek naar de termijn waarbinnen een strafprocedure moet of mag worden afgehandeld, Larcier, 2006, 238 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 1230-1231 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 918 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 331.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Klacht met burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter - Verjaring van de strafvordering op moment van de inleidende akte

- Artt. 4, eerste lid, en 26 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Verwijzingsbeschikking - Verjaring van de strafvordering - Gevolg voor de burgerlijke rechtsvordering

- Artt. 4, eerste lid, en 26 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Burgerlijke vordering voor de strafrechter - Klacht met burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Verjaring van de strafvordering op moment van de inleidende akte

- Artt. 4, eerste lid, en 26 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

ACTION CIVILE - Plainte avec constitution de partie civile devant le juge d'instruction - Prescription de l'action publique au moment de l'acte introductif

- Art. 4, al. 1er, et 26 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi - Prescription de l'action publique - Conséquence sur l'action civile

- Art. 4, al. 1er, et 26 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Action civile intentée devant le juge répressif - Plainte avec constitution de partie civile devant le juge d'instruction - Prescription de l'action publique au moment de l'acte introductif

- Art. 4, al. 1er, et 26 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Artikel 437 Programmawet 27 december 2004 heeft volgens zijn bewoordingen een algemene draagwijdte en stelt de onjuiste toepassing strafbaar van alle bepalingen van hoofdstuk XVIII van die wet; aldus is ook het indienen van een onjuiste aanvraag tot terugbetaling van de verhoging van bijzondere accijns strafbaar; daarvoor is niet vereist dat artikel 429, § 5, 2), Programmawet uitdrukkelijk erop wijst dat de erin bedoelde aanvraag correct moet zijn; bovendien zijn deze bepalingen gericht op personen die vertrouwd zijn met de materie; de personen tot wie artikel 437 Programmawet zich richt, moeten dan ook worden geacht de toepasselijke wetsbepalingen te kennen en te weten dat zij strafbaar zijn met de in dat artikel bepaalde straffen wanneer zij de terugbetaling vragen van accijnzen voor brandstoffen die daarvoor niet in aanmerking komen; hieruit volgt dat artikel 437 Programmawet voor al degenen op wie ze toepasselijk is, op een klaarblijkelijk voldoende nauwkeurige wijze de strafbaarstelling inhoudt van het indienen van een onterechte vraag tot terugbetaling van de verhoging van bijzondere accijns, bedoeld in artikel 429, § 5, 2), Programmawet; bijgevolg schendt artikel 437 Programmawet klaarblijkelijk niet de artikelen 12, tweede lid, en 14 Grondwet, artikel 7.1 EVRM en artikel 15.1 IVBPR.

L'article 437 de la loi-programme du 27 décembre 2004 a, selon ses termes, une portée générale et incrimine l'application incorrecte de toutes les dispositions du chapitre XVIII de cette loi; ainsi, l'introduction d'une demande incorrecte de remboursement de l'augmentation du droit d'accise spécial est bien punissable; il n'est pas requis à cette fin que l'article 429, § 5, 2), de ladite loi-programme indique expressément que la demande y visée doit être correcte; en outre, ces dispositions s'adressent à des personnes familiarisées avec ce domaine; les personnes auxquelles s'adresse l'article 437 de la loi-programme sont dès lors supposées connaître les dispositions légales applicables et savoir qu'elles sont passibles des peines prévues dans cet article, lorsqu'elles demandent le remboursement d'accises pour des combustibles qui n'y sont pas éligibles; il s'ensuit que l'article 437 de la loi-programme rend punissable, d'une manière qui, manifestement, est suffisamment précise pour toute personne à laquelle il est applicable, l'introduction d'une demande incorrecte de remboursement de l'augmentation du droit d'accise spécial, prévu par l'article 429, § 5, 2), de la loi-programme; par conséquent, l'article 437 de la loi-programme ne viole manifestement pas les articles 12, alinéa 2, et 14 de la Constitution, 7, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 15, § 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Accijnzen - Onjuiste aanvraag tot het terugbetalen van de verhoging van de bijzondere accijns op gasolie gebruikt als motorbrandstof - Artikelen 429 en 437 Programmawet 27 december 2004 - Omschrijving van de strafbaar gestelde gedraging - Vereiste van een voldoende nauwkeurige wijze van de strafbaarstelling - Beoordeling

DOUANES ET ACCISES - Accises - Demande incorrecte de remboursement de l'augmentation du droit d'accise spécial sur du gasoil utilisé comme carburant - Loi-programme du 27 décembre 2004, articles 429 et 437 - Qualification du comportement punissable - Condition relative à la précision suffisante de l'incrimination - Appréciation

De laattijdige betaling van invoerrechten, accijnzen of andere belastingen, die volgens art. 331, § 1 AWDA aanleiding geeft tot een betaling van een interest tegen 9,60% per jaar, slaat zowel op de betaling van verschuldigde accijns als op de betaling van onverschuldigd terugbetaalde accijns; in beide gevallen kan de administratie immers als gevolg van de laattijdige betaling niet beschikken over de haar verschuldigde accijnzen op het moment van hun opeisbaarheid.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Accijnzen - Laattijdige betaling van accijnzen - Onverschuldigd terugbetaalde accijns - Verschuldigde interest

- Art. 331, § 1 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijnzen

Le retard de paiement de droits à l'importation, de droits d'accise ou d'autres impositions qui, en vertu de l'article 331, § 1er, de la loi générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises, donne lieu au paiement d'un intérêt de 9,60% l'an, porte tant sur le paiement de droits d'accise dus que sur le paiement de droits d'accise indûment remboursés; dans les deux cas, l'administration ne peut en effet, en raison du paiement tardif, disposer des droits d'accise qui lui sont dus au moment de leur exigibilité.

DOUANES ET ACCISES - Accises - Retard de paiement de droits d'accise - Droits d'accise indûment remboursés - Intérêts dus

- Art. 331, § 1er L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

De legaliteit van een strafbepaling vereist dat ze voldoende toegankelijk is en als dusdanig of in samenhang met andere bepalingen gelezen, op voldoende precieze wijze de als strafbaar gestelde gedraging omschrijft, zodat de draagwijdte ervan redelijk voorzienbaar is; aan het vereiste van de redelijke voorzienbaarheid is voldaan als het voor de persoon op wie de strafbepaling van toepassing is, mogelijk is om op grond van de strafbepaling en, zo nodig, met behulp van de uitlegging ervan gegeven door de rechtspraak, de handelingen en verzuimen te kennen die zijn strafrechtelijke verantwoordelijkheid kunnen meebrengen (1). (1) Cass. 15 januari 2019, AR P.18.0722.N, AC 2019, nr. 21; Cass. 16 mei 2017, AR P.15.0807.N, AC 2017, nr. 336.

GRONDWET - Art. 12 - Legaliteit van de strafbepaling - Omschrijving van de strafbaar gestelde gedraging - Vereiste van de redelijke voorzienbaarheid van de draagwijdte van de strafbaarstelling

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 12 en 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 14 - Legaliteit van de strafbepaling - Omschrijving van de strafbaar gestelde gedraging - Vereiste van de redelijke voorzienbaarheid van de draagwijdte van de strafbaarstelling

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La légalité d'une disposition pénale requiert qu'elle soit suffisamment accessible et, en tant que telle ou lue en combinaison avec d'autres dispositions, qu'elle décrive de manière suffisamment précise le comportement qualifié de punissable, de sorte que sa portée soit raisonnablement prévisible; la condition de la prévisibilité raisonnable est remplie lorsqu'il est possible pour la personne à laquelle s'applique la disposition pénale de connaître sur la base de celle-ci et, pour autant que de besoin, à la lumière de son interprétation par la jurisprudence, les agissements et omissions pouvant engager sa responsabilité pénale (1). (1) Cass. 15 janvier 2019, RG P.18.0722.N, Pas. 2019, n° 21 ; Cass 16 mai 2017, RG P.15.0807.N, Pas. 2017, n° 336.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Légalité de l'incrimination - Qualification du comportement punissable - Condition relative à la portée raisonnablement prévisible de l'incrimination

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 et 14 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 14 - Légalité de l'incrimination - Qualification du comportement punissable - Condition relative à la portée raisonnablement prévisible de l'incrimination

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 12 en 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Legaliteit van de strafbepaling - Omschrijving van de strafbaar gestelde gedraging - Vereiste van de redelijke voorzienbaarheid van de draagwijdte van de strafbaarstelling

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 12 en 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Legaliteit van de strafbepaling - Omschrijving van de strafbaar gestelde gedraging - Vereiste van de redelijke voorzienbaarheid van de draagwijdte van de strafbaarstelling

- Art. 7 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 12 en 14 De gecoördineerde Grondwet 1994

Het correct en toereikend bijhouden van een voorraadadministratie is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf bedoeld in artikel 437 Programmawet van 27 december 2004, wanneer dat enkel bestaat in het ontbreken van in artikel 429, § 5, 2), van deze Programmawet vermelde aanvragen tot terugbetaling van de verhoging van bijzondere accijns op gasolie met een zwavelgehalte van niet meer dan 10mg/kg, gebruikt als motorbrandstof, en het ten onrechte ontvangen van die accijns; dat misdrijf kan immers bestaan ongeacht of de dader zijn voorraadadministratie correct en toereikend bijhoudt.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Bijzondere accijns op gasolie gebruikt als motorbrandstof - Aanvraag tot terugbetaling van de verhoging van de accijns - Indienen van een aanvraag met valse vermeldingen - Materieel bestanddeel van het misdrijf - Voorraadadministratie

- Art. 227 Algemene Wet 18 juli 1977 inzake douane en accijzen

- Artt. 429, § 5, en 437 Programmawet 27 december 2004

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 et 14 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Légalité de l'incrimination - Qualification du comportement punissable - Condition relative à la portée raisonnablement prévisible de l'incrimination

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 et 14 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Légalité de l'incrimination - Qualification du comportement punissable - Condition relative à la portée raisonnablement prévisible de l'incrimination

- Art. 7 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 12 et 14 La Constitution coordonnée 1994

La tenue d'une comptabilité des stocks correcte et suffisante n'est pas un élément constitutif de l'infraction visée à l'article 437 de la loi-programme du 27 décembre 2004, lorsque celle-ci consiste uniquement en l'introduction induite de demandes de remboursement de l'augmentation du droit d'accise spécial sur du gasoil utilisé comme carburant et dont la teneur en poids de soufre n'excède pas 10 mg/kg, visées à l'article 429, § 5, 2), de cette loi-programme, et en la perception induite de ce droit d'accise; cette infraction peut en effet exister indépendamment du fait que l'auteur tienne ou non une comptabilité des stocks correcte et suffisante.

DOUANES ET ACCISES - Droit d'accise spécial sur le gasoil utilisé comme carburant - Demande de remboursement de l'augmentation du droit d'accise - Introduction d'une demande comportant de fausses indications - Élément matériel de l'infraction - Comptabilité des stocks

- Art. 227 L. générale du 18 juillet 1977 sur les douanes et accises

- Art. 429, § 5, et 437 Loi-programme du 27 décembre 2004

Artikel 2.1. Zevende Aanvullend Protocol EVRM verbiedt niet dat tijdens de procedure in hoger beroep bijkomend onderzoek wordt gevoerd en dat het openbaar ministerie, net als elke andere partij, in hoger beroep aanvullende stukken bijbrengt betreffende de strafrechtelijke aansprakelijkheid van een beklaagde; uit de omstandigheid dat tijdens de behandeling in hoger beroep van een strafzaak bijkomend onderzoek is gevoerd en nieuwe stukken worden overgelegd kan geen schending van artikel 6.1 of 6.3 EVRM of een miskenning van het recht van verdediging worden afgeleid.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Recht op dubbele aanleg - Bijkomend onderzoek - Invloed

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bijkomend onderzoek tijdens de procedure in hoger beroep

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Artikel 2.1 - Vereiste van dubbele aanleg - Bijkomend onderzoek tijdens de procedure in hoger beroep - Invloed

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Bijkomend onderzoek tijdens de procedure in hoger beroep

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Bijkomend onderzoek tijdens de procedure in hoger beroep

Uit de bepalingen van artikel 3, b), Richtlijn 2002/15/EG en artikelen 3.2.1. en 3.2.2. CAO 27 januari 2005 volgt dat de tijd die een tweede bestuurder van een voertuig doorbrengt tijdens de rit naast de bestuurder of in de slaapcabine, waardoor hij op elk ogenblik beschikbaar is om het besturen van een voertuig over te nemen, voor zover hem dat met inachtneming van de verplichte rij- en rusttijden is toegestaan, en de tijd dat hij tijdens die verplichte rusttijden naast een andere chauffeur van een voertuig aanwezig moet zijn, geen tijd is waarover die bestuurder vrij beschikt en evenmin tijd die hij zichzelf toe-eigent.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Mobiele werkzaamheden in het wegvervoer - Beschikbaarheidstijd - Tweede bestuurder

- Art. 3 Richtlijn 2002/15/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2002 betreffende de organisatie van de
3/11/2025

L'article 2, § 1er, du Protocole additionnel n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales n'interdit pas que, pendant la procédure en appel, une enquête complémentaire soit menée et que le ministère public, tout comme chacune des autres parties, produise, en appel, des pièces complémentaires relatives à la responsabilité pénale d'un prévenu; aucune violation de l'article 6, § 1er, ou 6, § 3, de la Convention ou des droits de la défense ne peut être déduite de la circonstance que, pendant l'examen en appel d'un dossier répressif, une enquête complémentaire soit menée et de nouvelles pièces soient produites.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Droit à un double degré de juridiction - Enquête complémentaire - Incidence

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Enquête complémentaire au cours de la procédure en appel

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole additionnel n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 2, § 1er - Condition de double instance - Enquête complémentaire au cours de la procédure en appel - Incidence

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Enquête complémentaire au cours de la procédure en appel

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Enquête complémentaire au cours de la procédure en appel

Il résulte des dispositions des articles 3, b), de la directive 2002/15/CE et 3.2.1. en 3.2.2. de la CCT du 27 janvier 2005 que le temps qu'un second conducteur passe à côté du conducteur ou sur une couchette pendant la marche du véhicule, le rendant disponible pour reprendre la conduite d'un véhicule à tout moment, pour autant que cela lui soit permis conformément aux temps de conduite et de repos obligatoires, et le temps où il doit, pendant ces temps de repos obligatoires, rester présent à côté d'un autre chauffeur ne constituent pas du temps dont le conducteur dispose librement ni de temps qu'il s'octroie.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Activités mobiles de transport routier - Temps de disponibilité - Second conducteur

- Art. 3 Directive 2002/15/CEE du Parlement européen et du Conseil du 11 mars 2002 relative à l'aménagement du temps

arbeidstijd van personen die mobiele werkzaamheden in het wegvervoer uitoefenen

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Arbeidstijd - Beschikbaarheidstijd - Tweede bestuurder - Mobiele werkzaamheden in het wegvervoer

- Art. 3 Richtlijn 2002/15/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2002 betreffende de organisatie van de arbeidstijd van personen die mobiele werkzaamheden in het wegvervoer uitoefenen

de travail des personnes exécutant des activités mobiles de transport routier

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Temps de travail - Temps de disponibilité - Second conducteur - Activités mobiles de transport routier

- Art. 3 Directive 2002/15/CEE du Parlement européen et du Conseil du 11 mars 2002 relative à l'aménagement du temps de travail des personnes exécutant des activités mobiles de transport routier

P.20.1041.N

19 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210119.2N.3](#)

AC nr. ...

De vonnisrechter die de overschrijding van de redelijke termijn vaststelt, moet weliswaar steeds aan de hand van de concrete omstandigheden van de zaak nagaan welke impact die overschrijding heeft op het recht van verdediging van de beklaagde of, indien dat recht is gevrijwaard, op de strafmaat overeenkomstig artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering; bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie moet die rechter niet uitdrukkelijk melding maken van alle concrete omstandigheden waarop zijn beslissing over de redelijke termijn steunt; evenmin moet hij ambtshalve het debat heropenen om de beklaagde toe te laten daarover verweer te voeren; dat de overschrijding van de redelijke termijn te wijten is aan langdurig beraad, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vereiste van de redelijke termijn - Langdurig beraad - Impact op het recht van verdediging of strafmaat - Beoordeling

Een beklaagde die van oordeel is dat de redelijke termijn is overschreden als gevolg van een langdurig beraad, kan dit verweer aan de vonnisrechter voorleggen door te verzoeken om een heropening van het debat; de beklaagde kan bij die gelegenheid verweer voeren over de concrete gevolgen die hij ondervindt als gevolg van de overschrijding van de redelijke termijn.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vereiste van de redelijke termijn - Vertraging als gevolg van een langdurig beraad - Verzoek tot heropening van het debat

Le juge du fond qui constate le dépassement du délai raisonnable doit certes toujours examiner l'incidence de ce dépassement, au regard des circonstances concrètes de l'affaire, sur les droits de défense du prévenu ou, si le respect de ces droits a pu être garanti, sur le taux de la peine, conformément à l'article 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale; à défaut de conclusions en ce sens, le juge ne doit toutefois pas faire expressément mention de toutes les circonstances concrètes sur lesquelles se fonde sa décision concernant le délai raisonnable; il ne doit pas davantage rouvrir les débats d'office afin de permettre au prévenu d'exposer sa défense sur ce point; le fait que le dépassement du délai raisonnable soit imputable à la durée importante du délibéré est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Exigence du respect du délai raisonnable - Durée importante du délibéré - Incidence sur les droits de la défense ou le taux de la peine - Appréciation

Lorsque le prévenu considère que le délai raisonnable est dépassé en raison de la durée importante du délibéré, il peut présenter un moyen de défense à ce propos au juge du fond, en demandant la réouverture des débats; à cette occasion, le prévenu peut mener sa défense en détaillant la mesure dans laquelle il est concrètement affecté par le dépassement du délai raisonnable.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Exigence du respect du délai raisonnable - Retard résultant de la durée importante du délibéré - Demande de réouverture des débats

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.20.1045.F

15 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210915.2F.11](#)

AC nr. ...

In tegenstelling tot de teruggave, die een burgerrechtelijke maatregel is met een reële uitwerking die door de rechter bij een veroordeling moet worden opgelegd, is de verbeurdverklaring met toewijzing van de verbeurdverklaarde zaken een straf die aan de burgerlijke partij waaraan die zaken worden toegewezen een vorderingsrecht toekent die strekt tot afgifte van die zaken door de bevoegde ambtenaar van de federale overheidsdienst Financiën, die deze geldstraf ten uitvoer legt krachtens artikel 197bis Wetboek van Strafvordering; onverminderd het in artikel 43bis, laatste lid, Strafwetboek opgelegde verbod om de veroordeelde een onredelijk zware straf op te leggen, heeft de rechter de mogelijkheid, maar niet de verplichting, om de toewijzing van de betrokken zaken te bevelen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 554; Cass. 10 juni 2014, AR P.14.0280.N, AC 2014, nr. 412.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Toewijzing verbeurdverklaarde zaken aan de burgerlijke partij - Opdracht van de rechter

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek
- Art. 197bis Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Bijzondere verbeurdverklaring - Toewijzing verbeurdverklaarde zaken aan de burgerlijke partij - Opdracht van de rechter

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek
- Art. 197bis Wetboek van Strafvordering

Contrairement à la restitution, mesure civile ayant un effet réel, que le juge est tenu d'ordonner en cas de condamnation, la confiscation avec attribution des choses confisquées est une peine qui confère à la partie civile à laquelle ces choses sont attribuées un droit d'action tendant à leur remise de la part du fonctionnaire compétent du service public fédéral Finances, lequel exécute cette sanction pécuniaire, en vertu de l'article 197bis du Code d'instruction criminelle; sans préjudice de l'interdiction, conformément à l'article 43bis, dernier alinéa, du Code pénal, de soumettre le condamné à une peine déraisonnablement lourde, le juge peut, mais ne doit pas, ordonner l'attribution des choses concernées (1). (1) Voir les concl. du MP. ; Cass. 10 juin 2014, RG P.14.0280.N, Pas. 2014, n° 412.

ACTION CIVILE - Confiscation - Confiscation spéciale - Attribution des choses confisquées à la partie civile - Mission du juge

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal
- Art. 197bis Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation spéciale - Attribution des choses confisquées à la partie civile - Mission du juge

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal
- Art. 197bis Code d'Instruction criminelle

Uit de oude artikelen 7 en 8 Hypotheekwet (1) volgt dat alle goederen van de schuldenaar strekken tot voldoening van zijn schulden, met inbegrip van die welke hij op een later tijdstip zou verkrijgen, en dat in dat opzicht alle schuldeisers gelijk worden behandeld, tenzij de wet in een reden van voorrang zou voorzien; geen enkele wettelijke bepaling vestigt op de geldsommen die in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent worden verbeurdverklaard een voorrecht waardoor die geldsommen bij voorrang aan het slachtoffer van het misdrijf zouden moeten worden toegewezen (2). (1) Artt. 7 en 8 Hypotheekwet, Oud Burgerlijk Wetboek, boek III, dl. XVIII, opgeheven door art. 29, 4°, van de wet van 4 februari 2020 houdende boek 3 "Goederen" van het Burgerlijk Wetboek, in werking getreden op 1 september 2021. (2) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr. 554.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen

- Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen

- Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

- Art. 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen

- Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen

- Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheken. - Hypotheekwet

- Art. 43bis Strafwetboek

VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Algemeen - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen

Des anciens articles 7 et 8 de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 (1), il suit que tous les biens du débiteur répondent de ses dettes, y compris ceux qu'il viendrait à acquérir ultérieurement, et à cet égard, tous les créanciers se trouvent sur pied d'égalité, sauf cause de préférence établie par la loi; aucune disposition légale n'institue, sur les sommes confisquées par équivalent dans le patrimoine du condamné, un privilège justifiant leur attribution par préférence à la victime de l'infraction (2). (1) L. hypothécaire du 16 décembre 1851, anc. C. civ., L. III, T. XVIII, art. 7 et 8, abrogés par la loi du 4 février 2020 portant le livre 3 " Les biens " du Code civil, art. 29,4°, en vigueur le 1er septembre 2021. (2) Voir les concl. du MP.

ACTION CIVILE - Egalité entre créanciers - Application à la victime de l'infraction quant aux sommes confisquées par équivalent dans le patrimoine du condamné

- Art. 7 et 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

ACTION CIVILE - Egalité entre créanciers - Application à la victime de l'infraction quant aux sommes confisquées par équivalent dans le patrimoine du condamné

- Art. 7 et 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

- Art. 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Egalité entre créanciers - Application à la victime de l'infraction quant aux sommes confisquées par équivalent dans le patrimoine du condamné

- Art. 7 et 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Egalité entre créanciers - Application à la victime de l'infraction quant aux sommes confisquées par équivalent dans le patrimoine du condamné

- Art. 7 et 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire

- Art. 43bis Code pénal

PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Généralités - Egalité entre créanciers - Application à la victime de l'infraction quant aux sommes confisquées par équivalent dans le patrimoine du condamné

- Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet
VOORRECHTEN EN HYPOTHEKEN - Algemeen - Gelijkheid tussen schuldeisers - Toepassing op het slachtoffer van het misdrijf wat betreft de in het vermogen van de veroordeelde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen

- Artt. 7 en 8 Burgerlijk Wetboek - Boek III - Titel XVIII: Voorrechten en hypotheeken. - Hypotheekwet
 - Art. 43bis Strafwetboek

- Art. 7 et 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire
PRIVILEGES ET HYPOTHEQUES - Généralités - Egalité entre créanciers - Application à la victime de l'infraction quant aux sommes confisquées par équivalent dans le patrimoine du condamné

- Art. 7 et 8 Code civil - Livre III - Titre XVIII: Des privilèges et hypothèquesL. Loi hypothécaire
 - Art. 43bis Code pénal

De burgerlijke partij kan cassatieberoep instellen tegen de beslissing waardoor het hof van beroep haar vordering tot toewijzing van de ten laste van de beklaagde bij equivalent verbeurd verklaarde geldsommen verwerpt; ze dient dat cassatieberoep niet aan de beklaagde te betekenen of hem haar memorie mee te delen (1). (impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 554.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partij - Cassatieberoep van de burgerlijke partij tegen de weigering om haar de ten laste van de beklaagde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen toe te wijzen

- Artt. 427, eerste lid, en 429, vierde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Algemeen - Cassatieberoep van de burgerlijke partij tegen de weigering om haar de ten laste van de beklaagde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen toe te wijzen - Betekening van het cassatieberoep en mededeling van de memorie

- Artt. 427, eerste lid, en 429, vierde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Cassatieberoep van de burgerlijke partij tegen de weigering om haar de ten laste van de beklaagde bij equivalent verbeurdverklarde geldsommen toe te wijzen - Ontvankelijkheid - Betekening van het cassatieberoep en mededeling van de memorie

- Artt. 427, eerste lid, en 429, vierde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

La partie civile peut se pourvoir contre la décision de la cour d'appel rejetant sa demande de lui voir attribuer les sommes confisquées par équivalent au prévenu; elle n'est pas tenue de signifier ce pourvoi au prévenu ni de lui communiquer son mémoire (1). (solution implicite) (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action civile - Partie civile - Pourvoi de la partie civile contre le refus de lui attribuer les sommes confisquées par équivalent au prévenu

- Art. 427, al. 1er, et 429, al. 4 Code d'Instruction criminelle

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Généralités - Pourvoi de la partie civile contre le refus de lui attribuer les sommes confisquées par équivalent au prévenu - Signification du pourvoi et communication du mémoire

- Art. 427, al. 1er, et 429, al. 4 Code d'Instruction criminelle

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Pourvoi de la partie civile contre le refus de lui attribuer les sommes confisquées par équivalent au prévenu - Recevabilité - Signification du pourvoi et communication du mémoire

- Art. 427, al. 1er, et 429, al. 4 Code d'Instruction criminelle

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel vereist dat een geluidsopname wordt gemaakt van alle contacten die een undercoveragent in het kader van een door artikel 47octies Wetboek van Strafvordering bedoelde infiltratie onderhoudt; een dergelijke vereiste, die de uitvoering van deze bijzondere opsporingsmethode in de praktijk onmogelijk zou maken, kan evenmin worden afgeleid uit de verplichting voor de rechter om een provocatieverweer dat op een enigszins aannemelijke wijze wordt aangevoerd, te onderzoeken en te beantwoorden.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Beoordeling van het provocatieverweer - Draagwijdte - Infiltratie - Geluidsopname van de contacten van de undercoveragent - Recht van verdediging

- Art. 47octies Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Geluidsopname van de contacten van de undercoveragent - Recht van verdediging - Beoordeling van het provocatieverweer - Draagwijdte

- Art. 47octies Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Beoordeling van het provocatieverweer - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Geluidsopname van de contacten van de undercoveragent - Recht van verdediging - Draagwijdte

- Art. 47octies Wetboek van Strafvordering

Aucune disposition ni aucun principe général du droit ne prescrit l'enregistrement sonore de tous les contacts établis par un agent sous couverture dans le cadre d'une opération d'infiltration prévue par l'article 47octies du Code d'instruction criminelle; l'existence d'une telle exigence, qui rendrait impossible en pratique l'exécution de cette méthode particulière de recherche, ne peut davantage se déduire de l'obligation faite au juge d'examiner tout moyen de défense alléguant l'existence d'une provocation de manière un tant soit peu plausible, et d'y répondre.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Appréciation du moyen de défense alléguant l'existence d'une provocation - Portée - Infiltration - Enregistrement sonore des contacts établis par un agent sous couverture - Droits de la défense

- Art. 47octies Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Méthodes particulières de recherche - Infiltration - Enregistrement sonore des contacts établis par un agent sous couverture - Droits de la défense - Appréciation du moyen de défense alléguant l'existence d'une provocation - Portée

- Art. 47octies Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Appréciation du moyen de défense alléguant l'existence d'une provocation - Méthodes particulières de recherche - Infiltration - Enregistrement sonore des contacts établis par un agent sous couverture - Droits de la défense - Portée

- Art. 47octies Code d'Instruction criminelle

Uit de bepaling van artikel 47novies, § 2, tweede tot en met vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat moet worden aangenomen dat de bedoelde processen-verbaal een waarheidsgetrouwe weergave bevatten van de verschillende fasen van de infiltratie, onverminderd het wettelijk verbod om gegevens te vermelden als bedoeld door artikel 47novies, § 2, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en de in artikel 47octies, § 3, 6°, Wetboek van Strafvordering bedoelde officier van gerechtelijke politie, dit is de officier die de leiding heeft over de uitvoering van de infiltratie, alsook het openbaar ministerie, worden geacht daarbij loyaal op te treden; het komt de partijen toe aannemelijk te maken dat de officier die de leiding heeft over de uitvoering van de infiltratie en het openbaar ministerie niet alle voor de partijen in het strafproces relevante informatie hebben opgenomen of laten opnemen in deze processen-verbaal en dat hierdoor het recht van verdediging is miskend en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) H. BERKMOES en J. DELMULLE, De bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden, Politeia, Editie 2011, inz. pp. 671-726.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Draagwijdte

- Art. 47octies, § 3, 6° Wetboek van Strafvordering
- Art. 47novies, § 2, tweede, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 47octies, § 3, 6° Wetboek van Strafvordering
- Art. 47novies, § 2, tweede, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering

Il résulte de la disposition de l'article 47novies, § 2, alinéas 2 à 4, du Code d'instruction criminelle qu'il convient d'admettre que les procès-verbaux visés rendent compte fidèlement des différentes phases de l'infiltration, sans préjudice de l'interdiction légale de faire mention des éléments visés à l'article 47novies, § 2, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, et que l'officier de police judiciaire visé à l'article 47octies, § 3, 6°, du Code d'instruction criminelle, à savoir l'officier qui dirige l'exécution de l'infiltration, de même que le ministère public, sont réputés s'acquitter loyalement de cette mission; il revient aux parties de rendre plausible que l'officier qui dirige l'exécution de l'infiltration et le ministère public n'ont pas intégré ni fait intégrer dans ces procès-verbaux l'ensemble des informations pertinentes pour les parties à la procédure pénale et que, ce faisant, les droits de la défense ont été violés; le juge statue souverainement sur ce point et la Cour vérifie s'il ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) H. BERKMOES et J. DELMULLE, De bijzondere opsporingsmethoden en enige andere onderzoeksmethoden, Politeia, édition 2011, en partic. pp. 671-726.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Instruction judiciaire - Méthodes particulières de recherche - Infiltration - Code d'instruction criminelle, articles 47novies et 47octies - Exécution de l'infiltration - Procès-verbaux - Intervention de l'officier de police judiciaire et du ministère public - Portée

- Art. 47octies, § 3, 6° Code d'Instruction criminelle
- Art. 47novies, § 2, al. 2, 3 et 4 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Infiltration - Code d'instruction criminelle, articles 47novies et 47octies - Exécution de l'infiltration - Procès-verbaux - Intervention de l'officier de police judiciaire et du ministère public - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 47octies, § 3, 6° Code d'Instruction criminelle
- Art. 47novies, § 2, al. 2, 3 et 4 Code d'Instruction criminelle

OPENBAAR MINISTERIE - Processen-verbaal - Inhoud - Optreden van het openbaar ministerie - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie

- Art. 47octies, § 3, 6° Wetboek van Strafvordering
- Art. 47novies, § 2, tweede, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering

POLITIE - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Inhoud - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 47octies, § 3, 6° Wetboek van Strafvordering
- Art. 47novies, § 2, tweede, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gerechtelijke onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Infiltratie - Artikelen 47novies en 47octies Wetboek van Strafvordering - Uitvoering van de infiltratie - Processen-verbaal - Optreden van de officier van gerechtelijke politie en van het openbaar ministerie - Draagwijdte

- Art. 47octies, § 3, 6° Wetboek van Strafvordering
- Art. 47novies, § 2, tweede, derde en vierde lid Wetboek van Strafvordering

MINISTERE PUBLIC - Procès-verbaux - Contenu - Intervention du ministère public - Appréciation par le juge - Portée - Méthodes particulières de recherche - Infiltration - Code d'instruction criminelle, articles 47novies et 47octies - Exécution de l'infiltration

- Art. 47octies, § 3, 6° Code d'Instruction criminelle
- Art. 47novies, § 2, al. 2, 3 et 4 Code d'Instruction criminelle

POLICE - Méthodes particulières de recherche - Infiltration - Code d'instruction criminelle, articles 47novies et 47octies - Exécution de l'infiltration - Procès-verbaux - Contenu - Intervention de l'officier de police judiciaire et du ministère public - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 47octies, § 3, 6° Code d'Instruction criminelle
- Art. 47novies, § 2, al. 2, 3 et 4 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Infiltration - Code d'instruction criminelle, articles 47novies et 47octies - Exécution de l'infiltration - Procès-verbaux - Intervention de l'officier de police judiciaire et du ministère public - Portée

- Art. 47octies, § 3, 6° Code d'Instruction criminelle
- Art. 47novies, § 2, al. 2, 3 et 4 Code d'Instruction criminelle

Uit het enkele feit dat bepaalde gegevens die nuttig kunnen zijn voor de verdediging van een beklaagde niet of niet langer beschikbaar zijn, volgt niet dat daardoor het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces van die beklaagde noodzakelijk zijn miskend; het staat aan de rechter te oordelen of het niet of niet langer beschikbaar zijn van de gegevens daadwerkelijk de uitoefening van de rechten van een beklaagde aantast en daaruit de gepaste gevolgen te trekken voor de beoordeling van de schuld en bij die beoordeling kan de rechter de omstandigheid betrekken dat de met opsporing en vervolging belaste instanties niet verantwoordelijk zijn voor het niet of niet langer beschikbaar zijn van de gegevens waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Niet meer voor de verdediging beschikbare gegevens - Criteria - Draagwijdte

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Niet meer voor de verdediging beschikbare gegevens - Beoordeling door de

Du seul fait que certains éléments pouvant être utiles à la défense d'un prévenu ne sont pas ou ne sont plus disponibles, il ne résulte pas que les droits de défense de ce prévenu ainsi que son droit à un procès équitable ont nécessairement été méconnus; il appartient au juge d'apprécier si le fait que des éléments ne soient pas ou ne soient plus disponibles porte effectivement atteinte à l'exercice des droits d'un prévenu et d'en tirer les conséquences adéquates pour apprécier la culpabilité, le juge pouvant tenir compte, pour procéder à cette appréciation, de la circonstance que les autorités en charge de la recherche et des poursuites ne sont pas responsables du fait que des éléments ne soient pas ou ne soient plus disponibles; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Éléments ne se trouvant plus à la disposition de la défense - Critères - Portée

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Éléments ne se trouvant plus à la disposition de la défense - Appréciation par le

rechter - Criteria - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Niet meer voor de verdediging beschikbare gegevens - Beoordeling door de rechter - Criteria - Draagwijdte

juge - Critères - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Éléments ne se trouvant plus à la disposition de la défense - Appréciation par le juge - Critères - Portée

Wanneer het opzet om het misdrijf te plegen is ontstaan buiten enig optreden van de politieambtenaar of van een derde handelend op het uitdrukkelijk verzoek van deze ambtenaar, deze zich heeft beperkt tot het scheppen van de gelegenheid om vrij een strafbaar feit te plegen in zodanige omstandigheden dat hij de uitvoering ervan kan vaststellen en aan de dader ruimte gelaten wordt om vrij met zijn misdadig voornemen te breken, is er geen sprake van provocatie in de zin van artikel 30 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering; de rechter oordeelt onaantastbaar of het optreden van de politieambtenaar of de derde handelend op verzoek van deze ambtenaar aan de oorsprong ligt van het misdadige voornemen van de dader of deze heeft aangemoedigd, dan wel slechts de gelegenheid was om vrij een strafbaar feit te plegen in omstandigheden waarin de dader steeds vrij met dit voornemen kon breken waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 4 maart 2014, AR P.14.0333.N, AC 2014, nr. 174; EHRM, Baltins t. Letland, 8 januari 2013, NC 2014, p. 26 met noot van A. DE NAUW, "De formele toets van een provocatieverweer in de rechtspraak van Straatsburg en het Belgische strafprocesrecht"; A. DE NAUW, "La provocation à l'infraction par un agent de l'autorité", RDP 1980, pp. 321-326.

Il n'est pas question de provocation au sens de l'article 30 de la loi du 17 avril 1878 lorsque l'intention de commettre l'infraction est née indépendamment de toute intervention du fonctionnaire de police ou d'un tiers agissant à la demande expresse de ce fonctionnaire, ce dernier s'étant borné à créer l'occasion de commettre librement un fait punissable dans des circonstances telles qu'il peut en constater la perpétration tout en laissant l'opportunité à l'auteur de renoncer librement à son entreprise délictueuse; le juge apprécie souverainement si l'intervention du fonctionnaire de police ou du tiers agissant à la demande de ce fonctionnaire est à l'origine de l'entreprise délictueuse de l'auteur ou l'a encouragée, ou si elle n'était que l'occasion de commettre librement un fait punissable dans des circonstances où l'auteur avait toujours la liberté de renoncer à cette entreprise et, dans ce cadre, la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 4 mars 2014, RG P.14.0333.N, Pas. 2014, n° 174; C.E.D.H., Baltins c. Lettonie, 8 janvier 2013, N.C. 2014, p. 26, note A. DE NAUW, "De formele toets van een provocatieverweer in de rechtspraak van Straatsburg en het Belgische strafprocesrecht"; A. DE NAUW, "La provocation à l'infraction par un agent de l'autorité", R.D.P. 1980, pp. 321-326.

MISDRIJF - Allerlei - Provocatie

- Art. 30 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

POLITIE - Provocatie

- Art. 30 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Ontvankelijkheid - Artikel 30 Wetboek van strafvordering - Provocatie

- Art. 30 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

INFRACTION - Divers - Provocation

- Art. 30 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

POLICE - Provocation

- Art. 30 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Recevabilité - Code d'instruction criminelle, article 30 - Provocation

- Art. 30 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Strafbare deelneming in de zin van artikel 66 Strafwetboek vereist dat de mededader een door de wet bepaalde vorm van medewerking aan een misdaad of wanbedrijf verleent, weet dat hij zijn medewerking aan een bepaalde misdaad of een bepaald wanbedrijf verleent en het opzet heeft om aan die misdaad of dat wanbedrijf zijn medewerking te verlenen (1); wanneer de rechter een beklaagde die voldoet aan deze vereisten veroordeelt als mededader van een misdaad of wanbedrijf, moet bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie uit zijn vaststellingen niet blijken dat bij dat misdrijf een hoofddader betrokken is. (1) Cass. 18 september 2018, AR P.17.1138.N, AC 2018, nr. 473, NC 2018, 599; Cass. 29 september 2015, AR P.14.1169.N, AC 2015, nr. 567; Cass. 29 november 2011, AR P.11.1250.N, AC 2011, nr. 656. Zie ook F. VAN VOLSEM, "Strafbare deelneming is tijdige deelneming", RABG 2006, 885; J. CONSTANT, Manuel de droit pénal, Luik, Imp. Des Invalides, 1948, 112-119; G. DELHEIXHE en M. FRANCHIMONT, "Aspects de la participation criminelle en Belgique", R.D.P. 1955, 890; C.J. VANHOUDT en W. CALEWAERT, Belgisch strafrecht, Story-Scientia, 1976, II, 587-602; J.P. BUYLE, "La responsabilité pénale des conseillers des dirigeants d'entreprises", in Actualités en droit des affaires, Vanham, 2003, 75-76; F. TULKENS en M. VANDEKERCKHOVE, Introduction au droit pénal, Kluwer, 2005, 416-421 P. WAETERINCKX, De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon en zijn leidinggevenden, Intersentia, 2011, 18; F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch strafrecht, Die Keure, 2017, 88-92; N. COLETTE-BASECQZ en N. BLAISE, Manuel de droit pénal général, Anthemis, 2019, 341-347; T. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, Eléments de droit pénal, Die Keure, 2019, 131; zie alg. J. VANHEULE, Strafbare deelneming, Intersentia, 2010, 1050p.

MISDRIJF - Deelneming - Bestanddelen van deelneming - Geen gelijktijdige vervolging van de hoofddader - Motiveringsplicht

- Art. 66 Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en

La participation punissable au sens de l'article 66 du Code pénal requiert que le coauteur coopère d'une manière prévue par la loi à l'exécution d'un crime ou d'un délit, qu'il coopère sciemment à un crime ou délit déterminé qu'il ait l'intention d'y coopérer (1); lorsque le juge condamne un prévenu qui répond à ces conditions en tant que coauteur d'un crime ou d'un délit, il ne doit pas, à défaut de conclusions en ce sens, ressortir de ses constatations qu'un auteur principal a été impliqué dans cette infraction. (1) Cass. 18 septembre 2018, RG P.17.1138.N, Pas. 2018, n° 473, N.C. 2018. 599 ; Cass. 29 septembre 2015, RG P.14.1169.N, Pas. 2015, n° 567 ; Cass. 29 novembre 2011, RG P.11.1250.N, Pas. 2011, n° 656. Voir également F. VAN VOLSEM, « Strafbare deelneming is tijdige deelneming », R.A.B.G. 2006, 885 ; J. CONSTANT, Manuel de droit pénal, Liège, Imp. des Invalides, 1948, 112-119 ; G. DELHEIXHE et M. FRANCHIMONT, « Aspects de la participation criminelle en Belgique », R.D.P. 1955, 890 ; C.J. VANHOUDT et W. CALEWAERT, Belgisch strafrecht, Story-Scientia, 1976, II, 587-602 ; J.P. BUYLE, « La responsabilité pénale des conseillers des dirigeants d'entreprises », in Actualités en droit des affaires, Vanham, 2003, 75-76 ; F. TULKENS et M. VANDEKERCKHOVE, Introduction au droit pénal, Kluwer, 2005, 416-421 ; P. WAETERINCKX, De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon en zijn leidinggevenden, Intersentia, 2011, 18 ; F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch strafrecht, Die Keure, 2017, 88-92 ; N. COLETTE-BASECQZ et N. BLAISE, Manuel de droit pénal général, Anthemis, 2019, 341-347 ; T. MOREAU et D. VANDERMEERSCH, Éléments de droit pénal, Die Keure, 2019, 131 ; voir plus généralement J. VANHEULE, Strafbare deelneming, Intersentia, 2010, 1050 p.

INFRACTION - Participation - Éléments constitutifs de la participation - Pas de poursuites menées simultanément à charge de l'auteur principal - Obligation de motivation

- Art. 66 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et

accijnzen inbegrepen) - Misdrijf - Deelneming - Bestanddelen van deelneming - Geen gelijktijdige vervolging van de hoofddader

- Art. 66 Strafwetboek

accises) - Infraction - Participation - Éléments constitutifs de la participation - Pas de poursuites menées simultanément à charge de l'auteur principal

- Art. 66 Code pénal

P.20.1057.N

2 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.22](#)

AC nr. ...

Artikel 215 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat, indien het vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, door de wet voorgeschreven op straffe van nietigheid, het hof mede over de zaak zelf beslist; wanneer hoger beroep wordt ingesteld tegen een vonnis dat geen uitspraak doet over de gegrondheid van de strafvordering maar alvorens recht te doen een onderzoeksmaatregel beveelt, is de rechter in hoger beroep die dat vonnis tenietdoet of wijzigt, bij toepassing van die bepaling ertoe verplicht de zaak aan zich te trekken en te beslissen over de grond van de zaak en hieraan wordt geen afbreuk gedaan door de omstandigheid dat het beroepen vonnis ook reeds oordeelt over bepaalde aspecten van de ontvankelijkheid of regelmatigheid van de strafvordering en de rechter in hoger beroep die beslissing, al dan niet met overname van de redenen ervan, bevestigt (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Tussenvonnis dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Regelmatigheid

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

L'article 215 du Code d'instruction criminelle dispose que, si le jugement est annulé pour violation ou omission non réparée de formes prescrites par la loi à peine de nullité, la cour statuera sur le fond; lorsqu'il est interjeté appel d'un jugement qui ne statue pas sur le bien-fondé de l'action publique mais ordonne une mesure d'instruction avant dire droit, le juge d'appel qui annule ou réforme ce jugement est tenu, en application de cette disposition, d'évoquer la cause et de statuer sur le fond, sans que puisse y faire obstacle la circonstance que le jugement entrepris statue déjà aussi sur certains aspects de la recevabilité ou de la régularité de l'action publique et que le juge d'appel confirme cette décision, en adoptant ou non les motifs de celle-ci (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Jugement interlocutoire qui déclare l'action publique recevable, rejette les exceptions et ordonne une mesure d'instruction - Appel - Confirmation du jugement pour ce qui concerne la recevabilité de l'action publique et le rejet des exceptions - Réformation du jugement pour ce qui concerne la mesure d'instruction - Evocation - Régularité

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

Behoudens uitzonderingen die de wet bepaalt, kan het openbaar ministerie in beginsel hoger beroep aantekenen tegen elk in eerste aanleg gewezen vonnis in strafzaken, waaronder een vonnis alvorens recht te doen waarbij een onderzoeksmaatregel wordt bevolen; uit de omstandigheid dat het openbaar ministerie een onderzoeksmaatregel laat uitvoeren die inhoudelijk overeenkomt met de in een vonnis alvorens recht te doen bevolen onderzoeksmaatregel, kan niet worden afgeleid dat het door het openbaar ministerie tegen dit vonnis ingestelde hoger beroep geen belang of geen voorwerp meer zou hebben (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Openbaar ministerie
OPENBAAR MINISTERIE - Hoger beroep - Strafzaken

De beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering over het toezicht op de regelmatigheid van de toepassing van de bijzondere opsporingsmethode observatie is bindend voor de vonnisrechter; wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling naar aanleiding van dit toezicht een bij conclusie aangevoerd verweer beantwoordt over de regelmatigheid van de bijzondere opsporingsmethode, is de rechter ten gronde aan wie datzelfde verweer wordt voorgelegd, niet gehouden hierop te antwoorden (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtigelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethoden - Observatie - Controle door de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Draagwijde
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Bijzondere opsporingsmethoden - Observatie - Controle bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Draagwijde
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Gerechtigelijk onderzoek - Bijzondere opsporingsmethode - Observatie - Controle door de kamer van inbeschuldigingstelling bij toepassing van artikel 235ter Wetboek van Strafvordering - Draagwijde
- Art. 235ter Wetboek van Strafvordering

Sans préjudice des exceptions prévues par loi, le ministère public peut en principe interjeter appel de tout jugement rendu en première instance en matière répressive, parmi lesquels un jugement avant dire droit par lequel une mesure d'instruction est ordonnée ; de la circonstance que le ministère public fait exécuter une mesure d'instruction dont le contenu correspond à la mesure d'instruction ordonnée dans un jugement avant dire droit, il ne peut se déduire que l'appel de ce jugement interjeté par le ministère public n'ait plus d'intérêt ou d'objet.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Généralités - Ministère public
MINISTERE PUBLIC - Appel - Matière répressive

La décision rendue par la chambre des mises en accusation en application de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle, concernant le contrôle de la régularité de la mise en œuvre de l'observation comme méthode particulière de recherche, s'impose à la juridiction de jugement; lorsqu'à la suite de ce contrôle, la chambre des mises en accusation répond à une défense avancée dans des conclusions concernant la régularité de la méthode particulière de recherche, le juge du fond auquel cette même défense est présentée n'est pas tenu d'y répondre (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Méthodes particulières de recherche - Observation - Contrôle exercé par la chambre des mises en accusation en application de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle - Portée
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle
JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Méthodes particulières de recherche - Observation - Contrôle exercé en application de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle - Portée
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Instruction - Méthode particulière de recherche - Observation - Contrôle exercé par la chambre des mises en accusation en application de l'article 235ter du Code d'instruction criminelle - Portée
- Art. 235ter Code d'Instruction criminelle

De in artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om, wanneer hij ambtshalve een grief opwerpt bij toepassing van het tweede lid van die bepaling, de partijen te verzoeken om zich hierover uit te spreken, strekt ertoe het recht van verdediging te vrijwaren van de partijen in hoger beroep aangezien deze niet kunnen voorzien welke grieven in voorkomend geval ambtshalve zullen worden opgeworpen door de rechter in hoger beroep; de situatie van een partij in hoger beroep die wordt geconfronteerd met een bij toepassing van artikel 210, derde lid, Wetboek van Strafvordering door de rechter in hoger beroep ambtshalve opgeworpen grief, valt niet te vergelijken met de situatie van een partij die bij een hoger beroep tegen een vonnis alvorens recht te doen ervan op de hoogte is dat, wanneer de rechter in hoger beroep het beroepen vonnis tenietdoet of wijzigt, de grond van de zaak zal worden beoordeeld in hoger beroep, zodat hij hierover verweer kan voeren, zodat de prejudiciële vraag die betrekking heeft op niet-vergelijkbare rechtstoestanden niet dient te worden gesteld (1).

(1) Zie concl. OM.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Hof van Cassatie - Verplichting - Grenzen - Niet-vergelijkbare rechtstoestanden

- Art. 210, derde lid Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Evocatie - Gevolgen - Recht van verdediging

- Art. 210, derde lid Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Saisine van de appelrechter - Grieven - Ambtshalve grief opgeworpen door de appelrechter - Artikel 210 Wetboek van Strafvordering - Gevolg - Verzoek aan de partijen om zich uit te spreken over de ambtshalve opgeworpen grieven - Doelstelling

- Art. 210, derde lid Wetboek van Strafvordering

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Hof van Cassatie - Verplichting - Grenzen - Niet-vergelijkbare rechtstoestanden

- Art. 210, derde lid Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen

- Art. 210, derde lid Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hoger beroep - Saisine van de appelrechter - Grieven - Ambtshalve grief opgeworpen door de appelrechter - Verzoek aan de partijen om

L'obligation imposée au juge d'appel, par l'article 210, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, d'inviter les parties, lorsqu'il soulève d'office un moyen en application de l'alinéa 2 de cette disposition, à s'exprimer sur ce moyen, tend à garantir les droits de la défense des parties en appel, ces dernières ne pouvant en effet prévoir quels griefs seront, le cas échéant, soulevés d'office par le juge d'appel; la situation d'une partie en appel qui est confrontée à un grief soulevé d'office par le juge d'appel en application de l'article 210, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, n'est pas comparable à celle d'une partie qui est informée, lors d'un appel d'un jugement avant dire droit, que, si le juge d'appel annule ou réforme le jugement entrepris, le fond de la cause sera apprécié en appel, de telle sorte qu'elle puisse se défendre à ce sujet, et il ne convient donc pas de poser la question préjudicielle portant sur des situations juridiques non comparables (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Cour de cassation - Obligation - Limites - Situations juridiques non comparables

- Art. 210, al. 3 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Evocation - Effets - Droits de la défense

- Art. 210, al. 3 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine de la juridiction d'appel - Griefs - Grief soulevé d'office par le juge d'appel - Article 210 du Code d'instruction criminelle - Conséquence - Invitation faite aux parties de s'exprimer sur les griefs soulevés d'office - Objectif

- Art. 210, al. 3 Code d'Instruction criminelle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Cour de cassation - Obligation - Limites - Situations juridiques non comparables

- Art. 210, al. 3 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Appel - Evocation - Effets

- Art. 210, al. 3 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Appel - Saisine de la juridiction d'appel - Griefs - Grief soulevé d'office par le juge d'appel - Invitation faite aux parties de s'exprimer sur les griefs

zich uit te spreken over de ambtshalve opgeworpen grieven - Doelstelling

- Art. 210, derde lid Wetboek van Strafvordering

soulevés d'office - Objectif

- Art. 210, al. 3 Code d'Instruction criminelle

De in artikel 215 Wetboek van Strafvordering aan de rechter in hoger beroep opgelegde verplichting om uitspraak te doen over de zaak zelf is een uitzondering op de devolutieve werking van het hoger beroep, in die zin dat de rechter in hoger beroep hierdoor verplicht is te oordelen over de grond van de zaak zonder dat het beroepen vonnis hierover een beslissing heeft gewezen, maar die verplichting doet geen afbreuk aan de devolutieve werking van het hoger beroep in zoverre de rechter in hoger beroep een vonnis slechts kan tenietdoen en overgaan tot de beoordeling van de grond van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvordering ten aanzien van de partijen door of tegen wie hoger beroep werd ingesteld; de beperking van het hoger beroep tot de bij toepassing van artikel 204 Wetboek van Strafvordering door de partijen aangevoerde grieven en in voorkomend geval de door de rechter in hoger beroep bij toepassing van artikel 210, tweede lid, van datzelfde wetboek ambtshalve op te werpen grieven, begrenst de saisine van de rechter in hoger beroep en impliceert dat de beslissingsonderdelen van het beroepen vonnis waartegen geen grief werd opgeworpen, niet aan het oordeel van de rechter in hoger beroep zijn onderworpen en deze beperking van de devolutieve werking van het hoger beroep door de aldus opgeworpen grieven is niet onverenigbaar met de verplichting tot evocatie bij toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering, die de rechter in hoger beroep immers verplicht om uitspraak te doen over de grond van de zaak zelf zonder dat hierover in het beroepen vonnis een beslissing werd gewezen, zodat hiertegen ook geen hoger beroep kon worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM.

L'obligation de statuer sur la cause en tant que telle, imposée au juge d'appel par l'article 215 du Code d'instruction criminelle, est une exception à l'effet dévolutif de l'appel, en ce sens que le juge d'appel est, de ce fait, tenu de statuer sur le fond de la cause sans que le jugement entrepris ait rendu de décision à ce sujet, mais cette obligation ne porte pas atteinte à l'effet dévolutif de l'appel dans la mesure où le juge d'appel peut seulement annuler un jugement et procéder à l'appréciation du fond de l'action publique et de l'action civile à l'égard des parties par ou contre lesquelles un appel a été formé; la limitation de l'appel aux griefs élevés par les parties en application de l'article 204 du Code d'instruction criminelle et, le cas échéant, aux griefs à soulever d'office par le juge d'appel en application de l'article 210, alinéa 2, du même code, limite la saisine du juge d'appel et implique que les éléments de décision du jugement entrepris contre lesquels aucun grief n'a été soulevé ne soient pas soumis à l'appréciation du juge d'appel, et la limitation de l'effet dévolutif de l'appel par les griefs ainsi élevés n'est pas incompatible avec l'obligation d'évocation en application de l'article 215 du Code d'instruction criminelle, qui oblige en effet le juge d'appel à statuer sur le fond de la cause même sans qu'une décision à ce sujet n'ait été rendue dans le jugement entrepris, de telle sorte que dernier ne pouvait faire l'objet d'un appel (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep - Bevestiging van het vonnis wat betreft de ontvankelijkheid van de strafvordering en de verwerping van de excepties - Vernietiging van het vonnis wat de onderzoeksmaatregel betreft - Evocatie - Bevoegdheid van de appelrechters ten opzichte van de partijen door of tegen wie

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel - Confirmation du jugement pour ce qui concerne la recevabilité de l'action publique et le rejet des exceptions - Réformation du jugement pour ce qui concerne la mesure d'instruction - Evocation - Compétence des juges d'appel à l'égard des parties par ou contre lesquelles un appel a été formé - Portée - Effet dévolutif - Jugement interlocutoire qui déclare l'action publique recevable, rejette les exceptions et ordonne une mesure

hoger beroep werd ingesteld - Draagwijdte - Devolutieve werking - Tussenvonnis dat de strafvordering ontvankelijk verklaart, de excepties verwerpt en een onderzoeksmaatregel beveelt

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

d'instruction

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

De verplichting voor de rechter in hoger beroep om, indien het vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet hersteld verzuim van vormen, door de wet voorgeschreven op straffe van nietigheid, mede over de zaak zelf te beslissen, vloeit rechtstreeks voort uit de wet, namelijk uit artikel 215 Wetboek van Strafvordering, zodat wanneer hoger beroep wordt aangetekend tegen een vonnis alvorens recht te doen, de partijen in hoger beroep er bijgevolg van op de hoogte zijn dat, wanneer de rechter in hoger beroep dit vonnis tenietdoet of wijzigt, hij zich dient uit te spreken over de grond van de zaak, zodat zij in de gelegenheid zijn hun standpunt over de grond van de zaak uiteen te zetten; die wettelijke verplichting impliceert dat de rechter in hoger beroep, behoudens wanneer hij te kennen zou hebben gegeven dat het debat over de grond van de zaak in voorkomend geval zou worden afgesplitst, na het tenietdoen of wijzigen van een vonnis alvorens recht te doen niet ertoe verplicht is hierover een afzonderlijke beslissing te wijzen en het debat te heropenen teneinde de partijen uit te nodigen zich te verdedigen over de grond van de zaak en de rechter in hoger beroep die niet de heropening van het debat beveelt en zich in dezelfde beslissing uitspreekt over de evocatie en de grond van de zaak, miskent hierdoor niet het recht op een eerlijk proces of het recht van verdediging; de omstandigheid dat de rechter in hoger beroep die een vonnis alvorens recht te doen tenietdoet of wijzigt de mogelijkheid heeft om hierbij het debat te heropenen, evenals de omstandigheid dat dit in een andere zaak voor dezelfde rechtsmacht in hoger beroep ook is gebeurd, doen hieraan geen afbreuk en impliceren niet dat de partijen zouden zijn verschalkt in hun rechtmatige verwachtingen (1). (1) Zie concl. OM.

L'obligation impartie au juge d'appel de statuer lui aussi sur la cause elle-même, si le jugement est annulé pour violation ou omission non réparée de formes prescrites par la loi à peine de nullité, résulte directement de la loi, à savoir de l'article 215 du Code d'instruction criminelle et, lorsqu'il est interjeté appel d'un jugement avant dire droit, les parties à l'appel sont par conséquent informées que, lorsque le juge d'appel annule ou réforme ce jugement, il doit se prononcer sur le fond de la cause, de manière à ce qu'elles aient l'occasion d'exposer leur point de vue quant au fond; cette obligation légale implique que, sauf s'il avait donné à connaître que les débats sur le fond de la cause seraient dissociés le cas échéant, après l'annulation ou la réformation d'un jugement avant dire droit, le juge d'appel n'est pas tenu de rendre une décision distincte à ce sujet et de rouvrir les débats afin d'inviter les parties à se défendre concernant le fond de la cause, et le juge d'appel qui n'ordonne pas la réouverture des débats et, dans la même décision, se prononce sur l'évocation et le fond de la cause, ne méconnaît pas de la sorte le droit à un procès équitable ou les droits de la défense; la circonstance que le juge d'appel qui annule ou réforme un jugement avant dire droit ait la possibilité de rouvrir les débats à cette occasion, ainsi que la circonstance que cela a aussi été fait dans une autre cause devant la même juridiction d'appel, sont sans incidence à cet égard et n'impliquent pas que les parties aient été leurrées dans leurs attentes légitimes (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Evocatie - Gevolgen - Recht van verdediging - Heropening van de debatten

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Heropening van de debatten

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Hoger beroep - Evocatie - Gevolgen - Heropening van de debatten

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

compétence du juge - Evocation - Effets - Droits de la défense - Réouverture des débats

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Appel - Evocation - Effets - Réouverture des débats

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Appel - Evocation - Effets - Réouverture des débats

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

Een conclusie over de strafvordering die werd neergelegd of meegedeeld na het verstrijken van de bij toepassing van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering vastgelegde conclusietermijnen, kan niet zonder het akkoord van alle partijen en van het openbaar ministerie in het debat worden behouden; de enkele omstandigheid dat de rechter, na te hebben vastgesteld dat het openbaar ministerie weigert akkoord te gaan met de laattijdige neerlegging van de conclusie van een partij, die conclusie uit het debat weert terwijl eerder in de procedure een laattijdig neergelegde conclusie van een andere partij met het akkoord van alle partijen wél in het debat werd behouden, levert geen miskenning op van het recht op een eerlijk proces en op gelijkheid van wapens (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Vaststelling van conclusietermijnen - Neerlegging van een conclusie na verstrijken van de conclusietermijnen - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Wapengelijkheid - Vaststelling van conclusietermijnen - Neerlegging van een conclusie na verstrijken van de conclusietermijnen - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vaststelling van conclusietermijnen - Neerlegging van een conclusie na verstrijken van de conclusietermijnen - Draagwijdte

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

Des conclusions concernant l'action publique déposées ou communiquées après l'expiration des délais pour conclure fixés en application de l'article 152, § 1er, du Code d'instruction criminelle ne peuvent être maintenues dans les débats sans l'accord de toutes les parties et du ministère public; la seule circonstance qu'après avoir constaté que le ministère public refuse d'accepter le dépôt tardif des conclusions d'une partie, le juge écarte ces conclusions des débats alors que, plus tôt dans la procédure, des conclusions déposées tardivement d'une autre partie ont été maintenues dans les débats avec l'accord de toutes les parties, n'entraîne pas une méconnaissance du droit à un procès équitable et à l'égalité des armes (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Fixation des délais pour conclure - Dépôt de conclusions après l'expiration des délais pour conclure - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Egalité des armes - Fixation des délais pour conclure - Dépôt de conclusions après l'expiration des délais pour conclure - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Fixation des délais pour conclure - Dépôt de conclusions après l'expiration des délais pour conclure - Portée

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en artikel 162bis Wetboek van Strafvordering volgt dat wanneer meerdere beklaagden in het ongelijk zijn gesteld ten aanzien van een burgerlijke partij, de strafrechter ambtshalve elke beklaagde moet veroordelen tot een rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partij, ook al zijn de beklaagden hoofdelijk gehouden tot vergoeding van dezelfde schade; de omstandigheid dat een in het gelijk gestelde burgerlijke partij slechts de hoofdelijke veroordeling of een in solidum-veroordeling vordert van de in het ongelijk gestelde beklaagden of de veroordeling van de ene bij gebreke aan de andere, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTSPLEINGSVERGOEDING - Strafzaken - Meerdere beklaagden - Draagwijdte

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 162bis Wetboek van Strafvordering

Uit de enkele omstandigheid dat de rechter in hoger beroep de beslissing van de eerste rechter vernietigt, de zaak tot zich trekt en zelf uitspraak doet over de grond van de zaak, kan geen schending van artikel 2 Zevende Aanvullend Protocol EVRM worden afgeleid; de omstandigheid dat België bij de goedkeuring en de bekrachtiging van artikel 2 Zevende Aanvullend Protocol EVRM geen voorbehoud heeft geformuleerd met betrekking tot de in artikel 215 Wetboek van Strafvordering bedoelde evocatie, doet hieraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Evocatie - Gevolgen - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Recht op hoger beroep - Draagwijdte

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering
- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Evocatie - Gevolgen - Zevende Aanvullend Protocol EVRM - Recht op hoger beroep - Draagwijdte

Il suit des articles 1022 du Code judiciaire et 162bis du Code d'instruction criminelle que, lorsque plusieurs prévenus succombent à l'égard d'une partie civile, le juge pénal doit condamner d'office chaque prévenu à une indemnité de procédure envers la partie civile, même si les prévenus sont solidairement tenus à l'indemnisation du même dommage; la circonstance qu'une partie civile ayant obtenu gain de cause postule uniquement la condamnation solidaire ou une condamnation in solidum des prévenus succombants, ou la condamnation de l'un à défaut de l'autre, est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Pluralité de prévenus - Portée

- Art. 1022 Code judiciaire
- Art. 162bis Code d'Instruction criminelle

Aucune violation de l'article 2 du Protocole additionnel n° 7 à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne saurait se déduire de la seule circonstance que le juge d'appel annule la décision du premier juge, évoque la cause et statue lui-même sur le fond de la cause; la circonstance que, lors de l'approbation et de la ratification de l'article 2 du Protocole additionnel n° 7 à la Convention, la Belgique n'a formulé aucune réserve concernant l'évocation visée à l'article 215 du Code d'instruction criminelle, est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Evocation - Effets - Septième protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Droit d'interjeter appel - Portée

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales
- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales
- Art. 215 Code d'Instruction criminelle
- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Evocation - Effets - Septième protocole additionnel à la Conv. D.H. - Droit d'interjeter appel - Portée

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden
- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 2 - Recht op hoger beroep - Evocatie - Draagwijdte

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 2 - Droit d'interjeter appel - Evocation - Portée

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

P.20.1060.F

14 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210414.2F.7](#)

AC nr. ...

Om het betrokken parlement toe te laten met kennis van zaken het door de artikelen 59, eerste lid, en 120 Grondwet, bepaalde toezicht uit te oefenen, deelt de procureur-generaal hem het dossier met de stukken mee die betrekking hebben op de feiten die verweten worden aan het lid waarnaar een afgesloten onderzoek is verricht, en die hij wil vervolgen, evenals de vordering die hij bij de raadkamer aanhangig zal maken; de parlementsleden moeten zich ervan verzekeren dat het verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid berust op een dossier van de rechtspleging dat de objectieve gegevens bevat waarop het bestaan van de in de vordering van het openbaar ministerie vermelde strafbare feiten is gegrond en die het ernstig karakter van de vervolging aantonen; de omstandigheid dat er in het verdere verloop van de rechtspleging stukken aan het dossier zijn toegevoegd, heeft geen invloed, voor zover die stukken niet leiden tot een wijziging van de vorderingen betreffende de feiten waarvan het parlement heeft kennisgenomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 269.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Vervolging ten laste van een parlements lid - Verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid - Aan het parlement mee te delen dossier - Samenstelling - Onderzoek door het parlement - Draagwijdte - Latere toevoeging van stukken aan het dossier

- Artt. 59, eerste lid, en 120 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 127 Wetboek van Strafvordering

Afin de permettre à l'assemblée parlementaire concernée d'exercer, en connaissance de cause, le contrôle institué par les articles 59, alinéa 1er, et 120 de la Constitution, le procureur général lui transmet le dossier contenant les pièces relatives aux faits reprochés au membre faisant l'objet d'une instruction arrivée à son terme, et qu'il entend poursuivre, ainsi que le réquisitoire dont il saisira la chambre du conseil; les parlementaires doivent s'assurer que la demande de levée d'immunité repose sur un dossier de procédure comprenant les éléments objectifs qui fondent l'existence des faits infraktionnels repris dans le réquisitoire du ministère public et qui attestent du caractère sérieux de la poursuite; la circonstance que, dans le cours ultérieur de la procédure, des pièces sont ajoutées au dossier est sans incidence pour autant que ces pièces n'entraînent pas une modification des réquisitions relativement aux faits dont l'assemblée a été saisie (1). (1) Voir les concl. du MP.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Poursuite à charge d'un parlementaire - Demande de levée d'immunité - Dossier à transmettre à l'assemblée parlementaire - Composition - Vérification par l'assemblée parlementaire - Portée - Ajout ultérieur de pièces au dossier

- Art. 59, al. 1er, et 120 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127 Code d'Instruction criminelle

*IMMUNITEIT - Parlementaire onschendbaarheid - Vervolg
ten laste van een parlements lid - Afsluiting van het gerechtelijk
onderzoek - Verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid -
Aan het parlement mee te delen dossier - Samenstelling -
Onderzoek door het parlement - Draagwijdte - Latere
toevoeging van stukken aan het dossier*

- Artt. 59, eerste lid, en 120 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 127 Wetboek van Strafvordering

Met toepassing van artikel 215 Wetboek van Strafvordering beslist het hof van beroep mede over de zaak zelf, indien het beroepen vonnis wordt tenietgedaan wegens schending of niet-hersteld verzuim van door de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen; zo moet de rechter bij wie het hoger beroep tegen een vonnis alvorens recht te doen aanhangig is gemaakt, van de zaak ambtshalve kennisnemen wanneer hij dat vonnis vernietigt of hervormt, zolang die vernietiging of hervorming niet gegrond is op de onbevoegdheid van de eerste rechter of op de omstandigheid dat laatstgenoemde niet wettig van de zaak had kennisgenomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 269.

*HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen
inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter -
Evocatie - Begrip*

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

De evocatie vormt voor de appelrechter een wettelijke verplichting die volgt uit de beslissing tot nietigverklaring van het beroepen vonnis, die gegrond is op gegevens waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren; hieruit volgt dat de appelrechter de partijen niet dient te verzoeken om over de eventuele gevolgen van zijn beslissing tegenspraak te voeren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 269.

*HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen
inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter -
Evocatie - Gevolgen - Recht van verdediging*

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

*RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hoger beroep -
Evocatie*

- Art. 215 Wetboek van Strafvordering

*IMMUNITÉ - Immunité parlementaire - Poursuite à charge d'un
parlementaire - Clôture de l'instruction - Demande de levée
d'immunité - Dossier à transmettre à l'assemblée parlementaire -
Composition - Vérification par l'assemblée parlementaire - Portée -
Ajout ultérieur de pièces au dossier*

- Art. 59, al. 1er, et 120 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127 Code d'Instruction criminelle

En application de l'article 215 du Code d'instruction criminelle, si le jugement entrepris est annulé pour violation ou omission non réparée de formes prescrites par la loi à peine de nullité, la cour d'appel statue sur le fond; ainsi, le juge d'appel saisi de l'appel portant sur un jugement avant dire droit doit évoquer la cause s'il annule ou réforme ce jugement, dès lors que cette annulation ou cette réformation n'est pas fondée sur l'incompétence du premier juge ou sur la circonstance que ce dernier n'était pas légalement saisi de la cause (1). (1) Voir les concl. du MP.

*APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets.
compétence du juge - Evocation - Notion*

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

L'évocation constitue pour le juge d'appel une obligation légale qui résulte de la décision d'annulation du jugement dont appel, fondée sur des éléments que les parties ont pu contredire; il s'ensuit que le juge d'appel n'est pas tenu d'inviter les parties à débattre des conséquences éventuelles de sa décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

*APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets.
compétence du juge - Evocation - Conséquences - Droit de la défense*

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Appel - Evocation

- Art. 215 Code d'Instruction criminelle

Het met toepassing van de artikelen 59, eerste lid, en 120 Grondwet door het parlement uitgevoerde toezicht loopt geenszins vooruit op de schuld van het lid wiens opheffing van de onschendbaarheid wordt gevraagd, aangezien het debat hierover behoort tot de bevoegdheid van de rechterlijke macht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 269.

IMMUNITEIT - Parlementaire onschendbaarheid - Vervolging ten laste van een parlements lid - Afsluiting van het gerechtelijk onderzoek - Verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid - Toezicht door het parlement

- Artt. 59, eerste lid, en 120 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 127 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Vervolging ten laste van een parlements lid - Verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid - Toezicht door het parlement

- Artt. 59, eerste lid, en 120 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 127 Wetboek van Strafvordering

De grondwettelijke regels betreffende de opheffing van de parlementaire onschendbaarheid hebben tot doel de goede werking van het parlement te waarborgen; het parlement dient enerzijds na te gaan of de vervolging ernstig lijkt, dit wil zeggen of ze niet is ingegeven door redenen die geen verband houden met de goede rechtsbedeling, of ze niet kennelijk onontvankelijk is of gegrond op een niet-strafbaar feit en of ze steunt op precieze telastleggingen en, anderzijds, of de afwezigheid van het betrokken parlements lid geen belemmering vormt voor de werkzaamheden van het parlement.

IMMUNITEIT - Parlementaire onschendbaarheid - Vervolging ten laste van een parlements lid - Afsluiting van het gerechtelijk onderzoek - Verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid - Toezicht door het parlement - Doel - Beoordelingscriteria

- Artt. 59, eerste lid, en 120 De gecoördineerde Grondwet 1994

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Vervolging ten laste van een parlements lid - Verzoek tot opheffing van de onschendbaarheid - Toezicht door het parlement - Doel - Beoordelingscriteria

- Artt. 59, eerste lid, en 120 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le contrôle exercé par l'assemblée parlementaire en application des articles 59, alinéa 1er, et 120 de la Constitution ne préjuge en rien de la culpabilité du membre dont la levée de l'immunité est demandée, le débat sur ce point relevant de la compétence du pouvoir judiciaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMMUNITE - Immunité parlementaire - Poursuite à charge d'un parlementaire - Clôture de l'instruction - Demande de levée d'immunité - Contrôle exercé par l'assemblée parlementaire

- Art. 59, al. 1er, et 120 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Poursuite à charge d'un parlementaire - Demande de levée d'immunité - Contrôle exercé par l'assemblée parlementaire

- Art. 59, al. 1er, et 120 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 127 Code d'Instruction criminelle

Les règles constitutionnelles relatives à la levée de l'immunité des parlementaires ont pour but de garantir le bon fonctionnement des assemblées; il appartient à celles-ci de vérifier, d'une part, si la poursuite paraît sérieuse, c'est-à-dire si elle n'est pas inspirée par des préoccupations étrangères à la bonne administration de la justice, si elle n'est pas manifestement irrecevable ou fondée sur un fait non punissable et si elle s'appuie sur des charges précises, et, d'autre part, si l'absence du parlementaire concerné ne constitue pas une entrave aux travaux des assemblées (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMMUNITE - Immunité parlementaire - Poursuite à charge d'un parlementaire - Clôture de l'instruction - Demande de levée d'immunité - Contrôle exercé par l'assemblée parlementaire - Objectif - Critères d'appréciation

- Art. 59, al. 1er, et 120 La Constitution coordonnée 1994

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Poursuite à charge d'un parlementaire - Demande de levée d'immunité - Contrôle exercé par l'assemblée parlementaire - Objectif - Critères d'appréciation

- Art. 59, al. 1er, et 120 La Constitution coordonnée 1994

Het bij artikel 322 Strafwetboek bepaalde misdrijf van een vereniging met het oogmerk om een aanslag te plegen op personen of op eigendommen bestaat door het enkele feit van het inrichten der bende; de artikelen 323 en 324 Strafwetboek maken naar strafbaarheid een onderscheid tussen, aan de ene kant, de aanstokers tot die vereniging, de hoofden van die bende en degenen die daarin enig bevel hebben gevoerd en, aan de andere kant, de anderen en een schuldigverklaring als persoon die deel uitmaakt van de bende, zonder aanstoker, hoofd of bevelvoerder te zijn, vereist niet noodzakelijk dat de rechter een exacte taakverdeling tussen de leden van de vereniging preciseert en dat hij aanduidt welke de precieze taak is van elk lid van de bende (1). (1) M. DE SWAEF en M. TRAEST, "Bendevorming en criminele organisaties", Comm. Straf.; J. DE HERDT, "Bendevorming", Comm. Straf.

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Leden van de vereniging - Onderscheid in bestrafing - Draagwijdte

- Art. 322 Strafwetboek
- Art. 323 Strafwetboek
- Art. 324 Strafwetboek

Het recht om als verdachte van een strafbaar feit niet te worden gedwongen een verklaring af te leggen, zoals dit voortvloeit uit artikel 6 EVRM en artikel 47bis, § 2, 2), Wetboek van Strafvordering, belet niet dat opsporingsambtenaren aan een verdachte vragen mogen stellen; uit het enkele feit dat een opsporingsambtenaar aan een verdachte die zich reeds op het zwijgrecht heeft beroepen, alsnog één of meerdere vragen stelt, volgt geen miskenning van zijn rechten.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor van de verdachte - Zwijgrecht - Artikel 47bis Wetboek van Strafvordering - Vraag van een opsporingsambtenaar - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 47bis, § 2, 2) Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3/11/2025

L'infraction visée à l'article 322 du Code pénal, consistant à former une association dans le but d'attenter aux personnes ou aux propriétés, existe par le seul fait de l'organisation de la bande; les articles 323 et 324 du Code pénal établissent une distinction entre les peines infligées, d'une part, aux provocateurs de l'association, aux chefs de celle-ci et à ceux qui y auront exercé un commandement quelconque et, d'autre part, aux autres personnes, et le juge qui déclare coupable une personne en tant qu'elle appartient à l'association sans en être le provocateur ou le chef et sans y avoir exercé un commandement, n'est pas nécessairement tenu de préciser la répartition précise des tâches qui a été convenue entre les membres de cette association ni d'indiquer le rôle exact joué par chacun d'eux (1). (1) M. DE SWAEF en M. TRAEST, "Bendevorming en criminele organisaties", Comm. Straf.; J. DE HERDT, "Bendevorming", Comm. Straf.

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Membres de l'association - Distinction entre les peines infligées - Portée

- Art. 322 Code pénal
- Art. 323 Code pénal
- Art. 324 Code pénal

Le fait que le suspect d'une infraction ne puisse être contraint de faire une déclaration, conformément au droit qu'il tire des articles 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 47bis, § 2, 2), du Code d'instruction criminelle, n'empêche pas les enquêteurs de lui poser des questions; le seul fait qu'un enquêteur pose une ou plusieurs questions à un suspect qui a d'emblée invoqué son droit de garder le silence, ne donne pas lieu à une violation des droits de ce suspect.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Audition du suspect - Droit au silence - Code d'instruction criminelle, article 47bis - Question posée par un enquêteur - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 47bis, § 2, 2) Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Vraag van een opsporingsambtenaar - Draagwijde

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis, § 2, 2) Wetboek van Strafvordering

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit au silence - Question posée par un enquêteur - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis, § 2, 2) Code d'Instruction criminelle

P.20.1083.N

9 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210209.2N.1](#)

AC nr. ...

Het arrest dat goederen verbeurd verklaart die gediend hebben of bestemd waren om de lastens de beklaagde bewezen verklaarde drugmisdriven te plegen dient de redenen, weze het beknopt, te vermelden om de facultatieve bijzondere verbeurdverklaring te vermelden (1). (1) Cass. 3 november 2020, AR P.20.0510.N, AC 2020, nr. 674.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Inbreuk op de Drugswet - Verdovende middelen - Facultatieve verbeurdverklaring - Motiveringsverplichting - Redenen

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdoovende mid

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdoovende mid

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Inbreuk op de Drugswet - Verdovende middelen - Facultatieve verbeurdverklaring - Motiveringsverplichting - Redenen

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdoovende mid

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdoovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdoovende mid

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Inbreuk op de

L'arrêt qui prononce la confiscation des biens qui ont servi ou ont été destinés à commettre les infractions en matière de stupéfiants déclarées établies doit indiquer d'une manière précise, mais qui peut être succincte, les raisons pour lesquelles cette confiscation spéciale facultative est ordonnée (1). (1) Cass. 3 novembre 2020, RG P.20.0510.N, Pas. 2020, n° 674.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Infraction à la loi du 24 février 1921 - Stupéfiants - Confiscation facultative - Obligation de motivation - Raisons

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Infraction à la loi du 24 février 1921 - Stupéfiants - Confiscation facultative - Obligation de motivation - Raisons

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Infraction à la loi du 24 février

*Drugswet - Verdovende middelen - Facultatieve
verbeurdverklaring - Motiveringsverplichting - Redenen*

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

*STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Inbreuk op de
Drugswet - Verdovende middelen - Facultatieve
verbeurdverklaring - Motiveringsverplichting - Redenen*

- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

*1921 - Stupéfiants - Confiscation facultative - Obligation de
motivation - Raisons*

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

*PEINE - Autres Peines - Confiscation - Infraction à la loi du 24 février
1921 - Stupéfiants - Confiscation facultative - Obligation de
motivation - Raisons*

- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921

Krachtens artikel 66, eerste lid, 2°, KB 20 juli 1971 moet de uitkeringsgerechtigde binnen de twee dagen aan zijn verzekeringsinstelling de hervatting kenbaar maken van een beroepsbezigheid; deze verplichting geldt zowel voor een gedeeltelijke als een volledige hervatting van een beroepsbezigheid; de gerechtigde is daarbij niet verplicht mede te delen welke beroepsactiviteit hij heeft hervat; de omstandigheid dat die informatie nodig kan zijn indien de gerechtigde, bij toepassing van de artikelen 23 en 23bis KB 20 juli 1971 toelating wil vragen om tijdens een periode van invaliditeit een bepaalde beroepsactiviteit te hervatten met behoud van de uitkering en dat dit tot gevolg kan hebben dat hij incriminerende verklaringen aflegt, ontslaat hem niet van de met artikel 66, eerste lid, 2°, KB 20 juli 1971 opgelegde verplichting waarvoor hij geen incriminerende verklaringen moet afleggen (1). (1) Zie concl. OM.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wetens en willens nalaten of weigeren een verplichte verklaring af te leggen om ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen - Invaliditeitsuitkering voor zelfstandigen - Hervatten van een beroepsactiviteit - Gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid - Meedelen van gegevens over de aard van de beroepsactiviteit - Inkomsten van een criminele activiteit - Afleggen van een potentieel incriminerende verklaring

- Artt. 23 en 23bis KB van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Zwijgrecht - Wetens en willens nalaten of weigeren een verplichte verklaring af te leggen om ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen - Invaliditeitsuitkering voor zelfstandigen - Hervatten van een beroepsactiviteit - Gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid - Meedelen van gegevens over de aard van de beroepsactiviteit - Inkomsten van een criminele activiteit - Afleggen van een potentieel incriminerende verklaring

- Artt. 23 en 23bis KB van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Arbeidsongeschiktheid - Wetens en willens nalaten of weigeren een verplichte verklaring af te leggen om ten onrechte een

EE n vertu de l'article 66, alinéa 1er, 2° de l'arrêté royal du 20 juillet 1971, instituant le bénéficiaire de prestations doit signaler dans les deux jours à son organisme assureur la reprise d'une activité professionnelle; cette obligation vaut aussi bien pour la reprise partielle que pour la reprise complète d'une activité professionnelle; à cet égard, le bénéficiaire n'est pas tenu de préciser quelle activité professionnelle il a reprise; la circonstance que cette information puisse être nécessaire si, en application des articles 23 et 23bis de l'arrêté royal du 20 juillet 1971, le bénéficiaire souhaite demander l'autorisation de reprendre une certaine activité professionnelle pendant une période d'invalidité tout en conservant l'allocation et que cela puisse avoir pour conséquence qu'il fasse des déclarations incriminantes, ne l'exempte pas de l'obligation imposée par l'article 66, alinéa 1er, 2° de l'arrêté royal du 20 juillet 1971, qui ne le contraint pas à faire de déclarations incriminantes (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Abstention ou refus sciemment et volontairement de faire une déclaration obligatoire afin d'obtenir un avantage social - Indemnité d'invalidité pour les travailleurs indépendants - Reprise d'une activité professionnelle - Incapacité partielle - Communication d'éléments concernant la nature de l'activité professionnelle - Revenus générés par une activité criminelle - Déclaration potentiellement incriminante

- Art. 23 et 23bis A.R. du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au silence - Abstention ou refus sciemment et volontairement de faire une déclaration obligatoire afin d'obtenir un avantage social - Indemnité d'invalidité pour les travailleurs indépendants - Reprise d'une activité professionnelle - Incapacité partielle - Communication d'éléments concernant la nature de l'activité professionnelle - Revenus générés par une activité criminelle - Déclaration potentiellement incriminante

- Art. 23 et 23bis A.R. du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Assurance indemnités - Abstention ou refus sciemment et volontairement de faire une déclaration obligatoire afin d'obtenir un avantage social - Indemnité d'invalidité pour les travailleurs indépendants - Reprise

sociaal voordeel te bekomen - Invaliditeitsuitkering voor zelfstandigen - Hervatten van een beroepsactiviteit - Gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid - Meedelen van gegevens over de aard van de beroepsactiviteit - Inkomsten van een criminele activiteit - Afleggen van een potentieel incriminerende verklaring

- Artt. 23 en 23bis KB van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten

d'une activité professionnelle - Incapacité partielle - Communication d'éléments concernant la nature de l'activité professionnelle - Revenus générés par une activité criminelle - Déclaration potentiellement incriminante

- Art. 23 et 23bis A.R. du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants

Uit de omstandigheid dat de mededeling door de uitkeringsgerechtigde aan zijn verzekeringsinstelling dat hij een beroepsactiviteit heeft hervat, hem zou verplichten om de inkomsten van zijn criminele activiteit op te nemen in zijn belastingaangifte, volgt niet dat hij met zijn op grond van artikel 66 KB 20 juli 1971 verplicht af te leggen verklaring zichzelf incrimineert, noch dat uit dit feitelijk gegeven kan worden afgeleid dat het om een criminele activiteit gaat (1). (1) Zie concl. OM.

Il ne résulte pas de la circonstance que la communication par le bénéficiaire de prestations de la reprise d'une activité professionnelle à son organisme assureur l'obligerait à indiquer les revenus générés par son activité criminelle dans sa déclaration d'impôt, qu'il s'incrimine lui-même en faisant la déclaration imposée par l'article 66 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants ni qu'il peut être déduit de cet élément de fait qu'il s'agit d'une activité criminelle (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Wetens en willens nalaten of weigeren een verplichte verklaring af te leggen om ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen - Invaliditeitsuitkering voor zelfstandigen - Inkomsten van een criminele activiteit - Verplicht bericht van werkhervatting - Inhoud van de informatieplicht - Zwijgrecht - Afleggen van een belastende verklaring

- Art. 66 KB van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Zwijgrecht - Afleggen van een belastende verklaring - Wetens en willens nalaten of weigeren een verplichte verklaring af te leggen om ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen - Invaliditeitsuitkering voor zelfstandigen - Uitoefenen van een criminele activiteit - Verplicht bericht van werkhervatting - Inhoud van de informatieplicht

- Art. 66 KB van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Arbeidsongeschiktheid - Wetens en willens nalaten of weigeren een verplichte verklaring af te leggen om ten onrechte een sociaal voordeel te bekomen - Invaliditeitsuitkering voor zelfstandigen - Inkomsten van een criminele activiteit - Verplicht bericht van werkhervatting - Inhoud van de

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Abstention ou refus sciemment et volontairement de faire une déclaration obligatoire afin d'obtenir un avantage social - Indemnité d'invalidité pour les travailleurs indépendants - Revenus générés par une activité criminelle - Obligation de signalement de reprise d'une activité - Contenu de l'obligation d'information - Droit au silence - Déclaration incriminante

- Art. 66 A.R. du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au silence - Déclaration incriminante - Abstention ou refus sciemment et volontairement de faire une déclaration obligatoire afin d'obtenir un avantage social - Indemnité d'invalidité pour les travailleurs indépendants - Exercice d'une activité criminelle - Obligation de signalement de reprise d'une activité - Contenu de l'obligation d'information

- Art. 66 A.R. du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Assurance indemnités - Abstention ou refus sciemment et volontairement de faire une déclaration obligatoire afin d'obtenir un avantage social - Indemnité d'invalidité pour les travailleurs indépendants - Revenus générés par une activité criminelle - Obligation de signalement de reprise d'une activité - Contenu de l'obligation d'information - Droit au silence - Déclaration incriminante

informatieplicht - Zwijgrecht - Afleggen van een belastende verklaring

- Art. 66 KB van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten

- Art. 66 A.R. du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants

P.20.1094.F

13 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.6](#)

AC nr. ...

Als vergoedingswijze van toekomstige schade wordt kapitalisatie omschreven als een actuariële berekening die erin bestaat alle verschuldigde vergoedingen samen om te zetten in een bedrag; die methode veronderstelt dus een minimale gelijkwaardigheid tussen de vervaltermijnen van de verschuldigde rente en de jaarlijkse schade die zich tot het einde van de door de berekening bepaalde periode zal voordoen; de rechter kan de kapitalisatie weliswaar niet weigeren op grond dat de schade zich niet op lineaire wijze zal voordoen (1); hij kan de kapitalisatie niet weigeren ten koste van een tegenstrijdigheid die erin zou bestaan te zeggen dat de blijvende ongeschiktheid dat in werkelijkheid niet is; hij kan de kapitalisatie daarentegen wel weigeren indien de voornoemde gelijkwaardigheid niet kan worden vastgesteld en die methode aldus ertoe zou leiden dat het slachtoffer een bedrag wordt toegekend dat de te vergoeden schade te boven gaat. (1) Zie Cass. 8 oktober 2020, AR C.20.0050.F, arrest niet gepubliceerd; Cass. 25 april 2019, AR C.18.0569.F, AC 2019, n° 247, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.; Cass. 27 mei 2016, AR C.15.0509.F, AC 2016, nr. 357, met noot van Th. W. Het OM heeft in het licht van die rechtspraak van de 1e kamer van het Hof tot de vernietiging geconcludeerd (M.N.B.).

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Ramingswijze - Kapitalisatie - Voorwaarden - Weigering door de rechter

En tant que méthode d'indemnisation d'un préjudice futur, la capitalisation se définit comme un calcul actuariel consistant à convertir en une somme l'ensemble des indemnités à échoir; cette méthode suppose donc un minimum d'équivalence entre les échéances de la rente due et le préjudice annuel se manifestant jusqu'à la fin de la durée déterminée par le calcul; certes, le juge ne peut pas refuser la capitalisation au motif que le préjudice ne se manifesterait pas de manière linéaire (1) ; il ne peut pas la refuser au prix d'une contradiction qui consisterait à dire que l'incapacité permanente, en réalité, ne l'est pas; en revanche, il peut la refuser si, l'équivalence susdite étant impossible à établir, cette méthode conduirait à allouer à la victime une somme dépassant le préjudice à indemniser. (1) Voir Cass. 8 octobre 2020, RG C.20.0050.F, inédit ; Cass. 25 avril 2019, RG C.18.0569.F, Pas. 2019, n° 247, avec concl. « dit en substance » de M. WERQUIN, avocat général ; Cass. 27 mai 2016, RG C.15.0509.F, Pas. 2016, n°357, avec note signée Th. W. Le MP a conclu à la cassation au regard de cette jurisprudence de la 1ère chambre de la Cour (M.N.B.).

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. évaluation. date à considérer - Mode d'évaluation - Capitalisation - Conditions - Refus du juge

De bodemrechter beoordeelt in feite het bestaan van de door een onrechtmatige daad veroorzaakte schade, alsook het bedrag dat nodig is om die schade volledig te herstellen; hij mag de schade ex aequo et bono ramen, mits hij de reden opgeeft waarom hij de door het slachtoffer voorgestelde berekeningswijze niet kan aannemen en tevens vaststelt dat de door hem omschreven schade onmogelijk anders kan worden bepaald (1). (1) Cass. 19 februari 2020, AR P.19.1090.F, AC 2020, nr. 143, met concl. "in hoofdzaak" OM op datum in Pas.; zie Cass. 8 oktober 2020, AR C.20.0050.F, arrest niet gepubliceerd; Cass. 28 oktober 2019, AR C.19.0013.F, AC 2019, nr. 547, met concl. van advocaat-generaal GÉNICOT op datum in Pas.; Cass. 25 april 2019, AR C.18.0569.F, AC 2019, nr. 247, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal WERQUIN op datum in Pas.; Cass. 20 november 2012, AR P.12.0499.N, AC 2012, nr. 624; Cass. 15 september 2010, AR P.10.0476.F, AC 2010, nr. 522.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Ramingswijze - Raming naar billijkheid (of "ex aequo et bono")

Le juge du fond apprécie en fait l'existence d'un dommage causé par un acte illicite et le montant destiné à le réparer intégralement; il peut recourir à une évaluation ex aequo et bono s'il indique la raison pour laquelle le mode de calcul proposé par la victime ne peut être admis et s'il constate en outre l'impossibilité de déterminer autrement le dommage tel qu'il l'a caractérisé (1). (1) Cass. 19 février 2020, RG P.19.1090.F, Pas. 2020, n° 143, avec concl. « dit en substance » du MP ; voir Cass. 8 octobre 2020, RG C.20.0050.F, inédit ; Cass. 28 octobre 2019, RG C.19.0013.F, Pas. 2019, n° 547 , avec concl. de M. GÉNICOT, avocat général ; Cass. 25 avril 2019, RG C.18.0569.F, Pas. 2019, n° 247, avec concl. « dit en substance » de M. WERQUIN, avocat général ; Cass. 20 novembre 2012, RG P.12.0499.N, Pas. 2012, n° 624 ; Cass. 15 septembre 2010, RG P.10.0476.F, Pas. 2010, n° 522.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Mode d'évaluation - Evaluation en équité (ou "ex aequo et bono")

P.20.1095.N

5 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210105.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 65, eerste lid, Strafwetboek bepaalt dat wanneer verschillende misdrijven die gelijktijdig aan dezelfde feitenrechter worden voorgelegd en die volgens de rechter de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, alleen de zwaarste straf wordt uitgesproken; de rechter kan in dat geval voor het geheel van de bestrafte feiten slechts die hoofd- en bijkomende straffen opleggen waarin de strafwet voorziet die de zwaarste straf bepaalt en hij moet de andere hoofd- en bijkomende straffen buiten beschouwing laten (1). (1) Zie concl. OM.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Verschillende misdrijven - Eenheid van opzet

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Zwaarste straf - Hoofd-en bijkomende straffen - Ontzetting van de rechten genoemd in artikel 31, eerste lid, Strafwetboek

Selon l'article 65, alinéa 1er, du Code pénal, lorsque différentes infractions soumises simultanément au même juge du fond constituent, selon ce juge, la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, la peine la plus forte sera seule prononcée; en pareille occurrence, le juge ne peut prononcer, pour l'ensemble des faits sanctionnés, que les peines principales et accessoires prévues par la loi pénale portant la peine la plus forte, tout en étant tenu de ne pas prendre en considération les autres peines principales et accessoires (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PEINE - Concours - Concours idéal - Pluralité d'infractions - Unité d'intention

- Art. 65, al. 1er Code pénal

PEINE - Peine la plus forte - Peines principales et accessoires - Interdiction des droits énoncés à l'article 31, alinéa 1er, du Code pénal

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

- Art. 65, al. 1er Code pénal

Voor het bepalen van het misdrijf waarop de zwaarste straf is gesteld, worden de maximumhoofdgevangenisstraffen vergeleken en indien die gelijk zijn de maximumgeldboeten, waarbij het niet van belang is of die geldboeten een verplicht dan wel een facultatief karakter hebben.

STRAF - Zwaarste straf - Hoofd-en bijkomende straffen - Ontzetting van de rechten genoemd in artikel 31, eerste lid, Strafwetboek

Pour déterminer l'infraction pour laquelle est prévue la peine la plus forte, il est procédé à une comparaison portant sur la durée des peines maximales d'emprisonnement et, si elle est identique, sur le montant des amendes maximales, sans qu'il importe de savoir si lesdites amendes revêtent un caractère obligatoire ou facultatif.

PEINE - Peine la plus forte - Peines principales et accessoires - Interdiction des droits énoncés à l'article 31, alinéa 1er, du Code pénal

P.20.1097.N

16 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210216.2N.5](#)

AC nr. ...

De artikelen 15 en 813 Gerechtelijk Wetboek zijn in de regel niet van toepassing voor de strafrechter.

TUSSENKOMST - Strafzaken - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst - Toepasselijke wetsbepalingen

Les articles 15 et 813 du Code judiciaire ne s'appliquent, en règle, pas devant le juge pénal.

INTERVENTION - Matière répressive - Intervention volontaire ou forcée - Dispositions légales applicables

In strafzaken is de vrijwillige of gedwongen tussenkomst van een derde voor de strafrechter alleen ontvankelijk op voorwaarde dat een bijzondere wet zulks uitdrukkelijk bepaalt of dat de wet de strafrechter uitzonderlijk bevoegd maakt om een veroordeling, sanctie of enige andere maatregel tegen een derde uit te spreken (1); uit geen enkele wetsbepaling volgt dat een tussenkomst in strafzaken mogelijk is op basis van een onderling afgesloten beheersovereenkomst. (1) Cass. 14 december 2010, AR P.10.622.N, AC 2010, nr. 740.

TUSSENKOMST - Strafzaken - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst - Onderling afgesloten beheersovereenkomst - Ontvankelijkheid

En matière pénale, l'intervention volontaire ou forcée d'un tiers devant le juge pénal est recevable seulement à la condition qu'une loi spéciale le prévoit expressément ou que la loi habilite exceptionnellement le juge pénal à prononcer une condamnation, une sanction ou toute autre mesure à l'encontre d'un tiers (1); il ne résulte d'aucune disposition légale qu'une intervention en matière pénale est possible sur la base d'un contrat de gestion. (1) Cass. 14 décembre 2010, RG P.10.622.N, Pas. 2010, n° 740.

INTERVENTION - Matière répressive - Intervention volontaire ou forcée - Conclusion d'un contrat de gestion - Recevabilité

P.20.1104.N

9 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.5](#)

AC nr. ...

De rechter mag ervan uitgaan dat de getuige die een beklaagde voorstelt ter rechtszitting te horen, een getuige à décharge is tenzij anders aangegeven en daarvoor moet de beklaagde geen uitdrukkelijk standpunt innemen over de hoedanigheid van de getuige en moet de rechter niet eerst over diens verklaring beschikken.

Le juge est autorisé à partir du principe que le témoin qu'un prévenu propose d'entendre à l'audience est un témoin à décharge, sauf indication contraire et, pour ce faire, le prévenu ne doit pas prendre formellement position quant à la qualité du témoin et le juge ne doit pas disposer d'abord de sa déclaration.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde -
Hoedanigheid van de getuige - Getuige à décharge -
Beoordeling

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter
ten gronde - Hoedanigheid van de getuige - Getuige à
décharge - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Hoedanigheid van
de getuige - Getuige à décharge - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde -
Hoedanigheid van de getuige - Getuige à décharge -
Beoordeling

Niets belet dat de rechter zijn beslissing om een
getuige à décharge niet ter rechtszitting te horen,
enkel steunt op de onbetrouwbaarheid van de door
de betrokkene af te leggen verklaring, hetgeen
namelijk impliceert dat die verklaring niet zal
bijdragen tot de waarheidsvinding; het is wel
vereist dat de rechter daarover een redelijke
zekerheid heeft, maar daarvoor moet hij evenwel
niet eerst de verklaring van de betrokkene horen
en kan de rechter dat immers afleiden uit alle hem
regelmatig voorgelegde gegevens.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde -
Verplichting tot het horen van een getuige à décharge -
Weigering - Concrete omstandigheden - Betrouwbaarheid van
de getuige - Beoordeling

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Rechter ten gronde -
Verplichting tot het horen van een getuige à décharge -
Beoordeling - Weigering - Concrete omstandigheden -
Betrouwbaarheid van de getuige - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde -
Verplichting tot het horen van een getuige à décharge -
Weigering - Concrete omstandigheden - Betrouwbaarheid van
de getuige - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot
het horen van een getuige à décharge - Weigering - Concrete
omstandigheden - Betrouwbaarheid van de getuige -
Beoordeling

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond -
Qualité du témoin - Témoin à décharge - Appréciation

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale -
Juge du fond - Qualité du témoin - Témoin à décharge - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -
Preuve testimoniale - Juge du fond - Qualité du témoin - Témoin à
décharge - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 -
Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Qualité du
témoin - Témoin à décharge - Appréciation

Rien n'empêche que le juge fonde uniquement sa
décision de ne pas entendre un témoin à décharge
à l'audience sur l'absence de fiabilité de la
déclaration que l'intéressé doit faire, ce qui
implique que cette déclaration ne contribuera pas à
la manifestation de la vérité; il est toutefois requis
que le juge ait une certitude raisonnable à ce sujet
mais, pour ce faire, il ne doit pas entendre d'abord
la déclaration de l'intéressé dès lors qu'il peut en
arriver à cette conclusion sur la base de l'ensemble
des éléments qui lui ont été régulièrement soumis.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond -
Obligation d'entendre un témoin à décharge - Refus - Circonstances
concrètes - Fiabilité du témoin - Appréciation

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Juge du fond -
Obligation d'entendre un témoin à décharge - Appréciation - Refus -
Circonstances concrètes - Fiabilité du témoin - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 -
Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation
d'entendre un témoin à décharge - Refus - Circonstances concrètes -
Fiabilité du témoin - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 -
Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un
témoin à décharge - Refus - Circonstances concrètes - Fiabilité du
témoin - Appréciation

Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen maar die bepalingen kennen aan een beklaagde evenwel geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting als getuige te horen, waarbij het aan de beklaagde toekomt aan te tonen en te motiveren dat het horen van een getuige à décharge noodzakelijk is voor de waarheidsvinding en het aan de rechter staat om daarover te oordelen, waarbij hij erover dient te waken dat het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang wordt gebracht; de rechter moet zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst en die concrete omstandigheden kunnen betrekking hebben op de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring (1). (1) Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass 26 februari 2019, AR P.18.1028 N, AC 2019, nr. 117.

Selon l'article 6, § 3, d, de la Convention, qui contient des modalités d'application particulières du droit à un procès équitable consacré par son article 6, § 1er, tout qui est poursuivi du chef d'une infraction a aussi le droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge, mais ces dispositions n'accordent pas à un prévenu un droit absolu ou illimité d'entendre des témoins à décharge en tant que témoins à l'audience; il appartient au prévenu de démontrer et de motiver que l'audition d'un témoin à décharge est nécessaire à la manifestation de la vérité et il incombe alors au juge de statuer à cet égard, en veillant à ce que le droit du prévenu à un procès équitable considéré dans son ensemble ne soit pas compromis; le juge doit fonder sa décision d'entendre ou non les témoins à décharge sur des circonstances concrètes qu'il indique, celles-ci pouvant concerner la fiabilité de la déclaration que le témoin doit faire (1). (1) Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0806.N, Pas. 2020, n° 15 ; Cass 26 février 2019, RG P.18.1028, Pas. 2019, n° 117.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à décharge - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à décharge - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à décharge - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à décharge - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à décharge - Appréciation - Refus - Impact sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à décharge - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à décharge - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à décharge - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Indication de circonstances concrètes

De kamer van inbeschuldigingstelling die heeft beslist dat de stukken waarvan de verdediging de verwijdering heeft gevorderd, niet uit het dossier dienden te worden verwijderd aangezien de onderzoeksrechter, in zijn vorige hoedanigheid van substituut-procureur des Konings, zich ertoe heeft beperkt het origineel van een proces-verbaal van verhoor dat per vergissing op het parket van de procureur des Konings was terechtgekomen, aan de onderzoeksmagistraat te bezorgen die op dat ogenblik met de zaak was belast, bovendien de stukken waarvan de inverdenkinggestelde de verwijdering vorderde afkomstig waren van de onderzoeksrechter, met andere woorden van een autoriteit die wettelijk bevoegd is om onderzoekshandelingen te stellen, waarbij die stukken op zich geen enkele onregelmatigheid of nietigheidgrond inhouden, en evenmin verband houden met de bewijsverkrijging, heeft noch artikel 6 EVRM noch artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering geschonden, en evenmin de algemene rechtsbeginselen van de onafhankelijkheid en de onpartijdigheid van de rechter miskend (1). (1) Zie Cass. 30 september 2015, AR P.15.0630.F, AC 2015, nr. 570.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onpartijdigheid van de rechter - Objectieve onpartijdigheid - Verbod op cumulatie van rechterlijke ambten - Onderzoeksrechter die, in zijn vorige hoedanigheid van substituut-procureur des Konings, een stuk heeft overgezonden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONDERZOEKSRECHTER - Objectieve onpartijdigheid - Verbod op cumulatie van rechterlijke ambten - Onderzoeksrechter die, in zijn vorige hoedanigheid van substituut-procureur des Konings, een stuk heeft overgezonden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

En décidant que les pièces dont l'écartement était sollicité par la défense ne devaient pas être retirées du dossier dès lors que le juge d'instruction s'était borné, en sa précédente qualité de substitut du procureur du Roi, à transmettre au magistrat instructeur alors en charge du dossier, l'original d'un procès-verbal d'audition parvenu par erreur au parquet du procureur du Roi et que les pièces dont l'inculpée sollicitait le retrait émanaient du juge d'instruction, c'est-à-dire d'une autorité légalement habilitée à poser des actes d'instruction, ces pièces ne présentant en soi aucune irrégularité ou cause de nullité et étant étrangères à l'obtention de la preuve, la chambre des mises en accusation n'a violé ni l'article 6 de la Convention ni l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale et n'a pas méconnu les principes généraux du droit de l'indépendance et de l'impartialité du juge (1). (1) Voir Cass. 30 septembre 2015, RG P.15.0630.F, Pas. 2015, n° 570.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Impartialité du juge - Impartialité objective - Interdiction du cumul de fonctions judiciaires - Juge d'instruction ayant, en sa précédente qualité de substitut du procureur du Roi, transmis une pièce

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

JUGE D'INSTRUCTION - Impartialité objective - Interdiction du cumul de fonctions judiciaires - Juge d'instruction ayant, en sa précédente qualité de substitut du procureur du Roi, transmis une pièce

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Artikel 90sexies, § 1, 2°, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de aangewezen officieren van gerechtelijke politie aan de onderzoeksrechter de overschrijving of weergave van de voor het onderzoek van belang geachte gedeelten van de opgenomen communicaties of gegevens en de eventuele vertaling ervan ter beschikking stellen en de naleving van die vormvoorwaarde is niet op straffe van nietigheid voorgeschreven; uit artikel 90septies, § 6, Wetboek van Strafvordering volgt dat iedere procespartij de mogelijkheid heeft om het geheel van de opgenomen communicaties of gegevens zelf te raadplegen en de rechter kan verzoeken om bijkomende delen van de opgenomen communicatie of gegevens over te schrijven of weer te geven, zodat aldus iedere procespartij de juistheid en de betrouwbaarheid van de politionele samenvatting van een opgenomen communicatie kan controleren en nagaan of bepaalde delen bijkomend moeten worden overgeschreven of weergegeven waardoor het recht van verdediging afdoende gewaarborgd is (1). (1) L. ARNOU, "Afluisteren tijdens het gerechtelijk onderzoek", Comm.Straf., afl. 59, pp. 70-78.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Telefoontap - Weergave van de opgenomen communicaties - Draagwijdte - Bijkomende weergave

- Art. 90sexies, § 1, 2°, en 90septies, § 6 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Telefoontap - Weergave van de opgenomen communicaties - Draagwijdte - Bijkomende weergave

- Art. 90sexies, § 1, 2°, en 90septies, § 6 Wetboek van Strafvordering

L'article 90sexies, § 1er, 2°, du Code d'instruction criminelle prévoit que les officiers de police judiciaire commis mettent à la disposition du juge d'instruction la transcription ou la reproduction des parties des communications ou données enregistrées estimées pertinentes pour l'instruction et leur traduction éventuelle et le respect de cette formalité n'est pas prescrit à peine de nullité ; il résulte de l'article 90septies, § 6, du Code d'instruction criminelle que toute partie au procès a la possibilité de consulter elle-même la totalité des communications ou données enregistrées et de demander au juge de transcrire ou de reproduire des parties supplémentaires des communications ou données enregistrées, si bien que chaque partie au procès peut ainsi contrôler l'exactitude et la fiabilité du résumé des communications enregistrées rédigé par la police et vérifier si certaines parties supplémentaires doivent être transcrites ou reproduites, garantissant ainsi à suffisance les droits de défense (1). (1) L. ARNOU, « Afluisteren tijdens het gerechtelijk onderzoek », Comm.Straf., liv. 59, pp. 70-78.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Ecoute téléphonique - Reproduction des communications enregistrées - Portée - Reproduction supplémentaire

- Art. 90sexies, § 1er, 2°, et en 90septies, § 6 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Instruction - Actes d'instruction - Ecoute téléphonique - Reproduction des communications enregistrées - Portée - Reproduction supplémentaire

- Art. 90sexies, § 1er, 2°, et en 90septies, § 6 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 79, § 1, eerste lid, Interneringswet stelt de advocaat van de veroordeelde cassatieberoep in binnen een termijn van vijf dagen te rekenen van de uitspraak; die termijn geldt eveneens indien het cassatieberoep is ingesteld tegen een beslissing tot internering van een veroordeelde overeenkomstig artikel 77/7 Interneringswet.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Internering bevolen tijdens de uitvoering van een vrijheidsstraf - Beslissing van de kamer voor bescherming van de maatschappij - Hoger beroep - Cassatieberoep

- Artt. 77/7 en 79, § 1, eerste lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Internering tijdens de uitvoering van een vrijheidsstraf - Hoger beroep tegen de beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij

- Artt. 77/7 en 79, § 1, eerste lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

En vertu de l'article 79, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014, l'avocat du condamné se pourvoit en cassation dans un délai de cinq jours à compter de la prononciation du jugement ; ce délai vaut également si le pourvoi est formé contre une décision ordonnant l'internement d'un condamné conformément à l'article 77/7 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Internement ordonné pendant l'exécution d'une peine privative de liberté - Décision rendue par la chambre de protection sociale - Appel - Pourvoi en cassation

- Art. 77/7 en 79, § 1er, al. 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Internement pendant l'exécution d'une peine privative de liberté - Appel contre une décision rendue par la chambre de protection sociale

- Art. 77/7 en 79, § 1er, al. 1er L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.20.1120.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.14](#)

AC nr. ...

Het onderzoeksgerecht oordeelt onaantastbaar of een oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerde schade aannemelijk is, met andere woorden of het aannemelijk is dat die schade zich ook zonder dat feit zou hebben voorgedaan zoals ze zich in concreto heeft voorgedaan; het Hof gaat wel na of het onderzoeksgerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die geen verband ermee houden of met het begrip oorzakelijk verband onverenigbaar zijn (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtig onderzoek - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtig onderzoek - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerde schade -

La juridiction d'instruction apprécie souverainement si le lien causal entre le fait dénoncé et le dommage prétendument subi est plausible, en d'autres mots, s'il est plausible que, même sans ce fait, ce dommage se serait produit tel qu'il s'est réalisé in concreto ; la Cour vérifie cependant si la juridiction d'instruction ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qui sont inconciliables avec la notion de lien causal (1). (1) Cass. 21 avril 2020, RG P.19.1274.N, Pas. 2020, n° 239.

ACTION CIVILE - Instruction - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

ACTION CIVILE - Instruction - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

ACTION CIVILE - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de

Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade -

Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

Onderzoeksgerechten - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

Onderzoeksgerechten - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Beoordeling door het onderzoeksgerecht - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof.

légalité des motifs par la Cour

ACTION CIVILE - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Juridictions d'instruction - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Juridictions d'instruction - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Appréciation souveraine de la juridiction d'instruction - Contrôle de légalité des motifs par la Cour

Hij die beweert te zijn benadeeld door een misdaad of een wanbedrijf, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, de omvang ervan en het oorzakelijk verband ervan met het desbetreffende misdrijf; wel moet de beweerde benadeelde, wil zijn burgerlijke-partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door het misdrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken (1). (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239, NC 2020, 476; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0895.N, AC 2018, nr. 128; Cass. 26 mei 2015, AR P.15.0089.N, AC 2015, nr. 344; Cass. 8 mei 2012, AR P.11.1814.N, AC 2012, nr. 285; Cass. 26 oktober 2011, AR P.11.1191.F, AC 2011, nr. 576, JLMB 2012, 449 noot N. COLETTE-BASECQZ; Cass. 18 januari 2011, AR P.10.1252.N, AC 2011, nr. 50; Cass. 26 oktober 2010, AR P.09.1662.N, AC 2010, nr. 632; Cass. 3 april 2007, AR P.07.0041.N, AC 2007, nr. 168; Cass. 11 februari 2003, AR P.02.0394.N, AC 2003, nr. 94; Cass. 8 oktober 2002, AR P.02.0419.F, AC 2002, nr. 516, NJW 2002, 499 noot M. DE SWAEF, RW 2003-04, 297 noot A. VANDEPLAS, T. Strafr. 2003, 294 noot R. VERSTRINGHE; Cass. 21 september 1999, AR P.99.0743.N, AC 1999, nr. 475; Cass. 21 december 1993, AR P.93.1353.N, AC 1993, nr. 539, RW 1993-94, 777. Zie S. VAN OVERBEKE, "Strafrechtelijke gevolgen van een onontvankelijke burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter", RW 2008-09, 1458-1465; F. DERUYCK, "De burgerlijke vordering voor de strafrechter: een status quaestionis aan de hand van de recente rechtspraak van het Hof van Cassatie", in CBR Jaarboek 2010-11, Intersentia, 2011, 385-387; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, 2012, 220-222; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 200; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 1240-1241; S. VERHELST, De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht, Intersentia, 2014, 195-229; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 914; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021,

Celui qui se prétend lésé par un crime ou un délit peut, sur la base de l'article 63 du Code d'instruction criminelle, se constituer partie civile devant le juge d'instruction compétent, sans avoir à rapporter, à ce stade de la procédure, la preuve du dommage, de son ampleur et de son lien de causalité avec l'infraction en question ; toutefois, pour que la constitution de partie civile de la personne qui se prétend lésée soit recevable, celle-ci doit rendre plausible son allégation relative au dommage qu'elle aurait subi à cause de l'infraction (1). (1) Cass. 21 avril 2020, RG P.19.1274.N, Pas. 2020, n° 239, N.C. 2020. 476 ; Cass. 27 février 2018, RG P.17.0895.N, Pas. 2018, n° 128 ; Cass. 26 mai 2015, RG P.15.0089.N, Pas. 2015, n° 344 ; Cass. 8 mai 2012, RG P.11.1814.N, Pas. 2012, n° 285 ; Cass. 26 octobre 2011, RG P.11.1191.F, Pas. 2018, n° 576, N.C. 2018. 449 ; Cass. 18 janvier 2011, RG P.10.1252.N, Pas. 2011, n° 50 ; Cass. 26 octobre 2010, RG P.09.1662.N, Pas. 2010, n° 632 ; Cass. 3 avril 2007, RG P.07.0041.N, Pas. 2007, n° 168 ; Cass. 11 février 2003, RG P.02.0394.N, Pas. 2003, n° 94 ; Cass. 8 octobre 2002, RG P.02.0419.F, Pas. 2002, n° 516, N.J.W. 2002, 499, note de M. DE SWAEF, R.W. 2003-04, 297, note de A. VANDEPLAS, T. Strafr. 2003, 294, note S. BERNEMAN ; Cass. 21 septembre 1999, RG P.99.0743.N, Pas. 1999, n° 475 ; Cass. 21 décembre 1993, RG P.93.1353.N, Pas. 1993, n° 539, N.C. 1993. 94, 777. Voir S. VAN OVERBEKE, « Strafrechtelijke gevolgen van een onontvankelijke burgerlijke partijstelling bij de onderzoeksrechter », R.W. 2008-09, 1458-1465 ; F. DERUYCK, « De burgerlijke vordering voor de strafrechter: een status quaestionis aan de hand van de recente rechtspraak van het Hof van Cassatie », dans CBR Jaarboek 2010-11, Intersentia, 2011, 385-387 ; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, 2012, 220-222 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 200 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 1240-1241 ; S. VERHELST, De rol van het slachtoffer in het straf(proces)recht, Intersentia, 2014, 195-229; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 914 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 722-729.

722-729.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtelijk onderzoek - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Controle door het onderzoeksgerecht

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtelijk onderzoek - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Controle door het onderzoeksgerecht

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling der rechtspleging - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling der rechtspleging - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

Weliswaar moet de beweerdde benadeelde op het moment van zijn klacht met burgerlijke-partijstelling nog niet het bewijs leveren van het oorzakelijk verband tussen zijn schade en de aangeklaagde feiten, maar moet hij dat verband slechts aannemelijk maken; daartoe volstaat evenwel niet zijn loutere bewering dat hij is benadeeld door feiten die beantwoorden aan een misdaad of een wanbedrijf en die hij aan een derde verwijt, dergelijke bewering bindt het onderzoeksgerecht niet en ontslaat het niet van de plicht om, zelfs ambtshalve, na te gaan of er tussen de aangeklaagde feiten en de beweerdde schade een voldoende aannemelijk oorzakelijk verband bestaat om op grond daarvan een gerechtelijk onderzoek naar die feiten te verantwoorden.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Loutere bewering van benadeling door een misdaad of wanbedrijf - Toezicht van het onderzoeksgerecht op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband

ACTION CIVILE - Instruction - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité - Contrôle par la juridiction d'instruction

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

ACTION CIVILE - Instruction - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité - Contrôle par la juridiction d'instruction

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

Il est vrai qu'au moment de la plainte avec constitution de partie civile, la personne qui se prétend lésée ne doit pas encore apporter la preuve du lien de causalité entre le dommage subi et les faits dénoncés, mais doit seulement rendre ce lien plausible ; à cet égard, la simple allégation qu'elle est lésée par des faits correspondant à une infraction ou à un délit, qu'elle impute à un tiers, ne suffit toutefois pas, pareille allégation ne lie pas la juridiction d'instruction et ne l'exempte pas de l'obligation de vérifier, même d'office, s'il existe, entre les faits dénoncés et le prétendu dommage, un lien de causalité suffisamment plausible justifiant d'ouvrir une instruction sur ces faits.

ACTION CIVILE - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Simple affirmation d'une lésion causée par un crime ou un délit - Contrôle par la juridiction d'instruction sur la recevabilité de la partie civile

ACTION CIVILE - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Simple affirmation d'une lésion causée par un crime ou un délit -

tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Loutere bewering van benadeling door een misdaad of wanbedrijf - Toezicht van het onderzoeksgerecht op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Loutere bewering van benadeling door een misdaad of wanbedrijf - Toezicht van het onderzoeksgerecht op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Loutere bewering van benadeling door een misdaad of wanbedrijf - Toezicht van het onderzoeksgerecht op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Loutere bewering van benadeling door een misdaad of wanbedrijf - Toezicht van het onderzoeksgerecht op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling - Aannemelijk maken van het oorzakelijk verband tussen het aangeklaagde feit en de beweerdde schade - Loutere bewering van benadeling door een misdaad of wanbedrijf - Toezicht van het onderzoeksgerecht op de ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling

Contrôle par la juridiction d'instruction sur la recevabilité de la partie civile

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Simple affirmation d'une lésion causée par un crime ou un délit - Contrôle par la juridiction d'instruction sur la recevabilité de la partie civile

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Simple affirmation d'une lésion causée par un crime ou un délit - Contrôle par la juridiction d'instruction sur la recevabilité de la partie civile

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Simple affirmation d'une lésion causée par un crime ou un délit - Contrôle par la juridiction d'instruction sur la recevabilité de la partie civile

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile - Lien de causalité plausible entre le fait dénoncé et le dommage allégué - Simple affirmation d'une lésion causée par un crime ou un délit - Contrôle par la juridiction d'instruction sur la recevabilité de la partie civile

De rechter bepaalt binnen de door de wet bepaalde grenzen onaantastbaar welke straffen en maatregelen en hun maat noodzakelijk zijn ter realisering van de doelstellingen die hij met de straftoemeting beoogt en die doelstellingen kunnen onder meer bestaan in het uiting geven aan de maatschappelijke afkeuring ten aanzien van de overtreding van de strafwet, de bescherming van de maatschappij, het bevorderen van het herstel van het maatschappelijk evenwicht, het herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade en het bevorderen van de maatschappelijke rehabilitatie en re-integratie van de dader; de rechter mag bij die beoordeling wel degelijk de wijze betrekken waarop de door hem opgelegde straffen en maatregelen zullen worden uitgevoerd ; die uitvoering bepaalt immers mee of de nagestreefde doelstellingen van de straftoemeting wel kunnen worden gerealiseerd en door dit te doen matigt de rechter zich geen bevoegdheden aan die hem niet toekomen en laat hij zich niet in met de uitvoering van de door hem uitgesproken straffen (1). (1) J. ROZIE en C. VAN DEUREN, "De motivering van de straf en strafmaat: een onderzoek naar de toepassing ervan in de praktijk Komt de huidige motiveringspraktijk tegemoet aan de door de strafwetgever vooropgestelde doelstellingen?", NC 2012, 131-149.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Motivering van de straf en van de strafmaat - Verwijzing naar de uitvoering van de straf - Draagwijdte

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Motivering van de straf en van de strafmaat - Verwijzing naar de uitvoering van de straf - Draagwijdte

Le juge détermine souverainement, dans les limites établies par la loi, les peines, les mesures et le taux de celles-ci qui sont nécessaires à la réalisation des objectifs qu'il poursuit en prononçant une sanction, ces objectifs pouvant être, entre autres, les suivants: exprimer la désapprobation de la société à l'égard de la violation de la loi pénale, protéger la société, promouvoir la restauration de l'équilibre social, réparer le dommage causé par l'infraction, favoriser la réhabilitation et l'insertion sociale de l'auteur; pour procéder à cette appréciation, le juge peut parfaitement tenir compte des modalités selon lesquelles les peines et mesures qu'il prononce seront exécutées dès lors que ces modalités auront une incidence sur la réalisation ou non des objectifs poursuivis par la sanction et, ce faisant, le juge ne s'arroge pas des pouvoirs qui ne lui appartiennent pas et n'interfère pas dans l'exécution des peines qu'il inflige (1). (1) J. ROZIE et C. VAN DEUREN, « De motivering van de straf en strafmaat: een onderzoek naar de toepassing ervan in de praktijk Komt de huidige motiveringspraktijk tegemoet aan de door de strafwetgever vooropgestelde doelstellingen? », N.C. 2012, 131-149.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Motivation de la peine et du taux de la peine - Référence à l'exécution de la peine - Portée

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Motivation de la peine et du taux de la peine - Référence à l'exécution de la peine - Portée

Het staat aan de rechter om onaantastbaar te oordelen of het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd miskent en de rechter moet zijn beslissing steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst; indien bedreigingen een grond zijn voor het niet-horen van de getuige, moet de rechter onderzoeken of er objectieve en dus door bewijselementen ondersteunde gegevens zijn die de vrees voor bedreigingen en de impact daarvan op de oprechtheid van de verklaring van de getuige rechtvaardigen en voor die beoordeling is niet vereist dat de rechter vaststelt dat de bedreigingen uitgaan van de beklaagde zelf die om het horen van de getuige verzoekt en de rechter kan bij zijn beoordeling wel degelijk bedreigingen in aanmerking nemen die werden geuit tegen andere in het dossier betrokken personen, zoals medebeklaagden (1). (1) Cass. 15 december 2020, AR P.20.0946.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0137.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 8 september 2020, AR P.20.486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr.303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. Mortier; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechten ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting -

Il appartient au juge d'apprécier souverainement si l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait, au cours de l'information judiciaire, des déclarations à charge du prévenu, viole le droit de ce dernier à un procès équitable, pris dans son ensemble, le juge étant tenu de fonder sa décision sur des circonstances concrètes dont il fait mention; lorsque des menaces constituent un motif pour ne pas entendre le témoin, le juge doit examiner s'il existe des raisons objectives, donc étayées par des éléments de preuve, de croire que la sincérité des déclarations du témoin serait altérée par la crainte suscitée par des menaces; cette appréciation ne requiert pas la constatation par le juge que lesdites menaces émanent du prévenu qui sollicite l'audition du témoin, et le juge peut parfaitement prendre en compte dans son appréciation les menaces proférées à l'encontre d'autres personnes impliquées dans le dossier, tels des coprévenus (1). (1) Cass. 15 décembre 2020, RG P.20.0946.N, inédit ; Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0137.N, inédit ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73 avec concl. de R. MORTIER, avocat général publiées à leur date dans AC ; CEDH 14 juin 2016, Riahi c. Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Refus - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation -

Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechten ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete

Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Refus - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Refus - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Refus - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère

omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Bedreigingen - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Incidence sur le caractère équitable du procès - Mention de circonstances concrètes - Menaces - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

In de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van drie criteria, gehanteerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en in die volgorde, of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevend element is waarop de schuldigverklaring steunt, (iii) er voor het niet-kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen, tenzij één van de criteria van dermate overwegend belang is dat dit criterium volstaat om uit te maken of het strafproces in zijn geheel beschouwd al dan niet eerlijk verloopt (1). (1) Cass. 15 december 2020, AR P.20.0946.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0137.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 8 september 2020, AR P.20.486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr.303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Rechter ten gronde

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Rechter ten gronde

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

3/11/2025

En principe, le juge apprécie l'incidence sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au cours de l'information judiciaire, à la lumière de trois critères appliqués par la Cour européenne des Droits de l'homme, dans l'ordre énoncé ci-après, à savoir (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, notamment des garanties procédurales solides, à moins qu'un seul de ces critères soit à ce point décisif que ledit critère suffit à établir si la procédure pénale, prise dans son ensemble, s'est déroulée ou non de manière équitable (1). (1). Cass. 15 décembre 2020, RG P.20.0946.N, inédit ; Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0137.N, inédit ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73 avec concl. de R. MORTIER, avocat général publiées à leur date dans AC ; CEDH 14 juin 2016, Riahi c. Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Juge du fond

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Juge du fond

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

P. 360/1035

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1. EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf (1). (1) Cass. 15 december 2020, AR P.20.0946.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0137.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 8 september 2020, AR P.20.486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr.303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahî t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechten ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechten ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de

La question de savoir si le juge appelé à se prononcer sur le bien-fondé de l'action publique est tenu d'entendre, en qualité de témoin, une personne qui a fait une déclaration à charge du prévenu au cours de l'information judiciaire, lorsque ce prévenu le demande, doit s'apprécier à la lumière du droit à un procès équitable, consacré par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et du droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à charge, consacré par l'article 6, § 3, d), de cette même convention; il est essentiel, à cet égard, que les poursuites pénales exercées à charge du prévenu, prises dans leur ensemble, se déroulent de manière équitable, ce qui n'exclut pas que le juge tienne compte non seulement des droits de défense de ce prévenu, mais aussi des intérêts de la société, des victimes et des témoins eux-mêmes (1). (1) Cass. 15 décembre 2020, RG P.20.0946.N, inédit ; Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0137.N, inédit ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73 avec concl. de R. MORTIER, avocat général publiées à leur date dans AC ; CEDH 14 juin 2016, Riahî c. Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Artikel 6.3.d

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechten ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechten ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Artikel 6.3.d

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Article 6, § 3, d

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Témoins - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Article 6, § 3, d

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.20.1126.N

23 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210223.2N.13](#)

AC nr. ...

De rechter is verplicht artikel 65, tweede lid, Strafwetboek toe te passen als hij vaststelt dat de voorwaarden daartoe zijn vervuld (1). (1) Cass. 15 maart 2016, AR P.15.1435.N, AC 2016, nr. 182, RW 2017-18, 577-580 en noot S. RAATS, "De toepassing van artikel 65, tweed lid, Sw. en het bewijs van hoger beroep".

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Collectief misdrijf - Toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Vaststelling van vervulling van de voorwaarden

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

Le juge est tenu d'appliquer l'article 65, alinéa 2, du Code pénal s'il constate que les conditions en sont remplies (1). (1) Cass. 15 mars 2016, RG P.15.1435.N, Pas. 2016, n° 182, RW 2017-18, 577-580 et note signée S. RAATS, « De toepassing van artikel 65, tweed lid, Sw. en het bewijs van hoger beroep ».

PEINE - Concours - Jugement distinct - Infraction collective - Application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal - Constatation que les conditions sont réunies

- Art. 65, al. 2 Code pénal

Indien een beklaagde met verwijzing naar een rechterlijke beslissing op aannemelijke wijze aanvoert dat er gelet op die beslissing reden is om artikel 65, tweede lid, Strafwetboek toe te passen, kan de rechter die aanvoering niet verwerpen op de enkele grond dat geen eensluidend verklaard afschrift van die beslissing met de vermelding dat ze definitief is voorligt en dient hij in een dergelijk geval het openbaar ministerie te verzoeken die stukken bij te brengen of de beklaagde de gelegenheid te geven dit alsnog te doen; daaruit volgt dat indien een beklaagde om de toepassing verzoekt van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek op grond van een veroordeling voor bepaalde feiten en de veroordeling voor die feiten vaststaat, de rechter dat verzoek niet mag afwijzen om de enkele reden dat de rechterlijke beslissing waarnaar de beklaagde verwijst niet de beslissing is die hem heeft veroordeeld en dient de rechter in voorkomend geval het openbaar ministerie te verzoeken de stukken betreffende de veroordelende beslissing te laten voegen dan wel de beklaagde alsnog de gelegenheid te geven dit te doen (1). (1) Cass. 15 maart 2016, AR P.15.1435.N, AC 2016, nr. 182, RW 2017-18, 577-580 en noot S. RAATS, "De toepassing van artikel 65, tweede lid, Sw. en het bewijs van hoger beroep".

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verwijzing door de beklaagde naar een verkeerde beslissing van veroordeling - Draagwijdte

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Collectief misdrijf - Toepassing van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Verwijzing door de beklaagde naar een verkeerde beslissing van veroordeling - Draagwijdte

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

Lorsqu'un prévenu soutient de manière crédible, en se référant à une décision judiciaire, qu'en égard à cette décision, il y a lieu d'appliquer l'article 65, alinéa 2, du Code pénal, le juge ne peut rejeter cette allégation au seul motif qu'aucune copie certifiée conforme de la décision, comportant la mention qu'elle est définitive, n'a été versée et que, dans un tel cas, il est tenu de demander au ministère public de produire ces pièces ou de donner au prévenu l'occasion d'en encore le faire ; il s'ensuit que, lorsqu'un prévenu demande l'application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal sur la base d'une condamnation du chef de certains faits et que la condamnation du chef de ces faits est maintenue, le juge ne peut pas rejeter cette demande au seul motif que la décision judiciaire à laquelle le prévenu se réfère n'est pas la décision par laquelle il a été condamné ; en pareille occurrence, le juge est tenu de demander au ministère public de veiller à ce que les pièces relatives à la décision de condamnation soient versées ou de donner encore l'occasion au prévenu de le faire (1). (1) Cass. 15 mars 2016, RG P.15.1435.N, Pas. 2016, n° 182, RW 2017-18, 577-580 et note signée S. RAATS, « De toepassing van artikel 65, tweede lid, Sw. en het bewijs van hoger beroep ».

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Renvoi à une mauvaise décision de condamnation par le prévenu - Portée

- Art. 65, al. 2 Code pénal

PEINE - Concours - Jugement distinct - Infraction collective - Application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal - Renvoi à une mauvaise décision de condamnation par le prévenu - Portée

- Art. 65, al. 2 Code pénal

Artikel 6.2. Wegverkeersreglement veronderstelt dat de op de plaats van het ongeval toepasselijke verkeerstekens en verkeersregels tegenstrijdig zijn, in welk geval de eerste voorrang krijgen op de tweede (1). (1) Cass. 8 november 2016, AR P.15.0444.F, AC 2016, nr. 627.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 6 - Artikel 6.2 - Toepassingsvoorwaarde

- Art. 6.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

L'article 6.2 du code de la route suppose que la signalisation routière et les règles de la circulation régissant le lieu de l'accident sont contradictoires, auquel cas la première prévaut sur les secondes (1). (1) Cass. 8 novembre 2016, RG P.15.0444.F, Pas. 2016, n° 627.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 6 - Article 6.2 - Condition d'application

- Art. 6.2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

P.20.1144.N

9 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.6](#)

AC nr. ...

De beklaagde die ter rechtszitting met bepaalde personen wil worden geconfronteerd, moet dat duidelijk, precies en ondubbelzinnig aan de rechter vragen; de aanvoering van de beklaagde dat hij tijdens het strafrechtelijk vooronderzoek of voor de eerste rechter ten onrechte niet is geconfronteerd met bepaalde personen, impliceert als dusdanig nog geen vraag aan of verplichting voor de appelrechters om zelf die confrontaties te organiseren.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verzoek tot confrontatie met getuigen

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verzoek tot confrontatie met getuigen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verzoek tot confrontatie met getuigen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verzoek tot confrontatie met getuigen

Le prévenu qui souhaite être confronté avec certaines personnes à l'audience doit en faire la demande claire, précise et non équivoque au juge; l'allégation du prévenu selon laquelle, lors de l'information pénale ou devant le premier juge, il n'a pas été confronté, à tort, avec certaines personnes n'implique pas en tant que telle une demande formulée au juge d'appel ou une obligation pour celui-ci d'organiser lui-même ces confrontations.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Demande de confrontation avec des témoins

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Demande de confrontation avec des témoins

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Demande de confrontation avec des témoins

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Demande de confrontation avec des témoins

De rechter die artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering toepast, moet eensdeels de aan de beklaagde op te leggen straf verminderen, eventueel zelfs onder de wettelijke minimumstraf, met als ondergrens de veroordeling bij eenvoudige schuldigverklaring waarbij hij bovendien, indien hij overeenkomstig dat artikel nog een straf uitspreekt, deze op een reële en duidelijke wijze moet verminderen ten aanzien van de straf die hij zou hebben opgelegd indien hij de overdreven duur van de rechtspleging niet had vastgesteld en anderdeels dient de rechter bij het bepalen van de omvang van het herstel ingevolge de overschrijding van de redelijke termijn weliswaar rekening te houden met de ernst van die overschrijding en het hierdoor aan de dader veroorzaakte nadeel, maar kan hij daarbij ook andere elementen verrekenen zoals de aard, de ernst en de hoeveelheid van de bewezen verklaarde feiten en de persoonlijkheid van de dader en het staat aan de rechter om dit alles in zijn beoordeling te betrekken; hieruit volgt dat de in artikel 21ter bepaalde strafvermindering niet subjectief of oncontroleerbaar is, maar voorziet in welbepaalde minimum- en maximumsancties waartussen de rechter een keuze dient te maken op grond van de feiten die hij onaantastbaar vaststelt en aldus klaarblijkelijk het legaliteitsbeginsel niet schendt.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Overschrijding - Strafvermindering - Artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Beoordeling

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Redelijke termijn - Overschrijding - Strafvermindering - Artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Beoordeling

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Redelijke termijn - Overschrijding - Strafvermindering - Artikel 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Beoordeling

Le juge qui applique l'article 21ter du titre préliminaire du Code d'instruction criminelle doit, d'une part, réduire la peine à infliger au prévenu même, le cas échéant en prononçant une peine inférieure à la peine minimale prévue par la loi, la condamnation par déclaration de culpabilité simple étant la limite inférieure, tout en veillant, s'il prononce encore une peine conformément à cet article, à réduire celle-ci de manière réelle et claire par rapport à la peine qu'il aurait infligée s'il n'avait pas constaté la durée excessive de la procédure et, d'autre part, lors de la détermination de l'étendue de la réparation à accorder à la suite du dépassement du délai raisonnable, le juge doit certes tenir compte de la gravité de ce dépassement et du préjudice causé à l'auteur de ce fait, mais il peut également prendre en compte d'autres éléments tels la nature, la gravité et le nombre des faits déclarés établis et la personnalité de l'auteur, et il appartient au juge d'inclure tous ces éléments dans son appréciation; il s'ensuit que la réduction de peine visée à l'article 21ter susmentionné n'est ni subjective ni incontrôlable, mais que cet article prévoit des sanctions minimales et maximales précises entre lesquelles le juge doit opérer un choix sur la base des faits qu'il constate souverainement et, par conséquent, l'article 21ter susvisé ne méconnaît manifestement pas le principe de légalité.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Dépassement - Réduction de la peine - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 21ter - Appréciation

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Délai raisonnable - Dépassement - Réduction de la peine - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 21ter - Appréciation

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Action publique - Délai raisonnable - Dépassement - Réduction de la peine - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 21ter - Appréciation

De rechtsfiguren van de verzachtende omstandigheden en de redelijke termijn van de strafvervolgning regelen onderscheiden rechtstoestanden zodat die rechtsfiguren en de rechtsgevolgen ervan onderling niet te vergelijken zijn (1). (1) Zie Cass. 22 maart 2000, AR P.99.1758.F, AC 2000, nr. 197.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Overschrijding - Verzachtende omstandigheden - Onderscheiden rechtstoestanden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 79 tot 85 Strafwetboek

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Redelijke termijn - Overschrijding - Verzachtende omstandigheden - Onderscheiden rechtstoestanden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 79 tot 85 Strafwetboek

- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

De verplichting voor de onderzoeksrechter om op grond van artikel 89bis, tweede lid, Wetboek van Strafvordering de redenen voor de delegatie van de uitvoering van de huiszoeking te vermelden heeft een louter vormelijk karakter, waarvan de niet-naleving niet wordt gesanctioneerd (1). (1) Zie Cass. 18 november 1997, AR P.96.1364.N, AC 1997, nr. 485.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Huiszoeking - Huiszoekingsbevel - Delegatie - Vereiste vermeldingen - Sanctie

- Art. 89bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Huiszoeking - Delegatie - Huiszoekingsbevel - Vereiste vermeldingen - Sanctie

- Art. 89bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering

Les figures juridiques que sont les circonstances atténuantes et le délai raisonnable des poursuites pénales régissent des situations juridiques différentes, de telle sorte que ces figures juridiques et leurs conséquences juridiques ne sont pas comparables (1). (1) Voir Cass. 22 mars 2000, RG P.99.1758.F, Pas. 2000, n° 197.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Dépassement - Circonstances atténuantes - Situations juridiques différentes

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 79 à 85 Code pénal

- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Délai raisonnable - Dépassement - Circonstances atténuantes - Situations juridiques différentes

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 79 à 85 Code pénal

- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

L'obligation pour le juge d'instruction de motiver la délégation de l'exécution de la perquisition sur la base de l'article 89bis, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle a un caractère purement formel, son inobservation n'étant pas sanctionnée (1). (1) Voir Cass. 18 novembre 1997, RG P.96.1364.N, Pas. 1997, n° 485.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Perquisition - Mandat de perquisition - Délégation - Indications requises - Sanction

- Art. 89bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Perquisition - Délégation - Mandat de perquisition - Indications requises - Sanction

- Art. 89bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Artikel 6.1 EVRM vereist dat een bij verstek veroordeelde wordt geïnformeerd over het recht om tegen die beslissing verzet aan te tekenen en over de termijn om dat te doen en die kennisgeving kan gebeuren op het ogenblik van de betekening van de verstekbeslissing of op elk ander tijdstip dat de veroordeelde toelaat het rechtsmiddel aan te wenden; indien niet vaststaat dat de bij verstek veroordeelde werd geïnformeerd over zijn recht om verzet aan te tekenen en over de termijn om dit te doen, kan de rechter het verzet niet onontvankelijk verklaren wegens laattijdigheid en het is daarbij zonder belang dat de oorzaak van de laattijdigheid geen verband houdt met het niet-informereren van de bij verstek veroordeelde (1). (1) Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0490.F, AC 2017, nr. 428; Cass. 23 februari 2011, AR P.10.2047.F, AC 2011, nr. 161, RW 2012-2013, p. 215 en noot van B. DE SMET, "Vormvereisten bij de betekening van verstekvonnissen"; EHRM, Hakimi t. België, 29 juni 2010, RABG, 2011, p. 91; EHRM, Faniel t. België, 1 maart 2011, JLMB, 2011, p. 788, noot P. THEVISSEN, "La notification des règles d'opposition comme condition du procès équitable", T.Strafr., 2011, p. 189, noot C. VAN DEUREN, "Informatieplicht omtrent rechtsmiddelen veralgemeend".

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - In het buitenland - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Betekening van de beslissing aan de veroordeelde - Informatie nopens het recht om verzet aan te tekenen - Recht op een eerlijk proces - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Betekening van de beslissing aan de veroordeelde - Informatie nopens het recht om verzet aan te tekenen - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Draagwijdte - Veroordeling bij verstek - Betekening van de beslissing aan de veroordeelde - Informatie nopens het recht om verzet aan te tekenen - Recht op een eerlijk proces

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

L'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales requiert qu'un condamné par défaut soit informé du droit de former opposition de cette décision et du délai pour ce faire et cette notification peut avoir lieu au moment de la signification de la décision par défaut ou à tout autre moment permettant au condamné d'exercer un recours ; lorsqu'il n'est pas établi que le condamné par défaut a été informé de son droit à former opposition et du délai pour ce faire, le juge ne peut déclarer l'opposition irrecevable pour cause de tardiveté et, à cet égard, il est sans importance que la cause de la tardiveté est sans lien avec l'absence d'information fournie au condamné par défaut (1). (1) Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0490.F, Pas. 2017, n° 428 ; Cass. 23 février 2011, RG P.10.2047.F, Pas. 2011, n° 161, RW 2012-2013, p. 215 et note signée B. DE SMET, « Vormvereisten bij de betekening van verstekvonnissen » ; CEDH, Hakimi c. Belgique, 29 juin 2010, R.A.B.G, 2011, p. 91 CEDH, Faniel c. Belgique, 1er mars 2011, JLMB, 2011, p. 788, et note signée P. THEVISSEN, « La notification des règles d'opposition comme condition du procès équitable », T.Strafr., 2011, p. 189, et note signée C. VAN DEUREN, « Informatieplicht omtrent rechtsmiddelen veralgemeend ».

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Etranger - Matière répressive - Condamnation par défaut - Signification de la décision au condamné - Informations concernant le droit de former opposition - Droit à un procès équitable - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Condamnation par défaut - Signification de la décision au condamné - Informations concernant le droit de former opposition - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Portée - Condamnation par défaut - Signification de la décision au condamné - Informations concernant le droit de former opposition - Droit à un procès équitable

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VERZET - Strafzaken - Veroordeling bij verstek - Betekening van de beslissing aan de veroordeelde - Informatie nopens het recht om verzet aan te tekenen - Recht op een eerlijk proces - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

OPPOSITION - Matière répressive - Condamnation par défaut - Signification de la décision au condamné - Informations concernant le droit de former opposition - Droit à un procès équitable - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.20.1152.N

16 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211116.2N.12](#)

AC nr. ...

Een verzoek tot herziening kan steunen op het intrekken of wijzigen door een getuige van zijn verklaring, wanneer een gegeven de oprechtheid van die intrekking of wijziging waarschijnlijk maakt (1); het staat aan de verzoeker om met voldoende aanwijzingen te staven dat dergelijke intrekking of wijziging, op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen, met de uitspraak van de veroordeling niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de veroordeelde, hetzij tot het verval van de strafvordering, hetzij tot het ontslag van rechtsvervolg, hetzij tot de toepassing van een minder strenge strafwet (2). (1) Cass. 26 september 2017, AR P.17.0404.N, AC 2017, nr. 499; Cass. 22 september 1999, AR P.99.1089.F, AC 1999, nr. 479. (2) Over de nieuwe regelgeving m.b.t. de procedure van de herziening in strafzaken ingevolge de wet van 11 juli 2018 houdende diverse bepalingen in strafzaken (BS 18 juli 2018): P. TRAEST en J. ROELANDT, "Herziening van de herziening anno 2019", NC 2019, 481-508.

HERZIENING - Algemeen - Oorzaak - Nieuw feit - Intrekking of wijziging van een verklaring door getuige - Niet bestaanbaarheid met de uitspraak - Aanvoering

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

HERZIENING - Algemeen - Oorzaak - Nieuw feit - Intrekking of wijziging van een verklaring door getuige - Oprechtheid

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

HERZIENING - Algemeen - Oorzaak - Nieuw feit - Intrekking of wijziging van een verklaring door getuige - Oprechtheid

3/11/2025

Une demande en révision peut s'appuyer sur la rétractation ou la modification par un témoin de sa déclaration, lorsqu'un élément rend vraisemblable la sincérité de cette rétractation ou de cette modification (1) ; Il appartient au demandeur d'étayer par des indices suffisants que pareille rétractation ou modification, en elle-même ou au regard des preuves qui avaient été précédemment fournies, paraît inconciliable avec la décision de condamnation, de manière à faire naître une présomption grave que si cet élément avait été connu, l'instruction de l'affaire aurait donné lieu soit à un acquittement du condamné, soit à l'extinction de l'action publique, soit à l'absolution, soit à l'application d'une loi pénale moins sévère (2). (1) Cass. 26 septembre 2017, RG P.17.0404.N, Pas. 2017, n° 499 ; Cass. 22 septembre 1999, RG P.99.1089.F, Pas. 1999, n° 479. (2) À propos de la nouvelle réglementation relative à la procédure de révision dans les matières répressives, conformément à la loi du 11 juillet 2018 portant des dispositions diverses en matière pénale (M.B. 18 juillet 2018) : P. TRAEST et J. ROELANDT, « Herziening van de herziening anno 2019 », N.C. 2019, pp. 481-508.

REVISION - Généralités - Cause - Élément nouveau - Rétractation ou modification d'une déclaration par un témoin - Incompatibilité avec la décision - Allégation

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

REVISION - Généralités - Cause - Élément nouveau - Rétractation ou modification d'une déclaration par un témoin - Sincérité

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

REVISION - Généralités - Cause - Élément nouveau - Rétractation ou modification d'une déclaration par un témoin - Sincérité

P. 369/1035

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering
 - Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering
HERZIENING - Algemeen - Oorzaak - Nieuw feit - Intrekking of wijziging van een verklaring door getuige - Niet bestaanbaarheid met de uitspraak - Aanvoering
 - Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering
 - Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle
 - Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle
REVISION - Généralités - Cause - Élément nouveau - Rétractation ou modification d'une déclaration par un témoin - Incompatibilité avec la décision - Allégation
 - Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle
 - Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

P.20.1157.F

20 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210120.2F.14](#)

AC nr. ...

Wanneer het verzoekschrift tot verwijzing van een rechtbank naar een andere geen enkele grief uitdrukt ten aanzien van de magistraten van de betrokken rechtbank en het weinig waarschijnlijk lijkt dat zij allemaal een relatie zouden hebben aangeknoopt met het slachtoffer, moeder van de twee griffiers, of zelfs met laatstgenoemden, die van dien aard is dat ze hun vermogen om met de vereiste onpartijdigheid van de zaak kennis te nemen, zou kunnen beïnvloeden, is er geen grond om te oordelen dat het geheel van de magistraten waaruit de drie afdelingen van de in het verzoekschrift bedoelde rechtbank zijn samengesteld, niet in staat zouden zijn op onafhankelijke en onpartijdige wijze uitspraak te doen in de zaak, of dat er bij de verzoeker of bij de algemene opinie een gewettigde verdenking zou kunnen bestaan omtrent hun bekwaamheid om aldus recht te spreken.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Verzoekschrift van een beklaagde - Het slachtoffer is de moeder van twee griffiers

- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 542 Wetboek van Strafvordering

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Verzoekschrift van een beklaagde - Het slachtoffer is de moeder van twee griffiers

- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 542 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la demande de renvoi d'un tribunal à un autre n'articule aucun grief à l'égard des magistrats du tribunal concerné et qu'il paraît peu vraisemblable que l'ensemble de ceux-ci aient noué avec la victime, mère des deux greffiers, voire avec ces derniers, une relation telle qu'elle soit susceptible d'affecter leur capacité à connaître de la cause avec l'impartialité requise, il n'y a pas lieu de considérer que l'ensemble des magistrats composant les trois divisions du tribunal visé par la requête ne seraient pas en mesure de statuer en la cause de manière indépendante et impartiale, ou qu'un doute légitime puisse exister dans le chef du requérant ou dans l'opinion générale quant à leur aptitude à juger de cette manière.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Suspicion légitime - Demande introduite par un prévenu - Victime étant la mère de deux greffiers

- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
 - Art. 542 Code d'Instruction criminelle

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Suspicion légitime - Demande introduite par un prévenu - Victime étant la mère de deux greffiers

- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
 - Art. 542 Code d'Instruction criminelle

P.20.1161.N

23 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210323.2N.9](#)

AC nr. ...

Artikel 197 Strafwetboek bepaalt niet nader het gebruik van de valse akte of het valse stuk of de wijze van gebruik, het woord moet dus in zijn gewone betekenis worden verstaan, in die gewone betekenis is gebruik de materiële gedraging van het zich bedienen van de akte of het stuk om er een bepaald doel mee te bereiken; deze aanwending moet van die aard zijn dat ze een middel kan zijn om uitwerking te geven aan de valsheid (1). (1) Cass. 4 december 2019, AR P.19.0824.F, AC 2019, nr. 644; Cass. 13 januari 2009, AR P.08.0882.N, AC 2009, nr. 23. Zie alg. F. VAN VOLSEM, "Valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken: soms één misdrijf, soms twee", RABG 2006, 1492-1498; L. HUYBRECHTS, Fiscaal strafrecht, APR 2002, 144-145; L. DUPONT, "Valsheid in geschriften", in Strafrecht voor rechtspractici, Acco, 1990, p. 178.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Gebruik van een valse akte of een vals stuk

L'article 197 du Code pénal ne définit pas plus précisément l'usage de l'acte faux ou de la pièce fausse ni la manière dont il en est fait usage; le terme « usage » doit donc s'entendre sous son acception usuelle, à savoir l'agissement matériel consistant dans le fait de se servir de l'acte ou de la pièce afin d'atteindre un objectif déterminé; cette utilisation doit être de nature à constituer un moyen de donner un effet au faux (1). (1) Cass. 4 décembre 2019, RG P.19.0824.F, Pas. 2019, n° 644 ; Cass. 13 janvier 2009, RG P.08.0882.N, Pas. 2009, n° 23. Voir gén. F. VAN VOLSEM, « Valsheid in geschriften en gebruik van valse stukken: soms één misdrijf, soms twee », R.A.B.G. 2006, 1492-1498 ; L. HUYBRECHTS, Fiscaal strafrecht, A.P.R. 2002, 144-145 ; L. DUPONT, "Valsheid in geschriften", dans Strafrecht voor rechtspractici, Acco, 1990, p. 178.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Usage d'un acte faux ou d'une pièce fausse

Een beklaagde die wil dat een getuige wordt gehoord in het bijzijn van de rechter die over zijn zaak oordeelt, moet dat duidelijk, precies en ondubbelzinnig vragen (1); een onderzoeksdaad bestaande uit een confrontatie tussen een beklaagde en een getuige kan zowel worden uitgevoerd door de rechter ter rechtszitting als door een politiedienst na een verzoek daartoe van de rechter aan het openbaar ministerie; het enkele feit dat een beklaagde de rechter verzoekt om een dergelijke onderzoeksdaad, houdt dan ook niet in dat die rechter dat verzoek moet beoordelen aan de hand van de criteria voortvloeiend uit artikelen 6.1 en 6.3.d EVRM (2). (1) Cass. 9 maart 2021, AR P.20.1144.N, RO 20, AC 2021, nr. 167. (2) Over deze criteria Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0254.N, AC 2020, nr. 626, NC 2021, 49; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508, NC 2021, 46; Cass. 16 juni 2020, AR P.19.1263.N, AC 2020, nr. 399; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73, met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, NC 2017, 173. Zie D. DE WOLF, "Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", in *Strafrecht in breed spectrum*, Brugge, Die Keure, 2014, 25-58; A. BLOCH, "Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces", T. Strafr. 2017, 286-307; C. VAN DEN WYNGAERT, Ph. TRAEST en S. VANDROMME, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Maklu, 2017, 766-768; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 1398-1402.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Verzoek tot het horen van een getuige op de terechtzitting - Voorwaarden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op het doen ondervragen van getuigen - Verzoek tot het horen van een getuige op de terechtzitting - Voorwaarden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verzoek tot het horen van een getuige op de terechtzitting - Voorwaarden

Un prévenu qui désire qu'un témoin soit entendu en présence du juge appelé à statuer en sa cause doit en formuler la demande clairement, précisément et sans équivoque (1); un acte d'instruction consistant en une confrontation entre un prévenu et un témoin peut être exécuté tant par le juge à l'audience que par un service de police ensuite d'une demande en ce sens adressée par le juge au ministère public; ainsi le simple fait qu'un prévenu demande au juge un tel acte d'instruction n'implique pas que ce juge doit examiner cette demande à l'aune des critères tirés des articles 6, § 1er, et 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (2). (1) Cass. 9 mars 2021, RG P.20.1144.N, cons. 20, Pas. 2021, n° 167. (2) Sur ces critères Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0254.N, Pas. 2020, n° 626, N.C. 2021, 49 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508, N.C. 2021, 46 ; Cass. 16 juin 2020, RG P.19.1263.N, Pas. 2020, n° 399 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de M. MORTIER, avocat général, publiées à leur date dans AC, N.C. 2017, 173. Voir D. DE WOLF, « Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens », dans *Strafrecht in breed spectrum*, Bruges, La Charte, 2014, 25-58 ; A. BLOCH, « Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces », T. Strafr. 2017, 286-307 ; C. VAN DEN WYNGAERT, Ph. TRAEST et S. VANDROMME, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Maklu, 2017, 766-768 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, 1398-1402.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Droit à faire interroger des témoins - Demande d'audition d'un témoin à l'audience - Conditions

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à faire interroger des témoins - Demande d'audition d'un témoin à l'audience - Conditions

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Demande d'audition d'un témoin à l'audience - Conditions

Een beklaagde kan alle wettelijke middelen aanwenden die hij nodig acht voor de uitoefening van zijn recht van verdediging, zoals het vragen van uitstel van de behandeling van zijn zaak; de uitoefening van dat recht belet de rechter evenwel niet om de implicaties daarvan in aanmerking te nemen bij de beoordeling van de redelijke termijn van de rechtspleging in haar geheel; de rechter kan dan ook op grond van de concrete omstandigheden die hij vaststelt, oordelen dat die houding van de beklaagde een langere duur van het onderzoek en de procedure heeft veroorzaakt zonder dat de totale duur van de behandeling van zijn zaak daardoor onredelijk is (1); daarvoor is niet vereist dat de houding van de beklaagde niet medewerkend of obstructief was. (1) Cass. 25 maart 2014, AR P.12.1890.N, AC 2014, nr. 237; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0442.N, AC 2011, nr. 552. Zie ook J. HUYSMANS, Legitieme verdediging, Intersentia, 2017, 57.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een proces binnen een redelijke termijn - Vraag van de in verdenking gestelde tot uitstel van behandeling - Beoordeling door het vonnisgerecht

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een proces binnen een redelijke termijn - Onderzoeksgerechten - Regeling der rechtspleging - Vraag van de in verdenking gestelde tot uitstel van behandeling - Beoordeling door het vonnisgerecht

Un prévenu peut recourir à tous les moyens légaux qu'il estime nécessaires à l'exercice de ses droits de défense, comme le fait de demander le report de l'examen de sa cause; l'exercice de ce droit n'empêche toutefois pas le juge de tenir compte des implications qu'il pourrait avoir pour l'appréciation des délai raisonnable de l'ensemble de la procédure; ainsi, le juge peut considérer, sur le fondement des circonstances concrètes qu'il constate, que cette attitude du prévenu a causé un allongement de l'instruction et de la procédure sans que la durée totale de l'examen de sa cause s'en trouve déraisonnable (1); à cet égard, il n'est pas requis que le prévenu ait fait preuve d'un manque de coopération ou que son comportement ait visé à faire obstruction. (1) Cass. 25 mars 2014, AR P.12.1890.N, Pas. 2014, n° 237 ; Cass. 18 octobre 2011, RG P.11.0442.N, Pas. 2011, n° 552. Voir égal. J. HUYSMANS, Legitieme verdediging, Intersentia, 2017, 57.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès dans un délai raisonnable - Demande de l'inculpé visant le report de l'examen - Appréciation par la juridiction de jugement

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès dans un délai raisonnable - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Demande de l'inculpé visant le report de l'examen - Appréciation par la juridiction de jugement

P.20.1166.N

9 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.7](#)

AC nr. ...

De bij artikel 417bis, 2°, Strafwetboek strafbaar gestelde gedraging is het toebrengen van ernstig geestelijk of lichamelijk leed, dat enkel een algemeen opzet vereist; noch uit de tekst van deze bepaling noch uit de wetsgeschiedenis ervan kan worden afgeleid dat een bijzonder opzet is vereist.

FOLTERING - ONMENSELIJKE BEHANDELING - Moreel bestanddeel - Algemeen opzet - Onmenselijke behandeling
- Art. 417bis, 2° Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Onmenselijke behandeling - Moreel bestanddeel - Algemeen opzet
- Art. 417bis, 2° Strafwetboek

Le comportement incriminé par l'article 417bis, 2°, du Code pénal consiste en le fait d'infliger de graves souffrances mentales ou physiques, qui ne requiert qu'un dol général; il ne peut être déduit ni du texte de cette disposition ni de ses travaux préparatoires qu'un dol spécial est requis.

TORTURE - TRAITEMENT INHUMAIN - Élément moral - Dol général - Traitement inhumain

- Art. 417bis, 2° Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Traitement inhumain - Élément moral - Dol général

- Art. 417bis, 2° Code pénal

De artikelen 962 tot 991undecies Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing op een door de onderzoeksrechter bevolen deskundigenonderzoek, ook al kan de onderzoeksrechter in het belang van het onderzoek en rekening houdend met de aard van het deskundigenonderzoek en in het licht van de stand en het al dan niet hoogdringend karakter van de rechtspleging, bepalen dat het deskundigenonderzoek contradictoir zal verlopen door aan de partijen de gelegenheid te geven te reageren op het voorverslag van de deskundige en de deskundige op te dragen die opmerkingen te beantwoorden (1). (1) Cass. 12 april 2000, AR P.00.0136.F, AC 2000, nr. 249.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Strafvordering - Gerechtelijk onderzoek - Deskundige aangesteld door de onderzoeksrechter - Toepassing van het Gerechtelijk Wetboek - Draagwijdte

- Art. 962 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 963 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 964 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 965 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 966 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 967 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 968 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 969 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 970 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 971 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 972bis Gerechtelijk Wetboek
- Art. 973 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 974 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 975 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 976 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 977 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 978 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 979 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 980 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 981 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 982 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 983 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 984 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 985 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 986 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 987 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 988 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 989 Gerechtelijk Wetboek

Les articles 962 à 991undecies du Code judiciaire ne sont pas applicables à une expertise judiciaire ordonnée par le juge d'instruction, même si, dans l'intérêt de l'instruction et compte tenu de la nature de l'expertise, le juge d'instruction peut décider, en l'état de la procédure et en ayant égard à son éventuelle urgence, que l'expertise judiciaire se déroulera de manière contradictoire en offrant la possibilité aux parties de réagir au rapport préliminaire de l'expert et en invitant ce dernier à répondre aux remarques formulées (1). (1) Cass. 12 avril 2000, RG P.00.0136.F, Pas. 2000, n° 249.

EXPERTISE - Matière répressive - Action publique - Instruction - Expert désigné par le juge d'instruction - Application du Code judiciaire - Portée

- Art. 962 Code judiciaire
- Art. 963 Code judiciaire
- Art. 964 Code judiciaire
- Art. 965 Code judiciaire
- Art. 966 Code judiciaire
- Art. 967 Code judiciaire
- Art. 968 Code judiciaire
- Art. 969 Code judiciaire
- Art. 970 Code judiciaire
- Art. 971 Code judiciaire
- Art. 972 Code judiciaire
- Art. 972bis Code judiciaire
- Art. 973 Code judiciaire
- Art. 974 Code judiciaire
- Art. 975 Code judiciaire
- Art. 976 Code judiciaire
- Art. 977 Code judiciaire
- Art. 978 Code judiciaire
- Art. 979 Code judiciaire
- Art. 980 Code judiciaire
- Art. 981 Code judiciaire
- Art. 982 Code judiciaire
- Art. 983 Code judiciaire
- Art. 984 Code judiciaire
- Art. 985 Code judiciaire
- Art. 986 Code judiciaire
- Art. 987 Code judiciaire
- Art. 988 Code judiciaire
- Art. 989 Code judiciaire

- Art. 990 Gerechtelijk Wetboek	- Art. 990 Code judiciaire
- Art. 991 Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991 Code judiciaire
- Art. 991bis Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991bis Code judiciaire
- Art. 991ter Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991ter Code judiciaire
- Art. 991quater Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991quater Code judiciaire
- Art. 991quinquies Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991quinquies Code judiciaire
- Art. 991sexies Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991sexies Code judiciaire
- Art. 991septies Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991septies Code judiciaire
- Art. 991novies Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991novies Code judiciaire
- Art. 991undecies Gerechtelijk Wetboek	- Art. 991undecies Code judiciaire

Uit de enkele omstandigheid dat een door de onderzoeksrechter aangestelde deskundige zijn verslag heeft opgesteld op basis van de gegevens die hem op dat ogenblik bekend waren en dus zonder het standpunt te kennen van een beklaagde die pas later werd verhoord of van een door een beklaagde geraadpleegde technisch raadgever of uit de enkele omstandigheid dat aan een door de onderzoeksrechter aangestelde deskundige niet is gevraagd of hij in het licht van die achteraf opgedoken gegevens bij zijn bevindingen blijft dan wel of die tot aanpassing verplichten, volgt niet dat het recht op een eerlijk proces van die beklaagde is miskend; het recht op een eerlijk proces van een beklaagde is afdoende gewaarborgd door de mogelijkheid die de beklaagde heeft om voor de rechter de bevindingen van de door de onderzoeksrechter aangestelde deskundige te bekritisieren en aan te geven waarom een aanvullend deskundigenonderzoek of het horen van de deskundige op de rechtszitting noodzakelijk is, zonder evenwel dat de rechter op een dergelijk verzoek steeds moet ingaan aangezien het aan de rechter staat onaantastbaar te oordelen of rekening houdend met het proces in zijn geheel en in het licht van de concrete elementen van de zaak het voor de waarheidsvinding of ter vrijwaring van het recht van verdediging van de beklaagde noodzakelijk is een aanvullend deskundigenonderzoek te bevelen of de deskundige te horen op de rechtszitting (1). (1) Cass. 12 april 2000, AR P.00.0136.F, AC 2000, nr. 249, RW 2001-2002, 306 met noot van B. DE SMET, "De samenwerking tussen de deskundige en de partijen in strafzaken"; P. TRAEST en P. VAN CAENEGEM, "De tegensprekelijkheid van het deskundigenonderzoek in strafzaken: een status questionis ten behoeve van de praktijk", T. Strafr.2000, 45-53; zie Arbitragehof nr. 24/97, 30 april 1997, BS 19 juni 1997, JLMB 1997, 788, noot A. MASSET, JT 1997, 494, RDP 1997, 792.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtigelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Deskundige aangesteld door de onderzoeksrechter - Recht op een eerlijk proces - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Gerechtigelijk

Il ne résulte pas de la seule circonstance qu'un expert désigné par le juge d'instruction a rédigé son rapport sur la base des éléments dont il avait alors connaissance et, par conséquent, sans connaître le point de vue d'un prévenu qui a été auditionné ultérieurement ou celui d'un conseil technique consulté par un prévenu ou de la seule circonstance qu'il n'est pas demandé à un expert désigné par le juge d'instruction si, à la lumière des éléments apparus ultérieurement, il maintient ses constatations ou s'il y a lieu de les adapter, que le droit à un procès équitable de ce prévenu est méconnu ; le droit à un procès équitable d'un prévenu est garanti à suffisance par la possibilité dont il dispose de critiquer, devant le juge, les constatations de l'expert désigné par le juge d'instruction et de préciser la raison pour laquelle une expertise complémentaire ou l'audition de l'expert à l'audience sont nécessaires, sans toutefois que le juge ne soit tenu d'accéder à pareille demande, dès lors qu'il appartient au juge d'apprécier souverainement ou en tenant compte de la procédure dans son ensemble et à la lumière des éléments concrets de la cause s'il est nécessaire d'ordonner une expertise complémentaire ou d'entendre l'expert à l'audience en vue de la manifestation de la vérité ou de garantir les droits de défense du prévenu (1). (1) Cass. 12 avril 2000, AR P.00.0136.F, Pas. 2000, n° 249, R.W. 2001-2002, 306 avec la note de B. DE SMET, "De samenwerking tussen de deskundige en de partijen in strafzaken" ; P. TRAEST et P. VAN CAENEGEM, "De tegensprekelijkheid van het deskundigenonderzoek in strafzaken: een status questionis ten behoeve van de praktijk", T. Strafr.2000, 45-53 ; voir C.A. n° 24/97, 30 avril 1997, M.B. 19 juin 1997, J.L.M.B 1997, 788, note de A. MASSET, J.T. 1997, 494, R.D.P. 1997, 792.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Expert désigné par le juge d'instruction - Droit à un procès équitable - Portée

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Instruction - Expert désigné par le juge

P.20.1171.N

9 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.9](#)

AC nr. ...

Het algemeen rechtsbeginsel van het persoonlijke karakter van de straf en het recht op eigendom verzetten zich ertegen dat een verbeurdverklaring op grond van artikel 4, § 6, Drugswet, van een voertuig dat gediend heeft om drugsmisdrijven te plegen die de rechter kan bevelen zelfs indien het geen eigendom is van de veroordeelde, wordt opgelegd aan een derde te goeder trouw die niet wist en niet kon weten dat zijn voertuig werd of zou worden gebruikt om het drugsmisdrijf te plegen; het enkele feit dat de derde niet is veroordeeld voor het drugsmisdrijf voor het plegen waarvan zijn voertuig heeft gediend, volstaat bijgevolg niet om de verbeurdverklaring ervan lastens de dader van het misdrijf te beletten, maar daarvoor is ook vereist dat de derde te goeder trouw is en bij het bepalen van die goede trouw kan de rechter rekening houden met het gegeven dat de derde ingevolge een hem verwijtbare gedraging heeft bijgedragen tot de totstandkoming van het drugsmisdrijf; het staat aan de rechter om op grond van de concrete gegevens van de zaak te oordelen of de derde die opkomt tegen de verbeurdverklaring van het voertuig op grond van artikel 4, § 6, Drugswet, te goeder trouw is (1). (1) Zie concl. OM.

EIGENDOM - Recht op eigendom - Strafzaken - Bijzondere verbeurdverklaring - Voertuig gediend om drugsmisdrijven te plegen - Rechten van derden - Derde niet veroordeeld voor het drugsmisdrijf - Goeder trouw - Beoordeling - Criteria

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Persoonlijkheid van de straf - Bijzondere verbeurdverklaring - Voertuig gediend om drugsmisdrijven te plegen - Rechten van derden - Derde niet veroordeeld voor het drugsmisdrijf - Goede trouw - Beoordeling - Criteria

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en

Si la confiscation du véhicule ayant servi à commettre des infractions de stupéfiants peut être prononcée par le juge même si ledit véhicule n'appartient pas à la personne condamnée en application de l'article 4, § 6, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic de stupéfiants, le principe général du droit relatif au caractère personnel de la peine et le droit de propriété s'interdisent d'infliger une telle confiscation à un tiers de bonne foi qui ignorait et ne pouvait savoir que son véhicule était ou serait utilisé pour commettre l'infraction; pour empêcher la confiscation du véhicule ayant servi à commettre l'infraction de stupéfiants à charge de l'auteur de celle-ci, il ne suffit pas que le tiers n'ait pas été condamné du chef de cette infraction ; encore faut-il qu'il soit de bonne foi ; pour déterminer si tel est le cas, le juge peut tenir compte du comportement répréhensible par lequel il a contribué à la réalisation de l'infraction en matière de stupéfiants; il appartient au juge d'apprécier, à l'aune des éléments concrets de l'espèce, la bonne foi du tiers qui s'oppose à la confiscation du véhicule sur la base de l'article 4, § 6, de la loi du 24 février 1921 (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PROPRIETE - Droit à la propriété - Matière répressive - Confiscation spéciale - Véhicule ayant servi à commettre des infractions en matière de stupéfiants - Droits des tiers - Tiers non condamné du chef de l'infraction en matière de stupéfiants - Bonne foi - Appréciation - Critères

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Personnalité de la peine - Confiscation spéciale - Véhicule ayant servi à commettre des infractions en matière de stupéfiants - Droits des tiers - Tiers non condamné du chef de l'infraction en matière de stupéfiants - Bonne foi - Appréciation - Critères

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des

van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Artikel 4, § 6, Drugswet - Voertuig gediend om drugsmisdrijven te plegen - Rechten van derden - Derde niet veroordeeld voor het drugsmisdrijf - Goede trouw - Beoordeling - Criteria

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Bijzondere verbeurdverklaring - Artikel 4, § 6, Drugswet - Voertuig gediend om drugsmisdrijven te plegen - Rechten van derden - Derde niet veroordeeld voor het drugsmisdrijf - Goede trouw - Beoordeling - Criteria

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Loi du 24 février 1921, article 4, § 6 - Véhicule ayant servi à commettre des infractions en matière de stupéfiants - Droits des tiers - Tiers non condamné du chef de l'infraction en matière de stupéfiants - Bonne foi - Appréciation - Critères

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Confiscation spéciale - Loi du 24 février 1921, article 4, § 6 - Véhicule ayant servi à commettre des infractions en matière de stupéfiants - Droits des tiers - Tiers non condamné du chef de l'infraction en matière de stupéfiants - Bonne foi - Appréciation - Critères

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

Het feit dat artikel 4, § 6, Drugswet bepaalt dat het voor het drugsmisdrijf dienstige voertuig kan worden verbeurdverklaard zonder dat het eigendom hoeft te zijn van de veroordeelde, impliceert dat de eigenaar van dat voertuig niet zelf voor dat misdrijf moet zijn vervolgd opdat die verbeurdverklaring kan worden uitgesproken; enkel is vereist dat de betrokkene voor de rechter zijn aanspraken op dat voertuig kan laten gelden en op die grond kan opkomen tegen de verbeurdverklaring ervan waardoor het recht van verdediging is geëerbiedigd (1). (1) Zie concl. OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bijzondere verbeurdverklaring - Artikel 4, § 6, Drugswet - Voertuig gediend om drugsmisdrijven te plegen - Aanspraak op dat goed door een derde - Derde niet veroordeeld voor het drugsmisdrijf - Tussenkost of aanwezigheid in de procedure

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Artikel 4, § 6, Drugswet - Voertuig gediend om drugsmisdrijven te plegen - Aanspraak op dat goed door een derde - Derde niet veroordeeld voor het drugsmisdrijf - Tussenkost of aanwezigheid in de procedure

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen

La possibilité de confisquer le véhicule utilisé pour l'infraction en matière de stupéfiants même s'il n'est pas la propriété du condamné, prévue à l'article 4, § 6, de la loi du 24 février 1921 concernant le trafic de stupéfiants, implique qu'il n'est pas nécessaire que le propriétaire dudit véhicule ait lui-même fait l'objet de poursuites du chef de cette infraction pour que ladite confiscation soit prononcée; il suffit que l'intéressé ait pu faire valoir ses prétentions sur ce véhicule devant le juge et qu'il ait pu s'opposer à sa confiscation sur cette base, les droits de la défense ayant ainsi été respectés (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Confiscation spéciale - Loi du 24 février 1921, article 4, § 6 - Véhicule ayant servi à commettre des infractions en matière de stupéfiants - Prétention d'un tiers sur ce bien - Tiers non condamné du chef de l'infraction en matière de stupéfiants - Intervention ou présence dans la procédure

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Loi du 24 février 1921, article 4, § 6 - Véhicule ayant servi à commettre des infractions en matière de stupéfiants - Prétention d'un tiers sur ce bien - Tiers non condamné du chef de l'infraction en matière de stupéfiants - Intervention ou présence dans la procédure

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des

van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Bijzondere verbeurdverklaring - Artikel 4, § 6, Drugswet - Voertuig gediend om drugsmisdrijven te plegen - Aanspraak op dat goed door een derde - Derde niet veroordeeld voor het drugsmisdrijf - Tussenkoms of aanwezigheid in de procedure

- Art. 4, § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Confiscation spéciale - Loi du 24 février 1921, article 4, § 6 - Véhicule ayant servi à commettre des infractions en matière de stupéfiants - Prétention d'un tiers sur ce bien - Tiers non condamné du chef de l'infraction en matière de stupéfiants - Intervention ou présence dans la procédure

- Art. 4, § 6 L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes

P.20.1174.N

2 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.7](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 195, eerste lid en 211 Wetboek van Strafvordering volgt dat een veroordelende beslissing van het rechtcollege in hoger beroep de wetsbepalingen moet vermelden die de feiten strafbaar stellen en die de toegepaste straffen bepalen (1); indien op het ogenblik van de beslissing de wetsbepalingen zijn opgeheven die de feiten op het ogenblik van het plegen ervan strafbaar stelden, dient de rechter ook de wetsbepalingen te vermelden op grond waarvan de feiten tot op het ogenblik van de beslissing strafbaar zijn gebleven. (1) Cass. 23 oktober 2019, AR P.19.0610.F, AC 2019, nr. 539, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; Cass. 12 september 2017, AR P.17.0262.N, AC 2017, nr. 184; Cass. 6 mei 2014, AR P.13.1291.N, AC 2014, nr. 318. Zie alg. F. VAN VOLSEM, "De verplichting om in politie-en correctionele zaken de toegepaste wetsbepalingen te vermelden", NC 2020, 279-285.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Vermelden van de toepasselijke wetsbepalingen - Opheffing van de wetsbepalingen over het misdrijf op moment van de uitspraak - Vermelding van de wetsbepalingen over het misdrijf ten tijde van de feiten

- Artt. 195, eerste lid, en 211 Wetboek van Strafvordering
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtcollege in hoger beroep - Vermelden van de toepasselijke wetsbepalingen - Opheffing van de wetsbepalingen over het misdrijf op moment van de uitspraak - Vermelding van de wetsbepalingen over het misdrijf ten tijde van de feiten

3/11/2025

Il résulte de l'article 195, alinéa 1er, et 211 du Code d'instruction criminelle qu'une décision de condamnation en degré d'appel doit mentionner les dispositions légales qui incriminent les faits et qui prévoient les peines appliquées; lorsque les dispositions légales incriminant les faits au moment de leur commission étaient abrogées au moment de la décision, le juge est également tenu de mentionner les dispositions légales en vertu desquelles les faits sont restés punissables jusqu'au moment de la décision (1). (1) Cass. 23 octobre 2019, RG P.19.0610.F, Pas. 2019, n° 539, avec concl. de M. Vandermeersch, avocat général ; Cass. 12 septembre 2017, RG P.17.0262.N, Pas. 2017, n° 184 ; Cass. 6 mai 2014, RG P.13.1291.N, Pas. 2014, n° 318. Voir plus généralement F. Van Volsem, « De verplichting om in politie-en correctionele zaken de toegepaste wetsbepalingen te vermelden », N.C. 2020, 279-285.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Mention des dispositions légales applicables - Abrogation des dispositions légales incriminant les faits au moment de la décision - Mention des dispositions légales incriminant les faits au moment de leur commission

- Art. 195, al. 1er, et 211 Code d'Instruction criminelle
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridiction d'appel - Mention des dispositions légales applicables - Abrogation des dispositions légales incriminant les faits au moment de la décision - Mention des dispositions légales incriminant les faits au moment de leur commission

P. 379/1035

P.20.1180.F

24 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.1](#)

AC nr. ...

De veroordeelde kan op grond van artikel 442bis Wetboek van Strafvordering om de heropening van de rechtspleging verzoeken, met name wanneer de schending van het EVRM het voorwerp uitmaakt van een verklaring van erkenning door de regering die daarvan wordt beschuldigd, het EHRM van die erkenning akte neemt en diensgevolge beslist de zaak van de rol te schrappen (1). (1) Cass. 7 november 2018, AR P.18.0949.F-P.18.0950.F, AC 2018, nr. 616, met concl. van advocaat-generaal NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas. J.T., 2020, p. 123, en noot C. JADOT, "La reconnaissance unilatérale de violation de la Convention européenne des droits de l'homme: fait générateur de réouverture de la procédure? "; Cass. 2 oktober 2018, AR P.18.0770.N, AC 2018, nr. 521, R.A.B.G., 2019, p. 14.

HEROPENING VAN DE RECHTSPLEGING - Voorwaarde - Schending van het EVRM - Verklaring van erkenning door de regering van de betrokken Staat

- Art. 442bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Algemeen - Heropening van de rechtspleging - Voorwaarde - Schending van het Verdrag - Verklaring van erkenning door de regering van de betrokken Staat

- Art. 442bis Wetboek van Strafvordering

L'article 442bis du Code d'instruction criminelle permet au condamné de demander la réouverture de la procédure, notamment lorsque la violation de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales fait l'objet d'une déclaration de reconnaissance par le gouvernement de l'Etat qui en est accusé, que la Cour européenne des droits de l'homme prend acte de cette reconnaissance et qu'elle décide par voie de conséquence de rayer l'affaire du rôle (1). (1) Cass. 7 novembre 2018, RG P.18.0949.F-P.18.0950.F, Pas. 2018, n° 616, avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, avocat général J.T., 2020, p. 123, et note C. JADOT, « La reconnaissance unilatérale de violation de la Convention européenne des droits de l'homme: fait générateur de réouverture de la procédure? » ; Cass. 2 octobre 2018, RG P.18.0770.N, Pas. 2018, n° 521, R.A.B.G., 2019, p. 14.

REOUVERTURE DE LA PROCEDURE - Condition - Violation de la Conv. D.H. - Déclaration de reconnaissance par le gouvernement d'Etat concerné

- Art. 442bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Généralités - Réouverture de la procédure - Condition - Violation de la Convention - Déclaration de reconnaissance par le gouvernement d'Etat concerné

- Art. 442bis Code d'Instruction criminelle

Artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering volgens hetwelk tegen een persoon geen veroordeling kan worden uitgesproken die gegrond is op verklaringen die hij heeft afgelegd met miskenning van het recht op bijstand door een advocaat tijdens zijn verhoor, bekrachtigt een vereiste die voortvloeit uit het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces; hieruit volgt dat het recht op bijstand door een advocaat ook geldt voor de rechtsplegingen die reeds vóór de wet van 13 augustus 2011 die dit recht heeft ingevoerd, hebben plaatsgevonden (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brussel, Die Keure, 9e uitg., 2021, p. 1339-1340.

BEWIJS - Strafzaken - Bekenenis - Verklaringen afgelegd met miskenning van het recht op bijstand door een advocaat - Recht op een eerlijk proces - Verbod om als bewijs van de schuld aan te wenden - Artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering - Werking in de tijd

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bijstand van de advocaat - Verklaringen afgelegd met miskenning van het recht op bijstand door een advocaat - Recht op een eerlijk proces - Verbod om als bewijs van de schuld aan te wenden - Artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering - Werking in de tijd

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verklaringen afgelegd met miskenning van het recht op bijstand door een advocaat - Verbod om als bewijs van de schuld aan te wenden - Artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering - Werking in de tijd

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

L'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle selon lequel aucune condamnation ne peut être prononcée contre une personne sur le fondement de déclarations qu'elle a faites en violation du droit à l'assistance d'un avocat pendant son audition consacre une exigence prêtée au droit à un procès équitable garanti par l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales; il en résulte que le droit à l'assistance d'un avocat régit également les procédures qui sont antérieures à la loi du 13 août 2011 ayant institué ce droit (1). (1) Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Bruxelles, La Charte, 9ième éd., 2021, p. 1339-1340.

PREUVE - Matière répressive - Aveu - Déclarations faites en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Droit à un procès équitable - Interdiction d'utilisation comme preuve de la culpabilité - Article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Application dans le temps

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Assistance de l'avocat - Déclarations faites en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Droit à un procès équitable - Interdiction d'utilisation comme preuve de la culpabilité - Article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Application dans le temps

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Déclarations faites en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Interdiction d'utilisation comme preuve de la culpabilité - Article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Application dans le temps

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

De schending van artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering en van artikel 6.1 EVRM heeft tot gevolg dat het vonnisgerecht op geen enkele wijze uit het onregelmatig afgenomen verhoor het bewijs van het misdrijf kan afleiden; het is niet enkel verboden hieruit een bewijs af te leiden dat verband houdt met zelfincriminerende uitspraken en rechtstreeks de schuld aantoonde van degene die de verklaring aflegt; het verbod betreft ook de ontkenningen van de verdachte wanneer de feitenrechter, om hem in zijn overtuiging te sterken, het wisselend, veranderlijk, tegenstrijdig, verzonnen of ongeloofwaardig karakter van die ontkenningen onderstreept.

BEWIJS - Strafzaken - Bekentenissen - Verklaringen afgelegd met miskenning van het recht op bijstand door een advocaat - Recht op een eerlijk proces - Artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering - Verbod om als bewijs van de schuld aan te wenden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bijstand van de advocaat - Verklaringen afgelegd met miskenning van het recht op bijstand door een advocaat - Recht op een eerlijk proces - Artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering - Verbod om als bewijs van de schuld aan te wenden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Verklaringen afgelegd met miskenning van het recht op bijstand door een advocaat - Artikel 47bis, § 6, Wetboek van Strafvordering - Verbod om als bewijs van de schuld aan te wenden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

La méconnaissance de l'article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle et de l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales a pour conséquence que, dans l'audition recueillie irrégulièrement, la juridiction de jugement ne pourra, en aucune manière, puiser la preuve de l'infraction; la preuve qu'il est interdit d'y puiser n'est pas seulement celle qui, liée à des propos auto-incriminants, est directement démonstrative de la culpabilité du déclarant mais la prohibition concerne également les dénégations du suspect lorsque le juge du fond, pour corroborer sa conviction, en souligne le caractère fluctuant, évolutif, contradictoire, fantaisiste ou non crédible.

PREUVE - Matière répressive - Aveu - Déclarations faites en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Droit à un procès équitable - Article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Interdiction d'utilisation comme preuve de la culpabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Assistance de l'avocat - Déclarations faites en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Droit à un procès équitable - Article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Interdiction d'utilisation comme preuve de la culpabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Déclarations faites en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Article 47bis, § 6, du Code d'instruction criminelle - Interdiction d'utilisation comme preuve de la culpabilité

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

Artikel 65, eerste lid, Strafwetboek bepaalt dat wanneer verschillende misdrijven die gelijktijdig aan dezelfde feitenrechter worden voorgelegd en die volgens de rechter de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet, alleen de zwaarste straf wordt uitgesproken; de rechter kan in dat geval voor het geheel van de bestrafte feiten slechts die hoofd- en bijkomende straffen opleggen waarin de strafwet voorziet die de zwaarste straf bepaalt; de rechter moet de andere hoofd- en bijkomende straffen buiten beschouwing laten, zoals de ontzetting uit rechten vermeld in artikel 382bis, eerste lid, Strafwetboek bedoelde rechten als bijkomende straf (1). (1) Zie concl. OM.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Collectief of voortgezet misdrijf - Eenheid van opzet - Toepassing van de zwaarste straf - Draagwijdte - Strengere bijkomende straf voor een minder zware telastlegging - Ontzetting uit bepaalde rechten wegens een veroordeling van verkrachting - Veroordeling wegens een misdaad waarop een zwaardere straf staat

- Artt. 65, eerste lid, en 382bis, eerste lid Strafwetboek

L'article 65, alinéa 1er, du Code pénal prévoit que, lorsque différentes infractions soumises simultanément au même juge du fond constituent, selon lui, la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, la peine la plus forte est seule prononcée; en pareille occurrence, le juge ne peut infliger du chef de l'ensemble des faits sanctionnés que les peines principales et accessoires prévues par la loi pénale qui fixe la peine la plus forte; le juge ne doit pas prendre en considération les autres peines principales et accessoires, telle la peine accessoire de l'interdiction des droits mentionnés à l'article 382bis, alinéa 1er, du Code pénal (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PEINE - Concours - Concours idéal - Infraction collective ou continue - Unité d'intention - Application de la peine la plus forte - Portée - Peine accessoire plus forte du chef d'une prévention moins grave - Interdiction de certains droits en raison d'une condamnation du chef de viol - Condamnation du chef d'un crime passible d'une peine plus forte

- Art. 65, al. 1er, et 382bis, al. 1er Code pénal

P.20.1191.N

16 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210202.2N.13](#)

AC nr. ...

Advocaten bij het Hof, die ministerieel ambtenaar zijn, kunnen in de gevallen waarin hun tussenkomst wettelijk is vereist, cassatieberoepen of daarmee verband houdende geschriften ondertekenen "op vordering en concept"; in strafzaken is de tussenkomst van een advocaat bij het Hof niet vereist en is de advocaat geen ministerieel ambtenaar, zodat hij niet de hoedanigheid heeft om een memorie te ondertekenen "op vordering en concept" en de ondertekening van een memorie 'op vordering en concept' door een advocaat bij het Hof voldoet niet aan de door de artikelen 425, § 1, en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering vereiste noodzaak houder te zijn van een getuigschrift van cassatieprocedures in strafzaken om cassatieberoep in te stellen in strafzaken en middelen aan te voeren in een memorie (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

ADVOCAAT BIJ HET HOF VAN CASSATIE - Cassatieberoep in

3/11/2025

Les avocats à la Cour, qui sont des officiers ministériels, peuvent, dans les cas où leur intervention est requise par la loi, signer des pourvois ou des écrits y afférents avec la mention « sur réquisition et projet »; en matière pénale, l'intervention d'un avocat à la Cour n'est toutefois pas requise et l'avocat n'est pas un officier ministériel, de sorte qu'il n'a pas la qualité pour signer un mémoire avec la mention « sur réquisition et projet » et la signature d'un mémoire avec la mention « sur réquisition et projet » par un avocat de la Cour ne satisfait pas à la condition visée aux articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle exigeant d'être titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation en matière pénale pour former un pourvoi et soulever des moyens dans un mémoire (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT A LA COUR DE CASSATION - Pourvoi en matière pénale -

P. 383/1035

strafzaken - Memorie - Ondertekening van de memorie op vordering en concept - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT BIJ HET HOF VAN CASSATIE - Cassatieberoep in strafzaken - Memorie - Ondertekening van de memorie op vordering en concept - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Artikelen 425, § 1 en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Doelstelling - Advocaat bij het Hof - Ondertekening van een memorie op vordering en concept - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Advocaat bij het Hof - Ondertekening van de memorie op vordering en concept - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Advocaat bij het Hof - Ondertekening van de memorie op vordering en concept - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Artikelen 425, § 1 en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Doelstelling - Advocaat bij het Hof - Ondertekening van een memorie op vordering en concept - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Mémoire - Signature du mémoire sur réquisition et projet - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

AVOCAT A LA COUR DE CASSATION - Pourvoi en matière pénale - Mémoire - Signature du mémoire sur réquisition et projet - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Code d'instruction criminelle, articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er - Objectif - Avocat à la Cour - Signature d'un mémoire sur réquisition et projet - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Avocat à la Cour - Signature du mémoire sur réquisition et projet - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Avocat à la Cour - Signature du mémoire sur réquisition et projet - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Code d'instruction criminelle, articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er - Objectif - Avocat à la Cour - Signature d'un mémoire sur réquisition et projet - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

De vereiste van de tussenkomst van een gespecialiseerde advocaat voor het instellen van cassatieberoep in strafzaken en het indienen van memories, gelet op het technisch en specifiek karakter van de procedure voor het Hof, geldt ook voor een valsheidsvordering die ter gelegenheid van een cassatieberoep in strafzaken wordt ingesteld en een dergelijke vordering is dan ook slechts ontvankelijk als ze is ondertekend door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures; de ondertekening van een valsheidsvordering door een advocaat bij het Hof "op vordering en concept" voldoet niet aan de vereiste van ondertekening door een advocaat houder van een getuigschrift van cassatieprocedures in strafzaken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

ADVOCAAT BIJ HET HOF VAN CASSATIE - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Ondertekening op vordering en concept door een advocaat bij het Hof - Draagwijde

ADVOCAAT BIJ HET HOF VAN CASSATIE - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Ondertekening op vordering en concept door een advocaat bij het Hof - Draagwijde

BETICHTING VAN VALSHEID - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Ondertekening op vordering en concept door een advocaat bij het Hof - Draagwijde

BETICHTING VAN VALSHEID - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Ondertekening op vordering en concept door een advocaat bij het Hof - Draagwijde

L'exigence de l'intervention d'un avocat spécialisé pour l'introduction d'un pourvoi en matière pénale et pour le dépôt de mémoires, eu égard, comme exposé ci-dessus, au caractère technique et spécifique de la procédure devant la Cour, vaut également pour une demande en faux introduite à l'occasion d'un pourvoi en matière pénale et une telle demande est donc uniquement recevable si elle est signée par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation; la signature, avec la mention « sur réquisition et projet », d'une demande en faux par un avocat à la Cour ne satisfait pas à la condition que l'écrit soit signé par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT A LA COUR DE CASSATION - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Recevabilité - Conditions - Signature sur réquisition et projet par un avocat à la Cour - Portée

AVOCAT A LA COUR DE CASSATION - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Recevabilité - Conditions - Signature sur réquisition et projet par un avocat à la Cour - Portée

INSCRIPTION DE FAUX - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Recevabilité - Conditions - Signature sur réquisition et projet par un avocat à la Cour - Portée

INSCRIPTION DE FAUX - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Recevabilité - Conditions - Signature sur réquisition et projet par un avocat à la Cour - Portée

Een valsheidsvordering die wordt geformuleerd als een incident bij een cassatieberoep in strafzaken is slechts ontvankelijk wanneer de van valsheid betichte stukken niet van valsheid konden worden beticht voor de feitenrechter in hoogste aanleg en ze is evenmin ontvankelijk indien de valsheidsvordering werd voorgelegd aan de feitenrechter in hoogste aanleg die ze heeft beoordeeld; deze voorwaarden getuigen niet van een excessief formalisme maar houden verband met de bijzondere rol van het Hof van Cassatie als instantie wiens wezenlijke taak bestaat in de beoordeling van de wettigheid van in laatste aanleg gewezen rechterlijke beslissingen en die niet in de beoordeling van de zaken zelf treedt en zij zijn verantwoord door de eis van een behoorlijke rechtsbedeling (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

BETICHTING VAN VALSHEID - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Voorlegging aan de feitenrechter in hoogste aanleg - Draagwijdte

BETICHTING VAN VALSHEID - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Ontvankelijkheid - Voorwaarden - Voorlegging aan de feitenrechter in hoogste aanleg - Draagwijdte

Een valsheidsvordering die wordt geformuleerd als een incident bij een cassatieberoep in strafzaken moet worden ingediend binnen de door artikel 429 Wetboek van Strafvordering bepaalde termijnen om een memorie in te dienen en die termijnvereiste getuigt niet van een excessief formalisme maar beoogt een efficiënte behandeling binnen een redelijke termijn en is dan ook verantwoord door de eis van een behoorlijke rechtsbedeling (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

BETICHTING VAN VALSHEID - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Termijn - Doelstelling

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering
- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

BETICHTING VAN VALSHEID - Indiening van een valsheidsvordering als incident bij een cassatieberoep - Termijn - Doelstelling

- Art. 429 Wetboek van Strafvordering
- Art. 429 Wetboek van Strafvordering

Une demande en faux, formulée comme un incident dans le cadre d'un pourvoi en matière pénale, n'est recevable que lorsque les pièces arguées de faux ne pouvaient pas l'être devant le juge du fond en dernier ressort et n'est pas davantage recevable si elle a été soumise au juge du fond en dernier ressort et qu'il a statué sur celle-ci; ces conditions ne témoignent pas d'un formalisme excessif, mais sont liées au rôle de la Cour de cassation en sa qualité d'instance dont la mission essentielle consiste en l'appréciation de la légalité des décisions judiciaires rendues en dernière instance et qui ne connaît pas du fond des affaires et se justifient également par l'exigence d'une bonne administration de la justice (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

INSCRIPTION DE FAUX - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Recevabilité - Conditions - Soumission au juge du fond en dernier ressort - Portée

INSCRIPTION DE FAUX - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Recevabilité - Conditions - Soumission au juge du fond en dernier ressort - Portée

Une demande en faux, formulée comme un incident dans le cadre d'un pourvoi en matière pénale, doit être introduite dans les délais prévus pour introduire un mémoire, fixés à l'article 429 du Code d'instruction criminelle et cette condition de délai ne témoigne pas d'un formalisme excessif, mais vise à un examen efficace dans un délai raisonnable et se justifie donc par l'exigence d'une bonne administration de la justice (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

INSCRIPTION DE FAUX - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Délai - Objectif

- Art. 429 Code d'Instruction criminelle
- Art. 429 Code d'Instruction criminelle

INSCRIPTION DE FAUX - Introduction d'une demande en faux comme incident dans le cadre d'un pourvoi en cassation - Délai - Objectif

- Art. 429 Code d'Instruction criminelle
- Art. 429 Code d'Instruction criminelle

Overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 425, § 1, en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, moet ook een partij die zelf advocaat is en zelfs als die houder is van het getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures in strafzaken, een beroep doen op een ander advocaat houder van het bedoelde getuigschrift om cassatieberoep in strafzaken in te stellen en om zijn middelen in een door die advocaat ondertekende memorie aan te voeren aangezien alleen van een dergelijk advocaat kan worden verwacht dat hij, zonder zelf in de zaak enig belang te hebben dat zijn perceptie over de feiten en het recht kan vertekenen, met voldoende afstand en terughoudendheid cassatiemiddelen kan aanvoeren met een redelijke kans op slagen en deze verplichting dient gelet op de bijzondere aard en de rol van het Hof van Cassatie in strafzaken, een wettig doel, namelijk een behoorlijke rechtsbedeling en die verplichting is niet disproportioneel met het beoogde doel (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

ADVOCAAT - Cassatieberoep in strafzaken - Partij die advocaat is - Voorziening in cassatie en memorie - Draagwijde

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT - Cassatieberoep in strafzaken - Partij die advocaat is - Voorziening in cassatie en memorie - Draagwijde

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Partij die advocaat is - Draagwijde

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Partij die advocaat is - Draagwijde

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Artikelen 425, § 1

En vertu des dispositions des articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, une partie qui exerce en tant qu'avocat doit, même si elle est titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation en matière pénale, également faire appel à un autre avocat titulaire de l'attestation visée pour former un pourvoi en cassation et pour indiquer ses moyens dans un mémoire signé par cet avocat dès lors qu'en l'absence d'un quelconque intérêt personnel dans l'affaire qui puisse fausser sa perception des faits et du droit, seul un tel avocat est susceptible d'élever, avec suffisamment de distance et de réserve, des moyens en cassation avec une chance raisonnable de succès. Cette obligation sert, eu égard à la nature et au rôle particuliers de la Cour de cassation en matière pénale, un objectif légitime, à savoir une bonne administration de la justice, et n'est pas disproportionnée par rapport à l'objectif poursuivi (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Pourvoi en matière pénale - Partie exerçant en tant qu'avocat - Pourvoi en cassation et mémoire - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

AVOCAT - Pourvoi en matière pénale - Partie exerçant en tant qu'avocat - Pourvoi en cassation et mémoire - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Partie exerçant en tant qu'avocat - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Partie exerçant en tant qu'avocat - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Code

en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Doelstelling - Draagwijdte - Partij die advocaat is

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Partij die advocaat is - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Artikelen 425, § 1 en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering - Doelstelling - Draagwijdte - Partij die advocaat is

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Partij die advocaat is - Draagwijdte

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 425, § 1, en 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

d'instruction criminelle, articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er - Objectif - Portée - Partie exerçant en tant qu'avocat

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Partie exerçant en tant qu'avocat - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Code d'instruction criminelle, articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er - Objectif - Portée - Partie exerçant en tant qu'avocat

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Partie exerçant en tant qu'avocat - Portée

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 425, § 1er, et 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Volgens artikel 429, tweede lid, Wetboek van Strafvordering dient de eiser in cassatie zijn memorie in te dienen binnen twee maanden na het instellen van het cassatieberoep en in elk geval vijftien dagen vóór de rechtszitting en deze termijnen zijn noodzakelijk opdat de tegenpartij verweer zou kunnen voeren, de advocaat-generaal en het Hof voldoende tijd zouden hebben voor het onderzoek van de middelen en het Hof binnen een redelijke termijn uitspraak zou kunnen doen; de termijnbepaling, waarvan de niet-naleving wordt gesanctioneerd met de niet-ontvankelijkheid van de memorie, dient een wettig doel, namelijk een behoorlijke rechtsbedeling en de verplichting is niet disproportioneel met het beoogde doel (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie - Doelstelling

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn

Selon l'article 429, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle, le demandeur en cassation doit produire son mémoire dans les deux mois qui suivent la déclaration de pourvoi en cassation et au plus tard quinze jours avant l'audience et ces délais sont indispensables afin que la partie adverse puisse opposer une défense, que l'avocat général et la Cour disposent de suffisamment de temps pour examiner les moyens et que la Cour puisse se prononcer dans un délai raisonnable; le délai, dont le non-respect est sanctionné par la non-recevabilité du mémoire, sert un objectif légitime, à savoir une bonne administration de la justice, et l'obligation n'est pas disproportionnée par rapport à l'objectif poursuivi (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Objectif

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et

voor memories en stukken - Memorie - Doelstelling

- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 429, tweede lid Wetboek van Strafvordering

délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire - Objectif

- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 429, al. 2 Code d'Instruction criminelle

P.20.1193.F

17 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210317.2F.3](#)

AC nr. ...

Artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering verplicht de strafrechter niet de wetsbepalingen te vermelden betreffende het misdrijf waarvoor de beklaagde niet wordt veroordeeld (1). (1) Zie Cass. 23 oktober 2001, AR P.00.0304.N, AC 2001, nr. 565; Cass. 28 maart 1979, AC 1978-79, p. 890.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Constitutieve bestanddelen van het misdrijf - Misdrijf waarvoor beklaagde niet wordt veroordeeld

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Constitutieve bestanddelen van het misdrijf - Misdrijf waarvoor beklaagde niet wordt veroordeeld

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

L'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle n'impose pas au juge pénal de mentionner les dispositions légales relatives à l'infraction du chef de laquelle le prévenu n'est pas condamné (1). (1) Voir Cass. 23 octobre 2001, RG P.00.0304.N, Pas. 2001, n° 565 ; Cass. 28 mars 1979, Pas. 1979, I, p. 893.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Indication des dispositions légales - Éléments constitutifs de l'infraction - Infraction du chef de laquelle le prévenu n'est pas condamné

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Indication des dispositions légales - Éléments constitutifs de l'infraction - Infraction du chef de laquelle le prévenu n'est pas condamné

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

Artikel 195, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, verplicht de strafrechter niet de wetsbepalingen betreffende de rechtspleging, en met name die welke de correctionalisering betreffen, te vermelden (1). (1) Zie Cass. 7 december 2005, AR P.05.1308.F, AC 2005, nr. 652: "aangezien het arrest opgave doet van de wettelijke bepalingen die de bestanddelen van het aan de beklaagde ten laste gelegde misdrijf omschrijven en van die waarbij de straf wordt bepaald, moet het daarenboven, als het geval zich voordoet, geen melding maken van art. 1 Wet Verzachtende Omstandigheden"; F. VAN VOLSEM, "Een bijzonder aspect van de motiveringsverplichting in politie- en correctionele zaken", in *Amicus curiae - Liber amicorum Marc De Swaef*, Intersentia, 2013, p. 441 e.v.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Bepalingen betreffende de rechtspleging - Correctionalisering (Wet Verzachtende Omstandigheden)

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en

L'article 195, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle n'impose pas au juge pénal de mentionner les dispositions légales relatives à la procédure, et notamment celles qui régissent la correctionnalisation (1). (1) Voir Cass. 7 décembre 2005, RG P.05.1308.F, Pas. 2005, n° 652 : « dès lors qu'il indique les dispositions légales qui déterminent les éléments constitutifs de l'infraction mise à charge du demandeur et celles qui édictent la peine, l'arrêt n'est pas tenu de mentionner en outre, s'il échet, l'article 1er de la loi sur les circonstances atténuantes » ; F. VAN VOLSEM, « Een bijzonder aspect van de motiveringsverplichting in politie- en correctionele zaken », in *Amicus curiae - Liber amicorum Marc De Swaef*, Intersentia, 2013, pp. 441 et s.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Indication des dispositions légales - Dispositions relatives à la procédure - Correctionnalisation (Loi sur les circonstances atténuantes)

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et

accijnzen inbegrepen) - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Bepalingen betreffende de rechtspleging - Correctionalisering (Wet Verzachtende Omstandigheden)

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Vermelding van de wettelijke bepalingen - Bepalingen betreffende de rechtspleging - Correctionalisering (Wet Verzachtende Omstandigheden)

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

accises) - Indication des dispositions légales - Dispositions relatives à la procédure - Correctionnalisation (Loi sur les circonstances atténuantes)

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Indication des dispositions légales - Dispositions relatives à la procédure - Correctionnalisation (Loi sur les circonstances atténuantes)

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

Artikel 50 Strafwetboek voorziet in de hoofdelijkheid van rechtswege tussen de schuldenaars van schadevergoeding wanneer zij voor hetzelfde misdrijf worden veroordeeld; de schuldverplichting is hoofdelijk, ongeacht de mate waarin elke dader aan het gezamenlijke misdrijf heeft deelgenomen; de strafrechter is niet bevoegd om het aandeel van de medeaansprakelijken vast te stellen volgens de omvang van hun respectieve schuld en de mate waarin die schuld invloed heeft gehad op het ontstaan van de schade (1). (1) Zie Cass. 14 oktober 2020, AR P.20.0098.F, AC 2020, nr. 636, J.T., 2021, p. 73, met noot O. MICHIELS; Cass. 28 september 2010, AR P.10.0276.N, AC 2010, nr. 555; Cass. 4 april 2007, AR P.06.1345.F, AC 2007, nr. 174 ; Cass. 25 november 1988, AR 5707, AC 1988-1989, nr. 181, met concl. van advocaat-generaal DECLERCQ op datum in Pas.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Verscheidene daders - Hoofdelijkheid - Strafzaken - Hoofdelijkheid van rechtswege - Vaststelling van het aandeel van de medeaansprakelijken - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 50 Strafwetboek

L'article 50 du Code pénal prévoit la solidarité de plein droit entre les débiteurs de dommages et intérêts lorsqu'ils ont été condamnés pour la même infraction; l'obligation à la dette est solidaire quel que soit le degré de participation de chacun des auteurs à l'infraction commune; le juge répressif est sans compétence pour déterminer la part contributoire entre les coresponsables en fonction de l'importance de leur faute respective et de la plus ou moins grande incidence de celle-ci sur la production du dommage (1). (1) Voir Cass. 14 octobre 2020, RG P.20.0098.F, Pas. 2020, n° 636, J.T., 2021, p. 73, avec note O. MICHIELS ; Cass. 28 septembre 2010, RG P.10.0276.N, Pas. 2010, n° 555 ; Cass. 4 avril 2007, RG P.06.1345.F, Pas. 2007, n° 174 ; Cass. 25 novembre 1988, RG 5707, Pas., 1989, n° 181, avec concl. de M. DECLERCQ, avocat général.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Pluralité d'auteurs. solidarité - Matière répressive - Solidarité de plein droit - Détermination de la part contributoire entre les coresponsables - Compétence du juge

- Art. 50 Code pénal

Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM verbiedt de rechter een herstelmaatregel te bevelen die kennelijk onredelijk is en hierbij dient hij na te gaan of het voordeel van de bevolen herstelmaatregel voor het behoud van een goede ruimtelijke ordening opweegt tegen de last die daaruit voortvloeit voor de overtreder; het bevolen herstel moet evenredig zijn met de in concreto vastgestelde aantasting van de ruimtelijke ordening en de maatregel moet redelijk blijven in vergelijking tot de last die hij voor de betrokkene meebrengt (1). (1) Cass. 5 januari 2021, AR P.20.0736.N, AC 2021, nr. 1.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Beoordeling door de rechter

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Beoordeling door de rechter

De rechter oordeelt onaantastbaar in feite of een herstelmaatregel evenredig is met de in concreto vastgestelde aantasting van de ruimtelijke ordening en of uit de vergelijking tussen het voordeel voor de ruimtelijke ordening dat volgt uit die maatregel en de voor de betrokkene veroorzaakte last niet volgt dat de herstelmaatregel kennelijk onredelijk is; wanneer de betrokkene in zijn conclusie niet specificiert waarin de last van de herstelmaatregel voor hem precies zou bestaan en evenmin verduidelijkt waarom die last kennelijk onredelijk zou zijn in vergelijking met het voordeel van de herstelmaatregel voor de ruimtelijke ordening, dient de rechter de afweging tussen die beide belangen niet nader met redenen te omkleden (1). (1) Cass. 5 januari 2021, AR P.20.0736.N, AC 2021, nr. 1.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Stedenbouw - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Criteria

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Stedenbouw - Herstelmaatregel - Redelijkheid
3/11/2025

L'article 1er du Premier Protocole additionnel à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme interdit au juge d'ordonner une mesure de réparation qui est manifestement déraisonnable et, à cet égard, il doit examiner si l'intérêt de la mesure de réparation ordonnée en faveur du maintien d'un bon aménagement du territoire l'emporte sur la charge qui en résulte pour le contrevenant; la réparation ordonnée doit être proportionnelle à l'atteinte portée à l'aménagement du territoire constatée in concreto et la mesure doit rester raisonnable comparativement à la charge qui en résulte pour la personne concernée (1). (1) Cass. 5 janvier 2021, RG P.20.0736.N, Pas. 2021, n° 1.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Premier Protocole additionnel à la Convention, article 1er - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Appréciation par le juge

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Appréciation par le juge

Le juge apprécie souverainement en fait si la mesure de réparation est proportionnelle à l'atteinte portée à l'aménagement du territoire constatée in concreto et s'il ne résulte pas, de la comparaison faite entre l'avantage procuré à l'aménagement du territoire par cette mesure et la charge imposée à la personne concernée, que la mesure de réparation est manifestement déraisonnable; lorsque la personne concernée ne précise pas dans ses conclusions en quoi exactement la mesure de réparation lui imposerait une charge et ne clarifie pas en quoi cette charge serait manifestement déraisonnable par rapport à l'effet bénéfique produit par la mesure de réparation sur l'aménagement du territoire, le juge n'est pas tenu de motiver davantage la mise en balance de ces deux intérêts (1). (1) Cass. 5 janvier 2021, RG P.20.0736.N, Pas. 2021, n° 1.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Urbanisme - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Critères

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Urbanisme - Mesure de réparation -

van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Beoordeling door de rechter

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Herstelmaatregel - Redelijkheid van de bevolen herstelmaatregel - Evenredigheid - Beoordeling door de rechter - Criteria

Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Appréciation par le juge

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Mesure de réparation - Caractère raisonnable de la mesure de réparation ordonnée - Proportionnalité - Appréciation par le juge - Critères

P.20.1203.F

13 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210113.2F.11](#)

AC nr. ...

De appelrechter die kennisneemt van het enkel hoger beroep van de beklaagde, kan de toestand van de beklaagde zoals deze voortvloeit uit het beroepen vonnis niet verzwaren (1); de maatregel van opschorting van de uitspraak van de veroordeling die de wettelijke mogelijkheid tot herroeping inhoudt, is zwaarder dan een schuldigverklaring (2); derhalve kan de appelrechter niet, op het enkel hoger beroep van de beklaagde tegen een vonnis dat een eenvoudige schuldigverklaring uitspreekt, de uitspraak van de veroordeling tot een hoofdstraf opschorten. (1) Zie Cass. 11 juni 2019, AR P.19.0062.N, AC 2019, nr. 358; Cass. 11 februari 2015, AR P.14.1706.F, AC 2015, nr. 101: "volgend uit de devolutieve werking van het rechtsmiddel, verbiedt [de relatieve werking van het hoger beroep] de appelrechters om de toestand van de beklaagde te verergeren wanneer zij kennis nemen van het enkel hoger beroep van de beklaagde"; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, Brugge, 8e uitg., 2017, vol. II, p. 1512-1513. (2) Zie (invloed wat betreft de verplichting die op de appelrechters rust om vast te stellen dat hun beslissing bij eenparigheid van de leden van de zetel is geweest) Cass. 11 januari 2012, AR P.11.1359.F, AC 2012, nr. 24; Cass. 25 april 2007, AR P.06.1597.F, AC 2007, nr. 207, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 1526; F. KUTY, "Tendances récentes en matière de délai raisonnable", in Actualités de droit pénal et de procédure pénale, Brussel, Uitg. Jonge Balie Brussel, 2001, pp. 148 tot 167.

Saisi du seul appel du prévenu, le juge d'appel ne peut aggraver la situation de celui-ci, telle qu'elle résulte du jugement entrepris (1); impliquant la possibilité légale d'une révocation, la mesure de suspension du prononcé de la condamnation est plus grave qu'une déclaration de culpabilité (2); dès lors, sur le seul appel du prévenu contre un jugement prononçant une simple déclaration de culpabilité, le juge d'appel ne peut suspendre le prononcé de la condamnation à une peine principale. (1) Voir Cass. 11 juin 2019, RG P.19.0062.N, Pas. 2019, n°358 ; Cass. 11 février 2015, RG P.14.1706.F, Pas. 2015, n° 101 : « déduit de l'effet dévolutif du recours, [l'effet relatif de l'appel] interdit aux juges d'appel d'aggraver la situation du prévenu lorsqu'ils sont saisis de son seul recours » ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 8ème éd., 2017, t. II, pp. 1512-1513. (2) Voir (incidence quant à l'obligation pour les juges d'appel de constater que leur décision a été rendu à l'unanimité des membres du siège) Cass. 11 janvier 2012, RG P.11.1359.F, Pas. 2012, n° 24 ; Cass. 25 avril 2007, RG P.06.1597.F, Pas. 2007, n° 207, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 1526 ; F. KUTY, « Tendances récentes en matière de délai raisonnable », in Actualités de droit pénal et de procédure pénale, Bruxelles, Ed. Jeune Barreau de Bruxelles, 2001, pp. 148 à 167.

HOGER BEROEP - Strafbzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Strafvordering - Relatieve werking van het hoger beroep - Begrip - Toepassing - Eenvoudige schuldigverklaring in eerste aanleg - Opschorting van de uitspraak in hoger beroep -

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Action publique - Effet relatif de l'appel - Notion - Application - Simple déclaration de culpabilité prononcée en première instance - Suspension du prononcé ordonnée en appel - Aggravation

Verzwarend

- Artt. 199 en 202 Wetboek van Strafvordering
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Zwaarste straf - Eenvoudige schuldigverklaring en opschorting van de uitspraak van de veroordeling - Zwaarste maatregel - Relatieve werking van het hoger beroep

- Artt. 199 en 202 Wetboek van Strafvordering
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Eenvoudige schuldigverklaring en opschorting van de uitspraak van de veroordeling - Zwaarste maatregel - Relatieve werking van het hoger beroep

- Artt. 199 en 202 Wetboek van Strafvordering
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 199 et 202 Code d'Instruction criminelle
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Peine la plus forte - Simple déclaration de culpabilité et suspension du prononcé de la condamnation - Mesure la plus grave - Effet relatif de l'appel

- Art. 199 et 202 Code d'Instruction criminelle
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Simple déclaration de culpabilité et suspension du prononcé de la condamnation - Mesure la plus grave - Effet relatif de l'appel

- Art. 199 et 202 Code d'Instruction criminelle
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.20.1206.N

5 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210105.2N.3](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of er eenheid van opzet bestaat tussen de feiten waaraan hij een beklaagde schuldig verklaart en deze waarvoor diezelfde beklaagde bij een eerder in kracht van gewijsde gegane strafrechtelijke beslissing tot straf is veroordeeld; het Hof gaat enkel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten al dan niet die eenheid van opzet naar recht heeft kunnen afleiden.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafsaken - Eenheid van opzet - Controle door het Hof - Draagwijdte

Le juge apprécie souverainement l'existence d'une unité d'intention entre les faits dont il déclare un prévenu coupable et ceux pour lesquels ce même prévenu a été condamné à une peine par une précédente décision pénale passée en force de chose jugée; la Cour se borne à vérifier si le juge peut ou non déduire légalement des faits qu'il a constatés l'existence d'une telle unité d'intention.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Unité d'intention - Contrôle exercé par la Cour - Portée

Verschillende aan een beklaagde ten laste gelegde misdrijven komen uit eenzelfde opzet voort wanneer zij onderling verbonden zijn door eenheid van doel en verwezenlijking, en in die zin door één feit, te weten een complexe gedraging, zijn opgeleverd; het in de wet bedoelde opzet kan omschreven worden als eenheid van drijfveer, waarbij elk van de door de dader gestelde handelingen een welomschreven plaats inneemt in het systeem dat hij heeft bedacht om zijn doel te bereiken; uit de enkele omstandigheid dat de beklaagde identieke misdrijven heeft gepleegd als het hem ten laste gelegde, volgt niet noodzakelijk dat deze misdrijven de voortgezette en opeenvolgende uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Identieke misdrijven
STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Identieke misdrijven

Plusieurs infractions imputées à un prévenu procèdent d'une seule et même intention délictueuse lorsqu'elles sont liées entre elles par une unité dans leur but et leur réalisation et constituent, dans cette acception, un seul fait, à savoir un comportement complexe; l'intention visée par la loi se définit comme une unité de mobile, chacun des actes commis par l'auteur prenant une place déterminée dans le système conçu par lui pour réaliser son but; de la seule circonstance que le prévenu ait commis des infractions identiques à celles qui lui sont imputées, il ne résulte pas nécessairement que ces infractions constituent la manifestation successive et continue d'une même intention délictueuse.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Infractions identiques
PEINE - Concours - Jugement distinct - Infractions identiques

P.20.1208.N

26 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.7](#)

AC nr. ...

Artikel 59, § 3, eerste lid, Wegverkeerswet en artikel 26 van het koninklijk besluit betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen, op grond waarvan onder meer moet worden uitgelegd dat de betrokkene een tweede ademanalyse mag vragen, houden geen verband met het recht op bijstand van een raadsman maar hebben enkel tot doel de betrokkene te wijzen op de mogelijkheid om een tweede analyse te vragen.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wegverkeer - Ademanalyse - Recht op een tweede ademanalyse - Verwittiging - Verband met het recht op bijstand van een advocaat

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wegverkeerswet - Ademanalyse - Recht op een tweede ademanalyse - Verband met het recht op bijstand van een advocaat

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Recht op een tweede ademanalyse - Verwittiging - Verband met het recht op bijstand van een advocaat

Les articles 59, § 3, de la loi sur la circulation routière et 26 de l'arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine, sur la base desquels il doit notamment être expliqué à l'intéressé qu'il peut demander une deuxième analyse de l'haleine, sont étrangers au droit à l'assistance d'un conseil et visent uniquement à ce que l'intéressé soit informé de la possibilité de demander une deuxième analyse.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Roulage - Analyse de l'haleine - Droit à une deuxième analyse de l'haleine - Information - Lien avec le droit à l'assistance d'un avocat

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Loi sur la circulation routière - Analyse de l'haleine - Droit à une deuxième analyse de l'haleine - Lien avec le droit à l'assistance d'un avocat

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Droit à une deuxième analyse de l'haleine - Information - Lien avec le droit à l'assistance d'un avocat

Uit geen enkele wets- of verdragsbepaling volgt voor de verbalisant de verplichting om nadat hij de betrokkene heeft verwittigd van zijn recht om een tweede ademanalyse te vragen, uitdrukkelijk vast te stellen dat die aan dat recht verzaakt; uit de omstandigheid dat de verbalisant niet vaststelt dat de betrokkene een tweede analyse vraagt, volgt dat de betrokkene aan dat recht heeft verzaakt, tenzij hij het tegendeel aannemelijk maakt.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Wegverkeerswet - Ademanalyse - Recht op een tweede ademanalyse - Verzaking - Geen verplichting om de verzaking uitdrukkelijk vast te stellen

- Art. 59, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Recht op een tweede ademanalyse - Verzaking - Geen verplichting om de verzaking uitdrukkelijk vast te stellen

- Art. 59, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

Il ne résulte d'aucune disposition légale ou conventionnelle que le verbalisateur, après avoir informé l'intéressé de son droit de demander une deuxième analyse, soit tenu de constater expressément que ce dernier a renoncé à ce droit; de la circonstance que le verbalisateur ne constate pas que l'intéressé a demandé une deuxième analyse, il résulte que l'intéressé a renoncé à ce droit, sauf si dernier rend le contraire plausible.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Loi sur la circulation routière - Analyse de l'haleine - Droit à une deuxième analyse de l'haleine - Renonciation - Pas d'obligation de constater expressément la renonciation

- Art. 59, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Droit à une deuxième analyse de l'haleine - Renonciation - Pas d'obligation de constater expressément la renonciation

- Art. 59, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

Noch uit de bepalingen van artikel 26 KB van 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de analysetoestellen, noch uit artikel 59, § 3, eerste lid, Wegverkeerswet, die enkel tot doel hebben de betrokkene te wijzen op de mogelijkheid om een tweede analyse te vragen, noch uit artikel 6 EVRM of uit het recht van verdediging of het algemeen beginsel van het vermoeden van onschuld, volgt voor de verbalisant de verplichting om uitdrukkelijk en met verwijzing naar artikel 26 in het proces-verbaal op te nemen dat aan de betrokkene werd uitgelegd dat hij een tweede ademanalyse mag vragen; de enkele vermelding in het proces-verbaal dat de controleprocedure bepaald in het KB Ademtest- en analysetoestellen werd gevolgd, kan voor de rechter volstaan om te oordelen dat aan de bedoelde kennisgevingsplicht werd voldaan (1). (1) Cass. 12 maart 2014, AR P. 13.1880.F, AC 2014, nr. 202; Cass. 12 januari 2005 JLMB 2005/12, 515; Cass. 25 oktober 2000, AR P.00.0649.F, AC 2000, nr. 574 (de twee laatste arresten m.b.t. het vroegere KB van 18 februari 1991); contra Cass. 21 april 1998, RW 1998-1999, 1277 en noot van T. ONGENA, "Over het recht op een tweede ademanalyse, of hoe de vermelding van een recht zelf ook een recht kan zijn".

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wegverkeer - Artikel 59, § 3, eerste lid, Wegverkeerswet - Artikel 26, KB Ademtest- en analysetoestellen - Ademanalyse - Recht om een tweede analyse te vragen - Kennisgevingsplicht van de verbalisant - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen
- Art. 59, § 3, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Wegverkeer - Artikel 59, § 3, eerste lid, Wegverkeerswet - Artikel 26, KB Ademtest- en analysetoestellen - Ademanalyse - Recht om een tweede analyse te vragen - Kennisgevingsplicht van de verbalisant -

Il ne résulte ni de l'article 26 de l'arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine ni de l'article 59, § 3, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, qui visent uniquement à informer l'intéressé de la possibilité de demander une deuxième analyse, ni de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ou des droits de la défense ou du principe général du droit relatif à la présomption d'innocence que le verbalisateur est tenu de consigner expressément dans le procès-verbal et en se référant à l'article 26 de l'arrêté royal du 21 avril 2007, qu'il a été expliqué à l'intéressé qu'il pouvait demander une deuxième analyse d'haleine ; la seule mention dans le procès-verbal que la procédure de contrôle prévue par l'arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine a été suivie est suffisante pour permettre au juge de décider que l'obligation d'information a été observée (1). (1) Cass. 12 mars 2014, RG P. 13.1880.F, Pas. 2014, n° 202 ; Cass. 12 janvier 2005 JLMB 2005/12, 515 ; Cass. 25 octobre 2000, RG P.00.0649.F, Pas. 2000, n° 574 (les deux derniers arrêts concernant l'ancien arrêté royal du 18 février 1991) ; contra Cass. 21 avril 1998, RW 1998-1999, 1277 et note signée T. ONGENA, « Over het recht op een tweede ademanalyse, of hoe de vermelding van een recht zelf ook een recht kan zijn ».

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 59, § 3, alinéa 1er - Arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine, article 26 - Analyse de l'haleine - Droit de demander une deuxième analyse - Obligation d'information du verbalisateur - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine
- Art. 59, § 3, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 59, § 3, alinéa 1er - Arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine, article 26 -

Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

- Art. 59, § 3, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Artikel 59, § 3, eerste lid, Wegverkeerswet - Artikel 26, KB Ademtest- en analysetoestellen - Ademanalyse - Recht om een tweede analyse te vragen - Kennisgevingsplicht van de verbalisant - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

- Art. 59, § 3, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 59 - Artikel 59, § 3, eerste lid, Wegverkeerswet - Ademanalyse - Artikel 26, KB Ademtest- en analysetoestellen - Recht om een tweede analyse te vragen - Kennisgevingsplicht van de verbalisant - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 26 KB 21 april 2007 betreffende de ademtesttoestellen en de ademanalysetoestellen

- Art. 59, § 3, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Analyse de l'haleine - Droit de demander une deuxième analyse - Obligation d'information du verbalisateur - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

- Art. 59, § 3, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 59, § 3, alinéa 1er - Arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine, article 26 - Analyse de l'haleine - Droit de demander une deuxième analyse - Obligation d'information du verbalisateur - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

- Art. 59, § 3, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 59 - Loi sur la circulation routière, article 59, § 3, alinéa 1er - Analyse de l'haleine - Arrêté royal du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de l'haleine, article 26 - Droit de demander une deuxième analyse - Obligation d'information du verbalisateur - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 26 A.R. du 21 avril 2007 relatif aux appareils de test et aux appareils d'analyse de haleine

- Art. 59, § 3, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Het vermoeden van onschuld (1) betreffende de vervolgte feiten is niet meer van toepassing wanneer de schuld van de beklaagde of de beschuldigde bewezen is; het staat los van de procedure tot bepaling van de straf, zowel wat betreft de aard van de straf als de strafmaat (2), aldus kan de miskenning van het vermoeden van onschuld niet worden afgeleid uit de omstandigheid dat de rechter, om de aard van de straf en de strafmaat met redenen te omkleden, de vrees uitdrukt dat de eiser zou recidiveren (3), zelfs al wordt die vrees afgeleid uit een gerechtsdeskundigenverslag. (1) Gewaarborgd door de artikelen 6.2 EVRM en 14.2 IVBPR; zie P. MARCHAL, "Principes généraux du droit", R.P.D.B., Bruylant, 2014, nrs. 145 tot 149. (2) "Het vermoeden van onschuld belet de rechter niet om bij de bepaling van de strafmaat alle regelmatig verkregen elementen in overweging te nemen die eigen zijn aan de persoon van de beklaagde en waarover de partijen tegenspraak hebben kunnen voeren" (Cass. 3 oktober 2012, AR P.12.0700.F, AC 2012, nr. 507, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; zie Cass. 28 mei 2014, AR P.14.0484.F, AC 2014, nr. 387, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.). (3) Cass. 29 oktober 2003, AR P.03.1116.F, arrest niet gepubliceerd, geciteerd door F. KUTY, "Justice pénale et procès équitable", vol. 2, Brussel, Larcier, 2006, p. 218, nr. 1598; zie Cass. 16 november 1993, AR 5223, AC 1993, nr. 463 (inaanmerkingneming van het gerechtelijk verleden).

STRAF - Allerlei - Motivering - Niet-toepasselijkheid van het vermoeden van onschuld - In aanmerking nemen van de vrees voor recidive die is afgeleid uit een gerechtsdeskundigenverslag

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Niet-toepasselijkheid op de motivering van de straf - In aanmerking nemen van de vrees voor recidive die is afgeleid uit een gerechtsdeskundigenverslag

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Niet-toepasselijkheid op de motivering van de straf

La présomption d'innocence (1) relative aux faits visés par la poursuite cesse d'être applicable dès lors que la culpabilité du prévenu ou de l'accusé est établie; elle est étrangère à la procédure visant à la fixation de la peine tant quant à sa nature qu'à son taux (2); ainsi, la violation de la présomption d'innocence ne saurait se déduire de la circonstance que, pour motiver la nature et le degré de la peine, le juge a exprimé sa crainte que le demandeur ne récidive (3), celle-ci fût-elle déduite d'un rapport d'expertise judiciaire. (1) Garantie par les art. 6, § 2, de la Conv. D.H. et 14.2 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques ; voir P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, nos 145 à 149. (2) « La présomption d'innocence n'empêche pas le juge de prendre en considération, lors de la détermination du taux de la peine, tous les éléments propres à la personne du prévenu qui sont régulièrement recueillis et qui ont été soumis à la contradiction des parties » (voir Cass. 28 mai 2014, RG P.14.0484.F, Pas. 2014, n° 387, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 3 octobre 2012, RG P.12.0700.F, Pas. 2012, n° 507, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général). (3) Cass. 29 octobre 2003, RG P.03.1116.F, inédit, cité par F. KUTY, « Justice pénale et procès équitable », vol. 2, Bruxelles, Larcier, 2006, p. 218, n° 1598 ; voir Cass. 16 novembre 1993, RG 5223, Pas. 1993, I, n° 463 (prise en compte du passé judiciaire).

PEINE - Divers - Motivation - Non-applicabilité de la présomption d'innocence - Prise en compte de la crainte de récidive déduite d'un rapport d'expertise judiciaire

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Présomption d'innocence - Portée - Non-applicabilité à la motivation de la peine - Prise en compte de la crainte de récidive déduite d'un rapport d'expertise judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Portée - Non-applicabilité à la motivation de la peine

Wanneer de raadkamer, met aanneming van verzachtende omstandigheden, een beklaagde heeft verwezen naar de correctionele rechtbank wegens opzettelijke slagen of verwondingen die de dood tot gevolg hebben gehad, zonder het oogmerk te doden en het vonnisgerecht de feiten heeft geherkwalificeerd als doodslag, beslist het Hof, dat vaststelt dat thans tegen de beschikking van de raadkamer geen enkel rechtsmiddel meer kan worden aangewend en dat het arrest van onbevoegdverklaring in kracht van gewijsde is gegaan, tot een regeling van rechtsgebied, waarbij het de beschikking van de raadkamer vernietigt en de zaak verwijst naar de kamer van inbeschuldigingstelling (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 95.

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Aard van het misdrijf - Vonnisgerecht herkwalificeert de feiten als doodslag - Arrest van onbevoegdverklaring - Vernietiging van de beschikking van de raadkamer - Verwijzing van de zaak naar de kamer van inbeschuldigingstelling

- Artt. 525-540 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la chambre du conseil a, par admission de circonstances atténuantes, renvoyé un prévenu au tribunal correctionnel du chef de coups ou blessures volontaires ayant entraîné la mort sans intention de la donner et que la juridiction de jugement a requalifié les faits en meurtre, la Cour, constatant qu'aucun recours ne peut à ce moment être exercé contre l'ordonnance de la chambre du conseil et que l'arrêt d'incompétence a acquis force de chose jugée, réglant de juges, annule l'ordonnance et renvoie la cause devant la chambre des mises en accusation (1). (1) Voir les concl. du MP.

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Nature de l'infraction - Juridiction de jugement requalifiant les faits en meurtre - Arrêt d'incompétence - Annulation de l'ordonnance de la chambre du conseil - Renvoi de la cause à la chambre des mises en accusation

- Art. 525-540 Code d'Instruction criminelle

Wanneer het Hof bij de beslissing tot verwerping van het cassatieberoep, de stand van de rechtspleging heeft kunnen onderzoeken, heeft het de bevoegdheid om te beslissen tot regeling van rechtsgebied (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 95.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Niet-ontvankelijk cassatieberoep - Ambtshalve regeling van rechtsgebied

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Algemeen - Arrest van onbevoegdverklaring - Niet-ontvankelijk cassatieberoep - Ambtshalve regeling van rechtsgebied

Lorsque la Cour a pu considérer l'état de la procédure à l'occasion de la décision de rejet d'un pourvoi en cassation, elle a le pouvoir de régler de juges (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Pourvoi en cassation irrecevable - Règlement de juges d'office

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Généralités - Arrêt d'incompétence - Pourvoi en cassation irrecevable - Règlement de juges d'office

Wanneer het hof van beroep zich onbevoegd heeft verklaard om kennis te nemen van de strafvordering en de burgerlijke rechtsvorderingen, en het geen uitspraak heeft gedaan over de kosten van de strafvordering omdat de feiten, in de veronderstelling dat ze zijn bewezen, als doodslag moeten worden gekwalificeerd, is het cassatieberoep van de beklaagde niet ontvankelijk bij gebrek aan belang (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 95.

Lorsque la cour d'appel s'est déclarée sans compétence pour connaître des actions publique et civiles sans statuer sur les frais de l'action publique au motif qu'à les supposer établis, les faits doivent être qualifiés de meurtre, le pourvoi du prévenu est dénué d'intérêt et est, partant, irrecevable (1). (1) Voir les concl. du MP.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Materiële bevoegdheid - Beslissing beperkt zich tot de onbevoegdverklaring van het geadieerde gerecht - Cassatieberoep van de beklaagde - Ontvankelijkheid

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Beslissing beperkt zich tot de onbevoegdverklaring van het geadieerde gerecht - Cassatieberoep van de beklaagde - Ontvankelijkheid

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence matérielle - Décision se bornant à déclarer la juridiction saisie sans compétence - Pourvoi du prévenu - Recevabilité

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Décision se bornant à déclarer la juridiction saisie sans compétence - Pourvoi du prévenu - Recevabilité

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle

Wanneer een regeling van rechtsgebied de beschikking van de raadkamer tot verwijzing van de beklaagde naar de correctionele rechtbank vernietigt, heeft de beschikking van dezelfde datum die de voorlopige hechtenis handhaaft, geen bestaansreden meer (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 95.

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Aard van het misdrijf - Vonnisgerecht herkwatificeert de feiten als doodslag - Arrest van onbevoegdverklaring - Vernietiging van de beschikking tot verwijzing van de raadkamer - Gevolg - Voorlopige hechtenis

- Artt. 525-540 Wetboek van Strafvordering

- Art. 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsqu'un règlement de juges annule l'ordonnance de renvoi du prévenu au tribunal correctionnel, la décision rendue le même jour, qui maintient sa détention préventive, devient sans objet (1). (1) Voir les concl. du MP.

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Nature de l'infraction - Juridiction de jugement requalifiant les faits en meurtre - Arrêt d'incompétence - Annulation de l'ordonnance de renvoi de la chambre du conseil - Conséquence - Détention préventive

- Art. 525-540 Code d'Instruction criminelle

- Art. 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer een regeling van rechtsgebied de beschikking van de raadkamer tot verwijzing van de beklaagde naar de correctionele rechtbank vernietigt, heeft de beschikking van dezelfde datum die de voorlopige hechtenis handhaaft, geen bestaansreden meer (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 95.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Regeling van rechtsgebied - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Vernietiging van de beschikking tot verwijzing van de raadkamer - Gevolg - Afzonderlijke beschikking tot handhaving van de voorlopige hechtenis heeft geen bestaansreden meer

- Artt. 525-540 Wetboek van Strafvordering

- Art. 22 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsqu'un règlement de juges annule l'ordonnance de renvoi du prévenu au tribunal correctionnel, la décision rendue le même jour, qui maintient sa détention préventive, devient sans objet (1). (1) Voir les concl. du MP.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Règlement de juges - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Annulation de l'ordonnance de renvoi de la chambre du conseil - Conséquence - Ordonnance séparée maintenant la détention préventive devenue sans objet

- Art. 525-540 Code d'Instruction criminelle

- Art. 22 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

De bepalingen van artikelen 66 en 67 Wetboek van Strafvordering vereisen niet dat een burgerlijke partij die afstand doet van haar burgerlijke partijstelling, de afstand moet laten betekenen aan de andere burgerlijke partijen in het geding (1). (1) Zie Cass. 26 juni 1986, AR nr. 7504, AC 1986, nr. 675.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van rechtsvordering - Strafzaken - Burgerlijke partijstelling - Afstand door een burgerlijke partij - Betekening aan andere burgerlijke partijen

- Artt. 66 en 67 Wetboek van Strafvordering

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Burgerlijke partijstelling - Afstand door een burgerlijke partij - Betekening aan andere burgerlijke partijen

- Artt. 66 en 67 Wetboek van Strafvordering

Uit de bepalingen van artikelen 824, tweede lid, en 825 Gerechtelijke Wetboek, die van toepassing zijn indien de strafrechter definitief over de strafvordering heeft beslist en enkel dient te oordelen over de burgerlijke rechtsvordering, volgt dat een burgerlijke partij haar afstand van geding enkel dient te betekenen aan een tegenpartij.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van geding - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Artikelen 824, tweede lid, en 825 Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid - Afstand door een burgerlijke partij - Betekening aan tegenpartij

- Artt. 824, tweede lid, en 825 Gerechtelijk Wetboek

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Artikelen 824, tweede lid, en 825 Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid - Afstand door een burgerlijke partij - Betekening aan tegenpartij

- Artt. 824, tweede lid, en 825 Gerechtelijk Wetboek

Les dispositions des articles 66 et 67 du Code d'instruction criminelle ne requièrent pas que la partie civile qui se désiste de sa constitution de partie civile fasse signifier son désistement aux autres parties civiles à l'instance (1). (1) Voir Cass. 26 juin 1986, RG n° 7504, Pas. 92, n° 675.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'action - Matière répressive - Constitution de partie civile - Désistement par une partie civile - Signification aux autres parties civiles

- Art. 66 et 67 Code d'Instruction criminelle

ACTION CIVILE - Matière répressive - Constitution de partie civile - Désistement par une partie civile - Signification aux autres parties civiles

- Art. 66 et 67 Code d'Instruction criminelle

Il résulte des articles 824, alinéa 2, et 825 du Code judiciaire, applicables lorsque le juge pénal a définitivement statué sur l'action publique et n'a plus qu'à statuer sur l'action civile, qu'une partie civile n'est tenue de signifier son désistement d'instance qu'à une partie adverse.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'instance - Matière répressive - Action civile - Code judiciaire, articles 824, alinéa 2, et 825 - Applicabilité - Désistement par une partie civile - Signification à la partie adverse

- Art. 824, al. 2, et 825 Code judiciaire

ACTION CIVILE - Matière répressive - Code judiciaire, articles 824, alinéa 2, et 825 - Applicabilité - Désistement par une partie civile - Signification à la partie adverse

- Art. 824, al. 2, et 825 Code judiciaire

P.20.1217.F

9 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de nietigheid van de verwijzing heeft vastgesteld, moet ze, krachtens het haar door artikel 215 Wetboek van Strafvordering toegekende evocatierecht, zelf beslissen over het al dan niet bestaan van voldoende bezwaren (1). (1) Cass. 29 januari 2003, AR P.02.1368.F, AC 2003, nr. 64.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Kamer van inbeschuldigingstelling - Evocatierecht - Regeling van de

Lorsqu'elle a constaté la nullité de l'ordonnance de renvoi de la chambre du conseil, la chambre des mises en accusation doit, en vertu du pouvoir d'évocation qui lui est attribué par l'article 215 du Code d'instruction criminelle, statuer elle-même sur l'existence ou non de charges suffisantes (1). (1) Cass. 29 janvier 2003, RG P.02.1368.F, Pas. 2003, n° 64.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Chambre des mises en accusation - Pouvoir d'évocation - Règlement de la procédure - Renvoi - Appel de l'inculpé - Nullité de l'ordonnance de renvoi

rechtspleging - Verwijzing - Hoger beroep van de in verdenking gestelde - Nietigheid van de beschikking tot verwijzing

- Art. 135, § 2, en 215 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing - Hoger beroep van de in verdenking gestelde - Nietigheid van de beschikking tot verwijzing

- Art. 135, § 2, en 215 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Verwijzing - Hoger beroep van de in verdenking gestelde - Nietigheid van de beschikking tot verwijzing

- Art. 135, § 2, en 215 Wetboek van Strafvordering

- Art. 135, § 2, et 215 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Règlement de la procédure - Renvoi - Appel de l'inculpé - Nullité de l'ordonnance de renvoi

- Art. 135, § 2, et 215 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Renvoi - Appel de l'inculpé - Nullité de l'ordonnance de renvoi

- Art. 135, § 2, et 215 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de raadkamer de in verdenking gestelde naar de correctionele rechtbank heeft verwezen zonder vast te stellen dat er bezwaren zouden bestaan, vormt dergelijk verzuim een nietigheidsgrond van de beschikking tot verwijzing.

Lorsque la chambre du conseil a renvoyé un inculpé devant le tribunal correctionnel sans constater qu'il existerait des charges, pareille omission constitue une cause de nullité de l'ordonnance de renvoi.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Beschikking tot verwijzing - Verzuim om het bestaan van voldoende bezwaren vast te stellen - Nietigheidsgrond van de beschikking

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Raadkamer - Regeling van de rechtspleging - Beschikking tot verwijzing - Verzuim om het bestaan van voldoende bezwaren vast te stellen - Nietigheidsgrond van de beschikking

- Art. 135, § 2 Wetboek van Strafvordering

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi - Omission du constat de l'existence des charges - Cause de nullité de l'ordonnance

- Art. 135, § 2 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre du conseil - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi - Omission du constat de l'existence des charges - Cause de nullité de l'ordonnance

- Art. 135, § 2 Code d'Instruction criminelle

P.20.1219.N

30 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210330.2N.1](#)

AC nr. ...

Indien een beklaagde de schuldigverklaring aan bepaalde feiten niet als grief vermeldt in zijn grievenformulier, maar als grief wel de beslissing aanduidt over de straf met inbegrip van die over deze niet-betwiste feiten, behoort de bestraffing van de niet-betwiste feiten wel degelijk tot de saisine van het appelgerecht.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Geen grief over schuldigverklaring aan bepaalde feiten - Grieven over de straf - Saisine van het Appelgerecht - Straftoemeting - Grievenformulier

Lorsqu'un prévenu n'élève pas en tant que grief la déclaration de culpabilité du chef de certains faits dans son formulaire de griefs mais y mentionne la décision rendue sur la peine, y compris celle portant sur ces faits non contestés, la sanction de ces faits relève bel et bien de la saisine de la juridiction d'appel.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Absence de grief relatif à la déclaration de culpabilité du chef de certains faits - Grievs relatifs à la peine - Saisine de la juridiction d'appel - Fixation de la peine - Formulaire de griefs

P.20.1220.N

11 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210511.2N.7](#)

AC nr. ...

De herbestemming van een onroerend goed waardoor de woonfunctie ongedaan wordt gemaakt, heeft tot gevolg dat het pand niet meer onder de woningkwaliteitsnormen valt en het integraal herstel geen voorwerp heeft maar wanneer de uitvoering van de bevolen herbestemming van een onroerend goed overeenkomstig de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening niet tot gevolg heeft dat de woonfunctie ervan ongedaan wordt gemaakt, moet de rechter behalve die alternatieve maatregel ook het integraal herstel bevelen, bestaande in het wegwerken van alle gebreken aan het onroerend goed teneinde het te laten voldoen aan alle veiligheids-, gezondheids- en woonkwaliteitsvereisten zoals bedoeld in artikel 5 Vlaamse Wooncode; dit is met name het geval wanneer een eengezinswoning werd opgesplitst in meerdere woongelegenheden zonder dat hiervoor een vergunning werd verleend zoals vereist door artikel 4.2.1, 7°, Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en de strafrechter bij toepassing van artikel 20, § 1, eerste lid, Vlaamse Wooncode de beklaagde veroordeelt wegens het verhuren van die woongelegenheden omdat ze niet voldoen aan de in die bepaling bedoelde vereisten en normen; in dat geval dient de rechter behalve de herbestemming of de sloop ook het integraal herstel te bevelen, bestaande in het wegwerken van alle gebreken aan het onroerend goed teneinde het te laten voldoen aan de voormelde normen en vereisten.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Alternatieve herstelmaatregel - Herbestemming of sloop - Keuze van de overtreder - Herbestemming - Woonfunctie - Gevolg - Opleggen van integraal herstel naast de alternatieve herstelmaatregel

- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 4.2.1, 7° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Alternatieve herstelmaatregel - Herbestemming of sloop - Keuze van de overtreder - Herbestemming - Woonfunctie - Gevolg - Opleggen van integraal herstel naast de alternatieve herstelmaatregel

- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

La réaffectation d'un immeuble se soldant par la suppression de la fonction de logement a pour effet que le bâtiment ne relève plus des normes de qualité de l'habitat et que la réparation intégrale n'a plus d'objet mais, si l'exécution de la réaffectation d'un immeuble, ordonnée conformément au Code flamand de l'aménagement du territoire, n'a pas pour effet d'en supprimer la fonction de logement, le juge doit ordonner, outre cette mesure alternative, la réparation intégrale consistant en l'élimination de tous les vices de l'immeuble afin de le conformer à toutes les exigences de sécurité, de salubrité et de qualité de l'habitat, comme prévu à l'article 5 du Code flamand du logement; c'est notamment le cas lorsqu'une habitation unifamiliale est subdivisée en plusieurs logements sans qu'un permis ait été octroyé à cet effet comme l'exige l'article 4.2.1, 7°, du Code flamand de l'aménagement du territoire et que le juge pénal, en application de l'article 20, § 1er, alinéa 1er, du Code flamand du logement, condamne le prévenu du chef de la mise en location de ces logements parce qu'ils ne satisfont pas aux normes et aux exigences visées par cette disposition; dans ce cas, le juge doit également ordonner, outre la réaffectation ou la démolition, la réparation intégrale consistant en l'élimination de tous les vices de l'immeuble, afin de le rendre conforme aux normes et exigences précitées.

LOGEMENT - Code flamand du Logement - Article 20bis - Mesure de réparation alternative - Réaffectation ou démolition - Choix du contrevenant - Réaffectation - Fonction d'habitat - Conséquence - Réparation intégrale ordonnée en plus de la mesure de réparation alternative

- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 4.2.1, 7° Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code flamand du Logement - Article 20bis - Mesure de réparation alternative - Réaffectation ou démolition - Choix du contrevenant - Réaffectation - Fonction d'habitat - Conséquence - Réparation intégrale ordonnée en plus de la mesure de réparation alternative

- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 20 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
- Art. 4.2.1, 7° Besluit van de Vlaamse Regering 15 mei 2009 houdende coördinatie van de decreetgeving op de ruimtelijke ordening

- Art. 20 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
- Art. 4.2.1, 7° Arrêté du Gouvernement flamand du 15 mai 2009 portant coordination de la législation décrétole relative à l'aménagement du territoire

De herstelmaatregelen van artikel 20bis Vlaamse Wooncode beogen als een bijzondere vorm van teruggave de gevolgen van de door artikel 20, § 1, Vlaamse Wooncode bedoelde misdrijven teniet te doen en de krachtens artikel 5 Vlaamse Wooncode vastgestelde vereisten en normen te verwezenlijken; uit de tekst van de artikelen 5, 20 en 20bis Vlaamse Wooncode (1), hun ontstaansgeschiedenis en de doelstellingen van de decreetgever volgt dat het gevorderde herstel in hoofdorde tot integraal herstel moet strekken, dit wil zeggen tot het wegwerken van alle gebreken aan het onroerend goed teneinde het te laten voldoen aan de vereisten en normen vastgesteld krachtens artikel 5 Vlaamse Wooncode en, behoudens een vastgesteld integraal herstel, mag de vordering slechts worden afgewezen in het geval van kennelijke onredelijkheid (2). (1) Thans de artikelen 3.1, 3.34 en 3.43 Vlaamse Codex Wonen van 2021. (2) Cass. 2 december 2014, AR P.14.1254.N, AC 2014, nr. 745.

Les mesures réparatrices prévues à l'article 20bis du Code flamand du logement, qui constituent une forme particulière de restitution, visent à rendre non avenues les conséquences des infractions prévues à l'article 20, § 1er, du même code et à réaliser les conditions et les normes fixées en vertu de l'article 5 du Code flamand du logement; il ressort du texte des articles 5, 20 et 20bis du Code flamand du logement (1), de leur genèse et des objectifs du législateur décrétole que la réparation demandée doit viser à titre principal la réparation intégrale, à savoir l'élimination de tous les vices de l'immeuble afin de le conformer aux normes et exigences fixées en vertu de l'article 5 du Code flamand du logement et, sauf si une réparation intégrale a été constatée, la demande ne peut être rejetée que si elle présente un caractère manifestement déraisonnable (2). (1) Ces articles sont devenus les articles 3.1, 3.34 et 3.43 du Code flamand du logement de 2021. (2) Cass. 2 décembre 2014, RG P.14.1254.N, Pas. 2014, n° 745.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Herstelmaatregelen - Principieel integraal herstel - Draagwijdte

- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
 - Art. 1, tweede lid, 3° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht
 - Art. 20 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
 - Art. 20bis Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
- STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Principieel integraal herstel - Draagwijdte*
- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
 - Art. 1, tweede lid, 3° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht
 - Art. 20bis Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

LOGEMENT - Code flamand du Logement - Article 20bis - Mesures de réparation - Réparation en principe intégrale - Portée

- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
 - Art. 1, al. 2, 3° L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privation de liberté
 - Art. 20 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
 - Art. 20bis Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
- URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code flamand du Logement - Article 20bis - Réparation en principe intégrale - Portée*
- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
 - Art. 1, al. 2, 3° L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privation de liberté
 - Art. 20bis Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 20 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 20 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

De overtreder die kiest voor herbestemming van het goed en vervolgens een omgevingsvergunning verkrijgt die de woonfunctie toelaat, kan het onroerend goed opnieuw voor bewoning bestemmen, mits hij ook de woongebreken herstelt overeenkomstig de vereisten vermeld in artikel 5 Vlaamse Wooncode, zodat aldus het effect van de principiële herstelmaatregel kan worden bereikt wanneer het goed, na de herbestemming ervan, in overeenstemming zal zijn gebracht met de stedenbouwkundige vereisten, waardoor het bevelen van de subsidiaire herstelmaatregel dan ook niet noodzakelijk betekent dat het in het geding zijnde goed niet meer zal kunnen worden bestemd voor bewoning.

Le contrevenant qui opte pour la réaffectation du bien et obtient ensuite un permis d'environnement qui autorise la fonction d'habitat, peut à nouveau affecter l'immeuble à la résidence, à la condition de réparer également les vices de l'habitation conformément aux exigences prévues à l'article 5 du Code flamand du logement, l'effet de la mesure de réparation de principe pouvant ainsi être atteint si le bien, après sa réaffectation, est rendu conforme aux exigences urbanistiques et les mesures de réparation subsidiaires, lorsqu'elles sont ordonnées, ne signifiant donc pas nécessairement que le bien en cause ne pourra plus être affecté au logement.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Alternatieve herstelmaatregel - Herbestemming of sloop - Keuze van de overtreder - Herbestemming - Woonfunctie - Artikel 5, Vlaamse Wooncode

- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Alternatieve herstelmaatregel - Herbestemming of sloop - Keuze van de overtreder - Herbestemming - Woonfunctie - Artikel 5, Vlaamse Wooncode

- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

LOGEMENT - Code flamand du Logement - Article 20bis - Mesure de réparation alternative - Réaffectation ou démolition - Choix du contrevenant - Réaffectation - Fonction d'habitat - Code flamand du Logement, article 5

- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code flamand du Logement - Article 20bis - Mesure de réparation alternative - Réaffectation ou démolition - Choix du contrevenant - Réaffectation - Fonction d'habitat - Code flamand du Logement, article 5

- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

De rechter die een beklaagde veroordeelt op grond van artikel 20 Vlaamse Wooncode, is er in beginsel toe verplicht om de gepaste herstelmaatregelen te bevelen zoals bedoeld in artikel 20bis, § 1, Vlaamse Wooncode en dit gebeurt ambtshalve of op vordering van de in die bepaling bedoelde overheden; de rechter die een dergelijke maatregel geheel of gedeeltelijk beveelt zonder dat door een van die overheden hiervoor een vordering werd ingesteld, miskent niet het recht van verdediging of het recht op tegenspraak van de partijen.

Le juge qui a condamné un prévenu sur la base de l'article 20 du Code flamand du logement est, en principe, tenu d'ordonner les mesures de réparation appropriées, visées à l'article 20bis, § 1er, du Code flamand du logement et ce, d'office ou sur réquisition des autorités visées par cette disposition; le juge qui ordonne une telle mesure, en totalité ou en partie, sans qu'une demande ait été introduite à cet effet par les autorités, ne viole ni les droits de la défense ni le droit des parties à la contradiction.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Artikel 20 en 20bis, § 1 - Bevelen van de herstelmaatregelen - Ambtshalve of op vordering van de overheden - Draagwijdte

- Art. 20 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende

LOGEMENT - Code flamand du Logement - Articles 20 et 20bis, § 1er - Mesures de réparation devant être ordonnées - D'office ou sur réquisition des autorités - Portée

- Art. 20 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997

de Vlaamse Wooncode

- Art. 20bis Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Stedenbouw - Vlaamse Wooncode - Artikel 20 en 20bis, § 1 - Bevelen van de herstelmaatregelen - Ambtshalve of op vordering van de overheden - Draagwijdte

- Art. 20 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 20bis Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op tegenspraak - Stedenbouw - Vlaamse Wooncode - Artikel 20 en 20bis, § 1 - Bevelen van de herstelmaatregelen - Ambtshalve of op vordering van de overheden - Draagwijdte

- Art. 20 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 20bis Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vlaamse Wooncode - Artikel 20 en 20bis, § 1 - Bevelen van de herstelmaatregelen - Ambtshalve of op vordering van de overheden - Draagwijdte

- Art. 20 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 20bis Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

Indien dit integraal herstel als principiële herstelmaatregel volgens de rechter niet mogelijk is, dient de rechter de alternatieve maatregel van de herbestemming of de sloop te bevelen en uit de parlementaire voorbereiding van het decreet van het Vlaams Gewest van 29 april 2011 houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen blijkt dat, wanneer de rechter vaststelt dat de herstellvordering tot herbestemming of sloop dient te worden ingewilligd, de overtreder de keuze heeft om het herstel uit te voeren door naar eigen goeddunken één van beide maatregelen te nemen (1). (1) GwH 18 januari 2018, arrest nr. 4/2018, p. 12, B.6.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Alternatieve herstelmaatregel - Herbestemming of sloop - Decreet van het Vlaams Gewest van 29 april 2011 - Keuzemogelijkheid voor de overtreder

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Vlaamse Wooncode - Artikel 20bis - Alternatieve herstelmaatregel - Herbestemming of sloop - Decreet van het Vlaams Gewest van 29 april 2011 - Keuzemogelijkheid voor de overtreder

contenant le Code flamand du Logement

- Art. 20bis Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Urbanisme - Code flamand du Logement - Articles 20 et 20bis, § 1er - Mesures de réparation devant être ordonnées - D'office ou sur réquisition des autorités - Portée

- Art. 20 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 20bis Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à la contradiction - Urbanisme - Code flamand du Logement - Articles 20 et 20bis, § 1er - Mesures de réparation devant être ordonnées - D'office ou sur réquisition des autorités - Portée

- Art. 20 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 20bis Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code flamand du Logement - Articles 20 et 20bis, § 1er - Mesures de réparation devant être ordonnées - D'office ou sur réquisition des autorités - Portée

- Art. 20 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 20bis Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

Si, selon le juge, cette réparation intégrale, qui est la mesure de réparation de principe, est impossible, il doit ordonner la mesure alternative qu'est la réaffectation ou la démolition, et il ressort des travaux parlementaires du décret de la Région flamande du 29 avril 2011 modifiant divers décrets relatifs au logement que, lorsque le juge constate que la demande en réparation consistant en une réaffectation ou une démolition doit être accueillie, le contrevenant a le choix d'exécuter la réparation à sa seule discrétion en prenant l'une des deux mesures (1). (1) Cour const. 18 janvier 2018, arrêt n° 4/2018, p. 12, B.6.

LOGEMENT - Code flamand du Logement - Article 20bis - Mesure de réparation alternative - Réaffectation ou démolition - Décret de la Région flamande du 29 avril 2011 - Choix laissé au contrevenant

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code flamand du Logement - Article 20bis - Mesure de réparation alternative - Réaffectation ou démolition - Décret de la Région flamande du 29 avril 2011 - Choix laissé au contrevenant

Volgens artikel 20, § 3, eerste lid, Vlaamse Wooncode (1), hebben de agenten en officieren van gerechtelijke politie en de in het bijzonder daartoe aangewezen ambtenaren, waaronder de wooninspecteur, toegang tot de bouwplaatsen en de gebouwen om alle nodige opsporingen en vaststellingen te verrichten en als de verrichtingen de kenmerken van een huiszoeking dragen, mogen ze volgens het tweede lid van die bepaling alleen worden uitgevoerd op voorwaarde dat de politierechter daartoe een machtiging heeft verstrekt; een huiszoeking in de zin van die bepalingen kan op een wettige wijze worden uitgevoerd op verzoek of met toestemming van de bewoner van de plaats bij toepassing van artikel 1, tweede lid, 3°, Huiszoekingswet en in dat geval is geen machtiging van de politierechter vereist (2). (1) Thans artikel 3.38 Vlaamse Codex Wonen van 2021. (2) De machtiging van de politierechter werd ingevoerd door het Decreet van 29 maart 2013 houdende wijziging van diverse decreten wat de woonkwaliteitsbewaking betreft, het zgn Integratiedecreet, BS 1 augustus 2013, Parl. St. VI.Parl., 2012-2013, nr. 186/1, p. 22. Hierin werd duidelijk gesteld dat de onschendbaarheid van de woning er niet aan in de weg staat dat woningonderzoeken worden uitgevoerd met voorafgaande schriftelijke toestemming van de bewoner; T. VANDROMME, "De (voorlopig?) laatste fase in de optimalisering van de Vlaamse woningkwaliteitsbewaking: het Integratiedecreet van 29 maart 2013", RW 2012-2013, p. 492, nr. 233; T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen", Comm. Strafr., p. 36, nr. 104.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Artikel, 20, § 3, eerste lid - Toegang tot de plaatsen door de aangewezen ambtenaren - Verrichting die het kenmerk van een huiszoeking draagt - Machtiging van de politierechter - Toestemming van de bewoner van de plaats - Draagwijdte

- Art. 20, § 3, eerste lid Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 1, tweede lid, 3° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht

STEDENBOUW - Sancties - Vlaamse Wooncode - Artikel, 20, § 3, eerste lid - Toegang tot de plaatsen door de aangewezen

Selon l'article 20, § 3, alinéa 1er, du Code flamand du logement (1), les agents et officiers de police judiciaire et, en particulier, les fonctionnaires désignés à cet effet, dont l'inspecteur du patrimoine immobilier, ont accès aux chantiers et aux bâtiments en vue d'exécuter toutes les recherches et constatations nécessaires et, si ces opérations portent les caractéristiques d'une perquisition, elles ne peuvent être exécutées, selon l'alinéa 2 de cette disposition, qu'à la condition que le juge de police les ait autorisées; une perquisition au sens de ces dispositions peut être exécutée légalement sur réquisition ou avec le consentement de l'occupant du lieu, en application de l'article 1er, alinéa 2, 3°, de la loi du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privations de liberté et, dans ce cas, aucune autorisation du juge de police n'est exigée (2). (1) Cet article est devenu l'article 3.38 du Code flamand du logement de 2021. (2) L'autorisation du juge de police a été instaurée par le décret du 29 mars 2013 portant modification de divers décrets relatifs au contrôle de la qualité du logement, M.B. 1er août 2013, Doc. Parl., Parlement flamand, 2012-2013, n° 186/1, p. 22. Il y est clairement indiqué que l'inviolabilité du domicile n'empêche pas la réalisation de perquisitions dans celui-ci, moyennant l'accord écrit préalable de l'occupant ; T. VANDROMME, "De (voorlopig?) laatste fase in de optimalisering van de Vlaamse woningkwaliteitsbewaking: het Integratiedecreet van 29 maart 2013", R.W. 2012-2013, p. 492, n° 233 ; T. VANDROMME, "Verhuur van krotwoningen", Comm. Strafr., p. 36, n° 104.

LOGEMENT - Code flamand du Logement - Article 20, § 3, alinéa 1er - Accès aux lieux par des fonctionnaires désignés - Opération portant les caractéristiques d'une perquisition - Autorisation du juge de police - Consentement de l'occupant du lieu - Portée

- Art. 20, § 3, al. 1er Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 1, al. 2, 3° L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privation de liberté

URBANISME - Sanctions - Code flamand du Logement - Article 20, § 3, alinéa 1er - Accès aux lieux par des fonctionnaires désignés -

ambtenaren - Verrichting die het kenmerk van een huiszoeking draagt - Machtiging van de politierechter - Toestemming van de bewoner van de plaats - Draagwijdte

- Art. 20, § 3, eerste lid Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 1, tweede lid, 3° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht

WOONPLAATS - Verrichting die het kenmerk van een huiszoeking draagt - Machtiging van de politierechter - Draagwijdte - Huiszoeking - Huiszoekingswet - Artikel 1, tweede lid, 3° - Toestemming van de bewoner van de plaats - Vlaamse Wooncode - Artikel, 20, § 3, eerste lid - Toegang tot de plaatsen door de aangewezen ambtenaren

- Art. 20, § 3, eerste lid Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

- Art. 1, tweede lid, 3° Wet 7 juni 1969 tot vaststelling van de tijd gedurende welke geen opsporing ten huize, huiszoeking of vrijheidsbeneming mag worden verricht

Opération portant les caractéristiques d'une perquisition - Autorisation du juge de police - Consentement de l'occupant du lieu - Portée

- Art. 20, § 3, al. 1er Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 1, al. 2, 3° L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privation de liberté

DOMICILE - Opération portant les caractéristiques d'une perquisition - Autorisation du juge de police - Portée - Logement - Loi du 7 juin 1969 - Article 1er, alinéa 2, 3° - Consentement de l'occupant du lieu - Code flamand du Logement - Article 20, § 3, alinéa 1er - Accès aux lieux par des fonctionnaires désignés

- Art. 20, § 3, al. 1er Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

- Art. 1, al. 2, 3° L. du 7 juin 1969 fixant le temps pendant lequel il ne peut être procédé à des perquisitions, visites domiciliaires ou privation de liberté

P.20.1225.F

14 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210414.2F.1](#)

AC nr. ...

De verplichting om een onderscheid te maken tussen de reeds geleden schade en de toekomstige schade, indien het slachtoffer vraagt om een dergelijk onderscheid te maken, is alleen van toepassing wanneer de rechter de schade door kapitalisatie raamt, maar heeft geen bestaansreden bij een forfaitaire raming (1). (1) Cass. 14 juni 1995, AR P.95.0158.F, AC 1995, nr. 296.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Raming door kapitalisatie - Onderscheid tussen reeds geleden en toekomstige schade - Verplichting

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Beoordelingsbevoegdheid - Raming - Peildatum - Forfaitaire raming - Onderscheid tussen reeds geleden en toekomstige schade - Verplichting

L'obligation de distinguer le préjudice déjà subi du préjudice futur, si la victime demande d'opérer une telle distinction, ne s'applique que lorsque le juge évalue le dommage par capitalisation, mais elle n'a pas de raison d'être en cas d'évaluation forfaitaire (1). (1) Cass. 14 juin 1995, RG P.95.0158.F, Pas. 1995, n° 296.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation par capitalisation - Distinction des préjudices passé et futur - Obligation

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Pouvoir d'appréciation. evaluation. date à considérer - Evaluation forfaitaire - Distinction des préjudices passé et futur - Obligation

Het Hof kan geen acht slaan op de memorie van antwoord van een verweerder die werd meegedeeld aan de advocaat bij het Hof die de eiser vertegenwoordigt, waarvan niet blijkt dat die ook ter kennis is gebracht aan de eiser in persoon, zoals voorgeschreven door het in artikel 429, vierde lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde vormvereiste (1). (1) Cass. 2 juni 2015, AR P.15.0224.N, AC 2015, nr. 366.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Memorie van antwoord -

La Cour ne peut avoir égard au mémoire en réponse d'un défendeur qui a été communiqué à l'avocat à la Cour représentant le demandeur, dont il n'apparaît pas qu'il ait été aussi communiqué au demandeur en personne, formalité requise par l'article 429, alinéa 4, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Cass. 2 juin 2015, RG P.15.0224.N, Pas. 2015, n° 366.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Mémoire en

Mededeling van de memorie aan de eiser in persoon -
Mededeling aan de raadsman van de eiser - Geldigheid
- Art. 429, al. 4 Wetboek van Strafvordering

réponse - Communication du mémoire au demandeur en personne -
Communication au conseil du demandeur - Validité
- art. 429, al. 4 Code d'Instruction criminelle

P.20.1227.N

9 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210209.2N.10](#)

AC nr. ...

De dag waarop de zaak van herroeping van het probatieuittel wegens niet-naleving van opgelegde voorwaarden bij het bevoegde gerecht is aangebracht is niet de dag van de betekening van de dagvaarding strekkende tot herroeping van het probatieuittel, maar wel de dag waarop het bevoegde gerecht voor het eerst kennis neemt van de herroepingsvordering (1); de verjaringstermijn van één jaar is vatbaar voor schorsing en stuiting (2). (1) Cass. 16 juni 2020, AR P.20.0329.N, AC 2020, nr. 402. (2) Cass. 16 juni 2020, AR P.20.0329.N, AC 2020, nr. 402; Cass. 11 juni 2014, AR P.14.0774.F, AC 2014, nr. 419, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas., R.W. 2015-16, 1545; Cass. 4 mei 2010, AR P.09.1905.N, AC 2010, nr. 310; Cass. 9 mei 2007, AR P.07.0272.F, AC 2007, nr. 237; Cass. 12 april 2005, AR P.05.0249.N, AC 2005, nr. 220; Cass. 7 februari 1978, AC 1978, 674 en de noot A.T. Zie P. HOET, "Vijftig jaar Probatielwet: verleden en toekomst van de individualisering van de bestraffing", in CBR Jaarboek 2013-14, 379 (319-390); T. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, *Éléments de droit pénal*, Brugge, Die Keure, 2019, 387-388.

STRAFVORDERING - Veroordeling met probatieuittel -
Herroeping van het probatieuittel - Aanhangigmaking van
zaak voor het bevoegde gerecht - Termijn van één jaar -
Stuiting en schorsing

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de
opschorting, het uitstel en de probatie

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Algemeen -
Veroordeling met probatieuittel - Herroeping van het
probatieuittel - Aanhangigmaking van zaak voor het bevoegde
gerecht - Termijn van één jaar - Stuiting en schorsing

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de
opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE
VER - Probatieuittel - Herroeping van het probatieuittel - Dag
waarop de zaak bij het gerecht is aangebracht

- Art. 14, § 3, tweede zin Wet van 29 juni 1964 betreffende de
opschorting, het uitstel en de probatie

Le jour auquel la juridiction compétente est saisie de l'action en révocation du sursis pour inobservation des conditions imposées n'est pas le jour de la signification de la citation visant la révocation du sursis probatoire, mais bien le jour auquel la juridiction compétente connaît pour la première fois de l'action en révocation (1); le délai de prescription d'un an est susceptible de suspension et d'interruption (2). (1) Cass. 16 juin 2020, RG P.20.0329.N, Pas. 2020, n° 402. (2) Cass. 16 juin 2020, RG P.20.0329.N, Pas. 2020, n° 402; Cass. 11 juin 2014, RG P.14.0774.F, Pas. 2014, n° 419, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, RW 2015-16, 1545; Cass. 4 mai 2010, RG P.09.1905.N, Pas. 2010, n° 310; Cass. 9 mai 2007, RG P.07.0272.F, Pas. 2007, n° 237; Cass. 12 avril 2005, RG P.05.0249.N, Pas. 2005, n° 220; Cass. 7 février 1978, Pas. 1978, 674 et note signée A.T. Voir P. HOET, « Vijftig jaar Probatielwet: verleden en toekomst van de individualisering van de bestraffing », dans CBR Jaarboek 2013-14, 379 (pp. 319-390); T. MOREAU et D. VANDERMEERSCH, *Éléments de droit pénal*, Bruges, La Charte, 2019, pp. 387-388.

ACTION PUBLIQUE - Condamnation avec sursis probatoire -
Révocation du sursis probatoire - Saisine de la juridiction
compétente - Délai d'un an - Interruption et suspension

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la
suspension, le sursis et la probation

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Généralités -
Condamnation avec sursis probatoire - Révocation du sursis
probatoire - Saisine de la juridiction compétente - Délai d'un an -
Interruption et suspension

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la
suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE -
Sursis probatoire - Révocation du sursis probatoire - Jour auquel la
juridiction compétente est saisie

- Art. 14, § 3, deuxième phrase L. du 29 juin 1964 concernant la
suspension, le sursis et la probation

P.20.1234.N

2 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.11](#)

AC nr. ...

De rechter miskent de bewijskracht van een akte indien hij aan een geschrift, waarnaar hij uitdrukkelijk verwijst, een verklaring toeschrijft die dit geschrift niet bevat dan wel ontkent dat dit geschrift een verklaring bevat, die er wel in voorkomt, kortom wanneer hij het geschrift doet liegen (1); de enkele omstandigheid dat de rechter uit een stuk dat hij vermeldt niet hetzelfde gevolg afleidt als een partij, houdt echter nog geen miskenning van de bewijskracht van dat stuk in. (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0746.N, AC 2020, nr. 735; Cass. 27 oktober 2020, AR P.20.0565.N, AC 2020, nr. 659, T. Strafr. 2021, 35. Zie J. VERBIST en Ph. TRAEST, "Cassatiemiddelen in strafzaken", in Cassatie in strafzaken, Intersentia, 2014, 99-100.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijskracht - Het afleiden van een gevolg uit een stuk - Andere interpretatie dan deze van een procespartij

- Artt. 8.17 en 8.18 Oud Burgerlijk Wetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Bewijs - Geschriften - Bewijskracht - Het afleiden van een gevolg uit een stuk - Andere interpretatie dan deze van een procespartij

- Artt. 8.17 en 8.18 Oud Burgerlijk Wetboek

Le juge méconnaît la foi due à un acte s'il attribue à un écrit, auquel il se réfère expressément, une déclaration que ce dernier ne comporte pas ou s'il dénie l'existence d'une déclaration qui y figure, en d'autres termes s'il fait mentir cet écrit (1) ; la seule circonstance que le juge ne tire pas d'une pièce qu'il mentionne la même conséquence qu'une partie ne constitue pas, en soi, une violation de la foi due à cette pièce. (1) Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0746.N, Pas. 2020, n° 735 ; Cass. 27 octobre 2020, RG P.20.0565.N, Pas. 2020, n° 659, T. Strafr. 2021, 35. Voir J. VERBIST et Ph. TRAEST, « Cassatiemiddelen in strafzaken », in Cassatie in strafzaken, Intersentia, 2014, 99-100.

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Foi due aux actes - Conséquence déduite d'une pièce - Interprétation différente de celle d'une partie au procès

- Art. 8.17 et 8.18 Ancien Code civil

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Preuve - Preuve littérale - Foi due aux actes - Conséquence déduite d'une pièce - Interprétation différente de celle d'une partie au procès

- Art. 8.17 et 8.18 Ancien Code civil

Hij die beweert door een misdaad of een wanbedrijf te zijn benadeeld, kan zich op grond van artikel 63 Wetboek van Strafvordering voor de bevoegde onderzoeksrechter burgerlijke partij stellen, zonder dat hij in die stand van de rechtspleging het bewijs hoeft te leveren van de schade, haar omvang en het oorzakelijk verband ervan met het desbetreffende misdrijf; evenwel moet de beweerde benadeelde, wil zijn burgerlijke-partijstelling ontvankelijk zijn, zijn bewering over de schade die hij door het misdrijf zou hebben geleden, aannemelijk maken (1); de enkele omstandigheid dat de belastingadministratie wacht met de behandeling van het bezwaarschrift van een belastingplichtige over verschuldigde vennootschapsbelastingen totdat de strafrechter zich heeft uitgesproken over een klacht met burgerlijke-partijstelling van de belastingplichtige tegen derden die valse verklaringen zouden hebben afgelegd, die een impact zouden kunnen hebben op de betwisting over de verworpen beroepskosten van die belastingplichtige, verplicht het onderzoeksgerecht niet ervan uit te gaan dat die verklaringen bepalend zijn voor de uitslag van de fiscale administratieve betwisting; evenmin belet de omstandigheid dat de belastingadministratie nog geen uitspraak heeft gedaan over het bezwaarschrift van de belastingplichtige, dat het onderzoeksgerecht op grond van de aan dat gerecht voorgelegde gegevens oordeelt dat de klager geen reële en persoonlijke schade ingevolge de aangeklaagde valsheden aannemelijk maakt omdat het onwaarschijnlijk is dat die valsheden de beoordeling van het fiscale geschil zullen beïnvloeden. (1) Cass. 21 april 2020, AR P.19.1274.N, AC 2020, nr. 239; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0895.N, AC 2018, nr. 128; Cass. 8 mei 2012, AR P.11.1814.N, AC 2012, nr. 285; Cass. 3 april 2017, AR P.07.0041.N, AC 2007, nr. 168.

Celui qui se prétend lésé par un crime ou un délit peut, sur la base de l'article 63 du Code d'instruction criminelle, se constituer partie civile devant le juge d'instruction compétent, sans avoir à rapporter, à ce stade de la procédure, la preuve du dommage, de son ampleur et de son lien de causalité avec l'infraction en question; toutefois, pour que la constitution de partie civile de la personne qui se prétend lésée soit recevable, celle-ci doit rendre plausible son allégation relative au dommage qu'elle aurait subi à cause de l'infraction (1) ; la seule circonstance que l'administration fiscale attende, avant d'examiner la réclamation d'un contribuable concernant l'impôt des sociétés dû, que le juge pénal ait statué sur une plainte avec constitution de partie civile du contribuable contre des tiers qui auraient fait de fausses déclarations pouvant avoir un impact sur la contestation relative aux frais professionnels rejetés de ce contribuable n'oblige pas la juridiction d'instruction à supposer que ces déclarations sont déterminantes pour le résultat de la contestation administrative fiscale; la circonstance que l'administration fiscale n'a pas encore statué sur la réclamation du contribuable n'empêche pas davantage la juridiction d'instruction de considérer, sur la base des éléments qui lui ont été soumis, que le plaignant ne rend plausible aucun dommage réel et personnel consécutif aux faux dénoncés parce qu'il est improbable que ces faux influenceront l'appréciation du litige fiscal. (1) Cass. 21 avril 2020, RG P.19.1274.N, Pas. 2020, n° 239 ; Cass. 27 février 2018, RG P.17.0895.N, Pas. 2018, n° 128 ; Cass. 8 mai 2012, RG P.11.1814.N, Pas. 2012, n° 285 ; Cass. 3 avril 2007, RG P.07.0041.N, Pas. 2007, n° 168.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Impact van de beweerde valse verklaringen op de uitslag van de fiscale procedure - Bewijswaarde van andere gegevens van het strafdossier - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Aannemelijk maken van reële en persoonlijke schade - Klacht over valse verklaringen van derden in een fiscale procedure - Ontbreken van een uitspraak van de belastingadministratie op

3/11/2025

ACTION CIVILE - Incidence des déclarations dont la fausseté est déléguée sur le résultat de la procédure fiscale - Valeur probante d'autres éléments du dossier répressif - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité - Dommage réel et personnel à rendre plausible - Plainte à l'encontre de tiers ayant fait de fausses déclarations dans le cadre d'une procédure fiscale - Absence de décision de l'administration fiscale au moment de la décision de la

P. 411/1035

moment van de uitspraak van het onderzoeksgerecht

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Kamer van inbeschuldigingstelling - Ambtshalve toezicht - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Aannemelijk maken van reële en persoonlijke schade - Klacht over valse verklaringen van derden in een fiscale procedure - Ontbreken van een uitspraak van de belastingadministratie op moment van de uitspraak van het onderzoeksgerecht - Impact van de beweerde valse verklaringen op de uitslag van de fiscale procedure - Bewijswaarde van andere gegevens van het strafdossier

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Regelmaticheid van de procedure - Ambtshalve toezicht - Klacht met burgerlijke partijstelling - Ontvankelijkheid - Aannemelijk maken van reële en persoonlijke schade - Klacht over valse verklaringen van derden in een fiscale procedure - Ontbreken van een uitspraak van de belastingadministratie op moment van de uitspraak van het onderzoeksgerecht - Impact van de beweerde valse verklaringen op de uitslag van de fiscale procedure - Bewijswaarde van andere gegevens van het strafdossier

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

juridiction d'instruction

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Chambre des mises en accusation - Contrôle exercé d'office - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité - Dommage réel et personnel à rendre plausible - Plainte à l'encontre de tiers ayant fait de fausses déclarations dans le cadre d'une procédure fiscale - Absence de décision de l'administration fiscale au moment de la décision de la juridiction d'instruction - Incidence des déclarations dont la fausseté est déléguée sur le résultat de la procédure fiscale - Valeur probante d'autres éléments du dossier répressif

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Régularité de la procédure - Contrôle exercé d'office - Plainte avec constitution de partie civile - Recevabilité - Dommage réel et personnel à rendre plausible - Plainte à l'encontre de tiers ayant fait de fausses déclarations dans le cadre d'une procédure fiscale - Absence de décision de l'administration fiscale au moment de la décision de la juridiction d'instruction - Incidence des déclarations dont la fausseté est déléguée sur le résultat de la procédure fiscale - Valeur probante d'autres éléments du dossier répressif

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

P.20.1236.N

16 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210216.2N.14](#)

AC nr. ...

Een inrij van eigendommen in de zin van 25.1.3°, Wegverkeersreglement is elke inrit voor drie- of meerwielige voertuigen die uiterlijk als dusdanig voorkomt en waarneembaar is (1). (1) Cass. 16 november 1993, AR nr. 6752, AC 1993, nr. 465.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 25 - Inrij van eigendommen

Het misdrijf omschreven in artikel 4.4, eerste lid, Wegverkeersreglement dat bepaalt dat elke bestuurder van een stilstaand of geparkeerd voertuig dit moet verplaatsen zodra hij daartoe door een bevoegd persoon wordt aangemaand, is een aflopend misdrijf dat is voltrokken indien de bestuurder geen gevolg geeft aan de aanmaning; het misdrijf vereist niet dat meerdere aanmaningen worden gegeven en het strafbaar karakter van het misdrijf verdwijnt niet indien de bestuurder, na eerst te weigeren aan een aanmaning gevolg te geven, alsnog aan de aanmaning voldoet.

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend

Un accès carrossable des propriétés au sens de l'article 25.1.3° du code de la route est tout accès destiné à des véhicules dotés de trois roues au minimum qui apparait et est perceptible comme tel (1). (1) Cass. 16 novembre 1993, RG 6752, Pas. 1993, n° 465.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 25 - Accès carrossable de propriétés

L'infraction visée à l'article 4.4, alinéa 1er, du code de la route, qui prévoit que tout conducteur d'un véhicule à l'arrêt ou en stationnement est tenu de le déplacer dès qu'il en est requis par un agent qualifié, constitue une infraction instantanée, qui est consommée si le conducteur ne donne pas suite à la sommation; l'infraction ne requiert pas que plusieurs sommations soient formulées et le caractère punissable de l'infraction ne disparaît pas si le conducteur donne suite à la sommation après avoir d'abord refusé de le faire.

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée.

misdrijf - Artikel 4 Wegverkeersreglement - Bevelen van de bevoegde overheid - Aflopend misdrijf

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 4 - Bevelen van de bevoegde overheid - Aflopend misdrijf

infraction continue - Article 4 du code de la route - Ordres de l'autorité compétente - Infraction instantanée

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 4 - Ordres de l'autorité compétente - Infraction instantanée

P.20.1243.F

28 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.5](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 624 Wetboek van Strafvordering is het herstel in eer en rechten afhankelijk van een proeftijd waarin de verzoeker, die een natuurlijke persoon is, een vaste verblijfplaats moet hebben gehad en blijk moet hebben gegeven van verbetering en van goed gedrag; de kamer van inbeschuldigingstelling kan in haar beoordeling van de verbetering en van het goed gedrag van de veroordeelde alle relevante gegevens in aanmerking nemen die verband houden met de persoonlijkheid van de dader en met de handelingen die hij heeft gesteld, met inbegrip van de gedragingen die onder een strafrechtelijke kwalificatie vallen, voor zover ze geen uitspraak doet over hun strafbaar karakter (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 309.

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Voorwaarden - Proeftijd - Blijk van de verbetering en van het goed gedrag - Beoordeling - Inaanmerkingneming van een gedrag dat onder een strafrechtelijke kwalificatie valt

- Art. 624 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Eerbiediging van het vermoeden van onschuld - Herstel in eer en rechten - Blijk van de verbetering en van het goed gedrag - Beoordeling - Inaanmerkingneming van een gedrag dat onder een strafrechtelijke kwalificatie valt

- Art. 624 Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 624 du Code d'instruction criminelle, la réhabilitation est subordonnée à un temps d'épreuve au cours duquel le requérant, personne physique, doit avoir eu une résidence certaine, avoir fait preuve d'amendement et avoir été de bonne conduite; dans son appréciation de l'amendement et de la bonne conduite du condamné, la chambre des mises en accusation peut prendre en compte tout élément pertinent relatif à la personnalité de l'auteur et aux actes qu'il a posés, en ce compris des comportements tombant sous une qualification pénale, pourvu qu'elle ne statue pas sur leur caractère infractionnel (1). (1) Voir les concl. du MP.

REHABILITATION - Conditions - Temps d'épreuve - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite - Appréciation - Prise en compte d'un comportement tombant sous une qualification pénale

- Art. 624 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Respect de la présomption d'innocence - Réhabilitation - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite - Appréciation - Prise en compte d'un comportement tombant sous une qualification pénale

- Art. 624 Code d'Instruction criminelle

P.20.1246.F

6 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210106.2F.11](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 15.6 Terugkeerrichtlijn mag de bewaring van een vreemdeling tegen wie een verwijderingsprocedure is ingeleid, ten hoogste worden verlengd met nog eens twaalf maanden, indien die procedure meer tijd vergt omdat de betrokkene niet meewerkt of de nodige documentatie uit derde landen op zich laat wachten.

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beleid - Terugkeerrichtlijn - Verwijderingsprocedure - Vasthoudingsmaatregel - Termijn - Verlenging

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

VREEMDELINGEN - Terugkeerrichtlijn - Verwijderingsprocedure - Vasthoudingsmaatregel - Termijn - Verlenging

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

Artikel 15.6 Terugkeerrichtlijn heeft niet tot gevolg dat de overtreding van het bevel om het grondgebied te verlaten door de vreemdeling rechtmatig wordt, aangezien die overtreding een wanbedrijf vormt dat strafbaar is met de straffen bepaald in artikel 75 Vreemdelingenwet; bijgevolg verbiedt artikel 15.6 het de lidstaten niet om een nieuwe dwangmaatregel te treffen om de verwijdering te verzekeren van een vreemdeling wiens voortgezet illegaal verblijf een dergelijke maatregel vereist, en die zijn repatriëring verhindert (1). (1) Cass. 11 december 2019, AR P.19.1157.F, AC 2019, nr. 661.

VREEMDELINGEN - Terugkeerrichtlijn - Verwijderingsprocedure - Vasthoudingsmaatregel - Nieuwe dwangmaatregel om de verwijdering te verzekeren - Rechtmatigheid

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun

L'article 15.6 de la directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil, du 16 décembre 2008, relative aux normes et procédures applicables dans les Etats membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier permet de prolonger, d'une durée n'excédant pas douze mois supplémentaires, la rétention d'un étranger faisant l'objet d'une procédure d'éloignement, lorsque celle-ci dure plus longtemps en raison du manque de coopération de l'intéressé ou des retards subis pour obtenir, du pays tiers, les documents nécessaires.

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Politique - Directive Retour - Procédure d'éloignement - Mesure de rétention - Délai - Prolongation

- Art. 15.6 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

ETRANGERS - Directive Retour - Procédure d'éloignement - Mesure de rétention - Délai - Prolongation

- Art. 15.6 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

L'article 15.6 de la directive Retour n'a pas pour effet de rendre licite la transgression, par l'étranger, d'un ordre de quitter le territoire, cette transgression constituant un délit passible des peines prévues à l'article 75 de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers; partant, l'article 15.6 n'interdit pas aux Etats membres de prévoir un nouvel acte de contrainte aux fins d'assurer l'éloignement d'un étranger dont le séjour illégal continué requiert cette mesure, et qui fait obstacle à son rapatriement (1). (1) Cass. 11 décembre 2019, RG P.19.1157.F, Pas. 2019, n° 661.

ETRANGERS - Directive Retour - Procédure d'éloignement - Mesure de rétention - Nouvel acte de contrainte afin d'assurer l'éloignement - Licéité

- Art. 15.6 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

grondgebied verblijven

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beleid - Terugkeerrichtlijn - Verwijderingsprocedure - Vasthoudingsmaatregel - Nieuwe dwangmaatregel om de verwijdering te verzekeren - Rechtmatigheid

- Art. 15.6 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Politique - Directive Retour - Procédure d'éloignement - Mesure de rétention - Nouvel acte de contrainte afin d'assurer l'éloignement - Licéité

- Art. 15.6 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

De verplichting die de artikelen 71 en 72 Vreemdelingenwet aan de onderzoeksgerechten opleggen, bestaat erin dat ze binnen de zeer korte, in die artikelen bepaalde termijnen moeten nagaan of de maatregelen van vrijheidsberoving en verwijdering van het grondgebied in overeenstemming zijn met de wet en de vreemdeling wordt in vrijheid gesteld indien dat wettigheidsstoezicht niet binnen de voorgeschreven termijn werd verricht; die verplichting om op korte termijn uitspraak te doen, wordt niet nagekomen door een arrest dat die verplichting opschort.

Les articles 71 et 72 de la loi du 15 décembre 1980 imposent aux juridictions d'instruction, de vérifier, dans les délais très brefs qui y sont stipulés, si les mesures privatives de liberté et d'éloignement du territoire sont conformes à la loi et l'étranger est remis en liberté si ce contrôle de légalité n'est pas effectué dans le terme prescrit; cette obligation de statuer à bref délai n'est pas satisfaite par un arrêt qui y sursoit.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Wettigheidsstoezicht - Verplichting om op korte termijn uitspraak te doen

- Artt. 71 en 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Contrôle de légalité - Obligation de statuer à bref délai

- Art. 71 et 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.20.1248.N

9 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.17](#)

AC nr. ...

Uit artikel 779 Gerechtelijk Wetboek, dat van toepassing is in strafzaken, volgt dat op straffe van nietigheid van de beslissing in beginsel alle rechtszittingen waarop de zaak is behandeld, moeten zijn bijgewoond door dezelfde rechters; een rechtszitting waarop het rechtscollege uitsluitend conclusietermijnen heeft bepaald bij toepassing van artikel 152, § 1, Wetboek van Strafvordering, is geen rechtszitting waarop de zaak werd behandeld in de zin van artikel 779 Gerechtelijk Wetboek.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafbzaken - Vonnissen en arrest - Samenstelling van de zetel - Rechtszittingen waarop de zaak wordt behandeld - Rechtszitting waarop uitsluitend conclusietermijnen worden bepaald

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

Il ressort de l'article 779 du Code judiciaire, applicable en matière pénale, qu'à peine de nullité de la décision, les mêmes juges doivent, en principe, avoir assisté à toutes les audiences au cours desquelles la cause a été examinée ; une audience durant laquelle la juridiction a uniquement fixé les délais pour conclure en application de l'article 152, § 1er, du Code d'instruction criminelle, n'est pas une audience au cours de laquelle la cause a été examinée au sens de l'article 779 du Code judiciaire.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Jugement et arrêt - Composition du siège - Audiences au cours desquelles la cause est examinée - Audience se limitant à la fixation de délais pour conclure

- Art. 779 Code judiciaire

- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering
VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Rechtszittingen waarop de zaak wordt behandeld - Rechtszitting waarop uitsluitend conclusietermijnen worden bepaald
- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 152, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle
JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Composition du siège - Audiences au cours desquelles la cause est examinée - Audience se limitant à la fixation de délais pour conclure
- Art. 779 Code judiciaire
- Art. 152, § 1er Code d'Instruction criminelle

P.20.1251.F

20 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210120.2F.12](#)

AC nr. ...

Wanneer de rechtbank, in overtreding van artikel 60 Strafwetboek, werkstraffen heeft uitgesproken waarvan de duur meer dan driehonderd uur bedraagt, vernietigt het Hof, op de vordering die zijn procureur-generaal heeft ingesteld bij toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering, het aangegeven vonnis in zoverre het beslist dat de werkstraf die de tweede feiten betreft de toegestane strafmaat te boven gaat en in zoverre het een vervangende straf oplegt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 42.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Meerdaadse samenloop van misdrijven - Samenvoeging van de straffen - Werkstraffen - Grens - Straf die in zijn geheel driehonderd uur te boven gaat

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

CASSATIE - Vordering tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Aangifte op verzoek van de procureur-generaal bij een hof van beroep - Onwettige straf - Meerdaadse samenloop van misdrijven - Samenvoeging van de straffen - Werkstraffen - Grens - Straf die in zijn geheel driehonderd uur te boven gaat

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Samenloop - Meerdaadse - Samenvoeging van de straffen - Werkstraffen - Grens - Straf die in zijn geheel driehonderd uur te boven gaat

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'en violation de l'article 60 du Code pénal, le tribunal a prononcé des peines de travail dont le total excède trois cents heures, la Cour, saisie par un réquisitoire de son procureur général pris en application de l'article 441 du Code d'instruction criminelle, annule le jugement dénoncé en tant qu'il décide que la peine de travail réprimant les seconds faits excède le taux autorisé et en tant qu'il prévoit une peine subsidiaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Concours matériel d'infractions - Cumul des peines - Peines de travail - Limite - Total excédant trois cents heures

- Art. 60 Code pénal
- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Dénonciation sur demande du procureur général près une cour d'appel - Peine illégale - Concours matériel d'infractions - Cumul des peines - Peines de travail - Limite - Total excédant trois cents heures

- Art. 60 Code pénal
- Art. 441 Code d'Instruction criminelle
PEINE - Concours - Concours matériel - Cumul des peines - Peines de travail - Limite - Total excédant trois cents heures

- Art. 60 Code pénal
- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

P.20.1252.F

20 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210120.2F.11](#)

AC nr. ...

Wanneer het hof van beroep, in overtreding van artikel 60 Strafwetboek, een autonome probatiestraf heeft uitgesproken waarvan de duur, samengevoegd bij die van de straf die reeds werd opgelegd door een eerder vonnis voor samenlopende misdrijven, meer dan twee jaar bedraagt, vernietigt het Hof, op de vordering die zijn procureur-generaal heeft ingesteld bij toepassing van artikel 441 Wetboek van Strafvordering, het aangegeven arrest in zoverre het beslist dat de autonome probatiestraf de toegestane strafmaat te boven gaat en in zoverre het een vervangende straf oplegt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 43.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Meermaadse samenloop van misdrijven - Samenvoeging van de straffen - Autonome probatiestrafen - Grens - Straf die in zijn geheel twee jaar te boven gaat

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

CASSATIE - Vordering tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Aangifte op verzoek van de procureur-generaal bij een hof van beroep - Onwettige straf - Meermaadse samenloop van misdrijven - Samenvoeging van de straffen - Autonome probatiestrafen - Grens - Straf die in zijn geheel twee jaar te boven gaat

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Samenloop - Meermaadse - Samenvoeging van de straffen - Autonome probatiestrafen - Grens - Straf die in zijn geheel twee jaar te boven gaat

- Art. 60 Strafwetboek
- Art. 441 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'en violation de l'article 60 du Code pénal, la cour d'appel a prononcé une peine de probation autonome dont la durée additionnée à celle déjà prononcée par un jugement antérieur pour des infractions entrant en concours excède deux ans, la Cour, saisie par un réquisitoire de son procureur général pris en application de l'article 441 du Code d'instruction criminelle, annule l'arrêt dénoncé en tant qu'il décide que la peine de probation autonome excède le taux autorisé et en tant qu'il prévoit une peine subsidiaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Concours matériel d'infractions - Cumul des peines - Peines de probation autonomes - Limite - Total excédant deux ans

- Art. 60 Code pénal
- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Dénonciation sur demande du procureur général près une cour d'appel - Peine illégale - Concours matériel d'infractions - Cumul des peines - Peines de probation autonomes - Limite - Total excédant deux ans

- Art. 60 Code pénal
 - Art. 441 Code d'Instruction criminelle
- PEINE - Concours - Concours matériel - Cumul des peines - Peines de probation autonomes - Limite - Total excédant deux ans*

- Art. 60 Code pénal
- Art. 441 Code d'Instruction criminelle

De verplichting om voorrang te verlenen aan de bestuurder die van rechts komt, behalve indien deze bestuurder op een rotonde rijdt of uit een verboden rijrichting komt, heeft een algemene strekking en houdt geen verband met de inachtneming van de verkeersregels door de andere weggebruikers, op voorwaarde evenwel dat hun komst niet onvoorzienbaar is (1); de rechter kan aldus de voorrangsplichtige bestuurder enkel van alle aansprakelijkheid ontslaan door vast te stellen dat de gedragingen van de voorrangsgerechtigde bestuurder de voorrangsplichtige in zijn gerechtvaardigde verwachtingen hebben bedrogen en voor hem een onoverkomelijke dwaling hebben veroorzaakt. (1) Cass. 25 juni 2008, AR P.08.0477.F, AC 2008, nr. 397.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Misdrijf - Verplichting voorrang te verlenen aan de bestuurder die van rechts komt - Gedragingen van de voorrangsgerechtigde bestuurder - Verwachtingen van de voorrangsplichtige bestuurder - Onoverkomelijke dwaling

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 12.3.1, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 12 - Art. 12.3 - Artikel 12.3.1 - Verplichting voorrang te verlenen aan de bestuurder die van rechts komt

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 12.3.1, eerste lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Ook de bestuurder die voorrang van rechts geniet, moet de verplichting in acht nemen van het dubbel voorzichtig zijn bij het oprijden van een kruispunt om alle ongevallen te voorkomen; bijgevolg kan deze bestuurder, naargelang de omstandigheden, door het niet naleven van die verplichting bijdragen tot het verkeersongeval of de gevolgen ervan; dergelijke aansprakelijkheid volgt echter nog niet uit het enkele feit dat hij zijn aandacht niet richt op van links komend verkeer en het daarom niet opmerkt.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Daad - Misdrijf - Het dubbel voorzichtig oprijden van een kruispunt - Aandacht van de bestuurder die voorrang van rechts dient te verlenen - Opmerken van het van links komend verkeer

L'obligation de céder le passage au conducteur qui vient à sa droite, sauf s'il circule dans un rond-point ou s'il vient d'un sens interdit, a une portée générale et est indépendante du respect des règles de la circulation routière par les autres usagers, à la condition, toutefois, que leur irruption ne soit pas imprévisible (1); le juge ne peut ainsi exonérer le conducteur débiteur de priorité de toute responsabilité qu'en constatant que le comportement du conducteur prioritaire a trompé les prévisions légitimes du débiteur de priorité et a provoqué une erreur inévitable dans son chef. (1) Cass. 25 juin 2008, RG P.08.0477.F, Pas. 2008, n° 397.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Infraction - Obligation de céder le passage au conducteur qui vient de droite - Comportement du conducteur prioritaire - Prévisions du conducteur débiteur de priorité - Erreur inévitable

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 12.3.1, al. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 12 - Article 12, § 3 - Article 12, § 3, 1° - Obligation de céder le passage au conducteur qui vient de droite

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil
- Art. 12.3.1, al. 1er A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

Le conducteur bénéficiaire de la priorité de droite doit lui aussi tenir compte de l'obligation de redoubler de prudence en abordant un carrefour pour éviter tout accident; par conséquent, ce conducteur peut, selon les circonstances, contribuer à l'accident de la circulation ou à ses conséquences en raison du non-respect de cette obligation; pareille responsabilité ne résulte toutefois pas du seul fait qu'il ne dirige pas son attention sur le trafic venant de gauche et qu'il ne le remarque dès lors pas.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Fait - Infraction - Redoublement de prudence pour aborder un carrefour - Attention du conducteur débiteur de priorité de droite - Obligation de remarquer le trafic venant de gauche

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 12.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 -

Art. 12 - Art. 12.2 - Het dubbel voorzichtig oprijden van een kruispunt - Aandacht van de bestuurder die voorrang van rechts dient te verlenen - Opmerken van het van links komend verkeer

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 12.2 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

- Art. 12.2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 12 - Article 12, # 2 - Redoublement de prudence pour aborder un carrefour - Attention du conducteur débiteur de priorité de droite - Obligation de remarquer le trafic venant de gauche

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

- Art. 12.2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

P.20.1263.N

23 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210323.2N.8](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 6, §§ 1 en 2, a, 7, § 1, a, ii), en 8, §§ 1, 2 en 4 Accijnswet volgt dat, wanneer goederen onder een accijnsschorsingsregeling zijn overgebracht vanuit een Belgisch belastingentrepot naar een plaats van bestemming in een andere lidstaat en de eiser aantoonde dat zij daar niet zijn toegekomen, de rechter de afzender of entrepouthouder in België enkel kan vrijstellen van het in artikel 8, § 4, Accijnswet 2009 bepaalde vermoeden wanneer deze laatste ofwel aantoonde dat de goederen wel degelijk op de plaats van bestemming zijn toegekomen, ofwel de plaats aantoonde waar de onregelmatigheid heeft plaatsgevonden die resulteert in de uitslag tot verbruik van de goederen.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Accijnzen - Onttrekking van accijnsgoederen aan de accijnsschorsingsregeling - Verzending van accijnsgoederen vanuit een belastingentrepot in België - Accijnsgoederen zijn niet toegekomen op de plaats van bestemming in een andere lidstaat - Vermoeden van een onregelmatigheid op de plaats van verzending - Weerlegging van het vermoeden door de afzender of entrepouthouder in België

- Art. 6, §§ 1 en 2, a Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 7, § 1, a, ii) Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen
- Art. 8, §§ 1, 2 en 4 Wet 22 december 2009 betreffende de algemene regeling inzake accijnzen

Il résulte des articles 6, § 1er et 2, a, 7, § 1er, a, ii), et 8, § 1er, 2 et 4, de la loi du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise que, lorsque des produits soumis à accise circulent sous un régime de suspension de droits depuis un entrepôt fiscal belge à destination d'un autre État-membre et que l'État belge démontre qu'ils n'y sont jamais arrivés, le juge ne peut lever la présomption prévue à l'article 8, § 4, de la loi du 22 décembre 2009 qui pèse sur l'expéditeur ou l'entrepositaire en Belgique que lorsque celui-ci soit démontre que les produits sont bel et bien arrivés à destination, soit indique l'endroit où l'irrégularité a été commise entraînant la mise à la consommation des produits.

DOUANES ET ACCISES - Accises - Soustraction de produits soumis à accise du régime de suspension de droits - Expédition de produits soumis à accise depuis un entrepôt fiscal en Belgique - Produits soumis à accise non arrivés à destination d'un autre État-membre - Présomption d'irrégularité sur le lieu d'expédition - Renversement de la présomption par l'expéditeur ou l'entrepositaire en Belgique

- Art. 6, § 1er et 2, a L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise
- Art. 7, § 1er, a, ii) L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise
- Art. 8, § 1er, 2 et 4 L. du 22 décembre 2009 relative au régime général d'accise

P.20.1265.N

9 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.15](#)

AC nr. ...

Een beklaagde die een rechtsplegingsvergoeding vordert van een in het ongelijk gestelde rechtstreeks dagende burgerlijke partij, heeft voor wat betreft die rechtsvordering niet de hoedanigheid van vervolgte persoon en moet aldus zijn cassatieberoep overeenkomstig artikel 427 Wetboek van Strafvordering laten betekenen aan de partij tegen wie het gericht is.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Burgerlijke rechtsvordering - Beklaagde - Rechtsplegingsvergoeding van de rechtstreeks dagende burgerlijke partij - Betekening
- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

Le prévenu qui réclame une indemnité de procédure à la partie succombante ayant lancé la citation directe n'a pas la qualité de personne poursuivie pour ce qui concerne cette action et doit donc faire signifier son pourvoi à la partie contre laquelle elle est dirigée, conformément à l'article 427 du Code d'instruction criminelle.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification et ou de dépôt - Action civile - Prévenu - Indemnité de procédure de la partie civile ayant lancé la citation directe - Signification
- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

P.20.1271.N

5 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210105.2N.7](#)

AC nr. ...

Uit geen enkele verdrags- of wettelijke bepaling volgt dat de strafuitvoeringsrechtbanken die oordelen dat een gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit niet kan worden toegekend omdat één of meerdere van de in artikel 47 Wet Strafvordering vermelde tegenaanwijzingen zich daartegen verzetten, opgave moet doen van de bijzondere voorwaarden die aan die tegenaanwijzingen kunnen tegemoet komen of moet aangeven welk reclasseringsplan van aard zou zijn om aan de tegenaanwijzingen te verhelpen.

STRAFUITVOERING - Strafvordering - Modaliteit - Tegenaanwijzingen - Motivering

Il ne résulte d'aucune disposition conventionnelle ou légale que, lorsqu'ils considèrent qu'une modalité d'exécution demandée ne peut être accordée parce qu'une ou plusieurs des contre-indications énumérées à l'article 47 de la loi du 17 mai 2006 s'y opposent, les tribunaux de l'application des peines soient tenus de préciser les conditions particulières susceptibles de répondre à ces contre-indications ou d'indiquer le plan de réinsertion de nature à y remédier.

APPLICATION DES PEINES - Modalité d'exécution de la peine - Contre-indications - Motivation

P.20.1272.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.4](#)

AC nr. ...

De misdrijven van de door artikel 34, § 2, 3°, Wegverkeerswet strafbaar gestelde weigering zich te onderwerpen aan een ademtest of ademanalyse of zonder wettige reden een bloedproef te laten nemen, zijn voltrokken door de weigering gevolg te geven aan een verzoek zich aan een dergelijke test of analyse te onderwerpen of een bloedproef te laten nemen; niet is vereist dat de personen die bevoegd zijn tot het opleggen van een dergelijke test of analyse of het laten afnemen van een dergelijke proef de betrokkene het bevel geven zich daaraan te onderwerpen en de weigering staat vast indien de persoon aan wie een dergelijke test, analyse of proef kan worden opgelegd, negatief antwoordt op de vraag of hij die test of analyse of bloedproef wil ondergaan; een dergelijke strafbaarstelling is niet strijdig met het door artikel 10 EVRM gewaarborgde recht van vrijheid van meningsuiting.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Vrijheid van meningsuiting - Wegverkeer - Artikel 34, § 2, 3° - Weigering zich te onderwerpen aan een ademtest, ademanalyse of bloedproef - Strafbbaarstelling - Bestanddelen - Draagwijdte

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 34, § 2, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 34 - Artikel 34, § 2, 3° - Weigering zich te onderwerpen aan een ademtest, ademanalyse of bloedproef - Strafbbaarstelling - Bestanddelen - Vrijheid van meningsuiting - Artikel 10 EVRM - Draagwijdte

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 34, § 2, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Les infractions consistant à refuser de se soumettre à un test de l'haleine, à une analyse de l'haleine ou, sans motif légitime, à un prélèvement sanguin, punissables en vertu de l'article 34, § 2, 3°, de la loi du 16 mars 1968, sont consommées par le refus d'accéder à une demande de procéder à pareil test, analyse ou prélèvement sanguin ; il n'est pas requis que les personnes compétentes pour imposer un tel test, une telle analyse ou un tel prélèvement sanguin donnent à l'intéressé l'ordre de s'y soumettre et le refus est établi si la personne à laquelle un tel test, une telle analyse ou un tel prélèvement peut être imposé répond négativement à la question de savoir si elle souhaite se soumettre à ce test, à cette analyse ou à ce prélèvement ; pareille incrimination n'est pas contraire au droit à la liberté d'expression garanti à l'article 10 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Liberté d'expression - Roulage - Article 34, § 2, 3° - Refus de se soumettre à un test d'haleine, à une analyse de l'haleine ou à un prélèvement sanguin - Caractère punissable - Éléments constitutifs - Portée

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 34, § 2, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 34 - Article 34, § 2, 3° - Refus de se soumettre à un test d'haleine, à une analyse de l'haleine ou à un prélèvement sanguin - Caractère punissable - Éléments constitutifs - Liberté d'expression - Conv. D.H., article 10 - Portée

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 34, § 2, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

In zoverre artikel 780, eerste lid, 1°, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat het vonnis, op straffe van nietigheid, de naam moet vermelden van de magistraat van het openbaar ministerie die zijn advies heeft gegeven, is deze bepaling niet van toepassing in strafzaken; in strafzaken kan de naam van de magistraat die het ambt van openbaar ministerie heeft uitgeoefend blijken uit het vonnis zelf of het proces-verbaal van de rechtszitting waarop de zaak werd behandeld of het vonnis is uitgesproken en indien een vonnis vermeldt dat het is uitgesproken in aanwezigheid van een magistraat van het openbaar ministerie, volgt daaruit dat de uitspraak is gebeurd in aanwezigheid van de magistraat van het openbaar ministerie die is vermeld in het proces-verbaal van de rechtszitting waarop het vonnis is uitgesproken, ook al verwijst dit vonnis niet uitdrukkelijk naar dit proces-verbaal aangezien dit laatste tot doel heeft op authentieke wijze een dergelijke vaststelling te doen.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Draagwijdte - Vermelding - Naam van de magistraat van het openbaar ministerie - Artikel 780, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid

- Art. 780, eerste lid, 1° Gerechtelijk Wetboek

L'article 780, alinéa 1er, 1°, du Code judiciaire prévoit que le jugement doit indiquer, à peine de nullité, le nom du magistrat du ministère public qui a donné son avis, cette disposition n'est toutefois pas applicable en matière répressive ; en matière répressive, le nom du magistrat qui a exercé les fonctions du ministère public peut ressortir du jugement même ou du procès-verbal de l'audience à laquelle la cause a été examinée ou le jugement prononcé et, si un jugement indique qu'il a été prononcé en présence d'un magistrat du ministère public, il en résulte que la prononciation a eu lieu en présence d'un tel magistrat dont le nom est mentionné dans le procès-verbal de l'audience à laquelle le jugement a été prononcé, même lorsque celui-ci ne fait pas expressément référence audit procès-verbal dès lors que ce procès-verbal vise à faire une pareille constatation de manière authentique.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Portée - Mention - Nom du magistrat du ministère public - Article 780, alinéa 1er, du Code judiciaire - Applicabilité

- Art. 780, al. 1er, 1° Code judiciaire

P.20.1273.N

30 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210330.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 1021 Gerechtelijk Wetboek volgens welk de partijen een omstandige opgave kunnen indienen van hun onderscheiden kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding zoals bepaald in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek, is niet van toepassing in strafzaken (1). (1) Cass. 8 mei 2018, AR P.17.1274.N, AC 2018, nr. 294

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Artikel 1021 Gerechtelijk Wetboek - Rechtsplegingsvergoeding - Toepasselijkheid

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Artikel 1021 Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid

L'article 1021 du Code judiciaire, selon lequel les parties peuvent déposer un relevé détaillé de leurs dépens respectifs, en ce compris l'indemnité de procédure telle que prévue à l'article 1022 du Code judiciaire, ne s'applique pas en matière répressive (1). (1) Cass. 8 mai 2018, RG P.17.1274.N, Pas. 2018, n° 294.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Code judiciaire, article 1021 - Indemnité de procédure - Applicabilité

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Code judiciaire, article 1021 - Applicabilité

Uit de arresten nr. 28/2009 van 18 februari 2009 en nr. 66/2009 van 2 april 2009 van het Grondwettelijk Hof volgt dat een burgerlijke partij die de strafvordering niet op gang heeft gebracht en die een rechtsvordering instelt tegen een vrijwillig tussenkomende partij, zich niet in een vergelijkbare situatie bevindt als een partij in een burgerlijke procedure, die deze procedure niet heeft gestart en een tussenvordering instelt tegen een vrijwillig tussenkomende partij alsmede dat een burgerlijke partij die de strafvordering niet op gang heeft gebracht en wier rechtsvordering ingesteld tegen een vrijwillig tussenkomende partij wordt toegekend, zich niet in een vergelijkbare situatie bevindt als een vrijwillig tussenkomende partij ten aanzien van wie een door de burgerlijke partij ingestelde rechtsvordering wordt afgewezen (1). (1) GwH 18 februari 2009, nr. 28/2009, GwH 2 april 2009, nr. 66/2009, www.const-court.be.

GRONDWET - Art. 10 - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partij die de strafvordering niet op gang heeft gebracht - Rechtsvordering tegen vrijwillig tussenkomende partij - Burgerlijke procedure - Partij die de burgerlijke procedure niet heeft opgestart - Tussenvordering - Rechtsplegingsvergoeding

GRONDWET - Art. 11 - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partij die de strafvordering niet op gang heeft gebracht - Rechtsvordering tegen vrijwillig tussenkomende partij - Burgerlijke procedure - Partij die de burgerlijke procedure niet heeft opgestart - Tussenvordering - Rechtsplegingsvergoeding

GRONDWETTELIJK HOF - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partij die de strafvordering niet op gang heeft gebracht - Rechtsvordering tegen vrijwillig tussenkomende partij - Burgerlijke procedure - Partij die de burgerlijke procedure niet heeft opgestart - Tussenvordering - Rechtsplegingsvergoeding

Il résulte des arrêts de la Cour constitutionnelle n° 28/2009 du 18 février 2009 et n° 66/2009 du 2 avril 2009 qu'une partie civile qui n'a pas mis en mouvement l'action publique et qui exerce une action contre une partie intervenue volontairement, ne se trouve pas dans une situation comparable à celle d'une partie à une procédure civile qui n'a pas mis en mouvement cette procédure et qui forme une demande incidente contre une partie intervenue volontairement, et qu'une partie civile qui n'a pas mis en mouvement l'action publique et dont l'action exercée contre une partie intervenue volontairement aboutit, ne se trouve pas dans une situation comparable à celle d'une partie intervenue volontairement à l'égard de laquelle une action exercée par la partie civile est rejetée (1). (1) Cour const. 18 février 2009, n° 28/2009 ; Cour const. 2 avril 2009, n° 66/2009, www.const-court.be.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Action civile portée devant le juge répressif - Partie civile n'ayant pas mis en mouvement l'action publique - Action intentée contre une partie intervenue volontairement - Procédure civile - Partie n'ayant pas mis en mouvement la procédure civile - Demande incidente - Indemnité de procédure

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Action civile portée devant le juge répressif - Partie civile n'ayant pas mis en mouvement l'action publique - Action intentée contre une partie intervenue volontairement - Procédure civile - Partie n'ayant pas mis en mouvement la procédure civile - Demande incidente - Indemnité de procédure

COUR CONSTITUTIONNELLE - Action civile portée devant le juge répressif - Partie civile n'ayant pas mis en mouvement l'action publique - Action intentée contre une partie intervenue volontairement - Procédure civile - Partie n'ayant pas mis en mouvement la procédure civile - Demande incidente - Indemnité de procédure

Uit de samenhang van artikel 162bis, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 153, § 5, Wet Verzekeringen volgt dat een burgerlijke partij die niet zelf de strafvordering op gang heeft gebracht, niet kan worden veroordeeld tot het betalen van een rechtsplegingsvergoeding aan een vrijwillig tussenkomende partij tegen wie zij ten onrechte een burgerlijke rechtsvordering heeft ingesteld (1). (1) Zie Cass. 20 mei 2015, AR P.15.0474.F, AC 2015, nr. 327; F. VAN VOLSEM, "De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken: zeven jaar rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie", in P. Taelman (ed.), *Efficient procederen voor een goede rechtsbedeling*, Mechelen, Kluwer, 2016, 631 en 670.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Burgerlijke rechtsvordering - Burgerlijke partij die zich aansluit bij de strafvordering - In het ongelijk gestelde burgerlijke partij - Vrijwillig tussenkomende partij - Rechtsplegingsvergoeding - Veroordeling van de burgerlijke partij

- Art. 162bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 153, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Burgerlijke partij die zich aansluit bij de strafvordering - In het ongelijk gestelde burgerlijke partij - Vrijwillig tussenkomende partij - Veroordeling van de burgerlijke partij

- Art. 162bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 153, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

VERZEKERING - Algemeen - Burgerlijke rechtsvordering voor de strafrechter - Burgerlijke partij die zich aansluit bij de strafvordering - In het ongelijk gestelde burgerlijke partij - Vrijwillig tussenkomende partij - Veroordeling van de burgerlijke partij

- Art. 162bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 153, § 5 Wet 4 april 2014 betreffende de verzekeringen, inwerkingtreding 1 november 2014

Il résulte de la combinaison des articles 162bis, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle et 153, § 5, de la loi du 4 avril 2014 relative aux assurances qu'une partie civile n'ayant pas mis en mouvement elle-même l'action publique ne peut être condamnée à l'indemnité de procédure envers une partie intervenue volontairement contre laquelle elle a exercé à tort une action civile (1). (1) Voir Cass. 20 mai 2015, RG P.15.0474.F, Pas. 2015, n° 327 ; F. VAN VOLSEM, "De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken: zeven jaar rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en het Hof van Cassatie", in P. Taelman (ed.), *Efficient procederen voor een goede rechtsbedeling*, Malines, Kluwer, 2016, 631 et 670.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Action civile - Partie civile ayant greffé son action sur l'action publique - Partie civile ayant succombé - Partie intervenue volontairement - Indemnité de procédure - Condamnation de la partie civile

- Art. 162bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 153, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Partie civile ayant greffé son action sur l'action publique - Partie civile ayant succombé - Partie intervenue volontairement - Condamnation de la partie civile

- Art. 162bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 153, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

ASSURANCES - Généralités - Action civile portée devant le juge répressif - Partie civile ayant greffé son action sur l'action publique - Partie civile ayant succombé - Partie intervenue volontairement - Condamnation de la partie civile

- Art. 162bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 153, § 5 L. du 4 avril 2014 relative aux assurances, entrée en vigueur le 1er novembre 2014

Krachtens artikel 782bis, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, kan de voorzitter van het gerecht, wanneer een kamervoorzitter wettig verhinderd is het vonnis uit te spreken waarvoor hij aan de beraadslaging heeft deelgenomen, in de in artikel 778 van dat wetboek bepaalde voorwaarden een andere rechter aanwijzen om hem op het ogenblik van de uitspraak te vervangen; die bepaling betreft het geval waarin de rechter die zijn verhiinderde collega vervangt, niet zelf aan de beraadslaging van de zaak heeft deelgenomen; ze vereist niet de voeging van een beschikking om een van de leden van het rechtscollege toe te staan in de hoedanigheid van kamervoorzitter het vonnis van de beraadslaging uit te spreken waaraan hij dan wel als bijzitter heeft deelgenomen (1). (1) Zie Cass. 14 januari 2009, AR P.08.1346.F, AC 2009, nr. 27

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Uitspraak van het vonnis - Verhinderd van de kamervoorzitter - Vervanging door een andere rechter die niet aan de beraadslaging heeft deelgenomen - Beschikking van de voorzitter

- Art. 782bis, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Aux termes de l'article 782bis, alinéa 2, du Code judiciaire, lorsqu'un président de chambre est légitimement empêché de prononcer le jugement au délibéré duquel il a participé dans les conditions prévues à l'article 778 du même code, le président de la juridiction peut désigner un autre juge pour le remplacer au moment du prononcé; cette disposition vise le cas où le juge qui remplace son collègue empêché n'a pas, lui-même, participé au délibéré de l'affaire; elle n'exige pas la jonction d'une ordonnance pour permettre à un des membres du siège de prononcer, en qualité de président de la chambre, le jugement au délibéré duquel il a participé, fût-ce en tant qu'assesseur (1). (1) Voir Cass. 14 janvier 2009, RG P.08.1346.F, Pas. 2009, n° 27.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Prononciation du jugement - Empêchement du président de la chambre - Remplacement par un autre juge n'ayant pas participé au délibéré - Ordonnance présidentielle

- Art. 782bis, al. 2 Code judiciaire

P.20.1281.N

30 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210330.2N.10](#)

AC nr. ...

Wanneer meerdere opeenvolgende gelijkaardige misdrijven één enkele strafbare gedraging opleveren en derhalve tot één enkele straf aanleiding geven, maar in de tijd tussen het plegen van de misdrijven de wet die de straf bepaalt, gewijzigd werd, moet de bij de nieuwe wet gestelde straf worden toegepast, ook al was de ten tijde van de eerst gepleegde misdrijven geldende straf minder zwaar dan die gesteld ten tijde van de laatst gepleegde misdrijven; wanneer bijgevolg de rechter te oordelen heeft over de bestraffing van misdrijven die zijn gepleegd zowel vóór als na een wetwijziging die oplegt dat de geldboeten op die misdrijven dienen te worden vermenigvuldigd met het aantal slachtoffers, moet hij die vermenigvuldiging toepassen op het geheel van de bewezen verklaarde feiten.

STRAF - Geldboete en opdecimen - Voortgezet misdrijf - Wetwijziging - Wijziging van de straf - Geldboete vermenigvuldigd met het aantal slachtoffers - Toepassing op

Lorsque plusieurs infractions similaires successives constituent un seul comportement punissable et appellent par conséquent d'une seule peine, mais que la loi qui édicte la peine a été modifiée durant le temps écoulé entre les infractions qui ont été commises, la peine portée par la loi nouvelle doit être appliquée, même si la peine en vigueur au moment de la commission des premières infractions était moins forte que celle applicable au moment de la commission des dernières infractions; dès lors, lorsque le juge est appelé à statuer sur la sanction d'infractions commises tant avant qu'après une modification législative imposant de multiplier le montant des amendes par le nombre de victimes, il doit procéder à cette multiplication pour l'ensemble des faits déclarés établis.

PEINE - Amende et décimes additionnels - Infraction continuée - Modification légale - Modification de la peine - Amende multipliée par le nombre de victimes - Application à l'ensemble des faits

het geheel van de feiten

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Voortgezet misdrijf - Wetswijziging - Wijziging van de straf - Toepasselijke straf

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Werking in de tijd en in de ruimte - Strafzaken - Wetswijziging - Wijziging van de straf - Voortgezet misdrijf - Toepasselijke straf - Toepassing op het geheel van de feiten

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Infraction continuée - Modification légale - Modification de la peine - Peine applicable

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Application dans le temps et dans l'espace - Matière répressive - Modification légale - Modification de la peine - Infraction continuée - Peine applicable - Application à l'ensemble des faits

P.20.1283.N

26 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.5](#)

AC nr. ...

De rechter dient enkel uitdrukkelijk vast te stellen dat hij door het uitspreken van de bijzondere verbeurdverklaring van een zaak die heeft gediend of was bestemd om een misdaad of een wanbedrijf te plegen geen onredelijk zware straf oplegt, indien hij daartoe door de veroordeelde wordt uitgenodigd; het komt ook de veroordeelde toe de gegevens aan te reiken welke de rechter in staat moeten stellen die beoordeling te maken.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichte verbeurdverklaring van zaken welke bestemd waren of gediend hebben tot het plegen van een misdaad of wanbedrijf - Onredelijk zware straf - Vaststelling door de rechter

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Zaken welke bestemd waren of gediend hebben tot het plegen van een misdaad of wanbedrijf - Verplichte verbeurdverklaring - Onredelijk zware straf - Vaststelling door de rechter

Ce n'est que s'il y est invité par la personne condamnée que le juge est tenu de constater expressément que, en prononçant la confiscation spéciale d'une chose qui a servi ou qui a été destinée à commettre un crime ou un délit, il ne lui inflige pas une peine déraisonnablement lourde; il appartient également au condamné de fournir les éléments qui permettront au juge de procéder à cette évaluation.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation obligatoire des choses ayant servi ou ayant été destinées à commettre un crime ou un délit - Peine déraisonnablement lourde - Constatation du juge

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Choses ayant servi ou ayant été destinées à commettre un crime ou un délit - Confiscation obligatoire - Peine déraisonnablement lourde - Constatation du juge

De rechter oordeelt onaantastbaar of het bevelen van de bijzondere verbeurdverklaring van een zaak die heeft gediend of was bestemd om een misdaad of een wanbedrijf te plegen tot gevolg heeft dat hij daardoor aan de veroordeelde een onredelijk zware straf oplegt; bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de aard en de zwaarwichtigheid van het bewezen verklaarde misdrijf, de nagestreefde verrijking, de rol van de veroordeelde bij de feiten, zijn persoonlijkheid en zijn vermogenstoestand, zonder dat het noodzakelijk is dat hij al die toetsingscriteria in zijn beoordeling betreft (1). (1) Zie concl. OM.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Bijzondere verbeurdverklaring - Zaken welke bestemd waren of

Le juge apprécie souverainement si, en ordonnant la confiscation spéciale d'une chose qui a servi ou qui a été destinée à commettre un crime ou un délit, il infligerait au condamné une peine déraisonnablement lourde; pour procéder à cette appréciation, le juge peut tenir compte, entres autres, de la nature et de la gravité de l'infraction déclarée établie, de l'enrichissement recherché, du rôle du condamné des faits, de sa personnalité et de son patrimoine, sans qu'il soit nécessaire d'inclure tous ces critères dans son appréciation (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Confiscation spéciale - Choses ayant servi ou ayant été destinées à commettre un crime ou un

gediend hebben tot het plegen van een misdaad of wanbedrijf -
Verplichte verbeurdverklaring - Matigingsbevoegdheid - Criteria

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Bepaling van de sanctie - Verplichte
verbeurdverklaring van zaken welke bestemd waren of gediend
hebben tot het plegen van een misdaad of wanbedrijf -
Onredelijk zware straf - Matigingsbevoegdheid - Criteria

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Zaken welke
bestemd waren of gediend hebben tot het plegen van een
misdad of wanbedrijf - Verplichte verbeurdverklaring -
Onredelijk zware straf - Matigingsbevoegdheid - Criteria

délit - Confiscation obligatoire - Pouvoir de modération - Critères

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière
répressive - Fixation de la peine - Confiscation obligatoire des choses
ayant servi ou ayant été destinées à commettre un crime ou un
délit - Peine déraisonnablement lourde - Pouvoir de modération -
Critères

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Choses ayant servi ou ayant
été destinées à commettre un crime ou un délit - Confiscation
obligatoire - Peine déraisonnablement lourde - Pouvoir de
modération - Critères

Uit de bepalingen van artikel 16 Interneringswet,
artikel 42, 1° en 43, eerste lid, Strafwetboek volgt
dat de rechter, ook als hij een internering beveelt in
beginsel verplicht is de bijzondere
verbeurdverklaring uit te spreken van een zaak die
heeft gediend of was bestemd om een misdaad of
een wanbedrijf te plegen; hij mag die bijzondere
verbeurdverklaring evenwel niet uitspreken indien
de verbeurdverklaring tot gevolg zou hebben dat
daardoor aan de veroordeelde een onredelijk zware
straf wordt opgelegd.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering -
Bijzondere verbeurdverklaring - Zaken welke bestemd waren of
gediend hebben tot het plegen van een misdaad of wanbedrijf -
Verplichte verbeurdverklaring - Onredelijk zware straf

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Zaken welke
bestemd waren of gediend hebben tot het plegen van een
misdad of wanbedrijf - Verplichte verbeurdverklaring -
Onredelijk zware straf

Il résulte des dispositions des articles 16 de la loi du
5 mai 2014 relative à l'internement et 42, 1°, et 43,
alinéa 1er, du Code pénal que, même lorsqu'il
ordonne un internement, le juge est en principe
tenu de prononcer la confiscation spéciale de la
chose qui a servi ou qui a été destinée à commettre
un crime ou un délit; il ne peut toutefois ordonner
cette confiscation spéciale lorsque la confiscation
aurait pour effet de soumettre le condamné à une
peine déraisonnablement lourde.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Confiscation spéciale - Choses
ayant servi ou ayant été destinées à commettre un crime ou un
délit - Confiscation obligatoire - Peine déraisonnablement lourde

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Choses ayant servi ou ayant
été destinées à commettre un crime ou un délit - Confiscation
obligatoire - Peine déraisonnablement lourde

P.20.1291.F

3 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210203.2F.6](#)

AC nr. ...

De bevoegdheid van de gewone rechter, ingevoerd
bij artikel 568 Gerechtelijk Wetboek, betreft enkel
de vorderingen en niet de beroepen; bijgevolg
vallen noch het beroep tegen een administratieve
geldboete, noch de conclusie die de vervolgende
partij neemt met het oog op de bevestiging ervan,
onder de vorderingen die voormeld artikel 568
toewijst aan de burgerlijke rechtbank van eerste
aanleg (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 96.

HUISVESTING - Waals Gewest - Woning waarop een
woonverbod rust - Administratieve geldboete - Beroep bij de
rechtbank - Artikel 568 Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

La compétence de juge ordinaire instituée par
l'article 568 du Code judiciaire ne concerne que les
demandes et non les recours; partant, ni le recours
formé contre une amende administrative ni les
conclusions de la partie poursuivante tendant à la
confirmation de celle-ci, ne ressortissent aux
demandes que l'article 568 précité attribue au
tribunal civil de première instance (1). (1) Voir les
concl. du MP.

LOGEMENT - Région wallonne - Habitation frappée d'un arrêté
d'interdiction d'occuper - Amende administrative - Recours auprès
du tribunal - Article 568 du Code judiciaire - Application

- Art. 568 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 13ter en 200bis, § 6 Waalse Wetboek van Duurzame Wonen

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Waals Gewest - Woning waarop een woonverbod rust - Beroep tegen de administratieve geldboete - Bevoegde rechtbank - Artikel 568 Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

- Art. 568 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 13ter en 200bis, § 6 Waalse Wetboek van Duurzame Wonen

Het in artikel 200bis, § 6, van het Waalse Wetboek van Duurzaam Wonen bepaalde beroep is een rechtsmiddel dat wordt aangewend tegen een rechtshandeling, in dit geval tegen een administratieve beslissing die het decreet ondergeschikt maakt aan de tegenspraak van de overtreder en die volgens datzelfde decreet met redenen moet worden omkleed om de vernietiging ervan mogelijk te maken; bijgevolg dient de rechtbank opnieuw te oordelen over iets dat reeds werd beoordeeld, zelfs door een administratieve overheid, waarbij dat onderzoek kan leiden tot de bevestiging, de wijziging of de vernietiging van de eerste beslissing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 96.

HUISVESTING - Waals Gewest - Woning waarop een woonverbod rust - Administratieve geldboete - Beroep bij de rechtbank

- Artt. 13ter en 200bis, § 6 Waalse Wetboek van Duurzame Wonen

De rechtbank die moet kennisnemen van het beroep tegen de administratieve beslissing bedoeld in artikel 200bis, § 6, van het Waalse Wetboek van Duurzaam Wonen, is de correctionele rechtbank en niet de burgerlijke rechtbank (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 96.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Waals Gewest - Woning waarop een woonverbod rust - Beroep tegen de administratieve geldboete - Bevoegde rechtbank

- Artt. 13ter en 200bis, § 6 Waalse Wetboek van Duurzame Wonen

HUISVESTING - Waals Gewest - Woning waarop een woonverbod rust - Administratieve geldboete - Beroep bij de rechtbank - Bevoegde rechtbank

- Artt. 13ter en 200bis, § 6 Waalse Wetboek van Duurzame Wonen

- Art. 568 Code judiciaire
- Art. 13ter et 200bis, § 6 Code wallon de l'habitation durable

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Région wallonne - Habitation frappée d'un arrêté d'interdiction d'occuper - Recours contre l'amende administrative - Tribunal compétent - Article 568 du Code judiciaire - Application

- Art. 568 Code judiciaire
- Art. 13ter et 200bis, § 6 Code wallon de l'habitation durable

Le recours prévu par l'article 200bis, § 6, du Code wallon de l'Habitation durable est une voie de droit qui implique le procès fait à un acte, en l'espèce à une décision administrative que le décret subordonne à la contradiction du contrevenant, et dont il prescrit la motivation afin d'en permettre la censure; il s'agit donc, pour le tribunal, de juger à nouveau ce qui l'a déjà été, fût-ce par une autorité administrative, cet examen pouvant déboucher sur la confirmation, la réformation ou l'annulation de la première décision (1). (1) Voir les concl. du MP.

LOGEMENT - Région wallonne - Habitation frappée d'un arrêté d'interdiction d'occuper - Amende administrative - Recours auprès du tribunal

- Art. 13ter et 200bis, § 6 Code wallon de l'habitation durable

Le tribunal appelé à connaître du recours formé contre la décision administrative visée à l'article 200bis, § 6, du Code wallon de l'Habitation durable est le tribunal correctionnel et non le tribunal civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Région wallonne - Habitation frappée d'un arrêté d'interdiction d'occuper - Recours contre l'amende administrative - Tribunal compétent

- Art. 13ter et 200bis, § 6 Code wallon de l'habitation durable

LOGEMENT - Région wallonne - Habitation frappée d'un arrêté d'interdiction d'occuper - Amende administrative - Recours auprès du tribunal - Tribunal compétent

- Art. 13ter et 200bis, § 6 Code wallon de l'habitation durable

P.20.1293.N

13 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.3](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt op onaantastbare wijze in feite of de beklaagde aan een polygraaf test moet worden onderworpen; de louter omstandigheid dat de door de beklaagde voorgestelde polygraaf test door de rechter niet nodig wordt geacht om de waarheid te achterhalen, houdt geen miskenning in van het vermoeden van onschuld, noch van het recht van verdediging.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Polygraaf test - Noodzaak van de onderzoeksmaatregel voor de waarheidsvinding - Beoordeling

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Bewijs - Polygraaf test - Noodzaak van de onderzoeksmaatregel voor de waarheidsvinding - Toepassing

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Bewijs - Polygraaf test - Noodzaak van de onderzoeksmaatregel voor de waarheidsvinding - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Bewijs - Polygraaf test - Noodzaak van de onderzoeksmaatregel voor de waarheidsvinding - Beoordeling

Le juge apprécie souverainement en fait si le prévenu doit être soumis à un test du polygraphe; la simple circonstance que le juge n'estime pas nécessaire à la manifestation de la vérité le test du polygraphe proposé par le prévenu n'implique pas la méconnaissance de la présomption d'innocence ni des droits de la défense.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Test du polygraphe - Nécessité de la mesure d'instruction en vue de la manifestation de la vérité - Appréciation

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Preuve - Test du polygraphe - Nécessité de la mesure d'instruction en vue de la manifestation de la vérité - Application

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve - Test du polygraphe - Nécessité de la mesure d'instruction en vue de la manifestation de la vérité - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Preuve - Test du polygraphe - Nécessité de la mesure d'instruction en vue de la manifestation de la vérité - Appréciation

P.20.1294.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.8](#)

AC nr. ...

Geen enkele bepaling verplicht in een vonnis uitdrukkelijk aan te geven dat een gerechtelijk stagiair die mee van de zaak kennis heeft genomen, erover heeft beraadslaagd en aanwezig is bij de uitspraak, een gerechtelijk stagiair is die bij wijze van overgangsmaatregel tijdens de verlenging van zijn stage een rechter mag vervangen; indien een gerechtelijk stagiair mee van een zaak kennis neemt, erover heeft beraadslaagd en aanwezig is bij de uitspraak moet hij, behoudens tegenbewijs, worden geacht daartoe te zijn gemachtigd.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Samenstelling - Gerechtelijk stagiair - Plaatsvervangende in de zetel

- Art. 259octies, § 6, zesde lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Vermeldingen - Gerechtelijk stagiair - Plaatsvervangende in de zetel

- Art. 259octies, § 6, zesde lid Gerechtelijk Wetboek

Aucune disposition n'oblige à indiquer expressément dans un jugement qu'un stagiaire judiciaire, qui connaît de l'affaire, participe au délibéré et est présent lors de la prononciation, est un stagiaire judiciaire habilité, à titre transitoire, à remplacer un juge durant la prolongation de son stage; lorsqu'un stagiaire judiciaire connaît d'une affaire, participe au délibéré et est présent lors de la prononciation du jugement, il doit être considéré, sauf preuve contraire, comme étant habilité à cet effet.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Composition - Stagiaire judiciaire - Fonction de suppléant au siège

- Art. 259octies, § 6, al. 6 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Généralités - Mentions - Stagiaire judiciaire - Fonction de suppléant au siège

- Art. 259octies, § 6, al. 6 Code judiciaire

Om de toepassing van het territorialiteitsbeginsel van de strafwet uit te sluiten, moet de rechter vaststellen dat het wanbedrijf door geen van zijn bestanddelen verbonden is met het grondgebied van het Rijk (1). (1) Cass. 4 oktober 2017, AR P.17.0138.F, AC 2017, nr. 525.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Territorialiteitsbeginsel - Uitsluiting
- Art. 3 Strafwetboek

De strafvordering is geen rechtsvordering waarover het openbaar ministerie naar eigen goeddunken kan beschikken, aangezien deze hem niet toebehoort; zijn berusting in een vonnis waartegen het nochtans hoger beroep heeft ingesteld, ontnemt aan zijn rechtsmiddel noch het vereiste belang noch zijn bestaansreden (1). (1) M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Brussel, Die Keure, 9de uitg., 2021, p. 160.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Strafvordering - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Berusting van het openbaar ministerie in het beroepen vonnis

- Art. 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Uitoefening van de strafvordering - Openbaar ministerie - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Berusting van het openbaar ministerie in het beroepen vonnis

- Art. 1 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 202 Wetboek van Strafvordering

Het complexe misdrijf, dat het stellen van meerdere materiële handelingen van verschillende aard inhoudt, wordt geacht in België te zijn gepleegd wanneer een van de bestanddelen ervan daar werd gepleegd.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Territorialiteitsbeginsel - Toepassingsvoorwaarde - Complex misdrijf

- Art. 3 Strafwetboek

3/11/2025

Pour exclure l'application du principe de territorialité de la loi pénale, le juge doit constater que le délit ne se rattache par aucun de ses éléments constitutifs au territoire national (1). (1) Cass. 4 octobre 2017, RG P.17.0138.F, Pas. 2017, n° 525.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Compétence du juge belge - Principe de territorialité - Ecartement
- Art. 3 Code pénal

L'action publique n'est pas une action dont le ministère public dispose à son gré, puisqu'elle ne lui appartient pas; son acquiescement à un jugement qu'il a pourtant frappé d'appel n'enlève à son recours ni intérêt ni objet (1). (1) M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale*, Bruxelles, La Charte, 9ième éd., 2021, p.160.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Action publique - Appel interjeté par le ministère public - Acquiescement du ministère public au jugement entrepris

- Art. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 202 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Exercice de l'action publique - Ministère public - Appel interjeté par le ministère public - Acquiescement du ministère public au jugement entrepris

- Art. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 202 Code d'Instruction criminelle

L'infraction complexe, qui suppose l'accomplissement de plusieurs actes matériels de nature différente, est censée être commise en Belgique dès lors que l'un de ses éléments y a été réalisé.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Compétence du juge belge - Principe de territorialité - Condition d'application - Infraction complexe

- Art. 3 Code pénal

Het Belgisch gerecht kan kennisnemen van een in het buitenland gepleegde valsheid in geschriften wanneer de vervalser van het valse stuk gebruik heeft gemaakt in België: de ondeelbaarheid, ontstaan ten gevolge van de eenheid van opzet, heeft de bevoegdheid tot gevolg van de gerechten van de Staat op het grondgebied waarvan een deel van het geheel werd begaan (1). (1) Cass. 25 mei 2016, AR P.16.0194.F, AC 2016, nr. 348.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Territorialiteitsbeginsel - Valsheid en gebruik van valse stukken - In het buitenland gepleegde valsheid en gebruik ervan in België - Ondeelbaarheid

- Artt. 3, 196 en 197 Strafwetboek

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Territorialiteitsbeginsel - In het buitenland gepleegde valsheid en gebruik ervan in België - Ondeelbaarheid

- Artt. 3, 196 en 197 Strafwetboek

De regel van de dubbele strafbaarstelling, alsook de voorwaarden met betrekking tot de nationaliteit of de hoofdverblijfplaats van de dader, bepaald in artikel 10quater, § 2, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, veronderstellen dat de omkoping van de buitenlandse ambtenaar werd gepleegd buiten het grondgebied van het Rijk.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Extraterritoriale bevoegdheid - Omkoping van een buitenlandse ambtenaar - Toepassingsvoorwaarden

- Artt. 3, 4 en 246 Strafwetboek

- Art. 10quater Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

OMKOPING - Omkoping van een buitenlandse ambtenaar - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Extraterritoriale bevoegdheid - Toepassingsvoorwaarden

- Artt. 3, 4 en 246 Strafwetboek

- Art. 10quater Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La juridiction belge peut connaître d'un faux en écritures commis à l'étranger alors que le faussaire a fait usage en Belgique de la pièce fausse: l'indivisibilité créée par l'unité de but entraîne la compétence des juridictions de l'Etat sur le territoire duquel une partie du tout a été commise (1). (1) Cass. 25 mai 2016, RG P.16.0194.F, Pas. 2016, n° 348.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Compétence du juge belge - Principe de territorialité - Faux et usage de faux - Faux commis à l'étranger et usage fait en Belgique - Indivisibilité

- Art. 3, 196 et 197 Code pénal

FAUX ET USAGE DE FAUX - Compétence du juge belge - Principe de territorialité - Faux commis à l'étranger et usage fait en Belgique - Indivisibilité

- Art. 3, 196 et 197 Code pénal

Prévues par l'article 10quater, § 2, du titre préliminaire du Code de procédure pénale, la règle de la double incrimination ainsi que les conditions liées à la nationalité ou à la résidence principale de l'auteur, supposent que la corruption d'un fonctionnaire étranger ait été commise en dehors du territoire du Royaume.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Compétence du juge belge - Compétence extraterritoriale - Corruption d'un fonctionnaire étranger - Conditions d'application

- Art. 3, 4 et 246 Code pénal

- Art. 10quater L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

CORRUPTION - Corruption d'un fonctionnaire étranger - Compétence du juge belge - Compétence extraterritoriale - Conditions d'application

- Art. 3, 4 et 246 Code pénal

- Art. 10quater L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Een oplichting of een verduistering wordt geacht op het grondgebied van het Rijk te zijn gepleegd indien er op zijn grondgebied voorbereidende handelingen zijn gesteld die een van de noodzakelijke bestanddelen van de listige kunstgreep of van de verandering van eigendomstitel vormen.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Territorialiteitsbeginsel - Toepassingsvoorwaarde - Oplichting en verduistering

- Artt. 3, 491 en 496 Strafwetboek

OPLICHTING - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Territorialiteitsbeginsel - Toepassingsvoorwaarde

- Artt. 3, 491 en 496 Strafwetboek

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Bevoegdheid van de Belgische rechter - Territorialiteitsbeginsel - Toepassingsvoorwaarde

- Artt. 3, 491 en 496 Strafwetboek

Une escroquerie ou un détournement sont réputés commis sur le territoire du Royaume si des actes préparatoires constituant l'une des composantes nécessaires de la manœuvre frauduleuse ou de l'interversion du titre de la possession, ont été perpétrés sur le territoire national.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Compétence du juge belge - Principe de territorialité - Condition d'application - Escroquerie et détournement

- Art. 3, 491 et 496 Code pénal

ESCROQUERIE - Compétence du juge belge - Principe de territorialité - Condition d'application

- Art. 3, 491 et 496 Code pénal

ABUS DE CONFIANCE - Compétence du juge belge - Principe de territorialité - Condition d'application

- Art. 3, 491 et 496 Code pénal

P.20.1298.N

16 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210216.2N.12](#)

AC nr. ...

Wanneer de strafrechter kennis neemt van een overtreding van de wetten en de verordeningen over een van de aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten, is de aanwezigheid van de arbeidsauditeur zowel bij de behandeling van de zaak als bij de uitspraak vereist.

OPENBAAR MINISTERIE - Strafzaken - Aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten - Uitoefening van de strafvordering - Leden van het arbeidsauditoraat - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie

- Artt. 153, 173, 190, 210 en 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 155, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

STRAFVORDERING - Openbaar ministerie - Aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten - Leden van het arbeidsauditoraat - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie

- Artt. 153, 173, 190, 210 en 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 155, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Uitspraak - Aanwezigheid van het openbaar ministerie - Aangelegenheden die behoren tot de bevoegdheid van de arbeidsgerechten - Leden van het arbeidsauditoraat

- Artt. 153, 173, 190, 210 en 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 155, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsque le juge pénal prend connaissance d'une infraction aux lois et règlements dans l'une des matières qui sont de la compétence des juridictions du travail, la présence de l'auditeur du travail est exigée aussi bien lors de l'examen de la cause que lors de la prononciation de la décision.

MINISTERE PUBLIC - Matière répressive - Matières relevant de la compétence des juridictions du travail - Exercice de l'action publique - Membres de l'auditorat du travail - Prononciation - Présence du ministère public

- Art. 153, 173, 190, 210 et 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 155, al. 1er Code judiciaire

ACTION PUBLIQUE - Ministère public - Matières relevant de la compétence des juridictions du travail - Membres de l'auditorat du travail - Prononciation - Présence du ministère public

- Art. 153, 173, 190, 210 et 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 155, al. 1er Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Action publique - Prononciation - Présence du ministère public - Matières relevant de la compétence des juridictions du travail - Membres de l'auditorat du travail

- Art. 153, 173, 190, 210 et 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 155, al. 1er Code judiciaire

Artikel 65, eerste lid, Strafwetboek over het opleggen van alleen de zwaarste straf voor eenzelfde feit dat verschillende misdrijven oplevert of voor een geheel van gelijktijdig vervolgde feiten die één geheel vormen wegens de opeenvolgende en voortgezette uitvoering van een zelfde misdadig opzet betreft de straftoemeting en houdt geen verband met de wijziging van de omschrijving van de ten laste gelegde feiten.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Gelijktijdig vervolgde feiten die de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet - Beslissing over het opleggen van alleen de zwaarste straf - Omschrijving van de ten laste gelegde feiten

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

L'article 65, alinéa 1er, du Code pénal, qui prévoit que la peine la plus forte sera seule prononcée lorsqu'un même fait constitue plusieurs infractions ou lorsque différents faits poursuivis simultanément et formant un tort constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, porte sur le taux de la peine et n'a pas de lien avec la modification de la qualification des faits mis à charge.

PEINE - Concours - Concours idéal - Faits simultanément poursuivis qui constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse - Décision de ne prononcer que la peine la plus forte - Qualification des faits mis à charge

- Art. 65, al. 1er Code pénal

Noch uit artikel 6 EVRM noch uit de algemene rechtsbeginselen van het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging volgt dat een appelrechter die overweegt artikel 65, eerste lid, Strafwetboek op een andere wijze toe te passen dan de eerste rechter, het debat moet heropenen om de beklaagde toe te laten ter zake verweer te voeren; de toepassing van deze bepaling behoort noodzakelijkerwijze tot het debat over de straf en de beklaagde moet bij zijn verdediging ermee rekening houden, ook in hoger beroep (1). (1) Cass. 13 mei 1998, AR P.98.0149.F, AC 1998, nr. 248.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Eendaadse samenloop - Opleggen van alleen de zwaarste straf voor het geheel van feiten in eerste aanleg - Opsplitsing van feiten door het rechtscollege in hoger beroep - Straftoemeting - Geen heropening van het debat - Recht op tegenspraak

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Eendaadse samenloop - Opleggen van alleen de zwaarste straf voor het geheel van feiten in eerste aanleg - Opsplitsing van feiten door het rechtscollege in hoger beroep - Straftoemeting - Geen heropening van het debat

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

Il ne résulte ni de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni des principes généraux du droit relatifs au droit à un procès équitable et au respect des droits de la défense qu'un juge d'appel qui envisage de faire de l'article 65, alinéa 1er, du Code pénal une application autre que celle du premier juge est tenu de rouvrir les débats afin de permettre au prévenu de s'en défendre; l'application de cette disposition fait nécessairement partie des débats sur la peine et le prévenu doit en tenir compte pour assurer sa défense, même en degré d'appel (1). (1) Cass. 13 mai 1998, RG P.98.0149.F, Pas. 1998, n° 248.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Concours idéal - Décision en première instance de ne prononcer que la peine la plus forte du chef de l'ensemble des faits - Appréciation différents par la juridiction d'appel - Taux de la peine - Pas de réouverture des débats - Droit au contradictoire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Concours idéal - Décision en première instance de ne prononcer que la peine la plus forte du chef de l'ensemble des faits - Appréciation différents par la juridiction d'appel - Taux de la peine - Pas de réouverture des débats

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Opleggen van alleen de zwaarste straf voor het geheel van feiten in eerste aanleg - Opsplitsing van feiten door het rechtscollège in hoger beroep - Straftoemeting - Geen heropening van het debat - Recht op tegenspraak

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PEINE - Concours - Concours idéal - Décision en première instance de ne prononcer que la peine la plus forte du chef de l'ensemble des faits - Appréciation différents par la juridiction d'appel - Taux de la peine - Pas de réouverture des débats - Droit au contradictoire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.20.1307.N

20 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.4](#)

AC nr. ...

Het staat aan het openbaar ministerie om de griffier die bij toepassing van artikel 127, § 2, Wetboek van Strafvordering de in verdenking gestelde in kennis moet stellen van plaats, dag en uur van de behandeling door de raadkamer van de vordering tot regeling van de rechtspleging, de nodige gegevens te bezorgen en deze kennisgeving moet, zo de betrokkene geen gekozen woonplaats heeft of niet kan worden bereikt per faxpost, worden toegestuurd aan de woon- of verblijfplaats van de in verdenking gestelde zoals die is gekend door het openbaar ministerie of had moeten zijn gekend, waarbij die kennis van het openbaar ministerie moet worden beoordeeld op basis van de gegevens waarover het openbaar ministerie op het ogenblik van het versturen van de oproeping beschikte of kon beschikken zodat indien op basis van de gegevens die ter beschikking staan van het openbaar ministerie niet de woon- of verblijfplaats van de in verdenking gestelde kan worden achterhaald, op het openbaar ministerie niet de verplichting rust om daar actief op zoek naar te gaan; zo volgt uit het enkele feit dat een in verdenking gestelde zich tijdens het gerechtelijk onderzoek in het buitenland bevindt of heeft bevonden of is of was opgesloten in een buitenlandse gevangenis niet noodzakelijk de verplichting om bij de buitenlandse overheid navraag te doen naar de woon- of verblijfplaats van de in verdenking gestelde en die informatie is overigens niet noodzakelijk dienstig om de woon- of verblijfplaats te kennen van de in verdenking gestelde op het tijdstip van de oproeping (1). (1) Cass. 7 april 2020, AR P.20.0077.N, AC 2020, nr. 227.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Kennisgeving van plaats, dag en uur van de behandeling aan de in verdenking gestelde - Gegevens te verschaffen door het openbaar ministerie - Draagwijde

- Art. 127, § 2 Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Kennisgeving van plaats, dag en uur van de behandeling aan de in verdenking gestelde - Gegevens te verschaffen door het openbaar ministerie - Draagwijde

- Art. 127, § 2 Wetboek van Strafvordering

Il appartient au ministère public de fournir les éléments nécessaires au greffier qui est tenu, en application de l'article 127, § 2, du Code d'instruction criminelle, d'avertir l'inculpé des lieu, jour et heure du traitement, par la chambre du conseil, des réquisitions en vue du règlement de la procédure et, si la personne concernée n'a pas fait élection de domicile ou qu'elle ne peut être jointe par télécopie, cette communication doit être envoyée à l'adresse du domicile ou de la résidence que le ministère public connaît ou aurait dû connaître, la question de savoir si le ministère public avait ou aurait dû avoir connaissance de cette adresse devant s'apprécier sur la base des éléments dont il disposait ou pouvait disposer au moment de l'envoi, de sorte que, si l'adresse du domicile ou de la résidence de l'inculpé ne peut être connue sur la base des éléments dont il dispose, le ministère public n'a pas l'obligation d'en faire activement la recherche; ainsi, le simple fait qu'un inculpé se trouve ou s'est trouvé à l'étranger pendant l'instruction judiciaire ou qu'il est ou a été incarcéré dans une prison étrangère n'implique pas nécessairement l'obligation de s'enquérir de l'adresse du domicile ou de la résidence de l'inculpé auprès des autorités étrangères et cette information n'est d'ailleurs pas forcément pertinente pour connaître le domicile ou la résidence de l'inculpé au moment de la convocation (1). (1) Cass. 7 avril 2020, RG P.20.0077.N, Pas. 2020, n° 227.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Communication à l'inculpé des lieu, jour et heure de l'examen - Éléments à fournir par le ministère public - Portée

- Art. 127, § 2 Code d'Instruction criminelle

MINISTERE PUBLIC - Instruction judiciaire - Règlement de la procédure - Communication à l'inculpé des lieu, jour et heure de l'examen - Éléments à fournir par le ministère public - Portée

- Art. 127, § 2 Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 149 Grondwet volgt voor de rechter die een beklaagde schuldig verklaart aan een misdrijf in de bewoordingen van de strafwet, voor wat betreft de motivering van de beslissing over de schuld, enkel de verplichting om te antwoorden op een in een regelmatig ingediende conclusie ontwikkelde eis, verweer of exceptie waaruit een rechtsgevolg wordt getrokken voor de door de rechter te nemen beslissing, maar daaruit volgt niet dat de rechter de redenen van zijn redenen moet geven zodat hij het verweer dient te beantwoorden zonder dat hij moet antwoorden op elk argument dat tot staving van dit verweer wordt aangevoerd zonder een afzonderlijk verweer te vormen; noch uit die grondwetsbepaling noch uit de Richtlijn (EU) 2016/343 van 9 mei 2016 kan voor de rechter voor wat betreft de schuldbeoordeling een verdergaande motiveringsplicht worden afgeleid en indien door een partij in een conclusie een alternatief scenario voor de schuld als plausibel wordt aangevoerd, kan de rechter dit verweer beantwoorden en verwerpen met opgave van de redenen waaruit de schuld van de beklaagde volgens de rechter aan het hem ten laste gelegde blijkt en de daaruit voortvloeiende ongeloofwaardigheid van het door de beklaagde aangevoerde scenario.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Richtlijn (EU) 2016/343 van 9 maart 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn - Artikelen 3 en 6.2 - Motivering van vonnissen en arresten - Beslissing over de schuld - Motivering - Vermoeden van onschuld - Alternatief scenario voor de schuld - Draagwijdte

- Art. 3 Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn

- Art. 6.2 Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn

3/11/2025

En ce qui concerne la motivation de la décision rendue sur la culpabilité, il résulte de l'article 149 de la Constitution la seule obligation pour le juge qui déclare un prévenu coupable du chef d'une infraction dans les termes de la loi pénale, de répondre à une demande, une défense ou une exception développée dans des conclusions régulièrement introduites et dont peut être déduite une conséquence juridique pour la décision que doit prendre le juge, mais il n'en résulte pas que le juge doit donner les motifs de ses motifs, de sorte qu'il doit répondre à la défense, sans être tenu de répondre à chaque argument avancé à l'appui de cette défense, qui ne contient pas une défense distincte; il ne peut être déduit ni de cette disposition constitutionnelle ni de la Directive (UE) 2016/343 du Parlement européen et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales, l'obligation pour le juge de développer la motivation de manière plus précise en ce qui concerne l'appréciation de la culpabilité et lorsqu'un scénario alternatif est invoqué par une partie dans des conclusions comme étant plausible en ce qui concerne la culpabilité, le juge peut répondre à cette défense et la rejeter en indiquant les motifs dont ressortent, selon le juge, la culpabilité du prévenu du chef des faits mis à sa charge et, subséquemment, le caractère non crédible du scénario qu'il a avancé.

UNION EUROPEENNE - Divers - Directive (UE) 2016/343 du Parlement européen et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales - Articles 3 et 6.2 - Motifs des jugements et arrêts - Décision sur la culpabilité - Motivation - Présomption d'innocence - Scénario alternatif sur la culpabilité - Portée

- Art. 3 Directive (UE) 2016/343 du Parlement Européenne et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales

- Art. 6.2 Directive (UE) 2016/343 du Parlement Européenne et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales

P. 436/1035

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Motivering - Vermoeden van onschuld - Alternatief scenario voor de schuld - Draagwijdte - Motivering van vonnissen en arresten - Beslissing over de schuld

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 3 Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn

- Art. 6.2 Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissing over de schuld - Motivering - Vermoeden van onschuld - Alternatief scenario voor de schuld - Draagwijdte

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 3 Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn

- Art. 6.2 Richtlijn (EU) 2016/343 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2016 betreffende de versterking van bepaalde aspecten van het vermoeden van onschuld en van het recht om in strafprocedures bij de terechtzitting aanwezig te zijn

Uit artikel 425, § 2, eerste lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat indien in eenzelfde zaak een partij tegelijkertijd cassatieberoep instelt tegen een eindbeslissing en tegen een of meer voorbereidende beslissingen en beslissingen van onderzoek, gewezen door andere gerechten dan het gerecht dat de eindbeslissing nam, de verklaringen van cassatieberoep worden gedaan op de griffie van het laatste gerecht.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Cassatieberoep tegen een tussen- en een eindbeslissing van verschillende rechtsmachten in dezelfde zaak - Verklaring op de griffie van het gerecht dat de eindbeslissing nam

- Art. 425, § 2, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Motivation - Présomption d'innocence - Scénario alternatif sur la culpabilité - Portée - Motifs des jugements et arrêts - Décision sur la culpabilité

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 3 Directive (UE) 2016/343 du Parlement Européenne et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales

- Art. 6.2 Directive (UE) 2016/343 du Parlement Européenne et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Décision sur la culpabilité - Motivation - Présomption d'innocence - Scénario alternatif sur la culpabilité - Portée

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 3 Directive (UE) 2016/343 du Parlement Européenne et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales

- Art. 6.2 Directive (UE) 2016/343 du Parlement Européenne et du Conseil du 9 mars 2016 portant renforcement de certains aspects de la présomption d'innocence et du droit d'assister à son procès dans le cadre des procédures pénales

Il résulte de l'article 425, § 2, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle que si, dans la même cause, une partie se pourvoit en cassation en même temps contre la décision définitive et contre une ou plusieurs décisions préparatoires et d'instruction rendues par des juridictions autres que celle qui a rendu la décision définitive, les déclarations de pourvoi en cassation sont faites au greffe de cette dernière juridiction

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Pourvoi en cassation contre une décision interlocutoire ou définitive rendue par différentes juridictions en une même cause - Déclaration au greffe de la juridiction ayant rendu la décision définitive

- Art. 425, § 2, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht op een eerlijk proces volgt voor de rechter de verplichting om, zelfs bij afwezigheid van conclusie, de voornaamste redenen te vermelden voor zijn beslissing op de strafvordering, zodat de partijen en de samenleving kunnen begrijpen op welke gronden de rechter tot die beslissing is gekomen; de uit deze verdragsbepaling voortvloeiende verplichting moet op een redelijke manier worden ingevuld en de rechter is niet verplicht te antwoorden op elk feitelijk gegeven dat een partij heeft aangevoerd tot staving van het verweer betreffende de schuld en hij moet niet op elk argument van partijen een gedetailleerd antwoord verstrekken.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Vermoeden van onschuld - Beslissing over de strafvordering - Motivering - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissing over de strafvordering - Motivering - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il résulte de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit à un procès équitable garanti par cette disposition, l'obligation pour le juge d'énoncer, même en l'absence de conclusions, les motifs principaux de sa décision rendue sur l'action publique, de sorte que les parties et la société puissent comprendre sur quels motifs le juge a fondé sa décision; l'obligation découlant de cette disposition conventionnelle doit être appréciée raisonnablement et le juge n'est pas tenu de répondre à chaque élément factuel invoqué par une partie à l'appui de sa défense portant sur la culpabilité ni de fournir une réponse détaillée à chaque argument des parties.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Présomption d'innocence - Décision rendue sur l'action publique - Motivation - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Décision rendue sur l'action publique - Motivation - Présomption d'innocence - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.20.1311.F

17 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210217.2F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer het Hof, op het cassatieberoep van de burgerlijke partij, de beslissing over de burgerlijke vordering vernietigt die is ingesteld op grond van een telastlegging waarvan de beklaagde door de appelrechter is vrijgesproken, moet de rechter op verwijzing, met betrekking tot de burgerlijke rechtsvordering, onderzoeken of het feit dat als grondslag voor die rechtsvordering heeft gediend, is bewezen en of het die partij schade heeft berokkend; het gezag van gewijsde van de beslissing die, op de strafvordering, de beklaagde heeft vrijgesproken, strekt zich niet uit tot de beslissing over de burgerlijke vordering die bij de rechter op verwijzing aanhangig is gemaakt.

Lorsque, sur le pourvoi de la partie civile, la Cour casse la décision rendue sur l'action civile rendue sur la base d'une prévention pour laquelle le prévenu a été acquitté par le juge d'appel, il appartient au juge de renvoi de rechercher, en ce qui concerne l'action civile, si le fait servant de base à cette action est établi et s'il a causé un dommage à cette partie; l'autorité de la chose jugée attachée à la décision qui, rendue sur l'action publique, a acquitté le prévenu, ne s'étend pas à la décision rendue sur l'action civile dont le juge de renvoi est saisi.

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - 3/11/2025

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Action

P. 438/1035

Burgerlijke rechtsvordering - Hoger beroep - Vrijspraak - Burgerlijke partij - Cassatieberoep - Beslissing op de burgerlijke rechtsvordering - Vernietiging - Rechter op verwijzing - Opdracht

- Art. 2020 Wetboek van Strafvordering

RECHTERLIJK GEWIJSDE - Gezag van gewijsde - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering - Hoger beroep - Vrijspraak - Burgerlijke partij - Cassatieberoep - Beslissing op de burgerlijke rechtsvordering - Vernietiging - Gezag van gewijsde

- Art. 2020 Wetboek van Strafvordering

civile - Appel - Acquittement - Partie civile - Pourvoi - Décision sur l'action civile - Cassation - Juge de renvoi - Mission

- Art. 2020 Code d'Instruction criminelle

CHOSE JUGÉE - Autorité de chose jugée - Matière répressive - Action civile - Appel - Acquittement - Partie civile - Pourvoi - Décision sur l'action civile - Cassation - Autorité de chose jugée

- Art. 2020 Code d'Instruction criminelle

P.20.1313.F

3 maart 2021

ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.5

AC nr. ...

Artikel 36, eerste lid, Wegverkeerswet bestraft degene die, na een veroordeling bij toepassing van artikel 34, § 2, artikel 35 of artikel 37bis, § 1, een van deze bepalingen binnen drie jaar te rekenen van de dag van de uitspraak van een vorig veroordelend vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan opnieuw overtreedt; wanneer de rechter op grond van artikel 37/1, § 1, derde lid, Wegverkeerswet beslist om, gezien de herhaling, de maatregel op te leggen waarbij de geldigheid van het rijbewijs wordt beperkt tot de met een alcoholslot uitgeruste motorvoertuigen, baseert hij die beslissing op een andere hypothese van herhaling dan die welke bedoeld wordt in artikel 38, § 6, betreffende het als straf opgelegde verval van het recht tot sturen (1). (1) Zie concl. OM (onderzoek van het eerste middel) in Pas. 2021, nr. 154.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1, § 1, derde lid - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot de met een alcoholslot uitgeruste motorvoertuigen - Grondslag - Andere herhaling bedoeld in artikel 36, eerste lid, dan die bedoeld in artikel 38, § 6

- Artt. 36, eerste lid, 37/1, § 1, derde lid, en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

HERHALING - Artikel 37, § 1, derde lid, Wegverkeerswet - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot de met een alcoholslot uitgeruste motorvoertuigen - Grondslag - Andere herhaling bedoeld in artikel 36, eerste lid, dan die bedoeld in artikel 38, § 6

- Artt. 36, eerste lid, 37/1, § 1, derde lid, en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'article 36, alinéa 1er, de la loi sur la circulation routière sanctionne celui qui, après une condamnation par application de l'article 34, § 2, de l'article 35 ou de l'article 37bis, § 1er, commet dans les trois années à dater d'un jugement antérieur portant condamnation et passé en force de chose jugée, une nouvelle infraction à une de ces dispositions; lorsque, sur pied de l'article 37/1, § 1er, alinéa 3, de cette loi, le juge décide d'imposer sur le fondement de cet état de récidive la mesure de la limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage, il fonde cette décision sur une hypothèse de récidive distincte de celle visée à l'article 38, § 6, relative à la déchéance du droit de conduire prononcée à titre de peine (1). (1) Voir les concl. du MP (examen du 1er moyen).

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1, § 1er, alinéa 3 - Limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage - Fondement - Récidive visée à l'article 36, alinéa 1er, distincte de celle visée à l'article 38, § 6

- Art. 36, al. 1er, 37/1, § 1er, al. 3, et 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

RECIDIVE - Loi sur la circulation routière, article 37/1, § 1er, alinéa 3 - Limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage - Fondement - Récidive visée à l'article 36, alinéa 1er, distincte de celle visée à l'article 38, § 6

- Art. 36, al. 1er, 37/1, § 1er, al. 3, et 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Artikel 8 Probatiwewet voorziet in de mogelijkheid om, onder de daarin bepaalde voorwaarden, enkel voor de straffen uitstel te verlenen; uit het algemeen opzet van de wet blijkt echter dat het uitrusten van een motorvoertuig met een alcoholslot een preventieve veiligheidsmaatregel is die een doel van algemeen belang nastreeft, in zoverre die uitrusting, aangevuld met een omkaderingsprogramma, toelaat zich ervan te verzekeren dat de toestand van de bestuurder, op het ogenblik dat hij achter het stuur plaatsneemt, aan de wettelijke minimumvereisten voor het nuchter en veilig besturen van een voertuig voldoet, op zodanige wijze dat hiermee het herhalingsgevaar beperkt wordt en de verkeersveiligheid gewaarborgd wordt; die verplichting strekt dus niet tot bestraffing van de bestuurder in staat van herhaling, maar tot bescherming van de maatschappij tegen gevaarlijke gedragingen in het verkeer; hiervoor kan bijgevolg geen uitstel worden verleend (1). (1) Zie concl. OM (onderzoek van het tweede middel) in Pas. 2021, nr. 154.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1xxxxx - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot de met een alcoholslot uitgeruste motorvoertuigen - Aard - Veiligheidsmaatregel en geen straf - Invloed op de mogelijkheid tot het verlenen van het uitstel

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Artikel 37/1 Wegverkeerswet - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot de met een alcoholslot uitgeruste motorvoertuigen - Aard - Veiligheidsmaatregel en geen straf - Invloed op de mogelijkheid tot het verlenen van het uitstel

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Artikel 37/1 Wegverkeerswet - Beperking van de geldigheid van het rijbewijs tot de met een alcoholslot uitgeruste motorvoertuigen - Aard - Veiligheidsmaatregel en geen straf - Invloed op de mogelijkheid tot het verlenen van het uitstel

L'article 8 de la loi du 29 juin 1964 prévoit la faculté, dans les conditions qu'il détermine, d'accorder le sursis seulement pour les peines; or, il se dégage de l'économie générale de la loi que l'installation d'un éthylotest antidémarrage constitue une mesure préventive de sûreté poursuivant un objectif d'intérêt général en ce que ce dispositif, associé à un programme d'encadrement, permet de vérifier que l'état du conducteur, au moment où il prend le volant, répond aux normes minimales légales requises en termes de sobriété pour la conduite d'un véhicule en toute sécurité, de manière à limiter le risque de récidive et à garantir la sécurité routière; cette obligation vise donc non pas à sanctionner le conducteur récidiviste, mais à protéger la société contre les comportements dangereux dans la circulation; dès lors, elle ne peut être assortie d'un sursis (1). (1) Voir les concl. du MP. (examen du 2e moyen).

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1xxxxx - Limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage - Nature - Mesure de sûreté et non peine - Incidence quant à la possibilité d'octroi du sursis

- Art. 37/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Loi sur la circulation routière, article 37/1 - Limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage - Nature - Mesure de sûreté et non peine - Incidence quant à la possibilité d'octroi du sursis

- Art. 37/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Loi sur la circulation routière, article 37/1 - Limitation de la validité du permis de conduire aux véhicules à moteur équipés d'un éthylotest antidémarrage - Nature - Mesure de sûreté et non peine - Incidence quant à la possibilité d'octroi du sursis

- Art. 37/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 37/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.20.1314.N

19 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210119.2N.5](#)

AC nr. ...

De wetgever heeft het bepalen van de door artikel 68, § 5, tweede lid, Wet Strafvuivering bedoelde periode overgelaten aan de onaantastbare beoordeling van de strafvuitvoeringsrechtbank (1); het staat aan de veroordeelde om de strafvuitvoeringsrechtbank door middel van een conclusie desgevallend te verplichten standpunt in te nemen over de op dit punt te hanteren berekeningswijze en de feitelijke gegevens die bij die beoordeling in aanmerking moeten worden genomen; bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie dient de strafvuitvoeringsrechtbank de door artikel 68, § 5, tweede lid, Wet Strafvuivering bedoelde beslissing niet nader met redenen te omkleden. (1) Cass. 19 december 2012, AR P.12.1931.F, AC 2012, nr. 702.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Bepalen van de nog te ondergane vrijheidsstraf - Beoordeling

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

STRAFVUITVOERING - Strafvuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Bepalen van de nog te ondergane vrijheidsstraf - Beoordeling

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping - Bepalen van de nog te ondergane vrijheidsstraf - Beoordeling

- Art. 68, § 5, tweede lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

Le législateur a laissé à l'appréciation souveraine du tribunal de l'application des peines la fixation de la période visée à l'article 68, § 5, alinéa 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté (1); le cas échéant, il revient au condamné d'obliger, au moyen de conclusions, le tribunal de l'application des peines à prendre position sur la méthode de calcul à utiliser à cet égard ainsi que sur les éléments factuels devant entrer en ligne de compte dans cette appréciation; à défaut de conclusions en ce sens, le tribunal de l'application des peines n'est pas tenu de motiver plus avant la décision visée à la disposition précitée. (1) Cass. 19 décembre 2012, RG P.12.1931.F, Pas. 2012, n° 702.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Révocation - Détermination de la partie de la peine privative de liberté restant à exécuter - Appréciation

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Révocation - Détermination de la partie de la peine privative de liberté restant à exécuter - Appréciation

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation - Détermination de la partie de la peine privative de liberté restant à exécuter - Appréciation

- Art. 68, § 5, al. 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.20.1319.N

5 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210105.2N.11](#)

AC nr. ...

Noch artikel 16 Voorlopige Hechteniswet noch enige andere wetsbepaling voorzien erin dat het verzuim de advocaat van de inverdenkinggestelde te horen in zijn opmerkingen betreffende het uitvaardigen van een aanhoudingsbevel wordt gesanctioneerd met het onregelmatig verklaren van het uitgevaardigde aanhoudingsbevel en met de onmiddellijke invrijheidstelling van de inverdenkinggestelde; het staat aan het onderzoeksgerecht ingeval van een dergelijk verzuim te oordelen of gelet op de concrete omstandigheden van de zaak dit het recht van verdediging van de inverdenkinggestelde daadwerkelijk en onherstelbaar heeft aangetast.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Handhaving voorlopige hechtenis - Verzuim om de raadsman te horen in zijn opmerkingen betreffende het uitvaardigen van een aanhoudingsbevel - Taak van het onderzoeksgerecht

- Art. 16, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Verzuim om de raadsman te horen in zijn opmerkingen betreffende het uitvaardigen van een aanhoudingsbevel - Taak van het onderzoeksgerecht

- Art. 16, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Het voorafgaandelijk horen van de raadsman in zijn opmerkingen - Verzuim

- Art. 16, § 2, vijfde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Ni l'article 16 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ni aucune autre disposition légale ne prévoit que l'omission d'entendre l'avocat de l'inculpé en ses observations concernant la délivrance d'un mandat d'arrêt doive être sanctionnée par l'irrégularité du mandat d'arrêt décerné et par la mise en liberté immédiate de l'inculpé; lorsque pareille omission survient, il appartient à la juridiction d'instruction d'apprécier si, au regard des circonstances particulières de la cause, une atteinte effective et irréparable aux droits de la défense de l'inculpé en a résulté.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Maintien de la détention préventive - Omission d'entendre le conseil en ses observations concernant la délivrance d'un mandat d'arrêt - Mission de la juridiction d'instruction

- Art. 16, § 2, al. 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Omission d'entendre le conseil en ses observations concernant la délivrance d'un mandat d'arrêt - Mission de la juridiction d'instruction

- Art. 16, § 2, al. 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Conseil entendu préalablement en ses observations - Omission

- Art. 16, § 2, al. 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.20.1321.N

5 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210105.2N.13](#)

AC nr. ...

Artikel 822 Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing op de rechtspleging inzake voorlopige hechtenis, die wat de rechtsmiddelen een eigen regeling kent.

AFSTAND (RECHTSPLEGING) - Afstand van proceshandeling - Artikel 822, Gerechtelijk Wetboek - Voorlopige hechtenis - Rechtsmiddelen - Eigen regeling

L'article 822 du Code judiciaire ne s'applique pas à la procédure en matière de détention préventive, dans le cadre de laquelle les voies de recours sont régies par des règles propres.

DESISTEMENT (PROCEDURE) - Désistement d'un acte de procédure - Code judiciaire, article 822 - Détention préventive - Recours - Règles propres

De afstand van een hoger beroep in het kader van de voorlopige hechtenis heeft niet tot gevolg dat de zaak daardoor van rechtswege wordt onttrokken aan de kamer van inbeschuldigingstelling, zodat het onderzoeksgerecht overeenkomstig artikel 30, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet binnen de termijn van vijftien dagen nadat het hoger beroep is ingesteld, akte moet verlenen van de afstand (1). (1) Cass. 23 augustus 2005, AR P.05.1216.F, AC 2005, nr. 401.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Afstand

Een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de afstand van een in verdenking gestelde van zijn hoger beroep tegen een beslissing van de raadkamer die de voorlopige hechtenis handhaaft, heeft dezelfde gevolgen heeft als een arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft in de zin van artikel 30, § 4, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Arrest waarbij akte van de afstand wordt verleend

Le désistement d'un appel interjeté en matière de détention préventive n'a pas pour effet de dessaisir, de plein droit, la chambre des mises en accusation de la cause, de sorte que, conformément à l'article 30, § 3, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, la juridiction d'instruction doit donner acte du désistement dans les quinze jours de l'introduction de l'appel (1). (1) Cass. 23 août 2005, RG P.05.1216.F, Pas. 2005, n° 401.

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Désistement

Un arrêt de la chambre des mises en accusation donnant acte du désistement par un inculpé de l'appel qu'il a interjeté contre une décision par laquelle la chambre du conseil maintient la détention préventive a les mêmes effets qu'un arrêt de maintien de la détention préventive au sens de l'article 30 § 4, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive.

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Arrêt donnant acte du désistement

Uit de artikelen 21 en 30 Wegverkeerswet volgt niet dat het daarin omschreven misdrijf noodzakelijk vereist dat de verdachte persoon aan het stuur van een voertuig in beweging is gezien (1) ; de inbreuk kan, op basis van de bijzonderheden van de zaak, ook uit andere omstandigheden worden afgeleid (2). (1) Zie Cass. 25 februari 2004, AR P.03.1430.F, AC 2004, nr. 104. Eveneens, "opdat een persoon bestuurder zou kunnen zijn van een voertuig in de zin van artikel 33, § 1, 1° [van die wet betreffende het vluchtmisdrijf] is niet vereist dat dit voertuig in beweging is op het ogenblik van het ongeval" (Cass. 28 oktober 2014, AR P.13.1917.N, AC 2014, nr. 642). Wat het begrip bestuurder betreft, definieert artikel 2.13 [Wegverkeersreglement] de bestuurder als zijnde elke persoon die een voertuig bestuurt (Cass. 14 oktober 2020, AR P.20.0557.F, AC 2020, nr. 637), maar "uit de aanhef van [dat artikel] blijkt dat [die definitie] enkel van toepassing is op het Wegverkeersreglement zelf en geen toepassing vindt op de Wegverkeerswet; in dat geval dient het begrip bestuurder bij gebrek aan wettelijke definitie in de gewone zin van het woord te worden begrepen" (Cass. 20 september 2016, AR P.15.0409.N, AC 2016, nr. 506, § 7). (2) In die zin oordeelt het Hof dat de rechter aan de beklagde de hoedanigheid kan toekennen van bestuurder in de zin van artikel 35 Wegverkeerswet dat het besturen in staat van dronkenschap bestraft, op basis van de bevinding dat de beklagde op de bestuurdersstoel van zijn wagen zat en dat de stoplichten brandden, hetgeen impliceert dat de contactsleutel in het contactslot stak (Cass. 14 oktober 2020, AR P.20.0557.F, AC 2020, nr. 637).

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 30 - Besturen van een voertuig zonder rijbewijs - Bewijs - Identificatie van de bestuurder

- Artt. 21 en 30 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 21 - Besturen van een voertuig zonder rijbewijs - Bewijs - Identificatie van de bestuurder

- Artt. 21 en 30 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart

Il ne résulte pas des articles 21 et 30 de la loi relative à la police de la circulation routière que l'infraction qu'elles prévoient requière nécessairement que la personne suspectée ait été vue au volant d'un véhicule en mouvement (1); l'infraction peut également, selon les particularités de la cause, être déduite d'autres circonstances (2). (1) Voir Cass. 25 février 2004, RG P.03.1430.F, Pas. 2004, n° 104. De même, « la désignation d'une personne comme conducteur d'un véhicule au sens de l'article 33, § 1er, 1°, [de cette loi, relatif au délit de fuite] ne requiert pas que ce véhicule soit en mouvement au moment de l'accident » (Cass. 28 octobre 2014, RG P.13.1917.N, Pas. 2014, n° 642). Quant à la notion de conducteur, l'article 2.13 [du code de la route] définit celui-ci comme étant toute personne qui assure la direction d'un véhicule (Cass. 14 octobre 2020, RG P.20.0557.F, Pas. 2020, n° 637), mais « il ressort de la partie liminaire de [cet article] que [cette définition] ne s'applique qu'au code de la route lui-même et non à la loi relative à la police de la circulation routière ; dans ce cas, à défaut de définition légale, il y a lieu de comprendre la notion de conducteur au sens usuel du terme » (Cass. 20 septembre 2016, RG P.15.0409.N, Pas. 2016, n° 506, § 7). (2) En ce sens, la Cour considère que le juge peut attribuer au prévenu la qualité de conducteur au sens de l'article 35 de la loi sur la circulation routière, qui réprime la conduite en état d'ivresse, sur la base de la constatation que le prévenu se trouvait assis sur le siège conducteur de sa voiture et que les feux stop étaient allumés, ce qui implique que la clef de contact avait été insérée dans le barillet (Cass. 14 octobre 2020, RG P.20.0557.F, Pas. 2020, n° 637).

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 30 - Conduite sans permis - Preuve - Identification du conducteur

- Art. 21 et 30 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 21 - Conduite sans permis - Preuve - Identification du conducteur

- Art. 21 et 30 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.20.1325.N

4 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.7](#)

AC nr. ...

De betrouwbaarheid van een bewijselement behoort tot de beoordeling van de bewijswaarde ervan; daarover kan enkel de vonnisrechter zich uitspreken.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Onregelmatige klacht met burgerlijke partijstelling - Zuivering van nietigheden - Criterium van de betrouwbaarheid van het bewijs

L'appréciation de la valeur probante d'un élément de preuve porte également sur la fiabilité de celui-ci; seul le juge du fond peut statuer à cet égard.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Irrégularité de la plainte avec constitution de partie civile - Purge des nullités - Critère de la fiabilité de la preuve

De regel van artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering geldt voor alle onregelmatigheden, ook al houden zij een inbreuk in op een regel van rechterlijke organisatie (1); er bestaat geen op straffe van nietigheid voorgeschreven verbod voor de onderzoeksrechter om feiten te onderzoeken waarvoor hij niet is gelast met een ontvankelijke akte; hieruit volgt dat de kamer van inbeschuldigingstelling die uitspraak doet op grond van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering, een bewijselement opgeleverd door een onderzoeksdaad voor feiten waarvoor de onderzoeksrechter niet regelmatig was gelast door een ontvankelijke klacht met burgerlijke partijstelling, enkel nietig kan verklaren en als bewijs uitsluiten wanneer zij oordeelt dat het gebruik van dat bewijselement het recht op een eerlijk proces miskent (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Onregelmatige klacht met burgerlijke partijstelling - Uitsluiten van bewijsgegevens verzameld na de klacht - Recht op een eerlijk proces

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 63, 131 en 235bis Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Onregelmatige klacht met burgerlijke partijstelling - Uitsluiten van bewijsgegevens verzameld na de klacht - Recht op een eerlijk proces

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Artt. 63, 131 en 235bis Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

La règle prévue à l'article 32 de la loi du 17 avril 1878 contenant sur le titre préliminaire du Code de procédure pénale s'applique à toutes les irrégularités, même si elles impliquent la violation d'une règle d'organisation judiciaire (1) ; il n'existe pas de règle interdisant au juge d'instruction, à peine de nullité, d'instruire des faits dont il n'a pas été saisi par un acte recevable; il s'ensuit que, lorsqu'un élément de preuve est recueilli par un acte d'instruction relatif à des faits dont le juge d'instruction n'a pas été régulièrement saisi par une plainte avec constitution de partie civile recevable, la chambre des mises en accusation, statuant sur le fondement de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle, peut uniquement déclarer nul cet élément et l'écarter en tant que preuve lorsqu'elle considère que son utilisation méconnaîtrait le droit à un procès équitable (2). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC. (2) Id.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Irrégularité de la plainte avec constitution de partie civile - Exclusion d'éléments de preuve recueillis après le dépôt de la plainte - Droit à un procès équitable

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63, 131 et 235bis Code des sociétés

ACTION CIVILE - Instruction - Régularité de la procédure - Irrégularité de la plainte avec constitution de partie civile - Exclusion d'éléments de preuve recueillis après le dépôt de la plainte - Droit à un procès équitable

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 63, 131 et 235bis Code des sociétés

*ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek -
Regelmatigheid van de procedure - Onregelmatige klacht met
burgerlijke partijstelling - Uitsluiten van bewijsgegevens
verzameld na de klacht - Recht op een eerlijk proces*

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van
Strafvordering

- Artt. 63, 131 en 235bis Wetboek 7 mei 1999 van
vennootschappen

*RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onregelmatige klacht
met burgerlijke partijstelling - Uitsluiten van bewijsgegevens
verzameld na de klacht*

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van
Strafvordering

- Artt. 63, 131 en 235bis Wetboek 7 mei 1999 van
vennootschappen

Derden in de zin van artikelen 76, eerste lid en
tweede lid en 683, eerste lid Wetboek van
Vennootschappen zijn zij die met de vennootschap
wegens haar bestaan hebben gehandeld; deze
wetsbepalingen beschermen immers de derden die
met de vennootschap of met haar organen plegen
te handelen en voor wie de openbaar te maken
akten om die reden relevant zijn; degene
waartegen de vennootschap een klacht met
burgerlijke partijstelling indient, is geen derde in de
zin van die bepalingen; hetzelfde geldt voor de
onderzoeksrechter waarbij de klacht wordt
ingediend; de rechtsband waarin de vennootschap
die personen met haar klacht betreft, steunt
immers op een beweerde onrechtmatige daad of
op de wet en is dus onvrijwillig; bijgevolg zijn alle
bestaande akten en gegevens van de
vennootschap hen onmiddellijk tegenstelbaar; die
wetsuitlegging ontzegt aan de verkrijgende
vennootschap niet het recht op toegang tot de
rechter in de periode tussen de fusie en de
bekendmaking ervan; de fusie kan immers worden
vermeld bij de klacht met burgerlijke partijstelling,
zodat belanghebbenden daarvan kennis kunnen
nemen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

*BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Gerechtig onderzoek -
Klacht met burgerlijke partijstelling namens de overgenomen
vennootschap vóór de openbaarmaking van de akte van
overname - Tegenstelbaarheid van de overname aan de
onderzoeksrechter en aan personen tegen wie de vennootschap
klacht indient*

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

3/11/2025

*INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de
la procédure - Irrégularité de la plainte avec constitution de partie
civile - Exclusion d'éléments de preuve recueillis après le dépôt de la
plainte - Droit à un procès équitable*

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du
code de procédure pénale

- Art. 63, 131 et 235bis Code des sociétés

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit
à un procès équitable - Irrégularité de la plainte avec constitution
de partie civile - Exclusion d'éléments de preuve recueillis après le
dépôt de la plainte*

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du
code de procédure pénale

- Art. 63, 131 et 235bis Code des sociétés

Les tiers, au sens des articles 76, alinéas 1 et 2, et
683, alinéa 1er, du Code des sociétés, sont ceux qui
ont traité avec la société en raison de son existence;
en effet, ces dispositions légales protègent les tiers
qui traitent habituellement avec la société ou ses
organes et pour lesquels les actes à publier sont,
pour cette raison, pertinents; la personne contre
laquelle la société porte plainte avec constitution
de partie civile n'est pas un tiers au sens de ces
dispositions; il en va de même du juge d'instruction
entre les mains duquel la plainte est déposée; en
effet, le lien juridique dans lequel la société
implique ces personnes par sa plainte repose sur
un acte prétendument illicite ou sur la loi et est
donc involontaire; dès lors, tous les actes et
éléments existants de la société leur sont
immédiatement opposables; cette interprétation de
la loi ne prive pas la société absorbante de son
droit d'accès au juge durant la période comprise
entre la fusion et sa publication; en effet, il peut
être fait mention de la fusion à l'occasion de la
plainte avec constitution de partie civile,
permettant ainsi aux intéressés d'en avoir
connaissance (1). (1) Voir les concl. « dit en
substance » du MP publiées à leur date dans AC.

*ACTION CIVILE - Instruction - Plainte avec constitution de partie
civile déposée au nom de la société absorbée avant la publication
de l'acte d'absorption - Opposabilité de l'absorption au juge
d'instruction et aux personnes contre lesquelles la société dépose
plainte*

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Artt. 76, eerste en tweede lid, en 683, eerste lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmaticheid van de procedure - Klacht met burgerlijke partijstelling namens de overgenomen vennootschap vóór de openbaarmaking van de akte van overname - Tegenstelbaarheid van de overname aan de onderzoeksrechter en aan personen tegen wie de vennootschap klacht indient

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 76, eerste en tweede lid, en 683, eerste lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Overname van de vennootschap - Openbaarmaking van de akte van overname - Tegenstelbaarheid van de overname aan derden - Begrip derde - Klacht met burgerlijke partijstelling namens de overgenomen vennootschap vóór de openbaarmaking van de akte van overname - Ontvankelijkheid

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 76, eerste en tweede lid, en 683, eerste lid Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

Uit de artikelen 682, eerste lid, 1°, en 682, eerste lid, 3° Wetboek van Vennootschappen vloeit voort dat een lastgevingsovereenkomst die een nadien door een fusie ontbonden vennootschap sluit met een lasthebber vóór de fusie, van rechtswege overgaat op de verkrijgende vennootschap; uit die bepalingen vloeit echter niet voort dat een rechtshandeling gesteld door de lasthebber na de fusie in naam en voor rekening van de reeds ontbonden vennootschap steeds moet worden geacht te zijn verricht voor rekening van de verkrijgende vennootschap (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

LASTGEVING - Lastgevingsovereenkomst met een overgenomen vennootschap - Overdracht van de overeenkomst op de verkrijgende vennootschap - Rechtshandelingen gesteld na de fusie namens de overgenomen vennootschap - Geldigheid

- Art. 682, eerste lid, 1° en 3° Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

VENNOOTSCHAPPEN - Algemeen - gemeenschappelijke regels - Overname van de vennootschap - Lastgevingsovereenkomst met een overgenomen vennootschap - Overdracht van de overeenkomst op de verkrijgende vennootschap - Rechtshandelingen gesteld na de fusie namens de overgenomen vennootschap - Geldigheid

- Art. 682, eerste lid, 1° en 3° Wetboek 7 mei 1999 van vennootschappen

- Art. 76, al. 1er et 2, et 683, al. 1er Code des sociétés

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Plainte avec constitution de partie civile déposée au nom de la société absorbée avant la publication de l'acte d'absorption - Opposabilité de l'absorption au juge d'instruction et aux personnes contre lesquelles la société dépose plainte

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 76, al. 1er et 2, et 683, al. 1er Code des sociétés

SOCIETES - Généralités. règles communes - Absorption de la société - Publication de l'acte d'absorption - Opposabilité de l'absorption aux tiers - Notion de tiers - Plainte avec constitution de partie civile déposée au nom de la société absorbée avant la publication de l'acte d'absorption - Recevabilité

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

- Art. 76, al. 1er et 2, et 683, al. 1er Code des sociétés

Il résulte des articles 682, alinéa 1er, 1°, et 682, alinéa 1er, 3°, du Code des sociétés que le contrat de mandat qu'une société, ultérieurement dissoute à la suite d'une fusion, conclut avec un mandataire avant ladite fusion est transféré de plein droit à la société absorbante; toutefois, il ne résulte pas de ces dispositions qu'un acte juridique posé par le mandataire, après la fusion, au nom et pour le compte de la société déjà dissoute doive toujours être réputé accompli pour le compte de la société absorbante (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

MANDAT - Contrat de mandat conclu avec une société absorbée - Transfert du contrat à la société absorbante - Actes juridiques posés après la fusion au nom de la société absorbée - Validité

- Art. 682, al. 1er, 1° et 3° Code des sociétés

SOCIETES - Généralités. règles communes - Absorption de la société - Contrat de mandat conclu avec une société absorbée - Transfert du contrat à la société absorbante - Actes juridiques posés après la fusion au nom de la société absorbée - Validité

- Art. 682, al. 1er, 1° et 3° Code des sociétés

P.20.1326.N

20 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.1](#)

AC nr. ...

Bij gebrek aan een definitie in de Drugswet en in het koninklijk besluit van 31 december 1930 houdende regeling van de slaapmiddelen en de verdovende middelen en betreffende risicobeperking en therapeutisch advies, moet het begrip invoer in de strafbaarstelling worden begrepen in zijn gebruikelijke betekenis, namelijk als de daadwerkelijke overbrenging van verboden middelen naar het Belgische grondgebied; die omschrijving vereist niet dat de ingevoerde verboden verdovende middelen ook op het Belgisch grondgebied worden ontdekt en dus in België zijn gebleven.

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Artikel 2bis, § 1, Drugswet - Artikel 11, § 1, KB 31 december 1930 - Begrip invoer

- Art. 2bis, § 1 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Art. 11, § 1 KB 31 december 1930 houdende regeling van de slaapmiddelen en de verdovende middelen en betreffende risicobeperking en therapeutisch advies

À défaut d'une définition dans la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes et dans l'arrêté royal du 31 décembre 1930 réglementant les substances soporifiques et stupéfiantes, et relatif à la réduction des risques et à l'avis thérapeutique, la notion d'importation dans l'incrimination doit s'entendre sous son acception usuelle, à savoir le transfert effectif de stupéfiants vers le territoire belge; cette description ne requiert pas que les stupéfiants interdits importés soit également découverts sur le territoire belge et qu'ils soient donc restés en Belgique.

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Loi du 24 février 1921, article 2bis, § 1er - Arrêté royal du 31 décembre 1930, article 11, § 1er - Notion d'importation

- Art. 2bis, § 1er L. du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, psychotropes, désinfectantes ou antiseptiques et des substances pouvant servir à la fabrication illicite de substances stupéfiantes et psychotropes
- Art. 11, § 1er A.R. du 31 décembre 1930

P.20.1327.N

20 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.15](#)

AC nr. ...

Het tussentijds opslaan van afvalstoffen heeft niet alleen betrekking op de actieve opslag ervan maar ook op het verzuim om afvalstoffen te verwijderen die zich bevinden op een onroerend goed waarover men zeggenschap heeft.

MILIEURECHT - Materialendecreet - Afvalstoffen - Beheren van afvalstoffen - Tussentijds opslaan - Begrip

- Artt. 3, § 1, 7°, 12, §§ 1 en 3, eerste lid Decr. VI. Overheid 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Le stockage intérimaire de déchets concerne non seulement le stockage actif, mais également l'omission d'éliminer les déchets qui se trouvent sur un bien immeuble sur lequel une personne a autorité.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Décret de la Conseil flamande du 23 décembre 2011 relatif à la gestion durable de cycles de matériaux et de déchets - Déchets - Gestion des déchets - Stockage intérimaire - Notion

- Art. 3, § 1er, 7°, 12, §§ 1er et 3, al. 1er Décr. Rég. fl. du 23 décembre 2011

P.20.1328.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.12](#)

AC nr. ...

De kamer van inbeschuldigingstelling kan een verzoek tot herstel in eer en rechten dat aan de vormvoorwaarden voldoet enkel afwijzen indien het vaststelt dat niet is voldaan aan één of meerdere van de in de artikelen 621 tot en met 627 Wetboek van Strafvordering opgenomen voorwaarden; noch de aard of de zwaarwichtigheid van de misdrijven waarvoor een verzoeker werd veroordeeld, noch het aantal veroordelingen dat hij heeft opgelopen, noch het eventueel verstekarakter van die veroordelingen noch de omstandigheid dat de bijkomende straf van het levenslang rijverbod uitwerking blijft hebben, leveren elk als dusdanig en zelfs in hun onderlinge verband beschouwd een wettige grond op om het verzoek tot herstel in eer en rechten af te wijzen, ook al kunnen die omstandigheden een impact hebben op de beoordeling of de verzoeker tijdens de proeftijd blijkt heeft gegeven van verbetering en van goed gedrag in de zin van artikel 624 Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie M. DE SWAEF, "Cassatierechtspraak over herstel in eer en rechten", NC 2013/3, 252-253 (onder Cass. 28 november 2012, AR P.12.1122.F, AC 2012, nr. 644).

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Afwijzing - Voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 621 Wetboek van Strafvordering
- Art. 627 Wetboek van Strafvordering

Uit de artikelen 619, 621, eerste lid, en 622 Wetboek van Strafvordering volgt dat een levenslang rijverbod een straf is die niet in aanmerking komt voor uitwissing en dus het voorwerp kan uitmaken van herstel in eer en rechten op voorwaarde dat, behoudens in hier niet toepasselijke uitzonderingen, de veroordeelde de vrijheidsstraffen heeft ondergaan en de geldstraffen heeft gekweten (1). (1) Cass. 20 november 2018, AR P.18.0836.N, AC 2018, nr. 651.

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Levenslang rijverbod - Toepassing

- Art. 619 Wetboek van Strafvordering
- Art. 621, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 622 Wetboek van Strafvordering

La chambre des mises en accusation peut uniquement rejeter une demande de réhabilitation qui satisfait aux conditions formelles si l'inobservation d'une ou plusieurs des conditions énoncées aux articles 621 à 627 du Code d'instruction criminelle est établie; ni la nature, ni la gravité des infractions à l'origine de la condamnation du demandeur, ni le nombre de condamnations dont il a fait l'objet, ni le fait que ces condamnations aient été éventuellement prononcées par défaut, ni la circonstance que la peine complémentaire de la déchéance à vie du droit de conduire soit toujours effective, ne constituent, que ce soit à titre individuel ou même en corrélation, des raisons légitimes de rejeter la demande de réhabilitation, quand bien même ces circonstances auraient un impact sur l'appréciation de l'amendement et de la bonne conduite dont le demandeur a fait preuve durant un temps d'épreuve, au sens de l'article 624 du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir M. DE SWAEF, « Cassatierechtspraak over herstel in eer en rechten », N.C. 2013/3, 252-253 (sous Cass. 28 novembre 2012, RG P.12.1122.F, Pas. 2012, n° 644).(1)

REHABILITATION - Chambre des mises en accusation - Rejet - Conditions - Portée

- Art. 621 Code d'Instruction criminelle
- Art. 627 Code d'Instruction criminelle

Il résulte des articles 619, 621, alinéa 1er, et 622 du Code d'instruction criminelle qu'une déchéance à vie du droit de conduire est une peine non susceptible d'effacement et pouvant donc faire l'objet d'une réhabilitation à la condition que, sauf exceptions non applicables en l'espèce, le condamné ait subi les peines privatives de liberté et acquitté les peines pécuniaires (1). (1) Cass. 20 novembre 2018, RG P.18.0836.N, Pas. 2018, n° 651.

REHABILITATION - Déchéance à vie du droit de conduire - Application

- Art. 619 Code d'Instruction criminelle
- Art. 621, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 622 Code d'Instruction criminelle

P.20.1333.N

19 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210119.2N.6](#)

AC nr. ...

De door artikel 68, § 1, Wet Strafvuivering bepaalde termijn van vijftien dagen om de zaak te behandelen na de aanhangigmaking door het openbaar ministerie is een ordetermijn; de overschrijding van die termijn heeft niet tot gevolg dat de strafvuitvoeringsrechtbank over de herroepingsvordering niet meer kan oordelen (1). (1) Cass. 18 april 2018, AR P.18.0383.F, AC 2018, nr. 249.

STRAFUITVOERING - Strafvuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Behandeling van de zaak op de terechtzitting van de strafvuitvoeringsrechtbank - Termijn van 15 dagen na aanhangigmaking van de zaak - Overschrijding van de termijn

- Art. 68, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping - Behandeling van de zaak op de terechtzitting van de strafvuitvoeringsrechtbank - Termijn van 15 dagen na aanhangigmaking van de zaak - Overschrijding van de termijn

- Art. 68, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

Hoewel het verzuim de bijzondere voorwaarden na te leven als grondslag voor een herroeping van een strafvuitvoeringsmodaliteit te wijten moet zijn aan een foutieve tekortkoming van de veroordeelde, moet de rechtbank dit bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie, niet uitdrukkelijk vaststellen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Verzuim een bijzondere voorwaarde na te leven - Foutieve tekortkoming van de veroordeelde

- Artt. 64 en 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafvuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Verzuim een

3/11/2025

Le délai de quinze jours, auquel l'article 68, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté subordonne l'examen de la cause après la saisine par le ministère public est un délai d'ordre; le dépassement de ce délai n'a pas pour conséquence que le tribunal de l'application des peines ne puisse plus statuer sur la demande en révocation (1). (1) Cass. 18 avril 2018, RG P.18.0383.F, Pas. 2018, n° 249.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Examen de la cause à l'audience du tribunal de l'application des peines - Délai de quinze jours après la saisine - Dépassement du délai

- Art. 68, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation - Examen de la cause à l'audience du tribunal de l'application des peines - Délai de quinze jours après la saisine - Dépassement du délai

- Art. 68, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Même si le non-respect des conditions particulières doit, pour constituer le fondement d'une révocation d'une modalité d'exécution de la peine, être imputable à un manquement fautif de la personne condamnée, le tribunal, à défaut de conclusions en ce sens, n'est pas tenu de le constater expressément.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Révocation - Omission de respecter une condition particulière - Manquement fautif de la personne condamnée

- Art. 64 et 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Révocation - Omission de respecter une

P. 450/1035

bijzondere voorwaarde na te leven - Foutieve tekortkoming van de veroordeelde - Motiveringsplicht

- Artt. 64 en 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Herroeping - Verzuim een bijzondere voorwaarde na te leven - Foutieve tekortkoming van de veroordeelde - Motiveringsplicht

- Artt. 64 en 68 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

condition particulière - Manquement fautif de la personne condamnée - Obligation de motivation

- Art. 64 et 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Révocation - Omission de respecter une condition particulière - Manquement fautif de la personne condamnée - Obligation de motivation

- Art. 64 et 68 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.20.1334.F

20 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210120.2F.15](#)

AC nr. ...

Wanneer de strafuitvoeringsrechtbank, in plaats van de zaak te verdagen om de directie of het openbaar ministerie toe te laten het ontbrekende stuk, namelijk het met redenen omkleed advies van een dienst of persoon die gespecialiseerd is in de diagnostische expertise van seksuele delinquenten, bij het dossier te voegen, de zaak in beraad heeft genomen en over de gegrondheid van de verzoeken tot elektronisch toezicht en tot voorwaardelijke invrijheidstelling uitspraak heeft gedaan, waarbij ze die heeft afgewezen op grond van de vaststelling dat het dossier niet in staat van wijzen is omdat de procedure is aangetast door een tekortkoming die niet aan de verzoeker kan worden toegeschreven en niet door hem kan worden verholpen, is die beslissing niet naar recht verantwoord (1). (1) Zie Cass. 15 juli 2008, AR P.08.0984.F, AC 2008, nr. 423.

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING -

Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoeken tot elektronisch toezicht en tot voorwaardelijke invrijheidstelling - Tenuitvoerlegging van een straf wegens zedenfeiten - Met redenen omkleed advies van een gespecialiseerde dienst - Geen advies

- Artt. 32, § 1, 49, § 3, en 50, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoeken tot elektronisch toezicht en tot voorwaardelijke invrijheidstelling - Tenuitvoerlegging van een straf wegens zedenfeiten - Met redenen omkleed advies van een gespecialiseerde dienst - Geen advies

- Artt. 32, § 1, 49, § 3, en 50, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een

Lorsque, au lieu de remettre l'affaire pour permettre à la direction ou au ministère public de verser au dossier la pièce manquante, à savoir l'avis motivé d'un service ou d'une personne spécialisé(e) dans l'expertise diagnostique des délinquants sexuels, le tribunal de l'application des peines a pris la cause en délibéré et, statuant sur le fondement des demandes de surveillance électronique et de libération conditionnelles, les a rejetées, cette décision, fondée sur le constat que le dossier n'est pas en état parce que la procédure est entachée d'un manquement qui n'est pas imputable au requérant et auquel il ne peut remédier, n'est pas légalement justifiée (1). (1) Voir Cass. 15 juillet 2008, RG P.08.0984.F, Pas. 2008, n° 423.

LIBERATION CONDITIONNELLE - Tribunal de l'application des peines - Demandes de surveillance électronique et de libération conditionnelle - Exécution d'une peine pour des faits de mœurs - Avis motivé d'un service spécialisé - Absence d'avis

- Art. 32, § 1er, 49, § 3, et 50, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Demandes de surveillance électronique et de libération conditionnelle - Exécution d'une peine pour des faits de mœurs - Avis motivé d'un service spécialisé - Absence d'avis

- Art. 32, § 1er, 49, § 3, et 50, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une

vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in
het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime
dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.20.1335.N

2 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210302.2N.10](#)

AC nr. ...

Degene die schadevergoeding vordert moet bewijzen dat er tussen de fout en de schade, zoals die zich concreet heeft voorgedaan, een oorzakelijk verband bestaat; dit verband veronderstelt dat, zonder de fout, de schade zich niet had voorgedaan zoals ze zich heeft voorgedaan (1); er is bijgevolg geen oorzakelijk verband wanneer de schade zich eveneens zou hebben voorgedaan indien de verweerder de hem verweten handelwijze correct had uitgevoerd; de rechter moet aldus bepalen wat de verweerder had moeten doen om rechtmatig te handelen; hij moet abstractie maken van het foutieve element in de historie van het schadegeval, zonder de andere omstandigheden ervan te wijzigen, en nagaan of de schade zich ook in dat geval zou hebben voorgedaan; indien de rechter daarbij vaststelt dat de schade zich op dezelfde wijze zou hebben voorgedaan of oordeelt dat zulks onzeker is, is er geen oorzakelijk verband tussen fout en schade; om te besluiten tot een oorzakelijk verband dient de rechter niet alle mogelijke hypothetische gevolgen die tot dezelfde schade hadden kunnen leiden, te vermelden en uit te sluiten. (1) Cass. 10 november 2020, AR P.20.0659.N, AC 2020, nr. 688 met concl. OM; Cass. 14 januari 2020, AR P.19.0931.N, AC 2020, nr. 35, N.C. 2020, 355; Cass. 9 december 2015, AR P.15.0578.F, AC 2015, nr. 734 met concl. van advocaat-generaal M. PALUMBO, op datum in Pas. Droit Pénal de l'Entreprise, 2016, 149 noot F. LAGASSE; Cass. 20 oktober 2015, AR P.14.0763.N, AC 2015, nr. 614, R.W. 2016-17, 706; Cass. 29 oktober 2014, AR P.13.0820.F, AC 2014, nr. 644 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.; Cass. 1 februari 2011, AR P.10.1354.N, AC 2011, nr. 96, RW 2011-12, 957 noot S. VAN OVERBEKE; Cass. 30 mei 2001, AR P.01.0075.F, AC 2001, nr. 319; Cass. 15 december 1992, AR 5700, AC 1991-92, nr. 795; Cass. 27 maart 1980, AC 1979-80, 946. Zie F. VAN VOLSEM, "Culpa in het Belgisch strafrecht: een poging tot synthese", Preadviezen van de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Boom uitgevers, 2012, 115; S. VAN OVERBEKE, "Onopzettelijke doodslag en onopzettelijke slagen en verwondingen: een algemene strafbaarstelling die een specifieke schade onderstelt", RW 2011-12, 960; J. ROZIE en T. VANSWEEVELT, "Causaliteit in het Belgische

Celui qui réclame des dommages et intérêts doit établir un lien de causalité entre la faute et le dommage tel qu'il s'est réalisé concrètement; ce lien suppose que, sans la faute, le dommage n'eût pu se produire tel qu'il s'est réalisé (1) ; par conséquent, aucun lien de causalité n'existe lorsque le dommage se serait également produit si le défendeur, à qui le comportement est reproché, avait agi sans commettre de faute; le juge doit donc déterminer ce que le défendeur aurait dû faire pour agir sans commettre de faute; il doit faire abstraction de l'élément fautif dans l'historique du sinistre, sans en modifier les autres circonstances, et vérifier si le dommage se serait également produit en ce cas; si, ce faisant, le juge constate que le dommage se serait produit de la même manière ou considère qu'il subsiste un doute à cet égard, il n'y a pas de lien de causalité entre la faute et le dommage; pour conclure à un lien de causalité, le juge n'est pas tenu de mentionner et exclure toutes les conséquences hypothétiques possibles qui auraient pu conduire au même dommage. (1) Cass. 10 novembre 2020, RG P.20.0659.N, Pas. 2020, n° 688, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC ; Cass. 14 janvier 2020, RG P.19.0931.N, Pas. 2020, n° 35, N.C. 2020, 355 ; Cass. 9 décembre 2015, RG P.15.0578.F, Pas. 2015, n° 734, avec concl. de M. PALUMBO, avocat général. Droit Pénal de l'Entreprise, 2016, 149 note F. LAGASSE ; Cass. 20 octobre 2015, RG P.14.0763.N, Pas. 2015, n° 614, R.W. 2016-17, 706 ; Cass. 29 octobre 2014, RG P.13.0820.F, Pas. 2014, n° 644, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général. Cass. 1er février 2011, RG P.10.1354.N, Pas. 2011, n° 96, R.W. 2011-12, 957, note S. VAN OVERBEKE ; Cass. 30 mai 2001, RG P.01.0075.F, Pas. 2001, n° 319 ; Cass. 15 décembre 1992, RG 5700, Pas. 1991-1992, n° 795 ; Cass. 27 mars 1980, Pas., 1979-80, 946). Voir F. VAN VOLSEM, « Culpa in het Belgisch strafrecht: een poging tot synthese », Preadviezen van de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland, Boom uitgevers, 2012, 115 ; S. VAN OVERBEKE, « Onopzettelijke doodslag en onopzettelijke slagen en verwondingen: een algemene strafbaarstelling die een specifieke schade onderstelt », R.W. 2011-12, 960; J. ROZIE et T. VANSWEEVELT, « Causaliteit in het Belgische strafrecht. Over de kruisbestuiving tussen het buitenlandcontractueel

strafrecht. Over de kruisbestuiving tussen het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht en het strafrecht”, N.C. 2014, 433-473; C. IDOMON, “Onopzettelijk doden en onopzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel”, in Strafrecht. Duiding, Larcier, 2018, 536; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 315-317.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Zeker oorzakelijk verband tussen fout en schade - Rechtmatig handelen van de verweerder - Uitsluiten van alle mogelijke hypothetische gevolgen die tot dezelfde schade hadden kunnen leiden

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering - Zeker oorzakelijk verband tussen fout en schade - Rechtmatig handelen van de verweerder - Uitsluiten van andere mogelijke hypothetische gevolgen die tot dezelfde schade hadden kunnen leiden

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

aansprakelijkheidsrecht en het strafrecht », N.C. 2014, 433-473 ; C. IDOMON, « Onopzettelijk doden en onopzettelijk toebrengen van lichamelijk letsel », in Strafrecht. 2019, 2018-536 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 315-317.

ACTION CIVILE - Lien de causalité établi entre la faute et le dommage - Défendeur ayant agi sans commettre de faute - Exclusion de toutes les conséquences hypothétiques possibles qui auraient pu conduire au même dommage

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action civile - Lien de causalité établi entre la faute et le dommage - Défendeur ayant agi sans commettre de faute - Exclusion d'autres conséquences hypothétiques possibles qui auraient pu conduire au même dommage

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

P.20.1338.N

5 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210105.2N.14](#)

AC nr. ...

Indien de politierechtbank een beklagde veroordeelt en zijn onmiddellijke aanhouding beveelt en de beklagde tegen dat vonnis hoger beroep heeft ingesteld, neemt krachtens artikel 27, § 1, 2°, en § 2, Voorlopige Hechteniswet de correctionele rechtbank waar de zaak ingevolge het hoger beroep aanhangig is, kennis van het verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling; de correctionele rechtbank doet in een dergelijk geval uitspraak over het verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling in eerste en laatste aanleg en tegen de daarover gewezen beschikking staat bijgevolg geen hoger beroep open.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Politierechtbank - Hoger beroep - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Uitspraak van de correctionele rechtbank in eerste en laatste aanleg

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Politierechtbank - Onmiddellijke aanhouding - Hoger beroep - Verzoekschrift tot in vrijheidstelling - Uitspraak van de correctionele rechtbank in eerste en laatste aanleg

Lorsque le tribunal de police condamne un prévenu et ordonne son arrestation immédiate, et que le prévenu a fait appel de ce jugement, le tribunal correctionnel saisi de cet appel connaît de la requête de mise en liberté provisoire en vertu de l'article 27, § 1er, 2°, et § 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive; en pareille occurrence, le tribunal correctionnel statue en premier et dernier ressort sur la requête de mise en liberté provisoire et l'ordonnance rendue en la matière n'est donc pas susceptible d'appel.

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Tribunal de police - Appel - Requête de mise en liberté provisoire - Décision du tribunal correctionnel rendue en premier et dernier ressort

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Tribunal de police - Arrestation immédiate - Appel - Requête de mise en liberté - Décision du tribunal correctionnel rendue en premier et dernier ressort

P.20.1344.F

24 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210324.2F.5](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel D.VII.13 van het Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling beveelt de rechtbank, naast de straf, op met redenen omkleed verzoek van de gemachtigde ambtenaar of het gemeentecollege, ofwel het herstel van de plaats in haar oorspronkelijke staat, ofwel de uitvoering van inrichtingswerken, ofwel de betaling van de meerwaarde die het goed ten gevolge van de overtreding heeft verworven; wanneer de gemachtigde ambtenaar hem daartoe vordert, moet de strafrechter, van de drie voormelde maatregelen, de door de administratie gekozen maatregel bevelen, zonder deze met een andere te mogen cumuleren (1). (1) Cass. 13 november 2013, AR P.13.0258.F, AC 2013, nr. 602.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Waals Gewest - Met redenen omkleed verzoek van de gemachtigde ambtenaar tot bevel van een maatregel - Gevolg - Cumulatieverbod

- Art. D.VII.13 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

Hoewel de rechter, op het vlak van stedenbouw, de opportuniteit van de door de gemachtigde ambtenaar gevorderde maatregel niet mag beoordelen of deze mag vervangen door een andere maatregel die de administratie niet heeft gevraagd, kan hij wel weigeren om in te gaan op een vordering die kennelijk onredelijk of buitensporig is; de verwerping van een dergelijke vordering staat het strafrecht evenwel niet toe de overtreder vrij te stellen van elke andere in artikel D.VII.13 bepaalde herstelmaatregel, die de administratie ook zou kunnen kiezen, als verplichte aanvulling op de strafrechtelijke veroordeling (1). (1) Cass. 25 juni 2014, AR P.14.0394.F, AC 2014, nr. 455.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Waals Gewest - Met redenen omkleed verzoek van de gemachtigde ambtenaar - Vordering tot betaling van een meerwaarde - Kennelijk onredelijke vordering - Weigering

- Art. D.VII.13 Waals Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

En vertu de l'article D.VII.13 du Code de développement territorial, outre la pénalité, le tribunal ordonne, à la demande motivée du fonctionnaire délégué, soit la remise en état des lieux, soit l'exécution de travaux d'aménagement, soit le paiement de la plus-value acquise par le bien à la suite de l'infraction; lorsque le fonctionnaire délégué lui en défère la demande, le juge correctionnel doit ordonner celle des trois mesures susdites que l'administration a choisie, sans pouvoir la cumuler avec une autre (1). (1) Cass. 13 novembre 2013, RG P.13.0258.F, Pas. 2013, n° 602.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Région wallonne - Demande motivée du fonctionnaire délégué tendant à ordonner une mesure - Conséquence - Interdiction de cumul

- Art. D.VII.13 Code du Développement territorial - Partie décrétable

S'il n'appartient pas au juge, en matière d'urbanisme, d'apprécier l'opportunité de la mesure sollicitée par le fonctionnaire délégué, ni de lui en substituer une autre que l'administration ne réclame pas, il peut toutefois refuser de faire droit à une demande manifestement déraisonnable ou entachée d'excès; le rejet d'une telle demande n'autorise cependant pas la juridiction répressive à exempter le contrevenant de toute autre mesure de réparation qui, prévue à l'article D.VII.13 du Code de développement territorial, paraît pouvoir également s'offrir au choix de l'administration, à titre de complément obligé de la condamnation pénale (1). (1) Cass. 25 juin 2014, RG P.14.0394.F, Pas. 2014, n° 455.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Région wallonne - Demande motivée du fonctionnaire délégué - Demande de paiement d'une plus-value - Demande manifestement déraisonnable - Refus

- Art. D.VII.13 Code du Développement territorial - Partie décrétable

Artikel 70 Strafwetboek bepaalt dat er geen misdrijf is wanneer het feit door de wet voorgeschreven en door de overheid bevolen is; de termijn die een bestuurlijke overheid op basis van de regelgeving inzake de woonkwaliteit toekent voor de uitvoering van werkzaamheden indien een woning ongeschikt of onbewoonbaar wordt verklaard, doet geen afbreuk aan het strafbaar karakter van het verhuren of ter beschikking stellen van een ongeschikt of onbewoonbaar verklaarde woning in de zin van de artikelen 5 en 20, § 1, eerste lid, Vlaamse Wooncode, thans de artikelen 3.1, § 1, en 3.33 Vlaamse Codex Wonen van 2021 en het verlenen van een dergelijke termijn, die kadert in administratieve procedure, levert als dusdanig geen rechtvaardigingsgrond op in de zin van artikel 70 Strafwetboek.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Artikelen 5 en 20, § 1, eerste lid - Termijn voor het uitvoeren van werkzaamheden indien een woning ongeschikt of onbewoonbaar wordt verklaard - Rechtvaardigingsgrond - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek
- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
- Art. 20, § 1, eerste lid Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
- Art. 3.1, § 1 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 3.33 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Huisvesting - Vlaamse Wooncode - Artikelen 5 en 20, § 1, eerste lid - Termijn voor het uitvoeren van werkzaamheden indien een woning ongeschikt of onbewoonbaar wordt verklaard - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek
- Art. 5 Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
- Art. 20, § 1, eerste lid Decreet Vlaams Gemeenschap 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode
- Art. 3.1, § 1 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020
- Art. 3.33 Decreten over het Vlaamse woonbeleid, gecodificeerd op 17 juli 2020

Selon l'article 70 du Code pénal, il n'y a pas infraction lorsque le fait était ordonné par la loi et commandé par l'autorité; le délai accordé par une autorité administrative, sur la base de la réglementation relative à la qualité de l'habitat, pour effectuer des travaux à un logement déclaré inadapté ou inhabitable n'ôte pas son caractère répréhensible à la location ou à la mise à disposition d'un tel logement au sens des articles 5 et 20, § 1er, alinéa 1er, du Code flamand du logement de 1997, devenus les articles 3.1, § 1er, et 3.33 du Code flamand du logement de 2021, et l'octroi d'un tel délai, qui s'inscrit dans le cadre d'une procédure administrative, ne constitue pas en soi une cause de justification au sens de l'article 70 du Code pénal.

LOGEMENT - Code flamand du Logement - Articles 5 et 20, § 1er, alinéa 1er - Délai pour effectuer des travaux à un logement déclaré inadapté ou inhabitable - Cause de justification - Portée

- Art. 70 Code pénal
- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
- Art. 20, § 1er, al. 1er Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
- Art. 3.1, § 1er Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020
- Art. 3.33 Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Logement - Code flamand du Logement - Articles 5 et 20, § 1er, alinéa 1er - Délai pour effectuer des travaux à un logement déclaré inadapté ou inhabitable - Portée

- Art. 70 Code pénal
- Art. 5 Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
- Art. 20, § 1er, al. 1er Décr. du communauté flamande du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement
- Art. 3.1, § 1er Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020
- Art. 3.33 Décrets sur la politique flamande du logement, codifiés le 17 juillet 2020

De machtiging verleend bij de COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 aan de Koning om maatregelen te nemen om de bij of krachtens de wet bepaalde termijnen te schorsen of te verlengen, is voldoende duidelijk en nauwkeurig en voldoet aan de vereiste dat de uitvoeringsbesluiten ervan binnen een vastgestelde redelijke termijn worden bekrachtigd; ze schendt dan ook klaarblijkelijk artikel 12 Grondwet niet.

GRONDWET - Algemeen (oud) - Art. 12 (oud) - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bevoegdheden van de Koning - Schorsing of verlenging van verjaringstermijnen

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bevoegdheden van de Koning - Strafzaken - Schorsing of verlenging van verjaringstermijnen - Legaliteitsbeginsel

- Art. 12 De gecoördineerde Grondwet 1994

De met artikelen 1, eerste lid en 3, 1°, COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 ingevoerde schorsingsregeling van de verjaring van de strafvordering valt binnen de door de wetgever verleende machtiging aan de Koning en is in beginsel van toepassing op alle strafvorderingen die op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze bepalingen nog niet waren vervallen; een dergelijke regeling miskent het rechtszekerheids- en gelijkheidsbeginsel niet.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Rechtszekerheidsbeginsel - Gelijkheidsbeginsel - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bevoegdheden van de Koning - Schorsing of verlenging van verjaringstermijnen in strafzaken - Toepasselijkheid op alle strafvorderingen - Rechtszekerheids- en gelijkheidsbeginsel

- Art. 1, eerste lid KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

L'habilitation à prendre des mesures pour suspendre ou prolonger les délais fixés par ou vertu de la loi conférée au Roi par la loi du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II) est suffisamment claire et précise et satisfait à l'exigence que les arrêtés pris en exécution de celle-ci fassent l'objet d'une confirmation dans un délai raisonnable déterminé; dès lors, elle ne viole manifestement pas l'article 12 de la Constitution.

CONSTITUTION - Constitution 1831 (articles 1 à 99) - Article 12 - Principe de légalité - Matière répressive - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Pouvoirs du Roi - Suspension ou prolongation des délais de prescription

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Pouvoirs du Roi - Matière répressive - Suspension ou prolongation des délais de prescription - Principe de légalité

- Art. 12 La Constitution coordonnée 1994

Le régime de suspension de la prescription de l'action publique introduit par les articles 1er, alinéa 1er, et 3, 1°, de l'arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 portant des dispositions diverses relatives à la procédure pénale et à l'exécution des peines et des mesures prévues dans le cadre de la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 entre dans les limites de l'habilitation conférée au Roi et s'applique en principe à l'ensemble des actions publiques qui n'étaient pas encore éteintes par prescription au moment de l'entrée en vigueur desdites dispositions; un tel régime ne méconnaît pas les principes de sécurité juridique et d'égalité.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de la sécurité juridique - Principe d'égalité - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Pouvoirs du Roi - Suspension ou prolongation des délais de prescription en matière répressive - Applicabilité à l'ensemble des actions publiques - Principe de sécurité juridique et d'égalité

- Art. 1er, al. 1er A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 3, 1° KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bevoegdheden van de Koning - Schorsing of verlenging van verjaringstermijnen in strafzaken - Toepasselijkheid op alle strafvorderingen - Rechtszekerheids- en gelijkheidsbeginsel

- Art. 1, eerste lid KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 3, 1° KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 3, 1° A.R. n° 3 du 9 avril 2020

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Légalité des arrêtes et règlements - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Pouvoirs du Roi - Suspension ou prolongation des délais de prescription en matière répressive - Applicabilité à l'ensemble des actions publiques - Principe de sécurité juridique et d'égalité*

- Art. 1er, al. 1er A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 3, 1° A.R. n° 3 du 9 avril 2020

De omstandigheid dat de wetgever in de COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 heeft bepaald dat hij de op grond ervan uitgevaardigde koninklijke besluiten moet bekrachtigen binnen het jaar na hun inwerkingtreding en dat zij ingeval van niet-bekrachtiging worden geacht nooit uitwerking te hebben gehad, belet niet dat de rechter deze koninklijke besluiten vanaf hun inwerkingtreding moet toepassen, behoudens artikel 159 Grondwet zich daartegen zou verzetten; oordelen dat de rechter deze besluiten slechts zou mogen toepassen vanaf hun bekrachtiging door de wetgever, zou aan het stelsel van een machtigingswet zijn zin ontnemen.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bekrachtiging - Schorsing van de verjaringstermijnen - Toepassing

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - *Werking in de tijd en in de ruimte - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bekrachtiging - Strafzaken - Schorsing van de verjaringstermijnen - Toepassing*

La précision apportée par le législateur dans la loi du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II), selon laquelle ce même législateur doit confirmer les arrêts royaux pris en exécution de cette loi dans un délai d'un an à partir de leur entrée en vigueur, ceux-ci étant réputés n'avoir jamais produit leurs effets au cas où ils ne seraient pas confirmés, ne porte pas préjudice à l'obligation impartie au juge d'appliquer ces arrêts royaux dès leur entrée en vigueur, sauf lorsque l'article 159 de la Constitution s'y opposerait; considérer que le juge ne peut appliquer ces arrêts qu'à partir de leur confirmation par le législateur reviendrait à ôter tout sens au régime des lois de confirmation.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Confirmation - Suspension des délais de prescription - Application

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Application dans le temps et dans l'espace - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Confirmation - Matière répressive - Suspension des délais de prescription - Application*

De wetgever kan in omstandigheden die het beroep op bijzondere machten rechtvaardigen de regeling van een aan de wetgever voorbehouden aangelegenheid aan de Koning opdragen; daartoe is in ieder geval vereist dat de wetgever die machtiging uitdrukkelijk verleent en dat de met toepassing van die machtiging genomen besluiten binnen een redelijke termijn ter bekrachtiging worden voorgelegd aan de wetgever.

MACHTEN - Machtsoverdracht - Wetgevende macht - Wetten inzake bijzondere machten - Bevoegdheden van de Koning

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Bijzondere machten - Bevoegdheden van de Koning

Dans des circonstances pouvant justifier le recours aux pouvoirs spéciaux, le législateur peut confier au Roi le soin de régler une matière qui lui est réservée; en toute hypothèse, il est requis que le législateur lui octroie expressément une habilitation à cet effet et que les arrêtés royaux pris dans le cadre de cette habilitation soient soumis, dans un délai raisonnable, au législateur en vue de leur confirmation.

POUVOIRS - Délégation de pouvoirs - Pouvoir législatif - Lois de pouvoirs spéciaux - Pouvoirs du Roi

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Pouvoirs spéciaux - Pouvoirs du Roi

Het legaliteitsbeginsel in strafzaken vervat in artikel 12, tweede lid, Grondwet, is een grondrecht dat op geheel of gedeeltelijk analoge wijze wordt gewaarborgd door de artikelen 7.1 EVRM en artikel 15.1 IVBPR, maar dit beginsel in strafzaken gaat niet zover dat het de wetgever ertoe zou verplichten elk aspect van de vervolging zelf te regelen; vereist is evenwel dat de bijzondere eisen ter zake van nauwkeurigheid, duidelijkheid en voorspelbaarheid waaraan de strafwetten moeten voldoen, niet worden miskend.

GRONDWET - Art. 12 - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken - Grondrecht

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Strafzaken

Si le principe de légalité en matière répressive, consacré à l'article 12, alinéa 2, de la Constitution, est un droit fondamental garanti de manière totalement ou partiellement analogue par les articles 7, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 15, § 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, ce principe ne va pas jusqu'à obliger le législateur à régler lui-même chaque aspect des poursuites; toutefois, il requiert que ne soient pas méconnues les exigences particulières auxquelles les lois pénales doivent satisfaire en termes de précision, de clarté et de prévisibilité.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 12 - Principe de légalité - Matière répressive - Droit fondamental

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Article 7, § 1er - Principe de légalité - Matière répressive

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Matière répressive

- Art. 12, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 12, al. 2 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Uit de bepalingen van artikel 22, eerste en zesde lid, Taalwet Gerechtszaken volgt dat een beklaagde in hoger beroep een vertaling niet kan vragen indien hij dit reeds in eerste aanleg heeft gevraagd of kon vragen; er kan geen miskenning van het recht van verdediging worden afgeleid uit het feit dat het appelgerecht geen kennis kan nemen van de grief van een beklaagde tegen de in eerste aanleg besliste weigering stukken te laten vertalen omdat die beklaagde tegen dit tussenvonnis geen hoger beroep heeft ingesteld; de afwezigheid van saisine voor het appelgerecht is louter een gevolg van het niet aanwenden van een rechtsmiddel door de beklaagde, die daarvoor de verantwoordelijkheid draagt.

Il résulte des dispositions de l'article 22, alinéas 1er et 6, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire qu'un prévenu ne peut demander de traduction en degré d'appel lorsqu'il a déjà formulé ou pu formuler une telle demande en première instance; lorsqu'un prévenu n'a pas interjeté appel de l'arrêt interlocutoire rejetant, en première instance, sa demande tendant à la traduction de pièces, aucune violation des droits de la défense ne peut se déduire de l'impossibilité pour la juridiction d'appel de connaître du grief formé par ce prévenu contre cette décision; le défaut de saisine de la juridiction d'appel résulte entièrement de l'absence d'introduction d'un recours par le prévenu, dont ce dernier porte la responsabilité.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verzoek tot vertaling van stukken - Tussenvonnis - Afwijzing - Afwezigheid van hoger beroep

- Art. 22, eerste en zesde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Verzoek tot vertaling van stukken - Ontvankelijkheid

- Art. 22, eerste en zesde lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Demande tendant à la traduction de pièces - Jugement interlocutoire - Rejet - Pas d'appel

- Art. 22, al. 1er et 6 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Demande tendant à la traduction de pièces - Recevabilité

- Art. 22, al. 1er et 6 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Uit de samenlezing van de bepalingen van artikel 5, § 1, 6° en 7°, artikel 7 en artikel 8, COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 en artikel 3, 1°, COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020, volgt dat er schorsing is van de verjaring van de strafvordering in de zin van artikel 24, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering tijdens de in de artikelen 1 en 3, 1°, COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 bedoelde periode; aangezien de wetgever op grond van artikel 5, § 1, 6°, en 7°, COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 de Koning heeft gemachtigd tot het invoeren van een schorsingsgrond voor de verjaring van de strafvordering en de Koning met de artikelen 1 en 3, 1°, COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 van die machtiging heeft gebruik gemaakt, moet dit koninklijk besluit worden beschouwd als een wet in de zin van artikel 24, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bevoegdheid van de Koning

- Art. 5, § 1, 6° en 7° Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 5, § 1, 6° en 7° Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

Il résulte de la lecture conjointe des dispositions des articles 5, § 1er, 6° et 7°, 7 et 8 de la loi du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II), 3, 1°, et de l'arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 portant des dispositions diverses relatives à la procédure pénale et à l'exécution des peines et des mesures prévues dans le cadre de la lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 que la prescription de l'action publique est suspendue, au sens de l'article 24, alinéa 1er, de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, durant de la période visée aux articles 1er et 3, 1°, de l'arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020; dès lors que, sur le fondement de l'article 5, § 1er, 6°, et 7°, de la loi du 27 mars 2020, le législateur a habilité le Roi à introduire une cause de suspension de la prescription de l'action publique et que le Roi a mis en œuvre cette habilitation via les articles 1er et 3, 1°, de l'arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020, cet arrêté royal doit être considéré comme une loi au sens de l'article 24, alinéa 1er, du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Pouvoirs du Roi

- Art. 5, § 1er, 6° et 7° L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 5, § 1er, 6° et 7° L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 3, 1° KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 3, 1° KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1 KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 1 KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - COVID II- Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Bevoegdheid van de Koning

- Art. 5, § 1, 6° en 7° Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 5, § 1, 6° en 7° Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 Wet 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 3, 1° KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 3, 1° KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 3, 1° A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 3, 1° A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1er A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 1er A.R. n° 3 du 9 avril 2020

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Pouvoirs du Roi

- Art. 5, § 1er, 6° et 7° L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 5, § 1er, 6° et 7° L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 7 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 8 L. du 27 mars 2020 habilitant le Roi à prendre des mesures de lutte contre la propagation du coronavirus COVID-19 (II)

- Art. 3, 1° A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 3, 1° A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1 KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Art. 1 KB nr. 3 van 9 april 2020 houdende diverse bepalingen inzake strafprocedure en uitvoering van straffen en maatregelen in het kader van de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Strafzaken - Schorsing van de verjaringstermijnen - Bevoegdheid van de Koning

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - COVID II-Machtigingswet van 27 maart 2020 - COVID-KB nr. 3 van 9 april 2020 - Strafzaken - Schorsing van de verjaringstermijnen - Bevoegdheid van de Koning

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 24 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1er A.R. n° 3 du 9 avril 2020

- Art. 1er A.R. n° 3 du 9 avril 2020

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Généralités - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Matière répressive - Suspension des délais de prescription - Pouvoirs du Roi

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Généralités - Loi du 27 mars 2020 - Arrêté royal n° 3 du 9 avril 2020 - Matière répressive - Suspension des délais de prescription - Pouvoirs du Roi

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 24 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.20.1347.F

3 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211103.2F.2](#)

AC nr. ...

De misdrijven die erin bestaan het bodemreliëf merkbaar te wijzigen, afvalstoffen achter te laten of te hanteren en een inrichting van klasse I te exploiteren zonder vergunning, hebben niet enkel betrekking op de handeling waaruit die gedragingen blijken, maar ook op de instandhouding van de gecreëerde wederrechtelijke toestand; ongeacht het gebrek aan enige zeggenschap over de plaatsen waar het misdrijf heeft plaatsgevonden, blijft deze toestand aan de overtreder toerekenbaar zolang hij niet al het mogelijke heeft gedaan om te voldoen aan zijn positieve verplichting om een einde te stellen aan de wederrechtelijke toestand die hij mede heeft gecreëerd of wanneer hij heeft kunnen voorzien dat die gecreëerde wederrechtelijke toestand in stand zou worden gehouden, zelfs wanneer hij de duur hiervan niet heeft kunnen voorzien (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 694.

HINDERLIJKE INRICHTINGEN - Exploitatie van een inrichting van klasse I zonder vergunning - Voorwerp - Toerekenbaarheid van het misdrijf - Leidinggevende die de wederrechtelijke toestand mede heeft gecreëerd - Positieve verplichting om hieraan een einde te stellen - Stopzetting van de functie van

Les infractions consistant à modifier sensiblement le relief du sol, à abandonner ou manipuler des déchets et à exploiter sans permis d'environnement un établissement de classe I visent non seulement l'acte matérialisant ces comportements, mais aussi le maintien de la situation illégalement créée; nonobstant l'absence de toute autorité sur les lieux de l'infraction, celle-ci reste imputable au prévenu aussi longtemps qu'il n'a pas fait ce qu'il lui était possible pour satisfaire à son obligation positive de mettre un terme à la situation illégale qu'il a contribué à créer ou lorsqu'il a pu prévoir que cette situation illégalement créée serait maintenue, même s'il n'a pu en prévoir la durée (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETABLISSEMENTS DANGEREUX ET INSALUBRES - Exploitation sans permis d'environnement d'un établissement de classe I - Objet - Imputabilité de l'infraction - Dirigeant ayant contribué à créer la situation illégale - Obligation positive d'y mettre un terme - Cessation des fonctions de dirigeant

leidinggevende

MILIEURECHT - Misdrijven - Wijziging van het bodemreliëf - Achterlaten van afvalstoffen - Exploitatie van een inrichting van klasse I zonder vergunning - Voorwerp - Toerekenbaarheid van het misdrijf - Leidinggevende die de wederrechtelijke toestand mede heeft gecreëerd - Positieve verplichting om hieraan een einde te stellen - Stopzetting van de functie van leidinggevende

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Milieumisdrijven - Wijziging van het bodemreliëf - Achterlaten van afvalstoffen - Exploitatie van een inrichting van klasse I zonder vergunning - Leidinggevende die de wederrechtelijke toestand mede heeft gecreëerd - Positieve verplichting om hieraan een einde te stellen - Stopzetting van de functie van leidinggevende

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Infractions - Modification du relief du sol - Abandon de déchets - Exploitation sans permis d'environnement d'un établissement de classe I - Objet - Imputabilité de l'infraction - Dirigeant ayant contribué à créer la situation illégale - Obligation positive d'y mettre un terme - Cessation des fonctions de dirigeant

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Infractions environnementales - Modification du relief du sol - Abandon de déchets - Exploitation sans permis d'environnement d'un établissement de classe I - Dirigeant ayant contribué à créer la situation illégale - Obligation positive d'y mettre un terme - Cessation des fonctions de dirigeant

Noch de artikelen 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering en 6 EVRM, noch enige andere bepaling verbieden de feitenrechter het redelijk karakter van de duur van de rechtspleging te beoordelen door rekening te houden met de gehele zaak of met procedurele initiatieven van medebeklaagden, hetzij met omstandigheden die de complexiteit van de zaak hebben kunnen beïnvloeden en de berechting ervan kunnen vertragen, en die niet aan de instanties toe te schrijven zijn; bovendien is de rechter die het redelijk karakter van de duur van de rechtspleging moet beoordelen niet verplicht de handelingen aan te wijzen waarvan de vertraging in de uitvoering volgens hem zonder gevolg was in het licht van het voormelde artikel 21ter en verbiedt geen enkele bepaling hem rekening te houden met de extrinsieke complexiteit van de zaak (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 694.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Redelijke termijn - Beoordeling - Criteria

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 21ter Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Ni les articles 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale et 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni aucune autre disposition n'interdisent au juge du fond d'apprécier le caractère raisonnable de la durée de la procédure en ayant égard à la globalité de la cause ou à des initiatives procédurales prises par des coprévenus, soit des circonstances qui ont pu influencer la complexité de l'affaire et en retarder le jugement, d'une manière qui n'est pas imputable aux autorités; par ailleurs, le juge chargé d'apprécier le caractère raisonnable de la durée de la procédure n'est pas tenu d'identifier les actes dont il considère que le retard dans l'exécution serait sans effet au regard de l'article 21ter précité et aucune disposition ne lui interdit d'avoir égard à la complexité extrinsèque de l'affaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Délai raisonnable - Appréciation - Critère

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 21ter L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Krachtens artikel 15, §§ 1 en 5, van Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven, kan de inbewaringstelling van een persoon met het oog op zijn verwijdering slechts worden gehandhaafd gedurende de periode waarin de verwijderingsprocedure loopt en met de vereiste zorgvuldigheid wordt uitgevoerd; het redelijke vooruitzicht dat de verwijdering tot een goed einde kan worden gebracht, moet dus nog steeds bestaan op het ogenblik dat het nationale gerecht de wettigheid van de bewaring onderzoekt (1). (1) Cass. 10 juni 2020, AR P.20.0603.F, AC 2020, nr. 387; zie HvJ (gr. k.) 30 november 2009, Kadzoev, C-357/09, ECLI:EU:C:2009:741, §§65-67; HvJ 14 mei 2020, Országos e.a., C-924/19 en C-925/19, ECLI:EU:C:2020:367, § 27.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vasthouding - Verlenging - Voorwaarden - Terugkeerrichtlijn 2008/115/EG - Mogelijkheid om de vreemdeling daadwerkelijk binnen een redelijke termijn te verwijderen - In acht te nemen tijdstip - Tijdstip van de beslissing - Tijdstip waarop de wettigheid van de vasthouding opnieuw door het onderzoeksgerecht wordt onderzocht - Invloed op het toezicht van de onderzoeksgerechten op de vasthoudingstitel

- Art. 7, vijfde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

VREEMDELINGEN - Vasthouding - Verlenging - Voorwaarden - Terugkeerrichtlijn 2008/115/EG - Mogelijkheid om de vreemdeling daadwerkelijk binnen een redelijke termijn te verwijderen - In acht te nemen tijdstip - Tijdstip van de beslissing - Tijdstip waarop de wettigheid van de vasthouding opnieuw door het onderzoeksgerecht wordt onderzocht - Invloed op het toezicht van de onderzoeksgerechten op de vasthoudingstitel

- Art. 7, vijfde lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

En vertu de l'article 15, § 1er et 5, de la directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil, du 16 décembre 2008, relative aux normes et procédures applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier, la rétention d'une personne à des fins d'éloignement ne peut être maintenue que pendant le temps où le dispositif d'éloignement est en cours et est exécuté avec toute la diligence requise; il faut donc qu'au moment de l'examen de la légalité de la rétention par la juridiction nationale, la possibilité subsiste d'une réelle perspective que l'éloignement soit mené à bien (1). (1) Cass. 10 juin 2020, RG P.20.0603.F, Pas. 2020, n° 387 ; voir C.J.U.E. (gr. ch.) 30 novembre 2009, Kadzoev, C-357/09, ECLI:EU:C:2009:741, §65-67; C.J.U.E., 14 mai 2020, Országos e.a., C-924/19 et C-925/19, ECLI:EU:C:2020:367, § 27.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Rétention - Prolongation - Conditions - Directive 2008/115/CE "retour" - Possibilité d'éloigner effectivement l'étranger dans un délai raisonnable - Moment à prendre en considération - Moment où la décision a été prise - Moment du réexamen de la légalité de la rétention par la juridiction d'instruction - Incidence quant au contrôle du titre de rétention par les juridictions d'instruction

- Art. 7, al. 5 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 15 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

ETRANGERS - Rétention - Prolongation - Conditions - Directive 2008/115/CE "retour" - Possibilité d'éloigner effectivement l'étranger dans un délai raisonnable - Moment à prendre en considération - Moment où la décision a été prise - Moment du réexamen de la légalité de la rétention par la juridiction d'instruction - Incidence quant au contrôle du titre de rétention par les juridictions d'instruction

- Art. 7, al. 5 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 15 Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven

- Art. 15 Directive 2008/115/CE du Parlement européen et du Conseil du 16 décembre 2008 relative aux normes et procédures communes applicables dans les États membres au retour des ressortissants de pays tiers en séjour irrégulier

P.21.0006.N

13 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.2](#)

AC nr. ...

Een door de korpschef bij toepassing van artikel 162, §2, derde lid, Gerechtelijk Wetboek aangewezen parketjurist, die alleen de strafvordering kan uitoefenen voor de politierechtbank met uitsluiting van enig ander strafrechtcollege, kan geen hoger beroep instellen tegen een vonnis van de politierechtbank of een appelverzoekschrift of grievenformulier indienen, aangezien het hoger beroep tegen een beslissing van de politierechtbank ertoe strekt de strafvordering te laten beoordelen door het appelgerecht en de saisine van het appelgerecht wordt bepaald door de verklaring van hoger beroep en het appelverzoekschrift of appelgrievensformulier; het is daarbij zonder belang of het hoger beroep van het openbaar ministerie is ingesteld door het openbaar ministerie bij de politierechtbank dan wel door het openbaar ministerie bij het appelgerecht, gezien de gevolgen van beide hogere beroepen identiek zijn (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Politierechtbank - Instellen van hoger beroep door een parketjurist - Ontvankelijkheid

- Art. 162, § 2 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 203, § 1, en 205 Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Politierechtbank - Instellen van hoger beroep door een parketjurist - Ontvankelijkheid

- Art. 162, § 2 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 203, § 1, en 205 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Uitoefening van de strafvordering - Politierechtbank - Delegatie van bevoegdheden van de korpschef aan een parketjurist - Instellen van hoger beroep - Ontvankelijkheid

- Art. 162, § 2 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 203, § 1, en 205 Wetboek van Strafvordering

Un juriste de parquet désigné par le chef de corps en application de l'article 162, § 2, alinéa 3, du Code judiciaire, qui peut uniquement exercer l'action publique devant le tribunal de police, à l'exclusion de toute autre juridiction répressive, ne peut interjeter appel d'un jugement rendu par le tribunal de police ni déposer une requête d'appel ou un formulaire de griefs, dès lors que l'appel formé contre une décision rendue par le tribunal de police tend à ce que l'action publique soit examinée par la juridiction d'appel et que la saisine de cette juridiction d'appel s'opère par la voie d'une déclaration d'appel et d'une requête d'appel ou d'un formulaire de griefs; à cet égard, la question de savoir si l'appel du ministère public a été interjeté par le ministère public près le tribunal de police ou par le ministère public près la juridiction d'appel est sans intérêt, dès lors que les suites des deux appels sont identiques (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Tribunal de police - Appel interjeté par un juriste de parquet - Recevabilité

- art. 162, § 2 Code judiciaire

- Art. 203, § 1er, et 205 Code d'Instruction criminelle

MINISTERE PUBLIC - Tribunal de police - Appel interjeté par un juriste de parquet - Recevabilité

- art. 162, § 2 Code judiciaire

- Art. 203, § 1er, et 205 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Exercice de l'action publique - Tribunal de police - Délégation des compétences du chef de corps au juriste de parquet - Appel - Recevabilité

- art. 162, § 2 Code judiciaire

- Art. 203, § 1er, et 205 Code d'Instruction criminelle

P.21.0008.N

23 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210223.2N.11](#)

AC nr. ...

Het arrest dat geen uitspraak heeft gedaan wat betreft het door het openbaar ministerie ingestelde hoger beroep betreffende een beklaagde, heeft zijn rechtsmacht over de beslissing op strafvordering betreffende die beklaagde niet volledig uitgeput en het arrest is in die mate geen eindbeslissing, zodat er afstand kan worden gedaan van het cassatieberoep; in zoverre dat arrest wel een eindbeslissing is wat betreft de uitspraak op de burgerlijke rechtsvordering gericht tegen die beklaagde kan er geen afstand worden gedaan van het cassatieberoep (1). (1) S. VAN OVERBEKE, *Afstand van cassatieberoep in strafzaken*, Kluwer, 2008.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Uitspraak door de appelrechters over de burgerlijke rechtsvordering - Eindbeslissing

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Strafvordering - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Geen uitspraak door de appelrechters - Geen eindbeslissing

Volgens artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering kan cassatieberoep in beginsel slechts worden ingesteld na de eindbeslissing en er is een eindbeslissing indien de rechter uitspraak doet over de gehele vordering en hij zijn rechtsmacht betreffende die vordering volledig heeft uitgeoefend (1). (1) F. VAN VOLSEM, "Het onmiddellijk en het uitgestelde cassatieberoep tegen beslissingen op de strafvordering na potpourri II", noot onder Cassatie 8 maart 2016, RABG 2016/14, 1033-1059.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Algemeen - Eindbeslissing

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

L'arrêt qui ne s'est pas prononcé sur l'appel interjeté par le ministère public en ce qui concerne un prévenu n'a pas complètement épuisé son pouvoir juridictionnel concernant la décision rendue sur l'action publique en ce qui concerne ce prévenu et, dans cette mesure, il ne constitue pas une décision définitive, si bien qu'un désistement du pourvoi est possible; dans la mesure où cet arrêt constitue bel et bien une décision définitive concernant la décision rendue sur l'action civile exercée contre ce prévenu, le désistement du pourvoi ne peut être décrété (1). (1) S. VAN OVERBEKE, *Afstand van cassatieberoep in strafzaken*, Kluwer, 2008.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action civile - Décision rendue sur l'action civile par les juges d'appel - Décision définitive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action publique - Appel formé par le ministère public - Absence de décision par les juges d'appel - Décision non définitive

Selon l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le pourvoi en cassation n'est en principe ouvert qu'après la décision définitive et une décision est définitive lorsque le juge statue sur l'ensemble de l'action et qu'il a complètement épuisé son pouvoir juridictionnel la concernant (1). (1) F. VAN VOLSEM, « Het onmiddellijk en het uitgestelde cassatieberoep tegen beslissingen op de strafvordering na potpourri II », note sous cassation 8 mars 2016, R.A.B.G. 2016/14, 1033-1059.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Généralités - Décision définitive

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Het enkele gegeven dat er geen feitelijk of juridisch beletsel bestaat om de getuige die een belastende verklaring tijdens het vooronderzoek heeft afgelegd, ter rechtszitting te horen, verplicht de rechter niet om een daartoe strekkend verzoek van een beklaagde steeds in te willigen; de rechter kan dat verzoek verwerpen indien het niet horen van de getuige de waarheidsvinding niet in het gedrang brengt of er daarvoor voldoende compenserende factoren aanwezig zijn.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Afwezigheid van een feitelijk of juridisch beletsel

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechten ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Afwezigheid van een feitelijk of juridisch beletsel

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechten ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Afwezigheid van een feitelijk of juridisch beletsel

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Afwezigheid van een feitelijk of juridisch beletsel

Le seul fait qu'il n'existe aucun obstacle de fait ou de droit à l'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au cours de l'information n'oblige pas le juge à faire droit d'office à chaque demande formulée par un prévenu à cette fin; le juge peut rejeter cette demande si la non-audition du témoin ne compromet pas la manifestation de la vérité ou s'il existe des facteurs compensateurs suffisants.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Absence d'obstacle de fait ou de droit

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Absence d'obstacle de fait ou de droit

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Absence d'obstacle de fait ou de droit

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Absence d'obstacle de fait ou de droit

Het vermogensvoordeel dat voortspuit uit het misdrijf van de ontduiking van inkomstenbelastingen bestaat in het bedrag van de ontdoken inkomstenbelasting en dat bedrag kan het voorwerp uitmaken van een witwasmisdrijf, ongeacht de vermenging ervan met legaal inkomen; wanneer de vervolgte witwashandeling betrekking heeft op een breukdeel van een aldus vermengd bedrag, staat het aan de rechter, die daarover onaantastbaar oordeelt, om aan de hand van de beoordeling van alle hem voorgelegde feitelijke elementen te bepalen welk gedeelte van dat breukdeel bestaat uit ontdoken inkomstenbelasting en dus een wederrechtelijk vermogensvoordeel uitmaakt en welk gedeelte van dat breukdeel slaat op het saldo van het belastbare inkomen boven de verschuldigde inkomstenbelasting en aldus geen wederrechtelijk vermogensvoordeel uitmaakt, waarbij die gedeelten niet hoeven overeen te stemmen met het percentage van de totale ontdoken belasting op het totale inkomen waarop die belasting is verschuldigd, zonder evenwel het bedrag van de totaal ontdoken belasting te mogen overschrijden.

BELASTINGEN (MET DE INKOMSTENBELASTINGEN GELIJKGES - Ontduiking van inkomstenbelastingen - Vermogensvoordeel uit het misdrijf verkregen - Witwassen - Vermenging met legaal inkomen - Voorwerp van het witwasmisdrijf - Breukdeel van het vermengde vermogen - Beoordeling

HELING - Witwassen - Vermogensvoordeel uit het misdrijf verkregen - Ontduiking van inkomstenbelastingen - Vermenging met legaal inkomen - Voorwerp van het witwasmisdrijf - Breukdeel van het vermengde vermogen - Beoordeling

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Witwassen - Vermogensvoordeel uit het misdrijf verkregen - Ontduiking van inkomstenbelastingen - Vermenging met legaal inkomen - Voorwerp van het witwasmisdrijf - Breukdeel van het vermengde vermogen - Beoordeling

L'avantage patrimonial issu de l'infraction de fraude en matière d'impôts sur les revenus n'est autre que le montant de l'impôt éludé, ce montant pouvant constituer l'objet d'une infraction de blanchiment même s'il y a eu confusion avec le revenu légal; si l'acte de blanchiment poursuivi concerne la fraction d'un montant pour lequel s'est opérée une telle confusion, il appartient au juge, qui statue souverainement sur cette question, de déterminer, après avoir apprécié l'ensemble des éléments de fait qui lui ont été soumis, quelle part de cette fraction correspond à l'impôt éludé et constitue donc un avantage patrimonial illégal et quelle part se rapporte au solde du revenu imposable excédant l'impôt dû et ne constitue donc pas un avantage patrimonial illégal, ces parts ne devant pas nécessairement correspondre au pourcentage que représente l'impôt total éludé par rapport au revenu total sur lequel cet impôt est dû, sans toutefois pouvoir excéder le montant de l'impôt total éludé.

TAXES ASSIMILEES AUX IMPOTS SUR LES REVENUS - Fraude en matière d'impôts sur les revenus - Avantage patrimonial issu de l'infraction - Blanchiment - Confusion avec le revenu légal - Objet de l'infraction de blanchiment - Fraction du patrimoine pour lequel s'est opérée ladite confusion - Appréciation

RECEL - Blanchiment - Avantage patrimonial issu de l'infraction - Fraude en matière d'impôts sur les revenus - Confusion avec le revenu légal - Objet de l'infraction de blanchiment - Fraction du patrimoine pour lequel s'est opérée ladite confusion - Appréciation

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Blanchiment - Avantage patrimonial issu de l'infraction - Fraude en matière d'impôts sur les revenus - Confusion avec le revenu légal - Objet de l'infraction de blanchiment - Fraction du patrimoine pour lequel s'est opérée ladite confusion - Appréciation

In de regel moet de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van elk van de drie criteria, gehanteerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, en nagaan of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, (iii) er voor het niet-kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen; dit sluit evenwel niet uit dat één of twee van die criteria van dermate overwegend belang kunnen zijn dat dit volstaat om uit te maken of het strafproces in zijn geheel beschouwd al dan niet eerlijk verloopt; de rechter moet bovendien steeds de concrete omstandigheden vermelden waarop hij zijn beslissing steunt (1). (1) Zie Cass. 23 maart 2021, AR P.20.1125.N, AC 2021, nr. 213, www.juportal.be; Cass. 15 december 2020, AR P.20.0946.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 15 september 2020, AR P.20.0137.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

En règle, le juge est tenu d'apprécier l'incidence, sur le caractère équitable du procès de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au cours de l'information judiciaire à la lumière de chacune des trois critères appliqués par la Cour européenne des Droits de l'homme, à savoir (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, notamment des garanties procédurales solides, à moins qu'un seul ou deux de ces critères soient décisif au point de permettre à lui ou eux seuls d'établir si la procédure pénale, dans son ensemble, s'est déroulée ou non de manière équitable; de plus, le juge doit toujours faire mention des circonstances concrètes sur lesquelles se fonde sa décision (1). (1) Voir Cass. 23 mars 2021, RG P.20.1125.N, Pas. 2021, n° 213, www.juportal.be; Cass. 15 décembre 2020, RG P.20.0946.N, inédit; Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0137.N, inédit; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73 avec concl. de M. Mortier, alors avocat général publiées à leur date dans AC; Conv. D.H. 14 juin 2016, Riahi c. Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence

een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Niet elke getuige die een belastende verklaring tegen de beklaagde heeft afgelegd moet ter rechtszitting worden gehoord maar dit is enkel vereist wanneer die verklaring doorslaggevend is voor het resultaat van de zaak; of dat het geval is, moet worden bepaald aan de hand van het belang dat de rechter aan de belastende verklaring hecht binnen het geheel van de redenen waarop zijn beslissing over de schuldigverklaring steunt, maar het enkele feit dat in die redenen wordt verwezen naar die verklaring volstaat niet om ze als doorslaggevend te aanzien, wanneer blijkt dat andere doorslaggevende bewijselementen aan de beslissing ten grondslag liggen.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Doorslaggevend element waarop de schuldigverklaring steunt

d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Chaque témoin ayant fait une déclaration à charge d'un prévenu ne doit pas nécessairement être entendu à l'audience, cette audition étant uniquement requise si la déclaration est déterminante pour le résultat de la cause; pour établir si tel est le cas, il y a lieu de déterminer l'importance que le juge accorde à la déclaration incriminante parmi l'ensemble des motifs sur lesquels il appuie sa décision de condamnation, et la seule référence faite à cette déclaration dans les motifs ne suffit pas à considérer celle-ci comme déterminante lorsqu'il apparaît que la décision se fonde sur d'autres éléments de preuve décisifs.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Élément déterminant sur lequel repose la déclaration de culpabilité

De naleving van de voorwaarden bepaald in artikel 63, § 1, Wegverkeerswet onder dewelke een bloedproef kan worden opgelegd, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid, en de niet-naleving van de voorwaarden tast niet noodzakelijk de betrouwbaarheid aan van de analyse van een in strijd met de voorwaarden afgenomen bloedproef en het gebruik van die analyse impliceert niet noodzakelijk een miskenning van het recht op een eerlijk proces; het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of de niet-naleving van de in artikel 63 Wegverkeerswet bepaalde voorwaarden de betrouwbaarheid van het onrechtmatig verkregen bewijs daadwerkelijk aantast dan wel of het gebruik ervan het recht op een eerlijk proces miskent en het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Ademanalyse - Bloedproef - Toepassing van de criteria inzake de uitsluiting van onregelmatig verkregen bewijs - Betrouwbaarheid van het bewijs - Beoordeling

- Art. 63 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

BLOEDPROEF - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Bewijsvoering - Toepassing van de criteria inzake de uitsluiting van onregelmatig verkregen bewijs - Betrouwbaarheid van het bewijs - Beoordeling

- Art. 63 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Alcoholintoxicatie - Bloedproef - Toepassing van de criteria inzake de uitsluiting van onregelmatig verkregen bewijs - Betrouwbaarheid van het bewijs - Beoordeling - Toezicht door het Hof

- Art. 63 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 63 - Alcoholintoxicatie - Bloedproef - Toepassing van de criteria inzake de uitsluiting van onregelmatig verkregen bewijs - Betrouwbaarheid van het bewijs - Beoordeling

- Art. 63 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le respect des conditions auxquelles un prélèvement sanguin peut être imposé, fixées par l'article 63, § 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, n'est pas prescrit à peine de nullité, la fiabilité de l'analyse d'un prélèvement sanguin réalisé sans respecter lesdites conditions ne s'en trouve pas nécessairement compromise et l'utilisation de cette analyse n'implique pas nécessairement une violation du droit à un procès équitable; il appartient au juge d'apprécier souverainement si le non-respect des conditions précisées à l'article 63, de la loi du 16 mars 1968 entache effectivement la fiabilité de la preuve obtenue de manière irrégulière ou si l'utilisation de celle-ci méconnaît le droit à un procès équitable, et la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Analyse de l'haleine - Prélèvement sanguin - Application des critères en matière d'exclusion de la preuve obtenue irrégulièrement. - Fiabilité de la preuve - Appréciation

- Art. 63 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PRELEVEMENT SANGUIN - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Administration de la preuve - Application des critères en matière d'exclusion de la preuve obtenue irrégulièrement. - Fiabilité de la preuve - Appréciation

- Art. 63 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Roulage - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Imprégnation alcoolique - Prélèvement sanguin - Application des critères en matière d'exclusion de la preuve obtenue irrégulièrement. - Fiabilité de la preuve - Appréciation - Contrôle exercé par la Cour

- Art. 63 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 63 - Imprégnation alcoolique - Prélèvement sanguin - Application des critères en matière d'exclusion de la preuve obtenue irrégulièrement. - Fiabilité de la preuve - Appréciation

- Art. 63 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Krachtens artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering is een onregelmatig verkregen bewijs slechts nietig en dient het bijgevolg te worden uitgesloten indien de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, of het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces; die bepaling maakt geen onderscheid naargelang het bewijs vrij wordt geleverd dan wel bijzonder bij wet is geregeld (1) en derhalve dient ook de miskenning van een voorschrift van het wettelijk geregelde bewijs inzake alcoholintoxicatie aan de voormelde criteria te worden getoetst om al dan niet tot de uitsluiting van het onregelmatig verkregen bewijs te besluiten. (1) Cass. 14 mei 2014, AR P.14.0186.F, AC 2014, nr. 345, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Ademanalyse - Bloedproef - Bijzonder bij wet geregeld bewijs - Miskenning van het wettelijk geregelde bewijs inzake alcoholintoxicatie - Onregelmatig verkregen bewijs - Uitsluiting - Criteria - Toepassing

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

BLOEDPROEF - Rijden in staat van alcoholintoxicatie - Bewijsvoering - Bijzonder bij wet geregeld bewijs - Miskenning van het wettelijk geregelde bewijs inzake alcoholintoxicatie - Onregelmatig verkregen bewijs - Uitsluiting - Criteria - Toepassing

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 63 - Alcoholintoxicatie - Bloedproef - Bijzonder bij wet geregeld bewijs - Miskenning van het wettelijk geregelde bewijs inzake alcoholintoxicatie - Onregelmatig verkregen bewijs - Uitsluiting - Criteria - Toepassing

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 32 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, un élément de preuve obtenu irrégulièrement n'est nul et ne doit par conséquent être exclu que si le respect des formalités concernées est prescrit à peine de nullité, ou l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve, ou l'usage de la preuve est contraire au droit à un procès équitable; cette disposition n'opère pas de distinction selon que la preuve a été apportée librement ou fait l'objet de dispositions légales spécifiques (1) ; la méconnaissance d'une prescription légale en matière de preuve de l'imprégnation alcoolique doit, par conséquent, également être appréciée à l'aune des critères précités pour décider ou non d'exclure la preuve obtenue irrégulièrement. (1) Cass. 14 mai 2014, RG P.14.0186.F, Pas. 2014, n° 345, avec concl. de D. Vandermeersch, avocat général.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Analyse de l'haleine - Prélèvement sanguin - Preuve faisant l'objet de dispositions légales spécifiques - Méconnaissance d'une prescription légale en matière de preuve de l'imprégnation alcoolique - Preuve obtenue irrégulièrement - Exclusion - Critères - Application

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRELEVEMENT SANGUIN - Conduite en état d'imprégnation alcoolique - Administration de la preuve - Preuve faisant l'objet de dispositions légales spécifiques - Méconnaissance d'une prescription légale en matière de preuve de l'imprégnation alcoolique - Preuve obtenue irrégulièrement - Exclusion - Critères - Application

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 63 - Imprégnation alcoolique - Prélèvement sanguin - Preuve faisant l'objet de dispositions légales spécifiques - Méconnaissance d'une prescription légale en matière de preuve de l'imprégnation alcoolique - Preuve obtenue irrégulièrement - Exclusion - Critères - Application

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

De vernietiging door het Hof, dat het rechtsgebied regelt, van de beschikking tot verwijzing van de raadkamer, maakt de afzonderlijke beschikking tot handhaving van de voorlopige hechtenis van de verdachte, die diezelfde dag door de voormelde raadkamer is gewezen, doelloos (1). (1) In deze zaak had de raadkamer de beklaagde op 14 januari 2020 in vrijheid gesteld onder voorwaarden, maar na hoger beroep van het OM werd bij arrest van de KI te Gent van 28 januari 2020 de hechtenis vooralsnog gehandhaafd voor een termijn van twee maanden. Op het ogenblik van de beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank te Brugge van 28 februari 2020, heeft de raadkamer bij afzonderlijke beschikking van dezelfde datum de hechtenis gehandhaafd. Door de vernietiging evenwel ingevolge de regeling van rechtsgebied van de beschikking tot verwijzing, heeft de afzonderlijke beschikking tot handhaving van dezelfde datum geen bestaansreden meer. Wat de verdere voorlopige hechtenis betreft is het de titel die gold op het ogenblik van de regeling van de rechtspleging, waarvan de gevolgen sedertdien als het ware werden opgeschort, die vanaf de dag van de vernietiging van de beschikking ingevolge de regeling van het rechtsgebied opnieuw van kracht wordt, in casu dus het arrest van de KI Gent van 28 januari 2020. Zie Cass. 16 juni 1999, AR P.99.0694.F, AC 1999, nr. 368. en R. DECLERCQ, "Regeling van rechtsgebied", Comm. Straf., nr. 55, p. 23. AW.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Raadkamer - Beschikking tot verwijzing - Afzonderlijke beschikking tot handhaving - Regeling van rechtsgebied - Vernietiging van de beschikking tot verwijzing

- Art. 26, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'annulation de l'ordonnance de renvoi de la chambre du conseil par la Cour, réglant de juges, rend sans objet l'ordonnance séparée maintenant la détention préventive du suspect, rendue ce même jour par la chambre du conseil précitée (1). (1) Dans cette affaire, la chambre du conseil avait, le 14 janvier 2020, libéré le prévenu sous conditions, mais ensuite de l'appel du ministère public, la chambre des mises en accusation de Gand a, par un arrêt du 28 janvier 2020, décidé du maintien de la détention pour une période de deux mois. Le 28 février 2020, date à laquelle l'ordonnance a été renvoyée devant le tribunal correctionnel de Bruges, la chambre du conseil a décidé du maintien de la détention par une ordonnance séparée rendue ce même jour. Toutefois, l'annulation ensuite du règlement de juges de l'ordonnance de renvoi rend sans objet l'ordonnance séparée maintenant la détention, rendue à la même date. S'agissant de la détention provisoire supplémentaire, il s'agit du titre qui valait au moment du règlement de la procédure, dont les conséquences ont, depuis lors, pour ainsi dire été suspendues et qui est rétabli depuis la date de l'annulation de l'ordonnance ensuite du règlement de la procédure. Il s'agit donc en l'espèce de l'arrêt rendu le 28 janvier 2020 par la chambre des mises en accusation de Gand. Voir Cass. 16 juin 1999, RG P.99.0694.F, Pas. 1999, n° 368. et R. DECLERCQ, «Regeling van rechtsgebied», Comm. Straf., n° 55, p. 23. AW

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Chambre du conseil - Ordonnance de renvoi - Ordonnance séparée maintenant la détention - Règlement de juges - Mise à néant de l'ordonnance de renvoi

- Art. 26, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer de raadkamer, met aanneming van verzachtende omstandigheden, een verdachte naar de correctionele rechtbank heeft verwezen voor een correctionaliseerbare misdaad en het vonnisgerecht in beroep de herkwalificatie in een niet correctionaliseerbare misdaad bevestigt en zich derhalve onbevoegd verklaart om van de zaak kennis te nemen, regelt het Hof het rechtsgebied door de beschikking van de raadkamer te vernietigen en de zaak te verwijzen naar de kamer van inbeschuldigingstelling (1). (1) Het Hof verwijst hier de zaak, na regeling van rechtsgebied en vernietiging van de beschikking tot verwijzing naar de correctionele rechtbank, naar de kamer van inbeschuldigingstelling. Er bestaat soms discussie over het feit of de verwijzing dient te gebeuren naar de raadkamer of naar de KI, maar wanneer het gaat om een niet-correctionaliseerbare misdaad wordt doorgaans verwezen naar de kamer van inbeschuldigingstelling omdat de omweg langs de raadkamer nutteloos is. Zie R. DECLERCQ, "Regeling van rechtsgebied", Comm. Straf., nrs. 45-46, pp. 20-21.

REGELING VAN RECHTSGEBIED - Strafzaken - Tussen onderzoeksgerecht en vonnisgerecht - Aard van het misdrijf - Verwijzing door het onderzoeksgerecht wegens een correctionaliseerbare misdaad - Herkwalificatie door het vonnisgerecht in een niet correctionaliseerbare misdaad - Bevestiging door het appelgerecht - Arrest van onbevoegdverklaring
- Art. 526 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la chambre du conseil a, par admission de circonstances atténuantes, renvoyé un suspect devant le tribunal correctionnel du chef d'un crime correctionnalisable et que la juridiction de jugement confirme la requalification en crime non correctionnalisable en appel et se déclare, en conséquence, incompétente pour connaître de l'affaire, la Cour, réglant de juges, annule l'ordonnance de la chambre du conseil et renvoie l'affaire devant la chambre des mises en accusation (1). (1) La Cour renvoie ici la cause, ensuite du règlement de juges et de l'annulation de l'ordonnance de renvoi devant le tribunal correctionnel, devant la chambre des mises en accusation. La question de savoir s'il faut renvoyer la cause devant la chambre du conseil ou devant la chambre des mises en accusation prête parfois à discussion, mais lorsqu'il s'agit d'un crime non correctionnalisable, la cause est en principe renvoyée devant la chambre des mises en accusation, le passage devant la chambre du conseil étant inutile. Voir R. DECLERCQ, «Regeling van rechtsgebied», Comm. Straf., n° 45-46, pp. 20-21.

REGLEMENT DE JUGES - Matière répressive - Entre juridictions d'instruction et juridictions de jugement - Nature de l'infraction - Renvoi par la juridiction d'instruction du chef d'un crime correctionnalisable - Requalification en un crime non correctionnalisable par la juridiction de jugement - Confirmation par le juge d'appel - Arrêt d'incompétence
- Art. 526 Code d'Instruction criminelle

De rechtstoestand van een bestuurder die zich enkel bevindt in een staat van herhaling als bedoeld door artikel 36 Wegverkeerswet is niet dezelfde als die van een bestuurder die zich niet enkel bevindt in een dergelijke staat van herhaling, maar bovendien ook voldoet aan de grondvoorwaarde opdat hem een alcoholslot moet worden opgelegd ingevolge artikel 37/1, § 1, derde lid, Wegverkeerswet; de rechtstoestand van een bestuurder die zich bevindt in de staat als bedoeld door artikel 38, § 6, Wegverkeerswet is niet dezelfde als die van een bestuurder die zich bevindt in een staat als bedoeld door artikel 36 Wegverkeerswet én artikel 37/1, § 1, derde lid, Wegverkeerswet; de toepassingsvoorwaarden voor die toestanden en de gevolgen ervan zijn immers verschillend (1). (1) Wetsontwerp van 22 december 2017 ter verbetering van de verkeersveiligheid, Parl. St. Kamer 54-2868/001, p.7; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 31-36.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Beveiligingsmaatregel van het alcoholslot - Herhaling - Verschil met het verval van het recht tot sturen met herstelexamens

- Artt. 36, 37/1, § 1, derde lid, en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 36 - Staat van herhaling - Strafverzwaring - Verschil met de beveiligingsmaatregel van het alcoholslot

- Artt. 36, 37/1, § 1, derde lid, en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Verval van het recht tot sturen - Herstelexamens - Verschil met de beveiligingsmaatregel van het alcoholslot

- Artt. 36, 37/1, § 1, derde lid, en 38, § 6 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La situation juridique d'un conducteur qui se trouve uniquement en état de récidive telle que visée à l'article 36 de la loi sur la circulation routière n'est pas la même que celle d'un conducteur qui, non seulement, se trouve dans un tel état de récidive, mais répond aussi à la condition fondamentale justifiant que lui soit imposé un éthylotest antidémarrage en vertu de l'article 37/1, § 1er, alinéa 3, de la loi du 16 mars 1968; la situation juridique d'un conducteur qui se trouve dans celle visée à l'article 38, § 6, de la loi du 16 mars 1968 n'est pas la même que celle d'un conducteur qui se trouve dans la situation visée aux articles 36 et 37/1, § 1er, alinéa 3, de la loi du 16 mars 1968; en effet, les conditions d'application de ces situations et leurs conséquences sont différentes (1). (1) Projet de loi du 22 décembre 2017 relatif à l'amélioration de la sécurité routière, Doc. parl. Ch. 54-2868/001, p.7 ; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 31-36.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Mesure de sûreté de l'éthylotest antidémarrage - Récidive - Distinction avec la déchéance du droit de conduire assortie à la réussite d'examens en vue de la réintégration dans ce droit

- art. 36, 37/1, § 1, al. 3, et 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 36 - Etat de récidive - Aggravation de la peine - Distinction avec la mesure de sûreté de l'éthylotest antidémarrage

- art. 36, 37/1, § 1, al. 3, et 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Déchéance du droit de conduire - Examens en vue de la réintégration - Distinction avec la mesure de sûreté de l'éthylotest antidémarrage

- art. 36, 37/1, § 1, al. 3, et 38, § 6 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit de wetsgeschiedenis van de artikelen 10 en 26 Wet Verkeersveiligheid van 6 maart 2018 volgt dat volgens de wil van de wetgever artikel 37/1, § 1, derde lid, Wegverkeerswet slechts kan worden toegepast indien zowel de feiten voorwerp van de nieuwe vervolging als de feiten die aanleiding hebben gegeven tot een vonnis dat de grondslag vormt voor de herhaling als bedoeld door artikel 36 Wegverkeerswet werden gepleegd na 30 juni 2018; de wetgever verwees voor die keuze naar de vereiste van rechtszekerheid en de tijd die nodig is voor de omkaderingsinstelling, de dienstencentra en de magistratuur om zich voor te bereiden op deze ingrijpende wijziging van de alcoholslotwetgeving (1). (1) C. DE ROY, "De wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders", RW 2018-19, 128.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Verplicht opleggen van een alcoholslot wegens recidive van bepaalde overtredingen - Eerdere verkeersovertreding begaan vóór de inwerkingtreding van artikel 26 Wet van 6 maart 2018

- Art. 37/1, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il résulte des travaux parlementaires concernant les articles 10 et 26 de la loi du 6 mars 2018 relative à l'amélioration de la sécurité routière que, selon la volonté du législateur, l'article 37/1, § 1er, alinéa 3, de la loi sur la circulation routière ne peut être appliqué que lorsque tant les faits faisant l'objet des nouvelles poursuites que les faits ayant donné lieu à un jugement qui constitue le fondement de la récidive visée à l'article 36 de la loi du 16 mars 1968 ont été commis après le 30 juin 2018; le législateur fait référence pour ce choix à l'exigence de sécurité juridique et au délai nécessaire aux organismes d'encadrement, aux centres de service et à la magistrature pour se préparer à ce changement majeur de la législation en matière d'éthylotest antidémarrage (1). (1) C. DE ROY, « De wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders », R.W. 2018-19, 128.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Obligation d'imposer un éthylotest antidémarrage en cas de récidive de certaines infractions - Infraction antérieure en matière de roulage commise avant l'entrée en vigueur de l'article 26 de la loi du 6 mars 2018

- art. 37/1, § 1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0026.F

10 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210310.2F.4](#)

AC nr. ...

Noch de artikelen 87, § 1, en 322 Strafwetboek, noch enige andere bepaling vereisen dat de stukken van de rechtspleging, naar aanleiding van de vervanging van een verhinderde rechter door een plaatsvervangende rechter, vermelden dat de andere rechters niet beschikbaar zijn of nog dat de bezetting van het gerecht niet volstaat (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 175.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Correctionele rechtbank - Samenstelling van de zetel - Verhinderde rechter - Vervanging door een plaatsvervangende rechter - Vormvereiste

- Artt. 87, § 1, en 322 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Correctionele rechtbank - Samenstelling van de zetel - Verhinderde rechter - Vervanging door een plaatsvervangende rechter - Vormvereiste

Ni les articles 87, § 1er, et 322 du Code judiciaire ni aucune autre disposition ne requièrent que les pièces de la procédure mentionnent, à l'occasion du remplacement d'un juge empêché par un juge suppléant, que les autres juges sont indisponibles ou encore que l'effectif de la juridiction est insuffisant (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Tribunal correctionnel - Composition du siège - Juge empêché - Remplacement par un juge suppléant - Condition de forme

- Art. 87, § 1er, et 322 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Tribunal correctionnel - Composition du siège - Juge empêché - Remplacement par un juge suppléant - Condition de forme

P.21.0027.N

26 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.10](#)

AC nr. ...

De toetsing van de door de veroordeelde gedane inspanningen om de burgerlijke partijen te vergoeden overeenkomstig artikel 47, § 2, 4°, Wet Strafvuivering moet niet louter gebeuren aan de vermogenstoestand van de veroordeelde, maar wel aan de vermogenssituatie zoals die door zijn toedoen is gewijzigd sinds het plegen van de feiten waarvoor hij is veroordeeld; bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie moet de strafvuitvoeringsrechtbank die de tegenaanwijzing van de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partijen te vergoeden overeenkomstig artikel 47, § 2, 4°, Wet Strafvuivering in aanmerking neemt, niet uitdrukkelijk vaststellen dat rekening is gehouden met de vermogenssituatie van de veroordeelde zoals die door zijn toedoen is gewijzigd sinds het plegen van de feiten waarvoor hij is veroordeeld.

Les efforts consentis par la personne condamnée pour indemniser les parties civiles, conformément à l'article 47, § 2, 4°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, doivent être appréciés non seulement au regard de la situation patrimoniale de la personne condamnée, mais aussi de sa situation patrimoniale telle qu'elle s'est modifiée de son propre fait depuis la commission des infractions pour lesquelles elle a été condamnée; à défaut de conclusions en ce sens, le tribunal de l'application des peines qui prend en considération l'existence d'une contre-indication relative à l'insuffisance des efforts consentis par la personne condamnée pour indemniser les parties civiles, conformément à l'article 47, § 2, 4°, de la loi du 17 mai 2006, n'est pas tenu de constater expressément qu'il a été tenu compte de la situation patrimoniale de la personne condamnée telle qu'elle s'est modifiée de son propre fait depuis la commission des infractions pour lesquelles elle a été condamnée.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuivering - Strafvuiveringsmodaliteiten - Tegenindicaties - Gedane inspanningen om de burgerlijke partij te vergoeden - Toetsing aan de vermogenssituatie van de veroordeelde - Motivering

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Exécution des peines - Modalités d'exécution de la peine - Contre-indications - Efforts consentis pour indemniser la partie civile - Appréciation au regard de la situation patrimoniale de la personne condamnée - Motivation

STRAFUITVOERING - Strafvuiveringsmodaliteiten - Tegenindicaties - Gedane inspanningen om de burgerlijke partij te vergoeden - Toetsing aan de vermogenssituatie van de veroordeelde - Motivering

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution de la peine - Contre-indications - Efforts consentis pour indemniser la partie civile - Appréciation au regard de la situation patrimoniale de la personne condamnée - Motivation

Geen enkele bepaling belet de strafuitvoeringsrechtbank bij de beoordeling van een strafuitvoeringsmodaliteit vast te stellen dat de veroordeelde naast een vrijheidsstraf ook tot de bijkomende straf van de terbeschikkingstelling is veroordeeld en dat de strafuitvoeringsrechtbank over de uitvoering ervan zal moeten beslissen; dat de uitvoeringsfase van de terbeschikkingstelling een aanvang neemt met een advies van de directeur of van het openbaar ministerie doet daaraan geen afbreuk; uit de voormelde vaststelling kan geen blijk van vooringenomenheid worden afgeleid.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie - Strafwitvoeringsrechtbank - Beoordeling van een strafuitvoeringsmodaliteit - Vaststelling van veroordeling tot de bijkomende straf van de terbeschikkingstelling - Geen blijk van vooringenomenheid

STRAFWITVOERING - Strafwitvoeringsmodaliteiten - Beoordeling door de strafuitvoeringsrechtbank - Vaststelling van veroordeling tot de bijkomende straf van de terbeschikkingstelling

STRAFWITVOERING - Strafwitvoeringsrechtbank - Beoordeling van een strafuitvoeringsmodaliteit - Onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie - Vaststelling van veroordeling tot de bijkomende straf van de terbeschikkingstelling - Geen blijk van vooringenomenheid

Aucune disposition n'empêche le tribunal de l'application des peines, lors de l'appréciation portant sur une modalité d'exécution de la peine, de constater que la personne condamnée à une peine privative de liberté a également été condamnée à une peine complémentaire de mise à disposition et que le tribunal de l'application des peines devra statuer sur l'exécution de celle-ci; le fait que la phase d'exécution de la mise à disposition prenne cours par un avis du directeur ou du ministère public est sans incidence à cet égard; aucune apparence de parti pris ne peut être déduite de la constatation précitée.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à une instance judiciaire indépendante et impartiale - Tribunal de l'application des peines - Appréciation portant sur une modalité d'exécution de la peine - Constatation portant sur l'existence d'une condamnation à une peine complémentaire de mise à disposition - Pas d'apparence de parti pris]

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution de la peine - Appréciation par le tribunal de l'application des peines - Constatation portant sur l'existence d'une condamnation à une peine complémentaire de mise à disposition

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Appréciation portant sur une modalité d'exécution de la peine - Instance judiciaire indépendante et impartiale - Constatation portant sur l'existence d'une condamnation à une peine complémentaire de mise à disposition - Pas d'apparence de parti pris

P.21.0028.F

9 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.4](#)

AC nr. ...

° De rechter overschrijdt zijn rechtsmacht wanneer hij uitspraak doet over een geschilpunt dat niet bij hem aanhangig is gemaakt omdat hierover al in dezelfde zaak en tussen dezelfde partijen definitief uitspraak is gedaan (1). (1) Cass. 26 juni 1992, AR 7861, AC 1992, nr. 571.

MACHTSOVERSCHRIJDING - Organisatie - Begrip - Voorwerp van het misdrijf
- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek

Commet un excès de pouvoir le juge qui statue sur une question litigieuse dont il n'est pas saisi dès lors qu'elle a été définitivement jugée dans la même cause et entre les mêmes parties (1). (1) Cass. 26 juin 1992, RG 7861, Pas. 1992, n° 571.

EXCES DE POUVOIR - Organisation - Notion - Objet de l'infraction
- Art. 19 Code judiciaire

Wanneer het appelgerecht uitspraak doet over een geschilpunt dat is beslecht door een vonnis waartegen geen hoger beroep is ingesteld, miskent het de grenzen van de aanhangig gemaakte zaak en begaat het, bijgevolg, een rechtsmachtoverschrijding.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen)

Lorsqu'elle statue sur une question litigieuse tranchée par un jugement non frappé d'appel, la juridiction d'appel méconnaît sa saisine et, partant, commet un excès de pouvoir.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets.

inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Uitspraak over de burgerlijke rechtsvordering - Door de eerste rechter beslecht geschilpunt - Vonnis waartegen op dit punt geen hoger beroep is ingesteld

- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek

MACHTSOVERSCHRIJDING - Door de eerste rechter beslecht geschilpunt - Vonnis waartegen op dit punt geen hoger beroep is ingesteld

- Art. 19 Gerechtelijk Wetboek

compétence du juge - Jugement de l'action civile - Question litigieuse tranchée par le premier juge - Jugement non frappé d'appel sur ce point

- Art. 19 Code judiciaire

EXCES DE POUVOIR - Question litigieuse tranchée par le premier juge - Jugement non frappé d'appel sur ce point

- Art. 19 Code judiciaire

Op het enkele hoger beroep van de beklaagde tegen een vonnis dat zijn aandeel bepaalt in de aansprakelijkheid voor de geleden schade van de burgerlijke partij kan dit aandeel niet door de appelrechter worden verzwaaard (1). (1) Zie Cass. 3 maart 2009, AR P.08.1842.N, AC 2009, nr. 168.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Medeaansprakelijkheid van getroffene - Vonnis dat het aandeel van de beklaagde in de aansprakelijkheid voor de door de burgerlijke partij geleden schade bepaalt - Enkel hoger beroep van de beklaagde - Verzwaring van het aandeel van de beklaagde in de aansprakelijkheid - Wettigheid

- Artt. 199 en 202 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Relatieve werking - Burgerlijke rechtsvordering - Vonnis dat het aandeel van de beklaagde in de aansprakelijkheid voor de door de burgerlijke partij geleden schade bepaalt - Enkel hoger beroep van de beklaagde - Verzwaring van het aandeel van de beklaagde in de aansprakelijkheid - Wettigheid

- Artt. 199 en 202 Wetboek van Strafvordering

Sur le seul appel du prévenu contre un jugement déterminant sa part de responsabilité dans le dommage subi par la partie civile, le juge d'appel ne peut aggraver cette part (1). (1) Voir Cass. 3 mars 2009, RG P.08.1842.N, Pas. 2009, n° 168.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Victime coresponsable - Jugement déterminant la part de responsabilité du prévenu dans le dommage subi par la partie civile - Appel du prévenu seul - Aggravation de la part de responsabilité du prévenu - Légalité

- Art. 199 et 202 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Effet relatif - Action civile - Jugement déterminant la part de responsabilité du prévenu dans le dommage subi par la partie civile - Appel du prévenu seul - Aggravation de la part de responsabilité du prévenu - Légalité

- Art. 199 et 202 Code d'Instruction criminelle

Artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek, is niet enkel gericht op de onderschepping van een niet voor het publiek toegankelijke communicatie; het bestraft ook de kennisneming ervan; die kan als opzettelijk worden gekwalificeerd wanneer een journalist, na te hebben begrepen dat de beluisterde conversatie niet voor het publiek bestemd was, niet heeft opgehangen maar, integendeel, naar de wederzijdse verklaringen heeft geluisterd en hiervan nota heeft genomen, waarbij dit alles heeft gediend om een artikel te schrijven dat de volgende dag in zijn dagblad is verschenen; de bekendmaking van het onwettig beluisterde privégesprek vormt het in het tweede lid van dat artikel bedoelde strafbare feit (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 312.

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Niet voor het publiek toegankelijke communicatie - Opzettelijke kennisneming - In artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek, bedoeld misdrijf - Begrip - Bekendmaking via een persartikel

- Art. 314bis Strafwetboek

Het drukpersmisdrijf impliceert de uitdrukking van een strafbare gedachte of opinie in een gedrukt of digitaal geschrift dat in het openbaar werd verspreid (1); de rechter die aldus vaststelt dat het vertrouwelijk gesprek dat als gevolg van een onwettige opname werd gepubliceerd, bestaat in een bemiddeling tussen een veroordeelde en een van zijn slachtoffers in het kader van artikel 3ter Voorafgaande Titel van Wetboek van Strafvordering en aan de beluisterde, opgenomen en gepubliceerde verklaringen slechts een inhoud toekent die vrij is van elk strafbaar karakter, kan beslissen dat het relaas van het onderhoud in een persartikel, door de publicatie van passages uit dat gesprek, niet het misdrijf vormt dat krachtens artikel 150 Grondwet moet worden berecht door een jury (2). (1) Zie Cass. 7 oktober 2020, AR P.19.0644.F, AC 2020, nr. 613, met concl. van advocaat-generaal DE KOSTER op datum in Pas. (2) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 312.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 150 - Drukpersmisdrijf - Begrip - Onwettige opname van een vertrouwelijk gesprek - Bekendmaking - Misdrijf dat geen drukpersmisdrijf vormt

- Art. 314bis Strafwetboek

3/11/2025

L'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal ne vise pas seulement l'interception d'une communication non accessibles au public; il en incrimine aussi la prise de connaissance; celle-ci peut être qualifiée d'intentionnelle lorsque, après avoir compris que la conversation écoutée n'était pas destinée au public, un journaliste, au lieu de raccrocher son téléphone, a écouté les propos échangés, tout en prenant des notes, le tout ayant servi à rédiger un article paru dans son journal le lendemain; la divulgation de l'entretien privé écouté illégalement constitue l'infraction visée au deuxième paragraphe de cet article (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Communication non accessible au public - Prise de connaissance intentionnelle - Infraction visée à l'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal - Notion - Divulgation via un article de presse

- Art. 314bis Code pénal

Le délit de presse implique l'expression d'une pensée ou d'une opinion délictueuse dans un écrit imprimé ou numérique qui a été diffusé dans le public (1); ainsi, le juge qui constate qu'un entretien confidentiel, publié à la faveur de sa captation illégale, est une médiation intervenue entre une personne condamnée et une de ses victimes dans le cadre de l'article 3ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale, et n'attribue aux propos écoutés, notés et publiés qu'un contenu exclusif de tout caractère délictueux, peut décider que la relation de cet entretien par extraits dans un article de presse ne constitue pas le délit que l'article 150 de la Constitution réserve au jury (2). (1) Voir Cass. 7 octobre 2020, RG P.19.0644.F, Pas. 2020, n° 613, avec concl. de M. DE KOSTER, avocat général. (2) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 150 - Délit de presse - Notion - Captation illégale d'un entretien confidentiel - Publication - Infraction ne constituant pas un délit de presse

- Art. 314bis Code pénal

P. 482/1035

- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Drukpersmisdrijf - Begrip - Onwettige opname van een vertrouwelijk gesprek - Bekendmaking - Misdrijf dat geen drukpersmisdrijf vormt*
- Art. 314bis Strafwetboek
- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Drukpersmisdrijf - Begrip - Onwettige opname van een vertrouwelijk gesprek - Bekendmaking - Misdrijf dat geen drukpersmisdrijf vormt*
- Art. 314bis Strafwetboek
- Art. 150 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 3bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- PRESSE - Délit de presse - Notion - Captation illégale d'un entretien confidentiel - Publication - Infraction ne constituant pas un délit de presse*
- Art. 314bis Code pénal
- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Délit de presse - Notion - Captation illégale d'un entretien confidentiel - Publication - Infraction ne constituant pas un délit de presse*
- Art. 314bis Code pénal
- Art. 150 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 3bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het handmatig noteren van de verklaringen van een onrechtmatig beluisterd gesprek om hieruit passages te publiceren die worden voorgesteld als de precieze, dan wel gedeeltelijke transcriptie van wat werd gehoord, kan een door artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek verboden opname vormen; die opname is immers tot stand gekomen met behulp van het in die bepaling bedoelde enig toestel wanneer de dader voor het noteren gebruikmaakt van een telefoongesprek dat hij via zijn vaste telefoon heeft ontvangen en hem slechts zonder medeweten en zonder toestemming van de afzender heeft bereikt; uit de omstandigheid dat de telefoon van een derde het toestel vormt dat hem heeft toegelaten kennis te nemen van een vertrouwelijk gesprek en er passages van te noteren om die te publiceren, kan niet worden afgeleid dat die derde, op het ogenblik dat hij de telefoon opnam, de hoedanigheid heeft verkregen van deelnemer aan het gesprek dat hij toevallig heeft opgevangen (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 312.

COMMUNICATIE TELECOMMUNICATIE - Zonder medeweten en zonder toestemming van de afzender ontvangen telefoongesprek - Onwettig afluisteren - Verboden opname - Begrip - Handmatig noteren

- Art. 314bis Strafwetboek

Le fait de noter manuellement les propos d'une conversation écoutée illégalement, afin de pouvoir en publier des extraits présentés comme la retranscription exacte, fût-elle partielle, de ce qui a été entendu, peut constituer l'enregistrement prohibé par l'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal; en effet, cet enregistrement est réalisé à l'aide de l'appareil quelconque visé par cette disposition lorsque l'auteur se sert, pour la notation, d'un appel téléphonique réceptionné par son poste fixe et qui ne lui est parvenu qu'à l'insu de l'émetteur et sans son consentement; de la circonstance que le téléphone d'un tiers constitue l'appareil qui lui a permis de prendre connaissance d'un entretien confidentiel et d'en noter des extraits pour les publier, il ne se déduit pas qu'en décrochant son téléphone, ce tiers ait acquis la qualité de participant à la conversation qu'il a surprise (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNICATION TELECOMMUNICATION - Appel téléphonique réceptionné à l'insu de l'émetteur et sans son consentement - Écoute illégale - Enregistrement prohibé - Notion - Prise de notes manuelle

- Art. 314bis Code pénal

Het bedrag van de aan een handelsonderneming opgelegde geldboete kan worden verantwoord op grond van het door die onderneming nagestreefde winstoogmerk (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 312.

STRAF - Geldboete en opdecimen - Handelsonderneming - Motivering - Winstoogmerk

- Artt. 195 en 211 Wetboek van Strafvordering

Le taux de l'amende infligée à une entreprise commerciale peut être motivé en tenant compte du but de lucre poursuivi par celle-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Amende et décimes additionnels - Entreprise commerciale - Motivation - But de lucre

- Art. 195 et 211 Code d'Instruction criminelle

Wanneer, ondanks de weerklink van de strafrechtelijke procedures waarvan de litigieuze bemiddeling het sluitstuk vormde, de in het kader hiervan uitgewisselde verklaringen niet passen binnen het kader van algemeen belang, maar uitsluitend tot het privéleven behoren, de indringing in het privéleven van de deelnemers noch verantwoord noch noodzakelijk was om een van de in artikel 10.2 EVRM bedoelde rechtmatige doelen te waarborgen en die inmenging evenmin bij wet was toegestaan aangezien, integendeel, artikel 314bis Strafwetboek dit als een misdrijf omschrijft, miskent de veroordeling hiervoor van wie die verklaringen via de pers heeft bekendgemaakt niet de door de artikelen 19 en 25 Grondwet, artikel 10 EVRM en artikel 19 IVBPR gewaarborgde persvrijheid en vrijheid van meningsuiting, aangezien die vrijheden niet absoluut zijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 312.

GRONDWET - Art. 25 - Drukpersmisdrijf - In het kader van een vertrouwelijk bemiddelingsgesprek afgelegde verklaringen - Bekendmaking via de pers - Veroordeling op grond van artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek - Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

- Art. 314bis Strafwetboek

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 19 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 19 - Drukpersmisdrijf - In het kader van een vertrouwelijk bemiddelingsgesprek afgelegde verklaringen - Bekendmaking via de pers - Veroordeling op grond van artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek - Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

- Art. 314bis Strafwetboek

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Lorsque, malgré le retentissement des procédures criminelles dont une médiation litigieuse a constitué un épilogue, les propos échangés dans le cadre de celle-ci ne relèvent pas d'un débat d'intérêt général mais uniquement de la vie privée, que l'intrusion dans la vie privée de ses participants n'est ni justifiée ni nécessaire pour garantir un des buts légitimes visés à l'article 10.2 de la Convention D.H., et que cette ingérence n'est pas non plus de celles qu'une loi autorise puisqu'au contraire, l'article 314bis du Code pénal en fait un délit, la condamnation, de ce chef, de celui qui a publié ces propos par voie de presse ne méconnaît pas les libertés de la presse et d'expression garanties par les articles 19 et 25 de la Constitution, 10 de la Convention D.H. et 19 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, ces libertés n'étant pas absolues (1). (1) Voir les concl. du MP.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 25 - Délit de presse - Propos tenus dans le cadre d'une médiation confidentielle - Publication par voie de presse - Condamnation sur pied de l'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal - Liberté de presse et d'expression

- Art. 314bis Code pénal

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 19 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 19 - Délit de presse - Propos tenus dans le cadre d'une médiation confidentielle - Publication par voie de presse - Condamnation sur pied de l'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal - Liberté de presse et d'expression

- Art. 314bis Code pénal

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 19 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Drukpersmisdrijf - In het kader van een vertrouwelijk bemiddelingsgesprek afgelegde verklaringen - Bekendmaking via de pers - Veroordeling op grond van artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek - Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

- Art. 314bis Strafwetboek

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 19 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten - Artikel 19 - In het kader van een vertrouwelijk bemiddelingsgesprek afgelegde verklaringen - Bekendmaking via de pers - Veroordeling op grond van artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek - Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

- Art. 314bis Strafwetboek

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 19 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994

DRUKPERS (POLITIE OVER DE) - Drukpersmisdrijf - In het kader van een vertrouwelijk bemiddelingsgesprek afgelegde verklaringen - Bekendmaking via de pers - Veroordeling op grond van artikel 314bis, § 1, 1°, Strafwetboek - Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

- Art. 314bis Strafwetboek

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 19 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Artt. 19 en 25 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 19 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Délit de presse - Propos tenus dans le cadre d'une médiation confidentielle - Publication par voie de presse - Condamnation sur pied de l'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal - Liberté de presse et d'expression

- Art. 314bis Code pénal

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 19 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits économiques sociaux et culturels - Article 19 - Propos tenus dans le cadre d'une médiation confidentielle - Publication par voie de presse - Condamnation sur pied de l'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal - Liberté de presse et d'expression

- Art. 314bis Code pénal

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 19 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994

PRESSE - Délit de presse - Propos tenus dans le cadre d'une médiation confidentielle - Publication par voie de presse - Condamnation sur pied de l'article 314bis, § 1er, 1°, du Code pénal - Liberté de presse et d'expression

- Art. 314bis Code pénal

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 19 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 19 et 25 La Constitution coordonnée 1994

Uit de enkele omstandigheid dat een proces-verbaal dat werd opgesteld voor een verkeersovertreding niet vermeldt of het toestel dat voor die vaststelling werd gebruikt bemand of onbemand is gebruikt, volgt niet dat die onregelmatigheid, die door de wetgever niet is gesanctioneerd met nietigheid, noodzakelijk onbetrouwbaar bewijs oplevert of dat het gebruik ervan eisers recht op een eerlijk proces met inbegrip van zijn recht van verdediging noodzakelijk miskent.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Onregelmatig verkregen bewijs - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Wegverkeerswet - Artikel 62, derde lid - Vaststelling van een verkeersovertreding door een automatisch werkend toestel - Geen vermelding in het proces-verbaal van het bemand of onbemand karakter van het toestel - Draagwijdte

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 62, derde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wegverkeerswet - Artikel 62, derde lid - Vaststelling van een verkeersovertreding door een automatisch werkend toestel - Geen vermelding in het proces-verbaal van het bemand of onbemand karakter van het toestel - Draagwijdte

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 62, derde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Wegverkeerswet - Artikel 62, derde lid - Vaststelling van een verkeersovertreding door een automatisch werkend toestel - Geen vermelding in het proces-verbaal van het bemand of onbemand karakter van het toestel - Draagwijdte

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 62, derde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 62 - Artikel 62, derde lid - Vaststelling van een verkeersovertreding door een automatisch werkend toestel - Geen vermelding in het proces-verbaal van het bemand of onbemand karakter van het toestel - Draagwijdte

- Art. 62, derde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il ne résulte pas de la simple circonstance qu'un procès-verbal dressé pour une infraction en matière de roulage ne mentionne pas si l'appareil utilisé pour cette constatation fonctionnait en présence ou en l'absence d'un agent qualifié, que cette irrégularité, que le législateur ne sanctionne pas d'une nullité, entache nécessairement la fiabilité de la preuve ou que son usage méconnaît le droit du demandeur à un procès équitable, en ce compris ses droits de défense.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Preuve obtenue irrégulièrement - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Article 62, alinéa 3 - Constatation d'une infraction en matière de roulage par un appareil automatique - Pas de mention dans le procès-verbal du fonctionnement de l'appareil en présence ou en l'absence d'un agent - Portée

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 62, al. 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Article 62, alinéa 3 - Constatation d'une infraction en matière de roulage par un appareil automatique - Pas de mention dans le procès-verbal du fonctionnement de l'appareil en présence ou en l'absence d'un agent - Portée

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 62, al. 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Article 62, alinéa 3 - Constatation d'une infraction en matière de roulage par un appareil automatique - Pas de mention dans le procès-verbal du fonctionnement de l'appareil en présence ou en l'absence d'un agent - Portée

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 62, al. 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 62 - Article 62, alinéa 3 - Constatation d'une infraction en matière de roulage par un appareil automatique - Pas de mention dans le procès-verbal du fonctionnement de l'appareil en présence ou en l'absence d'un agent - Portée

- Art. 62, al. 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0032.F

20 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210120.2F.18](#)

AC nr. ...

Artikel 4bis, § 1, a, van het gewijzigde kaderbesluit 2002/584 van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten schrijft voor dat, wanneer de gezochte persoon niet in persoon is verschenen op het proces dat tot de beslissing heeft geleid, de uitvoerende staat voorts nog moet voorbijgaan aan de facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel indien de betrokkene hetzij persoonlijk werd gedagvaard en daarbij op de hoogte werd gebracht van het tijdstip en de plaats van het proces dat tot de beslissing heeft geleid, hetzij daadwerkelijk en officieel van die modaliteiten in kennis is gesteld, zodat op ondubbelzinnige wijze vaststond dat hij op de hoogte was van het voorgenomen proces, waarbij het in die gevallen ook vereist is dat die informatie tijdig is verstrekt en dat ze preciseert dat er bij niet-verschijning een beslissing kan worden genomen; de naleving van de voorwaarden van de voormelde bepaling en van artikel 7, § 1, 1°, Wet Europees Aanhoudingsbevel dat deze bepaling omzet, moet waarborgen dat de gezochte persoon de informatie betreffende de datum en de plaats van zijn proces en betreffende de gevolgen van een eventueel verstek voldoende tijdig heeft ontvangen en laat aldus de uitvoerende autoriteit ook toe na te gaan of het recht van verdediging in acht werd genomen (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 45.

*EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging
gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond
van een veroordeling bij verstek - Facultatieve
weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve
weigeringsgrond*

- Art. 4bis Kaderbesluit nr. 2002/584/JBZ van de Raad van de
EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees
anhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen
de lidstaten

- Art. 7, § 1, 1° Decreet 19 december 2003 houdende
bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004

L'article 4bis, § 1er, a, de la décision-cadre 2002/584 du Conseil, du 13 juin 2002, modifiée, relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre Etats membres prévoit que, lorsque la personne recherchée n'a pas comparu en personne au procès qui a mené à la décision, il doit malgré tout être passé outre, dans l'Etat d'exécution, au refus facultatif de l'exécution du mandat d'arrêt européen si l'intéressé a soit été cité à personne et a ainsi été informé de la date et du lieu fixés pour le procès, soit été informé officiellement et effectivement par d'autres moyens de ces modalités, de telle sorte qu'il a été établi de manière non équivoque qu'il a eu connaissance du procès prévu, étant en outre requis que cette information ait été donnée en temps utile et qu'elle ait inclus la précision qu'une décision pouvait être rendue en cas de non-comparution ; le respect des conditions visées à cette disposition et à l'article 7, § 1er, 1°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen qui en assure la transposition est de nature à garantir que la personne recherchée a reçu suffisamment tôt l'information relative à la date et au lieu de son procès, ainsi que quant aux conséquences d'un éventuel défaut et permet ainsi à l'autorité d'exécution de considérer que les droits de la défense ont été respectés (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

*MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique -
Mandat d'arrêt européen fondé sur une condamnation par défaut -
Cause de refus facultative - Exclusion de la cause facultative*

- Art. 4bis Décision-cadre du Conseil de l'UE du 13 juin 2002

- Art. 7, § 1er, 1° Décret du 19 décembre 2003

Wanneer de persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, aanvoert dat het Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek, niet de in artikel 7, § 1, 1° tot 4°, Wet Europees Aanhoudingsbevel voorgeschreven vermeldingen bevatte, zodat moest worden overwogen om de tenuitvoerlegging ervan te weigeren, moeten de appelrechters nagaan of, volgens het Europees aanhoudingsbevel, de informatie tijdig aan de eiser was meegedeeld en met de precisering dat er bij niet-verschijning een veroordeling kon worden uitgesproken (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 45.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve weigeringsgrond - Kamer van inbeschuldigingstelling - Verificatie van de voorwaarden

- Art. 4bis Kaderbesluit nr. 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten
- Art. 7, § 1, 1° Decreet 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004

Lorsque la personne faisant l'objet d'un mandat d'arrêt européen invoque que le mandat d'arrêt européen fondé sur une condamnation par défaut ne contenait aucune des indications prévues par l'article 7, § 1er, 1° à 4°, de la loi du 19 décembre 2003, de sorte qu'il y avait lieu d'envisager d'en refuser l'exécution, les juges d'appel sont tenus de vérifier si, selon le mandat d'arrêt européen, l'information communiquée au demandeur l'avait été en temps utile et en précisant qu'une condamnation était susceptible d'intervenir en cas de non-comparution (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mandat d'arrêt européen fondé sur une condamnation par défaut - Exécution demandée à la Belgique - Cause de refus facultative - Exclusion de la cause facultative - Chambre des mises en accusation - Vérification des conditions

- Art. 4bis Décision-cadre du Conseil de l'UE du 13 juin 2002
- Art. 7, § 1er, 1° Décret du 19 décembre 2003

Uit het enkele feit dat de rechter zijn beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis en de redelijkheid ervan geheel of grotendeels grondt op redenen die zijn ontleend aan eerdere rechterlijke beslissingen over de voorlopige hechtenis volgt niet dat zijn beslissing daardoor niet zou getuigen van een noodzakelijke individualisering of zou getuigen van een automatisme dat niet verenigbaar is met het uitzonderlijke en evolutieve karakter van de voorlopige hechtenis; het is noodzakelijk maar voldoende dat de rechter onderzoekt of op het ogenblik van zijn beslissing er nog voldoende redenen zijn die een handhaving van de voorlopige hechtenis verantwoorden en of de duur van die hechtenis nog steeds redelijk is, hij kan daarbij oordelen dat redenen die reeds eerder in aanmerking werden genomen om de voorlopige hechtenis te handhaven, nog steeds actueel zijn (1); het staat aan het onderzoeksgerecht te oordelen of in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak onder meer wat betreft de aard en de complexiteit van de feiten, de houding van de in verdenking gestelde en de houding van de met opsporing belaste instanties (2), het door artikel 5.3 EVRM gewaarborgde recht van een persoon die van zijn vrijheid is beroofd om binnen een redelijke termijn te worden berecht, is miskend; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord. (1) Cass. 13 oktober 2020, AR P.20.0980.N, AC 2020, nr. 632; Cass. 16 april 2019, AR P. 19.0343.F, AC 2019, nr. 234; Cass. 11 maart 2014, AR P.14.0377.N, AC 2014, nr. 195; Cass. 12 augustus 2008, AR P.08.1265.F, AC 2008, nr. 434; Cass. 2 maart 2004, AR P.04.0286.N, AC 2004, nr. 114; Cass. 18 februari 2003, AR P.03.0184.N, AC 2003, nr. 117; Cass. 27 november 2002, AR P.02.1507.F, AC 2002, nr. 638. (2) Cass. 6 juli 2010, AR P.10.1095.N, AC 2010, nr. 475; Cass. 25 juni 2008, AR P.08.0963.F, AC 2008, nr. 400; Cass. 7 mei 2003, AR P.03.0620.F, AC 2003, nr. 280. Zie Ph. DAENINCK, *Praktische gids voorlopige hechtenis*, Kluwer, 2015, 136.

Il ne découle pas du simple fait que le juge fonde, partiellement ou entièrement, la décision qu'il rend quant au maintien de la détention préventive et quant au caractère raisonnable de celui-ci sur des motifs empruntés à de précédentes décisions judiciaires concernant la détention préventive, que sa décision ne témoignerait pas de l'individualisation nécessaire ou ferait montre d'un automatisme incompatible avec le caractère exceptionnel et évolutif de la détention préventive; il est nécessaire mais suffisant que le juge examine si, au moment de sa décision, il subsiste encore suffisamment de raisons qui justifient un maintien de la détention préventive et si la durée de cette détention demeure raisonnable et, à cette occasion, il peut considérer que les raisons qui sont déjà entrées en ligne de compte pour maintenir la détention préventive sont toujours d'actualité (1); il revient à la juridiction d'instruction d'apprécier si, à la lumière des circonstances factuelles de la cause, notamment en ce qui concerne la nature et la complexité des faits, l'attitude de l'inculpé et l'attitude des instances chargées de l'enquête (2), le droit d'une personne privée de sa liberté à être jugée dans un délai raisonnable, consacré par l'article 5, § 3, de la Convention, a été méconnu; la Cour vérifie cependant si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier. (1) Cass. 13 octobre 2020, RG P.20.0980.N, Pas. 2020, n° 632 ; Cass. 16 avril 2019, RG 19.0343.F, Pas. 2019, n° 234 ; Cass. 11 mars 2014, RG P.14.0377.N, Pas. 2014, n° 195 ; Cass. 12 août 2008, RG P.08.1265.F, Pas. 2008, n° 434 ; Cass. 2 mars 2004, RG P.04.0286.N, Pas. 2004, n° 114 ; Cass. 18 février 2003, RG P.03.0184.N, Pas. 2003, n° 117 ; Cass. 27 novembre 2002, RG P.02.1507.F, Pas. 2002, n° 638. (2) Cass. 6 juillet 2010, RG P.10.1095.N, Pas. 2010, n° 475 ; Cass. 25 juin 2008, RG P.08.0963.F, Pas. 2008, n° 400 ; Cass. 7 mai 2003, RG P.03.0620.F, Pas. 2003, n° 280. Voir Ph. DAENINCK, *Praktische gids voorlopige hechtenis*, Kluwer, 2015, 136.

Redelijke termijn - Motiveringsplicht - Individualisering van de beslissing - Overname van redenen van vorige beslissingen - Uitzonderlijke en evolutieve karakter van de voorlopige hechtenis - Beoordeling door de feitenrechter - Wettigheidscontrole

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Motiveringsplicht - Redelijke termijn - Individualisering van de beslissing - Overname van redenen van vorige beslissingen - Uitzonderlijke en evolutieve karakter van de voorlopige hechtenis - Beoordeling - Wettigheidscontrole door het Hof

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Onderzoeksgerechten - Redelijke termijn - Motivering - Individualisering van de beslissing - Overname van redenen van vorige beslissingen - Uitzonderlijke en evolutieve karakter van de voorlopige hechtenis - Beoordeling - Wettigheidscontrole door het Hof

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Motivering - Redelijke termijn - Individualisering van de beslissing - Overname van redenen van vorige beslissingen - Uitzonderlijke en evolutieve karakter van de voorlopige hechtenis - Beoordeling - Wettigheidscontrole door het Hof

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Uit het enkele feit dat een inverdenkinggestelde zelf niet of sinds geruime tijd niet meer werd verhoord of het rechtstreeks voorwerp heeft uitgemaakt van een onderzoeksmaatregel volgt niet noodzakelijk dat zijn voorlopige hechtenis niet of niet langer verantwoord is.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Afwezigheid van een verhoor of onderzoeksmaatregel gedurende ruime tijd - Voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Afwezigheid van een verhoor of onderzoeksmaatregel gedurende ruime tijd - Beoordeling

3/11/2025

Maintien - Délai raisonnable - Obligation de motivation - Individualisation de la décision - Adoption des motifs de décisions précédentes - Caractère exceptionnel et évolutif de la détention préventive - Appréciation par le juge du fond - Contrôle de légalité

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Obligation de motivation - Délai raisonnable - Individualisation de la décision - Adoption des motifs de décisions précédentes - Caractère exceptionnel et évolutif de la détention préventive - Appréciation - Contrôle de légalité de la Cour

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Juridictions d'instruction - Délai raisonnable - Motivation - Individualisation de la décision - Adoption des motifs de décisions précédentes - Caractère exceptionnel et évolutif de la détention préventive - Appréciation - Contrôle de légalité de la Cour

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Motivation - Délai raisonnable - Individualisation de la décision - Adoption des motifs de décisions précédentes - Caractère exceptionnel et évolutif de la détention préventive - Appréciation - Contrôle de légalité de la Cour

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Il ne découle pas nécessairement du simple fait qu'un inculpé n'ait pas ou n'ait plus lui-même, depuis un certain temps, été entendu ni directement fait l'objet d'une mesure d'instruction, que sa détention préventive n'est pas ou plus justifiée.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Absence d'audition et de mesure d'instruction depuis un certain temps - Détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Absence d'audition et de mesure d'instruction depuis un certain temps - Appréciation

P.21.0040.N

18 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.10](#)

AC nr. ...

Artikel 779 Gerechtelijk Wetboek vereist niet dat indien een rechtscollege op de rechtszitting getuigen onder eed heeft gehoord en vervolgens een anders samengestelde zetel de behandeling van de zaak volledig herneemt, de nieuw samengestelde zetel deze getuigen opnieuw hoort, voor zover die nieuw samengestelde zetel zich voor haar oordeelsvorming op grond van de ter rechtszitting onder eed afgelegde verklaringen van de getuigen enkel steunt op de weergave van die verklaringen in het proces-verbaal van de rechtszitting (1). (1) Zie Cass. 29 november 2006, AR P.06.0958.F, AC 2006, nr. 610.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Samenstelling van het rechtscollege - Horen van getuigen op de rechtszitting - Wijziging van het rechtscollege - Herneming van de behandeling van de zaak - Gevolgen

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling van het rechtscollege - Horen van getuigen op de rechtszitting - Wijziging van het rechtscollege - Herneming van de behandeling van de zaak - Gevolgen

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

L'article 779 du Code judiciaire ne requiert pas que, lorsqu'une juridiction a entendu des témoins sous serment à l'audience et qu'un siège autrement composé reprend ensuite l'intégralité de l'examen de la cause, le siège nouvellement composé entende à nouveau ces témoins, dans la mesure où, pour former sa conviction sur la base des déclarations faites sous serment à l'audience par les témoins, ce siège nouvellement composé se fonde uniquement sur la reproduction de ces déclarations dans le procès-verbal de l'audience (1). (1) Voir Cass. 29 novembre 2006, RG P.06.0958.F, Pas. 2006, n° 610.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Composition du siège - Audition de témoins à l'audience - Modification du siège - Reprise de l'examen de la cause - Conséquences

- Art. 779 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition du siège - Audition de témoins à l'audience - Modification du siège - Reprise de l'examen de la cause - Conséquences

- Art. 779 Code judiciaire

Uit artikel 6 EVRM en het daarin gewaarborgde recht op een eerlijk proces, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat de strafrechter voor de schuldbeoordeling van een beklaagde zelf de bewijsmiddelen moet beoordelen en dit ook geldt voor de geloofwaardigheid van getuigen en de rechter in de regel in staat moet zijn om het gedrag van getuigen waar te nemen en op die manier zijn eigen mening te vormen over de geloofwaardigheid ervan; die regel kent evenwel een uitzondering indien tijdens de behandeling van een strafzaak een van de rechters wordt vervangen en de vervangende rechter niet aanwezig was bij het getuigenverhoor, maar de andere rechters die over de schuld oordelen wel en er bovendien compenserende maatregelen zijn teneinde te verzekeren dat de vervangende rechter een goed begrip heeft van het bewijs bijvoorbeeld doordat hij kennis kan nemen van de processen-verbaal van de rechtszittingen waarin de voornaamste verklaringen van de getuigen zijn vermeld en die uitzondering geldt ook indien de geloofwaardigheid van de getuigen wordt betwist (1). (1) Zie EHRM 29 juni 2017, nr. 63446/13, Loreface t. Italië; EHRM 6 december 2016, nr. 6962/13, Škaro t. Kroatië; EHRM 10 februari 2005, nr. 10075/02, Graviano t. Italië; EHRM 9 juli 2002, nr. 37442/97, P.K. t. Finland.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van getuigen op de rechtszitting - Recht op een eerlijk proces - Beoordeling van de bewijsmiddelen door de strafrechter zelf - Geloofwaardigheid van de getuigenverklaringen - Wijziging van het rechtscollege - Vervangende rechter die niet aanwezig was bij het getuigenverhoor - Compenserende maatregelen - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van getuigen op de rechtszitting - Recht op een eerlijk proces - Beoordeling van de bewijsmiddelen door de strafrechter zelf - Geloofwaardigheid van de getuigenverklaringen - Wijziging van het rechtscollege - Vervangende rechter die niet aanwezig was bij het getuigenverhoor - Compenserende maatregelen - Draagwijdte

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens
3/11/2025

Il résulte de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit à un procès équitable qui y est consacré, tels qu'interprétés par la Cour européenne des droits de l'homme, que, pour apprécier la culpabilité d'un prévenu, le juge pénal doit examiner lui-même les moyens de preuve et il en va de même pour la crédibilité des témoins, et qu'en principe, le juge doit être en mesure d'observer le comportement de témoins et de former de la sorte sa propre opinion quant à leur crédibilité; ce principe connaît cependant une exception lorsque, pendant l'examen d'une affaire pénale, un des juges est remplacé et le juge suppléant n'était pas présent lors de l'audition des témoins, mais que les autres juges qui se prononcent sur la culpabilité étaient présents et qu'il y avait en outre des mesures compensatoires afin de garantir que le juge suppléant ait une bonne compréhension de la preuve, par exemple, parce qu'il peut prendre connaissance des procès-verbaux des audiences qui mentionnent les principales déclarations des témoins et cette exception s'applique également lorsque la crédibilité des témoins est contestée (1). (1) Voir Cour eur. D.H. 29 juin 2017, n° 63446/13, Loreface c/ Italie ; Cour eur. D.H. 6 décembre 2016, n° 6962/13, Škaro c/ Croatie ; Cour eur. D.H. 10 février 2005, n° 10075/02, Graviano c/ Italie ; Cour eur. D.H. 9 juillet 2002, n° 37442/97, P.K. c/ Finlande.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Audition de témoins à l'audience - Droit à un procès équitable - Appréciation des éléments de preuve par le juge pénal lui-même - Crédibilité des déclarations de témoins - Modification du siège - Juge suppléant qui n'était pas présent lors de l'audition de témoins - Mesures compensatoires - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Témoins - Juge du fond - Audition de témoins à l'audience - Droit à un procès équitable - Appréciation des éléments de preuve par le juge pénal lui-même - Crédibilité des déclarations de témoins - Modification du siège - Juge suppléant qui n'était pas présent lors de l'audition de témoins - Mesures compensatoires - Portée

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et

en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Wijziging van het rechtscollege - Vervangende rechter die niet aanwezig was bij het getuigenverhoor - Compenserende maatregelen - Draagwijdte - Horen van getuigen op de rechtszitting - Beoordeling van de bewijsmiddelen - Eigen beoordeling door de strafrechter - Geloofwaardigheid van de getuigenverklaringen

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Modification du siège - Juge suppléant qui n'était pas présent lors de l'audition de témoins - Mesures compensatoires - Portée - Audition de témoins à l'audience - Appréciation des éléments de preuve - Appréciation propre au juge pénal - Crédibilité des déclarations de témoins

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0041.N

4 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.1](#)

AC nr. ...

Het algemeen opzet van de wet en de finaliteit van de in dat kader bevolen onderzoeken, die betrekking hebben op de persoonlijkheid van de betrokken minderjarige en het milieu waarin hij is grootgebracht, sluiten uit dat stukken van procedures bij de jeugdrechtbank over dat maatschappelijk onderzoek in het kader van een strafvervolgning worden aangevoerd, zelfs als een beklaagde de overlegging ervan tot staving van zijn verweer zou vorderen; dat verbod geldt ook voor de stukken betreffende de onderzoeken en deskundigenonderzoeken die door andere rechters dan de jeugdrechter worden bevolen, zoals in het kader van een burgerlijke procedure betreffende de uitoefening van het ouderlijk gezag en het recht van verblijf van de minderjarigen (1) ; dat verbod vindt zijn oorsprong in het recht van het kind op de eerbiediging van zijn privéleven en gezinsleven, dat inzonderheid wordt beschermd door artikel 8.1 EVRM en artikel 22 Grondwet (2). (1) Cass. 4 december 2019, AR P.18.0531.F, AC 2019, nr. 643; Cass. 20 oktober 2010, AR P.09.0529.F, AC 2010, nr. 614, R.D.P. 2011, 198 noot L. NOUWYNCK; Cass. 19 oktober 2005, AR P.05.0807.F, AC 2005, nr. 519 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas., N.C. 2006, 196 noot B. DE SMET, T.J.K. 2006, 325 noot L. DRESER; Antwerpen 2 maart 2016, T. Fam. 2017, 41 noot A. VERSTAPPEN Contra: Cass. 21 maart 2006, AR P.06.0211.N, AC 2006, nr. 166. (2) Cass. 20 februari 2019, AR P.18.1188.F, AC 2019, nr. 105; Cass. 21 september 2016, AR P.15.1123.F, AC 2016, nr. 510; met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 21 mei 2014, AR P.14.0094.F, AC 2014, nr. 366; Cass. 19 februari 2014, AR P.13.1690.F, AC 2014, nr. 129; Cass. 12 mei 1999, AR P.99.0036.F, AC 1999, nr. 280, Antwerpen 21 januari 2009, RW 2009-10, 1053 noot B. DE SMET. Zie J. SMETS, Jeugdbeschermingsrecht, APR 1996, 526-528; B. DE SMET, Juridische aanpak van problemen rond opvoeding, Antwerpen, Intersentia, 2008, 35; J. CORINON, "Juridisering van de hulpverlening: het gebruik/misbruik van hulpverleningsdossiers bij vechtscheidingen", Jura Falc. 2013-14, 967-968; J. PUT, Handboek jeugdbeschermingsrecht, Brugge, Die Keure, 2015, 481-482; B. DE SMET, Jeugdbeschermingsrecht in hoofdlijnen, Intersentia, 2017, 302-303; A. VERSTAPPEN, "Het gebruik van stukken uit een

L'économie générale de la loi et la finalité des investigations ordonnées dans ce cadre qui concernent la personnalité du mineur intéressé et le milieu dans lequel il est élevé excluent que les pièces des procédures pendantes devant le tribunal de la jeunesse concernant cette enquête sociale soient invoquées dans le cadre de poursuites pénales, quand bien même un prévenu en solliciterait la production à l'appui de sa défense; cette interdiction vaut également pour les pièces relatives aux investigations et expertises ordonnées par des juges autres que le juge de la jeunesse, notamment dans le cadre d'une procédure civile relative à l'exercice de l'autorité parentale ou du droit de séjour des mineurs (1) ; l'origine de cette interdiction gît dans le droit de l'enfant au respect de sa vie privée et familiale, garanti notamment par l'article 8, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et par l'article 22 de la Constitution (2). (1) Cass. 4 décembre 2019, RG P.18.0531.F, Pas. 2019, n° 643 ; Cass. 20 octobre 2010, RG P.09.0529.F, Pas. 2010, n° 614, R.D.P. 2011, 198 et la note de L. NOUWYNCK ; Cass. 19 octobre 2005, RG P.05.0807.F, Pas. 2005, n° 519, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, N.C. 2006, 196 et la note de B. DE SMET, T.J.K. 2006, 325 et la note de L. DRESER ; Anvers 2 mars 2016, T. Fam. 2017, 41 et la note de A. VERSTAPPEN Contra : Cass. 21 mars 2006, RG P.06.0211.N, Pas. 2006, n° 166. (2) Cass. 20 février 2019, RG P.18.1188.F, Pas. 2019, n° 105 ; Cass. 21 septembre 2016, RG P.15.1123.F, Pas. 2016, n° 510, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 21 mai 2014, RG P.14.0094.F, Pas. 2014, nr. 366 ; Cass. 19 février 2014, RG P.13.1690.F, Pas. 2014, n° 129 ; Cass. 12 mai 1999, RG P.99.0036.F, Pas. 1999, n° 280, Anvers 21 janvier 2009, R.W. 2009-10, 1053 et la note de B. DE SMET. Voir J. SMETS, Jeugdbeschermingsrecht, A.P.R. 1996, 526-528 ; B. DE SMET, Juridische aanpak van problemen rond opvoeding, Antwerpen, Intersentia, 2008, 35 ; J. CORINON, « Juridisering van de hulpverlening: het gebruik/misbruik van hulpverleningsdossiers bij vechtscheidingen », Jura Falc. 2013-14, 967-968 ; J. PUT, Handboek jeugdbeschermingsrecht, Bruges, La Chartre, 2015, 481-482 ; B. DE SMET, Jeugdbeschermingsrecht in hoofdlijnen, Intersentia, 2017, 302-303 ; A. VERSTAPPEN, « Het gebruik van stukken uit een

jeugdbeschermingsprocedure betreffende de minderjarige in andere gerechtelijke procedures”, T. Fam. 2017, 44–52.

GRONDWET - Art. 22 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Jeugdbescherming - Onderzoeken betreffende de persoonlijkheid van de minderjarige en het milieu waarin hij wordt grootgebracht - Onderzoeken bevolen in het kader van een burgerlijke procedure over het verblijf van minderjarigen - Aanwending voor de vonnisrechter in strafzaken

- Art. 8.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 721, 722, 725 en 872 Gerechtelijk Wetboek
JEUGDBESCHERMING - Onderzoeken betreffende de persoonlijkheid van de minderjarige en het milieu waarin hij wordt grootgebracht - Onderzoeken bevolen in het kader van een burgerlijke procedure over het verblijf van minderjarigen - Aanwending voor de vonnisrechter in strafzaken

- Art. 8.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 721, 722, 725 en 872 Gerechtelijk Wetboek
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Jeugdbescherming - Onderzoeken betreffende de persoonlijkheid van de minderjarige en het milieu waarin hij wordt grootgebracht - Onderzoeken bevolen in het kader van een burgerlijke procedure over het verblijf van minderjarigen - Aanwending voor de vonnisrechter in strafzaken

- Art. 8.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 55 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 721, 722, 725 en 872 Gerechtelijk Wetboek

jeugdbeschermingsprocedure betreffende de minderjarige in andere gerechtelijke procedures », T. Fam. 2017, 44–52.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Protection de la jeunesse - Investigations concernant la personnalité du mineur et le milieu dans lequel il est élevé - Investigations ordonnées dans le cadre d'une procédure civile relative au droit de séjour des mineurs - Utilisation devant la juridiction de jugement en matière répressive

- Art. 8, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 55 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 721, 722, 725 et 872 Code judiciaire
PROTECTION DE LA JEUNESSE - Investigations concernant la personnalité du mineur et le milieu dans lequel il est élevé - Investigations ordonnées dans le cadre d'une procédure civile relative au droit de séjour des mineurs - Utilisation devant la juridiction de jugement en matière répressive

- Art. 8, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 55 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 721, 722, 725 et 872 Code judiciaire
DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Protection de la jeunesse - Investigations concernant la personnalité du mineur et le milieu dans lequel il est élevé - Investigations ordonnées dans le cadre d'une procédure civile relative au droit de séjour des mineurs - Utilisation devant la juridiction de jugement en matière répressive

- Art. 8, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 55 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 721, 722, 725 et 872 Code judiciaire

Het in artikel 377, eerste lid, derde gedachtestreepje van het Strafwetboek bedoelde gezag over het slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid vereist niet dat dit gezag wordt uitgeoefend krachtens een wettelijke bevoegdheid, maar het kan ook voortvloeien uit feitelijke omstandigheden; de rechter oordeelt onaantastbaar over het bestaan van vermeld gezag (1) ; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen. (1) Cass. 24 mei 1954, AC 1954, 623. Zie D. MERCKX, "Verkrachting. De verzwarende omstandigheden", in Comm. Sr., Kluwer, 2004, 19-22; A. DE NAUW en K. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Kluwer, 2018, 249-251.

*AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING -
Gezag over het minderjarig slachtoffer - Feitelijke
omstandigheden - Beoordeling*

- Art. 377 Strafwetboek

*ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Aanranding van de eerbaarheid en verkrachting - Gezag over
het minderjarig slachtoffer - Feitelijke omstandigheden*

- Art. 377 Strafwetboek

Noch het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces noch het door artikel 6.2 EVRM gewaarborgde vermoeden van onschuld verzetten zich ertegen dat de rechter bij de beoordeling van een duistere verdedigingverweer het gegeven in aanmerking neemt dat een beklagde zich wel degelijk over de hem ten laste gelegde feiten heeft verdedigd.

*RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Verweer over een
onduidelijke omschrijving van de telastlegging - Uitoefening
van het recht van verdediging*

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

*RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Verweer over een
onduidelijke omschrijving van de telastlegging - Uitoefening
van het recht van verdediging*

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van

L'autorité sur la victime de viol ou d'attentat à la pudeur visée par l'article 377, alinéa 1er, troisième tiret, du Code pénal ne requiert pas qu'elle soit exercée en vertu d'une compétence légale, mais elle peut également découler de circonstances de fait; le juge apprécie souverainement l'existence de l'autorité précitée (1) ; la Cour vérifie toutefois si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences sans lien avec celles-ci ou qu'elles ne sauraient justifier. (1) Cass. 24 mai 1954, Pas. 1954, 623. Voir D. MERCKX, « Verkrachting. De verzwarende omstandigheden », dans Comm. Sr., Kluwer, 2004, 19-22 ; A. DE NAUW et K. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Kluwer, 2018, 249-251.

*ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Autorité sur la victime mineure -
Circonstances de fait - Appréciation*

- Art. 377 Code pénal

*APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -
Attentat à la pudeur et viol - Autorité sur la victime mineure -
Circonstances de fait*

- Art. 377 Code pénal

Ni le droit à un procès équitable garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni le respect de la présomption d'innocence garanti par l'article 6, § 2, de cette même Convention n'interdisent au juge de prendre en considération, dans son appréciation d'une défense portant sur le caractère obscur de l'accusation, le fait qu'un prévenu a bel et bien opposé sa défense quant aux faits mis à sa charge.

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit
à un procès équitable - Défense portant sur le caractère obscur de
la prévention - Exercice des droits de la défense*

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 -
Présomption d'innocence - Défense portant sur le caractère obscur
de la prévention - Exercice des droits de la défense*

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de

de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit art. 6.3.a EVRM volgt niet dat de verwijzingsbeschikking en de dagvaarding noodzakelijk het concrete feit moeten vermelden dat het voorwerp is van een telastlegging; de inlichtingen over het aan een beklaagde ten laste gelegde feit, die de redenen van de beschuldiging uitmaken, kunnen ook blijken uit de stukken van het strafdossier waarop de beschuldiging steunt en waarvan de beklaagde kennis heeft kunnen nemen en waarop hij zich heeft kunnen verdedigen (1); die regel geldt ook voor feiten die zich over een langere periode uitstrekken. (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736 met concl. OM; Cass. 29 mei 2018, AR P18.0762.N, AC 2018, nr. 340; Cass. 26 mei 2015, AR P.14.0414.N, AC 2015, nr. 343 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS; Cass. 30 september 2014, AR P.14.0800.N, AC 2014, nr. 564; Cass. 21 januari 2014, AR P.12.1642.N, AC 2014, nr. 46; Cass. 16 december 2009, AR P.09.1166.F, AC 2009, nr. 755; Cass. 23 mei 2001, AR P.01.0218.F, AC 2001, nr. 306; Cass. 8 september 1987, AR nr. 1162, AC 1987-88, nr. 9; Cass. 12 oktober 1976, AC 1977, 78. Zie: L. HUYBRECHTS en M. ROZIE, "De rechten van de verdediging bij de behandeling ten gronde", NC 2008, 123; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, "Manuel de procédure pénale", Larcier, 2012, 36; F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch strafprocesrecht, Die Keure, 2014, 201; R. DECLERCQ, "Beginselen van strafrechtspleging", Kluwer, 2014, 933; K. DE SCHEPPER, "De informatieplicht m.b.t. een ten laste gelegd gebruik van duidelijk omschreven valse stukken en de rol van het onderzoeksgerecht bij een onduidelijke tenlastelegging", NC 2015, 303-309.

Il ne résulte pas de l'article 6, § 3, a, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que l'ordonnance de renvoi et la citation doivent nécessairement mentionner le fait concret qui constitue l'objet d'une prévention; les informations concernant le fait mis à charge d'un prévenu, qui constituent la cause de l'accusation, peuvent également ressortir des pièces du dossier répressif sur lesquelles l'accusation se fonde et dont le prévenu a pu prendre connaissance et se défendre (1) ; ce principe vaut également pour les faits qui s'étendent sur une plus longue période. (1) Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec concl. du MP, publiées à leur date dans AC ; Cass. 29 mai 2018, RG P18.0762.N, Pas. 2018, n° 340 ; Cass. 26 mai 2015, RG P.14.0414.N, Pas. 2015, n° 343, avec concl. de M. DECREUS, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 30 septembre 2014, RG P.14.0800.N, Pas. 2014, n° 564 ; Cass. 21 janvier 2014, RG P.12.1642.N, Pas. 2014, n° 46 ; Cass. 16 décembre 2009, RG P.09.1166.F, Pas. 2009, n° 755 ; Cass. 23 mai 2001, RG P.01.0218.F, Pas. 2001, n° 306 ; Cass. 8 septembre 1987, RG 1162, Pas. 1987-88, n° 9 ; Cass. 12 octobre 1976, Pas. 1977, 78. Voir : L. HUYBRECHTS et M. ROZIE, « De rechten van de verdediging bij de behandeling ten gronde », N.C. 2008, 123 ; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, 2012, 36 ; F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch strafprocesrecht, La Charte, 2014, 201 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 933 ; K. DE SCHEPPER, « De informatieplicht m.b.t. een ten laste gelegd gebruik van duidelijk omschreven valse stukken en de rol van het onderzoeksgerecht bij een onduidelijke tenlastelegging », N.C. 2015, 303-309.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Recht van verdediging - Recht op voldoende
informatie over de aard en reden van de beschuldiging -
Omschrijving van de feiten in de akte van aanhangigmaking en
in stukken van het strafdossier - Feiten die zich over een lange
periode uitstrekken

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière
répressive - Droits de la défense - Droit d'être informé à suffisance
sur la nature et la cause de l'accusation - Description des faits dans
l'acte de saisine et dans les pièces du dossier répressif - Faits qui
s'étendent sur une longue période

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 182 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op voldoende informatie over de aard en reden van de beschuldiging - Omschrijving van de feiten in de akte van aanhangigmaking en in stukken van het strafdossier - Feiten die zich over een lange periode uitstrekken

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 182 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit d'être informé à suffisance sur la nature et la cause de l'accusation - Description des faits dans l'acte de saisine et dans les pièces du dossier répressif - Faits qui s'étendent sur une longue période

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 Code d'Instruction criminelle

P.21.0042.F

5 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210505.2F.5](#)

AC nr. ...

Er is sprake van delegatie van bevoegdheid wanneer een persoon aan een andere persoon een leidinggevende, toezichthoudende of uitvoerende taak overdraagt die hem is opgedragen en waarvan de niet-naleving strafrechtelijk wordt gesanctioneerd, zoals het voeren van een handelsboekhouding; de delegatie van bevoegdheid heeft tot gevolg dat de overnemer moet instaan voor zijn foutief gedrag; ze maakt hem niet verantwoordelijk voor de door de overdrager gepleegde misdrijven; het betreft hier immers geen overeenkomst die de exoneration van strafrechtelijke verantwoordelijkheid inhoudt; tenzij de wet anders bepaalt, kan de onderneming die op geen enkele wijze persoonlijk heeft bijgedragen tot de verwezenlijking van het misdrijf, haar strafrechtelijke verantwoordelijkheid verleggen indien ze aantoonbaar dat ze haar verplichtingen en bevoegdheden heeft gedelegeerd aan een persoon die over de vereiste bekwaamheid, gezag en middelen beschikt; die overdracht van verantwoordelijkheid kan enkel worden toegelaten indien ze, al was het maar impliciet, door de wetgever of de reglementerende overheid is toegestaan, waarbij de overdrager het bestaan moet aantonen van de delegatie aan de derde, die volgens hem gehouden is bepaalde verplichtingen te vervullen die hem van zijn verantwoordelijkheid ontslaan (1). (1) Zie F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge - T. III : l'auteur de l'infraction pénale*, 2de uitg., 2020, p. 180-188, nrs. 1826-1839, die, wat betreft de bewijslast citeert uit Cass. 11 november 1901, Pas. 1902, I, p. 36 (samenvatting) : "le propriétaire d'un véhicule laissé la nuit sur la voie publique sans être éclairé reste pénalement responsable de la contravention s'il n'établit pas la culpabilité du tiers prétendument tenu d'éclairer le véhicule à sa décharge". Het OM heeft in die zin aangevoerd dat, in tegenstelling tot de verschonings- en rechtvaardigingsgronden, de grond tot exoneration van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid, die de delegatie van bevoegdheid desgevallend inhoudt, een "overdracht van het strafrechtelijk risico" met zich meebrengt die de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de overnemer in het gedrang kan brengen. Het volstaat dus niet dat de overdrager die grond op aannemelijke wijze aanvoert; hij moet daarvan het bewijs leveren.

Il y a délégation de pouvoirs lorsqu'une personne transfère à une autre une tâche de direction, de surveillance ou d'exécution qui lui est confiée et dont le non-respect est sanctionné pénalement, telle la tenue d'une comptabilité commerciale; la délégation de pouvoirs a pour conséquence que le délégataire doit répondre de son comportement fautif; elle ne met pas à sa charge la responsabilité des infractions commises par le délégant; il ne s'agit pas, en effet, d'une convention d'exonération de la responsabilité pénale; sauf si la loi en dispose autrement, l'entreprise qui n'a pris aucune part personnelle à la réalisation de l'infraction peut déplacer la responsabilité pénale encourue, si elle établit avoir délégué ses devoirs et ses pouvoirs à une personne munie de la compétence, de l'autorité et des moyens nécessaires; ce transfert de responsabilité n'est admissible que lorsqu'il est autorisé, fût-ce implicitement, par le législateur ou l'autorité réglementaire, à charge pour le délégant de prouver la délégation opérée sur la tête du tiers qu'il prétend tenu de remplir certaines obligations à sa décharge (1). (1) Voir F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge - T. III : l'auteur de l'infraction pénale*, 2ème éd., 2020, pp. 180-188, nos 1826-1839, qui, quant à la charge de la preuve, cite Cass. 11 novembre 1901, Pas. 1902, I, p. 36 (sommaire) : « le propriétaire d'un véhicule laissé la nuit sur la voie publique sans être éclairé reste pénalement responsable de la contravention s'il n'établit pas la culpabilité du tiers prétendument tenu d'éclairer le véhicule à sa décharge ». Le MP a fait valoir en ce sens que contrairement aux causes d'excuse ou de justification, la cause d'exonération de la responsabilité pénale que constitue le cas échéant la délégation de pouvoirs entraîne un « transfert du risque pénal », susceptible d'engager la responsabilité pénale du délégataire. Il ne suffit donc pas que le délégant l'invoque avec vraisemblance, il faut qu'il la prouve. En juger autrement reviendrait à renverser la charge de la preuve au préjudice du délégataire.

Anders oordelen zou het omkeren van de bewijslast ten nadele van de overnemer betekenen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Vermoeden van onschuld - Delegatie van bevoegdheid - Begrip - Invloed op de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de overdrager en de overnemer - Voorwaarden - Bewijslast

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Delegatie van bevoegdheid - Begrip - Invloed op de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de overdrager en de overnemer - Voorwaarden - Bewijslast

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Allerlei - Delegatie van bevoegdheid - Begrip - Invloed op de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de overdrager en de overnemer - Voorwaarden - Bewijslast

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Delegatie van bevoegdheid - Begrip - Invloed op de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de overdrager en de overnemer - Voorwaarden - Bewijslast

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Présomption d'innocence - Délégation de pouvoirs - Notion - Incidence sur la responsabilité pénale du délégant et du délégataire - Conditions - Charge de la preuve

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Délégation de pouvoirs - Notion - Incidence sur la responsabilité pénale du délégant et du délégataire - Conditions - Charge de la preuve

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

INFRACTION - Imputabilité - Divers - Délégation de pouvoirs - Notion - Incidence sur la responsabilité pénale du délégant et du délégataire - Conditions - Charge de la preuve

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Délégation de pouvoirs - Notion - Incidence sur la responsabilité pénale du délégant et du délégataire - Conditions - Charge de la preuve

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het recht van het kind om zijn mening te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn leeftijd en rijpheid, wordt niet miskend door de loutere omstandigheid dat de rechter in een aangelegenheid die het kind betreft niet oordeelt volgens de mening die dat kind heeft geuit (1). (1) Zie W. VANDENHOLE, "Wordt de stem van het kind gehoord? Initiatiefrecht en positie van de minderjarige in de procedure van de verblijfsregeling in het licht van het internationaal recht van de rechten van het kind en de mens", in *Verblijfsregeling*, Intersentia, 2008, 111-124; J. PUT, *Handboek jeugdbeschermingsrecht*, Die Keure, 2015, 446 en 468; L. CAPPON en F. VANDER LAENEN, "Gehoord worden is nog geen inspraak: perspectieven van minderjarigen en ouders op de beslissingen genomen door de jeugdrechter", *TJK* 2015, 3-19; B. DE SMET, *Jeugdbeschermingsrecht in hoofdlijnen*, Intersentia, 2017, 191; E. VAN DER MUSSELE (e.a.), *Jeugdadvocaat in Vlaanderen, België en Europa*, Brussel, Larcier, 2017, 129; S. RAP, "Heilige graal of werkelijkheid? Het recht om gehoord te worden voor kinderen in juridische procedures", *TJK* 2019, 131-133; S. DEVRIENDT en M. DECOCK, "De impact van mensenrechtelijke instrumenten op de procespositie van minderjarigen", *TJK* 2020, 7-20 (p. 15), P. SENAEEVE, "Het hoorrecht van minderjarigen", in *Handboek familiestrafprocesrecht*, Kluwer, 2020, 469-517; F. SWENNEN, *Het personen-en familierecht*, Intersentia, 2019, 175-176.

Le droit de l'enfant d'exprimer son opinion sur toute question qui le concerne, son opinion étant prise en considération eu égard à son âge et à son discernement, n'est pas méconnu par la simple circonstance que, dans une matière qui concerne l'enfant, le juge ne se prononce pas selon l'opinion que cet enfant exprime (1). (1) Voir W. VANDENHOLE, « Wordt de stem van het kind gehoord? Initiatiefrecht en positie van de minderjarige in de procedure van de verblijfsregeling in het licht van het internationaal recht van de rechten van het kind en de mens », in *Verblijfsregeling*, Intersentia, 2008, 111-124 ; J. PUT, *Handboek jeugdbeschermingsrecht*, La Charte, 2015, 446 en 468 ; L. CAPPON et F. VANDER LAENEN, « Gehoord worden is nog geen inspraak: perspectieven van minderjarigen en ouders op de beslissingen genomen door de jeugdrechter », *T.J.K.* 2015, 3-19 ; B. DE SMET, *Jeugdbeschermingsrecht in hoofdlijnen*, Intersentia, 2017, 191 ; E. VAN DER MUSSELE (e.s.), *Jeugdadvocaat in Vlaanderen, België en Europa*, Bruxelles, Larcier, 2017, 129 ; S. RAP, « Heilige graal of werkelijkheid? Het recht om gehoord te worden voor kinderen in juridische procedures », *T.J.K.* 2019, 131-133 ; S. DEVRIENDT et M. DECOCK, « De impact van mensenrechtelijke instrumenten op de procespositie van minderjarigen », *T.J.K.* 2020, 7-20 (p. 15), P. SENAEEVE, « Het hoorrecht van minderjarigen », dans *Handboek familiestrafprocesrecht*, Kluwer, 2020, 469-517 ; F. SWENNEN, *Het personen-en familierecht*, Intersentia, 2019, 175-176.

GRONDWET - Art. 22 - Artikel 22bis - Hoorrecht van de minderjarige - Verplichting aan de mening van het kind een passend belang te hechten in overeenstemming met zijn leeftijd en maturiteit

- Art. 12.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

JEUGDBESCHERMING - Verontrustende situatie - Uitoefening van het hoorrecht van de minderjarige - Verplichting aan de mening van het kind een passend belang te hechten in overeenstemming met zijn leeftijd en maturiteit

- Art. 12.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Article 22bis - Droit du mineur à être entendu - Obligation de prendre en considération l'opinion de l'enfant eu égard à son âge et à son degré de maturité

- Art. 12.1er Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Situation préoccupante - Exercice par le mineur du droit à être entendu - Obligation de prendre en considération l'opinion de l'enfant eu égard à son âge et à son degré de maturité

- Art. 12.1er Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
KIND - Hoorrecht

- Art. 12.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind
aangenomen te New York op 20 november 1989

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994
*RECHTEN VAN DE MENS - Allerlei - Kinderrechtenverdrag -
Artikel 12 - Hoorrecht van de minderjarige - Verplichting aan
de mening van het kind een passend belang te hechten in
overeenstemming met zijn leeftijd en maturiteit*

- Art. 12.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind
aangenomen te New York op 20 november 1989

- Art. 22bis, tweede lid De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

*ENFANT; VOIR AUSSI: 018 FILIATION; 313 ENLEVEMENT - Droit
d'être entendu*

- Art. 12.1er Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée
à New York le 20 novembre 1989

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

*DROITS DE L'HOMME - Divers - Convention internationale des droits
de l'enfant - Article 12 - Droit du mineur à être entendu - Obligation
de prendre en considération l'opinion de l'enfant eu égard à son
âge et à son degré de maturité*

- Art. 12.1er Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée
à New York le 20 novembre 1989

- Art. 22bis, al. 2 La Constitution coordonnée 1994

P.21.0055.N

21 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211214.2N.7](#)

AC nr. ...

De rechter die oordeelt dat tijdens het beraad overgelegde stukken niet nuttig zijn voor zijn oordeelsvorming en het debat aldus niet moet worden heropend, hoeft niet uitdrukkelijk vast te stellen dat die stukken uit de rechtspleging worden geweerd en geeft met dat oordeel te kennen dat met die stukken geen rekening wordt gehouden (1). (1) Cass. 20 januari 1999, AR P.98.0408.F, AC 1999, nr. 31; zie R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 6de editie, p. 712, nr. 1680, die aanstipt dat de stukken ook materialiter in het dossier blijven; vgl. Cass. 20 februari 2001, AR P.00.1444.F, AC 2001, nr. 92 waar werd gecasseerd omdat het arrest niet vermeldde, al dan niet uitdrukkelijk, dat er met die stukken geen rekening werd gehouden.

*RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Neerlegging van
stukken tijdens het beraad - Verzoek tot heropening der
debatten - Afwijzing - Draagwijdte*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de
mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4
november 1950, te Rome

*RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Neerlegging van
stukken tijdens het beraad - Verzoek tot heropening der
debatten - Afwijzing - Draagwijdte*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de
mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4
november 1950, te Rome

*RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.
6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Neerlegging van
stukken tijdens het beraad - Verzoek tot heropening der
debatten - Afwijzing - Draagwijdte*

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de
mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4
november 1950, te Rome

Le juge qui considère que les pièces produites lors du délibéré ne sont pas utiles à sa prise de décision et, dès lors, qu'il ne faut pas rouvrir les débats, n'est pas tenu de constater expressément que ces pièces sont écartées de la procédure, et, par cette considération, il indique qu'il n'a pas tenu compte de ces pièces (1). (1) Cass. 20 janvier 1999, RG P.98.0408.F, Pas. 1999, n° 31 ; voir R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 6ème édition, p. 712, n° 1680, qui souligne que les pièces restent aussi matériellement dans le dossier ; comp. Cass. 20 février 2001, RG P.00.1444.F, Pas. 2001, n° 92, ayant prononcé la cassation parce que l'arrêt n'indiquait pas, expressément ou non, qu'il n'avait pas été tenu compte de ces pièces.

*DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Dépôt de pièces au
cours du délibéré - Demande visant la réouverture des débats -
Rejet - Portée*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4
novembre 1950

*DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Dépôt de pièces au
cours du délibéré - Demande visant la réouverture des débats -
Rejet - Portée*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4
novembre 1950

*DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit
à un procès équitable - Dépôt de pièces au cours du délibéré -
Demande visant la réouverture des débats - Rejet - Portée*

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de
l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4
novembre 1950

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Neerlegging van stukken tijdens het beraad - Verzoek tot heropening der debatten - Afwijzing - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Neerlegging van stukken tijdens het beraad - Verzoek tot heropening der debatten - Afwijzing - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Neerlegging van stukken tijdens het beraad - Verzoek tot heropening der debatten - Afwijzing - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Dépôt de pièces au cours du délibéré - Demande visant la réouverture des débats - Rejet - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Dépôt de pièces au cours du délibéré - Demande visant la réouverture des débats - Rejet - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Dépôt de pièces au cours du délibéré - Demande visant la réouverture des débats - Rejet - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het eerlijke karakter van het proces kan in het gedrang komen wanneer de bewijsgaring in haar geheel is geschied in omstandigheden die doen twifelen aan de betrouwbaarheid van het verkregen bewijs omdat er twijfel bestaat over de onpartijdigheid van een gerechtsdeskundige wiens bevindingen van doorslaggevend belang zijn voor de beoordeling van de schuld of onschuld van de beklaagde, maar de vrees voor een partijdige bewijsgaring moet objectief zijn gerechtvaardigd waarvoor niet vereist is dat het bewijs wordt geleverd dat de gerechtsdeskundige effectief partijdig heeft gehandeld, maar de rechter wel moet vaststellen dat er objectieve redenen voorhanden zijn die bij de partijen de gewettigde vrees doen ontstaan dat dit het geval is geweest; uit het gegeven dat een gerechtsdeskundige in zijn eerste verslag een standpunt heeft ingenomen over de schuld van de beklaagde dat in latere verslagen niet wordt herhaald, volgt niet steeds dat die deskundige partijdig is bij de uitvoering van de hem toevertrouwde opdracht zodat de rechter al zijn verdere verslagen buiten beschouwing dient te laten en de rechter oordeelt daarover onaantastbaar op grond van de feiten die hij vaststelt (1). (1) Cass. 30 oktober 2018, AR P. 18.0516.N, RW 2018-19/36, 1420 met noot B. DE SMET, "De onpartijdigheid van de gerechtsdeskundige in strafzaken".

Le caractère équitable du procès peut être compromis lorsque le recueil des preuves dans son ensemble s'est déroulé dans des circonstances qui remettent en question la fiabilité de la preuve obtenue en raison des doutes qui existent sur l'impartialité d'un expert judiciaire dont les observations sont déterminantes pour apprécier la culpabilité ou non du prévenu, mais la crainte d'une partialité dans le recueil des preuves doit être objectivement justifiée sans qu'il soit requis, à cette fin, de prouver que l'expert judiciaire a effectivement agi de manière partielle, le juge devant toutefois constater qu'il existe pour les parties des raisons objectives de douter légitimement de son impartialité ; de la circonstance qu'un expert judiciaire a pris position dans son premier rapport sur la culpabilité du prévenu, sans la réitérer dans des rapports subséquents, il ne résulte pas nécessairement que cet expert fasse preuve, dans l'exécution de la mission qui lui est confiée, de partialité nécessitant que le juge ne prenne en considération aucun de ses rapports subséquents et le juge se prononce souverainement sur ce point sur la base des faits qu'il constate (1). (1) Cass. 30 octobre 2018, RG P.18.0516.N, R.W. 2018-19/36, 1420 avec la note de B. DE SMET, "De onpartijdigheid van de gerechtsdeskundige in strafzaken".

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Deskundige - Onpartijdigheid van een deskundige - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Deskundige - Onpartijdigheid van een deskundige - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Onpartijdigheid van een deskundige - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Onpartijdigheid van een deskundige - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bewijsvoering - Deskundige - Onpartijdigheid van een deskundige - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bewijsvoering - Deskundige - Onpartijdigheid van een deskundige - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Bewijsgaring - Onpartijdigheid van een deskundige - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Bewijsgaring - Onpartijdigheid van een deskundige - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Recht op een eerlijk proces - Vermoeden van onschuld - Bewijsgaring - Onpartijdigheid van een deskundige - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Expert - Impartialité d'un expert - Présomption d'innocence - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Expert - Impartialité d'un expert - Présomption d'innocence - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXPERTISE - Matière répressive - Impartialité d'un expert - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

EXPERTISE - Matière répressive - Impartialité d'un expert - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Administration de la preuve - Expert - Impartialité d'un expert - Présomption d'innocence - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Administration de la preuve - Expert - Impartialité d'un expert - Présomption d'innocence - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Recueil de la preuve - Impartialité d'un expert - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Recueil de la preuve - Impartialité d'un expert - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Droit à un procès équitable - Présomption d'innocence - Recueil de la preuve - Impartialité d'un expert - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Recht op een eerlijk proces - Vermoeden van onschuld - Bewijsgraving - Onpartijdigheid van een deskundige - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Noch het vermoeden van onschuld noch het zwijgrecht, dat het recht inhoudt zichzelf niet gedwongen te incrimineren, verhinderen de rechter om de schuldigverklaring van een beklaagde mede te steunen op zijn gebrek aan reactie op een door een andere partij uitgebrachte beschuldiging (1). (1) Zie over het zwijgrecht: Cass. 1 september 2021, AR P.21.1078.F, AC 2021, nr. 508 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 4 februari 2020, AR P.19.1086.N, AC 2020, nr. 102 met concl. van advocaat-generaal B. DE SMET.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Zwijgrecht - Vermoeden van onschuld - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Recht op een eerlijk proces - Vermoeden van onschuld - Zwijgrecht - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Zwijgrecht - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Recht op een eerlijk proces - Vermoeden van onschuld - Zwijgrecht - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Droit à un procès équitable - Présomption d'innocence - Recueil de la preuve - Impartialité d'un expert - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Ni la présomption d'innocence ni le droit au silence, qui inclut le droit de ne pas être contraint à s'auto-incriminer, n'empêchent le juge de fonder également la déclaration de culpabilité du prévenu sur son absence de réaction face aux accusations portées par une autre partie (1). (1) Au sujet du droit au silence, voir : Cass. 1er septembre 2021, RG P.21.1078.F, Pas. 2021, n° 508, avec les concl. de M. l'avocat général D. VANDERMEERSCH ; Cass. 4 février 2020, RG P.19.1086.N, Pas. 2020, n° 102, avec les concl. de M. l'avocat général B. DE SMET.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit de se taire - Présomption d'innocence - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit de se taire - Présomption d'innocence - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Droit à un procès équitable - Présomption d'innocence - Droit de se taire - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit de se taire - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit de se taire - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Droit à un procès équitable - Présomption d'innocence - Droit de se taire - Portée

- Art. 6, § 1er et 2 Convention de sauvegarde des droits de

de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Onder "geweld of bedreiging" van artikel 373, eerste lid, Strafwetboek werden ook vóór de inwerkingtreding van de wet van 1 februari 2016 de gevallen van "dwang, verrassing, list of het geval van onvolwaardigheid of geestelijk gebrek van het slachtoffer" begrepen (1). (1) Wet van 1 februari 2016 tot wijziging van diverse bepalingen wat de aanranding van de eerbaarheid en het voyeurisme betreft, BS 19 februari 2016; B. SPRIET en J. BOECKXSTAENS, "Het nieuwe misdrijf van voyeurisme en een aanpassing van het misdrijf van aanranding van de eerbaarheid en verkrachting", T. Strafr. 2013, afl. 3, 207-223.

Les termes de « violence ou menace » figurant dans l'article 373, alinéa 1er, du Code pénal, recouvraient également les cas de « contrainte, surprise, ruse ou d'infirmité ou de déficience mentale de la victime » avant l'entrée en vigueur de la loi du 1er février 2016 (1). (1) Loi du 1er février 2016 modifiant diverses dispositions en ce qui concerne l'attentat à la pudeur et le voyeurisme, M.B. 19 février 2016 ; B. SPRIET et J. BOECKXSTAENS, « Het nieuwe misdrijf van voyeurisme en een aanpassing van het misdrijf van aanranding van de eerbaarheid en verkrachting », T. Strafr. 2013, éd. 3, 207-223.

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Aanranding van de eerbaarheid - Artikel 373, eerste lid, Strafwetboek - Misdrijfomschrijving - Begrippen geweld en bedreiging - Wijziging van artikel 373, eerste lid, Strafwetboek door de wet van 1 februari 2016 - Draagwijdte van de begrippen

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Attentat à la pudeur - Article 373, alinéa 1er, du Code pénal - Qualification de l'infraction - Notion de violence et menace - Modification de l'article 373, alinéa 1er, du Code pénal par la loi du 1er février 2016 - Portée des notions

- Art. 373, eerste lid Strafwetboek

- Art. 373, al. 1er Code pénal

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Aanranding van de eerbaarheid - Artikel 373, eerste lid, Strafwetboek - Misdrijfomschrijving - Begrippen geweld en bedreiging - Wijziging van artikel 373, eerste lid, Strafwetboek door de wet van 1 februari 2016 - Draagwijdte van de begrippen

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Attentat à la pudeur - Article 373, alinéa 1er, du Code pénal - Qualification de l'infraction - Notion de violence et menace - Modification de l'article 373, alinéa 1er, du Code pénal par la loi du 1er février 2016 - Portée des notions

- Art. 373, eerste lid Strafwetboek

- Art. 373, al. 1er Code pénal

Overeenkomstig artikel 375, eerste lid, Strafwetboek is verkrachting elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt; de rechter die oordeelt dat het seksuele karakter van de penetratie vaststaat, dient hierbij niet uitdrukkelijk vast te stellen dat de penetratie een inbreuk op de gangbare seksuele gedragsnormen vormt noch dat de dader de penetratie met een seksueel opzet heeft gepleegd (1). (1) D. MERCKX en I. DELBROUCK, "Verkrachting - het misdrijf" in Strafrecht en Strafvordering. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, 15-23 (moreel element) en 24-321 (materieel element).

Conformément à l'article 375, alinéa 1er, du Code pénal, tout acte de pénétration sexuelle, de quelque nature qu'il soit et par quelque moyen que ce soit, commis sur une personne qui n'y consent pas, constitue le crime de viol ; le juge qui considère que le caractère sexuel de la pénétration est établi n'est, à cet égard, pas tenu de constater expressément que la pénétration constitue une infraction aux normes ayant cours en matière de comportements sexuels ni que l'auteur a commis la pénétration avec une intention sexuelle (1). (1) D. MERCKX et I. DELBROUCK, « Verkrachting - het misdrijf » dans Strafrecht en Strafvordering. Artikelsgewijze commentaar met overzicht van rechtspraak en rechtsleer, 15-23 (élément moral) et 24-321 (élément matériel).

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verkrachting - Artikel 375, eerste lid, Strafwetboek - Daad van

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Code pénal, article 375, alinéa 1er - Acte de pénétration sexuelle - Notion - Portée

seksuele penetratie - Begrip - Draagwijdte

- Art. 375, eerste lid Strafwetboek

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING -
Verkrachting - Artikel 375, eerste lid, Strafwetboek - Daad van
seksuele penetratie - Begrip - Draagwijdte

- Art. 375, eerste lid Strafwetboek

- Art. 375, al. 1er Code pénal

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Code pénal, article 375,
alinéa 1er - Acte de pénétration sexuelle - Notion - Portée

- Art. 375, al. 1er Code pénal

Uit de artikelen 70 Strafwetboek, de artikelen 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11, Wet Gezondheidsberoepen en artikel 73, § 1 ZIV-wet volgt dat medische handelingen die raken aan de lichamelijke en seksuele integriteit van patiënten geen misdrijf uitmaken indien zij worden gesteld met het voormelde legitiem doel, met de toestemming van de patiënt en worden uitgevoerd zoals een normaal zorgvuldig handelend arts in dezelfde omstandigheden deze zou uitvoeren; de rechter oordeelt onaantastbaar of een arts een medische behandeling volgens de regels van de kunst heeft uitgevoerd en het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die geen verband ermee houden of op grond ervan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) H. NYS, Gezondheidsberoepen, Wolters Kluwer, 2020, 71-108; A. DIERICKX, Toestemming en strafrecht, Intersentia, 2006; T. VANSWEEVELT en F. DEWALLENS (eds.), Handboek Gezondheidsrecht, Intersentia, 2014, I, 1058.

Il résulte de l'article 70 du Code pénal, des articles 1er, 2, § 1er, alinéas 1er et 2, et 11 de l'arrêté royal n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé et de l'article 73, § 1er, de la loi du 14 juillet 1994 relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnité, que les actes médicaux qui touchent l'intégrité physique et sexuelle des patients ne constituent pas une infraction s'ils sont posés dans le but légitime susmentionné, avec le consentement du patient et exécutés selon les pratiques d'un médecin normalement prudent qui se trouverait dans pareilles circonstances ; le juge apprécie souverainement si un médecin ou un traitement médical a été appliqué selon les règles de l'art et la Cour se borne à vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui seraient sans aucun lien avec celles-ci ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (1). (1) H. NYS, Gezondheidsberoepen, Wolters Kluwer, 2020, 71-108 ; A. DIERICKX, Toestemming en strafrecht, Intersentia, 2006 ; T. VANSWEEVELT et F. DEWALLENS (eds.), Handboek Gezondheidsrecht, Intersentia, 2014, I, 1058.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging -
Artikel 70 Strafwetboek - Feit door de wet voorgeschreven en
door de overheid bevolen - Medische handelingen rakend aan
de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt -
Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10
november 1967 betreffende de uitoefening van de
gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de
verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en
uitkeringen

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging -
Artikel 70 Strafwetboek - Feit door de wet voorgeschreven en
door de overheid bevolen - Medische handelingen rakend aan
de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt -
Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Code pénal,
article 70 - Fait ordonné par la loi et commandé par l'autorité -
Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du
patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967
relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de
santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Code pénal,
article 70 - Fait ordonné par la loi et commandé par l'autorité -
Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du
patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

GEZONDHEIDSPOLITIE - Over de mens - Wet

Gezondheidsberoepen - Artikelen 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

GEZONDHEIDSPOLITIE - Over de mens - Wet

Gezondheidsberoepen - Artikelen 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

GENEESKUNDE - Uitoefening van de geneeskunde - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

GENEESKUNDE - Uitoefening van de geneeskunde - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Uitoefening van de geneeskunde - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

POLICE SANITAIRE - Police sanitaire de l'homme - Arrêté royal n°78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé - Articles 1, 2, § 1er, alinéas 1 et 2, et 11 - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

POLICE SANITAIRE - Police sanitaire de l'homme - Arrêté royal n°78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé - Articles 1, 2, § 1er, alinéas 1 et 2, et 11 - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ART DE GUERIR - Exercice de l'art de guérir - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ART DE GUERIR - Exercice de l'art de guérir - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Exercice de l'art de guérir - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Uitoefening van de geneeskunde - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Artikel 73, § 1 - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Artikel 73, § 1 - Medische handelingen rakend aan de lichamelijke en seksuele integriteit van de patiënt - Draagwijdte

- Art. 70 Strafwetboek

- Artt. 1, 2, § 1, eerste en tweede lid en 11 KB nr. 78 van 10 november 1967 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen

- Art. 73, § 1 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Exercice de l'art de guérir - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Généralités - Article 73, § 1er - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Généralités - Article 73, § 1er - Actes médicaux touchant l'intégrité physique et sexuelle du patient - Portée

- Art. 70 Code pénal

- Art. 1, 2, § 1, al. 1 et 2, et 11 A.R. n° 78 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé

- Art. 73, § 1 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

Volgens artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, heeft eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd ook het recht getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen maar deze artikelen kennen aan een beklaagde geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge door de politie te doen ondervragen of op de rechtszitting als getuige te horen, waarbij het aan de beklaagde toekomt aan te tonen en te motiveren dat het horen van een getuige à décharge noodzakelijk is voor de waarheidsvinding en het aan de rechter staat om daarover te oordelen, waarbij hij erover dient te waken dat het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang wordt gebracht; de rechter moet zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst en die onder meer betrekking kunnen hebben op de feitelijke of juridische onmogelijkheid om de getuigen te horen, de relatie die de getuige had of heeft met de bij het strafproces betrokken partijen, de betrouwbaarheid van de door de getuige af te leggen verklaring rekening houdend met die relatie, zijn persoonlijkheid of het tijdsverloop sinds de feiten of het beschikbaar zijn van een geschreven verklaring van de persoon die de beklaagde als getuige wenst te horen, waarin die een eerdere verklaring herroept of nuanceert maar de rechter is niet ertoe gehouden bij de afwijzing van het verzoek tot het horen onder eed op de rechtszitting van getuigen à décharge de voormelde criteria betreffende het horen van getuigen à charge te betrekken (1). (1) Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Artikel 6.3.d, EVRM - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Artikel 6.3.d, EVRM - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van

Selon l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui contient les modalités d'application particulières du droit à un procès équitable, consacré à l'article 6, § 1er, toute personne poursuivie du chef d'un fait punissable a également le droit d'interroger ou de faire interroger des témoins à décharge, mais ces articles n'octroient pas de droit absolu ou illimité au prévenu de faire entendre des témoins à décharge par la police ou de les faire entendre à l'audience en cette qualité, le prévenu étant tenu de démontrer et de justifier que l'audition d'un témoin à décharge est nécessaire à la manifestation de la vérité et il appartient au juge de statuer à cet égard, en veillant à ne pas compromettre le droit du prévenu à un procès équitable, considéré dans son ensemble ; le juge doit fonder sa décision d'entendre ou non les témoins à décharge sur des circonstances concrètes qu'il indique et qui peuvent notamment concerner l'impossibilité factuelle ou juridique d'entendre les témoins, les relations que le témoin entretenait ou entretient avec les parties impliquées dans la procédure pénale, la fiabilité de la déclaration du témoin eu égard à ces relations, sa personnalité et le laps de temps écoulé depuis les faits ou la possibilité de consulter une déclaration écrite de la personne dont le prévenu souhaite l'audition en qualité de témoin, dans laquelle celle-ci retire ou nuance des déclarations antérieures, mais le juge n'est pas tenu, lorsqu'il rejette la demande d'audition sous serment de témoins à décharge à l'audience, de tenir compte des critères précités relatifs à l'audition de témoins à charge (1). (1) Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation - Refus - Indication des circonstances concrètes - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation - Refus - Indication

concrete omstandigheden - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Horen van getuigen à décharge - Beoordeling door de rechter - Weigering - Motivering - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Horen van getuigen à décharge - Beoordeling door de rechter - Weigering - Motivering - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Recht op een eerlijk proces - Horen van getuigen à décharge - Beoordeling door de rechter - Weigering - Motivering - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Horen van getuigen à décharge - Beoordeling door de rechter - Weigering - Motivering - Criteria

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Artikel 6.3.d, EVRM - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Artikel 6.3.d, EVRM - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

des circonstances concrètes - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à décharge - Appréciation par le juge - Refus - Motivation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à décharge - Appréciation par le juge - Refus - Motivation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à décharge - Appréciation par le juge - Refus - Motivation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Audition de témoins à décharge - Appréciation par le juge - Refus - Motivation - Critères

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation - Refus - Indication des circonstances concrètes - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation - Refus - Indication des circonstances concrètes - Portée

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De rechter oordeelt onaantastbaar of de kentekenplaathouder van het motorvoertuig waarmee de overtreding werd begaan, erin slaagt het op hem rustende vermoeden van artikel 67bis Wegverkeerswet te weerleggen dat hij bestuurder was van dat motorvoertuig op moment van de verkeersinbreuk (1); de rechter kan daartoe alle feitelijke gegevens in aanmerking nemen waarvan hij de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt, waaronder de tijd verstreken tussen de overtreding en de kennisgeving door de kentekenplaathouder van de identiteit van de vermeende bestuurder van het voertuig op het ogenblik van de overtreding; de enkele omstandigheid dat de kentekenplaathouder een schriftelijke verklaring van een derde voorlegt, samen met een kopie van de identiteitskaart van deze derde, ter bevestiging van zijn bewering dat deze derde de bestuurder was van het voertuig op het ogenblik van de overtreding, verplicht de rechter niet aan te nemen dat daarmee het vermoeden van schuld is weerlegd (2); uit deze beoordelingsbevoegdheid van de rechter volgt niet dat elke weerlegging van het vermelde ingestelde vermoeden onmogelijk is en dat dit vermoeden het karakter krijgt van een onweerlegbaar vermoeden. (1) Cass. 30 juni 2020, AR P.20.0022.N, AC 2020, nr. 458; Cass. 23 juni 2020, AR P.20.0147.N, AC 2020, nr. 437; Cass. 16 juni 2020, AR P.20.0076.N, AC 2020, nr. 401, N.C. 2020, 548; Cass. 22 november 2016, AR P.14.1909.N, AC 2016, nr. 662; Cass. 22 oktober 2013, AR P.13.0040.N, AC 2013, nr. 539. Zie C. DE ROY, "De wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders", RW 2018-19, 128-130; S. STALLAERT, "Artikel 67bis Wegverkeerswet: naar een kentekenaansprakelijkheid in het wegverkeer", T. Strafr. 2018, 130-132; A. BLOCH, "Hoe weerlegbaar is het weerlegbaar vermoeden van artikel 67bis Wegverkeerswet. Komt het recht op een eerlijk proces in het gedrang?", T. Strafr. 2020, 91-97; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 3-14; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1325-1328. (2) Cass. 16 juni 2020, AR P.20.0076.N, AC 2020, nr. 401, N.C. 2020, 548; Cass. 22 november 2016, AR P.14.1909.N, AC 2016, nr. 662. Zie M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D.

Le juge décide souverainement si le titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule à moteur avec lequel l'infraction a été commise parvient à renverser la présomption visée à l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière qui pèse sur lui, selon laquelle il était le conducteur de ce véhicule à moteur au moment de l'infraction en matière de roulage (1); pour ce faire, le juge peut prendre en considération tous les éléments factuels dont il apprécie souverainement la valeur probante, notamment le temps écoulé entre l'infraction et la communication par le titulaire de la plaque d'immatriculation de l'identité du conducteur présumé du véhicule au moment de l'infraction; la seule circonstance que le titulaire de la plaque d'immatriculation présente la déclaration écrite d'un tiers à laquelle est jointe une copie de la carte d'identité dudit tiers, à l'appui de son allégation selon laquelle ce tiers était le conducteur du véhicule au moment de l'infraction n'oblige pas le juge à admettre que la présomption d'innocence est, de ce fait, renversée (2); il ne résulte pas de ce pouvoir d'appréciation du juge qu'il est impossible de renverser cette présomption ainsi instaurée et qu'elle devient irréfragable. (1) Cass. 30 juin 2020, RG P.20.0022.N, Pas. 2020, n° 458 ; Cass. 23 juin 2020, RG P.20.0147.N, Pas. 2020, n° 437 ; Cass. 16 juin 2020, RG P.20.0076.N, Pas. 2020, n° 401, N.C. 2020, 548 ; Cass. 22 novembre 2016, RG P.14.1909.N, Pas. 2016, n° 662 ; Cass. 22 octobre 2013, RG P.13.0040.N, Pas. 2013, n° 539. Voir C. DE ROY, « De wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders », R.W. 2018-19, 128-130 ; S. STALLAERT, « Artikel 67bis Wegverkeerswet: naar een kentekenaansprakelijkheid in het wegverkeer », T. Strafr. 2018, 130-132 ; A. BLOCH, « Hoe weerlegbaar is het weerlegbaar vermoeden van artikel 67bis Wegverkeerswet. Komt het recht op een eerlijk proces in het gedrang? », T. Strafr. 2020, 91-97 ; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 3-14 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1325-1328. (2) Cass. 16 juin 2020, RG P.20.0076.N, Pas. 2020, n° 401, N.C. 2020, 548 ; Cass. 22 novembre 2016, RG P.14.1909.N, Pas. 2016, n° 662. Voir M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH,

VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1326.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Overtreding van de Wegverkeerswet of het Wegverkeersreglement - Vermoeden van strafrechtelijke aansprakelijkheid van de kentekenplaathouder - Schriftelijke verklaring van een derde die de verkeersinbreuk bekend - Weerlegging van het wettelijk vermoeden

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Overtreding van de Wegverkeerswet of het Wegverkeersreglement - Vermoeden van strafrechtelijke aansprakelijkheid van de kentekenplaathouder - Schriftelijke verklaring van een derde die de verkeersinbreuk bekend - Weerlegging van het wettelijk vermoeden

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Vermoeden van strafrechtelijke aansprakelijkheid van de kentekenplaathouder - Schriftelijke verklaring van een derde die de verkeersinbreuk bekend - Weerlegging van het wettelijk vermoeden - Beoordeling door de feitenrechter

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1326.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Infraction à la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et au code de la route - Responsabilité pénale présumée du titulaire de la plaque d'immatriculation - Déclaration écrite d'un tiers qui reconnaît l'infraction en matière de roulage - Renversement de la présomption légale

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Infraction à la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et au code de la route - Responsabilité pénale présumée du titulaire de la plaque d'immatriculation - Déclaration écrite d'un tiers qui reconnaît l'infraction en matière de roulage - Renversement de la présomption légale

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Responsabilité pénale présumée du titulaire de la plaque d'immatriculation - Déclaration écrite d'un tiers qui reconnaît l'infraction en matière de roulage - Renversement de la présomption légale - Appréciation par le juge du fond

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0061.N

27 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.1](#)

AC nr. ...

Een schuldigverklaring aan het door artikel 48, eerste lid, 2°, Wegverkeerswet bedoelde misdrijf vereist niet dat bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie de rechter uitdrukkelijk vaststelt dat de beklaagde kennis heeft gekregen van de verplichting herstelproeven af te leggen (1). (1) Zie Cass. 25 april 2017, AR P.16.0888.N, AC 2017, nr. 283.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Wegverkeer - Artikel 48, eerste lid, 2° Wegverkeerswet - Schuldigverklaring - Verplichting tot het afleggen van herstelproeven - Kennisgeving - Vaststelling

- Art. 48, eerste lid, 2° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Schuldigverklaring - Verplichting tot het afleggen van herstelproeven - Kennisgeving - Vaststelling

- Art. 48, eerste lid, 2° Wet betreffende de politie over het
3/11/2025

La déclaration de culpabilité du chef de l'infraction visée à l'article 48, alinéa 1er, 2°, de la loi sur la circulation routière ne requiert pas qu'à défaut de conclusions en ce sens, le juge constate expressément que le prévenu a eu connaissance de l'obligation de passer des examens de réintégration (1). (1) Voir Cass. 25 avril 2017, RG P.16.0888.N, Pas. 2017, n° 283.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 48, alinéa 1er, 2° - Déclaration de culpabilité - Obligation de présenter des examens de réintégration - Information délivrée - Constatation

- Art. 48, al. 1er, 2° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Déclaration de culpabilité - Obligation de présenter des examens de réintégration - Information délivrée - Constatation

- Art. 48, al. 1er, 2° Loi relative à la police de la circulation

wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Het voor het vaststellen van de toestand van herhaling vereiste bewijs van een vroegere veroordeling die kracht van gewijsde heeft, wordt in de regel geleverd door een door de griffier uitgereikt afschrift van de veroordelende beslissing of uittreksel met de vermelding dat die beslissing kracht van gewijsde heeft; het bewijs van het bestaan van een vroegere veroordeling en van het kracht van gewijsde hebben van die beslissing kan door het openbaar ministerie evenwel ook met andere middelen worden geleverd, waarbij de rechter de afwezigheid van betwisting door de beklaagde in aanmerking kan nemen (1). (1) Cass. 12 november 2019, AR P.19.0772.N, RABG 2020, afl. 8, 688-704, noot VAN VOLSEM, F.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Wegverkeer - Artikel 48, tweede lid, Wegverkeerswet - Toestand van herhaling - Vroegere veroordeling - Kracht van gewijsde - Voorwaarden

- Art. 48, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Artikel 48, tweede lid, Wegverkeerswet - Toestand van herhaling - Vroegere veroordeling - Kracht van gewijsde - Voorwaarden

- Art. 48, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

HERHALING - Wegverkeer - Artikel 48, tweede lid, Wegverkeerswet - Vroegere veroordeling - Kracht van gewijsde - Bewijs

- Art. 48, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Artikel 48, tweede lid, Wegverkeerswet - Toestand van herhaling - Vroegere veroordeling - Kracht van gewijsde - Voorwaarden

- Art. 48, tweede lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La preuve d'une condamnation antérieure passée en force de chose jugée, nécessaire au constat de l'état de récidive, est en règle rapportée par une copie de la décision de condamnation, ou un extrait de celle-ci portent la mention que cette décision est coulée en force de chose jugée, délivrée par le greffier; toutefois, le ministère public peut également apporter la preuve de l'existence d'une condamnation antérieure et du passage de celle-ci en force de chose jugée par d'autres moyens, le juge pouvant dans ce cas prendre en considération l'absence de contestation par le prévenu (1). (1) Cass. 12 novembre 2019, RG P.19.0772.N, R.A.B.G. 2020, liv. 8, 688-704, note Van Volsem, F.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 48, alinéa 2 - État de récidive - Condamnation antérieure - Force de chose jugée - Conditions

- Art. 48, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Loi sur la circulation routière, article 48, alinéa 2 - État de récidive - Condamnation antérieure - Force de chose jugée - Conditions

- Art. 48, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

RECIDIVE - Roulage - Loi sur la circulation routière, article 48, alinéa 2 - Condamnation antérieure - Force de chose jugée - Preuve

- Art. 48, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Loi sur la circulation routière, article 48, alinéa 2 - État de récidive - Condamnation antérieure - Force de chose jugée - Conditions

- Art. 48, al. 2 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De strafrechter mag bij de schuldbeoordeling voor inbreuken op de Wapenwet rekening houden met vaststellingen die een natuurinspecteur heeft verricht bij de opsporing van inbreuken op het Jachtdecreet, waarvoor hij krachtens het Jachtdecreet en het DABM bevoegd is; uit de omstandigheid dat de natuurinspecteur niet bevoegd is verklaard om opsporingen te doen betreffende inbreuken op de Wapenwet volgt niet dat de rechter bij een vervolging wegens dergelijke inbreuken geen bewijswaarde zou mogen toekennen aan de vaststellingen die de natuurinspecteur heeft verricht ter gelegenheid van een hem wel toegekende opsporingsbevoegdheid.

Dans le cadre de l'appréciation de la culpabilité du chef d'infractions à la loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes, le juge pénal peut tenir compte des constatations faites par un inspecteur de l'environnement lors de la recherche d'infractions au décret du Conseil flamand du 24 juillet 1991 sur la chasse, pour laquelle il est compétent en vertu dudit décret du Conseil flamand du 24 juillet 1991 et du décret de la Communauté flamande du 5 avril 1995 contenant des dispositions générales concernant la politique de l'environnement; il ne résulte pas de la circonstance que l'inspecteur de l'environnement n'est pas déclaré compétent pour effectuer des recherches en matière d'infractions à la loi du 8 juin 2006, que, dans le cadre de poursuites du chef de pareilles infractions, le juge ne pourrait pas accorder de valeur probante aux constatations faites par l'inspecteur de l'environnement, en application d'une compétence de recherche qui lui est bel et bien attribuée.

BEWIJS - Strafzaken - Geschriften - Bewijswaarde - Proces-verbaal - Inbreuken op de Wapenwet - Vaststellingen door natuurinspecteurs in het kader van het Jachtdecreet - Draagwijdte - Gevolg

PREUVE - Matière répressive - Preuve littérale - Valeur probante - Procès-verbal - Infraction à la loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes - Constatations faites par des inspecteurs de l'environnement dans le cadre du décret du Conseil flamand du 24 juillet 1991 sur la chasse - Portée - Conséquence

JACHT - Jachtdecreet - Proces-verbaal van vaststellingen door natuurinspecteurs - Inbreuken op de Wapenwet - Bewijswaarde - Draagwijdte - Gevolg

CHASSE - Décret du Conseil flamand du 24 juillet 1991 sur la chasse - Procès-verbal des constatations faites par des inspecteurs de l'environnement - Infraction à la loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes - Valeur probante - Portée - Conséquence

WAPENS - Wapenwet - Artikel 29, § 1 - Proces-verbaal van vaststellingen opgesteld door natuurinspecteurs in het kader van het Jachtdecreet - Bewijswaarde - Draagwijdte - Gevolg

ARMES - Loi du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes - Article 29, § 1er - Procès-verbal des constatations dressé par des inspecteurs de l'environnement dans le cadre du décret du Conseil flamand du 24 juillet 1991 sur la chasse - Valeur probante - Portée - Conséquence

Door de ondertekening van de memorie te laten voorafgaan door de vermelding "op vordering en uitdrukkelijk verzoek van eisers in cassatie" wijst de advocaat erop dat hij de memorie uitsluitend op vraag van de eisers heeft ondertekend en dat hij zich de inhoud ervan niet eigen maakt; dit is niet bestaanbaar met de doelstelling van de wet, namelijk dat de ondertekenende advocaat weloverwogen instemt met de inhoud van de memorie en die tot de zijne maakt, zodat de memorie, die is ondertekend door een raadsman "op vordering en uitdrukkelijk verzoek van eisers in cassatie", zelfs indien die houder is van het getuigschrift van cassatieprocedures in strafzaken, niet ontvankelijk is (1). (1) Zie Cass. 3 november 2015, AR P.15.0311.N, AC 2015, nr. 648, met andersluidende concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal Decreus.

ADVOCAAT - Strafzaken - Cassatieberoep - Memorie -
Ondertekening van de memorie op vordering en uitdrukkelijk
verzoek van eisers - Draagwijdte - Gevolg

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn
voor memories en stukken - Ondertekening van de memorie op
vordering en uitdrukkelijk verzoek van eisers - Draagwijdte -
Gevolg

.....

En faisant précéder la signature du mémoire par la mention « à la requête et à la demande expresse des demandeurs en cassation », l'avocat signale qu'il a signé le mémoire exclusivement à la demande des demandeurs et qu'il ne fait pas sien son contenu; cela n'est pas compatible avec l'objectif de la loi, à savoir que l'avocat signataire acquiesce délibérément au contenu du mémoire et le fasse sien, de sorte que le mémoire, qui est signé par un conseil « à la requête et à la demande expresse des demandeurs en cassation », même s'il est titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation en matière répressive, est irrecevable (1). (1) Voir Cass. 3 novembre 2015, RG P.15.0311.N, Pas. 2015, n° 648, avec concl. contraires de M. l'avocat général DECREUS, publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Matière répressive - Pourvoi en cassation - Mémoire -
Signature du mémoire à la requête et à la demande expresse des
demandeurs - Portée - Conséquence

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et
délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Signature
du mémoire à la requête et à la demande expresse des
demandeurs - Portée - Conséquence

Volgens de artikelen 425, § 1, en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering kan het cassatieberoep in strafzaken, behoudens in hier niet toepasselijke gevallen, slechts worden ingesteld door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III van het Wetboek van Strafvordering en kan de eiser in cassatie zijn middelen slechts aanvoeren in een memorie die door een dergelijke advocaat is ondertekend; met die verplichting wilde de wetgever vermijden dat cassatieberoepen in strafzaken te lichtzinnig zouden worden ingesteld en memories met cassatiemiddelen te lichtzinnig zouden worden ingediend en van een advocaat, houder van het getuigschrift, wordt verwacht dat hij de partijen die cassatieberoep in strafzaken wensen in te stellen en die een memorie wensen in te dienen, wijst op het specifieke karakter van het cassatieberoep en de bijzondere taak die de grondwetgever aan het Hof van Cassatie heeft opgedragen als instantie die de wettigheid van de bestreden rechterlijke beslissing toetst zonder in de beoordeling van de feiten zelf te treden (1). (1) Zie Cass. 16 februari 2021, AR P.20.1191.N, AC 2021, nr. 123, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal Winants.

ADVOCAAT - Strafzaken - Cassatieberoep - Memorie - Ondertekening door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Doelstelling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Ondertekening door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Doelstelling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Ondertekening door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures - Doelstelling - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Selon les articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le pourvoi en matière répressive ne peut, hormis dans des cas non applicables en l'espèce, être formé que par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation, visée par le livre II, titre III, du Code d'instruction criminelle, et le demandeur en cassation ne peut indiquer ses moyens que dans un mémoire signé par un tel avocat titulaire; par cette obligation, le législateur souhaitait éviter qu'il soit fait preuve de légèreté dans l'introduction de pourvois en matière pénale et dans la rédaction des mémoires contenant des moyens de cassation et il est attendu d'un avocat titulaire de l'attestation qu'il fasse remarquer aux parties qui souhaitent former un pourvoi en cassation et introduire un mémoire le caractère spécifique du pourvoi en cassation et la mission particulière confiée par le constituant à la Cour de cassation en sa qualité d'instance qui examine la légalité de la décision judiciaire attaquée sans connaître du fond des affaires (1). (1) Voir Cass. 16 février 2021, RG P.20.1191.N, Pas. 2021, n° 123, avec concl. « en substance » de M. l'avocat général Winants, publiées à leur date dans AC.

AVOCAT - Matière répressive - Pourvoi en cassation - Mémoire - Signature par un avocat titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation - Objectif - Portée - Conséquence

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Signature par un avocat titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation - Objectif - Portée - Conséquence

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Signature par un avocat titulaire de l'attestation de formation en procédure en cassation - Objectif - Portée - Conséquence

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.21.0071.F

28 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.3](#)

AC nr. ...

De aan de feitenrechter opgelegde verplichting om de partijen te informeren over de uitvoering van de effectieve vrijheidsstraf die hij uitspreekt, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid van het vonnis; aangezien het een algemene verplichting betreft waarvan het voorwerp geen verband houdt met de eigenlijke motivering van het beschikkend gedeelte op strafgebied, dient de door het voormelde artikel 195, negende lid, Wetboek van Strafvordering, voorgeschreven vermelding niet als een substantiële vormvereiste te worden aangemerkt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 310.

STRAF - Vrijheidsstraffen - Veroordeling tot een effectieve vrijheidsstraf - Informeren van de partijen over de strafuitvoering - Verplichting voor de rechter - Draagwijdte - Verzuim - Sanctie

- Art. 195, negende lid Wetboek van Strafvordering
VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Veroordeling tot een effectieve vrijheidsstraf - Informeren van de partijen over de strafuitvoering - Verplichting voor de rechter - Draagwijdte - Verzuim - Sanctie

- Art. 195, negende lid Wetboek van Strafvordering
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Veroordeling tot een effectieve vrijheidsstraf - Informeren van de partijen over de strafuitvoering - Verplichting voor de rechter - Draagwijdte - Verzuim - Sanctie

- Art. 195, negende lid Wetboek van Strafvordering

L'obligation imposée au juge du fond d'informer les parties de l'exécution de la peine privative de liberté effective qu'il prononce n'est pas prévue à peine de nullité du jugement; s'agissant d'une obligation à caractère général et dont l'objet est étranger à la motivation du dispositif pénal proprement dit, il n'y a pas lieu d'élever la mention prescrite par l'article 195, alinéa 9, du Code d'instruction criminelle, au rang d'une formalité substantielle (1). (1) Voir les concl. du MP.

PEINE - Peines privatives de liberté - Condamnation à une peine privative de liberté effective - Information des parties sur l'exécution de la peine - Obligation pour le juge - Portée - Omission - Sanction

- Art. 195, al. 9 Code d'Instruction criminelle
JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Condamnation à une peine privative de liberté effective - Information des parties sur l'exécution de la peine - Obligation pour le juge - Portée - Omission - Sanction

- Art. 195, al. 9 Code d'Instruction criminelle
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Condamnation à une peine privative de liberté effective - Information des parties sur l'exécution de la peine - Obligation pour le juge - Portée - Omission - Sanction

- Art. 195, al. 9 Code d'Instruction criminelle

P.21.0072.F

26 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210526.2F.4](#)

AC nr. ...

Uit artikel 3, § 1, van het koninklijk besluit van 1 september 2006 houdende invoering van de technische controle langs de weg van bedrijfsvoertuigen die ingeschreven zijn in België of in het buitenland volgt dat elk in een lidstaat van de Europese Unie ingeschreven of in het verkeer gebrachte bedrijfsvoertuig de technische controle moet ondergaan, dat die technische controle door een document wordt aangetoond en dat dit document door de bevoegde autoriteit kan worden gecontroleerd.

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Bedrijfsvoertuig - Technische controle - In een lidstaat van de Europese Unie ingeschreven voertuig - Document waaruit blijkt dat het voertuig de verplichte technische controle heeft

Il résulte de l'article 3, § 1er, de l'arrêté royal du 1er septembre 2006 instituant le contrôle technique routier des véhicules utilitaires immatriculés en Belgique ou à l'étranger que tout véhicule utilitaire immatriculé et mis en circulation dans un Etat membre de l'Union européenne est soumis au contrôle technique, que ledit contrôle technique est attesté par un document et que le document peut faire l'objet d'un contrôle par l'autorité compétente.

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Véhicule utilitaire - Contrôle technique - Véhicule immatriculé dans un Etat membre de l'Union européenne - Document attestant que le véhicule a été soumis au contrôle technique - Omission de production du document - Sanction

ondergaan - Verzuim van overlegging van het document - Strafsanctie - Wettigheid

- Art. 3, § 1 KB houdende invoering van de technische controle langs de weg van bedrijfsvoertuigen die ingeschreven zijn in België of in het buitenland

WEGVERKEER - Allerlei - Autokeuring - Bedrijfsvoertuig - In een lidstaat van de Europese Unie ingeschreven voertuig - Document waaruit blijkt dat het voertuig de verplichte technische controle heeft ondergaan - Verzuim van overlegging van het document - Strafsanctie - Wettigheid

- Art. 3, § 1 KB houdende invoering van de technische controle langs de weg van bedrijfsvoertuigen die ingeschreven zijn in België of in het buitenland

pénale - Légalité

- Art. 3, § 1er A.R. du 1er septembre 2006

ROULAGE - Divers - Contrôle technique des véhicules - Véhicule utilitaire - Véhicule immatriculé dans un Etat membre de l'Union européenne - Document attestant que le véhicule a été soumis au contrôle technique - Omission de production du document - Sanction pénale - Légalité

- Art. 3, § 1er A.R. du 1er septembre 2006

P.21.0076.N

26 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.12](#)

AC nr. ...

Artikel 16, § 2, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet verplicht de onderzoeksrechter, die wordt geconfronteerd met de onaangekondigde afwezigheid van de correct verwittigde advocaat van de inverdenkinggestelde, niet om ambtshalve maatregelen te nemen opdat de inverdenkinggestelde tijdens de ondervraging alvorens een bevel tot aanhouding te verlenen, alsnog zou worden bijgestaan door een andere advocaat; de fundamentele aard van het bijstandsrecht doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie Cass. 5 juli 2017, AR P.17.0738.N, AC 2017, nr. 433.

ADVOCAAT - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter - Recht op bijstand van een advocaat - Verwittiging van de advocaat - Onaangekondigde afwezigheid van de advocaat

ONDERZOEKSRECHTER - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter - Recht op bijstand van een advocaat - Verwittiging van de advocaat - Onaangekondigde afwezigheid van de advocaat

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter - Recht op bijstand van een advocaat - Onaangekondigde afwezigheid van de advocaat

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorafgaand verhoor door de onderzoeksrechter - Recht op bijstand van een advocaat - Verwittiging advocaat - Onaangekondigde afwezigheid van de advocaat

L'article 16, § 2, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive n'impose pas au juge d'instruction confronté à l'absence inopinée de l'avocat de l'inculpé, dûment averti, de prendre d'office des mesures pour que l'inculpé soit assisté par un autre avocat lors de l'interrogatoire préalable à la délivrance d'un mandat d'arrêt; le caractère fondamental du droit à l'assistance d'un avocat est sans incidence à cet égard (1). (1) Voir Cass. 5 juillet 2017, RG P.17.0738.N, Pas. 2017, n° 433.

AVOCAT - Matière répressive - Détention préventive - Audition préalable par le juge d'instruction - Droit à l'assistance d'un avocat - Droit à l'assistance d'un avocat - Absence inopinée de l'avocat

JUGE D'INSTRUCTION - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Audition préalable par le juge d'instruction - Droit à l'assistance d'un avocat - Droit à l'assistance d'un avocat - Absence inopinée de l'avocat

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Audition préalable par le juge d'instruction - Droit à l'assistance d'un avocat - Absence inopinée de l'avocat

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Audition préalable par le juge d'instruction - Droit à l'assistance d'un avocat - Information donnée à l'avocat - Absence inopinée de l'avocat

P.21.0079.N

4 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.4](#)

AC nr. ...

Een vermogensvoordeel is uit een misdrijf verkregen indien er een causaal verband bestaat tussen dit misdrijf en het vermogensvoordeel; een eventueel causaal verband tussen het vermogensvoordeel en een latere verrichting betreffende dit voordeel doet het causaal verband tussen het vermogensvoordeel en het voordien gepleegde misdrijf niet verdwijnen (1) ; daaruit volgt dat de opbrengsten van de verkoop van geteelde cannabis vermogensvoordelen zijn die rechtstreeks kunnen zijn verkregen in de zin van artikel 42, 3°, Strafwetboek uit het misdrijf van de teelt van cannabis; dat die vermogensvoordelen ook verkregen zijn uit het misdrijf van de verkoop van cannabis doet daaraan niets af. (1) Cass. 19 november 2019, AR P.19.0861.N, AC 2019, nr. 610; Cass. 28 februari 2018, AR P.17.0500.F, AC 2018, nr. 135; Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0201.N, AC 2011, nr. 555, T. Strafr. 2011, 441 noot B. MEGANCK. Zie F. LUGENTZ en D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, Bruylant, 2015, 26-32; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 451.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Uit een misdrijf verkregen vermogensvoordeel - Causaal verband met een latere verrichting - Vervolging wegens teelt van cannabis - Opbrengst van de verkoop van geteelde cannabis

- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek
- Artt. 2bis en 2quater Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
- Bijlagen I tot V KB 6 september 2017 houdende regeling van verdovende middelen en psychotrope stoffen
- VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Vervolging wegens teelt van cannabis - Opbrengst van de verkoop van geteelde cannabis - Bijzondere verbeurdverklaring van het vermogensvoordeel - Toerekening*
- Artt. 42, 3°, en 43bis Strafwetboek

Un avantage patrimonial est tiré d'une infraction s'il existe un lien de causalité entre cette infraction et l'avantage patrimonial; un éventuel lien de causalité entre l'avantage patrimonial et une opération ultérieure portant sur cet avantage n'efface pas le lien de causalité entre l'avantage patrimonial et l'infraction commise antérieurement (1) ; il en résulte que les revenus générés par la vente de cannabis cultivé constituent des avantages patrimoniaux qui peuvent être tirés directement, au sens de l'article 42, 3°, du Code pénal, de l'infraction de culture de cannabis; le fait que ces avantages patrimoniaux soient également tirés de l'infraction de vente de cannabis n'y fait pas obstacle. (1) Cass. 19 novembre 2019, RG P.19.0861.N, Pas. 2019, n° 610 ; Cass. 28 février 2018, RG P.17.0500.F, Pas. 2018, n° 135 ; Cass. 10 janvier 2012, RG P.11.0938.N, Pas. 2012, n° 18 ; Cass. 18 octobre 2011, RG P.11.0201.N, Pas. 2011, n° 555, T. Strafr. 2011, 441 et la note de B. MEGANCK. Voir F. LUGENTZ et D. VANDERMEERSCH, Saisie et confiscation en matière pénale, Bruylant, 2015, 26-32 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 451.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantage patrimonial tiré d'une infraction - Lien de causalité avec une opération ultérieure - Poursuites du chef de culture de cannabis - Revenus générés par la vente de cannabis cultivé

- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal
- Art. 2bis et 2quater L. du 24 février 1921
- Annexes I à V A.R. du 6 septembre 2017
- STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Poursuites du chef de culture de cannabis - Revenus générés par la vente de cannabis cultivé - Confiscation spéciale de l'avantage patrimonial - Imputation*
- Art. 42, 3°, et 43bis Code pénal

- Artt. 2bis en 2quater Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

- Art. 2bis et 2quater L. du 24 février 1921

- Bijlagen I tot V KB 6 september 2017 houdende regeling van verdovende middelen en psychotrope stoffen

- Annexes I à V A.R. du 6 septembre 2017

P.21.0080.N

27 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.11](#)

AC nr. ...

Artikel 2bis, § 3, b, en § 6, Drugswet stelt onder meer strafbaar degenen die, in het kader van een vereniging, voorbereidende handelingen stellen met het oog op de verbouw van planten waaruit cannabis kan worden getrokken en daaronder kan het helpen bij de opbouw van een cannabisplantage vallen (1). (1) Zie Cass. 10 april 2018, AR P.18.0039.N, AC 2018, nr. 220.

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Teelt van cannabis - Voorbereidende handelingen - Begrip

- Art. 2bis, § 3, b, en § 6 Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

L'article 2bis, § 3, b, et § 6, de la loi du 24 février 1921 punit notamment ceux qui, dans le cadre d'une association, posent des actes préparatoires en vue de la culture de plantes dont du cannabis peut être extrait, et l'aide à la mise en place d'une plantation de cannabis peut tomber sous le coup de cette incrimination (1). (1) Voir Cass. 10 avril 2018, RG P.18.0039.N, Pas. 2018, n° 220.

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Culture de cannabis - Actes préparatoires - Notion

- Art. 2bis, § 3, b, et § 6 L. du 24 février 1921

De rechter oordeelt onaantastbaar of het helpen bij de opbouw van een cannabisplantage een daad van deelneming aan de verbouw van cannabisplanten is, dan wel een voorbereidende handeling daartoe; het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

MISDRIJF - Deelneming - Verdovende middelen - Teelt van cannabis - Voorbereidende handeling - Daad van deelneming - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Verdovende middelen - Teelt van cannabis - Voorbereidende handelingen - Daad van deelneming aan de teelt van cannabis - Beoordeling door de rechter - Toezicht door het Hof

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Teelt van cannabis - Voorbereidende handeling - Daad van deelneming aan de teelt van cannabis - Beoordeling door de rechter

Le juge apprécie souverainement si l'aide à la mise en place d'une plantation de cannabis constitue un acte de participation à la culture de plantes de cannabis ou un acte préparatoire à celle-ci; la Cour se borne à vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier.

INFRACTION - Participation - Stupéfiants - Culture de cannabis - Acte préparatoire - Acte de participation - Appréciation par le juge - Contrôle exercé par la Cour

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Stupéfiants - Culture de cannabis - Actes préparatoires - Acte de participation à la culture de cannabis - Appréciation par le juge - Contrôle exercé par la Cour

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Culture de cannabis - Acte préparatoire - Acte de participation à la culture de cannabis - Appréciation par le juge

P.21.0081.N

4 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat in de regel het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs wordt voorgelegd tijdens een openbare terechtzitting en de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de terechtzitting van een persoon die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd zal beoordelen aan de hand van drie criteria, en in die volgorde, of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden; (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald en (iii) er voor het niet kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen; dergelijke compenserende factoren kunnen onder meer bestaan in het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen; de beoordeling van het ene criterium kan de beoordeling van de andere criteria versterken, vervolledigen of verduidelijken, zodat de redenen voor een afwijzing van het verzoek om een getuige à charge te horen in hun onderling verband moeten worden gelezen (1). (1) Cass. 23 maart 2021, AR P.20.1125.N, AC 2021, nr. 213; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 20 september 2017, AR P.17.0428.F, AC 2017, nr. 488; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303, T. Strafr. 2017, 224; Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181, T. Strafr. 2017, 210;

L' article 6, §§ 1er et 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tels qu'interprétés par la Cour européenne des droits de l'Homme, requiert que la preuve invoquée à l'encontre d'un prévenu soit en règle présentée à l'audience publique et que le juge apprécie l'impact sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au cours de l'information à la lumière des trois critères suivants et dans cet ordre: (i) s'il existe des motifs sérieux justifiant la non-audition du témoin, à savoir des motifs de fait ou juridiques qui peuvent justifier l'absence du témoin à l'audience; (ii) si la déclaration à charge constitue le fondement unique ou déterminant de la condamnation, étant entendu par déterminant une preuve d'une importance telle qu'il est admissible qu'elle a déterminé le résultat de la cause; (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des éléments compensateurs suffisants, notamment des garanties procédurales solides; de tels éléments compensateurs peuvent consister notamment dans la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, dans la possibilité offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'enquête préliminaire ou à l'audience et dans la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et à la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins; l'appréciation d'un critère peut renforcer, compléter ou clarifier l'appréciation des autres critères, de telle sorte que les raisons du rejet de la demande d'entendre un témoin à charge doivent être lues dans leur lien indissociable (1). (1) Cass. 23 mars 2021, RG P.20.1125.N, Pas. 2021, n° 213 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr. 2019, 296 et la note de S. BERNEMAN ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 20 septembre 2017, RG P.17.0428.F, Pas. 2017, n° 488 ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303, T. Strafr. 2017, 224 ; Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181, T. Strafr. 2017, 210 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n°

Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, RO.4, T. Strafr. 2017, 207 en EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §27, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 19 januari 2021, Keskin t/Nederland, www.echr.coe.int Zie ook D. DE WOLF, "Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", in Strafrecht in breed spectrum, Die Keure, 2014, 25-58; O. MICHIELS en P. KNAEPEN, "Les déclarations non vérifiées de témoins au regard du procès équitable", J.T. 2016, 485-490; A. BLOCH, "Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces", T. Strafr. 2017, 286-307; C. VAN DE HEYNING, "Het getuigenverhoor na de zaak Riahi: het Hof van Cassatie zoekt zijn weg", T. Strafr. 2017, 227-229; S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio!", T. Strafr. 2019, 286-287; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 776-779; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403.

73, avec concl. de R. MORTIER, alors avocat général, publiées à leur date dans AC, RO.4, T. Strafr. 2017, 207 et Cour eur. D.H. 15 décembre 2011, Al-Khawaja et Tahery c/ Royaume-Uni, Cour eur. D.H. 15 décembre 2015, Schatschaschwili c/ Allemagne, Cour eur. D.H. 14 juin 2016, Riahi c/ Belgique, § 27, R.D.P. 2017, 604 avec la note de C. MACQ, N.C. 2017, 141 avec la note de P. TERSAGO et R.A.B.G. 2017, 509 avec la note de B. DE SMET ; Cour eur. D.H. 19 janvier 2021, Keskin c/ Pays-Bas, www.echr.coe.int ; Voir égal. D. DE WOLF, « Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens », dans Strafrecht in breed spectrum, la Charte, 2014, 25-58 ; O. MICHIELS et P. KNAEPEN, « Les déclarations non vérifiées de témoins au regard du procès équitable », J.T. 2016, 485-490 ; A. BLOCH, « Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces », T. Strafr. 2017, 286-307 ; C. VAN DE HEYNING, « Het getuigenverhoor na de zaak Riahi: het Hof van Cassatie zoekt zijn weg », T. Strafr. 2017, 227-229 ; S. BERNEMAN, « De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio! », T. Strafr. 2019, 286-287 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 776-779 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 1400-1403.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Rechten ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition à l'audience d'un témoin à charge - Impact sur un procès équitable - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Juge du fond - Absence d'audition à l'audience d'un témoin à charge - Impact sur un procès équitable - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Juge du fond - Absence d'audition à l'audience d'un témoin à charge - Impact sur un procès équitable - Appréciation

Het staat aan de rechter om rekening houdende met de voormelde criteria te oordelen of door het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, met inbegrip van zijn recht van verdediging, wordt miskend; de rechter moet zijn beslissing steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst; indien de beslissing dat het niet-horen van een getuige à charge het recht van een beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd, met inbegrip van zijn recht van verdediging, niet miskent, op beslissende wijze is gesteund op een toetsing aan het eerste en het tweede criterium in het licht van de concrete omstandigheden van de zaak, moet de rechter niet noodzakelijk melding maken van een toetsing aan het derde criterium van de compenserende factoren.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Concrete omstandigheden van de zaak - Ernstige redenen die de afwezigheid van een getuige à charge op de rechtszitting verantwoorden - Gebruik van een belastende verklaring van de getuige die niet doorslaggevend is voor het bewijs - Compenserende waarborgen voor de verdediging

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Concrete omstandigheden van de zaak - Ernstige redenen die de afwezigheid van een getuige à charge op de rechtszitting verantwoorden - Gebruik van een belastende verklaring van de getuige die niet doorslaggevend is voor het bewijs - Compenserende waarborgen voor de verdediging

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Concrete omstandigheden van de zaak - Ernstige redenen die de afwezigheid van een getuige à charge op de rechtszitting verantwoorden - Gebruik van een belastende verklaring van de getuige die niet doorslaggevend is voor het bewijs - Compenserende waarborgen voor de verdediging

Tenant compte des critères susmentionnés, il appartient au juge d'apprécier si le fait de ne pas entendre à l'audience un témoin ayant fait au cours de l'information une déclaration à charge du prévenu, viole le droit de ce dernier à un procès équitable dans son ensemble, en ce compris ses droits de défense; le juge est tenu de fonder sa décision sur des circonstances concrètes qu'il indique; lorsque la décision selon laquelle le fait de ne pas entendre un témoin à charge ne viole pas le droit du prévenu à un procès équitable dans son ensemble, en ce compris ses droits de défense, se fonde de manière décisive sur l'appréciation des premier et deuxième critères à la lumière des circonstances concrètes de la cause, le juge ne doit pas nécessairement faire état de l'appréciation du troisième critère des facteurs compensateurs.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition à l'audience d'un témoin à charge - Circonstances concrètes de la cause - Motifs sérieux justifiant la non-audition à l'audience d'un témoin à charge - Utilisation d'une déclaration incriminante du témoin qui n'est pas déterminante pour la preuve - Garanties compensatrices pour la défense

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Juge du fond - Absence d'audition à l'audience d'un témoin à charge - Circonstances concrètes de la cause - Motifs sérieux justifiant la non-audition à l'audience d'un témoin à charge - Utilisation d'une déclaration incriminante du témoin qui n'est pas déterminante pour la preuve - Garanties compensatrices pour la défense

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Juge du fond - Absence d'audition à l'audience d'un témoin à charge - Circonstances concrètes de la cause - Motifs sérieux justifiant la non-audition à l'audience d'un témoin à charge - Utilisation d'une déclaration incriminante du témoin qui n'est pas déterminante pour la preuve - Garanties compensatrices pour la défense

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige à charge - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La question de savoir si le juge appelé à se prononcer sur le bien-fondé de l'action publique est tenu d'entendre en qualité de témoin une personne qui a fait une déclaration à charge d'un prévenu au cours de l'information au cas où ce prévenu en fait la demande doit s'apprécier à la lumière du droit à un procès équitable garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit à interroger ou à faire interroger des témoins à charge garanti par l'article 6, § 3, d, de cette même convention; l'essentiel, à cet égard, est de savoir si, considérées dans leur ensemble, les poursuites pénales engagées contre le prévenu se déroulent équitablement, ce qui n'exclut pas que le juge tienne non seulement compte des droits de défense de ce prévenu, mais aussi de l'intérêt de la société, des victimes et des témoins eux-mêmes.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à charge - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Krachtens artikel 8bis, § 7, van het decreet van het Waals Gewest van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein worden de bedragen van de onmiddellijke inningen gecumuleerd zonder 7.500 euro te mogen overschrijden indien meerdere overtredingen bedoeld in § 3 tot § 6 gelijktijdig worden vastgesteld (1) ; de cumulatie wijkt af van de regel van de zwaarste straf in geval van eendaadse samenloop; gelet op artikel 100 Strafwetboek moet de afwijking worden toegepast; hieruit volgt dat de rechtbank moest afwijken van de toepassing van artikel 65 Strafwetboek. Strafwetboek. (1) Volgens de Raad van State "l'article 100 du Code pénal autorise expressément les lois et règlements particuliers à déroger aux dispositions du premier livre de ce Code. Il s'en déduit que ces règles, et notamment celles qui ont trait au concours d'infractions, ne sont pas d'ordre public", de wetgever kan er dus van afwijken en "eu égard à l'article 11 de la loi spéciale [du 8 août 1980 de réformes institutionnelles], le législateur [régional peut] concevoir un régime pour le concours d'infractions différent de celui qui est consacré par les articles 60 et suivants du Code pénal" (RvS 1 maart 2019, nr. 243.876); wat dat betreft wijst het Hof erop dat "de rechtbank heeft geoordeeld dat de bewezen verklaarde telastleggingen uit eenzelfde materiële gedraging voortvloeiden, zodat er sprake is van een eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van verwezenlijking, in de zin van artikel 65 Strafwetboek"; wat betreft dat begrip, zie T. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, *Éléments de droit pénal*, Brussel, die Keure, 2017, p. 324; F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge*, IV, La peine, Brussel, Larcier, 2017, p. 892 en p. 934-935.

WEGVERKEER - Allerlei - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Voertuigen - Overlading van de massa van de assen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van verwezenlijking - Administratieve geldboeten - Cumulatie - Maximumbedrag - Afwijking van artikel 65, eerste lid, Strafwetboek

- Art. 8bis Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en

En vertu de l'article 8bis, § 7, du décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques, si plusieurs infractions visées aux paragraphes 3 à 6 sont constatées simultanément (1), les montants des perceptions immédiates sont cumulés sans pouvoir dépasser 7.500 euros; le cumul déroge à la règle de la peine la plus forte en cas de concours idéal; eu égard à l'article 100 du Code pénal, c'est la dérogation qui doit être appliquée; il s'en déduit que le tribunal est tenu d'écarter l'application de l'article 65 dudit code. (1) Selon le Conseil d'État, « l'article 100 du Code pénal autorise expressément les lois et règlements particuliers à déroger aux dispositions du premier livre de ce Code. Il s'en déduit que ces règles, et notamment celles qui ont trait au concours d'infractions, ne sont pas d'ordre public », le législateur peut dès lors y déroger et, « eu égard à l'article 11 de la loi spéciale [du 8 août 1980 de réformes institutionnelles], le législateur [régional peut] concevoir un régime pour le concours d'infractions différent de celui qui est consacré par les articles 60 et suivants du Code pénal » (C.E. 1er mars 2019, n° 243.876) ; la Cour relève à cet égard que « le tribunal a estimé que les préventions déclarées établies procédaient du même comportement matériel, de sorte qu'il s'agit d'un concours idéal d'infractions par unité de réalisation au sens de l'article 65 du Code pénal » ; quant à cette notion, voir T. MOREAU et D. VANDERMEERSCH, *Éléments de droit pénal*, Bruxelles, La Charte, 2017, p. 324 ; F. KUTY, *Principes généraux du droit pénal belge*, T.IV : la peine, Bruxelles, Larcier, 2017, pp. 892 et 934-935.

ROULAGE - Divers - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Véhicules - Surcharge de la masse sur les essieux - Masse totale excessive - Concours idéal d'infractions par unité de réalisation - Amendes administratives - Cumul - Plafond - Dérogation à l'article 65, alinéa 1er, du Code pénal

- Art. 8bis Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et

waterwegendomein

- Artt. 65 en 100 Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Voertuigen - Overlading van de massa van de assen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van verwezenlijking - Administratieve geldboeten - Cumulatie - Maximumbedrag - Afwijking van artikel 65, eerste lid, Strafwetboek

- Art. 8bis Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Artt. 65 en 100 Strafwetboek

VERVOER - Goederenvervoer - Landvervoer. wegvervoer - Decreet Waals Gewest 19 maart 2009 - Voertuigen - Overlading van de massa van de assen - Overschrijding van de maximaal toegestane massa - Eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van verwezenlijking - Administratieve geldboeten - Cumulatie - Maximumbedrag - Afwijking van artikel 65, eerste lid, Strafwetboek

- Art. 8bis Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Artt. 65 en 100 Strafwetboek

des voies hydrauliques

- Art. 65 et 100 Code pénal

PEINE - Concours - Concours idéal - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Véhicules - Surcharge de la masse sur les essieux - Masse totale excessive - Concours idéal d'infractions par unité de réalisation - Amendes administratives - Cumul - Plafond - Dérogation à l'article 65, alinéa 1er, du Code pénal

- Art. 8bis Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 65 et 100 Code pénal

TRANSPORT - Transport de biens - Transport par terre. transport par route - Décret régional wallon du 19 mars 2009 - Véhicules - Surcharge de la masse sur les essieux - Masse totale excessive - Concours idéal d'infractions par unité de réalisation - Amendes administratives - Cumul - Plafond - Dérogation à l'article 65, alinéa 1er, du Code pénal

- Art. 8bis Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 65 et 100 Code pénal

Artikel 11, eerste lid, Bijzondere Wet Hervorming Instellingen, zoals gewijzigd door de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, bepaalt dat binnen de grenzen van de bevoegdheden van de Gemeenschappen en de Gewesten de decreten de niet-naleving van hun bepalingen strafbaar kunnen stellen en de straffen wegens die niet-naleving kunnen bepalen; de bepalingen van Boek I van het Strafwetboek zijn hierop van toepassing, behoudens de uitzonderingen die voor bijzondere inbreuken door een decreet kunnen worden gesteld (1). (1) Volgens de Raad van State "l'article 100 du Code pénal autorise expressément les lois et règlements particuliers à déroger aux dispositions du premier livre de ce Code. Il s'en déduit que ces règles, et notamment celles qui ont trait au concours d'infractions, ne sont pas d'ordre public", de wetgever kan er dus van afwijken en "eu égard à l'article 11 de la loi spéciale [du 8 août 1980 de réformes institutionnelles], le législateur [régional peut] concevoir un régime pour le concours d'infractions différent de celui qui est consacré par les articles 60 et suivants du Code pénal" (RvS 1 maart 2019, nr. 243.876).

GEMEENSCHAP EN GEWEST - Decreten - Misdrijven - Toepasselijkheid van de bepalingen van boek I Strafwetboek - Uitzonderingsbepalingen

- Art. 11 Bijzondere Wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980
- Art. 100 Strafwetboek

De grond van niet-ontvankelijkheid waarin wordt aangevoerd dat het middel niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang omdat de straf naar recht is verantwoord, kan niet worden aangenomen wanneer het voorwerp van het middel niet beperkt is tot een van beide misdrijven waarvoor slechts één straf is uitgesproken, terwijl die straf naar recht verantwoord zou blijven door het andere bewezen verklaarde misdrijf (1). (1) Zie R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", RPDB, 2015, nr. 792.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Strafvordering - Naar recht verantwoorde straf - Begrip

L'article 11, alinéa 1er, de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980, tel que modifié par la loi spéciale du 16 juillet 1993 visant à achever la structure fédérale de l'État, précise que, dans les limites des compétences des Communautés et des Régions, les décrets peuvent ériger en infraction les manquements à leurs dispositions et établir les peines qui les sanctionnent; les dispositions du livre Ier du Code pénal s'y appliquent, sauf les exceptions qui peuvent être prévues par décret pour des infractions particulières (1). (1) Selon le Conseil d'État, « l'article 100 du Code pénal autorise expressément les lois et règlements particuliers à déroger aux dispositions du premier livre de ce Code. Il s'en déduit que ces règles, et notamment celles qui ont trait au concours d'infractions, ne sont pas d'ordre public », le législateur peut dès lors y déroger et, « eu égard à l'article 11 de la loi spéciale [du 8 août 1980 de réformes institutionnelles], le législateur [régional peut] concevoir un régime pour le concours d'infractions différent de celui qui est consacré par les articles 60 et suivants du Code pénal » (C.E. 1er mars 2019, n° 243.876).

COMMUNAUTE ET REGION - Décrets - Infractions - Applicabilité des dispositions du Livre Ier du Code pénal - Dispositions dérogatoires

- Art. 11 Loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles
- Art. 100 Code pénal

Ne peut être accueillie la fin de non-recevoir qui soutient que le moyen est irrecevable à défaut d'intérêt, au motif que la peine est légalement justifiée, lorsque l'objet du moyen n'est pas circonscrit à l'une des deux infractions pour lesquelles une peine unique a été prononcée alors que cette peine demeurerait légalement justifiée par l'autre infraction déclarée établie (1). (1) Voir R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 792.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Action publique - Peine légalement justifiée - Notion

P.21.0086.N

27 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.7](#)

AC nr. ...

Een beslissing die bij toepassing van artikel 14, §§ 2 en 3, Probatielwet een probatie-uitstel herroept is een veroordelende beslissing in de zin van artikel 162, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat overeenkomstig artikel 211 Wetboek van Strafvordering ook van toepassing is op de hoven van beroep.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Algemeen - Herroeping probatie-uitstel - Veroordelend vonnis

- Art. 14, §§ 2 en 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 162, eerste lid Wetboek van Strafvordering

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieluitstel - Herroeping - Gerechtskosten - Veroordelend vonnis

- Art. 14, §§ 2 en 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 162, eerste lid Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Gerechtskosten - Herroeping probatie-uitstel - Veroordelend vonnis

- Art. 14, §§ 2 en 3 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

- Art. 162, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Une décision de révocation du sursis probatoire, prise en application de l'article 14, § 2 et § 3, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, est une décision de condamnation au sens de l'article 162, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle qui, en vertu de l'article 211 du même code, s'applique également aux cours d'appel.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Généralités - Révocation du sursis probatoire - Jugement de condamnation

- Art. 14, § 2 et 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 162, al. 1er Code d'Instruction criminelle

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Révocation - Frais de justice - Jugement de condamnation

- Art. 14, § 2 et 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 162, al. 1er Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Frais de justice - Révocation du sursis probatoire - Jugement de condamnation

- Art. 14, § 2 et 3 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

- Art. 162, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.21.0088.N

26 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210126.2N.14](#)

AC nr. ...

Aangezien de geldigheidsduur van de bestuurlijke beslissing van vrijheidsberoving inzake vreemdelingen in de tijd beperkt is en artikel 5.4 EVRM vereist dat elkeen die van zijn vrijheid is beroofd het recht heeft voorziening te vragen bij de rechter opdat deze op korte termijn beslist over de wettigheid van zijn gevangenhouding, wordt de behandeling van dergelijke cassatieberoepen binnen een korte termijn vastgesteld.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Dringende zaak - Vreemdelingenwet - Termijn voor het neerleggen van de memorie

VREEMDELINGEN - Bestuurlijke vasthouding - Beroep bij de rechterlijke macht - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Termijn voor het neerleggen van de memorie - Dringende zaak

Dès lors que la durée de validité de la décision administrative de privation de liberté d'un étranger est limitée dans le temps et que l'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales requiert que toute personne privée de sa liberté ait le droit d'introduire un recours devant un tribunal afin qu'il statue à bref délai sur la légalité de sa détention, l'examen de tels pourvois est soumis à un tel bref délai.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Cause urgente - Loi du 15 décembre 1980 - Délai pour le dépôt du mémoire

ETRANGERS - Réention administrative - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Délai pour le dépôt du mémoire - Cause urgente

Het niet kunnen voldoen door de eiser in cassatie van de termijn van artikel 429, eerste lid, Wetboek van strafvordering houdt evenwel niet in dat de raadsman van de eiser, die als houder van een getuigschrift van cassatieprocedures in strafzaken weet of moet weten dat de behandeling van het cassatieberoep inzake vreemdelingen snel zal worden vastgesteld, mag wachten met het indienen van een memorie tot hij de door artikel 1106, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde kennisgeving van de rechtsdagbepaling ontvangt en hij dient zo snel als mogelijk na het instellen van zijn cassatieberoep de memorie in te dienen, anders zijn de advocaat-generaal bij het Hof en het Hof in de onmogelijkheid om de memorie ernstig op haar merites te toetsen (1); de memorie die slechts één dag vóór de rechtszitting is neergelegd terwijl eiser reeds in de mogelijkheid was een memorie in te dienen op een tijdstip dat de voormelde beoordeling mogelijk maakt, is niet ontvankelijk. (1) Zie Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0116.F, AC 2018, nr. 83; Cass. 21 juni 2017, AR P.17.0617.F, AC 2017, nr. 410.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Vreemdelingenwet - Dringende zaak - Laattijdige neerlegging van de memorie

VREEMDELINGEN - Bestuurlijke vasthouding - Beroep bij de rechterlijke macht - Beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Laattijdige neerlegging van de memorie

De l'impossibilité dans laquelle se trouve le demandeur en cassation de respecter le délai prévu à l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, il ne résulte pas que sur conseil, qui, en sa qualité de titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation en matière pénale, sait ou doit savoir que l'examen du pourvoi sera fixé rapidement, puisse attendre, pour le dépôt de son mémoire, de recevoir l'avis de fixation visé à l'article 1106, alinéa 1er, du Code judiciaire, et il doit au contraire introduire son mémoire dans les meilleurs délais après l'introduction de son pourvoi, à défaut de quoi la Cour et l'avocat général près celle-ci ne seront pas en mesure de procéder à un examen sérieux des mérites du mémoire (1) ; le mémoire qui n'a été déposé au greffe que la veille de l'audience, alors que le demandeur était déjà en mesure de déposer son mémoire à un moment qui aurait permis l'examen décrit ci-dessus, est irrecevable. (1) Voir Cass. 7 février 2018, RG P.18.0116.F, Pas. 2018, n° 83 ; Cass. 21 juin 2017, RG P.17.0617.F, Pas. 2017, n° 410.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Loi du 15 décembre 1980 - Cause urgente - Dépôt tardif du mémoire

ETRANGERS - Rétention administrative - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Décision de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Dépôt tardif du mémoire

P.21.0093.N

4 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.13](#)

AC nr. ...

Het Hof kan het bevel tot dagvaarding van de beklaagde, het proces-verbaal van de rechtszitting bij verstek en de betekening van het verstekvonnis aan de beklaagde niet in aanmerking nemen als daden die de verjaring van de strafvordering stuiten of schorsen, wanneer deze stukken niet aan het dossier zijn toegevoegd en de voeging ervan niet kan worden voorzien (1). (1) M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 232-233.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Te voegen stukken -

La Cour ne peut prendre en considération l'ordre de citer le prévenu, le procès-verbal de l'audience qui s'est tenue par défaut et la signification au prévenu du jugement rendu par défaut en tant qu'actes interruptifs ou suspensifs de la prescription de l'action publique lorsque ces pièces ne sont pas jointes au dossier et qu'il ne peut être procédé à leur jonction (1). (1) M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, 232-233.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Pièces à joindre -

Verjaring van de strafvordering - Stuiting - Bevel tot dagvaarding van de beklaagde - Proces-verbaal van de rechtszitting - Betekening van het verstekvonnis aan de beklaagde - Akten niet gevoegd aan het strafdossier

- Artt. 21 tot en met 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Stuiting - Bevel tot dagvaarding van de beklaagde - Proces-verbaal van de rechtszitting - Betekening van het verstekvonnis aan de beklaagde - Akten niet gevoegd aan het strafdossier

- Artt. 21 tot en met 25 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Prescription de l'action publique - Interruption - Ordre de citer le prévenu - Procès-verbal de l'audience - Signification au prévenu du jugement rendu par défaut - Actes non joints au dossier répressif

- Art. 21 à 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Interruption - Ordre de citer le prévenu - Procès-verbal de l'audience - Signification au prévenu du jugement rendu par défaut - Actes non joints au dossier répressif

- Art. 21 à 25 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

P.21.0101.N

4 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.6](#)

AC nr. ...

Wanneer een beklaagde verzoekt om ter rechtszitting een getuige te horen die tijdens het vooronderzoek een voor hem belastende verklaring heeft afgelegd, moet de rechter dat verzoek enkel beoordelen in het licht van de drie toetsingscriteria die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft ontwikkeld om getuigen à charge (niet) ter rechtszitting te horen wanneer hij zich uitspreekt over de gegrondheid van de strafvordering; dat is niet het geval wanneer de strafrechter, na de vaststelling van het verval van de strafvordering, enkel nog gelast blijft met de beoordeling van de burgerlijke rechtsvordering en dus enkel nog moet uitmaken of de beklaagde een als misdrijf omschreven feit heeft gepleegd waarvoor hij aanvankelijk is vervolgd en of de gevorderde schade daaruit voortvloeit; in dat geval oordeelt de rechter onaantastbaar of het voorgestelde getuigenverhoor dienstig is voor het bewijs van de onrechtmatige daad (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Verval van de strafvordering - Beoordeling van de burgerlijke aansprakelijkheid - Verzoek tot het horen ter terechtzitting van belastende getuigen - Beoordeling

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Beoordeling van de burgerlijke vordering na verval van de strafvordering - Verzoek tot het horen van belastende getuigen - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Beoordeling van de burgerlijke vordering na verval van de strafvordering - Verzoek tot het horen van belastende getuigen - Beoordeling

Lorsqu'un prévenu sollicite l'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration incriminante à son encontre au cours de l'information, le juge ne doit apprécier cette demande à la lumière des trois critères d'évaluation que la Cour européenne des droits de l'Homme a développés pour entendre (ou non) à l'audience des témoins à charge, que lorsqu'il se prononce sur le bien-fondé de l'action publique; tel n'est pas le cas lorsque le juge pénal, après avoir constaté la prescription de l'action publique, reste uniquement saisi de l'examen de l'action civile et n'est donc plus appelé qu'à déterminer si le prévenu a commis un fait qualifié infraction à l'origine de poursuites à son encontre et si ce fait a entraîné le dommage invoqué; en ce cas, le juge décide souverainement si l'audition de témoin sollicitée est utile pour prouver l'acte illicite (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Prescription de l'action publique - Appréciation de la responsabilité civile - Demande visant l'audition de témoins à charge à l'audience - Appréciation

ACTION CIVILE - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Examen de l'action civile après prescription de l'action publique - Demande visant l'audition de témoins à charge - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Examen de l'action civile après prescription de l'action publique - Demande visant l'audition de témoins à charge - Appréciation

Het verzet van de bij verstek veroordeelde aan wie het verstekvonnis niet in persoon is betekend is laattijdig indien vaststaat dat de verzetdoende partij meer dan vijftien dagen vóór het aantekenen van verzet kennis had van de betekening van het verstekvonnis; de rechter oordeelt onaantastbaar over de kennisname meer dan vijftien dagen vóór het verzet (1) en kan daarbij alle feitelijke gegevens die hij nuttig acht in aanmerking nemen, vermoedens inbegrepen (2) ; niet vereist is dat de rechter de precieze datum van de kennisname vaststelt (3). (1) Cass. 9 maart 2016, AR P.15.1679.F, AC 2016, nr. 168. Zie R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1419; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 1669-1670. (2) Cass. 24 oktober 2017, AR P.17.0666.N, AC 2017, nr. 587; Cass. 9 maart 2016, AR P.15.1679.F, AC 2016, nr. 168; Cass. 13 september 2011, AR P.11.1030.N, AC 2011, nr. 464; Cass. 9 maart 2010, AR P.09.1729.N, AC 2010, nr. 164, p. 701; Cass. 21 februari 1984, AR 8537, AC 1983, 784. Zie R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1419; S. VAN OVERBEKE, "Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie", RW 2015-16, 1409; V. VEREECKE, "Het onderscheid tussen kennisname van de betekening en kennisname van de dagvaarding bij verzet in strafzaken", RABG 2018, 59; K. VEECKMANS, "Buitengewoon verzet: een adequaat rechtsmiddel?", N.C. 2019, 17; B. DE SMET, *Verstek en verzet in strafzaken*, Larcier, 2020, 104. (3) Cass. 24 oktober 2017, AR P.17.0666.N, AC 2017, nr. 587; Cass. 19 december 1972, AC 1972, 411.

Lorsque la signification du jugement n'a pas été faite à sa personne, l'opposition formée par le condamné par défaut est réputée tardive s'il est établi que la personne qui forme opposition avait eu connaissance de la signification du jugement rendu par défaut plus de quinze jours avant l'opposition; le juge apprécie souverainement la prise de connaissance plus de quinze jours avant l'opposition (1) et, à cet égard, il peut prendre en considération tous les éléments de fait qu'il estime nécessaire, en ce compris des présomptions (2); il n'est pas requis que le juge constate la date précise de la prise de connaissance (3). (1) Cass. 9 mars 2016, RG P.15.1679.F, Pas. 2016, n° 168. Voir R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1419 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, 1669-1670. (2) Cass. 24 octobre 2017, RG P.17.0666.N, Pas. 2017, n° 587 ; Cass. 9 mars 2016, RG P.15.1679.F, Pas. 2016, n° 168 ; Cass. 13 septembre 2011, RG P.11.1030.N, Pas. 2011, n° 464 ; Cass. 9 mars 2010, RG P.09.1729.N, Pas. 2010, n° 164, p. 701 ; Cass. 21 février 1984, RG 8537, Pas. 1983, 784. Voir R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, 1419 ; S. VAN OVERBEKE, « Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie », R.W. 2015-16, 1409 ; V. VEREECKE, « Het onderscheid tussen kennisname van de betekening en kennisname van de dagvaarding bij verzet in strafzaken », R.A.B.G. 2018, 59 ; K. VEECKMANS, « Buitengewoon verzet: een adequaat rechtsmiddel? », N.C. 2019, 17 ; B. DE SMET, *Verstek en verzet in strafzaken*, Larcier, 2020, 104. (3) Cass. 24 octobre 2017, RG P.17.0666.N, Pas. 2017, n° 587 ; Cass. 19 décembre 1972, Pas. 1972, 411.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Verzet - Buitengewone termijn - Beginpunt -
Kennisname van de betekening van het verstekvonnis op het
verblijfsadres van de beklaagde - Bewijs van de kennisname

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière
répressive - Opposition - Délai extraordinaire - Point de départ -
Prise de connaissance de la signification du jugement rendu par
défaut à l'adresse de résidence du prévenu - Preuve de la prise de
connaissance

- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering
VERZET - Strafzaken - Buitengewone termijn - Beginpunt - Kennisname van de betekening van het verstekvonnis op het verblijfsadres van de beklaagde - Bewijs van de kennisname - Redenen
- Art. 187, § 1, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 187, § 1er, al. 2 Code d'Instruction criminelle
OPPOSITION - Matière répressive - Délai extraordinaire - Point de départ - Prise de connaissance de la signification du jugement rendu par défaut à l'adresse de résidence du prévenu - Preuve de la prise de connaissance - Motifs
- Art. 187, § 1er, al. 2 Code d'Instruction criminelle

P.21.0114.N

16 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210216.2N.11](#)

AC nr. ...

Indien een van zijn vrijheid beroofde geesteszieke terug gezond is, moet hij in beginsel in vrijheid worden gesteld; de vaststelling dat de betrokkene niet langer geestesziek is, impliceert evenwel niet dat die invrijheidstelling dadelijk en onvoorwaardelijk moet gebeuren, voor zover de uitgestelde invrijheidstelling in overeenstemming is met de doelstellingen van artikel 5.1.e EVRM en die vrijlating niet onredelijk lang wordt uitgesteld.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Vrijheidsberoving van een geesteszieke - Niet langer geestesziek - Invrijheidstelling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Bescherming van de maatschappij - Vrijheidsberoving van een geesteszieke - Niet langer geestesziek - Invrijheidstelling

Uit artikel 5.1.e en 5.4 EVRM volgt dat de vrijheidsberoving van een geesteszieke slechts rechtmatig is, indien (a) uit een objectieve en medische expertise blijkt dat de betrokkene is getroffen door een reële en voortdurende mentale stoornis, (b) die stoornis van aard is dat zij de vrijheidsberoving rechtvaardigt en (c) de vrijheidsberoving niet langer duurt dan noodzakelijk is; bij deze beoordeling spelen niet alleen strikt medische elementen een rol, maar ook het gevaar dat de betrokkene vormt voor de samenleving.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Vrijheidsberoving van een geesteszieke - Behoud van de detentie - Beoordeling - Gevaar voor de samenleving

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Bescherming van de maatschappij - Vrijheidsberoving van een geesteszieke

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Bescherming van de maatschappij - Vrijheidsberoving van een geesteszieke

Lorsqu'un aliéné privé de liberté recouvre la santé, il doit, en principe, être libéré; La constatation que l'intéressé ne souffre plus d'un trouble mental n'implique toutefois pas que cette mise en liberté doive avoir lieu immédiatement et inconditionnellement, pour autant que la libération reportée soit conforme aux finalités énoncées à l'article 5, § 1er, e, de la Convention et que cette libération ne soit pas reportée pendant un délai déraisonnable.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Privation de liberté d'un aliéné - Plus de trouble mental - Mise en liberté

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Défense sociale - Privation de liberté d'un aliéné - Plus de trouble mental - Mise en liberté

Il résulte des articles 5, § 1er, e, et 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que la privation de liberté d'un aliéné n'est régulière que lorsque (a) il ressort d'une expertise objective et médicale que la personne concernée souffre d'un trouble mental réel et permanent, (b) la nature de ce trouble justifie sa privation de liberté et (c) la privation de liberté ne se prolonge pas au-delà de ce qui est nécessaire; cette évaluation tient compte non seulement d'éléments d'ordre purement médical mais également du danger que la personne représente pour la société.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Privation de liberté d'un aliéné - Maintien de la détention - Appréciation - Danger pour la société

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Défense sociale - Privation de liberté d'un aliéné

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Défense sociale - Privation de liberté d'un aliéné

Uit artikel 5.1.e en 5.4 EVRM volgt niet dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij, multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollege inzake internering, gebonden is door de zienswijze van een deskundige betreffende het nog steeds bestaan van een ernstige geestesziekte, de actuele gevaarlijkheid van de betrokkene en de behandel mogelijkheden; uit die bepalingen volgt evenmin dat de kamer verplicht is de definitieve invrijheidstelling van een geïnterneerde te bevelen op de enkele grond dat een psychiatrisch deskundige van oordeel zou zijn dat het behandelplafond van die geïnterneerde is bereikt en dat niet te verwachten is dat zijn persoonlijkheidsstoornis nog verder kan worden beïnvloed.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Vrijheidsberoving van een geesteszieke - Zienswijze van de deskundige - Behandel mogelijkheden - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Bescherming van de maatschappij - Vrijheidsberoving van een geesteszieke - Zienswijze van de deskundige - Behandel mogelijkheden - Beoordeling

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Bescherming van de maatschappij - Vrijheidsberoving van een geesteszieke - Zienswijze van de deskundige - Behandel mogelijkheden - Beoordeling

Il ne résulte pas des articles 5, § 1er, e, et 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que la chambre de protection sociale, en tant que juridiction pluridisciplinaire et spécialisée en matière d'internement, soit liée par l'avis d'un expert concernant la persistance d'une maladie mentale grave, le caractère actuel du danger que l'intéressé représente et les possibilités de traitement; il ne résulte pas davantage de ces dispositions que la chambre soit tenue d'ordonner la mise en liberté définitive d'un interné au seul motif qu'un expert psychiatre serait d'avis que toutes les possibilités de traitement sont épuisées et qu'il ne s'attend pas à ce que les traitements puissent continuer d'avoir un effet sur le trouble de la personnalité.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Privation de liberté d'un aliéné - Avis de l'expert - Possibilités de traitement - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Défense sociale - Privation de liberté d'un aliéné - Avis de l'expert - Possibilités de traitement - Appréciation

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Défense sociale - Privation de liberté d'un aliéné - Avis de l'expert - Possibilités de traitement - Appréciation

P.21.0116.N

13 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.1](#)

AC nr. ...

De beslissing waarbij het hoger beroep van een beklaagde op burgerlijk gebied ontvankelijk wordt verklaard en de zaak wordt uitgesteld voor verder onderzoek is geen eindbeslissing en evenmin een beslissing waartegen onmiddellijk cassatieberoep mogelijk is.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Beslissing waarbij de zaak is uitgesteld voor verder onderzoek - Ontvankelijkheid

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

La décision qui déclare recevable l'appel interjeté au civil par un prévenu et qui remet la cause en vue d'une instruction complémentaire ne constitue pas une décision définitive ni davantage une décision susceptible d'un pourvoi en cassation immédiat.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Décision par laquelle la cause est remise en vue d'une instruction complémentaire - Recevabilité

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

Het vonnis in hoger beroep dat het hoger beroep op strafgebied onontvankelijk verklaart van de burgerlijke partij maar geen uitspraak doet over de ontvankelijkheid van het hoger beroep van dezelfde partij in haar hoedanigheid van beklagde voor een andere telastlegging, is geen eindbeslissing op de tegen deze partij ingestelde strafvordering, zodat het cassatieberoep ingesteld tegen dit onderdeel van de bestreden beslissing voorbarig en bijgevolg niet-ontvankelijk is.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Uitstel van de zaak voor verder onderzoek - Geen beslissing over de beslissing over het hoger beroep op strafgebied - Ontvankelijkheid

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

Le jugement rendu en appel qui déclare irrecevable l'appel interjeté au pénal par la partie civile sans toutefois se prononcer sur la recevabilité de l'appel interjeté par cette même partie en sa qualité de prévenu du chef d'une autre prévention ne constitue pas une décision définitive rendue sur l'action publique exercée à charge de cette partie, de sorte que le pourvoi en cassation formé contre cette disposition de la décision attaquée est prématuré et, par conséquent, irrecevable.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Remise de la cause en vue d'une instruction complémentaire - Pas de décision sur la décision rendue en appel au pénal - Recevabilité

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

P.21.0119.N

8 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.10](#)

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 162, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, dat bij toepassing van artikel 176 Wetboek van Strafvordering ook van toepassing is op de vonnissen in hoger beroep, gewezen door de correctionele rechtbanken, volgt dat een beklagde niet kan worden veroordeeld tot kosten die uitsluitend betrekking hebben op een telastlegging waarvoor hij wordt vrijgesproken (1). (1) Zie Cass. 9 mei 2007, AR P.07.0091.F, AC 2007, nr. 240.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Vervolgung wegens verschillende misdrijven - Vrijpraak voor een telastlegging - Veroordeling in de kosten - Kosten die uitsluitend betrekking hebben op een telastlegging waarvoor vrijgesproken wordt

- Art. 162, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 162, eerste lid Wetboek van Strafvordering

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Vervolgung wegens verschillende misdrijven - Vrijpraak voor een telastlegging - Veroordeling in de kosten - Kosten die uitsluitend betrekking hebben op een telastlegging waarvoor vrijgesproken wordt

- Art. 162, eerste lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 162, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Il suit de l'article 162, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle qui, en application de l'article 176 du même code, s'applique également aux jugements rendus en degré d'appel par les tribunaux correctionnels, qu'un prévenu ne peut être condamné à des frais se rapportant exclusivement à une prévention du chef de laquelle il est acquitté (1). (1) Voir Cass. 9 mai 2007, RG P.07.0091.F, Pas. 2007, n° 240.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Poursuites du chef de plusieurs infractions - Acquittement du chef d'une prévention - Condamnation aux frais - Frais se rapportant exclusivement à une prévention du chef de laquelle un acquittement est prononcé

- Art. 162, eerste lid Code d'Instruction criminelle

- Art. 162, eerste lid Code d'Instruction criminelle

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Poursuites du chef de plusieurs infractions - Acquittement du chef d'une prévention - Condamnation aux frais - Frais se rapportant exclusivement à une prévention du chef de laquelle un acquittement est prononcé

- Art. 162, eerste lid Code d'Instruction criminelle

- Art. 162, eerste lid Code d'Instruction criminelle

P.21.0125.F

6 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211006.2F.4](#)

AC nr. ...

Het wanbedrijf van aanranding van de eerbaarheid veronderstelt een aanranding onder dwang van de seksuele integriteit van het slachtoffer, zoals die door het collectief bewustzijn wordt ervaren op het ogenblik van de feiten; het met of zonder fysiek contact gepleegde misdrijf vereist dat de eerbaarheid van het slachtoffer werd gekwetst door de handeling of het feit waaraan het zich niet heeft kunnen onttrekken; om te bepalen of een handeling de eerbaarheid kwetst, is vereist dat het lichaam van het slachtoffer tegen zijn wil werd betrokken bij een handeling die het slachtoffer, op het ogenblik dat die handeling wordt gesteld, in verlegenheid brengt omdat ze in strijd is met de algemene opvatting van de goede zeden; de wet vereist niet dat de ernst van die aanranding op een andere wijze wordt bepaald (1). (1) Cass. 27 november 2013, AR P.13.0714.F, AC 2013, nr. 635.

*AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING -
Aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging -
Begrip - Handeling die de eerbaarheid kwetst - Bepaling*

- Art. 373 Strafwetboek

Le délit d'atteinte à la pudeur suppose une atteinte contraignante à l'intégrité sexuelle de la victime, telle qu'elle est perçue par la conscience collective au moment où les faits se sont produits; perpétrée avec ou sans contact physique, l'infraction requiert que la pudeur de la victime ait été blessée par l'acte ou le fait auquel elle n'a pas eu la possibilité de se soustraire; pour déterminer si un acte blesse la pudeur, il est exigé que le corps de la victime ait été impliqué contre son gré dans un acte inspirant, au moment où il est réalisé, la gêne que font éprouver les choses contraires à la perception commune de la décence; la loi ne requiert pas de mesurer autrement la gravité de cette atteinte (1). (1) Cass. 27 novembre 2013, RG P.13.0714.F, Pas. 2013, n° 635.

*ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Attentat à la pudeur avec
violences ou menaces - Notion - Acte blessant la pudeur -
Détermination*

- Art. 373 Code pénal

Het geweld of de bedreiging bedoeld in artikel 373, eerste lid, Strafwetboek houdt als bestanddeel van het misdrijf in dat het slachtoffer, wegens fysieke dwang, fysiek in de onmogelijkheid verkeerde zich aan de feiten te onttrekken of dat het, wegens plotse en onvoorziene handelingen van de dader, niet de kans heeft gehad zich ertegen te verzetten, of nog dat het de feiten enkel onder morele dwang, uit vrees voor een dreigend kwaad, heeft geduld (1). (1) Cass. 7 maart 1989, AR 1930, AC 1989, nr. 380.

*AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING -
Aanranding van de eerbaarheid met geweld of bedreiging -
Geweld of bedreiging*

- Art. 373 Strafwetboek

Les violences ou menaces visées à l'article 373, alinéa 1er, du Code pénal impliquent, comme élément constitutif de l'infraction, qu'en raison d'une contrainte physique, la victime n'a pas eu physiquement la possibilité de se soustraire aux faits ou que, à cause des actes soudains et imprévus de l'auteur, elle n'a pas eu l'occasion de s'y opposer, ou encore qu'elle n'a toléré les faits qu'en raison d'une contrainte morale par la crainte d'un mal imminent (1). (1) Cass. 7 mars 1989, RG 1930, Pas. 1989, n° 380.

*ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Attentat à la pudeur avec
violences ou menaces - Violences ou menaces*

- Art. 373 Code pénal

P.21.0127.N

9 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210309.2N.8](#)

AC nr. ...

De enkele vaststelling dat de betrokkene aan een geestesstoornis lijdt bestaande in een antisociale persoonlijkheidsstoornis volstaat niet voor het oordeel dat aan de in artikel 9, § 1, 2°, Interneringswet bepaalde voorwaarde is voldaan, dat voor een internering onder meer vereist dat de betrokkene op het ogenblik van de beslissing lijdt aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden teniet doet of ernstig aantast; de rechter dient indien hij daartoe wordt uitgenodigd vast te stellen dat de geestesstoornis het oordeelsvermogen van de betrokkene of de controle over zijn daden teniet doet of ernstig aantast.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Geestesstoornis die het oordeelsvermogen of de controle over de daden teniet doet of ernstig aantast - Voorwaarden - Beoordeling

- Art. 9, § 1, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Internering - Geestesstoornis die het oordeelsvermogen of de controle over de daden teniet doet of ernstig aantast - Voorwaarden - Beoordeling

- Art. 9, § 1, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

La simple constatation que l'intéressé est atteint d'un trouble mental consistant en un trouble de la personnalité antisociale ne suffit pas à conclure qu'il est satisfait à la condition énoncée à l'article 9, § 1er, 2°, de la loi du 5 mai 2014 sur l'internement, lequel exige notamment, pour qu'un internement puisse être décidé, que l'intéressé soit atteint au moment de la décision d'un trouble mental qui abolit ou altère gravement sa capacité de discernement ou de contrôle de ses actes; s'il y est invité, le juge doit constater que le trouble mental abolit ou altère gravement la capacité de discernement de l'intéressé ou le contrôle de ses actes.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Trouble mental qui abolit ou altère gravement la capacité de discernement ou le contrôle des actes posés - Conditions - Appréciation

- Art. 9, § 1er, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Internement - Trouble mental qui abolit ou altère gravement la capacité de discernement ou le contrôle des actes posés - Conditions - Appréciation

- Art. 9, § 1er, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Uit de tekst en de wetsgeschiedenis van art. 67bis Wegverkeerswet volgt dat het voor de weerlegging van het erin vervatte vermoeden niet volstaat dat de houder van de kentekenplaat van een motorvoertuig waarmee een verkeersinbreuk is gepleegd, bewijst dat niet hij de bestuurder was op het ogenblik van de feiten; de houder moet bovendien de identiteit kenbaar maken van de onmiskenbare bestuurder, behalve wanneer hij diefstal, fraude of overmacht kan bewijzen; de rechter oordeelt onaantastbaar of de houder van de kentekenplaat van het voertuig waarmee de verkeersinbreuk werd gepleegd, heeft voldaan aan de op hem rustende verplichting de identiteit kenbaar te maken van de onmiskenbare bestuurder, behoudens bewezen diefstal, fraude of overmacht (1). (1) Cass. 23 maart 2021, AR P.21.0058.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210323.2N.10; Cass. 30 juni 2020, AR P.20.0022.N, AC 2020, nr. 458; Cass. 23 juni 2020, AR P.20.0147.N, AC 2020, nr. 437; Cass. 16 juni 2020, AR P.20.0076.N, AC 2020, nr. 401, N.C. 2020, 548; Cass. 22 november 2016, AR P.14.1909.N, AC 2016, nr. 662; Cass. 22 oktober 2013, AR P.13.0040.N, AC 2013, nr. 539. Zie ook C. DE ROY, "De wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders", RW 2018-19, 128-130; S. STALLAERT, "Artikel 67bis Wegverkeerswet: naar een kentekenaansprakelijkheid in het wegverkeer", T. Strafr. 2018, 130-132; A. BLOCH, "Hoe weerlegbaar is het weerlegbaar vermoeden van artikel 67bis Wegverkeerswet. Komt het recht op een eerlijk proces in het gedrang?", T. Strafr. 2020, 91-97; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 3-14; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1325-1328.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Wegverkeer - Geen identificatie van de bestuurder bij vaststelling van de verkeersinbreuk - Houder van de kentekenplaat van het motorvoertuig waarmee de verkeersinbreuk is begaan - Vermoeden van het plegen van de verkeersinbreuk - Tegenbewijs - Voorwaarden

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer,

Il résulte du texte et des travaux préparatoires de l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière qu'il ne suffit pas, pour renverser la présomption qu'elle contient, que le titulaire de la plaque d'immatriculation d'un véhicule à moteur avec lequel une infraction de roulage a été commise prouve qu'il n'était pas le conducteur au moment des faits; en outre, le titulaire doit communiquer l'identité du conducteur incontestable, sauf s'il peut prouver le vol, la fraude ou la force majeure; le juge apprécie souverainement si le titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule avec lequel l'infraction de roulage a été commise a satisfait à l'obligation qui lui incombe de communiquer l'identité du conducteur incontestable, sauf en cas de vol, de fraude ou de force majeure avérés (1). (1) Cass. 23 mars 2021, RG P.21.0058.N, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210323.2N.10; Cass. 30 juin 2020, RG P.20.0022.N, Pas. 2020, n° 458; Cass. 23 juin 2020, RG P.20.0147.N, Pas. 2020, n° 437; Cass. 16 juin 2020, RG P.20.0076.N, Pas. 2020, n° 401, N.C. 2020, 548; Cass. 22 novembre 2016, RG P.14.1909.N, Pas. 2016, n° 662; Cass. 22 octobre 2013, RG P.13.0040.N, Pas. 2013, n° 539. Voir égal. C. DE ROY, «De wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders», R.W. 2018-19, 128-130; S. STALLAERT, «Artikel 67bis Wegverkeerswet: naar een kentekenaansprakelijkheid in het wegverkeer», T. Strafr. 2018, 130-132; A. BLOCH, «Hoe weerlegbaar is het weerlegbaar vermoeden van artikel 67bis Wegverkeerswet. Komt het recht op een eerlijk proces in het gedrang?», T. Strafr. 2020, 91-97; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 3-14; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, pp. 1325-1328.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Roulage - Pas d'identification du conducteur lors de la constatation de l'infraction de roulage - Titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule à moteur avec lequel l'infraction de roulage a été commise - Présomption de la commission de l'infraction de roulage - Preuve contraire - Conditions

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière,

gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Geen identificatie van de bestuurder bij vaststelling van de verkeersinbreuk - Houder van de kentekenplaat van het motorvoertuig waarmee de verkeersinbreuk is begaan - Vermoeden van het plegen van de verkeersinbreuk - Tegenbewijs - Voorwaarden

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Pas d'identification du conducteur lors de la constatation de l'infraction de roulage - Titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule à moteur avec lequel l'infraction de roulage a été commise - Présomption de la commission de l'infraction de roulage - Preuve contraire - Conditions

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0135.N

18 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.5](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of het recht van verdediging van een partij vereist dat de behandeling van de strafvordering wordt uitgesteld opdat die partij alsnog stukken voor haar verdediging zou kunnen voorleggen; bij die beoordeling kan de rechter rekening houden met het gegeven dat die partij reeds de gelegenheid had de stukken over te leggen.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Behandeling van de strafvordering - Recht van verdediging - Verzoek tot uitstel om stukken te voegen - Beoordeling - Wijze

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Rechter ten gronde - Behandeling van de strafvordering - Verzoek tot uitstel om stukken te voegen - Beoordeling - Wijze

Le juge décide souverainement si les droits de défense d'une partie exigent qu'il soit procédé à la remise de l'examen de l'action publique afin de permettre à cette partie d'encore communiquer des pièces pour sa défense; dans le cadre de cette appréciation, le juge peut tenir compte du fait que cette partie avait déjà eu l'occasion de présenter les pièces.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Examen de l'action publique - Droits de la défense - Demande de remise en vue de la jonction de pièces - Appréciation - Modalités

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Juge du fond - Examen de l'action publique - Demande de remise en vue de la jonction de pièces - Appréciation - Modalités

P.21.0137.F

12 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210512.2F.8](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat de gemachtigde ambtenaar heeft nagelaten de administratieve beroepen waarover hij beschikte in te stellen om de onwettigheid van een door het college van burgemeester en schepenen afgeleverde stedenbouwkundige vergunning te doen vaststellen, kan niet worden afgeleid dat de voormelde ambtenaar niet meer bevoegd zou zijn om de onwettigheid van die vergunning voor de strafrechter aan te voeren en evenmin, derhalve, dat laatstgenoemde zich zou kunnen onttrekken aan het wettigheidstoezicht dat hij krachtens artikel 159 Grondwet dient te verrichten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 344.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Stedenbouwkundige overtreding - Regularisatievergunning - Onwettige stedenbouwkundige vergunning - Geen hoger beroep van de

De la circonstance que le fonctionnaire délégué s'est abstenu d'exercer les recours administratifs dont il disposait pour faire constater l'illégalité d'un permis d'urbanisme délivré par le collège des bourgmestre et échevins, il ne se déduit pas que ledit fonctionnaire ne soit plus habilité à invoquer l'illégalité de ce permis devant le juge pénal ni, partant, que ce dernier puisse se dérober au contrôle de légalité qui lui incombe en vertu de l'article 159 de la Constitution (1). (1) Voir les concl. du MP.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Infraction urbanistique - Autorisation de régularisation - Permis d'urbanisme illégal - Absence de recours du fonctionnaire délégué - Conséquence - Constitution, article 159 - Contrôle de légalité

gemachtigde ambtenaar - Gevolg - Artikel 159 Grondwet - Wettigheidstoezicht

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 159 - Wettigheidstoezicht - Stedenbouwkundige overtreding - Regularisatievergunning - Onwettige stedenbouwkundige vergunning - Geen hoger beroep van de gemachtigde ambtenaar

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 159 - Contrôle de légalité - Infraction urbanistique - Autorisation de régularisation - Permis d'urbanisme illégal - Absence de recours du fonctionnaire délégué

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

P.21.0144.N

20 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.10](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 46.2.3, laatste lid, Wegverkeersreglement en artikel 2, § 1, 4°, van het koninklijk besluit van 2 juni 2010 betreffende het wegverkeer van uitzonderlijke voertuigen wordt onder lange ondeelbare stukken of ondeelbare lading verstaan een lading die teneinde te vervoeren over de weg niet kan worden opgedeeld in meerdere ladingen zonder belangrijke kosten of schaderisico's en die ten gevolge van haar lengte, afmetingen en massa's niet kan worden vervoerd met een voertuig of door een transport dat op het vlak van lengte, afmetingen en massa's voldoet aan de Wegcode en het technisch reglement.

WEGVERKEER - Allerlei - KB 2 juni 2010 betreffende het wegverkeer van uitzonderlijke voertuigen - Begrip ondeelbare lading

- Art. 46.2.3 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art. 2, § 1, 4° KB 2 juni 2010 betreffende het wegverkeer van uitzonderlijke voertuigen

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 46 - Artikel 46.2.3, laatste lid - Begrip ondeelbare lading

- Art. 46.2.3 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art. 2, § 1, 4° KB 2 juni 2010 betreffende het wegverkeer van uitzonderlijke voertuigen

Selon les articles 46.2.3, dernier alinéa, de l'arrêté royal du 1er septembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et l'usage de la voie publique et 2, § 1er, 4°, de l'arrêté royal du 2 juin 2010 relatif à la circulation routière des véhicules exceptionnels, on entend par longues pièces indivisibles ou par charge indivisible une charge qui, en vue de son transport par la route ne peut être divisée en plusieurs chargements sans frais ou risque de dommages importants et qui, à cause de sa longueur et du fait de ses dimensions ou masses, ne peut pas être transportée par un véhicule dont la longueur, les dimensions et masses sont conformes au code de la route et au règlement technique.

ROULAGE - Divers - Arrêté royal du 2 juin 2010 relatif à la circulation routière des véhicules exceptionnels - Notion de charge indivisible

- Art. 46.2.3 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

- Art. 2, § 1er, 4° A.R. du 2 juin 2010 relatif à la circulation routière des véhicules exceptionnels

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 46 - Article 46.2.3, dernier alinéa - Notion de charge indivisible

- Art. 46.2.3 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

- Art. 2, § 1er, 4° A.R. du 2 juin 2010 relatif à la circulation routière des véhicules exceptionnels

P.21.0145.N

15 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.11](#)

AC nr. ...

De levensbeschouwing alleen van een magistraat creëert geen schijn van partijdigheid; de enkele omstandigheid dat een magistraat al dan niet lid zou zijn van een levensbeschouwelijke vereniging en deelneemt aan de activiteiten van die vereniging, houdt dan ook geen wettige reden in om te twifelen aan de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van die magistraat (1). (1) Cass. 8 mei 2012, AR P.12.0730.N, AC 2012, nr. 286.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter - Levensbeschouwing van de rechter

WRAKING - Strafzaken - Rechter - Levensbeschouwing van de rechter

De rechter wordt tot bewijs van het tegendeel vermoed onpartijdig, onafhankelijk en onbevangen te oordelen (1); bij de beoordeling of er wettige redenen zijn om te twifelen aan de onpartijdigheid van een lid van een rechtscollege, kan rekening worden gehouden met de overtuiging die een partij op dit punt zegt te hebben; die overtuiging vormt evenwel geen exclusief criterium; bepalend is of de vrees voor een partijdige behandeling van de zaak objectief is gerechtvaardigd (2). (1) Cass. 28 maart 2017, AR P.17.0238.N, AC 2017, nr. 223; Cass. 13 maart 2012, AR P.11.1750.N, AC 2012, nr. 166. (2) Cass. 28 maart 2017, AR P.17.0238.N, AC 2017, nr. 223; Cass. 27 april 2016, AR P.16.0509.F, AC 2016, nr. 288; Cass. 13 maart 2012, AR P.11.1750.N, AC 2012, nr. 166. Zie alg. J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, 36-40; F. KUTY, L'impartialité du juge en procédure pénale, Larcier, 2005, 41-251 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 791-805 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 724-728 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 15-20.

MACHTEN - Rechterlijke macht - Rechter - Onafhankelijkheid - Onpartijdigheid - Overtuiging van een partij - Bewijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 3/11/2025

Les conceptions philosophiques d'un magistrat ne suffisent pas à générer, à elles seules, à une apparence de partialité; dès lors, la seule circonstance qu'un magistrat soit membre ou non d'une organisation philosophique et participe ou non aux activités de celle-ci, ne constitue pas une raison légitime de douter de l'impartialité et de l'indépendance de ce magistrat (1). (1) Cass. 8 mai 2012, RG P.12.0730.N, Pas. 2012, n° 286. (1) Cass. 8 mai 2012, RG P.12.0730.N, Pas. 2012, n° 286.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Indépendance et impartialité du juge - Conceptions philosophiques du juge

RECUSATION - Matière répressive - Juge - Conceptions philosophiques du juge

Jusqu'à preuve du contraire, le juge est présumé statuer de manière impartiale, et indépendante et sans préjugé (1); pour apprécier s'il existe des raisons légitimes de douter de l'impartialité d'un membre d'une juridiction, la conviction qu'une partie dit avoir sur ce point peut être prise en considération; toutefois, cette conviction ne constitue pas un critère exclusif; il est déterminant que la crainte d'un examen partial de la cause soit justifiée objectivement (2). (1) Cass. 28 mars 2017, RG P.17.0238.N, Pas. 2017, n° 223 ; Cass. 13 mars 2012, RG P.11.1750.N, Pas. 2012, n° 166. (2) Ibid, Cass. 27 avril 2016, RG P.16.0509.F, Pas. 2016, n° 288. Voir plus généralement J. de CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, 36-40 ; F. KUTY, L'impartialité du juge en procédure pénale, Larcier, 2005, 41-251 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 791-805 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 724-728; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 15-20.

POUVOIRS - Pouvoir judiciaire - Juge - Indépendance - Impartialité - Conviction dans le chef d'une partie - Preuve

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de

6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter - Overtuiging van een partij - Bewijs

WRAKING - Strafzaken - Rechter - Onafhankelijkheid - Overtuiging van een partij - Bewijs

l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Indépendance et impartialité du juge - Conviction dans le chef d'une partie - Preuve

RECUSATION - Matière répressive - Juge - Indépendance - Conviction dans le chef d'une partie - Preuve

P.21.0146.N

13 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.13](#)

AC nr. ...

Het arrest dat het hoger beroep van een beklaagde tegen een tussenvonnis over de niet-verwijzing van de zaak op basis van artikel 23 Taalwet Gerechtszaken ontvankelijk en gegrond verklaart, de zaak aan zich trekt ten aanzien van deze beklaagde en ze verwijst naar het hof van beroep in een ander taalgebied, is geen arrest waartegen onmiddellijk cassatieberoep ontvankelijk is (1). (1) Cass. 11 oktober 2005, AR P.05.0606.N, AC 2005, nr. 497; Cass. 23 juni 1999, AR P.99.0384.F, AC 1999, nr. 390; Cass. 19 mei 1998, AR P.96.0926.N, AC 1998, nr. 263; Cass. 19 oktober 1994, AR P.94.0515.F, AC 1994, nr. 440.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbaarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Hoger beroep tegen een tussenvonnis waarbij verwijzing van de zaak op grond van de Taalwet wordt geweigerd - Evocatie van de zaak - Verwijzing naar een ander rechtscollege - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Verzoek van de beklaagde tot verwijzing van de zaak naar een rechtscollege van een ander taalgebied - Afwijzing van het verzoek bij tussenvonnis - Beslissing die het hoger beroep van de beklaagde gegrond verklaart, de zaak evoceert en vervolgens verwijst naar een ander rechtscollege - Cassatieberoep door het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

L'arrêt qui déclare recevable et fondé l'appel interjeté par un prévenu contre un jugement interlocutoire rendu sur l'absence de renvoi de la cause sur la base de l'article 23 de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, qui évoque la cause à l'égard de ce prévenu et la renvoie à la cour d'appel d'un autre rôle linguistique, n'est pas susceptible d'un pourvoi en cassation immédiat recevable (1). (1) Cass. 11 octobre 2005, RG P.05.0606.N, Pas. 2005, n° 497 ; Cass. 23 juin 1999, RG P.99.0384.F, Pas. 1999, n° 390; Cass. 19 mai 1998, RG P.96.0926.N, Pas. 1998, n° 263 ; Cass. 19 octobre 1994, RG P.94.0515.F, Pas. 1994, n° 440.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Appel interjeté contre un jugement interlocutoire ayant refusé le renvoi de la cause sur la base de la loi du 15 juin 1935 - Evocation de la cause - Renvoi à une autre juridiction - Pourvoi en cassation formé par le ministère public - Recevabilité

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Demande du prévenu visant le renvoi de la cause à une juridiction d'un autre rôle linguistique - Rejet de la demande par jugement interlocutoire - Décision qui déclare l'appel du prévenu recevable, évoque la cause et la renvoie ensuite à une autre juridiction - Pourvoi en cassation formé par le ministère public - Recevabilité

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.21.0148.N

4 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210504.2N.9](#)

AC nr. ...

De mogelijkheid tot vervolging van een in het buitenland gepleegd misdrijf in België houdt geen verband met de bevoegdheid van de strafrechter, maar wel met de ontvankelijkheid van de strafvordering; een vreemdeling kan in België niet worden vervolgd als mededader of medeplichtige aan een wanbedrijf gepleegd in het buitenland (1), de niet-ontvankelijkheid van de strafvordering voor dat wanbedrijf vormt geen beletsel voor de strafvordering ingesteld tegen de vreemdeling voor samenhangende feiten van mededaderschap aan strafbare feiten gepleegd in België. (1) B. SPRIET, "Strafbare deelneming aan in het buitenland gepleegde misdrijven", RW 1990-91, 55-57; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 171.

DEELNEMING AAN MISDRIJVEN [ZIE: 276/08 MISDRIJF] - In het buitenland gepleegd wanbedrijf - Mededader is vreemdeling - Rechtsmacht van de Belgische strafrechter - Vervolging wegens samenhangende feiten gepleegd in België

- Artt. 3, 4; 66 en 67 Strafwetboek
- Artt. 7 en 11 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

EXTERRITORIALITEIT - Mededader is vreemdeling - Rechtsmacht van de Belgische strafrechter - Vervolging wegens samenhangende feiten gepleegd in België - Strafzaken - In het buitenland gepleegd wanbedrijf

- Artt. 3, 4; 66 en 67 Strafwetboek
- Artt. 7 en 11 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Bevoegdheid van de Belgische strafrechter - In het buitenland gepleegd wanbedrijf - Mededader is vreemdeling - Vervolging wegens samenhangende feiten gepleegd in België

- Artt. 3, 4; 66 en 67 Strafwetboek
- Artt. 7 en 11 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

La possibilité de poursuivre en Belgique une infraction commise à l'étranger ne concerne pas la compétence du juge pénal, mais bien la recevabilité de l'action publique; si un étranger ne peut être poursuivi en Belgique en tant que coauteur ou complice d'un délit commis à l'étranger (1), l'irrecevabilité de l'action publique exercée du chef dudit délit ne constitue pas une entrave à l'action publique exercée contre l'étranger du chef de faits connexes de corréité dans les faits punissables commis en Belgique. (1) B. SPRIET, « Strafbare deelneming aan in het buitenland gepleegde misdrijven », R.W. 1990-91, 55-57 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 171.

PARTICIPATION [VOIR: 276/08 INFRACTION - Délit commis à l'étranger - Coauteur étranger - Pouvoir juridictionnel du juge pénal belge - Poursuites du chef de faits connexes commis en Belgique

- Art. 3, 4; 66 et 67 Code pénal
- Art. 7 et 11 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

EXTERRITORIALITE - Coauteur étranger - Pouvoir juridictionnel du juge pénal belge - Poursuites du chef de faits connexes commis en Belgique - Matière répressive - Délit commis à l'étranger

- Art. 3, 4; 66 et 67 Code pénal
- Art. 7 et 11 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

ACTION PUBLIQUE - Compétence du juge pénal belge - Délit commis à l'étranger - Coauteur étranger - Poursuites du chef de faits connexes commis en Belgique

- Art. 3, 4; 66 et 67 Code pénal
- Art. 7 et 11 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Indien een inverdenkinggestelde bij toepassing van artikel 35 Voorlopige Hechteniswet in vrijheid wordt gesteld onder de voorwaarde tegen een bepaalde datum een bepaalde handeling te stellen, dan belet het gegeven dat deze voorwaarde niet werd opgeheven of gewijzigd binnen de termijn om die handeling te stellen, het onderzoeksgerecht aan wie wordt gevraagd de voorwaarde alsnog op te heffen of te wijzigen geenszins om van die vordering kennis te nemen; de voorwaarde, voor zover de geldigheidsduur ervan tijdig werd verlengd, blijft immers, ook als de erin opgelegde handeling door de inverdenkinggestelde niet is verricht, bestaan en behoudt haar uitwerking (1).

(1) Eiser heeft op 6 januari 2021 bij de raadkamer een verzoekschrift ingediend tot opheffing van zes voorwaarden die hem werden opgelegd op 27 oktober 2020, voor een periode van drie maanden, in het kader van een gerechtelijk onderzoek wegens mensenhandel en inbreuken op het Sociaal Strafwetboek. De onderzoeksrechter had eiser in vrijheid gesteld mits naleving van zes voorwaarden, waarvan de eerste twee voorwaarden (over regularisatie van sociale verplichtingen) op een specifieke datum moesten vervuld zijn (op verschillende data begin november 2020). Eiser voerde in beroepsconclusie onder meer aan dat hij de eerste twee opgelegde voorwaarden onmogelijk kon naleven, om reden dat hij voor bepaalde vennootschappen geen beslissing kon nemen. Het bestreden arrest stelde dat eiser alleen de opheffing, wijziging of vrijstelling van vrijheid onder voorwaarden kon vragen binnen de termijn die was gesteld voor de naleving ervan. Bij niet-naleving van die verstreken voorwaarden dient de onderzoeksrechter volgens het arrest het gevolg te bepalen, overeenkomstig artikel 38 Wet Voorlopige Hechtenis. Ook de overige vier voorwaarden konden volgens het arrest niet meer worden opgeheven, omdat ze onlosmakelijk samenhangen met de eerste twee voorwaarden. Artikel 36, §1 Wet Voorlopige Hechtenis bepaalt dat de onderzoeksrechter 'in de loop van het gerechtelijk onderzoek' één of meer nieuwe voorwaarden kan opleggen of reeds opgelegde voorwaarden geheel of gedeeltelijk kan opheffen, wijzigen of verlengen, of ervan vrijstelling kan verlenen (M. FRANCHIMONT, A. MASSET en A. JACOBS, Manuel de procédure pénale, Brussel, Larcier, 2012, 729; Ph.

Si la remise en liberté d'un inculpé en application de l'article 35 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive est subordonnée à l'exécution d'un acte déterminé pour une date précise, le fait que cette condition n'a pas été levée ou modifiée pendant le délai imparti pour l'exécuter n'empêche aucunement la juridiction d'instruction à laquelle une demande visant la levée ou la modification de la condition est adressée d'en prendre connaissance ; en effet, pour autant que la durée de sa validité ait été prolongée à temps, la condition perdure et conserve ses effets, même si l'inculpé n'a pas exécuté l'acte qu'elle impose (1).

(1) Le 6 janvier 2021, le demandeur a introduit, auprès de la chambre du conseil, une demande de levée de six conditions, qui lui avaient été imposées le 27 octobre 2020, pour une période de trois mois, dans le cadre d'une instruction du chef de traite des êtres humains et d'infractions au Code pénal social. Le juge d'instruction avait subordonné la remise en liberté du demandeur à l'exécution de six conditions, dont les deux premières (relatives à la régularisation des obligations sociales) devaient être remplies pour une date précise (différentes dates au début du mois de novembre 2020). Dans ses conclusions d'appel, le demandeur a notamment allégué qu'il lui était impossible d'observer les deux premières conditions dès lors qu'il n'avait pas de pouvoir de décision concernant certaines sociétés. L'arrêt attaqué considérait que le demandeur n'avait la possibilité de demander la levée, la modification ou la dispense des conditions auxquelles à la remise en liberté est subordonnée que pendant le délai prévu pour y satisfaire. Selon l'arrêt, lorsque ces conditions ne sont pas remplies dans ce délai, le juge d'instruction doit décider des suites, conformément à l'article 38 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive. L'arrêt considère que les quatre autres conditions ne pouvaient pas non plus être levées dès lors qu'elles sont indissociablement liées aux deux premières conditions. L'article 36, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 prévoit qu'« au cours de l'instruction », le juge d'instruction peut imposer une ou plusieurs conditions nouvelles, retirer, modifier ou prolonger, en tout ou en partie, des conditions déjà imposées ou dispenser de l'observation de celles-ci (M. FRANCHIMONT, A. MASSET et A. JACOBS, Manuel de procédure pénale, Bruxelles, Larcier, 2012, p.

DAENINCK, "Praktische gids voorlopige hechtenis", Kluwer, 2020, 121; M. DECRAMER, "Vrijheid onder voorwaarden", in Handboek voor de advocaat-stagiair 2019-20, Kluwer, 2020, 62-64). Bovendien kan de verdachte opheffing, vrijstelling of wijziging van nog geldende voorwaarden vragen bij verzoekschrift aan de raadkamer (art. 36, §1, vierde lid, Wet Voorlopige Hechtenis) of, zonder enig rechtsmiddel, aan de onderzoeksrechter. De wet bepaalt niet dat op het moment van zijn verzoekschrift de verdachte nog in staat moet zijn aan de opgelegde voorwaarde(n) te voldoen. De vaststelling dat een opgelegde voorwaarde is miskend, tijdens de maximale termijn van drie maanden (verlengbaar), kan voor de onderzoeksrechter of het onderzoeksgerecht een reden zijn om een aanhoudingsbevel uit te vaardigen (art. 38, §2 Voorlopige Hechteniswet, zie S. SNACKEN, "La liberté sous conditions", in La détention préventive (ed. B. DEJEMEPPE), Brussel, Larcier, 1992, 38; S. DE MOOR, "De vrijheid onder voorwaarden", in De voorlopige hechtenis, (ed. B. DEJEMEPPE en D. MERCKX), Diegem, Kluwer, 2000, 275; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 1235; Ph. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2020, 123; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brugge, Die Keure, 2021, 1142) of om de voorwaarde te evalueren, in die zin dat de maatregel in de loop van het gerechtelijk onderzoek wordt opgeheven, aangepast of dat daarvan vrijstelling wordt verleend, overeenkomstig art. 36, §1 Wet Voorlopige Hechtenis (In die zin R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 647). Deze herzieningsbevoegdheid van een reeds verstreken voorwaarde, binnen de geldigheidsduur van andere na te leven voorwaarden, wordt in het arrest verduidelijkt. (BDS)

729; Ph. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2020, p. 121; M. DECRAMER, « Vrijheid onder voorwaarden », dans Handboek voor de advocaat-stagiair 2019-20, Kluwer, 2020, p. 62-64). En outre, l'inculpé peut demander la levée, le retrait ou la modification de conditions toujours en vigueur en introduisant une demande auprès de la chambre du conseil (L. du 20 juillet 1990, art. 36, § 1er, alinéa 4) ou, sans aucune voie de recours, auprès du juge d'instruction. La loi ne prévoit pas qu'au moment de l'introduction de la demande, l'inculpé doit encore avoir la possibilité de satisfaire à la ou aux conditions imposées. La constatation qu'une condition imposée est méconnue pendant le délai maximal de trois mois (prolongeable) peut, pour le juge d'instruction ou la juridiction d'instruction, constituer un motif pour délivrer un mandat d'arrêt (L. du 20 juillet 1990, art. 38, § 2, voir « La liberté sous conditions », dans La détention préventive (ed. B. DEJEMEPPE), Brussel, Larcier, 1992, p. 38; S. DE MOOR, « De vrijheid onder voorwaarden », dans De voorlopige hechtenis, (ed. B. DEJEMEPPE et D. MERCKX), Diegem, Kluwer, 2000, p. 275; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, p. 1235; Ph. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2020, p. 123; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Bruges, La Charte, 2021, p. 1142) ou pour évaluer la condition, en ce sens que la mesure soit levée ou adaptée ou qu'il soit dispensé de son observation au cours de l'instruction, conformément à l'article 36, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 (En ce sens R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, p. 647). L'arrêt précise le pouvoir de révision, pendant la durée de la validité d'autres conditions à exécuter, d'une condition dont le délai d'exécution est expiré (BDS).

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van een reeds verstreken voorwaarde - Uitwerking van de voorwaarde - Beoordeling

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Remise en liberté sous conditions - Demande de levée d'une condition après l'expiration du délai - Effet de la condition - Appréciation

- Artt. 35 en 36, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verzoek tot opheffing van een reeds verstreken voorwaarde - Uitwerking van de voorwaarde - Beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Artt. 35 en 36, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 35 et 36, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Demande de levée d'une condition après l'expiration du délai - Effet de la condition - Appréciation par la juridiction d'instruction

- Art. 35 et 36, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0163.F

10 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210210.2F.20](#)

AC nr. ...

De onderzoeksrechter kan niet, zonder miskenning van het vermoeden van onschuld, de inhechtenisneming van de in verdenking gestelde bevelen door vast te stellen dat de openbare veiligheid zich verzet tegen zijn invrijheidsstelling onder voorwaarden en tegen zijn hechtenis onder elektronisch toezicht, en dat die voorwaarde, bepaald in artikel 16, § 1, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet, is vervuld wegens kennelijk gebrek aan samenwerking van de in verdenking gestelde (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 110.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Zwijgrecht - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden of onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Geen toekenning wegens kennelijk gebrek aan samenwerking van de in verdenking gestelde

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 1, eerste en derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Zwijgrecht - Voorlopige hechtenis - Invrijheidstelling onder voorwaarden of onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Geen toekenning wegens kennelijk gebrek aan samenwerking van de in verdenking gestelde

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 1, eerste en derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Invrijheidstelling onder voorwaarden of onder de modaliteit van het elektronisch toezicht - Geen toekenning wegens kennelijk gebrek aan samenwerking van de in verdenking gestelde

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le juge d'instruction ne peut, sans violer la présomption d'innocence, ordonner le placement en détention de l'inculpé en constatant que la sécurité publique s'oppose à sa mise en liberté moyennant le respect de conditions et à son placement en détention sous la modalité de la surveillance électronique, et que cette condition, visée à l'article 16, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, est remplie en raison du manque apparent de collaboration de l'inculpé (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Droit au silence - Détention préventive - Mise en liberté moyennant le respect de conditions ou modalité de la surveillance électronique - Non-octroi en raison du manque apparent de collaboration de l'inculpé]

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er, al. 1er et 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Droit au silence - Détention préventive - Mise en liberté moyennant le respect de conditions ou modalité de la surveillance électronique - Non-octroi en raison du manque apparent de collaboration de l'inculpé]

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er, al. 1er et 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Mise en liberté moyennant le respect de conditions ou modalité de la surveillance électronique - Non-octroi en raison du manque apparent de collaboration de l'inculpé]

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1, eerste en derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Geen toekenning wegens kennelijk gebrek aan samenwerking van de in verdenking gestelde - Dwangmiddel

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 1, eerste en derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Het verbod om de voorlopige hechtenis als dwangmiddel te gebruiken, is het gevolg van het aan elke in verdenking gestelde toegekende zwijgrecht, dat op zijn beurt voortvloeit uit de verplichting, voor de gerechtelijke autoriteiten, om het vermoeden van onschuld van laatstgenoemde te eerbiedigen; de miskennis van dat verbod raakt aan een grondvoorwaarde van de hechtenistitel en niet louter aan de formulering ervan, zodat de onderzoeksgerechten niet bevoegd zijn om deze te verhelpen (1). (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Brugge, 9e uitg., 2021, dl. I, p. 1071-1072; B. DEJEMPEPE, "La loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive", J.T., 1990, p. 587, dat een onderscheid maakt tussen de dubbele negatieve voorwaarde opgelegd in art. 16, § 1, derde lid, Voorlopige Hechteniswet, en de "positieve" voorwaarden opgesomd in het eerste en het vierde lid; P. MARCHAL, "Principes généraux du droit", R.P.D.B., Bruylant, 2014, nrs. 145 tot 149; gedeeltelijk andersluidende concl. van het OM dat in dit geval, in hoofdzaak, heeft geconcludeerd tot vernietiging met verwijzing.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Zwijgrecht - Voorlopige hechtenis - Dwangmiddel - Onherroepelijke miskennis van een grondvoorwaarde van de hechtenistitel

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 1, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Zwijgrecht - Voorlopige hechtenis - Dwangmiddel - Onherroepelijke miskennis van een grondvoorwaarde van de hechtenistitel

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 1er, al. 1er et 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Non-octroi en raison du manque apparent de collaboration de l'inculpé - Moyen de contrainte

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er, al. 1er et 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

L'interdiction du recours à la détention préventive comme moyen de contrainte est la conséquence du droit au silence reconnu à tout inculpé, lequel découle lui-même de l'obligation, à laquelle sont tenues les autorités judiciaires, de respecter la présomption d'innocence de ce dernier; la méconnaissance de cette interdiction affecte une condition de fond du titre de détention et non seulement sa formulation, de sorte que les juridictions d'instruction ne sont pas habilitées à y apporter remède (1). (1) Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, pp. 1071-1072; B. DEJEMPEPE, « La loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive », J.T., 1990, p. 587, qui distingue la double condition négative édictée à l'art. 16, § 1er, al. 3, de la loi relative à la détention préventive et les conditions « positives » énumérées aux al. 1er et 4; P. MARCHAL, « Principes généraux du droit », R.P.D.B., Bruylant, 2014, nos 145 à 149; concl. partiellement contraires du MP, qui a conclu en l'espèce, à titre principal, à la cassation avec renvoi.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Droit au silence - Détention préventive - Moyen de contrainte - Violation irrémédiable d'une condition de fond du titre de détention

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Droit au silence - Détention préventive - Moyen de contrainte - Violation irrémédiable d'une condition de fond du titre de détention]

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 1, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Dwangmiddel - Onherroepelijke miskenning van een grondvoorwaarde van de hechtenistitel

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 16, § 1, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Moyen de contrainte - Violation irrémédiable d'une condition de fond du titre de détention

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1er, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0169.N

23 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210323.2N.14](#)

AC nr. ...

De door een vonnis bevolen onmiddellijke aanhouding van een beklaagde, maakt het die laatste niet onmogelijk persoonlijk aanwezig te zijn op zijn proces voor het appelgerecht, ook als hij daardoor het risico loopt van zijn vrijheid te worden beroofd; de bepaling van artikel 6.3.c EVRM verzet zich niet tegen wettig opgelegde vrijheidsberovende maatregelen, ook al hebben ze tot gevolg dat de beklaagde naar aanleiding van zijn persoonlijke aanwezigheid op zijn proces van zijn vrijheid wordt beroofd en bovendien kan een beklaagde zijn vrijheidsberoving laten toetsen door het indienen van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling (1). (1) EHRM 23 juli 2020, nr. 37368/15, Chong t. Andorra.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Voorlopige hechtenis - Onmiddellijke aanhouding - Draagwijdte

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Voorlopige hechtenis - Onmiddellijke aanhouding - Draagwijdte

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Draagwijdte

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

L'arrestation immédiate, ordonnée à charge d'un prévenu par un jugement, ne met pas ce prévenu dans l'impossibilité d'assister en personne à son procès devant la juridiction d'appel même si, ce faisant, il court le risque d'être privé de sa liberté; la disposition de l'article 6, § 3, c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'oppose pas aux mesures privatives de liberté légalement infligées, même si celles-ci ont pour effet que le prévenu sera privé de sa liberté s'il assiste en personne à son procès, d'autant qu'un prévenu dispose de la possibilité de faire contrôler sa privation de liberté en introduisant une requête de mise en liberté provisoire (1). (1) CEDH 23 juillet 2020, n° 37368/15, Chong c. Andorre.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Détention préventive - Arrestation immédiate - Portée

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Détention préventive - Arrestation immédiate - Portée

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Portée

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Draagwijdte

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Portée

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de bepalingen van artikel 6.1 en 6.3.c. EVRM,, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, alsook uit het algemeen rechtsbeginsel van het recht op een eerlijk proces volgt dat een beklaagde het recht heeft om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces, te beslissen of hij zichzelf zal verdedigen, zijn strafproces daadwerkelijk moet kunnen volgen en eraan deelnemen, overleg moet kunnen plegen met zijn raadsman, hem instructies kunnen geven, verklaringen afleggen en tegenspraak kunnen voeren over het bewijsmateriaal en de louter omstandigheid dat de beklaagde zich kan laten vertegenwoordigen door een raadsman of effectief door een raadsman wordt vertegenwoordigd volstaat niet om hem de voormelde rechten te ontfemen; die rechten zijn evenwel niet absoluut en indien een beklaagde de uitoefening van die rechten zelf onmogelijk maakt of indien de rechter van oordeel is dat rekening houdend met de concrete elementen van de gehele zaak zoals onder meer de redelijke termijn-vereiste en de gevolgen van het aanslepen van de zaak voor de betrouwbaarheid van het bewijs de behandeling van de strafvordering geen verder uitstel duldt, kan hij het verzoek van een beklaagde om persoonlijk aanwezig te zijn bij de behandeling van de zaak en zelf of samen met zijn raadsman verweer te voeren, afwijzen en de rechter moet in geval van afwijzing van een dergelijk verzoek erop toezien dat het recht op een eerlijk proces van die beklaagde rekening houdend met de gehele rechtspleging voldoende is gewaarborgd (1). (1) Cass. 20 september 2016, AR P.16.0231.N, AC 2016, nr. 509.

Des dispositions des articles 6, § 1er, et 6, § 3, c, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, telles qu'interprétées par la Cour européenne des droits de l'homme, ainsi que du principe général du droit relatif au droit à un procès équitable, il résulte qu'un prévenu a le droit d'être présent lors du procès pénal mené contre lui et de décider s'il se défendra lui-même, qu'il doit pouvoir suivre son procès pénal et y participer de façon effective, qu'il doit avoir la possibilité de se concerter avec son conseil, de lui donner des instructions, de faire des déclarations et de contredire les éléments de preuve, la simple circonstance que ce prévenu puisse se faire représenter par un conseil ou qu'il soit effectivement représenté par un conseil ne suffisant pas à le priver des droits susmentionnés; toutefois, ces droits ne sont pas absolus et, lorsqu'un prévenu rend lui-même impossible l'exercice de ces droits ou lorsque le juge estime que l'examen de l'action publique ne peut faire l'objet d'un report supplémentaire au vu des éléments concrets de l'ensemble de la cause tels, entre autres, la nécessité de respecter le délai raisonnable et les répercussions de la lenteur de l'examen de la cause sur la fiabilité de la preuve, il peut rejeter la demande d'un prévenu d'être présent physiquement au moment de l'examen de la cause et de présenter sa défense lui-même ou avec l'assistance de son conseil et, lorsqu'il rejette une telle demande, le juge doit s'assurer que, à la lumière de l'ensemble de la procédure, le droit à un procès équitable de ce prévenu a été garanti à suffisance (1). (1) Cass. 20 septembre 2016, RG P.16.0231.N, Pas. 2016, n° 509.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Omvang - Beperking - Draagwijdte

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Etendue - Limitation - Portée

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Omvang - Beperking - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Omvang - Beperking - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.c - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Omvang - Beperking - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Omvang - Beperking - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op een eerlijk proces - Recht van de beklaagde om tegenwoordig te zijn bij het tegen hem gevoerde strafproces - Omvang - Beperking - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Etendue - Limitation - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Etendue - Limitation - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, c - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Etendue - Limitation - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Etendue - Limitation - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à un procès équitable - Droit du prévenu d'être présent lors du procès pénal mené contre lui - Etendue - Limitation - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6.3.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 3, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0174.F

24 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210224.2F.14](#)

AC nr. ...

Artikel 78, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de strafuitvoeringskamers bestaan uit een rechter, die het voorzitterschap ervan bekleedt, een assessor in strafuitvoeringszaken gespecialiseerd in penitentiare zaken en een assessor in strafuitvoeringszaken en interneringszaken gespecialiseerd in sociale re-integratie; krachtens artikel 322, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek kan de rechter van de strafuitvoeringsrechtbank, bij onvoorziene afwezigheid van een assessor in strafuitvoeringszaken gespecialiseerd in penitentiare zaken, een andere assessor in de strafuitvoeringsrechtbank van dezelfde categorie of, bij gebrek daaraan, een assessor van een andere categorie, een rechter, een toegevoegd rechter, een plaatsvervangend rechter of een op het tableau van de Orde ingeschreven advocaat van ten minste dertig jaar oud aanwijzen om de verhinderde assessor te vervangen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 139.

*RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering -
Strafuitvoeringsrechtbank - Samenstelling - Assessor
gespecialiseerd in penitentiare zaken die verhinderd is -
Vervanging*

- Artt. 78, tweede lid, en 322, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

*STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank -
Samenstelling - Assessor gespecialiseerd in penitentiare zaken
die verhinderd is - Vervanging*

- Artt. 78, tweede lid, en 322, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

L'article 78, alinéa 2, du Code judiciaire dispose que les chambres de l'application des peines sont composées d'un juge, qui préside, d'un assesseur en application des peines spécialisé en matière pénitentiaire et d'un assesseur en application des peines et internement spécialisé en réinsertion sociale; en vertu de l'article 322, alinéa 4, du Code judiciaire, en cas d'absence inopinée d'un assesseur en application des peines spécialisé en matière pénitentiaire, le juge au tribunal de l'application des peines peut désigner un autre assesseur en application des peines de la même catégorie, ou, à défaut, un assesseur d'une autre catégorie, un juge, un juge de complément ou un juge suppléant ou un avocat âgé de trente ans au moins inscrit au tableau de l'Ordre, pour remplacer l'assesseur empêché (1). (1) Voir les concl. du MP.

*TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Tribunal de
l'application des peines - Composition - Assesseur spécialisé en
matière pénitentiaire empêché - Remplacement*

- Art. 78, al. 2, et 322, al. 4 Code judiciaire

*APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -
Composition - Assesseur spécialisé en matière pénitentiaire
empêché - Remplacement*

- Art. 78, al. 2, et 322, al. 4 Code judiciaire

Wanneer noch uit de processen-verbaal noch uit het bestreden vonnis noch uit enig ander stuk waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de assessor gespecialiseerd in penitentiaire zaken onvoorzien afwezig was en dat zijn verhindering naar behoren was vastgesteld in bewoordingen die zijn vervanging door een assessor gespecialiseerd in klinische psychologie veroorloofden, is de zetel van de strafuitvoeringsrechtbank die bestaat uit een rechter, die het voorzitterschap ervan bekleedt, een assessor gespecialiseerd in sociale re-integratie en een assessor gespecialiseerd in klinische psychologie, onregelmatig samengesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 139.

*RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering -
Strafuitvoeringsrechtbank - Samenstelling - Assessor
gespecialiseerd in penitentiaire zaken die verhinderd is -
Vervanging - Onvoorziene afwezigheid - Vaststelling*
- Artt. 78, tweede lid, en 322, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

*STRAFUITVOERING - Strafuitvoeringsrechtbank -
Samenstelling - Assessor gespecialiseerd in penitentiaire zaken
die verhinderd is - Vervanging - Onvoorziene afwezigheid -
Vaststelling*
- Artt. 78, tweede lid, en 322, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

Lorsqu'il ne résulte ni des procès-verbaux d'audience ni du jugement attaqué ni d'aucune autre pièce à laquelle la Cour peut avoir égard que l'assesseur spécialisé en matière pénitentiaire se soit trouvé absent de façon inopinée et que son empêchement ait été dûment constaté dans des termes autorisant son remplacement par un assesseur spécialisé en psychologie clinique, le siège du tribunal de l'application des peines constitué d'un juge qui préside, d'un assesseur spécialisé en réinsertion sociale et d'un assesseur spécialisé en psychologie clinique est irrégulièrement composé (1). (1) Voir les concl. du MP.

*TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Tribunal de
l'application des peines - Composition - Assesseur spécialisé en
matière pénitentiaire empêché - Remplacement - Absence
inopinée - Constat*

- Art. 78, al. 2, et 322, al. 4 Code judiciaire

*APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -
Composition - Assesseur spécialisé en matière pénitentiaire
empêché - Remplacement - Absence inopinée - Constat*

- Art. 78, al. 2, et 322, al. 4 Code judiciaire

Bij toepassing van artikel 68, § 5, eerste lid, Wet Strafvuivering bepaalt de strafvuiveringsrechter of de strafvuiveringsrechtbank bij een herroeping van een beperkte detentie of een elektronisch toezicht dat de periode die de veroordeelde in beperkte detentie was of onder elektronisch toezicht stond, wordt afgetrokken van het op het ogenblik van de toekenning nog resterende gedeelte van de vrijheidsstraffen; die bepaling verplicht de strafvuiveringsrechtbank niet om de datum van het strafeinde van de veroordeelde te bepalen (1). (1) In geval van herroeping van de voorwaardelijke invrijheidstelling (art. 68§5, tweede lid, Wet Strafvuivering) beschikt de strafvuiveringsrechtbank wel over een beoordelingsmarge bij het bepalen van het resterende gedeelte van de vrijheidsstraf, en moet dit resterende gedeelte in het vonnis van herroeping wel worden bepaald (Cass. 19 januari 2021, AR P. 20.1314.N, AC 2021, nr. 38) BDS

STRAFUUITVOERING - Strafvuiveringsrechtbank - Herroepen van de beperkte detentie of het elektronisch toezicht - Aftrek van het nog resterende gedeelte van de vrijheidsstraf - Datum van het strafeinde - Vermelding in het vonnis

- Art. 68, § 5 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuiveringsmodaliteiten

En application de l'article 68, § 5, alinéa 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, en cas de révocation d'une détention limitée ou d'une surveillance électronique, le juge de l'application des peines ou le tribunal de l'application des peines précise que la période au cours de laquelle le condamné était en détention limitée ou sous surveillance électronique est déduite de la partie restante des peines privatives de liberté au moment de l'octroi; cette disposition n'oblige pas le tribunal de l'application des peines à déterminer la date à laquelle la peine de la personne condamnée arrivera à son terme (1). (1) En cas de révocation de la libération conditionnelle (art. 68, § 5, alinéa 2, de la loi du 17 mai 2006), le tribunal de l'application des peines dispose d'une marge d'appréciation pour déterminer la partie restante de la peine privative de liberté, cette partie restante devant toutefois être précisée dans le jugement de révocation (Cass. 19 janvier 2021, RG P. 20.1314.N, Pas. 2021, n° 38)(BDS).

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Révocation de la détention limitée ou de la surveillance électronique - Déduction de la partie restante de la peine privative de liberté - Date à laquelle la peine arrivera à son terme - Mention dans le jugement

- Art. 68, § 5 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Uit de samenlezing van de artikelen 195, tweede en zevende lid, Wetboek van Strafvordering en 29, §3, derde en vierde lid, Wegverkeerswet volgt dat de correctionele rechtbank die oordeelt in hoger beroep over een snelheidsovertreding waarbij de toegelaten maximumsnelheid is overschreden met meer dan 40 km/u de beslissing tot het opleggen van een rijverbod enkel nauwkeurig moet motiveren indien een rijverbod van meer dan het minimum van acht dagen wordt uitgesproken (1). (1) Cass. 26 juni 2018, AR P.18.0347.N, AC 2018, nr. 414, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180626.6.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Keuze voor straf en maat - Overschrijden van de toegelaten snelheid met meer dan 40 km/uur - Verval van het recht tot sturen van meer dan 8 dagen - Redenen

- Art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 29, § 3, derde en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

STRAF - Andere Straffen - Ontzetting - Verval van het recht tot sturen - Overschrijden van de toegelaten snelheid met meer dan 40 km/uur - Verval van het recht tot sturen van meer dan 8 dagen - Redenen

- Art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 29, § 3 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 29 - Overschrijden van de toegelaten snelheid met meer dan 40 km/uur - Verval van het recht tot sturen van meer dan 8 dagen - Redenen

- Art. 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 29, § 3, derde en vierde lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il résulte de la lecture conjointe des articles 195, alinéas 2 et 7, du Code d'instruction criminelle et 29, § 3, alinéas 3 et 4, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière que le tribunal correctionnel qui statue en degré d'appel sur un excès de vitesse avec dépassement de plus de 40 kilomètres par heure de la vitesse maximale autorisée doit uniquement motiver de manière précise la décision d'infliger une déchéance du droit de conduire dans le cas où la déchéance prononcée est supérieure au minimum de huit jours (1). (1) Cass. 26 juin 2018, RG P.18.0347.N, Pas. 2018, n° 414, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180626.6.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Choix de la peine et du taux de celle-ci - Dépassement de la vitesse autorisée de plus de 40 km/heure - Déchéance du droit de conduire de plus de huit jours - Motifs

- Art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

- Art. 29, § 3, al. 3 et 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PEINE - Autres Peines - Interdiction - Déchéance du droit de conduire - Dépassement de la vitesse autorisée de plus de 40 km/heure - Déchéance du droit de conduire de plus de huit jours - Motifs

- Art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

- Art. 29, § 3 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 29 - Dépassement de la vitesse autorisée de plus de 40 km/heure - Déchéance du droit de conduire de plus de huit jours - Motifs

- Art. 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

- Art. 29, § 3, al. 3 et 4 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De bepalingen van artikel 6.3.d EVRM, dat bijzondere toepassingsmodaliteiten bevat van het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces, kennen aan een beklaagde geen absoluut of onbeperkt recht toe om getuigen à décharge op de rechtszitting als getuige te horen; het komt aan de beklaagde toe aan te tonen en te motiveren dat het horen van een getuige à décharge noodzakelijk is voor de waarheidsvinding en het staat dan aan de rechter om daarover te oordelen, waarbij hij erover dient te waken dat het recht van de beklaagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang wordt gebracht.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Aanvoering - Noodzakelijkheid voor de waarheidsvinding - Beoordeling - Recht op een eerlijk proces

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Aanvoering - Noodzakelijkheid voor de waarheidsvinding - Beoordeling - Recht op een eerlijk proces

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Aanvoering - Noodzakelijkheid voor de waarheidsvinding - Beoordeling - Recht op een eerlijk proces

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Aanvoering - Noodzakelijkheid voor de waarheidsvinding - Beoordeling - Recht op een eerlijk proces

De rechter moet zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst; daarbij kan de rechter onder meer rekening houden met de betrouwbaarheid van de af te leggen verklaring gelet op de relatie van de getuige met de betrokken partijen en met het nut van diens verklaring voor de waarheidsvinding in verhouding tot de gewichtigheid van de reeds voorliggende bewijselementen.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Beoordeling - Criteria

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de

3/11/2025

Les dispositions de l'article 6, § 3, d, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui contient des modalités d'application particulières du droit à un procès équitable consacré par son article 6, § 1er, n'accordent au prévenu un droit absolu ou illimité d'entendre à l'audience des témoins à décharge; il appartient au prévenu de démontrer et de motiver que l'audition d'un témoin à décharge est nécessaire à la manifestation de la vérité et il incombe alors au juge de statuer à cet égard, en veillant à ce que le droit du prévenu à un procès équitable considéré dans son ensemble ne soit pas compromis.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Allégation - Nécessité en vue de la manifestation de la vérité - Appréciation - Droit à un procès équitable

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Allégation - Nécessité en vue de la manifestation de la vérité - Appréciation - Droit à un procès équitable

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Allégation - Nécessité en vue de la manifestation de la vérité - Appréciation - Droit à un procès équitable

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Audition d'un témoin à décharge à l'audience - Allégation - Nécessité en vue de la manifestation de la vérité - Appréciation - Droit à un procès équitable

Le juge doit fonder sa décision d'entendre ou non des témoins à décharge sur des circonstances concrètes qu'il indique; ce faisant, il peut notamment tenir compte de la fiabilité de la déclaration à faire eu égard aux relations existant entre ce témoin et les parties impliquées dans la procédure, ainsi que de l'utilité des déclarations de ce témoin en vue de la manifestation de la vérité proportionnellement au poids des éléments de preuve qui lui ont déjà été soumis.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience - Appréciation - Critères

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience -

P. 556/1035

rechtszitting - Beoordeling - Criteria

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Beoordeling - Criteria

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à décharge op de rechtszitting - Beoordeling - Criteria

Appréciation - Critères

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience - Appréciation - Critères

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Non-audition d'un témoin à décharge à l'audience - Appréciation - Critères

P.21.0188.F

16 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210616.2F.6](#)

AC nr. ...

Uit de afwezigheid van een bewijskrachtig medisch gegeven kan de rechter niet afleiden dat het bewijs van een seksuele penetratie zonder letsel niet is geleverd (1). (1) Het OM heeft geconcludeerd dat het arrest het begrip verkrachting niet miskent en uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord en, dat het de vrijspraak voor penetraties met de vinger en met de penis, alsook voor de aangevoerde fellatio's, naar recht verantwoordt, waarbij het bovendien, meer in het algemeen, heeft vermeld dat "bij gebrek aan objectieve gegevens waarop de rechter zijn overtuiging kan steunen, er minstens twijfel blijft bestaan over de schuld [van de beklaagde] aan de feiten van de telastlegging [verkrachting] waarvoor hij terechtstaat". Bovendien heeft het erop gewezen dat het "présomption de l'homme" (artt. 1349 en 1353 Oud Burgerlijk Wetboek) heeft plaatsgemaakt voor feitelijke vermoedens (artt. 8.1.9° en 8.29 Burgerlijk Wetboek).

AANRANDING VAN DE EERBAARHEID EN VERKRACHTING - Verkrachting - Bewijs - Vermoeden - Beschuldiging van handelingen van orale penetratie - Geen bewijskrachtig medisch gegeven

- Artt. 8.2.1° en 8.29 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs
- Artt. 1349 en 1353 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 375 Strafwetboek

BEWIJS - Strafzaken - Vermoeden - Verkrachting - Beschuldiging van handelingen van orale penetratie - Geen bewijskrachtig medisch gegeven

- Artt. 8.2.1° en 8.29 Burgerlijk Wetboek - Boek VIII: Bewijs
- Artt. 1349 en 1353 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 375 Strafwetboek

De l'absence d'élément médical probant, le juge ne peut déduire que la preuve d'un acte de pénétration sexuelle non lésionnel n'est pas rapportée (1). (1) Le MP a quant à lui conclu que l'arrêt ne méconnaît pas la notion de viol et ne déduit pas des faits qu'il constate des conséquences qui seraient sans lien avec ceux-ci ou qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification, et qu'il justifie légalement l'acquiescement quant aux pénétrations pénitentes et digitales mais aussi quant aux fellations alléguées, en énonçant en outre, de manière plus générale, qu'« à défaut d'élément objectif permettant d'asseoir sa conviction, il subsiste à tout le moins un doute quant à la culpabilité [du prévenu] du chef des faits de la prévention [de viol] mise à sa charge ». Il a relevé en outre que la présomption de l'homme (ancien C. civ., art. 1349 et 1353) a cédé la place aux présomptions de fait (C. civ., art. 8.1.9° et 8.29). (M.N.B.)

ATTENTAT A LA PUDEUR ET VIOL - Viol - Preuve - Présomption - Accusation d'actes de pénétration buccale - Absence d'élément médical probant

- Art. 8.2.1° et 8.29 Code civil - Livre VIII: La preuve
- Art. 1349 et 1353 Ancien Code civil
- Art. 375 Code pénal

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Viol - Accusation d'actes de pénétration buccale - Absence d'élément médical probant

- Art. 8.2.1° et 8.29 Code civil - Livre VIII: La preuve
- Art. 1349 et 1353 Ancien Code civil
- Art. 375 Code pénal

P.21.0189.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.13](#)

AC nr. ...

Artikel 780, eerste lid, 2°, Gerechtelijk Wetboek dat de vermelding van het rijksregisternummer van de partijen voorschrijft, is niet van toepassing in strafzaken.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Vermeldingen - Rijksregisternummer - Artikel 780, eerste lid, 2° Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid
- Art. 780, eerste lid, 2° Gerechtelijk Wetboek

L'article 780, alinéa 1er, 2°, du Code judiciaire, qui prescrit la mention du numéro de registre national des parties, n'est pas applicable en matière répressive.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Mentions - Numéro de registre national - Code judiciaire, article 780, alinéa 1er, 2° - Applicabilité
- Art. 780, al. 1er, 2° Code judiciaire

P.21.0192.F

14 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210414.2F.2](#)

AC nr. ...

De werkgever uit de openbare sector die, krachtens zijn wettelijke of reglementaire verplichtingen, aan zijn personeelslid een loon moet betalen zonder als tegenprestatie arbeidsprestaties te ontvangen, heeft recht op een vergoeding in zoverre hij aldus schade lijdt (1). (1) Cass. 26 januari 2017, AR C.16.0179.F, AC 2017, nr. 59.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Door een ongeval getroffen werknemer - Overheid - Werkgever - Wettelijke of reglementaire verplichtingen - Betaling van een loon - Vergoedbare schade

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

L'employeur public qui, en vertu de ses obligations légales ou réglementaires, est tenu de verser une rémunération à son agent sans recevoir de prestations de travail en contrepartie a droit à une indemnité dans la mesure où il subit ainsi un dommage (1). (1) Cass. 26 janvier 2017, RG C.16.0179.F, Pas. 2017, n° 59.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Employé victime d'un accident - Pouvoirs publics - Employeur - Obligations légales ou réglementaires - Paiement d'une rémunération - Dommage indemnizable

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

De bepalingen waarin de interne reglementen betreffende het statuut van het personeel van de naamloze vennootschap naar publiek recht HR RAIL (ARPS) voorzien, vormen geen wet in de zin van artikel 608 Gerechtelijk Wetboek (1). (1) Cass. 8 oktober 1998, AR C.95.0181.N, AC 1998, nr. 436.

OPENBAAR VERVOER - Spoorwegen - Naamloze vennootschap naar publiek recht HR RAIL - Interne reglementen betreffende het statuut van het personeel - Aard

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Allerlei - Naamloze vennootschap naar publiek recht HR RAIL - Interne reglementen betreffende het statuut van het personeel - Aard

- Art. 608 Gerechtelijk Wetboek

Les dispositions prévues par les règlements internes relatifs au statut du personnel de la société anonyme de droit public HR Rail (RGPS) ne constituent pas une loi au sens de l'article 608 du Code judiciaire (1). (1) Cass. 8 octobre 1998, RG C.95.0181.N, Pas. 1998, n° 436.

TRANSPORT EN COMMUN - Chemins de fer - Société anonyme de droit public HR Rail - Règlements internes relatifs au statut du personnel - Nature

- art. 608 Code judiciaire

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Divers - Société anonyme de droit public HR Rail - Règlements internes relatifs au statut du personnel - Nature

- art. 608 Code judiciaire

De rechter die oordeelt dat het vakantiegeld, de eindejaarstoelagen en de bijzondere toelagen voor periodes van slechte weersomstandigheden zijn verschuldigd door de werkgever uit de openbare sector zonder effectieve arbeid als tegenprestatie, verantwoordt naar recht zijn beslissing dat die stortingen geen vergoedbare schade vormen (1). (1) Cass. 26 januari 2017, AR C.16.0179.F, AC 2017, nr. 59.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Door een ongeval getroffen werknemer - Overheid - Werkgever - Wettelijke of reglementaire verplichtingen - Vakantiegeld - Eindejaarstoelagen - Bijzondere toelagen voor periodes van slechte weersomstandigheden - Vergoedbare schade - Stortingen die verschuldigd zijn zonder effectieve arbeid als tegenprestatie

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsqu'il considère que le pécule de vacances, les allocations de fin d'année et les allocations spéciales pour périodes d'intempérie, sont dus par l'employeur public sans contrepartie d'un travail effectif, le juge justifie légalement sa décision que ces versements ne constituent pas un dommage réparable (1). (1) Cass. 26 janvier 2017, RG C.16.0179.F, Pas. 2017, n° 59.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Employé victime d'un accident - Pouvoirs publics - Employeur - Obligations légales ou réglementaires - Pécule de vacances - Allocations de fin d'année - Allocations spéciales pour périodes d'intempérie - Dommage indemnisable - Versements dus sans contrepartie d'un travail effectif

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

P.21.0195.F

20 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211020.2F.12](#)

AC nr. ...

Wanneer door het openbaar ministerie hoger beroep wordt ingesteld tegen het vonnis dat de beklaagde vrijspreekt van een misdrijf, waarbij de schuldigverklaring wegens andere feiten in kracht van gewijsde is getreden, maakt dit beperkt hoger beroep, in geval van hervorming van de vrijspraak, ook de straf of de maatregelen die moeten worden uitgesproken wegens het thans bewezen verklaarde misdrijf, en die welke door eenzelfde opzet onderling verbonden zijn met dat misdrijf, aanhangig voor de appelrechters.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de vrijspraak van de beklaagde voor één telastlegging - Geen hoger beroep tegen de schuldigverklaring wegens andere feiten - Misdrijven die onderling verbonden zijn door eenzelfde opzet - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de vrijspraak van de beklaagde voor één telastlegging - Geen hoger beroep tegen de schuldigverklaring wegens andere feiten - Misdrijven die onderling verbonden zijn door eenzelfde opzet - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter

- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'un appel est formé par le ministère public contre le jugement qui acquitte le prévenu du chef d'une infraction, la déclaration de culpabilité en raison d'autres faits étant passée en force de chose jugée, ce recours limité saisit également les juges d'appel, en cas de réformation de l'acquittement, de la peine ou des mesures à prononcer en raison de l'infraction désormais déclarée établie et de celles unies à elle par une même intention.

PEINE - Concours - Concours idéal - Appel du ministère public contre l'acquittement du prévenu du chef d'une des préventions - Absence d'appel contre la déclaration de culpabilité en raison d'autres faits - Infractions unies par une même intention - Saisine du juge d'appel

- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 65, al. 2 Code pénal

- Art. 65, al. 2 Code pénal

PEINE - Concours - Concours idéal - Appel du ministère public contre l'acquittement du prévenu du chef d'une des préventions - Absence d'appel contre la déclaration de culpabilité en raison d'autres faits - Infractions unies par une même intention - Saisine du juge d'appel

- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle

- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 65, tweede lid Strafwetboek
- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter - Vaststelling - Verklaring van hoger beroep - Grievenformulier - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de vrijpraak van de beklaagde voor één telastlegging - Geen hoger beroep tegen de schuldigverklaring wegens andere feiten - Misdrijven die onderling verbonden zijn door eenzelfde opzet

- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 65, tweede lid Strafwetboek
- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Aanhangigmaking van de zaak bij de appelrechter - Vaststelling - Verklaring van hoger beroep - Grievenformulier - Hoger beroep van het openbaar ministerie tegen de vrijpraak van de beklaagde voor één telastlegging - Geen hoger beroep tegen de schuldigverklaring wegens andere feiten - Misdrijven die onderling verbonden zijn door eenzelfde opzet

- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 202 en 204 Wetboek van Strafvordering
- Art. 65, tweede lid Strafwetboek
- Art. 65, tweede lid Strafwetboek

- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 65, al. 2 Code pénal
- Art. 65, al. 2 Code pénal

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine du juge d'appel - Détermination - Déclaration d'appel - Formulaire de griefs - Appel du ministère public contre l'acquittement du prévenu du chef d'une des préventions - Absence d'appel contre la déclaration de culpabilité en raison d'autres faits - Infractions unies par une même intention

- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 65, al. 2 Code pénal
- Art. 65, al. 2 Code pénal

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine du juge d'appel - Détermination - Déclaration d'appel - Formulaire de griefs - Appel du ministère public contre l'acquittement du prévenu du chef d'une des préventions - Absence d'appel contre la déclaration de culpabilité en raison d'autres faits - Infractions unies par une même intention

- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 202 et 204 Code d'Instruction criminelle
- Art. 65, al. 2 Code pénal
- Art. 65, al. 2 Code pénal

Bij afwezigheid van gegevens die de rechter toelaten het bedrag aan vermogensvoordelen als bedoeld door artikel 42, 3°, Strafwetboek of de geldwaarde ervan als bedoeld door artikel 43bis, tweede lid, Strafwetboek exact vast te stellen, mag de rechter dit bedrag ex aequo et bono bepalen; die bepaling mag evenwel niet willekeurig zijn en de rechter dient ook voor een ex aequo et bono-bepaling die gegevens van het strafdossier in aanmerking te nemen, die een zo nauwkeurig mogelijke bepaling van de omvang van de vermogensvoordelen of een raming van de geldwaarde ervan toelaten (1). (1) Zie Cass. 13 maart 2018, AR.P.17.0083.N, AC 2018, nr. 176; Cass. 31 mei 2016, AR.P.15.1310.N, AC 2016, nr. 359; Cass. 22 december 2015, AR.P.14.1306.N, AC 2015, nr. 772; Cass. 2 maart 2010, AR.P.09.1726.N, AC 2010, nr. 141; Cass. 14 december 1994, AR.P.94.1033.F, AC 1994, nr. 555.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Wederrechtelijke vermogensvoordelen - Geldwaarde die in de plaats komt van vermogensvoordelen - Afwezigheid van gegevens - Raming ex aequo et bono - Wijze

- Art. 43, 3° Strafwetboek

- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Wederrechtelijke vermogensvoordelen - Geldwaarde die in de plaats komt van vermogensvoordelen - Afwezigheid van gegevens - Raming ex aequo et bono - Wijze

- Art. 43, 3° Strafwetboek

- Art. 43bis, tweede lid Strafwetboek

À défaut d'éléments permettant au juge d'établir exactement le montant des avantages patrimoniaux conformément à l'article 42, 3°, du Code pénal ou leur valeur monétaire telle qu'elle est visée à l'article 43bis, alinéa 2, du même code, le juge peut déterminer ce montant ex aequo et bono; cette détermination ne peut cependant être arbitraire et le juge, en vue d'une détermination ex aequo et bono, doit également prendre en compte les éléments du dossier répressif qui permettent une détermination aussi précise que possible de l'étendue des avantages patrimoniaux ou une estimation de leur valeur monétaire (1). (1) Voir Cass. 13 mars 2018, RG P.17.0083.N, Pas. 2018, n° 176 ; Cass. 31 mai 2016, RG P.15.1310.N, Pas. 2016, n° 359 ; Cass. 22 décembre 2015, RG P.14.1306.N, Pas. 2015, n° 772 ; Cass. 2 mars 2010, RG P.09.1726.N, Pas. 2010, n° 141; Cass. 14 décembre 1994, RG P.94.1033.F, Pas. 1994, n° 555.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Avantages patrimoniaux illégaux - Valeur monétaire substituée aux avantages patrimoniaux - Absence d'éléments - Evaluation ex aequo et bono - Modalités

- Art. 43, 3° Code pénal

- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux illégaux - Valeur monétaire substituée aux avantages patrimoniaux - Absence d'éléments - Evaluation ex aequo et bono - Modalités

- Art. 43, 3° Code pénal

- Art. 43bis, al. 2 Code pénal

Met uitzondering van artikel 43bis, eerste lid, Strafwetboek dat voorziet in een schriftelijke vordering door het openbaar ministerie voor de verbeurdverklaring van vermogensvoordelen als bedoeld in artikel 42, 3°, Strafwetboek, maakt geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel een verbeurdverklaring afhankelijk van een uitdrukkelijke vordering door het openbaar ministerie of een verwittiging door de rechter, gezien een beklaagde immers weet welke straffen de rechter ingeval van een schuldigverklaring krachtens de wet kan of moet uitspreken en hij bij het voeren van zijn verdediging daarmee rekening moet houden; die regel geldt ook in hoger beroep en ook als de eerste rechter een gevorderde straf niet heeft opgelegd.

OPENBAAR MINISTERIE - Verbeurdverklaring - Voorwaarde - Vordering van het openbaar ministerie - Verwittiging door de rechter - Geen verbeurdverklaring opgelegd door de eerste rechter - Hoger beroep - Gevolgen

- Art. 43, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Voorwaarde - Vordering van het openbaar ministerie - Verwittiging door de rechter - Geen verbeurdverklaring opgelegd door de eerste rechter - Hoger beroep - Gevolgen

- Art. 43, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, eerste lid Strafwetboek

STRAFVORDERING - Verbeurdverklaring - Voorwaarde - Vordering van het openbaar ministerie - Verwittiging door de rechter - Geen verbeurdverklaring opgelegd door de eerste rechter - Hoger beroep - Gevolgen

- Art. 43, 3° Strafwetboek
- Art. 43bis, eerste lid Strafwetboek

À l'exception de l'article 43bis, alinéa 1er, du Code pénal qui prévoit une réquisition écrite du ministère public pour la confiscation d'avantages patrimoniaux visés à l'article 42, 3°, du même code, aucune disposition ni aucun principe général du droit ne subordonnent une confiscation à une réquisition formelle du ministère public ou à un avertissement du juge, dès lors qu'un prévenu connaît en effet les peines qu'un juge peut ou doit prononcer en cas de déclaration de culpabilité et doit en tenir compte lorsqu'il expose sa défense; cette règle s'applique également en degré d'appel même si le premier juge n'a pas infligé la peine demandée.

MINISTERE PUBLIC - Confiscation - Condition - Réquisitions du ministère public - Avertissement du juge - Pas de confiscation infligée par le premier juge - Appel - Conséquences

- Art. 43, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 1er Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Condition - Réquisitions du ministère public - Avertissement du juge - Pas de confiscation infligée par le premier juge - Appel - Conséquences

- Art. 43, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 1er Code pénal

ACTION PUBLIQUE - Confiscation - Condition - Réquisitions du ministère public - Avertissement du juge - Pas de confiscation infligée par le premier juge - Appel - Conséquences

- Art. 43, 3° Code pénal
- Art. 43bis, al. 1er Code pénal

Uit artikel 149 Grondwet volgt dat een verbeurdverklaring slechts regelmatig met redenen is omkleed als de rechter vaststelt dat is voldaan aan de wettelijke voorwaarden om die verbeurdverklaring uit te spreken, maar bij afwezigheid van daartoe strekkende conclusie moet de rechter niet vermelden uit welke concrete dossiergegevens hij die vaststelling afleidt; indien de verbeurdverklaring een facultatief karakter heeft, volgt uit artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering, dat ingevolge artikel 211 van dit wetboek van toepassing is op de hoven van beroep, dat de rechter nauwkeurig de redenen vermeldt waarom hij het opleggen van die bijkomende straf noodzakelijk acht, zij het dat die motivering beknopt mag zijn.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafzaken - Verbeurdverklaring - Facultatief - Motivering - Draagwijdte

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verbeurdverklaring - Motivering - Draagwijdte

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Facultatieve verbeurdverklaring - Motivering - Draagwijdte

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

Il suit de l'article 149 de la Constitution qu'une confiscation n'est régulièrement motivée que si le juge constate que les conditions légales pour prononcer cette confiscation sont réunies, mais, à défaut de conclusions en ce sens, le juge ne doit pas mentionner les éléments concrets du dossier desquels il déduit cette constatation; si la confiscation revêt un caractère facultatif, il suit de l'article 195, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle qui s'applique aux cours d'appel en vertu de l'article 211 du même code, que le juge doit indiquer, d'une manière qui peut être succincte, mais doit être précise, les raisons pour lesquelles il estime nécessaire d'infliger cette peine accessoire.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Matière répressive - Confiscation - Caractère facultatif - Motivation - Portée

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Confiscation - Motivation - Portée

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation facultative - Motivation - Portée

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

De bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer, die heeft bijgedragen tot zijn schade, sluit de verplichting om de schade integraal te vergoeden niet uit, tenzij de gevolgen ervan zich hoe dan ook, zelfs zonder de fout van de aansprakelijke, zouden hebben voorgedaan (1); de appelrechter die vaststelt dat de weigering van de burgerlijke partij tot een residentiële behandeling kadert in haar bijzondere kwetsbaarheid en de schade van de burgerlijke partij wegens blijvende economische en blijvende persoonlijke ongeschiktheid raamt op basis van een gedeeltelijke ongeschiktheid, rekening houdend met haar bijzondere kwetsbaarheid volgend uit haar persoonlijkheidsstructuur, schendt de artikelen 1382 en 1383 oud Burgerlijk Wetboek. (1) Cass. 2 februari 2011, AR P.10.1601.F, AC 2011, nr. 98, RW 2012-13, 300 noot B. WEYTS, "Het leerstuk van de voorbeschiktheid tot schade als loutere toepassing van de regel van integrale schadeloosstelling".

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Oorzaak - (On)middellijke oorzaak - Getroffene - Blijvende persoonlijke ongeschiktheid - Bijzondere kwetsbaarheid van het slachtoffer - Vooraf bestaande toestand - Pathologische aanleg - Invloed

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek
- Art. 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

La vulnérabilité particulière de la victime, qui a contribué à causer le dommage, n'exclut pas l'obligation de le réparer intégralement, sauf si ces conséquences seraient de toute manière survenues, même en l'absence de la faute du responsable (1); le juge d'appel qui constate que le refus de la partie civile de suivre un traitement résidentiel s'inscrit dans le cadre de sa vulnérabilité particulière et qui évalue, sur la base d'une incapacité partielle, le dommage subi par la partie civile du chef de l'incapacité économique permanente et de l'incapacité personnelle permanente compte tenu de sa vulnérabilité particulière résultant de sa structure de personnalité viole les articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil. (1) Cass. 2 février 2011, RG P.10.1601.F, Pas. 2011, n° 98, R.W. 2012-13, 300 et la note de B. WEYTS, "Het leerstuk van de voorbeschiktheid tot schade als loutere toepassing van de regel van integrale schadeloosstelling".

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Cause - Cause (directe ou indirecte) - Victime - Incapacité personnelle permanente - Vulnérabilité particulière de la victime - État préexistant - Prédilection pathologique - Incidence

- Art. 1382 Ancien Code civil
- Art. 1383 Ancien Code civil

De lasthebber ad hoc die overeenkomstig artikel 2bis Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering wordt aangesteld wanneer een rechtspersoon en zijn bevoegde vertegenwoordiger worden vervolgd voor dezelfde strafrechter wegens dezelfde of samenhangende feiten, staat niet gelijk aan de gerechtsmandataris en is niet de raadsman van de rechtspersoon, maar wordt in de plaats van het eigenlijke orgaan van die rechtspersoon gesteld, zelfs al is hij slechts qualitate qua bij het geding betrokken; de hoedanigheid van advocaat-houder van het getuigschrift van de ad-hoclasthebber ontslaat hem bijgevolg niet van de verplichting om, vóór het indienen van het cassatieberoep en het neerleggen van de memorie, een beroep te doen op de in de voormelde artikelen 425, § 1, en 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde bijstand (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas 2021, nr. 492.

ADVOCAAT - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging - Lasthebber ad hoc die ook advocaat-houder van het getuigschrift is - Ondertekening van de akte van voorziening en memorie

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging - Lasthebber ad hoc die ook advocaat-houder van het getuigschrift is - Ondertekening van de memorie

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging - Lasthebber ad hoc die ook advocaat-houder van het getuigschrift is - Ondertekening van de akte van voorziening

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
LASTGEVING - Rechtspersoon - Vertegenwoordiging - Lasthebber ad hoc die ook advocaat-houder van het getuigschrift is - Ondertekening van de akte van voorziening en memorie

- Art. 2bis Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Désigné lorsque la personne morale et son représentant habilité sont poursuivis devant le même juge pénal, pour les mêmes faits ou pour des faits connexes, conformément à l'article 2bis du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le mandataire ad hoc ne s'identifie pas à un mandataire de justice et n'est pas le conseil de la personne morale mais est substitué à son organe même s'il n'est à la cause que qualitate qua ; partant, la qualité d'avocat attesté dont le mandataire ad hoc est revêtu ne l'exonère pas de l'obligation de faire appel, pour l'introduction du pourvoi et le dépôt du mémoire, à l'assistance d'un avocat attesté prévue par les articles 425, § 1er, et 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir les concl. contraires « dit en substance » du MP.

AVOCAT - Personne morale - Représentation - Mandataire ad hoc également avocat attesté - Signature de l'acte de pourvoi et du mémoire

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Personne morale - Représentation - Mandataire ad hoc également avocat attesté - Signature du mémoire

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Personne morale - Représentation - Mandataire ad hoc également avocat attesté - Signature de l'acte de pourvoi

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
MANDAT - Personne morale - Représentation - Mandataire ad hoc également avocat attesté - Signature de l'acte de pourvoi et du mémoire

- Art. 2bis L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Het herstel van de plaats in haar oorspronkelijke staat is een wijze van herstel in natura die erin bestaat de door de aantasting van de goede ruimtelijke ordening beschadigde plaats, indien mogelijk, terug te brengen in de staat waarin het zich zou bevinden indien het misdrijf niet was gepleegd.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - (Waals) Wetboek Ruimtelijke ontwikkeling - Herstelmaatregel - Herstel van de plaats in de vorige staat

- Art. D.VII.13, 1° Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

La remise en état est un mode de réparation en nature qui consiste, dans la mesure du possible, à ramener les lieux, endommagés par l'atteinte au bon aménagement du territoire, dans la situation qui eût été la leur si l'infraction n'avait pas été commise.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code (wallon) du développement territorial - Mesure de réparation - Remise en état

- Art. D.VII.13, 1° Code du Développement territorial - Partie décrétable

De rechter schendt de decretale en reglementaire bepalingen die de merkbare wijziging van het bodemreliëf zonder voorafgaande vergunning bestraffen niet, wanneer hij die afleidt uit de vaststelling dat, de stedenbouwkundige vergunning werd afgeleverd om een ophoging en niet een ingraving te verwezenlijken die uitsluitend bestaat uit grond en gesteente in hun natuurlijke staat, afkomstig van het grondgebied van de gemeente of uit de omgeving ervan, dat de beklaagden enkele duizenden kubieke meter grond hebben uitgegraven en hierbij dieper hebben gegraven dan het natuurlijke niveau van het terrein, en dat de oorspronkelijke grond werd vervangen door ophogingen van onbekende herkomst en samenstelling, die op zijn minst gedeeltelijk niet-conform zijn.

STEDENBOUW - Allerlei - (Waals) Wetboek Ruimtelijke ontwikkeling - Merkbare wijziging van het bodemreliëf - Begrip - Stedenbouwkundige vergunning afgeleverd voor een ophoging en niet een ingraving - Uitgraving en opvulling met niet-conforme ophogingen

- Artt. D.IV.4, 9°, en D.VII.1, § 1, 1° en 2° Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

- Art. R.IV.4-3 Waalse wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling - Reglementair deel

Le juge ne méconnaît pas les dispositions décrétables et réglementaires réprimant la modification sensible du relief du sol sans permis préalable lorsqu'il déduit celle-ci de la constatation que le permis d'urbanisme a été délivré afin de réaliser un remblai, et non un déblai, constitué exclusivement de terres et de roches dans leur état naturel et issus du territoire de la commune ou de sa périphérie, que les prévenus ont excavé plusieurs milliers de mètres cubes de terre, en descendant plus bas que le niveau du terrain naturel, et que les terres d'origine ont été remplacées par des remblais de provenance et de composition inconnues, à tout le moins partiellement non conformes.

URBANISME - Divers - Code (wallon) du développement territorial - Modification sensible du relief du sol - Notion - Permis d'urbanisme octroyé à des fins de remblai et non de déblai - Excavation et comblement par des remblais non conformes

- Art. D.IV.4, 9°, et D.VII.1, § 1er, 1° et 2° Code du Développement territorial - Partie décrétable

- Art. R.IV.4-3 Code wallon du développement territorial - Partie règlementaire

Wanneer de rechter de telastlegging van merkbare wijziging van het bodemreliëf zonder voorafgaande vergunning bewezen verklaart en vaststelt dat de beklaagden enkele duizenden kubieke meter natuurlijke grond hebben uitgegraven in een landbouwzone en dat de aldus ontstane uitgraving werd opgevuld met grond die inerte afvalstoffen bevat die verboden waren door de voor een ophoging afgeleverde stedenbouwkundige vergunning, kan hij, bij wijze van herstelmaatregel, door middel van het herstel van de plaats in de vorige staat, verplichten tot het vervangen van de vervuilde grond van de ophogingen door niet-vervuilde gronden, het vooraf doen verrichten van een monsterneming en het overleggen van de analyseverslagen aan de gemachtigde ambtenaar.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - (Waals) Wetboek Ruimtelijke ontwikkeling - Merkbare wijziging van het bodemreliëf - Uitgraving en opvulling met niet-conforme ophogingen - Herstelmaatregel - Herstel van de plaats in de vorige staat - Analyse van de op het terrein aangebrachte ophogingen, voorlegging van de resultaten aan de gemachtigd ambtenaar en vervanging van de vervuilde grond door ophogingen die dat niet zijn.

- Art. D.VII.13, 1° Waalse Wetboek van Ruimtelijke Ontwikkeling (2016)

Lorsque le juge déclare établie la prévention de modification sensible du relief du sol sans permis préalable et constate que les prévenus ont procédé, à concurrence de plusieurs milliers de mètres cubes, à des excavations de terres naturelles prélevées en zone agricole, et que l'excavation ainsi créée a été comblée par des terres comprenant des déchets inertes prohibés par le permis d'urbanisme délivré afin de réaliser un remblai, il peut condamner, au titre de mesure de réparation par la remise en état, à substituer aux terres souillées des remblais qui ne le sont pas, et à faire procéder préalablement à un échantillonnage et à la transmission des rapports d'analyse au fonctionnaire délégué.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Code (wallon) du développement territorial - Modification sensible du relief du sol - Excavation et comblement par des remblais non conformes - Mesure de réparation - Remise en état - Analyse des remblais amenés sur le site, soumission des résultats de ces analyses au fonctionnaire délégué et remplacement des terres souillées par des remblais qui ne le sont pas

- Art. D.VII.13, 1° Code du Développement territorial - Partie décrétable

P.21.0220.F

27 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211027.2F.4](#)

AC nr. ...

Geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel verbiedt het openbaar ministerie hoger beroep in te stellen tegen alle vrijsprekende beslissingen van de eerste rechter en tegen alle uitspraken over de straffen en, om hierbij gebruik te maken van één enkel grievenformulier of één enkel verzoekschrift tot hoger beroep dat tegen elk van die categorieën van beslissingen gericht is, ongeacht de desbetreffende beklaagden.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Eén enkel grievenformulier of één enkel verzoekschrift van hoger beroep - Geldigheid

- Artt. 203 en 204 Wetboek van Strafvordering

Aucune disposition ni principe général du droit n'interdit au ministère public d'entreprendre toutes les décisions d'acquiescement prononcées par le premier juge et l'ensemble de celles qui ont statué sur les peines, et d'utiliser, pour ce faire, un seul formulaire de griefs ou une seule requête d'appel qui vise chacune de ces catégories de décisions, indépendamment des prévenus concernés.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Un seul formulaire de griefs ou une seule requête d'appel - Validité

- Art. 203 et 204 Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 779 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat de rechters die zich beperken tot de vaststelling dat het openbaar ministerie een geschrift heeft neergelegd, tot de bepaling van de termijn voor de neerlegging van de conclusies van de partijen, en, nadat aan de partijen werd gevraagd de pleittijd die ze voor ogen hadden te verduidelijken, tot de verwijzing van de zaak naar een latere datum, zonder ze te behandelen, dezelfde moeten zijn als de rechters die vervolgens over de zaak zelf uitspraak doen (1). (1) Zie Cass. 3 mei 2017, AR P.16.0532.F, AC 2017, nr. 304, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.: "Krachtens artikel 779 Gerechtelijk Wetboek moeten de rechters die de beslissing wijzen alle zittingen over de zaak hebben bijgewoond; dat vereiste geldt niet voor de rechtszitting waarop het hof van beroep enkel het onderzoek van de zaak heeft uitgesteld zonder ze te behandelen"; Cass. 18 september 2001, AR P.99.1878.N, AC 2001, nr. 469; Cass. 7 februari 2001, AR P.00.1030.F, AC 2001, nr. 72: "Geen enkele wetsbepaling vereist dat, na wijziging van de samenstelling van het rechtscollege, uitdrukkelijk wordt vermeld dat de zaak ab initio is hervat; zulks kan blijken uit de stukken van de rechtspleging".

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Vaststelling dat een geschrift werd neergelegd en bepaling van de termijn voor de neerlegging van de conclusies van de partijen - Verwijzing van de zaak naar een latere datum, zonder ze te behandelen - Latere beslissing over de zaak zelf

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van de zetel - Vaststelling dat een geschrift werd neergelegd en bepaling van de termijn voor de neerlegging van de conclusies van de partijen - Verwijzing van de zaak naar een latere datum, zonder ze te behandelen - Latere beslissing over de zaak zelf

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

Il ne résulte pas de l'article 779 du Code judiciaire que les juges qui se bornent à constater le dépôt, par le ministère public, d'un écrit, à fixer l'échéance en vue du dépôt des conclusions des parties et, après avoir invité celles-ci à préciser le temps de plaidoiries dont elles souhaitaient disposer, à ajourner l'examen de la cause sans l'instruire doivent être les mêmes que ceux qui se prononcent par la suite sur le fond de la cause (1). (1) Voir Cass. 3 mai 2017, RG P.16.0532.F, Pas. 2017, n° 304, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général : « en vertu de l'article 779 du Code judiciaire, les juges qui rendent la décision doivent avoir assisté à toutes les audiences où la cause a été instruite : cette exigence ne s'applique pas à l'audience où la cour d'appel s'est bornée à ajourner l'examen de la cause sans l'instruire » ; Cass. 18 septembre 2001, RG P.99.1878.N, Pas. 2001, n° 469 ; Cass. 7 février 2001, RG P.00.1030.F, Pas. 2001, n° 72 : « aucune disposition légale ne requiert qu'après modification de la composition du siège, il soit mentionné expressément que la cause a été reprise ab initio ; cela peut résulter des pièces de la procédure ».

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Composition du siège - Constatation du dépôt d'un écrit et fixation de l'échéance en vue du dépôt des conclusions des parties - Ajournement de l'examen de la cause sans l'instruire - Décision ultérieure sur le fond de la cause

- Art. 779 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Généralités - Composition du siège - Constatation du dépôt d'un écrit et fixation de l'échéance en vue du dépôt des conclusions des parties - Ajournement de l'examen de la cause sans l'instruire - Décision ultérieure sur le fond de la cause

- Art. 779 Code judiciaire

De rechter kan laattijdige stukken die een goede rechtsbedeling verhinderen, de rechten van de tegenpartij op onrechtmatige wijze benadelen en het recht op een eerlijke behandeling van de zaak in het gedrang brengen, uit het debat weren omdat hij oordeelt dat ze een misbruik van rechtspleging inhouden (1). (1) Zie Cass. 6 oktober 2021, AR P.21.0382.F, AC 2021, nr. 617, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 12 maart 2019, AR P.18.0298.N, AC 2019, nr. 156 (stukken neergelegd buiten de overeenkomstig artikel 152, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde termijnen voor de neerlegging en mededeling van conclusies); Cass. 29 april 2015, AR P.15.0002.F, AC 2015, nr. 282 (laattijdige conclusie); Cass. 30 april 2014, AR P.13.1869.F, AC 2014, nr. 307; Cass. 8 juni 2011, AR P.11.0181.F, AC 2011, nr. 388; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, 1508.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Laattijdige neerlegging van stukken - Wering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Wering - Laattijdige neerlegging van stukken

Le juge peut écarter des débats, comme étant constitutives d'un abus de procédure, des pièces tardives qui empêchent la bonne administration de la justice, lèsent fautivement les droits de l'autre partie et portent atteinte au droit à un procès équitable (1). (1) Voir Cass. 6 octobre 2021, RG P.21.0382.F, Pas. 2021, n° 617, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; Cass. 12 mars 2019, RG P.18.0298.N, Pas. 2019, n° 156 (pièces déposées en dehors des délais pour le dépôt et la communication des conclusions, fixés conformément à l'article 152, § 1er, alinéa 2, C.I.cr.) ; Cass. 29 avril 2015, RG P.15.0002.F, Pas. 2015, n° 282 (conclusions tardives) ; Cass. 30 avril 2014, RG P.13.1869.F, Pas. 2014, n° 307 ; Cass. 8 juin 2011, RG P.11.0181.F, Pas. 2011, n° 388 ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1508.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Dépôt tardif de pièces - Ecartement

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Ecartement - Dépôt tardif de pièces

P.21.0221.F

31 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.7](#)

AC nr. ...

In correctionele zaken of politiezaken maakt de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding om te verschijnen niet de hierin vervatte omschrijving bij het vonnisgerecht aanhangig, maar de feiten zoals ze uit de stukken van het gerechtelijk onderzoek blijken en waarop de verwijzingsbeschikking of de dagvaarding zijn gegrond; de feitenrechter is niet gebonden door de omschrijving die de voormelde akten aan de feiten hebben gegeven; die eerste omschrijving is voorlopig en het vonnisgerecht, zelfs in hoger beroep, heeft het recht en de plicht om, met eerbiediging van het recht van verdediging, aan de feiten hun juiste omschrijving te geven; hoewel, met het oog op die herkwalficatie, niet is vereist dat de bestanddelen van het aanvankelijk omschreven misdrijf en van het heromschreven misdrijf dezelfde zijn, moet de nieuwe omschrijving desalniettemin hetzelfde feit betreffen als datgene dat aan de vervolging ten grondslag ligt of moet ze daarin zijn begrepen; de beoordeling door de feitenrechter is in dat opzicht onaantastbaar (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 238; zie Cass. 14 juni 2017, AR P.17.0361.F, AC 2017, nr. 387; Cass. 14 juni 2017, AR P.17.0259.F, AC 2017, nr. 386 met concl. "in hoofdzaak" OM op datum in Pas.; P. MORLET, "Changement de qualification, droits et devoirs du juge", R.D.P.C., 1990, p. 561-590; J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Brussel, Larcier, 2006, p. 168.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Bevoegdheid van de rechter - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Bevoegdheid van de rechter - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering

MISDRIJF - Allerlei - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering

En matière correctionnelle ou de police, l'ordonnance de renvoi ou la citation à comparaître saisissent la juridiction de jugement non de la qualification qui y figure, mais des faits tels qu'ils ressortent des pièces de l'instruction et qui fondent l'ordonnance de renvoi ou la citation ; le juge du fond n'est pas lié par la qualification que ces actes ont donnée aux faits ; cette première qualification est provisoire et la juridiction de jugement, même en degré d'appel, a le droit et le devoir, moyennant le respect des droits de la défense, de donner aux faits leur qualification exacte ; toutefois, si, en vue de la requalification, il n'est pas requis que les éléments de l'infraction initialement qualifiée et de celle requalifiée soient les mêmes, il faut néanmoins que la nouvelle qualification ait pour objet le même fait que celui qui est à l'origine des poursuites ou qu'il s'y trouve compris ; l'appréciation du juge du fond à cet égard est souveraine (1). (1) Voir concl. du MP. voir Cass. 14 juin 2017, RG P.17.0361.F, Pas. 2017, n° 387 ; Cass. 14 juin 2017, RG P.17.0259.F, Pas. 2017, n° 386, avec concl. « dit en substance » du MP ; P. MORLET, « Changement de qualification, droits et devoirs du juge », R.D.P.C., 1990, pp. 561 à 590 ; J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Bruxelles, Larcier, 2006, p. 168.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Compétence du juge - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Compétence du juge - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle

INFRACTION - Divers - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Appréciation souveraine par le juge du fond - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
MISDRIJF - Allerlei - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafvordering - Heromschrijving van telastlegging - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafvordering - Heromschrijving van telastlegging - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
STRAFVORDERING - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
STRAFVORDERING - Omschrijving van de telastlegging - Recht en plicht van het vonnisgerecht - Heromschrijving - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Grens - Aanhangigmaking

- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering
- Artt. 130, 145 en 182 Wetboek van Strafvordering

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
INFRACTION - Divers - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Appréciation souveraine par le juge du fond - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Action publique - Requalification de la prévention - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Action publique - Requalification de la prévention - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
ACTION PUBLIQUE - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Appréciation souveraine par le juge du fond - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
ACTION PUBLIQUE - Qualification de la prévention - Droit et devoir de la juridiction de jugement - Requalification - Appréciation souveraine par le juge du fond - Limite - Saisine

- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle
- Art. 130, 145 et 182 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de rechter beslist dat de telastlegging van het voorhanden hebben van vergunningsplichtige jachtwapens niet is bewezen omdat de beklaagde houder is van een jachtverlof, kan hij uitsluiten dat de kwalificatie van het voorhanden hebben van jachtwapens, zonder het stuk bedoeld in artikel 25 van het koninklijk besluit van 20 september 1991 te hebben opgemaakt, hetzelfde feit heeft kunnen betreffen als dat welk aan de oorsprong lag van de rechtsvervolgning of dat het aldus heromschreven misdrijf hierin kon zijn begrepen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 238.

WAPENS - Telastlegging van het onvergund voorhanden hebben van jachtwapens - Beklaagde die houder is van een jachtverlof - Vordering van het openbaar ministerie tot herkwalificatie van de feiten bij gebrek aan inschrijving in het Centraal wapenregister - Verwerping gelet op de aanhangigmaking bij de feitenrechter

- Artt. 11, 12, 13, eerste lid, 26 en 33 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

- Artt. 11, 12, 13, eerste lid, 26 en 33 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

- Art. 25 KB 20 september 1991 tot uitvoering van de wapenwet

- Art. 25 KB 20 september 1991 tot uitvoering van de wapenwet

WAPENS - Telastlegging van het onvergund voorhanden hebben van jachtwapens - Beklaagde die houder is van een jachtverlof - Vordering van het openbaar ministerie tot herkwalificatie van de feiten bij gebrek aan inschrijving in het Centraal wapenregister - Verwerping gelet op de aanhangigmaking bij de feitenrechter

- Artt. 11, 12, 13, eerste lid, 26 en 33 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

- Artt. 11, 12, 13, eerste lid, 26 en 33 Wet 8 juni 2006 houdende regeling van economische en individuele activiteiten met wapens

- Art. 25 KB 20 september 1991 tot uitvoering van de wapenwet

- Art. 25 KB 20 september 1991 tot uitvoering van de wapenwet

Lorsque le juge décide que la prévention de détention d'armes de chasse, soumise à autorisation, n'est pas établie parce que le prévenu est titulaire d'un permis de chasse, il peut exclure que la qualification de détention d'armes de chasse sans avoir établi le document visé à l'article 25 de l'arrêté royal du 20 septembre 1991 ait pu avoir pour objet le même fait que celui qui est à l'origine des poursuites ou que l'infraction ainsi requalifiée ait pu s'y trouver comprise (1). (1) Voir concl. du MP.

ARMES - Prévention d'avoir détenu sans autorisation des armes de chasse - Prévenu titulaire d'un permis de chasse - Demande du ministère public de requalifier les faits en défaut d'inscription au registre central des armes - Rejet vu la saisine du juge du fond

- Art. 11, 12, 13, al. 1er, 26 et 33 L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

- Art. 11, 12, 13, al. 1er, 26 et 33 L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

- Art. 25 A.R. du 20 septembre 1991

- Art. 25 A.R. du 20 septembre 1991

ARMES - Prévention d'avoir détenu sans autorisation des armes de chasse - Prévenu titulaire d'un permis de chasse - Demande du ministère public de requalifier les faits en défaut d'inscription au registre central des armes - Rejet vu la saisine du juge du fond

- Art. 11, 12, 13, al. 1er, 26 et 33 L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

- Art. 11, 12, 13, al. 1er, 26 et 33 L. du 8 juin 2006 réglant des activités économiques et individuelles avec des armes

- Art. 25 A.R. du 20 septembre 1991

- Art. 25 A.R. du 20 septembre 1991

Artikel 47, § 1, Wet Strafvuivering bepaalt dat aan een veroordeelde slechts stravuiveringsmodaliteiten kunnen worden toegekend voor zover de stravuiveringsrechtbank vaststelt dat er geen tegenaanwijzingen zijn als bedoeld in deze bepaling waaraan niet kan worden tegemoetgekomen door het opleggen van bijzondere voorwaarden; de afwijzing van een stravuiveringsmodaliteit op grond van deze bepaling is slechts regelmatig met redenen omkleed indien de stravuiveringsrechtbank duidelijk vaststelt welke tegenaanwijzing of tegenaanwijzingen zij in aanmerking neemt, zonder dat zij daarbij de letterlijke bewoordingen van artikel 47, § 1, Wet Strafvuivering moet gebruiken.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuiveringsrechtbank - Strafvuiveringsmodaliteiten - Afwijzing - Bestaan van tegenaanwijzing - Motivering

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

STRAVUITVOERING - Strafvuiveringsmodaliteiten - Afwijzing - Bestaan van tegenaanwijzing - Motivering

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

L'article 47, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté prévoit que des modalités d'exécution de la peine ne peuvent être accordées au condamné que si le tribunal de l'application des peines constate qu'il n'existe pas de contre-indications, telles que visées dans cette disposition, auxquelles il ne peut être remédié par l'imposition de conditions particulières; le rejet d'une modalité d'exécution fondé sur cette disposition est uniquement motivé régulièrement si le tribunal de l'application des peines indique clairement la ou les contre-indications dont il tient compte, sans devoir utiliser à cet égard le libellé exact de l'article 47, § 1er, de la loi du 17 mai 2006.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Rejet - Existence de contre-indications - Motivation

- Art. 47, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Modalités d'exécution de la peine - Rejet - Existence de contre-indications - Motivation

- Art. 47, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering stelt de ontvankelijkheid van de memorie afhankelijk van de voorwaarde dat deze uiterlijk vijftien vrije dagen voor de rechtszitting op de griffie van het Hof moet toekomen; die vormvereiste is voorgeschreven op straffe van onontvankelijkheid; het cassatieberoep tegen een arrest dat uitspraak doet op grond van de artikelen 72 en volgende Vreemdelingenwet wordt door het Hof met de vereiste spoed onderzocht; in dat geval is de in artikel 432 Wetboek van Strafvordering bepaalde termijn van vijftien dagen voor de kennisgeving van de vaststelling van de zaak niet van toepassing; op het ogenblik dat de eiser cassatieberoep instelt, weet hij dat het Hof, volgens een vaste praktijk, zijn cassatieberoep uiterlijk op de rechtszitting vóór het verval van de vasthoudingstitel zal onderzoeken; de raadsman van de eiser hoeft bijgevolg niet op de inlichtingen van de griffie te wachten om te weten dat de zaak met de vereiste spoed zal worden vastgesteld (1). (1) Zie Cass. 13 mei 2020, AR P.20.0446.F, AC 2020, nr. 292, en noot M.N.B. Om de laattijdige neerlegging van zijn memorie te verantwoorden, moet de eiser elementen aanvoeren die overmacht vormen en waaruit blijkt dat de overmacht heeft voortgeduurd tot de datum van die laattijdige neerlegging (zie Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0116.F, AC 2018, nr. 83, en verwijzingen in de voetnoten; Cass. 16 augustus 2017, AR P.17.0844.F, arrest niet gepubliceerd). De omstandigheid die de eiser aanvoert, beantwoordt niet aan die voorwaarde: zonder zich op overmacht te beroepen om de laattijdige neerlegging van zijn memorie te verantwoorden, voert hij aan dat die laattijdigheid niet kan worden bestraft met de niet-ontvankelijkheid van de memorie, omdat hij pas twee dagen na de neerlegging van de memorie op de hoogte is gebracht van de datum van deze rechtszitting. Volgens hem impliceert het recht van verdediging dat de eiser in cassatie zijn memorie moet kunnen neerleggen "binnen een termijn van 15 dagen, zodra hij officieel op de hoogte is gebracht van de datum van de rechtszitting via de brief met de rechtsdagbepaling die de verdediging ontvangt van de griffie van het Hof". Een dergelijke vereiste blijkt echter noch uit artikel 432 Wetboek van Strafvordering noch uit artikel 1106 Gerechtelijk Wetboek, waarnaar hij verwijst, noch

L'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle subordonne la recevabilité du mémoire à la condition qu'il soit remis au greffe de la Cour quinze jours francs au plus tard avant l'audience; cette formalité est prescrite à peine d'irrecevabilité; le pourvoi dirigé contre un arrêt statuant sur pied des articles 72 et suivants de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers est examiné par la Cour sous le bénéfice de l'urgence; dans ce cas, le délai de quinze jours prévu par l'article 432 du Code d'instruction criminelle pour l'avertissement de la fixation de la cause n'est pas d'application; au moment où il forme son pourvoi, le demandeur sait que, selon une pratique constante, la Cour en fixera l'examen au plus tard à l'audience précédant l'échéance du titre de privation de liberté; le conseil du demandeur n'a, partant, pas à attendre la réception de l'information du greffe pour savoir que la cause sera fixée avec célérité (1). (1) Voir Cass. 13 mai 2020, RG P.20.0446.F, Pas. 2020, n° 292, et note signée M.N.B. Pour justifier la tardiveté du dépôt de son mémoire, le demandeur doit faire état d'éléments constituant une force majeure ayant perduré jusqu'à la date de ce dépôt tardif (voir Cass. 7 février 2018, RG P.18.0116.F, Pas. 2018, n° 83 et réf. en note ; Cass. 16 août 2017, RG P.17.0844.F, inédit). La circonstance invoquée par le demandeur ne répond pas à cette condition : sans invoquer la force majeure pour justifier la tardiveté du dépôt de son mémoire, il a soutenu que cette tardiveté ne peut être sanctionnée par l'irrecevabilité du mémoire au motif qu'il n'aurait été informé de la date de la présente audience que deux jours après le dépôt du mémoire. Selon lui, les droits de la défense impliquent que le demandeur en cassation puisse déposer son mémoire « dans un délai de 15 jours dès lors qu'il est informé officiellement de la date d'audience via la lettre de fixation que la défense reçoit du greffe de la Cour ». Or, une telle exigence ne ressort ni de l'article 432 C.I.cr., ni de l'art. 1106 C. jud., auquel il renvoie, ni d'aucune disposition. (M.N.B.)

uit enige andere bepaling. (M.N.B.)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Termijn voor de neerlegging van de memorie - Bestreden arrest dat uitspraak doet op grond van de artikelen 72 en volgende Vreemdelingenwet - Dringende zaak

- Artt. 429, eerste lid, en 432 Wetboek van Strafvordering
- Art. 1106 Gerechtelijk Wetboek

VREEMDELINGEN - Arrest dat uitspraak doet op grond van de artikelen 72 en volgende Vreemdelingenwet - Cassatieberoep - Termijn voor de neerlegging van de memorie - Dringende zaak

- Artt. 429, eerste lid, en 432 Wetboek van Strafvordering
- Art. 1106 Gerechtelijk Wetboek

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Délai pour le dépôt du mémoire - Arrêt attaqué statuant sur pied des articles 72 et suivants de la loi du 15 décembre 1980 - Cause urgente

- Art. 429, al. 1er, et 432 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1106 Code judiciaire

ETRANGERS - Arrêt statuant sur pied des articles 72 et suivants de la loi du 15 décembre 1980 - Pourvoi - Délai pour le dépôt du mémoire - Cause urgente

- Art. 429, al. 1er, et 432 Code d'Instruction criminelle
- Art. 1106 Code judiciaire

De rechter dient aan het Hof van Justitie van de Europese Unie geen prejudiciële vraag te stellen over een leemte in de nationale wet wanneer hij vaststelt dat die leemte, in de veronderstelling dat ze een schending van het EU-recht tot gevolg heeft, niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen (1). (1) "C'est aux juridictions nationales saisies d'un litige qu'il appartient d'apprécier tant la nécessité d'une décision préjudicielle pour être en mesure de rendre leur jugement que la pertinence des questions qu'elles posent à la Cour [de justice des Communautés européennes]" (C. NAÔMÉ, Le renvoi préjudiciel en droit européen. Guide pratique, J.L.M.B., Opus 4, Larcier, 2007, p. 104). "Artikel 267 VWEU verplicht een nationaal rechtscollege niet om een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie te stellen wanneer de interpretatie van de akte duidelijk is, wanneer de vraag niet relevant is voor de zaak waarvan het kennisneemt, wanneer de in het geding zijnde gemeenschapsbepaling reeds door het Hof van Justitie werd geïnterpreteerd of wanneer de correcte toepassing van het recht van de Europese Unie zo voor de hand ligt dat zij geen ruimte laat voor redelijke twijfel" (Cass. 27 mei 2020, AR P.20.0516.F, AC 2020, nr. 326; Cass. 11 maart 2015, AR P.14.1677.F, AC 2015, nr. 183, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; zie HvJ 6 oktober 1982, Cilfit e.a. t. Ministero della Sanità, C-283/81, inz. § 7, § 10, § 11, § 13, § 14 en § 16; HvJ 15 juni 2005, Intermodal Transports, C-495/03; C. NAÔMÉ, o.c., nr. 146). Wanneer de rechter vaststelt dat een leemte in de nationale wetgeving, gesteld dat deze een schending van het EU-recht tot gevolg zou hebben, niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen, is de vraag over die leemte niet relevant voor de zaak waarvan hij kennisneemt en dient hij ze bijgevolg niet te stellen. (M.N.B.)

Le juge n'est pas tenu de poser à la Cour de justice de l'Union européenne une question préjudicielle relative à une lacune dans la loi nationale lorsqu'il constate que, à supposer qu'elle soit à la source d'une violation du droit de l'Union européenne, il ne pourrait combler cette lacune sans l'intervention du législateur (1). (1) « C'est aux juridictions nationales saisies d'un litige qu'il appartient d'apprécier tant la nécessité d'une décision préjudicielle pour être en mesure de rendre leur jugement que la pertinence des questions qu'elles posent à la Cour [de justice des Communautés européennes] » (C. NAÔMÉ, Le renvoi préjudiciel en droit européen. Guide pratique, J.L.M.B., Opus 4, Larcier, 2007, p. 104). « L'article 267 du Traité sur le fonctionnement de l'Union européenne n'impose pas à une juridiction nationale de poser une question préjudicielle à la Cour de justice de l'Union européenne lorsque l'interprétation de l'acte est claire, si la question n'est pas pertinente au regard de l'affaire dont elle est saisie, si la disposition communautaire en cause a déjà fait l'objet d'une interprétation de la part de la Cour de justice ou encore lorsque l'application correcte du droit de l'Union européenne s'impose avec une telle évidence qu'elle ne laisse place à aucun doute raisonnable » (Cass. 27 mai 2020, RG P.20.0516.F, Pas. 2020, n° 326 ; Cass. 11 mars 2015, RG P.14.1677.F, Pas. 2015, n° 183 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; voir C.J.U.E. 6 octobre 1982, Cilfit e.a. c. Ministero della Sanità, C-283/81, spéc. §§ 7, 10, 11, 13, 14 et 16 ; C.J.U.E. 15 juin 2005, Intermodal Transports, C-495/03 ; C. NAÔMÉ, o.c., n° 146). Au cas où le juge constate qu'à supposer qu'une lacune dans la loi nationale soit à la source d'une violation du droit de l'Union européenne, il ne pourrait combler cette lacune sans l'intervention du législateur, la question relative à cette lacune n'est pas pertinente au regard de l'affaire dont il est saisi et il ne doit dès lors pas la poser. (M.N.B.)

EUROPESE UNIE - Prejudiciële geschillen - Voorwerp - Leemte in de nationale wet die niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen - Invloed op de verplichting om de vraag te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

UNION EUROPEENNE - Questions préjudicielles - Objet - Lacune dans la loi nationale qui ne peut être comblée sans l'intervention du législateur - Incidence sur l'obligation de poser la question à la Cour de justice de l'Union européenne

- Art. 267 Verdrag 7 februari 1992 betreffende de Europese Unie

PREJUDICIEEL GESCHIL - Voorwerp - Leemte in de nationale wet die niet zonder het optreden van de wetgever kan worden verholpen - Invloed op de verplichting om de vraag te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie

- Art. 267 Verdrag 7 februari 1992 betreffende de Europese Unie

- Art. 267 Tr. du 7 février 1992 sur l'Union européenne

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Objet - Lacune dans la loi nationale qui ne peut être comblée sans l'intervention du législateur - Incidence sur l'obligation de poser la question à la Cour de justice de l'Union européenne

- Art. 267 Tr. du 7 février 1992 sur l'Union européenne

Wanneer het Hof met spoed uitspraak doet, voorziet geen enkele bepaling in de termijn waarin de advocaat van de eiser in cassatie op de hoogte moet worden gebracht van de rechtsdag van de zaak (1). (1) Zie Cass. 13 mei 2020, AR P.20.0446.F, AC 2020, nr. 292, en noot M.N.B. Om de laattijdige neerlegging van zijn memorie te verantwoorden, moet de eiser elementen aanvoeren die overmacht vormen en waaruit blijkt dat de overmacht heeft voortgeduurd tot de datum van die laattijdige neerlegging (zie Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0116.F, AC 2018, nr. 83, en verwijzingen in de voetnoten; Cass. 16 augustus 2017, AR P.17.0844.F, arrest niet gepubliceerd). De omstandigheid die de eiser aanvoert, beantwoordt niet aan die voorwaarde: zonder zich op overmacht te beroepen om de laattijdige neerlegging van zijn memorie te verantwoorden, voert hij aan dat die laattijdigheid niet kan worden bestraft met de niet-ontvankelijkheid van de memorie, omdat hij pas twee dagen na de neerlegging van de memorie op de hoogte is gebracht van de datum van deze rechtszitting. Volgens hem impliceert het recht van verdediging dat de eiser in cassatie zijn memorie moet kunnen neerleggen "binnen een termijn van 15 dagen, zodra hij officieel op de hoogte is gebracht van de datum van de rechtszitting via de brief met de rechtsdagbepaling die de verdediging ontvangt van de griffie van het Hof". Een dergelijke vereiste blijkt echter noch uit artikel 432 Wetboek van Strafvordering noch uit artikel 1106 Gerechtelijk Wetboek, waarnaar hij verwijst, noch uit enige andere bepaling. (M.N.B.)

Lorsque la Cour statue sous le bénéfice de l'urgence, aucune disposition ne précise le délai dans lequel l'avocat du demandeur en cassation doit être averti de la fixation de la cause à l'audience (1). (1) Voir Cass. 13 mai 2020, RG P.20.0446.F, Pas. 2020, n° 292, et note signée M.N.B. Pour justifier la tardiveté du dépôt de son mémoire, le demandeur doit faire état d'éléments constituant une force majeure ayant perduré jusqu'à la date de ce dépôt tardif (voir Cass. 7 février 2018, RG P.18.0116.F, Pas. 2018, n° 83 et réf. en note ; Cass. 16 août 2017, RG P.17.0844.F, inédit). La circonstance invoquée par le demandeur ne répond pas à cette condition : sans invoquer la force majeure pour justifier la tardiveté du dépôt de son mémoire, il a soutenu que cette tardiveté ne peut être sanctionnée par l'irrecevabilité du mémoire au motif qu'il n'aurait été informé de la date de la présente audience que deux jours après le dépôt du mémoire. Selon lui, les droits de la défense impliquent que le demandeur en cassation puisse déposer son mémoire « dans un délai de 15 jours dès lors qu'il est informé officiellement de la date d'audience via la lettre de fixation que la défense reçoit du greffe de la Cour ». Or, une telle exigence ne ressort ni de l'article 432 C.I.cr., ni de l'art. 1106 C. jud., auquel il renvoie, ni d'aucune disposition. (M.N.B.)

CASSATIE - Arresten - vorm - Rechtspleging - Voeging - Zaken waarin het Hof met spoed uitspraak doet - Termijn waarbinnen de advocaat van de eiser in cassatie op de hoogte moet worden

CASSATION - Arrêts. forme - Procédure. jonction - Causes dans lesquelles la Cour statue sous le bénéfice de l'urgence - Délai dans lequel l'avocat du demandeur en cassation doit être averti de la fixation de la cause à l'audience - Procédure - Avis de fixation

gebracht van de rechtsdag van de zaak - Rechtspleging - Bericht van de rechtsdag

- Art. 432 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1106 Gerechtelijk Wetboek

VREEMDELINGEN - Arrest dat uitspraak doet op grond van de artikelen 72 en volgende Vreemdelingenwet - Cassatieberoep - Dringende zaak - Termijn waarbinnen de advocaat van de eiser in cassatie op de hoogte moet worden gebracht van de rechtsdag van de zaak

- Art. 432 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1106 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 432 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1106 Code judiciaire

ETRANGERS - Arrêt statuant sur pied des articles 72 et suivants de la loi du 15 décembre 1980 - Pourvoi - Cause urgente - Délai dans lequel l'avocat du demandeur en cassation doit être averti de la fixation de la cause à l'audience

- Art. 432 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1106 Code judiciaire

P.21.0234.N

27 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210427.2N.10](#)

AC nr. ...

Uit de bepalingen van artikel 65, eerste lid, Strafwetboek, volgt dat wanneer de rechter vaststelt dat aan twee misdrijfschrijvingen eenzelfde feit ten grondslag ligt, hij slechts kan veroordelen voor de misdrijfschrijving die de zwaarste straf bepaalt; of aan twee misdrijfschrijvingen eenzelfde feit ten grondslag ligt, wordt onaantastbaar in feite beoordeeld door de rechter, maar het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONAAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Eendaadse samenloop - Enig feit - Meerdere misdrijven - Beoordeling - Toezicht door het Hof

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Enig feit - Meerdere misdrijven - Slechts één straf - Toepassing

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

Il résulte des dispositions de l'article 65, alinéa 1er, du Code pénal que, lorsque le juge constate qu'un même fait relève de deux qualifications, il peut uniquement prononcer une condamnation du chef de la qualification entraînant l'application de la peine la plus forte; le juge apprécie souverainement en fait si un même fait relève de deux qualifications, mais la Cour vérifie s'il ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient en aucun cas justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Concours idéal - Un seul fait - Plusieurs infractions - Appréciation - Contrôle de la Cour

- Art. 65, al. 1er Code pénal

PEINE - Concours - Concours idéal - Un seul fait - Pluralité d'infractions - Une seule peine - Application

- Art. 65, al. 1er Code pénal

P.21.0237.F

10 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210310.2F.6](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 423 Wetboek van Strafvordering en artikel 62 Jeugdbeschermingswet moet de verklaring van cassatieberoep gericht tegen een arrest van de jeugdkamer van het hof van beroep dat uitspraak doet over beschermende maatregelen worden gedaan binnen vijftien dagen na de bestreden beslissing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 176.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Duur, begin en einde - Jeugdbescherming - Arrest van de jeugdkamer dat uitspraak doet over beschermende

En vertu des articles 423 du Code d'instruction criminelle et 62 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, la déclaration de pourvoi en cassation contre un arrêt de la chambre de la jeunesse de la cour d'appel statuant en matière protectionnelle, est faite dans les quinze jours de la décision attaquée (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Durée, point de départ et fin - Protection de la jeunesse - Arrêt de la chambre de la jeunesse statuant en matière

maatregelen - Termijn van cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering
- Art. 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

JEUGDBESCHERMING - Arrest van de jeugdkamer dat uitspraak doet over beschermende maatregelen - Cassatieberoep - Termijn van cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering
- Art. 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

protectionnelle - Délai pour se pourvoir

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle
- Art. 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Arrêt de la chambre de la jeunesse statuant en matière protectionnelle - Pourvoi en cassation - Délai pour se pourvoir

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle
- Art. 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Het arrest dat uitspraak doet over het hoger beroep tegen een beschikking van de jeugdrechter die voorlopige maatregelen vastlegt, is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering, en valt niet onder de in het tweede lid van die bepaling bedoelde gevallen; het cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing kan pas na het eindarrest worden ingesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 176.

L'arrêt qui statue sur l'appel interjeté contre une ordonnance du juge de la jeunesse qui fixe des mesures provisoires n'est pas une décision définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et est étrangère aux cas visés à l'alinéa 2 de cette disposition; le pourvoi contre une telle décision n'est ouvert qu'après l'arrêt définitif (1). (1) Voir les concl. du MP.

JEUGDBESCHERMING - Beschikking die voorlopige maatregelen vastlegt - Hoger beroep - Arrest van de jeugdkamer dat uitspraak doet over het hoger beroep - Termijn van cassatieberoep - Aanvang

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Jeugdbescherming - Beschikking die voorlopige maatregelen vastlegt - Hoger beroep - Arrest van de jeugdkamer dat uitspraak doet over het hoger beroep - Termijn van cassatieberoep - Aanvang

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 62 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Ordonnance fixant des mesures provisoires - Appel - Arrêt de la chambre de la jeunesse statuant sur l'appel - Délai pour se pourvoir - Point de départ

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Protection de la jeunesse - Ordonnance fixant des mesures provisoires - Appel - Arrêt de la chambre de la jeunesse statuant sur l'appel - Délai pour se pourvoir - Point de départ

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 62 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

Niet ontvankelijk bij gebrek aan belang is het middel dat aanvoert dat de kamer van inbeschuldigingstelling onterecht het beroep tegen de verwijzingsbeschikking niet ontvankelijk verklaart, wanneer het arrest de gegrondheid van het verweer over de nietigheid van de beroepen beschikking onderzoekt en het hoger beroep afwijst; de omstandigheid dat het arrest het hoger beroep niet ontvankelijk verklaart, kan de eiser zodoende niet grieven (1). (1) Cass. 5 oktober 2010, AR P.10.0530.N, AC 2010, nr. 575.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Raadkamer - Regeling van de rechtspleging - Verwijzingsbeschikking - Hoger beroep - Nietigheid of onregelmatigheid met betrekking tot de beschikking - Kamer van Inbeschuldigingstelling - Arrest dat het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart - Arrest dat de gegrondheid van het verweer onderzoekt - Ontvankelijkheid - Gevolg

Uit de enkele omstandigheid dat een raadsheer in een correctionele kamer van het hof van beroep oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering, terwijl hij eerder als lid van de kamer van inbeschuldigingstelling ten aanzien van dezelfde beklaagde heeft beslist over de handhaving van diens voorlopige hechtenis, kan geen schending van artikel 6.1 EVRM of artikel 14.1 IVBPR noch miskenning van het recht op een onpartijdige rechterlijke instantie worden afgeleid; dat is slechts anders indien uit de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling blijkt dat die zich daadwerkelijk een mening heeft gevormd over de grond van de zaak (1). (1) Zie Cass. 12 maart 2013, AR P.12.0852.N, AC 2013, nr. 171, RW 2013-14, 305-308, met noot B. De Smet.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onpartijdige rechterlijke instantie - Beslissing over handhaving voorlopige hechtenis - Beoordeling van de gegrondheid van de strafvordering - Zelfde strafrechter - Gevolg - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Onpartijdige

Est irrecevable, à défaut d'intérêt, le moyen qui invoque que la chambre des mises en accusation déclare, à tort, irrecevable l'appel dirigé contre l'ordonnance de renvoi, lorsque l'arrêt examine le bien-fondé de la défense concernant la nullité de l'ordonnance entreprise et rejette l'appel; la circonstance que l'arrêt déclare l'appel irrecevable ne peut ainsi faire grief au demandeur (1). (1) Cass. 5 octobre 2010, RG P.10.0530.N, Pas. 2010, n° 575.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Chambre du conseil - Règlement de la procédure - Ordonnance de renvoi - Appel - Nullité ou irrégularité concernant l'ordonnance - Chambre des mises en accusation - Arrêt qui déclare l'appel irrecevable - Arrêt qui examine le bien-fondé de la défense - Recevabilité - Conséquence

Aucune violation de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni de l'article 14, § 1er, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, ni aucune méconnaissance du principe général du droit relatif à l'impartialité du juge ne saurait être déduite de la seule circonstance qu'un conseiller d'une chambre correctionnelle de la cour d'appel statue sur le bien-fondé de l'action publique, alors qu'il a statué précédemment, en tant que membre de la chambre des mises en accusation, à l'égard du même prévenu sur le maintien de sa détention préventive; il n'en va autrement que s'il ressort de la décision de la chambre des mises en accusation qu'elle s'est effectivement fait une opinion sur le fond de la cause (1). (1) Voir Cass. 12 mars 2013, RG P.12.0852.N, Pas. 2013, n° 171, R.W. 2013-14, 305-308, avec la note de B. DE SMET.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Impartialité du juge - Décision relative au maintien de la détention préventive - Appréciation du bien-fondé de l'action publique - Juge pénal identique - Conséquence - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Impartialité du

rechterlijke instantie - Beslissing over handhaving voorlopige hechtenis - Beoordeling van de gegrondheid van de strafvordering - Zelfde strafrechter - Gevolg - Grens

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

juge - Décision relative au maintien de la détention préventive - Appréciation du bien-fondé de l'action publique - Juge pénal identique - Conséquence - Limite

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Wanneer de raadkamer met een niet-bestreden beschikking heeft geoordeeld dat de zaak niet in staat van wijzen is om de rechtspleging te regelen, heeft zij haar rechtsmacht over dit geschilpunt uitgeput en zij kan op die beslissing niet terugkomen, behoudens indien het onderzoek werd vervolledigd of in geval van gewijzigde omstandigheden; niet vereist is dat de beide situaties zich voordoen en evenmin wordt de rechtsmacht van de raadkamer om de rechtspleging te regelen gehinderd door het feit dat het onderzoek anders wordt vervolledigd of de omstandigheden anders zijn gewijzigd dan vermeld in haar eerdere beschikking (1). (1) Zie Cass. 17 april 2012, AR P.11.2059.N, AC 2012, nr. 234.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Raadkamer - Niet-bestreden beschikking waarbij geoordeeld werd dat de zaak niet in staat van wijzen is - Beschikking die rechtsmacht over dit geschilpunt uitput - Gevolg - Mogelijkheid om opnieuw uitspraak te doen over hetzelfde geschilpunt - Voorwaarden

ONDERZOEKSGERECHTEN - Raadkamer - Regeling van de rechtspleging - Niet-bestreden beschikking waarbij geoordeeld werd dat de zaak niet in staat van wijzen is - Beschikking die rechtsmacht over dit geschilpunt uitput - Gevolg - Mogelijkheid om opnieuw uitspraak te doen over hetzelfde geschilpunt - Voorwaarden

Lorsque la chambre du conseil a considéré par une ordonnance non entreprise que la cause n'est pas en état pour régler la procédure, elle a épuisé sa juridiction sur cette question litigieuse et elle ne peut revenir sur cette décision, sauf si l'instruction a été complétée ou en cas de circonstances modifiées; il n'est pas requis que les deux situations se produisent et le pouvoir juridictionnel de la chambre du conseil pour régler la procédure n'est pas davantage entravé par le fait que l'instruction est complétée ou que les circonstances ont changé d'une manière autre que ce que son ordonnance antérieure indique (1). (1) Voir Cass. 17 avril 2012, RG P.11.2059.N, Pas. 2012, n° 234.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Chambre du conseil - Ordonnance non entreprise ayant décidé que la cause n'est pas en état - Ordonnance qui épuise cette juridiction sur ce point litigieux - Conséquence - Possibilité de statuer à nouveau sur le même point litigieux - Conditions

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre du conseil - Règlement de la procédure - Ordonnance non entreprise ayant décidé que la cause n'est pas en état - Ordonnance qui épuise cette juridiction sur ce point litigieux - Conséquence - Possibilité de statuer à nouveau sur le même point litigieux - Conditions

Indien er voorafgaandelijk ernstige en objectieve aanwijzingen bestaan dat een lokaal wordt gebruikt voor het vervaardigen, het bereiden, het bewaren of het opslag van de door de Drugswet bedoelde stoffen, kan dit lokaal worden betreden overeenkomstig artikel 6bis Drugswet (1); noch uit deze bepaling noch uit enig andere bepaling volgt dat de zoeking dadelijk moet worden uitgevoerd nadat de opsporingsambtenaren kennis kregen van die ernstige en objectieve aanwijzingen; de enkele omstandigheid dat er enige tijd verstrijkt tussen het ogenblik waarop de opsporingsambtenaren kennis kregen van de aanwijzingen en het tijdstip waarop ze de huiszoeking hebben uitgevoerd, maakt de zoeking niet onregelmatig. (1) Cass. 19 november 2019, AR P.19.1107.N, AC 2019, nr. 611; Cass. 18 juni 2019, AR P.19.0588.N, AC 2019, nr. 378, NC 2021, 32 noot L. ARNOU; Cass. 11 maart 2014, AR P.14.0382.N, AC 2014, nr. 196; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1859.N, AC 2013, nr. 656.

VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] - Opslag en aanmaak van verdovende middelen - Zoeking op basis van artikel 6bis Drugswet - Ernstige en objectieve aanwijzingen - Kennis van deze aanwijzingen door de opsporingsambtenaren - Tijdsperiode tussen deze kennis en de uitvoering van de zoeking - Regelmatigheid van de zoeking

- Art. 6bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid

S'il existe au préalable des indices sérieux et objectifs qu'un local est utilisé pour la fabrication, la préparation, la conservation ou l'entreposage de substances visées par la loi du 24 février 1921 concernant le trafic de stupéfiants, ce local peut être visité en application de l'article 6bis de cette loi (1) ; il ne résulte ni de cette disposition de la loi ni d'aucune autre disposition que la perquisition doit être exécutée immédiatement après que les enquêteurs ont pris connaissance de ces indices sérieux et objectifs; la simple circonstance qu'un certain laps de temps se soit écoulé entre le moment où les enquêteurs ont pris connaissance des indices et celui où ils ont procédé à la perquisition ne rend pas celle-ci irrégulière . (1) Cass. 19 novembre 2019, RG P.19.1107.N, Pas. 2019, n° 611 ; Cass. 18 juin 2019, RG P.19.0588.N, Pas. 2019, n° 378, N.C. 2021, 32, note L. ARNOU ; Cass. 11 mars 2014, RG P.14.0382.N, Pas. 2014, n° 196 ; Cass. 3 décembre 2013, RG P.13.1859.N, Pas. 2013, n° 656.

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Entreposage et fabrication de stupéfiants - Perquisition basée sur l'article 6bis de la loi du 24 février 1921 - Indices sérieux et objectifs - Prise de connaissance de ces indices par les enquêteurs - Laps de temps écoulé entre cette prise de connaissance et l'exécution de la perquisition - Régularité de la perquisition

- Art. 6bis L. du 24 février 1921

Artikel 6.1 en 6.3.d EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, vereist dat om een belastende verklaring van een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon als bewijs in aanmerking te nemen, zonder dat de beklaagde de gelegenheid had die persoon als getuige op de rechtszitting te ondervragen, de rechter nagaat of: (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden; (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald; (iii) er voor het niet kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen; dergelijke compenserende factoren kunnen onder meer bestaan in het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen; in de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van de drie voormelde criteria en in de vermelde volgorde; wel kan de beoordeling van het ene criterium de beoordeling van de andere criteria versterken, vervolledigen of verduidelijken, zodat de redenen voor een afwijzing van het verzoek om een getuige à charge te horen in hun onderling verband moeten worden gelezen (1). (1) Cass. 4 mei 2021, AR P.21.0081.N, AC 2021, nr. 321; Cass. 23 maart 2021, AR P.20.1125.N, AC 2021, nr. 213; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 26 februari 2019, AR P.18.1028.N, AC 2019, nr. 117, T. Strafr. 2019, 296 noot S. BERNEMAN; Cass. 21 november 2017, AR

Pour que soit prise en considération, à titre de preuve, une déclaration incriminante faite par une personne entendue au stade de l'information, sans que le prévenu ait eu la possibilité d'interroger cette personne en qualité de témoin à l'audience, les articles 6, § 1er, et 6, § 3, d, de la Convention, tels qu'interprétés par la Cour européenne des droits de l'homme, imposent au juge de vérifier: (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin, à savoir des motifs factuels ou juridiques permettant de justifier l'absence du témoin à l'audience; (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, étant entendu par « déterminant » un élément de preuve d'une importance telle qu'il est probable qu'il ait déterminé le résultat de la cause; (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensateurs suffisants, en ce compris des garanties procédurales solides; de tels facteurs compensateurs peuvent notamment consister en la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, en la possibilité qui a été offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'information ou à l'audience, et en la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins; en règle, le juge apprécie l'impact sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au stade de l'information, à la lumière des trois critères susmentionnés et dans l'ordre précité; toutefois, l'appréciation portant sur l'un des critères peut renforcer, compléter ou préciser celle qui concerne les autres critères, de sorte que les motifs du rejet de la demande visant à entendre un témoin à charge doivent être interprétés les uns à la lumière des autres (1). (1) Cass. 4 mai 2021, RG P.21.0081.N, Pas. 2021, n° 321 ; Cass. 23 mars 2021, RG P.20.1125.N, Pas. 2021, n° 213 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 26 février 2019, RG P.18.1028.N, Pas. 2019, n° 117, T. Strafr. 2019, 296 note S. BERNEMAN ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. ; 20 septembre 2017, RG P.17.0428.F, Pas.

P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 20 september 2017, AR P.17.0428.F, AC 2017, nr. 488; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303, T. Strafr. 2017, 224; Cass. 14 maart 2017, AR P.16.1152.N, AC 2017, nr. 181, T. Strafr. 2017, 210; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER, RO.4, T. Strafr. 2017, 207 en EHRM 15 december 2011, Al-Khawaja en Tahery t/Verenigd Koninkrijk, EHRM 15 december 2015, Schatschaschwili t/Duitsland EHRM 14 juni 2016, Riahi t/België, §27, RDP 2017, 604 noot C. MACQ, NC 2017, 141 noot P. TERSAGO en RABG 2017, 509 noot B. DE SMET; EHRM 19 januari 2021, Keskin t/Nederland, www.echr.coe.int Zie ook D. DE WOLF, "Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens", in Strafrecht in breed spectrum, Die Keure, 2014, 25-58; O. MICHIELS en P. KNAEPEN, "Les déclarations non vérifiées de témoins au regard du procès équitable", J.T. 2016, 485-490; A. BLOCH, "Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces", T. Strafr. 2017, 286-307; C. VAN DE HEYNING, "Het getuigenverhoor na de zaak Riahi: het Hof van Cassatie zoekt zijn weg", T. Strafr. 2017, 227-229; S. BERNEMAN, "De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio!", T. Strafr. 2019, 286-287; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 776-779; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403.

2017, n° 488 ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303, T. Strafr. 2017, 224 ; Cass. 14 mars 2017, RG P.16.1152.N, Pas. 2017, n° 181, T. Strafr. 2017, 210 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec concl. de R. Mortier, avocat général, n° 4, T. Strafr. 2017, 207 et CEDH 15 décembre 2011, Al-Khawaja et Tahery c. Royaume-Uni, CEDH 15 décembre 2015, Schatschaschwili c. Allemagne, CEDH 14 juin 2016, Riahi c. Belgique, § 27, R.D.P. 2017, 604 note C. MACQ, N.C. 2017, 141 note P. TERSAGO et R.A.B.G. 2017, 509 note B. DE SMET ; CEDH 19 janvier 2021, Keskin c. Pays-Bas, www.echr.coe.int. Voir également D. DE WOLF, « Het recht op horen van getuigen (à charge) na het arrest Al-Khawaja en Tahery van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens », in Strafrecht in breed spectrum, Die Keure, 2014, 25-58 ; O. MICHIELS et P. KNAEPEN, « Les déclarations non vérifiées de témoins au regard du procès équitable », J.T. 2016, 485-490 ; A. BLOCH, « Het horen van getuigen ter rechtszitting als voorwaarde voor een eerlijk proces », T. Strafr. 2017, 286-307 ; C. VAN DE HEYNING, « Het getuigenverhoor na de zaak Riahi: het Hof van Cassatie zoekt zijn weg », T. Strafr. 2017, 227-229 ; S. BERNEMAN, « De advocaat, de terrorist en de getuige à décharge: een explosief trio! », T. Strafr. 2019, 286-287 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 776-779; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1400-1403.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Criteria

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafzaken - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Criteria

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Criteria

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Critères

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Matière répressive - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Critères

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Incidence sur le caractère équitable du procès - Appréciation - Critères

De rechter oordeelt in elke zaak afzonderlijk en aan de hand van de bijzondere omstandigheden ervan of er binnen een redelijke termijn is beslist over een tegen een beklagde ingestelde strafvervolgning; bij die beoordeling kan de rechter onder meer rekening houden met de complexiteit van de zaak, het gedrag van de partijen en de bevoegde overheden, alsook met het belang van de zaak voor de partijen (1); daarbij is de procedure in haar geheel in aanmerking te nemen; een vertraging in een bepaalde fase of meerdere fasen van de procedure verplicht dan ook niet noodzakelijk tot de vaststelling dat de redelijke termijn is overschreden (2). (1) Cass. 14 juni 2016, AR P.16.0430.N, AC 2016, nr. 400; Cass. 25 maart 2014, AR P.13.1855.N, AC 2014, nr. 239; ; Cass. 14 december 2010, AR P.10.0671.N, AC 2010, nr. 741; Cass. 5 januari 2010, AR P.09.0486.N, AC 2010, nr. 2; Cass. 28 februari 2007, AR P.06.1038.F, AC 2007, nr. 115; Cass. 14 februari 2001, AR P.00.1350.F, AC 2001, nr. 91; Cass. 17 mei 2000, AR P.00.0275.F, AC 2000, nr. 302; Zie J. MEESE, "Redelijke termijn in strafzaken", in Comm. Sr. 2012, 5-8; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 949; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 807-808; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 745-474; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 51-60. (2) Cass. 10 december 2019, AR P.19.1002.N, AC 2019, nr. 658; Cass. 26 september 2006, AR P.06.0604.N, AC 2006, nr. 439.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op behandeling van de zaak binnen een redelijke termijn - Criteria

Le juge apprécie, en chaque affaire séparément et à la lumière des circonstances particulières de chacune d'elles, si la décision prise sur les poursuites engagées contre un prévenu l'a été dans un délai raisonnable; dans le cadre de cette appréciation, le juge peut, entre autres, tenir compte de la complexité de la cause, de l'attitude des parties et des autorités compétentes, ainsi que de l'intérêt que présente la cause pour les parties (1); ce faisant, il convient de prendre en compte l'ensemble de la procédure; dès lors, le retard survenu au cours d'une ou plusieurs étapes de la procédure ne mène pas nécessairement au constat que le délai raisonnable a été dépassé (2). (1) Cass. 5 janvier 2010, RG P.09.0486.N, Pas. 2010, n° 2 ; Cass. 14 décembre 2010, RG P.10.0671.N, Pas. 2010, n° 741 ; Cass. 25 mars 2014, RG P.13.1855.N, Pas. 2014, n° 239 ; Cass. 14 juin 2016, RG P.16.0430.N, Pas. 2016, n° 400 ; Cass. 28 février 2007, RG P.06.1038.F, Pas. 2007, n° 115 ; Cass. 14 février 2001, RG P.00.1350.F, Pas. 2001, n° 91 ; Cass. 17 mai 2000, RG P.00.0275.F, Pas. 2000, n° 302. Voir J. MEESE, « Redelijke termijn in strafzaken », in Comm. Sr. 2012, 5-8 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 949 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 807-808 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 745-474 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 51-60. (2) Cass. 10 décembre 2019, RG P.19.1002.N, Pas. 2019, n° 658 ; Cass. 26 septembre 2006, RG P.06.0604.N, Pas. 2006, n° 439.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit de voir la cause entendue dans un délai raisonnable - Critères

Elke beklaagde kan alle wettelijke middelen aanwenden die hij nodig acht voor de uitoefening van zijn recht van verdediging; de uitoefening van dat recht belet de rechter evenwel niet om de implicaties daarvan in aanmerking te nemen bij de beoordeling van de redelijke termijn van de rechtspleging in haar geheel; geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel sluit uit dat de rechter bij de beoordeling van de redelijke termijn de houding van medebeklaagden in rekening brengt, wanneer die houding een vertraging veroorzaakt in het onderzoek of de behandeling van de zaak (1); opdat de rechter bij het bepalen van de duur van de redelijke termijn rekening kan houden met de houding van een beklaagde of een medebeklaagde, is niet vereist dat de betrokkene het verloop van de procedure heeft vertraagd door obstructief of niet-medewerkend gedrag (2). (1) Cass. 30 april 2013, AR P.12.1290.N, AC 2013, nr. 270. Zie M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 56. (2) Cass. 23 maart 2021, AR P.20.1161.N, AC 2021, nr. 215; Cass. 25 maart 2014, AR P.12.1890.N, AC 2014, nr. 237; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0442.N, AC 2011, nr. 552, T. Strafr. 2012, 33. Zie ook J. HUYSMANS, *Legitieme verdediging*, Intersentia, 2017, 57.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op behandeling van de zaak binnen een redelijke termijn - Vertraging te wijten aan de houding van een medebeklaagde

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Tout prévenu peut avoir recours à l'ensemble des moyens légaux qu'il juge nécessaires pour exercer ses droits de défense; toutefois, l'exercice de ces droits n'empêche pas le juge de tenir compte des implications de cet exercice lorsqu'il apprécie le délai raisonnable de la procédure prise dans son ensemble; aucune disposition ni aucun principe général du droit ne s'oppose à ce que le juge prenne en compte l'attitude de coprévenus lors de l'appréciation du délai raisonnable, lorsque cette attitude fait naître un retard dans l'instruction ou l'examen de l'affaire ; pour que l'attitude d'un prévenu ou d'un coprévenu puisse être prise en compte par le juge qui détermine la durée du délai raisonnable, il n'est pas requis que l'intéressé ait retardé le cours de la procédure par une attitude d'obstruction ou par son manque de collaboration (1). (1) Cass. 30 avril 2013, RG P.12.1290.N, Pas. 2013, n° 270. Voir M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 56.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit de voir la cause entendue dans un délai raisonnable - Retard imputable à l'attitude d'un coprévenu

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

In het kader van het tweede criterium, het al dan niet doorslaggevend karakter van de getuigenis, moeten ter rechtszitting niet alle getuigen worden gehoord die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring hebben afgelegd, maar enkel de getuigen wiens belastende verklaringen doorslaggevend zijn voor het resultaat van de zaak; of dat het geval is, moet worden bepaald aan de hand van het belang dat de rechter aan die verklaringen hecht binnen het geheel van de redenen waarop zijn beslissing over de schuldigverklaring steunt; de loutere verwijzing naar een belastende verklaring volstaat dan ook niet om ze als doorslaggevend te aanzien, wanneer blijkt dat andere doorslaggevende bewijselementen aan de beslissing ten grondslag liggen.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Schriftelijke getuigenis dat niet het enige of doorslaggevend bewijs is - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Artikel 6.3.d - Strafzaken - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Schriftelijke getuigenis dat niet het enige of doorslaggevend bewijs is - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Schriftelijke getuigenis dat niet het enige of doorslaggevend bewijs is - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Quant au second critère, relatif au caractère déterminant ou non du témoignage, il n'est pas nécessaire d'entendre à l'audience l'ensemble des témoins qui ont fait des déclarations à charge du prévenu au stade de l'information, mais seulement les témoins dont les déclarations à charge ont été déterminantes quant à l'issue de la cause; il convient d'établir si tel est le cas en analysant l'importance que le juge attache à ces déclarations par rapport à l'ensemble des motifs sur lesquels repose la décision rendue sur la déclaration de culpabilité; la simple référence à une déclaration incriminante ne suffit donc pas à la considérer comme déterminante, lorsqu'il apparaît que d'autres éléments de preuve déterminants ont fondé la décision.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Témoignage écrit ne constituant pas l'élément de preuve unique ou déterminant - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Article 6, § 3, d - Matière répressive - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Témoignage écrit ne constituant pas l'élément de preuve unique ou déterminant - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Témoignage écrit ne constituant pas l'élément de preuve unique ou déterminant - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Voor wat betreft het derde criterium, de voldoende compenserende waarborgen voor de beklaagde, kan de rechter oordelen dat de bewijselementen vermeld bij de beoordeling van het tweede criterium een bevestiging uitmaken van de belastende verklaringen van een niet ter rechtszitting gehoorde getuige; niet vereist is dat de rechter aan de vermelde verklaringen uitdrukkelijk een verminderde bewijswaarde toekent; bovendien kan het feit dat een beklaagde over die verklaringen ten volle tegenspraak heeft kunnen voeren, een bijkomende compenserende factor uitmaken.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Gebruik van een schriftelijke getuigenis met voldoende compenserende waarborgen voor de beklaagde

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Artikel 6.3.d - Strafzaken - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Gebruik van een schriftelijke getuigenis met voldoende compenserende waarborgen voor de beklaagde

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige à charge op de rechtszitting - Gebruik van een schriftelijke getuigenis met voldoende compenserende waarborgen voor de beklaagde

En ce qui concerne le troisième critère, qui porte sur l'existence de garanties compensatoires suffisantes à l'égard du prévenu, le juge peut considérer que les éléments de preuve énoncés dans le cadre de l'appréciation portant sur le deuxième critère permettent de corroborer les déclarations incriminantes d'un témoin qui n'a pas été entendu à l'audience; il n'est pas requis que le juge confère expressément une valeur probante moindre aux déclarations en question; en outre, la possibilité qui a été offerte à un prévenu de contredire pleinement ces déclarations peut constituer un facteur compensateur supplémentaire.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Utilisation d'un témoignage écrit présentant des garanties compensatoires suffisantes pour le prévenu

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Article 6, § 3, d - Matière répressive - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Utilisation d'un témoignage écrit présentant des garanties compensatoires suffisantes pour le prévenu

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à charge à l'audience - Utilisation d'un témoignage écrit présentant des garanties compensatoires suffisantes pour le prévenu

P.21.0253.F

28 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210428.2F.4](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de rechtspersoon het voor zijn rekening gepleegde misdrijf slechts heeft kunnen plegen door tussenkomst van de natuurlijke persoon die zijn enige zaakvoerder is, vormt geen rechtvaardigingsgrond die de strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de rechtspersoon uitsluit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 311.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Aansprakelijkheid van de rechtspersoon - Enige zaakvoerder

- Artt. 5 en 71 Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Rechtspersonen - Enige zaakvoerder - Gevolg - Rechtvaardigingsgrond

- Artt. 5 en 71 Strafwetboek

Ne constitue pas une cause de justification exclusive de la responsabilité pénale de la personne morale, la circonstance que celle-ci n'a pu commettre l'infraction réalisée pour son compte que par l'entremise de la personne physique qui est son unique gérant (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Responsabilité de la personne morale - Gérant unique

- Art. 5 et 71 Code pénal

INFRACTION - Imputabilité - Personnes morales - Gérant unique - Conséquence - Cause de justification

- Art. 5 et 71 Code pénal

De bepalingen van de artikelen 782 en 782bis, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek zijn ook van toepassing op een veroordelende beslissing in strafzaken die aanleiding kan geven tot het bevelen van een onmiddellijke aanhouding overeenkomstig artikel 33, § 2, Voorlopige Hechteniswet; derhalve is voor een dergelijke veroordelende beslissing niet vereist dat de rechters die de beslissing hebben gewezen aanwezig zijn bij de uitspraak.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Veroordelend vonnis of arrest dat aanleiding kan geven tot onmiddellijke aanhouding - Samenstelling van de zetel - Toepasselijke wetsbepalingen - Uitspraak

- Art. 782 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Veroordelend vonnis of arrest dat aanleiding kan geven tot onmiddellijke aanhouding - Samenstelling van de zetel - Toepasselijke wetsbepalingen - Uitspraak

- Art. 782 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Veroordelend vonnis of arrest dat aanleiding kan geven tot onmiddellijke aanhouding - Samenstelling van de zetel - Toepasselijke wetsbepalingen - Uitspraak

- Art. 782 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek
- Art. 33, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

De omstandigheid dat de beslissing over de onmiddellijke aanhouding samengaat met een strafrechtelijke veroordeling en daarmee voor wat betreft het instellen van rechtsmiddelen één geheel vormt (1), belet niet dat de beslissing over die strafrechtelijke veroordeling en de bijkomende navolgende beslissing over de onmiddellijke aanhouding twee afzonderlijke beslissingen zijn. (1) Zie Cass. 25 april 2000, AR P.00.0608.N, AC 2000, nr. 265.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Veroordelend vonnis of arrest - Beslissing over de onmiddellijke aanhouding - Eén geheel - Afzonderlijke beslissingen

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding -
3/11/2025

Les dispositions des articles 782 et 782bis, alinéa 1er, du Code judiciaire s'appliquent également à toute décision de condamnation pénale pouvant donner lieu à une arrestation immédiate conformément à l'article 33, § 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive; dès lors, une telle décision de condamnation ne requiert pas la présence, au moment de sa prononciation, des juges qui l'ont rendue.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Jugement ou arrêt de condamnation pouvant donner lieu à une arrestation immédiate - Composition du siège - Dispositions légales applicables - Prononciation

- Art. 782 Code judiciaire
- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 33, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Jugement ou arrêt de condamnation pouvant donner lieu à une arrestation immédiate - Composition du siège - Dispositions légales applicables - Prononciation

- Art. 782 Code judiciaire
- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 33, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Jugement ou arrêt de condamnation pouvant donner lieu à une arrestation immédiate - Composition du siège - Dispositions légales applicables - Prononciation

- Art. 782 Code judiciaire
- Art. 782bis, al. 1er Code judiciaire
- Art. 33, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

La circonstance que la décision rendue quant à l'arrestation immédiate accompagne avec une condamnation pénale, et que ces décisions forment ainsi un tout pour ce qui concerne l'introduction de recours, n'empêche pas que la décision relative à cette condamnation pénale et la décision complémentaire rendue, consécutivement, quant à l'arrestation immédiate, constituent deux décisions distinctes.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Jugement ou arrêt de condamnation - Décision rendue quant à l'arrestation immédiate - Décisions formant un tout - Décisions distinctes

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Jugement ou
P. 589/1035

Veroordelend vonnis of arrest - Beslissing over de onmiddellijke aanhouding - Eén geheel - Afzonderlijke beslissingen

arrêt de condamnation - Décision rendue quant à l'arrestation immédiate - Décisions formant un tout - Décisions distinctes

Ingevolge de verwerping van een cassatieberoep tegen een veroordelend arrest, verkrijgt het arrest wat betreft de beslissingen op de strafvordering kracht van gewijsde zodat het cassatieberoep, in zoverre ook gericht is tegen de beslissing waarbij de onmiddellijke aanhouding wordt bevolen, geen bestaansreden meer heeft.

Consécutivement au rejet du pourvoi formé contre un arrêt de condamnation, l'arrêt acquiert force de chose jugée en ce qui concerne les décisions rendues sur l'action publique, de sorte que, dans la mesure où il est également dirigé contre la décision ordonnant l'arrestation immédiate, le pourvoi devient sans objet.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Veroordelend arrest - Beslissing over de onmiddellijke aanhouding - Verwerping

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Arrêt de condamnation - Décision rendue quant à l'arrestation immédiate - Rejet

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Veroordelend vonnis of arrest - Beslissing over de onmiddellijke aanhouding - Cassatieberoep - Verwerping

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Jugement ou arrêt de condamnation - Décision rendue quant à l'arrestation immédiate - Pourvoi en cassation - Rejet

P.21.0257.N

18 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.15](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 8.3, tweede lid, Wegverkeersreglement houdt in dat de bestuurder van een voertuig de nodige aandacht moet opbrengen voor het besturen zelf van zijn voertuig en over de bewegingsvrijheid vereist voor het besturen ervan dient te beschikken; de rijbewegingen bedoeld in deze bepaling zijn de bewegingen die door de bestuurder bij het sturen moeten worden uitgevoerd (1). (1) Cass. 17 januari 1989, AR nr. 2475, AC 1988-89, nr. 292.

L'article 8.3, alinéa 2, de l'arrêté royal du 1er septembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique (code de la route) implique que le conducteur d'un véhicule doit porter l'attention nécessaire à la conduite même de son véhicule et disposer de la liberté de mouvement requise pour le conduire; les manœuvres visées dans cette disposition sont les manœuvres que le conducteur doit effectuer lors de la conduite (1). (1) Cass. 17 janvier 1989, RG 2475, Pas. 1989, n° 292.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 8 - Artikel 8.3, tweede lid - Rijbewegingen - Begrip

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 8 - Article 8, § 3, alinéa 2 - Manœuvres - Notion

- Art. 8.3, tweede lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Art. 8, § 3, al. 2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

Krachtens de artikelen 3 en 4 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan de strafrechter een burgerlijke rechtsvordering tot herstel van schade slechts gegrond verklaren indien hij vaststelt dat de schade voortvloeit uit een als misdrijf gekwalificeerd feit waarvoor de beklaagde is vervolgd en dat de rechter bewezen verklaart; het vaststellen van een inbreuk op de algemene zorgvuldigheidsplicht bepaald in artikel 1382 oud Burgerlijk Wetboek volstaat hiertoe niet wanneer die fout geen misdrijf uitmaakt.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Gegrondverklaring - Schade voortvloeiende uit een als misdrijf gekwalificeerd feit - Inbreuk op de algemene zorgvuldigheidsplicht - Fout die geen misdrijf uitmaakt - Voorwaarde

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering - Gegrondverklaring - Schade voortvloeiende uit een als misdrijf gekwalificeerd feit - Inbreuk op de algemene zorgvuldigheidsplicht - Fout die geen misdrijf uitmaakt - Voorwaarde

- Art. 3 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

En vertu des articles 3 et 4 de la loi du 17 avril 1878 contenant le Titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge pénal ne peut déclarer fondée une action civile pour la réparation du dommage que s'il constate que le dommage résulte d'un fait qualifié infraction pour lequel le prévenu est poursuivi et que le juge déclare établi; la constatation d'un manquement au devoir général de prudence énoncé à l'article 1382 de l'ancien Code civil ne suffit pas à cet effet lorsque cette faute ne constitue pas une infraction.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Déclaration du bien-fondé - Dommage résultant d'un fait qualifié infraction - Manquement au devoir général de prudence - Faute qui ne constitue pas une infraction - Condition

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1382 Ancien Code civil

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action civile - Déclaration du bien-fondé - Dommage résultant d'un fait qualifié infraction - Manquement au devoir général de prudence - Faute qui ne constitue pas une infraction - Condition

- Art. 3 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 1382 Ancien Code civil

P.21.0260.N

15 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.1](#)

AC nr. ...

De vormvoorwaarden waarvan de naleving op straffe van nietigheid is voorgeschreven, zoals bedoeld in art. 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, betreffen niet louter formaliteiten, maar hebben een algemene draagwijdte en slaan op alle materiële en formele vereisten die de wet bepaalt voor een regelmatige bewijsgaring.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Onregelmatig verkregen bewijs - Uitsluiten van bewijs - Vormvoorwaarden waarvan de naleving op straffe van nietigheid is voorgeschreven

- Art. 32 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Les conditions formelles dont le respect est prescrit à peine de nullité, visées à l'article 32 du titre préliminaire du Titre préliminaire du Code de procédure pénale, ne recouvrent pas uniquement les formalités mais ont une portée générale et ont trait à toutes les conditions formelles et matérielles auxquelles la loi subordonne la régularité du recueil de preuves.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Preuve obtenue irrégulièrement - Exclusion de la preuve - Conditions formelles dont le respect est prescrit à peine de nullité

- Art. 32 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Gedragingen die de maatschappelijke orde zodanig verstoren dat de wet ze strafbaar stelt en vormvoorwaarden inzake bewijsverkrijging die voor de eerbiediging van het recht op een eerlijk proces en het recht van verdediging zodanig belangrijk zijn dat de wet ze sanctioneert met nietigheid, maken het voorwerp uit van onderscheiden rechtstoestanden die onderling niet te vergelijken zijn.

BEWIJS - Strafzaken - Algemeen - Onregelmatig verkregen bewijs - Uitsluiten van bewijs - Vormvoorwaarden waarvan de naleving op straffe van nietigheid is voorgeschreven - Verschil met misdrijven

Les comportements qui bouleversent l'ordre social de manière telle qu'ils sont punis par la loi et les conditions formelles en matière d'obtention de preuves qui revêtent une importance telle pour le respect du droit à un procès équitable et des droits de la défense que la loi sanctionne leur violation par la nullité font l'objet de situations juridiques distinctes et non comparables.

PREUVE - Matière répressive - Généralités - Preuve obtenue irrégulièrement - Exclusion de la preuve - Conditions formelles dont le respect est prescrit à peine de nullité - Différence par rapport aux infractions

Geen enkele bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verplicht de rechter elke onregelmatigheid in de bewijsvoering te sanctioneren (1). (1) Cass. 14 januari 2014, AR P.13.1415.N, AC 2014, nr. 28, met concl. van eerste advocaat-generaal P. DUINSLAEGER. Over art. 32 VT Sv. Zie alg. J. DE CODT, "La nouvelle loi sur les nullités: un texte inutile?", RDP 2014, 263-264; F. LUGENTZ, "La sanction de l'irrégularité de la preuve en matière pénale après la loi du 24 octobre 2013", JT. 2015, 185-195; F. GOOSSENS, "De Antigoonwet van 24 oktober 2013: we drinken een glas, ... en alles blijft zoals het was, of toch niet?", in Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, 213-232; T. DECAIGNY, "De stille evolutie inzake de uitsluiting van onbetrouwbaar bewijs", T. Strafr. 2015, 167-172; B. REYNAERTS, "De sanctionering van het onrechtmatig verkregen bewijs voor de vonnisgerechten", NC 2013, dossier april 2013, 94-126; F. LUGENTZ, "Les effets de l'irrégularité de la preuve dans la procédure pénale. Trois ans d'application de la loi du 24 octobre 2013", JT. 2017, 61-68; F. LUTGENTZ, La preuve en matière pénale. Sanction des irrégularités, Linal, Anthemis, 2017, 296 p.; M. ROZIE, "Antigoon of het vredesbestand na een tachtigjarige jurisprudentiële oorlog m.b.t. het onrechtmatig verkregen bewijs", RABG 2018, 672-675; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 1366-1377; J. VAN DONINCK, "Het lot van het onrechtmatig bewijs: een grondslagenonderzoek", RW 2020-21, 1283-1308; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1345-1365.

Aucune disposition ni aucun principe général du droit n'impose au juge de sanctionner toute irrégularité dans l'administration de la preuve (1). (1) Cass. 14 janvier 2014, RG P.13.1415.N, Pas. 2014, n° 28, avec concl. de M. Duinslaeger, premier avocat général, publiées à leur date dans AC. Voir plus généralement, en ce qui concerne l'article 32 du Titre préliminaire du Code de procédure pénale : J. DE CODT, « La nouvelle loi sur les nullités: un texte inutile? », R.D.P. 2014, 263-264; F. LUGENTZ, « La sanction de l'irrégularité de la preuve en matière pénale après la loi du 24 octobre 2013 », J.T. 2015, 185-195 ; F. GOOSSENS, « De Antigoonwet van 24 oktober 2013: we drinken een glas, ... en alles blijft zoals het was, of toch niet? », in Na rijp beraad. Liber amicorum Michel Rozie, Intersentia, 2014, 213-232 ; T. DECAIGNY, « De stille evolutie inzake de uitsluiting van onbetrouwbaar bewijs », T. Strafr. 2015, 167-172 ; B. REYNAERTS, « De sanctionering van het onrechtmatig verkregen bewijs voor de vonnisgerechten », N.C. 2013, dossier d'avril 2013, 94-126 ; F. LUGENTZ, « Les effets de l'irrégularité de la preuve dans la procédure pénale. Trois ans d'application de la loi du 24 octobre 2013 », J.T. 2017, 61-68; F. LUTGENTZ, La preuve en matière pénale. Sanction des irrégularités, Linal, Anthemis, 2017, 296 p.; M. ROZIE, « Antigoon of het vredesbestand na een tachtigjarige jurisprudentiële oorlog m.b.t. het onrechtmatig verkregen bewijs », R.A.B.G. 2018, 672-675; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 1366-1377 ; J. VAN DONINCK, « Het lot van het onrechtmatig bewijs: een grondslagenonderzoek », R.W. 2020-21, 1283-1308 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1345-1365.

BEWIJS - Strafbzaken - Bewijsvoering - Onregelmatigheid

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Irrégularité

Het leugenachtig in het vooruitzicht stellen van een huwelijk of een affectieve relatie om bij een lichtgelovige persoon een verlangen of een behaagzucht te creëren die hem overtuigt gelden af te geven teneinde de dader uit een voorgewende nood te helpen, kan een listige kunstgreep uitmaken wanneer de dader die leugens doet gepaard gaan met uitwendige handelingen (1) die aan de leugens een bepaald krediet toekennen; dat de effectieve totstandkoming van dergelijke relatie nooit zeker is of dat het verbreken van de relatie zich pas na de afgifte van de gelden voordoet, doet daaraan geen afbreuk. (1) Over de vereiste van uitwendige handelingen die een bepaald krediet toekennen aan een leugenachtige bewering, als bestanddeel van het misdrijf oplichting, Cass. 21 januari 2020, AR P.19.0693.N, AC 2020, nr. 59, NC 2020, 288, RABG 2020, 719; Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736 met concl. OM; Cass. 11 december 2018, AR P.18.0791.N, AC 2018, nr. 702, T. Strafr. 2019, 73 noot B. MEGANCK; Cass. 2 juni 2015, AR P.14.1080.N, AC 2015, nr. 360, RABG 2016, 26 noot V. VEREECKE; Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1526.N, AC 2015, nr. 123; Cass. 21 januari 2014, AR P.12.1840.N, AC 2014, nr. 47; Cass. 4 december 2012, AR P.12.0781.N, AC 2012, nr. 660, T. Strafr. 2013, 189 noot G. SCHOORENS. Zie ook F. DERUYCK en A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2020, 511.

OPLICHTING - Materieel bestanddeel - Listige kunstgrepen - Leugenachtige belofte van een huwelijk of affectieve relatie - Uitwendige handelingen die aan de leugen een bepaald krediet toekennen

Le fait d'offrir la perspective mensongère d'un mariage ou d'une relation affective pour faire naître, dans le chef d'une personne crédule, une aspiration ou une volonté de plaire qui la convainc de remettre des fonds pour aider l'auteur à se tirer de prétendus embarras peut constituer une manœuvre frauduleuse si l'auteur qui profère ces mensonges accompagne ceux-ci d'agissements extrinsèques (1) qui leur confèrent une certaine crédibilité; le fait que la réalisation effective d'une telle relation ne soit jamais certaine ou que la rupture de la relation survienne seulement après la remise des fonds est sans incidence à cet égard. (1) Sur l'élément constitutif de l'infraction d'escroquerie que sont les agissements extrinsèques conférant une certaine crédibilité à une allégation mensongère : Cass. 21 janvier 2020, RG P.19.0693.N, Pas. 2020, n° 59, N.C. 2020, 288, R.A.B.G. 2020, 719 ; Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC ; Cass. 11 décembre 2018, RG P.18.0791.N, Pas. 2018, n° 702, T. Strafr. 2019, 73 note B. MEGANCK; Cass. 2 juin 2015, RG P.14.1080.N, Pas. 2015, n° 360, R.A.B.G. 2016, 26, note V. Vereecke ; 17 février 2015, RG P.14.1526.N, Pas. 2015, n° 123 ; Cass. 21 janvier 2014, RG P.12.1840.N, Pas. 2014, n° 47 ; Cass. 4 décembre 2012, RG P.12.0781.N, Pas. 2012, n° 660, T. Strafr. 2013, 189 note G. SCHOORENS. Voir également F. DERUYCK et A. DE NAUW, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Kluwer, 2020, 511.

ESCROQUERIE - Élément constitutif matériel - Manoeuvres frauduleuses - Promesse mensongère de mariage ou de relation affective - Agissements extrinsèques qui confèrent une certaine crédibilité au mensonge

Listige kunstgrepen in de zin van art. 496 Strafwetboek zijn misleidende middelen die bestaan in of gepaard gaan met uitwendige handelingen met het oog op de afgifte of de levering van de zaak; aangezien dergelijke bedrieglijke middelen determinerend dienen te zijn voor die afgifte of die levering, gaan zij in de regel eraan vooraf (1). (1) Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 36 met concl. OM; Cass. 25 januari 2017, AR P.16.1021.F, AC 2017, nr. 54, RW 2018-19, 261 noot R. VERHEYDEN en J. VANROYE; Cass. 17 februari 2015, AR P.14.1526.N, AC 2015, 461, R.W. 2016-17, 708; Cass. 4 december 2012, AR P.12.0781.N, AC 2012, nr. 660; Cass. 15 april 1997, AR P.97.0469.N, AC 1997, nr. 187, 445; Cass. 17 februari 1988, AC 1987-88, 775, RDP 1988, 695. Zie ook B. SPRIET, "Gemeenrechtelijke fraudemisdrijven m.b.t. onroerende goederen", in Het onroerend goed in het straf(proces)recht, Intersentia, 2012, 47; M. BOCKSTAELE, "Oplichting", in Postal Memorialis, Kluwer, 2016, 11.

OPLICHTING - Materieel bestanddeel - Listige kunstgrepen

Les manœuvres frauduleuses au sens de l'article 496 du Code pénal sont des moyens trompeurs consistant en des agissements extrinsèques ou accompagnés de tels agissements, en vue de la remise ou de la livraison de la chose; dès lors que ces moyens frauduleux doivent avoir joué un rôle déterminant dans ladite remise ou livraison, ils la précèdent en règle (1). (1) Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 36, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC ; Cass. 25 janvier 2017, RG P.16.1021.F, Pas. 2017, n° 54, R.W. 2018-19, 261, note R. VERHEYDEN et J. VANROYE ; Cass. 17 février 2015, RG P.14.1526.N, Pas. 2015, 461, R.W. 2016-17, 708 ; Cass. 4 décembre 2012, RG P.12.0781.N, Pas. 2012, n° 660 ; Cass. 15 avril 1997, RG P.97.0469.N, Pas. 1997, n° 187, 445 ; Cass. 17 février 1988, Pas. 1987-88, 775, R.D.P. 1988, 695. Voir également B. SPRIET, « Gemeenrechtelijke fraudemisdrijven m.b.t. onroerende goederen », in Het onroerend goed in het straf(proces)recht, Intersentia, 2012, 47; M. BOCKSTAELE, « Oplichting », in Postal Memorialis, Kluwer, 2016, 11.

ESCROQUERIE - Élément constitutif matériel - Manoeuvres frauduleuses

P.21.0262.N

28 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.9](#)

AC nr. ...

De in artikel 37/1, § 1, Wegverkeerswet bedoelde maatregel van het alcoholslot beoogt niet de beklagde te bestraffen, maar de maatschappij te beschermen tegen onverantwoord verkeersgedrag door mee te waarborgen dat een bestuurder zich veilig in het verkeer begeeft (1); het is bijgevolg geen straf maar wel een beveiligingsmaatregel; de rechter kan geen uitstel van tenuitvoerlegging verlenen voor een beveiligingsmaatregel. (1) Cass. 8 juni 2021, AR P.21.0368.N, AC 2021, nr. 423. Zie ook C. DE ROY, "De Wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders", RW 2018-19, 125; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf) recht, Intersentia, 2021, 31-32.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Beveiligingsmaatregel - Verzoek tot uitstel van de

La mesure visée à l'article 37/1, § 1er, de la loi sur la circulation routière ne vise pas à sanctionner le prévenu, mais à protéger la société contre les comportements irresponsables dans la circulation en concourant à garantir que tout conducteur se sente en sécurité dans la circulation (1); par conséquent, ce n'est pas une peine, mais une mesure de sûreté; le juge ne peut accorder un sursis à l'exécution pour une mesure de sûreté. (1) Cass. 8 juin 2021, RG P.21.0368.N, Pas. 2021, n° 423. Voir également C. DE ROY, « De Wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders », R.W. 2018-19, 125 ; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2021, 31-32.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Ethylotest antidémarrage - Mesure de sûreté - Demande visant le sursis à

maatregel

- Art. 37/1, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

l'exécution de la mesure

- Art. 37/1, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Het opleggen van een alcoholslot in geval van een veroordeling wegens overtreding van artikel 34, § 2 Wegverkeerswet, indien de ademanalyse een alcoholconcentratie van ten minste 0,78 milligram per liter uitgeademde alveolaire lucht meet of de bloedanalyse een alcoholconcentratie van ten minste 1,8 gram per liter bloed aangeeft, is niet afhankelijk van de vaststelling dat de overtreder aan een alcoholverslaving lijdt of een alcoholproblematiek heeft.

En cas de condamnation du chef d'une infraction à l'article 34, § 2, de la loi sur la circulation routière et d'analyse de l'haleine mesurant une concentration d'alcool d'au moins 0,78 milligramme par litre d'air alvéolaire expiré ou d'analyse sanguine révélant une concentration d'alcool par litre de sang d'au moins 1,8 gramme, il n'est pas requis, pour pouvoir imposer un éthylotest antidémarrage, de constater que le contrevenant souffre d'alcoolisme ou présente une problématique liée à l'alcool.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Alcoholconcentratie van ten minste 1,8 gram per liter bloed

- Art. 37/1, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Ethylotest antidémarrage - Concentration d'alcool par litre de sang d'au moins 1,8 gramme

- Art. 37/1, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit artikel 37/1, § 1, tweede lid, Wegverkeerswet volgt dat de rechter principieel ertoe gehouden is een alcoholslot op te leggen aan de overtreder die zich bevindt in de in dat artikel bepaalde voorwaarde van alcoholintoxicatie (1); de rechter die vaststelt dat aan de wettelijke voorwaarden voor het opleggen van deze maatregel is voldaan, dient die beslissing niet nader te motiveren; indien de veroordeelde evenwel met een daartoe strekkende conclusie de rechter heeft verzocht de maatregel niet toe te passen, dient de rechter bij toepassing van artikel 149 Grondwet deze conclusie te beantwoorden, zonder dat hij moet antwoorden op stukken die zijn ingediend ter staving van de conclusie. (1) Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0963.N, AC 2020, nr. 11. Zie ook C. DE ROY, "De Wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders", RW 2018-19, 125; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2021, 33.

Il ressort de l'article 37/1, § 1er, alinéa 2, de la loi sur la circulation routière que le juge est en principe tenu d'imposer un éthylotest antidémarrage au contrevenant qui se trouve dans la condition d'intoxication alcoolique prévue à cet article (1); le juge qui constate que les conditions légales pour imposer cette mesure sont remplies ne doit pas motiver plus avant cette décision; si le condamné a cependant demandé au juge, par le dépôt de conclusions en ce sens, de ne pas appliquer la mesure, le juge doit, en application de l'article 149 de la Constitution, répondre à ces conclusions, sans devoir répondre aux pièces qui ont été déposées à l'appui des conclusions. (1) Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0963.N, Pas. 2020, n° 11. Voir également C. DE ROY, « De Wet van 6 maart 2018 ter verbetering van de verkeersveiligheid: opnieuw een strengere aanpak van verkeersovertreders », R.W. 2018-19, 125 ; Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2021, 33.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Alcoholslot - Alcoholconcentratie van ten minste 1,8 gram per liter bloed - Verzoek bij conclusie om het

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Ethylotest antidémarrage - Concentration d'alcool par litre de sang d'au moins 1,8 gramme -

alcoholslot niet op te leggen

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 37/1, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Alcoholconcentratie van ten minste 1,8 gram per liter bloed - Verzoek bij conclusie om het alcoholslot niet op te leggen - Motivering

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 37/1, § 1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Demande par conclusions visant à ne pas imposer l'éthylotest antidémarrage

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 37/1, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Ethylotest antidémarrage - Concentration d'alcool par litre de sang d'au moins 1,8 gramme - Demande par conclusions visant à ne pas imposer l'éthylotest antidémarrage - Motivation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 37/1, § 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0266.N

25 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210525.2N.10](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar of een beklaagde ten tijde van de hem verweten feiten leed aan een geestesstoornis die zijn oordeelsvermogen of de controle over zijn daden heeft tenietgedaan in de zin van artikel 71 Strafwetboek (1); indien hij vaststelt dat een beklaagde de hem verweten feiten in een dergelijke toestand heeft gepleegd, kan hij hem niet schuldig verklaren, ongeacht of die toestand van geestesstoornis, die een zekere duurzaamheid veronderstelt, door de beklaagde zelf werd veroorzaakt (2). (1) Cass. 18 maart 1992, AR 9723, AC 1991-92, nr. 382. Over het volledig uitschakelen van de wilsvrijheid als toepassingsvoorwaarde voor art. 71 Sw., te beoordelen door de feitenrechter, zie K. HANOUILLE, "Te gek om los te lopen of net niet? De vergeten groep van de verminderd toerekeningsvatbare daders in het Belgische strafrecht, in Van pionier naar onmisbaar. Over 30 jaar Panopticon, Maklu, 2009, 370; N. COLETTE-BASECQZ en N. BLAISE, Manuel de droit pénal général, Anthémis, 2016, 368; J. ROZIE en D. VANDERMEERSCH, e.a., Commissie voor de Hervorming van het Strafrecht, Voorstel van voorontwerp van Boek I van het Strafwetboek, Die Keure, 2016, 94; A. DE NAUW en F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch strafrecht, Die Keure, 2017, 98-99; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 341-342; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, II, L'infraction pénale, Larcier, 2020, 378, 402 en 413. (2) L. DUPONT en R. VERSTRAETEN, Handboek Belgisch strafrecht, Acco, 1989, 271; J. ROZIE, "De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de geestesgestoorde delinquent", in Verantwoordelijkheid en recht, Kluwer, 2008, 226.

GEESTESZIEKE - Volledige aantasting van het oordeelsvermogen op moment van het misdrijf - Aard en oorsprong van de geestesstoornis - Eigen verantwoordelijkheid van de beklaagde - Invloed

- Art. 71 Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Geestesstoornis - Aard en oorsprong van de geestesstoornis - Gevolgen

- Art. 71 Strafwetboek

Le juge apprécie souverainement si le prévenu était atteint, au moment des faits qui lui sont reprochés, d'un trouble mental ayant aboli sa capacité de discernement ou de contrôle de ses actes, au sens de l'article 71 du Code pénal (1); lorsqu'il constate que le prévenu se trouvait dans un tel état au moment de commettre les faits qui lui sont reprochés, il ne peut le déclarer coupable et ce, que cet état de trouble mental, qui suppose une certaine pérennité, ait été causé ou non par le prévenu lui-même (2). (1) Cass. 18 mars 1992, RG 9723, Pas. 1991-92, n° 382. Concernant la suppression totale du libre arbitre en tant que condition d'application de l'article 71 du Code pénal, laquelle relève de l'appréciation du juge du fond, voir K. HANOUILLE, "Te gek om los te lopen of net niet? De vergeten groep van de verminderd toerekeningsvatbare daders in het Belgische strafrecht", in Van pionier naar onmisbaar. Over 30 jaar Panopticon, Maklu, 2009, 370 ; N. COLETTE-BASECQZ et N. BLAISE, Manuel de droit pénal général, Anthémis, 2016, 368 ; J. ROZIE, D. VANDERMEERSCH et crts, Commissie voor de Hervorming van het Strafrecht. Voorstel van voorontwerp van Boek I van het Strafwetboek, Die Keure, 2016, 94 ; A. DE NAUW et F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch strafrecht, Die Keure, 2017, 98-99 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2019, 341-342 ; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, II, L'infraction pénale, Larcier, 2020, 378, 402 et 413. (2) L. DUPONT et R. VERSTRAETEN, Handboek Belgisch strafrecht, Acco, 1989, 271 ; J. ROZIE, "De strafrechtelijke verantwoordelijkheid van de geestesgestoorde delinquent", in Verantwoordelijkheid en recht, Kluwer, 2008, 226.

MALADE MENTAL - Altération complète de la capacité de discernement au moment de l'infraction - Nature et origine du trouble mental - Responsabilité propre du prévenu - Incidence

- Art. 71 Code pénal

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Trouble mental - Nature et origine du trouble mental - Conséquences

- Art. 71 Code pénal

P.21.0270.N

25 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210525.2N.1](#)

AC nr. ...

Het in artikel 46, § 2, tweede lid, Arbeidsongevallenwet omschreven cumulatieverbod houdt in dat het slachtoffer van de voor het ongeval aansprakelijke derde slechts vergoeding van de lichamelijke schade kan eisen wanneer de volgens het gemeen recht berekende vergoeding meer bedraagt dan de schadeloosstelling die op grond van de Arbeidsongevallenwet aan het slachtoffer wordt toegekend en enkel voor het verschil (1); het cumulatieverbod geldt slechts in zoverre de schade waarvoor vergoeding gevorderd wordt, gedekt is door deze wet; de berekening van de vergoeding waarop het slachtoffer na uitkering door de arbeidsongevallenverzekeraar, nog aanspraak kan maken op de aansprakelijke derde, dient berekend te worden voor elke schadepost afzonderlijk (2). (1) Cass. 25 september 2012, AR P.11.1950.N, AC 2012, nr. 484; Cass. 11 juni 2007, AR C.06.0255.N, AC 2007, nr. 315; Cass. 19 december 2006, AR P.06.0944.N, AC 2006, nr. 661; Cass. 24 oktober 2001, AR P.01.0704.F, AC 2001, nr. 568; Cass. 26 februari 1985, AR 8658, AC 1984-85, n° 383. (2) C. PERSYN, "Problemen bij de samenloop van vergoedingsregelingen: het gemene recht, arbeidsongevallen en ziekteverzekering", R.W. 1990-91, 280-281; A. VAN OEVELEN, G. JOCQUE, C. PERSYN en B. TEMMERMAN, "Overzicht van rechtspraak. Onrechtmatige daad en schadeloosstelling (1993-2006)", TPR 2007, 1390; I. BOONEN, Verhaal van de derde-betalers op de aansprakelijke, Intersentia, 2009, 107-109.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Algemeen - Vergoeding - Arbeidsongeval - Schadevergoeding volgens gemeen recht - Schadevergoeding op grond van de Arbeidsongevallenwet - Mogelijkheid tot cumulatie - Draagwijdte

- Art. 46, § 2, tweede lid Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Cumulatie en verbod - Schadevergoeding volgens gemeen recht - Schadevergoeding op grond van de Arbeidsongevallenwet - Mogelijkheid tot cumulatie - Draagwijdte

- Art. 46, § 2, tweede lid Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

L'interdiction de cumul décrite à l'article 46, § 2, alinéa 2, de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail implique que la victime peut uniquement réclamer une indemnisation du dommage corporel au tiers responsable de l'accident dans le cas où la réparation en droit commun calculée est supérieure à l'indemnisation accordée à la victime en vertu de la loi du 10 avril 1971 et uniquement pour la différence (1); l'interdiction de cumul n'est applicable que dans la mesure où le dommage dont la réparation est demandée est couvert par cette loi; l'indemnité que la victime peut encore réclamer au tiers responsable après intervention de l'assureur-loi doit être calculée séparément pour chaque préjudice (2). (1) Cass. 25 septembre 2012, RG P.11.1950.N, Pas. 2012, n° 484; Cass. 11 juin 2007, RG C.06.0255.N, Pas. 2007, n° 315; Cass. 19 décembre 2006, RG P.06.0944.N, Pas. 2006, n° 661; Cass. 24 octobre 2001, RG P.01.0704.F, Pas. 2001, n° 568; Cass. 26 février 1985, RG 8658, Pas. 1985, n° 383. (2) C. PERSYN, "Problemen bij de samenloop van vergoedingsregelingen: het gemene recht, arbeidsongevallen en ziekteverzekering", R.W. 1990-91, 280-281; A. VAN OEVELEN, G. JOCQUE, C. PERSYN et B. TEMMERMAN, "Overzicht van rechtspraak. Onrechtmatige daad en schadeloosstelling (1993-2006)", T.P.R. 2007, 1390; I. BOONEN, Verhaal van de derde-betalers op de aansprakelijke, Intersentia, 2009, 107-109.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Généralités - Réparation - Accident du travail - Réparation en droit commun - Indemnisation en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail - Possibilité de cumul - Portée

- Art. 46, § 2, al. 2 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Cumul et interdiction - Réparation en droit commun - Indemnisation en application de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail - Possibilité de cumul - Portée

- Art. 46, § 2, al. 2 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

P.21.0272.F

17 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210317.2F.8](#)

AC nr. ...

De door artikel 423 Wetboek van Strafvordering bepaalde gemeenrechtelijke termijn van cassatieberoep is van toepassing op het cassatieberoep tegen een beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel over de betwisting door de veroordeelde van de door de procureur des Konings te Brussel genomen beslissing om een straf of maatregel met toepassing van artikel 18, § 4, Wet Erkenning Vrijheidsbenemende Straffen aan te passen (1). (1) Dat artikel bepaalt: "indien de gevonniste persoon meent dat de door de procureur des Konings besliste aanpassing de in de beslissingsstaat uitgesproken straf of maatregel verzwaart naar aard of duur, kan hij deze beslissing voor de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel betwisten". Uit de parlementaire voorbereiding blijkt dat "het gemene recht van de strafrechtspleging van toepassing is op de rechtsmiddelen die openstaan tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank" die op grond van die bepaling is genomen (Memorie van toelichting, Parl. St. Kamer, 53K1796/001, p. 22). Het Hof oordeelt aldus dat de eiser, in geval van cassatieberoep tegen een dergelijke beslissing, geen memorie mag neerleggen na het verstrijken van de door artikel 429, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalde gemeenrechtelijke termijn (Cass. 6 november 2019, AR P.19.1013.F, AC 2019, nr. 575, met concl. "in hoofzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.). (M.N.B.)

Le délai de droit commun, prévu à l'article 423 du Code d'instruction criminelle, pour se pourvoir en cassation s'applique au pourvoi formé contre la décision du tribunal de l'application des peines de Bruxelles statuant sur la contestation par la personne condamnée de la décision, prise par le procureur du Roi de Bruxelles, d'adapter une peine ou mesure en application de l'article 18, § 4, de la loi du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un État membre de l'Union européenne (1). (Solution implicite). (1) Aux termes duquel « si la personne condamnée estime que l'adaptation décidée par le procureur du Roi aggrave la peine ou la mesure prononcée dans l'État d'émission quant à sa durée ou à sa nature, elle peut contester cette décision devant le tribunal de l'application des peines de Bruxelles ». Des travaux parlementaires, il ressort que « le droit commun de la procédure pénale s'applique quant aux voies de recours ouvertes contre la décision du tribunal de l'application des peines » prise sur pied de cette disposition (Exposé des motifs, Doc. parl., Chambre, 53K1796/001, p. 22). Ainsi, la Cour considère qu'en cas de pourvoi contre une telle décision, le demandeur en cassation ne peut déposer un mémoire après l'expiration du délai de droit commun prévu par l'article 429, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle (Cass. 6 novembre 2019, RG P.19.1013.F, Pas. 2019, n° 575, avec concl. « dit en substance » de M. VANDERMEERSCH, avocat général). (M.N.B.)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Internationale rechtshulp - Vrijheidsberovende straf of maatregel uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie - Tenuitvoerlegging in België - Verzoek van de veroordeelde tot aanpassing van de straf of maatregel - Beslissing van de procureur des Konings te Brussel - Betwisting door de veroordeelde voor de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel - Cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

3/11/2025

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Entraide judiciaire internationale - Peine ou mesure privative de liberté prononcée dans un Etat membre de l'Union européenne - Exécution en Belgique - Requête de la personne condamnée en adaptation de la peine ou mesure - Décision du procureur du Roi de Bruxelles - Contestation par la personne condamnée devant le tribunal de l'application des peines de Bruxelles - Pourvoi

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

P. 600/1035

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Internationale rechtshulp - Vrijheidsberovende straf of maatregel uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie - Tenuitvoerlegging in België - Verzoek van de veroordeelde tot aanpassing van de straf of maatregel - Beslissing van de procureur des Konings te Brussel - Betwisting door de veroordeelde voor de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel - Cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Vrijheidsberovende straf of maatregel uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie - Tenuitvoerlegging in België - Verzoek van de veroordeelde tot aanpassing van de straf of maatregel - Beslissing van de procureur des Konings te Brussel - Betwisting door de veroordeelde voor de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel - Cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Vrijheidsberovende straf of maatregel uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie - Tenuitvoerlegging in België - Verzoek van de veroordeelde tot aanpassing van de straf of maatregel - Beslissing van de procureur des Konings te Brussel - Betwisting door de veroordeelde voor de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel - Cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Entraide judiciaire internationale - Peine ou mesure privative de liberté prononcée dans un Etat membre de l'Union européenne - Exécution en Belgique - Requête de la personne condamnée en adaptation de la peine ou mesure - Décision du procureur du Roi de Bruxelles - Contestation par la personne condamnée devant le tribunal de l'application des peines de Bruxelles - Pourvoi

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Peine ou mesure privative de liberté prononcée dans un Etat membre de l'Union européenne - Exécution en Belgique - Requête de la personne condamnée en adaptation de la peine ou mesure - Décision du procureur du Roi de Bruxelles - Contestation par la personne condamnée devant le tribunal de l'application des peines de Bruxelles - Pourvoi

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Peine ou mesure privative de liberté prononcée dans un Etat membre de l'Union européenne - Exécution en Belgique - Requête de la personne condamnée en adaptation de la peine ou mesure - Décision du procureur du Roi de Bruxelles - Contestation par la personne condamnée devant le tribunal de l'application des peines de Bruxelles - Pourvoi

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

STRAFUITVOERING - Internationale rechtshulp - Vrijheidsberovende straf of maatregel uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie - Tenuitvoerlegging in België - Verzoek van de veroordeelde tot aanpassing van de straf of maatregel - Beslissing van de procureur des Konings te Brussel - Betwisting door de veroordeelde voor de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel - Cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

STRAFUITVOERING - Internationale rechtshulp - Vrijheidsberovende straf of maatregel uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie - Tenuitvoerlegging in België - Verzoek van de veroordeelde tot aanpassing van de straf of maatregel - Beslissing van de procureur des Konings te Brussel - Betwisting door de veroordeelde voor de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel - Cassatieberoep

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 18 Wet 15 mei 2012 inzake de toepassing van het beginsel van wederzijdse erkenning op de vrijheidsbenemende straffen of maatregelen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

APPLICATION DES PEINES - Entraide judiciaire internationale - Peine ou mesure privative de liberté prononcée dans un Etat membre de l'Union européenne - Exécution en Belgique - Requête de la personne condamnée en adaptation de la peine ou mesure - Décision du procureur du Roi de Bruxelles - Contestation par la personne condamnée devant le tribunal de l'application des peines de Bruxelles - Pourvoi

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

APPLICATION DES PEINES - Entraide judiciaire internationale - Peine ou mesure privative de liberté prononcée dans un Etat membre de l'Union européenne - Exécution en Belgique - Requête de la personne condamnée en adaptation de la peine ou mesure - Décision du procureur du Roi de Bruxelles - Contestation par la personne condamnée devant le tribunal de l'application des peines de Bruxelles - Pourvoi

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

- Art. 18 L. du 15 mai 2012

Een arrest dat uitspraak doet over het beroep dat een verzoeker tot opheffing van een opsporingshandeling overeenkomstig artikel 28sexies, § 4, Wetboek van Strafvordering heeft ingesteld bij de kamer van inbeschuldigingstelling, is geen eindarrest in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2017, AR P.16.0821.F, AC 2017, nr. 109, Cass. 5 november 2013, AR P.13.0834.N, AC 2013, nr. 579, Cass. 20 april 2010, AR P.09.1750.N, AC 2010, nr. 265, Cass. 3 april 2007, AR P.07.01324.N, AC 2007, nr. 169, Cass. 9 januari 2007, AR P.06.1430.N, AC 2007, nr. 13, Cass. 21 maart 2006, AR P.05.1701.N, AC 2006, nr. 164, Cass. 30 oktober 2001, AR P.01.1259.N, AC 2001, nr. 584.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Verzoek tot opheffing van een opsporingshandeling - Hoger beroep - Kamer van Inbeschuldigingstelling - Voorziening - Ontvankelijkheid

- Art. 28sexies, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van Inbeschuldigingstelling - Verzoek tot opheffing van een opsporingshandeling - Hoger beroep - Beslissing van de Kamer van Inbeschuldigingstelling - Geen eindbeslissing - Voorziening - Ontvankelijkheid

- Art. 28sexies, § 4 Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

L'arrêt statuant sur le recours introduit par un demandeur en mainlevée d'une mesure d'information auprès de la chambre d'accusation, en application de l'article 28sexies, § 4, du Code d'instruction criminelle, n'est pas un arrêt définitif au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir Cass. 15 février 2017, RG P.16.0821.F, Pas. 2017, n° 109 ; Cass. 5 novembre 2013, RG P.13.0834.N, Pas. 2013, n° 579 ; Cass. 20 avril 2010, RG P.09.1750.N, Pas. 2010, n° 265 ; Cass. 3 avril 2007, RG P.07.01324.N, Pas. 2007, n° 169 ; Cass. 9 janvier 2007, RG P.06.1430.N, Pas. 2007, n° 13 ; Cass. 21 mars 2006, RG P.05.1701.N, Pas. 2006, n° 164 ; Cass. 30 octobre 2001, RG P.01.1259.N, Pas. 2001, n° 584.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Requête en mainlevée d'un acte d'information - Appel - Chambre des mises en accusation - Pourvoi - Recevabilité

- Art. 28sexies, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Requête en mainlevée d'un acte d'information - Appel - Décision de la chambre des mises en accusation - Décision non définitive - Pourvoi - Recevabilité

- Art. 28sexies, § 4 Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

Er bestaat slechts een geschil inzake bevoegdheid in de zin van artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering, wanneer de rechter die kennisneemt van de strafbepaling zich bevoegdheden van een andere rechter toe-eigent dan wel zich onbevoegd verklaart, waardoor een geschil over nationale rechtsmacht ontstaat dat de rechtsgang belemmert en waaraan slechts met een regeling van rechtsgebied een einde kan worden gesteld; de vraag of er sprake is van een beslissing inzake bevoegdheid in de zin van deze bepaling moet niet worden beslecht aan de hand van de benaming die partijen aan hun betwisting hebben gegeven of die door het rechtscollege wordt gehanteerd, maar aan de hand van het werkelijk voorwerp ervan (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2017, AR P.16.0821.F, AC 2017, nr. 109, Cass. 5 november 2013, AR P.13.0834.N, AC 2013, nr. 579, Cass. 20 april 2010, AR P.09.1750.N, AC 2010, nr. 265, Cass. 3 april 2007, AR P.07.01324.N, AC 2007, nr. 169, Cass. 9 januari 2007, AR P.06.1430.N, AC 2007, nr. 13, Cass. 21 maart 2006, AR P.05.1701.N, AC 2006, nr. 164, Cass. 30 oktober 2001, AR P.01.1259.N, AC 2001, nr. 584.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Beoordeling

- Art. 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering
- CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Beoordeling*
- Art. 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

Il n'y a contestation relative à la compétence, au sens de l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle, que lorsque le juge connaissant de l'action publique empiète sur les attributions d'un autre juge ou se déclare incompétent, provoquant ainsi un conflit de juridiction nationale qui entrave le cours de la justice et ne peut prendre fin que par un règlement de juges; la question de savoir s'il y a décision rendue sur la compétence au sens de cette disposition ne doit pas être tranchée à l'aune de la dénomination conférée au litige par les parties ou par la juridiction, mais en ayant égard à son objet réel (1). (1) Voir Cass. 15 février 2017, RG P.16.0821.F, Pas. 2017, n° 109 ; Cass. 5 novembre 2013, RG P.13.0834.N, Pas. 2013, n° 579 ; Cass. 20 avril 2010, RG P.09.1750.N, Pas. 2010, n° 265 ; Cass. 3 avril 2007, RG P.07.01324.N, Pas. 2007, n° 169 ; Cass. 9 janvier 2007, RG P.06.1430.N, Pas. 2007, n° 13 ; Cass. 21 mars 2006, RG P.05.1701.N, Pas. 2006, n° 164 ; Cass. 30 octobre 2001, RG P.01.1259.N, Pas. 2001, n° 584.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Appréciation

- Art. 420, al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle
- POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Litige en matière de compétence - Appréciation*
- Art. 420, al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle

Het arrest dat oordeelt dat de Belgische gerechtelijke autoriteiten krachtens artikel 3 Strafwetboek bevoegd zijn voor de vervolging van de misdrijven die het voorwerp uitmaken van het onderzoek aangezien de in België en in het buitenland te situeren feiten een ondeelbaar geheel vormen en het volstaat dat één van de constitutieve bestanddelen in België is gelokaliseerd, neemt met dat oordeel, ondanks het gebruik van het begrip bevoegdheid, geen beslissing inzake bevoegdheid als bedoeld door artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2017, AR P.16.0821.F, AC 2017, nr. 109, Cass. 5 november 2013, AR P.13.0834.N, AC 2013, nr. 579, Cass. 20 april 2010, AR P.09.1750.N, AC 2010, nr. 265, Cass. 3 april 2007, AR P.07.01324.N, AC 2007, nr. 169, Cass. 9 januari 2007, AR P.06.1430.N, AC 2007, nr. 13, Cass. 21 maart 2006, AR P.05.1701.N, AC 2006, nr. 164, Cass. 30 oktober 2001, AR P.01.1259.N, AC 2001, nr. 584.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Geschil inzake bevoegdheid - Beslissing met betrekking tot de rechtsmacht van de Belgische gerechtelijke autoriteiten

- Art. 3 Strafwetboek
- Art. 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Verzoek tot opheffing van een opsporingshandeling - Hoger beroep - Kamer van Inbeschuldigingstelling - Beslissing met betrekking tot de rechtsmacht van de Belgische gerechtelijke autoriteiten
- Art. 3 Strafwetboek
- Art. 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van Inbeschuldigingstelling - Verzoek tot opheffing van een opsporingshandeling - Hoger beroep - Kamer van Inbeschuldigingstelling - Geschil inzake bevoegdheid - Beslissing met betrekking tot de rechtsmacht van de Belgische gerechtelijke autoriteiten

- Art. 3 Strafwetboek
- Art. 420, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

En énonçant que les autorités judiciaires belges sont compétentes pour connaître de la poursuite des infractions faisant l'objet de l'enquête, en application de l'article 3 du Code pénal, dès lors que les faits, qui doivent être considérés comme commis en Belgique et à l'étranger, forment un tout indivisible et qu'il suffit que l'un des éléments constitutifs ait été localisé en Belgique, l'arrêt, par cette considération, et malgré le recours à la notion de compétence, ne rend pas de décision sur la compétence visée à l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir Cass. 15 février 2017, RG P.16.0821.F, Pas. 2017, n° 109 ; Cass. 5 novembre 2013, RG P.13.0834.N, Pas. 2013, n° 579 ; Cass. 20 avril 2010, RG P.09.1750.N, Pas. 2010, n° 265 ; Cass. 3 avril 2007, RG P.07.01324.N, Pas. 2007, n° 169 ; Cass. 9 janvier 2007, RG P.06.1430.N, Pas. 2007, n° 13 ; Cass. 21 mars 2006, RG P.05.1701.N, Pas. 2006, n° 164 ; Cass. 30 octobre 2001, RG P.01.1259.N, Pas. 2001, n° 584.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Contestations relatives à la compétence; voir aussi: 376 règlement de juges - Décision relative à la compétence des autorités judiciaires belges

- Art. 3 Code pénal
- Art. 420, al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Litige en matière de compétence - Requête en mainlevée d'un acte d'information - Appel - Chambre des mises en accusation - Décision relative à la compétence des autorités judiciaires belges

- Art. 3 Code pénal
- Art. 420, al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle
JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Requête en mainlevée d'un acte d'information - Appel - Chambre des mises en accusation - Contestation relative à la compétence - Décision relative à la compétence des autorités judiciaires belges

- Art. 3 Code pénal
- Art. 420, al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle

In strafzaken wordt een onregelmatigheid in de betekening van het cassatieberoep enkel bestraft wanneer een essentieel gegeven ontbreekt of wanneer die onregelmatigheid het recht van verdediging heeft aangetast (1). (1) Zie R. DECLERCQ, "Poursvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 428; Cass. 21 januari 1997, AR P.95.1476.N, AC 1997, nr. 43 (onjuiste vermelding van de woonplaats van de eiser); wat betreft de nietigheid van de dagvaarding in strafzaken, Cass. 31 maart 2009, AR P.08.1929.N, AC 2009, nr. 223, en verwijzingen in de voetnoten.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Betekening - Onregelmatigheid - Sanctie

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

Artikel 5 EVRM houdt geen verband met de vormen die de betekening van het cassatieberoep regelen en hun mogelijke onregelmatigheid bestraffen.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Betekening - Onregelmatigheid - Verdrag rechten van de mens - Artikel 5 - Toepasselijkheid

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Toepasselijkheid op de vormen die de betekening van het cassatieberoep regelen en hun mogelijke onregelmatigheid bestraffen

- Art. 5 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

De omstandigheid dat de Belgische Staat niet is verschenen voor de onderzoeksgerechten die krachtens artikel 72 Vreemdelingenwet van de zaak hebben kennisgenomen, ontzegt hem de hoedanigheid van in de zaak betrokken partij niet en heeft geen invloed op zijn belang om cassatieberoep in te stellen tegen het arrest dat de invrijheidstelling van een vreemdeling beveelt (1). (1) Zie Cass. 10 september 2014, AR P.14.1374.F, AC 2014, nr. 509. Ter herinnering, in die aangelegenheid is er geen verzet mogelijk.

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Toezicht door de
3/11/2025

En matière répressive, l'irrégularité dans la signification du pourvoi n'est sanctionnée que lorsqu'un élément essentiel fait défaut ou lorsque cette irrégularité a porté atteinte aux droits de la défense (1). (1) Voir R. DECLERCQ, « Poursvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 428 ; Cass. 21 janvier 1997, RG P.95.1476.N, Pas. 1997, n° 43 (mention erronée du domicile du demandeur) ; quant à la nullité de la citation en matière répressive, Cass. 31 mars 2009, RG P.08.1929.N, Pas. 2009, n° 223 et réf. en note.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification et ou de dépôt - Signification - Irrégularité - Sanction

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

L'article 5 de la Convention est étranger aux formes qui règlent la signification du pourvoi en cassation et à la sanction de leur éventuelle irrégularité.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification et ou de dépôt - Signification - Irrégularité - Convention européenne de sauvegarde des droits de l'Homme - Article 5 - Applicabilité

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Applicabilité aux formes qui règlent la signification du pourvoi en cassation et à la sanction de leur éventuelle irrégularité

- Art. 5 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

La circonstance que l'État belge n'a pas comparu devant les juridictions d'instruction saisies en application de l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980 ne le prive pas de la qualité de partie à la cause et est sans effet sur l'existence de son intérêt à se pourvoir contre l'arrêt qui ordonne la mise en liberté d'un étranger (1). (1) Voir Cass. 10 septembre 2014, RG P.14.1374.F, Pas. 2014, n° 509. Rappelons qu'il n'y a pas d'opposition en cette matière.

ETRANGERS - Privation de liberté - Contrôle par le pouvoir

rechterlijke macht - Rechtsmiddelen - Hoedanigheid van de minister in de procedure - Cassatieberoep van de minister - Ontvankelijkheid indien de Belgische Staat niet voor de onderzoeksgerechten is verschenen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Allerlei - Vreemdeling - Vrijheidsberoving - Toezicht door de rechterlijke macht - Rechtsmiddelen - Hoedanigheid van de minister in de procedure - Cassatieberoep van de minister - Ontvankelijkheid indien de Belgische Staat niet voor de onderzoeksgerechten is verschenen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

judiciaire - Voies de recours - Qualité du ministre dans la procédure - Pourvoi en cassation du ministre - Recevabilité si l'Etat belge n'a pas comparu devant les juridictions d'instruction

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Divers - Etranger - Privation de liberté - Contrôle par le pouvoir judiciaire - Voies de recours - Qualité du ministre dans la procédure - Pourvoi en cassation du ministre - Recevabilité si l'Etat belge n'a pas comparu devant les juridictions d'instruction

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Door de beslissing over het hoger beroep oefent de kamer van inbeschuldigingstelling tegen de beschikking bedoeld in artikel 72, derde lid, Vreemdelingenwet, zijn rechtsmacht volledig uit met betrekking tot het in het tweede lid van die bepaling bedoelde onderzoek, zodat die beslissing een eindbeslissing is in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering (1). (1) "De in strafzaken en in hoger beroep gewezen beslissing waardoor de appelrechters hun rechtsmacht volledig hebben uitgeoefend, is onmiddellijk vatbaar voor cassatieberoep" (Cass. 22 september 1993, AR P.93.0567.F, AC 1993, nr. 366).

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Vreemdeling - Vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Definitief karakter

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Definitief karakter - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

La décision de la chambre des mises en accusation qui statue sur l'appel contre l'ordonnance visée à l'article 72, alinéa 3, de la loi du 15 décembre 1980 épuise la juridiction de la cour d'appel en ce qui concerne l'examen visé à l'alinéa 2 de cette disposition, de sorte qu'elle est définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle (1). (1) « Est définitive et, dès lors, susceptible d'un pourvoi immédiat, la décision rendue en matière répressive et en degré d'appel, qui épuise la juridiction des juges d'appel » (Cass. 22 septembre 1993, RG P.93.0567.F, Pas. 1993, n° 366).

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Etranger - Privation de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Caractère définitif

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Privation de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Caractère définitif - Pourvoi en cassation - Recevabilité

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Artikel 72 Vreemdelingenwet, dat geen melding maakt van het cassatieberoep, heeft enkel betrekking op de onderzoeksprocedure van de daarin bepaalde rechtsmiddelen waarover de onderzoeksgerechten uitspraak doen; die bepaling verwijst noodzakelijkerwijs naar de Voorlopige Hechteniswet die van toepassing was op het tijdstip van de bekendmaking van de Vreemdelingenwet, namelijk de wet van 20 april 1874, die geen enkele bepaling bevatte met betrekking tot het cassatieberoep, dat werd ingesteld volgens de regels van het Wetboek van Strafvordering; de Voorlopige Hechteniswet, dat een hoofdstuk over het cassatieberoep bevat, heeft artikel 72 Vreemdelingenwet niet gewijzigd; bijgevolg, en niettegenstaande de inwerkingtreding van de Voorlopige Hechteniswet, kan cassatieberoep worden ingesteld tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat de invrijheidstelling van de vreemdeling beveelt, aangezien dat cassatieberoep wordt geregeld door de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie Cass. 29 november 2017, AR P.17.1145.F, AC 2017, nr. 683; Cass. 28 april 2009, AR P.09.0545.N, AC 2009, nr. 283.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Allerlei - Vreemdeling - Vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Toepasselijke wetsbepalingen

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep - Toepasselijke wetsbepalingen

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'article 72 de la loi du 15 décembre 1980, qui ne fait pas mention du pourvoi en cassation, ne vise que la procédure d'instruction des recours judiciaires qu'il prévoit et sur lesquels statuent les juridictions d'instruction; cette disposition se réfère nécessairement à la loi relative à la détention préventive en vigueur lors de la promulgation de la loi du 15 décembre 1980, à savoir celle du 20 avril 1874, qui ne contenait aucune disposition concernant le pourvoi en cassation, lequel était formé suivant les règles du Code d'instruction criminelle; la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, qui consacre un chapitre au pourvoi en cassation, n'a pas modifié l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980; dès lors, nonobstant l'entrée en vigueur de la loi du 20 juillet 1990, un pourvoi en cassation peut être formé contre l'arrêt de la chambre des mises en accusation qui ordonne la remise en liberté d'un étranger, ce pourvoi étant réglé par les dispositions du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir Cass. 29 novembre 2017, RG P.17.1145.F, Pas. 2017, n° 683 ; Cass. 28 avril 2009, RG P.09.0545.N, Pas. 2009, n° 283.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Divers - Etranger - Privation de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Dispositions légales applicables

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

ETRANGERS - Privation de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Pourvoi en cassation - Dispositions légales applicables

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Het middel dat opkomt tegen een grond die de rechter ter verantwoording van zijn beslissing opgeeft, kan niet als nieuw worden aangemerkt (1). (1) Zie Cass. 15 juni 2018, RG C.17.0380.F, AC 2018, nr. 390 (burgerlijke zaken); Cass. 14 december 2015, AR S.10.0216.F, AC 2015, nr. 746, met concl. van advocaat-generaal GENICOT (id.) op datum in Pas.; Cass. 14 november 2000, AR P.98.1439.N, AC 1998, nr. 619; R. DECLERCQ, o.c., nr. 824, pp. 485-486, en verwijzingen in voetnoot 2951 (gerechtelijk privaatrecht), en nr. 834 ("en procédure pénale (...) l'irrecevabilité du moyen nouveau se rattache plutôt à l'interdiction, pour la cour, de constater et d'apprécier des éléments de fait"); C. PARMENTIER, Comprendre la technique de cassation, Larcier, 2de uitg., 2018, nr. 150.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel - Vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Definitief karakter - Cassatieberoep - Ontvankelijkheid

Ne peut être considéré comme nouveau, le moyen qui critique un motif que le juge donne pour justifier sa décision (1). (1) Voir Cass. 15 juin 2018, RG C.17.0380.F, Pas. 2018, n° 390 (matière civile); Cass. 14 décembre 2015, RG S.10.0216.F, Pas. 2015, n°746, avec concl. de M. GENICOT, avocat général (id.); Cass. 14 novembre 2000, RG P.98.1439.N, Pas. 1998, n°619; R. DECLERCQ, o.c., n° 824, pp. 485-486, et réf. en note 2951 (droit judiciaire privé), et n° 834 (« en procédure pénale (...) l'irrecevabilité du moyen nouveau se rattache plutôt à l'interdiction, pour la cour, de constater et d'apprécier des éléments de fait »); C. PARMENTIER, Comprendre la technique de cassation, Larcier, 2ème éd., 2018, n° 150.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Privation de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Caractère définitif - Pourvoi en cassation - Recevabilité

Volgens artikel 110terdecies van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, wordt aan de vreemdeling die zich bevindt in de situatie bedoeld in artikel 7 of in de artikelen 27 en 74/14, § 3, Vreemdelingenwet, een bevel om het grondgebied te verlaten met een beslissing tot vasthouding met het oog op zijn verwijdering betekend, overeenkomstig het model van bijlage 13septies (1); opdat die bepaling van toepassing is op het daarin bedoelde tweede geval, moet de vreemdeling dus zowel aan de voorwaarden van artikel 27 als aan die van artikel 74/14, § 3, Vreemdelingenwet voldoen; volgens dat artikel 74/14 kan van de in § 1 bepaalde termijn van dertig dagen vóór de verwijdering worden afgeweken indien de vreemdeling zich bevindt in een van de vijf, in § 3 opgesomde gevallen. (1) Zoals vervangen door het koninklijk besluit van 17 augustus 2013, bijlage 8, BS 22 augustus 2013, p. 55876-55878, die met name bepaalt dat melding wordt gemaakt van de "reden van de beslissing en van de afwezigheid van een termijn om het grondgebied te verlaten".

Selon l'article 110terdecies de l'arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, l'étranger qui se trouve dans la situation visée à l'article 7 ou aux articles 27 et 74/14, § 3, de la loi du 15 décembre 1980, se voit notifier un ordre de quitter le territoire assorti d'une décision de maintien en vue de son éloignement, conforme au modèle figurant à l'annexe 13septies (1); il est ainsi requis, pour que cette disposition s'applique à la seconde hypothèse qu'elle vise, que l'étranger se trouve à la fois dans les conditions de l'article 27 et de l'article 74/14, § 3, de la loi; selon ledit article 74/14, il peut être dérogé au délai de trente jours avant d'exécuter l'éloignement, prévu au § 1er, lorsque l'étranger se trouve dans l'une des cinq hypothèses énumérées au § 3. (1) Tel que remplacé par l'arrêté royal du 17 août 2013, annexe 8, M.B. 22 août 2013, p. 55831-55833, et qui prévoit notamment d'indiquer le « motif de la décision et de l'absence d'un délai pour quitter le territoire ».

VREEMDELINGEN - Bevel om het grondgebied te verlaten met een beslissing tot vasthouding met het oog op verwijdering - Vorm - Model van bijlage 13septies

- Artt. 7, 27 en 74/14, § 3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 110terdecies KB 8 oktober 1981 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ETRANGERS - Ordre de quitter le territoire assorti d'une décision de maintien en vue de l'éloignement - Forme - Modèle annexe 13septies

- Art. 7, 27 et 74/14, § 3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 110terdecies A.R. du 8 octobre 1981

P.21.0277.F

10 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210310.2F.7](#)

AC nr. ...

De uitvoering van een beslissing tot verwijdering van het grondgebied van het Rijk die is genomen krachtens een bepaling van de Vreemdelingenwet, is geen maatregel die kan worden gelijkgesteld met de reizen bedoeld in het voormelde ministerieel besluit van 28 oktober 2020.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Rechtsmiddel ingesteld bij de rechterlijke macht - Wettigheidstoezicht - Verwijderingsmaatregel - Vooruitzicht op verwijdering - Maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken - Verbod op niet-essentiële reizen naar het buitenland

- Art. 21 MB 28 oktober 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

L'exécution d'une décision d'éloignement du territoire national prise en vertu d'une disposition de la loi du 15 décembre 1980 n'est pas une mesure assimilable aux voyages visés à l'arrêté ministériel du 28 octobre 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus Covid-19.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Contrôle de légalité - Mesure d'éloignement - Perspective d'éloignement - Mesures pour limiter la propagation du coronavirus Covid-19 - Interdiction des voyages non essentiels vers l'étranger

- Art. 21 A.M. du 28 octobre 2020

P.21.0278.N

11 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210511.2N.13](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen 203 en 204 Wetboek van Strafvordering volgt dat de saisine van het appelgerecht in eerste plaats wordt bepaald door de verklaring van hoger beroep door de appelland en vervolgens binnen de door die verklaring bepaalde grenzen door de in het appelverzoekschrift of grievenformulier opgegeven grieven; een appelland kan niet op ontvankelijke wijze grieven aanvoeren met betrekking tot beslissingsonderdelen van de beroepen beslissing die niet zijn gevisieerd door zijn verklaring van hoger beroep (1). (1) Cass. 23 oktober 2019, AR P.19.0802.F, AC 2019, nr. 540.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verklaring van hoger beroep - Grievenformulier

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering
- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

Il résulte des articles 203 et 204 du Code d'instruction criminelle que la saisine de la juridiction d'appel est, en premier lieu, déterminée par la déclaration d'appeler faite par l'appelland et ensuite, dans les limites établies par cette déclaration, par les griefs formulés dans la requête d'appel ou le formulaire de griefs; un appelland ne peut être recevable à élever des griefs relatifs à des éléments de la décision entreprise qui n'ont pas été visés par sa déclaration d'appeler (1). (1) Cass. 23 octobre 2019, RG P.19.0802.F, Pas. 2019, n° 540.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Déclaration d'appeler - Formulaire de griefs

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle
- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.21.0283.F

27 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211027.2F.3](#)

AC nr. ...

Een veroordeling in staat van wettelijke herhaling wegens een voortdurend misdrijf dat door de instandhouding van een feitelijke toestand wordt voortgezet, is wettig wanneer de eerste beslissing die de grondslag vormt van de herhaling in kracht van gewijsde is getreden voor het einde van de strafbare periode die in het kader van de tweede vervolging in aanmerking wordt genomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 683.

HERHALING - Voortdurend misdrijf - Veroordeling - Instandhouding van de feitelijke toestand - Nieuwe vervolgingen - Wettelijke herhaling

- Artt. 56 en 432 Strafwetboek

ONTVOERING VAN EEN KIND - Niet-afgifte van een kind - Voortdurend misdrijf - Veroordeling - Instandhouding van de feitelijke toestand - Nieuwe vervolgingen - Wettelijke herhaling

- Artt. 56 en 432 Strafwetboek

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Voortdurend misdrijf - Instandhouding van de feitelijke toestand - Nieuwe vervolgingen - Wettelijke herhaling

- Artt. 56 en 432 Strafwetboek

Une condamnation en état de récidive du chef d'une infraction continue perpétuée par le maintien d'une situation de fait est légale lorsque la décision qui fonde le premier terme de la récidive est passée en force de chose jugée avant la fin de la période délictueuse retenue dans le cadre des secondes poursuites (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECIDIVE - Infraction continue - Condamnation - Maintien de la situation de fait - Nouvelles poursuites - Récidive légale

- Art. 56 et 432 Code pénal

ENLEVEMENT D'ENFANT - Non-représentation d'enfant - Infraction continue - Condamnation - Maintien de la situation de fait - Nouvelles poursuites - Récidive légale

- Art. 56 et 432 Code pénal

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée, infraction continuée, infraction continue - Infraction continue - Maintien de la situation de fait - Nouvelles poursuites - Récidive légale

- Art. 56 et 432 Code pénal

P.21.0284.N

11 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210511.2N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 443, tweede en derde lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat een aanvraag tot herziening niet ontvankelijk is indien de aanvrager bij zijn verzoekschrift geen met redenen omkleed gunstig advies voegt van drie advocaten bij het Hof van Cassatie of van drie advocaten die tenminste tien jaar ingeschreven zijn op de tabel; uit deze bepaling volgt dat een inschrijving op de lijst van de advocaten-stagiairs hier niet als een inschrijving op de tabel kan worden aangemerkt (1). (1) P. TRAEST en J. ROELANDT, "Herziening van de herziening anno 2019", NC 2019/6, 488-489; P. TRAEST, "Is der herziening in strafzaken aan herziening toe?", in F. DERUYCK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, J. ROZIE, P. TRAEST en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus curiae Liber amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 388-389.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Verzoek -

L'article 443, alinéas 2 et 3, du Code d'instruction criminelle dispose qu'une demande en révision n'est pas recevable si le demandeur ne joint pas à sa requête un avis motivé en faveur de celle-ci, de trois avocats à la Cour de cassation ou de trois avocats ayant au moins dix années d'inscription au tableau; il résulte de cette disposition qu'une inscription à la liste des avocats stagiaires ne peut pas être considérée comme une inscription au tableau (1). (1) P. TRAEST et J. ROELANDT, « Herziening van de herziening anno 2019 », N.C. 2019/6, 488-489 ; P. TRAEST, « Is der herziening in strafzaken aan herziening toe? », in F. DERUYCK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, J. ROZIE, P. TRAEST et R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus curiae Liber amicorum Marc De Swaef*, Anvers, Intersentia, 2013, 388-389.

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Requête - Recevabilité -

Ontvankelijkheid - Gunstig advies van drie advocaten die tenminste tien jaar ingeschreven zijn op de tabel - Draagwijdte

Avis favorable de trois avocats ayant au moins dix années d'inscription au tableau - Portée

- Art. 443, tweede en derde lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 443, al. 2 et 3 Code d'Instruction criminelle

P.21.0285.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.11](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de interneringsbeslissingen op grond waarvan een geïnterneerde van zijn vrijheid is beroofd, zijn gegrond op misdrijven waarvoor krachtens artikel 9, § 1, 1°, Interneringswet geen internering meer kan worden bevolen, belet niet dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij de gevaarlijkheid van de betrokkene toetst aan het risico op het plegen van misdrijven als bedoeld door artikel 9, § 1, 1°, Interneringswet (1). (1) H. HEIMANS, T. VANDER BEKEN EN E. SCHIPAANBOORD, "Eindelijk een echte nieuwe en goede wet op de internering?" Deel I: De gerechtelijke fase, RW 2014-2015, 1043-1064, Deel II: De uitvoeringsfase, RW 2015-2016, 42-62, Deel III: De reparatie, RW 2016-2017, 603-619; T. VANDER BEKEN, "De nieuwe interneringswetgeving", in P. TRAEST, A. VERHAGE EN G VERMEULEN (eds.), Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderende samenleving, Mechelen, Wolters Kluwer, 2017.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Vrijheidsberoving - Misdrijven waarvoor geen internering meer kan worden bevolen - Artikel 9, § 1, 1°, Interneringswet - Beoordeling door de kamer voor de bescherming van de maatschappij - Draagwijdte

- Art. 9, § 1, 1° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Vrijheidsberoving - Misdrijven waarvoor geen internering meer kan worden bevolen - Artikel 9, § 1, 1°, Interneringswet - Beoordeling door de kamer voor de bescherming van de maatschappij - Draagwijdte

- Art. 9, § 1, 1° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

La circonstance que les décisions en matière d'internement sur la base desquelles une personne internée est privée de sa liberté sont fondées sur des infractions pour lesquelles un internement ne peut plus être ordonné en vertu de l'article 9, § 1er, 1°, de la loi du 5 mai 2014, n'empêche pas la chambre de protection sociale d'examiner le risque dans le chef de l'intéressé de commettre des infractions prévues à l'article 9, § 1er, 1°, de cette loi (1). (1) H. HEIMANS, T. VANDER BEKEN EN E. SCHIPAANBOORD, « Eindelijk een echte nieuwe en goede wet op de internering? » Partie I : La phase judiciaire, R.W. 2014-2015, 1043-1064, Partie II : La phase d'exécution, R.W. 2015-2016, 42-62, Partie III : La réparation, RW 2016-2017, 603-619 ; T. VANDER BEKEN, « De nieuwe interneringswetgeving », dans P. TRAEST, A. VERHAGE et G VERMEULEN (eds.), Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderende samenleving, Malines, Wolters Kluwer, 2017.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Privation de liberté - Infractions pour lesquelles aucun internement ne peut plus être ordonné - L. du 5 mai 2014, art. 9, § 1er, 1° - Appréciation par la chambre de protection sociale - Portée

- Art. 9, § 1er, 1° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Internement - Privation de liberté - Infractions pour lesquelles aucun internement ne peut plus être ordonné - L. du 5 mai 2014, art. 9, § 1er, 1° - Appréciation par la chambre de protection sociale - Portée

- Art. 9, § 1er, 1° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Uit de bepalingen van de artikelen 5.1.e en 5.4. EVRM volgt niet dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij, multidisciplinair en gespecialiseerd rechtscollege inzake internering, bij de beoordeling enkel zou mogen rekening houden met het advies van een psychiater die de betrokkene persoonlijk heeft gezien en gesproken; de kamer kan bij die beoordeling wel degelijk het forensisch deskundig advies van een aan de instelling verbonden geneesheer-psychiater in aanmerking nemen dat zich uitspreekt over de actuele aanwezigheid van een geestesstoornis bij de betrokkene en oordeelt dat die geestesstoornis zoals die werd beschreven in vroegere deskundigenverslagen nog steeds bestaat, zonder dat de geneesheer-psychiater de betrokkene persoonlijk moet hebben gezien of gesproken (1). (1) Cass. 11 juni 2019, AR P.19.0524.N, AC 2019, nr. 362; Cass. 9 april 2019, AR P.19.0273.N, AC 2019, nr. 223; H. HEIMANS, T. VANDER BEKEN EN E. SCHIPAANBOORD, "Eindelijk een echte nieuwe en goede wet op de internering?" Deel I: De gerechtelijke fase, RW 2014-2015, 1043-1064, Deel II: De uitvoeringsfase, RW 2015-2016, 42-62, Deel III: De reparatie, RW 2016-2017, 603-619; T. VANDER BEKEN, "De nieuwe interneringswetgeving", in P. TRAEST, A. VERHAGE EN G. VERMEULEN (eds.), Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderende samenleving, Mechelen, Wolters Kluwer, 2017.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Internering - Vrijheidsberoving - Beoordeling - Advies van de psychiater - Draagwijdte

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Vrijheidsberoving - Beoordeling door de kamer voor de bescherming van de maatschappij - Advies van de psychiater - Draagwijdte

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.e - Internering - Vrijheidsberoving - Beoordeling door de kamer voor de bescherming van de

° Il ne résulte pas des articles 5, § 1er, e), et 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que, dans le cadre de l'appréciation à opérer, la chambre de protection sociale, en tant que juridiction pluridisciplinaire et spécialisée en matière d'internement, ne pourrait tenir compte que de l'avis d'un psychiatre qui a personnellement vu l'intéressé et lui a parlé ; dans le cadre de cette appréciation, cette juridiction peut prendre en compte avis d'expert médical d'un médecin psychiatre attaché à l'établissement, lequel se prononce sur la présence actuelle d'un trouble mental chez l'intéressé et considère que ce trouble mental, tel qu'il a été décrit dans les rapports d'expertise antérieurs, persiste, sans que le médecin psychiatre doive personnellement avoir vu l'intéressé ou lui avoir parlé.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Internement - Privation de liberté - Appréciation - Avis du psychiatre - Portée

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DEFENSE SOCIALE - Internement - Privation de liberté - Appréciation par la chambre de protection sociale - Avis du psychiatre - Portée

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 1er, e - Internement - Privation de liberté - Appréciation

maatschappij - Advies van de psychiater - Draagwijdte

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Internering - Vrijheidsberoving - Beoordeling door de kamer voor de bescherming van de maatschappij - Advies van de psychiater - Draagwijdte

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

par la chambre de protection sociale - Avis du psychiatre - Portée

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Internement - Privation de liberté - Appréciation par la chambre de protection sociale - Avis du psychiatre - Portée

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0287.F

10 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210310.2F.8](#)

AC nr. ...

De bevoegde overheid beoordeelt het bestaan van een bedreiging voor de openbare orde geval per geval en houdt daarbij rekening met het persoonlijk gedrag van de vreemdeling en met het gevaar dat dit gedrag inhoudt voor de openbare orde.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Rechtsmiddel ingesteld bij de rechterlijke macht - Wettigheidscontrole - Bedreiging voor de openbare orde - Beoordeling door de bevoegde overheid - In aanmerking te nemen gegevens

- Artt. 29, tweede lid, en 62 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

L'autorité compétente apprécie l'existence d'une menace pour l'ordre public au cas par cas, en tenant compte du comportement personnel de l'étranger et du danger que ce comportement représente pour l'ordre public.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Contrôle de légalité - Menace pour l'ordre public - Appréciation par l'autorité compétente - Éléments à prendre en considération

- Art. 29, al. 2, et 62 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

De motiveringsplicht van de administratieve overheid moet de geadresseerde van de beslissing toelaten kennis te nemen van de redenen waarop ze is gegrond; de administratieve overheid dient de redenen van haar redenen niet te vermelden.

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Rechtsmiddel ingesteld bij de rechterlijke macht - Wettigheidscontrole - Motiveringsplicht van de administratieve beslissing

- Art. 62 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Artt. 2 en 3 Wet 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen

L'obligation de motivation à laquelle est tenue l'autorité administrative doit permettre au destinataire de la décision de connaître les raisons sur lesquelles elle se fonde; l'autorité administrative n'est pas tenue de donner les motifs de ses motifs.

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Contrôle de légalité - Obligation de motivation de la décision administrative

- Art. 62 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 2 et 3 L. du 29 juillet 1991 relative à la motivation formelle des actes administratifs

P.21.0288.N

20 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.12](#)

AC nr. ...

Volgens artikel 424 Wetboek van Strafvordering neemt de termijn om beroep in cassatie in te stellen tegen een bij verstek gewezen beslissing die vatbaar is voor verzet een aanvang bij het verstrijken van de termijn voor verzet; indien een beslissing niet vatbaar is voor verzet door een beklagde dient de burgerlijke partij het verstrijken van de termijn voor verzet niet af te wachten, maar dient zij onmiddellijk cassatieberoep in te stellen, zodat het cassatieberoep niet voorbarig is en de afstand ervan niet kan worden verleend (1). (1) Cass. 22 september 2020, AR P.20.0452.N, AC 2020, nr. 564; Cass. 21 september 2016, AR P.16.0438.F, AC 2016, nr. 513.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Duur, begin en einde - Uitspraak bij verstek ten aanzien van de beklagde en op tegenspraak ten aanzien van de burgerlijke partij en een tussenkomende partij - Beslissing niet vatbaar voor verzet door de beklagde - Afstand van het cassatieberoep van de burgerlijke partij wegens voorbarigheid

- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Afstand van het cassatieberoep van de burgerlijke partij wegens voorbarigheid - Uitspraak bij verstek ten aanzien van de beklagde en op tegenspraak ten aanzien van de burgerlijke partij en een tussenkomende partij - Beslissing niet vatbaar voor verzet door de beklagde

- Art. 424 Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 424 du Code d'instruction criminelle, le délai pour se pourvoir en cassation contre une décision rendue par défaut susceptible d'opposition commence à courir à l'expiration du délai d'opposition; si une décision n'est pas susceptible d'opposition par un prévenu, la partie civile n'est pas tenue d'attendre l'expiration du délai d'opposition, mais doit former un pourvoi en cassation immédiat, de sorte que le pourvoi n'est pas prématuré et qu'il ne peut lui être accordé de s'en désister (1). (1) Cass. 22 septembre 2020, RG P.20.0452.N, Pas. 2020, n° 564 ; Cass. 21 septembre 2016, RG P.16.0438.F, Pas. 2016, n° 513.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Durée, point de départ et fin - Décision rendue par défaut à l'égard du prévenu et contradictoirement à l'égard de la partie civile et de la partie intervenue - Décision qui n'est pas susceptible d'opposition par le prévenu - Désistement du pourvoi de la partie civile en raison de son caractère prématuré

- Art. 424 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action civile - Désistement du pourvoi de la partie civile en raison de son caractère prématuré - Décision rendue par défaut à l'égard du prévenu et contradictoirement à l'égard de la partie civile et de la partie intervenue - Décision qui n'est pas susceptible d'opposition par le prévenu

- Art. 424 Code d'Instruction criminelle

P.21.0298.F

9 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.2](#)

AC nr. ...

Artikel 492bis Strafwetboek bestraft onder meer de bestuurder van een rechtspersoon die, met bedrieglijk opzet, de vennootschapsgoederen niet in het belang van die rechtspersoon maar voor persoonlijke doeleinden gebruikt; het bedrieglijk opzet dat dit wanbedrijf kenmerkt, bestaat erin te handelen met een oogmerk dat indruist tegen de belangen van de vennootschap, waarbij de dader zich bewust is van het feit dat het gebruik van de activa van de rechtspersoon haar betekenisvolle schade zal berokkenen (1). (1) Zie Cass. 18 maart 2020, AR P.19.1299.F, AC 2020, nr. 200, met concl. OM op datum in Pas.

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Misbruik van

3/11/2025

L'article 492bis du Code pénal sanctionne notamment le dirigeant d'une personne morale qui, frauduleusement, utilise les biens sociaux non dans l'intérêt de cette personne morale mais dans son propre intérêt; l'intention frauduleuse caractérisant ce délit consiste à agir à des fins contraires à l'intérêt social, en étant conscient que l'usage fait des actifs de la personne morale infligera à celle-ci un préjudice significatif (1). (1) Voir Cass. 18 mars 2020, RG P.19.1299.F, Pas. 2020, n° 200, avec concl. MP.

ABUS DE CONFIANCE - Abus de biens sociaux - Eléments constitutifs - Elément moral - Intention frauduleuse

P. 615/1035

*vennootschapsgoederen - Constitutieve bestanddelen - Moreel
bestanddeel - Bedrieglijk opzet*

- Art. 492bis Strafwetboek

- Art. 492bis Code pénal

P.21.0303.F

30 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210630.2F.1](#)

AC nr. ...

Er dient niet te worden overgegaan tot de verbeurdverklaring bij equivalent van het voorwerp van het witwassen wanneer de rechtstreekse verbeurdverklaring van dat voorwerp mogelijk is (1). (1) "La confiscation spéciale en matière de blanchiment est, en règle, prononcée en nature pourvu que les avantages patrimoniaux qui font l'objet d'une opération de blanchiment, les biens et valeurs qui leur ont été substitués et les revenus de ces avantages investis se trouvent encore dans le patrimoine du condamné au moment de la condamnation" (A. DE NAUW en F. KUTY, o.c., nr. 1312; zie D. VANDERMEERSCH en F. LUGENTZ, "Saisie et confiscation en matière pénale", RPDB, Bruylant, 2015, nr. 69). "Krachtens artikel 505, derde lid, Strafwetboek dient in geval van witwassen van vermogensvoordelen de verplichte verbeurdverklaring te slaan op de witgewassen vermogensvoordelen als dusdanig en niet op een gelijkwaardig bedrag. Wanneer de witgewassen vermogensvoordelen geldsommen zijn en hiermee overeenstemmende bedragen in het patrimonium van de dader van de witwasoperatie worden aangetroffen, kan de rechter oordelen dat die bedragen de witgewassen geldsommen zijn die zich nog steeds in het patrimonium van de dader bevinden en aldus het voorwerp van het misdrijf uitmaken" (Cass. 6 juni 2006, AR P.06.0274.N, AC 2006, nr. 311; Zie D. VANDERMEERSCH, "Controverse à propos de la confiscation de l'objet du blanchiment", noot onder Cass. 14 januari 2004, JT 2004, 502). Met andere woorden, "la confiscation par équivalent est soumise au principe de subsidiarité: elle ne peut être prononcée que lorsque l'objet du blanchiment ne se trouve plus dans le patrimoine du condamné ou a disparu" (M.-L. CESONI en VANDERMEERSCH, "Le recel et le blanchiment", in Les infractions - Vol. 1: les infractions contre les biens, 2de uitg., Larcier, 2016, 595; Zie R. VERSTRAETEN en D. DEWANDELEER, "Repressieve en preventieve witwaswetgeving na de wetten van 27 april 2007 en 10 mei 2007", NC 2008, § 51 i.f., 24). Bovendien heeft het Hof dit middel ambtshalve opgeworpen inzake de derde eiser, bij wie de appelrechters, eveneens bij equivalent, het saldo van 30% van het bedrag van 99.100 euro dat tijdens een huiszoeking bij hem is teruggevonden en op de rekening van het C.O.I.V. is gestort, hadden verbeurdverklaard.

Il n'y a pas lieu de procéder à la confiscation par équivalent de l'objet du blanchiment lorsque sa confiscation directe est possible (1). (1) « La confiscation spéciale en matière de blanchiment est, en règle, prononcée en nature pourvu que les avantages patrimoniaux qui font l'objet d'une opération de blanchiment, les biens et valeurs qui leur ont été substitués et les revenus de ces avantages investis se trouvent encore dans le patrimoine du condamné au moment de la condamnation » (A. DE NAUW, et F. KUTY, o.c., n° 1312; voir D. VANDERMEERSCH et F. LUGENTZ, « Saisie et confiscation en matière pénale », R.P.D.B., Bruylant, 2015, n° 69). « En vertu de l'article 505, alinéa 3, du Code pénal, en cas de blanchiment d'avantages patrimoniaux, la confiscation obligatoire doit porter sur les avantages patrimoniaux blanchis comme tels et non pas sur un montant équivalent. Lorsque les avantages patrimoniaux blanchis sont des sommes d'argent et que des montants y correspondant se retrouvent dans le patrimoine de l'auteur de l'opération de blanchiment, le juge peut considérer que ces montants sont les sommes d'argent blanchies qui se trouvent toujours dans le patrimoine de l'auteur et constituent donc l'objet de l'infraction » (Cass. 6 juin 2006, RG P.06.0274.N, Pas. 2006, n° 311; voir D. VANDERMEERSCH, « Controverse à propos de la confiscation de l'objet du blanchiment », note sous Cass. 14 janvier 2004, J.T., 2004, p. 502). En d'autres termes, la confiscation par équivalent est soumise au principe de subsidiarité: elle ne peut être prononcée que lorsque l'objet du blanchiment ne se trouve plus dans le patrimoine du condamné ou a disparu (M.-L. CESONI et VANDERMEERSCH, « Le recel et le blanchiment », in Les infractions - Vol. 1 : les infractions contre les biens, 2ème éd., Larcier, 2016, p. 595 ; v. R. VERSTRAETEN et D. DEWANDELEER, « Repressive en preventieve witwaswetgeving na de wetten van 27 april 2007 en 10 mei 2007 », N.C., 2008, § 51 i.f., p. 24). La Cour a en outre pris d'office ce moyen en cause du troisième demandeur, dans le chef duquel les juges d'appel avaient confisqué, également par équivalent, le solde de 30% des 99.100 euros trouvés en perquisition chez lui et versés sur le compte de l'O.C.S.C.

HELING - Witwassen van vermogensvoordelen - Voorwerp - Verbeurdverklaring bij equivalent

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek
- Art. 505, eerste, vijfde en zesde lid Strafwetboek

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Witwassen van vermogensvoordelen - Voorwerp - Verbeurdverklaring bij equivalent

- Art. 42, 1° Strafwetboek
- Art. 43bis Strafwetboek
- Art. 505, eerste, vijfde en zesde lid Strafwetboek

RECEL - Blanchiment d'avantages patrimoniaux - Objet - Confiscation par équivalent

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal
- Art. 505, al. 1er, 5 et 6 Code pénal

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Blanchiment d'avantages patrimoniaux - Objet - Confiscation par équivalent

- Art. 42, 1° Code pénal
- Art. 43bis Code pénal
- Art. 505, al. 1er, 5 et 6 Code pénal

Wanneer noch uit de appelconclusies van de beklaagde noch uit enig stuk waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat het aan de beklaagde ten laste gelegde basismisdrijf van de telastlegging van witwas betrekking heeft op feiten die zijn gepleegd in het kader van een gewone fiscale fraude, is de rechter die de illegale herkomst vaststelt van de geldsommen bedoeld in de tegen hem op grond van artikel 505, eerste lid, 4°, Strafwetboek, als witwas gekwalificeerde telastlegging, niet gehouden te verduidelijken dat deze niet uit dergelijke feiten afkomstig zijn (1). (1) Het Hof oordeelt dat "il n'est pas nécessaire que le juge identifie l'infraction à l'aide de laquelle [les] avantages patrimoniaux [blanchis] ont été obtenus pourvu que, sur la base des éléments de la cause, il puisse exclure toute provenance ou origine légale" (A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, nr. 1290, en verwijzingen en noten 6090 en 6091).

HELING - Witwassen van vermogensvoordelen - Illegale herkomst - Uitsluiting van de gewone fiscale fraude - Motivering - Verplichting

- Art. 505, derde lid Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Witwassen van vermogensvoordelen - Illegale herkomst - Uitsluiting van de gewone fiscale fraude - Motivering - Verplichting

- Art. 505, derde lid Strafwetboek

Lorsqu'il ne ressort ni des conclusions d'appel du prévenu, ni d'aucune pièce à laquelle la Cour peut avoir égard, que l'infraction primaire de la prévention de blanchiment imputée au prévenu aurait eu trait à des faits commis dans le cadre d'une fraude fiscale simple, le juge qui constate l'origine illégale des fonds visés à la prévention de blanchiment qualifiée sur pied de l'article 505, alinéa 1er, 4°, du Code pénal, mise à sa charge, n'est pas tenu de préciser que ceux-ci ne proviennent pas de tels faits (1). (1) La Cour considère qu'« il n'est pas nécessaire que le juge identifie l'infraction à l'aide de laquelle [les] avantages patrimoniaux [blanchis] ont été obtenus pourvu que, sur la base des éléments de la cause, il puisse exclure toute provenance ou origine légale » (A. DE NAUW, et F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer, 2018, n° 1290, et réf. en notes 6090 et 6091).

RECEL - Blanchiment d'avantages patrimoniaux - Origine illicite - Exclusion de la fraude fiscale simple - Motivation - Obligation

- Art. 505, al. 3 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Blanchiment d'avantages patrimoniaux - Origine illicite - Exclusion de la fraude fiscale simple - Motivation - Obligation

- Art. 505, al. 3 Code pénal

Krachtens artikel 66 Strafwetboek is deelneming aan een misdaad of een wanbedrijf onder meer strafbaar wanneer de beklaagde de misdaad of het wanbedrijf heeft uitgevoerd, rechtstreeks aan de uitvoering heeft meegewerkt of door enige daad tot de uitvoering zodanige hulp heeft verleend dat de misdaad of het wanbedrijf zonder zijn bijstand niet had kunnen worden gepleegd; in de regel kan enkel een positieve daad die aan de uitvoering van het misdrijf voorafgaat of hiermee samengaat, deelneming aan een aldus bepaalde misdaad of wanbedrijf opleveren (1). (1) Cass. 17 december 2008, AR P.08.1233.F, AC 2008, nr. 737, met concl. OM op datum in Pas.

MISDRIJF - Deelneming - Strafbare deelneming - Voorwaarden - Positieve daad die aan de uitvoering van het misdrijf voorafgaat of hiermee samengaat

- Art. 66 Strafwetboek

En vertu de l'article 66 du Code pénal, la participation à un crime ou à un délit est punissable, notamment, lorsque le prévenu l'a exécuté, a coopéré directement à son exécution ou, par un fait quelconque, a prêté pour son exécution une aide telle que, sans son assistance, le crime ou le délit n'eût pu être commis; en règle, seul un acte positif, préalable à l'exécution de l'infraction ou concomitant, peut constituer la participation à un crime ou à un délit ainsi prévue (1). (1) Cass. 17 décembre 2008, RG P.08.1233.F, Pas. 2008, n° 737, avec concl. MP.

INFRACTION - Participation - Participation punissable - Conditions - Acte positif préalable ou concomitant à l'exécution de l'infraction

- Art. 66 Code pénal

P.21.0306.N

30 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210330.2N.12](#)

AC nr. ...

Het beginsel van de wederzijdse erkenning van vonnissen en probatiebeslissingen met het oog op toezicht op de probatievoorwaarden en de alternatieve straffen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie, zoals dit is uitgewerkt door het Kaderbesluit Wederzijdse Erkenning Proeftijdbeslissingen en de wet van 21 mei 2013 inzake de toepassing van het beginsel van de wederzijdse erkenning op vonnissen en probatiebeslissingen met het oog op het toezicht op probatievoorwaarden en de alternatieve straffen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie, belet de strafuitvoeringsrechtbank die bij toepassing van artikel 47, § 1, Wet Strafwetgeving moet oordelen over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling waarbij de veroordeelde zich in Nederland zou vestigen, niet dit verzoek af te wijzen omdat er onduidelijkheid is over de werkelijke woon- of verblijfplaats van de veroordeelde en er twijfels bestaan over de haal- en controleerbaarheid van het voorgestelde reclasseringsplan onder meer op het vlak van werk en psychosociale begeleiding.

Le principe de la reconnaissance mutuelle des jugements et des décisions de probation aux fins de la surveillance des mesures de probation et des peines de substitution prononcées dans un État membre de l'Union européenne, tel que détaillé par la décision-cadre 2008/947/JAI du Conseil du 27 novembre 2008 et par la loi du 21 mai 2013 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux jugements et décisions de probation aux fins de la surveillance des mesures de probation et des peines de substitution prononcées dans un État membre de l'Union européenne, n'empêche pas le tribunal de l'application des peines appelé à statuer, en application de l'article 47, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, sur une demande de mise en liberté provisoire en conséquence de laquelle la personne condamnée irait s'établir aux Pays-Bas, de rejeter cette demande en raison de l'incertitude quant au domicile ou au lieu de résidence effectif de la personne condamnée et de doutes quant au caractère réalisable et contrôlable du plan de réinsertion proposé, notamment en ce qui concerne le travail ainsi que l'accompagnement psychosocial.

*EUROPESE UNIE - Algemeen - Kaderbesluit Wederzijdse
Erkenning Proeftijdbeslissingen - Beginsel van de wederzijdse
erkenning van vonnissen en probatiebeslissingen - Toezicht op
proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen -
Strafuitvoeringsrechtbank - Verzoek tot voorlopige
invrijheidstelling - Afwijzing*

STRAFUITVOERING - Strafwitvoeringsrechtbank - Strafwitvoeringsmodaliteiten - Kaderbesluit Wederzijdse Erkenning Proeftijdbeslissingen - Beginsel van de wederzijdse erkenning van vonnissen en probatiebeslissingen - Toezicht op proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Afwijzing

*UNION EUROPEENNE - Généralités - Décision-cadre 2008/947/JAI
du Conseil du 27 novembre 2008 - Principe de la reconnaissance
mutuelle des jugements et des décisions de probation - Surveillance
des mesures de probation et des peines de substitution - Tribunal de
l'application des peines - Demande de mise en liberté provisoire -
Rejet*

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Décision-cadre 2008/947/JAI du Conseil du 27 novembre 2008 - Principe de la reconnaissance mutuelle des jugements et des décisions de probation - Surveillance des mesures de probation et des peines de substitution - Demande de mise en liberté provisoire - Rejet

Uit het beginsel van de wederzijdse erkenning van vonnissen en probatiebeslissingen met het oog op toezicht op de probatievoorwaarden en de alternatieve straffen uitgesproken in een lidstaat van de Europese Unie, volgt geenszins dat de strafuitvoeringsrechtbank de door de veroordeelde voorgestelde voorwaarden om tegemoet te komen aan de in artikel 47, § 1, Wet Strafwetboek bedoelde tegenaanwijzingen zonder meer zou moeten aannemen en die niet zou mogen toetsen op hun haal- en controleerbaarheid.

EUROPESE UNIE - Algemeen - Kaderbesluit Wederzijdse Erkenning Proeftijdbeslissingen - Beginsel van de wederzijdse erkenning van vonnissen en probatiebeslissingen - Toezicht op proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen - Strafwetboek - Voorwaarden om tegemoet te komen aan tegenaanwijzingen - Beoordeling

STRAFWETBOEK - Strafwetboek - Kaderbesluit Wederzijdse Erkenning Proeftijdbeslissingen - Beginsel van de wederzijdse erkenning van vonnissen en probatiebeslissingen - Toezicht op proeftijdvoorwaarden en alternatieve straffen - Voorwaarden om tegemoet te komen aan tegenaanwijzingen - Beoordeling

Il ne résulte aucunement du principe de reconnaissance mutuelle des jugements et des décisions de probation aux fins de la surveillance des mesures de probation et des peines de substitution prononcées dans un État membre de l'Union européenne que le tribunal de l'application des peines doive se borner à accepter les conditions proposées par le condamné pour répondre aux contre-indications au sens de l'article 47, § 1er, de la loi du 17 mai 2006, sans qu'il puisse vérifier si ces conditions sont réalisables et contrôlables.

UNION EUROPEENNE - Généralités - Décision-cadre 2008/947/JAI du Conseil du 27 novembre 2008 - Principe de la reconnaissance mutuelle des jugements et des décisions de probation - Surveillance des mesures de probation et des peines de substitution - Tribunal de l'application des peines - Conditions permettant de répondre aux contre-indications - Appréciation

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalités d'exécution de la peine - Décision-cadre 2008/947/JAI du Conseil du 27 novembre 2008 - Principe de la reconnaissance mutuelle des jugements et des décisions de probation - Surveillance des mesures de probation et des peines de substitution - Conditions permettant de répondre aux contre-indications - Appréciation

P.21.0311.N

8 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.5](#)

AC nr. ...

Indien de rechter bij toepassing van artikel 65, eerste lid, Strafwetboek voor de bewezen verklaarde feiten slechts één straf oplegt, dient hij wat betreft de uitgesproken straf enkel de wetsbepalingen te vermelden betreffende die ene straf; de wetsbepalingen betreffende de straffen die de rechter niet toepast, hoeft hij niet te vermelden (1). (1) Zie Cass. 5 juni 2018, AR P.18.0144.N, AC 2018, nr. 354, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180605.3; Cass. 5 januari 2016, AR P.15.0297N, arrest niet gepubliceerd; F. VAN VOLSEM, "De verplichting om in politie- en correctionele zaken de toegepaste wetsbepalingen te vermelden" (noot onder Cass. 24 april 2019, AR P.19.0166.F, AC 2019, nr. 241), NC 2020, 279-284.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Strafwetboek - Eendaadse samenloop - Eén straf - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen betreffende die ene straf

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

3/11/2025

Lorsque le juge, en application de l'article 65, alinéa 1er par respect du Code pénal, n'inflige qu'une seule peine du chef des faits déclarés établis, il est uniquement tenu de mentionner les dispositions légales qui prévoient cette peine; il n'est pas tenu de faire mention des dispositions légales relatives aux peines qu'il n'applique pas (1). (1) Voir Cass. 5 juin 2018, RG P.18.0144.N, Pas. 2018, n° 354, ECLI:BE:CASS:2018:ARR.20180605.3; Cass. 5 janvier 2016, RG P.15.0297.N, inédit ; F. VAN VOLSEM, « De verplichting om in politie- en correctionele zaken de toegepaste wetsbepalingen te vermelden » (note sous Cass. 24 avril 2019, RG P.19.0166.F, Pas. 2019, nr. 241), N.C. 2020, 279-284.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière répressive - Concours idéal - Peine unique - Mention des dispositions légales dont il est fait application

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

P. 621/1035

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Strafzaken - Eendaadse samenloop - Eén straf - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen betreffende die ene straf

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Eendaadse samenloop - Eén straf - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen betreffende die ene straf

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Eendaadse samenloop - Eén straf - Vermelding van de toegepaste wetsbepalingen betreffende die ene straf

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Matière répressive - Concours idéal - Peine unique - Mention des dispositions légales dont il est fait application

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Concours idéal - Peine unique - Mention des dispositions légales dont il est fait application

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Concours idéal - Peine unique - Mention des dispositions légales dont il est fait application

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

- Art. 211 Code d'Instruction criminelle

P.21.0312.N

8 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 779 Gerechtelijk Wetboek volgt niet dat wanneer de rechtsmacht van de rechter over een geschilpunt is uitgeput, en over dat geschilpunt dan ook een eindbeslissing is gewezen, de behandeling van de andere geschilpunten enkel door dezelfde rechters kan geschieden als die welke over het eerste geschilpunt uitspraak hebben gedaan (1). (1) Cass. 8 januari 2002, AR P.99.1529.N, AC 2002, nr. 13.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Eindbeslissing over een geschilpunt - Behandeling andere geschilpunten - Samenstelling van de zetel

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling van de zetel - Eindbeslissing over een geschilpunt - Behandeling andere geschilpunten

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Samenstelling van de zetel - Eindbeslissing over een geschilpunt - Behandeling andere geschilpunten

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 779 Gerechtelijk Wetboek

Il ne résulte pas de l'article 779 du Code judiciaire que, lorsque le juge a épuisé sa juridiction sur un point du litige et qu'une décision définitive a donc été rendue sur ce point, seuls les mêmes juges que ceux ayant statué sur le premier point du litige peuvent examiner les autres points de ce même litige (1). (1) Cass. 8 janvier 2002, RG P.99.1529.N, Pas. 2002, n° 13.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Décision définitive sur un point du litige - Examen des autres points du litige - Composition du siège

- Art. 779 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition du siège - Décision définitive sur un point du litige - Examen des autres points du litige

- Art. 779 Code judiciaire

- Art. 779 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Composition du siège - Décision définitive sur un point du litige - Examen des autres points du litige

- Art. 779 Code judiciaire

- Art. 779 Code judiciaire

Wanneer de appelrechters in een tussenarrest het hoger beroep van een beklaagde en dat van het openbaar ministerie ontvankelijk verklaren, alvorens over de grond van de zaak recht te doen een verzoek tot het horen van getuigen afwijzen en verder conclusietermijnen en een rechtsdag vastleggen en de beslissing over alle overige aanhangige geschilpunten aanhouden, hebben zij hun rechtsmacht over het geschilpunt dat betrekking heeft op het verhoor van getuigen uitgeput; het moeten dan ook niet noodzakelijk dezelfde rechters te zijn die daarna in een eindarrest over de schuld van de beklaagde oordelen en uitspraak doen en de omstandigheid dat het eindarrest verwijst naar het tussenarrest doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Cass. 8 januari 2002, AR P.99.1529.N, AC 2002, nr. 13.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Rechtspleging in hoger beroep - Beslissing over de ontvankelijkheid van het hoger beroep - Beslissing over het verzoek tot het horen van getuigen - Behandeling andere geschilpunten - Uitspraak over de gegrondheid - Samenstelling van de zetel - Verwijzing naar het tussenarrest

Lorsque, dans un arrêt interlocutoire, les juges d'appel ont déclaré l'appel d'un prévenu et celui du ministère public recevables, ont rejeté une demande d'audition de témoins avant de statuer sur le fond de la cause et ont fixé une date d'audience ainsi que des délais pour conclure tout en réservant leur décision sur l'ensemble des autres points du litige, ils ont épuisé leur juridiction sur le point du litige relatif à l'audition de témoins; dès lors, les juges qui, par la suite, ont statué et se sont prononcé par voie d'arrêt définitif sur la culpabilité du prévenu ne devaient pas nécessairement être les mêmes que ceux-ci et la référence à l'arrêt interlocutoire contenue dans l'arrêt définitif est sans incidence à cet égard (1). (1) Cass. 8 janvier 2002, RG P.99.1529.N, Pas. 2002, n° 13.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Procédure en degré d'appel - Décision sur la recevabilité de l'appel - Décision sur la demande d'audition de témoins - Examen des autres points du litige - Décision sur le fond - Composition du siège - Référence à l'arrêt interlocutoire

P.21.0318.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.21](#)

AC nr. ...

Noch de bepalingen van de artikelen 5.1.c, 5.1.e en 5.3 EVRM noch andere bepalingen of algemene rechtsbeginselen verzetten zich ertegen dat een vrijheidsberoving gesteund op artikel 5.1.e EVRM samen bestaat met een vrijheidsberoving op basis van artikel 5.1.c EVRM; het staat aan de rechter die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis te oordelen of in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak en rekening houdend met de concrete interneringstoestand van de aangehoudene, die handhaving noodzakelijk is en bij die beoordeling kan hij de aanwezigheid van mogelijk recidive- of vluchtgevaar in het licht van de concrete opsluitingsomstandigheden van de geïnterneerde betrekken.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.3 - Vrijheidsberoving - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Bevel tot aanhouding lastens een

Ni les articles 5, § 1er, c, 5, § 1er, d et 5, § 3 ni d'autres dispositions ou principes généraux du droit ne s'opposent à la coexistence de privations de liberté, l'une fondée sur l'article 5, § 1er, e, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentale et l'autre, sur l'article 5, § 1er, c, de la même convention ; il appartient au juge qui statue sur le maintien de la détention préventive d'apprécier si, à la lumière des circonstances de fait de la cause et compte tenu du statut de l'internement du détenu, ce maintien est nécessaire ; dans le cadre de cette appréciation, il peut tenir compte de la présence d'un risque de récidive ou de fuite à la lumière des conditions concrètes de détention de la personne internée.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Article 5, § 3 - Privation de liberté - Détention préventive - Maintien - Mandat d'arrêt à charge d'une personne internée -

persoon die geïnterneerd is - Beoordeling - Criteria - Draagwijdte

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Vrijheidsberoving - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Bevel tot aanhouding lastens een persoon die geïnterneerd is - Beoordeling - Criteria - Draagwijdte - Artikel 5.1.e

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Artikel 5.1.c, EVRM - Vrijheidsberoving - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Bevel tot aanhouding lastens een persoon die geïnterneerd is - Beoordeling - Criteria - Draagwijdte

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Bevel tot aanhouding lastens een persoon die geïnterneerd is - Artikelen 5.1.c, 5.1.e en 5.3 EVRM - Beoordeling - Criteria - Draagwijdte

- Art. 5.1.c Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Appréciation - Critères - Portée

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Privation de liberté - Détention préventive - Maintien - Mandat d'arrêt à charge d'une personne internée - Appréciation - Critères - Portée - Article 5, § 1er, e

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Conv. D.H., article 5, § 1er, c - Privation de liberté - Détention préventive - Maintien - Mandat d'arrêt à charge d'une personne internée - Appréciation - Critères - Portée

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Mandat d'arrêt à charge d'une personne internée - Conv. D.H., articles 5, § 1, c, 5, § 1, e, et 5, § 3 - Appréciation - Critères - Portée

- Art. 5, § 1er, c Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het in het artikel 14.1 Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957 (1) bepaalde specialiteitsbeginsel kan niet zijn aangetast wanneer de feiten waarvoor de uitlevering door de verzoekende Staat werd gevraagd, anders worden gekwalificeerd in de Staat die deze uitlevering heeft toegestaan (2). (1) Wet van 22 april 1997 houdende instemming met: a) Europees Verdrag betreffende de uitlevering, opgemaakt te Parijs op 13 december 1957 (...), BS 22 november 1997. (2) Zie, in het licht van artikel 6 Uitleveringswet 1833, artikel 1 Uitleveringswet 1874, en de artikelen 2.1 en 10.2.c van de Overeenkomst van 27 februari 1959 betreffende uitlevering tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk Marokko, Cass. 15 februari 2006, AR P.05.1594.F, AC 2006, nr. 96 met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH, op datum in Pas. ("pour satisfaire à la condition de double incrimination, il n'est pas exigé que la qualification des faits soit identique dans les deux pays: il suffit que les faits tombent sous le coup de la loi pénale aux termes des deux législations, peu importe leur qualification"); concl. van toenmalig advocaat-generaal DUINSLAEGER, vóór Cass. 18 mei 2010, AR P.10.0468.N, AC 2010, nr. 344; Cass. 8 mei 2001, AR P.01.0392.N, AC 2001, nr. 262; Cass. 22 juni 1994, AR P.94.0719.F, AC 1994, nr. 327. Het OM heeft erop gewezen dat het eerste middel het feit en de kwalificatie ervan door elkaar haalt (zie Cass. 15 februari 2006, voormeld). Wat betreft de begrippen passieve en actieve uitlevering, zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, p. 2043 en p. 2137.

UITLEVERING - Europees uitleveringsverdrag van 13 december 1957 - Actieve uitlevering - Uitvoerbaarverklaring - Specialiteitsbeginsel - Omschrijving van de feiten in de aangezochte Staat die de uitlevering heeft toegestaan - Invloed

- Art. 14.1 Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957

ONDERZOEKSGERECHTEN - Europees uitleveringsverdrag van 13 december 1957 - Actieve uitlevering - Uitvoerbaarverklaring - Specialiteitsbeginsel - Omschrijving van de feiten in de aangezochte Staat die de uitlevering heeft toegestaan - Invloed

Il ne saurait être porté atteinte au principe de spécialité prévu à l'article 14.1 de la Convention d'extradition du 13 décembre 1957 (1) lorsque les faits pour lesquels l'extradition a été demandée par l'État requérant sont qualifiés autrement dans l'État qui a accordé cette extradition (2). (1) Loi du 22 avril 1997 portant assentiment à : a) Convention européenne d'extradition, faite à Paris le 13 décembre 1957 (...), MB, 22 novembre. (2) Voir, au regard des art. 6 de la loi du 1er octobre 1833 sur les extraditions, 1er de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions et 2.1 et 10.2.c de la Convention d'extradition entre les Royaumes de Belgique et du Maroc du 27 février 1959, Cass. 15 février 2006, RG P.05.1594.F, Pas. 2006, n° 96 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, (« pour satisfaire à la condition de double incrimination, il n'est pas exigé que la qualification des faits soit identique dans les deux pays: il suffit que les faits tombent sous le coup de la loi pénale aux termes des deux législations, peu importe leur qualification »); concl. de M. DUINSLAEGER, alors avocat général, précédant Cass. 18 mai 2010, RG P.10.0468.N, AC 2010, n° 344; Cass. 8 mai 2001, RG P.01.0392.N, Pas. 2001, n° 262; Cass. 22 juin 1994, RG P.94.0719.F, Pas. 1994, n° 327. Le M.P. a relevé que le premier moyen confondait le fait et sa qualification (voir Cass. 15 février 2006, précité). Quant aux notions d'extradition passive ou active, voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, pp. 2043 et 2137. (M.N.B.)

EXTRADITION - Convention européenne d'extradition du 13 décembre 1957 - Extradition active - Exequatur - Principe de spécialité - Qualification des faits dans l'Etat requis qui a accordé l'extradition - Incidence

- Art. 14.1 Convention européenne d'extradition du 13 décembre 1957

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Convention européenne d'extradition du 13 décembre 1957 - Extradition active - Exequatur - Principe de spécialité - Qualification des faits dans l'Etat requis qui a accordé l'extradition - Incidence

- Art. 14.1 Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957

UITVOERBAARVERKLARING - Europees uitleveringsverdrag van 13 december 1957 - Actieve uitlevering -

Uitvoerbaarverklaring - Specialiteitsbeginsel - Omschrijving van de feiten in de aangezochte Staat die de uitlevering heeft toegestaan - Invloed

- Art. 14.1 Europees Verdrag betreffende uitlevering van 13 december 1957

- Art. 14.1 Convention européenne d'extradition du 13 décembre 1957

EXEQUATUR - Convention européenne d'extradition du 13 décembre 1957 - Extradition active - Exequatur - Principe de spécialité -

Qualification des faits dans l'Etat requis qui a accordé l'extradition - Incidence

- Art. 14.1 Convention européenne d'extradition du 13 décembre 1957

P.21.0321.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.22](#)

AC nr. ...

Uit de bepalingen van artikel 30, § 2, eerste en tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, volgt niet dat de akte van betekening van de beschikking van de raadkamer, indien toepasselijk, ook melding moet maken van een verlenging van de beroepstermijn overeenkomstig artikel 644 Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie over de toepassing van artikel 644 Gerechtelijk Wetboek op de verlenging van de beroepstermijn inzake voorlopige hechtenis Cass. 10 mei 1977, AC 1977, p. 926.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Termijn - Verlenging van de termijn - Artikel 644 Wetboek van Strafvordering - Vermelding - Draagwijdte

- Art. 30, § 2, eerste en tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 644 Wetboek van Strafvordering

Il ne résulte pas des dispositions de l'article 30, § 2, alinéas 1er et 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive que l'acte de signification de l'ordonnance de la chambre du conseil doive également, s'il échet, faire mention d'une prorogation du délai d'appel, conformément à l'article 644 du Code d'instruction criminelle (1). (1) Concernant l'application de l'article 644 du Code judiciaire relatif à l'allongement du délai d'appel en cas de détention préventive, voir Cass. 10 mai 1977, Pas. 1977, p. 926.

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Délai - Allongement du délai - Code d'instruction criminelle, article 644 - Mention - Portée

- Art. 30, § 2, al. 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 644 Code d'Instruction criminelle

P.21.0322.F

16 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210616.2F.3](#)

AC nr. ...

Artikel D.157, § 1, Waals Milieuwetboek voert een afwijking in op de in artikel 44 Strafwetboek vervatte regel van de ambtshalve teruggave; de rechter kan dus niet ambtshalve een van de in het voormelde artikel D.157, § 1, bedoelde maatregelen bevelen (1). (1) En dit ondanks het verband tussen die maatregelen en de strafvordering (zie Parl.St., Waals Parlement, 771 (2007-2008), nr. 1bis, p. 9 (memorie van toelichting, art. D.58 in voorontwerp). Het voormelde artikel D.157, § 1 stelt immers de rechtsmacht van de rechter om de daarin bedoelde "herstelmaatregelen" (overeenkomstig de bewoordingen van het hoofdstuk waarin dat artikel is opgenomen) te bevelen – namelijk inrichtingswerken of maatregelen tot herstel van de plaats in de vorige staat – uitdrukkelijk afhankelijk van het verzoek van de Waalse regering of van de directeur-generaal van de gewestelijke milieuadministratie of van het gemeentecollege van de gemeente op het grondgebied waarvan de overtreding werd begaan. Zie, wat betreft art. 155 WWROSP, Arbitragehof 19 januari 2005, nr. 10/2005.

MILIEURECHT - Artikel D.157 Waals Milieuwetboek - Teruggavemaatregelen - Geen verzoek - Onbevoegdheid van de rechter om dergelijke maatregelen ambtshalve te bevelen

- Art. D157 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)
- Art. 44 Strafwetboek

L'article D.157, § 1er, du Code wallon de l'environnement instaure une dérogation à la règle de la restitution d'office énoncée par l'article 44 du Code pénal; partant, le juge ne peut ordonner d'office l'une des mesures visées audit article D.157, § 1er (1). (1) Et ce, nonobstant le lien de ces mesures avec l'action publique (voir Doc. parl., Parl. wallon, 771 (2007-2008), n° 1bis, p. 9 (exposé des motifs, art. D.58 en avant-projet). Ledit art. D.157, § 1er, subordonne en effet explicitement le pouvoir du juge d'ordonner les « mesures de réparation » (aux termes du chapitre qui le contient) qu'il vise - soit des travaux d'aménagement ou des mesures de remise en état - à la demande du gouvernement wallon, du directeur général de l'administration régionale de l'environnement ou du collège communal de la commune sur le territoire de laquelle l'infraction a été commise. Voir, quant à l'art. 155 CWATUP(E), C.A. 19 janvier 2005, n° 10/2005.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'environnement, article D.157 - Mesures de restitution - Absence de demande - Incompétence du juge pour ordonner d'office de telles mesures

- Art. D157 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.
- Art. 44 Code pénal

Wanneer het arrest, om de daarin vermelde redenen, het aan een beklaagde ten laste gelegd misdrijf bewezen verklaart, om vervolgens, in het dictum, het beroepen vonnis te bevestigen, onder voorbehoud van verschillende wijzigingen, waarvan geen enkele verband houdt met dat feit waarvan de eerste rechter de beklaagde had vrijgesproken, kan de grief die de tegenstrijdigheid aanvoert tussen voormelde redenen en het dictum geen aanleiding geven tot cassatie aangezien de enige maatregel van de opschorting van de uitspraak van de veroordeling naar recht verantwoord blijft door de overige bewezen verklaarde misdrijven (1). (1) Zie de op dit punt andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM, in het bijzonder punt 3, op datum in Pas.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Strafvordering - Hoger beroep - Reden die een telastlegging bewezen verklaart waarvan de beklaagde door het beroepen vonnis is vrijgesproken - Dictum dat die veroordeling niet vermeldt bij de wijzigingen aan het beroepen vonnis dat voor het overige wordt bevestigd - Opschorting van de veroordeling - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Middel dat tegenstrijdigheid aanvoert tussen de redenen en het dictum - Wettelijk verantwoorde maatregel - Niet-ontvankelijkheid van het middel bij gebrek aan belang

Lorsque, pour les motifs qu'il énonce, l'arrêt déclare établi un délit mis à charge du prévenu, avant, au dispositif, de confirmer le jugement entrepris, sous réserve de plusieurs émendations, toutes étrangères à ce fait dont le premier juge avait acquitté le prévenu, le grief de contradiction entre lesdits motifs et le dispositif ne saurait donner ouverture à cassation dès lors que la mesure unique de la suspension du prononcé de la condamnation est légalement justifiée par les autres infractions déclarées établies (1). (1) Voir les concl. « dit en substance », contraires à cet égard, du MP, spéc. point 3.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Action publique - Appel - Motifs déclarant établie une prévention dont le prévenu a été acquitté par le jugement entrepris - Dispositif omettant cette condamnation parmi les émendations au jugement entrepris confirmé pour le surplus - Suspension du prononcé - Pourvoi du ministère public - Moyen pris de la contradiction entre motifs et dispositif - Mesure légalement justifiée - Irrecevabilité du moyen à défaut d'intérêt

Aannemen, op basis van een letterlijke lezing van artikel 65/1, §2, zesde en zevende lid, Wegverkeerswet, dat de rechter zijn onderzoek van het door artikel 65/1, §2, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde beroep moet beperken tot een onderzoek naar de ontvankelijkheid van dit beroep en dat elke ontvankelijk verklaring van een dergelijk beroep automatisch tot gevolg heeft dat het bevel tot betalen niet bestaande wordt, is niet alleen strijdig met de wetsgeschiedenis van de regeling, maar zou aan deze regeling elke zin ontnemen aangezien een ontvankelijk beroep dat volgens de wil van de wetgever met redenen omkleed moet zijn, zou volstaan en dit ongeacht op welke gronden het is gesteund, om aan het bevel tot betalen elke uitwerking te ontzeggen hetgeen onmogelijk de bedoeling van de wetgever kan zijn geweest (1). (1) Zie concl. OM.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1, § 2 - Bevel tot betaling - Beroep tegen het bevel tot betaling - Beroep tegen het bevel tot betaling - Bevoegdheid van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank in beroep - Ontvankelijkheid van het beroep - Draagwijdte

Admettre, sur la base d'une lecture littérale de l'article 65/1, § 2, alinéas 6 et 7, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, que le juge est tenu de limiter son examen du recours visé à l'article 65/1 § 2, alinéas 1er et 2, de la même loi à la recevabilité de celui-ci et que toute décision de déclarer un tel recours recevable entraîne automatiquement l'inexistence de l'ordre de paiement, est non seulement contraire aux travaux préparatoires de la réglementation mais priverait celle-ci de toute signification dès lors que l'introduction d'un recours recevable et motivé conformément à la volonté du législateur, quels que soient les motifs sur lesquels il se fonde, suffirait à priver l'ordre de paiement de tout effet et qu'il est impossible que telle ait été l'intention du législateur (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1, § 2 - Ordre de paiement - Recours contre l'ordre de paiement - Recours contre l'ordre de paiement - Compétence du tribunal de police ou du tribunal correctionnel en degré d'appel - Recevabilité du recours - Portée

Hoewel de regeling van het bevel tot betalen beoogt bij te dragen tot de handhaving van de verkeerswetgeving, strekt ze niet tot het opleggen van een straf in de zin van artikel 1 Strafwetboek, maar uitsluitend tot het creëren van een uitvoerbare titel zodat door het uitvaardigen van een bevel tot betalen en de daarop volgende procedure de strafvordering niet in werking wordt gesteld en de in artikel 65/1, §2, Wegverkeerswet uitgewerkte bezwaarprocedure er dan ook niet toe kan leiden dat de politierechtbank of in hoger beroep de correctionele rechtbank kennis neemt van de strafvordering voor de feiten die aanleiding hebben gegeven tot het uitvaardigen van het bevel tot betalen; het gegeven dat een uitvoerbaar bevel tot betalen een straf kan zijn in de zin van artikel 6 EVRM of dat indien de fod Financiën niet binnen de drie jaar tot invorderen van het uitvoerbaar verklaard bevel tot betaling kan overgaan, het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 65/1, § 10, Wegverkeerswet het recht tot sturen van de overtreder kan schorsen, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Zie concl. OM.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1, § 2 - Bevel tot betaling - Beroep tegen het bevel tot betaling - Doelstelling - Inwerkingstelling van de strafvordering - Bevoegdheid van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank in beroep - Draagwijdte - Gevolg

Bien que la réglementation relative à l'ordre de paiement vise à contribuer au respect de la législation en matière de roulage, elle ne tend pas à infliger une peine au sens de l'article 1er du Code pénal mais seulement à créer un titre exécutoire, de sorte que l'action publique n'est pas engagée par l'émission d'un ordre de paiement et la procédure qui s'ensuit et que la procédure de recours prévue à l'article 65/1, § 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ne peut donc conduire à saisir le tribunal de police ou, en appel, le tribunal correctionnel, de l'action publique relative aux faits qui ont donné lieu à l'émission de l'ordre de paiement; est sans incidence à cet égard le fait qu'un ordre de paiement exécutoire puisse constituer une peine au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ou que, lorsque le SPF Finances ne peut procéder à l'exécution de l'ordre de paiement déclaré exécutoire dans un délai de trois ans, le ministère public puisse ordonner la suspension du droit de conduire du contrevenant conformément à l'article 65/1, § 10, de la loi du 16 mars 1968 . 3° Des objectifs de la réglementation introduite (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1, § 2 - Ordre de paiement - Recours contre l'ordre de paiement - Objectif - Mise en mouvement de l'action publique - Compétence du tribunal de police ou du tribunal correctionnel en degré d'appel - Portée - Conséquence

Met artikel 65/1 Wegverkeerswet, zoals vervangen door artikel 45 van de programmawet van 25 december 2016, heeft de wetgever een sui generis-procedure ingevoerd ertoe strekkend om indien een overtreder niet binnen een bepaalde termijn de hem voorgestelde minnelijke schikking heeft betaald, het openbaar ministerie de mogelijkheid te geven een bevel tot betaling uit te vaardigen dat in geval van niet-betaling en de afwezigheid of de verwerping van betwisting moet leiden tot een uitvoerbare titel voor het bedrag van de voorgestelde minnelijke schikking, verhoogd met 35 procent en met desgevallend de bijdrage aan het Bijzonder fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders; met deze procedure beoogt de wetgever dat er niet langer een beroep moet worden gedaan op een strafrechter om een overtreder aan wie een minnelijke schikking is voorgesteld tot betaling te dwingen en wil de wetgever de afhandeling van bepaalde verkeersstrafzaken stroomlijnen door het opleggen van een snelle, zekere en aan de concrete situatie aangepaste sanctie en dit volgens een procedure die aan de betrokkene een voldoende niveau van rechtsbescherming biedt en aldus de werklast van de met vervolging en berechting van verkeersstrafzaken belaste overheden te verminderen, zodat meer tijd vrijkomt voor de behandeling van complexe dossiers (1). (1) Zie concl. OM.

En adoptant l'article 65/1 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, remplacé par l'article 45 de la loi-programme du 25 décembre 2016, le législateur a introduit une procédure sui generis visant à donner au ministère public la possibilité, lorsqu'un contrevenant n'a pas payé la transaction qui lui a été proposée dans le délai fixé, de délivrer un ordre de paiement qui, en cas de non-paiement, d'absence de contestation ou de rejet de celle-ci, doit constituer un titre exécutoire pour le montant de la proposition de règlement amiable, majoré de 35% et, le cas échéant, de la contribution au Fonds spécial d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels; par cette procédure, le législateur vise à supprimer la nécessité de recourir à un juge pénal pour qu'un contrevenant auquel une transaction a été proposée soit contraint au paiement de celle-ci ainsi qu'à rationaliser le traitement de certaines affaires de roulage en infligeant une sanction rapide, certaine et adaptée à la situation concrète et ce, selon une procédure qui offre à la personne concernée un niveau suffisant de protection juridique tout en réduisant la charge de travail des autorités compétentes pour la poursuite et le jugement des infractions routières, leur permettant ainsi de bénéficier de davantage de temps pour traiter les dossiers complexes (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1 - Bevel tot betaling - Aard van de procedure - Doelstelling

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1 - Ordre de paiement - Nature de la procédure - Objectif

Uit de doelstellingen van de door artikel 65/1 Wegverkeerswet uitgewerkte regeling en de wetsgeschiedenis ervan waarin wordt aangegeven dat de politierechtbank het beroep ten gronde behandelt, volgt dat, ongeacht wat in het zesde en zevende lid van artikel 65/1, §2, Wegverkeerswet is geschreven, de politierechtbank en in hoger beroep de correctionele rechtbank ingeval van een door artikel 65, §2, Wegverkeerswet ingesteld beroep moeten onderzoeken of: - het bij verzoekschrift ingesteld beroep voldoet aan de in artikel 65, §1, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bepaalde tijds- en vormvoorwaarden; - de in artikel 65/1, §1, Wegverkeerswet bedoelde voorwaarden voor het uitvaardigen van het bevel tot betalen en de kennisgeving ervan zijn verenigd; - wel vaststaat dat de persoon tegen wie het bevel tot betalen is uitgevaardigd de feiten op grond waarvan dit bevel is uitgevaardigd heeft gepleegd, wat veronderstelt dat wordt nagegaan of de voor de overtreding vereiste bestanddelen zijn verenigd, of die feiten aan de als overtreder aangemerkte persoon kunnen worden toegerekend en of de som waarvoor het openbaar ministerie het bevel tot betalen heeft uitgevaardigd wettig is; het staat aan de rechter om in het licht van dit onderzoek te beslissen of het beroep van de persoon tegen wie het bevel tot betalen is uitgevaardigd: - onontvankelijk is, wat ertoe leidt dat eens de beslissing van de rechter definitief is het bevel tot betalen uitvoerbaar wordt; - ontvankelijk maar ongegrond is, wat er eveneens toe leidt dat eens de beslissing van de rechter definitief is het bevel tot betalen uitvoerbaar wordt; - ontvankelijk en gegrond is, wat als gevolg heeft dat het bevel tot betaling als niet bestaande moet worden beschouwd en het openbaar ministerie dient te oordelen of voor de feiten waarvoor het bevel tot betalen werd uitgevaardigd in het licht van de door de rechter gemaakte beoordeling de strafvordering alsnog kan worden ingesteld en vervolgens aan de strafrechter bij wie die strafvordering desgevallend aanhangig wordt gemaakt om daarover te beslissen (1). (1) Zie concl. OM.

Des objectifs de la réglementation introduite par l'article 65/1 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et de ses travaux préparatoires, qui indiquent que le tribunal de police traite le recours au fond, il résulte que, indépendamment des termes utilisés aux alinéas 6 et 7 de l'article 65/1, § 2, de cette loi, lorsqu'un recours est introduit en application dudit article 65/1, § 2, le tribunal de police et, en appel, le tribunal correctionnel, doivent examiner: - si le recours introduit par requête respecte les conditions de délai et de forme prévues à l'article 65, § 1er, alinéas 1 et 2, de la loi du 16 mars 1968; - si les conditions auxquelles l'article 65/1, § 1er, de la loi du 16 mars 1968 subordonne la délivrance de l'ordre de paiement et sa notification sont remplies; - s'il est établi que la personne à charge de laquelle l'ordre de paiement est émis a commis les faits à la base de celui-ci, ce qui suppose de vérifier si les éléments constitutifs de l'infraction sont réunis, si ces faits peuvent être imputés à la personne identifiée comme étant l'auteur de l'infraction et si le montant pour lequel le ministère public a émis l'ordre de paiement est légal; il appartient au juge de décider, à la lumière de cet examen, si le recours de la personne contre laquelle l'ordre de paiement a été émis: - est irrecevable, avec la conséquence que, dès le moment où la décision du juge est devenue définitive, l'ordre de paiement devient exécutoire; - est recevable mais non fondé, ce qui a également pour conséquence que l'ordre de paiement devient exécutoire lorsque la décision du juge est devenue définitive; - est recevable et fondé, ce qui a pour effet que l'ordre de paiement doit être réputé inexistant, qu'il appartient au ministère public de décider si, à l'aune de l'appréciation à laquelle le juge a procédé, l'action publique peut encore être engagée pour les faits pour lesquels l'ordre de paiement a été délivré, et qu'il revient ensuite au juge pénal, saisi le cas échéant de cette action publique, de statuer sur celle-ci. (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

Bevoegdheid van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank in beroep - Behandeling ten gronde - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte - Gevolg

paiement - Recours contre l'ordre de paiement - Compétence du tribunal de police ou du tribunal correctionnel en degré d'appel - Examen au fond - Appréciation par le juge - Portée - Conséquence

P.21.0326.N

25 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210525.2N.7](#)

AC nr. ...

Een misdrijf wordt gepleegd met voorbedachten rade wanneer de dader, in een voldoende stabiele gemoedsgesteltenis en op een overwogen en geplande wijze, besluit tot het plegen van een misdrijf en er een voldoende tijdsverloop is tussen het besluit en de uitvoering ervan opdat de dader op zijn besluit zou kunnen terugkomen (1); de gegevens die aantonen dat de dader op een overwogen en geplande wijze het besluit heeft genomen tot het plegen van het misdrijf, kunnen ook aantonen dat de dader dit besluit in een voldoende stabiele gemoedsgesteltenis heeft genomen. (1) Cass. 10 juni 2009, AR P.09.0425.F, AC 2009, nr. 391, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.. Zie ook A. DE NAUW en F. DERUYCK, "Inleiding tot het bijzonder strafrecht", Die Keure, 2020, 266-267; J. DE HERDT, "Fysiek interpersoonlijk geweld", Intersentia, 2014, 464-465; P. ARNOU, "Voorbedachten rade", Comm. Sr. 1990, 36-43.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Moreel element - Opzet - Poging tot moord - Voorbedachten rade - Voorwaarden

- Artt. 51, 52, 392, 393 en 394 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Poging tot moord - Voorbedachten rade - Voorwaarden

- Artt. 51, 52, 392, 393 en 394 Strafwetboek

Une infraction est commise avec préméditation lorsque l'auteur décide de commettre une infraction dans un état d'esprit suffisamment stable et d'une manière réfléchie et planifiée et qu'un laps de temps suffisant s'est écoulé entre la décision et son exécution, de sorte que l'auteur pouvait revenir sur sa décision (1); les éléments qui démontrent que l'auteur a pris la décision de commettre l'infraction d'une manière réfléchie et planifiée peuvent également démontrer qu'il a pris cette décision dans un état d'esprit suffisamment stable. (1) Cass. 10 juin 2009, RG P.09.0425.F, Pas. 2009, n° 391, avec les concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général. Voir égal. A. DE NAUW et F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, la Charte, 2020, 266-267; J. DE HERDT, « Fysiek interpersoonlijk geweld », Intersentia, 2014, 464-465; P. ARNOU, « Voorbedachten rade », Comm. Straf. 1990, 36-43.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Elément moral - Intention - Tentative de meurtre - Préméditation - Conditions

- Art. 51, 52, 392, 393 et 394 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Tentative de meurtre - Préméditation - Conditions

- Art. 51, 52, 392, 393 et 394 Code pénal

P.21.0328.N

29 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210629.2N.17](#)

AC nr. ...

De wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie heeft het Kaderbesluit 2008/675/JBZ van de Raad van 24 juli 2008 betreffende de wijze waarop bij een nieuwe strafrechtelijke procedure rekening wordt gehouden met veroordelingen in andere lidstaten van de Europese Unie omgezet in het Belgische recht en heeft een artikel 99bis, eerste lid, ingevoerd in het Strafwetboek en met het Kaderbesluit 2009/315/JBZ van 26 februari 2009 van de Raad betreffende de organisatie en de inhoud van uitwisseling van gegevens uit het strafregister tussen de lidstaten en het Kaderbesluit 2009/316/JBZ van 6 april 2009 betreffende de oprichting van het Europees Strafregister Informatiesysteem (ECRIS) werd het Europees Strafregisterinformatiesysteem (Ecris) gecreëerd voor de uitwisseling van gegevens over veroordelingen tussen de lidstaten; uit artikel 99bis, eerste lid, Strafwetboek, samen gelezen met de voormelde Kaderbesluiten, volgt niet dat een Belgische strafrechter die bij de straftoemeting rekening houdt met Nederlandse veroordelingen die blijken uit een Ecris-bevraging, uitdrukkelijk moet vaststellen dat die veroordelingen overeenkomstig het Nederlandse recht in aanmerking mogen worden genomen bij de straftoemeting en hij is daartoe enkel verplicht indien de beklaagde daarover een verweer heeft gevoerd; bij afwezigheid van een dergelijk verweer volgt uit het louter in aanmerking nemen door de Belgische strafrechter van de Nederlandse veroordelingen bij de straftoemeting dat hij van oordeel is dat die veroordelingen ook in Nederland bij de straftoemeting in aanmerking hadden mogen worden genomen (1). (1) Wet van 25 april 2014 houdende diverse bepalingen betreffende Justitie, BS 14 mei 2014, Parl. St. Kamer, 2013-2014, DOC 53 3149/001; zie ook GwH 16 januari 2020, arrest 8/2020, T. Strafr., 2020/6 en noot S. BERNEMAN, "(Totale of gedeeltelijke) opslorping in Europees verband: never ending story van een moeizame Europese integratie"; P. HOET, "Veroordelingen uit een andere EU-lidstaat in Belgische strafrechtelijke procedures"; Het kaderbesluit 200/675/JBZ van de Raad van de Europese Unie van 24 juli 2008, RW 2010-11, afl. 26, 1074-1085.

La loi du 25 avril 2014 portant des dispositions diverses en matière de Justice a transposé dans la législation belge la Décision-Cadre 2008/675/JAI du Conseil du 24 juillet 2008 relative à la prise en compte des décisions de condamnation entre les États-membres de l'Union européenne à l'occasion d'une nouvelle procédure pénale et a inséré un article 99bis, alinéa 1er, dans le Code pénal, et le système européen d'information sur les casiers judiciaires (ECRIS) a été créé ensuite de la Décision-cadre 2009/315/JAI du Conseil du 26 février 2009 concernant l'organisation et le contenu des échanges d'informations extraites du casier judiciaire entre les États-membres et de la Décision du Conseil 2009/316/JAI du 6 avril 2009 relative à la création du système européen d'information sur les casiers judiciaires (ECRIS), en vue des échanges d'informations concernant les condamnations entre les États-membres; il ne résulte pas de l'article 99bis, alinéa 1er, du Code pénal, lu en combinaison avec les Décisions-cadres susmentionnées, qu'un juge pénal belge qui prend en considération pour fixer le taux de la peine des condamnations prononcées aux Pays-Bas telles qu'elles ressortent d'une consultation du système ECRIS, doit expressément constater que ces condamnations peuvent entrer en ligne de compte en vue de la fixation de la peine conformément à la législation néerlandaise et il y est uniquement tenu lorsque le prévenu a développé une défense à cet égard; en l'absence d'une telle défense, il résulte du simple fait qu'un juge pénal belge prenne en considération des condamnations prononcées aux Pays-Bas pour fixer le taux de la peine, qu'il considère qu'il aurait également pu être tenu compte de ces condamnations aux Pays-Bas pour fixer la peine (1). (1) Loi du 25 avril 2014 portant des dispositions diverses en matière de Justice, M.B. 14 mai 2014, Doc. parl., Ch., 2013-2014, DOC 53 3149/001 ; Voir égal. C. const. 16 janvier 2020, arrêt 8/2020, T. Strafr., 2020/6 et la note de S. BERNEMAN, "(Totale of gedeeltelijke) opslorping in Europees verband: never ending story van een moeizame Europese integratie" ; P. HOET, "Veroordelingen uit een andere EU-lidstaat in Belgische strafrechtelijke procedures" ; La Décision-cadre 2008/675/JAI du Conseil de l'Union européenne du 24 juillet 2008, R.W. 2010-11, éd. 26, 1074-1085.

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluit 2008/675/JBZ - Wet 25 april 2014 tot omzetting van het kaderbesluit - Artikel 99bis, eerste lid, Strafwetboek - Wijze waarop rekening wordt gehouden met de in andere staten door strafgerechten uitgesproken veroordelingen - Draagwijdte

- Art. 99bis, eerste lid Strafwetboek

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluiten 2009/315/JBZ en 2009/316/JBZ - Organisatie en inhoud van de uitwisseling van gegevens uit het strafregister tussen lidstaten en oprichting van het Europees Strafregister Informatiesysteem (ECRIS) - Artikel 99bis, eerste lid, Strafwetboek - Wijze waarop rekening wordt gehouden met de in andere staten door strafgerechten uitgesproken veroordelingen - Draagwijdte

- Art. 99bis, eerste lid Strafwetboek

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluiten 2009/315/JBZ en 2009/316/JBZ - Organisatie en inhoud van de uitwisseling van gegevens uit het strafregister tussen lidstaten en oprichting van het Europees Strafregister Informatiesysteem (ECRIS) - Artikel 99bis, eerste lid, Strafwetboek - Wijze waarop rekening wordt gehouden met de in andere staten door strafgerechten uitgesproken veroordelingen - Draagwijdte

- Art. 99bis, eerste lid Strafwetboek

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluit 2008/675/JBZ - Wet 25 april 2014 tot omzetting van het kaderbesluit - Artikel 99bis, eerste lid, Strafwetboek - Wijze waarop rekening wordt gehouden met de in andere staten door strafgerechten uitgesproken veroordelingen - Draagwijdte

- Art. 99bis, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Artikel 99bis, eerste lid, Strafwetboek - Wijze waarop rekening wordt gehouden met de in andere staten door strafgerechten uitgesproken veroordelingen - ECRIS-opvraging - Onderzoek naar de juistheid van de opvraging - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 99bis, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Straftoemeting - Artikel 99bis, eerste lid, Strafwetboek - Wijze waarop rekening wordt gehouden met de in andere staten door strafgerechten uitgesproken veroordelingen - ECRIS-opvraging - Onderzoek naar de juistheid van de opvraging - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 99bis, eerste lid Strafwetboek

UNION EUROPEENNE - Divers - Décision-cadre 2008/675/JAI - Loi du 25 avril 2014 transposant la décision-cadre - Code pénal, article 99bis, alinéa 1er - Mode de prise en compte des condamnations prononcées par des juridictions répressives dans d'autres États - Portée

- Art. 99bis, al. 1er Code pénal

UNION EUROPEENNE - Divers - Décisions-cadres 2009/315/JAI et 2009/316/JAI - Organisation et contenu des échanges d'informations extraites du casier judiciaire entre les États-membres et création du système européen d'information sur les casiers judiciaires (ECRIS) - Code pénal, article 99bis, alinéa 1er - Mode de prise en compte des condamnations prononcées par des juridictions répressives dans d'autres États - Portée

- Art. 99bis, al. 1er Code pénal

UNION EUROPEENNE - Divers - Décisions-cadres 2009/315/JAI et 2009/316/JAI - Organisation et contenu des échanges d'informations extraites du casier judiciaire entre les États-membres et création du système européen d'information sur les casiers judiciaires (ECRIS) - Code pénal, article 99bis, alinéa 1er - Mode de prise en compte des condamnations prononcées par des juridictions répressives dans d'autres États - Portée

- Art. 99bis, al. 1er Code pénal

UNION EUROPEENNE - Divers - Décision-cadre 2008/675/JAI - Loi du 25 avril 2014 transposant la décision-cadre - Code pénal, article 99bis, alinéa 1er - Mode de prise en compte des condamnations prononcées par des juridictions répressives dans d'autres États - Portée

- Art. 99bis, al. 1er Code pénal

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Taux de la peine - Code pénal, article 99bis, alinéa 1er - Mode de prise en compte des condamnations prononcées par des juridictions répressives dans d'autres États - Consultation du système ECRIS - Examen de la pertinence de la consultation - Portée - Conséquence

- Art. 99bis, al. 1er Code pénal

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Taux de la peine - Code pénal, article 99bis, alinéa 1er - Mode de prise en compte des condamnations prononcées par des juridictions répressives dans d'autres États - Consultation du système ECRIS - Examen de la pertinence de la consultation - Portée - Conséquence

- Art. 99bis, al. 1er Code pénal

De misdrijven kunnen worden aangetoond door alle bewijsmiddelen die volgens de rede en de ervaring geschikt zijn om juridische zekerheid te verschaffen; noch artikel 6 EVRM noch enige wettelijke bepaling verbiedt de rechter zijn mening te baseren op een geheel van vermoedens waarvan de kwaliteit en de onderlinge overeenkomst tot gevolg hebben dat de echtheid van een feit niet meer redelijk kan worden betwijfeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 472.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Aantonen van de schuld - Geheel van vermoedens - Toelaatbaarheid

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Aantonen van de schuld - Bewijsmiddel - Geheel van vermoedens - Toelaatbaarheid

Les infractions peuvent être établies par tout mode de preuve reconnu par la raison et l'expérience comme apte à produire la certitude judiciaire; ni l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni aucune disposition légale n'interdisent au juge de puiser son opinion dans un faisceau de présomptions dont la qualité et la convergence ont pour conséquence qu'il n'est plus raisonnable de douter de la réalité d'un fait (1). (1) Voir les concl. du MP.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Etablissement de la culpabilité - Faisceau de présomptions - Admissibilité

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Etablissement de la culpabilité - Mode de preuve - Faisceau de présomptions - Admissibilité

Wanneer het middel kritiek uitoefent op een dictum dat overeenstemt met de conclusie van de eiser, is het bij gebrek aan belang niet ontvankelijk (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 472.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Middel dat kritiek uitoefent op een dictum dat overeenstemt met de conclusie van de eiser

Lorsqu'il critique un dispositif conforme aux conclusions du demandeur, le moyen est irrecevable à défaut d'intérêt (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Moyen critiquant un dispositif conforme aux conclusions du demandeur

Om aan de door artikel 195 Wetboek van Strafvordering voorgeschreven motiveringsplicht van de straf te voldoen, mag de rechter het recht van verdediging van de beklaagde niet miskennen door de straf te verzwaren op grond van zijn volgehouden ontkennende houding, de wijze waarop hij zijn onschuld staande heeft willen houden, de dubbelzinnigheid van zijn verdediging of het feit dat hij weigert zijn deelneming aan misdrijven toe te geven (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 472.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Uitspraak over de straf - Motiveringsplicht van de straf - Redenen die het recht van verdediging miskennen - Wettigheid van de beslissing

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Uitspraak over de straf - Motiveringsplicht van de straf - Redenen die het recht van verdediging miskennen - Wettigheid van de beslissing

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - 3/11/2025

Pour satisfaire à l'obligation de motivation de la peine, prescrite par l'article 195 du Code d'instruction criminelle, le juge ne peut violer les droits de la défense du prévenu en aggravant la peine à cause de son attitude de dénégation persistante, de la manière dont il a entendu soutenir son innocence, de la duplicité de sa défense, ou du fait qu'il refuse d'admettre sa participation criminelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Décision sur la peine - Obligation de motivation de la peine - Motifs violant les droits de la défense - Légalité de la décision

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Décision sur la peine - Obligation de motivation de la peine - Motifs violant les droits de la défense - Légalité de la décision

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Obligation de

Motiveringsplicht van de straf - Redenen die het recht van verdediging miskennen - Wettigheid van de beslissingen

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

*motivation de la peine - Motifs violant les droits de la défense -
Légalité des décisions*

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

P.21.0338.F

17 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210317.2F.13](#)

AC nr. ...

De processen-verbaal betreffende de opsporing en de vaststelling van misdrijven zijn geen daden van vervolging of van onderzoek waarop artikel 12 Taalwet Gerechtszaken van toepassing is; die daden dienen niet in de taal van de rechtspleging te zijn gesteld maar in die van het taalgebied waar ze werden uitgevoerd, overeenkomstig artikel 11 van die wet; hieruit volgt dat de aanwezigheid, in een in het Frans gevoerde rechtspleging, van processen-verbaal die in het Nederlandse taalgebied in het Nederlands zijn gesteld geen nietigheid tot gevolg heeft en op zich het onderzoek van de wettigheid van de voorlopige hechtenis niet verhindert (1). (1) Artikel 12, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken bepaalt dat "de ambtenaren van het openbaar ministerie en de onderzoeksrechter voor hun daden van rechtsvervolging en van onderzoek, gebruikmaken van de taal voorzien in strafzaken voor de rechtbank waartoe zij behoren". Daarentegen worden krachtens artikel 11 van die wet "de processen-verbaal betreffende de opsporing en de vaststelling van misdaden, wanbedrijven en overtredingen, alsook de processen-verbaal van fiscale aangelegenheden, in het Franse taalgebied in het Frans, in het Nederlands taalgebied in het Nederlands en in het Duitse taalgebied in het Duits gesteld. In de gemeenten van de Brusselse agglomeratie, worden die processen-verbaal in het Frans of in het Nederlands gesteld, naar gelang dat degene die er het voorwerp van is, de ene of de andere van deze talen voor zijn verklaringen gebruikt, en bij gemis van verklaring, volgens de noodwendigheden van de zaak". In dit opzicht geldt dit: "ongeacht of de taal van de rechtspleging, met name voor de correctionele rechtbank te Brussel, in de zaak waarop de processen-verbaal betrekking hebben, met toepassing van de bepalingen van de artikelen 16 en 21 van genoemde wet, Frans of Nederlands is" (Cass. 12 december 1972, AC 1973, p. 363). "Dans le cadre d'une information ou d'une instruction, un procès-verbal peut, par conséquent, être établi dans une langue différente de celle de la procédure" (M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, p. 122). En "geen enkele wetbepaling verbiedt de rechter acht te slaan op een stuk dat in een andere taal dan die van de rechtspleging is gesteld, met eerbiediging

Les procès-verbaux relatifs à la recherche et à la constatation des infractions ne sont pas des actes de poursuite ou d'instruction auxquels s'applique l'article 12 de la loi du 15 juin 1935; ces actes ne doivent pas avoir été rédigés dans la langue de la procédure mais dans celle de la région où ils ont été établis, conformément à l'article 11 de cette loi; il en résulte que la présence, dans une procédure suivie en français, de procès-verbaux établis dans la région de langue néerlandaise et rédigés en cette langue n'empêche aucune nullité et ne fait pas obstacle, en soi, au contrôle de la légalité de la détention préventive (1). (1) L'article 12, al. 1er, de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire dispose que « les officiers du ministère public et le juge d'instruction pour leurs actes de poursuite et d'instruction font usage de la langue prévue en matière répressive pour le tribunal près duquel ils sont établis ». En revanche, aux termes de l'article 11 de cette loi, « les procès-verbaux relatifs à la recherche et à la constatation de crimes, de délits et de contraventions, ainsi que les procès-verbaux en matière fiscale sont rédigés en français dans la région de langue française en néerlandais dans la région de langue néerlandaise et en allemand dans la région de langue allemande. Dans les communes de l'agglomération bruxelloise, ces procès-verbaux sont rédigés en français ou en néerlandais, selon que celui qui en est l'objet fait usage de l'une ou l'autre de ces langues pour ses déclarations et, à défaut de déclaration, selon les besoins de la cause ». À cet égard, « il est indifférent que la langue de la procédure devant, notamment, le tribunal correctionnel de Bruxelles, et qui est relative à l'affaire que lesdits procès-verbaux concernent, soit, par application des dispositions des articles 16 et 21 de ladite loi, le français ou le néerlandais » (Cass. 12 décembre 1972, Pas. 1973, p. 351). « Dans le cadre d'une information ou d'une instruction, un procès-verbal peut, par conséquent, être établi dans une langue différente de celle de la procédure » (M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, p. 122). Et « aucune disposition légale n'interdit au juge d'avoir égard à une pièce rédigée dans une langue autre que celle de la procédure, sous réserve du respect des droits de la défense » (Cass. 29 février 2012, RG P.12.0249.F,

van het recht van verdediging" (Cass. 29 februari 2012, AR P.12.0249.F, AC 2012, nr. 141); zie M.-A. BEERNAERT, e.a., o.c., 2021, p. 130 en p. 145).

Pas. 2012, n° 141 ; voir M.-A. BEERNAERT, e.a., o.c., 2021, pp. 130 et 145). (M.N.B.)

VOORLOPIGE HECHTENIS - Algemeen - Proces-verbaal gesteld in de taal van de regio waar het is opgemaakt, verschillend van die van de rechtspleging - Weerslag op de regelmatigheid van het stuk en op het toezicht op de voorlopige hechtenis

- Artt. 11 en 12 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Proces-verbaal gesteld in de taal van de regio waar het is opgemaakt, verschillend van die van de rechtspleging - Weerslag op de regelmatigheid van het stuk en op het toezicht op de voorlopige hechtenis

- Artt. 11 en 12 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Proces-verbaal gesteld in de taal van de regio waar het is opgemaakt, verschillend van die van de rechtspleging - Weerslag op de regelmatigheid van het stuk en op het toezicht op de voorlopige hechtenis

- Artt. 11 en 12 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Proces-verbaal gesteld in de taal van de regio waar het is opgemaakt, verschillend van die van de rechtspleging - Weerslag op de regelmatigheid van het stuk en op het toezicht op de voorlopige hechtenis

- Artt. 11 en 12 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

DETENTION PREVENTIVE - Généralités - Procès-verbal rédigé dans la langue de la région où il a été établi, autre que celle de la procédure - Incidence sur la régularité de la pièce et sur le contrôle de la détention préventive

- Art. 11 et 12 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Procès-verbal rédigé dans la langue de la région où il a été établi, autre que celle de la procédure - Incidence sur la régularité de la pièce et sur le contrôle de la détention préventive

- Art. 11 et 12 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Procès-verbal rédigé dans la langue de la région où il a été établi, autre que celle de la procédure - Incidence sur la régularité de la pièce et sur le contrôle de la détention préventive

- Art. 11 et 12 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Procès-verbal rédigé dans la langue de la région où il a été établi, autre que celle de la procédure - Incidence sur la régularité de la pièce et sur le contrôle de la détention préventive

- Art. 11 et 12 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer de bestuurder van een voertuig tijdens een controle bij een benzinestation niet in staat is zijn identiteitsdocumenten en zijn rijbewijs te tonen en de politie hem zijn toestemming vraagt om de kofferbak van zijn voertuig te onderzoeken en hij daarmee instemt, mogen de resultaten van die doorzoeking niet als onbestaande worden beschouwd (1). (1) Uit de stukken van de rechtspleging blijkt niet dat het voertuig een passagier zou hebben vervoerd. Zie Cass. 8 mei 2012, AR P.11.1908.N, AC 2012, nr. 282, § 8 en § 9: "Een voertuig dat zich niet bevindt in een woning of aanhorigheden ervan waar een huiszoeking regelmatig wordt uitgevoerd, kan enkel het voorwerp uitmaken van een doorzoeking door een politieambtenaar wanneer deze daartoe opdracht gekregen heeft van de onderzoeksrechter, mits uitdrukkelijke toestemming van de eigenaar, bestuurders en passagiers, of, onverminderd andere hier niet toepasselijke wetsbepalingen, in de gevallen en mits naleving van de voorwaarden bepaald in artikel 29 Wet Politieambt, dat bepaalt dat de politieambtenaren kunnen overgaan tot het doorzoeken van een voertuig indien zij, op grond van de gedragingen van de bestuurder of de passagiers, van materiële aanwijzingen of van omstandigheden van tijd en plaats, redelijke gronden hebben te denken dat het voertuig werd gebruikt, wordt gebruikt of zou kunnen worden gebruikt om een misdrijf te plegen, om opgespoorde personen of personen die aan een identiteitscontrole willen ontsnappen, een schuilplaats te geven of te vervoeren, of om een voor de openbare orde gevaarlijk voorwerp, overtuigingstukken of bewijsmateriaal in verband met een misdrijf op te slaan of te vervoeren. (...) Daarentegen volstaat het niet dat de eigenaar van het voertuig geen protest, verzet of aanmerking uit opdat de politieambtenaren geldig zouden overgaan tot de doorzoeking." Het OM heeft hieruit afgeleid dat het bestreden arrest zijn beslissing betreffende de regelmatigheid van de doorzoeking van het voertuig van de eiser naar recht verantwoordt, door te vermelden dat "à la demande de la police, [celui-ci] a donné son accord pour que les policiers puissent vérifier le contenu du coffre de son véhicule". Zie C. DE VALKENNEER, Manuel de l'enquête pénale, Tome 1 - Principes généraux, 5de uitg., Brussel, Larcier, 2018, p. 296; B.

Lorsqu'à l'occasion d'un contrôle dans une station-service, le conducteur d'un véhicule n'est pas en mesure d'exhiber ses documents d'identité et son permis de conduire, que la police lui demande son accord pour vérifier le coffre du véhicule et qu'il y consent, les résultats de cette fouille ne doivent pas être tenus pour inexistantes (1). (1) Il n'apparaît pas des pièces de la procédure que le véhicule aurait transporté un passager. Voir Cass. 8 mai 2012, RG P.11.1908.N, Pas. 2012, n° 282, §§ 89 : « un véhicule qui ne se trouve pas dans une habitation ou dans ses dépendances dans laquelle une visite domiciliaire est régulièrement effectuée, ne peut faire l'objet d'une fouille par un fonctionnaire de police que lorsque celui-ci en est chargé par un juge d'instruction, moyennant le consentement exprès du propriétaire, des conducteurs et des passagers ou, sans préjudice des autres dispositions légales non applicables en l'espèce, dans les cas et moyennant le respect des conditions prévues à l'article 29 de la loi du 5 août 1992 [sur la fonction de police, qui] dispose que les fonctionnaires de police peuvent procéder à la fouille d'un véhicule lorsqu'ils ont des motifs raisonnables de croire, en fonction du comportement du conducteur ou des passagers, d'indices matériels ou des circonstances de temps et de lieu, que le véhicule ou le moyen de transport a servi, sert ou pourrait servir à commettre une infraction, à abriter ou à transporter des personnes recherchées ou qui veulent se soustraire à un contrôle d'identité, à entreposer ou à transporter des objets dangereux pour l'ordre public, des pièces à conviction ou des éléments de preuve d'une infraction. (...) Par contre, il ne suffit pas que le propriétaire du véhicule n'exprime aucune protestation, opposition ou remarque pour que les fonctionnaires de police procèdent valablement à la fouille ». Le M.P. en a déduit que l'arrêt attaqué justifie légalement sa décision, quant à la régularité de la fouille du véhicule du demandeur, en énonçant qu'« à la demande de la police, [celui-ci] a donné son accord pour que les policiers puissent vérifier le contenu du coffre de son véhicule ». Voir C. DE VALKENNEER, Manuel de l'enquête pénale, Tome 1 - Principes généraux, 5ème éd., Bruxelles, Larcier, 2018, p. 296 ; B. MEGANCK, note sous Cass., 8 mai 2012, T. Strafr., 2012, p. 462 ; L. ARNOU, « De toestemming tot de zoeking in een voertuig als

MEGANCK, noot onder Cass. 8 mei 2012, T. Strafr., 2012, p. 462; L. ARNOU, "De toestemming tot de zoeking in een voertuig als vereiste voor regelmatigheid. De mogelijke gronden voor een doorzoeking van een voertuig volgens het Hof van Cassatie in zijn arrest van 8 mei 2012", Vigiles, 2015, p. 83; contra F. GOOSSENS "De ene toestemming is de andere niet... een korte reactie op de noot van Luc Arnou", Vigiles, 2015, p. 89.

POLITIE - Opsporingshandelingen in strafzaken - Doorzoeking van een voertuig - Regelmatigheid - Uitdrukkelijke toestemming van de bestuurder

- Art. 29, eerste lid Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

vereiste voor regelmatigheid. De mogelijke gronden voor een doorzoeking van een voertuig volgens het Hof van Cassatie in zijn arrest van 8 mei 2012 », Vigiles, 2015, p. 83 ; contra F. GOOSSENS « De ene toestemming is de andere niet... een korte reactie op de noot van Luc Arnou », Vigiles, 2015, p. 89. (M.N.B.)

POLICE - Actes d'information en matière répressive - Fouille d'un véhicule - Régularité - Consentement exprès du conducteur

- Art. 29, al. 1er L. du 5 août 1992

Noch het algemeen rechtsbeginsel van eerbiediging van het recht van verdediging noch enige verdragsbepaling of wettelijke bepaling verplichten de gerechten die de wettigheid van de voorlopige hechtenis van een in verdenking gestelde dienen na te gaan, om vóór de behandeling van de zaak op de rechtszitting en ongeacht enige vordering van laatstgenoemde, de stukken van het strafdossier in een andere taal dan die van de rechtspleging ambtshalve te laten vertalen (1). (1) Zie art. 16, § 6bis, Voorlopige Hechteniswet en art. 22 Taalwet Gerechtszaken, zoals gewijzigd door de wet van 28 oktober 2016 houdende verdere omzetting van de Richtlijn 2010/64/EU van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 betreffende het recht op vertolking en vertaling in strafprocedures, alsook art. 3 van die richtlijn. Uit het ontbreken van een vertaling van dergelijke stukken, waarom de beklaagde niet heeft verzocht, volgt niet dat het dossier onvolledig zou zijn en dat de appelrechters geen uitspraak zouden hebben gedaan "rekening houdend met de omstandigheden van de zaak op het ogenblik van [hun] uitspraak", overeenkomstig art. 30 Voorlopige Hechteniswet.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gerechten belast met het toezicht op de wettigheid van de voorlopige hechtenis - Stukken uit het strafdossier die gesteld zijn in een andere taal dan die van de rechtspleging - Verplichting om ze ambtshalve te laten vertalen

- Art. 22 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Ni le principe général du droit relatif au respect des droits de la défense ni aucune disposition conventionnelle ou légale n'imposent aux juridictions chargées du contrôle de la légalité de la détention préventive d'un inculpé de faire traduire d'office, préalablement à l'examen de la cause à l'audience et indépendamment de toute demande de ce dernier, les pièces du dossier répressif établies dans une autre langue que celle de la procédure (1). (1) Voir art. 16, § 6bis, de la loi relative à la détention préventive et 22 de la loi du 15 juin 1935 sur l'emploi des langues en matière judiciaire, tel que modifié par la loi du 28 octobre 2016 complétant la transposition de la directive 2010/64/UE du Parlement européen et du Conseil du 20 octobre 2010 relative au droit à l'interprétation et à la traduction dans le cadre des procédures pénales, ainsi que l'art. 3 de cette directive. Il ne suit pas de l'absence de traduction de telles pièces, non demandée par l'inculpé, que le dossier serait incomplet et que les juges d'appel n'auraient pas statué « en tenant compte des circonstances au moment de [leur] décision », conformément à l'art. 30 de la loi relative à la détention préventive. (M.N.B.)

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Juridictions chargées du contrôle de la légalité de la détention préventive - Pièces du dossier répressif établies dans une autre langue que celle de la procédure - Obligation de les faire traduire d'office

- Art. 22 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Artt. 16, § 6bis, en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

TAAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In hoger beroep - Strafzaken - Gerechten belast met het toezicht op de wettigheid van de voorlopige hechtenis - Stukken uit het strafdossier die gesteld zijn in een andere taal dan die van de rechtspleging - Verplichting om ze ambtshalve te laten vertalen

- Art. 22 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Artt. 16, § 6bis, en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Gerechten belast met het toezicht op de wettigheid van de voorlopige hechtenis - Stukken uit het strafdossier die gesteld zijn in een andere taal dan die van de rechtspleging - Verplichting om ze ambtshalve te laten vertalen

- Art. 22 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Artt. 16, § 6bis, en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 16, § 6bis, et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En appel - Matière répressive - Juridictions chargées du contrôle de la légalité de la détention préventive - Pièces du dossier répressif établies dans une autre langue que celle de la procédure - Obligation de les faire traduire d'office

- Art. 22 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 16, § 6bis, et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions chargées du contrôle de la légalité de la détention préventive - Pièces du dossier répressif établies dans une autre langue que celle de la procédure - Obligation de les faire traduire d'office

- Art. 22 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

- Art. 16, § 6bis, et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit de wetsgeschiedenis van de artikelen 204 en 210 Wetboek van Strafvordering volgt dat de wetgever door het invoeren van de verplichting om de tegen het in eerste aanleg gewezen vonnis geformuleerde grieven nauwkeurig te bepalen, een doelmatiger behandeling van de strafzaken in hoger beroep beoogt en in het bijzonder nutteloze werklast en kosten wil vermijden door niet langer niet-betwiste beslissingen aan de appelrechter voor te leggen; de appellant wordt door de verplichting de grieven nauwkeurig te bepalen gedwongen na te denken over de wenselijkheid en de gevolgen van het instellen van het hoger beroep en de geïntimeerde kan dadelijk uitmaken welke beslissingen van het eerste vonnis worden betwist en waarover hij in hoger beroep verweer zal moeten voeren; uit de wetsgeschiedenis volgt tevens dat de appelrechter enkel de door de partijen in hun verzoekschrift of grievenformulier opgeworpen grieven mag onderzoeken, waarbij hij, zo daartoe grond bestaat, in de regel enkel de in artikel 210 Wetboek van Strafvordering bepaalde middelen van openbare orde mag opwerpen binnen zijn saisine zoals die voortvloeit uit die grieven (1). (1) Cass. 12 oktober 2021, AR P.21.0937.N, AC 2021, nr. 633; Cass. 29 mei 2019, AR P.18.0636.F, AC 2019, nr. 334, JT 2019, 612 noot C. YURT; Cass. 11 september 2018, AR P.18.0044.N, AC 2018, nr. 457; Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0176.F, AC 2017, nr. 427. Zie S. VAN OVERBEKE, "Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri II), Deel 2", RW 2015-16, 1442-1459; E. VAN DOOREN en M. ROZIE, "Het hoger beroep in strafzaken in een nieuw kleedje", NC 2016, 115-132; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, 1423-1424; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 1706-1708.

Il résulte de la genèse des articles 204 et 210 du Code d'instruction criminelle qu'en instaurant l'obligation d'indiquer précisément les griefs élevés contre le jugement rendu en première instance, le législateur a pour but de voir traiter plus efficacement les affaires pénales en degré d'appel et veut particulièrement éviter une charge de travail et des frais inutiles et ce, en ne soumettant plus à la juridiction d'appel des décisions non contestées ; l'obligation d'indiquer précisément les griefs force l'appelant à réfléchir à l'opportunité d'interjeter appel et à ses conséquences et ces indications permettent à l'intimé d'identifier immédiatement quelles sont les décisions contestées du premier jugement et sur quoi devra porter sa défense en appel ; il suit également de la genèse de la loi que le juge d'appel peut uniquement examiner les griefs élevés par les parties dans leur requête ou dans leur formulaire de griefs et que, s'il y a lieu, il ne peut en principe soulever dans ce cadre les moyens d'ordre public prévus à l'article 210 du Code d'instruction criminelle que dans les limites de sa saisine telle qu'elle découle de ces griefs (1). (1) Cass. 12 octobre 2021, RG P.21.0937.N, Pas. 2021, n° 633 ; Cass. 29 mai 2019, RG P.18.0636.F, Pas. 2019, n° 334, J.T., 2019, p. 612, note C. YURT ; Cass. 11 septembre 2018, RG P.18.0044.N, Pas. 2018, n° 457; Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0176.F, Pas. 2017, n° 427. Voy. également S.VAN OVERBEKE, « Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (Potpourri II), Deel 2 », R.W., 2015-2016, p. 1442-1459 ; E. VAN DOOREN et M. ROZIE, « Het hoger beroep in strafzaken in een nieuw kleedje », *Nullum Crimen*, 2016, p. 115-132 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel Svacina, 2019, p. 1423-1424 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Chartre, 2021, p. 1706-1708.

grievenschrift - Ambtshalve aanvoeren van grieven die de openbare orde raken - Redenen

- Artt. 204 en 210 Wetboek van Strafvordering

soulevés d'office - Motifs

- Art. 204 et 210 Code d'Instruction criminelle

Uit het arrest 67/2019 van het Grondwettelijk Hof van 16 mei 2019 volgt dat wanneer de schuldvraag niet in het verzoekschrift of in het grievenformulier werd aangeduid en een nieuw element opduikt, de appelrechter enkel ambtshalve een middel van openbare orde kan opwerpen met betrekking tot het gegeven dat de bij hem aanhangig gemaakte feiten geen misdrijf zijn, als dat element voldoet aan de volgende cumulatieve voorwaarden: 1° het gegeven is opgedoken na het verstrijken van de beroepstermijn; 2° enkel de appelrechter heeft van dat element kennis kunnen nemen, met uitsluiting van de eerste rechter; 3° het opduiken van het element kon niet worden voorzien, zodat de appelllant het niet in eerste aanleg heeft kunnen aanvoeren en daarmee evenmin rekening heeft kunnen houden in het verzoekschrift in hoger beroep of in het grievenformulier en 4° het element blijkt voldoende waarschijnlijk of doorslaggevend te zijn om als grondslag voor een nieuw middel te kunnen dienen dat kan aantonen dat de feiten geen misdrijf zijn (1); de appelrechter beoordeelt onaantastbaar of het aangevoerde "nieuw element" aan die voorwaarden voldoet; het Hof gaat wel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten wettig heeft kunnen afleiden dat er al dan niet sprake is van een "nieuw element" in de voormelde zin; uit de enkele omstandigheid dat een bewijselement reeds bestond op het ogenblik van de vaststellingen van de verbalisanten, kan niet worden afgeleid dat de appelllant het opduiken van dit element kon voorzien, het in eerste aanleg kon aanvoeren en daarmee rekening kon houden bij het bepalen van de grieven bij toepassing van artikel 204 Wetboek van Strafvordering; dit laatste zal immers maar het geval zijn wanneer vaststaat dat de appelllant uiterlijk tijdens de beroepstermijn op de hoogte was of minstens kon zijn van het bestaan van dat bewijselement. (1) GwH 16 mei 2019, arrest 67/2019, RW 2019-20, 692, JT 2019, 612, NJW 2019, 888 noot R. VAN HERPE; Cass. 17 maart 2020, AR P.19.1118.N, AC 2020, nr. 193; Cass. 29 mei 2019, AR P.18.0636.F, AC 2019, nr. 334, JT 2019, 612 noot C. YURT, "Quelque chose de nouveau sous le soleil pénal". Zie ook S. VAN OVERBEKE, "Het Grondwettelijk Hof en het grievenstelsel in strafzaken: knuppeltjes in het hoenderhok", RW 2019-20, 683-696; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH,

Il résulte de l'arrêt n° 67/2019 rendu le 16 mai 2019 par la Cour constitutionnelle que, en cas de survenance d'un élément nouveau, lorsque la question de la culpabilité n'a pas été visée dans la requête d'appel ou dans le formulaire de griefs, le juge d'appel ne peut soulever d'office un moyen d'ordre public portant sur l'absence d'infraction que présenteraient les faits dont il est saisi que si cet élément répond aux conditions cumulatives suivantes : 1° l'élément est survenu après l'expiration du délai d'appel ; 2° seul le juge d'appel a pu avoir connaissance de cet élément, à l'exclusion du premier juge ; 3° la survenance de l'élément était imprévisible, de sorte que l'appellant n'a pu le faire valoir en première instance et n'a pu davantage le prendre en considération dans la requête d'appel ou dans le formulaire de griefs ; 4° l'élément apparaît suffisamment vraisemblable ou déterminant pour fonder un moyen nouveau susceptible d'établir l'absence d'infraction (1) ; le juge apprécie souverainement si l'« élément nouveau » répond à ces conditions ; la Cour vérifie cependant si le juge pouvait ou non déduire légalement des faits qu'il a constatés l'existence d'un « élément nouveau » au sens précité ; de la seule circonstance qu'un élément de preuve existait déjà au moment des constats dressés par les agents verbalisateurs, il ne saurait être déduit que l'appellant était en mesure de prévoir la survenance de cet élément, de le faire valoir en première instance et de le prendre en considération lorsqu'il a défini ses griefs en application de l'article 204 du Code d'instruction criminelle ; tel ne pourra en effet être le cas que s'il est établi que l'appellant avait connaissance ou, à tout le moins, aurait pu avoir connaissance de l'existence de cet élément de preuve avant l'expiration du délai d'appel. (1) C. const. 16 mai 2019, n° 67/2019, R.W., 2019-20, p. 692, J.T., 2019, p. 612, N.J.W., 2019, p. 888, note R. VAN HERPE ; Cass. 17 mars 2020, RG P.19.1118.N, Pas. 2020, n° 193 ; Cass. 29 mai 2019, RG P.18.0636.F, Pas. 2019, n° 334, J.T., 2019, p. 612, note C. YURT, « Quelque chose de nouveau sous le soleil pénal ». Voy. également S. VAN OVERBEKE, « Het Grondwettelijk Hof en het grievenstelsel in strafzaken: knuppeltjes in het hoenderhok », R.W., 2019-20, p. 683-696 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 1722-1723.

Droit de la procedure pénale, Die Keure, 2021, 1722-1723.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep van de beklaagde - Ontbreken van een grief over de schuld - Aanbrengen van een nieuw element van na het grievenchrift dat een weerslag heeft op de schuldvraag - Ambtshalve aanvoeren van grieven - Arrest nr. 67/2019 van het Grondwettelijk Hof - Voorwaarden waaraan het 'nieuw element' moet voldoen als ambtshalve middel van openbare orde - Voorzienbaarheid van het nieuw element door de appellant - Gevolg

- Artt. 204 en 210 Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Hoger beroep - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep van de beklaagde - Ontbreken van een grief over de schuld - Aanbrengen van een nieuw element van na het grievenchrift dat een weerslag heeft op de schuldvraag - Ambtshalve aanvoeren van grieven - Arrest nr. 67/2019 van het Grondwettelijk Hof - Voorwaarden waaraan het 'nieuw element' moet voldoen als ambtshalve middel van openbare orde - Voorzienbaarheid van het nieuw element door de appellant - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Artt. 204 en 210 Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel du prévenu - Absence de grief portant sur la culpabilité - Élément nouveau survenu après la déclaration de griefs et susceptible d'avoir une incidence sur la culpabilité - Griefs soulevés d'office - Arrêt n° 67/2019 rendu le 16 mai 2019 par la Cour constitutionnelle - Conditions auxquelles l'« élément nouveau » doit répondre pour pouvoir être soulevé d'office à titre de moyen d'ordre public - Prévisibilité de l'élément nouveau pour l'appelant - Conséquence

- Art. 204 et 210 Code d'Instruction criminelle

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Appel - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel du prévenu - Absence de grief portant sur la culpabilité - Élément nouveau survenu après la déclaration de griefs et susceptible d'avoir une incidence sur la culpabilité - Griefs soulevés d'office - Arrêt n° 67/2019 rendu le 16 mai 2019 par la Cour constitutionnelle - Conditions auxquelles l'« élément nouveau » doit répondre pour pouvoir être soulevé d'office à titre de moyen d'ordre public - Prévisibilité de l'élément nouveau pour l'appelant - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 204 et 210 Code d'Instruction criminelle

P.21.0343.N

8 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.9](#)

AC nr. ...

Indien een beklaagde hoger beroep instelt tegen een hem veroordelend vonnis maar in zijn grievenformulier enkel de beslissingen over de straf en de burgerlijke rechtsvordering als grieven opgeeft, volgt uit artikel 204 Wetboek van Strafvordering dat de beslissing over zijn schuld niet tot de saisine van het appelgerecht behoort, behoudens ingeval van toepassing van artikel 210, tweede lid, Wetboek van Strafvordering; indien die beklaagde-appellant niettemin voor het appelgerecht concludeert betreffende de beslissing over zijn schuld, dan moet het appelgerecht dit doelloos verweer niet beantwoorden.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grieven beperkt tot de straf en de burgerlijke rechtsvordering - Conclusies over de schuld - Motivering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen

Il résulte de l'article 204 du Code d'instruction criminelle que, lorsqu'un prévenu interjette appel d'un jugement qui le condamne tout en n'indiquant comme griefs dans son formulaire de griefs que les décisions rendues sur la peine et l'action civile, la décision rendue sur sa culpabilité ne fait pas partie de la saisine de la juridiction d'appel, sauf lorsqu'il est fait application de l'article 210, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle; lorsque ce prévenu appellant dépose néanmoins des conclusions concernant la décision rendue sur sa culpabilité devant la juridiction d'appel, celle-ci n'est pas tenue de répondre à cette défense sans objet.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Griefs se limitant à la peine et à l'action civile - Conclusions concernant la culpabilité - Motivation

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Griefs se limitant à la peine et à l'action

inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grieven beperkt tot de straf en de burgerlijke rechtsvordering - Conclusies over de schuld - Motivering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep - Grieven beperkt tot de strafmaat en de burgerlijke rechtsvordering - Conclusies over de schuld - Motivering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep - Grieven beperkt tot de strafmaat en de burgerlijke rechtsvordering - Conclusies over de schuld - Motivering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 210, tweede lid Wetboek van Strafvordering

civile - Conclusions concernant la culpabilité - Motivation

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appel - Griefs se limitant au taux de la peine et à l'action civile - Conclusions concernant la culpabilité - Motivation

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appel - Griefs se limitant au taux de la peine et à l'action civile - Conclusions concernant la culpabilité - Motivation

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 210, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Uit de bepalingen van de artikelen 835, 836 en 838, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, volgt dat alle op een bepaald moment gekende wrakingsgronden tegelijkertijd moeten worden voorgedragen, alsook dat de wrakingsrechter slechts uitspraak kan doen op grond van de middelen die in de wrakingsakte zijn vervat en aan de tegenspraak van de gewraakte rechter zijn voorgelegd zodat aanvullende wrakingsmiddelen, aangevoerd in een voor de wrakingsrechter genomen conclusie, niet ontvankelijk zijn (1); dit belet echter niet dat de verzoeker tot wraking in een voor de wrakingsrechter genomen conclusie, eventueel in antwoord op de verklaring van de gewraakte rechter of de conclusie van het openbaar ministerie, de wrakingsmiddelen uit zijn wrakingakte toelicht, mits daarbij geen nieuwe wrakingsmiddelen aan te voeren waarover de gewraakte rechter geen standpunt heeft kunnen innemen. (1) Cass. 21 april 2011, AR C.11.0054.F, AC 2011, nr. 277; Cass. 13 juli 2010, AR C.10.0380.F, AC 2010, nr. 479.

WRAKING - Strafzaken - Vordering tot wraking - Rechtspleging - Wrakingsgronden - Wrakingsrechter - Aanvullende wrakingsmiddelen - Ontvankelijkheid - Toelichting

- Art. 835 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 836 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 838 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 838, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des dispositions des articles 835, 836 et 838, alinéa 2, du Code judiciaire que l'ensemble des causes de récusation connues à un moment précis doivent être présentées simultanément et que le juge de la 10e récusation ne peut statuer que sur la base des moyens qui sont invoqués dans l'acte de récusation et ont été soumis à la contradiction du juge récusé ; tout moyen de récusation complémentaire invoqué dans des conclusions prises devant le juge de la récusation sera, dès lors, irrecevable (1) ; toutefois, ceci n'empêche pas que le demandeur en récusation développe les moyens énoncés dans son acte de récusation dans des conclusions prises devant le juge de la récusation, éventuellement en réponse à la déclaration du juge récusé ou aux conclusions du ministère public, à la condition de ne pas invoquer, à cette occasion, de nouveaux moyens de récusation sur lesquels le juge récusé n'a pas pu prendre position. (1) Cass. 21 avril 2011, RG C.11.0054.F, Pas. 2011, n° 277 ; Cass. 13 juillet 2010, RG C.10.0380.F, Pas. 2010, n° 479.

RECUSATION - Matière répressive - Demande en récusation - Procédure - Causes de récusation - Juge de la récusation - Moyens de récusation complémentaires - Recevabilité - Développements

- Art. 835 Code judiciaire
- Art. 836 Code judiciaire
- Art. 838 Code judiciaire
- Art. 838, al. 2 Code judiciaire

P.21.0345.N

25 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210525.2N.8](#)

AC nr. ...

Uit de samenhang tussen de artikelen 38, §1, eerste lid, en 48, eerste lid, 1° Wegverkeerswet volgt dat het door artikel 48, eerste lid, 1°, Wegverkeerswet strafrechtelijk gesanctioneerde verbod om tijdens de periode van vervallenverklaring van het recht een motorvoertuig te besturen, geldt voor alle motorvoertuigen en dit ongeacht of voor het besturen ervan een rijbewijs is vereist.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 48 - Artikel 48, 1° - Besturen van een voertuig spijs verval van het rijbewijs - Besturen van een motorvoertuig waarvoor geen rijbewijs is

Il résulte de la connexité entre les articles 38, § 1er, alinéa 1er, et 48, alinéa 1er, 1°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière que l'interdiction sanctionnée pénalement par l'article 48, alinéa 1er, 1°, de la loi du 16 mars 1968 de conduire un véhicule à moteur durant la période de déchéance, s'applique à tous les véhicules à moteur, que la conduite de ces véhicules requiert ou non d'être titulaire d'un permis de conduire.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 48 - Article 48, 1° - Conduite d'un véhicule en dépit de la déchéance du droit de conduire - Conduite

vereist - Invloed

- Artt. 38, § 1, eerste lid, en 48, eerste lid, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

d'un véhicule à moteur qui ne requiert pas de permis de conduire - Incidence

- Art. 38, § 1, al. 1er, et 48, al. 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0354.F

31 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.11](#)

AC nr. ...

Uit artikel 96, eerste lid, Wet Strafvordering volgt dat de enige beslissingen (1) van de strafuitvoeringsrechter en van de strafuitvoeringsrechtbank die voor cassatieberoep openstaan diegene zijn met betrekking tot de toekenning, de afwijzing, de herziening of de herroeping van de in Titel V, Wet Strafvordering bedoelde strafuitvoeringsmodaliteiten, evenals de krachtens Titel XI van die wet genomen beslissingen; het vonnis van de strafuitvoeringsrechtbank dat zonder het verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, enerzijds beslist dat, voor het bepalen van de duur en het verstrijken van de straffen, alsook van de datum van toelaatbaarheid tot de voorwaardelijke invrijheidstelling, de door een Frans hof van assisen opgelegde opsluiting een door een Belgische rechtbank opgelegde gevangenisstraf opslorpt, dat laatstgenoemde beslissing niet in aanmerking dient te worden genomen voor het bepalen van de datum van toelaatbaarheid tot de voorwaardelijke invrijheidstelling en, dat de ondergane opsluiting dient te worden verrekend met de strafuitvoering die door het voormelde hof van assisen werd uitgesproken, en anderzijds de griffie van de gevangenis uitnodigt om bijgevolg de opsluitingsfiche te verbeteren met inachtneming van die nieuwe elementen, bereidt het onderzoek van het verzoek tot toekenning van die modaliteit voor, houdt geen verband met de in artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering bedoelde uitzonderingen en kan bovendien geen krachtens titel XI Wet Strafvordering genomen beslissing zijn, en, om die reden, is het vatbaar voor een cassatieberoep, aangezien de artikelen 81 tot 86, die deel uitmaken van de voormelde titel XI, nog niet in werking waren getreden (2). (1) Die op grond van die wet zijn genomen: zie Cass. 17 maart 2021, AR P.21.0272.F, AC 2021, nr. 201, betreffende het cassatieberoep tegen de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank te Brussel over de betwisting door de veroordeelde van de door de procureur des Konings te Brussel genomen beslissing om een straf of maatregel met toepassing van artikel 18, § 4, Wet Erkenning Vrijheidsbenemende Straffen aan te passen. (2) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 239.

Il résulte de l'article 96, alinéa 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté que les seules décisions (1) du juge de l'application des peines et du tribunal de l'application des peines susceptibles de pourvoi en cassation sont celles relatives à l'octroi, au refus, à la révision ou à la révocation des modalités d'exécution de la peine visées au titre V de cette loi, ainsi que les décisions prises en vertu du titre XI de la loi ; le jugement rendu par le tribunal de l'application des peines qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, décide d'une part que, pour la détermination de la durée et de l'expiration des peines ainsi que de la date d'admissibilité à la libération conditionnelle, la peine de réclusion infligée par une cour d'assises française absorbe une peine d'emprisonnement infligée par une juridiction belge, que cette dernière décision ne doit pas être prise en considération pour la détermination de la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et que la détention subie doit être imputée sur l'exécution de la peine prononcée par la cour d'assises précitée, et invite d'autre part en conséquence le greffe de la prison à rectifier la fiche d'écrou en tenant compte de ces nouveaux éléments, est préparatoire à l'examen de la demande d'octroi de cette modalité, est étrangère aux exceptions prévues à l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle et ne saurait être une décision prise en vertu du titre XI de la loi du 17 mai 2006, et, pour ce motif, être susceptible d'un pourvoi en cassation, les articles 81 à 86, qui font partie du titre XI précité, n'étant pas encore entrés en vigueur (2). (1) Prises sur pied de cette loi : voir Cass. 17 mars 2021, RG P.21.0272.F, Pas. 2021, n° 201, quant au pourvoi formé contre la décision du tribunal de l'application des peines de Bruxelles statuant sur la contestation par la personne condamnée de la décision, prise par le procureur du Roi de Bruxelles, d'adapter une peine ou mesure en application de l'article 18, § 4, de la loi du 15 mai 2012 relative à l'application du principe de reconnaissance mutuelle aux peines ou mesures privatives de liberté prononcées dans un État membre de l'Union européenne. (2) Voir les concl. du MP.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Strafvuistvoeringsrechtbank - Voor cassatie vatbare beslissingen - Beslissing die, zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere vaststelt - Voorbereidende beslissing

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek
- Art. 61 oud Strafwetboek

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbaarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Voorbaarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Strafvuistvoeringsrechtbank - Voor cassatie vatbare beslissingen - Beslissing die, zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere vaststelt - Voorbereidende beslissing

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek
- Art. 61 oud Strafwetboek

*STRAF - Samenloop - Meerdaadse - Straftuitvoeringsrechtbank -
Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing die,
zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te
weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook
datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke
invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere
vaststelt - Voorbereidende beslissing - Voorbarig cassatieberoep*

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal
- Art. 61 ancien Code pénal

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal
- Art. 61 ancien Code pénal

PEINE - Concours - Concours matériel - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire - Pourvoi prématéuré

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek
- Art. 61 oud Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Strafwetboek - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing die, zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere vaststelt - Voorbereidende beslissing - Voorbarig cassatieberoep

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek
- Art. 61 oud Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Gescheiden berechting - Strafwetboek - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing die, zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere vaststelt - Voorbereidende beslissing - Voorbarig cassatieberoep

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek
- Art. 61 oud Strafwetboek

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal
- Art. 61 ancien Code pénal

PEINE - Concours - Jugement distinct - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire - Pourvoi prématuré

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal
- Art. 61 ancien Code pénal

PEINE - Concours - Jugement distinct - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire - Pourvoi prématuré

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal
- Art. 61 ancien Code pénal

STRAF - Samenloop - Meerdadse - Strafvordering - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing die, zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere vaststelt - Voorbereidende beslissing - Voorbarig cassatieberoep

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek
- Art. 61 oud Strafwetboek

STRAFUITVOERING - Strafvordering - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing die, zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere vaststelt - Voorbereidende beslissing - Voorbarig cassatieberoep

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek
- Art. 61 oud Strafwetboek

STRAFUITVOERING - Strafvordering - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing die, zonder verzochte elektronisch toezicht toe te kennen of te weigeren, duur en verstrijken van straffen bepaalt alsook datum van toelaatbaarheid tot voorwaardelijke invrijheidstelling en die opslorping van straf door andere vaststelt - Voorbereidende beslissing - Voorbarig cassatieberoep

- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 420, eerste lid Wetboek van Strafvordering

PEINE - Concours - Concours matériel - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire - Pourvoi prématuré

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal
- Art. 61 ancien Code pénal

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire - Pourvoi prématuré

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal
- Art. 61 ancien Code pénal

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Décision qui, sans octroyer ni refuser la surveillance électronique sollicitée, détermine la durée et l'expiration des peines ainsi que la date d'admissibilité à la libération conditionnelle et constate l'absorption d'une peine par une autre - Décision préparatoire - Pourvoi prématuré

- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 420, al. 1er Code d'Instruction criminelle

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Artt. 81 tot 86 en 96, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 61 oud Strafwetboek

- Art. 61 oud Strafwetboek

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 81 à 86 et 96, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 61 ancien Code pénal

- Art. 61 ancien Code pénal

P.21.0355.F

31 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.12](#)

AC nr. ...

Wanneer, overeenkomstig artikel 74/14, § 3, Vreemdelingenwet, het bevel om het grondgebied te verlaten beslist dat aan de vreemdeling geen enkele termijn voor vrijwillig vertrek wordt toegekend, doet de beslissing tot wederopsluiting die met toepassing van artikel 27 van die wet werd genomen ten gevolge van de weigering van de vreemdeling om zich aan de verwijdering te onderwerpen, de in artikel 74/14, § 1, bepaalde termijn niet ingaan, niettegenstaande het autonoom karakter van die beslissing; bijgevolg dient de Dienst Vreemdelingenzaken, met toepassing van voormeld artikel 74/14, § 3, noch de wederopsluiting noch de verlenging ervan met redenen te omkleden (1). (1) Artikel 74/14 Vreemdelingenwet vermeldt dat, behoudens de in zijn § 3 opgesomde uitzonderingen, de beslissing tot verwijdering waarop Titel IIquater van die wet van toepassing is (zie art. 74/10) een termijn bepaalt om het grondgebied te verlaten. De beslissing tot wederopsluiting met toepassing van artikel 27 Vreemdelingenwet als gevolg van de weigering van de vreemdeling om zich aan de verwijdering te onderwerpen, vormt weliswaar een nieuwe autonome hechtenistitel. Ze vormt evenwel geen nieuwe beslissing tot verwijdering, die opnieuw een termijn zou doen lopen om het grondgebied te verlaten (behoudens de in de voormelde § 3 bedoelde uitzonderingen). Zie Cass. 3 maart 2021, AR P.21.0276.F, AC 2021, nr. 156. "Volgens artikel 110terdecies van het koninklijk besluit van 8 oktober 1981 wordt aan de vreemdeling die zich bevindt in de situatie bedoeld in artikel 7 of in de artikelen 27 en 74/14, § 3, Vreemdelingenwet, een bevel om het grondgebied te verlaten met een beslissing tot vasthouding met het oog op zijn verwijdering, overeenkomstig het model van bijlage 13septies, betekend. Opdat die bepaling van toepassing is op het daarin bedoelde tweede geval, moet de vreemdeling dus zowel aan de voorwaarden van artikel 27 als aan die van artikel 74/14, § 3, Vreemdelingenwet voldoen".

Lorsque, conformément à l'article 74/14, § 3, de la loi du 15 décembre 1980, l'ordre de quitter le territoire justifie qu'aucun délai ne soit accordé à l'étranger pour le départ volontaire, la décision de réécrou prise en application de l'article 27 de cette loi à la suite du refus de l'étranger de se soumettre à l'éloignement n'ouvre pas à celui-ci le délai prévu à l'article 74/14, § 1er, nonobstant le caractère autonome de cette décision ; partant, l'Office des étrangers n'est pas tenu de motiver le réécrou ni sa prolongation par application de l'article 74/14, § 3 (1). (1) L'article 74/14 de la loi du 15 décembre 1980 énonce que, sauf les exceptions énumérées en son § 3, la décision d'éloignement à laquelle s'applique le Titre IIquater de cette loi (voir art. 74/10) prévoit un délai pour quitter le territoire. La décision de réécrou prise en application de l'article 27 de cette loi à la suite du refus de l'étranger de se soumettre à l'éloignement constitue certes un nouveau titre autonome de détention. Mais elle ne constitue pas pour autant une nouvelle décision d'éloignement, qui ferait courir un nouveau délai pour quitter le territoire (sauf les exceptions visées audit § 3). Voir Cass. 3 mars 2021, RG P.21.0276.F, Pas. 2021, n° 156 : « Selon l'article 110terdecies de l'arrêté royal du 8 octobre 1981, l'étranger qui se trouve dans la situation visée à l'article 7 ou aux articles 27 et 74/14, § 3, de la loi du 15 décembre 1980, se voit notifier un ordre de quitter le territoire assorti d'une décision de maintien en vue de son éloignement, conforme au modèle figurant à l'annexe 13septies. Il est ainsi requis, pour que cette disposition s'applique à la seconde hypothèse qu'elle vise, que l'étranger se trouve à la fois dans les conditions de l'article 27 et de l'article 74/14, § 3, de la loi ». (M.N.B.)

VREEMDELINGEN - Onwettig verblijf - Bevel om het grondgebied onverwijld te verlaten - Vasthouding met het oog op de verwijdering - Weigering van de vreemdeling om zich aan de verwijdering te onderwerpen - Beslissing tot

ETRANGERS - Séjour illégal - Ordre de quitter le territoire sans délai - Maintien en vue de l'éloignement - Refus de l'étranger de se soumettre à l'éloignement - Décision de réécrou - Pas de délai pour quitter le territoire - Incidence quant à la motivation du réécrou et de sa prolongation

wederopsluiting - Geen termijn om het grondgebied te verlaten - Invloed op de motivering van de wederopsluiting en de verlenging ervan

- Artt. 27, 740/10 en 74/14 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Artt. 27, 740/10 en 74/14 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Onwettig verblijf - Bevel om het grondgebied onverwijld te verlaten - Vasthouding met het oog op de verwijdering - Weigering van de vreemdeling om zich aan de verwijdering te onderwerpen - Beslissing tot wederopsluiting - Geen termijn om het grondgebied te verlaten - Invloed op de motivering van de wederopsluiting en de verlenging ervan

- Artt. 27, 740/10 en 74/14 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Artt. 27, 740/10 en 74/14 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 27, 740/10 et 74/14 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27, 740/10 et 74/14 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Séjour illégal - Ordre de quitter le territoire sans délai - Maintien en vue de l'éloignement - Refus de l'étranger de se soumettre à l'éloignement - Décision de réécrou - Pas de délai pour quitter le territoire - Incidence quant à la motivation du réécrou et de sa prolongation

- Art. 27, 740/10 et 74/14 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 27, 740/10 et 74/14 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.21.0358.N

16 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210316.2N.24](#)

AC nr. ...

De beoordeling van het recidivegevaar vereist niet noodzakelijk de voeging van een uittreksel uit het strafregister en het onderzoeksgerecht kan een dergelijk gevaar, ook al is het gegrond op eerdere veroordelingen wegens soortgelijke misdrijven, afleiden uit andere gegevens.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Beoordeling van het recidivegevaar - Stukken van het strafdossier - Uittreksel uit het strafregister - Draagwijdte

L'appréciation du risque de récidive ne requiert pas nécessairement la jonction d'un extrait du casier judiciaire et la juridiction d'instruction peut déduire pareil risque d'autres éléments, même s'il est fondé sur des condamnations antérieures du chef d'infractions similaires.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Appréciation du risque de récidive - Pièces du dossier répressif - Extrait du casier judiciaire - Portée

Een in eerste aanleg begane onregelmatigheid bij de beoordeling van het recidivegevaar kan worden rechtgezet doordat bij de behandeling in hoger beroep aan die onregelmatigheid is verholpen; de kamer van inbeschuldigingstelling is in voorkomend geval niet verplicht vast te stellen dat de raadkamer de voorlopige hechtenis niet had mogen handhaven en de onmiddellijke invrijheidstelling van de betrokkene te bevelen.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Beoordeling van het recidivegevaar - Onregelmatigheid bij de beoordeling in eerste aanleg - Rechtzetting bij de behandeling in hoger beroep - Draagwijdte

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Draagwijdte - Beoordeling van het recidivegevaar - Onregelmatigheid bij de

Dans l'appréciation du risque de récidive, il peut être remédié à une irrégularité commise en première instance en la rectifiant lors de l'examen en degré d'appel ; en pareille occurrence, la chambre des mises en accusation n'est pas tenue de constater que la chambre du conseil ne pouvait pas décider du maintien de la détention préventive ni d'ordonner la mise en liberté immédiate de l'inculpé.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Maintien - Appréciation du risque de récidive - Irrégularité commise dans l'appréciation en première instance - Rectification lors de l'examen en appel - Portée

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Portée - Appréciation du risque de récidive - Irrégularité commise dans l'appréciation en

P.21.0362.N

22 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.6](#)

AC nr. ...

Geen enkele wets- of verdragsbepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verzet zich ertegen dat niet nader geïdentificeerde politionele informatie waarvan niet aannemelijk wordt gemaakt dat zij op onregelmatige wijze is verkregen, wordt gebruikt als inlichting op basis waarvan een gerechtelijk onderzoek wordt opgestart en autonoom bewijs wordt verzameld en het louter in vraag stellen van de regelmatigheid van die informatie door de beklaagde volstaat niet om de onregelmatigheid ervan aannemelijk te maken.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Niet nader geïdentificeerde politionele informatie - Gebruik als inlichting bij het opstarten van een gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Gerechtelijk onderzoek - Niet nader geïdentificeerde politionele informatie - Gebruik als inlichting bij het opstarten van een gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Gerechtelijk onderzoek - Niet nader geïdentificeerde politionele informatie - Gebruik als inlichting bij het opstarten van een gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid

Aucune disposition légale ou conventionnelle ni aucun principe général du droit ne s'oppose à ce que des informations policières non identifiées plus avant, et à propos desquelles il n'est pas rendu plausible qu'elles ont été obtenues de manière irrégulière, soient utilisées au titre de renseignements servant de base à l'ouverture d'une instruction et au recueil d'éléments de preuve autonomes, et la simple mise en cause de la régularité de ces informations par le prévenu ne suffit pas à rendre plausible qu'elles sont irrégulières.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Informations policières non identifiées plus avant - Utilisation au titre de renseignements à l'ouverture d'une instruction - Régularité

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Instruction - Informations policières non identifiées plus avant - Utilisation au titre de renseignements à l'ouverture d'une instruction - Régularité

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Instruction - Informations policières non identifiées plus avant - Utilisation au titre de renseignements à l'ouverture d'une instruction - Régularité

Inlichtingen gesteund op politionele informatie en het openbaar gerucht kunnen voldoende precieze aanwijzingen en concrete feiten, eigen aan de zaak, opleveren om op basis daarvan een af luistermaatregel te motiveren (1). (1) Cass. 17 december 2013, AR P.13.1438.N, AC 2013, nr. 691.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Af luistermaatregel - Motivering van de af luistermaatregel - Artikelen 90ter, § 1, vierde lid, en 90quater, § 1, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering - Precieze aanwijzingen en concrete feiten - Inlichtingen gesteund op politionele informatie en het openbaar gerucht

- Art. 90ter, § 1 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90quater, § 1, tweede lid, 1° Wetboek van Strafvordering

Les renseignements fondés sur des informations policières et des ouï-dire publics peuvent bel et bien livrer des indices suffisamment précis et des faits concrets propres à la cause permettant de justifier une mesure d'écoute (1). (1) Cass. 17 décembre 2013, RG P.13.1438.N, Pas. 2013, n° 691.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mesure d'écoute - Motivation de la mesure d'écoute - Code d'instruction criminelle, articles 90ter, § 1er, alinéa 4, et 90quater, § 1er, alinéa 2, 1° - Indices précis et faits concrets - Renseignements fondés sur des informations policières et des ouï-dire publics

- Art. 90ter, § 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 90quater, § 1er, al. 2, 1° Code d'Instruction criminelle

P.21.0368.N

8 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.11](#)

AC nr. ...

De in artikel 37/1, § 1, eerste lid, Wegverkeerswet bedoelde maatregel beoogt niet de recidiverende bestuurder te bestraffen, maar de maatschappij te beschermen tegen onverantwoord verkeersgedrag door mee te waarborgen dat een bestuurder zich veilig in het verkeer begeeft (1) ; die maatregel houdt geen onredelijk zware sanctie in waardoor hij niet verenigbaar zou zijn met enige internationale rechtsnorm zoals artikel 6 EVRM en het feit dat hij een veiligheidsmaatregel in het algemeen belang uitmaakt, speelt daarbij geen rol. (1) Cass. 3 maart 2021, AR P.20.1313.F, AC 2021, nr. 154, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210303.2F.5 met concl. van advocaat-generaal Nolet de Brauwere op datum in Pas.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Aard van de maatregel

- Art. 37/1, § 1, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 37/1, § 1, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Aard van de maatregel

- Art. 37/1, § 1, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 37/1, § 1, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

.....

Noch de vonnisrechter noch het Hof dient een prejudiciële vraag te stellen die steunt op een loutere hypothese, namelijk dat de eiser nadeel zou ondervinden van het feit dat een andere bestuurder een bezwarende alcoholblaastest zou afleggen in een alcoholslot waarmee een voertuig zou zijn uitgerust waarmee ook de eiser zou rijden.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Hypothese - Verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Hypothese - Verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag

PREJUDICIEEL GESCHIL - Hypothese - Verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag

PREJUDICIEEL GESCHIL - Hypothese - Verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag

La mesure visée à l'article 37/1, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ne vise pas à sanctionner le conducteur récidiviste mais à protéger la société contre un comportement irresponsable dans la circulation, en contribuant à garantir qu'un conducteur prenne sa place dans le trafic en toute sécurité (1) ; cette mesure n'implique pas de sanction déraisonnablement lourde au point de ne pas être compatible avec une quelconque norme juridique internationale telle que l'article 6 de la Convention D.H., et le fait qu'il s'agisse d'une mesure de sûreté prévue dans l'intérêt général ne joue aucun rôle à cet égard. (1) Cass. 3 mars 2021, RG P.20.1313.F, Pas. 2021, n° 154, www.juportal.be, avec concl. de M. Nolet de Brauwere, avocat général.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Ethylotest antidémarrage - Nature de la mesure

- Art. 37/1, § 1er, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 37/1, § 1er, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Ethylotest antidémarrage - Nature de la mesure

- Art. 37/1, § 1er, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 37/1, § 1er, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

.....

Ni la juridiction de jugement ni la Cour ne sont tenues de poser une question préjudicielle qui repose sur une simple hypothèse, à savoir qu'un préjudice résulterait, pour le demandeur, du fait qu'un autre conducteur subirait un test de l'haleine positif dans un éthylotest antidémarrage dont serait équipé un véhicule que le demandeur utiliserait également.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Hypothèse - Obligation de poser une question préjudicielle

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Hypothèse - Obligation de poser une question préjudicielle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Hypothèse - Obligation de poser une question préjudicielle

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Hypothèse - Obligation de poser une question préjudicielle

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Prejudiciële vraag - Hypothese - Geen verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37/1 - Alcoholslot - Prejudiciële vraag - Hypothese - Geen verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag

ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Ethylotest antidémarrage - Question préjudicielle - Hypothèse - Pas d'obligation de poser une question préjudicielle
ROULAGE - Loi relative a la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37/1 - Ethylotest antidémarrage - Question préjudicielle - Hypothèse - Pas d'obligation de poser une question préjudicielle

P.21.0382.F

6 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211006.2F.2](#)

AC nr. ...

De neerlegging van een stuk dat bestemd is om de rechter te overtuigen, kan een miskenning inhouden van het recht van verdediging van de tegenpartij waaraan dat stuk niet is meegedeeld; het weren van het stuk voorkomt dan de miskenning en, aangezien het tijdelijk bedreigde eerlijk karakter van het proces werd hersteld, vormt het geen miskenning van het recht van verdediging van de partij die heeft getracht niet aan de tegenspraak voorgelegde gegevens in het debat te brengen (1). (1) Zie concl. OM, in Pas 2021, nr. 619.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Neerlegging van stukken door een beklaagde - Stuk dat bestemd is om te overtuigen - Geen mededeling aan de tegenpartij - Gevolg - Weren van het stuk - Miskenning van het recht van verdediging

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Strafzaken - Neerlegging van stukken door een beklaagde - Stuk dat bestemd is om te overtuigen - Geen mededeling aan de tegenpartij - Gevolg - Weren van het stuk - Miskenning van het recht van verdediging

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Neerlegging van stukken door een beklaagde - Stuk dat bestemd is om te overtuigen - Geen mededeling aan de tegenpartij - Gevolg - Weren van het stuk - Miskenning van het recht van verdediging

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le dépôt d'une pièce destinée à emporter la conviction du juge peut constituer une violation des droits de la défense de la partie adverse à laquelle cette pièce n'a pas été communiquée; l'écartement de la pièce prévient alors la violation et, restituant au procès son caractère équitable un instant menacé, ne constitue pas une méconnaissance des droits de la défense de la partie qui a tenté d'introduire dans le débat des éléments non soumis à la contradiction (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Dépôt de pièces par un prévenu - Pièce destinée à emporter la conviction - Absence de communication à la partie adverse - Conséquence - Ecartement de la pièce - Méconnaissance des droits de la défense

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Matière répressive - Dépôt de pièces par un prévenu - Pièce destinée à emporter la conviction - Absence de communication à la partie adverse - Conséquence - Ecartement de la pièce - Méconnaissance des droits de la défense

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Action publique - Dépôt de pièces par un prévenu - Pièce destinée à emporter la conviction - Absence de communication à la partie adverse - Conséquence - Ecartement de la pièce - Méconnaissance des droits de la défense

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0384.N

29 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210629.2N.4](#)

AC nr. ...

Een inbreuk op artikel 8.3., tweede lid, Wegverkeersreglement houdt in dat de bestuurder tijdens het besturen van het voertuig niet in staat was de rijbewegingen uit te voeren die hij bij het sturen moest uitvoeren dan wel zijn voertuig niet goed in de hand had; het enkele feit dat een gevaarlijke rijwijze een verhoogd risico op het niet-voldoen aan de vereiste rijvaardigheid inhoudt, volstaat hiertoe niet.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 8 - Artikel 8.3, tweede lid - Voertuig in de hand hebben - Gevaarlijke rijwijze

- Art. 8.3, tweede lid KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

Uit de bewoordingen van artikel 50 Wegverkeersreglement dat bepaalt dat alle snelheids- en sportwedstrijden "inzonderheid snelheids-, regelmatigheid- of behendigheidsritten of -wedstrijden", op de openbare weg zijn verboden, behoudens speciale toelating van de wettelijk gemachtigde overheid, volgt dat enkel een behendigheidsrit met een competitie-element hieronder valt (1). (1) Cass. 31 mei 1989, AR 7186, AC 1988-1989, nr. 559.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 50 - Snelheids- en sportwedstrijden - Behendigheidsritten - Competitie-element

- Art. 50 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Une violation de l'article 8.3, alinéa 2, du code de la route implique que le conducteur, pendant qu'il conduisait son véhicule, n'était pas en mesure d'effectuer les manœuvres qu'il lui revenait d'exécuter ou n'avait pas tout à fait le contrôle de celui-ci; le simple fait qu'une manière de conduire dangereuse augmente le risque de ne pas satisfaire aux exigences de la conduite automobile n'est pas suffisant à cet effet.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 8 - Article 8, § 3, alinéa 2 - Contrôle du véhicule - Manière de conduire dangereuse

- Art. 8, § 3, al. 2 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

Il résulte des termes de l'article 50 du code de la route, selon lequel il est interdit, sauf autorisation spéciale de l'autorité légalement habilitée, de se livrer sur la voie publique à des luttes de vitesse ainsi qu'à des épreuves sportives, « notamment des courses ou concours de vitesse, de régularité ou d'adresse », que cet article se rapporte uniquement à une course d'adresse présentant un caractère de compétition (1). (1) Cass. 31 mai 1989, RG 7186, Pas. 1989, n° 559.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 50 - Luttes de vitesse et épreuves sportives - Courses d'adresse - Caractère de compétition

- Art. 50 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0385.N

20 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.13](#)

AC nr. ...

Een opsporingsambtenaar wordt vermoed bij zijn opsporingshandelingen loyaal te handelen; een beklaagde die voorhoudt dat een opsporingsambtenaar bij zijn vaststellingen deloyaal heeft gehandeld, kan niet volstaan met een enkele bewering of een veronderstelling maar dient die aanvoering enigszins aannemelijk te maken en wanneer hij daarin slaagt dient het openbaar ministerie de enigszins aannemelijk gemaakte aanvoering te weerleggen (1). (1) Cass. 2 mei 2017, AR P.16.1011.N, AC 2017, nr. 302.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Handelingen van de

3/11/2025

Un enquêteur est présumé agir loyalement dans ses actes de recherche; un prévenu qui soutient qu'un enquêteur a agi de manière déloyale lors de ses constatations ne peut se contenter de le prétendre ou de le supposer mais il est tenu de rendre cette allégation vraisemblable d'une quelconque façon, et s'il y parvient, le ministère public doit alors renverser l'allégation rendue vraisemblable d'une manière ou d'une autre (1). (1) Cass. 2 mai 2017, RG P.16.1011.N, Pas. 2017, n° 302.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Actes

P. 660/1035

P.21.0387.N

15 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 10.1.3° Wegverkeersreglement bepaalt dat een bestuurder in alle omstandigheden moet kunnen stoppen voor een hindernis die kan worden voorzien; een hindernis is onvoorzienbaar wanneer deze zich zo snel, onverwacht en op korte afstand voordoet dat de naderende bestuurder noch kan halt houden noch een uitwijkmanoeuvre kan uitvoeren zonder gevaar voor hemzelf of anderen (1) (2). (1) Vgl. Cass. 12 januari 2021, AR P.20.0970.N, AC 2020, nr. 18. "Een hindernis is onvoorzienbaar wanneer het opduiken of juist inschatten ervan voor elke normale, voorzichtige en redelijke persoon onmogelijk is". (2) Het openbaar ministerie was van mening dat de appelrechters naar recht hebben geoordeeld dat verweerster, als voorrangsgerechtigde bestuurster van een bromfiets, erop mocht vertrouwen dat de beklaagde (een werknemer van eiseres) na het volledig tot stilstand brengen van zijn bestelwagen aan het kruispunt haar voorrang zou verlenen; de handeling waarbij de voorrangsplichtige beklaagde met zijn bestelwagen toch het kruispunt opreed was volgens het OM een reden om de bestelwagen te beschouwen als een onvoorzienbare hindernis, die verweerster niet toeliet te stoppen en aldus het verkeersongeval te vermijden.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 -
Art. 10 - Artikel 10.1.3° - Onvoorzienbare hindernis

- Art. 10.1.3° KB van 1 december 1975 houdende algemeen
reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik
van de openbare weg

Aux termes de l'article 10.1.3° du code de la route, le conducteur doit en toute circonstance pouvoir s'arrêter devant un obstacle prévisible; un obstacle est imprévisible lorsque la rapidité, le caractère inattendu et la distance rapprochée qui caractérisent sa survenance mettent le conducteur qui s'approche dans l'impossibilité de s'arrêter ou d'effectuer une manœuvre d'évitement sans mise en danger de lui-même ou d'autrui (1) (2). (1) Voir Cass. 12 janvier 2021, RG P.20.0970.N, Pas. 2020, n° 18 : « Un obstacle est imprévisible lorsque sa survenance ou son évaluation correcte est impossible pour toute personne normale, prudente et raisonnable ». (2) Le ministère public estimait que les juges d'appel avaient légalement considéré que la défenderesse, qui conduisait un cyclomoteur ayant la priorité, était en droit de croire que le prévenu (un employé de la demanderesse) lui donnerait la priorité après avoir arrêté complètement sa camionnette au carrefour ; l'acte par lequel le prévenu, débiteur de priorité, s'est néanmoins engagé dans le carrefour avec sa camionnette était, selon le ministère public, une raison de considérer la camionnette comme un obstacle imprévisible ne permettant pas à la défenderesse de s'arrêter et d'éviter ainsi l'accident.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions
réglementaires - Article 10 - Article 10, § 1er, 3° - Obstacle
imprévisible

- Art. 10, § 1er, 3° A.R. du 1er décembre 1975 portant
règlement général sur la police de la circulation routière et de
l'usage de la voie publique

P.21.0388.N

30 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210330.2N.18](#)

AC nr. ...

Uit artikel 5.3 EVRM, welke beoogt de individuele vrijheid te beschermen, volgt dat indien de duur van de voorlopige hechtenis niet langer redelijk is, de betrokkene in vrijheid moet worden gesteld; de rechter die uitspraak doet over de handhaving van de voorlopige hechtenis, beoordeelt onaantastbaar of de duur van de voorlopige hechtenis redelijk is in de zin van artikel 5.3 EVRM, en die beoordeling mag niet abstract of algemeen gebeuren, maar moet concreet zijn, rekening houdend met de specifieke gegevens van elke zaak; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn - Beoordeling - Toezicht door het Hof

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn - Beoordeling

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Beoordeling

Uit de enkele omstandigheid dat door een inverdenkinggestelde gevraagde en door de onderzoeksrechter bevolen onderzoekshandelingen, die volgens de inverdenkinggestelde voor hem ontlastende elementen zullen opleveren, na meerdere maanden nog niet zijn uitgevoerd, volgt niet dat het onderzoeksgerecht noodzakelijk moet aannemen dat daardoor de redelijke termijn van de voorlopige hechtenis is overschreden.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Beoordeling - Niet-uitvoering van gevraagde onderzoekshandelingen

Il résulte de l'article 5, § 3, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui vise à protéger la liberté individuelle, que si la durée de la détention préventive n'est plus raisonnable, la personne concernée doit être mise en liberté; le caractère raisonnable de la durée de la détention préventive au sens de l'article 5, § 3, de la Convention est apprécié souverainement par le juge qui statue sur le maintien de la détention préventive et cette appréciation ne peut être abstraite ou générale, mais doit être concrète, en tenant compte des spécificités de chaque dossier; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient aucunement justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable - Appréciation - Contrôle exercé par la Cour

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable - Appréciation

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Appréciation

De la seule circonstance que des actes d'instruction sollicités par un inculpé puis ordonnés par le juge d'instruction n'aient pas été accomplis après plusieurs mois alors que, selon l'inculpé, des éléments à décharge pour lui en découleraient, il ne résulte pas que la juridiction d'instruction doive nécessairement admettre que le délai raisonnable de la détention préventive a été dépassé.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Appréciation - Non-exécution d'actes d'instruction sollicités

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt dat de burgerlijke partij haar recht om in rechte op te treden heeft uitgeoefend op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtig en zorgvuldig persoon en dat zij tevens de inverdenkinggestelde schade wilde berokkenen door kwaadwillig en lichtzinnig ernstige beschuldigingen tegen hem te uiten, met als enig doel de door hem ingeleide procedures met betrekking tot het kind te doen mislukken, wil zij wettig die vordering tot schadevergoeding wegens tergende of roekeloze rechtspleging in, waarbij de in aanmerking genomen fout erin bestaat dat de burgerlijke partij de gehele strafrechtspleging als instrument heeft gebruikt om de inverdenkinggestelde schade toe te brengen in het kader van een burgerlijk geschil (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 529.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter - Afsluiting van het gerechtelijk onderzoek - Buitenvervolginstelling - Tergende of roekeloze rechtspleging - Toekenning van schadevergoeding aan de inverdenkinggestelde - Fout van de burgerlijke partij die erin bestaat de strafrechtspleging te hebben gebruikt als instrument om de inverdenkinggestelde schade toe te brengen in het kader van een burgerlijk geschil

- Artt. 159, 191, 212 en 347 Wetboek van Strafvordering
RECHTSMISBRUIK - Strafzaken - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling - Tergende of roekeloze rechtspleging - Toekenning van schadevergoeding aan de inverdenkinggestelde - Fout van de burgerlijke partij die erin bestaat de strafrechtspleging te hebben gebruikt als instrument om de inverdenkinggestelde schade toe te brengen in het kader van een burgerlijk geschil

- Artt. 159, 191, 212 en 347 Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Regeling van de rechtspleging - Buitenvervolginstelling - Tergende of roekeloze rechtspleging - Toekenning van schadevergoeding aan de inverdenkinggestelde - Fout van de burgerlijke partij die erin bestaat de strafrechtspleging te hebben gebruikt als instrument om de inverdenkinggestelde schade toe te brengen in het kader van een burgerlijk geschil

- Artt. 159, 191, 212 en 347 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'elle considère que la partie civile a exercé son droit d'agir en justice d'une manière qui excède manifestement les limites de l'exercice normal de ce droit par une personne prudente et diligente, et qu'elle était également animée de l'intention de nuire à l'inculpé en portant de manière malicieuse et avec légèreté de graves accusations contre lui dans le seul but de faire échec aux procédures intentées par celui-ci à l'égard de l'enfant, la chambre des mises en accusation accueille légalement la demande de dommages et intérêts du chef de procédure téméraire et vexatoire, la faute identifiée consistant en l'instrumentalisation de la procédure pénale toute entière par la partie civile en vue de porter préjudice à l'inculpé dans le cadre d'un litige civil (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACTION CIVILE - Constitution de partie civile entre les mains du juge d'instruction - Clôture de l'instruction - Non-lieu - Procédure téméraire et vexatoire - Octroi de dommages et intérêts à l'inculpé - Faute consistant pour la partie civile à avoir instrumentalisé la procédure pénale en vue de porter préjudice à l'inculpé dans le cadre d'un litige civil

- Art. 159, 191, 212 et 347 Code d'Instruction criminelle
ABUS DE DROIT - Matière répressive - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Non-lieu - Procédure téméraire et vexatoire - Octroi de dommages et intérêts à l'inculpé - Faute consistant pour la partie civile à avoir instrumentalisé la procédure pénale en vue de porter préjudice à l'inculpé dans le cadre d'un litige civil

- Art. 159, 191, 212 et 347 Code d'Instruction criminelle
JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Règlement de la procédure - Non-lieu - Procédure téméraire et vexatoire - Octroi de dommages et intérêts à l'inculpé - Faute consistant pour la partie civile à avoir instrumentalisé la procédure pénale en vue de porter préjudice à l'inculpé dans le cadre d'un litige civil

- Art. 159, 191, 212 et 347 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 5.3 EVRM onderzoekt de rechter die belast is met de uitspraak over de voorlopige hechtenis of in het licht van de omstandigheden van de zaak de redelijke termijn al dan niet is overschreden; bij die beoordeling onderzoekt de rechter op grond van de concrete gegevens van de zaak en na een geactualiseerde, nauwkeurige en geïndividualiseerde beoordeling zowel de effectieve als de relatieve duur van de hechtenis, de complexiteit van de zaak en van het gerechtelijk onderzoek, de wijze waarop het onderzoek wordt gevoerd, de ijver van de met het onderzoek belaste overheden en het gedrag van de in verdenking gestelde (1). (1) Cass. 2 december 2020, AR P.20.1179.F, AC 2020, nr. 743; Cass. 17 maart 2010, AR P.10.0434.F, AC 2010, nr. 194; Cass. 17 februari 2010, AR P.10.0267.F, AC 2010, nr. 106. Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, I, p. 1058-1059.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordelingscriteria

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordelingscriteria

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordelingscriteria

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

En vertu de l'article 5.3 de la Convention D. H., le juge chargé de statuer sur la détention préventive vérifie, à la lumière des circonstances de la cause, si le délai raisonnable n'est pas dépassé ; dans cette appréciation, le juge examine, sur la base des données concrètes de la cause et au terme d'une appréciation actualisée, précise et personnalisée, la durée tant effective que relative de la détention, le degré de complexité de la cause et de l'instruction, la manière dont celle-ci est conduite, la diligence des autorités compétentes et le comportement de l'inculpé (1). (1) Cass. 2 décembre 2020, RG P.20.1179.F, Pas. 2020, ° 743 ; Cass. 17 mars 2010, RG P.10.0434.F, Pas. 2010, n° 194 ; Cass. 17 février 2010, RG P.10.0267.F, Pas. 2010, n° 106. Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, pp. 1058-1059.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable - Dépassement - Critères d'appréciation

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Dépassement - Critères d'appréciation

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Délai raisonnable - Dépassement - Critères d'appréciation

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre

november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Krachtens artikel 5.3 EVRM onderzoekt de rechter die belast is met de uitspraak over de voorlopige hechtenis of in het licht van de omstandigheden van de zaak de redelijke termijn al dan niet is overschreden; bij die beoordeling onderzoekt de rechter op grond van de concrete gegevens van de zaak en na een geactualiseerde, nauwkeurige en geïndividualiseerde beoordeling zowel de effectieve als de relatieve duur van de hechtenis, de complexiteit van de zaak en van het gerechtelijk onderzoek, de wijze waarop het onderzoek wordt gevoerd, de ijver van de met het onderzoek belaste overheden en het gedrag van de in verdenking gestelde (1). (1) Cass. 2 december 2020, AR P.20.1179.F, AC 2020, nr. 743; Cass. 17 maart 2010, AR P.10.0434.F, AC 2010, nr. 194; Cass. 17 februari 2010, AR P.10.0267.F, AC 2010, nr. 106. Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, I, p. 1058-1059.

En vertu de l'article 5.3 de la Convention D.H., le juge chargé de statuer sur la détention préventive vérifie, à la lumière des circonstances de la cause, si le délai raisonnable n'est pas dépassé ; dans cette appréciation, le juge examine, sur la base des données concrètes de la cause et au terme d'une appréciation actualisée, précise et personnalisée, la durée tant effective que relative de la détention, le degré de complexité de la cause et de l'instruction, la manière dont celle-ci est conduite, la diligence des autorités compétentes et le comportement de l'inculpé (1). (1) Cass. 2 décembre 2020, RG P.20.1179.F, Pas. 2020, n° 743 ; Cass. 17 mars 2010, RG P.10.0434.F, Pas. 2010, n° 194 ; Cass. 17 février 2010, RG P.10.0267.F, Pas. 2010, n° 106. Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. I, pp. 1058-1059.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordelingscriteria

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordelingscriteria

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable - Dépassement - Critères d'appréciation

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Délai raisonnable - Dépassement - Critères d'appréciation

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Overschrijding - Beoordelingscriteria

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Dépassement - Critères d'appréciation

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit geen enkele wettelijke bepaling of verdragsbepaling vloeit voort dat de rechter in zijn beslissing dient te vermelden dat hij de naleving van de redelijke termijn van de hechtenis heeft nagegaan wanneer de inverdenkinggestelde de miskenning ervan niet heeft aangevoerd (1). (1) Zie, betreffende de toepassing van art. 21ter Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering, Cass. 13 december 2017, AR P.17.0383.F, AC 2017, nr. 710. Het onderzoeksgerecht dient ongetwijfeld te antwoorden op de conclusie waarin de verdachte de redenen opgaf waarom volgens hem de redelijke termijn was verstreken (Cass. 12 augustus 1991, AC 1990-1991, p. 1083). Het dient dat daarentegen niet ambtshalve te onderzoeken. Dat middel "kan niet voor de eerste maal voor het Hof worden voorgedragen" (zie Cass. 16 juni 1993, AR P.93.0864.F, AC 1993, nr. 289). Het OM heeft hieruit afgeleid dat het ("nieuwe") middel niet ontvankelijk is. (M.N.B.)

Il ne résulte d'aucune disposition légale ou conventionnelle que le juge est tenu d'indiquer dans sa décision qu'il a vérifié le respect du caractère raisonnable de la durée de la détention lorsque l'inculpé n'a pas invoqué sa méconnaissance (1). (1) Voir, quant à l'application de l'art. 21ter du titre préliminaire du Code de procédure pénale, Cass. 13 décembre 2017, RG P.17.0383.F, Pas. 2017, n° 710. La juridiction d'instruction est certes tenue de répondre aux conclusions de l'inculpé faisant valoir les raisons pour lesquelles il considèrerait que ledit délai raisonnable est dépassé (Cass. 12 août 1991, Pas. 1991, I, p. 949). En revanche, elle n'est pas tenue de le vérifier d'office. Ce moyen « ne peut être proposé pour la première fois devant la Cour » (voir Cass. 16 juin 1993, RG P.93.0864.F, Pas. 1993, I, n° 289). Le M.P. en a déduit que le moyen (« nouveau ») est irrecevable. (M.N.B.)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn - Door de inverdenkinggestelde niet-aangevoerde miskenning - Invloed op de verplichting om de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis met redenen te omkleden

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable - Méconnaissance non invoquée par l'inculpé - Incidence sur l'obligation de motiver la décision statuant sur le maintien de la détention préventive

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn - Door de in verdenking gestelde niet-aangevoerde miskening - Invloed op de verplichting om de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis met redenen te omkleeden

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Redelijke termijn

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Door de in verdenking gestelde niet-aangevoerde miskening - Invloed op de verplichting om de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis met redenen te omkleeden

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable - Méconnaissance non invoquée par l'inculpé - Incidence sur l'obligation de motiver la décision statuant sur le maintien de la détention préventive

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Délai raisonnable

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Méconnaissance non invoquée par l'inculpé - Incidence sur l'obligation de motiver la décision statuant sur le maintien de la détention préventive

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Door de inverdenkinggestelde niet-aangevoerde miskenning - Invloed op de verplichting om de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis met redenen te omkleden

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 22 en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Méconnaissance non invoquée par l'inculpé - Incidence sur l'obligation de motiver la décision statuant sur le maintien de la détention préventive

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 22 et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0397.N

22 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.1](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt op onaantastbare wijze of de woorden uitgesproken en de geschriften neergelegd voor de rechtbank betrekking hebben op het hangend geschil of de daarin betrokken partijen maar het Hof gaat wel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen trekt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 18 oktober 1988, AR nr. 2371, AC 1988-89, nr. 97, RW 1988-89, 1029-1030 met noot A. VANDEPLAS, "Recht van verdediging en artikel 452 Strafwetboek".

LASTEN EN EERROOF - Voor de rechtbank uitgesproken woorden of neergelegde geschriften - Artikel 452, Strafwetboek - Verband met het hangend geschil of de daarin betrokken partijen - Beoordeling door de rechter

- Art. 452 Strafwetboek

- Art. 452 Strafwetboek

LASTEN EN EERROOF - Voor de rechtbank uitgesproken woorden of neergelegde geschriften - Artikel 452, Strafwetboek - Verband met het hangend geschil of de daarin betrokken partijen - Beoordeling door de rechter

- Art. 452 Strafwetboek

- Art. 452 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

3/11/2025

Le juge apprécie souverainement si les paroles prononcées et les écrits déposés devant le tribunal sont relatifs au litige en cours ou aux parties impliquées dans celui-ci; la Cour se borne à vérifier si le juge ne déduit pas des faits qu'il a constatés des conséquences qui y sont étrangères ou qu'ils ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 18 octobre 1988, RG n° 2371, Pas. 1988-89, n° 97, R.W. 1988-89, 1029-1030, note A. VANDEPLAS, « Recht van verdediging en artikel 452 Strafwetboek ».

CALOMNIE ET DIFFAMATION - Paroles prononcées et écrits déposés devant le tribunal - Code pénal, article 452 - Lien avec le litige en cours ou les parties impliquées dans celui-ci - Appréciation par le juge

- Art. 452 Code pénal

- Art. 452 Code pénal

CALOMNIE ET DIFFAMATION - Paroles prononcées et écrits déposés devant le tribunal - Code pénal, article 452 - Lien avec le litige en cours ou les parties impliquées dans celui-ci - Appréciation par le juge

- Art. 452 Code pénal

- Art. 452 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière

P. 668/1035

*Strafzaken - Artikel 452, Strafwetboek - Voor de rechtbank
uitgesproken woorden of neergelegde geschriften - Verband
met het hangend geschil of de daarin betrokken partijen -
Beoordeling door de rechter*

- Art. 452 Strafwetboek

- Art. 452 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

*Strafzaken - Artikel 452, Strafwetboek - Voor de rechtbank
uitgesproken woorden of neergelegde geschriften - Verband
met het hangend geschil of de daarin betrokken partijen -
Beoordeling door de rechter*

- Art. 452 Strafwetboek

- Art. 452 Strafwetboek

*répressive - Code pénal, article 452 - Paroles prononcées et écrits
déposés devant le tribunal - Lien avec le litige en cours ou les parties
impliquées dans celui-ci - Appréciation par le juge*

- Art. 452 Code pénal

- Art. 452 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière

*répressive - Code pénal, article 452 - Paroles prononcées et écrits
déposés devant le tribunal - Lien avec le litige en cours ou les parties
impliquées dans celui-ci - Appréciation par le juge*

- Art. 452 Code pénal

- Art. 452 Code pénal

De uitoefening van het door artikel 10.1 EVRM gewaarborgde recht op vrijheid van meningsuiting die de vrijheid omvat om inlichtingen of denkbepelden door te geven en plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan krachtens artikel 10.2 EVRM worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, welke bij de wet worden voorzien, en die in een democratische samenleving nodig zijn, onder meer tot bescherming van de goede naam of de rechten van anderen en een beperking van de vrijheid van meningsuiting is nodig in een democratische samenleving wanneer zij beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid, op voorwaarde dat de evenredigheid wordt geëerbiedigd tussen het aangewende middel en het beoogde doel en de beperking verantwoord is op grond van relevante en toereikende motieven; de rechter die oordeelt dat er evenredigheid is tussen het strafbaar stellen van bedreigingen in zin van artikel 330 Strafwetboek en smaad door bedreigingen in de zin van artikel 275 Strafwetboek, die een advocaat tijdens de behandeling van een strafzaak uit tegen een lid van het openbaar ministerie, en het beoogde doel, met name het vrijwaren van de integriteit van de leden van het openbaar ministerie die in volle vrijheid en onafhankelijkheid de strafvordering moeten kunnen uitoefenen in het belang van de maatschappij, hoeft die beoordeling niet verder te concretiseren in het licht van de bijzondere omstandigheden van de zaak (1). (1) Het EHRM heeft zich over de vraag of bedreigingen onder de vrijheid van meningsuiting vallen en zo ja, onder welke voorwaarden nog niet moeten uitspreken. Wel werd reeds veelvuldig in het kader van geschillen waarbij boetes werden opgelegd voor smaad of laster, geoordeeld dat beledigende en lasterlijke uitspraken, ook ten aanzien van welbepaalde individuen, onder de ruime bescherming van artikel 10, § 1 EVRM vallen. Bij het afwegen of een dergelijke boete een geoorloofde beperking vormt op de vrijheid van meningsuiting, maakt het EHRM een afweging tussen verschillende factoren, waaronder de inhoud of aard van de meningsuiting, het onderscheid tussen feitelijke data en waardeoordelen, de intentie van de gewraakte meningsuiting, de gevolgen, de proportionaliteit van de overheidsinmenging, de

Le droit à la liberté d'expression consacré à l'article 10, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, qui s'étend à la liberté de communiquer des informations ou des idées et implique des devoirs et des responsabilités, peut être soumis, en vertu de l'article 10, § 2, de la Convention, à certaines formalités, conditions, restrictions ou sanctions prévues par la loi, qui constituent des mesures nécessaires, dans une société démocratique, afin notamment de protéger la réputation ou les droits d'autrui, une restriction de l'exercice de la liberté d'expression étant nécessaire dans une société démocratique lorsqu'elle répond à une nécessité sociale impérieuse, à la condition que la proportionnalité soit respectée entre le moyen utilisé et l'objectif poursuivi et que la restriction soit justifiée par des motifs pertinents et suffisants; le juge qui considère que l'incrimination des menaces au sens de l'article 330 du Code pénal et de l'outrage par menaces au sens de l'article 275 du Code pénal, dont un avocat s'est rendu coupable à l'encontre d'un membre du ministère public au cours de l'examen d'une affaire correctionnelle, est proportionnée au but poursuivi, qui est de préserver l'intégrité des membres du ministère public, ceux-ci devant exercer l'action publique en toute liberté et indépendance dans l'intérêt de la société, n'a pas à rendre cette appréciation davantage concrète au regard des circonstances particulières de la cause (1). (1) La Cour européenne des droits de l'homme n'a pas encore eu à se prononcer sur la question de savoir si les menaces sont couvertes par la liberté d'expression et, dans l'affirmative, à quelles conditions. Toutefois, dans le cadre de litiges portant sur l'imposition d'amendes du chef de calomnie ou de diffamation, il a déjà été fréquemment considéré que des propos insultants et diffamatoires, y compris lorsqu'ils visaient des personnes bien définies, relèvent de la protection générale de l'article 10, § 1er, de la Convention. Pour déterminer si une telle amende constitue une restriction légitime à la liberté d'expression, la CEDH met en balance plusieurs facteurs, notamment le contenu ou la nature de l'opinion exprimée, la distinction entre les données factuelles et les jugements de valeur, l'intention poursuivie en exprimant l'opinion reprochée, les conséquences et la proportionnalité

zwaarte van de bestraffing, ... Zie JACOBS, WHITE and OVERY, *The European Convention on Human Rights*, 7th ed., Oxford, 2017, Ch. 18.; J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK, *Handboek EVRM*, II, Intersentia, 2004, 901-902. Een aantal arresten heeft specifiek betrekking op lasterlijke of beledigende uitspraken tijdens het pleidooi van een advocaat: EHRM 21 maart 2002, nr. 31611/96, Nikula t. Finland; EHRM (grote kamer) 15 december 2005, nr. 73797/01, Kyprianou t. Cyprus; EHRM (grote kamer) 23 april 2015, nr. 29369/10, Morice t. Frankrijk; EHRM 12 januari 2016, nr. 48074/10, Rodriguez Ravelo t. Spanje; EHRM 8 november 2018, nr. 2782/12, Narodni List t. Kroatië.

de l'ingérence des pouvoirs publics, la sévérité de la sanction, ... Voir JACOBS, WHITE et OVERY, *The European Convention on Human Rights*, 7e éd, Oxford, 2017, Ch.18 ; J. VANDE LANOTTE et Y. HAECK, *Handbook EVRM*, II, Intersentia, 2004, 901-902. Un certain nombre d'arrêts concernent spécifiquement des déclarations diffamatoires ou offensantes faites au cours des plaidoiries d'un avocat : CEDH 21 mars 2002, n° 31611/96, Nikula c. Finlande ; CEDH (Grande Chambre) 15 décembre 2005, n° 73797/01, Kyprianou c. Chypre ; CEDH (Grande Chambre) 23 avril 2005, n° 73797/01, Kyprianou c. Finlande. 73797/01, Kyprianou c. Chypre ; CEDH (Grande Chambre) 23 avril 2015, n° 29369/10, Morice c. France ; CEDH 12 janvier 2016, n° 48074/10, Rodriguez Ravelo c. Espagne ; CEDH 8 novembre 2018, n° 2782/12, Narodni List c. Croatie.

ADVOCAAT - Behandeling van een strafzaak - Bedreigingen en smaad door bedreigingen tegen een lid van het openbaar ministerie - Strafbearstelling ingevolge de artikelen 275 en 330 Strafwetboek - Vrijheid van meningsuiting - Beperking van de vrijheid van meningsuiting - Voorwaarden - Evenredigheid tussen het aangewende middel en het beoogde doel - Beoordeling door de rechter - Concretisering in het licht van de omstandigheden van de zaak

AVOCAT - Examen d'une affaire - Menaces et outrage par menaces à l'encontre d'un membre du ministère public - Incrimination résultant des articles 275 et 330 du Code pénal - Liberté d'expression - Restriction à la liberté d'expression - Conditions - Proportionnalité entre le moyen utilisé et l'objectif poursuivi - Appréciation par le juge - Appréciation rendue concrète au regard des circonstances de la cause

- Art. 10.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 10, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 10.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 10, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 275 Strafwetboek

- Art. 275 Code pénal

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Artikel 10.1 - Vrijheid van meningsuiting - Beperking van de vrijheid van meningsuiting - Artikel 10.2 EVRM - Voorwaarden - Evenredigheid tussen het aangewende middel en het beoogde doel - Bedreigingen en smaad door bedreigingen tegen een lid van het openbaar ministerie - Strafbearstelling ingevolge de artikelen 275 en 330 Strafwetboek - Beoordeling door de rechter - Concretisering in het licht van de omstandigheden van de zaak

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Article 10, § 1er - Liberté d'expression - Restriction à la liberté d'expression - Conv. D.H., article 10, § 2 - Conditions - Proportionnalité entre le moyen utilisé et l'objectif poursuivi - Menaces et outrage par menaces à l'encontre d'un membre du ministère public - Incrimination résultant des articles 275 et 330 du Code pénal - Appréciation par le juge - Appréciation rendue concrète au regard des circonstances de la cause

- Art. 10.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 10, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 10.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 10, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 275 Strafwetboek

- Art. 275 Code pénal

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Behandeling van een strafzaak - Bedreigingen en

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Examen d'une affaire - Menaces et

smaad door bedreigingen tegen een lid van het openbaar ministerie - Strafbaarstelling ingevolge de artikelen 275 en 330 Strafwetboek - Vrijheid van meningsuiting - Beperking van de vrijheid van meningsuiting - Voorwaarden - Evenredigheid tussen het aangewende middel en het beoogde doel - Beoordeling door de rechter - Concretisering in het licht van de omstandigheden van de zaak

- Art. 10.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 10.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 275 Strafwetboek

outrage par menaces à l'encontre d'un membre du ministère public - Incrimination résultant des articles 275 et 330 du Code pénal - Liberté d'expression - Restriction à la liberté d'expression - Conditions - Proportionnalité entre le moyen utilisé et l'objectif poursuivi - Appréciation par le juge - Appréciation rendue concrète au regard des circonstances de la cause

- Art. 10, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 10, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 275 Code pénal

Uit de bepalingen van de artikelen 479, 481 en 482 Wetboek van Strafvordering volgt dat ingeval van een wanbedrijf gepleegd door een door artikel 479 Wetboek van Strafvordering bedoelde persoon, de procureur-generaal bij het hof van beroep de leiding heeft van het opsporingsonderzoek en de strafvordering uitoefent zodat een ander magistraat van het openbaar ministerie niet bevoegd is om op eigen gezag een daad van vervolging in te stellen wanneer hij kennisneemt van een misdrijf, gepleegd door een persoon die over voorrecht van rechtsmacht beschikt; deze magistraat kan niettemin inlichtingen inwinnen of documenten opvragen ter staving van een klacht, gericht tegen een persoon die over voorrecht van rechtsmacht beschikt, alvorens deze klacht over te maken aan de procureur-generaal en het enkele gegeven dat dergelijke opzoeken werden uitgevoerd alvorens een raadsheer-onderzoeksrechter werd aangesteld, heeft niet tot gevolg dat de procedure van voorrecht van rechtsmacht werd miskend (1). (1) A. WINANTS, "Enkele beschouwingen over het voorrecht van rechtsmacht", in F. DERUYCK (ed.), Strafrecht in/uit balans, die Keure 2020, pp. 135-140, nrs.10-18; J. DE CODT, "De vervolging van magistraten", in X. DE RIEMAECKER en R. VAN RANSBEEK (eds), Statuut en deontologie van de magistraat, Brugge, die Keure, 2020, nr. 15; R. VERSTRAETEN, "Voorrecht van rechtsmacht", in L. DUPONT en B. SPRIET (eds.), Strafrecht voor rechtspractici, IV, Acco, 1991, 115; G. BELTJENS, "Article 479", Encyclopédie du droit criminel belge, II, 1903, nr. 28.

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Misdrijf door een magistraat van een hof van beroep - Strafvordering uitgeoefend door de procureur-generaal bij het hof van beroep - Inwinnen van inlichtingen en opvragen van documenten door een andere magistraat van het openbaar ministerie - Draagwijdte

- Art. 479 Wetboek van Strafvordering
- Art. 481 Wetboek van Strafvordering
- Art. 482 Wetboek van Strafvordering

Il résulte des dispositions des articles 479, 481 et 482 du Code d'instruction criminelle que, lorsqu'une personne visée à l'article 479 du Code d'instruction criminelle commet un délit, le procureur général près la cour d'appel dirige l'enquête et exerce les poursuites de sorte qu'aucun autre magistrat du ministère public n'est habilité à engager des poursuites de sa propre autorité lorsqu'il a connaissance d'une infraction commise par une personne titulaire du privilège de juridiction; ce magistrat peut toutefois recueillir des informations ou réclamer des documents permettant d'étayer une plainte déposée à charge d'une personne titulaire du privilège de juridiction, avant de transmettre cette plainte au procureur général et le seul fait que de telles recherches aient été effectuées avant la désignation d'un conseiller instructeur n'implique pas que la procédure de privilège de juridiction ait été méconnue (1). (1) A. WINANTS, « Enkele beschouwingen over het voorrecht van rechtsmacht », in F. DERUYCK (ed.), Strafrecht in/uit balans, die Keure 2020, pp. 135-140, n° 10-18 ; J. DE CODT, « De vervolging van magistraten », in X. DE RIEMAECKER et R. VAN RANSBEEK (eds), Statuut en deontologie van de magistraat, Bruges, die Keure, 2020, n° 15 ; R. VERSTRAETEN, « Voorrecht van rechtsmacht », in L. DUPONT et B. SPRIET (eds.), Strafrecht voor rechtspractici, IV, Acco, 1991, 115; G. BELTJENS, « Article 479 », Encyclopédie du droit criminel belge, II, 1903, n° 28.

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Infraction commise par un magistrat d'une cour d'appel - Poursuites exercées par le procureur général près la cour d'appel - Informations recueillies et documents réclamés par un autre magistrat du ministère public - Portée

- Art. 479 Code d'Instruction criminelle
- Art. 481 Code d'Instruction criminelle
- Art. 482 Code d'Instruction criminelle

Bij de beoordeling van de bewijswaarde van de gegevens die een beklaagde aanvoert ter weerlegging van het door artikel 67bis Wegverkeerswet bepaalde vermoeden kan de rechter wel degelijk het tijdstip betrekken waarop die gegevens door de beklaagde in de strafprocedure worden voorgebracht, alsook de graad van verwantschap tussen de beklaagde en de persoon die voorhoudt de werkelijke bestuurder te zijn van het voertuig.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Wegverkeerswet - Artikel 67bis - Weerlegbaar vermoeden van schuld - Beoordeling van de ter weerlegging aangevoerde gegevens - Draagwijdte

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Weerlegbaar vermoeden van schuld - Beoordeling van de ter weerlegging aangevoerde gegevens - Draagwijdte

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Lors de l'appréciation de la valeur probante des éléments soumis par un prévenu afin de renverser la présomption visée à l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, le juge peut parfaitement tenir compte du moment, au cours de la procédure pénale, auquel le prévenu produit ces éléments, ainsi que du degré de parenté entre le prévenu et la personne qui prétend être le véritable conducteur du véhicule.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 67bis - Présomption de culpabilité réfragable - Appréciation des éléments soumis afin de renverser la présomption - Portée

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption de culpabilité réfragable - Appréciation des éléments soumis afin de renverser la présomption - Portée

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Geen schending van artikel 6.1 en 6.3 EVRM, artikel 2 Zevende Protocol EVRM en artikel 14.5 IVBPR kan worden afgeleid uit het gegeven dat de rechter die vaststelt dat een beklaagde aan wie de dagvaarding persoonlijk werd betekend en die bij zijn verzet tegen het verstekvonnis geen gewag heeft gemaakt van overmacht of een wettige reden van verschoning, dit verzet ongedaan verklaart waardoor het verweer ten gronde van de beklaagde niet wordt behandeld aangezien dit louter een gevolg is van de beslissing van de beklaagde om, hoewel hij kennis had van de datum van behandeling en geen aanvaardbare reden voor zijn afwezigheid kan aanvoeren, afwezig te blijven bij de behandeling voor de eerste rechter.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op een eerlijk proces - Recht om zich ten gronde te verdedigen - Verzet - Strafzaken - Ongedaan verzet - Dagvaarding persoonlijk betekend aan de beklaagde - Geen aanvoering van overmacht of wettige reden van verschoning

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

Aucune violation des articles 6, § 1er, et 6, § 3, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 2 du protocole additionnel n° 7 à cette Convention et 14, § 5 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques ne peut être déduite du fait que le juge, constatant qu'un prévenu auquel la citation a été signifiée en personne n'a pas invoqué la force majeure et n'a pas justifié d'une excuse légitime au moment de faire opposition au jugement par défaut, déclare ladite opposition non avenue, la défense au fond du prévenu n'étant, ainsi, pas examinée, dès lors que cette absence d'examen résulte entièrement de la décision du prévenu de ne pas se présenter à l'examen devant le premier juge, alors qu'il avait connaissance de la date dudit examen et qu'il ne peut alléguer d'un motif d'absence admissible.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à un procès équitable - Droit de se défendre au fond - Opposition - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Citation faite à la personne du prévenu - Pas d'allégation relative à un cas de force majeure ou à une cause d'excuse légitime

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht om zich ten gronde te verdedigen - Verzet - Strafzaken - Ongedaan verzet - Dagvaarding persoonlijk betekend aan de beklaagde - Geen aanvoering van overmacht of wettige reden van verschooning

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Aaaaart. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Aanvullend Protocol - Artikel 2 - Recht op beoordeling door een hoger rechtscollege - Verzet - Strafzaken - Ongedaan verzet - Dagvaarding persoonlijk betekend aan de beklaagde - Geen aanvoering van overmacht of wettige reden van verschooning

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14 - Artikel 14.5 - Recht op beoordeling door een hoger rechtscollege - Verzet - Strafzaken - Ongedaan verzet - Dagvaarding persoonlijk betekend aan de beklaagde - Geen aanvoering van overmacht of wettige reden van verschooning

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit de se défendre au fond - Opposition - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Citation faite à la personne du prévenu - Pas d'allégation relative à un cas de force majeure ou à une cause d'excuse légitime

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Aaaaaart. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole additionnel - Article 2 - Droit à l'examen par une juridiction supérieure - Opposition - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Citation faite à la personne du prévenu - Pas d'allégation relative à un cas de force majeure ou à une cause d'excuse légitime

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14 - Article 14, § 5 - Droit à l'examen par une juridiction supérieure - Opposition - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Citation faite à la personne du prévenu - Pas d'allégation relative à un cas de force majeure ou à une cause d'excuse légitime

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

VERZET - Strafzaken - Ongedaan verzet - Dagvaarding persoonlijk betekend aan de beklaagde - Geen aanvoering van overmacht of wettige reden van verschoning

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

Uit de enkele omstandigheid dat de rechter oordeelt dat een beklaagde niet slaagt in de weerlegging van het op hem bij toepassing van artikel 67bis Wegverkeerswet rustende vermoeden dat hij als titularis van de kentekenplaat van een motorvoertuig dader is van een overtreding op de Wegverkeerswet of de uitvoeringsbesluiten ervan die met het motorvoertuig werd begaan, volgt niet dat de beklaagde niet beschikt over een effectief rechtsmiddel om op te komen tegen een aangevoerde miskenning van artikel 6.2 EVRM; de rechter oordeelt onaantastbaar of de titularis van de kentekenplaat van het motorvoertuig waarmee de overtreding werd begaan, erin slaagt het op hem op grond van artikel 67bis Wegverkeerswet rustende vermoeden te weerleggen en hij kan daartoe alle feitelijke gegevens in aanmerking nemen waarvan hij de bewijswaarde onaantastbaar beoordeelt (1). (1) Cass. 22 oktober 2013, AR P.13.0040.N, AC 2013, nr. 539; zie ook Arbitragehof nr. 27/2000, 21 maart 2000, BS 26 mei 2000.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Wegverkeerswet - Artikel 67bis - Weerlegbaar vermoeden van schuld - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée non avenue - Citation faite à la personne du prévenu - Pas d'allégation relative à un cas de force majeure ou à une cause d'excuse légitime

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 6, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

- Art. 14, § 5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

De la seule circonstance que le juge considère qu'un prévenu échoue à renverser la présomption pesant sur lui en application de l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, présomption selon laquelle, en tant que titulaire de la plaque d'immatriculation d'un véhicule, il est l'auteur d'une infraction à la loi du 16 mars 1968 ou à ses arrêtés d'exécution commise avec ledit véhicule, il ne résulte pas que le prévenu ne dispose d'aucun recours effectif pour critiquer une violation alléguée de l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme; le juge apprécie souverainement si le titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule à moteur au moyen duquel l'infraction a été commise parvient à renverser la présomption pesant sur lui en vertu de l'article 67bis de la loi du 16 mars 1968 et, à cette fin, il peut prendre en considération l'ensemble des éléments factuels dont il apprécie souverainement la valeur probante (1). (1) Cass. 22 octobre 2013, RG P.13.0040.N, Pas. 2013, n° 539 ; voir également Cour d'arbitrage n° 27/2000, 21 mars 2000, M.B. 26 mai 2000.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 67bis - Présomption de culpabilité réfragable - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Recht op een eerlijk proces - Vermoeden van onschuld - Wegverkeerswet - Artikel 67bis - Weerlegbaar vermoeden van schuld - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Weerlegbaar vermoeden van schuld - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Droit à un procès équitable - Présomption d'innocence - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 67bis - Présomption de culpabilité réfragable - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Présomption de culpabilité réfragable - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0411.N

1 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210601.2N.19](#)

AC nr. ...

Het vonnis waarbij nagelaten wordt de werkstraffen opgelegd voor de misdrijven waartussen samenloop is als bedoeld in artikel 60 Strafwetboek, te herleiden tot 300 werkuren schendt artikel 60 Strafwetboek; het niet-herleiden van de bij het vonnis opgelegde werkstraffen overeenkomstig artikel 60 Strafwetboek tot 300 uren tast de beslissing betreffende het opleggen van de werkstrafvervangende geldboeten niet aan gezien die werkstrafvervangende geldboeten zelf niet strijdig zijn met artikel 60 Strafwetboek of door een andere onwettigheid zijn aangetast (1). (1) Contra Cass. 20 januari 2021, AR P.20.1251.F, AC 2021, nr. 42, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210120.2F.12, met concl. van advocaat-generaal Vandermeersch, op datum in Pas.

CASSATIE - Vernietiging - Omvang - Strafzaken - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Straf - Samenloop - Artikel 60 Strafwetboek - Overschrijding van de maximum op te leggen straf - Werkstraffen - Onwettigheid - Vernietiging - Vervangende straf - Omvang

- Art. 60 Strafwetboek

CASSATIE - Vorderingen tot vernietiging - Cassatieberoep in het belang van de wet - Straf - Samenloop - Artikel 60

Le jugement qui omet de réduire à trois cents heures les peines de travail infligées du chef des infractions pour lesquelles il y a lieu d'admettre le concours visé à l'article 60 du Code pénal, viole l'article 60 dudit Code; le fait d'omettre de réduire à trois cents heures les peines de travail prononcées par le jugement, conformément à l'article 60 du Code pénal, ne porte pas atteinte à la décision portant sur l'imposition des amendes subsidiaires aux peines de travail dès lors que ces amendes ne sont pas, en tant que telles, contraires à l'article 60 du Code pénal ou qu'elles ne sont entachées d'aucune illégalité (1). (1) contra : Cass. 20 janvier 2021, RG P.20.1251.F, Pas. 2021, n° 42, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210120.2F.12, avec les concl. de M. Vandermeersch, avocat général.

CASSATION - Etendue - Matière répressive - Action publique - Prévenu et inculpé - Peine - Concours - Code pénal, article 60 - Dépassement de la peine maximale à infliger - Peines de travail - Illégalité - Annulation - Peine subsidiaire - Etendue

- Art. 60 Code pénal

CASSATION - Des demandes en annulation. des pourvois dans l'intérêt de la loi - Peine - Concours - Code pénal, article 60 -

Strafwetboek - Overschrijding van de maximum op te leggen straf - Werkstraffen - Onwettigheid - Vernietiging - Vervangende straf - Omvang

- Art. 60 Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Algemeen - Artikel 60 Strafwetboek - Overschrijding van de maximum op te leggen straf - Werkstraffen - Onwettigheid - Vernietiging - Vervangende straf - Omvang

- Art. 60 Strafwetboek

Dépassement de la peine maximale à infliger - Peines de travail - Illégalité - Annulation - Peine subsidiaire - Etendue

- Art. 60 Code pénal

PEINE - Concours - Généralités - Code pénal, article 60 - Dépassement de la peine maximale à infliger - Peines de travail - Illégalité - Annulation - Peine subsidiaire - Etendue

- Art. 60 Code pénal

P.21.0412.N

13 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.14](#)

AC nr. ...

De rechter oordeelt onaantastbaar over het bestaan van tegenaanwijzingen voor de toekenning van een uitvoeringsmodaliteit van de internering en over de geschiktheid van een inrichting ter realisering van de in artikel 2 Interneringswet omschreven doelstellingen van de internering ; hij is daarbij niet gebonden door de adviezen of verslagen van het openbaar ministerie, de psychiater of de justitie assistent (1). (1) Cass. 25 november 2020, AR P.20.1102.F, AC 2020, nr. 725; Cass. 9 april 2019, AR P.19.0273.N, AC 2019, nr. 223.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Toekenning van een uitvoeringsmodaliteit - Tegenaanwijzingen - Adviezen of verslagen van het openbaar ministerie, de psychiater of de justitie-assistent

- Art. 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Le juge apprécie souverainement l'existence de contre-indications à l'octroi d'une modalité d'exécution de l'internement et le caractère adapté d'un établissement en vue de réaliser les objectifs de l'internement décrits à l'article 2 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement (1); il n'est à cet égard pas lié par les avis et rapports du ministère public, du psychiatre ou de l'assistant de justice. (1) Cass. 25 novembre 2020, RG P.20.1102.F, Pas. 2020, n° 725 ; Cass. 9 avril 2019, RG P.19.0273.N, Pas. 2019, n° 223.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Octroi d'une modalité d'exécution - Contre-indications - Avis ou rapports du ministère public, du psychiatre ou de l'assistant de justice

- Art. 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Een door artikel 3, 4°, b) Interneringswet bedoelde inrichting tot bescherming van de maatschappij waar een geïnterneerde op grond van artikel 19 Interneringswet kan worden geplaatst of waarnaar hij kan worden overgeplaatst, is geen gevangenis.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Inrichting tot bescherming van de maatschappij

- Art. 3, 4°, b) Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 19 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Un établissement de défense sociale visé à l'article 3, 4°, b), de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement où un interné peut être placé sur la base de l'article 19 de cette même loi ou vers lequel il peut être transféré n'est pas une prison.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Établissement de défense sociale

- Art. 3, 4°, b) L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 19 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Uit de enkele omstandigheid dat de Belgische Staat werd veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding aan een geïnterneerde wegens het disfunctioneren van het interneringssysteem in het verleden, volgt niet noodzakelijk dat de plaatsing van die geïnterneerde in een afdeling tot bescherming van de maatschappij onrechtmatig is.

De la seule circonstance que l'État belge a été condamné au paiement de dommages et intérêts à un interné en raison du dysfonctionnement du système d'internement dans le passé, il ne résulte pas nécessairement que le placement de cet interné en section de défense sociale est illégal.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Veroordeling van de Belgische Staat wegens tekortkomingen bij de uitvoering van een eerdere interneringsbeslissing - Uitvoering van een modaliteit van de internering - Beslissing tot plaatsing van de geïnterneerde in een afdeling tot bescherming van de maatschappij - Regelmatigheid

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Condamnation de l'État belge pour cause de manquements dans l'exécution d'une décision d'internement antérieure - Exécution d'une modalité d'internement - Décision de placement d'un interné en section de défense sociale - Régularité

Uit de enkele omstandigheid dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij bij de toekenning van de uitvoeringsmodaliteit van het elektronisch toezicht de geïnterneerde de gelegenheid heeft gegeven tegen een bepaalde datum bepaalde voorwaarden na te komen, volgt niet dat de kamer niet langer zou kunnen beslissen dat er tegenaanwijzingen zijn die zich verzetten tegen de toekenning van een uitvoeringsmodaliteit.

De la seule circonstance que la chambre de protection sociale a donné à l'interné, en octroyant la modalité d'exécution de la surveillance électronique, l'opportunité d'observer certaines conditions pour une date déterminée, il ne résulte pas que la chambre ne puisse plus décider qu'il existe des contre-indications qui s'opposent à l'octroi d'une modalité d'exécution.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Uitvoeringsmodaliteiten internering - Eerdere beslissing van een modaliteit met het nakomen van voorwaarden - Oordeel op een latere terechtzitting over tegenaanwijzingen die de modaliteit verhinderen

DEFENSE SOCIALE - Modalités d'exécution de l'internement - Décision antérieure d'une modalité assortie de conditions à respecter - Décision rendue à une audience ultérieure sur des contre-indications empêchant la modalité

De inverdenkinggestelde die bij dezelfde beslissing van het onderzoeksgerecht voor bepaalde feiten naar het vonnisgerecht wordt verwezen en voor andere feiten buiten vervolging wordt gesteld, is ingevolge zijn buitenvervolginstelling gerechtigd op een rechtsplegingsvergoeding lastens de burgerlijke partij door wiens klacht bij de onderzoeksrechter de strafvordering aanhangig is gemaakt (1). (1) Zie Cass. 17 maart 2020, AR P.19.1161.N, AC 2020, nr. 195, T. Strafr. 2020/6, 422 en noot J. LAMBRECHTS, "De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken: ambtshalve veroordeling in de onderzoeksfase mogelijk en zelfs verplicht, of toch niet?"; D. DILLENBOURG, "Répétibilité des frais de défense en matière pénale ou l'avènement de l'indemnité de procédure nouvelle", RDP 2008, p. 122; F. VAN VOLSEM, "De rechtsplegingsvergoeding en de strafrechter: een ietwat moeilijk huwelijk", NC 2008, 379-425, nr. 189; R. VERSTRAETEN, Handboek Strafvordering 2012, nr. 1394; J. LAMBRECHTS, "De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken", in Comm. Straf., 2019, nr. 28; J. MEESE en P. TERSAGO, "De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken" in B. VAN DEN BERGH en S. SOBRIE, "Wie zal dat betalen...? De rechtsplegingsvergoeding ont(k)leed", p. 357, nr. 423.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Gedeeltelijke buitenvervolginstelling en verwijzing van de inverdenkinggestelde - Rechtsplegingsvergoeding lastens de burgerlijke partij

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering
- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Gedeeltelijke buitenvervolginstelling en verwijzing van de inverdenkinggestelde - Rechtsplegingsvergoeding lastens de burgerlijke partij

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering
- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Beslissing van het onderzoeksgerecht - Gedeeltelijke buitenvervolginstelling en verwijzing van de inverdenkinggestelde

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering
- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Beslissing van het onderzoeksgerecht - Gedeeltelijke buitenvervolginstelling en

L'inculpé qui, par une même décision de la juridiction d'instruction, est renvoyé devant la juridiction de jugement du chef de certains faits tout en étant mis hors de cause du chef d'autres faits, a droit, en conséquence du non-lieu prononcé à son égard, à une indemnité de procédure à charge de la partie civile dont la plainte a saisi le juge d'instruction de l'action publique (1). (1) Voir Cass. 17 mars 2020, RG P.19.1161.N, Pas. 2020, n° 195, T. Strafr. 2020/6, 422 et note J. LAMBRECHTS, « De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken: ambtshalve veroordeling in de onderzoeksfase mogelijk en zelfs verplicht, of toch niet? » ; D. DILLENBOURG, « Répétibilité des frais de défense en matière pénale ou l'avènement de l'indemnité de procédure nouvelle », R.D.P. 2008, p. 122 ; F. VAN VOLSEM, « De rechtsplegingsvergoeding en de strafrechter: een ietwat moeilijk huwelijk », N.C. 2008, 379-425, n° 189 ; R. VERSTRAETEN, Handboek Strafvordering 2012, n° 1394 ; J. LAMBRECHTS, « De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken », in Comm. Straf., 2019, n° 28 ; J. MEESE et P. TERSAGO, « De rechtsplegingsvergoeding in strafzaken » in B. VAN DEN BERGH et S. SOBRIE, Wie zal dat betalen...? De rechtsplegingsvergoeding ont(k)leed, p. 357, n° 423.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Non-lieu et renvoi partiels décidés à l'égard de l'inculpé - Indemnité de procédure à charge de la partie civile

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle
- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Non-lieu et renvoi partiels décidés à l'égard de l'inculpé - Indemnité de procédure à charge de la partie civile

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle
- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

INDEMNITE DE PROCEDURE - Décision de la juridiction d'instruction - Non-lieu et renvoi partiels décidés à l'égard de l'inculpé

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle
- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

INDEMNITE DE PROCEDURE - Décision de la juridiction d'instruction - Non-lieu et renvoi partiels décidés à l'égard de

verwijzing van de inverdenkinggestelde

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

l'inculpé

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

P.21.0422.N

7 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210407.2N.3](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 31, § 3, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet kunnen cassatiemiddelen onder meer worden voorgedragen in een memorie die op de griffie van het Hof van Cassatie moet toekomen, uiterlijk de vijfde dag na de datum van het cassatieberoep; die termijn is ook van toepassing op de stukken die de eiser in cassatie wenst neer te leggen.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Vormen en termijnen voor memories en stukken

- Art. 30, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

En vertu de l'article 31, § 3, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, les moyens de cassation peuvent être notamment proposés dans un mémoire qui doit parvenir au greffe de la Cour de cassation au plus tard le cinquième jour après la date du pourvoi; ce délai est également applicable aux pièces que le demandeur en cassation souhaite déposer.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Forme et délai prévu pour le dépôt des mémoires et des pièces

- Art. 30, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0423.N

30 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210330.2N.21](#)

AC nr. ...

Uit de bepalingen van artikelen 2bis, § 2, en 16, § 2, vierde lid, Voorlopige hechteniswet volgt niet dat de door artikel 16, § 2, vierde lid, Voorlopige hechteniswet voorgeschreven verwittiging van de advocaat van de plaats en uur van de ondervraging door de onderzoeksrechter noodzakelijk dient te gebeuren via de permanentiedienst van de balie, bedoeld in artikel 2bis, § 2, Voorlopige hechteniswet.

ADVOCAAT - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Ondervraging door de onderzoeksrechter - Bijstand van een raadsman - Verwittiging raadsman

- Artt. 2bis, § 2, en 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Ondervraging door de onderzoeksrechter - Bijstand van een raadsman - Verwittiging raadsman

- Artt. 2bis, § 2, en 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Aanhouding - Ondervraging door de onderzoeksrechter - Bijstand van een raadsman - Verwittiging raadsman

Il ne résulte pas des dispositions des articles 2bis, § 2, et 16, § 2, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive que la délivrance à l'avocat de l'information relative au lieu et à l'heure de l'interrogatoire par le juge d'instruction, prescrite par ledit article 16, § 2, alinéa 4, doive nécessairement avoir lieu par l'intermédiaire de la permanence du barreau visée audit article 2bis, § 2.

AVOCAT - Matière répressive - Détention préventive - Interrogatoire par le juge d'instruction - Assistance d'un conseil - Information à délivrer à l'avocat

- Art. 2is, § 2, et 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Interrogatoire par le juge d'instruction - Assistance d'un conseil - Information à délivrer à l'avocat

- Art. 2is, § 2, et 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation - Interrogatoire par le juge d'instruction - Assistance d'un conseil - Information à délivrer à l'avocat

- Artt. 2bis, § 2, en 16, § 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 2is, § 2, et 16, § 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0427.N

18 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.6](#)

AC nr. ...

Uit de arresten nr. 185/2019 en 189/2019 van 20 november 2019 van het Grondwettelijk Hof volgt dat artikel 210, tweede lid, derde streepje, Wetboek van Strafvordering in het licht van artikel 13 Grondwet in samenhang gelezen met artikel 6 EVRM, zo moet worden geïnterpreteerd dat het voor de appelrechter de mogelijkheid niet beperkt om ambtshalve te oordelen dat bij hem aanhangig gemaakte feiten geen misdrijf zijn, ook al werd de schuldvraag niet beoogd in het appelverzoekschrift of grievenformulier.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Grief beperkt tot de strafmaat - Schuldvraag - Ambtshalve grieven - Draagwijdte

- Art. 210, tweede lid, derde streepje Wetboek van Strafvordering
- Art. 13 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il résulte des arrêts n° 185/2019 et 189/2019 rendus le 20 novembre 2019 par la Cour constitutionnelle que l'article 210, alinéa 2, troisième tiret, du Code d'instruction criminelle à la lumière de l'article 13 de la Constitution lu en combinaison avec l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, doit être interprété en ce sens qu'il ne limite pas la possibilité pour le juge d'appel de décider d'office que les faits dont il est saisi ne constituent pas une infraction, même si la question de la culpabilité n'a pas été visée dans la requête d'appel ou dans le formulaire de griefs.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Grief limité au taux de la peine - Question de la culpabilité - Griefs soulevés d'office - Portée

- Art. 210, al. 2, 3e tiret Code d'Instruction criminelle
- Art. 13 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0428.N

21 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.14](#)

AC nr. ...

Behoudens bij daartoe strekkende conclusie dient de rechter die van oordeel is dat er geen eenheid van opzet bestaat tussen feiten die bij hem aanhangig zijn gemaakt middels verschillende dagvaardingen in onderscheiden zaken, dit niet uitdrukkelijk vast te stellen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Motivering

De rechter oordeelt onaantastbaar of er eenheid van opzet bestaat tussen de verschillende feiten waaraan hij een beklaagde schuldig verklaart.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet -

Sauf conclusions en ce sens, le juge qui considère qu'il n'existe pas d'unité d'intention entre des faits dont il a été saisi par différentes citations dans des causes distinctes, n'est pas tenu de le constater expressément.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Motivation

Le tribunal apprécie souverainement s'il existe une unité d'intention entre les différents faits dont il déclare un prévenu coupable.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Notion

Begrip

Verscheidende aan een beklaagde ten laste gelegde misdrijven komen uit eenzelfde opzet voort wanneer zij onderling verbonden zijn door eenheid van doel en verwezenlijking en in die zin door één feit, te weten een complexe gedraging, zijn opgeleverd en het in de wet bedoelde opzet kan omschreven worden als eenheid van drijfveer, waarbij elk van de door de dader gestelde handelingen een welomschreven plaats inneemt in het systeem dat hij heeft bedacht om zijn doel te bereiken (1); uit de enkele omstandigheid dat de op verschillende tijdstippen en plaatsen gepleegde misdrijven gelijkaardig of gelijksoortig zijn, kan niet noodzakelijk worden afgeleid dat deze onderscheiden misdrijven de opeenvolgende en voortgezette uitvoering zijn van eenzelfde misdadig opzet. (1) Cass. 8 februari 2012, AR P.11.1918.F, AC 2012, nr. 92.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Begrip

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

Plusieurs infractions imputées à un prévenu procèdent d'une même intention délictueuse lorsqu'elles sont liées entre elles par une unité dans leur but et leur réalisation et constituent, dans cette acception, un seul fait, à savoir un comportement complexe et l'intention visée par la loi se définit comme une unité de mobile, chacun des actes commis par l'auteur prenant une place déterminée dans le système conçu par lui pour réaliser son but (1); de la seule circonstance que des infractions commises en des temps et lieux différents sont similaires ou de même nature, il ne peut nécessairement être déduit qu'elles constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse. (1) Cass. 8 février 2012, RG P.11.1918.F, Pas. 2012, n° 92.

PEINE - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Notion

- Art. 65, al. 1er Code pénal

P.21.0429.N

22 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.22](#)

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 22, § 1, WAM volgt dat de houder en de bestuurder van een motorrijtuig alleen strafbaar zijn als zij daadwerkelijk weten dat dit voertuig niet is verzekerd; het gegeven dat zij dit konden weten volstaat hiertoe niet.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Artikel 22, § 1 - Strafbaarheid - Vereiste van kennis

- Art. 22, § 1 Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Il résulte de la disposition de l'article 22, § 1er, de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs qu'une peine peut uniquement être infligée au détenteur et au conducteur d'un véhicule à moteur s'ils savent effectivement que ce véhicule n'est pas assuré; le fait qu'ils aient pu le savoir n'est pas suffisant à cet effet.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Article 22, § 1er - Incrimination - Condition relative à la connaissance

- Art. 22, § 1er L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Uit de bepalingen van de artikelen 24, § 1, en 26 KB Technische Eisen volgt dat niet enkel de eigenaar maar ook de bestuurder die het voertuig op de openbare weg laat bevinden of gebruikt zonder dat dit voorzien is van een geldig keuringsbewijs strafbaar is.

VERVOER - Algemeen - KB Technische Eisen - Artikelen 24, § 1, en 26 - Keuring

- Art. 26 KB 15 maart 1968 houdende algemeen reglement op de technische eisen waaraan de auto's, hun aanhangwagens, hun onderdelen en hun veiligheidstoebehoren moeten voldoen

- Art. 24, § 1 KB 15 maart 1968 houdende algemeen reglement op de technische eisen waaraan de auto's, hun aanhangwagens, hun onderdelen en hun veiligheidstoebehoren moeten voldoen

Il résulte des articles 24, § 1er, et 26 de l'arrêté royal du 15 mars 1968 portant règlement général sur les conditions techniques auxquelles doivent répondre les véhicules automobiles qu'une peine peut être prononcée non seulement à charge du propriétaire, mais aussi du conducteur qui laisse ou utilise sur la voie publique un véhicule dépourvu d'un certificat de visite valable.

TRANSPORT - Généralités - Arrêté royal du 15 mars 1968 portant règlement général sur les conditions techniques auxquelles doivent répondre les véhicules automobiles - Articles 24, § 1er, et 26 - Contrôle technique

- Art. 26 A.R. du 15 mars 1968 portant règlement général sur les conditions techniques auxquelles doivent répondre les véhicules automobiles, leurs remorques, leurs éléments ainsi que les accessoires de sécurité

- Art. 24, § 1er A.R. du 15 mars 1968 portant règlement général sur les conditions techniques auxquelles doivent répondre les véhicules automobiles, leurs remorques, leurs éléments ainsi que les accessoires de sécurité

P.21.0438.N

20 april 2021

ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210420.2N.14

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 67, § 1, Wet Strafitvoering, volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank de strafuitvoeringsmodaliteit slechts kan herzien indien de veroordeelde daarmee instemt en die instemming is een noodzakelijke maar voldoende voorwaarde is; bij afwezigheid van die instemming is de strafuitvoeringsrechtbank verplicht de toegekende strafuitvoeringsmodaliteit te herroepen in plaats van te herzien.

*STRAFUITVOERING - Strafwitvoeringsrechtbank - Artikel 67, § 1,
Wet Strafwitvoering - Herziening van een
strafwitvoeringsmodaliteit - Instemming van de veroordeelde -
Draagwijdte*

- Art. 67, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Il résulte de l'article 67, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées que le tribunal de l'application des peines ne peut revoir la modalité d'exécution de la peine que si le condamné y consent et cet accord est une condition nécessaire mais suffisante; à défaut dudit accord, le tribunal de l'application des peines est tenu de révoquer la modalité d'application de la peine octroyée au lieu de la revoir.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Loi du 17 mai 2006, article 67, § 1er - Révision d'une modalité d'application de la peine - Accord du condamné - Portée

- Art. 67, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.0441.F

15 september 2021

ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210915.2F.6

AC nr. ...

Zoals uit de tekst zelf van artikel 65, tweede lid, Strafwetboek blijkt, zijn de toepassingsvoorwaarden van die bepaling de volgende: de rechter neemt kennis van een collectief misdrijf, de beklaagde heeft een gerechtelijk antecedent, alle misdrijven waaruit het te beoordelen strafbaar feit is samengesteld, gaan aan dat antecedent vooraf en tussen de reeds beoordeelde feiten en de huidige, nog te beoordelen feiten bestaat een eenheid van opzet; de voorwaarde dat de nieuwe feiten aan het antecedent moeten voorafgaan, is een substantiële voorwaarde aangezien artikel 65, tweede lid, voortvloeit uit de opvatting dat indien de vorige rechter, dankzij een betere coördinatie van de vervolging, kennis had gehad van de precieze omvang van de te bestraffen strafbare activiteit, zijn beslissing aangaande de straf dezelfde dan wel anders zou zijn geweest al naargelang de mogelijke eenheid van opzet die alle feiten met elkaar verbindt (1). (1) Zie J. DE CODT, "Le nouvel article 65 du Code pénal ou la légalisation du délit collectif", J.T., 1995, p. 289 [291].

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Eendaadse samenloop - Artikel 65, tweede lid, Strafwetboek -

Toepassingsvoorwaarden - Voorwaarde volgens welke de nieuwe feiten aan het antecedent moeten voorafgaan

- Art. 65 Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Artikel 65, tweede lid, Strafwetboek - Toepassingsvoorwaarden - Voorwaarde volgens welke de nieuwe feiten aan het antecedent moeten voorafgaan

- Art. 65 Strafwetboek

Ainsi qu'il ressort du texte même de la disposition, les conditions d'application de l'article 65, alinéa 2, du Code pénal sont les suivantes: le juge est saisi d'un délit collectif, le prévenu a un antécédent judiciaire, les infractions composant le délit à juger sont toutes antérieures à cet antécédent, et entre les faits déjà jugés et ceux, contemporains, qui doivent encore l'être, il existe une unité d'intention; la condition de l'antériorité des nouveaux faits par rapport à l'antécédent est substantielle puisque l'article 65, alinéa 2, procède de l'idée que si le juge précédent avait eu connaissance, grâce à une meilleure coordination des poursuites, du volume exact de l'activité délictueuse à réprimer, sa décision quant à la peine aurait été la même ou différente en fonction de l'éventuelle unité d'intention reliant tous les faits (1). (1) Voir J. DE CODT, « Le nouvel article 65 du Code pénal ou la légalisation du délit collectif », JT 1995, p. 289 [291].

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Concours idéal - Code pénal, article 65, alinéa 2 - Conditions d'application - Condition de l'antériorité des nouveaux faits par rapport à l'antécédent

- Art. 65 Code pénal

PEINE - Concours - Concours idéal - Code pénal, article 65, alinéa 2 - Conditions d'application - Condition de l'antériorité des nouveaux faits par rapport à l'antécédent

- Art. 65 Code pénal

P.21.0442.F

22 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210922.2F.3](#)

AC nr. ...

Wanneer de burgerlijke partij optreedt tegen een beklaagde die naar het vonnisgerecht is verwezen ten gevolge van een beschikking tot verwijzing of een verwijzingsarrest, ook na een burgerlijke partijstelling bij een onderzoeksrechter, kan de rechter haar niet veroordelen tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan de vrijgesproken beklaagde (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 580.

Lorsque la partie civile agit contre un prévenu déféré à la juridiction de jugement à la suite d'une ordonnance ou d'un arrêt de renvoi, y compris après une constitution de partie civile entre les mains d'un juge d'instruction, le juge ne peut pas la condamner à une indemnité de procédure envers le prévenu acquitté (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Vrijspraak van de beklaagde - In het ongelijk gestelde burgerlijke partij - Aan de beklaagde verschuldigde rechtsplegingsvergoeding

- Art. 162bis, tweede lid Wetboek van Strafvordering

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Acquittement du prévenu - Partie civile ayant succombé - Indemnité de procédure due au prévenu

- Art. 162bis, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de burgerlijke partij in hoger beroep in het ongelijk wordt gesteld maar de zaak aldaar aanhangig werd gemaakt door het beroep van het openbaar ministerie, van de beklaagde of van de burgerrechtelijk aansprakelijke partij, kan de rechter haar niet veroordelen tot de betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan de vrijgesproken beklaagde (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 580.

Lorsque la partie civile succombe en degré d'appel mais que la cause y a été portée par le recours du ministère public, du prévenu ou du civilement responsable, le juge ne peut pas la condamner à une indemnité de procédure envers le prévenu acquitté (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Hogere beroepen van de beklaagde en van het openbaar ministerie - Vrijspraak van de beklaagde in hoger beroep - In het ongelijk gestelde burgerlijke partij - Aan de beklaagde verschuldigde rechtsplegingsvergoeding

- Artt. 162bis, tweede lid, 194, en 211 Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Action civile (règles particulières) - Appels du prévenu et du ministère public - Acquittement du prévenu en degré d'appel - Partie civile ayant succombé - Indemnité de procédure due au prévenu

- Art. 162bis, al. 2, 194, et 211 Code d'Instruction criminelle

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Hogere beroepen van de beklaagde en van het openbaar ministerie - Vrijspraak van de beklaagde in hoger beroep - In het ongelijk gestelde burgerlijke partij - Aan de beklaagde verschuldigde rechtsplegingsvergoeding

- Artt. 162bis, tweede lid, 194, en 211 Wetboek van Strafvordering

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Appels du prévenu et du ministère public - Acquittement du prévenu en degré d'appel - Partie civile ayant succombé - Indemnité de procédure due au prévenu

- Art. 162bis, al. 2, 194, et 211 Code d'Instruction criminelle

P.21.0446.F

15 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210915.2F.3](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling biedt het slachtoffer van een misdrijf het recht om hoger beroep in te stellen tegen de beschikking die de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking homologeert. (Impliciete oplossing).

Aucune disposition légale ne prévoit en faveur de la victime de l'infraction le droit de former un appel contre l'ordonnance homologuant la transaction proposée par le procureur du Roi. (solution implicite).

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Verruimde minnelijke schikking - Beschikking die de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking homologeert - Hoger beroep van het slachtoffer van het misdrijf - Ontvankelijkheid

- Art. 216bis, § 2 Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Décisions et parties - Transaction pénale élargie - Ordonnance homologuant la transaction proposée par le procureur du Roi - Appel de la victime de l'infraction - Recevabilité

- Art. 216bis, § 2 Code d'Instruction criminelle

MINNELIJKE SCHIKKING - Verruimde minnelijke schikking - Beschikking die de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking homologeert - Hoger beroep van het slachtoffer van het misdrijf - Ontvankelijkheid

TRANSACTION PENALE - Transaction pénale élargie - Ordonnance homologuant la transaction proposée par le procureur du Roi - Appel de la victime de l'infraction - Recevabilité

- Art. 216bis, § 2 Wetboek van Strafvordering
3/11/2025

- Art. 216bis, § 2 Code d'Instruction criminelle

STRAFVORDERING - Verruimde minnelijke schikking - Beschikking die de door de procureur des Konings voorgestelde minnelijke schikking homologeert - Hoger beroep van het slachtoffer van het misdrijf - Ontvankelijkheid

- Art. 216bis, § 2 Wetboek van Strafvordering

ACTION PUBLIQUE - Transaction pénale élargie - Ordonnance homologuant la transaction proposée par le procureur du Roi - Appel de la victime de l'infraction - Recevabilité

- Art. 216bis, § 2 Code d'Instruction criminelle

De bewering van de beklaagde dat de hem ten laste gelegde misdrijven geen enkele band vertonen met het grondgebied van het Rijk, zodat ze ontsnappen aan de rechtsmacht van de Belgische hoven en rechtbanken, houdt geen verband met de bevoegdheidsbetwisting in de zin van artikel 420, tweede lid, 1°, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie Cass. 15 februari 2017, AR P.16.0821.F, AC. 2017, nr. 109; Cass. 12 januari 2011, AR P.10.1671.F, AC. 2011, nr. 27, met concl. van advocaat-generaal LOOP op datum in Pas.; Cass. 2 maart 1976, AC. 1976, 752; R. DECLERCQ, "Pourvoi en cassation en matière répressive", R.P.D.B., 2015, nr. 149; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, dl. II, p. 1778 en noot 84.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Begrip - Geschil over nationale rechtsmacht

- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

L'affirmation par le prévenu que les infractions mises à sa charge ne présentent aucun lien de rattachement avec le territoire du Royaume, en manière telle qu'elles échappent au pouvoir de juridiction des cours et tribunaux belges, est étrangère à la contestation de compétence au sens de l'article 420, alinéa 2, 1°, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir Cass. 15 février 2017, RG P.16.0821.F, Pas. 2017, n° 109 ; Cass. 12 janvier 2011, RG P.10.1671.F, Pas. 2011, n° 27, avec concl. de M. LOOP, avocat général ; Cass. 2 mars 1976, Pas. 1976, I, p. 718 ; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 149 ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, p. 1778 et note 84.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Litige en matière de compétence - Notion - Conflit de juridiction nationale

- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

Artikel 774, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing in strafzaken (1). (1) "Artikel 774, tweede lid, van het Gerechtelijk Wetboek verplicht de rechter de heropening van het debat te bevelen alvorens een vordering af te wijzen op grond van een exceptie die de partijen voor hem niet hadden opgeworpen; die verplichting is niet van toepassing in strafzaken, ook niet wanneer de strafrechter uitspraak doet over de burgerlijke rechtsvordering" (Cass. 8 januari 2014, AR P.13.1380.F, AC 2013, nr. 11; Cass. 19 januari 2000, AR P.99.0503.F, AC 2000, nr. 45).. Zie Cass. 11 maart 2020, AR P.19.1183.F, AC. 2020, nr. 183; Cass. 16 januari 2002, AR P.01.0948.F, AC 2002, nr. 30; Cass. 20 juli 1982, AC 1981-82, nr. 663; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, uitg. 1994, nr. 967; G.-Fr. RANERI en M. TRAEST, "De rechtspraak van het Hof over de toepassing in strafzaken van de artikelen 700 tot 1147 Gerechtelijk Wetboek", Hof van Cassatie, Jaarverslag 2005, p. 177-179.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Heropening van het debat - Artikel 774, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid in strafzaken

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Heropening van het debat - Artikel 774, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek - Toepasselijkheid in strafzaken

- Art. 774 Gerechtelijk Wetboek

L'article 774, alinéa 2, du Code judiciaire n'est pas applicable en matière répressive (1). (1) « L'article 774, alinéa 2, du Code judiciaire oblige le juge à ordonner la réouverture des débats avant de rejeter une demande sur une exception que les parties n'avaient pas invoquée devant lui. Cette obligation n'est pas applicable en matière répressive, même lorsque le juge pénal statue sur l'action civile » (Cass. 8 janvier 2014, RG P.13.1380.F, Pas. 2013, n° 11 ; Cass. 19 janvier 2000, RG P.99.0503.F, Pas. 2000, n° 45). Voir Cass. 11 mars 2020, RG P.19.1183.F, Pas. 2020, n° 183 ; Cass. 16 janvier 2002, RG P.01.0948.F, Pas. 2002, n° 30 ; Cass. 20 juillet 1982, Pas. 1982, I, 1302 ; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, éd. 1994, n° 967 ; G.-Fr. RANERI et M. TRAEST, « La jurisprudence de la Cour sur l'applicabilité en matière répressive des articles 700 à 1147 du Code judiciaire », Cour de cassation, Rapport annuel 2005, pp. 177-179.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Réouverture des débats - Code judiciaire, article 774, alinéa 2 - Applicabilité en matière répressive

- Art. 774 Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Réouverture des débats - Code judiciaire, article 774, alinéa 2 - Applicabilité en matière répressive

- Art. 774 Code judiciaire

Onmiddellijk cassatieberoep kan worden ingesteld tegen het arrest dat uitspraak doet over de betwisting waarbij wordt aangevoerd dat een rechter de bevoegdheden van een andere rechter heeft miskend, terwijl dergelijk cassatieberoep niet kan worden ingesteld tegen het arrest dat uitspraak doet over een exceptie van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering, afgeleid uit het territorialiteitsbeginsel van het interne strafrecht; dit onderscheid betreft noch personen die verschillend worden behandeld terwijl zij zich in een zelfde of soortgelijke rechtspositie bevinden noch personen die op dezelfde wijze worden behandeld terwijl zij in een verschillende rechtspositie verkeren, maar op personen wier rechtsmiddel anders worden behandeld omdat het een verschillend onderwerp heeft (1); de vraag betreffende dat verschil in behandeling dat geen verband houdt met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, is geen prejudiciële vraag in de zin van artikel 26, § 1, 3°, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof en dient bijgevolg niet te worden gesteld. (1) "Het Hof is niet gehouden een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof wanneer deze vraag betrekking heeft op categorieën van personen die zich niet in dezelfde juridische toestand bevinden" (Cass. 15 februari 2011, AR P.10.1665.N, AC. 2010, nr. 134, met concl. van advocaat-generaal DUINSLAEGER). Wat dat betreft "houdt het verschil in behandeling tussen bepaalde categorieën van personen dat voortvloeit uit de toepassing van verschillende procedureregels in verschillende omstandigheden, op zich geen discriminatie in. Van discriminatie zou slechts sprake zijn indien het verschil in behandeling dat voortvloeit uit de toepassing van die procedureregels een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen met zich zou meebrengen". (AGwH 21 september 2017, nr. 148/2017, § B.75.1).

Le pourvoi immédiat est ouvert contre l'arrêt statuant sur la contestation par laquelle il est allégué qu'un juge a méconnu les attributions d'un autre juge, alors qu'il n'est pas ouvert contre l'arrêt statuant sur une exception d'irrecevabilité de l'action publique déduite du principe de la territorialité du droit pénal national; cette distinction ne porte pas sur des personnes traitées différemment alors que leur situation juridique est identique ou similaire, ni sur des personnes soumises au même traitement alors qu'elles sont placées dans des situations différentes mais sur des personnes dont le recours est traité différemment parce qu'il a un objet différent (1); étrangère au principe d'égalité et de non-discrimination, la question relative à cette différence de traitement n'est pas préjudicielle au sens de l'article 26, § 1er, 3°, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle et, partant, ne doit pas être posée. (1) « La Cour n'est pas tenue de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle lorsque cette question a trait à des catégories de personnes qui ne se trouvent pas dans la même situation » (Cass. 15 février 2011, RG P.10.1665.N, Pas. 2010, n° 134, et concl. de M. DUINSLAEGER, alors avocat général, publiées à leur date dans AC). À cet égard, « la différence de traitement entre certaines catégories de personnes qui découle de l'application de règles procédurales différentes dans des circonstances différentes n'est pas discriminatoire en soi. Il ne pourrait être question de discrimination que si la différence de traitement qui découle de l'application de ces règles de procédure entraînait une limitation disproportionnée des droits des personnes concernées » (C. const. 21 décembre 2017, n° 148/2017, § B.75.1).

GRONDWETTELIJK HOF - Cassatieberoep - Strafzaken - Voorbarig cassatieberoep - Exceptie - Bevoegdheidsbetwisting - Begrip - Geschil over nationale rechtsmacht - Verschil in behandeling met de bevoegdheidsbetwisting van de Belgische rechtscolleges - Verzoek om een prejudiciële vraag te stellen - Relevantie

COUR CONSTITUTIONNELLE - Pourvoi en cassation - Matière répressive - Pourvoi prématuré - Exception - Litige en matière de compétence - Notion - Conflit de juridiction nationale - Différence de traitement avec la contestation de la compétence des juridictions belges - Demande de question préjudicielle - Pertinence

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering
CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Geschil inzake bevoegdheid - Begrip - Geschil over nationale rechtsmacht - Verschil in behandeling met de bevoegdheidsbetwisting van de Belgische rechtscollèges - Verzoek om een prejudiciële vraag te stellen - Relevantie
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering
PREJUDICIEEL GESCHIL - Cassatieberoep - Strafzaken - Voorbaarig cassatieberoep - Exceptie - Bevoegdheidsbetwisting - Begrip - Geschil over nationale rechtsmacht - Verschil in behandeling met de bevoegdheidsbetwisting van de Belgische rechtscollèges - Verzoek om een prejudiciële vraag te stellen - Relevantie
- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989
- Art. 420, tweede lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle
POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Litige en matière de compétence - Notion - Conflit de juridiction nationale - Différence de traitement avec la contestation de la compétence des juridictions belges - Demande de question préjudicielle - Pertinence
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle
QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Pourvoi en cassation - Matière répressive - Pourvoi prématuré - Exception - Litige en matière de compétence - Notion - Conflit de juridiction nationale - Différence de traitement avec la contestation de la compétence des juridictions belges - Demande de question préjudicielle - Pertinence
- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage
- Art. 420, al. 2 Code d'Instruction criminelle

P.21.0447.N

8 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.13](#)

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 4, § 3, eerste lid, van de wet van 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand, volgt dat de verplichting voor een strafgerecht dat een beklaagde heeft veroordeeld bovendien ook nog te veroordelen tot de betaling van een bijdrage aan het Fonds niet geldt per aanleg; noch uit de tekst van deze bepaling noch uit de wetsgeschiedenis ervan kan worden afgeleid dat het appelgerecht dat een beroepen beslissing bevestigt dat een beklaagde heeft veroordeeld en hem tevens heeft verplicht tot de betaling van een bijdrage aan het Fonds, hem voor de procedure in hoger beroep nogmaals zou kunnen of moeten veroordelen tot de betaling van een bijdrage aan het Fonds.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijnsbijstand - Veroordeling in eerste aanleg - Hoger beroep - Bevestiging van het beroepen vonnis - Bijkomende veroordeling tot de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijnsbijstand - Wettigheid

- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand
- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand
GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de

3/11/2025

Il résulte de l'article 4, § 3, alinéa 1er, de la loi du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne que l'obligation impartie à une juridiction pénale ayant condamné un prévenu de condamner ce dernier, complémentaiement, au paiement d'une contribution audit fonds ne s'applique pas à chaque instance; il ne peut être inféré ni du texte de ladite disposition ni de ses travaux préparatoires que, lorsqu'elle confirme une décision entreprise ayant condamné un prévenu et lui ayant imposé de payer une contribution audit fonds, la juridiction d'appel pourrait ou devrait à nouveau le condamner, en degré d'appel, au paiement d'une telle contribution.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Condamnation en première instance - Appel - Confirmation du jugement entrepris - Condamnation complémentaire à payer une contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Légalité

- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du

P. 690/1035

feitenrechter - Bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijsbijstand - Veroordeling in eerste aanleg - Hoger beroep - Bevestiging van het beroepen vonnis - Bijkomende veroordeling tot de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijsbijstand - Wettigheid

- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand
- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand
- HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Allerlei - Bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijsbijstand - Veroordeling in eerste aanleg - Bevestiging van het beroepen vonnis - Bijkomende veroordeling tot de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijsbijstand - Wettigheid*
- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand
- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand
- HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Allerlei - Bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijsbijstand - Veroordeling in eerste aanleg - Bevestiging van het beroepen vonnis - Bijkomende veroordeling tot de bijdrage aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijsbijstand - Wettigheid*
- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand
- Art. 4 Wet 19 maart 2017 tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijsbijstand

fond - Contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Condamnation en première instance - Appel - Confirmation du jugement entrepris - Condamnation complémentaire à payer une contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Légalité

- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
- APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Divers - Contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Condamnation en première instance - Confirmation du jugement entrepris - Condamnation complémentaire à payer une contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Légalité*
- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
- APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Divers - Contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Condamnation en première instance - Confirmation du jugement entrepris - Condamnation complémentaire à payer une contribution au fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne - Légalité*
- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne
- Art. 4 L. du 19 mars 2017 instituant un fonds budgétaire relatif à l'aide juridique de deuxième ligne

P.21.0448.N

22 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.7](#)

AC nr. ...

Het verzuim door de voorzitter en de griffier een proces-verbaal van de rechtszitting te ondertekenen leidt niet tot de nietigheid van de erop volgende rechtspleging en de beslissing die er een gevolg van is, indien het arrest zelf de vermeldingen bevat waaruit de regelmatigheid van de procedure blijkt (1). (1) Zie ook Cass. 16 september 2015, AR P.15.0562.N, AC 2015, nr. 525.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Proces-verbaal van de rechtszitting - Ondertekening - Verzuim

L'absence de signature du président et du greffier au bas du procès-verbal d'audience n'entraîne pas la nullité de la procédure judiciaire ultérieure et de la décision qui en découle, lorsque l'arrêt lui-même contient les mentions attestant la régularité de la procédure (1). (1) Voir également Cass. 16 septembre 2015, RG P.15.0562.N, Pas. 2015, n° 525.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Procès-verbal d'audience - Signature - Omission

P.21.0449.N

29 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210629.2N.6](#)

AC nr. ...

De uit artikel 6.1 EVRM afgeleide verplichting voor de strafrechter om, ongeacht of er een conclusie is ingediend, de voornaamste redenen op te geven ter verantwoording van zijn beslissing over de schuld of de onschuld van een vervolgte persoon geldt enkel met betrekking tot de beslissing op de strafvordering en geldt niet voor de beslissing op de burgerlijke rechtsvordering.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Beslissing - Motivering - Opgave van de voornaamste redenen ter verantwoording van de beslissing over schuld of onschuld

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Opgave van de voornaamste redenen ter verantwoording van de beslissing over schuld of onschuld - Beslissing op de burgerlijke rechtsvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissing over de burgerlijke rechtsvordering - Opgave van de voornaamste redenen ter verantwoording van de beslissing over schuld of onschuld

L'obligation impartie à la juridiction pénale d'énoncer, que des conclusions aient été déposées ou non, les principaux motifs de sa décision concernant la culpabilité ou l'innocence d'une personne poursuivie, dérivée de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, se rapporte uniquement à sa décision rendue sur l'action publique et ne s'applique pas à la décision qu'elle rend sur la procédure civile.

ACTION CIVILE - Décision - Motivation - Indication des principaux motifs de la décision concernant la culpabilité ou l'innocence

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Indication des principaux motifs de la décision concernant la culpabilité ou l'innocence - Décision sur l'action civile

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Décision sur l'action civile - Indication des principaux motifs de la décision concernant la culpabilité ou l'innocence

P.21.0453.N

7 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210407.2N.7](#)

AC nr. ...

Politionele informatie, waarvan de bron onduidelijk is, is op zichzelf beschouwd onvoldoende om als ernstige aanwijzing van schuld te gelden; de gegevens die een rechter aanneemt als ernstige aanwijzingen van schuld moeten in hun geheel en in hun onderlinge samenhang worden gelezen; geen enkele bepaling of algemeen rechtsbeginsel verzet er zich tegen dat de rechter naast bepaalde feitelijke gegevens waarvan de bron is gekend ook politonele informatie waarvan de bron onduidelijk is in aanmerking neemt als ernstige aanwijzingen van schuld.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Politionele informatie

- Art. 16, § 5, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Les informations policières dont l'origine n'apparaît pas clairement sont considérées, en tant que telles, comme étant insuffisantes pour faire office d'indices sérieux de culpabilité; les éléments qu'un juge admet en tant qu'indices sérieux de culpabilité doivent être lus globalement et en corrélation; aucune disposition ou principe général du droit ne s'oppose à ce que, outre certains éléments factuels dont l'origine est connue, le juge prenne également en considération comme étant des indices sérieux de culpabilité des informations policières dont l'origine n'apparaît pas clairement.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Informations policières

- Art. 16, § 5, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0454.N

18 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210518.2N.7](#)

AC nr. ...

Artikel 600 Wetboek van Strafvordering bepaalt dat de door het Strafregister meegedeelde gegevens geen bewijs vormen van de rechterlijke of administratieve beslissingen waarop zij betrekking hebben; de omstandigheid dat de griffiers volgens artikel 592, eerste en derde lid, Wetboek van Strafvordering verantwoordelijk zijn voor het toesturen aan het Strafregister van de in kracht van gewijsde getreden beslissingen en de conformiteit van de aan het Strafregister overgezonden gegevens met de door de rechtscolleges uitgesproken beslissingen doet daaraan niets af (1). (1) Cass. 19 november 2019, AR P.19.0860.N, AC 2019, nr. 609; Cass. 12 november 2019, AR P.19.0772.N, AC 2019, nr. 587, RAGB 2020, afl. 8, 688, noot F. VAN VOLSEM.

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Bewijs van de toestand van herhaling - Uittreksel uit het strafregister - Geen bewijs van de rechterlijke of administratieve beslissingen - Draagwijdte

- Art. 592, eerste en derde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 600 Wetboek van Strafvordering

HERHALING - Bewijs van de toestand van herhaling - Uittreksel uit het strafregister - Geen bewijs van de rechterlijke of administratieve beslissingen - Draagwijdte

- Art. 592, eerste en derde lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 600 Wetboek van Strafvordering

De rechter kan een toestand van herhaling maar aannemen als hij vaststelt dat de bestanddelen voor die herhaling en de daarvoor geldende voorwaarden zijn verenigd waarbij het bewijs daarvan dient te blijken uit de aan de rechter overgelegde en voor de partijen beschikbare stukken en het openbaar ministerie de bewijslast draagt als vervolgende partij; geen enkele bepaling verplicht de rechter die van oordeel is dat uit de hem overgelegde stukken niet blijkt dat de voorwaarden voor het vaststellen van de toestand van herhaling zijn vervuld, het debat te heropenen om het openbaar ministerie de gelegenheid te geven daarover standpunt in te nemen en desgevallend alsnog stukken te voegen (1). (1) Cass. 19 november 2019, AR P.19.0860.N, AC 2019, nr. 609; Cass. 12 november 2019, AR P.19.0772.N, AC 2019, nr. 587, RAGB 2020, afl. 8, 688, noot F. VAN VOLSEM.

L'article 600 du Code d'instruction criminelle dispose que les informations communiquées par le Casier judiciaire ne constituent pas la preuve des décisions judiciaires ou administratives auxquelles elles se rapportent; la circonstance que, selon l'article 592, alinéas 1er et 3, du Code d'instruction criminelle, les greffiers sont responsables de la transmission au Casier judiciaire des décisions passées en force de chose jugée et de la conformité des informations transmises au Casier judiciaire aux décisions rendues par les juridictions n'a aucune incidence à cet égard (1). (1) Cass. 19 novembre 2019, RG P.19.0860.N, Pas. 2019, n° 609 ; Cass. 12 novembre 2019, RG P.19.0772.N, Pas. 2019, n° 587, R.A.B.G. 2020, éd. 8, 688, note de F. VAN VOLSEM.

PREUVE - Matière répressive - Divers - Preuve de l'état de récidive - Extrait du casier judiciaire - Aucune preuve des décisions judiciaires ou administratives - Portée

- Art. 592, al. 1er et 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 600 Code d'Instruction criminelle

RECIDIVE - Preuve de l'état de récidive - Extrait du casier judiciaire - Aucune preuve des décisions judiciaires ou administratives - Portée

- Art. 592, al. 1er et 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 600 Code d'Instruction criminelle

Le juge ne peut admettre l'état de récidive que s'il constate que les éléments de cette récidive et les conditions en vigueur à cet égard sont réunies, la preuve de ces éléments et conditions devant ressortir des pièces soumises au juge et disponibles pour les parties, le ministère public en supportant la charge de la preuve, en tant que partie poursuivante; aucune disposition n'oblige le juge qui est d'avis qu'il ne ressort pas des pièces qui lui ont été soumises que les conditions pour constater l'état de récidive sont remplies, à rouvrir les débats pour donner au ministère public l'occasion de prendre position à ce sujet et, le cas échéant, de joindre encore des pièces (1). (1) Cass. 19 novembre 2019, RG P.19.0860.N, Pas. 2019, n° 609 ; Cass. 12 novembre 2019, RG P.19.0772.N, Pas. 2019, n° 587, R.A.B.G. 2020, éd. 8, 688, note de F. VAN VOLSEM.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Toestand van herhaling - Voorwaarden - Overgelegde stukken - Gevolgen

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Toestand van herhaling - Voorwaarden - Overgelegde stukken - Gevolgen

HERHALING - Bewijs van de toestand van herhaling - Bewijslast - Voorwaarden - Overgelegde stukken - Gevolgen

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - État de récidive - Conditions - Pièces produites - Conséquences

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - État de récidive - Conditions - Pièces produites - Conséquences

RECIDIVE - Preuve de l'état de récidive - Charge de la preuve - Conditions - Pièces produites - Conséquences

Het voor het vaststellen van de toestand van herhaling vereiste bewijs van een vroegere veroordeling die kracht van gewijsde heeft, wordt in de regel geleverd door een door de griffier uitgereikt afschrift van de veroordelende beslissing of uittreksel met de vermelding dat die beslissing kracht van gewijsde heeft, maar het kan door het openbaar ministerie evenwel ook met andere middelen worden geleverd; het staat aan de rechter te oordelen of het openbaar ministerie op dat vlak slaagt in zijn bewijslast en hij kan daarbij in aanmerking nemen dat de beklaagde de toestand van herhaling niet betwist, doch de enkele omstandigheid dat de beklaagde dit niet heeft aangevoerd verplicht de rechter niet de toestand van herhaling aan te nemen (1). (1) Cass. 19 november 2019, AR P.19.0860.N, AC 2019, nr. 609; Cass. 12 november 2019, AR P.19.0772.N, AC 2019, nr. 587, RAGB 2020, afl. 8, 688, noot F. VAN VOLSEM.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Toestand van herhaling - Bestaan van een vroegere veroordeling met kracht van gewijsde - Voorwaarden - Beoordeling - Wijze

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Toestand van herhaling - Bestaan van een vroegere veroordeling met kracht van gewijsde - Voorwaarden - Beoordeling - Wijze

HERHALING - Bewijs van de toestand van herhaling - Bestaan van een vroegere veroordeling met kracht van gewijsde - Voorwaarden - Beoordeling - Wijze

La preuve requise pour constater l'état de récidive d'une condamnation antérieure ayant force de chose jugée est, en principe, apportée par une copie délivrée par le greffier de la décision de condamnation ou un extrait mentionnant que cette décision a force de chose jugée (cfr traduction arrêt) mais cette preuve peut également être apportée par d'autres moyens par le ministère public; il appartient au juge d'apprécier si le ministère public parvient à supporter sa charge de la preuve à cet égard et, lors de cette appréciation, le juge peut également prendre en considération le fait que le prévenu ne conteste pas l'état de récidive, même si la seule circonstance qu'un prévenu ne l'ait pas contesté n'impose pas au juge d'admettre l'état de récidive (1). (1) Cass. 19 novembre 2019, RG P.19.0860.N, Pas. 2019, n° 609; Cass. 12 novembre 2019, RG P.19.0772.N, Pas. 2019, n° 587, R.A.B.G. 2020, éd. 8, 688, note de F. VAN VOLSEM.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - État de récidive - Existence d'une condamnation antérieure passée en force de chose jugée - Conditions - Appréciation - Modalités

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - État de récidive - Existence d'une condamnation antérieure passée en force de chose jugée - Conditions - Appréciation - Modalités

RECIDIVE - Preuve de l'état de récidive - Existence d'une condamnation antérieure passée en force de chose jugée - Conditions - Appréciation - Modalités

Artikel 62, § 2, Vreemdelingenwet bepaalt dat de administratieve beslissingen met redenen worden omkleed door de feiten te vermelden die deze beslissingen verantwoorden, wat een individueel onderzoek impliceert van de toestand van de persoon waarop de akte betrekking heeft; die regel is algemeen en uit geen enkele bepaling van de wet kan worden afgeleid dat hij wel van toepassing is op de in artikel 74/5, § 1, 1°, bedoelde vreemdelingen, maar niet op de in artikel 74/5, § 1, 2°, bedoelde vreemdelingen (1); de terughrijving is de akte waardoor de met grenscontrole belaste overheid de toegang tot België weigert aan een vreemdeling die zich in een van de in artikel 3 van de wet bepaalde gevallen bevindt; artikel 62, § 2, dat vereist dat de ingevolge de wet gewezen administratieve beslissingen zonder onderscheid met redenen omkleed moeten zijn, heeft aldus tot gevolg dat de beslissing tot vrijheidsberoving van de terug te drijven vreemdeling, op geïndividualiseerde wijze, de feiten vermeldt die, in zijn geval, de terughrijving kunnen verantwoorden (2). (1) Contra GwH 25 februari 2021, nr. 23/2021, § B.122.11. (2) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 328; Cass. 29 april 2020, AR P.20.0378.F, AC 2020, nr. 256, met andersluidende concl. OM op datum in Pas. Het is van belang erop te wijzen dat, inzake de draagwijdte van de geïndividualiseerde motiveringsverplichting, waarvan het beginsel wordt bevestigd, het Hof hier preciseert dat de vasthoudingsbeslissing op grond van artikel 74/5, § 1, 1°, Vreemdelingenwet "de feiten [moet] vermeld[en] die, in [het] geval [van de vastgehouden vreemdeling], de terughrijving kunnen verantwoorden".

VREEMDELINGEN - Terughrijving - Begrip - Vreemdeling vatbaar voor terughrijving - Vrijheidsberoving - Vasthouding in een welbepaalde plaats aan de grens - Voorwaarden - Motivering - Geïndividualiseerd onderzoek

- Artt. 62, § 2, en 74/5 § 1er, 1° en 2° Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

L'article 62, § 2, de la loi du 15 décembre 1980 dispose que les décisions administratives sont motivées par l'indication des faits qui les justifient, ce qui implique un examen individuel de la situation de la personne visée par l'acte; cette règle est générale et il ne se déduit d'aucune disposition de la loi qu'étant applicable aux étrangers visés par l'article 74/5, § 1er, 1°, elle ne le serait pas aux étrangers visés par l'article 74/5, § 1er, 2° (1); le refoulement est l'acte par lequel l'autorité chargée du contrôle aux frontières refuse l'entrée en Belgique d'un étranger se trouvant dans un des cas prévus par l'article 3 de la loi; en exigeant, de manière indifférenciée, la motivation des décisions administratives prises en application de la loi, l'article 62, § 2, implique que la décision privative de liberté de l'étranger à refouler indique, de manière individuelle, les faits susceptibles de constituer, dans son chef, un cas de refoulement (2). (1) Contra C. const. 25 février 2021, n° 23/2021, § B.122.11. (2) Voir les concl. contraires « dit en substance » du MP. ; Cass. 29 avril 2020, RG P.20.0378.F, Pas. 2020, n° 256, avec concl. contraires du MP. Il importe de relever, quant à la portée de l'obligation de motivation individuelle, dont elle confirme le principe, que la Cour précise ici que la décision de maintien sur pied de l'article 74/5, § 1er, 1°, de la loi du 15 décembre 1980 doit « indique[r] les faits susceptibles de constituer, dans [le] chef [de l'étranger privé de liberté], un cas de refoulement ».

ETRANGERS - Refoulement - Notion - Étranger susceptible d'être refoulé - Privation de liberté - Maintien dans un lieu déterminé situé aux frontières - Conditions - Motivation - Examen individualisé

- Art. 62, § 2, et 74/5 § 1er, 1° et 2° L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Uit de bepalingen van artikel 24 dat de voorwaardelijke invrijheidstelling definieert en artikel 64, 3°, Wet Strafvuivering, volgt dat het niet aan de voorwaardelijk in vrijheid gestelde veroordeelde toekomt te bepalen op welke wijze hij de opgelegde voorwaarden moet nakomen in functie van de met de opgelegde voorwaarden beoogde doelstellingen maar hij moet de hem door de strafvuyveringsrechtbank opgelegde voorwaarden nakomen en beschikt niet over de vrijheid om deze op een andere wijze uit te voeren, ook als eventueel op die andere wijze de beoogde doelstellingen zouden kunnen worden bereikt; de strafvuyveringsrechtbank is bij niet-naleving van de door haar opgelegde voorwaarden gerechtigd de modaliteit van de voorwaardelijke invrijheidstelling te herroepen.

STRAFVUYVERING - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Doelstelling van de opgelegde voorwaarden - Herroeping wegens niet-naleving van de opgelegde voorwaarden - Keuzevrijheid van de voorwaardelijk in vrijheid gestelde veroordeelde

- Art. 24 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuyveringsmodaliteiten

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvuyveringsmodaliteiten

Il ressort de l'article 24, qui définit la libération conditionnelle, et de l'article 64, 3°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées qu'il n'appartient pas au condamné bénéficiant d'une libération conditionnelle de déterminer la manière dont il doit respecter les conditions imposées en fonction des objectifs poursuivis par ces conditions imposées, mais il est tenu de respecter les conditions que le tribunal de l'application des peines lui a imposées sans jouir de la possibilité de les exécuter d'une autre manière, quand bien même cette autre manière permettait-elle éventuellement d'atteindre les objectifs poursuivis; en cas d'inobservation des conditions qu'il a imposées, le tribunal de l'application des peines est autorisé à révoquer la modalité de la libération conditionnelle.

APPLICATION DES PEINES - Libération conditionnelle - Objectifs poursuivis par les conditions imposées - Révocation pour cause d'inobservation des conditions imposées - Latitude laissée au condamné bénéficiant d'une libération conditionnelle

- Art. 24 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.0467.N

13 april 2021

ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210413.2N.16

AC nr. ...

Uit artikel 5.3 EVRM volgt niet dat de rechter bij de beslissing over de handhaving van de voorlopige hechtenis steeds de vraag in aanmerking moet nemen of de opheffing van de hechtenis maatschappelijke onrust zal veroorzaken ; de voorlopige hechtenis kan immers ook op andere gronden worden verantwoord (1). (1) Het middel over het aspect 'maatschappelijke onrust' was gesteund op het arrest EHRM 9 februari 2021, Maasen t/Nederland, www.echr.coe.int

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Verweer over de vraag of opheffing van het aanhoudingsbevel

Il ne résulte pas de l'article 5, § 3, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que le juge doit toujours prendre en considération, avant de se prononcer sur le maintien de la détention préventive, la question de savoir si la levée de la détention troublera l'ordre public (1); en effet, la détention provisoire peut également être justifiée par d'autres motifs. (1) Le moyen portant sur l'aspect 'trouble à l'ordre public' était fondé sur l'arrêt Cour eur.D.H. 9 février 2021, Maasen c/ Pays-Bas, www.echr.coe.int.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Délai raisonnable - Défense portant sur la

maatschappelijke onrust zou veroorzaken

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - Verweer over de vraag of opheffing van het aanhoudingsbevel maatschappelijke onrust zou veroorzaken

question de savoir si la levée du mandat d'arrêt troublerait l'ordre public

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Défense portant sur la question de savoir si la levée du mandat d'arrêt troublerait l'ordre public

Uit artikel 5.3. EVRM volgt niet dat een in verdenking gestelde die van zijn vrijheid is beroofd in het kader van strafuitvoering niet in voorlopige hechtenis kan worden genomen of dat zijn voorlopige hechtenis niet kan worden gehandhaafd; de opsluiting in het kader van strafuitvoering is immers gebaseerd op een andere autonome opsluitingstitel en een eventuele invrijheidstelling, desgevallend onder voorwaarden, is afhankelijk van het voldoen aan eigen voorwaarden, die vreemd zijn aan de voorwaarden die gelden inzake voorlopige hechtenis.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Ernstige aanwijzingen van schuld tegen een verdachte die gedetineerd is - Beoordeling

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld tegen een verdachte die gedetineerd is - Beoordeling

Il ne résulte pas de l'article 5, § 3, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales qu'un inculpé privé de liberté dans le cadre de l'exécution de la peine ne peut être mis en détention provisoire ou que sa détention provisoire ne peut être maintenue; en effet, l'incarcération dans le cadre de l'exécution de la peine est fondée sur un autre titre d'incarcération autonome et une éventuelle mise en liberté, le cas échéant sous conditions, est subordonnée à l'observation de conditions particulières qui sont étrangères à celles prévues en matière de détention provisoire.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Délai raisonnable - Indices sérieux de culpabilité à l'encontre d'un suspect en détention - Appréciation

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Indices sérieux de culpabilité à l'encontre d'un suspect en détention - Appréciation

P.21.0476.N

29 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210629.2N.7](#)

AC nr. ...

Uit de bepaling van artikel 1, § 1, eerste lid, van het ministerieel besluit van 18 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken, blijkt dat de sluiting van handelszaken en winkels niet geldt voor dierenvoedingswinkels; die uitzondering is van toepassing op handelszaken en winkels voor dierenvoeding, zonder dat de uitzondering wordt beperkt tot de bedrijvigheid die betrekking heeft op dierenvoeding (1). (1) De feiten werden gepleegd op 21 maart 2020 zodat het ministerieel besluit van 18 maart 2020 van toepassing was.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Uitlegging - Ministerieel Besluit van 18 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken - Algemene sluiting handelszaken en winkels - Uitzondering

Il ressort de l'article 1er, § 1er, alinéa 1er, de l'arrêté ministériel du 18 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 que la fermeture des commerces et magasins ne vaut pas pour les magasins d'alimentation pour animaux; cette exception s'applique aux commerces et magasins d'alimentation pour animaux, sans se limiter aux activités en lien avec l'alimentation pour animaux (1). (1) Les faits ayant été commis le 21 mars 2020, l'arrêté ministériel du 18 mars 2020 ne leur était pas applicable.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Interprétation - Arrêté ministériel du 18 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 - Fermeture générale des commerces et magasins - Exception

P.21.0478.N

22 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.17](#)

AC nr. ...

Aannemen, op basis van een letterlijke lezing van artikel 65/1, § 2, zesde en zevende lid, Wegverkeerswet, dat de rechter zijn onderzoek van het door artikel 65/1, § 2, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde beroep moet beperken tot een onderzoek naar de ontvankelijkheid van dit beroep en dat elke ontvankelijkverklaring van een dergelijk beroep automatisch tot gevolg heeft dat het bevel tot betalen niet bestaande wordt, is niet alleen strijdig met de wetsgeschiedenis van de regeling, maar zou aan deze regeling elke zin ontnemen aangezien een ontvankelijk beroep dat volgens de wil van de wetgever met redenen omkleed moet zijn, zou volstaan en dit ongeacht op welke gronden het is gesteund, om aan het bevel tot betalen elke uitwerking te onzeggen hetgeen onmogelijk de bedoeling van de wetgever kan zijn geweest (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0325.N, AC 2021, nr. 396 met concl. OM.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1, § 2 - Bevel tot betaling - Beroep tegen het bevel tot betaling - Bevoegdheid van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank in beroep - Ontvankelijkheid van het beroep

- Art. 65/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Admettre, sur la base d'une lecture littérale de l'article 65/1, § 2, alinéas 6 et 7, de la loi du 16 mars 1968, que le juge est tenu de limiter son examen du recours visé à l'article 65/1, § 2, alinéas 1er et 2, de la même loi à la recevabilité de celui-ci et que toute décision de déclarer un tel recours recevable entraîne automatiquement l'inexistence de l'ordre de paiement, est non seulement contraire aux travaux préparatoires de la réglementation mais priverait celle-ci de tout sens dès lors que l'introduction d'un recours recevable et motivé conformément à la volonté du législateur, quels que soient les motifs sur lesquels il se fonde, suffirait à priver l'ordre de paiement de tout effet, or il est impossible que telle ait été l'intention du législateur (1). (1). Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0325.N, Pas. 2021, n° 396, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1, § 2 - Ordre de paiement - Recours contre l'ordre de paiement - Compétence du tribunal de police ou du tribunal correctionnel en appel - Recevabilité du recours

- Art. 65/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Hoewel de regeling van het bevel tot betalen beoogt bij te dragen tot de handhaving van de verkeerswetgeving, strekt ze niet tot het opleggen van een straf in de zin van artikel 1 Strafwetboek, maar uitsluitend tot het creëren van een uitvoerbare titel zodat door het uitvaardigen van een bevel tot betalen en de daarop volgende procedure de strafvordering niet in werking wordt gesteld en de in artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet uitgewerkte bezwaarprocedure er dan ook niet toe kan leiden dat de politierechtbank of in hoger beroep de correctionele rechtbank kennis neemt van de strafvordering voor de feiten die aanleiding hebben gegeven tot het uitvaardigen van het bevel tot betalen; het gegeven dat een uitvoerbaar bevel tot betalen een straf kan zijn in de zin van artikel 6 EVRM of dat indien de FOD Financiën niet binnen de drie jaar tot invorderen van het uitvoerbaar verklaard bevel tot betaling kan overgaan, het openbaar ministerie overeenkomstig artikel 65/1, § 10, Wegverkeerswet het recht tot sturen van de overtreder kan schorsen, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0325.N, AC 2021, nr. 396 met concl. OM.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1, § 2 - Bevel tot betaling - Beroep tegen het bevel tot betaling - Doelstelling - Inwerkingstelling van de strafvordering - Bevoegdheid van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank in beroep - Draagwijdte

- Art. 1 Strafwetboek
- Art. 65/1, §§ 2 en 10 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Bien que la réglementation relative à l'ordre de paiement vise à contribuer au respect de la législation routière, elle ne tend pas à infliger une peine au sens de l'article 1er du Code pénal mais seulement à créer un titre exécutoire, de sorte que l'action publique n'est pas engagée par l'émission d'un ordre de paiement et la procédure qui s'ensuit et que la procédure de recours prévue à l'article 65/1, § 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière ne peut donc conduire à saisir le tribunal de police ou, en appel, le tribunal correctionnel, de l'action publique relative aux faits qui ont donné lieu à l'émission de l'ordre de paiement; est sans incidence à cet égard le fait qu'un ordre de paiement exécutoire puisse constituer une peine au sens de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ou que, lorsque le SPF Finances ne peut procéder à l'exécution de l'ordre de paiement déclaré exécutoire dans un délai de trois ans, le ministère public puisse ordonner la suspension du droit de conduire du contrevenant conformément à l'article 65/1, § 10, de la loi du 16 mars 1968 (1). (1) Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0325.N, Pas. 2021, n° 396, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1, § 2 - Ordre de paiement - Recours contre l'ordre de paiement - Objectif - Mise en mouvement de l'action publique - Compétence du tribunal de police ou du tribunal correctionnel en appel - Portée

- Art. 1er Code pénal
- Art. 65/1, § 2 et 10 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Met artikel 65/1 Wegverkeerswet, zoals vervangen door artikel 45 van de programmawet van 25 december 2016, heeft de wetgever een sui generis-procedure ingevoerd ertoe strekkend om indien een overtreder niet binnen een bepaalde termijn de hem voorgestelde minnelijke schikking heeft betaald, het openbaar ministerie de mogelijkheid te geven een bevel tot betaling uit te vaardigen dat in geval van niet-betaling en de afwezigheid of de verwerping van betwisting moet leiden tot een uitvoerbare titel voor het bedrag van de voorgestelde minnelijke schikking, verhoogd met 35 procent en met desgevallend de bijdrage aan het Bijzonder fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders; met deze procedure beoogt de wetgever dat er niet langer een beroep moet worden gedaan op een strafrechter om een overtreder aan wie een minnelijke schikking is voorgesteld tot betaling te dwingen en wil de wetgever de afhandeling van bepaalde verkeersstrafzaken stroomlijnen door het opleggen van een snelle, zekere en aan de concrete situatie aangepaste sanctie en dit volgens een procedure die aan de betrokkene een voldoende niveau van rechtsbescherming biedt en aldus de werklast van de met vervolging en berechting van verkeersstrafzaken belaste overheden te verminderen, zodat meer tijd vrijkomt voor de behandeling van complexe dossiers (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0325.N, AC 2021, nr. 396 met concl. OM.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1 - Bevel tot betaling - Aard van de procedure - Doelstelling

- Art. 65/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 45 Programmawet 25 december 2016

Par l'article 65/1 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, tel qu'il a été remplacé par l'article 45 de la loi-programme du 25 décembre 2016, le législateur a instauré une procédure sui generis visant à donner au ministère public la possibilité, lorsqu'un contrevenant n'a pas payé la transaction qui lui a été proposée dans le délai fixé, de délivrer un ordre de paiement qui, en cas de non-paiement, d'absence de contestation ou de rejet de celui-ci, doit constituer un titre exécutoire pour le montant de la proposition de règlement amiable, majoré de 35% et, le cas échéant, de la contribution au Fonds spécial d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels; par cette procédure, le législateur vise à faire en sorte qu'il ne soit plus nécessaire de recourir au juge pénal pour qu'un contrevenant auquel une transaction a été proposée soit contraint au paiement de celle-ci et entend rationaliser le traitement de certaines affaires de roulage en infligeant une sanction rapide, certaine et adaptée à la situation concrète, selon une procédure qui offre à la personne concernée un niveau suffisant de protection juridique, et ce faisant, réduire la charge de travail des autorités en charge de la poursuite et du jugement des infractions routières, leur permettant ainsi de bénéficier de davantage de temps pour traiter les dossiers complexes (1). (1) Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0325.N, Pas. 2021, n° 396, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1 - Ordre de paiement - Nature de la procédure - Objectif

- Art. 65/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 45 Loi-programme du 25 décembre 2016

Uit de doelstellingen van de door artikel 65/1 Wegverkeerswet uitgewerkte regeling en de wetsgeschiedenis ervan waarin wordt aangegeven dat de politierechtbank het beroep ten gronde behandelt, volgt dat, ongeacht wat in het zesde en zevende lid van artikel 65/1, § 2, Wegverkeerswet is geschreven, de politierechtbank en in hoger beroep de correctionele rechtbank ingeval van een door artikel 65, § 2, Wegverkeerswet ingesteld beroep moeten onderzoeken of: - het bij verzoekschrift ingesteld beroep voldoet aan de in artikel 65, § 1, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bepaalde tijds- en vormvoorwaarden; - de in artikel 65/1, § 1, Wegverkeerswet bedoelde voorwaarden voor het uitvaardigen van het bevel tot betalen en de kennisgeving ervan zijn verenigd; - wel vaststaat dat de persoon tegen wie het bevel tot betalen is uitgevaardigd de feiten op grond waarvan dit bevel is uitgevaardigd heeft gepleegd, wat veronderstelt dat wordt nagegaan of de voor de overtreding vereiste bestanddelen zijn verenigd, of die feiten aan de als overtreder aangemerkte persoon kunnen worden toegerekend en of de som waarvoor het openbaar ministerie het bevel tot betalen heeft uitgevaardigd wettig is; het staat aan de rechter om in het licht van dit onderzoek te beslissen of het beroep van de persoon tegen wie het bevel tot betalen is uitgevaardigd: - onontvankelijk is, wat ertoe leidt dat eens de beslissing van de rechter definitief is het bevel tot betalen uitvoerbaar wordt; - ontvankelijk maar ongegrond is, wat er eveneens toe leidt dat eens de beslissing van de rechter definitief is het bevel tot betalen uitvoerbaar wordt; - ontvankelijk en gegrond is, wat als gevolg heeft dat het bevel tot betaling als niet bestaande moet worden beschouwd en het openbaar ministerie dient te oordelen of voor de feiten waarvoor het bevel tot betalen werd uitgevaardigd in het licht van de door de rechter gemaakte beoordeling de strafvordering alsnog kan worden ingesteld en vervolgens aan de strafrechter bij wie die strafvordering desgevallend aanhangig wordt gemaakt om daarover te beslissen (1). (1) Cass. 1 juni 2021, AR P.21.0325.N, AC 2021, nr. 396 met concl. OM.

Des objectifs de la réglementation introduite par l'article 65/1 de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et de ses travaux préparatoires, qui indiquent que le tribunal de police examine le recours au fond, il résulte que, indépendamment des termes utilisés aux alinéas 6 et 7 de l'article 65/1, § 2, de cette loi, lorsqu'un recours est introduit en application de son article 65, § 2, le tribunal de police et, en appel, le tribunal correctionnel, doivent examiner: - si le recours introduit par requête respecte les conditions de délai et de forme prévues à l'article 65, § 1er, alinéas 1 et 2, de la loi du 16 mars 1968; - si les conditions auxquelles l'article 65/1, § 1er, de la loi du 16 mars 1968 subordonne la délivrance de l'ordre de paiement et sa notification sont remplies; - s'il est établi que la personne à charge de laquelle l'ordre de paiement est émis a commis les faits à la base de celui-ci, ce qui suppose de vérifier si les éléments constitutifs de l'infraction sont réunis, si ces faits peuvent être imputés à la personne identifiée comme étant l'auteur de l'infraction et si le montant pour lequel le ministère public a émis l'ordre de paiement est légal; il appartient au juge de décider, à la lumière de cet examen, si le recours de la personne contre laquelle l'ordre de paiement a été émis: - est irrecevable, avec la conséquence que, dès le moment où la décision du juge est devenue définitive, l'ordre de paiement devient exécutoire; - est recevable mais non fondé, ce qui a également pour conséquence que l'ordre de paiement devient exécutoire lorsque la décision du juge est devenue définitive; - est recevable et fondé, ce qui a pour effet que l'ordre de paiement doit être réputé inexistant, qu'il appartient au ministère public de décider si, à l'aune de l'appréciation à laquelle le juge a procédé, l'action publique peut encore être engagée pour les faits pour lesquels l'ordre de paiement a été délivré, et qu'il revient ensuite au juge pénal, saisi le cas échéant de cette action publique, de statuer sur celle-ci (1). (1) Cass. 1er juin 2021, RG P.21.0325.N, Pas. 2021, n° 396, avec concl. du MP publiées à leur date dans AC.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 65 - Artikel 65/1, § 2 - Bevel tot betaling - Beroep tegen het bevel tot betaling - Bevoegdheid van de politierechtbank of van de correctionele rechtbank in beroep - Behandeling ten gronde - Beoordeling door de rechter - Draagwijdte

- Art. 65 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 65/1 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 65 - Article 65/1, § 2 - Ordre de paiement - Recours contre l'ordre de paiement - Compétence du tribunal de police ou du tribunal correctionnel en appel - Examen au fond - Appréciation par le juge - Portée

- Art. 65 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 65/1 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0480.N

22 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210622.2N.20](#)

AC nr. ...

Artikel 6.1 EVRM vereist dat een bij verstek veroordeelde wordt geïnformeerd over het recht om tegen die beslissing verzet aan te tekenen en over de termijn om dat te doen en die kennisgeving kan gebeuren op het ogenblik van de betekening van de verstekbeslissing of op elk ander tijdstip dat de veroordeelde toelaat het rechtsmiddel aan te wenden; de rechter oordeelt onaantastbaar of en wanneer de bij verstek veroordeelde persoon kennis heeft gekregen van de betekening van de verstekbeslissing en die kennisneming hangt niet af van enig vormvereiste en kan zodoende voortvloeien uit de kennisgeving bepaald in artikel 40, eerste lid, Wegverkeerswet, zodat de rechter de datum van zulke kennisgeving in aanmerking kan nemen voor het bepalen van de aanvangsdatum van de buitengewone termijn van verzet, waarbij evenwel vereist is dat die kennisgeving de betrokkene informeert over het recht om tegen die beslissing verzet aan te tekenen en de termijn en de vorm om dat te doen (1). (1) Artikel 40, vierde lid, Wegverkeerswet, dat de verplichting bevat de rechtsmiddelen, de aanwending daarvan en de na te leven voorwaarden te vermelden bij een veroordeling bij verstek, werd naar aanleiding van het arrest van het GwH 134/2018 ingevoerd ingevolge artikel 3 van de wet van 8 mei 2019 tot wijziging van de op 16 maart 1968 gecoördineerde wet betreffende de politie over het wegverkeer en tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, BS 22 augustus 2019.

L'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales requiert que tout condamné par défaut soit informé du droit de former opposition à ladite décision et du délai pour ce faire, et cette information peut lui être délivrée au moment de la signification de la décision par défaut ou à tout autre moment permettant au condamné d'exercer un recours; le juge apprécie souverainement si et à quelle date la personne condamnée par défaut a eu connaissance de la signification de la décision rendue par défaut, et cette prise de connaissance ne nécessite l'accomplissement d'aucune formalité et peut donc résulter de l'avertissement visé à l'article 40, alinéa 1er, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, de sorte que le juge peut prendre en considération la date dudit avertissement pour déterminer le point de départ du délai extraordinaire d'opposition, auquel cas il est néanmoins nécessaire que ledit avertissement informe la personne concernée de son droit de former opposition à la décision et des délais et forme applicables (1). (1) L'article 40, alinéa 4, de la loi du 16 mars 1968 prévoit l'obligation d'indiquer les voies de droit ouvertes contre une condamnation par défaut, les délais pour les exercer et les formalités à respecter. Cet article a été introduit, à la suite de l'arrêt 134/2018 de la Cour constitutionnelle, par l'article 3 de la loi du 8 mai 2019 modifiant la loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée le 16 mars 1968, et modifiant le Code d'instruction criminelle, M.B. 22 août 2019.

Verstekbeslissing - Betekening van de verstekbeslissing - Buitengewone termijn van verzet - Aanvangs-datum - Kennisgeving door het openbaar ministerie aan de veroordeelde van een verval uitgesproken als straf - Invloed op de aanvangsdatum van de buitengewone verzetstermijn

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 40, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Veroordeling bij verstek - Kennisgeving over het recht op verzet en de termijn daartoe - Ogenblik van de kennisgeving

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 40, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

VERZET - Strafzaken - Buitengewone termijn van verzet - Kennisname van de betekening van het verstekvonnis - Aanvangsdatum - Kennisgeving door het openbaar ministerie aan de veroordeelde van een verval uitgesproken als straf - Invloed op de aanvangsdatum van de buitengewone verzetstermijn

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 40, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 40 - Verval uitgesproken als straf - Kennisgeving door het openbaar ministerie aan de veroordeelde - Verzet - Buitengewone termijn van verzet - Invloed op de aanvangsdatum van de buitengewone verzetstermijn

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 40, eerste lid Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

rendue par défaut - Signification de la décision rendue par défaut - Délai extraordinaire d'opposition - Point de départ - Avertissement donné au condamné par le ministère public quant à la déchéance prononcée à titre de peine - Incidence sur le point de départ du délai extraordinaire d'opposition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 40, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Condamnation par défaut - Information quant au droit de former opposition et au délai pour ce faire - Moment de la délivrance de l'information

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 40, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

OPPOSITION - Matière répressive - Délai extraordinaire d'opposition - Prise de connaissance de la signification du jugement par défaut - Point de départ - Avertissement donné au condamné par le ministère public quant à la déchéance prononcée à titre de peine - Incidence sur le point de départ du délai extraordinaire d'opposition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 40, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 40 - Déchéance prononcée à titre de peine - Avertissement donné au condamné par le ministère public - Opposition - Délai extraordinaire d'opposition - Incidence sur le point de départ du délai extraordinaire d'opposition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 40, al. 1er Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De artikelen 5.3 en 5.4 EVRM en artikel 16, §§ 1 en 5 Voorlopige hechteniswet noch enig andere bepaling noch enig algemeen rechtsbeginsel verzetten zich ertegen dat indien een titularis-onderzoeksrechter voor de verhoren van meerdere in verdenking gestelden in zijn dossier verplicht is een beroep te doen op een collega-onderzoeksrechter, hij die collega inlicht over de stand van het onderzoek en hem alle nuttige informatie, desgevallend schriftelijk, verstrekt die deze collega-ervanger moet toelaten zijn taak met voldoende kennis van zaken te vervullen; een dergelijke professionele informatiedeling tussen onderzoeksrechters houdt geen schending in van het beroepsgeheim of het geheim van het beraad, maar getuigt van een goede rechtsbedeling; ook indien de onderzoeksrechter-ervanger vanwege de onderzoeksrechter-titularis, desgevallend schriftelijk, informatie aangereikt zou hebben gekregen betreffende de stand van het onderzoek, is het de onderzoeksrechter-ervanger die na verhoor van de in verdenking gestelde, desgevallend met bijstand van diens raadsman, beslist over het al dan niet uitvoeren van een bevel tot aanhouding en de motivering van dit bevel; het loutere feit dat de onderzoeksrechter-ervanger informatie aangereikt zou hebben gekregen van de onderzoeksrechter-titularis is zonder invloed op de wettigheid van het verleende bevel tot aanhouding.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Uitvoeren van een aanhoudingsbevel door een onderzoeksrechter die niet de titularis is van de zaak - Informatiedeling tussen de onderzoeksrechters - Regelmatigheid van het bevel tot aanhouding

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Regelmatigheid - Rechterlijke controle - Uitvoeren van een aanhoudingsbevel door een onderzoeksrechter die niet de titularis is van de zaak - Informatiedeling tussen de onderzoeksrechters - Regelmatigheid van het bevel tot aanhouding

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Uitvoeren van een aanhoudingsbevel door een onderzoeksrechter die niet de titularis is van de zaak - Informatiedeling tussen de onderzoeksrechters - Regelmatigheid van het bevel tot aanhouding

Ni les articles 5, § 3 et 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et 16, § 1er et 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ni aucune autre disposition ou ni aucun principe général du droit ne s'opposent à ce que, lorsque le juge d'instruction titulaire du dossier est contraint de faire appel à un collègue juge d'instruction par procéder à l'auditions de plusieurs inculpés, il informe à son collègue de l'état de l'instruction et lui fournisse le cas échéant par écrit toutes les informations utiles, permettant à ce collègue suppléant de remplir sa tâche en parfaite connaissance de cause; un tel partage d'informations professionnelles entre juges d'instruction n'implique pas la violation du secret professionnel ou du secret du délibéré, mais atteste une bonne administration de la justice; même si le juge d'instruction titulaire procure des informations, le cas échéant par écrit, au juge d'instruction suppléant, c'est ce dernier qui, après l'audition de l'inculpé, éventuellement assisté de son conseil statue sur la délivrance ou la xxx délivrance d'un mandat d'arrêt et sur la motivation de cette décision; le simple fait que le juge d'instruction suppléant ait reçu des informations du juge d'instruction titulaire est sans incidence sur la légalité du mandat d'arrêt décerné.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Délivrance d'un mandat d'arrêt par un juge d'instruction qui n'est pas le titulaire du dossier - Partage d'informations entre les juges d'instruction - Régularité du mandat d'arrêt

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Régularité - Contrôle judiciaire - Délivrance d'un mandat d'arrêt par un juge d'instruction qui n'est pas le titulaire du dossier - Partage d'informations entre les juges d'instruction - Régularité du mandat d'arrêt

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Délivrance d'un mandat d'arrêt par un juge d'instruction qui n'est pas le titulaire du dossier - Partage d'informations entre les juges d'instruction - Régularité du mandat d'arrêt

De artikelen 5.3 en 5.4 EVRM en artikel 16, §§ 1 en 5 Voorlopige hechteniswet verzetten zich er niet tegen dat ingeval in eenzelfde gerechtelijk onderzoek tegen in verdenking gestelden een bevel tot aanhouding wordt verleend wegens onder meer misdrijven die verband houden met hun betrokkenheid bij eenzelfde criminele organisatie, de onderzoeksrechter of onderzoeksrechters de volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid en het gevaar voor collusie en onttrekking op identieke wijze omschrijven, aangezien in het licht van de stand van het gerechtelijk onderzoek, die noodzakelijkheid en die gevaren bij alle in verdenking gestelden op gelijke wijze kunnen aanwezig zijn.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Regelmaticheid - Rechterlijke controle - Ernstige aanwijzingen van schuld van deelname aan een criminele organisatie - Gelijktijdig uitvaardigen van bevelen tot aanhouding door verschillende onderzoeksrechters - Identieke omschrijving van de volstreekte noodzakelijkheid van de aanhouding voor de openbare veiligheid

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Ernstige aanwijzingen van schuld van deelname aan een criminele organisatie - Gelijktijdig uitvaardigen van bevelen tot aanhouding door verschillende onderzoeksrechters - Identieke omschrijving van de volstreekte noodzakelijkheid van de aanhouding voor de openbare veiligheid

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Ernstige aanwijzingen van schuld van deelname aan een criminele organisatie - Gelijktijdig uitvaardigen van bevelen tot aanhouding door verschillende onderzoeksrechters - Identieke omschrijving van de volstreekte noodzakelijkheid van de aanhouding voor de openbare veiligheid

Les articles 5, § 3 et 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et 16, § 1er et 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ne s'opposent pas à ce que, lorsque, dans le cadre d'une même instruction judiciaire, un mandat d'arrêt est délivré à charge de plusieurs inculpés du chef notamment d'infractions portant sur leur implication dans une même organisation criminelle, le juge d'instruction ou les juges d'instruction indiquent de manière identique l'absolue nécessité pour la sécurité publique et le risque de collusion et de soustraction à la justice, dès lors qu'à la lumière de l'état de l'instruction, cette nécessité et ces risques se présentent de la même manière pour tous les inculpés.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Régularité - Contrôle judiciaire - Indices sérieux de culpabilité du chef de participation à une organisation criminelle - Délivrance concomitante de mandats d'arrêts par plusieurs juges d'instruction - Description identique de l'absolue nécessité de la détention pour la sécurité publique

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Indices sérieux de culpabilité du chef de participation à une organisation criminelle - Délivrance concomitante de mandats d'arrêts par plusieurs juges d'instruction - Description identique de l'absolue nécessité de la détention pour la sécurité publique

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Indices sérieux de culpabilité du chef de participation à une organisation criminelle - Délivrance concomitante de mandats d'arrêts par plusieurs juges d'instruction - Description identique de l'absolue nécessité de la détention pour la sécurité publique

De artikelen 5.3 en 5.4 EVRM en artikel 16, §§ 1 en 5 Voorlopige hechteniswet verzetten zich niet ertegen dat ingeval in eenzelfde gerechtelijk onderzoek tegen meerdere personen een bevel tot aanhouding wordt verleend wegens onder meer misdrijven die verband houden met de betrokkenheid van de in verdenking gestelden bij eenzelfde criminele organisatie, de onderzoeksrechter of de onderzoeksrechters bij de ernstige aanwijzingen van schuld een identiek algemeen overzicht vermelden; uit de verplichting van een geïndividualiseerde motivering kan niet worden afgeleid dat de onderzoeksrechter of de onderzoeksrechters de feitelijke gegevens betreffende de criminele organisatie telkens zouden moeten aanpassen per in verdenking gestelde; evenmin kan uit die verplichting worden afgeleid dat de onderzoeksrechter of onderzoeksrechters voor elke strafbare vorm van betrokkenheid bij de criminele organisatie afzonderlijk opgave zouden moeten doen van de ernstige aanwijzingen van schuld.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Regulariteit - Rechterlijke controle - Ernstige aanwijzingen van schuld van deelname aan een criminele organisatie - Gelijktijdig uitvaardigen van bevelen tot aanhouding door verschillende onderzoeksrechters - Identiek algemeen overzicht van de ernstige aanwijzingen van schuld - Verplichting van geïndividualiseerde motivering - Redenen

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Ernstige aanwijzingen van schuld van deelname aan een criminele organisatie - Gelijktijdig uitvaardigen van bevelen tot aanhouding door verschillende onderzoeksrechters - Identiek algemeen overzicht van de ernstige aanwijzingen van schuld - Verplichting van geïndividualiseerde motivering - Redenen

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Ernstige aanwijzingen van schuld van deelname aan een criminele organisatie - Gelijktijdig uitvaardigen van bevelen tot aanhouding door verschillende onderzoeksrechters - Identiek algemeen overzicht van de ernstige aanwijzingen van schuld - Verplichting van geïndividualiseerde motivering - Redenen

Les articles 5, § 3 et 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, et 16, § 1er et 5, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ne s'opposent pas à ce que, lorsque, dans le cadre d'une même instruction judiciaire menée à l'encontre de plusieurs personnes, un mandat d'arrêt est délivré du chef notamment d'infractions qui concernent l'implication des inculpés dans une même organisation criminelle, le juge d'instruction ou les juges d'instruction qui font état des indices sérieux de culpabilité mentionnent également des éléments de contexte communs; il ne peut être déduit de l'obligation de donner une motivation individualisée que le juge d'instruction ou les juges d'instruction doivent à chaque fois adapter pour chaque inculpé les éléments de fait relatifs à l'organisation criminelle; il ne peut davantage être déduit de cette obligation que le juge d'instruction ou les juges d'instruction doivent énoncer les indices sérieux de culpabilité distincts pour chaque forme punissable d'implication dans l'organisation criminelle.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Régularité - Contrôle judiciaire - Indices sérieux de culpabilité du chef de participation à une organisation criminelle - Délivrance concomitante de mandats d'arrêts par plusieurs juges d'instruction - Vue d'ensemble identique des indices sérieux de culpabilité - Obligation d'une motivation individualisée - Motifs

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Indices sérieux de culpabilité du chef de participation à une organisation criminelle - Délivrance concomitante de mandats d'arrêts par plusieurs juges d'instruction - Vue d'ensemble identique des indices sérieux de culpabilité - Obligation d'une motivation individualisée - Motifs

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Indices sérieux de culpabilité du chef de participation à une organisation criminelle - Délivrance concomitante de mandats d'arrêts par plusieurs juges d'instruction - Vue d'ensemble identique des indices sérieux de culpabilité - Obligation d'une motivation individualisée - Motifs

De appelrechter kan aan de op hem krachtens artikel 6.1 EVRM, artikel 149 Grondwet en artikel 195 Wetboek van Strafvordering en het algemeen rechtsbeginsel van de motiveringsverplichting rustende motiveringsverplichtingen voldoen door een ondubbelzinnige overname van de redenen van het beroepen vonnis; die bepalingen en dit algemeen rechtsbeginsel vereisen niet dat hij die redenen herhaalt, dat hij de inhoud ervan samenvat of dat hij uitdrukkelijk de overgenomen redenen op hun waarde beoordeelt aangezien de ondubbelzinnige overname van de redenen van een beroepen vonnis inhoudt dat de appelrechter die redenen op hun waarde heeft getoetst en ze tot de zijne maakt.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Motiveringsplicht - Strafvordering - Schuldigverklaring van de beklaagde - Overname van de redenen van het beroepen vonnis

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Motiveringsplicht - Strafzaken - Strafvordering - Appelrechter - Schuldigverklaring van de beklaagde - Overname van de redenen van het beroepen vonnis

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Motiveringsplicht - Strafzaken - Strafvordering - Appelrechter - Schuldigverklaring van de beklaagde - Overname van de redenen van het beroepen vonnis

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvordering - Appelrechter - Schuldigverklaring van de beklaagde - Motivering - Overname van de redenen van het beroepen vonnis

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

Le juge d'appel peut satisfaire à l'obligation de motivation, qui lui incombe en vertu des articles 6.1 de la Convention, 149 de la Constitution et 195 du Code d'instruction criminelle ainsi que du principe général de droit relatif à l'obligation de motivation, en adoptant sans équivoque les motifs du jugement entrepris ; ces dispositions et ce principe général du droit ne l'obligent pas à répéter ces motifs, à en résumer le contenu ou à apprécier explicitement la valeur des motifs adoptés ; en effet, l'adoption sans équivoque des motifs d'un jugement entrepris implique que le juge d'appel a examiné la valeur de ces motifs et qu'il les a faits siens.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Obligation de motivation - Action publique - Déclaration de culpabilité du prévenu - Adoption des motifs du jugement entrepris

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Obligation de motivation - Matière répressive - Action publique - Juge d'appel - Déclaration de culpabilité du prévenu - Adoption des motifs du jugement entrepris

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Obligation de motivation - Matière répressive - Action publique - Juge d'appel - Déclaration de culpabilité du prévenu - Adoption des motifs du jugement entrepris]

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action publique - Juge d'appel - Déclaration de culpabilité du prévenu - Motivation - Adoption des motifs du jugement entrepris

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

Noch uit artikel 149 Grondwet noch uit artikel 195 Wetboek van Strafvordering noch uit het algemeen rechtsbeginsel van de motiveringsplicht volgt voor de strafrechter die een beklaagde schuldig verklaart aan een misdrijf in de bewoordingen van de strafwet, bij afwezigheid van een daartoe strekkende conclusie, de verplichting opgave te doen van het bewijsmateriaal waarop zijn beslissing is gesteund of van de voornaamste redenen die hem hebben overtuigd van de schuld van deze beklaagde; uit artikel 6.1 EVRM volgt voor de strafrechter wel de verplichting om in zijn beslissing over de strafvordering opgave te doen van de redenen die hem hebben overtuigd van de schuld van een beklaagde maar die verplichting houdt niet in dat de rechter noodzakelijk opgave moet doen van het bewijsmateriaal waarop zijn beslissing is gesteund.

Il ne résulte ni de l'article 149 de la Constitution, ni de l'article 195 du Code d'instruction criminelle, ni du principe général du droit relatif à l'obligation de motivation que, en l'absence de conclusions en ce sens, le juge pénal qui déclare un prévenu coupable d'une infraction dans les termes de la loi pénale est tenu d'indiquer les éléments de preuve sur lesquels il a fondé sa décision ou les principales raisons l'ayant convaincu de la culpabilité de ce prévenu ; il suit toutefois de l'article 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que le juge pénal est dans l'obligation d'indiquer, dans la décision qu'il rend sur l'action publique, les raisons l'ayant convaincu de la culpabilité d'un prévenu ; néanmoins, cette obligation n'implique pas que ce juge doive nécessairement indiquer les éléments de preuve sur lesquels sa décision est fondée.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Motiveringsplicht - Strafzaken - Strafvordering - Schuldigverklaring van de beklaagde - Opgave van het bewijsmateriaal

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Motiveringsplicht - Strafzaken - Strafvordering - Schuldigverklaring van de beklaagde - Opgave van het bewijsmateriaal

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvordering - Schuldigverklaring van de beklaagde - Motivering - Opgave van het bewijsmateriaal

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195 Wetboek van Strafvordering

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Obligation de motivation - Matière répressive - Action publique - Déclaration de culpabilité du prévenu - Indication des éléments de preuve

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Obligation de motivation - Matière répressive - Action publique - Déclaration de culpabilité du prévenu - Indication des éléments de preuve]

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Action publique - Déclaration de culpabilité du prévenu - Motivation - Indication des éléments de preuve

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195 Code d'Instruction criminelle

P.21.0484.N

19 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.15](#)

AC nr. ...

Het wanbedrijf familieoverlating is een voortdurend misdrijf en is bijgevolg één enkel strafrechtelijk feit dat in zijn geheel moet worden beoordeeld; dit misdrijf houdt pas op te bestaan wanneer de dader, in overeenstemming met de rechterlijke beslissing die hem daartoe veroordeelt, het onderhoudsgeld betaalt waarvan hij verzuimde de termijnen te kwijten (1); daaruit volgt dat een beklaagde die binnen een ten laste gelegde incriminatieperiode, ook al wordt de onderhoudsverplichting bij een uitvoerbare rechterlijke beslissing met terugwerkende kracht opgeheven, nog steeds voor de voorgaande niet opgeheven periode verzuimt meer dan twee maanden de termijnen van de onderhoudsuitkering te kwijten, zich schuldig maakt aan familieoverlating (2). (1) Cass. 22 september 2004, AR P.04.0511.F, AC 2004, nr. 425, JLMB 2005, 518, RDP 2005, 211, RW 2005-06, 946 noot M. VAN DER STRATEN; Cass. 22 maart 1988, AR 1677, AC 1987-88, 951; Cass. 16 december 1986, AR 124, AC 1986-87, 510. (2) L. DUPONT, "Verlating van familie", APR, Gent, Story-Scientia, 1975, 71-72; Ph. TRAEST en A. WINANTS, "Strafrecht en familierecht", in Gezin en recht in een postmoderne samenleving, Gent, Mys & Breesch, 1994, 67.

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Verlating van familie - Opheffing van de onderhoudsplicht door een rechterlijke beslissing met terugwerkende kracht - Achterstal in betaling van onderhoudsgelden verschuldigd van voor de datum van opheffing van de onderhoudsplicht - Wachterperiode van twee maanden - Gevolg

- Art. 391bis Strafwetboek

VERLATING VAN FAMILIE - Materieel bestanddeel - Opheffing van de onderhoudsplicht door een rechterlijke beslissing met terugwerkende kracht - Achterstal in betaling van onderhoudsgelden verschuldigd van voor de datum van opheffing van de onderhoudsplicht - Wachterperiode van twee maanden - Gevolg

- Art. 391bis Strafwetboek

Le délit d'abandon de famille constitue une infraction continue et, dès lors, une seule infraction pénale qui doit être considérée dans son ensemble; cette infraction ne cesse d'exister que lorsque l'auteur paie, conformément à la décision judiciaire qui l'y condamne, la pension alimentaire dont il a négligé d'acquitter les termes (1); il en résulte qu'un prévenu se rend coupable d'abandon de famille si, au cours de la période d'incrimination mise à charge, il néglige toujours d'acquitter les termes de la pension alimentaire pendant plus de deux mois pour la période précédente dont la levée n'a pas été prononcée, même si l'obligation alimentaire est rétroactivement levée par une décision judiciaire exécutoire (2). (1) Cass. 22 septembre 2004, RG P.04.0511.F, Pas. 2004, n° 425, J.L.M.B. 2005, 518, R.D.P. 2005, 211, R.W. 2005-06, 946 avec la note de M. VAN DER STRATEN ; Cass. 22 mars 1988, RG 1677, Pas. 1987-88, 951 ; Cass. 16 décembre 1986, RG 124, Pas. 1986-87, 510. (2) L. DUPONT, « Verlating van familie », A.P.R., Gand, Story-Scientia, 1975, 71-72 ; Ph. TRAEST et A. WINANTS, « Strafrecht en familierecht », in Gezin en recht in een postmoderne samenleving, Gand, Mys&Breesch, 1994, 67.

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Abandon de famille - Levée de l'obligation alimentaire par décision judiciaire avec effet rétroactif - Arrière de paiement de pensions alimentaires dues antérieur à la décision de levée de l'obligation alimentaire - Période d'attente de deux mois - Conséquence

- Art. 391bis Code pénal

ABANDON DE FAMILIE - Élément matériel - Levée de l'obligation alimentaire par décision judiciaire avec effet rétroactif - Arrière de paiement de pensions alimentaires dues antérieur à la décision de levée de l'obligation alimentaire - Période d'attente de deux mois - Conséquence

- Art. 391bis Code pénal

Noch uit artikel 203, § 1, oud Burgerlijk Wetboek noch uit enige andere wetsbepaling volgt dat de betalingen door een schuldenaar die naast onderhoudsschulden ook andere schulden heeft bij dezelfde schuldeiser, bij afwezigheid van uitdrukkelijke toerekening door die schuldenaar of toerekening door de schuldeiser in het kwijtschrift, noodzakelijk eerst op de onderhoudsschulden en pas dan op de andere schulden moeten worden toegerekend (1); de schuldenaar van een uitkering tot onderhoud die meer dan twee maanden vrijwillig nalaat de termijnen ervan volledig te kwijten en zich ertoe beperkt slechts een gedeelte ervan te betalen, maakt zich schuldig aan familieverlating (2). (1) L. DUPONT, "Verlating van familie", APR 1975, 53. (2) Cass. 3 november 2009, AR P.09.0884.N, AC 2009, nr. 634, RW 2009-10, 1644; Cass. 20 mei 2009, AR P.09.0272.F, AC 2009, nr. 332. Zie ook R. DECLERCQ, "L'abandon de famille en droit pénal belge", RDP 1953, 547; L. DUPONT, "Verlating van familie", APR, 1985, 58-60.

ECHTSCHIEDING EN SCHEIDING VAN TAFEL EN BED - Gevolgen t.a.v. de personen - Kinderen - Onderhoudsbijdrage voor het kind na echtscheiding - Meerdere schulden tegenover de onderhoudsgerechtigde ouder - Toerekening van een betaling op de onderhoudsschuld - Omvang

- Art. 391bis Strafwetboek
- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

VERLATING VAN FAMILIE - Materieel bestanddeel - Achterstal van meer dan twee maanden - Onderhoudsbijdrage voor het kind na echtscheiding - Meerdere schulden tegenover de onderhoudsgerechtigde ouder - Toerekening van een betaling op de onderhoudsschuld - Omvang

- Art. 391bis Strafwetboek
- Art. 203, § 1 Oud Burgerlijk Wetboek

Ni l'article 203, § 1er, de l'ancien Code civil, ni aucune autre disposition légale n'implique qu'à défaut d'imputation expresse par le débiteur ou d'imputation par le créancier dans la quittance, les paiements par ce débiteur ayant aussi, outre les pensions alimentaires, d'autres dettes auprès du même créancier doivent être nécessairement imputés en premier lieu sur les dettes alimentaires et seulement, ensuite, sur les autres dettes (1); se rend coupable d'un abandon de famille le débiteur d'une pension alimentaire qui néglige délibérément depuis plus de deux mois d'en acquitter totalement les termes et qui se limite à en payer seulement une partie (2). (1) L. DUPONT, « Verlating van familie », A.P.R. 1975, 53. (2) Cass. 3 novembre 2009, RG P.09.0884.N, Pas. 2009, n° 634, R.W 2009-10, 1644 ; Cass. 20 mai 2009, P.09.0272.F, Pas. 2009, n° 332. Voir égal. R. DECLERCQ, "L'abandon de famille en droit pénal belge", R.D.P. 1953, 547, L. DUPONT, « Verlating van familie », A.P.R., 1985, 58-60.

DIVORCE ET SEPARATION DE CORPS - Effets du divorce quant aux personnes - Enfants - Contribution alimentaire pour l'enfant après divorce - Pluralité de créances envers le parent créancier d'aliments - Imputation d'un paiement sur la dette alimentaire - Etendue

- Art. 391bis Code pénal
- Art. 203, § 1er Ancien Code civil

ABANDON DE FAMILIE - Elément matériel - Arriéré de plus de deux mois - Contribution alimentaire pour l'enfant après divorce - Pluralité de créances envers le parent créancier d'aliments - Imputation d'un paiement sur la dette alimentaire - Etendue

- Art. 391bis Code pénal
- Art. 203, § 1er Ancien Code civil

Volgens artikel 359, vijfde lid, Wetboek van Strafvordering zijn op het cassatieberoep dat kan ingesteld worden door de veroordeelde tegen het arrest op tegenspraak uitgesproken door het Hof van Assisen, de regels uit boek II, titel III, hoofdstuk II van het Wetboek van Strafvordering van toepassing; Volgens artikel 425, § 1, Wetboek van Strafvordering wordt behoudens in hier niet toepasselijke gevallen de verklaring van cassatieberoep gedaan door de advocaat op de griffie van het gerecht dat de bestreden beslissing heeft gewezen en moet die advocaat houder zijn van het getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III, zodat de door de eiser zelf gedane verklaringen van cassatieberoep tegenover de afgevaardigde van de gevangenisdirecteur niet ontvankelijk zijn.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Hof van assisen - Verklaring van cassatieberoep door de veroordeelde - Verklaring door veroordeelde tegenover de afgevaardigde van de gevangenisdirecteur - Ontvankelijkheid

- Artt. 359 en 425 Wetboek van Strafvordering

HOF VAN ASSISEN - Allerlei - Cassatieberoep - Verklaring door veroordeelde tegenover de afgevaardigde van de gevangenisdirecteur - Ontvankelijkheid

- Artt. 359 en 425 Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 359, alinéa 5, du Code d'instruction criminelle, les règles du Livre II, Titre III, Chapitre II de ce code sont d'application au pourvoi introduit par le condamné contre l'arrêt prononcé contradictoirement par la cour d'assises; conformément à l'article 425, § 1er, du même code, la déclaration de pourvoi, hormis dans des cas non applicables en l'espèce, est faite par l'avocat au greffe de la juridiction qui a rendu la décision attaquée, et cet avocat doit être titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation visée par le livre II, titre III, de sorte que les déclarations de pourvoi faites par le demandeur lui-même au délégué du directeur de l'établissement pénitentiaire sont irrecevables.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Cour d'assises - Déclaration de pourvoi faite par le condamné - Déclaration faite par le condamné au délégué du directeur de l'établissement pénitentiaire - Recevabilité

- Art. 359 et 425 Code d'Instruction criminelle

COUR D'ASSISES - Divers - Pourvoi en cassation - Déclaration faite par le condamné au délégué du directeur de l'établissement pénitentiaire - Recevabilité

- Art. 359 et 425 Code d'Instruction criminelle

De legaliteit van een strafbepaling vereist dat ze voldoende toegankelijk is en als dusdanig of in samenhang met andere bepalingen gelezen, op voldoende precieze wijze de als strafbaar gestelde gedraging omschrijft, zodat de draagwijdte ervan redelijk voorzienbaar is en aan het vereiste van de redelijke voorzienbaarheid is voldaan wanneer het voor de persoon op wie de strafbepaling van toepassing is, mogelijk is om op grond van de strafbepaling en zo nodig met behulp van de uitlegging ervan gegeven door de rechtspraak, de handelingen en verzuimen te kennen die zijn strafrechtelijke verantwoordelijkheid kunnen meebrengen, waarbij onder meer rekening dient te worden gehouden met de interpretatie van de strafbepaling in het licht van de doelstellingen van de wetgever, de wetsgeschiedenis en de door de rechtspraak gegeven interpretatie van de strafbepaling.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Legaliteitsbeginsel - Draagwijdte

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Draagwijdte

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Legaliteitsbeginsel - Draagwijdte

La légalité d'une disposition pénale requiert qu'elle soit suffisamment accessible et, que comme telle ou en combinaison avec d'autres dispositions, elle décrive de manière suffisamment précise le comportement qualifié de punissable, de sorte que sa portée soit raisonnablement prévisible et la condition de la prévisibilité raisonnable est remplie lorsqu'il est permis à la personne à laquelle s'applique la disposition pénale, de connaître, sur la base de la disposition pénale et, pour autant que de besoin, à la lumière de son interprétation par la jurisprudence, les agissements et omissions pouvant entraîner sa responsabilité pénale, sachant qu'à cet égard, il y a lieu de tenir notamment compte de l'interprétation de la disposition pénale à la lumière des objectifs du législateur, de la genèse de la loi et de l'interprétation que donne la jurisprudence à la disposition pénale.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Principe de légalité - Portée

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Portée

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Principe de légalité - Portée]

De strafrechter voldoet aan zijn motiveringsverplichting wanneer hij het misdrijf bewezen verklaart in al zijn wettelijke bestanddelen en die bestanddelen uit zijn beslissing blijken en dit is het geval wanneer de beslissing melding maakt van de bewoordingen van de strafwet waarin die bestanddelen zijn opgenomen of van evenwaardige vermeldingen die het Hof toelaten zijn wettigheidscontrole uit te oefenen, dan wel wanneer die bewoordingen of vermeldingen voorkomen in een stuk van het strafdossier waarnaar de beslissing verwijst; het arrest dat opgave doet van de letterlijke bewoordingen van de artikelen 2, eerste lid, en 22 Bloedwet, verwijst naar de appelconclusie van de beklaagde en vermeldingen bevat die evenwaardig zijn aan de bewoordingen van de artikelen 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G en 12.II.B, 7°, Bloed-KB, voldoet aldus aan de motiveringsverplichting en laat het Hof toe zijn wettigheidscontrole uit te oefenen.

GEZONDHEIDSPOLITIE - Over de mens - Bloedwet - Artikelen 2 en 22 - Bloed-KB - Artikelen 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G en 12.II.B, 7° - Vermeldingen die evenwaardig zijn aan de bewoordingen van het Bloed-KB - Wettigheidscontrole van het Hof - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 2, eerste lid Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong
- Art. 22 Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3novies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3terdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3quaterdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong
- Art. 11B KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong
- Art. 11G KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

Le juge pénal satisfait à l'obligation de motivation lorsqu'il déclare l'infraction établie quant à l'ensemble de ses éléments constitutifs légaux et que ces éléments ressortent de sa décision et tel est le cas lorsque la décision mentionne les termes de la loi pénale dans lesquels figurent ces éléments constitutifs ou des mentions équivalentes, qui permettent à la Cour d'exercer son contrôle de la légalité, ou lorsque ces termes ou mentions figurent dans une pièce du dossier répressif à laquelle la décision renvoie; l'arrêt qui énonce ainsi littéralement les articles 2, alinéa 1er, et 22 de la loi du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine se réfère aux conclusions d'appel du prévenu et contient des mentions correspondant au libellé des articles 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G et 12.II.B, 7°, de l'arrêté royal du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine, répond ainsi à l'obligation de motivation et permet à la Cour d'exercer son contrôle de la légalité.

POLICE SANITAIRE - Police sanitaire de l'homme - Loi du 5 juillet 1994 - Articles 2 et 22 - Arrêté royal du 4 avril 1996 - Articles 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G et 12.II.B, 7° - Mentions correspondant au libellé de l'arrêté royal du 4 avril 1996 - Contrôle de la légalité exercé par la Cour - Portée - Conséquence

- Art. 2, al. 1er L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 22 L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3novies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3terdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3quaterdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 11B A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 11G A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 12.II.B, 7° KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Gezondheidspolitie over de mens - Bloedwet - Artikelen 2 en 22 - Bloed-KB - Artikelen 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G en 12.II.B, 7° - Vermeldingen die evenwaardig zijn aan de bewoordingen van het Bloed-KB - Wettigheidscontrole van het Hof - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 2, eerste lid Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 22 Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 3novies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 3terdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 3quaterdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 11B KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 11G KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 12.II.B, 7° KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

Uit de bepalingen van de Bloedwet en het Bloed-KB en uit de wetsgeschiedenis van die bepalingen, alsmede uit de aanhef van het Bloed-KB volgt dat overtredingen van artikel 2 Bloedwet en de artikelen 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G en 12.II.B, 7°, Bloed-KB, strafrechtelijk niet enkel kunnen worden toegerekend aan een bloedinstelling in de zin van artikel 1, 1°, Bloed-KB, maar ook aan de natuurlijke persoon die deze misdrijven materieel heeft verricht.

- Art. 12.II.B, 7° A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Police sanitaire de l'homme - Loi du 5 juillet 1994 - Articles 2 et 22 - Arrêté royal du 4 avril 1996 - Articles 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G et 12.II.B, 7° - Mentions correspondant au libellé de l'arrêté royal du 4 avril 1996 - Contrôle de la légalité exercé par la Cour - Portée - Conséquence

- Art. 2, al. 1er L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 22 L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 3novies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 3terdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 3quaterdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 11B A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 11G A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 12.II.B, 7° A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

Il résulte des dispositions de la loi du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine et de l'arrêté royal du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine et des travaux parlementaires de ces dispositions, ainsi que du préambule de l'arrêté royal précité, que des infractions à l'article 2 de la loi précitée et aux articles 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G et 12.II.B, 7°, de l'arrêté royal du 4 avril 1996, punissables en vertu de l'article 22 de la loi du 5 juillet 1994, ne sont pas seulement imputables pénalement à l'établissement de transfusion sanguine au sens de l'article 1er, 1°, de l'arrêté royal précité, mais également à la personne physique qui a matériellement commis ces infractions.

GEZONDHEIDSPOLITIE - Over de mens - Bloedwet - Artikelen 2 en 22 - Bloed-KB - Artikelen 1, 1°, 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G en 12.II.B, 7° - Toerekening van de misdrijven aan een natuurlijke persoon - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 2, eerste lid Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 22 Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3novies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3terdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3quaterdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong

- Art. 11B KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 11G KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 12.II.B, 7° KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Natuurlijke personen - Gezondheidspolitie over de mens - Bloedwet - Artikelen 2 en 22 - Bloed-KB - Artikelen 1, 1°, 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G en 12.II.B, 7° - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 2, eerste lid Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 22 Wet 5 juli 1994 betreffende bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3novies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3terdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 3quaterdecies KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 11B KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong
- Art. 11G KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloedderivaten van menselijke oorsprong

POLICE SANITAIRE - Police sanitaire de l'homme - Loi du 5 juillet 1994 - Articles 2 et 22 - Arrêté royal du 4 avril 1996 - Articles 1er, 1°, 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G et 12.II.B, 7° - Infractions imputables à une personne physique - Portée - Conséquence

- Art. 2, al. 1er L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 22 L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3novies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3terdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3quaterdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 11B A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 11G A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 12.II.B, 7° A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

INFRACTION - Imputabilité - Personnes physiques - Police sanitaire de l'homme - Loi du 5 juillet 1994 - Articles 2 et 22 - Arrêté royal du 4 avril 1996 - Articles 1er, 1°, 3novies, 3terdecies, 3quaterdecies, 11B, 11G et 12.II.B, 7° - Portée - Conséquence

- Art. 2, al. 1er L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 22 L. du 5 juillet 1994 relative au sang et aux dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3novies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3terdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 3quaterdecies A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 11B A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine
- Art. 11G A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

- Art. 12.II.B, 7° KB 4 april 1996 betreffende de afneming, de bereiding, de bewaring en de terhandstelling van bloed en bloederivaten van menselijke oorsprong

- Art. 12.II.B, 7° A.R. du 4 avril 1996 relatif au prélèvement, à la préparation, à la conservation et à la délivrance du sang et des dérivés du sang d'origine humaine

P.21.0500.F

23 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.6](#)

AC nr. ...

Artikel 44bis, § 3, Wetboek van Strafvordering, dat door artikel 64 Wegverkeerswet toepasselijk is verklaard inzake wegverkeer, dat bepaalt dat indien het optreden van de opgevorderde geneesheer hierdoor geen vertraging ondervindt, de persoon van wie het bloedmonster wordt genomen op eigen kosten een geneesheer naar keuze daarbij tegenwoordig kan doen zijn, houdt in dat de persoon van wie het bloedmonster wordt genomen, in staat is die wil kenbaar te maken; dat betekent niet dat de politie ambtshalve een tweede geneesheer zou moeten aanstellen wanneer die persoon niet in staat is er één te kiezen.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 64 - Bloedproef - Modaliteiten van de bloedafname - Recht op bijstand van een arts naar keuze

- Art. 44bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 64 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968
- BLOEDPROEF - Modaliteiten van de bloedafname - Recht op bijstand van een arts naar keuze*
- Art. 44bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 64 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Artikel 63, § 1, 3°, Wegverkeerswet, schrijft voor dat de bevoegde agenten een bloedproef opleggen indien noch de ademtest noch de ademanalyse konden worden uitgevoerd bij de vermoedelijke dader van een verkeersongeval of bij eenieder die dat ongeval mee heeft kunnen veroorzaken, zelfs indien hij het slachtoffer is, en het onmogelijk is na te gaan of er tekenen van alcoholopname zijn.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 63 - Artikel 63, § 1, 3° - Bloedproef

- Art. 63, § 1, 3° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'article 44bis, § 3, du Code d'instruction criminelle, rendu applicable au prélèvement sanguin en matière de circulation routière par l'article 64 de la loi relative à la circulation routière, qui dispose que, si l'intervention du médecin requis n'en doit souffrir aucun retard, la personne sur laquelle le prélèvement est opéré pourra y faire assister, à ses frais, un médecin de son choix, implique que la personne sur laquelle le prélèvement est opéré soit en mesure d'exprimer une telle volonté; il ne s'en déduit pas que la police soit tenue de désigner d'office un second médecin lorsque cette personne est dans l'incapacité d'en choisir un.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 64 - Prélèvement sanguin - Modalités du prélèvement - Droit à l'assistance d'un médecin de son choix

- Art. 44bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 64 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968
- PRELEVEMENT SANGUIN - Modalités du prélèvement - Droit à l'assistance d'un médecin de son choix*
- Art. 44bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 64 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

L'article 63, § 1er, 3°, de la loi relative à la circulation routière prévoit que les agents qualifiés imposent un prélèvement sanguin dans le cas où il n'a pu être procédé ni au test de l'haleine ni à l'analyse de l'haleine chez l'auteur présumé d'un accident de roulage ou chez toute personne qui a pu contribuer à le provoquer, même si elle en est la victime, et qu'il est impossible de rechercher des signes d'imprégnation alcoolique.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 63 - Article 63, § 1er, 3° - Prélèvement sanguin

- Art. 63, § 1er, 3° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De rechter kan wettig oordelen dat de schuldenaar van een persoonlijke geldlening een hem ter bedde toevertrouwde zaak bedrieglijk verduistert wanneer hij die zaak overhandigt aan zijn schuldeiser om ze te bestemmen als zekerheidsstelling voor de terugbetaling van die lening; die zekerheidsstelling stelt de schuldeiser immers in staat zijn schuldvordering ten aanzien van de schuldenaar uit te winnen op de tot zekerheid overhandigde zaak, wat een aantasting van het eigendomsrecht over die zaak impliceert; die overhandiging is dan ook niet zonder meer gelijk te stellen met een loutere, al dan niet kortstondige, aanwending van de zaak voor eigen gebruik door de bezitter ter bedde (1). (1) Zie concl. OM.

MISBRUIK VAN VERTROUWEN - Materieel bestanddeel - Precair bezit van andermans roerende zaak - Verspillig of verduistering van de toevertrouwde zaak - Inpandgeving van de zaak aan een derde

- Art. 491 Strafwetboek

Le juge peut légalement considérer que le débiteur d'un emprunt personnel détourne frauduleusement la chose qui lui a été confiée à titre précaire lorsqu'il remet cette chose à son créancier afin de l'affecter comme sûreté garantissant le remboursement dudit emprunt ; en effet, la constitution d'une sûreté permet au créancier de procéder à la réalisation de la chose faisant l'objet de cette sûreté qui lui a été remise par le débiteur, ce qui implique une atteinte au droit de propriété sur ladite chose ; la remise de cette chose ne saurait donc être assimilée à sa simple affectation, de courte durée ou non, à l'usage personnel de son possesseur à titre précaire (1). (1) Voir concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

ABUS DE CONFIANCE - Élément constitutif matériel - Possession d'un bien meuble à titre précaire - Dissipation ou détournement de la chose confiée - Mise en gage de la chose entre les mains d'un tiers

- Art. 491 Code pénal

Wanneer door een fout een zaak is ontnomen aan een slachtoffer, bestaat de normale wijze van schadeloosstelling erin de schade in natura te herstellen door de teruggave van de ontnomen zaak te bevelen; bijgevolg dient de rechter op vraag van het slachtoffer eerst na te gaan of die wijze van schadeloosstelling mogelijk is, alvorens over te gaan tot het toekennen van schadevergoeding in de vorm van een geldbedrag dat het equivalent uitmaakt van de waarde van de zaak (1). (1) Zie concl. OM.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Herstelplicht - Dader (voor eigen daad) - Strafzaken - Heling - Veroordeling in solidum met de medebeklaagde die schuldig is aan misbruik van vertrouwen - Verkoop van het geheelde goed door de heler - Herstel van de schade - Teruggave van de ontnomen zaak - Vervangende schadevergoeding

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

HELING - Veroordeling in solidum met de medebeklaagde die schuldig is aan misbruik van vertrouwen - Verkoop van het geheelde goed door de heler - Herstel van de schade - Teruggave van de ontnomen zaak - Vervangende schadevergoeding

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

Lorsque la victime a été dépossédée d'une chose par la faute d'autrui, le mode normal d'indemnisation consiste à ordonner la réparation du dommage en nature par la restitution de la chose soustraite ; dès lors, lorsque la victime le demande, le juge est tenu de commencer par examiner s'il est possible de recourir à ce mode d'indemnisation, avant d'ordonner une réparation prenant la forme d'une somme d'argent équivalente à la valeur de la chose (1). (1) Voir concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Obligation de réparer - Auteur (fait propre) - Matière répressive - Recel - Condamnation in solidum du coprévenu coupable d'abus de confiance - Vente du bien recelé par le receleur - Réparation du dommage - Restitution de la chose soustraite - Dommages et intérêts compensatoires

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

RECEL - Condamnation in solidum du coprévenu coupable d'abus de confiance - Vente du bien recelé par le receleur - Réparation du dommage - Restitution de la chose soustraite - Dommages et intérêts compensatoires

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

P.21.0512.N

21 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.4](#)

AC nr. ...

Artikel 3, derde lid, Wet Verzachtende Omstandigheden bepaalt dat de correctionele rechtbank zich bevoegd kan verklaren door verzachtende omstandigheden of een verschoningsgrond aan te nemen wanneer zij vaststelt dat de bij haar aanhangig gemaakte misdaad niet is gecorrectionaliseerd; die bepaling is niet enkel van toepassing op de correctionele rechtbank maar zij laat ook het hof van beroep toe om, met betrekking tot een door het onderzoeksgerecht niet gecorrectionaliseerde misdaad, zelf over te gaan tot correctionalisering door verzachtende omstandigheden aan te nemen voor de beklaagde en zich dienvolgens bevoegd te verklaren om kennis te nemen van diens vervolging voor de aldus gecorrectionaliseerde misdaad en dit is eveneens het geval wanneer de correctionele rechtbank zich ten onrechte bevoegd heeft verklaard omdat zij niet tot correctionalisering is overgegaan (1). (1) R. DECLERCQ, "Verzachtende omstandigheden en correctionalisatie", T. Straf. 2009/5, (247-251), 250; G.F. RANERI, "Du nouveau en matière de circonstances atténuantes et de règlement de juges", JT 13/12/2008, 733-740, nr. 21 ; Cass. 3 september 2008, AR P.08.0940.F, arrest niet gepubliceerd (impliciete oplossing).

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Niet gecorrectionaliseerde misdaad - Correctionalisering door de correctionele rechtbank - Correctionalisering door het hof van beroep

- Art. 3 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

VERZACHTENDE EN VERZWARENDE OMSTANDIGHEDEN [ZIE: 2 - Wet Verzachtende Omstandigheden - Artikel 3 xxxxxxxxxx - Bevoegdheid - Niet gecorrectionaliseerde misdaad - Correctionalisering door de correctionele rechtbank - Correctionalisering door het hof van beroep]

- Art. 3 Wet 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden

Selon l'article 3, alinéa 3, de la loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes, le tribunal correctionnel peut se déclarer compétent en admettant des circonstances atténuantes ou une cause d'excuse lorsqu'il constate que le crime dont il a été saisi n'a pas été correctionnalisé ; cette disposition ne s'applique pas uniquement au tribunal correctionnel ; elle permet également à la cour d'appel de procéder elle-même à la correctionnalisation d'un crime non correctionnalisé par la juridiction d'instruction en admettant l'existence de circonstances atténuantes dans le chef du prévenu et en se déclarant par conséquent compétente pour connaître des poursuites dirigées contre lui du chef du crime ainsi correctionnalisé et il en va de même lorsque le tribunal correctionnel s'est, à tort, déclaré compétent sans avoir procédé à une correctionnalisation (1). (1) R. DECLERCQ, "Verzachtende omstandigheden en correctionalisatie", T. Straf. 2009/5, (247-251), 250; G.F. RANERI, « Du nouveau en matière de circonstances atténuantes et de règlement de juges », JT 13/12/2008, 733-740, n° 21 ; Cass. 3 septembre 2008, RG P.08.0940.F, inédit (Solution implicite).

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Crime non correctionnalisé - Correctionnalisation par le tribunal correctionnel - Correctionnalisation par la cour d'appel

- Art. 3 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

CIRCONSTANCES ATTENUANTES ET AGGRAVANTES [VOIR: 27 - Loi du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes - Article 3 xxxxxxxxxxxxxxxx - Compétence - Crime non correctionnalisé - Correctionnalisation par le tribunal correctionnel - Correctionnalisation par la cour d'appel]

- Art. 3 L. du 4 octobre 1867 sur les circonstances atténuantes

P.21.0521.N

21 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.10](#)

AC nr. ...

Wanneer de dader van de valsheid ook gebruik heeft gemaakt van het valse geschrift met hetzelfde bedrieglijk opzet, gaat de verjaring van de strafvordering ten aanzien van zowel de valsheid als het gebruik van het valse stuk eerst in vanaf het laatste feit van gebruik en duurt het gebruik van het valse stuk voort, zelfs zonder nieuw feit van gebruik van de dader van de valsheid en zonder herhaalde tussenkomst van zijnerwege, zolang het door hem beoogde doel nog niet volkomen is bereikt en zolang de hem verweten beginhandeling verder, zonder verzet van zijn kant, het nuttige voordeel heeft dat hij ervan verwachtte (1). (1) Cass. 13 januari 2009, AR P.08.0882.N, AC 2009, nr. 23.

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Gebruik van valse stukken - Verjaring van de strafvordering - Tijdstip waarop de verjaring aanvangt

- Art. 21 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Gebruik van valse stukken - Tijdstip waarop de verjaring aanvangt

- Art. 21 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Wanneer de telastlegging van gebruik van valse stukken enkel de verkrijging van een voordeel vermeldt maar niet het gebruik of behoud van dat voordeel, is in de regel het beoogde doel bereikt en het gebruik beëindigd op het moment waarop het voordeel werd verkregen; de rechter oordeelt aan de hand van onder meer de bewoordingen van de telastleggingen onaantastbaar wanneer het door de vervalser beoogde doel is bereikt en de verjaring van de strafvordering bijgevolg is beginnen te lopen en het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden verantwoord.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Valsheid en gebruik van valse stukken - Gebruik van valse stukken - Beoogde doel - Verrijking van een voordeel

- Art. 21 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

VALSHEID EN GEBRUIK VAN VALSE STUKKEN - Gebruik van valse stukken - Beoogde doel - Verrijking van een voordeel - Beoordeling door de rechter

- Art. 21 Voorafgaande titel van het Wetboek van

Lorsque l'auteur du faux a également fait usage de celui-ci en étant animé par une intention frauduleuse identique, la prescription de l'action publique prend cours, tant pour le faux que pour l'usage de celui-ci, à partir du dernier fait d'usage, et l'usage de ce faux se poursuit, même sans fait nouveau de l'auteur du faux et sans intervention itérative de sa part, tant que le but qu'il visait n'est pas entièrement atteint et tant que l'acte initial qui lui est reproché continue à engendrer, sans qu'il s'y oppose, l'effet utile qu'il en attendait (1). (1) Cass. 13 janvier 2009, RG P.08.0882.N, Pas. 2009, n° 23.

FAUX ET USAGE DE FAUX - Usage de faux - Prescription de l'action publique - Date du début de la prescription

- Art. 21 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Usage de faux - Date du début de la prescription

- Art. 21 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

En règle, lorsque la prévention d'usage de faux fait uniquement mention de l'acquisition d'un avantage et non de l'utilisation ou du maintien de cet avantage, l'objectif recherché est atteint et l'usage cesse au moment où l'avantage est obtenu ; le juge apprécie souverainement, notamment sur la base des termes des préventions, le moment auquel l'objectif recherché par le faussaire a été atteint et à partir duquel la prescription de l'action publique a, par conséquent, pris cours et la Cour vérifie si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Faux et usage de faux - Usage de faux - Objectif recherché - Acquisition d'un avantage

- Art. 21 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

FAUX ET USAGE DE FAUX - Usage de faux - Objectif recherché - Acquisition d'un avantage - Appréciation par le juge

- Art. 21 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du

P.21.0522.N

15 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210615.2N.10](#)

AC nr. ...

Artikel 37ter, § 4, Strafwetboek bepaalt dat de rechter de straf onder elektronisch toezicht slechts kan uitspreken als de beklaagde op de openbare rechtszitting aanwezig is of vertegenwoordigd is en nadat hij, hetzij in persoon, hetzij via zijn raadsman, zijn instemming heeft gegeven; deze instemming moet uit de processtukken blijken (1). (1) D. VANDERMEERSCH, "La détention sous surveillance électronique et la peine de surveillance électronique: de nouvelles formules pour de vieilles recettes?", RDP 2014, 600-622; T. DECAIGNY, "Nieuwe correctionele hoofdstraffen: de straf onder elektronisch toezicht en de autonome probatiestraf", T. Strafr. 2014, 211-225; D. DE WOLF, "Twee nieuwerwetse sancties in het Strafwetboek: de invoering van de probatie en het elektronisch toezicht als autonome straffen", RW 2014-15, 1082-110; O. NEDERLANDT, "La surveillance électronique comme peine autonome et comme modalité d'exécution des peines? Présentation et commentaire de la loi du 7 février 2014", JT 2014, 441-446; C. VAN DEUREN, "Het elektronisch toezicht als autonome straf", NC 2014, 359-362 ; M. GIACOMETTI en C. GUILLIAN, "Les peines de surveillance électronique et de probation autonome, nouvelles peines alternatives à l'emprisonnement ?", in Actualités de droit pénal, Limal, Anthémis, 2015, 87-152; T. DAEMS en Y. MAGIS, "Elektronisch toezicht en autonome probatie nader bekeken", in Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderende samenleving?, Mechelen, Kluwer, 2017, 175-217; T. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, Eléments de droit pénal, Die Keure, 2019, 240-242; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud Turnhout, Gompel&Svacina, 2019, 429-432.

Selon l'article 37ter, § 4, du Code pénal, le juge ne peut prononcer la peine de surveillance électronique que si le prévenu est présent ou représenté à l'audience et après qu'il a donné son consentement, soit en personne soit par l'intermédiaire de son conseil; ce consentement doit ressortir des pièces de la procédure (1). (1) D. VANDERMEERSCH, « La détention sous surveillance électronique et la peine de surveillance électronique : de nouvelles formules pour de vieilles recettes ? », R.D.P. 2014, 600-622 ; T. DECAIGNY, « Nieuwe correctionele hoofdstraffen: de straf onder elektronisch toezicht en de autonome probatiestraf », T. Strafr. 2014, 211-225 ; D. DE WOLF, « Twee nieuwerwetse sancties in het Strafwetboek: de invoering van de probatie en het elektronisch toezicht als autonome straffen », R.W. 2014-15, 1082-1100 ; O. NEDERLANDT, « La surveillance électronique comme peine autonome et comme modalité d'exécution des peines ? Présentation et commentaire de la loi du 7 février 2014 », J.T. 2014, 441-446; C. VAN DEUREN, « Het elektronisch toezicht als autonome straf », N.C. 2014, 359-362 ; M. GIACOMETTI et C. GUILLIAN, « Les peines de surveillance électronique et de probation autonome, nouvelles peines alternatives à l'emprisonnement ? », in Actualités de droit pénal, Limal, Anthémis, 2015, 87-152; T. DAEMS et Y. MAGIS, « Elektronisch toezicht en autonome probatie nader bekeken », in Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderende samenleving?, Malines, Kluwer, 2017, 175-217 ; T. MOREAU et D. VANDERMEERSCH, Eléments de droit pénal, Die Keure, 2019, 240-242 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud Turnhout, Gompel&Svacina, 2019, 429-432.

STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Autonome straf van elektronisch toezicht - Instemming van de beklaagde

- Art. 37ter, § 4 Strafwetboek

PEINE - Divers - Peine autonome de surveillance électronique - Consentement du prévenu

- Art. 37ter, § 4 Code pénal

P.21.0523.F

29 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210929.2F.3](#)

AC nr. ...

Artikel 4 van het decreet van 20 juli 1831 op de drukpers vereist dat de laster een persoon heeft getroffen die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht die verband houden met zijn ambt, wat impliceert dat hij, rechtstreeks of onrechtstreeks in opdracht van de Natie, handelingen van openbare macht verricht; de door het decreet ingevoerde regeling van de korte verjaring heeft immers tot doel de burgers toe te laten op de bestuurshandelingen toezicht te houden (1); het wiskundeonderwijs, zelfs dat welk wordt verstrekt in een school die tot het officiële onderwijsnet behoort, impliceert op zich niet dat de leraar die hiermee is belast een voorrecht van openbare macht uitoefent (2). (1) Zie Cass. 22 januari 1917, Pas. 1917, p. 374. (2) Zie gedeeltelijk andersluidende concl. « in hoofdzaak » OM in Pas. 2021, nr. 595, volgens welke het eerste middel nieuw en derhalve niet ontvankelijk was; zie contra: de in de « Nouvelles » vermelde beslissingen volgens welke de handelingen die onderwijsambtenaren, en met name de onderwijzeressen in gemeentescholen, in het kader van hun functie of beroepsplichten verrichten een openbaar karakter hebben (Luik, 4 juli 1872, Pas. 1872, II, 389, Cass. fr., 18 mei 1893, D.P. 1895, I, 462, enz., vermeld door J. LECLERCQ, « Atteintes portées à l'honneur ou à la considération des personnes », Nouvelles, Droit pénal, dl. IV, 1989, p. 151, nr. 7217).

LASTER EN EERROOF - Laster - Verjaringstermijn - Decreet van 20 juli 1831 op de drukpers - Getroffene die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht die verband houden met zijn ambt - Begrip - Wiskundeleraar die in een atheneum lesgeeft

- Art. 4 Decreet 20 juli 1831 op de drukpers
- Artt. 443, 444 en 447 Strafwetboek

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Termijnen - Decreet van 20 juli 1831 op de drukpers - Laster - Getroffene die handelingen met een openbaar karakter heeft verricht die verband houden met zijn ambt - Begrip - Wiskundeleraar die in een atheneum lesgeeft

- Art. 4 Decreet 20 juli 1831 op de drukpers
- Artt. 443, 444 en 447 Strafwetboek

L'article 4 du décret du 20 juillet 1831 sur la presse exige que la calomnie ait atteint une personne ayant agi dans un caractère public à raison de faits relatifs à ses fonctions, ce qui suppose qu'elle accomplisse, en vertu d'une délégation directe ou indirecte de la Nation, des actes de la puissance publique; l'objectif du régime de la courte prescription institué par le décret est, en effet, de faciliter le contrôle des citoyens sur les actes de l'administration publique (1); l'enseignement des mathématiques, fût-il dispensé dans un établissement scolaire relevant du réseau officiel, ne constitue pas, à lui seul, dans le chef du professeur qui en est chargé, l'exercice d'une prérogative de puissance publique (2). (1) Voir Cass. 22 janvier 1917, Pas. 1917, p. 374. (2) Voir les concl. « dit en substance », partiellement contraires, du MP, selon qui le premier moyen, nouveau, était irrecevable; contra décisions, citées dans les Nouvelles, selon lesquelles ont un caractère public, lorsqu'ils agissent pour l'acquit de leur fonctions ou devoirs professionnels, les fonctionnaires de l'enseignement et notamment les institutrices communales (Liège, 4 juillet 1872, Pas. 1872, II, 389, Cass. fr., 18 mai 1893, D.P. 1895, I, 462, etc., cités par J. LECLERCQ, « Atteintes portées à l'honneur ou à la considération des personnes », Nouvelles, Droit pénal, t. IV, 1989, p. 151, n° 7217).

CALOMNIE ET DIFFAMATION - Calomnie - Délai de prescription - Décret du 20 juillet 1831 sur la presse - Personne atteinte ayant agi dans un caractère public à raison de faits relatifs à ses fonctions - Notion - Professeur de mathématiques exerçant dans un athénée

- Art. 4 Décret du 20 juillet 1831
- Art. 443, 444 et 447 Code pénal

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Délais - Décret du 20 juillet 1831 sur la presse - Calomnie - Personne atteinte ayant agi dans un caractère public à raison de faits relatifs à ses fonctions - Notion - Professeur de mathématiques exerçant dans un athénée

- Art. 4 Décret du 20 juillet 1831
- Art. 443, 444 et 447 Code pénal

Het wanbedrijf van laster door aantijging in tegenwoordigheid van de beledigde en voor "getuigen" kan zelfs in tegenwoordigheid van één enkele getuige bewezen worden verklaard; opdat de in een private plaats geuite aantijging niet langer als een belediging kan worden beschouwd, moet ze buiten de tegenwoordigheid van elke mogelijke getuige zijn geuit, in welk geval ze de eer van de getroffene immers niet meer kan krenken en hem evenmin aan de openbare verachting kan blootstellen, terwijl dit in tegenwoordigheid van een derde wel het geval is (1). (1) Zie gedeeltelijk andersluidende concl. « in hoofdzaak » OM in Pas. 2021, nr. 595.

LASTER EN EERROOF - Laster door aantijging in tegenwoordigheid van de beledigde en voor getuigen - Bestanddelen - Vereiste van een of meerdere getuigen
- Artt. 443 en 444 Strafwetboek

De bestraffing van het wanbedrijf van laster overeenkomstig de artikelen 443 en 444 Strafwetboek houdt geen inperking van het recht op vrijheid van meningsuiting in die onverenigbaar is met artikel 10 EVRM (1). (1) Cass. 2 mai 2001, RG P.01.0175.F, AC 2001, nr. 249.

LASTER EN EERROOF - Wanbedrijf van laster - Verenigbaarheid met artikel 10 EVRM - Rechten van de mens - Vrijheid van meningsuiting - Grenzen

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 443 en 444 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 10 - Vrijheid van meningsuiting - Grenzen - Wanbedrijf van laster

- Art. 10 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Artt. 443 en 444 Strafwetboek

Le délit de calomnie par imputation faite en présence de la personne offensée et devant « témoins » peut être déclaré établi quand bien même il n'y en a eu qu'un; pour faire perdre son caractère outrageant à l'imputation faite dans un lieu privé, il faut qu'elle ait été proférée hors de la présence de tous témoins, car elle ne peut plus, dans ce cas, porter atteinte à l'honneur de la victime ni l'exposer au mépris public, alors qu'elle le peut si un tiers est présent (1). (1) Voir les concl. « dit en substance », partiellement contraires, du MP.

CALOMNIE ET DIFFAMATION - Calomnie par imputation faite en présence de la personne offensée et devant témoins - Eléments constitutifs - Exigence d'un ou plusieurs témoins
- Art. 443 et 444 Code pénal

Le fait de réprimer le délit de calomnie conformément aux articles 443 et 444 du Code pénal ne constitue pas une restriction à l'exercice du droit à la liberté d'expression inconciliable avec l'article 10 de la Convention (1). (1) Cass. 2 mai 2001, RG P.01.0175.F, Pas. 2001, n° 249.

CALOMNIE ET DIFFAMATION - Délit de calomnie - Compatibilité avec l'article 10 de la Conv. D.H. - Droits de l'homme - Liberté d'expression - Limites

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 443 et 444 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 10 - Liberté d'expression - Limites - Délit de calomnie

- Art. 10 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 443 et 444 Code pénal

Het begrip bijhorend erf bedoeld in artikel 429, §3, eerste lid, b), i), laatste gedachtestreepje, Programmawet van 27 december 2004 duidt overeenkomstig zijn gewone taalkundige betekenis op een erf dat op een meer dan occasionele wijze dienstig is voor de exploitatie van een landbouwonderneming; bijgevolg is een bouwwerf van een derde geen bijhorend erf louter omdat graafwerken op die werf teelaarde opleveren die nadien als landbouwproduct wordt vervoerd van de werf naar een landbouwperceel (1). (1) Art. 429, § 3, eerste lid, b), i), Programmawet van 27 december 2004, BS 31 december 2004.

DOUANE EN ACCIJNZEN - Accijnsvrijstelling voor de producten gebruikt als brandstof voor tractoren bij vervoer tussen de boerderij en de bijhorende erven - Begrip bijhorend erf

- Art. 429, § 3, eerste lid, b), i) Programmawet 27 december 2004

La notion de « terre qui dépend d'une ferme », visée à l'article 429, § 3, alinéa 1er, b), i), dernier tiret, de la loi-programme du 27 décembre 2004, renvoie, conformément à son acception usuelle, à une terre utilisée plus qu'occasionnellement à des fins d'exploitation agricole; par conséquent, un chantier appartenant à un tiers ne constitue pas une terre qui dépend d'une ferme simplement parce que le terreau excavé sur ce site est ensuite transporté vers une parcelle agricole à titre de produit agricole (1). (1) Loi-programme du 27 décembre 2004, art. 429, § 3, al. 1er, b), i), M.B. 31 décembre 2004.

DOUANES ET ACCISES - Exonération s'appliquant aux produits utilisés comme carburant pour les tracteurs circulant entre la ferme et les terres qui en dépendent - Notion de terre qui dépend d'une ferme

- Art. 429, § 3, al. 1er, b), i) L-programme du 27 décembre 2004

Artikel 1022, eerste lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de rechtsplegingsvergoeding een forfaitaire tegemoetkoming is in de kosten en erelonen van de in het gelijk gestelde partij; enkel de partijen die een beroep hebben gedaan op de bijstand van een advocaat of die door hem zijn vertegenwoordigd, kunnen op die vergoeding aanspraak maken; de curator is een gerechtelijk mandataris die de boedel vertegenwoordigt en het faillissement van een handelaar beheert in het belang van alle schuldeisers en van de gefailleerde; in die hoedanigheid valt de curator niet onder de bepalingen van voormeld artikel 1022, eerste lid, en kan hem bijgevolg niet de in de bepaling bedoelde vergoeding worden toegekend (1). (1) Zie Cass. 6 mei 1983, AR 3729, AC 1983-84, nr. 493. Het Grondwettelijk Hof heeft tevens voor recht gezegd dat die bepaling "de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet schendt, in zoverre [ze] niet voorziet in de toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de curator die in het gelijk wordt gesteld naar aanleiding van een betwisting van een ingediende schuldvordering." (GwH 11 maart 2009, nr. 46/2009).

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procédure voor de feitenrechter - Partij bijgestaan door een advocaat - Begrip - Curator

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Partij bijgestaan door een advocaat - Begrip - Curator

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

L'article 1022, alinéa 1er, du Code judiciaire dispose que l'indemnité de procédure est une intervention forfaitaire dans les frais et honoraires de la partie ayant obtenu gain de cause; seules les parties ayant eu recours à l'assistance d'un avocat ou qui ont été représentées par lui peuvent prétendre à cette indemnité; le curateur est un mandataire judiciaire qui représente la masse et qui gère la faillite d'un commerçant dans l'intérêt de l'ensemble des créanciers comme dans celui du failli; en cette qualité, le curateur ne rentre pas dans les prévisions de l'article 1022, alinéa 1er, précité, et ne peut, dès lors, se voir attribuer l'indemnité prévue par cette disposition (1). (1) Voir Cass. 6 mai 1983, RG 3729, Pas. 1983, n° 493. Et la Cour constitutionnelle a dit que cette disposition « ne viole pas les articles 10 et 11 de la Constitution en ce qu'[elle] ne prévoit pas l'octroi d'une indemnité de procédure au curateur ayant obtenu gain de cause dans le cadre de la contestation d'une créance déclarée » (C. const. 11 mars 2009, n° 46/2009).

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Partie assistée d'un avocat - Notion - Curateur

- Art. 1022 Code judiciaire

INDEMNITE DE PROCEDURE - Partie assistée d'un avocat - Notion - Curateur

- Art. 1022 Code judiciaire

Aangezien de rechtsplegingsvergoeding geen bestanddeel van de schade vormt, is de beslissing die veroordeelt tot betaling ervan een eindbeslissing, zelfs wanneer de beslissing die, op de burgerlijke rechtsvordering, uitspraak doet over de omvang van de schade, dat niet is; wanneer de feitenrechter de eiser tot cassatie heeft veroordeeld tot betaling van een provisie, voor het overige de burgerlijke belangen heeft aangehouden en de eiser heeft veroordeeld tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding, en wanneer laatstgenoemde afstand doet van zijn cassatieberoep in zoverre het is gericht tegen de beslissing die, op de burgerlijke rechtsvordering, uitspraak doet over de omvang van de schade, bestaat er bijgevolg geen grond om de afstand van het cassatieberoep te verlenen, in zoverre dat is gericht tegen de beslissing die uitspraak doet over de rechtsplegingsvergoeding (1). (1) Contra Cass. 27 februari 2019, P.18.1119.F, AC 2019, nr. 125 ("de beslissing die het beroepen vonnis heeft bevestigd dat de burgerlijke partijstellingen ontvankelijk heeft verklaard, en vervolgens de uitspraak over de gegrondheid van die burgerlijke vorderingen aanhoudt en daartoe de heropening van het debat beveelt, de zaak naar de eerste rechter verwijst en de burgerlijke partijen een rechtsplegingsvergoeding toekent, is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en houdt geen verband met de in het tweede lid van die bepaling beoogde gevallen") en Cass. 10 mei 2011, AR P.10.1927.N, AC 2011, nr. 311 ("het Hof verleent de eiser in cassatie afstand zonder berusting van zijn cassatieberoep wanneer de feitenrechter hem heeft veroordeeld tot betaling van een provisie en rechtsplegingsvergoeding en voor het overige de burgerlijke belangen aanhoudt"). In hoofdorde heeft het OM uit die beslissingen afgeleid dat er grond bestond om de afstand van het cassatieberoep ook te verlenen in zoverre het is gericht tegen de beslissing met betrekking tot de rechtsplegingsvergoedingen en om het derde middel, dat geen verband houdt met de ontvankelijkheid van het cassatieberoep, niet te onderzoeken.

L'indemnité de procédure n'étant pas un élément du dommage, la décision qui condamne à la payer est définitive même lorsque la décision qui, rendue sur l'action civile, statue sur l'étendue du dommage, ne l'est pas; dès lors, lorsque le juge du fond a condamné le demandeur en cassation au paiement d'une provision, sursis à statuer sur les intérêts civils pour le surplus et condamné le demandeur à payer une indemnité de procédure, et que celui-ci se désiste de son pourvoi en tant que dirigé contre la décision qui, rendue sur l'action civile, statue sur l'étendue du dommage, il n'y a pas lieu de décréter le désistement du pourvoi en tant que dirigé contre la décision statuant sur l'indemnité de procédure (1). (1) Contra Cass. 27 février 2019, P.18.1119.F, Pas. 2019, n° 125 (« la décision qui, après avoir confirmé le jugement dont appel qui a reçu les constitutions de parties civiles, a réservé à statuer quant au fondement de ces demandes civiles et a ordonné la réouverture des débats à cet effet, renvoie la cause au premier juge et alloue une indemnité de procédure aux parties civiles, n'est pas définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et est étrangère aux cas visés par le second alinéa de cette disposition ») et Cass. 10 mai 2011, RG P.10.1927.N, Pas. 2011, n° 311 (« la Cour décrète le désistement sans acquiescement du demandeur en cassation de son pourvoi lorsque le juge du fond l'a condamné au paiement d'une provision et d'une indemnité de procédure et qu'il sursoit à statuer sur les intérêts civils pour le surplus »). À titre principal, le MP a déduit de ces décisions qu'il y avait lieu de décréter le désistement du pourvoi également en tant que dirigé contre la décision relative aux indemnités de procédure et de ne pas examiner le 3ème moyen, étranger à la recevabilité du pourvoi. (M.N.B.)

en van betekening - Burgerlijke rechtsvordering - Eindbeslissing - Eindbeslissing - Afstand van cassatieberoep - Bestreden beslissing die uitspraak doet over de ontvankelijkheid van de burgerlijke rechtsvordering, de uitspraak over het overige aanhoudt en de rechtsplegingsvergoeding toekent - Voorlopige beslissing over de schade - Voorbarig cassatieberoep - Eindbeslissing over de rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Afstand - Burgerlijke rechtsvordering - Bestreden beslissing die uitspraak doet over de ontvankelijkheid van de burgerlijke rechtsvordering, de uitspraak over het overige aanhoudt en de rechtsplegingsvergoeding toekent - Voorlopige beslissing over de schade - Voorbarig cassatieberoep - Eindbeslissing over de rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure in cassatie - Afstand van cassatieberoep - Bestreden beslissing die uitspraak doet over de ontvankelijkheid van de burgerlijke rechtsvordering, de uitspraak over het overige aanhoudt en de rechtsplegingsvergoeding toekent - Voorlopige beslissing over de schade - Voorbarig cassatieberoep - Eindbeslissing over de rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Procedure in cassatie - Afstand van cassatieberoep - Bestreden beslissing die uitspraak doet over de ontvankelijkheid van de burgerlijke rechtsvordering, de uitspraak over het overige aanhoudt en de rechtsplegingsvergoeding toekent - Voorlopige beslissing over de schade - Voorbarig cassatieberoep - Eindbeslissing over de rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Art. 420 Wetboek van Strafvordering

il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action civile - Décision définitive - Décision définitive - Désistement du pourvoi - Décision attaquée statuant sur la recevabilité de l'action civile, réservant à statuer pour le surplus et octroyant l'indemnité de procédure - Décision provisoire quant au dommage - Pourvoi prématuré - Décision définitive quant à l'indemnité de procédure

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Désistement - Action civile - Décision attaquée statuant sur la recevabilité de l'action civile, réservant à statuer pour le surplus et octroyant l'indemnité de procédure - Décision provisoire quant au dommage - Pourvoi prématuré - Décision définitive quant à l'indemnité de procédure

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure en cassation - Désistement du pourvoi - Décision attaquée statuant sur la recevabilité de l'action civile, réservant à statuer pour le surplus et octroyant l'indemnité de procédure - Décision provisoire quant au dommage - Pourvoi prématuré - Décision définitive quant à l'indemnité de procédure

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Procédure en cassation - Désistement du pourvoi - Décision attaquée statuant sur la recevabilité de l'action civile, réservant à statuer pour le surplus et octroyant l'indemnité de procédure - Décision provisoire quant au dommage - Pourvoi prématuré - Décision définitive quant à l'indemnité de procédure

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 420 Code d'Instruction criminelle

Hoewel het recht van verdediging vereist dat een beklaagde voldoende wordt ingelicht over de hem ten laste gelegde feiten, schrijft geen enkele bepaling voor dat die informatie enkel kan voortvloeien uit een dagvaarding of uit een beschikking tot verwijzing, aangezien een dergelijke informatie ook en met name kan worden gegeven aan de hand van de stukken van het strafdossier waarvan de beklaagde heeft kunnen kennisnemen en waarover hij zijn recht van verdediging vrij heeft kunnen uitoefenen voor de feitenrechters (1). (1) Cass. 26 maart 2019, AR P.18.1248.N, AC 2019, nr. 182; Cass. 23 mei 2001, AR P.01.0218.F, AC 2001, nr. 306; Cass. 28 juni 1994, AR P.94.0503.N, AC 1994, nr. 335; zie EHRM, Guide sur l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme. - Droit à un procès équitable (volet pénal), bijgewerkt op 31 augustus 2021, paragrafen 390 tot 393 en 403 tot 405; EHRM 8 december 2009, nr. 45.291/06, Previti t. Italië, § 208; EHRM 19 mei 2015, nr. 55.546/09, Sampech t. Italië, § 110; EHRM 26 juni 2018, nr. 56.396/12, Pereira Cruz, e.a. t. Portugal, § 198; Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736, met concl. van advocaat-generaal DE SMET; Cass. 23 mei 2001, AR P.01.0218.F, AC 2001, nr. 306.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verplichting om de beklaagde in te lichten over de hem ten laste gelegde feiten - Modaliteiten

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Verplichting om de beklaagde in te lichten over de hem ten laste gelegde feiten - Modaliteiten

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

Si les droits de la défense requièrent qu'un prévenu soit suffisamment informé des faits mis à sa charge, aucune disposition ne prescrit que cette information puisse uniquement résulter d'une citation ou d'une ordonnance de renvoi, une telle information pouvant également et notamment être donnée au moyen des pièces du dossier répressif dont le prévenu a pu prendre connaissance et au sujet desquelles il a pu librement exercer ses droits de défense devant les juges du fond (1). (1) Cass. 26 mars 2019, RG P.18.1248.N, Pas. 2019, n° 182 ; Cass. 23 mai 2001, RG P.01.0218.F, Pas. 2001, n° 306 ; Cass. 28 juin 1994, RG P.94.0503.N, Pas. 1994, n° 335 ; voir Cour eur. D.H., Guide sur l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme. - Droit à un procès équitable (volet pénal), mis à jour au 31 août 2021, §§ 390-393 et 403-405 ; Cour eur. D.H. 8 décembre 2009, n° 45.291/06, Previti c. Italie, § 208 ; Cour eur. D.H. 19 mai 2015, n° 55.546/09, Sampech c. Italie, § 110 ; Cour eur. D.H. 26 juin 2018, n° 56.396/12, Pereira Cruz et autres c. Portugal, § 198 ; Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec concl. de M. DE SMET, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 23 mai 2001, RG P.01.0218.F, Pas. 2001, n° 306.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Obligation d'informer le prévenu des faits mis à sa charge - Modalités

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Obligation d'informer le prévenu des faits mis à sa charge - Modalités

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Uit de artikelen 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering volgt dat het hoger beroep tegen een vonnis waarbij het verzet ongedaan wordt verklaard van rechtswege de grond van de zaak aanhangig maakt bij de appelrechter, maar dit niet belet dat moet rekening worden gehouden met de relatieve werking van het verzet van de beklaagde; derhalve kan het appelgerecht ingeval van hoger beroep door een beklaagde en door het openbaar ministerie tegen het vonnis dat het verzet van de beklaagde ongedaan verklaart en bij afwezigheid van een hoger beroep van het openbaar ministerie tegen het verstekvonnis de bij het verstekvonnis opgelegde straffen niet verzwaren (1). (1) Zie Cass. 11 juni 2008, AR P.08.0614.F, AC 2008, nr. 364; Cass. 5 maart 2008, AR P.07.1769.F, AC 2008, nr. 156, met concl. "in hoofdzaak" van procureur-generaal Leclercq op datum in Pas.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verstekvonnis - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Verzet - Vonnis dat het verzet ongedaan verklaart - Hoger beroep door beklaagde en het openbaar ministerie - Grond van de zaak - Draagwijdte - Verzwaring van de bij verstek opgelegde straf - Wettigheid

- Artt. 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Verstekvonnis - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Verzet - Vonnis dat het verzet ongedaan verklaart - Hoger beroep door beklaagde en het openbaar ministerie - Grond van de zaak - Draagwijdte - Verzwaring van de bij verstek opgelegde straf - Wettigheid

- Artt. 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Verstekvonnis - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Verzet - Vonnis dat het verzet ongedaan verklaart - Hoger beroep door beklaagde en het openbaar ministerie - Grond van de zaak - Draagwijdte - Verzwaring van de bij verstek opgelegde straf - Wettigheid

- Artt. 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

- Artt. 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Verstekvonnis - Geen hoger beroep van het openbaar ministerie - Verzet - Vonnis dat het verzet ongedaan verklaart - Hoger beroep door beklaagde en het openbaar ministerie - Grond van de zaak - Draagwijdte - Verzwaring van de bij verstek opgelegde straf - Wettigheid

- Artt. 187, 202 en 203 Wetboek van Strafvordering

Il résulte des articles 187, 202 et 203 du Code d'instruction criminelle que l'appel d'un jugement par lequel l'opposition est déclarée non avenue saisit de plein droit le juge d'appel du fond de la cause, sans toutefois porter atteinte à l'effet relatif de l'opposition formée par le prévenu; dès lors, lorsque le prévenu et le ministère public ont interjeté appel du jugement qui déclare l'opposition du prévenu non avenue, sans que le ministère public ait fait appel du jugement rendu par défaut, la juridiction d'appel ne peut aggraver les peines prononcées par ce jugement par défaut (1). (1) Voir Cass. 11 juin 2008, RG P.08.0614.F, Pas. 2008, n° 364 ; Cass. 5 mars 2008, RG P.07.1769.F, Pas. 2008, n° 156, avec concl. « dit en substance » de M. Leclercq, procureur général.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Jugement par défaut - Pas d'appel du ministère public - Opposition - Jugement déclarant l'opposition non avenue - Appel par le prévenu et par le ministère public - Fond de la cause - Portée - Aggravation de la peine prononcée par défaut - Légalité

- Art. 187, 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Jugement par défaut - Pas d'appel du ministère public - Opposition - Jugement déclarant l'opposition non avenue - Appel par le prévenu et par le ministère public - Fond de la cause - Portée - Aggravation de la peine prononcée par défaut - Légalité

- Art. 187, 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Jugement par défaut - Pas d'appel du ministère public - Opposition - Jugement déclarant l'opposition non avenue - Appel par le prévenu et par le ministère public - Fond de la cause - Portée - Aggravation de la peine prononcée par défaut - Légalité

- Art. 187, 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Jugement par défaut - Pas d'appel du ministère public - Opposition - Jugement déclarant l'opposition non avenue - Appel par le prévenu et par le ministère public - Fond de la cause - Portée - Aggravation de la peine prononcée par défaut - Légalité

- Art. 187, 202 et 203 Code d'Instruction criminelle

P.21.0535.F

8 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210908.2F.2](#)

AC nr. ...

Wanneer de conclusie van de beklaagde, die wordt vervolgd wegens verkrachting en aanranding van de eerbaarheid ten nadele van zijn dochters, de verklaringen van de deskundige in zijn neergelegde verslagen bekritiseert, die ten aanzien van hun auteur een overtuiging lijken uit te drukken omtrent de werkelijkheid van het seksueel misbruik en de door de slachtoffers opgelopen letsels aangaande posttraumatische stress, neemt het arrest, dat met geen van zijn redenen het aangevoerde gebrek verwerpt, dat gebrek over door, althans gedeeltelijk, de veroordeling te baseren op verklaringen van de deskundige die bekritiseerd worden omdat ze de schuld van de beklaagde zouden vaststellen (1). (1) Cass. 29 september 2010, AR P.10.0449.F, AC 2010, nr. 558.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Deskundigenverslag dat het vermoeden van onschuld miskent - Op dat verslag gegronde beslissing van schuldigverklaring - Wettigheid

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Deskundigenverslag dat het vermoeden van onschuld miskent - Op dat verslag gegronde beslissing van schuldigverklaring - Wettigheid

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Strafzaken - Vermoeden van onschuld - Deskundigenverslag dat het vermoeden van onschuld miskent - Op dat verslag gegronde beslissing van schuldigverklaring - Wettigheid

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Lorsque les conclusions du prévenu, poursuivi du chef de faits de viols et attentats à la pudeur au préjudice de ses filles, dénoncent les dires de l'expert, figurant dans ses rapports déposés, et paraissant traduire dans le chef de leur auteur une conviction quant à la réalité des abus sexuels et des séquelles encourues par les victimes en termes de stress post-traumatique, l'arrêt attaqué qui, par aucun de ses motifs, n'écarte le vice invoqué, se l'approprie en fondant la condamnation, fût-ce partiellement, sur des dires d'expert dénoncés comme revenant à affirmer la culpabilité du prévenu (1). (1) Cass. 29 septembre 2010, RG P.10.0449.F, Pas. 2010, n° 558.

EXPERTISE - Matière répressive - Rapport d'expertise violant la présomption d'innocence - Décision de culpabilité fondée sur ledit rapport - Légalité

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Rapport d'expertise violant la présomption d'innocence - Décision de culpabilité fondée sur ledit rapport - Légalité

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Matière répressive - Présomption d'innocence - Rapport d'expertise violant la présomption d'innocence - Décision de culpabilité fondée sur ledit rapport - Légalité

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0536.F

8 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210908.2F.6](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 9, § 3, 4°, van het decreet van 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijk wegen- en waterdomein, heeft de vermoedelijke overtreder het recht zijn verweermiddelen bij een ter post aangetekend schrijven te laten gelden binnen een termijn van vijftien dagen, te rekenen van de datum van mededeling van het bericht van vervolging door de gemachtigd ambtenaar; uit het enkele feit dat de overtreder zijn onschuld op een andere manier staande heeft gehouden dan in de door het decreet bepaalde vormvoorschriften, volgt niet dat de geldboete verantwoord is en, bijgevolg, evenmin dat de nietigverklaring ervan een machtsoverschrijding inhoudt.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Misdrijf inzake instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Administratieve sanctie - Procedure - Recht om zijn verweermiddelen aan te voeren voor de gemachtigd ambtenaar - Geen gebruik van dat recht

- Art. 9, § 3, 4° Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

WATERLOPEN - Misdrijf inzake instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Administratieve sanctie - Procedure - Recht om zijn verweermiddelen aan te voeren voor de gemachtigd ambtenaar - Geen gebruik van dat recht

- Art. 9, § 3, 4° Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

Het door artikel 67bis Wegverkeerswet ingevoerde vermoeden van schuld is enkel van toepassing op schendingen van de voormelde wet en haar uitvoeringsbesluiten en niet op het wanbedrijf van onwettige bezetting van het gewestelijk openbaar domein, ook al werd dit gepleegd door het parkeren van een motorvoertuig.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67bis - Toepassingsgebied - Misdrijf inzake instandhouding van het gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Misdrijf gepleegd door het parkeren van een voertuig

- Art. 5, § 1, 2°, a) Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein

- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WATERLOPEN - Misdrijf inzake instandhouding van het

En vertu de l'article 9, § 3, 4°, du décret du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques, l'auteur présumé de l'infraction a le droit de faire valoir ses moyens de défense par lettre recommandée à la poste, dans les quinze jours de la notification par le fonctionnaire délégué de l'avis de poursuite ; du seul fait que le contrevenant a soutenu son innocence autrement que dans les formes prévues par le décret, il ne résulte pas que l'amende soit justifiée ni, partant, que son annulation constitue un excès de pouvoir.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Infraction en matière de conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Sanction administrative - Procédure - Droit de faire valoir ses moyens de défense auprès du fonctionnaire délégué - Absence d'usage de ce droit

- Art. 9, § 3, 4° Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

COURS D'EAU - Infraction en matière de conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Sanction administrative - Procédure - Droit de faire valoir ses moyens de défense auprès du fonctionnaire délégué - Absence d'usage de ce droit

- Art. 9, § 3, 4° Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

La présomption de culpabilité instituée par l'article 67bis de la loi relative à la police de la circulation routière ne s'applique qu'aux infractions à ladite loi et à ses arrêtés d'exécution, et non au délit d'occupation illicite du domaine public régional, fût-il commis par le stationnement d'un véhicule automobile.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67bis - Champ d'application - Infraction en matière de conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Infraction commise par le stationnement d'un véhicule

- Art. 5, § 1er, 2°, a) Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques

- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

COURS D'EAU - Infraction en matière de conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques - Infraction

gewestelijk openbaar wegen- en waterwegendomein - Misdrijf gepleegd door het parkeren van een voertuig - Vermoeden van schuld ingevoerd door artikel 67bis Wegverkeerswet - Toepassing

- Art. 5, § 1, 2°, a) Decreet 19 maart 2009 betreffende de instandhouding van het gewestelijke openbaar wegen- en waterwegendomein
- Art. 67bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

commise par le stationnement d'un véhicule - Présomption de culpabilité instituée par l'article 67bis de la loi relative à la police de la circulation routière - Application

- Art. 5, § 1er, 2°, a) Décret de la Région wallonne du 19 mars 2009 relatif à la conservation du domaine public régional routier et des voies hydrauliques
- Art. 67bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De rechter bij wie het in artikel D.164 Milieuwetboek-Boek 1 (Dg) bedoelde beroep aanhangig is gemaakt, oefent een toezicht met volle rechtsmacht uit op de door de administratieve overheid opgelegde geldboete; dit toezicht houdt met name in dat de rechtbank nagaat of de persoon aan wie de geldboete is opgelegd de feiten heeft gepleegd zoals ze worden omschreven in de bepaling die ze strafbaar stelt; de rechter verricht geen opportuniteitstoezicht op de sanctie en overschrijdt zijn rechtsmacht niet wanneer hij enkel nagaat of het misdrijf wel werd gepleegd door de persoon aan wie de administratieve overheid het toerekent (1). (1) Cass. 21 maart 2018, AR P.17.0499.F, AC 2018, nr. 195.

MILIEURECHT - Waals Gewest - Milieuwetboek - Misdrijf - Administratieve sanctie - Administratieve sanctieprocedure - Beroep bij de politierechtbank of de correctionele rechtbank - Toezicht met volle rechtsmacht - Draagwijdte - Toerekening van de feiten aan de overtreder

- Art. D.164 Milieuwetboek - Boek 2 : Waterwetboek. - Decretale gedeelte.

Le juge saisi du recours visé à l'article D.164 du Code wallon de l'Environnement exerce un contrôle de pleine juridiction sur l'amende infligée par l'autorité administrative ; ce contrôle implique notamment que le tribunal vérifie si la personne à qui l'amende a été infligée a commis les faits tels qu'ils sont définis par la disposition qui les incrimine ; le juge ne verse pas dans un contrôle de l'opportunité de la sanction, et ne commet aucun excès de pouvoir, lorsqu'il se borne à vérifier si l'infraction a bien été commise par la personne à qui l'administration l'impute (1). (1) Cass. 21 mars 2018, RG P.17.0499.F, Pas. 2018, n° 195.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Région wallonne - Code de l'environnement - Infraction - Sanction administrative - Procédure de sanction administrative - Recours devant le tribunal de police ou le tribunal correctionnel - Contrôle de pleine juridiction - Portée - Imputation des faits au contrevenant

- Art. D.164 Code de l'Environnement - Livre 2 : Code de l'Eau. - Partie décrétable.

Krachtens de artikelen 1382 en 1383 oud Burgerlijk Wetboek heeft de benadeelde recht op het volledig herstel van zijn schade; de noodzakelijke kosten van verdediging die niet de bijstand van een advocaat betreffen, maar de bijstand van een technisch raadsman komen op grond van deze bepalingen voor vergoeding in aanmerking in geval van buitencontractuele aansprakelijkheid (1). (1) Cass. 1 maart 2012, AR C.10.0425.N, AC 2012, nr. 142; Cass. 16 november 2006, AR C.05.0124.F, AC 2006, nr. 568; Cass. 2 september 2004, AR C.01.0186.F, AC 2004, nr. 375 met concl. van advocaat-generaal A. HENKES, op datum in Pas.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - Schade - Materiële schade - Elementen en grootte - Noodzakelijke kosten voor de verdediging van de burgerlijke partij - Kosten voor de bijstand van een technisch raadsman

- Artt. 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek

En vertu des articles 1382 et 1383 de l'ancien Code civil, la personne lésée a droit à une réparation intégrale du dommage subi; sur la base de ces dispositions, les frais de défense nécessaires qui ne concernent pas l'assistance d'un avocat mais l'assistance d'un conseil technique peuvent faire l'objet d'une indemnisation en cas de responsabilité extracontractuelle (1). (1) Cass. 1er mars 2012, RG C.10.0425.N, Pas. 2012, n° 142 ; Cass. 16 novembre 2006, RG C.05.0124.F, Pas. 2006, n° 568 ; Cass. 2 septembre 2004, RG C.01.0186.F, Pas. 2004, n° 375, avec les concl. de M. le procureur général A. HENKES, alors avocat général.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - Dommage - Dommage matériel. éléments et étendue - Frais de défense nécessaires à la défense de la partie civile - Frais pour l'assistance d'un conseil technique

- Art. 1382 et 1383 Ancien Code civil

P.21.0553.N

19 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.3](#)

AC nr. ...

Een afgeluisterd gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde, valt onder het beroepsgeheim van de advocaat van de tweede medebeklaagde en de inhoud van een dergelijk gesprek mag op grond van artikel 90sexies, § 3, Wetboek van Strafvordering niet worden opgetekend (1). (1) Het OM had in deze zaak geconcludeerd tot verwerping van het cassatieberoep op grond van de overweging dat derden zich niet konden beroepen op een miskenning van het beroepsgeheim in dit geval, naar analogie met de cassatierechtspraak inzake de niet-derdenwerking van de Salduz-regeling inzake bijstand van een advocaat.

ADVOCAAT - Beroepsgeheim - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijde

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT - Beroepsgeheim - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijde

Une conversation mise sur écoute entre le conseil d'un prévenu et un autre coprévenu relève du secret professionnel de l'avocat du deuxième coprévenu et le contenu d'une telle conversation ne peut pas être consigné conformément à l'article 90sexies, § 3, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Dans cette cause, le ministère public avait conclu au rejet du pourvoi au motif que la considération selon laquelle des tiers ne pouvaient pas invoquer la méconnaissance du secret professionnel en l'espèce, par analogie avec la jurisprudence de la Cour de cassation en matière de non-opposabilité aux tiers de la réglementation Salduz relative à l'assistance d'un avocat.

AVOCAT - Secret professionnel - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

AVOCAT - Secret professionnel - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijdte
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijdte
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijdte
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijdte
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijdte
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Draagwijdte
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Portée
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

Onder het beroepsgeheim van een advocaat valt op grond van de bepaling van artikel 458 Strafwetboek alle informatie waarvan de kennisname is gebeurd tijdens de uitoefening van de functie van advocaat, terwijl hij wegens die hoedanigheid werd aangesproken, voor zover deze informatie in een redelijk verband staat met de uitoefening van de functie en de informatie inherent vertrouwelijk is of expliciet of impliciet onder de voorwaarde van geheimhouding is toevertrouwd aan de advocaat (1). (1) D. VAN GERVEN en J.-P. BUYLLE, "Grondslag en draagwijdte van het beroepsgeheim van de advocaat in het belang van de cliënt", RW 2011-12/38, 162-168; J. STEVENS, "De praktijk van het beroepsgeheim", Het beroepsgeheim in vraag gesteld, Studiedag Nederlandse orde van advocaten bij de balie te Brussel, 19 april 2002; R. VERSTRAETEN, "Beroepsgeheim en verdediging", in Liber Amicorum Jean-Pierre Debandt, Brussel, Bruylant, 2004, pp. 265-280.

ADVOCAAT - Beroepsgeheim

- Art. 458 Strafwetboek

ADVOCAAT - Beroepsgeheim

- Art. 458 Strafwetboek

BEROEPSGEHEIM - Advocaat

- Art. 458 Strafwetboek

BEROEPSGEHEIM - Advocaat

- Art. 458 Strafwetboek

Conformément à l'article 458 du Code pénal, le secret professionnel d'un avocat s'étend à toute information dont il a eu connaissance dans l'exercice de ses fonctions, alors qu'il a été sollicité en cette qualité et dans la mesure où ces informations sont raisonnablement en lien avec l'exercice de ses fonctions et qu'elles sont intrinsèquement confidentielles ou confiées à l'avocat à la condition explicite ou implicite que leur caractère confidentiel soit respecté (1). (1) D. VAN GERVEN et J.-P. BUYLLE, « Grondslag en draagwijdte van het beroepsgeheim van de advocaat in het belang van de cliënt », RW 2011-12/38, 162-168 ; J. STEVENS, « De praktijk van het beroepsgeheim », Het beroepsgeheim in vraag gesteld, Journée d'études au sein de l'Ordre néerlandophone des Avocats du Barreau de Bruxelles, 19 avril 2002 ; R. VERSTRAETEN, « Beroepsgeheim en verdediging », dans Liber Amicorum Jean-Pierre Debandt, Bruxelles, Bruylant, 2004, pp. 265-280.

AVOCAT - Secret professionnel

- Art. 458 Code pénal

AVOCAT - Secret professionnel

- Art. 458 Code pénal

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat

- Art. 458 Code pénal

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat

- Art. 458 Code pénal

Volgens artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering kan enkel tot nietigheid van onregelmatig verkregen bewijselement worden besloten indien de naleving van de betrokken vormvoorwaarden wordt voorgeschreven op straffe van nietigheid, of de begane onregelmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast, of het gebruik van het bewijs in strijd is met het recht op een eerlijk proces; de naleving van de in artikel 90sexies, § 3, Wetboek van Strafvordering bepaalde regeling wordt niet gesanctioneerd met nietigheid, zodat de beslissing waarbij de schuldigverklaring van een beklaagde aan de telastleggingen stoelt op een afgeluisterd gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde, zonder na te gaan of het aldus onregelmatig verkregen bewijs de betrouwbaarheid van het bewijs niet heeft aangetast dan wel of het gebruik van dat bewijs niet in strijd is met het recht op een eerlijk proces, niet naar recht is verantwoord (1). (1) F.LUGENTZ, "La sanction de l'irrégularité de la preuve en matière pénale après la loi du 24 octobre 2013", JT 2015, p. 185; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, 9de ed., 2021, la charte, pp. 1345-1365.

ADVOCAAT - Beroepsgeheim - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT - Beroepsgeheim - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 32 de la loi du 17 avril 1873 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, la nullité de l'élément de preuve obtenu irrégulièrement ne peut être décidée que si le respect des formalités concernées est prescrit à peine de nullité ou si l'irrégularité commise a entaché la fiabilité de la preuve, ou si l'utilisation de la preuve est contraire au droit à un procès équitable; le respect de la règle visée à l'article 90sexies, § 3, du Code d'instruction criminelle n'est pas sanctionné de nullité, de sorte que n'est pas légalement justifiée la décision déclarant coupable un prévenu du chef des préventions en se fondant sur une conversation mise sur écoute entre le conseil d'un prévenu et un autre coprévenu, sans vérifier si la preuve ainsi irrégulièrement obtenue n'entache la fiabilité de la preuve ou si l'utilisation de cette preuve n'est pas contraire au droit à un procès équitable (1). (1) F. LUGENTZ, « La sanction de l'irrégularité de la preuve en matière pénale après la loi du 24 octobre 2013 », J.T. 2015, p. 185 ; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, 9e éd., 2021, la Charte, pp. 1345-1365.

AVOCAT - Secret professionnel - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

AVOCAT - Secret professionnel - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

ADVOCAAT - Beroepsgeheim - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

ADVOCAAT - Beroepsgeheim - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEROEPSGEHEIM - Advocaat - Afluisteren van

AVOCAT - Secret professionnel - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

AVOCAT - Secret professionnel - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

SECRET PROFESSIONNEL - Avocat - Mise sur écoute de conversations

telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Afluisteren van telefoongesprek -

téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mise sur écoute de conversations téléphoniques -

Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Afluisteren van telefoongesprek - Gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissing tot schuldigverklaring van een beklaagde - Afgeluisterd gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek

- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Mise sur écoute de conversations téléphoniques - Conversation entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Déclaration de culpabilité d'un prévenu - Conversation mise sur écoute entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal

- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissing tot schuldigverklaring van een beklaagde - Afgeluisterd gesprek tussen de raadsman van een medebeklaagde met een andere medebeklaagde - Beroepsgeheim - Artikel 90sexies, § 3, Wetboek van strafvordering - Onregelmatig bewijs - Nietigheid - Artikel 32 Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering - Draagwijdte

- Art. 458 Strafwetboek
- Art. 90sexies, § 3 Wetboek van Strafvordering

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Déclaration de culpabilité d'un prévenu - Conversation mise sur écoute entre le conseil d'un coprévenu et un autre coprévenu - Secret professionnel - Code d'instruction criminelle, article 90sexies, § 3 - Preuve irrégulière - Nullité - Titre préliminaire du Code de procédure pénale, article 32 - Portée

- Art. 458 Code pénal
- Art. 90sexies, § 3 Code d'Instruction criminelle

P.21.0561.N

7 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210907.2N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 65, eerste lid, Strafwetboek bepaalt dat verschillende misdrijven maar de opeenvolgende en voortgezette uitvoering kunnen zijn van eenzelfde misdadig opzet, indien ze gelijktijdig worden voorgelegd aan eenzelfde feitenrechter; die bepaling is niet van toepassing bij een vervolging voor verschillende rechters (1). (1) Cass. 5 januari 2021, AR P.20.1095.N, AC 2021, nr. 2 met concl. van advocaat-generaal D. SCHOETERS; Cass. 12 mei 2015, AR P.14.1934.N, AC 2015, nr. 306; Cass. 21 juni 2005, AR P.05.0247.N, AC 2005, nr. 361.

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Vervolging van strafbare feiten voor verschillende rechters - Grens

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

L'article 65, alinéa 1er, du Code pénal dispose que différentes infractions ne peuvent constituer la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse que si elles sont soumises simultanément au même juge du fond ; cette disposition ne s'applique pas en cas de poursuites engagées devant différents juges (1). (1) Cass. 5 janvier 2021, RG P.20.1095.N, Pas 2021, n° 2 avec les concl. de M. l'avocat général D. SCHOETERS; Cass. 12 mai 2015, RG P.14.1934.N, Pas. 2015, n° 306 ; Cass. 21 juin 2005, RG P.05.0247.N, AC 2005, n° 361.

PEINE - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Poursuites engagées du chef de faits punissables devant différents juges - Limite

- Art. 65, al. 1er Code pénal

Noch artikel 6.1 EVRM noch artikel 149 Grondwet verplichten de rechter de behandeling van een zaak uit te stellen om de enkele reden dat er strafvorderingen hangende zijn betreffende feiten die door eenheid van opzet zouden kunnen zijn verbonden met de door de rechter te beoordelen feiten (1). (1) Cass. 17 november 2020, AR P.20.0929.N, AC 2020, nr. 705, RW 2020-21, 1182; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0413.N, AC 2020, nr. 507.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Samenloop - Eenheid van opzet - Gescheiden berechting - Verzoek tot uitstel van de zaak voor het aanbrengen van gegevens over andere strafbare feiten - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Ni l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ni l'article 149 de la Constitution n'obligent le juge à différer l'examen d'une cause au seul motif que des actions publiques sont en cours concernant des faits qui pourraient, par unité d'intention, être liés à ceux que le juge doit apprécier (1). (1) Cass. 17 novembre 2020, RG P.20.0929.N, Pas. 2020, n° 705, R.W. 2020-21, 1182 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0413.N, Pas. 2020, n° 507.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Concours - Unité d'intention - Jugement distinct - Demande de report de la cause en vue de présenter des éléments concernant d'autres faits punissables - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Eenheid van opzet - Gescheiden berechting - Verzoek tot uitstel van de zaak voor het aanbrengen van gegevens over andere strafbare feiten - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 65, eerste lid Strafwetboek

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 65, al. 1er Code pénal

PEINE - Concours - Concours idéal - Unité d'intention - Jugement distinct - Demande de report de la cause en vue de présenter des éléments concernant d'autres faits punissables - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 65, al. 1er Code pénal

P.21.0570.N

16 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211116.2N.3](#)

AC nr. ...

Uit de samenlezing van de artikelen 65.4 en 65.6 Wegverkeersreglement, en de artikelen 6.8 en 9.9.3° MB van 11 oktober 1976, volgt dat artikel 9.9.3° MB 11 oktober 1976 dat voorziet in de verplichting een onderbord type I a (blauw onderbord met witte cijfers/letters dat een afstand aangeeft) aan te brengen, niet van toepassing is als de snelheidsbeperking ingevolge de aanwezige verkeersborden enkel betrekking heeft op de uitrit die rechts van de rijbaan ligt.

WEGVERKEER - Wegverkeersreglement van 1 december 1975 - Art. 65 - Artikel 65.6 - Verkeerstekens - Onderborden - Snelheidsbeperking buiten bebouwde kom - Afmetingen en bijzondere plaatsingsvoorwaarden - Verplichting tot gebruik van een onderbord type I a - Snelheidsbeperking die slechts betrekking heeft op de uitrit rechts van de baan

- Artt. 65.4 en 65.6 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en het gebruik van de openbare weg

- Artt. 6.8 en 9.9.3° MB 11 oktober 1976 waarbij de minimum afmetingen en de bijzondere plaatsingsvoorwaarden van de verkeerstekens worden bepaald

Il résulte de la lecture conjointe des articles 65.4 et 65.6 du code de la route et des articles 6.8 et 9.9.3° de l'arrêté ministériel du 11 octobre 1976 fixant les dimensions minimales et les conditions particulières de placement de la signalisation routière que l'article 9.9.3° de l'arrêté ministériel du 11 octobre 1976, qui prévoit l'obligation de placer un panneau additionnel de type I a (panneau additionnel bleu sur lequel des chiffres/lettres blancs indiquent une distance), n'est pas applicable lorsque la limitation de vitesse résultant des panneaux de signalisation en place ne concerne que la sortie située à droite de la chaussée.

ROULAGE - Code de la route du 01121975 - Dispositions réglementaires - Article 65 - Article 65.6 - Signalisation routière - Panneaux additionnels - Limitation de vitesse hors agglomération - Dimensions et conditions particulières de placement - Obligation de faire usage d'un panneau additionnel de type I a - Limitation de vitesse ne concernant qu'une sortie située à droite d'une chaussée

- Art. 65.4 et 65.6 A.R. du 1er décembre 1975 portant règlement général sur la police de la circulation routière et de l'usage de la voie publique

- Art. 6.8 et 9.9.3° A.M. du 11 octobre 1976 concernant les dimensions et conditions de placement signalisation routière

P.21.0582.N

21 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.6](#)

AC nr. ...

De omstandigheden van tijd of plaats en de redelijke gronden die vereist zijn om over te gaan tot de identiteitscontrole van een persoon ingevolge de bepaling van artikel 34, § 1, Wet Politieambt, moeten niet noodzakelijk worden gepreciseerd in het aanvankelijk proces-verbaal; dit kan ook gebeuren in een navolgend proces-verbaal en daaruit kan niet worden afgeleid dat op het moment van de identiteitscontrole niet was voldaan aan de vermelde vereisten (1). (1) F. HUTSEBAUT en F. GOOSSENS, "De wet op het politieambt: een overzicht in vogelvlucht van haar doelstellingen en van de evolutie van haar inhoud", Vigiles 2013/5 en 2014/1-2.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Identiteitscontrole - Voorwaarden

- Art. 34, § 1 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

POLITIE - Wet Politieambt - Artikel 34, § 1 - Identiteitscontrole - Voorwaarden

- Art. 34, § 1 Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

Les circonstances de temps ou de lieu et les motifs raisonnables requis pour procéder au contrôle d'identité d'une personne, conformément à la disposition de l'article 34, § 1, de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, ne doivent pas nécessairement être précisés dans le procès-verbal initial ; ils peuvent également l'être dans un procès-verbal subséquent et il ne peut en être déduit que les conditions précitées n'étaient pas remplies au moment du contrôle d'identité (1). (1) F. HUTSEBAUT et F. GOOSSENS, "De wet op het politieambt: een overzicht in vogelvlucht van haar doelstellingen en van de evolutie van haar inhoud", Vigiles 2013/5 et 2014/1-2.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Contrôle d'identité - Conditions

- Art. 34, § 1er L. du 5 août 1992

POLICE - Loi du 5 août 1992 sur la fonction de police - Article 34, § 1er - Contrôle d'identité - Conditions

- Art. 34, § 1er L. du 5 août 1992

P.21.0586.F

29 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210929.2F.7](#)

AC nr. ...

Noch uit artikel 187, § 1, eerste en tweede lid, Wetboek van Strafvordering, noch uit enige andere wettelijke bepaling volgt dat de termijnen van vijftien dagen waarin die bepaling voorziet, niet ingaan wanneer de betekening werd gedaan aan de procureur des Konings met toepassing van artikel 40, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, omdat de geadresseerde van de betekende akte een persoon is die noch in België noch in het buitenland een bekende woonplaats, verblijfplaats of gekozen woonplaats heeft.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Allerlei - Betekening van het verstekvonnis aan de procureur des Konings - Uitwerking - Aanvang van de verzettermijnen

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 40 Gerechtelijk Wetboek

VERZET - Termijnen - Aanvang - Betekening van het verstekvonnis aan de procureur des Konings

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 40 Gerechtelijk Wetboek

Il ne résulte pas de l'article 187, § 1er, alinéas 1er et 2, du Code d'instruction criminelle ni d'aucune autre disposition légale que les délais de quinze jours que cette disposition prévoit ne prennent pas cours lorsque la signification a été faite au procureur du Roi en application de l'article 40, alinéa 2, du Code judiciaire, en raison de la circonstance que le destinataire de l'acte signifié est une personne qui n'a ni en Belgique ni à l'étranger de domicile, de résidence ou de domicile élu connus.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Divers - Signification du jugement par défaut faite au procureur du Roi - Effet - Prise de cours des délais d'opposition

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 40 Code judiciaire

OPPOSITION - Délais - Prise de cours - Signification du jugement par défaut faite au procureur du Roi

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

- Art. 40 Code judiciaire

Het enkele feit dat de op grond van een Europees aanhoudingsbevel overgeleverde persoon in kennis wordt gesteld van de betekening van een bij verstek gewezen veroordeling tot een vrijheidsstraf wegens andere, vóór zijn overlevering gepleegde feiten dan die waarop de overlevering betrekking heeft, is op zich geen "maatregel die de individuele vrijheid van" die persoon "beperkt" in de zin van artikel 37, § 2, eerste lid, 3°, Wet Europees Aanhoudingsbevel, en van artikel 27, lid 3, c, van het kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arrest C/388/08 van 1 december 2008 (1). (1) Aangezien het eerste middel het OM gegrond leek, concludeerde het tot cassatie met verwijzing van het arrest, behalve in zoverre voornoemd arrest de hogere beroepen ontvankelijk verklaart. "Krachtens de eerste paragraaf van artikel 37, Wet Europees Aanhoudingsbevel, en onder voorbehoud van de in de tweede paragraaf bepaalde uitzonderingen, "kan een persoon overgeleverd op grond van een Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd door een Belgische gerechtelijke autoriteit niet worden vervolgd, veroordeeld of van zijn vrijheid worden beroofd wegens een ander, vóór zijn overlevering gepleegd strafbaar feit dan dat waarop [deze] betrekking heeft". De aldus overgeleverde persoon wordt geacht voor deze feiten afwezig te zijn. Het specialiteitsbeginsel verhindert bijgevolg de tenuitvoerlegging van de op 10 juni 2005 bij verstek uitgesproken veroordeling. Het openbaar ministerie kan het vonnis dus niet doen betekenen" (Cass. 4 oktober 2006, AR P.06.1050.F, Rev. dr. pén. crim. 2007, p. 246, aangevoerd door de eiser en aangehaald door M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Brugge, 9de uitg., 2021, dl. II, p. 2150 en 2151, noten 53 en 55). Het OM heeft hieruit afgeleid dat het bestreden arrest het in voormeld artikel 37 vastgelegde specialiteitsbeginsel miskent dat, volgens het OM, het parket niet enkel verbiedt een bij verstek gewezen vonnis aan de op een andere grond overgeleverde persoon te doen betekenen om de buitengewone verzettermijn te doen ingaan, maar hem bovendien verbiedt die persoon, met dezelfde bedoeling, in kennis te stellen van de eerdere betekening "aan parket" van een dergelijk vonnis.

Le seul fait de porter à la connaissance de la personne remise sur la base d'un mandat d'arrêt européen qu'une condamnation par défaut à une peine privative de liberté du chef de faits commis avant sa remise et autres que ceux qui l'ont motivée, a été signifiée, ne constitue pas une « mesure restreignant la liberté individuelle » de cette personne, au sens de l'article 37, § 2, alinéa 1er, 3°, de la loi du 19 décembre 2003 et de l'article 27, 3, c, de la décision-cadre 2002/584 du Conseil du 13 juin 2002, tel qu'interprété par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'arrêt rendu le 1er décembre 2008 par la Cour de justice de l'Union européenne dans l'affaire C-388/08 (1). (1) Le premier moyen lui paraissant fondé, le M.P. a conclu à la cassation avec renvoi de l'arrêt sauf en ce qu'il reçoit les appels. « Aux termes du premier paragraphe de l'article 37 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen et sous réserve des exceptions prévues au second paragraphe, "une personne qui a été remise sur la base d'un mandat d'arrêt européen émis par une autorité judiciaire belge ne peut être poursuivie, condamnée ou privée de liberté pour une infraction commise avant sa remise, autre que celle qui a motivé [celle-ci]". La personne ainsi remise est réputée absente pour ces faits. La règle de la spécialité de la remise empêche, dès lors, l'exécution de la condamnation prononcée par défaut le 10 juin 2005. Le ministère public ne peut donc faire signifier le jugement. » (Cass. 4 octobre 2006, RG P.06.1050.F, Rev. dr. pén. crim. 2007, p. 246, invoqué par le demandeur et cité par M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, pp. 2150 et 2151, notes 53 et 55). Le M.P. en a déduit que l'arrêt attaqué méconnaît la règle de spécialité consacrée par ledit article 37, qui lui paraît interdire au parquet non seulement de faire signifier un jugement prononcé par défaut à la personne remise pour autre cause en vue de faire courir le délai extraordinaire d'opposition, mais aussi de lui faire prendre connaissance, dans le même but, de la signification antérieure « à parquet » d'un tel jugement. L'arrêt de la C.J.U.E. du 1er décembre 2008, n° C-388/08, ne lui paraissait pas applicable ici, étant relatif à l'actionnement de poursuites (voir Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0806.N, Pas. 2020, n° 15 ; Cass. 16

Arrest nr. C-388/08 van het Europees Hof van de Europese Unie van 1 december 2008 is volgens het OM in dit geval niet van toepassing, aangezien het betrekking heeft op de inleiding van de vervolging (zie Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15; Cass. 16 september 2015, AR P.15.0869.F, AC 2015, nr. 522; Cass. 21 april 2009, AR P.08.1789.N, AC 2009, nr. 262; Cass. 24 maart 2009, AR P.08.1881.N, AC 2009, nr. 214), en niet, zoals hier, op de tenuitvoerlegging van een reeds gewezen vonnis. (M.N.B.)

septembre 2015, RG P.15.0869.F, Pas. 2015, n° 522 ; Cass. 21 avril 2009, RG P.08.1789.N, Pas. 2009, n° 262 ; Cass. 24 mars 2009, RG P.08.1881.N, Pas. 2009, n° 214), et non, comme dans la présente espèce, à l'exécution d'un jugement déjà prononcé. (M.N.B.)

UITLEVERING - Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd door een Belgische gerechtelijke autoriteit - Veroordeling bij verstek die betrekking heeft op feiten die vóór de overlevering zijn gepleegd en op andere feiten dan die welke tot de veroordeling hebben geleid - Betekening van de veroordeling aan de overgeleverde persoon ter kennis gebracht - Uitwerking - Specialiteitsbeginsel - Toepasselijkheid

- Art. 37 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 27, 3, c Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Uitgevaardigd door een Belgische gerechtelijke autoriteit - Veroordeling bij verstek die betrekking heeft op feiten die vóór de overlevering zijn gepleegd en op andere feiten dan die welke tot de veroordeling hebben geleid - Betekening van de veroordeling aan de overgeleverde persoon ter kennis gebracht - Uitwerking - Specialiteitsbeginsel - Toepasselijkheid

- Art. 37 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 27, 3, c Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

EXTRADITION - Mandat d'arrêt européen émis par une autorité judiciaire belge - Condamnation par défaut portant sur des faits commis avant la remise et autres que ceux qui l'ont motivée - Signification de la condamnation portée à la connaissance de la personne remise - Effet - Règle de la spécialité - Applicabilité

- Art. 37 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen
- Art. 27, 3, c Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Émission par une autorité judiciaire belge - Condamnation par défaut portant sur des faits commis avant la remise et autres que ceux qui l'ont motivée - Signification de la condamnation portée à la connaissance de la personne remise - Effet - Règle de la spécialité - Applicabilité

- Art. 37 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen
- Art. 27, 3, c Décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002

Artikel 30, vijfde lid, Interneringswet bepaalt dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij andere personen kan horen dan die welke worden vermeld in het eerste tot en met het vierde lid; uit die bepaling noch uit enige andere wetsbepaling volgt dat de kamer slechts een andere persoon kan horen indien zij daartoe voorafgaandelijk en uitdrukkelijk heeft beslist.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Horen van andere personen niet vermeld in artikel 30 Interneringswet - Ontbreken van een voorafgaande beslissing om een persoon te horen - Gevolg

- Art. 30, vijfde lid Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

L'article 30, alinéa 5, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement dispose que la chambre de protection sociale peut entendre des personnes autres que celles qui sont mentionnées audit article en ses alinéas 1er à 4; il ne résulte pas de cette disposition, ni d'aucune autre disposition légale, que la chambre ne peut entendre une autre personne que dans le cas où elle a pris, au préalable, une décision expresse en ce sens.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Audition de personnes autres que celles énoncées à l'article 30 de la loi du 5 mai 2014 - Défaut de décision préalable d'entendre une personne - Conséquence

- Art. 30, al. 5 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

De niet-naleving van de in artikel 29, § 2, Interneringswet bepaalde termijn heeft niet tot gevolg dat de beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij onwettig is (1). (1) Het openbaar ministerie was van mening dat het cassatieberoep van eiseres niet-ontvankelijk was, op grond van artikel 78 Interneringswet, omdat het bestreden vonnis had beslist tot plaatsing van eiseres in een afdeling tot bescherming van de maatschappij (ABM) en tot therapeutische uitgaansvergunningen, en eiseres in elk middel tot cassatie vermeldde op te komen tegen (alleen) de beslissing tot plaatsing met toekenning van uitgaansvergunningen.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Vaststelling van de zaak op de eerste zitting - Termijn van vaststelling van drie maanden - Overschrijding van de termijn - Gevolg

- Art. 29, § 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Vaststelling van de zaak op de eerste zitting van de kamer voor bescherming van de maatschappij - Termijn van drie maanden na uitvoerbaarheid van de internering - Overschrijding van de termijn - Gevolg

- Art. 29, § 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

L'inobservation du délai prévu à l'article 29, § 2, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement n'entraîne pas l'illégalité de la décision de la chambre de protection sociale (1). (1) Le ministère public était d'avis que le pourvoi en cassation de la demanderesse était irrecevable sur la base de l'article 78 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement, parce que le jugement attaqué avait ordonné le placement de la demanderesse en section de défense sociale (SDS) et l'octroi d'autorisations de sortie thérapeutiques, et que la demanderesse a indiqué dans chaque moyen de cassation s'opposer (uniquement) à la décision de placement avec octroi d'autorisations de sortie.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Fixation de la cause à la première audience - Délai de fixation de trois mois - Dépassement du délai - Conséquence

- Art. 29, § 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Internement - Fixation de la cause à la première audience de la chambre de protection sociale - Délai de trois mois après que l'internement a été déclaré exécutoire - Dépassement du délai - Conséquence

- Art. 29, § 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

De appelrechters moeten niet antwoorden op het verweer in een voor de eerste rechter ingediende verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling dat niet werd hernomen in een voor de appelrechters ingediende conclusie.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Geen conclusie - Motivering

Les juges d'appel ne sont pas tenus de répondre à la défense développée dans une requête de mise en liberté provisoire introduite devant le premier juge sans avoir été reproduite dans les conclusions introduites devant les juges d'appel.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Détention préventive - Requête de mise en liberté provisoire

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Requête de mise en liberté provisoire - Pas de conclusions - Motivation

Het staat de rechter die overeenkomstig artikel 27, § 1, Voorlopige Hechteniswet oordeelt over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling uitsluitend na te gaan of de voorwaarden voor de handhaving van de voorlopige hechtenis zijn vervuld; die beoordeling is vreemd aan de uitoefening van het recht van verdediging met betrekking tot de strafvordering.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling na verwijzing van de zaak naar het vonnisgerecht - Recht op voldoende tijd en faciliteiten om zijn verdediging voor te bereiden - Beoordeling

- Art. 27, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le juge qui statue sur une requête de mise en liberté provisoire conformément à l'article 27, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive est uniquement tenu de vérifier si les conditions du maintien de la détention préventive sont remplies; cette appréciation est étrangère à l'exercice des droits de la défense en ce qui concerne l'action publique.

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Requête de mise en liberté provisoire ensuite du renvoi de la cause à la juridiction de jugement - Droit de bénéficier de suffisamment de temps et de facilités pour préparer sa défense - Appréciation

- Art. 27, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0604.F

6 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211006.2F.8](#)

AC nr. ...

Uit het enkele feit dat de beklaagde ervan op de hoogte is gesteld dat hij rekenschap moet afleggen voor een misdrijf waarvan enkel de benaming wordt vermeld zonder dat de omstandigheden waarin het werd gepleegd uitvoerig worden beschreven, kan niet worden afgeleid dat de verplichting om de te verhoren persoon op beknopte wijze in kennis te stellen niet werd nagekomen (1). (1) Zie concl. OM, in Pas. 2021, nr. 620.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor als verdachte - Recht van een verhoorde persoon - Beknopte kennisgeving over de feiten

- Art. 47bis, § 2 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verhoor als verdachte - Recht van een verhoorde persoon - Beknopte

Du seul fait que le prévenu est averti d'avoir à s'expliquer sur une infraction dont l'appellation seule est mentionnée, sans détailler les circonstances de sa perpétration, il ne se déduit pas un manquement à l'obligation d'informer succinctement la personne à interroger (1). (1) Voir les concl. du MP.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Audition en qualité de suspect - Droits de la personne entendue - Information succincte sur les faits

- Art. 47bis, § 2 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition en qualité de suspect - Droits de la personne entendue - Information succincte sur les faits

kennisgeving over de feiten

- Art. 47bis, § 2 Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis, § 2 Code d'Instruction criminelle

Artikel 47bis, § 6, 9), Wetboek van Strafvordering bepaalt dat er tegen een persoon geen veroordeling kan worden uitgesproken die is gegrond op verklaringen die hij heeft afgelegd in strijd met bepalingen betreffende het recht op voorafgaandelijk vertrouwelijk overleg of bijstand door een advocaat tijdens het verhoor; die rechten worden miskend wanneer er over hun bestaan geen mededeling werd gedaan, wanneer deze werd gedaan onder zodanige omstandigheden dat hun toepassing onmogelijk is gebleken of wanneer een materiële belemmering de toepassing ervan heeft verhinderd (1). (1) Zie concl. OM, in Pas. 2021, nr. 620.

L'article 47bis, § 6, 9), du Code d'instruction criminelle prévoit qu'aucune condamnation ne peut être prononcée contre une personne sur le fondement de déclarations qu'elle a faites en violation des dispositions relatives au droit à la concertation confidentielle préalable ou à l'assistance d'un avocat au cours de l'audition; ces droits sont méconnus lorsque l'avertissement relatif à leur existence n'a pas été donné, lorsqu'il a été donné dans des conditions telles que leur mise en œuvre s'est avérée impossible, ou lorsqu'un obstacle matériel en a empêché l'exercice (1). (1) Voir les concl. du MP.

ADVOCAAT - Strafbzaken - Bijstand door de advocaat - Verhoor als verdachte - Verklaring afgelegd met miskenning van het recht op bijstand van een advocaat - Sanctie - Recht op voorafgaandelijk vertrouwelijk overleg of bijstand door een advocaat tijdens het verhoor - Miskening

AVOCAT - Matière répressive - Assistance de l'avocat - Audition en qualité de suspect - Déclaration faite en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Sanction - Droit à la concertation confidentielle préalable ou à l'assistance d'un avocat au cours de l'audition - Méconnaissance

- Art. 47bis, § 6, 9) Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis, § 6, 9) Code d'Instruction criminelle

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafbzaken - Verhoor als verdachte - Verklaring afgelegd met miskenning van het recht op bijstand van een advocaat - Sanctie - Recht op voorafgaandelijk vertrouwelijk overleg of bijstand door een advocaat tijdens het verhoor - Miskening

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition en qualité de suspect - Déclaration faite en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Sanction - Droit à la concertation confidentielle préalable ou à l'assistance d'un avocat au cours de l'audition - Méconnaissance

- Art. 47bis, § 6, 9) Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis, § 6, 9) Code d'Instruction criminelle

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor als verdachte - Verklaring afgelegd met miskenning van het recht op bijstand van een advocaat - Sanctie - Recht op voorafgaandelijk vertrouwelijk overleg of bijstand door een advocaat tijdens het verhoor - Miskening

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Audition en qualité de suspect - Déclaration faite en violation du droit à l'assistance d'un avocat - Sanction - Droit à la concertation confidentielle préalable ou à l'assistance d'un avocat au cours de l'audition - Méconnaissance

- Art. 47bis, § 6, 9) Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis, § 6, 9) Code d'Instruction criminelle

De stopzetting van het verhoor en de mededeling van de in paragraaf 2 van artikel 47bis Wetboek van Strafvordering bedoelde rechten, namelijk vormvoorschriften die op grond van paragraaf 6, 5), van dit artikel zijn vereist, hebben betrekking op het verhoor van een persoon die aanvankelijk niet als verdachte werd verhoord en waarvan blijkt dat hem feiten ten laste kunnen worden gelegd (1). (1) Zie concl. OM, in Pas. 2021, nr. 620.

L'interruption de l'audition et la communication des droits visés au paragraphe 2 de l'article 47bis du Code d'instruction criminelle, formalités requises par le paragraphe 6, 5), de cet article, concernent l'audition d'une personne qui n'était pas initialement entendue comme suspect et dont il apparaît que des faits peuvent lui être imputés (1). (1) Voir les concl. du MP.

ADVOCAAT - Strafbzaken - Bijstand van de advocaat - Verhoor van een persoon - Recht van een verhoorde persoon - Artikel 47bis, § 6, 5), Wetboek van Strafvordering - Toepassingsgebied

AVOCAT - Matière répressive - Assistance de l'avocat - Audition d'une personne - Droits de la personne entendue - Article 47bis, § 6, 5) du Code d'instruction criminelle - Champ d'application

- Art. 47bis, §§ 2 en 6, 5) Wetboek van Strafvordering
*RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verhoor van een
persoon - Recht van een verhoorde persoon - Artikel 47bis, § 6,
5), Wetboek van Strafvordering - Toepassingsgebied*
- Art. 47bis, §§ 2 en 6, 5) Wetboek van Strafvordering
*ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek -
Opsporingshandelingen - Verhoor van een persoon - Recht van
een verhoorde persoon - Artikel 47bis, § 6, 5), Wetboek van
Strafvordering - Toepassingsgebied*
- Art. 47bis, §§ 2 en 6, 5) Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis, § 2 et 6, 5) Code d'Instruction criminelle
*DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition d'une
personne - Droits de la personne entendue - Article 47bis, § 6, 5) du
Code d'instruction criminelle - Champ d'application*
- Art. 47bis, § 2 et 6, 5) Code d'Instruction criminelle
*INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes
d'information - Audition d'une personne - Droits de la personne
entendue - Article 47bis, § 6, 5) du Code d'instruction criminelle -
Champ d'application*
- Art. 47bis, § 2 et 6, 5) Code d'Instruction criminelle

De in artikel 34quater, 1°, Strafwetboek bepaalde bijkomende straf kan worden uitgesproken ten aanzien van personen die, na tot een straf van ten minste vijf jaar te zijn veroordeeld wegens de in die bepaling vermelde feiten, binnen een termijn van tien jaar te rekenen vanaf het ogenblik dat de veroordeling in kracht van gewijsde is gegaan, opnieuw wegens soortgelijke feiten worden veroordeeld; het is dus de nieuwe veroordeling en niet het plegen van nieuwe feiten die vóór het verstrijken van de voorgeschreven termijn moet plaatsvinden (1). (1) Zie concl. OM, in Pas. 2021, nr. 620.

*STRAF - Vrijheidsstraffen - Terbeschikkingstelling van de
strafuitvoeringsrechtbank - Voorwaarden - Artikel 34quater, 1°,
Strafwetboek - Aanvangspunt van de termijn van tien jaar*

- Art. 34quater, 1° Strafwetboek

La peine complémentaire que l'article 34quater, 1°, du Code pénal prévoit, peut être prononcée à l'égard des personnes qui, après avoir été condamnées à une peine d'au moins cinq ans pour les faits que cette disposition précise, sont à nouveau condamnées pour des faits similaires dans un délai de dix ans à compter du moment où la condamnation est passée en force de chose jugée; c'est donc la nouvelle condamnation, et non la perpétration des nouveaux faits, qui doit intervenir avant l'expiration du délai prescrit (1). (1) Voir les concl. du MP.

*PEINE - Peines privatives de liberté - Mise à la disposition du
tribunal de l'application des peines - Conditions - Article 34quater,
1°, du Code pénal - Point de départ du délai de dix ans*

- Art. 34quater, 1° Code pénal

Wanneer een verdachte werd gehoord volgens de vormvoorschriften voor het verhoor van een niet van zijn vrijheid beroofde verdachte, terwijl hij dat wel was, maar om een andere reden, is die onregelmatigheid niet substantieel aangezien die niet verhindert dat de beklaagde de mededeling van zijn rechten betreffende het vertrouwelijk overleg en de bijstand van een advocaat als bijlage bij de oproeping heeft gekregen (1). (1) Zie concl. OM, in Pas. 2021, nr. 620.

*ADVOCAAT - Strafzaken - Bijstand van de advocaat - Verhoor
als verdachte - Verdachte opgesloten om andere reden -
Verhoor volgens de vormvoorschriften voor het verhoor van een
niet van zijn vrijheid beroofde verdachte*

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering
- Art. 24bis/1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige
hechtenis

*ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek -
Opsporingshandelingen - Verhoor als verdachte - Verdachte*

Lorsqu'un suspect a été entendu selon les formes prescrites pour l'audition d'un suspect non privé de liberté, alors qu'il l'était, mais pour autre cause, cette irrégularité n'est pas substantielle puisqu'elle n'empêche pas que le prévenu a reçu, en annexe à la convocation, la communication de ses droits relatifs notamment à la concertation confidentielle et à l'assistance d'un avocat (1). (1) Voir les concl. du MP.

*AVOCAT - Matière répressive - Assistance de l'avocat - Audition en
qualité de suspect - Suspect détenu pour autre cause - Audition
selon les formes prescrites pour l'audition d'un suspect non privé de
liberté*

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle
- Art. 24bis/1 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention
préventive

*INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes
d'information - Audition en qualité de suspect - Suspect détenu pour
autre cause - Droit à l'assistance d'un avocat - Audition selon les*

opgesloten om andere reden - Recht op bijstand door een advocaat - Verhoor volgens de vormvoorschriften voor het verhoor van een niet van zijn vrijheid beroofde verdachte

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 24bis/1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verhoor als verdachte - Verdachte opgesloten om andere reden - Recht op bijstand door een advocaat - Verhoor volgens de vormvoorschriften voor het verhoor van een niet van zijn vrijheid beroofde verdachte

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 24bis/1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Wanneer de verdachte de schriftelijke oproeping heeft ontvangen, waardoor het vermoeden is ontstaan dat hij zijn bijstand door een advocaat had geregeld en dat die oproeping op de griffie van de gevangenis werd neergelegd op 17 april 2019, terwijl het verhoor had plaatsgevonden op 19 april 2019, dus meer dan één vrije dag tussen die twee data, dient de in artikel 2bis, § 2 en § 3, Voorlopige Hechteniswet bepaalde procedure niet te worden toegepast (1). (1) Zie concl. OM, in Pas. 2021, nr. 620.

ADVOCAAT - Strafzaken - Bijstand door de advocaat - Verhoor als verdachte - Verdachte opgesloten om andere reden - Schriftelijke oproeping voor het verhoor - Oproeping die het vermoeden doet ontstaan dat de verdachte zijn bijstand door een advocaat had geregeld - Oproeping die meer dan één vrije dag van tevoren is overgemaakt

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Artt. 2bis, §§ 2 en 3 en 24bis/1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Verhoor als verdachte - Verdachte opgesloten om andere reden - Schriftelijke oproeping voor het verhoor - Oproeping die het vermoeden doet ontstaan dat de verdachte zijn bijstand door een advocaat had geregeld - Oproeping die meer dan één vrije dag van tevoren is overgemaakt

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Artt. 2bis, §§ 2 en 3 en 24bis/1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Verhoor als verdachte - Verdachte opgesloten om andere reden - Schriftelijke oproeping voor het verhoor - Oproeping die het vermoeden doet ontstaan dat de verdachte zijn bijstand door een advocaat had geregeld - Oproeping die meer dan één vrije dag van tevoren is overgemaakt

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

formes prescrites pour l'audition d'un suspect non privé de liberté

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 24bis/1 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition en qualité de suspect - Suspect détenu pour autre cause - Droit à l'assistance d'un avocat - Audition selon les formes prescrites pour l'audition d'un suspect non privé de liberté

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 24bis/1 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Lorsque le suspect a reçu la convocation écrite emportant présomption qu'il a organisé son accès à un avocat et que cette convocation a été déposée au greffe de la prison le 17 avril 2019 alors que l'audition s'est tenue le 19 avril 2019, soit plus d'un jour libre entre les deux, il n'y a pas lieu d'appliquer la procédure prévue par l'article 2bis, §§ 2 et 3, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive (1). (1) Voir les concl. du MP.

AVOCAT - Matière répressive - Assistance de l'avocat - Audition en qualité de suspect - Suspect détenu pour autre cause - Convocation écrite pour l'audition - Convocation emportant présomption que la personne suspectée a organisé son accès à un avocat - Convocation transmise plus d'un jour libre à l'avance

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 2 et 3 et 24bis/1 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Audition en qualité de suspect - Suspect détenu pour autre cause - Convocation écrite pour l'audition - Convocation emportant présomption que la personne suspectée a organisé son accès à un avocat - Convocation transmise plus d'un jour libre à l'avance

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Art. 2bis, § 2 et 3 et 24bis/1 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Audition en qualité de suspect - Suspect détenu pour autre cause - Convocation écrite pour l'audition - Convocation emportant présomption que la personne suspectée a organisé son accès à un avocat - Convocation transmise plus d'un jour libre à l'avance

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

- Artt. 2bis, §§ 2 en 3 en 24bis/1 Wet van 20 juli 1990
betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 2bis, § 2 et 3 et 24bis/1 L. du 20 juillet 1990 relative à la
détention préventive

P.21.0615.N

9 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.1](#)

AC nr. ...

Artikel 182 Wetboek van Strafvordering noch enige andere bepaling verzetten zich ertegen dat indien de akte van aanhangigmaking een in de bewoordingen van de strafwet omschreven misdrijf vermeldt met precieze aanduiding van de plaats en tijdsperiode van het misdrijf, waarbij wordt verwezen naar onder meer een aantal feitelijke elementen, het vonnisgerecht oordeelt dat niet enkel de vermelde feitelijke elementen aanhangig zijn gemaakt; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) In deze zaak had het openbaar ministerie eisers in cassatie vervolgd wegens ontorende behandeling van hun twee minderjarige pleegkinderen, waarbij in de rechtstreekse dagvaarding de omschrijving van art. 417bis, 3°, en 417quinquies Strafwetboek was bepaald, na een algemene plaats- en tijdsbepaling. Deze algemene omschrijving van de feiten werd in de dagvaarding aangevuld met een concrete lijst van gedragingen per minderjarig slachtoffer, telkens na de zin "in de periode van plaatsing in het pleeggezin, van... tot, onder andere", zoals o.a. het onthouden van basishygiëne en het uitbesteden van vele huiselijke taken aan verweerster 1 en het opsluiten in de slaapkamer vanaf 18.00u. en het bijna dagelijks schoppen en slagen wegens onbenulligheden van verweerder 2. Eisers werden in eerste aanleg vrijgesproken. Op hoger beroep van het openbaar ministerie en de burgerlijke partijen (verweerders in cassatie) hebben de appelrechters beklagden (eisers in cassatie) veroordeeld op basis van een aangepaste tenlastelegging, die inhield dat de opsomming van alle concrete gedragingen in de telastlegging werd verwijderd, waardoor de telastlegging beperkt bleef tot de omschrijving van ontorende behandeling in de hoedanigheid van pleegouders in de bewoordingen van art. 417bis, 3°, en 417quinquies Sw., met behoud van plaats- en tijdsbepaling per slachtoffer. Het bestreden arrest stelde dat de opsommingen de telastlegging niet bepalen, maar slechts concrete feitelikheden zijn uit het strafdossier, die het openbaar ministerie aanhaalt tot bewijs van zijn standpunt. De lijst van feitelijke gedragingen werd wel overgenomen in het motiverend gedeelte van het bestreden arrest, per minderjarig slachtoffer, waarbij één concrete gedraging van ontorende behandeling werd

Pour autant que l'acte de saisine mentionne une infraction qualifiée dans les termes de la loi pénale en précisant le lieu et la période de l'infraction et en se référant notamment à une série d'éléments de fait, ni l'article 182 du Code d'instruction criminelle ni aucune autre disposition ne s'opposent à ce que la juridiction de jugement considère que ces éléments ne sont pas les seuls dont elle est saisie ; la Cour vérifie cependant si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) En l'espèce, le ministère public avait poursuivi les demandeurs en cassation pour traitement dégradant de leurs deux pupilles, en faisant précéder la qualification des faits visée aux articles 417bis, 3°, et 417quinquies du Code pénal d'une indication générale du lieu et de la période. Dans la citation, cette qualification générale des faits était complétée pour chaque victime mineure d'âge par une liste de comportements concrets, qui faisait suite, à chaque fois, à la phrase « pendant la période de placement en famille d'accueil, allant du ... au ..., entre autres », tels que privation de l'hygiène de base et délégation de nombreuses tâches ménagères à la défenderesse 1 ainsi qu'enfermement dans la chambre à partir de 18h00, coups de pied et de poing infligés quasi quotidiennement au défendeur 2 pour des bêtises. Les demandeurs ont été acquittés en première instance. Sur appel du ministère public et des parties civiles (défendeurs en cassation), les juges d'appel ont condamné les prévenus (demandeurs en cassation) sur la base d'une prévention adaptée, adaptation consistant à enlever la liste de tous les comportements concrets énumérés sous la prévention, de sorte que cette dernière se limitait à la qualification du traitement dégradant infligé par les parents d'accueil dans les termes des articles 417bis, 3°, et 417quinquies du Code pénal, tout en conservant l'indication du lieu et de la période pour chaque victime. L'arrêt attaqué constate que les énumérations ne déterminent pas la prévention, mais ne sont que des voies de fait concrètes que le ministère public a puisées dans le dossier répressif et qu'il cite à l'appui de son point de vue. La liste des comportements a toutefois été reprise pour chaque victime mineure d'âge dans la motivation de l'arrêt attaqué, qui n'a ajouté qu'un seul comportement concret de traitement dégradant (à

toegevoegd (nl. het over het hoofd uitgieten van een emmer met uitwerpselen), en de appelrechters oordeelden dat al deze handelingen samen de onterende behandeling vormden (BDS).

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Aanhangigmaking - Omschrijving van de feiten in bewoordingen van de strafwet met nauwkeurige aanduiding van plaats en tijdstip van het misdrijf - Opsomming in de inleidende akte van een aantal feitelijke elementen - Behoud van de omschrijving van de telastlegging door het vonnisgerecht zonder vermelding van de feitelijke elementen - Gevolg

- Artt. 182 en 211 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Aanhangigmaking - Recht op voldoende informatie over de aard en reden van de beschuldiging - Omschrijving van de feiten in bewoordingen van de strafwet met nauwkeurige aanduiding van plaats en tijdstip van het misdrijf - Opsomming in de inleidende akte van een aantal feitelijke elementen - Behoud van de omschrijving van de telastlegging door het vonnisgerecht zonder vermelding van de feitelijke elementen - Gevolg

- Artt. 182 en 211 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.a - Recht op voldoende informatie over de aard en reden van de beschuldiging - Omschrijving van de feiten in bewoordingen van de strafwet met nauwkeurige aanduiding van plaats en tijdstip van het misdrijf - Opsomming in de inleidende akte van een aantal feitelijke elementen - Behoud van de omschrijving van de telastlegging door het vonnisgerecht zonder vermelding van de feitelijke elementen - Gevolg

- Artt. 182 en 211 Wetboek van Strafvordering

savoir avoir reçu un seau de déjections sur la tête), et les juges d'appel ont considéré que tous ces actes constituaient ensemble un traitement dégradant (BDS).

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine - Qualification des faits dans les termes de la loi pénale en précisant le lieu et la période de l'infraction - Énumération dans l'acte introductif d'un certain nombre d'éléments de fait - Maintien de la qualification de la prévention par la juridiction de jugement sans mention des éléments de fait - Conséquence

- Art. 182 et 211 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Saisine - Droit d'être suffisamment informé de la nature et de la cause de l'accusation - Qualification des faits dans les termes de la loi pénale en précisant le lieu et la période de l'infraction - Énumération dans l'acte introductif d'un certain nombre d'éléments de fait - Maintien de la qualification de la prévention par la juridiction de jugement sans mention des éléments de fait - Conséquence

- Art. 182 et 211 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, a - Droit d'être suffisamment informé de la nature et de la cause de l'accusation - Qualification des faits dans les termes de la loi pénale en précisant le lieu et la période de l'infraction - Énumération dans l'acte introductif d'un certain nombre d'éléments de fait - Maintien de la qualification de la prévention par la juridiction de jugement sans mention des éléments de fait - Conséquence

- Art. 182 et 211 Code d'Instruction criminelle

Bij het vonnisgerecht wordt niet de omschrijving van een misdrijf aanhangig gemaakt, maar wel de feitelijke strafbare gedraging die wordt bedoeld door de akte die de zaak bij het vonnisgerecht aanhangig maakt; het is het vonnisgerecht dat aan de hand van de bewoordingen van de akte van aanhangigmaking en de eraan ten grondslag liggende gegevens van het strafdossier bepaalt welke die feitelijke strafbare gedraging is en die daaraan met inachtneming van het recht van verdediging de juiste omschrijving geeft; de verplichting aan de aanhangig gemaakte feitelijke strafbare gedraging een juiste omschrijving te geven geldt ook voor het appelgerecht (1). (1) Cass. 31 maart 2021, AR P.21.0221.F, AC 2021, nr. 238 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; Cass. 13 oktober 2021, AR P.21.0532.F, AC 2021, nr. 637; Cass. 1 december 2020, AR P.20.0784.N, AC 2020, nr. 736, met concl. OM; Cass. 21 januari 2020, AR P.19.0631.N, AC 2020, nr. 58; Cass. 7 januari 2020, AR P.19.0806.N, AC 2020, nr. 15, NC 2020, 463; Cass. 9 april 2019, AR P.18.0226.N, AC 2019, nr. 217; Cass. 26 mars 2019, AR P.18.1248.N, AC 2019, nr. 182; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0180, AC 2017, nr. 666; Cass. 14 juin 2017, AR P.17.0361.F, AC 2017, nr. 387; Cass. 14 juin 2017, AR P.17.0259.F, AC 2017, nr. 386, met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; Cass. 26 mei 2015, AR P.14.0414.N, AC 2015, nr. 343 met concl. van advocaat-generaal L. DECREUS; Cass. 21 januari 2014, AR P.12.1642.N, AC 2014, nr. 46; Cass. 10 februari 2010, AR P.09.1281.F, AC 2010, nr. 92 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.. Zie ook R. VERSTRAETEN, "Het recht op informatie van de verdachte of beklaagde", in Om deze redenen. Liber amicorum Armand Vandeplas, MysBreesch, 1994, 470-472; P. MORLET, "Changement de qualification, droits et devoirs du juge", RDPC 1990, 561 à 590; A. VANDEPLAS, "Over de feiten en hun omschrijving ervan", RW 2000-01, 778; A. SMETRYNS, De motiveringsverplichting van de strafrechter, Larcier, 2005, 17-21; J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Bruxelles, Larcier, 2006, 168; L. HUYBRECHTS en M. ROZIE, "De rechten van de verdediging bij de behandeling ten gronde", NC 2008, 123; A. VANDEPLAS, "Over de feiten en hun omschrijving

La juridiction de jugement n'est pas saisie de la qualification d'une infraction, mais bien du comportement punissable qui est visé par l'acte de saisine de la juridiction de jugement ; c'est la juridiction de jugement qui, sur la base du libellé de l'acte de saisine et des informations contenues dans le dossier répressif qui en forment le fondement, détermine quel est le comportement punissable et qui, dans le respect des droits de la défense, le qualifie exactement; cette obligation de qualifier exactement le comportement de fait punissable faisant l'objet de la saisine incombe aussi à la juridiction d'appel (1). (1) Cass. 31 mars 2021, RG P.21.0221.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210331.2F.7, avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, alors avocat général ; Cass. 13 octobre 2021, RG P.21.0532.F, ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211013.2F.15 ; Cass. 1er décembre 2020, RG P.20.0784.N, Pas. 2020, n° 736, avec concl. du M.P., publiées à leur date dans AC ; Cass. 21 janvier 2020, RG P.19.0631.N, Pas. 2020, n° 58 ; Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.0806.N, Pas. 2020, n° 15, Nullum Crimen, 2020, p. 463 ; Cass. 9 avril 2019, RG P.18.0226.N, Pas. 2019, n° 217 ; Cass. 26 mars 2019, RG P.18.1248.N, Pas. 2019, n° 182 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0180.N, Pas. 2017, n° 666 ; Cass. 14 juin 2017, RG P.17.0361.F, Pas. 2017, n° 387 ; Cass. 14 juin 2017, RG P.17.0259.F, Pas. 2017, n° 386, avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, avocat général ; Cass. 26 mai 2015, RG P.14.0414.N, Pas. 2015, n° 343 avec concl. de L. DECREUS, avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 21 janvier 2014, RG P.12.1642.N, Pas. 2014, n° 46 ; Cass. 10 février 2010, RG P.09.1281.F, Pas. 2010, n° 92, avec concl. de D. VANDERMEERSCH, avocat général. Voy. également R. VERSTRAETEN, « Het recht op informatie van de verdachte of beklaagde », Om deze redenen. Liber amicorum Armand Vandeplas, MysBreesch, 1994, p. 470-472 ; P. MORLET, « Changement de qualification, droits et devoirs du juge », Rev. dr. pén. crim., 1990, p. 561-590 ; A. VANDEPLAS, « Over de feiten en hun omschrijving ervan », R.W., 2000-2001, p. 778 ; A. SMETRYNS, De motiveringsverplichting van de strafrechter, Larcier, 2005, p. 17-21 ; J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Bruxelles, Larcier, 2006, p. 168 ; L. HUYBRECHTS et M. ROZIE, « De rechten van de verdediging bij de behandeling ten

ervan", RW 2000-01, 778; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, 2012, 1302; K. DE SCHEPPER, "De informatieplicht m.b.t. een ten laste gelegd gebruik van duidelijk omschreven valse stukken en de rol van het onderzoeksgerecht bij een onduidelijke tenlastelegging", NC 2015, 303-309; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, 1306; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1452-1458.

gronde », Nullum Crimen, 2008, p. 123 ; A. VANDEPLAS, « Over de feiten en hun omschrijving ervan », R.W., 2000-2001, p. 778 ; M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, 2012, p. 1302 ; K. DE SCHEPPER, « De informatieplicht m.b.t. een ten laste gelegd gebruik van duidelijk omschreven valse stukken en de rol van het onderzoeksgerecht bij een onduidelijke tenlastelegging », Nullum Crimen, 2015, p. 303-309 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, p. 1306 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 1452-1458.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Aanhangigmaking - Precisering van de omvang van de aanhangigmaking - Omschrijving van de telastlegging - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 182 en 211 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Aanhangigmaking - Recht op voldoende informatie over de aard en reden van de beschuldiging - Wijze van verstrekken van informatie - Precisering van de omvang van de aanhangigmaking - Omschrijving van de telastlegging - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 182 en 211 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Draagwijdte - Gevolg - Artikel 6.3.a - Recht op voldoende informatie over de aard en reden van de beschuldiging - Wijze van verstrekken van informatie - Precisering van de omvang van de aanhangigmaking - Omschrijving van de telastlegging

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 182 en 211 Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Saisine - Précision de l'étendue de la saisine - Libellé de la prévention - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 et 211 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Saisine - Droit d'être suffisamment informé de la nature et de la cause de l'accusation - Modalités de la délivrance d'informations - Précision de l'étendue de la saisine - Qualification de la prévention - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 et 211 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Portée - Conséquence - Article 6, § 3, a - Droit d'être suffisamment informé de la nature et de la cause de l'accusation - Modalités de la délivrance d'informations - Précision de l'étendue de la saisine - Qualification de la prévention

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 et 211 Code d'Instruction criminelle

Uit de artikelen 2, eerste en tweede lid, Tarief Rechtsplegingsvergoeding en 557 Gerechtelijk Wetboek volgt dat voor het bepalen van de waarde van een schadevergoedingsvordering uit een misdrijf door een burgerlijke partij voor het strafgerecht rekening wordt gehouden met de gevorderde hoofdsom en met de gevorderde vergoedende interesten, dit zijn de gevorderde interesten vervallen tussen de datum van het misdrijf en de datum waarop de burgerlijke partij haar in geld waardeerbare vordering voor het strafgerecht heeft geformuleerd; voor het bepalen van de waarde van die vordering wordt geen rekening gehouden met de gerechtelijke vergoedende interesten, dit zijn de interesten vanaf de datum waarop de burgerlijke partij haar voor de strafrechter in geld waardeerbare vordering heeft geformuleerd en de datum van de rechterlijke beslissing, noch met de gerechtelijke verwijlinteresten, zijnde de interesten vanaf de uitspraak.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Veroordeling van de beklaagde - Rechtsplegingsvergoeding - Basisbedrag - Bedrag van de vordering van de burgerlijke partij - Gevorderde hoofdsom en vergoedende interesten - Berekening - Grenzen

- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid

- Art. 557 Gerechtelijk Wetboek

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Basisbedrag - Bedrag van de vordering van de burgerlijke partij - Gevorderde hoofdsom en vergoedende interesten - Berekening - Grenzen

- Art. 2, eerste en tweede lid KB 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding bedoeld in artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek en tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de artikelen 1 tot 13 Wet 21 april 2007 betreffende de verhaalbaarheid

- Art. 557 Gerechtelijk Wetboek

Il résulte des articles 2, alinéas 1er et 2, de l'arrêté royal du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure visées à l'article 1022 du Code judiciaire et 557 du Code judiciaire que, pour déterminer la valeur d'une demande d'indemnisation d'une infraction introduite par une partie civile devant la juridiction répressive, il est tenu compte du montant principal réclamé et des intérêts réclamés, c'est-à-dire les intérêts échus entre la date de l'infraction et celle à laquelle la partie civile a formulé sa demande évaluable en argent devant la juridiction répressive ; ne sont pris en compte dans la détermination de la valeur de cette demande ni les intérêts judiciaires compensatoires, c'est-à-dire les intérêts entre la date à laquelle la partie civile a formulé sa demande évaluable en argent devant la juridiction répressive et celle de la décision de justice, ni les intérêts judiciaires moratoires, c'est-à-dire les intérêts à compter de la prononciation de la décision.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Condamnation du prévenu - Indemnité de procédure - Montant de base - Montant de la demande de la partie civile - Montant principal réclamé et intérêts réclamés - Calcul - Limites

- Art. 2, al. 1er et 2 A.R. du 26 octobre 2007

- Art. 557 Code judiciaire

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Indemnité de procédure - Montant de base - Montant de la demande de la partie civile - Montant principal réclamé et intérêts réclamés - Calcul - Limites

- Art. 2, al. 1er et 2 A.R. du 26 octobre 2007

- Art. 557 Code judiciaire

Krachtens artikel 828, 1°, Gerechtelijk Wetboek kan iedere rechter worden gewraakt wegens gewettigde verdenking; er is gewettigde verdenking indien de aangevoerde feiten bij de partijen of derden de indruk kunnen wekken dat de rechter wiens wraking wordt gevorderd zijn ambt niet met de nodige onafhankelijkheid en onpartijdigheid kan uitoefenen en dat, daarenboven, die indruk als objectief verantwoord kan worden aangenomen (1). (1) Cass. 15 januari 2019, AR P.18.1214.N, AC 2019, nr. 25.

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking
- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

De gewettigde verdenking kan niet worden afgeleid uit het loutere feit dat een rechter zich verbaast over de door een partij ingestelde vordering (1). (1) Cass. 14 juni 2016, AR P.16.0586.N, AC 2016, nr. 402.

WRAKING - Strafzaken - Gewettigde verdenking - Begrip - Rechter die verbazing uitdrukt over de door een partij ingestelde vordering
- Art. 828, 1° Gerechtelijk Wetboek

De voorzitter van het hof van assisen moet op de rechtszitting de orde handhaven; hij is persoonlijk belast met het toezicht op het gehele onderzoek en hij moet de volgorde bepalen waarin het woord zal worden verleend aan degenen die het vragen (1). (1) M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brussel, Die Keure, 9de uitg., 2021, p. 1616.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Behandeling ter zitting - Rol van de voorzitter
- Art. 281, § 1 Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 828, 1°, du Code judiciaire, tout juge peut être récusé s'il y a suspicion légitime; la suspicion légitime suppose que les faits allégués puissent susciter l'impression, dans le chef des parties ou de tiers, que le juge dont la récusation est demandée n'est pas en mesure d'exercer ses fonctions avec l'indépendance et l'impartialité nécessaires et que, en outre, cette impression puisse passer pour objectivement justifiée (1). (1) Cass. 15 janvier 2019, RG P.18.1214.F, Pas. 2019, n° 25.

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime
- Art. 828, 1° Code judiciaire

La suspicion légitime ne se déduit pas du seul fait qu'un juge exprime son étonnement quant à la demande formée par une partie (1). (1) Cass. 14 juin 2016, RG P.16.0586.F, Pas. 2016, n° 402.

RECUSATION - Matière répressive - Suspicion légitime - Notion - Juge exprimant un étonnement quant à la demande d'une partie
- Art. 828, 1° Code judiciaire

Le président de la cour d'assises a la police de l'audience; il est personnellement chargé de présider à toute l'instruction et de déterminer l'ordre dans lequel la parole est donnée à ceux qui la demandent (1). (1) M.-A. Beernaert, H.-D. Bosly et D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Bruxelles, La Charte, 9ième éd., 2021, p. 1616.

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Procédure à l'audience - Rôle du président
- Art. 281, § 1er Code d'Instruction criminelle

De onderzoeksgerechten die de voorlopige hechtenis van een in verdenking gestelde handhaven, moeten het voortbestaan van ernstige aanwijzingen van schuld onderzoeken en melding maken van de feitelijke omstandigheden van de zaak en die eigen aan de persoonlijkheid van de in verdenking gestelde die deze hechtenis volstrekt noodzakelijk maken voor de openbare veiligheid; die omstandigheden kunnen onder meer bestaan in het feit dat naast de gronden die de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel hebben verantwoord, het onderzoek uitwijst dat de in verdenking gestelde andere misdrijven zou hebben kunnen gepleegd dan deze die in de in verdenkingstelling worden vermeld (1). (1) Cass. 26 november 2008, AR P.08.1672.F, AC 2008, nr. 675.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerechten - Volstreckte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Motivering - Feitelijke omstandigheden van de zaak en omstandigheden die eigen zijn aan de persoonlijkheid - In aanmerking nemen van nieuwe feiten - Wettigheid

- Artt. 22, zesde lid, 23, 4°, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Les juridictions d'instruction qui maintiennent la détention préventive d'un inculpé doivent vérifier la subsistance d'indices sérieux de culpabilité et spécifier les circonstances de fait de la cause et celles liées à la personnalité de l'inculpé qui rendent cette détention absolument nécessaire pour la sécurité publique; ces circonstances peuvent consister notamment dans le fait qu'outre les motifs ayant justifié la délivrance du mandat d'arrêt, l'instruction fait apparaître que l'inculpé pourrait avoir commis d'autres infractions que celles visées par l'inculpation (1). (1) Cass. 26 novembre 2008, RG P.08.1672.F, Pas. 2008, n° 675.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions d'instruction - Absolue nécessité pour la sécurité publique - Motivation - Circonstances de fait de la cause et celles liées à la personnalité - Prise en compte de faits nouveaux - Légimité

- Art. 22, al. 6, 23, 4°, et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer de eiser de middelen die de appelrechters onbeantwoord zouden hebben gelaten niet verduidelijkt, is het middel dat het gebrek aan antwoord op de conclusie aanvoert, onnauwkeurig, en bijgevolg niet ontvankelijk (1). (1) Cass. 23 oktober 2013, AR P.13.1601.F, AC 2013, nr. 544.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onduidelijk middel - Middel dat een gebrek aan antwoord op de neergelegde conclusie aanvoert - Gebrek aan precisering

- Art. 429, eerste lid Wetboek van Strafvordering

Lorsque le demandeur ne précise pas quels moyens les juges d'appel auraient laissés sans réponse, le moyen invoquant le défaut de réponse aux conclusions est imprécis et, partant, irrecevable (1). (1) Cass. 23 octobre 2013, RG P.13.1601.F, Pas. 2013, n° 544.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen imprécis - Moyen invoquant le défaut de réponse aux conclusions déposées devant les juges d'appel - Défaut de précision

- Art. 429, al. 1er Code d'Instruction criminelle

P.21.0628.N

25 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210525.2N.14](#)

AC nr. ...

Niet-ontvankelijk is het cassatieberoep dat enkel is gericht tegen een bevel tot onmiddellijke aanhouding bevolen na een veroordeling in een in eerste aanleg gewezen vonnis waartegen de wet een hoger beroep toelaat.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet

Est irrecevable le pourvoi en cassation uniquement dirigé contre le mandement d'arrestation immédiate décerné après une condamnation par un jugement rendu en première instance dont la loi permet d'interjeter appel.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature -

vatbaar voor cassatieberoep - Bevel tot onmiddellijke aanhouding - Beslissing in eerste aanleg waartegen hoger beroep openstaat - Gevolg

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering
- Art. 33, § 2, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onmiddellijke aanhouding - Beslissing in eerste aanleg waartegen hoger beroep openstaat - Bevel tot onmiddellijke aanhouding - Cassatieberoep enkel gericht tegen het bevel tot onmiddellijke aanhouding - Ontvankelijkheid

- Art. 416 Wetboek van Strafvordering
- Art. 33, § 2, derde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Ordre d'arrestation immédiate - Décision rendue en première instance susceptible d'appel - Conséquence

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle
- Art. 33, § 2, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Arrestation immédiate - Décision rendue en première instance susceptible d'appel - Ordre d'arrestation immédiate - Pourvoi en cassation uniquement dirigé contre l'ordre d'arrestation immédiate - Recevabilité

- Art. 416 Code d'Instruction criminelle
- Art. 33, § 2, al. 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.0644.N

28 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210914.2N.19](#)

AC nr. ...

° Een lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1° Sociaal Strafwetboek is de persoon die door de werkgever ermee is belast om buiten een band van ondergeschiktheid voor zijn rekening de naleving van de sociaalrechtelijke verplichtingen te verzekeren, wat inhoudt dat die lasthebber beschikt over het gezag en de nodige bevoegdheid om effectief over die naleving te waken, zelfs al zou die bevoegdheid zijn beperkt naar tijd en plaats, voorwaarden waarover de rechter onaantastbaar oordeelt of eraan is voldaan; een feitelijke zaakvoerder van een werkgever-rechtspersoon kan lasthebber zijn van die werkgever in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek mits aan de voormelde voorwaarden is voldaan en het is niet vereist dat de rechter uitdrukkelijk vaststelt dat er tussen die werkgever-rechtspersoon en die feitelijke zaakvoerder een contractuele relatie bestaat.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Lasthebber - Begrip - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Lasthebber - Begrip - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

Un mandataire au sens de l'article 181, § 1er, 1°, du Code pénal social est la personne qui est chargée par l'employeur d'assurer pour son compte le respect des obligations en matière de droit social, en dehors de tout lien de subordination; ceci implique que ce mandataire dispose de l'autorité et de la compétence nécessaire afin de veiller de manière effective à ce respect, même dans l'hypothèse où cette compétence serait limitée en temps et en lieu; le juge apprécie souverainement si ces conditions sont remplies; un gérant de fait d'un employeur personne morale peut être mandataire de cet employeur au sens de l'article 181, § 1er, 1°, du Code pénal social pour autant que les conditions précitées soient remplies et il n'est pas requis que le juge constate formellement qu'il existe une relation contractuelle entre cet employeur personne morale et ce gérant de fait.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Mandataire - Notion - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller aux respect de la loi - Appréciation

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Mandataire - Notion - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller aux respect de la loi - Appréciation

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

De bewezenverklaring van het door artikel 181, § 1, 1° Sociaal Strafwetboek bedoelde misdrijf vereist dat de dader de hoedanigheid heeft van werkgever of van diens aangestelde of van diens lasthebber; deze begrippen kunnen door de strafrechter autonoom worden ingevuld, in die zin dat hij er een andere betekenis of draagwijdte aangeeft dan die welke ze in andere rechtstakken, zoals het burgerlijk of sociaal recht, hebben (1). (1) Zie ook Cass. 10 mei 2005, AR P. 04.1693.N, AC 2005, nr. 270, met concl. van de heer procureur-generaal M. De Swaef.

ARBEID - Algemeen - Sociaal strafrecht - Werkgever, aangestelde of lasthebber - Betekenis - Autonome invulling door de strafrechter

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

ARBEID - Algemeen - Sociaal strafrecht - Werkgever, aangestelde of lasthebber - Betekenis - Autonome invulling door de strafrechter

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Allerlei - Autonome invulling door de strafrechter - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Werkgever, aangestelde of lasthebber - Betekenis

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Allerlei - Autonome invulling door de strafrechter - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Werkgever, aangestelde of lasthebber - Betekenis

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Werkgever, aangestelde of lasthebber - Betekenis - Autonome invulling door de strafrechter

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Werkgever, aangestelde of lasthebber - Betekenis - Autonome invulling door de strafrechter

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

Pour pouvoir déclarer établie l'infraction visée à l'article 181, § 1er, 1°, du Code pénal social, il est requis que l'auteur ait la qualité soit d'employeur, soit de préposé ou de mandataire de celui-ci; ces notions peuvent faire l'objet d'une interprétation autonome par le juge pénal, en ce que ce dernier leur confère une signification ou une portée différente de celle qui est la leur dans d'autres branches du droit, comme le droit civil ou le droit social (1). (1) Voir également Cass. 10 mai 2005, RG P.04.1693.N, Pas. 2005, n° 270, avec concl. de M. DE SWAEF, alors procureur général, publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Généralités - Droit pénal social - Employeur, préposé ou mandataire - Signification - Interprétation autonome par le juge pénal

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

TRAVAIL - Généralités - Droit pénal social - Employeur, préposé ou mandataire - Signification - Interprétation autonome par le juge pénal

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

INFRACTION - Imputabilité - Divers - Interprétation autonome par le juge pénal - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Employeur, préposé ou mandataire - Signification

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

INFRACTION - Imputabilité - Divers - Interprétation autonome par le juge pénal - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Employeur, préposé ou mandataire - Signification

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Employeur, préposé ou mandataire - Signification - Interprétation autonome par le juge pénal

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Employeur, préposé ou mandataire - Signification - Interprétation autonome par le juge pénal

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

De enkele omstandigheid dat een feitelijk zaakvoerder van een werkgever-rechtspersoon die de verantwoordelijkheid draagt voor het personeelsbeleid van die rechtspersoon, gedurende een beperkte periode wegens vakantie in het buitenland verblijft, sluit niet uit dat de rechter oordeelt dat hij wel degelijk effectief en feitelijk gezag en de nodige bevoegdheid heeft wat betreft het doen van Dimona-aangiften en hem de in die periode gepleegde misdrijven strafrechtelijk kunnen worden toegerekend.

ARBEID - Sociale documenten - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Feitelijk zaakvoerder van een werkgever-rechtspersoon - Effectief en feitelijk gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Afwezigheid in het buitenland

ARBEID - Sociale documenten - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Feitelijk zaakvoerder van een werkgever-rechtspersoon - Effectief en feitelijk gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Afwezigheid in het buitenland

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Feitelijk zaakvoerder van een werkgever-rechtspersoon - Effectief en feitelijk gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Afwezigheid in het buitenland

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Dimona-aangifte - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Feitelijk zaakvoerder van een werkgever-rechtspersoon - Effectief en feitelijk gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Afwezigheid in het buitenland

La seule circonstance que le gérant de fait d'un employeur personne morale, qui assume la responsabilité de la gestion du personnel de celle-ci, séjourne à l'étranger pendant une période limitée pour y passer des vacances n'exclut pas que le juge puisse considérer qu'il dispose bel et bien de l'autorité effective et de fait ainsi que de la compétence nécessaire pour ce qui concerne les déclarations Dimona, et que les infractions commises pendant cette période peuvent lui être imputées pénalement.

TRAVAIL - Documents sociaux - Employeurs - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Gérant de fait d'un employeur personne morale - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller au respect de la loi - Absence à l'étranger

TRAVAIL - Documents sociaux - Employeurs - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Gérant de fait d'un employeur personne morale - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller au respect de la loi - Absence à l'étranger

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Gérant de fait d'un employeur personne morale - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller au respect de la loi - Absence à l'étranger

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Déclaration Dimona - Responsabilité pénale - Gérant de fait d'un employeur personne morale - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller au respect de la loi - Absence à l'étranger

Een lasthebber in de zin van artikel 181, § 1, 1° Sociaal Strafwetboek is de persoon die door de werkgever ermee is belast om buiten een band van ondergeschiktheid voor zijn rekening de naleving van de sociaalrechtelijke verplichtingen te verzekeren, wat inhoudt dat die lasthebber beschikt over het gezag en de nodige bevoegdheid om effectief over die naleving te waken, zelfs al zou die bevoegdheid zijn beperkt naar tijd en plaats, voorwaarden waarover de rechter onaantastbaar oordeelt of eraan is voldaan; een feitelijke zaakvoerder van een werkgever-rechtspersoon kan lasthebber zijn van die werkgever in de zin van artikel 181, § 1, 1°, Sociaal Strafwetboek mits aan de voormelde voorwaarden is voldaan en het is niet vereist dat de rechter uitdrukkelijk vaststelt dat er tussen die werkgever-rechtspersoon en die feitelijke zaakvoerder een contractuele relatie bestaat.

ARBEID - Algemeen - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Lasthebber - Begrip - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

ARBEID - Algemeen - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Lasthebber - Begrip - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Allerlei - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Lasthebber - Begrip - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Toerekenbaarheid - Allerlei - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Lasthebber - Begrip - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid - Lasthebber - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling van de voorwaarden

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Sociaal strafrecht - Strafrechtelijke verantwoordelijkheid -

Un mandataire au sens de l'article 181, § 1er, 1°, du Code pénal social est la personne qui est chargée par l'employeur d'assurer pour son compte le respect des obligations en matière de droit social, en dehors de tout lien de subordination; ceci implique que ce mandataire dispose de l'autorité et de la compétence nécessaire afin de veiller de manière effective à ce respect, même dans l'hypothèse où cette compétence serait limitée en temps et en lieu; le juge apprécie souverainement si ces conditions sont remplies; un gérant de fait d'un employeur personne morale peut être mandataire de cet employeur au sens de l'article 181, § 1er, 1°, du Code pénal social pour autant que les conditions précitées soient remplies et il n'est pas requis que le juge constate formellement qu'il existe une relation contractuelle entre cet employeur personne morale et ce gérant de fait.

TRAVAIL - Généralités - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Mandataire - Notion - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller aux respect de la loi - Appréciation

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

TRAVAIL - Généralités - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Mandataire - Notion - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller aux respect de la loi - Appréciation

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

INFRACTION - Imputabilité - Divers - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Mandataire - Notion - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller aux respect de la loi - Appréciation

- Art. 181 Code pénal social

INFRACTION - Imputabilité - Divers - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Mandataire - Notion - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller aux respect de la loi - Appréciation

- Art. 181 Code pénal social

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Mandataire - Autorité et compétence effectives et de fait de veiller aux respect de la loi - Appréciation des conditions

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Droit pénal social - Responsabilité pénale - Mandataire - Autorité et

Lasthebber - Gezag en bevoegdheid om over de naleving van de wet te waken - Beoordeling van de voorwaarden

- Art. 181 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

compétence effectives et de fait de veiller au respect de la loi - Appréciation des conditions

- Art. 181 L. du 6 juin 2010

P.21.0652.N

28 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.13](#)

AC nr. ...

De enkele omstandigheid dat een inverdenkinggestelde niet regelmatig werd opgeroepen overeenkomstig artikel 127, §2 Wetboek van Strafvordering, om voor het onderzoeksgerecht te worden gehoord over de vordering tot regeling van de rechtspleging en de daaruit voortvloeiende miskenning van het recht van verdediging van die inverdenkinggestelde houdt niet altijd en automatisch in dat dit verzuim dermate substantieel is dat de verwijzingsbeschikking daardoor voor onbestaande moet worden gehouden (1); het staat in dat geval aan het vonnisgerecht te onderzoeken of dit verzuim ertoe heeft geleid dat het recht van verdediging van de inverdenkinggestelde daadwerkelijk en onherstelbaar werd miskend zodat de verwijzingsbeschikking voor onbestaande moet worden gehouden; bij die beoordeling dient het vonnisgerecht meer bepaald na te gaan of het verzuim niet kon worden en werd geredigeerd door de rechten die de inverdenkinggestelde voor het vonnisgerecht kan laten gelden (2). (1) Cass. 7 april 2020, AR P.20.0077.N, AC 2020, nr. 227, RABG 2020, 1404; Cass. 2 maart 2016, AR P.15.1448.F, AC 2016, nr. 152; Cass. 30 september 2015, AR P.15.0802.F, AC 2015, nr. 572. (2) Cass. 7 april 2020, AR P.20.0077.N, AC 2020, nr. 227, RABG 2020, 1404.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Miskening van het recht van verdediging - Verwijzing naar het vonnisgerecht - Aanhangigmaking van de zaak - Substantieel verzuim - Herstel - Rechten van verdediging in de fase ten gronde - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 127 en 182 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling der rechtspleging - Niet regelmatige oproeping inverdenkinggestelde - Verwijzing naar het vonnisgerecht - Aanhangigmaking van de zaak - Substantieel verzuim - Herstel - Rechten van verdediging in de fase ten gronde - Beoordeling

La seule circonstance qu'un inculpé n'ait pas été régulièrement convoqué, conformément à l'article 127, § 2, du Code d'instruction criminelle, pour être entendu devant la juridiction d'instruction sur les réquisitions en vue du règlement de la procédure, et que les droits de défense de cet inculpé aient dès lors été violés, n'implique pas toujours ni automatiquement que cette omission soit substantielle au point que l'ordonnance de renvoi doive être considérée comme inexistante (1); il appartient à la juridiction de jugement d'examiner, en pareille occurrence, si ladite omission a entraîné une violation effective et irréparable des droits de défense de l'inculpé, impliquant que l'ordonnance de renvoi doit être considérée comme inexistante; lors de cette appréciation, la juridiction de jugement doit plus précisément examiner si le respect des droits que l'inculpé peut faire valoir devant la juridiction de jugement a permis ou aurait pu permettre de réparer ladite omission (2). (1) Cass. 7 avril 2020, RG P.20.0077.N, Pas. 2020, n° 227, R.A.B.G. 2020. 1404 ; Cass. 2 mars 2016, RG P.15.1448.F, Pas. 2016, n° 152 ; Cass. 30 septembre 2015, RG P.15.0802.F, Pas. 2015, n° 572. (2) Cass. 7 avril 2020, RG P.20.0077.N, Pas. 2020, n° 227, R.A.B.G. 2020, 1404.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Violation des droits de la défense - Renvoi à la juridiction de jugement - Saisine - Omission substantielle - Réparation - Droits de la défense au stade de l'examen au fond - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 127 et 182 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Irrégularité de la convocation de l'inculpé - Renvoi à la juridiction de jugement - Saisine - Omission substantielle - Réparation - Droits de la défense au stade de l'examen au fond - Appréciation

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 127 en 182 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Regeling van de rechtspleging - Niet regelmatige oproeping in verdenkinggestelde - Verwijzing naar het vonnisgerecht - Aanhangigmaking van de zaak - Substantieel verzuim - Herstel - Rechten van verdediging in de fase ten gronde - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 127 en 182 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Regeling van de rechtspleging - Miskenning recht van verdediging - Verwijzing naar het vonnisgerecht - Aanhangigmaking van de zaak - Substantieel verzuim - Herstel - Rechten van verdediging in de fase ten gronde - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 127 en 182 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Miskenning van het recht van verdediging - Verwijzing naar het vonnisgerecht - Aanhangigmaking van de zaak - Substantieel verzuim - Herstel - Rechten van verdediging in de fase ten gronde - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 127 en 182 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 127 et 182 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Règlement de la procédure - Irrégularité de la convocation de l'inculpé - Renvoi à la juridiction de jugement - Saisine - Omission substantielle - Réparation - Droits de la défense au stade de l'examen au fond - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 127 et 182 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Règlement de la procédure - Violation des droits de la défense - Renvoi à la juridiction de jugement - Saisine - Omission substantielle - Réparation - Droits de la défense au stade de l'examen au fond - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 127 et 182 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Instruction - Règlement de la procédure - Violation des droits de la défense - Renvoi à la juridiction de jugement - Saisine - Omission substantielle - Réparation - Droits de la défense au stade de l'examen au fond - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 127 et 182 Code d'Instruction criminelle

Geen enkele bepaling verleent aan het vonnisgerecht de bevoegdheid om uitspraak te doen over de wettigheid van een verwijzingsbeslissing van het onderzoeksgerecht (1). (1) Cass. 7 april 2020, AR P.20.0077.N, AC 2020, nr. 227, RABG 2020, 1404; Cass. 2 maart 2016, AR P.15.1448.F, AC 2016, nr. 152; Cass. 20 maart 2012, AR P.11.1774.N, AC 2012, nr. 183; Cass. 29 september 2010, AR P.10.0556.F, AC 2010, nr. 559; Cass. 5 april 2006, AR P.06.0322.F, AC 2006, nr. 205. Zie ook R. VERSTRAETEN en Ph. TRAEST, "Het recht van verdediging in de onderzoeksfase", N.C. 2008, 100; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, p.946-947; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel& Svacina, 2019, 1301-1302; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, II, 1447-1449.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Allerlei - Regeling van de rechtspleging - Wettigheid verwijzingsbeschikking - Beoordeling vonnisrechter

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Wettigheid verwijzingsbeschikking - Beoordeling vonnisrechter

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Verzuim - Wettigheid verwijzingsbeschikking - Beoordeling vonnisrechter

STRAFVORDERING - Oproeping van de in verdenking gestelde - Verzuim - Wettigheid verwijzingsbeschikking - Beoordeling vonnisrechter - Gerechtelijk onderzoek - Regeling van de rechtspleging

Aucune disposition n'octroie à la juridiction de jugement le pouvoir de statuer sur la légalité d'une décision de renvoi rendue par la juridiction d'instruction (1). (1) Cass. 7 avril 2020, RG P.20.0077.N, Pas. 2020, n° 227, R.A.B.G. 2020, 1404 ; Cass. 2 mars 2016, RG P.15.1448.F, Pas. 2016, n° 152 ; Cass. 20 mars 2012, RG P.11.1774.N, Pas. 2012, n° 183 ; Cass. 29 septembre 2010, RG P.10.0556.F, Pas. 2010, n° 559 ; Cass. 5 avril 2006, RG P.06.0322.F, Pas. 2006, n° 205. Voir également R. VERSTRAETEN et Ph. TRAEST, « Het recht van verdediging in de onderzoeksfase », N.C. 2008, 100 ; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, pp. 946-947 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, 1301-1302 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, II, 1447-1449.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Divers - Règlement de la procédure - Légalité de l'ordonnance de renvoi - Appréciation de la juridiction de jugement

INSTRUCTION EN MATIÈRE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Légalité de l'ordonnance de renvoi - Appréciation de la juridiction de jugement

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Omission - Légalité de l'ordonnance de renvoi - Appréciation de la juridiction de jugement

ACTION PUBLIQUE - Convocation de l'inculpé - Omission - Légalité de l'ordonnance de renvoi - Appréciation de la juridiction de jugement - Instruction - Règlement de la procédure

Artikel 600 Wetboek van Strafvordering noch artikel 8 Probatiwet noch enige andere wetsbepaling verzetten zich ertegen dat de rechter uitstel van tenuitvoerlegging weigert op grond van een op het strafregisteruittreksel vermelde veroordeling; tenzij de juistheid van die vermelding bij conclusie wordt betwist, vereist die beslissing niet de voeging van een eensluidend verklaard afschrift van de veroordelende beslissing met de vermelding dat die beslissing kracht van gewijsde heeft.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Weigering van het uitstel wegens een eerdere veroordeling - Inlichtingen uit het strafregister

- Art. 600 Wetboek van Strafvordering
 - Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie
-

Ni l' article 600 du Code d' instruction criminelle, ni l' article 8 de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation, ni aucune autre disposition légale ne s' oppose à ce que le juge refuse un sursis à l' exécution sur la base d' une condamnation mentionnée dans l' extrait de casier judiciaire; à moins que l' exactitude de cette mention soit contestée par voie de conclusions, cette décision ne requiert pas la jonction d' une copie certifiée conforme de la décision de condamnation assortie de la mention que la décision a été coulée en force de chose jugée.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Refus d' octroyer le sursis en raison d' une condamnation antérieure - Renseignements tirés du casier judiciaire

- Art. 600 Code d' Instruction criminelle
 - Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation
-

Het staat aan de rechter onaantastbaar te oordelen of de redelijke termijn waarbinnen over een tegen een beklaagde ingestelde strafvervolgning overeenkomstig artikel 6.1 EVRM moet zijn beslist, is overschreden (1); bij de beoordeling houdt de rechter rekening met de complexiteit van de zaak, de houding van de beklaagde, de houding van de met opsporing, vervolging en berechting belaste overheden en het belang dat de zaak heeft voor de beklaagde (2); het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen trekt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (3); de marginale toets die het middel van het Hof vraagt over het oordeel door de rechter betreffende het al dan niet overschreden zijn van de redelijke termijn is enkel mogelijk op grond van feitelijke gegevens die de rechterlijke beslissing bevat of die blijken uit andere stukken waarop het Hof vermag acht te slaan. (1) Cass. 25 maart 2014, AR P.13.1855.N, AC 2014, nr. 239; Cass. 14 februari 2001, AR P.00.1350.N, AC 2001, nr. 91. (2) Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0252.N, AC 2021, nr. 443; Cass. 23 maart 2021, AR P.20.1161.N, AC 2021, nr. 215; Cass. 20 oktober 2020, AR P.20.0620.N, AC 2020, nr. 647; Cass. 28 september 2016, AR P.16.0307.F, AC 2016, nr. 529 (met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE, op datum in Pas., RABG 2017, 563 noot C. VAN DE HEYNING; Cass. 13 september 2016, AR P.16.0403.N, AC 2016, nr. 485; Cass. 25 maart 2014, AR P.12.1890.N, AC 2014, nr. 237; Cass. 18 oktober 2011, AR P.11.0442.N, AC 2011, nr. 552. Zie ook J. HUYSMANS, Legitieme verdediging, Intersentia, 2017, 55-59; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 745-747; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, I, 51-66. (3) Cass. 14 december 2010, AR P.10.0671.N, AC 2010, nr. 741; Cass. 26 september 2006, AR P.06.0604.N, AC 2006, nr. 439; Cass. 17 mei 2000, AR P.00.0275.F, AC 2000, nr. 302. Zie J. MEESE, "Redelijke termijn in strafzaken", in Comm. Sr. 2012, 7; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 949; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 807-808; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, I, 54.

Il appartient au juge d'apprécier souverainement si le délai raisonnable au cours duquel il doit statuer sur l'action publique exercée à charge d'une personne conformément à l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales est dépassé (1); dans cette appréciation, le juge tient compte de la complexité de la cause, de l'attitude du prévenu, de celle des autorités en charge de l'enquête, des poursuites et du jugement et de l'intérêt que représente la cause pour le prévenu (2); la Cour vérifie si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui ne seraient susceptibles, sur leur fondement, d'aucune justification (3); le test marginal que le moyen de la Cour sollicite dans le cadre de l'appréciation par le juge du dépassement ou non du délai raisonnable n'est possible que sur la base d'éléments factuels contenus dans la décision judiciaire ou ressortant d'autres pièces auxquelles la Cour peut avoir égard. (1) Cass. 25 mars 2014, RG P.13.1855.N, Pas. 2014, n° 239 ; Cass. 14 février 2001, RG P.00.1350.N, Pas. 2001, n° 91. (2) Cass. 15 juin 2021, RG P.21.0252.N, Pas. 2021, n° 443 ; Cass. 23 mars 2021, RG P.20.1161.N, Pas. 2021, n° 215 ; Cass. 20 octobre 2020, RG P.20.0620.N, Pas. 2020, n° 647 ; Cass. 28 septembre 2016, RG P.16.0307.F, Pas. 2016, n° 529, avec les concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, avocat général, R.A.B.G. 2017, p. 563, note de C. VAN DE HEYNING ; Cass. 13 septembre 2016, RG P.16.0403.N, Pas. 2016, n° 485 ; Cass. 25 mars 2014, RG P.12.1890.N, Pas. 2014, n° 237 ; Cass. 18 octobre 2011, RG P.11.0442.N, Pas. 2011, n° 552. Voir également J. HUYSMANS, Legitieme verdediging, Intersentia, 2017, pp. 55-59 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, GompelSvacina, 2019, pp. 745-747 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, la Charte, 2021, I, pp. 51-66. (3) Cass. 14 décembre 2010, RG P.10.0671.N, Pas. 2010, n° 741 ; Cass. 26 septembre 2006, RG P.06.0604.N, Pas. 2006, n° 439 ; Cass. 17 mai 2000, RG P.00.0275.F, Pas. 2000, n° 302. Voir J. MEESE, « Redelijke termijn in strafzaken », dans Comm. Sr. 2012, pp. 7-8 ; R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, p. 949 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, pp. 807-808 ; M.-A. BEERNAERT et crts, o.c., I, p. 54.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Marginale toets door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een proces binnen een redelijke termijn - Criteria voor de beoordeling van de redelijke termijn - Controle op de motieven door het Hof

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Appréciation souveraine par le juge du fond - Test marginal par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès dans un délai raisonnable - Critères d'appréciation du délai raisonnable - Contrôle des motifs par la Cour

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.0654.N

28 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.4](#)

AC nr. ...

Een burgerlijke partij heeft geen belang om te eisen dat haar burgerlijke rechtsvordering wordt beoordeeld door het gewone vonnisgerecht na een gebeurlijke uithandengeving van de minderjarige en niet door de jeugdrechtbank; de beslissing over de uithandengeving heeft immers geen nadelig effect voor de beoordeling van die burgerlijke rechtsvordering; voor beide gerechten kan een burgerlijke partij alle argumenten aanvoeren tot staving van haar rechtsvordering die enkel strekt tot het herstel van de door haar geleden schade; de onmogelijkheid voor een burgerlijke partij om een rechtsmiddel aan te wenden tegen de weigering om een minderjarige uit handen te geven zodat over de burgerlijke rechtsvordering wordt beslist door de jeugdrechtbank, tast het recht van de burgerlijke partij van toegang tot de rechter of haar recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel, zoals gewaarborgd door de artikelen 6.1 en 13 EVRM, niet aan (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Beslissing van de jeugdrechtbank om een minderjarige niet uit handen te geven - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Arrest van de jeugdkamer dat het hoger beroep niet-ontvankelijk verklaart - Toelaatbaarheid van het cassatieberoep

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

Une partie civile n'a pas d'intérêt à exiger que la juridiction de jugement ordinaire, et non le tribunal de la jeunesse, apprécie son action civile après un éventuel dessaisissement concernant ce mineur d'âge; en effet, la décision rendue sur le dessaisissement ne porte pas préjudice à l'appréciation de cette action civile; devant chacune de ces deux juridictions, une partie civile peut invoquer tous les arguments à l'appui de son action, laquelle tend uniquement à la réparation du dommage subi par elle; l'impossibilité pour une partie civile d'exercer un recours contre le refus de dessaisissement concernant un mineur d'âge, qui a pour conséquence que le tribunal de la jeunesse statue sur l'action civile, ne porte pas atteinte aux droits de cette partie civile d'avoir accès à un tribunal et de disposer d'un recours effectif, consacrés par les articles 6, § 1er, et 13 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Décision du tribunal de la jeunesse de ne pas se dessaisir d'une affaire concernant un mineur - Appel de la partie civile - Arrêt de la chambre de la jeunesse déclarant l'appel irrecevable - Recevabilité du pourvoi

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 202, 2° Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Jeugdrechtbank - Beslissing van de jeugdrechtbank om een minderjarige niet uit handen te geven - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Toelaatbaarheid

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Art. 202, 2° Wetboek van Strafvordering

JEUGDBESCHERMING - Beslissing van de jeugdrechtbank om een minderjarige niet uit handen te geven - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Toelaatbaarheid

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Art. 202, 2° Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 13 - Recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel - Beslissing van de jeugdrechtbank om een minderjarige niet uit handen te geven - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Toelaatbaarheid

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Art. 202, 2° Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op toegang tot de rechter - Beslissing van de jeugdrechtbank om een minderjarige niet uit handen te geven - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Toelaatbaarheid

- Artt. 6 en 13 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 57bis Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Art. 202, 2° Wetboek van Strafvordering

- Art. 202, 2° Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Décisions et parties - Tribunal de la jeunesse - Décision du tribunal de la jeunesse de ne pas se dessaisir d'une affaire concernant un mineur - Appel de la partie civile - Recevabilité

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 202, 2° Code d'Instruction criminelle

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Décision du tribunal de la jeunesse de ne pas se dessaisir d'une affaire concernant un mineur - Appel de la partie civile - Recevabilité

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 202, 2° Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 13 - Droit à un recours effectif - Décision du tribunal de la jeunesse de ne pas se dessaisir d'une affaire concernant un mineur - Appel de la partie civile - Recevabilité

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 202, 2° Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit d'accès aux tribunaux - Décision du tribunal de la jeunesse de ne pas se dessaisir d'une affaire concernant un mineur - Appel de la partie civile - Recevabilité

- Art. 6 et 13 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 57bis L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 202, 2° Code d'Instruction criminelle

Wanneer de bevoegdheid van het onderzoeksgerecht wordt bepaald door de verblijfplaats van de vreemdeling overeenkomstig artikel 71, eerste lid, Vreemdelingenwet, dient daaronder begrepen te worden de plaats waar hij effectief woont op het ogenblik waarop de administratieve maatregel wordt genomen en niet die waarvan de vreemdeling verklaart er daarna zijn verblijfplaats te willen vestigen; het feit dat de vasthouding van de vreemdeling wordt verlengd met toepassing van artikel 7, vijfde lid, Vreemdelingenwet, heeft daarop geen invloed (1). (1) Cass. 12 september 2012, AR P.12.1502.F, AC 2012, nr. 460.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Raadkamer - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Beroep bij de raadkamer - Territoriale bevoegdheid - Criterium van de verblijfplaats van de vreemdeling

- Art. 71, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Administratieve maatregel - Beroep bij de raadkamer - Territoriale bevoegdheid - Criterium van de verblijfplaats van de vreemdeling

- Art. 71, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Onderzoeksgerechten - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Beroep bij de raadkamer - Criterium van de verblijfplaats van de vreemdeling

- Art. 71, eerste lid Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque la compétence de la juridiction d'instruction est déterminée par la résidence de l'étranger conformément à l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, celle-ci s'entend du lieu de son habitation effective au moment où la mesure administrative est prise et non de celui où l'étranger déclare ensuite vouloir établir sa résidence; la circonstance que la rétention de l'étranger se trouve prolongée en application de l'article 7, alinéa 5, de la loi du 15 décembre 1980 est sans incidence à cet égard (1). (1) Cass. 12 septembre 2012, RG P.12.1502.F, Pas. 2012, n° 460.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre du conseil - Etrangers - Privation de liberté - Recours devant la chambre du conseil - Compétence territoriale - Critère de la résidence de l'étranger

- Art. 71, al. 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Privation de liberté - Mesure administrative - Recours devant la chambre du conseil - Compétence territoriale - Critère de la résidence de l'étranger

- Art. 71, al. 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Juridictions d'instruction - Etrangers - Privation de liberté - Recours devant la chambre du conseil - Critère de la résidence de l'étranger

- Art. 71, al. 1er L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Geen enkele wettelijke bepaling verbiedt de kamer van inbeschuldigingstelling een middel dat bij conclusie door de vreemdeling werd aangevoerd te beantwoorden door te verwijzen naar gegevens uit de conclusie van de tegenpartij, voor zover die verwijzing met voldoende nauwkeurigheid geschiedt; de verwijzing naar die redenen houdt in dat het rechtscollege de relevantie ervan ten aanzien van het haar voorgelegde verweer heeft erkend (1). (1) Noch een miskennis van het recht op een eerlijk proces noch een schending van een verdragsbepaling of van een wettelijke bepaling kan worden afgeleid uit de loutere omstandigheid dat het onderzoeksgerecht, bij het motiveren van zijn beslissing die het hoger beroep gegrond verklaart dat de Belgische Staat heeft ingesteld tegen een beschikking die het verzoek van de vreemdeling tot invrijheidstelling heeft toegewezen, de redenen van het advies van het openbaar ministerie verklaart over te nemen" (Cass. 8 januari 2020, AR P.19.1302.F, AC 2020, nr. 17; Cass. 23 oktober 2013, AR P.13.1601.F, AC 2013, nr. 544). Evenzogoed, in strafzaken – waar het openbaar ministerie zeker een partij is, zoals in deze zaak de Staat een partij is, – "verplicht geen enkele wettelijke bepaling de kamer van inbeschuldigingstelling ertoe om in haar arrest de redenen van de vordering van het openbaar ministerie weer te geven die zij verklaart over te nemen" (Cass. 6 februari 2008, AR P.07.1533.F, AC 2008, nr. 88). De eiser heeft verwezen naar volgende redenen uit een arrest van het Hof van Cassatie van Frankrijk: "Attendu que, pour rejeter les demandes de M. X..., l'arrêt se borne, au titre de sa motivation, à reproduire sur tous les points en litige, à l'exception de quelques adaptations de style, les conclusions d'appel de M. Y... et de la société HDI; Qu'en statuant ainsi, par une apparence de motivation pouvant faire peser un doute légitime sur l'impartialité de la juridiction, la cour d'appel a violé les [articles 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 455 du Code de procédure civile]" (Cass. (FR), 3ème ch. civ., 29 oktober 2015, nrs. 14-15455 en 14-18872). Het OM heeft evenwel erop gewezen dat, in deze zaak, het arrest de appelconclusie van de Belgische Staat niet op alle geschilpunten overneemt maar op de welomlijnde punten die het aanwijst. Het OM heeft

Aucune disposition légale n'interdit à la chambre des mises en accusation de répondre à un moyen invoqué en conclusions par l'étranger, en se référant à des éléments figurant dans les conclusions de la partie adverse, pour autant que ce renvoi soit effectué avec une précision suffisante ; la référence à ces motifs implique que la juridiction a reconnu leur pertinence par rapport à la défense proposée devant elle (1). (1) Et « ni une méconnaissance du droit à un procès équitable ni une violation d'aucune disposition conventionnelle ou légale ne saurait se déduire de la seule circonstance que, pour motiver sa décision déclarant fondé l'appel de l'État belge contre une ordonnance qui a fait droit à la requête de mise en liberté de l'étranger, la juridiction d'instruction déclare adopter les motifs de l'avis du ministère public » (Cass. 8 janvier 2020, RG P.19.1302.F, Pas. 2020, n° 17 ; Cass. 23 octobre 2013, RG P.13.1601.F, Pas. 2013, n° 544). De même, en matière répressive - où le ministère public est indubitablement une partie, comme l'État l'est dans la présente cause - « aucune disposition légale n'oblige la chambre des mises en accusation à reproduire dans son arrêt les motifs du réquisitoire du ministère public qu'elle a déclaré adopter » (Cass. 6 février 2008, RG P.07.1533.F, Pas. 2008, n° 88). Le demandeur s'est référé aux motifs suivants d'un arrêt de la Cour de cassation de France : « Attendu que, pour rejeter les demandes de M. X..., l'arrêt se borne, au titre de sa motivation, à reproduire sur tous les points en litige, à l'exception de quelques adaptations de style, les conclusions d'appel de M. Y... et de la société HDI ; Qu'en statuant ainsi, par une apparence de motivation pouvant faire peser un doute légitime sur l'impartialité de la juridiction, la cour d'appel a violé les [articles 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 455 du Code de procédure civile] » (Cass. fr., 3ème ch. civ., 29 octobre 2015, nos 14-15455 et 14-18872). Mais le MP a relevé que dans la présente espèce, l'arrêt ne reproduit pas les conclusions d'appel de l'État belge sur tous les points en litige mais sur les points précis qu'il indique. Il en a déduit qu'à supposer que la Cour estimerait devoir se rallier au principe juridique qui ressort de cette jurisprudence étrangère, celui-ci ne paraît pas s'appliquer ici. (M.N.B.)

hieruit afgeleid dat in de veronderstelling dat het Hof van oordeel zou zijn dat het zich moet aansluiten bij het rechtsbeginsel dat uit die buitenlandse rechtspraak voortvloeit, dat beginsel hier niet van toepassing lijkt.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vasthouding - Beroep voor de raadkamer - Hoger beroep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Motivering van de beslissing - Overneming van redenen die in de conclusie van de tegenpartij zijn vermeld - Wettigheid

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vreemdelingen - Vasthouding - Beroep voor de raadkamer - Hoger beroep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Motivering van de beslissing - Overneming van redenen die in de conclusie van de tegenpartij zijn vermeld - Wettigheid

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Administratieve maatregel - Beroep voor de raadkamer - Hoger beroep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Motivering van de beslissing - Overneming van redenen die in de conclusie van de tegenpartij zijn vermeld - Wettigheid - Vrijheidsberoving

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Krachtens artikel 72 Vreemdelingenwet kan de raadsman van de vreemdeling het dossier ter griffie van de bevoegde rechtbank raadplegen gedurende de twee werkdagen die aan de terechtzitting voorafgaan; die bepaling, die ertoe strekt het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel te waarborgen, schendt artikel 47 van het Handvest Grondrechten EU niet.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vasthouding - Toezicht - Recht van de raadsman van de vreemdeling om het dossier ter griffie van de bevoegde rechtbank te raadplegen gedurende de twee werkdagen die aan de terechtzitting voorafgaan - Bestaanbaarheid met artikel 47 Handvest Grondrechten EU

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

VREEMDELINGEN - Vasthouding - Toezicht - Recht van de raadsman van de vreemdeling om het dossier ter griffie van de bevoegde rechtbank te raadplegen gedurende de twee

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Rétention - Recours devant la chambre du conseil - Appel - Chambre des mises en accusation - Motivation de la décision - Adoption de motifs figurant dans les conclusions de la partie adverse - Légalité

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Etrangers - Rétention - Recours devant la chambre du conseil - Appel - Chambre des mises en accusation - Motivation de la décision - Adoption de motifs figurant dans les conclusions de la partie adverse - Légalité

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure administrative - Recours devant la chambre du conseil - Appel - Chambre des mises en accusation - Motivation de la décision - Adoption de motifs figurant dans les conclusions de la partie adverse - Légalité - Privation de liberté

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Aux termes de l'article 72 de la loi du 15 décembre 1980, le conseil de l'étranger peut consulter le dossier au greffe du tribunal compétent pendant les deux jours ouvrables qui précèdent l'audience ; cette disposition, qui a pour but de garantir le droit à un recours effectif, ne viole pas l'article 47 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Rétention - Contrôle - Droit du conseil de l'étranger de consulter le dossier au greffe du tribunal compétent pendant les deux jours ouvrables qui précèdent l'audience - Conformité avec l'article 47 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 47 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

ETRANGERS - Rétention - Contrôle - Droit du conseil de l'étranger de consulter le dossier au greffe du tribunal compétent pendant les deux jours ouvrables qui précèdent l'audience - Conformité avec l'article 47 de la Charte des droits fondamentaux de l'Union

*werkdagen die aan de terechtzitting voorafgaan -
Bestaanbaarheid met artikel 47 Handvest Grondrechten EU*

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 47 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie van 12 december 2007

européenne

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 47 Charte des droits fondamentaux de l'Union européenne du 12 décembre 2007

Wanneer de minister, met toepassing van artikel 74, eerste lid, Vreemdelingenwet, de verlenging van de opsluiting of de vasthouding van de vreemdeling binnen vijf werkdagen bij verzoekschrift moet aanhangig maken voor de raadkamer van de verblijfplaats van de vreemdeling in het Rijk of van de plaats waar hij werd aangetroffen, opdat deze uitspraak zou doen over de wettigheid van de verlenging, gaat die termijn in op de dag waarop de verlenging van de vasthouding van de vreemdeling uitwerking heeft en niet op de datum van de verlengingsbeslissing.

VREEMDELINGEN - Verlenging - Aanhangigmaking voor de raadkamer bij door de minister ingesteld verzoekschrift binnen vijf werkdagen na de verlenging - Aanvang van de termijn - Vasthouding

- Art. 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vasthouding - Verlenging - Aanhangigmaking voor de raadkamer bij door de minister ingesteld verzoekschrift binnen vijf werkdagen na de verlenging - Aanvang van de termijn

- Art. 74 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque, en application de l'article 74, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980, le ministre doit saisir par requête, dans les cinq jours ouvrables de la prolongation de la détention ou du maintien de l'étranger, la chambre du conseil du lieu de la résidence de l'étranger dans le Royaume ou du lieu où il a été trouvé, afin que celle-ci se prononce sur la légalité de la prolongation, ce délai de cinq jours prend cours à compter du jour où la prolongation de la rétention de l'étranger prend effet et non de la date de la décision de prolongation.

ETRANGERS - Prolongation - Saisine de la chambre du conseil par requête formée par le ministre dans les cinq jours ouvrables de la prolongation - Prise de cours du délai - Rétention

- Art. 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Rétention - Prolongation - Saisine de la chambre du conseil par requête formée par le ministre dans les cinq jours ouvrables de la prolongation - Prise de cours du délai

- Art. 74 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Gelet op de omschrijving van artikel 4bis, § 1, a, i), van het kaderbesluit 2002/584 van de Raad van 13 juni 2002 dat op ondubbelzinnige wijze moet vaststaan dat de gezochte persoon "op de hoogte was van het voorgenomen proces", kan de omstandigheid dat een dagvaarding werd overhandigd aan een derde, zelfs aan zijn advocaat die hem vervolgens heeft vertegenwoordigd, als dusdanig niet aan die vereisten voldoen; een dergelijke modaliteit laat immers niet toe om ondubbelzinnig vast te stellen dat de betrokkene "daadwerkelijk" de informatie over het tijdstip en de plaats van het proces heeft ontvangen, evenmin als, in voorkomend geval, het precieze tijdstip van die ontvangst of de inhoud van de meegedeelde informatie over de gevolgen van de niet-verschijning.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond - Voorwaarden - Aan de advocaat overhandigde dagvaarding - Advocaat die de gezochte persoon vervolgens heeft vertegenwoordigd

- Art. 4bis, § 1, a Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 7, § 1, 1° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond - Voorwaarden - Aan de advocaat overhandigde dagvaarding - Advocaat die de gezochte persoon vervolgens heeft vertegenwoordigd

- Art. 4bis, § 1, a Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 7, § 1, 1° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Eu égard au libellé de l'article 4bis, § 1er, a), i), de la décision-cadre 2002/584 du Conseil du 13 juin 2002 selon lequel il doit être établi de manière non équivoque que la personne recherchée « a eu connaissance du procès prévu », la circonstance qu'une citation a été remise à un tiers, fût-il son avocat qui l'a ensuite représentée, ne saurait, à elle seule, satisfaire à ces exigences; une telle modalité ne permet en effet d'établir sans équivoque ni le fait que l'intéressé a « effectivement » reçu l'information relative à la date et au lieu de son procès, ni, le cas échéant, le moment précis de cette réception, ni le contenu de l'information communiquée, quant aux conséquences de la non-comparution.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen fondé sur une condamnation par défaut - Cause de refus facultative - Exclusion de la cause facultative - Conditions - Citation remise à l'avocat - Avocat ayant représenté la personne recherchée par la suite

- Art. 4bis, § 1er, a Décision-cadre du Conseil de l'UE du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre les pays de l'UE

- Art. 7, § 1er, 1° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen fondé sur une condamnation par défaut - Cause de refus facultative - Exclusion de la cause facultative - Conditions - Citation remise à l'avocat - Avocat ayant représenté la personne recherchée par la suite

- Art. 4bis, § 1er, a Décision-cadre du Conseil de l'UE du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre les pays de l'UE

- Art. 7, § 1er, 1° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Artikel 4bis, § 1, a, van het gewijzigde kaderbesluit 2002/584 van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten bepaalt dat wanneer de gezochte persoon niet in persoon is verschenen op het proces dat tot de beslissing heeft geleid, de uitvoerende Staat voorsnog moet voorbijgaan aan de facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel indien de betrokkene, hetzij persoonlijk werd gedagvaard en daarbij op de hoogte werd gebracht van het tijdstip en de plaats van het proces, hetzij via andere middelen officieel en daadwerkelijk van die modaliteiten in kennis is gesteld, zodat op ondubbelzinnige wijze vaststond dat hij op de hoogte was van het voorgenomen proces, waarbij het in die gevallen ook is vereist dat die informatie tijdig is verstrekt en dat ze preciseert dat bij niet-verschijning een beslissing kan worden genomen; de naleving van de voorwaarden van de voormelde bepaling en van artikel 7, § 1, 1°, Wet Europees Aanhoudingsbevel, dat die bepaling omzet, moet waarborgen dat de gezochte persoon de informatie betreffende het tijdstip en de plaats van zijn proces en de gevolgen van een eventuele niet-verschijning snel genoeg heeft ontvangen en stelt aldus de uitvoerende autoriteit in staat te onderzoeken of het recht van verdediging werd geëerbiedigd (1). (1) Cass. 20 januari 2021, AR P.21.0032.F, AC 2021, nr. 45.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond

- Art. 4bis, § 1, a Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 7, § 1, 1° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Europees aanhoudingsbevel op grond van een veroordeling bij verstek - Facultatieve weigeringsgrond - Uitsluiting van de facultatieve grond

- Art. 4bis, § 1, a Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen

L'article 4bis, § 1er, a, de la décision-cadre 2002/584 du Conseil du 13 juin 2002, modifiée, relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre Etats membres prévoit que, lorsque la personne recherchée n'a pas comparu en personne au procès qui a mené à la décision, il doit malgré tout être passé outre, dans l'Etat d'exécution, au refus facultatif de l'exécution du mandat d'arrêt européen si l'intéressé a soit été cité à personne et a ainsi été informé de la date et du lieu fixés pour le procès, soit été informé officiellement et effectivement par d'autres moyens de ces modalités, de telle sorte qu'il a été établi de manière non équivoque qu'il a eu connaissance du procès prévu, étant en outre requis que cette information ait été donnée en temps utile et qu'elle ait inclus la précision qu'une décision pouvait être rendue en cas de non-comparution; le respect des conditions visées à cette disposition et à l'article 7, § 1er, 1°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen qui en assure la transposition est de nature à garantir que la personne recherchée a reçu suffisamment tôt l'information relative à la date et au lieu de son procès, ainsi que quant aux conséquences d'un éventuel défaut et permet ainsi à l'autorité d'exécution de considérer que les droits de la défense ont été respectés (1). (1) Cass. 20 janvier 2021, RG P.21.0032.F, Pas. 2021, n° 45.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen fondé sur une condamnation par défaut - Cause de refus facultative - Exclusion de la cause facultative

- Art. 4bis, § 1er, a Décision-cadre du Conseil de l'UE du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre les pays de l'UE

- Art. 7, § 1er, 1° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Mandat d'arrêt européen fondé sur une condamnation par défaut - Cause de refus facultative - Exclusion de la cause facultative

- Art. 4bis, § 1er, a Décision-cadre du Conseil de l'UE du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen et aux procédures de remise entre les pays de l'UE

de lidstaten

- Art. 7, § 1, 1° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 7, § 1er, 1° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.21.0666.F

9 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.7](#)

AC nr. ...

Artikel 28, § 1, Wet Onwerkzame Voorhechtenis bepaalt dat elke persoon die in voorlopige hechtenis werd genomen gedurende meer dan acht dagen, zonder dat deze hechtenis of de handhaving ervan te wijten is aan zijn persoonlijke gedraging, aanspraak kan maken op een vergoeding indien hij bij een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing buiten de zaak is gesteld; volgens artikel 28, § 2, tweede lid, van de wet geschiedt het herstel, ingeval de persoon nog lopende vrijheidsstraffen heeft, niet door het betalen van een vergoeding maar door de dagen van de voorlopige hechtenis die in aanmerking komen eerst op de nog lopende vrijheidsstraffen toe te rekenen.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onwettige en onwerkzame hechtenis - Schadeloosstelling - Onwerkzame hechtenis - Persoon die nog lopende vrijheidsstraffen heeft - Herstel door toerekening van de dagen van de onwerkzame voorlopige hechtenis op die straffen

- Art. 28, § 1er et § 2, lid. 2 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

STRAFUITVOERING - Uitvoering van de vrijheidsstraffen - Onwerkzame hechtenis in een andere zaak - Schadeloosstelling - Herstel door toerekening van de dagen van de onwerkzame voorlopige hechtenis op de lopende vrijheidsstraffen

- Art. 28, § 1er et § 2, lid. 2 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

De minister van Justitie beslist over de vergoeding voor onwerkzame hechtenis of de toerekening van de dagen van de onwerkzame voorlopige hechtenis op de nog lopende vrijheidsstraffen met, in geval van weigering, de mogelijkheid om beroep in te stellen bij de door de Wet Onwerkzame Hechtenis opgerichte commissie.

STRAFUITVOERING - Uitvoering van de vrijheidsstraffen - Onwerkzame hechtenis in een andere zaak - Schadeloosstelling - Herstel door toerekening van de dagen van de onwerkzame voorlopige hechtenis op de lopende vrijheidsstraffen - Overheden bevoegd om die toerekening te bevelen

L'article 28, § 1er, de la loi du 13 mars 1973 relative à l'indemnité en cas de détention préventive inopérante prévoit l'indemnisation de toute personne qui, pendant plus de huit jours, aura été privée de liberté, sans que cette détention ait été provoquée par son propre comportement, si elle a été mise hors de cause par une décision judiciaire passée en force de chose jugée; selon l'article 28, § 2, alinéa 2, de la loi, lorsque la personne a encore des peines privatives de liberté en cours, la réparation s'effectue non pas par le paiement d'une indemnité mais par l'imputation des jours de détention préventive entrant en ligne de compte sur les peines privatives de liberté encore en cours.

DETENTION PREVENTIVE - Detention illegale et inopérante - Indemnisation - Détention inopérante - Personne ayant encore des peines privatives de liberté en cours - Réparation par l'imputation des jours de détention préventive inopérante sur ces peines

- Art. 28, § 1er et § 2, al. 2 L. du 13 mars 1973

APPLICATION DES PEINES - Exécution des peines privatives de liberté - Détention inopérante dans une autre cause - Indemnisation - Réparation par l'imputation des jours de détention préventive inopérante sur les peines privatives de liberté en cours

- Art. 28, § 1er et § 2, al. 2 L. du 13 mars 1973

L'indemnité pour détention inopérante ou l'imputation des jours de détention préventive inopérante sur les peines privatives de liberté encore en cours sont décidées par le ministre de la Justice avec, en cas de refus, un recours ouvert auprès de la Commission instituée par la loi du 13 mars 1973 relative à l'indemnité en cas de détention préventive inopérante.

APPLICATION DES PEINES - Exécution des peines privatives de liberté - Détention inopérante dans une autre cause - Indemnisation - Réparation par l'imputation des jours de détention préventive inopérante sur les peines privatives de liberté en cours - Autorités compétentes pour ordonner cette imputation

- Art. 28, § 3 en 4 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis
VOORLOPIGE HECHTENIS - Onwettige en onwerkzame hechtenis - Schadeloosstelling - Onwerkzame hechtenis - Persoon die nog lopende vrijheidsstraffen heeft - Herstel door toerekening van de dagen van de onwerkzame voorlopige hechtenis op die straffen - Overheden bevoegd om die toerekening te bevelen

- Art. 28, § 3 en 4 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

- Art. 28, § 3 et 4 L. du 13 mars 1973

DETENTION PREVENTIVE - Detention illegale et inopérante - Indemnisation - Détention inopérante - Personne ayant encore des peines privatives de liberté en cours - Réparation par l'imputation des jours de détention préventive inopérante sur ces peines - Autorités compétentes pour ordonner cette imputation

- Art. 28, § 3 et 4 L. du 13 mars 1973

Het aan de strafuitvoeringsrechtbank opgedragen toezicht is beperkt tot de strafuitvoeringsvoorwaarden en -modaliteiten en strekt zich niet uit tot de bevoegdheid die de Wet Onwerkzame Hechtenis, aangevuld door de wet van 25 december 2016, aan de minister van Justitie en, in geval van beroep, aan de door die wet opgerichte commissie toekent.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Onwettige en onwerkzame hechtenis - Schadeloosstelling - Onwerkzame hechtenis - Persoon die nog lopende vrijheidsstraffen heeft - Herstel door toerekening van de dagen van de onwerkzame voorlopige hechtenis op die straffen - Overheden bevoegd om die toerekening te bevelen - Strafwetvoeringsrechtbank

- Art. 28, § 3 en 4 Wet 13 maart 1973 betreffende de vergoeding voor onwerkzame voorlopige hechtenis

Le contrôle déferé au tribunal de l'application des peines est limité aux conditions et modalités de l'exécution de la peine et ne s'étend pas aux prérogatives que la loi du 13 mars 1973 relative à l'indemnité en cas de détention préventive inopérante, complétée par celle du 25 décembre 2016, attribue au ministre de la Justice et, en cas de recours, à la Commission instituée par cette loi.

DETENTION PREVENTIVE - Detention illegale et inopérante - Indemnisation - Détention inopérante - Personne ayant encore des peines privatives de liberté en cours - Réparation par l'imputation des jours de détention préventive inopérante sur ces peines - Autorités compétentes pour ordonner cette imputation - Tribunal de l'application des peines

- Art. 28, § 3 et 4 L. du 13 mars 1973

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Exécution des peines privatives de liberté - Détention inopérante dans une autre cause - Indemnisation - Réparation par l'imputation des jours de détention préventive inopérante sur les peines privatives de liberté en cours - Autorités compétentes pour ordonner cette imputation

- Art. 28, § 3 et 4 L. du 13 mars 1973

P.21.0669.N

8 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210608.2N.15](#)

AC nr. ...

Uit artikel 26, 2°, Interneringswet volgt dat op elk ogenblik van de uitvoering van de internering de invrijheidstelling op proef kan worden toegekend indien de geïnterneerde persoon instemt met de algemene en geïndividualiseerde bijzondere voorwaarden die daaraan kunnen worden verbonden; die instemming is eveneens vereist wanneer ingevolge een nieuwe beslissing tot internering een nieuwe bijzondere voorwaarde wordt toegevoegd aan een reeds bestaande proeftermijn van een invrijheidstelling op proef.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor
 3/11/2025

Il résulte de l'article 26, 2°, de la loi du 5 mai 2014 sur l'internement que, à tout moment de l'exécution de l'internement, la libération à l'essai peut être accordée si la personne internée consent aux conditions particulières, générales et individualisées, qui peuvent assortir cette libération; son consentement est également requis lorsque, à la suite d'une nouvelle décision d'internement, une nouvelle condition particulière est ajoutée au délai d'épreuve en cours relatif à une libération à l'essai.

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Procédure -

P. 775/1035

bescherming van de maatschappij - Rechtspleging - Voorwaarden bij invrijheidstelling op proef - Instemming geïnterneerde

- Art. 26, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 26, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Kamer voor bescherming van de maatschappij - Rechtspleging - Voorwaarden bij invrijheidstelling op proef - Instemming geïnterneerde

- Art. 26, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
- Art. 26, 2° Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

Conditions assortissant la libération à l'essai - Consentement de la personne internée

- Art. 26, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 26, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

DEFENSE SOCIALE - Chambre de protection sociale - Procédure - Conditions assortissant la libération à l'essai - Consentement de la personne internée

- Art. 26, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
- Art. 26, 2° L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

P.21.0670.F

9 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210609.2F.6](#)

AC nr. ...

De beslissing om het verzoek van de veroordeelde tot heropening van het debat, gestoeld op het feit dat zijn advocaat niet was opgeroepen op de rechtszitting, dat hij steeds door hem was bijgestaan in de procedures die hem aanbelangden en dat uit de onmiddellijke contactopname na de rechtszitting kon worden afgeleid dat de veroordeelde zijn aanwezigheid op die rechtszitting had gewenst, niet in te willigen is niet naar recht verantwoord wanneer het vonnis niet vaststelt dat de veroordeelde, gelet op de door hem aangevoerde omstandigheden, heeft afgezien van de bijstand van een advocaat op de rechtszitting van de strafuitvoeringsrechtbank (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 431.

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Behandeling ter zitting - Recht op bijstand van advocaat

- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafwetvoeringsrechtbank - Verzoek tot toekenning van een strafuitvoeringsmodaliteit - Behandeling ter zitting - Recht op bijstand van een advocaat

- Art. 53, eerste lid Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Lorsqu'il ne constate pas que, eu égard aux circonstances invoquées par le condamné, celui-ci a renoncé à l'assistance d'un avocat à l'audience du tribunal de l'application des peines, le jugement ne justifie pas légalement sa décision de ne pas accueillir la demande du condamné d'ordonner la réouverture des débats, motivée par la circonstance que son avocat n'avait pas été convoqué à l'audience, qu'il avait toujours été assisté par lui dans les procédures le concernant et qu'il se déduisait de la prise de contact immédiate après l'audience que le condamné avait souhaité sa présence à ladite audience (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Demande d'octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Procédure à l'audience - Droit à l'assistance d'un avocat

- Art. 53, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Tribunal de l'application des peines - Demande d'octroi d'une modalité d'exécution de la peine - Procédure à l'audience - Droit à l'assistance d'un avocat

- Art. 53, al. 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.0681.F

22 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210922.2F.8](#)

AC nr. ...

Artikel 128 Wetboek van Strafvordering bepaalt niet dat wanneer de beklaagde buiten vervolging wordt gesteld, zelfs niet wanneer zijn hoger beroep niet-gegrond werd verklaard, hij tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partij kan worden veroordeeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 581.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Allerlei - Rechtspleging voor het onderzoeksgerecht - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de in verdenking gestelde - Niet-gegrond hoger beroep - Toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partij

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Hoger beroep van de in verdenking gestelde - Niet-gegrond hoger beroep - Toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de burgerlijke partij

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

De niet-ontvankelijkheid van de burgerlijke partijstelling die tegen een parlamentslid is ingesteld, betekent niet dat de burgerlijke partijsteller de inleiding van het onderzoek niet heeft veroorzaakt in de zin van artikel 128 Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 581.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Allerlei - Rechtspleging voor het onderzoeksgerecht - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de in verdenking gestelde - Voorwaarde - Opening van het onderzoek door burgerlijke partijstelling

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de in verdenking gestelde - Voorwaarde - Opening van het onderzoek door burgerlijke partijstelling

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

L'article 128 du Code d'instruction criminelle ne prévoit pas que l'inculpé qui a bénéficié d'un non-lieu puisse, même en cas d'appel non fondé de sa part, être condamné au paiement d'une indemnité de procédure envers la partie civile (1). (1) Voir les concl. du MP.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Divers - Procédure devant la juridiction d'instruction - Décision de non-lieu - Appel de l'inculpé - Appel non fondé - Octroi d'une indemnité de procédure à la partie civile

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Décision de non-lieu - Appel de l'inculpé - Appel non fondé - Octroi d'une indemnité de procédure à la partie civile

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

L'irrecevabilité de la constitution de partie civile déposée contre un parlementaire ne signifie pas que son auteur n'a pas provoqué l'ouverture de l'instruction, au sens de l'article 128 du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Divers - Procédure devant la juridiction d'instruction - Décision de non-lieu - Octroi d'une indemnité de procédure à l'inculpé - Condition - Ouverture de l'instruction par constitution de partie civile

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Décision de non-lieu - Octroi d'une indemnité de procédure à l'inculpé - Condition - Ouverture de l'instruction par constitution de partie civile

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

Het slachtoffer van een aan een parlements lid ten laste gelegd misdrijf is niet bevoegd om de strafvordering tegen hem in te stellen; ten gevolge van een burgerlijke partijstelling die tegen een parlements lid is ingesteld en die als dusdanig de strafvordering niet kan instellen, kan het openbaar ministerie bij de onderzoeksrechter vorderingen instellen die dezelfde feiten bij hem aanhangig maken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 581.

IMMUNITEIT - Parlementaire onschendbaarheid - Instelling van de strafvordering tegen een parlements lid - Burgerlijke partijstelling tegen een parlements lid - Ontvankelijkheid - Latere vorderingen ingesteld door het openbaar ministerie bij de onderzoeksrechter

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

STRAFVORDERING - Instelling - Burgerlijke partijstelling tegen een parlements lid - Ontvankelijkheid - Latere vorderingen ingesteld door het openbaar ministerie bij de onderzoeksrechter

- Art. 159 De gecoördineerde Grondwet 1994

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling vaststelt dat de burgerlijke partij aan de oorsprong lag van de inleiding van het onderzoek en dat dit met een buitenvervolginstelling werd afgesloten, mag ze niet, zonder aan de wet een voorwaarde toe te voegen die deze niet bevat, weigeren de voormelde burgerlijke partij te veroordelen tot betaling van een rechtsplegingsvergoeding, op grond dat de strafvordering niet door haar maar door een daaropvolgende vordering van het openbaar ministerie was ingesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 581.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Allerlei - Rechtspleging voor het onderzoeksgerecht - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de in verdenking gestelde - Voorwaarde - Opening van het onderzoek door burgerlijke partijstelling - Niet-ontvankelijkheid - Latere vorderingen van het openbaar ministerie die de strafvordering instellen - Invloed

- Art. 128 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek - Regeling van de rechtspleging - Beslissing tot buitenvervolginstelling - Toekenning van een rechtsplegingsvergoeding aan de in verdenking gestelde - Voorwaarde - Opening van het onderzoek door burgerlijke partijstelling - Niet-ontvankelijkheid - Latere vorderingen van het openbaar ministerie die de strafvordering instellen - Invloed

La victime d'une infraction imputée à un parlementaire n'a pas le pouvoir de mettre l'action publique en mouvement à sa charge; à la suite d'une constitution de partie civile déposée contre un parlementaire et impuissante comme telle à mettre l'action publique en mouvement, le ministère public peut adresser au juge d'instruction des réquisitions le saisissant des mêmes faits (1). (1) Voir les concl. du MP.

IMMUNITE - Immunité parlementaire - Mise en mouvement de l'action publique à l'encontre d'un parlementaire - Constitution de partie civile contre un parlementaire - Recevabilité - Réquisitions ultérieures adressées par le ministère public au juge d'instruction

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

ACTION PUBLIQUE - Mise en mouvement - Constitution de partie civile contre un parlementaire - Recevabilité - Réquisitions ultérieures adressées par le ministère public au juge d'instruction

- Art. 159 La Constitution coordonnée 1994

Lorsqu'elle constate que la partie civile s'est trouvée à l'origine de l'ouverture de l'instruction et que celle-ci s'est clôturée par un non-lieu, la chambre des mises en accusation ne peut, sans ajouter à la loi une condition qui n'y figure pas, refuser de condamner ladite partie civile au paiement de l'indemnité de procédure au motif que l'action publique n'a pas été mise en mouvement par elle mais par un réquisitoire subséquent du ministère public (1). (1) Voir les concl. du MP.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Divers - Procédure devant la juridiction d'instruction - Décision de non-lieu - Octroi d'une indemnité de procédure à l'inculpé - Condition - Ouverture de l'instruction par constitution de partie civile - Irrecevabilité - Réquisitions ultérieures du ministère public mettant en mouvement l'action publique - Incidence

- Art. 128 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Règlement de la procédure - Décision de non-lieu - Octroi d'une indemnité de procédure à l'inculpé - Condition - Ouverture de l'instruction par constitution de partie civile - Irrecevabilité - Réquisitions ultérieures du ministère public mettant en mouvement l'action publique - Incidence

P.21.0684.F

26 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210526.2F.12](#)

AC nr. ...

Wanneer cassatieberoep wordt ingesteld tegen een arrest waardoor de voorlopige hechtenis wordt gehandhaafd en het dossier pas daags vóór de uiterste datum om uitspraak te doen op de griffie van het Hof is ontvangen, de inverdenkinggestelde en zijn raadslieden, die nog diezelfde dag zijn opgeroepen, niet op de rechtszitting zijn verschenen en het Hof, wegens die vertraging in de toezending van de stukken en in de verzending van de oproepingen, zich niet ervan kan verzekeren dat het recht van verdediging ten volle werd geëerbiedigd, moet de uitoefening van dat recht worden hersteld door het onderzoek van de zaak te verdagen naar de eerstvolgende rechtszitting van de tweede kamer (1). (1) En dit ook als blijkt dat het Hof dus niet binnen de wettelijke termijn uitspraak zal kunnen doen. In dit geval werden de diensten van het Hof pas in de loop van de namiddag van woensdag 19 mei in kennis gesteld van het bestaan van het cassatieberoep. Aangezien ten laatste daags erna, op donderdag 20 mei, uitspraak kon worden gedaan, werd de behandeling van het dossier vastgesteld op de buitengewone rechtszitting die dus op die datum werd gehouden, al houdt de tweede Franstalige kamer gewoonlijk zitting op woensdag. Het openbaar ministerie heeft enkel geconcludeerd dat de bestreden beslissing zijns inziens overeenkomstig de wet was geweest. Het eindarrest dat op 26 mei 2021 werd gewezen en eveneens op die datum werd gepubliceerd, stelt vast dat "het Hof, wegens een vertraging in de toezending van de stukken, geen uitspraak heeft kunnen doen binnen de vijftien dagen na het instellen van het cassatieberoep, zoals voorgeschreven door artikel 31, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, [en dat] hieruit volgt dat de eiser krachtens de wet vrij is en dat zijn cassatieberoep geen bestaansreden meer heeft". (M.N.B.)

En cas de pourvoi contre un arrêt par lequel la détention préventive est maintenue, lorsque le dossier n'est parvenu au greffe de la Cour que la veille du dernier jour pour statuer, que, convoqués le même jour, l'inculpé et ses conseils n'ont pas comparu à l'audience, et que pareil retard dans l'acheminement des pièces et dans l'envoi des convocations ne permet pas à la Cour de s'assurer du plein respect des droits de la défense, il y a lieu, afin d'en restaurer l'exercice, d'ajourner l'examen de la cause à la plus prochaine audience de la deuxième chambre (1). (1) Et ce, alors même qu'il apparaît que la Cour ne pourra dès lors statuer dans le délai légal. Dans cette l'espèce, les services de la Cour n'ont été avisés de l'existence du pourvoi qu'au cours de l'après-midi du mercredi 19 mai. Le dernier jour pour statuer étant le lendemain, jeudi 20 mai, le dossier a été fixé à l'audience extraordinaire tenue dès lors ce jour, la 2ème chambre francophone de la Cour siégeant ordinairement le mercredi. Le ministère public s'est borné à conclure que la décision attaquée lui paraissait conforme à la loi. Également publié à sa date, l'arrêt définitif, rendu le 26 mai 2021, constate que « le retard dans l'acheminement des pièces n'a pas permis à la Cour de statuer dans les quinze jours du pourvoi, comme prescrit par l'article 31, § 3, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive [et qu'il] en résulte que le demandeur est libre par l'effet de la loi et que son pourvoi est devenu sans objet ». (M.N.B.)

vóór de uiterste datum om uitspraak te doen op de griffie is ontvangen

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Allerlei - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Cassatieberoep - Dossier dat daags vóór de uiterste datum om uitspraak te doen op de griffie is ontvangen

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Cassatieberoep - Dossier dat daags vóór de uiterste datum om uitspraak te doen op de griffie is ontvangen

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Cassatieberoep - Dossier dat daags vóór de uiterste datum om uitspraak te doen op de griffie is ontvangen

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Handhaving - Cassatieberoep - Dossier dat daags vóór de uiterste datum om uitspraak te doen op de griffie is ontvangen

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Handhaving - Cassatieberoep - Dossier dat daags vóór de uiterste datum om uitspraak te doen op de griffie is ontvangen

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, eerste lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Divers - Détention préventive - Maintien - Pourvoi - Dossier parvenu au greffe de la Cour la veille du dernier jour pour statuer

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Pourvoi - Dossier parvenu au greffe de la Cour la veille du dernier jour pour statuer

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Pourvoi - Dossier parvenu au greffe de la Cour la veille du dernier jour pour statuer

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Maintien - Pourvoi - Dossier parvenu au greffe de la Cour la veille du dernier jour pour statuer

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Maintien - Pourvoi - Dossier parvenu au greffe de la Cour la veille du dernier jour pour statuer

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer het Hof wegens een vertraging in de toezending van de stukken geen uitspraak heeft kunnen doen binnen vijftien dagen te rekenen van het instellen van het cassatieberoep, zoals voorgeschreven door artikel 31, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet, volgt hieruit dat de eiser vrij is krachtens de wet en dat zijn cassatieberoep geen bestaansreden meer heeft (1). (1) Zie Cass. 16 maart 1994, AR P.94.0216.F, AC 1994, nr. 130, en de noot van M.N.B. ; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, nr. 149, p. 108, en noot 627. Het tussenarrest van 20 mei 2021 dat de zaak verdaagt, werd eveneens op dezelfde datum gepubliceerd.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Allerlei - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Cassatieberoep - Vertraging in de toezending van de stukken - Geen arrest binnen vijftien dagen te rekenen van het instellen van het cassatieberoep

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Allerlei - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Cassatieberoep - Vertraging in de toezending van de stukken - Geen arrest binnen vijftien dagen te rekenen van het instellen van het cassatieberoep

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Handhaving - Cassatieberoep - Vertraging in de toezending van de stukken - Geen arrest binnen vijftien dagen te rekenen van het instellen van het cassatieberoep

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Handhaving - Cassatieberoep - Vertraging in de toezending van de stukken - Geen arrest binnen vijftien dagen te rekenen van het instellen van het cassatieberoep

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 31, § 3, tweede lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque le retard dans l'acheminement des pièces n'a pas permis à la Cour de statuer dans les quinze jours du pourvoi, comme prescrit par l'article 31, § 3, alinéa 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, il en résulte que le demandeur est libre par l'effet de la loi et que son pourvoi est devenu sans objet (1). (1) Voir Cass. 16 mars 1994, RG P.94.0216.F, Pas. 1994, I, n° 130, et note signée M.N.B. ; R. DECLERCQ, « Pourvoi en cassation en matière répressive », R.P.D.B., 2015, n° 149, p. 108 et note 627. L'arrêt interlocutoire d'ajournement, rendu le 20 mai 2021, a également été publié à sa date.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Divers - Détention préventive - Maintien - Pourvoi - Retard dans l'acheminement des pièces - Pas d'arrêt dans les quinze jours du pourvoi

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Divers - Détention préventive - Maintien - Pourvoi - Retard dans l'acheminement des pièces - Pas d'arrêt dans les quinze jours du pourvoi

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Maintien - Pourvoi - Retard dans l'acheminement des pièces - Pas d'arrêt dans les quinze jours du pourvoi

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Maintien - Pourvoi - Retard dans l'acheminement des pièces - Pas d'arrêt dans les quinze jours du pourvoi

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 31, § 3, al. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Enkel tegen arresten en vonnissen waardoor de voorlopige hechtenis wordt gehandhaafd kan cassatieberoep worden ingesteld ; het arrest dat uitspraak doet over het hoger beroep van de in verdenkinggestelde tegen de beschikking van de raadkamer die zijn verzoek tot opheffing van de voorwaarden die de onderzoeksrechter aan zijn invrijheidstelling heeft verbonden ongegrond verklaart, en dat beslist dat het voormelde verzoek niet ontvankelijk is, aangezien het niet op de griffie werd neergelegd, maar enkel per e-mail is verzonden, vormt geen hechtenistitel; derhalve is het cassatieberoep tegen een dergelijk arrest niet ontvankelijk.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Verzoek van de in verdenkinggestelde tot opheffing van de voorwaarden die de onderzoeksrechter aan zijn invrijheidstelling heeft verbonden - Afwijzing - Hoger beroep - Arrest dat het verzoek niet-ontvankelijk verklaart - Beslissing die geen hechtenistitel vormt

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Voorlopige hechtenis - Verzoek van de in verdenkinggestelde tot opheffing van de voorwaarden die de onderzoeksrechter aan zijn invrijheidstelling heeft verbonden - Afwijzing - Hoger beroep - Arrest dat het verzoek niet-ontvankelijk verklaart - Beslissing die geen hechtenistitel vormt

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Verzoek van de in verdenkinggestelde tot opheffing van de voorwaarden die de onderzoeksrechter aan zijn invrijheidstelling heeft verbonden - Afwijzing - Hoger beroep - Arrest dat het verzoek niet-ontvankelijk verklaart - Beslissing die geen hechtenistitel vormt

- Art. 31, § 1er et 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Seuls les arrêts et jugements par lesquels la détention préventive est maintenue peuvent faire l'objet d'un pourvoi en cassation (1); l'arrêt qui statue sur l'appel formé par l'inculpé contre l'ordonnance de la chambre du conseil disant non fondée la requête de celui-ci sollicitant le retrait des conditions mises à sa libération par le juge d'instruction, et qui décide que la requête précitée n'était pas recevable dès lors qu'elle n'avait pas été déposée au greffe, mais seulement adressée par courriel, ne constitue pas un titre de détention ; partant, le pourvoi formé contre un tel arrêt est irrecevable. (1) Cass. 27 juin 2007, RG P.07.0904.F, Pas. 2007, n° 364 ; voir Cass. 16 juillet 2002, RG P.02.1036.F, Pas. 2002, n° 401.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Requête de l'inculpé sollicitant le retrait des conditions mises à sa libération par le juge d'instruction - Rejet - Appel - Arrêt déclarant la requête irrecevable - Décision ne constituant pas un titre de détention

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Détention préventive - Requête de l'inculpé sollicitant le retrait des conditions mises à sa libération par le juge d'instruction - Rejet - Appel - Arrêt déclarant la requête irrecevable - Décision ne constituant pas un titre de détention

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Requête de l'inculpé sollicitant le retrait des conditions mises à sa libération par le juge d'instruction - Rejet - Appel - Arrêt déclarant la requête irrecevable - Décision ne constituant pas un titre de détention

- Art. 31, § 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit artikel 149 Grondwet volgt dat in de mate waarin een appellant in een grievenformulier niet alleen zijn grieven aanduidt, maar ook een duidelijke eis, exceptie of verweer formuleert, de appelrechter daarop moet antwoorden; daarentegen verplicht noch artikel 149 Grondwet noch enig algemeen rechtsbeginsel de rechter te antwoorden op een aanvoering die geen precies verweer bevat of waaruit de appellant geen rechtsgevolg voor de te nemen beslissing afleidt en de omstandigheid dat die aanvoering het voorwerp uitmaakt van een grief die de saisine van de appelrechter bepaalt, speelt daarbij geen rol (1). (1) Cass. 21 november 2017, AR P.17.0040.N, AC 2017, nr. 660.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Aanduiding van grief - Formulering van eis, exceptie of verweer - Afleiden van een rechtsgevolg - Taak van de appelrechter - Draagwijdte

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep - Grievenformulier - Aanduiding van grief - Formulering van eis, exceptie of verweer - Afleiden van een rechtsgevolg - Taak van de appelrechter - Draagwijdte

Il résulte de l'article 149 de la Constitution que, dans la mesure où une partie appelante non seulement indique ses griefs sur le formulaire de griefs mais y formule également une demande, une défense ou une exception précise, la juridiction d'appel est tenue d'y répondre ; en revanche, ni l'article 149 de la Constitution ni aucun principe général du droit n'impose au juge de répondre à une allégation dépourvue de défense précise ou dont la partie appelante ne déduit aucune conséquence juridique susceptible de justifier la décision à prendre ; le fait que cette allégation fasse l'objet d'un grief déterminant la saisine du juge d'appel ne joue aucun rôle à cet égard (1). (1) Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0040.N, Pas. 2017, n° 660.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Indication du grief - Formulation de la demande, de la défense ou de l'exception - Déduction d'une conséquence juridique - Mission de la juridiction d'appel - Portée

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appel - Formulaire de griefs - Indication du grief - Formulation de la demande, de la défense ou de l'exception - Déduction d'une conséquence juridique - Mission de la juridiction d'appel - Portée

P.21.0710.F

23 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210623.2F.7](#)

AC nr. ...

Geen enkele wettelijke bepaling legt de strafuitvoeringsrechtbank een bijzondere motivering op in geval van weigering van de strafuitvoeringsmodaliteit waarvoor de gevangenisdirectie een gunstig advies heeft uitgebracht (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 474.

STRAFUITVOERING - Strafwitvoeringsrechtbank - Strafwitvoeringsmodaliteit - Gunstig advies van de gevangenisdirectie - Weigering tot toekenning - Motiveringsplicht

- Art. 54 en 57 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Aucune disposition légale n'impose au tribunal de l'application des peines une motivation particulière en cas de refus de la modalité d'exécution de la peine qui a fait l'objet d'un avis favorable de la direction de la prison (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Avis favorable de la direction de la prison - Décision de refus d'octroi - Obligation de motivation

- Art. 54 et 57 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Artikel 47, § 2, Wet Strafvuivering, bepaalt dat de voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of met het oog op overlevering aan de veroordeelde kan worden toegekend voor zover er ten aanzien van de veroordeelde geen tegenaanwijzingen bestaan waaraan men niet tegemoet kan komen door het opleggen van bijzondere voorwaarden en, volgens paragraaf 2, 4°, van die bepaling, hebben die tegenaanwijzingen betrekking op de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partijen te vergoeden, rekening houdend met de vermogenstoestand van de veroordeelde zoals die door zijn toedoen is gewijzigd sinds het plegen van de feiten waarvoor hij is veroordeeld; het ontbreken van de voormelde tegenaanwijzing houdt dus in dat de veroordeelde inspanningen met het oog op de vergoeding heeft geleverd of bereid is deze te leveren en dat die inspanningen in verhouding staan tot zijn huidige financiële toestand (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 474.

STRAVUITVOERING - Strafvuiveringsrechtbank - Strafvuiveringsmodaliteit - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied of overlevering - Toekenningsvoorwaarden - Tegenaanwijzing met betrekking tot de geleverde inspanningen om de burgerlijke partijen te vergoeden

- Art. 47, § 2, 4° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

L'article 47, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté prévoit que la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire ou de la remise peut être accordée au condamné pour autant qu'il n'existe pas de contre-indications dans le chef de celui-ci auxquelles la fixation de conditions particulières ne puisse répondre et selon le paragraphe 2, 4°, de cette disposition, ces contre-indications portent sur les efforts fournis par le condamné pour indemniser les parties civiles, compte tenu de sa situation patrimoniale telle qu'elle a évolué par son fait depuis la perpétration des faits pour lesquels il a été condamné; l'absence de cette contre-indication suppose donc que le condamné ait accompli et soit encore disposé à accomplir des efforts de réparation, et que ces efforts soient proportionnés à sa situation financière actuelle (1). (1) Voir les concl. « dit en substance » du MP.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire ou de la remise - Conditions d'octroi - Contre-indication portant sur les efforts fournis par le condamné pour indemniser les parties civiles

- Art. 47, § 2, 4° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Artikel 2.1 Zevende Aanvullende Protocol EVRM waarborgt het recht van eenieder die wegens een strafbaar feit door een gerecht is veroordeeld om zijn schuldigverklaring of veroordeling opnieuw te doen beoordelen door een hoger gerecht; de uitoefening van dat recht, met inbegrip van de gronden waarop het kan worden uitgeoefend, is bij wet geregeld; uit het verklarend verslag van die bepaling, alsook uit de uitlegging ervan door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, blijkt dat deze vereiste is vervuld wanneer de wet de beklaagde enkel toestaat rechtsvragen aan het toezicht van een hoger gerecht voor te leggen, zoals die welke het cassatieberoep bij het Hof van Cassatie aanhangig maakt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 621.

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Magistraat - Recht op dubbele aanleg - Zevende Aanvullende Protocol EVRM - Artikel 2.1 - Recht om de schuldigverklaring opnieuw te doen beoordelen door een hoger gerecht

- Art. 2.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Zevende Protocol - Artikel 2.1 - Recht om de schuldigverklaring opnieuw te doen beoordelen door een hoger gerecht

- Art. 2.1 Protocol nr. 7 bij het Verdrag ter Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden

Het recht om in persoon te verschijnen is geen absoluut recht en dit recht moet worden afgewogen tegen het belang van de maatschappij om misdrijven daadwerkelijk te berechten en het persoonlijk belang van de slachtoffers om binnen een redelijke termijn een uitspraak te verkrijgen; wanneer de rechter de toepassing van artikel 187, § 6, 1°, Wetboek van Strafvordering overweegt, kan hij de houding van de beklaagde in aanmerking nemen, alsook de omstandigheid dat hij van meerdere kunstgrepen heeft gebruikgemaakt om de loop van de rechtspleging te vertragen of te kennen heeft gegeven dat hij zich aan het gerecht wilde onttrekken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 621.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorrecht van

L'article 2.1 du Septième protocole à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales garantit le droit de toute personne déclarée coupable d'une infraction pénale par un tribunal de faire examiner par une juridiction supérieure la déclaration de culpabilité ou la condamnation; l'exercice de ce droit et les motifs pour lesquels il peut être exercé sont régis par la loi; il ressort du rapport explicatif de cette disposition, ainsi que de son interprétation par la Cour européenne des droits de l'homme, qu'il est satisfait à cette exigence lorsque la loi permet au prévenu de ne soumettre au contrôle d'une juridiction supérieure que des questions de droit, à l'instar de celles que le pourvoi défère à la Cour de cassation (1). (1) Voir les concl. du MP.

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Magistrat - Droit à un double degré de juridiction - Septième protocole à la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 2.1 - Droit de faire examiner la déclaration de culpabilité par une juridiction supérieure

- Art. 2.1 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Septième Protocole - Article 2.1 - Droit de faire examiner la déclaration de culpabilité par une juridiction supérieure

- Art. 2.1 Protocole n° 7 à la Convention de Sauvegarde des Droits de l'Homme et des Libertés fondamentales

Le droit de comparaître personnellement n'est pas absolu, ce droit devant être mis en balance avec l'intérêt de la société au jugement effectif des infractions et celui, particulier, des victimes à ce qu'il y soit statué dans un délai raisonnable; lorsqu'il envisage d'appliquer l'article 187, § 6, 1°, du Code d'instruction criminelle, le juge peut prendre en considération le comportement du prévenu et la circonstance qu'il a multiplié les manœuvres afin de retarder le cours de la procédure ou qu'il a manifesté son intention de se soustraire à la justice (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Privilège de

rechtsmacht - Hof van beroep - Verstekarrest - Verzet - Recht om in persoon te verschijnen - Ongedaan verklaard verzet - Wettige verschoningsgrond die het verstek verantwoordt - Beoordelingscriteria

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Voorrecht van rechtsmacht - Hof van beroep - Verstekarrest - Verzet - Recht om in persoon te verschijnen - Ongedaan verklaard verzet - Wettige verschoningsgrond die het verstek verantwoordt - Beoordelingscriteria

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Hof van beroep - Verstekarrest - Verzet - Recht om in persoon te verschijnen - Ongedaan verklaard verzet - Wettige verschoningsgrond die het verstek verantwoordt - Beoordelingscriteria

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Voorrecht van rechtsmacht - Hof van beroep - Verstekarrest - Recht om in persoon te verschijnen - Ongedaan verklaard verzet - Wettige verschoningsgrond die het verstek verantwoordt - Beoordelingscriteria

- Art. 187, § 6, 1° Wetboek van Strafvordering

Bij de neerlegging, op 21 april 1983, van de bekrachtigingsoorkonde van het IVBPR heeft België het voorbehoud gemaakt dat artikel 14.5 IVBPR niet van toepassing zou zijn op de personen die, krachtens de Belgische wet, rechtstreeks naar een hoger rechtscollege zoals het hof van beroep worden verwezen; dat is het geval wanneer, overeenkomstig de artikelen 479 en volgende Wetboek van Strafvordering, de daarin bedoelde magistraten die ervan worden beschuldigd buiten de uitoefening van hun ambt een wanbedrijf of een gecorrectionaliseerde misdaad te hebben gepleegd, rechtstreeks door het hof van beroep worden berecht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 621.

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.5 - Recht op dubbele aanleg - Door België gemaakt voorbehoud

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Magistraat - Recht op dubbele aanleg - Artikel 14.5 IVBPR - Door België gemaakt voorbehoud

- Art. 14.5 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

juridiction - Cour d'appel - Arrêt rendu par défaut - Opposition - Droit de comparaître personnellement - Opposition non avenue - Excuse légitime justifiant le défaut - Critères d'appréciation

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Privilège de juridiction - Cour d'appel - Arrêt rendu par défaut - Opposition - Droit de comparaître personnellement - Opposition non avenue - Excuse légitime justifiant le défaut - Critères d'appréciation

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Cour d'appel - Arrêt rendu par défaut - Opposition - Droit de comparaître personnellement - Opposition non avenue - Excuse légitime justifiant le défaut - Critères d'appréciation

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Privilège de juridiction - Cour d'appel - Arrêt rendu par défaut - Droit de comparaître personnellement - Opposition non avenue - Excuse légitime justifiant le défaut - Critères d'appréciation

- Art. 187, § 6, 1° Code d'Instruction criminelle

Lors du dépôt, le 21 avril 1983, de l'instrument de ratification du Pacte international relatif aux droits civils et politiques, la Belgique a fait la réserve que l'article 14.5 du Pacte ne s'appliquera pas aux personnes qui, en vertu de la loi belge, sont directement déferées à une juridiction supérieure telle que la cour d'appel; tel est le cas lorsque, conformément aux articles 479 et suivants du Code d'instruction criminelle, les magistrats y visés, prévenus d'avoir commis un délit ou un crime correctionnalisé hors de l'exercice de leurs fonctions, sont directement jugés par la cour d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14.5 - Droit à un double degré de juridiction - Réserve faite par la Belgique

- Art. 14.5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Magistrat - Droit à un double degré de juridiction - Pacte international relatif aux droits civils et politiques, article 14.5 - Réserve faite par la Belgique

- Art. 14.5 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Wanneer de vraag die de eiser het Hof van Cassatie voorstelt om aan het Grondwettelijk Hof te stellen uitgaat van een vermeend gebrek aan coherentie en realiteitszin van de wet, moet die vraag, die niet prejudicieel is, niet worden gesteld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 621.

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Begrip - Gebrek aan coherentie en realiteitszin van de wet

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Grondwettelijk Hof - Prejudicieel karakter van de vraag - Gebrek aan coherentie en realiteitszin van de wet

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Lorsque la question que le demandeur suggère à la Cour de cassation de poser à la Cour constitutionnelle est déduite d'un prétendu défaut de cohérence et de réalisme de la loi, il n'y a pas lieu de poser cette question qui n'est pas préjudicielle (1). (1) Voir les concl. du MP.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Notion - Défaut de cohérence et de réalisme de la loi

- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Cour constitutionnelle - Caractère préjudiciel de la question - Défaut de cohérence et de réalisme de la loi

- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Het enkele gegeven dat een raadsheer in een correctionele kamer van het hof van beroep mee oordeelt over de gegrondheid van de strafvordering, terwijl hij in het kader van dezelfde strafvordering voorheen als lid van de correctionele rechtbank heeft geoordeeld over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling van dezelfde beklaagde, houdt niet in dat die raadsheer een tweede maal kennisneemt van dezelfde zaak in de zin van de bepaling van artikel 292, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek en uit dat enkele gegeven kan evenmin schending van artikel 6.1 EVRM of miskenning van het recht op een onpartijdige rechterlijke instantie worden afgeleid en dat is slechts anders indien uit de beslissing van de correctionele rechtbank blijkt dat deze zich daadwerkelijk een mening heeft gevormd over de grond van de zaak; dat de correctionele kamer van het hof van beroep zich uitspreekt met eenparigheid van haar leden zoals bedoeld in artikel 211bis Wetboek van Strafvordering, doet aan het voorgaande geen afbreuk (1). (1) Cass. 12 maart 2013, AR P.12.0852.N, AC 2013, nr. 171; Cass. 26 april 1994, AR P.94.0358.N, AC 1994, nr. 201 en de noot M.D.S.; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging* 6de editie 2014, pp. 791-805; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, t. I, pp. 15-20; A. WINANTS, "De onpartijdige rechter: invloed op de Belgische rechtspraak van de arresten Piersack en De Cubber", in J. D'HAENENS, A. DE NAUW en M. STORME (eds.) *Actuele problemen van strafrecht. XIVde Postuniversitaire cyclus Willy Delva 1987- 88*, Antwerpen, 1988, pp. 277-312.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Rechtspleging in hoger beroep - Rechtspleging in hoger beroep - Eenstemmigheid - Raadsheer in de correctionele kamer van het hof van beroep - Raadsheer voordien lid van de correctionele rechtbank oordelend over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Uitspraak bij eenparigheid door de correctionele kamer in beroep - Onpartijdige rechterlijke instantie - Draagwijde

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

La seule circonstance qu'un conseiller d'une chambre correctionnelle de la cour d'appel prenne part à l'appréciation du fondement de l'action publique alors qu'il s'est déjà prononcé précédemment, en sa qualité de membre du tribunal correctionnel, sur une requête de mise en liberté provisoire du même prévenu dans le cadre de la même action publique, ne signifie pas pour autant que ce conseiller connaît une seconde fois de la même cause au sens de l'article 292, alinéa 2, du Code judiciaire; il ne saurait davantage être déduit de cette seule circonstance une violation de l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ou une méconnaissance du droit à un tribunal impartial; il n'en va autrement que s'il ressort de la décision du tribunal correctionnel que ce dernier s'est effectivement forgé une conviction sur le fond de la cause; ne fait pas obstacle à ce qui précède le fait que la chambre correctionnelle de la cour d'appel s'est prononcée à l'unanimité de ses membres comme le prévoit l'article 211bis du Code d'instruction criminelle (1). (1) Cass. 12 mars 2013, RG P.12.0852.N, Pas. 2013, n° 171 ; Cass. 26 avril 1994, RG P.94.0358.N, Pas. 1994, n° 201 et note M.D.S. ; R. DECLERCQ, *Beginnelsen van Strafrechtspleging*, 6e éd., 2014, pp. 791-805 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, t. I, pp. 15-20 ; A. WINANTS, "De onpartijdige rechter: invloed op de Belgische rechtspraak van de arresten Piersack en De Cubber", in J. D'HAENENS, A. DE NAUW et M. STORME (dir.) *Actuele problemen van strafrecht. XIVde Postuniversitaire cyclus Willy Delva 1987- 88*, Anvers, 1988, pp. 277-312.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Procédure en degré d'appel - Procédure en degré d'appel - Unanimité - Conseiller d'une chambre correctionnelle de la cour d'appel - Conseiller autrefois membre du tribunal correctionnel se prononçant sur une requête de mise en liberté provisoire - Décision rendue à l'unanimité par la chambre correctionnelle de la cour d'appel - Tribunal impartial - Portée

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Onpartijdige rechterlijke instantie - Raadsheer in de correctionele kamer van het hof van beroep - Raadsheer voordien lid van de correctionele rechtbank oordelend over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Uitspraak bij eenparigheid door de correctionele kamer in beroep - Draagwijde

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Recht op een onpartijdige rechterlijke instantie - Raadsheer in de correctionele kamer van het hof van beroep - Raadsheer voordien lid van de correctionele rechtbank oordelend over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Uitspraak bij eenparigheid door de correctionele kamer in beroep - Draagwijde

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Onpartijdige rechterlijke instantie - Raadsheer in de correctionele kamer van het hof van beroep - Raadsheer voordien lid van de correctionele rechtbank oordelend over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Uitspraak bij eenparigheid door de correctionele kamer in beroep - Draagwijde

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Tribunal impartial - Conseiller d'une chambre correctionnelle de la cour d'appel - Conseiller autrefois membre du tribunal correctionnel se prononçant sur une requête de mise en liberté provisoire - Décision rendue à l'unanimité par la chambre correctionnelle de la cour d'appel - Portée

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Droit à un tribunal impartial - Conseiller d'une chambre correctionnelle de la cour d'appel - Conseiller autrefois membre du tribunal correctionnel se prononçant sur une requête de mise en liberté provisoire - Décision rendue à l'unanimité par la chambre correctionnelle de la cour d'appel - Portée

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Tribunal impartial - Conseiller d'une chambre correctionnelle de la cour d'appel - Conseiller autrefois membre du tribunal correctionnel se prononçant sur une requête de mise en liberté provisoire - Décision rendue à l'unanimité par la chambre correctionnelle de la cour d'appel - Portée

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

Het in de artikelen 322, 323, tweede lid en 324 Strafwetboek bedoelde misdrijf is een voortdurend misdrijf, dat bestaat zolang de dader bewust deel van de vereniging blijft uitmaken, zodat die dader strafbaar is op elke plaats waar en op elk moment waarop hij door enige handeling bijdraagt aan het doel van de vereniging en bijgevolg aan het maatschappelijk gevaar dat ervan uitgaat; daaruit volgt dat het feit van de vereniging niet enkel te lokaliseren is op de plaats van het inrichten ervan of het toetreden ertoe, maar zich uitstrekt tot elke plaats waar een dader activiteiten, zowel legale als illegale, ontplooit die kaderen in de geplande misdrijven van de vereniging, zodat wanneer een dader dergelijke activiteiten ontplooit in België, hij onder de Belgische strafwet valt en de Belgische strafrechter bevoegd is (1). (1) J. DE HERDT, "Bendevorming", Comm. Straf., pp. 1-13; A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, Mechelen, 2020, pp. 47-51.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Bevoegdheid - Territoriale bevoegdheid - Vereniging van misdadigers - Artikelen 322, 323, tweede lid, en 324 Strafwetboek - Lokalisering van het misdrijf - Draagwijdte

- Artt. 322, 323, tweede lid, en 324 Strafwetboek

MISDRIJF - Soorten - Aflopend, voortgezet, voortdurend misdrijf - Voortdurend misdrijf - Vereniging van misdadigers - Artikelen 322, 323, tweede lid, en 324 Strafwetboek - Lokalisering van het misdrijf - Draagwijdte

- Artt. 322, 323, tweede lid, en 324 Strafwetboek

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Artikelen 322, 323, tweede lid, en 324 Strafwetboek - Voortdurend misdrijf - Lokalisering van het misdrijf - Draagwijdte

- Artt. 322, 323, tweede lid, en 324 Strafwetboek

Uit de artikelen 322 tot en met 324 Strafwetboek blijkt dat het toepassingsgebied van die bepalingen niet beperkt is tot enkel misdaden en wanbedrijven omschreven in het Strafwetboek, maar zich ook uitstrekt tot dergelijke misdrijven omschreven in bijzondere strafwetten (1). (1) J. DE HERDT, "Bendevorming", Comm. Straf., p. 7; A. DE NAUW en F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, Mechelen, 2020, p. 151, nr. 171.

VERENIGING VAN MISDADIGERS - Artikelen 322 tot en met

L'infraction visée aux articles 322, 323, alinéa 2, et 324 du Code pénal est une infraction continue qui existe aussi longtemps que l'auteur continue sciemment à faire partie de l'association, de telle sorte que cet auteur est punissable à tout moment et en tout lieu où il a contribué, par un acte quelconque, au but poursuivi par l'association et, par conséquent, au danger qui en résulte pour la société; il résulte de ces éléments que le fait de l'association n'est pas uniquement localisable sur le lieu de sa formation ou de l'adhésion à celle-ci, mais s'étend à tout lieu où un auteur se livre à des activités, tant légales qu'illégales, qui s'inscrivent dans le cadre des infractions projetées par l'association, de sorte que, lorsqu'un auteur se livre à pareilles activités en Belgique, il est soumis à la loi pénale belge et ressortit à la compétence du juge pénal belge (1). (1) J. DE HERDT, « Bendevorming », Comm. Straf., pp. 1-13 ; A. DE NAUW et F. DERUYCK, Inleiding tot het bijzonder strafrecht, Wolters Kluwer, Malines, 2020, pp. 47-51.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Compétence - Compétence territoriale - Association de malfaiteurs - Code pénal, articles 322, 323, alinéa 2, et 324 - Localisation de l'infraction - Portée

- Art. 322, 323, al. 2, et 324 Code pénal

INFRACTION - Espèces - Infraction instantanée. infraction continuée. infraction continue - Infraction continue - Association de malfaiteurs - Code pénal, articles 322, 323, alinéa 2, et 324 - Localisation de l'infraction - Portée

- Art. 322, 323, al. 2, et 324 Code pénal

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Code pénal, articles 322, 323, alinéa 2, et 324 - Infraction continue - Localisation de l'infraction - Portée

- Art. 322, 323, al. 2, et 324 Code pénal

Il ressort des articles 322 à 324 inclus du Code pénal que le champ d'application de ces dispositions ne se limite pas uniquement aux crimes et aux délits qualifiés dans le Code pénal mais s'étend également à de telles infractions qualifiées dans des lois pénales spéciales (1). (1) J. DE HERDT, o.c., p. 7 ; A. DE NAUW et F. DERUYCK, o.c., p. 151, n° 171.

ASSOCIATION DE MALFAITEURS - Code pénal, articles 322 à 324

324 Strafwetboek - Constitutieve bestanddelen - Plegen van misdaden en wanbedrijven - Draagwijdte

- Artt. 322, 323 en 324 Strafwetboek

inclus - Eléments constitutifs - Commission de crimes et délits - Portée

- Art. 322, 323 et 324 Code pénal

P.21.0720.N

23 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211123.2N.25](#)

AC nr. ...

Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek bestraft de personen bedoeld in artikel 489 Strafwetboek die met het oogmerk om de faillietverklaring uit te stellen verzuimd hebben binnen de bij artikel 2 Faillissementswet, thans artikel XX.102 Wetboek economisch recht, bepaalde termijn aangifte te doen van het faillissement; de in artikel 489 Strafwetboek bedoelde personen zijn onder meer de bestuurders, in rechte of in feite van vennootschappen of van rechtspersonen die zich in staat van faillissement bevinden, zodat daaruit volgt dat volgens de wil van de wetgever ook een feitelijk bestuurder, dit is hij die zonder krachtens de wet of de statuten bestuurder te zijn van een vennootschap die vennootschap in werkelijkheid bestuurt, dader kan zijn van het door artikel 489bis, 4°, Strafwetboek bedoelde misdrijf en dus niet louter deelnemer en een feitelijk bestuurder dan ook ertoe is gehouden de door artikel 489bis, 4°, Strafwetboek strafrechtelijk gesanctioneerde aangifteplicht te voldoen (1). (1) Cass. 9 januari 2018, AR P.17.0856.N, AC 2018, nr. 17, contra A. DE NAUW en F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer Belgium, Luik, 2018, 838-839.

FAILLISSEMENT, FAILLISSEMENTS-AKOORD EN GERECHTELIJ - Misdrijven in verband met faillissement, bedrieglijk onvermogen - Artikel 489bis, 4°, Strafwetboek - Verzuim van aangifte van faillissement - Personen die aangifte dienen te doen - Artikel 489 Strafwetboek - Feitelijk bestuurder - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 489 en 489bis, 4° Strafwetboek

L'article 489bis, 4°, du Code pénal punit les personnes visées à l'article 489 du même code qui, dans l'intention de retarder la déclaration de faillite, ont omis de faire l'aveu de la faillite dans le délai prescrit par l'article 2 de la loi du 8 août 1997 sur les faillites, devenu l'article XX.102 du Code de droit économique; les personnes visées à l'article 489 du Code pénal sont, entre autres, les dirigeants, de droit ou de fait, des sociétés ou des personnes morales en état de faillite, ce dont il résulte que, selon la volonté du législateur, un dirigeant de fait, c'est-à-dire celui qui, sans être dirigeant d'une société en vertu de la loi ou des statuts, dirige en réalité cette société, peut également être l'auteur de l'infraction visée à l'article 489bis, 4°, du Code pénal plutôt qu'un simple participant, et qu'un dirigeant de fait est donc également tenu de satisfaire à l'obligation de déclaration pénalement sanctionnée par cet article (1). (1) Cass. 9 janvier 2018, RG P.17.0856.N, Pas. 2018, n° 17, contra A. DE NAUW et F. KUTY, Manuel de droit pénal spécial, Wolters Kluwer Belgium, Liège, 2018, 838-839.

FAILLITE ET CONCORDATS - Infractions en relation avec la faillite. insolvabilité frauduleuse - Code pénal, article 489bis, 4° - Omission de faire l'aveu de la faillite - Personnes tenues de faire l'aveu de la faillite - Code pénal, article 489 - Dirigeant de fait - Portée - Conséquence

- Art. 489 et 489bis, 4° Code pénal

Volgens artikel 203, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bedraagt de termijn om hoger beroep aan te tekenen tegen een bij verstek gewezen vonnis dertig dagen na de dag van de betekening (1) ervan aan de veroordeelde partij of aan haar woonplaats, termijn die kan worden verlengd wegens afstand en volgens artikel 203, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering beschikt het openbaar ministerie over een bijkomende termijn van tien dagen om hoger beroep in te stellen, nadat de beklaagde hoger beroep heeft ingesteld (2); hoewel het door artikel 203, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering geregelde volgappel van het openbaar ministerie een zelfstandig hoger beroep is waarvan de ontvankelijkheid in beginsel niet afhangt van de ontvankelijkheid van het hoger beroep van de beklaagde, beschikt het openbaar ministerie evenwel niet over een dergelijk volgappel indien het hoger beroep van de beklaagde zelf laattijdig is aangezien een laattijdig hoger beroep van de beklaagde geen aanleiding kan geven tot een tijdig volgappel van het openbaar ministerie (3). (1) Cass. 10 december 2019, AR P.19.0537.N, AC 2019, nr. 655. (2) Er lijkt me geen reden om aan te nemen dat de termijn van 10 bijkomende dagen voor het volgappel van het openbaar ministerie niet van toepassing zou zijn bij verstekbeslissingen – zie S. VAN OVERBEKE, “Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (‘Potpourri II’)”, RW 2015- 2016, afl. 37, 1444 en van dezelfde auteur, “Nieuwe regels voor hoger beroep in strafzaken: kroniek van een aangekondigde rechtspraak”, RW 2017-18, 884, contra P. TRAEST en J. MEESE, “De rechtsmiddelen verzet en hoger beroep” in P. TRAEST, A. VERHAGE en G. VERMEULEN (eds.), *Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderde samenleving?*, XLIIIste postuniversitaire cyclus Willy Delva, 552-554, nr. 6. De bijkomende termijn van 10 dagen dient niet gevoegd te worden bij de appeltermijn van de beklaagde maar vangt aan de dag volgend op het hoger beroep van de beklaagde (Cass. 29 november 2017, AR P.17.0761.F, AC 2017, nr. 681). (3) Aangezien het volgappel van het openbaar ministerie een zelfstandig principaal beroep is, is het niet

Selon l'article 203, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, le délai pour interjeter appel d'un jugement rendu par défaut est de trente jours après celui de la signification (1) qui en aura été faite à la partie condamnée ou à son domicile, délai qui peut être prolongé en raison de la distance et, conformément à l'article 203, § 1er, alinéa 2, du même code, le ministère public dispose d'un délai supplémentaire de dix jours pour interjeter appel consécutivement à l'appel formé par le prévenu (2) ; bien que l'appel subséquent du ministère public prévu à l'article 203, § 1er, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle soit un recours autonome, dont la recevabilité ne dépend pas, en principe, de la recevabilité de l'appel interjeté par le prévenu, le ministère public ne dispose pas d'une telle possibilité d'interjeter un appel subséquent lorsque l'appel du prévenu est tardif, dès lors qu'un appel formé tardivement par le prévenu ne saurait être suivi d'un appel interjeté en temps utile par le ministère public (3). (1) Cass. 10 décembre 2019, RG P.19.0537.N, Pas. 2019, n° 655. (2) Il me semble n'y avoir aucune raison de supposer que le délai supplémentaire de dix jours imparti au ministère public pour interjeter un appel subséquent n'est pas applicable lorsque la décision a été rendue par défaut - voir S. VAN OVERBEKE, “Verzet en hoger beroep in strafzaken na de wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie (‘Potpourri II’)”, R.W. 2015- 2016, liv. 37, 1444, et du même auteur : “Nieuwe regels voor hoger beroep in strafzaken: kroniek van een aangekondigde rechtspraak”, R.W. 2017-18, 884, contra P. TRAEST et J. MEESE, “De rechtsmiddelen verzet en hoger beroep” in P. TRAEST, A. VERHAGE et G. VERMEULEN (eds.), *Strafrecht en strafprocesrecht: doel of middel in een veranderde samenleving?*, XLIIIe cycle postuniversitaire Willy Delva, 552-554, n° 6. Le délai supplémentaire de dix jours ne doit pas venir s'ajouter au délai imparti au prévenu pour interjeter appel mais prend cours le lendemain de l'appel formé par le prévenu (Cass. 29 novembre 2017, RG P.17.0761.F, Pas. 2017, n° 681). (3) L'appel subséquent du ministère public étant un recours principal autonome, il ne dépend pas du sort réservé à l'appel interjeté par le prévenu, de sorte que l'irrecevabilité de l'appel du prévenu, par exemple pour défaut d'intérêt, ou le désistement

afhankelijk van het lot van het door de beklaagde ingesteld hoger beroep, zodat de onontvankelijkheid van het hoger beroep van de beklaagde, bv. bij gebrek aan belang, of de afstand van zijn hoger beroep zonder invloed is op de onontvankelijkheid van het volgappel van het openbaar ministerie (P. TRAEST en J. MEESE, o.c., 555, nr. 47, S. VAN OVERBEKE, o.c., RW 2015- 2016, 1443-1444). Het komt me evenwel voor dat deze redenering niet kan worden doorgetrokken naar de hypothese van een laattijdig hoger beroep van de beklaagde, omdat dit erop zou neerkomen dat het openbaar ministerie altijd over 10 bijkomende dagen zou beschikken om een ontvankelijk hoger beroep in te stellen (S. VAN OVERBEKE, o.c., RW 2017- 18, 884-885).

de son appel, sont sans incidence sur la recevabilité de l'appel subséquent du ministère public (P. TRAEST et J. MEESE, o.c., 555, n° 47, S. VAN OVERBEKE, o.c., R.W. 2015- 2016, 1443-1444). Il m'apparaît toutefois que ce raisonnement ne peut être étendu à l'hypothèse où l'appel du prévenu est tardif parce qu'il en découlerait que le ministère public dispose systématiquement de dix jours supplémentaires pour interjeter un appel recevable (S. VAN OVERBEKE, o.c., R.W. 2017- 18, 884-885).

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Onsplitsbaar geschil - Bij verstek gewezen vonnis - Hoger beroep van de beklaagde - Laattijdig hoger beroep van de beklaagde - Volgappel van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 203, § 1, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Hoger beroep van de beklaagde - Laattijdig hoger beroep van de beklaagde - Volgappel van het openbaar ministerie - Draagwijdte - Gevolg - Hoger beroep - Strafzaken - Bij verstek gewezen vonnis

- Art. 203, § 1, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Litige indivisible - Jugement rendu par défaut - Appel interjeté par le prévenu - Appel tardif du prévenu - Appel subséquent du ministère public - Portée - Conséquence

- Art. 203, § 1, al. 1 et 2 Code d'Instruction criminelle

MINISTERE PUBLIC - Appel interjeté par le prévenu - Appel tardif du prévenu - Appel subséquent du ministère public - Portée - Conséquence - Appel - Matière répressive - Jugement rendu par défaut

- Art. 203, § 1, al. 1 et 2 Code d'Instruction criminelle

De vermelding dat het openbaar ministerie de straf ontoereikend acht, maakt de aanwijzing door de appellant van de beschikking die hij opnieuw in het debat wilde betrekken niet onduidelijk; die vermelding ontnemt het gerecht in hoger beroep de bevoegdheid niet om de straf te beoordelen binnen de grenzen van de wet die de straf oplegt en van de procedure waarop ze betrekking heeft, zodat ze het gerecht in hoger beroep toelaat zich over bijkomende straffen uit te spreken die de eerste rechter zou hebben verzuimd om aan de beklaagde op te leggen, zoals de in artikel 42 Strafwetboek bedoelde verbeurdverklaringen (1). (1) Cass. 11 februari 2020, AR P.19.0798.N, AC 2019, nr. 117; Cass. 12 september 2018, AR P.18.0350.F, AC 2018, nr. 465 ; Cass. 26 september 2017, AR P.17.0848.N, AC 2017, nr. 543.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Vorm - Grievensformulier - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Grief die de straf ontoereikend acht

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Hoger beroep van het openbaar ministerie - Grief die de straf ontoereikend acht

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

La mention suivant laquelle le ministère public juge la peine insuffisante, n'entache d'aucune imprécision la désignation par l'appelant du dispositif qu'il a entendu remettre en débats; cette mention n'abolit pas le pouvoir de la juridiction d'appel d'apprécier la peine dans les limites de la loi qui l'établit et de la procédure dont elle fait l'objet en telle sorte qu'elle autorise la juridiction d'appel à prononcer des peines accessoires que le premier juge aurait omis d'infliger au prévenu, telles les confiscations visées à l'article 42 du Code pénal (1). (1) Cass. 11 février 2020, RG P.19.0798.N, Pas. 2019, n° 117 ; Cass. 12 septembre 2018, RG P.18.0350.F, Pas. 2018, n° 465 ; Cass. 26 septembre 2017, RG P.17.0848.N, Pas. 2017, n° 543.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Forme - Formulaire de griefs - Appel du ministère public - Grief indiquant que la peine est insuffisante

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Appel du ministère public - Grief indiquant que la peine est insuffisante

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

P.21.0724.N

5 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.9](#)

AC nr. ...

De rechter in strafzaken oordeelt onaantastbaar in feite over de noodzaak, het nut of de raadzaamheid van het overleggen van een stuk dat in bezit is van een burgerlijke partij (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Stuk in het bezit van een burgerlijke partij - Noodzaak, nut of raadzaamheid van het overleggen - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Strafzaken - Stuk in het bezit van een burgerlijke partij - Noodzaak, nut of raadzaamheid van het overleggen

Le juge pénal apprécie souverainement en fait la nécessité, l'utilité ou la pertinence de la production d'une pièce qui se trouve en la possession d'une partie civile.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Pièce en possession d'une partie civile - Nécessité, utilité ou pertinence de la production - Appréciation souveraine par le juge du fond

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière répressive - Pièce en possession d'une partie civile - Nécessité, utilité ou pertinence de la production

De rechter mag de schuldigverklaring van een beklaagde aan het hem ten laste gelegde feit mede steunen op feitelijke gegevens, die als een misdrijf kunnen worden omschreven, waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd, voor zover de rechter de beklaagde niet schuldig verklaart aan dit niet vervolgd misdrijf en bijgevolg het vermoeden van onschuld niet miskent (1). (1) Zie concl. OM.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Schuldigverklaring - Feitelijke gegevens die als misdrijf kunnen worden omschreven waarvoor geen vervolging - Vermoeden van onschuld

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Schuldigverklaring - Feitelijke gegevens die als misdrijf kunnen worden omschreven waarvoor geen vervolging

De rechter oordeelt onaantastbaar of een gedrag van een werknemer al dan niet een seksuele connotatie heeft die de waardigheid van een persoon aantast of een bedreigende, vijandige, beledigende vernederende of kwetsende omgeving creëert en hij is daarbij niet gebonden door de mening van andere werknemers over de seksuele connotatie en het grensoverschrijdend karakter van dat gedrag; het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEID - Arbeidsbescherming - Strafzaken - Sociaal strafrecht - Ongewenst seksueel gedrag op het werk - Wijze - Mening van andere werknemers

- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

CASSATIE - Bevoegdheid van het hof - Allerlei - Strafzaken - Sociaal strafrecht - Ongewenst seksueel gedrag op het werk - Mening van andere werknemers - Invloed - Onaantastbare beoordeling door de feitenrechter - Toezicht door het Hof

- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Ongewenst seksueel gedrag op het werk - Beoordeling - Wijze - Mening van andere werknemers

- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal

Le juge peut fonder la déclaration de culpabilité d'un prévenu du chef du fait qui est mis à sa charge, entre autres, sur des éléments factuels qui peuvent être qualifiés d'infraction, pour laquelle le prévenu n'est pas poursuivi, pour autant que le juge ne déclare pas le prévenu coupable de ladite infraction ne constituant pas l'objet de poursuites et, par conséquent, ne méconnaisse pas la présomption d'innocence (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Déclaration de culpabilité - Éléments factuels pouvant être qualifiés d'infraction pour laquelle aucune poursuite n'a été engagée - Présomption d'innocence

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Déclaration de culpabilité - Éléments factuels pouvant être qualifiés d'infraction pour laquelle aucune poursuite n'a été engagée

Le juge apprécie souverainement si le comportement d'un travailleur présente ou non une connotation sexuelle qui porte atteinte à la dignité d'une personne ou crée un environnement intimidant, hostile, dégradant, humiliant ou offensant et, à cet égard, il n'est pas lié à l'opinion d'autres travailleurs quant à la connotation sexuelle du comportement et au caractère transgressif de celui-ci ; la Cour se borne à vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Protection du travail - Matière répressive - Droit pénal social - Comportement sexuel non désiré au travail - Modalités - Opinion d'autres travailleurs

- Art. 119 L. du 6 juin 2010

CASSATION - De la compétence de la cour de cassation - Divers - Matière répressive - Droit pénal social - Comportement sexuel non désiré au travail - Opinion d'autres travailleurs - Incidence - Appréciation souveraine par le juge du fond - Contrôle exercé par la Cour

- Art. 119 L. du 6 juin 2010

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Comportement sexuel non désiré au travail - Appréciation - Modalités - Opinion d'autres travailleurs

- Art. 119 L. du 6 juin 2010

Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Sociaal strafrecht - Ongewenst seksueel gedrag op
het werk - Wijze - Mening van andere werknemers

- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal
Strafwetboek

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière
répressive - Droit pénal social - Comportement sexuel non désiré au
travail - Modalités - Opinion d'autres travailleurs

- Art. 119 L. du 6 juin 2010

De vraag of een partij toegang moet kunnen hebben tot stukken die een andere partij in zijn bezit heeft of eventueel zou kunnen krijgen, maar aan de rechter niet worden voorgelegd en in het proces niet worden gebruikt, is vreemd aan de processuele gelijkheid voor de rechter die uitspraak doet over de gegrondheid van de strafvordering; die gelijkheid tussen de partijen houdt enkel in dat elke partij in het proces voor de rechter die kennisneemt van de zaak, dezelfde processuele middelen kan aanwenden en op gelijke wijze kennis moet kunnen nemen van de stukken en gegevens die aan het oordeel van de rechter worden voorgelegd (1). (1) Zie concl. OM.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op een eerlijk
proces - Wapengelijkheid - Toegang tot stukken die een andere
partij in bezit heeft

La question de savoir si une partie peut accéder aux pièces qu'une autre partie a ou pourrait éventuellement avoir en sa possession, mais qui n'ont pas été présentées au juge ni utilisées au cours du procès, est étrangère à l'égalité des parties au procès devant le juge qui statue sur le bien-fondé de l'action publique ; cette égalité entre les parties implique uniquement que chaque partie au procès puisse, devant le juge qui connaît de la cause, utiliser les mêmes moyens de procédure et doit pouvoir prendre connaissance de la même manière des pièces et des éléments soumis à l'appréciation du juge (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit à un procès
équitable - Egalité des armes - Accès à des pièces qui sont en
possession d'une autre partie

Krachtens artikel 152, § 1, derde lid, Wetboek van Strafvordering worden de conclusies die niet voor het verstrijken van de vastgestelde termijnen zijn neergelegd en meegedeeld aan het openbaar ministerie, indien deze betrekking hebben op de strafvordering, en in voorkomend geval, aan alle andere betrokken partijen, ambtshalve uit de debatten geweerd; wanneer een procespartij na de vernietiging van een beslissing door het Hof zijn conclusie, die regelmatig is neergelegd voor de vernietiging, herneemt, geldt dit niet als neerlegging van een conclusie en vindt artikel 152 Wetboek van Strafvordering bijgevolg geen toepassing (1). (1) Zie concl. OM.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen -
Conclusietermijnen - Herneming van een in de voorafgaande
procedure neergelegde conclusie

- Art. 152 Wetboek van Strafvordering

Selon l'article 152, § 1er, alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, les conclusions qui n'ont pas été déposées et communiquées au ministère public, si elles ont trait à l'action publique, et le cas échéant, à toutes les autres parties concernées avant l'expiration des délais fixés, sont écartées d'office des débats ; la réitération par une partie, après la cassation d'une décision par la Cour, de conclusions qui ont été déposées régulièrement avant la cassation, ne fait pas office de dépôt de conclusions et, par conséquent, l'article 152 du Code d'instruction criminelle ne s'applique pas (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Délais
pour conclure - Réitération de conclusions déposées au cours de la
procédure préalable

- Art. 152 Code d'Instruction criminelle

Uit de artikelen 32bis, eerste lid, en 32ter, eerste lid, 3°, Wet Welzijn Werknemers en artikel 119 Sociaal Strafwetboek volgt dat het ongewenste gedrag van een werknemer met een seksuele connotatie, kan worden aangezien als ongewenst seksueel gedrag in de zin van deze bepalingen; hierbij is niet vereist dat de werknemer zich gedragen heeft met een seksuele intentie (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEID - Arbeidsbescherming - Strafzaken - Sociaal strafrecht - Ongewenst seksueel gedrag op het werk - Constitutieve bestanddelen - Drijfveer

- Artt. 32bis en 32ter Wet 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk
- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Ongewenst seksueel gedrag op het werk - Constitutieve bestanddelen - Drijfveer

- Artt. 32bis en 32ter Wet 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk
- Art. 119 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

Il résulte des articles 32bis, alinéa 1er, et 32ter, alinéa 1er, 3°, de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et 119 du Code pénal social que le comportement non désiré à connotation sexuelle d'un travailleur peut être considéré comme un comportement sexuel non désiré au sens de ces dispositions ; il n'est pas requis à cet égard que le travailleur se soit comporté en ayant une intention sexuelle (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Protection du travail - Matière répressive - Droit pénal social - Comportement sexuel non désiré au travail - Éléments constitutifs - Mobile

- Art. 32bis et 32ter L. du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail
- Art. 119 L. du 6 juin 2010

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Comportement sexuel non désiré au travail - Éléments constitutifs - Mobile

- Art. 32bis et 32ter L. du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail
- Art. 119 L. du 6 juin 2010

P.21.0733.N

21 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.16](#)

AC nr. ...

Artikel 624, eerste lid, Wetboek van Strafvordering bepaalt dat het herstel in eer en rechten afhankelijk is van een proeftijd gedurende dewelke de verzoeker onder meer blij moet hebben gegeven van verbetering en goed gedrag; bij die beoordeling kan de kamer van inbeschuldigingstelling elk relevant gegeven met betrekking tot de persoonlijkheid van de verzoeker en door hem gestelde handelingen in aanmerking nemen, met inbegrip van handelingen die onder een strafrechtelijke kwalificatie vallen, voor zover niet wordt vastgesteld dat de verzoeker zich aan die strafbare feiten heeft schuldig gemaakt (1). (1) Cass. 28 april 2021, AR P.20.1243.F, AC 2021, nr. 309, met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas..

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Proeftijd - Blijk geven van de verbetering en van het goed gedrag - Gegevens over de persoonlijkheid van de verzoeker in eerherstel - Processen-verbaal over nieuwe strafbare feiten begaan in de proeftijd - Beoordeling

L'article 624, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle précise que la réhabilitation est subordonnée à un temps d'épreuve au cours duquel le requérant doit notamment avoir fait preuve d'amendement et avoir été de bonne conduite; dans le cadre de cette appréciation, la chambre des mises en accusation peut prendre en compte tout élément pertinent relatif à la personnalité du requérant et aux actes qu'il a posés, en ce compris des actes tombant sous une qualification pénale, pourvu qu'il ne soit pas constaté que le requérant s'est rendu coupable desdits faits répréhensibles (1). (1) Cass. 28 avril 2021, RG P.20.1243.F, Pas. 2021, n° 309, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général.

REHABILITATION - Temps d'épreuve - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite - Éléments relatifs à la personnalité du requérant en réhabilitation - Procès-verbal relatif à des nouveaux faits commis au cours du temps d'épreuve - Appréciation

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 624 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Herstel in eer en rechten - Proeftijd - Blijk geven van de verbetering en van het goed gedrag - Gegevens over de persoonlijkheid van de verzoeker in eerherstel - Processen-verbaal over nieuwe strafbare feiten begaan in de proeftijd - Beoordeling

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 624 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 624 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Réhabilitation - Temps d'épreuve - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite - Éléments relatifs à la personnalité du requérant en réhabilitation - Procès-verbal relatif à des nouveaux faits commis au cours du temps d'épreuve - Appréciation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 624 Code d'Instruction criminelle

Artikel 626 Wetboek van Strafvordering legt de minimumduur van de proeftijd vast; volgens artikel 625, 4°, Wetboek van Strafvordering begint de proeftijd te lopen van de dag van het verval van de straffen of van de dag waarop ze verjaren (1), voor zover de niet-uitvoering niet te wijten is aan de verzoeker; de proeftijd duurt voort tot de dag waarop het arrest van eerherstel wordt gewezen; die bepalingen beletten de kamer van inbeschuldigingstelling niet om bij de beoordeling of de verzoeker blijk heeft gegeven van verbetering en goed gedrag zowel rekening te houden met de meest recente gedragingen als met gedragingen die zijn gesteld bij het begin van de proeftijd en zowel rekening te houden met gedragingen gesteld tijdens de minimumproeftijd als na het verstrijken van die minimumproeftijd; op de kamer van inbeschuldigingstelling rust behoudens bij de daartoe strekkende conclusie geen verplichting om te motiveren waarom zij bij haar beoordeling of een verzoeker blijk heeft gegeven van verbetering en goed gedrag oudere dan wel meer recente gedragingen betreft. (1) GwH 8 december 2004, arrest 199/2004, BS 12 januari 2005, RABG 2005, 495 noot Y. VAN DEN BERGHE. Zie ook C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel&Svacina, 2019, 584.

L'article 626 du Code d'instruction criminelle fixe la durée minimale du temps d'épreuve; selon l'article 625, 4°, du Code d'instruction criminelle, le temps d'épreuve prend cours à compter du jour de l'extinction des peines ou du jour où leur prescription est acquise (1), à condition que leur non-exécution ne soit pas imputable au requérant; le temps d'épreuve se prolonge jusqu'au jour de l'arrêt prononçant la réhabilitation; ces dispositions ne s'opposent pas à ce que, pour apprécier si le requérant a fait preuve d'amendement et a été de bonne conduite, la chambre des mises en accusation prenne considération tant les comportements les plus récents que ceux adoptés au début du temps d'épreuve et tant les comportements adoptés au cours du temps d'épreuve minimum que ceux qui l'ont été après l'expiration de ce temps d'épreuve minimum; sauf conclusions à ce sujet, la chambre des mises en accusation n'est pas tenue d'énoncer les motifs pour lesquels elle tient compte de comportements plus anciens ou plus récents pour apprécier si le requérant a fait preuve d'amendement et été de bonne conduite. (1) C. const. 8 décembre 2004, arrêt 199/2004, M.B. 12 janvier 2005, R.A.B.G., 2005, 495, note de Y. VAN DEN BERGHE. Voir également C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, GompelSvacina, 2019, 584.

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Proeftijd - Begin en einde - Blijk geven van de verbetering en van het goed gedrag - Beoordeling - Laakbare gedragingen bij het begin en het einde van de proeftijd

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

REHABILITATION - Temps d'épreuve - Point de départ et expiration - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite - Appréciation - Agissements répréhensibles commis au début et à la fin du temps d'épreuve

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Artt. 625, 4°, en 626 Wetboek van Strafvordering
REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Beoordeling - Laakbare gedragingen bij het begin en het einde van de proeftijd - Herstel in eer en rechten - Proeftijd - Begin en einde - Blijk geven van de verbetering en van het goed gedrag
- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Artt. 625, 4°, en 626 Wetboek van Strafvordering

- Art. 625, 4°, et 626 Code d'Instruction criminelle
MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appréciation - Agissements répréhensibles commis au début et à la fin du temps d'épreuve - Réhabilitation - Temps d'épreuve - Point de départ et expiration - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite
- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 625, 4°, et 626 Code d'Instruction criminelle

De kamer van inbeschuldigingstelling kan het oordeel dat een verzoeker in eerherstel het niet te nauw neemt met de verkeersregels tijdens de proeftermijn gronden op de vaststelling dat lastens de verzoeker voor verkeersinbreuken een proces-verbaal van waarschuwing werd opgesteld en dat de verzoeker minnelijke schikkingen en onmiddellijke inningen heeft voldaan.

La chambre des mises en accusation peut fonder sa décision que le requérant en réhabilitation n'a pas respecté les règles de la circulation durant le temps d'épreuve sur la constatation qu'un procès-verbal d'avertissement a été dressé à sa charge du chef d'infractions de roulage et qu'il s'est acquitté de transactions et de perceptions immédiates.

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Proeftijd - Blijk geven van de verbetering en van het goed gedrag - Beoordeling - Processen-verbaal van waarschuwing, onmiddellijke inning en minnelijke schikking

REHABILITATION - Temps d'épreuve - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite - Appréciation - Procès-verbaux d'avertissement, perception immédiate et transaction

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 624 Wetboek van Strafvordering
RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Herstel in eer en rechten - Proeftijd - Blijk geven van de verbetering en van het goed gedrag - Beoordeling - Processen-verbaal van waarschuwing, onmiddellijke inning en minnelijke schikking
- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
- Art. 624 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 624 Code d'Instruction criminelle
DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Réhabilitation - Temps d'épreuve - Preuve de l'amendement et de la bonne conduite - Appréciation - Procès-verbaux d'avertissement, perception immédiate et transaction
- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
- Art. 624 Code d'Instruction criminelle

P.21.0757.F

6 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211006.2F.6](#)

AC nr. ...

Na het verstrijken van de gewone verzetstermijn en voor zover geen enkel rechtsmiddel werd aangewend, gaat de bij verstek gewezen veroordelende beslissing in kracht van gewijsde onder de ontbindende voorwaarde van een mogelijk verzet dat binnen de buitengewone termijn wordt gedaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 623.

A l'expiration du délai ordinaire d'opposition et pour autant qu'aucun recours n'ait été exercé, la décision de condamnation rendue par défaut passe en force de chose jugée sous la condition résolutoire d'une éventuelle opposition formée dans le délai extraordinaire (1). (1) Voir les concl. du MP.

VERZET - Strafzaken - Verstekvonnis - Geen rechtsmiddel binnens de gewone verzetstermijn en termijn van hoger beroep - Gevolg - Verzet binnen de buitengewone termijn

OPPOSITION - Matière répressive - Jugement par défaut - Absence de recours dans le délai ordinaire d'opposition et dans les délais d'appel - Conséquence - Opposition dans le délai extraordinaire

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Verstekvonnis - Geen rechtsmiddel binnens de gewone verzettermijn en termijn van hoger beroep - Gevolg - Verzet binnen de buitengewone termijn

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Jugement par défaut - Absence de recours dans le délai ordinaire d'opposition et dans les délais d'appel - Conséquence - Opposition dans le délai extraordinaire

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

Het is op het tijdstip waarop het nieuwe misdrijf wordt berecht, en niet op dat waarop het wordt gepleegd, dat men zich moet plaatsen om te beoordelen of de als eerste termijn van de herhaling aangevoerde verstekveroordeling het karakter heeft van een vroegere veroordeling die als basis hiervoor kan dienen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 623.

HERHALING - Eerste termijn van herhaling - Verstekveroordeling - Karakter van vroegere veroordeling die als basis voor de herhaling kan dienen

- Artt. 54 tot 57bis Strafwetboek

C'est au moment où l'infraction nouvelle est jugée, et non au moment où elle est commise, qu'il faut se placer pour apprécier le point de savoir si la condamnation par défaut invoquée au titre de premier terme de la récidive a le caractère d'antécédent judiciaire pouvant servir de base à celle-ci (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECIDIVE - Premier terme de la récidive - Condamnation rendue par défaut - Caractère d'antécédent judiciaire pouvant fonder la récidive

- Art. 54 à 57bis Code pénal

Uit artikel 40, § 4, Vreemdelingenwet en artikel 7.1 van de Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden volgt niet dat het verblijf van een burger van de Europese Unie in een andere dan zijn eigen lidstaat voor een periode van meer dan drie maanden onvoorwaardelijk is gewaarborgd; dit verblijf is integendeel onderworpen aan de voorwaarden dat de vreemdeling in het bezit is van een geldige identiteitskaart of een geldig paspoort en dat hij hetzij werk heeft of ten minste de reële kans heeft er te vinden, hetzij voldoende bestaansmiddelen heeft om te voorkomen dat hij tijdens zijn verblijf ten laste komt van het sociaalelstandstelsel van het gastland, hetzij bij een onderwijsinstelling is ingeschreven om er een opleiding te volgen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 623.

VREEMDELINGEN - Onderdanen van de Europese Unie - Recht op vrij verkeer - Beperkingen - Recht van verblijf in België - Verblijf van meer dan drie maanden

- Art. 7.1 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Art. 40, § 4 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Il ne résulte pas des articles 40, § 4, de la loi du 15 décembre 1980, et 7.1 de la directive 2004/38/CE du Parlement européen et du Conseil, du 29 avril 2004, relative au droit des citoyens de l'Union et des membres de leurs familles de circuler et de séjourner librement sur le territoire des Etats membres, que le séjour d'un citoyen de l'Union européenne dans un autre Etat membre que le sien pour une période de plus de trois mois soit garanti de manière inconditionnelle; ce séjour est, au contraire, subordonné aux conditions que l'étranger détienne une carte d'identité ou un passeport valable et qu'il justifie soit d'un emploi ou à tout le moins d'une chance réelle d'en obtenir un, soit de ressources suffisantes afin de ne pas devenir une charge pour le système d'aide sociale du pays d'accueil, soit de son inscription dans un établissement d'enseignement pour y suivre des études (1). (1) Voir les concl. du MP.

ETRANGERS - Ressortissants de l'Union européenne - Droit à la libre circulation - Limites - Droit au séjour en Belgique - Séjour de plus de trois mois

- Art. 7.1 Directive 2004/38/CE du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

- Art. 40, § 4 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Beginselen - Onderdanen van de Europese Unie - Recht op vrij verkeer - Beperkingen - Recht op verblijf in een andere Lidstaat - Verblijf van meer dan drie maanden

- Art. 7.1 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

- Art. 40, § 4 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Principes - Ressortissants de l'Union européenne - Droit à la libre circulation - Limites - Droit au séjour dans un autre Etat membre - Séjour de plus de trois mois

- Art. 7.1 Directive 2004/38/CE du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

- Art. 40, § 4 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Het ontvankelijk verklaarde verzet leidt van rechtswege tot de vernietiging van het verstekvonnis en plaatst de verzetdoende partij in dezelfde toestand alsof de beslissing niet was uitgesproken; de uitdovende werking van het rechtsmiddel vindt ex tunc en niet ex nunc plaats, aangezien de beroepen beslissing wordt geacht nooit te hebben bestaan (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 623.

VERZET - Strafzaken - Ontvankelijk verklaard verzet - Uitdovende werking - Draagwijdte - Uitwerking ex tunc

- Art. 187 Wetboek van Strafvordering

L'opposition déclarée recevable met de plein droit le jugement par défaut à néant et replace l'opposant dans la même situation que si la décision n'avait pas été prononcée; l'effet extinctif du recours opère ex tunc et non ex nunc, la décision entreprise étant censée n'avoir jamais existé (1). (1) Voir les concl. du MP.

OPPOSITION - Matière répressive - Opposition déclarée recevable - Effet extinctif - Portée - Effet ex tunc

- Art. 187 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 36 van de Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, kunnen de lidstaten het stelsel van sancties vaststellen dat van toepassing is op overtredingen van de ter uitvoering van die richtlijn vastgestelde nationale bepalingen; naargelang van het door het gastland bepaalde stelsel, kan dus de overtreding worden bestraft van de bepalingen die de voorwaarden vermelden waaronder een burger van de Europese Unie gedurende meer dan drie maanden op het grondgebied van dat land mag verblijven; geen enkele van de bepalingen van de Vreemdelingenwet of de Richtlijn 2004/38/EG verbiedt om een burger van de Unie strafrechtelijk te bestraffen wanneer zijn langdurig verblijf niet voldoet aan de voorwaarden die de in het nationaal recht omgezette Europese rechtsregel op de toekenning van dat recht stelt (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 623

Les Etats membres peuvent, en vertu de l'article 36 de la directive 2004/38/CE du Parlement européen et du Conseil, du 29 avril 2004, relative au droit des citoyens de l'Union et des membres de leurs familles de circuler et de séjourner librement sur le territoire des Etats membres, déterminer le régime des sanctions applicables aux violations des dispositions nationales qui en assurent la transposition; peut donc être sanctionnée, selon le régime déterminé par le pays hôte, la violation des dispositions stipulant les conditions auxquelles un citoyen de l'Union européenne est autorisé à séjourner, pendant plus de trois mois, sur le territoire de ce pays; aucune des dispositions de la loi du 15 décembre 1980 ou de la directive 2004/38/CE n'interdit de sanctionner pénalement le citoyen de l'Union dont le séjour de longue durée ne répond pas aux conditions que la règle de droit européen, transposée dans le droit national, met à l'ouverture de ce droit (1). (1) Voir les concl. du MP.

Onderdanen van de Europese Unie - Vrij verkeer - Recht op verblijf in een andere Lidstaat - Verblijf van meer dan drie maanden - Niet-naleving van de voorwaarden - Sanctie - Misdrijf van illegaal verblijf

- Art. 36 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

VREEMDELINGEN - Onderdanen van de Europese Unie - Recht op verblijf in een andere Lidstaat - Verblijf van meer dan drie maanden - Niet-naleving van de voorwaarden - Sanctie - Misdrijf van illegaal verblijf

- Art. 36 Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden

autre Etat membre - Séjour de plus de trois mois - Non-respect des conditions - Sanction - Infraction de séjour illégal

- Art. 36 Directive 2004/38/CE du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

ETRANGERS - Ressortissants de l'Union européenne - Droit au séjour dans un autre Etat membre - Séjour de plus de trois mois - Non-respect des conditions - Sanction - Infraction de séjour illégal

- Art. 36 Directive 2004/38/CE du Parlement Européen et du Conseil du 29 avril 2004

P.21.0760.N

7 juli 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210707.VAK.1](#)

AC nr. ...

Uit de artikelen artikel 29, tweede lid, en 71, eerste lid, Vreemdelingenwet volgt dat wanneer het onderzoeksgerecht kennis neemt van het beroep dat de vreemdeling krachtens artikel 71, eerste lid, Vreemdelingenwet heeft ingesteld tegen een vrijheidsberovende maatregel, op een ogenblik dat de geldigheidsduur van die maatregel is verstreken maar er een beslissing tot verlenging is genomen, het bij de beoordeling van de wettigheid van de opsluiting de regelmatigheid dient na te gaan van de beslissing tot verlenging; dergelijke beslissing tot verlenging van een vrijheidsberovende maatregel maakt evenwel geen nieuwe zelfstandige maatregel van vrijheidsberoving uit, zodat het onderzoeksgerecht in dat geval gehouden blijft ook de wettigheid van de verlengde maatregel na te gaan (1). (1) Cass. 6 januari 2010, AR P.09.1756.F, AC 2010, nr. 7.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vrijheidsberoving - Controle door het onderzoeksgerecht - Beoordeling van de wettigheid van de opsluiting - Beslissing tot verlenging - Geen zelfstandige maatregel - Gevolg

- Artt. 29 en 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vrijheidsberoving - Controle door het onderzoeksgerecht - Beoordeling van de wettigheid van de opsluiting - Beslissing tot verlenging - Geen zelfstandige maatregel - Gevolg

Il résulte des articles 29, alinéa 2, et 71, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers que, lorsque la juridiction d'instruction prend connaissance de l'appel que l'étranger a introduit contre une mesure privative de liberté, en vertu de l'article 71, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980, au moment où la durée de validité de cette mesure a expiré mais qu'une décision de prolongation a été prise, elle est tenue de vérifier la régularité de la décision de prolongation pour apprécier la légalité de la détention; une telle décision de prolongation d'une mesure privative de liberté ne constitue cependant pas un nouveau titre autonome de privation de liberté, de sorte qu'en ce cas, la juridiction d'instruction reste tenue de vérifier également la légalité de la mesure de prolongation (1). (1) Cass. 6 janvier 2010, RG P.09.1756.F, Pas. 2010, n° 7.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Privation de liberté - Contrôle par la juridiction d'instruction - Appréciation de la légalité de la détention - Décision de prolongation - Pas de titre autonome - Conséquence

- Art. 29 et 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Privation de liberté - Contrôle par la juridiction d'instruction - Appréciation de la légalité de la détention - Décision de prolongation - Pas de titre autonome - Conséquence

- Artt. 29 en 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 29 et 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.21.0761.N

29 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210629.2N.18](#)

AC nr. ...

Uit het enkele feit dat een plaatsvervangend magistraat van een hof van beroep zich burgerlijke partij stelt in een strafzaak die wordt behandeld door een correctionele rechtbank die behoort tot het ressort van dit hof van beroep en dat tegen de door die rechtbank te nemen beslissing mogelijk hoger beroep zal worden ingesteld, volgt niet dat objectief gezien in de ogen van de partijen, derden en de publieke opinie geen enkele rechter van die rechtbank nog op onafhankelijke en onpartijdige wijze kan oordelen over deze zaak.

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE -
Strafzaken - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking -
Plaatsvervangend magistraat van een hof van beroep -
Burgerlijke partij voor een correctionele rechtbank

- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

Du seul fait qu'un magistrat suppléant d'une cour d'appel se constitue partie civile dans le cadre d'une affaire pénale examinée par un tribunal correctionnel faisant partie du ressort de cette cour d'appel et que la décision à rendre par ce tribunal soit susceptible d'appel, il ne résulte pas qu'objectivement, aucun juge de ce tribunal ne puisse encore examiner cette cause en toute indépendance et impartialité aux yeux des parties, des tiers et de l'opinion publique.

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive -
Demande en dessaisissement - Suspicion légitime - Magistrat
suppléant d'une cour d'appel - Partie civile devant un tribunal
correctionnel

- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

P.21.0764.N

29 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210629.2N.15](#)

AC nr. ...

Uit de enkele omstandigheid dat de strafuitvoeringsrechtbank een strafuitvoeringsmodaliteit afwijst om dezelfde redenen als deze op grond waarvan een eerder verzoek tot het toekennen van diezelfde strafuitvoeringsmodaliteit werd afgewezen, kan geen blijk van vooringenomenheid of een gebrek aan onafhankelijkheid en onpartijdigheid worden afgeleid; de omstandigheid dat de strafuitvoeringsrechtbank op dezelfde wijze was samengesteld als deze die heeft geoordeeld over het eerdere verzoek, doet hieraan geen afbreuk.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie - Strafwetvoeringsrechtbank - Afwijzing strafuitvoeringsmodaliteit - Dezelfde redenen als afwijzing van een eerder verzoek - Samenstelling van de zetel

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht op een onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie - Strafwetvoeringsrechtbank - Afwijzing strafuitvoeringsmodaliteit - Dezelfde redenen als afwijzing van een eerder verzoek - Samenstelling van de zetel

STRAFWETVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank -

3/11/2025

Aucune apparence de parti pris ni aucun manque d'indépendance et d'impartialité ne peut se déduire du simple refus, par le tribunal de l'application des peines, d'une modalité d'exécution de la peine pour des motifs identiques à ceux ayant fondé le rejet d'une demande antérieure d'octroi de la même modalité d'exécution; la circonstance que la composition du tribunal de l'application des peines était identique à celle qui a statué sur la demande antérieure est sans incidence à cet égard.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Instance judiciaire indépendante et impartiale - Tribunal de l'application des peines - Rejet d'une modalité d'exécution de la peine - Motifs identiques à ceux ayant fondé le rejet d'une demande antérieure - Composition du siège

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droit à une instance judiciaire indépendante et impartiale - Tribunal de l'application des peines - Rejet d'une modalité d'exécution de la peine - Motifs identiques à ceux ayant fondé le rejet d'une demande antérieure - Composition du siège

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -

P. 803/1035

Onafhankelijke en onpartijdige rechterlijke instantie - Afwijzing strafuitvoeringsmodaliteit - Dezelfde redenen als afwijzing van een eerder verzoek - Samenstelling van de zetel

Instance judiciaire indépendante et impartiale - Rejet d'une modalité d'exécution de la peine - Motifs identiques à ceux ayant fondé le rejet d'une demande antérieure - Composition du siège

P.21.0765.N

12 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.5](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 37bis, §1, 1°, Wegverkeerswet beoogt uit veiligheidsoverwegingen te beletten dat personen een voertuig besturen onder invloed van een bepaald amfetamine-gehalte dat hun rijvaardigheid beïnvloedt; gelet op dit beschermingsoogmerk is het irrelevant of de aanwezigheid van een door de regelgever bepaald gehalte aan amfetamine in het lichaam het gevolg is van een toegestaan geneesmiddelengebruik dan wel van illegaal middelengebruik.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 37 - Artikel 37bis - Artikel 37bis, § 1, 1° - Stoffen die de rijvaardigheid beïnvloeden - Doelstelling - Draagwijdte

- Art. 37bis, § 1, 1° Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Pour des raisons de sûreté, la disposition de l'article 37bis, § 1er, 1°, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière vise à empêcher des personnes de conduire un véhicule sous l'influence d'un taux déterminé d'amphétamine qui influe sur leur aptitude à la conduite; compte tenu de cette finalité de protection, il est sans pertinence que la présence dans le corps d'un taux d'amphétamine fixé par le législateur soit la conséquence de la prise autorisée de médicaments ou de la consommation illégale de substances.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 37 - Article 37bis - Article 37bis, § 1er, 1° - Substances qui influencent l'aptitude à la conduite - Finalité - Portée

- Art. 37bis, § 1er, 1° Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0769.N

5 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.5](#)

AC nr. ...

De kamer van inbeschuldigingstelling onderzoekt bij het verrichten van de door artikel 235bis Wetboek van Strafvordering bedoelde controle of er geen gronden zijn van verval van de strafvordering; indien de kamer daarbij vaststelt dat de strafvordering is verjaard volgt uit artikel 6 EVRM en de artikelen 61quinquies, 127 en 235bis Wetboek van Strafvordering en het recht op een eerlijk proces niet dat het onderzoeksgerecht zich bovendien moet uitspreken over de eventuele nietigheid van de onderzoekshandelingen.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Kamer van Inbeschuldigingstelling - Gronden van verval van de strafvordering - Verjaring van de strafvordering

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Regelmatigheid van de procedure - Kamer van

Lors de l'exécution du contrôle visé à l'article 235bis du Code d'instruction criminelle, la chambre des mises en accusation examine s'il existe des causes d'extinction de l'action publique ; lorsque, ce faisant, la chambre constate que l'action publique est prescrite, il ne découle ni des articles 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et 61quinquies, 127 et 235bis du Code d'instruction criminelle, ni du droit à un procès équitable que la juridiction d'instruction doit en outre se prononcer sur la nullité éventuelle des actes d'instruction.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Chambre des mises en accusation - Causes d'extinction de l'action publique - Prescription de l'action publique

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Régularité de la procédure - Chambre des mises en accusation - Examen

Inbeschuldigingstelling - Onderzoek

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van

Inbeschuldigingstelling - Onderzoek van de regelmatigheid van de rechtspleging - Gronden van verval van de strafvordering - Verjaring van de strafvordering

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van

Inbeschuldigingstelling - Onderzoek van de regelmatigheid van de rechtspleging

- Art. 235bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Examen de la régularité de la procédure - Causes d'extinction de l'action publique - Prescription de l'action publique

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Examen de la régularité de la procédure

- Art. 235bis Code d'Instruction criminelle

De onderzoeksrechter stelt van de klacht met burgerlijke partijstelling een proces-verbaal op waaruit onder meer moet blijken voor welke feiten de onderzoeksrechter werd geadieerd; indien ter gelegenheid van de burgerlijke partijstelling voor de onderzoeksrechter een schriftelijke klacht werd ingediend waarvan de inhoud niet of niet geheel overeenstemt met het door de onderzoeksrechter opgestelde proces-verbaal, is het dit proces-verbaal dat de draagwijdte van de klacht met burgerlijke partijstelling bepaalt en het staat de kamer van inbeschuldigingstelling te onderzoeken voor welke feiten de onderzoeksrechter is geadieerd.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Strafzaken - Klacht met burgerlijke partijstelling - Proces-verbaal - Schriftelijke klacht - Saisine van de onderzoeksrechter

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek -

Algemeen - Klacht met burgerlijke partijstelling - Proces-verbaal - Schriftelijke klacht - Saisine van de onderzoeksrechter

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtig onderzoek -

Algemeen - Klacht met burgerlijke partijstelling - Saisine van de onderzoeksrechter - Beoordeling door de kamer van inbeschuldigingstelling - Rechtsmacht

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Saisine van de onderzoeksrechter -

Beoordeling door de kamer van inbeschuldigingstelling - Rechtsmacht

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Klacht met burgerlijke partijstelling -

Proces-verbaal - Schriftelijke klacht - Saisine van de onderzoeksrechter

- Art. 63 Wetboek van Strafvordering

Le juge d'instruction dresse un procès-verbal de la plainte avec constitution de partie civile qui doit indiquer, entre autres, les faits pour lesquels le juge d'instruction a été saisi ; lorsque la constitution de partie civile devant le juge d'instruction s'accompagne du dépôt d'une plainte écrite dont le contenu ne correspond pas ou pas entièrement au procès-verbal dressé par le juge d'instruction, c'est ce procès-verbal qui détermine la portée de la plainte avec constitution de partie civile et il appartient à la chambre des mises en accusation d'examiner les faits dont le juge d'instruction a été saisi.

ACTION CIVILE - Matière répressive - Plainte avec constitution de partie civile - Procès-verbal - Plainte écrite - Saisie du juge d'instruction

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités -

Plainte avec constitution de partie civile - Procès-verbal - Plainte écrite - Saisie du juge d'instruction

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités -

Plainte avec constitution de partie civile - Saisie du juge d'instruction - Appréciation par la chambre des mises en accusation - Pouvoir

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Saisie du juge d'instruction -

Appréciation par la chambre des mises en accusation - Pouvoir

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Plainte avec constitution de partie civile -

Procès-verbal - Plainte écrite - Saisie du juge d'instruction

- Art. 63 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling niet regelmatig vaststelt dat de eiser in herstel in eer en rechten de geldboete heeft betaald of dat de straf is verjaard zonder dat de niet-uitvoering aan hem te wijten is, beslist ze niet naar recht dat de in artikel 622 Wetboek Strafvordering bedoelde voorwaarden zijn vervuld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 624.

HERSTEL IN EER EN RECHTEN - Voorwaarden - Veroordeling die een boete heeft opgelegd - Boete betaald of verjaard zonder dat de niet-uitvoering aan de eiser in herstel in eer en rechten te wijten is - Vaststelling door de kamer van inbeschuldigingstelling

- Art. 622 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la chambre des mises en accusation ne constate pas régulièrement que le demandeur en réhabilitation a payé l'amende à laquelle il a été condamné ou que cette peine est prescrite sans que le défaut d'exécution ne lui soit imputable, elle ne décide pas légalement que les conditions visées à l'article 622 du Code d'instruction criminelle sont remplies (1). (1) Voir les concl. du MP.

REHABILITATION - Conditions - Condamnation ayant infligé une amende - Amende payée ou prescrite sans que le défaut d'exécution soit imputable au demandeur en réhabilitation - Constatation par la chambre des mises en accusation

- Art. 622 Code d'Instruction criminelle

P.21.0771.F

22 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.1](#)

AC nr. ...

Uit artikel 6.1 EVRM en artikel 1, eerste lid, van het Eerste Aanvullend Protocol EVRM volgt dat het recht op een eerlijk proces en het recht op eerbiediging van eigendom zich ertegen verzetten dat de voor het gerecht in het gelijk gestelde partij een substantiële vermindering van haar schuldvordering zou ondergaan wegens de verplichting om alle of het grootste gedeelte van haar verweerkosten te dragen, wanneer die situatie voortvloeit uit de noodzaak om zich te verdedigen tegen een rechtsvordering die in kennelijk onredelijke omstandigheden werd ingesteld; op straffe van schending van die verdragsbepalingen heeft de wetgever, bij het formuleren van artikel 1022, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek niet de bedoeling kunnen hebben om aan de begunstigde van de juridische bijstand een voordeel toe te kennen doordat hij zijn rechten op een kennelijk onredelijke wijze heeft uitgeoefend; hieruit volgt dat een kennelijk onredelijke situatie, zelfs als die aan de begunstigde van de bijstand te wijten is, niet enkel een vermindering van de rechtsplegingsvergoeding tot onder het door de Koning vastgelegde minimum kan verantwoorden maar ook een afwijking van de regel van het minimum (1). (1) Zie andersluidende concl. "in hoofdzaak" OM, Pas. 2021, nr. 824.

Il suit des articles 6.1 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et de l'article 1er, alinéa 1er, du Protocole numéro 1, que le droit à un procès équitable et le droit au respect des biens s'opposent à ce que la partie qui triomphe en justice subisse une réduction substantielle de sa créance en raison de l'obligation de supporter la totalité ou l'essentiel de ses frais de défense, lorsque cette situation découle de la nécessité de se défendre contre une action exercée dans des conditions manifestement déraisonnables; sous peine de méconnaître ces dispositions conventionnelles, le législateur n'a pu, en libellant l'article 1022, alinéa 4, du Code judiciaire, entendre octroyer au bénéficiaire de l'aide juridique un avantage du fait qu'il a usé de ses droits d'une manière manifestement déraisonnable; il s'ensuit que même imputable au bénéficiaire de l'aide, une situation manifestement déraisonnable ne peut uniquement justifier une réduction de l'indemnité de procédure en dessous du minimum prévu par le Roi mais aussi une dérogation à la règle du minimum (1). (1) Voir les concl. contraires « dit en substance » du MP.

Rechtsplegingsvergoeding verschuldigd door de begunstigde van juridische bijstand - Regel van het minimum - Afwijking - In kennelijk onredelijke omstandigheden ingestelde rechtsvordering

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTSMISBRUIK - Rechtsplegingsvergoeding verschuldigd door de begunstigde van juridische bijstand - Regel van het minimum - Afwijking - In kennelijk onredelijke omstandigheden ingestelde rechtsvordering

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Aanrekening aan de in het ongelijk gestelde partij die juridische bijstand geniet - Regel van het minimum - Afwijking - In kennelijk onredelijke omstandigheden ingestelde rechtsvordering

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Rechtsplegingsvergoeding ten laste van een begunstigde van juridische bijstand - Regel van het minimum - Afwijking - In kennelijk onredelijke omstandigheden ingestelde rechtsvordering

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Artikel 1, eerste lid, Eerste Aanvullend Protocol - Rechtsplegingsvergoeding ten laste van een begunstigde van juridische bijstand - Regel van het minimum - Afwijking - In kennelijk onredelijke omstandigheden ingestelde rechtsvordering

- Art. 1022, vierde lid Gerechtelijk Wetboek

procédure imputable au bénéficiaire de l'aide juridique - Règle du minimum - Dérogation - Action exercée dans des conditions manifestement déraisonnables

- Art. 1022, al. 4 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

ABUS DE DROIT - Indemnité de procédure imputable au bénéficiaire de l'aide juridique - Règle du minimum - Dérogation - Action exercée dans des conditions manifestement déraisonnables

- Art. 1022, al. 4 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

INDEMNITE DE PROCEDURE - Imputation à la partie succombante bénéficiaire de l'aide juridique - Règle du minimum - Dérogation - Action exercée dans des conditions manifestement déraisonnables

- Art. 1022, al. 4 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Indemnité de procédure à charge d'un bénéficiaire de l'aide juridique - Règle du minimum - Dérogation - Action exercée dans des conditions manifestement déraisonnables

- Art. 1022, al. 4 Code judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole n° 1, article 1er, alinéa 1er - Indemnité de procédure à charge d'un bénéficiaire de l'aide juridique - Règle du minimum - Dérogation - Action exercée dans des conditions manifestement déraisonnables

- Art. 1022, al. 4 Code judiciaire

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 1 Wet 13 mei 1955 houdende goedkeuring van het EVRM, ondertekend op 4 november 1950, te Rome, en van het Additioneel Protocol bij dit Verdrag, ondertekend op 20 maart 1952, te Parijs

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 1er L. du 13 mai 1955 portant approbation de la Conv. D.H., signée à Rome, le 4 novembre 1950 et du Protocole additionnel à cette Convention, signé à Paris, le 20 mars 1952

P.21.0791.N

28 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.5](#)

AC nr. ...

Artikel 9 Kinderrechtenverdrag noch een andere bepaling van dat verdrag legt uit wat voor het recht van het kind om niet te worden gescheiden van zijn ouders, behoudens rechterlijke beslissing, en voor het recht op deelname van partijen aan de procedure van jeugdbescherming onder het begrip "ouder" moet worden begrepen; daaruit volgt dat de verdere invulling daarvan is overgelaten aan de verdragsluitende Staten; artikel 46 Jeugdbeschermingswet bepaalt dat de dagvaarding op verzoek van het openbaar ministerie om te verschijnen voor de jeugdrechtbank, op straffe van nietigheid moet worden gericht aan de ouders, de opvangouders, de voogden of degenen die de minderjarige onder bewaring hebben, alsook in beginsel aan de minderjarige zelf; bij gebrek aan een specifieke bepaling is het begrip "ouder" hierbij te begrijpen in de gemeenrechtelijke betekenis, zoals langs vaderszijde bepaald in de artikelen 315 tot en met 325 oud Burgerlijk Wetboek (1); daaruit volgt dat hij van wie wordt aangevoerd dat hij de verwekker is van het kind zonder dat de afstamming van vaderszijde overeenkomstig de voormelde wetbepalingen is vastgesteld, zich niet als ouder in een procedure voor de jeugdrechtbank kan manifesteren. (1) Over deze regels zie F. SWENNEN, Het personen en familierecht. Een benadering in context, Intersentia, 2021, 479-492.

Ni l'article 9 de Convention relative aux droits de l'enfant, ni aucune autre disposition de celle-ci ne définissent ce qu'il faut entendre par le terme « parent » concernant le droit de l'enfant de ne pas être séparé de ses parents, sous réserve d'une décision judiciaire, et concernant le droit des parties de prendre part à la procédure relative à la protection de la jeunesse; il s'ensuit qu'il revient aux États contractants d'en préciser les contours; conformément à l'article 46 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction et à la réparation du dommage causé par ce fait, applicable en l'espèce, la citation à comparaître devant le tribunal de la jeunesse à la requête du ministère public doit, à peine de nullité, être adressée aux parents, parents d'accueil, tuteurs ou personnes qui ont la garde du mineur de même que, en principe, au mineur lui-même; en l'absence de disposition spécifique, le terme « parent » doit être compris selon son acception en droit commun, laquelle découle, s'agissant de la filiation paternelle, des articles 315 à 325 de l'ancien Code civil (1); il s'ensuit que celui dont il est allégué qu'il est le géniteur de l'enfant sans que la filiation paternelle ait été établie conformément aux dispositions légales précitées ne peut arguer de sa qualité de parent dans le cadre d'une procédure menée devant le tribunal de la jeunesse. (1) Quant à ces règles, voir F. SWENNEN, Het personen en familierecht. Een benadering in context, Intersentia, 2021, pp. 479-492.

AFSTAMMING - Afstamming langs vaderszijde - Vermoedelijke verwekker van het kind - Deelname van ouders aan procedures voor de jeugdrechtbank - Begrip ouder

FILIATION - Filiation paternelle - Géniteur présumé de l'enfant - Participation des parents aux procédures devant le tribunal de la jeunesse - Notion de parent

- Art. 9 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen 3/11/2025

- Art. 9 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à

te New York op 20 november 1989

- Art. 46 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 315 tot 326 Oud Burgerlijk Wetboek

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Kinderrechtenverdrag - Deelname van ouders aan procedures van jeugdbescherming - Begrip ouder

- Art. 9 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989

- Art. 46 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 315 tot 326 Oud Burgerlijk Wetboek

JEUGDBESCHERMING - Verontrustende situatie - Oproeping van de partijen voor de jeugdrechtsbank - Oproeping van ouders, voogden, opvangouders of bewaarders van het kind - Vermoedelijke vader van de minderjarige - Begrip ouder

- Art. 9 Verdrag inzake de Rechten van het Kind aangenomen te New York op 20 november 1989

- Art. 46 Wet 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming

- Artt. 315 tot 326 Oud Burgerlijk Wetboek

New York le 20 novembre 1989

- Art. 46 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 315 à 326 Ancien Code civil

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Convention relative aux droits de l'enfant - Participation des parents aux procédures de protection de la jeunesse - Notion de parent

- Art. 9 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989

- Art. 46 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 315 à 326 Ancien Code civil

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Situation préoccupante - Convocation des parties devant le tribunal de la jeunesse - Convocation des parents, des tuteurs, des parents d'accueil ou des personnes ayant la garde de l'enfant - Père présumé du mineur d'âge - Notion de parent

- Art. 9 Convention relative aux Droits de l'Enfant adoptée à New York le 20 novembre 1989

- Art. 46 L. du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse

- Art. 315 à 326 Ancien Code civil

P.21.0795.N

21 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.17](#)

AC nr. ...

Uit artikel 427 Wetboek van Strafvordering volgt dat het openbaar ministerie zijn cassatieberoep moet laten betekenen aan de beklaagde en het exploit van betekening moet indienen ter griffie van het Hof binnen de termijn om een memorie in te dienen.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn van betekening en/of neerlegging - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Betekening van het cassatieberoep - Indiening van het exploit van betekening

- Art. 427 Wetboek van Strafvordering

Il résulte de l'article 427 du Code d'instruction criminelle que le ministère public doit faire signifier son pourvoi au prévenu et déposer l'exploit de signification au greffe de la Cour dans les délais fixés pour remettre un mémoire.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai de signification etou de dépôt - Pourvoi en cassation du ministère public - Recevabilité du pourvoi - Dépôt de l'exploit de signification

- Art. 427 Code d'Instruction criminelle

Uit artikel 429, tweede lid en vierde lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat de eiser in cassatie zijn memorie moet indienen binnen de twee maanden na het instellen van zijn cassatieberoep en dat binnen die termijn ook het bewijs van verzending bij aangetekende brief van de memorie aan de verweerder moet worden ingediend.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Indiening van de memorie - Bewijs van verzending aan de verweerder

- Art. 429, tweede en vierde lid Wetboek van Strafvordering

Il suit de l'article 429, alinéas 2 et 4, du Code d'instruction criminelle que le demandeur en cassation doit remettre son mémoire dans les deux mois qui suivent l'introduction de son pourvoi, et que la preuve de l'envoi de son mémoire par courrier recommandé au défendeur doit être déposée dans ce même délai.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Pourvoi en cassation du ministère public - Recevabilité du mémoire - Preuve d'envoi au défendeur

- Art. 429, al. 2 et 4 Code d'Instruction criminelle

P.21.0801.N

14 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211214.2N.2](#)

AC nr. ...

Indien het onderzoeksgerecht met aanneming van verzachtende omstandigheden een beklagde verwijst naar de correctionele rechtbank voor een aldus gecorrectionaliseerde misdaad, dan kan de correctionele rechtbank en in hoger beroep de correctionele kamer van het hof van beroep voor dit feit niet nogmaals verzachtende omstandigheden aannemen (1). (1) Cass. 4 juni 1973, AC 1973, 960.

STRAF - Verzachtende omstandigheden, verschoningsgronden - Verzachtende omstandigheden - Correctionaliseerbare misdaad - Verwijzing door het onderzoeksgerecht naar de correctionele rechtbank mits aanneming van verzachtende omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

Si la juridiction d'instruction, en admettant des circonstances atténuantes, renvoie un prévenu au tribunal correctionnel du chef d'un crime ainsi correctionnalisé, le tribunal correctionnel et, en degré d'appel, la chambre correctionnelle de la cour d'appel, ne peuvent alors admettre à nouveau des circonstances atténuantes pour ce fait (1). (1) Cass. 4 juin 1973, Bull. et Pas. 1973, I, 917.

PEINE - Circonstances atténuantes. causes d'excuse; voir aussi: 276/05 infraction - Circonstances atténuantes - Crime correctionnalisable - Renvoi au tribunal correctionnel par la juridiction d'instruction ayant admis des circonstances atténuantes - Portée - Conséquence

P.21.0804.N

9 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 92, § 3, 1°, Vlaamse Wooncode, thans artikel 6.20, eerste lid, 1°, Vlaamse Codex Wonen van 2021, bepaalt dat de huurder van een sociale woning de verplichting moet naleven in de sociale huurwoning zijn hoofdverblijfplaats te hebben en er gedomicilieerd te zijn, waarbij het niet-nakomen van die verplichting strafbaar is ingevolge artikel 102bis, § 9, 1°, Vlaamse Wooncode (1); uit de artikelen 2, § 1, 10°, en 1.3, § 1, 21° van de Vlaamse Wooncode volgt dat voor de toepassing van de Vlaamse Wooncode de hoofdverblijfplaats de woning is waar een gezin of een alleenstaande effectief en gewoonlijk verblijft; de rechter oordeelt onaantastbaar op basis van de gegevens van het strafdossier en de hem overgelegde gegevens of de huurder van een sociale woning zijn hoofdverblijfplaats heeft in de door hem gehuurde sociale woning, dit wil zeggen dat hij er effectief en gewoonlijk verblijft; het Hof gaat wel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen. (1) Zie T. VANDROMME, "Domiciliefraude in de sociale huur", in Comm. Sr., Kluwer, 2017, 22p.

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste

L'article 92, § 3, 1°, du Code flamand du logement de 1997, devenu l'article 6.20, alinéa 1er, 1° du Code flamand du logement de 2021, prévoit que le locataire d'un logement social doit avoir sa résidence principale dans celui-ci et y être domicilié, le non-respect de ces obligations étant punissable en vertu de l'article 102bis, § 9, 1°, du Code flamand du logement de 1997 (1) ; les articles 2, § 1er, 10°, du Code flamand du logement de 1997 et 1.3, § 1er, 21° du Code flamand du logement de 2021 précisent que, pour l'application de ce code, la résidence principale s'entend comme le logement où réside effectivement et habituellement un ménage ou un isolé ; le juge apprécie souverainement, sur la base des éléments du dossier répressif et des éléments qui lui sont soumis, si le locataire d'un logement social a sa résidence principale dans celui qu'il loue et donc s'il y réside effectivement et habituellement ; la Cour vérifie cependant si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qui leur sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier. (1) Voy. T. VANDROMME, « Domiciliefraude in de sociale huur », Comm.Straf., Kluwer, 2017, p. 22.

LOGEMENT - Code flamand du logement - Logement social -

van bewoning - Hoofdverblijfplaats - Begrippen

- Artt. 1.3, § 1, 21°, 2, § 1, 10°, 92, § 3, 1°, en 102bis, § 9, 1°
Decreet Vlaams Parlement 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats - Begrippen - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Artt. 1.3, § 1, 21°, 2, § 1, 10°, 92, § 3, 1°, en 102bis, § 9, 1°
Decreet Vlaams Parlement 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

WOONPLAATS - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats - Begrippen

- Artt. 1.3, § 1, 21°, 2, § 1, 10°, 92, § 3, 1°, en 102bis, § 9, 1°
Decreet Vlaams Parlement 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

Exigence d'occupation - Résidence principale - Notions

- Art. 1.3, § 1er, 21°, 2, § 1er, 10°, 92, § 3, 1°, et 102bis, § 9, 1°
Décr. du parlement flamand du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale - Notions - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 1.3, § 1er, 21°, 2, § 1er, 10°, 92, § 3, 1°, et 102bis, § 9, 1°
Décr. du parlement flamand du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

DOMICILE - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale - Notions

- Art. 1.3, § 1er, 21°, 2, § 1er, 10°, 92, § 3, 1°, et 102bis, § 9, 1°
Décr. du parlement flamand du 15 juillet 1997 contenant le Code flamand du Logement

De rechter die op basis van feitelijke gegevens vaststelt dat de huurder van een sociale huurwoning niet effectief en gewoonlijk verblijft in die woning, maar wel in een andere woning, miskent niet het recht op persoonlijke vrijheid en op de eerbiediging van het privé-, familie- en gezinsleven van de betrokkene.

GRONDWET - Art. 22 - Recht op privacy - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats van de bewoner - Controle op effectieve woonst - Toelaatbaarheid van de controle

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Recht op privacy - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats - Begrippen - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op privacy - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats van de bewoner - Controle op effectieve woonst - Toelaatbaarheid van de controle

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 22 De gecoördineerde Grondwet 1994

Le juge qui constate, sur la base d'éléments factuels, que le locataire d'un logement locatif social n'y réside pas effectivement et habituellement ne méconnaît pas le droit à la liberté et au respect de la vie privée et familiale de l'intéressé.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 22 - Droit au respect de la vie privée - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale de l'occupant - Contrôle de résidence effective - Admissibilité du contrôle

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

LOGEMENT - Code flamand du logement - Droit au respect de la vie privée - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale - Notions - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale de l'occupant - Contrôle de résidence effective - Admissibilité du contrôle

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 22 La Constitution coordonnée 1994

De rechtstoestand van hij die tegen een voordelige huurprijs een met overheidsmiddelen gebouwde sociale woning kan huren, is niet vergelijkbaar met die van een huurder die huurt op de private huurmarkt; het verschil in behandeling houdt dan ook geen miskenning in van het gelijkheidsbeginsel.

GRONDWET - Art. 11 - Verbod op discriminatie - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats van de bewoner - Controle op effectieve woonst - Vergelijking met een huurder op de private markt - Gevolg

- Art. 14 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheidsbeginsel - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats van de bewoner - Controle op effectieve woonst - Vergelijking met een huurder op de private markt - Gevolg

- Art. 14 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

HUISVESTING - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats van de bewoner - Controle op effectieve woonst - Vergelijking met een huurder op de private markt - Gevolg

- Art. 14 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 14 - Gelijkheidsbeginsel - Vlaamse Wooncode - Sociale woning - Vereiste van bewoning - Hoofdverblijfplaats van de bewoner - Controle op effectieve woonst - Vergelijking met een huurder op de private markt - Gevolg

- Art. 14 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 10 en 11 De gecoördineerde Grondwet 1994

Dès lors que la situation juridique de la personne pouvant louer à un prix avantageux un logement social construit avec des fonds publics n'est pas comparable à celle d'une personne louant un immeuble sur le marché locatif privé, la différence de traitement entre elles ne méconnaît pas le principe d'égalité.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Interdiction de discrimination - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale de l'occupant - Contrôle de résidence effective - Comparaison avec le locataire d'un immeuble sur le marché locatif privé - Conséquence

- Art. 14 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Principe d'égalité - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale de l'occupant - Contrôle de résidence effective - Comparaison avec le locataire d'un immeuble sur le marché locatif privé - Conséquence

- Art. 14 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

LOGEMENT - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale de l'occupant - Contrôle de résidence effective - Comparaison avec le locataire d'un immeuble sur le marché locatif privé - Conséquence

- Art. 14 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 14 - Principe d'égalité - Code flamand du logement - Logement social - Exigence d'occupation - Résidence principale de l'occupant - Contrôle de résidence effective - Comparaison avec le locataire d'un immeuble sur le marché locatif privé - Conséquence

- Art. 14 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 10 et 11 La Constitution coordonnée 1994

Ingeval van cassatieberoep tegen het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat uitspraak doet over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel wordt het dossier overeenkomstig artikel 18, § 2, Wet Europees Aanhoudingsbevel toegezonden aan de griffie van het Hof van Cassatie en overeenkomstig artikel 18, § 3, Wet Europees Aanhoudingsbevel doet het Hof van Cassatie uitspraak over het cassatieberoep binnen een termijn van vijftien dagen; wanneer het Hof op basis van het aan de griffie van het Hof overgemaakte dossier in de onmogelijkheid is om zijn wettigheidscontrole uit te oefenen, dient het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling te worden vernietigd (1). (1) M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, 9e éd., 2021, la Charte, t.II, pp. 2120 – 2122.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Strafvordering - Europees aanhoudingsbevel - Buitenlands Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Cassatieberoep tegen de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Artikelen 18, §§ 2 en 3 Wet Europees Aanhoudingsbevel

- Art. 18, §§ 2 en 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Buitenlands Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Cassatieberoep tegen de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling - Artikelen 18, §§ 2 en 3 Wet Europees Aanhoudingsbevel

- Art. 18, §§ 2 en 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

En cas de pourvoi formé contre l'arrêt de la chambre des mises en accusation statuant sur l'exécution du mandat d'arrêt européen, le dossier est transmis au greffe de la Cour de cassation conformément à l'article 18, § 2, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen et, conformément à l'article 18, § 3, de celle-ci, la Cour statue sur le pourvoi dans un délai de quinze jours; lorsque le dossier transmis au greffe de la Cour ne permet pas à la Cour d'exercer son contrôle de légalité, il y a lieu de casser l'arrêt de la chambre des mises en accusation (1). (1) M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, 9e éd., 2021, la Charte, t.II, p. 2120-2122.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Action publique - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen émis à l'étranger - Exécution en Belgique - Pourvoi formé contre la décision de la chambre des mises en accusation - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 18, § 2 et 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mandat d'arrêt européen émis à l'étranger - Exécution en Belgique - Pourvoi formé contre la décision de la chambre des mises en accusation - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 18, § 2 et 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Ingeval van hoger beroep tegen een beslissing van de raadkamer die een Europees aanhoudingsbevel uitvoerbaar verklaart moet de kamer van inbeschuldigingstelling overeenkomstig artikel 17, § 4, Wet Europees Aanhoudingsbevel uitspraak doen binnen de vijftien dagen bij wege van een met redenen omklede beslissing, na het horen van de procureur-generaal en de betrokkene bijgestaan of vertegenwoordigd door zijn advocaat en dient zij daarbij de verificaties te verrichten omschreven in artikel 16, § 1, Wet Europees Aanhoudingsbevel (1).

(1) M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, 9e éd., 2021, la Charte, t.II, pp. 2117-2120.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Buitenlands Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Hoger beroep tegen de beslissing tot uitvoerbaarverklaring - Kamer van inbeschuldigingstelling - Artikelen 16, § 1, en 17, § 4 Wet Europees Aanhoudingsbevel

- Art. 16, § 1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 17, § 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Europees aanhoudingsbevel - Buitenlands Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Hoger beroep tegen de beslissing tot uitvoerbaarverklaring - Artikelen 16, § 1, en 17, § 4 Wet Europees Aanhoudingsbevel

- Art. 16, § 1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 17, § 4 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

En cas d'appel d'une décision de la chambre du conseil déclarant un mandat d'arrêt européen exécutoire, la chambre des mises en accusation doit, conformément à l'article 17, § 4, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, statuer dans les quinze jours par une décision motivée après avoir entendu le procureur général et la personne concernée assistée ou représentée par son avocat, tout en devant procéder aux vérifications décrites à l'article 16, § 1er, de la loi du 19 décembre 2003 (1). (1) M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, 9e éd., 2021, la Charte, t.II, p. 2117-2120.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mandat d'arrêt européen émis à l'étranger - Exécution en Belgique - Appel interjeté contre la décision déclarant le mandat d'arrêt européen exécutoire - Chambre des mises en accusation - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, articles 16, § 1er, et 17, § 4

- Art. 16, § 1 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 17, § 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Mandat d'arrêt européen - Mandat d'arrêt européen émis à l'étranger - Exécution en Belgique - Appel interjeté contre la décision déclarant le mandat d'arrêt européen exécutoire - Loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, articles 16, § 1er, et 17, § 4

- Art. 16, § 1 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Art. 17, § 4 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Het cassatieberoep tegen een beslissing gewezen op een overeenkomstig artikel 5, vierde lid, Uitleveringswet 1874 ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling door een vreemdeling wiens uitlevering wordt gevraagd, wordt geregeld door de gemeenrechtelijke bepalingen betreffende het cassatieberoep in strafzaken; uit artikel 425, § 1, Wetboek van Strafvordering volgt dat een cassatieberoep in strafzaken in principe slechts kan worden ingesteld door een advocaat die houder is van een getuigschrift van een opleiding in cassatieprocedures als bedoeld in boek II, titel III van het Wetboek van Strafvordering, zodat het cassatieberoep ingesteld door de persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd door het afleggen van een verklaring aan de gemachtigde van de directeur van de gevangenis waar hij is opgesloten, niet ontvankelijk is (1). (1) Het is vaste rechtspraak van het Hof dat het cassatieberoep inzake uitlevering wordt beheerst door de gemeenrechtelijke bepalingen en niet door de wet op de voorlopige hechtenis – zie Cass. 12 juni 2018, AR P.18.0589.N, AC 2018, nr. 382; Cass. 5 september 2017, AR P.17.1167.N, AC 2017, nr. 689; Cass. 29 februari 2012, AR P.12.0217.F, AC 2012, nr. 140, T. Strafr. 2012/3, p. 172 en noot T. DECAIGNY, RW 2012-13/9, pp. 341-344 en noot S. DEWULF, "De bijzondere regeling voor het toezicht op de uitleveringsdetentie".

CASSATIEBEROEP - *Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Uitleveringswet 1874 - Artikel 5, vierde lid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Afwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Cassatieberoep door de persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd door een verklaring aan de gemachtigde van de gevangenisdirecteur*

- Art. 5, vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

- Art. 425, § 1 Wetboek van Strafvordering

UITLEVERING - *Uitleveringswet 1874 - Artikel 5, vierde lid - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Afwijzing door de kamer van inbeschuldigingstelling - Cassatieberoep door de persoon van wie de uitlevering wordt gevraagd door een verklaring aan de gemachtigde van de gevangenisdirecteur*

- Art. 5, vierde lid Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

Le pourvoi formé contre une décision rendue sur une requête en mise en liberté provisoire déposée par un étranger dont l'extradition est demandée, en application de l'article 5, alinéa 4, de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions, est régi par les dispositions de droit commun relatives au pourvoi en cassation en matière répressive; il résulte de l'article 425, § 1er, du Code d'instruction criminelle que le pourvoi en matière répressive peut, en principe, uniquement être formé par un avocat titulaire d'une attestation de formation en procédure en cassation visée par le livre II, titre III, du Code d'instruction criminelle, de sorte qu'est irrecevable le pourvoi formé par la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition au moyen d'une déclaration au délégué du directeur de la prison où elle est incarcérée (1). (1) Selon une jurisprudence constante de la Cour, le pourvoi en matière d'extradition est régi par les dispositions de droit commun et non par la loi relative à la détention préventive - voir Cass. 12 juin 2018, RG P.18.0589.N, Pas. 2018, n° 382 ; Cass. 5 septembre 2017, RG P.17.1167.N, Pas. 2017, n° 689 ; Cass. 29 février 2012, RG P.12.0217.F, Pas. 2012, n° 140, T. Strafr. 2012/ 3, p. 172, note T. DECAIGNY, R.W. 2012-13/9, p. 341-344, note S. DEWULF, "De bijzondere regeling voor het toezicht op de uitleveringsdetentie".

POURVOI EN CASSATION - *Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Loi du 15 mars 1874 sur les extraditions - Article 5, alinéa 4 - Requête de mise en liberté provisoire - Rejet par la chambre des mises en accusation - Requête de mise en liberté provisoire - Pourvoi formé par la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition au moyen d'une déclaration au délégué du directeur de la prison*

- Art. 5, al. 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

- Art. 425, § 1er Code d'Instruction criminelle

EXTRADITION - *Loi du 15 mars 1874 sur les extraditions - Article 5, alinéa 4 - Requête de mise en liberté provisoire - Rejet par la chambre des mises en accusation - Pourvoi formé par la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition au moyen d'une déclaration au délégué du directeur de la prison*

- Art. 5, al. 4 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

P.21.0819.F

30 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210630.2F.11](#)

AC nr. ...

Wanneer het bevel om het grondgebied te verlaten een bijkomende beslissing is bij een beslissing tot weigering van verblijf, impliceert artikel 41, § 1, Taalwet Bestuurszaken dat de administratie in dat geval de taal gebruikt waarvan de vreemdeling zich heeft bediend tijdens de procedure die hij heeft ingeleid om tot een verblijf in België te worden gemachtigd; die bepaling is niet van toepassing wanneer het bevel om het grondgebied te verlaten, dat gepaard gaat met een vasthoudingsmaatregel, volgt op de vaststelling dat de vreemdeling niettegenstaande een weigering tot verblijf volhardt in zijn onregelmatig verblijf op het grondgebied (1). (1) Cass. 28 juni 2017, AR P.17.0670.F, AC 2017, nr. 429, met concl. "in hoofdzaak" OM op datum in Pas.

VREEMDELINGEN - Taalgebruik - Voortzetting van het illegaal verblijf na een weigering van verblijf - Bevel om het grondgebied te verlaten dat gepaard gaat met een vasthoudingsmaatregel

- Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966
- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

TAALGEBRUIK - Bestuurszaken - Vreemdeling - Voortzetting van het illegaal verblijf na een weigering van verblijf - Bevel om het grondgebied te verlaten dat gepaard gaat met een vasthoudingsmaatregel

- Art. 41, § 1 Wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd bij KB 18 juli 1966
- Art. 7 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

Lorsque l'ordre de quitter le territoire constitue l'accessoire d'une décision de refus de séjour, l'article 41, § 1er, des lois coordonnées du 18 juillet 1966 sur l'emploi des langues en matière administrative implique que l'administration utilise à cet effet la langue dont l'étranger a fait usage dans la procédure initiée en vue d'être autorisé à séjourner en Belgique; cette disposition ne s'applique pas lorsque l'ordre de quitter le territoire assorti d'une mesure de rétention fait suite au constat que l'étranger persiste à demeurer irrégulièrement sur le territoire malgré un refus de séjour (1). (1) Cass. 28 juin 2017, RG P.17.0670.F, Pas. 2017, n° 429, avec concl. « dit en substance » du MP.

ETRANGERS - Emploi des langues - Persistance du séjour illégal après un refus de séjour - Ordre de quitter le territoire assorti d'une mesure de rétention

- Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966
- Art. 7 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière administrative - Etranger - Persistance du séjour illégal après un refus de séjour - Ordre de quitter le territoire assorti d'une mesure de rétention

- Art. 41, § 1er Lois sur l'emploi des langues en matière administrative, coordonnées le 18 juillet 1966
- Art. 7 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.21.0822.F

15 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210915.2F.13](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 429 Wetboek van Strafvordering moeten de cassatiemiddelen worden aangevoerd in een memorie die wordt ingediend op de griffie van het Hof; de in het eerste lid van dat artikel aan het openbaar ministerie toegekende vrijstelling heeft enkel betrekking op de ondertekening door een advocaat en niet op de overige vormen die voor de neerlegging van de memorie zijn voorgeschreven; het Hof kan derhalve geen acht slaan op de middelen die in de akte zelf van het door het openbaar ministerie ondertekende cassatieberoep voorkomen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr 557.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Cassatiemiddelen - Middelen aangevoerd in de verklaring van cassatieberoep - Ontvankelijkheid

- Art. 216bis, § 1, vierde lid Wetboek van Strafvordering

Wanneer de procureur des Konings een minnelijke schikking heeft voorgesteld, leidt de niet-betaling van de geldsom op de door hem vastgestelde vervalddag tot de vaststelling van "niet-uitvoering" van de minnelijke schikking en, bijgevolg, tot het einde van de schorsing van de verjaring van de strafvordering bedoeld in artikel 216bis, § 1, vierde lid, Wetboek van Strafvordering (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, waaruit kan worden afgeleid dat de beslissing van het Hof, hoewel impliciet, vaststaat.

MINNELIJKE SCHIKKING - Voorstel van de procureur des Konings - Niet-betaling van de geldsom op de vastgestelde vervalddag - Invloed op de schorsing van de verjaring van de strafvordering

- Art. 216bis Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Minnelijke schikking in strafzaken - Voorstel van de procureur des Konings - Niet-betaling van de geldsom op de vastgestelde vervalddag - Invloed op de schorsing van de verjaring van de strafvordering

- Art. 216bis Wetboek van Strafvordering

VERJARING - Strafzaken - Strafvordering - Schorsing - Minnelijke schikking in strafzaken - Voorstel van de procureur des Konings - Niet-betaling van de geldsom op de vastgestelde vervalddag - Invloed

- Art. 216bis Wetboek van Strafvordering

En vertu de l'article 429 du Code d'instruction criminelle, les moyens de cassation doivent être indiqués dans un mémoire remis au greffe de la Cour; la dispense prévue en faveur du ministère public par le premier alinéa de cet article ne concerne que la signature par un avocat et non les autres formes prescrites pour le dépôt du mémoire; la Cour ne peut dès lors avoir égard aux moyens figurant dans l'acte même de pourvoi signé par le ministère public (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Pourvoi du ministère public - Moyens de cassation - Moyens libellés dans la déclaration de pourvoi - Recevabilité

- Art. 216bis, § 1er, al. 4 Code d'Instruction criminelle

Lorsque le procureur du Roi a proposé une transaction pénale, le non-paiement de la somme d'argent à l'échéance qu'il a fixée entraîne le constat de la « non mise en œuvre » de la transaction et, partant, la fin de la suspension de la prescription de l'action publique prévue à l'article 216bis, § 1er, alinéa 4, du Code d'instruction criminelle (1). (solution implicite). (1) Voir les concl. du MP, dont il se déduit que la décision de la Cour, quoique implicite, est certaine.

TRANSACTION PENALE - Proposition par le procureur du Roi - Non-paiement de la somme d'argent à l'échéance fixée - Incidence sur la suspension de la prescription de l'action publique

- Art. 216bis Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Transaction pénale - Proposition par le procureur du Roi - Non-paiement de la somme d'argent à l'échéance fixée - Incidence sur la suspension de la prescription de l'action publique

- Art. 216bis Code d'Instruction criminelle

PRESCRIPTION - Matière répressive - Action publique - Suspension - Transaction pénale - Proposition par le procureur du Roi - Non-paiement de la somme d'argent à l'échéance fixée - Incidence

- Art. 216bis Code d'Instruction criminelle

Overmacht die alsnog de ontvankelijkheid verantwoordt van een laattijdig ingesteld hoger beroep, kan enkel voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de appellant en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; de rechter oordeelt onaantastbaar of de aangevoerde feiten en omstandigheden bij het instellen van hoger beroep een geval van overmacht uitmaken; het hof gaat enkel na of de rechter uit de feiten en omstandigheden die hij in aanmerking neemt, al dan niet wettig overmacht heeft kunnen afleiden; de rechter kan het bestaan van overmacht uitsluiten op grond van de vaststelling dat de betrokkene niet de nodige voorzorgen heeft genomen om de toestand die hij als overmacht aanvoert, te voorkomen (1). (1) Cass. 12 februari 2013, AR P.12.0685.N, AC 2013, nr. 98, JT 2013 494 noot A. DECROES; Cass. 8 april 2009, AR P.08.1907.F, AC 2009, nr. 248 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH, op datum in Pas.. Zie C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 1420; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1728.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Laattijdig ingesteld hoger beroep - Overmacht - Beoordeling

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Hoger beroep - Laattijdig ingesteld hoger beroep - Overmacht - Begrip - Beoordeling - Controle op de wettigheid van de motieven door het Hof

- Art. 203 Wetboek van Strafvordering

La force majeure justifiant la recevabilité d'un appel formé tardivement ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de la volonté de l'appelant et qu'il n'aurait pu prévoir ou conjurer; le juge apprécie souverainement si les faits et les circonstances allégués au moment de l'introduction de l'appel constituent un cas de force majeure; la Cour se borne à vérifier si le juge a pu ou non déduire légalement la force majeure des faits et circonstances qu'il prend en considération; le juge peut exclure l'existence de la force majeure sur la base de la constatation que l'intéressé n'a pas pris les précautions nécessaires pour prévenir la situation qu'il invoque comme cas de force majeure (1). (1) Cass. 12 février 2013, RG P.12.0685.N, Pas. 2013, n° 98, J.T. 2013 494, note de A. DECROES ; Cass. 8 avril 2009, RG P.08.1907.F, Pas. 2009, n° 248 avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général. Voir C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2019, 1420 ; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1728.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel formé tardivement - Force majeure - Appréciation

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Appel - Appel formé tardivement - Force majeure - Notion - Appréciation - Contrôle par la Cour de la légalité des motifs énoncés

- Art. 203 Code d'Instruction criminelle

P.21.0839.F

20 juli 2021

ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210720.VAC.1

AC nr. ...

De gedeeltelijke uitvoering van een werkstraf stuit, voor zover ze daadwerkelijk plaatsheeft, de verjaring.

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Verjaringstermijn - Stuiting - Daadwerkelijke gedeeltelijke uitvoering

- Art. 96 Strafwetboek

VERJARING - Strafzaken - Straf - Stuiting - Werkstraf - Daadwerkelijke gedeeltelijke uitvoering

3/11/2025

L'exécution partielle d'une peine de travail, pour autant qu'elle soit effective, interrompt la prescription.

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Délai de prescription - Interruption - Exécution partielle effective

- Art. 96 Code pénal

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Interruption - Peine de travail - Exécution partielle effective

P. 818/1035

- Art. 96 Strafwetboek

- Art. 96 Code pénal

Wanneer de gevangenisstraf wordt opgelegd ter vervanging van de werkstraf, verjaart ze binnen dezelfde termijn als die werkstraf.

Lorsque la peine d'emprisonnement est une peine de substitution à la peine de travail, elle se prescrit dans le même délai que cette dernière.

STRAF - Vervangende gevangenisstraf - Verjaringstermijn - Werkstrafvervangende gevangenisstraf

- Art. 92, eerste lid Strafwetboek

VERJARING - Strafzaken - Straf - Termijnen - Correctionele werkstraf - Werkstrafvervangende gevangenisstraf

- Art. 92, eerste lid Strafwetboek

PEINE - Emprisonnement subsidiaire - Délai de prescription - Emprisonnement substitué à la peine de travail

- Art. 92, al. 1er Code pénal

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Délais - Peine de travail correctionnelle - Peine d'emprisonnement substituée à la peine de travail

- Art. 92, al. 1er Code pénal

Wanneer de in artikel 37quiquies, § 2, tweede lid, Strafwetboek bedoelde uitvoeringstermijn werd verlengd, verjaart de correctionele werkstraf na vijf jaar te rekenen van de in artikel 92, eerste lid, Strafwetboek bedoelde datum.

Lorsque le délai d'exécution visé à l'article 37quiquies, § 2, alinéa 2, du Code pénal a été prolongé, la peine de travail correctionnelle se prescrit par cinq ans à partir de la date visée à l'article 92, alinéa 1er du Code pénal.

STRAF - Andere straffen - Werkstraf - Correctionele werkstraf - Verjaringstermijn - Verlenging van de uitvoeringstermijn - Invloed

- Artt. 37quiquies, § 2, tweede lid, en 92, eerste lid Strafwetboek

VERJARING - Strafzaken - Straf - Termijnen - Correctionele werkstraf - Verlenging van de uitvoeringstermijn

- Artt. 37quiquies, § 2, tweede lid, en 92, eerste lid Strafwetboek

PEINE - Autres Peines - Peine de Travail - Peine de travail correctionnelle - Délai de prescription - Prolongation du délai d'exécution - Incidence

- Art. 37quiquies, § 2, al. 2, et 92, al. 1er Code pénal

PRESCRIPTION - Matière répressive - Peine - Délais - Peine de travail correctionnelle - Prolongation du délai d'exécution

- Art. 37quiquies, § 2, al. 2, et 92, al. 1er Code pénal

P.21.0841.F

17 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211117.2F.1](#)

AC nr. ...

De twijfel die moet leiden tot de vrijspraak van de beklaagde is niet die van de gerechtsdeskundige maar die van de rechter (1). (1) Cass. 25 mei 1994, AR P.93.1487.F, AC 1994, nr. 261.

Le doute qui doit mener à l'acquittement du prévenu est celui que le juge dit éprouver, non celui qui aurait le cas échéant animé un expert judiciaire (1). (1) Cass. 25 mai 1994, RG P.93.1487.F, Pas. 1994, n° 261.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Deskundigenonderzoek - Mening van de deskundige - Door de deskundige geuite twijfel

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Expertise - Avis de l'expert - Doute exprimé par l'expert

De twijfel die moet leiden tot de vrijspraak van de beklaagde is niet die van de gerechtsdeskundige maar die van de rechter (1). (1) Cass. 25 mei 1994, AR P.93.1487.F, AC 1994, nr. 261.

Le doute qui doit mener à l'acquittement du prévenu est celui que le juge dit éprouver, non celui qui aurait le cas échéant animé un expert judiciaire (1). (1) Cass. 25 mai 1994, RG P.93.1487.F, Pas. 1994, n° 261.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Mening van de deskundige - Door de deskundige geuite twijfel

EXPERTISE - Matière répressive - Avis de l'expert - Doute exprimé par l'expert

Behoudens het feit dat aan de deskundige geen mening of vaststellingen mogen worden toegeschreven die hij niet heeft geuit of gedaan, is het de rechter niet verboden een door die deskundige geuite hypothese boven elke twijfel als bewezen aan te nemen, zelfs als die deskundige zelf van mening was dat die hypothese niet met zekerheid bewezen is; na afloop van het debat kan de rechter bijvoorbeeld beslissen dat die hypothese wordt bevestigd door andere feitelijke gegevens en dat elke andere uitleg van de hand moet worden gewezen (1). (1) Zie Cass. 22 juli 2008, AR P.08.0965.F, AC 2008, nr. 425.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Deskundigenonderzoek - Mening van de deskundige - Bewijswaarde

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Mening van de deskundige - Bewijswaarde

Sous réserve de ne pas attribuer à l'expert une opinion qu'il n'a pas émise ou des constatations qu'il n'a pas faites, il n'est pas interdit au juge de tenir pour avérée au-delà de tout doute, une hypothèse émise par cet expert même si ce dernier a quant à lui estimé qu'elle n'était pas démontrée de manière certaine; il peut en être ainsi lorsque, par exemple, à l'issue des débats, le juge considère que cette hypothèse est corroborée par d'autres éléments de fait et que toute autre explication doit être écartée (1). (1) Voir Cass. 22 juillet 2008, RG P.08.0965.F, Pas. 2008, n° 425.

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Expertise - Avis de l'expert - Valeur probante

EXPERTISE - Matière répressive - Avis de l'expert - Valeur probante

P.21.0843.F

13 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211013.2F.9](#)

AC nr. ...

Er is sprake van onderbreking van het debat, die een grond tot nietigheid van de rechtspleging voor het hof van assisen uitmaakt, wanneer, in de loop van het debat van een begonnen zaak, het onderzoek wordt ingelast van een andere zaak die hiermee geen verband houdt (1); de voorzitter van het hof van assisen die tijdelijk zijn plaats verlaat om een stuk over de te berechten zaak te halen, onderbreekt het debat niet. (1) Zie Cass. 20 juli 1972, AC 1971-72, p. 1054; S. SASSERATH, Les Nouvelles, Procédure pénale, II.1, 1948, nrs. 655 en 656.

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Behandeling ter zitting - Beginsel van de continuïteit van het debat - Onderbreking van het debat

- Art. 280 Wetboek van Strafvordering

Il y a interruption des débats, laquelle est une cause de nullité de la procédure devant la cour d'assises, lorsque, dans le cours des débats d'une affaire commencée, on intercale l'examen d'une autre affaire qui y est étrangère (1); le président de la cour d'assises qui quitte momentanément son siège pour aller chercher une pièce concernant l'affaire à juger n'interrompt pas les débats. (1) Voir Cass. 20 juillet 1972, Pas. 1972, I, p. 1031; S. SASSERATH, Les Nouvelles, Procédure pénale, t. II.1, 1948, nos 655 et 656.

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Procédure à l'audience - Principe de la continuité des débats - Interruption des débats

- Art. 280 Code d'Instruction criminelle

Artikel 278, § 2, zesde lid, Wetboek van Strafvordering ontnemt de voorzitter van het hof van assisen het in artikel 301, derde lid, van dat wetboek bepaalde recht niet om te verbieden dat aan de politieambtenaar die het moraliteitsonderzoek heeft verricht bepaalde vragen zouden worden gesteld, met name die welke volgens hem het debat onnodig verlengen (1). (1) Zie EHRM, Guide sur l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme. – Droit à un procès équitable (volet pénal), bijgewerkt op 31 augustus 2021, § 487: "Dès lors qu'une déposition est susceptible de fonder, d'une manière substantielle, la condamnation du prévenu, elle constitue un témoignage à charge et les garanties prévues par l'article 6, §§ 1er et 3, d) de la Convention lui sont applicables" (EHRM 9 november 2006, nrs. 18.885/04 en 21.166/04, Kaste en Mathisen t. Noorwegen, § 53; EHRM 27 februari 2001, Lucà t. Italië, nr. 33.354/96, § 41).

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Behandeling ter zitting - Getuigenverhoor - Politieambtenaar die het moraliteitsonderzoek heeft verricht - Bevoegdheid van de voorzitter om het stellen van vragen te verbieden

- Artt. 278 en 301 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Getuigenverhoor - Politieambtenaar die het moraliteitsonderzoek heeft verricht - Bevoegdheid van de voorzitter om het stellen van vragen te verbieden

- Artt. 278 en 301 Wetboek van Strafvordering

L'article 278, § 2, alinéa 6, du Code d'instruction criminelle n'enlève pas au président de la cour d'assises le droit, prévu à l'article 301, alinéa 3, du même code, d'interdire que certaines questions soient posées au fonctionnaire de police responsables de l'enquête de moralité, notamment celles jugées de nature à prolonger inutilement les débats (1). (1) Voir Cass. 3 octobre 1989, RG 3733, Pas. 1990, n° 72 : « Une violation des droits de la défense, de l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ou de l'article 14 du Pacte international relatif aux droits civils et politiques ne peut se déduire de la seule circonstance que, à la cour d'assises, l'accusé et son conseil ne peuvent questionner les témoins que par l'organe du président » ; Cass. 4 mai 1993, RG P.93.0415.N, Pas. 1993, n° 215.

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Procédure à l'audience - Audition de témoins - Fonctionnaire de police responsables de l'enquête de moralité - Pouvoir du président d'interdire de poser des questions

- Art. 278 et 301 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Cour d'assises - Procédure à l'audience - Audition de témoins - Fonctionnaire de police responsables de l'enquête de moralité - Pouvoir du président d'interdire de poser des questions

- Art. 278 et 301 Code d'Instruction criminelle

De schorsing van het debat van het hof van assisen volgt uit de gewone discontinuïteit van het debat, zonder dat de gezworenen of de rechters zich in de tussentijd met een andere zaak bezighouden; de voorzitter kan het debat schorsen telkens als hij dat nuttig acht, en niet enkel om de gezworenen rust te gunnen (1). (1) Immers, "si l'article 280 C.I.cr. autorise la suspension des débats pour le repos de certaines personnes, très vite la jurisprudence a étendu le domaine de la suspension. Ainsi, il est admis que le président apprécie souverainement l'opportunité de la suspension. Il peut suspendre toutes les fois qu'il le juge utile" (M. FRANCHIMONT, A. JACOBS en A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, Brussel, 4de uitg., Brussel, 2012, p. 917, en verwijzingen in noot 229; zie Cass. 30 januari 2001, AR P.00.1501.N, AC 2001, nr. 58; Cass. 1 december 1958, AC 1959, p. 278).

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Behandeling ter zitting - Beginsel van de continuïteit van het debat - Schorsing van het debat

- Art. 280 Wetboek van Strafvordering

La suspension des débats de la cour d'assises résulte de la simple discontinuation des débats, sans que, dans l'intervalle, les jurés ou les juges vaquent à une autre affaire; le président peut suspendre les débats toutes les fois qu'il le juge utile, et pas seulement pour le repos des jurés (1). (1) En effet, « si l'article 280 C.I.cr. autorise la suspension des débats pour le repos de certaines personnes, très vite la jurisprudence a étendu le domaine de la suspension. Ainsi, il est admis que le président apprécie souverainement l'opportunité de la suspension. Il peut suspendre toutes les fois qu'il le juge utile » (M. FRANCHIMONT, A. JACOBS et A. MASSET, Manuel de procédure pénale, Larcier, Bruxelles, 4ème éd., Bruxelles, 2012, p. 917, et réf. en note 229 ; voir Cass. 30 janvier 2001, RG P.00.1501.N, Pas. 2001, n° 58 ; Cass. 1er décembre 1958, Pas. 1959, I, p. 328).

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Procédure à l'audience - Principe de la continuité des débats - Suspension des débats

- Art. 280 Code d'Instruction criminelle

Het in artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht ontzegt de feitenrechter niet de bevoegdheid om, voor zover dat verenigbaar is met een eerlijk proces, de relevantie van het verzoek tot getuigenverhoor te beoordelen (1). (1) Zie EHRM, Guide sur l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme. – Droit à un procès équitable (volet pénal), bijgewerkt op 31 augustus 2021, § 487: "Dès lors qu'une déposition est susceptible de fonder, d'une manière substantielle, la condamnation du prévenu, elle constitue un témoignage à charge et les garanties prévues par l'article 6, §§ 1er et 3, d) de la Convention lui sont applicables" (EHRM 9 novembre 2006, nrs. 18.885/04 en 21.166/04, Kaste en Mathisen t. Noorwegen, § 53; EHRM 27 februari 2001, Lucà t. Italië, nr. 33.354/96, § 41).

HOF VAN ASSISEN - Behandeling ter zitting en tussenarresten - Verklaring van de jury - Behandeling ter zitting - Verzoek tot getuigenverhoor - Relevantie - Beoordelingsbevoegdheid van de voorzitter

Le droit garanti par l'article 6.3, d, de la Convention ne prive pas le juge du fond du pouvoir d'apprécier, dans la mesure compatible avec la notion de procès équitable, la pertinence de la demande d'audition d'un témoin (1). (1) Voir Cour eur. D.H., Guide sur l'article 6 de la Convention européenne des droits de l'homme. – Droit à un procès équitable (volet pénal), mis à jour au 31 août 2021, § 487 : « Dès lors qu'une déposition est susceptible de fonder, d'une manière substantielle, la condamnation du prévenu, elle constitue un témoignage à charge et les garanties prévues par l'article 6, §§ 1er et 3, d) de la Convention lui sont applicables » (Cour eur. D.H. 9 novembre 2006, nos 18.885/04 et 21.166/04, Kaste et Mathisen c. Norvège, § 53 ; Cour eur. D.H. 27 février 2001, Lucà c. Italie, n° 33.354/96, § 41).

COUR D'ASSISES - Procédure à l'audience. arrêts interlocutoires. déclaration du jury - Procédure à l'audience - Demande d'audition de témoins - Pertinence - Pouvoir d'appréciation du président

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 278 Wetboek van Strafvordering

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Verzoek tot getuigenverhoor - Relevantie - Beoordelingsbevoegdheid van de voorzitter

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 278 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Hof van assisen - Behandeling ter zitting - Verzoek tot getuigenverhoor - Relevantie - Beoordelingsbevoegdheid van de voorzitter

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 278 Wetboek van Strafvordering

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 278 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Cour d'assises - Procédure à l'audience - Demande d'audition de témoins - Pertinence - Pouvoir d'appréciation du président

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 278 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Cour d'assises - Procédure à l'audience - Demande d'audition de témoins - Pertinence - Pouvoir d'appréciation du président

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 278 Code d'Instruction criminelle

P.21.0849.N

21 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.15](#)

AC nr. ...

Op grond van artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering kan in criminele of in correctionele zaken de herziening worden aangevraagd van een in kracht van gewijsde gegane veroordeling wanneer er sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de rechtszitting aan de rechter niet bekend was en waarvan de veroordeelde het bestaan niet heeft kunnen aantonen ten tijde van het geding en dat, op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen, met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de veroordeelde, hetzij tot het verval van de strafvordering, hetzij tot het ontslag van rechtsvervolging, hetzij tot de toepassing van een minder strenge strafwet (1). (1) P. TRAEST en J. ROELANDT, "Herziening van de herziening anno 2019", NC 2019/6, 488-489; P. TRAEST, "Is der herziening in strafzaken aan herziening toe?", in F. DERUYCK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, J. ROZIE, P. TRAEST en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus curiae Liber amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 388-389.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Verzoek - Ontvankelijkheid - Nieuw feit - Begrip

3/11/2025

Selon l'article 443, alinéa 1er, 3°, du Code d'instruction criminelle, la révision d'une condamnation passée en force de chose jugée pourra être demandée, en matière criminelle ou correctionnelle, dans le cas d'un élément qui n'était pas connu du juge au moment de l'instruction faite à l'audience et que le condamné n'a pas été à même d'établir lors du procès et lorsque cet élément, en lui-même ou conjugué aux preuves qui avaient été fournies, paraît incompatible avec le jugement, de manière à faire naître une présomption grave que si cet élément avait été connu, l'instruction de l'affaire aurait donné lieu soit à un acquittement du condamné, soit à l'extinction de l'action publique, soit à l'absolution, soit à l'application d'une loi pénale moins sévère (1). (1) P. TRAEST et J. ROELANDT, "Herziening van de herziening anno 2019", N.C. 2019/6, 488-489 ; P. TRAEST, "Is der herziening in strafzaken aan herziening toe?", dans F. DERUYCK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, J. ROZIE, P. TRAEST et R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus curiae Liber amicorum Marc De Swaef*, Anvers, Intersentia, 2013, 388-389.

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Requête - Recevabilité - Élément nouveau - Notion

P. 823/1035

P.21.0852.N

19 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.11](#)

AC nr. ...

De rechter die een beklaagde bij een in kracht van gewijsde getreden vonnis op strafgebied heeft veroordeeld wegens een feit omschreven als het misdrijf bepaald in de artikelen 392, 398 en 399 Strafwetboek, zou zijn rechtsmacht overschrijden indien hij dat feit, bij de uitgestelde behandeling van de erop gesteunde burgerlijke rechtsvordering, zou omschrijven als een misdrijf bepaald in de artikelen 392, 399 en 400 Strafwetboek; in dat geval heeft de rechter zijn rechtsmacht over die omschrijving immers definitief uitgeput in zijn vonnis op strafgebied, zodat die omschrijving nadien niet meer bij hem aanhangig is en evenmin nog aanhangig kan worden gemaakt bij de appelrechter (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Rechterlijke beslissing over alleen de burgerlijke rechtsvordering na een definitieve veroordeling op strafgebied - Hoger beroep ingesteld door de burgerlijke partij - Betwisting over de toepasselijke strafbaarstelling - Rechtsmacht van de rechter in hoger beroep - Omvang

- Artt. 392, 399 en 400 Strafwetboek

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Rechterlijke beslissing over alleen de burgerlijke rechtsvordering na een definitieve veroordeling op strafgebied - Hoger beroep ingesteld door de burgerlijke partij - Betwisting over de toepasselijke strafbaarstelling - Rechtsmacht van de rechter in hoger beroep - Omvang

- Artt. 392, 399 en 400 Strafwetboek

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Opzettelijke slagen en verwondingen met een ziekte of tijdelijke arbeidsongeschiktheid als gevolg - Definitieve veroordeling op strafgebied - Afhandeling van burgerlijke belangen - Toekenning van een schadevergoeding op basis van de telastlegging opzettelijke slagen en verwondingen met een ziekte of tijdelijke arbeidsongeschiktheid als gevolg - Hoger beroep van de burgerlijke partij - Verzoek om de feiten te heromschrijven naar opzettelijke slagen en verwondingen met blijvende arbeidsongeschiktheid als gevolg - Rechtsmacht van de rechter in hoger beroep - Omvang

- Artt. 392, 399 en 400 Strafwetboek

Le juge qui a condamné un prévenu en rendant au pénal un jugement passé en force de chose jugée en raison d'un fait qualifié d'infraction aux articles 392, 398 et 399 du Code pénal outrepasserait son pouvoir de juridiction si, lors de l'examen ultérieur de l'action civile fondée sur ce fait, il qualifiait ce fait d'infraction aux articles 392, 399 et 400 du Code pénal; en ce cas, le juge a, en effet, définitivement épuisé son pouvoir de juridiction en rendant son jugement au pénal, de sorte qu'il n'est désormais plus saisi de cette question de qualification et que le juge d'appel ne peut davantage en être saisi (1). (1) Voir les concl. « en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

ACTION CIVILE - Décision judiciaire rendue uniquement sur l'action civile ensuite d'une condamnation définitive au pénal - Appel interjeté par la partie civile - Contestation sur l'incrimination applicable - Pouvoir juridictionnel du juge d'appel - Etendue

- Art. 392, 399 et 400 Code pénal

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Décision judiciaire rendue uniquement sur l'action civile ensuite d'une condamnation définitive au pénal - Appel interjeté par la partie civile - Contestation sur l'incrimination applicable - Pouvoir juridictionnel du juge d'appel - Etendue

- Art. 392, 399 et 400 Code pénal

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Coups et blessures volontaires ayant entraîné une maladie ou une incapacité de travail temporaire - Condamnation définitive au pénal - Traitement des intérêts civils - Indemnisation octroyée sur la base de la prévention de coups et blessures volontaires ayant entraîné une maladie ou une incapacité de travail temporaire - Appel de la partie civile - Demande visant la requalification des faits en coups et blessures volontaires ayant entraîné une incapacité de travail permanente - Pouvoir juridictionnel du juge d'appel - Etendue

- Art. 392, 399 et 400 Code pénal

Het onderlinge verband tussen de artikelen 399 en 400 Strafwetboek houdt in dat een door opzettelijke verwondingen of slagen veroorzaakte ziekte die niet ongeneeslijk lijkt, valt onder de constitutieve bestanddelen van artikel 399 Strafwetboek, ongeacht de periode van die ziekte; de enkele omschrijving van een feit als het misdrijf bedoeld in artikel 399 Strafwetboek sluit bijgevolg niet uit dat de kosten van de erdoor veroorzaakte ziekte in oorzakelijk verband staan met dat misdrijf en dus voor vergoeding in aanmerking komen, ook wanneer die ziekte betrekking heeft op een periode van meer dan vier maanden na het plegen van het feit (1). (1) Zie concl. "in hoofdzaak" OM.

SLAGEN EN VERWONDINGEN - DODEN - Opzettelijk toebrengen van verwondingen en opzettelijk doden - Burgerlijke rechtsvordering - Opzettelijke slagen of verwondingen - Veroorzaken van een ziekte die niet ongeneeslijk lijkt - Ziekte die langer duurt dan vier maanden na het feit - Invloed op de schadevergoeding
- Artt. 392, 399 en 400 Strafwetboek

Il suit de la relation entre les articles 399 et 400 du Code pénal qu'une maladie résultant de coups ou de blessures volontaires et ne paraissant pas incurable est un des éléments constitutifs de l'article 399 du Code pénal, indépendamment de la durée de cette maladie; dès lors, le simple fait de qualifier un fait comme étant l'infraction visée à l'article 399 du Code pénal n'exclut pas que les frais engendrés par la maladie résultant de l'infraction soient en lien de causalité avec l'infraction et soient donc pris en considération pour déterminer l'indemnité, même lorsque cette maladie s'étend sur une période de plus de quatre mois après les faits (1). (1) Voir les concl. « en substance » du MP publiées à leur date dans AC.

COUPS ET BLESSURES. HOMICIDE - Volontaires - Action civile - Coups ou blessures volontaires - Maladie causée qui ne paraît pas incurable - Maladie qui dure plus quatre mois après le fait - Incidence sur l'indemnisation

- Art. 392, 399 et 400 Code pénal

P.21.0854.F

27 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211027.2F.10](#)

AC nr. ...

Geen enkele wetsbepaling verbiedt dat de appelrechter de straf verzwart die wegens een collectief misdrijf door eenheid van opzet werd opgelegd, wanneer hij die verzwaring motiveert met de vaststelling dat het hof van beroep verschillende telastleggingen die deel uitmaken van dat collectief misdrijf bewezen heeft verklaard, terwijl de beklaagde hiervan in eerste aanleg was vrijgesproken (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 684.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafsaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Collectief misdrijf, eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van opzet - Strafverzwaring in hoger beroep - Motivering - Omstandigheid dat het hof van beroep verschillende telastleggingen die deel uitmaken van het collectief misdrijf bewezen heeft verklaard, terwijl de beklaagde hiervan in eerste aanleg was vrijgesproken

STRAF - Samenloop - Eendaadse - Motivering - Strafverzwaring in hoger beroep - Omstandigheid dat het hof van beroep verschillende telastleggingen die deel uitmaken van het collectief misdrijf bewezen heeft verklaard, terwijl de beklaagde hiervan in eerste aanleg was vrijgesproken

Aucune disposition légale n'interdit au juge d'appel d'aggraver la peine encourue du chef d'un délit collectif par unité d'intention, en motivant cette aggravation par la constatation que plusieurs des préventions composant ce délit collectif ont été jugées établies par la cour d'appel alors que le prévenu en avait été acquitté en première instance (1). (1) Voir les concl. du MP.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Infraction collective, concours idéal d'infractions par unité d'intention - Aggravation de la peine en degré d'appel - Motivation - Circonstance que plusieurs des préventions composant le délit collectif sont jugées établies par la cour d'appel alors que le prévenu en avait été acquitté en première instance

PEINE - Concours - Concours idéal - Motivation - Aggravation de la peine en degré d'appel - Circonstance que plusieurs des préventions composant le délit collectif sont jugées établies par la cour d'appel alors que le prévenu en avait été acquitté en première instance

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Collectief misdrijf, eendaadse samenloop van misdrijven door eenheid van opzet - Strafverzwaring in hoger beroep - Motivering - Omstandigheid dat het hof van beroep verschillende telastleggingen die deel uitmaken van het collectief misdrijf bewezen heeft verklaard, terwijl de beklaagde hiervan in eerste aanleg was vrijgesproken

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Infraction collective, concours idéal d'infractions par unité d'intention - Aggravation de la peine en degré d'appel - Motivation - Circonstance que plusieurs des préventions composant le délit collectif sont jugées établies par la cour d'appel alors que le prévenu en avait été acquitté en première instance

Het bijkomstig karakter van de enige tussenkomt van een onderzoeksrechter die, toen hij zijn collega, titularis van het dossier, verving, de vraag heeft ingewilligd van een notaris om het niet beslagen saldo van de opbrengst van een verkoop bij hem ter studie vast te houden, laat niet toe om die tussenkomst te beschouwen als een handeling waarmee deze magistraat voorafgaandelijk zou hebben kennisgenomen van de zaak zoals bedoeld in artikel 292 Gerechtelijk Wetboek; het gaat evenmin om een tussenkomst waarvan de betekenis van die aard is dat ze van een mening of een begin van vooringenomenheid kan doen blijken die de onafhankelijkheid van de betrokkene in het gedrang zou kunnen brengen uit vrees een beslissing te herroepen.

Le caractère adventice de l'unique intervention d'un juge d'instruction qui, remplaçant son collègue titulaire du dossier, a accédé à la demande d'un notaire de retenir en son étude le solde non saisi du produit d'une vente ne permet pas de la considérer comme un acte par lequel ce magistrat aurait précédemment connu de la cause au sens de l'article 292 du Code judiciaire; il ne s'agit pas non plus d'une intervention dont la substance soit telle qu'elle puisse révéler dans le chef de son auteur une opinion ou l'amorce d'un parti pris pouvant altérer son indépendance par la crainte de se déjuger.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Beginsel van onpartijdigheid van de rechter - Vroeger uitoefenen van een ander rechterlijk ambt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Beginsel van onpartijdigheid van de rechter - Vroeger uitoefenen van een ander rechterlijk ambt

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 292, tweede lid Gerechtelijk Wetboek

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Principe d'impartialité du juge - Exercice antérieur d'une autre fonction judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Principe d'impartialité du juge - Exercice antérieur d'une autre fonction judiciaire

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 292, al. 2 Code judiciaire

Het in artikel 292, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde verbod voor de rechter om kennis te nemen van een zaak waarvan hij vroeger bij het uitoefenen van een ander rechterlijk ambt heeft kennisgenomen, mag voor het eerst in cassatie worden aangevoerd (1). (1) Zie de op dat vlak andersluidende concl. OM in Pas. 2021, nr. 684.

L'interdiction dans le chef du juge de connaître d'une cause dont il a précédemment connu dans l'exercice d'une autre fonction judiciaire, prévue à l'article 292, alinéa 2, du Code judiciaire peut être invoquée pour la première fois en cassation (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl., contraires à cet égard, du MP.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Nieuw middel - Middel afgeleid uit de miskenning van het verbod voor de rechter om van eenzelfde zaak kennis te nemen bij het uitoefenen van een

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Moyen nouveau - Moyen pris de la violation de l'interdiction dans le chef du juge de connaître d'une même cause dans l'exercice d'une autre fonction judiciaire - Recevabilité

P.21.0858.N

21 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.3](#)

AC nr. ...

De rechter mag de schuldigverklaring van een beklaagde aan het hem ten laste gelegde feit mede steunen op feitelijke gegevens, die als een misdrijf kunnen worden omschreven, waarvoor de beklaagde niet wordt vervolgd, voor zover de rechter de beklaagde niet schuldig verklaart aan die niet vervolgte feiten en bijgevolg het vermoeden van onschuld niet miskent; niets belet de rechter dan ook bij de schuldbeoordeling betreffende de bij hem aanhangige feiten gedragingen te betrekken van de beklaagde die dateren van na die feiten voor zover de rechter zich niet uitspreekt over de schuld van de beklaagde aan die feiten (1). (1) Zie concl. OM.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Beoordeling van de schuld aan de hand van niet-voorliggende feiten, zonder uitspraak over de schuld aan die feiten

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Vermoeden van onschuld - Beoordeling van de schuld aan de hand van niet-voorliggende feiten, zonder uitspraak over de schuld aan die feiten

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Het voorkomen van recidive is een van de mogelijke doelstellingen van de straftoemeting; geen enkele verdrags- of wetsoepaling verzet zich ertegen dat de rechter bij het bepalen van een gepaste straf rekening houdt met de impact van die bestraffing op toekomstig gedrag van de veroordeelde en de mate waarin dit aanzet tot het zich onthouden van toekomstig strafbaar gedrag (1). (1) Zie concl. OM.

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Doel van de straf - Voorkomen van recidive - Te verwachten gedrag van

Le juge peut fonder la déclaration de culpabilité d'un prévenu du chef du fait mis à sa charge notamment sur des éléments factuels, susceptibles de constituer une infraction, pour lesquels le prévenu n'est pas poursuivi, dans la mesure où le juge ne déclare pas le prévenu coupable de ces faits qui ne sont pas visés par les poursuites et, dès lors, ne méconnaît pas la présomption d'innocence; dès lors, rien n'empêche le juge, lorsqu'il apprécie la culpabilité d'un prévenu du chef des faits dont il est saisi, de tenir compte de ses comportements postérieurs auxdits faits dans la mesure où le juge ne se prononce pas sur la culpabilité du prévenu du chef de ces comportements (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Appréciation de la culpabilité à la lumière de faits dont le juge n'est pas saisi, sans statuer sur la culpabilité de ces faits

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Présomption d'innocence - Appréciation de la culpabilité à la lumière de faits dont le juge n'est pas saisi, sans statuer sur la culpabilité de ces faits

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

La prévention de la récidive est l'un des objectifs éventuels de la fixation de la peine; aucune disposition conventionnelle ou légale ne s'oppose à ce que, pour fixer une peine appropriée, le juge tienne compte de l'incidence de cette sanction sur la conduite future du condamné et de la mesure dans laquelle elle l'incitera à s'abstenir de tout comportement répréhensible à l'avenir (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Objectif de la peine - Prévention de la récidive - Comportement attendu du

Krachtens artikel 206, zesde alinea, Wetboek van Strafvordering kunnen de partijen in het geding ook op de rechtszitting afstand doen van het ingesteld hoger beroep of het ingesteld hoger beroep beperken; afstand van een rechtsmiddel vereist een ondubbelzinnige wilsuiting van degene die het heeft ingesteld; uit het enkele feit dat het openbaar ministerie in het door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoelde verzoekschrift of grievenformulier heeft aangegeven een hervorming te beogen van de beroepen beslissing op het vlak van de straf en de magistraat van het openbaar ministerie bij het appelgerecht op de openbare rechtszitting de bevestiging heeft gevorderd van het beroepen vonnis met inbegrip van de opgelegde straf, kan niet worden afgeleid dat het openbaar ministerie afstand heeft gedaan van zijn hoger beroep (1). (1) Zie concl. OM.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Afstand van hoger beroep - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Grief over de strafmaat - Vordering van het openbaar ministerie tot bevestiging van de straf - Strafverzwaring in hoger beroep - Toelaatbaarheid

- Artt. 204 en 206 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Hoger beroep door het openbaar ministerie - Grief over de strafmaat - Vordering van het openbaar ministerie tot bevestiging van de straf - Strafverzwaring in hoger beroep - Toelaatbaarheid

- Artt. 204 en 206 Wetboek van Strafvordering

Aux termes de l'article 206, alinéa 6, du Code d'instruction criminelle, les parties à la cause peuvent se désister de l'appel interjeté ou limiter celui-ci; le désistement d'un appel requiert l'expression univoque de la volonté de celui qui en est l'auteur; il ne peut être déduit que le ministère public s'est désisté de son appel du seul fait qu'il a déclaré, dans sa requête ou dans son formulaire de griefs visés à l'article 204 du Code d'instruction criminelle, vouloir réformer la décision entreprise quant à la peine et, que le magistrat du ministère public près la juridiction d'appel a requis la confirmation du jugement entrepris, y compris quant à la peine infligée, à l'audience publique de la juridiction d'appel (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Désistement de l'appel - Appel formé par le ministère public - Grief relatif au taux de la peine - Réquisition du ministère public demandant la confirmation de la peine - Aggravation en degré d'appel - Admissibilité

- Art. 204 et 206 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Appel formé par le ministère public - Grief relatif au taux de la peine - Réquisition du ministère public demandant la confirmation de la peine - Aggravation de la peine en degré d'appel - Admissibilité

- Art. 204 et 206 Code d'Instruction criminelle

P.21.0859.N

5 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.7](#)

AC nr. ...

Het gegeven dat een persoon toestemming geeft om naaktbeelden te plaatsen op een website, zelfs als die website vrij raadpleegbaar is, houdt niet in dat deze beelden zonder zijn toestemming verder mogen worden verspreid.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte beelden en opnames - Toestemming om naaktbeelden te plaatsen op een website - Verdere verspreiding

- Art. 37/1, § 1, 2° Strafwetboek

3/11/2025

Le fait qu'une personne consente à la publication, sur un site internet, d'images la représentant nue, n'implique pas, même si ce site est librement accessible, que lesdites images puissent être diffusées ultérieurement sans son consentement.

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Diffusion non consensuelle d'images et d'enregistrements à caractère sexuel - Autorisation relative à la publication d'images d'une personne dénudée sur un site Internet - Diffusion ultérieure

- Art. 37/1, § 1er, 2° Code pénal

P. 828/1035

Voor het bewijs van de constitutieve bestanddelen van het misdrijf omschreven in artikel 371/1, § 1, 2°, Strafwetboek is niet vereist dat de betrokken beeldopnames zich in het strafdossier bevinden.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte beelden en opnames - Bewijs van de constitutieve bestanddelen

- Art. 37/1, § 1, 2° Strafwetboek

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Niet-consensuele verspreiding van seksueel getinte beelden en opnames - Bewijs van de constitutieve bestanddelen

- Art. 37/1, § 1, 2° Strafwetboek

La preuve des éléments constitutifs de l'infraction prévue à l'article 371/1, § 1er, 2°, du Code pénal ne requiert pas que les images en question se trouvent dans le dossier pénal.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Diffusion non consensuelle d'images et d'enregistrements à caractère sexuel - Preuve des éléments constitutifs

- Art. 37/1, § 1er, 2° Code pénal

INFRACTION - Généralités. notion. élément matériel. élément moral. unité d'intention - Diffusion non consensuelle d'images et d'enregistrements à caractère sexuel - Preuve des éléments constitutifs

- Art. 37/1, § 1er, 2° Code pénal

Artikel D.162 kent aan het parket dat territoriaal bevoegd is voor de wanbedrijven die het bestraft, de hoedanigheid toe van bestemming van het proces-verbaal dat die wanbedrijven vaststelt en belast datzelfde parket met de kennisgeving van zijn vervolgingsbeslissing; uit de wet blijkt niet dat enkel de sectie politieparket van dat parket de vereiste kennisgeving geldig kan verrichten, of nog dat die kennisgeving enkel geldig kan worden verricht door het parket waaraan het proces-verbaal is gestuurd; geen enkele bij wet of decreet ingevoerde bepaling stelt de ontvankelijkheid van de strafvordering afhankelijk van de voorwaarde dat het territoriaal bevoegde parket dat zijn beslissing tot vervolging heeft meegedeeld hetzelfde is als het territoriaal bevoegde parket dat het oorspronkelijke proces-verbaal heeft ontvangen (1). (1) In deze zaak werd het oorspronkelijk proces-verbaal opgesteld in het Duits en geadresseerd aan de procureur des Konings te Eupen, die het heeft doorgestuurd naar de procureur des Konings te Luik, afdeling Verviers, die ratione loci eveneens bevoegd is op grond van artikel 23 Wetboek van Strafvordering, gelet op de woonplaats van de verdachten en de plaats waar sommige feiten werden gepleegd, en die kennisgeving heeft gedaan van de opening van een opsporingsonderzoek aan de sanctionerende ambtenaar van de Waalse gewestelijke milieuadministratie, bevoegd voor de rechtsplegingen in het Frans.

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Proces-verbaal tot vaststelling van een wanbedrijf - Parket waaraan het geadresseerd is - Parket bevoegd voor de mededeling van de vervolgingsbeslissing aan de gewestelijke milieuadministratie

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

- Art. 23 Wetboek van Strafvordering

OPENBAAR MINISTERIE - Waals Milieuwetboek - Proces-verbaal tot vaststelling van een wanbedrijf - Parket waaraan het geadresseerd is - Parket bevoegd voor de mededeling van de vervolgingsbeslissing aan de gewestelijke milieuadministratie

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

- Art. 23 Wetboek van Strafvordering

Attribuant au parquet territorialement compétent pour connaître des délits qu'il réprime la qualité de destinataire du procès-verbal qui les constate, l'article D.162 du Code wallon de l'Environnement attribue au même parquet le soin de notifier sa décision de poursuivre; il ne ressort pas de la loi que seule la section de police de ce parquet peut valablement effectuer la notification requise, ou encore que cette notification ne peut être réalisée valablement que par le parquet à qui le procès-verbal a été envoyé; aucune disposition légale ou décrétable ne subordonne la recevabilité de l'action publique à la condition que le parquet territorialement compétent ayant notifié sa décision de poursuivre s'identifie au parquet territorialement compétent ayant reçu le procès-verbal initial (1). (1) Dans la présente espèce, le procès-verbal initial a été rédigé en langue allemande et adressé au procureur du Roi d'Eupen, qui l'a transmis au procureur du Roi de Liège, division de Verviers, également compétent ratione loci, sur pied de l'article 23 C.I.cr., au regard du domicile des suspects et du lieu où certains des faits ont été commis, et qui a notifié l'ouverture d'une information au fonctionnaire sanctionnateur de l'administration de l'environnement de la Région wallonne délégué pour les procédures en langue française.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'Environnement - Procès-verbal constatant un délit - Parquet destinataire - Parquet compétent pour notifier sa décision de poursuivre à l'administration régionale de l'environnement

- Art. D162 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétable.

- Art. 23 Code d'Instruction criminelle

MINISTERE PUBLIC - Code wallon de l'Environnement - Procès-verbal constatant un délit - Parquet destinataire - Parquet compétent pour notifier sa décision de poursuivre à l'administration régionale de l'environnement

- Art. D162 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétable.

- Art. 23 Code d'Instruction criminelle

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Algemeen - Waals Milieuwetboek - Overtredingen van de derde categorie - Wanbedrijven - Administratieve sanctie opgelegd in geval van niet-vervolgving door het parket - Beroep - Bevoegde rechtbank

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

- Art. 23 Wetboek van Strafvordering

STRAFVORDERING - Waals Milieuwetboek - Proces-verbaal tot vaststelling van een wanbedrijf - Parket waaraan het geadresseerd is - Parket bevoegd voor de mededeling van de vervolgingsbeslissing aan de gewestelijke milieuadministratie

- Art. D162 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

- Art. 23 Wetboek van Strafvordering

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Généralités - Code wallon de l'Environnement - Infractions de troisième catégorie - Délits - Sanction administrative infligée en l'absence de poursuites par le parquet - Recours - Tribunal compétent

- Art. D162 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

- Art. 23 Code d'Instruction criminelle

ACTION PUBLIQUE - Code wallon de l'Environnement - Procès-verbal constatant un délit - Parquet destinataire - Parquet compétent pour notifier sa décision de poursuivre à l'administration régionale de l'environnement

- Art. D162 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

- Art. 23 Code d'Instruction criminelle

Uit de omstandigheid dat een verweer niet overtuigend werd bevonden, kan niet worden afgeleid dat het niet zonder belemmering kon worden gevoerd.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Niet overtuigend bevonden verweer

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht van verdediging - Niet overtuigend bevonden verweer

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De la circonstance qu'une défense n'a pas été jugée convaincante, il ne se déduit pas qu'elle n'a pas pu s'exercer sans entrave.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Défense jugée non convaincante

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droits de la défense - Défense jugée non convaincante

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De bewering dat de bedragen die worden gevorderd tot vergoeding van de economische en materiële schade van het Waals Gewest als gevolg van een overtreding van het Waals Milieuwetboek, slechts de weergave zijn van de gebruikelijke opdrachten van de gewestelijke administratie, en, dat het derhalve niet is bewezen dat het Gewest omwille van de misdrijven gedwongen werd om andere uitgaven te maken dan die welke verband houden met zijn opdrachten van openbare dienst, verantwoordt de afwijzing van de vordering niet naar recht, wanneer die motivering niet vaststelt dat de gevorderde geldsommen, namelijk de kost van de verplaatsingen en van de prestaties van de gekwalificeerde ambtenaren vereist door het onderzoek van de gepleegde misdrijven en het nemen van de gepaste maatregelen om de gevolgen hiervan te ondervangen, naar verhouding van dezelfde bedragen zouden zijn uitgegeven mocht geen enkel van die misdrijven zijn gepleegd, en de redengeving evenmin vaststelt dat, zonder die misdrijven, het Gewest hetzelfde investeringsverlies zou hebben geleden dan het verlies dat het volgens zijn aanvoering moet boeken in de jaarlijkse budgetten die het aan agromilieumaatregelen spendeert en het arrest niet vermeldt op grond van welke wettelijke, reglementaire of verdragsbepaling de gevorderde bedragen definitief ten laste van het Gewest dienen te blijven (1). (1) Zie Cass. 7 mei 2015, AR C.14.0011.F, AC 2015, nr. 296, met andersluidende concl. van toenmalig eerste advocaat-generaal LECLERCQ: "Het bestaan van een contractuele, wettelijke of reglementaire verplichting sluit niet uit dat schade in de zin van artikel 1382 Burgerlijk Wetboek ontstaat, tenzij wanneer blijkens de inhoud of de strekking van de overeenkomst, de wet of het reglement, de te verrichten uitgave of prestatie definitief voor rekening moet blijven van diegene die zich ertoe heeft verbonden of die ze ingevolge de wet of het reglement moet verrichten; de rechter dient te beoordelen, door middel van een uitlegging van de overeenkomst, de wet of het reglement, of de gedane uitgaven, m.n. die met betrekking tot de riviervisserij, al dan niet definitief voor rekening moeten blijven van diegene die ze heeft moeten doen en de partijen dienen dat niet aan te tonen"; Cass. 23 oktober 2012, AR P.12.0318.N, AC 2012, nr. 560; Cass. 18 september

L'affirmation que les sommes réclamées au titre de l'indemnisation du préjudice économique et matériel causé à la Région wallonne par une infraction au Code de l'Environnement ne traduisent que les missions habituelles de l'administration régionale et qu'il n'est dès lors pas établi que la Région aurait été contrainte, du fait des infractions, à subir d'autres décaissements que ceux liés à ses missions de service public ne justifie pas légalement le rejet de la demande, lorsque cette motivation ne constate ni que les sommes invoquées, à savoir notamment le coût des déplacements et prestations des agents qualifiés nécessités par la recherche des infractions commises et par la prise de mesures propres à en pallier les effets, auraient dû être dépensées à concurrence des mêmes montants si aucune de ces infractions n'avait été commise, ni que, sans ces infractions, la Région aurait encouru la même perte sur investissement que celle qu'elle allègue devoir acter dans les budgets annuels qu'elle consacre aux mesures agro-environnementales et que l'arrêt n'identifie pas la disposition légale, réglementaire ou conventionnelle dont il résulterait que les dépenses invoquées devraient rester définitivement à charge de la Région (1). (1) Voir Cass. 7 mai 2015, RG C.14.0011.F, Pas. 2015, n° 296, avec concl. contraires de M. LECLERCQ, alors premier avocat général : « L'existence d'une obligation contractuelle, légale ou réglementaire n'exclut pas l'existence d'un dommage au sens de l'article 1382 du Code civil, sauf s'il résulte du contenu ou de la portée du contrat, de la loi ou du règlement que la dépense ou la prestation doit rester définitivement à charge de celui qui s'y est obligé ou qui doit l'exécuter en vertu de la loi ou du règlement; il appartient au juge d'apprécier si, en fonction de la teneur ou de la portée du contrat, de la loi ou du règlement, les dépenses, notamment celles relatives à la pêche fluviale, doivent rester définitivement à charge de celui qui les a supportées et il n'incombe pas aux parties de le prouver » ; Cass. 23 octobre 2012, RG P.12.0318.N, Pas. 2012, n° 560 ; Cass. 18 septembre 2007, RG P.07.005.N, Pas. 2007, n° 412, avec concl. de M. DE SWAEF, alors avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 9 février 2006, RG C.05.0172.N, Pas. 2006, n° 88. Le premier moyen de la Région wallonne invoquait en outre la méconnaissance de

2007, AR P.07.0005.N, AC 2007, nr. 412, met concl. van toenmalig advocaat-generaal DE SWAEF; Cass. 9 februari 2006, AR C.05.0172.N, AC 2006, nr. 88. Het eerste middel van het Waals Gewest voerde bovendien de schending aan van artikel D.157, §1, derde lid, Waals Milieuwetboek, dat bepaalt dat "de veroordeelde wordt gedwongen tot de terugbetaling van alle uitvoeringskosten op overlegging van een gewone staat opgemaakt door de overheid die voor de uitvoering heeft gezorgd", en verwees bovendien wat dat betreft naar de artikelen D.122, D.123 en D.156 van voormeld wetboek.

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - *Schade - Algemeen - Waals Milieuwetboek - Misdrijf - Door het Waals Gewest geleden economische en materiële schade - Schadeloosstelling*

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

AANSPRAKELIJKHEID BUITEN OVEREENKOMST - *Oorzaak - Begrip - Beoordeling door de rechter - Waals Milieuwetboek - Misdrijf - Door het Waals Gewest geleden economische en materiële schade - Schadeloosstelling*

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

MILIEURECHT - *Waals Milieuwetboek - Misdrijf - Door het Waals Gewest geleden economische en materiële schade - Schadeloosstelling*

- Art. 1382 Oud Burgerlijk Wetboek

Artikel 26, § 1, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof kent aan dit Hof evenwel niet de bevoegdheid toe om een hiërarchie van de grondwettelijke bepalingen te bepalen teneinde de bestaanbaarheid van de ene bepaling ten aanzien van de andere te toetsen.

GRONDWET - *Algemeen (oud) - Grondwettelijk Hof - Hiërarchie van de grondwettelijke bepalingen teneinde de bestaanbaarheid van de ene bepaling ten aanzien van de andere te toetsen*

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - *Hiërarchie van de grondwettelijke bepalingen teneinde de bestaanbaarheid van de ene bepaling ten aanzien van de andere te toetsen*

- Art. 26 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

l'art. D.157, § 1er, al. 3, du Code wallon de l'Environnement, qui dispose que « le condamné est contraint au remboursement de tous les frais d'exécution sur simple état dressé par l'autorité qui aura procédé à l'exécution », et se référait en outre à cet égard aux articles D.122, D.123 et D.156 de ce code.

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - *Dommage - Généralités - Code wallon de l'Environnement - Infraction - Préjudice économique et matériel subi par la Région wallonne - Indemnisation*

- Art. 1382 Ancien Code civil

RESPONSABILITE HORS CONTRAT - *Cause - Notion. appréciation par le juge - Code wallon de l'Environnement - Infraction - Préjudice économique et matériel subi par la Région wallonne - Indemnisation*

- Art. 1382 Ancien Code civil

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - *Code wallon de l'Environnement - Infraction - Préjudice économique et matériel subi par la Région wallonne - Indemnisation*

- Art. 1382 Ancien Code civil

L'article 26, § 1er, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle n'attribue pas à celle-ci le pouvoir d'établir une hiérarchie des dispositions constitutionnelles afin d'en contrôler la conformité les unes par rapport aux autres.

CONSTITUTION - *Généralités - Cour constitutionnelle - Hiérarchie des dispositions constitutionnelles afin d'en contrôler la conformité les unes par rapport aux autres*

- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - *Hiérarchie des dispositions constitutionnelles afin d'en contrôler la conformité les unes par rapport aux autres*

- Art. 26 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Artikel D.151 Waals Milieuwetboek voorziet voor de overtredingen van derde categorie in een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en een geldboete van honderd euro tot honderdduizend euro of slechts één van beide straffen; die misdrijven leveren dus wanbedrijven op en vallen onder de bevoegdheid van de correctionele rechtbank, hoewel het beroep tegen de opgelegde administratieve sanctie, in geval van niet-vervolg door het parket, krachtens artikel D.164 voor de politierechtbank wordt ingesteld.

MILIEURECHT - Waals Milieuwetboek - Overtredingen van de derde categorie - Wanbedrijven - Administratieve sanctie opgelegd in geval van niet-vervolg door het parket - Beroep - Bevoegde rechtbank

- Artt. D151, D162 en D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

RECHTBANKEN - Strafzaken - Strafvordering - Waals Milieuwetboek - Overtredingen van de derde categorie - Wanbedrijven - Administratieve sanctie opgelegd in geval van niet-vervolg door het parket - Beroep - Bevoegde rechtbank

- Artt. D151, D162 en D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

STRAFVORDERING - Waals Milieuwetboek - Overtredingen van de derde categorie - Wanbedrijven - Administratieve sanctie opgelegd in geval van niet-vervolg door het parket - Beroep - Bevoegde rechtbank

- Artt. D151, D162 en D164 Milieuwetboek. - Boek 1 : Algemene en gemeenschappelijke bepalingen. - Decretale gedeelte. (vertaling)

L'article D.151 du Code wallon de l'Environnement prévoit pour les infractions de troisième catégorie un emprisonnement de huit jours à six mois et une amende de cent à cent mille euros ou une de ces peines seulement; ces infractions constituent donc des délits et ressortissent au tribunal correctionnel, quand bien même le recours contre la sanction administrative infligée en l'absence de poursuites par le parquet est porté, en vertu de l'article D.164 de ce code, devant le tribunal de police.

ENVIRONNEMENT (DROIT DE L'); VOIR AUSSI: 571 ETABL - Code wallon de l'Environnement - Infractions de troisième catégorie - Délits - Sanction administrative infligée en l'absence de poursuites par le parquet - Recours - Tribunal compétent

- Art. D151, D162 et D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Action publique - Code wallon de l'Environnement - Infractions de troisième catégorie - Délits - Sanction administrative infligée en l'absence de poursuites par le parquet - Recours - Tribunal compétent

- Art. D151, D162 et D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

ACTION PUBLIQUE - Code wallon de l'Environnement - Infractions de troisième catégorie - Délits - Sanction administrative infligée en l'absence de poursuites par le parquet - Recours - Tribunal compétent

- Art. D151, D162 et D164 Code de l'environnement - Livre 1er : Dispositions communes et générales. - Partie décrétale.

Het tegensprekelijk deskundigenonderzoek is niet de enige wijze van weerlegging van de bijzondere bewijswaarde van een proces-verbaal van vaststelling dat geldt tot bewijs van het tegendeel (1). (1) Zie Cass. 18 januari 2017, AR P.16.1002.F, arrest niet gepubliceerd, met betrekking tot een soortgelijke zaak van vogeljacht: "Geen enkele wets- of verdragsbepaling verbiedt de rechter om uitspraak te doen op basis van een dossier waarin bepaalde gegevens ontbreken of bepaalde stukken op onvolledige wijze zijn opgesteld, mits hij met die gebreken rekening houdt wanneer ze blijken de vrije en volledige uitoefening van het recht van verdediging te kunnen belemmeren. Met toepassing van die regel heeft [het hof van beroep], wat betreft de eerbied voor het recht van verdediging, geoordeeld dat noch de vrijlating van de vogels noch het gebrek aan foto's van die vogels afbreuk doen aan de vaststellingen van de agenten van de anti-stroperij eenheid, die gelden tot bewijs van het tegendeel." Wat betreft de verdwijning of niet-toegankelijkheid van stukken, zie ook Cass. 21 oktober 2020, AR P.19.1310.F, AC 2020, nr. 651, met concl. OM op datum in Pas.

DESKUNDIGENONDERZOEK - Strafzaken - Proces-verbaal - Vaststellingen die gelden tot bewijs van het tegendeel - Wijze van weerlegging van de bijzondere bewijswaarde - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Eerlijk proces - Recht van verdediging - Strafzaken - Proces-verbaal - Vaststellingen die gelden tot bewijs van het tegendeel - Wijze van weerlegging van de bijzondere bewijswaarde - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Proces-verbaal - Vaststellingen die gelden tot bewijs van het tegendeel - Wijze van weerlegging van de bijzondere bewijswaarde - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Proces-verbaal - Vaststellingen die gelden tot bewijs van het tegendeel - Wijze

L'expertise contradictoire n'est pas l'unique mode de renversement de la force probante particulière attachée à un procès-verbal de constatations valant jusqu'à preuve du contraire (1). (1) Voir Cass. 18 janvier 2017, RG P.16.1002.F, inédit, relatif à une affaire similaire de tenderie : « Aucune disposition légale ou conventionnelle n'interdit au juge de statuer sur la base d'un dossier dont certains éléments sont manquants ou certaines pièces rédigées de manière incomplète pour autant qu'il tienne compte de ces manquements s'ils paraissent susceptibles d'entraver le libre et complet exercice des droits de la défense. Appliquant cette règle, [la cour d'appel] a, en ce qui concerne le respect dû aux droits de la défense, considéré que tant la libération des oiseaux que l'absence de photographie de ceux-ci ne vicient pas les constats effectués par les agents de l'unité anti-braconnage, lesquels font foi jusqu'à preuve du contraire ». Voir aussi, quant à la disparition ou l'inaccessibilité de pièces, Cass. 21 octobre 2020, RG P.19.1310.F, Pas. 2020, n° 651, avec concl. du MP.

EXPERTISE - Matière répressive - Procès-verbal - Constatations valant jusqu'à preuve du contraire - Modes de renversement de la force probante particulière - Absence d'expertise contradictoire

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Procès équitable - Droits de la défense - Matière répressive - Procès-verbal - Constatations valant jusqu'à preuve du contraire - Modes de renversement de la force probante particulière - Absence d'expertise contradictoire

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Procès-verbal - Constatations valant jusqu'à preuve du contraire - Modes de renversement de la force probante particulière - Absence d'expertise contradictoire

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Procès-verbal - Constatations valant jusqu'à preuve du contraire - Modes de

van weerlegging van de bijzondere bewijswaarde - Geen tegensprekelijk deskundigenonderzoek

- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

renversement de la force probante particulière - Absence d'expertise contradictoire

- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De omstandigheid dat het oorspronkelijke proces-verbaal, opgesteld in het Duits wegens inbreuken op de boswetgeving, door de verbaliserende overheid werd gestuurd naar een sanctionerend ambtenaar die niet bevoegd is om kennis te nemen van rechtsplegingen in die taal, vormt geen grond van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering (1). (1) Het eerste middel van de eerste drie eisers voerde meer bepaald aan dat die kennisgeving gericht had moeten zijn aan de sanctionerende ambtenaar van de Waalse gewestelijke milieuadministratie bevoegd voor het Duitstalig gebied. Maar, "geen enkele decretale bepaling verduidelijkt hoe de procureur des Konings aan de gewestelijke milieuadministratie zijn beslissing meedeelt om een opsporingsonderzoek [...] te openen [...]. De gewestelijke overheid die de procureur des Konings volgens artikel D.162, vierde lid, Milieuwetboek, bericht moet geven wanneer hij de strafvordering wenst uit te oefenen, is de gewestelijke milieuadministratie; die bepaling verduidelijkt niet welke ambtenaar of dienst van die administratie door de procureur des Konings op de hoogte moet worden gebracht" (Cass. 1 juni 2016, AR P.16.0303.F, AC 2016, nr. 367).

La circonstance que le procès-verbal initial, rédigé en langue allemande du chef d'infractions à la législation forestière, a été adressé par l'autorité verbalisatrice à un fonctionnaire sanctionnateur qui n'est pas compétent pour connaître des procédures en cette langue n'est pas une cause d'irrecevabilité de l'action publique (1). (1) Le premier moyen des trois premiers demandeurs soutenait notamment que cette notification aurait dû être adressée au fonctionnaire sanctionnateur de l'administration de l'environnement de la Région wallonne compétent pour la région germanophone. Mais « aucune disposition décretaire ne précise la manière dont le procureur du Roi communique à l'administration régionale de l'environnement sa décision d'ouvrir une information. (...) L'autorité régionale que l'article D.162, alinéa 4, du Code de l'Environnement impose au procureur du Roi d'informer lorsque celui-ci désire exercer l'action publique est l'administration régionale de l'environnement ; cette disposition ne précise pas quel fonctionnaire ou service de cette administration le procureur du Roi doit informer » (Cass. 1er juin 2016, RG P.16.0303.F, Pas. 2016, n° 367).

BOSSSEN - Strafzaken - In het Duits opgesteld proces-verbaal dat naar een sanctionerend ambtenaar is gestuurd die niet bevoegd is om van rechtsplegingen in die taal kennis te nemen - Invloed op de ontvankelijkheid van de strafvordering

BOIS ET FORETS - Matière répressive - Procès-verbal rédigé en langue allemande et adressé à un fonctionnaire sanctionnateur qui n'est pas compétent pour connaître des procédures en cette langue - Incidence sur la recevabilité de l'action publique

STRAFVORDERING - Strafzaken - In het Duits opgesteld proces-verbaal dat naar een sanctionerend ambtenaar is gestuurd die niet bevoegd is om van rechtsplegingen in die taal kennis te nemen - Invloed op de ontvankelijkheid van de strafvordering

ACTION PUBLIQUE - Matière répressive - Procès-verbal rédigé en langue allemande et adressé à un fonctionnaire sanctionnateur qui n'est pas compétent pour connaître des procédures en cette langue - Incidence sur la recevabilité de l'action publique

TAALEGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - In het Duits opgesteld proces-verbaal dat naar een sanctionerend ambtenaar is gestuurd die niet bevoegd is om van rechtsplegingen in die taal kennis te nemen - Invloed op de ontvankelijkheid van de strafvordering

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Procès-verbal rédigé en langue allemande et adressé à un fonctionnaire sanctionnateur qui n'est pas compétent pour connaître des procédures en cette langue - Incidence sur la recevabilité de l'action publique

De taal van de rechtspleging is niet noodzakelijkerwijze dezelfde als de taal van het proces-verbaal (1). (1) Het eerste middel van de eerste drie eisers voerde meer bepaald aan dat die kennisgeving gericht had moeten zijn aan de sanctionerende ambtenaar van de Waalse gewestelijke milieuadministratie bevoegd voor het Duitstalig gebied. Maar, "geen enkele decretaal bepaling verduidelijkt hoe de procureur des Konings aan de gewestelijke milieuadministratie zijn beslissing meedeelt om een opsporingsonderzoek [...] te openen [...]. De gewestelijke overheid die de procureur des Konings volgens artikel D.162, vierde lid, Milieuwetboek, bericht moet geven wanneer hij de strafvordering wenst uit te oefenen, is de gewestelijke milieuadministratie; die bepaling verduidelijkt niet welke ambtenaar of dienst van die administratie door de procureur des Konings op de hoogte moet worden gebracht" (Cass. 1 juni 2016, AR P.16.0303.F, AC 2016, nr. 367).

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Taal van het proces-verbaal - Invloed op de taal van de rechtspleging

- Artt. 11 en 14 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

De voorrang van een internationaal verdrag op internrechtelijke wettelijke of grondwettelijke bepalingen veronderstelt dat de internationale rechtsnorm rechtstreekse werking heeft, met andere woorden dat die norm aan particulieren rechten kan verlenen waarop deze zich rechtstreeks voor de nationale rechter kunnen beroepen zonder dat ze voorafgaandelijk uitvoeringsmaatregelen behoeven in de interne rechtsorde (1). (1) Zie Cass. 27 mei 1971, Pas. 1971, 886 (in de rechtsleer vaak geciteerd als het "arrest Franco-Suisse Le Ski"); Cass. 13 mei 1996, AR S.95.0119.N, AC 1996, nr. 173.

GRONDWET - Algemeen (oud) - Voorrang van een internationale norm - Voorwaarde - Rechtstreekse werking

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Voorrang op internrechtelijke wettelijke of grondwettelijke bepalingen - Voorwaarde - Rechtstreekse werking

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Gevolgen van internationale normen - Voorrang op internrechtelijke wettelijke of grondwettelijke bepalingen - Voorwaarde -

La langue de la procédure ne s'identifie pas nécessairement à celle du procès-verbal (1). (1) Le premier moyen des trois premiers demandeurs soutenait notamment que cette notification aurait dû être adressée au fonctionnaire sanctionnateur de l'administration de l'environnement de la Région wallonne compétent pour la région germanophone. Mais « aucune disposition décretaal ne précise la manière dont le procureur du Roi communique à l'administration régionale de l'environnement sa décision d'ouvrir une information. (...) L'autorité régionale que l'article D.162, alinéa 4, du Code de l'Environnement impose au procureur du Roi d'informer lorsque celui-ci désire exercer l'action publique est l'administration régionale de l'environnement ; cette disposition ne précise pas quel fonctionnaire ou service de cette administration le procureur du Roi doit informer » (Cass. 1er juin 2016, RG P.16.0303.F, Pas. 2016, n° 367).

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Langue du procès-verbal - Incidence sur la langue de la procédure

- Art. 11 et 14 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

La primauté d'une norme internationale sur des dispositions légales ou constitutionnelles de droit interne suppose que la norme internationale soit dotée d'un effet direct, autrement dit qu'elle soit apte à conférer aux particuliers des droits dont ils peuvent se prévaloir directement devant le juge national sans devoir faire l'objet d'une mise en œuvre préalable au sein de l'ordre juridique interne (1). (1) Voir Cass. 27 mai 1971, Pas. 1971, p. 886 (souvent cité dans la littérature juridique comme étant « l'arrêt Franco-Suisse Le Ski ») ; Cass. 13 mai 1996, RG S.95.0119.N, Pas. 1996, n° 173.

CONSTITUTION - Généralités - Primauté d'une norme internationale - Condition - Effet direct

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Primauté sur des dispositions légales ou constitutionnelles de droit interne - Condition - Effet direct

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Effets des normes internationales - Primauté sur des dispositions légales ou constitutionnelles de droit interne - Condition - Effet direct

De artikelen 3.6, 9.2 en 9.3 van het Verdrag van Aarhus (1) vertonen niet de vereiste duidelijkheid en nauwkeurigheid om hierin de wil van de verdragsluitende Staten te ontwaren om, in het cassatiegeding, een rechtsplegingsvergoeding toe te kennen aan de partij waarvan het Hof de middelen of het verweer aanneemt. (1) Verdrag van 25 juni 1998 betreffende toegang tot informatie, inspraak in besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden (BS 24 april 2003).

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Procedure in cassatie - Verdrag van Aarhus

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

INTERNATIONALE VERDRAGEN - Verdrag van Aarhus - Invloed op het gebrek aan rechtsplegingsvergoeding voor het cassatiegeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure in cassatie - Verdrag van Aarhus - Invloed op het gebrek aan rechtsplegingsvergoeding voor het cassatiegeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

Les articles 3.6, 9.2 et 9.3 de la Convention d'Aarhus (1) ne revêtent pas le degré de clarté et de précision suffisant pour qu'il faille y voir la volonté des États contractants d'octroyer, dans l'instance en cassation, une indemnité de procédure au profit de la partie dont la Cour accueille les moyens ou la défense. (1) Convention du 25 juin 1998 sur l'accès à l'information, la participation du public au processus décisionnel et l'accès à la justice en matière d'environnement, M.B., 24 avril 2003.

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Procédure en cassation - Convention d'Aarhus

- Art. 1022 Code judiciaire

TRAITES ET ENGAGEMENTS INTERNATIONAUX; VOIR AUSSI: - Convention d'Aarhus - Incidence au regard de l'absence d'indemnité de procédure pour l'instance en cassation

- Art. 1022 Code judiciaire

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure en cassation - Convention d'Aarhus - Incidence au regard de l'absence d'indemnité de procédure pour l'instance en cassation

- Art. 1022 Code judiciaire

De kenmerken die eigen zijn aan het cassatieberoep laten niet toe om de bij artikel 1022 Gerechtelijk Wetboek bepaalde rechtsplegingsvergoeding op te nemen in de gerechtskosten van de voorziening in cassatie; die vergoeding, die verband houdt met de aard en de omvang van het geschil tussen de partijen voor de bodemrechter, wordt beoordeeld in functie van criteria die, aangezien ze betrekking hebben op de zaak zelf, het Hof zouden verplichten tot een onderzoek waarvoor het niet is bevoegd (1). (1) Cass. 15 maart 2017, AR P.16.1109.F, AC 2017, nr. 186, en verwijzing in noot.

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure in cassatie - Rechtsplegingsvergoeding

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Procedure in cassatie

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

Les caractères propres du recours en cassation ne permettent pas d'inclure, dans les dépens de la demande en cassation, l'indemnité de procédure prévue à l'article 1022 du Code judiciaire; liée à la nature et à l'importance du litige qui oppose les parties devant le juge du fond, cette indemnité s'apprécie en fonction de critères qui, tenant au fond de l'affaire, contraindraient la Cour à un examen échappant à son pouvoir (1). (1) Cass. 15 mars 2017, RG P.16.1109.F, Pas. 2017, n° 186, et réf. en note.

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure en cassation - Indemnité de procédure

- Art. 1022 Code judiciaire

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Procédure en cassation

- Art. 1022 Code judiciaire

De rechter die, zonder de partijen toe te laten zich hierover uit te spreken, de rechtsplegingsvergoeding ambtshalve vermindert door die te berekenen op basis van het toegekende bedrag in plaats van op het gevorderde bedrag, om een kunstmatige verhoging van die vergoeding te voorkomen, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht (1). (1) Natuurlijk kan, "niettegenstaande wat in het koninklijk besluit [van 26 oktober 2007 tot vaststelling van het tarief van de rechtsplegingsvergoeding] is bepaald, de rechter de rechtsplegingsvergoeding berekenen op basis van het toegekende veeleer dan op basis van het gevorderde bedrag, als laatstgenoemd bedrag volgt ofwel uit een klaarblijkelijke overwaardering die de normaal bedachtzame en zorgvuldige justitiabele niet zou hebben begaan, ofwel uit een te kwader trouw verrichte verhoging die als enig doel had op artificiële wijze het bedrag van de vordering op te trekken tot de hogere schijf. De straf op rechtsmisbruik beschermt degene die de rechtsplegingsvergoeding verschuldigd is, tegen een veroordeling die alleen ingegeven is door de vordering van de schuldeiser" (Cass. 17 november 2010, AR P.10.0863.F, AC 2010, nr. 681; zie Cass. 15 september 2020, AR P.19.1109.N, AC 2020, nr. 535). Maar, "de rechter die de gevorderde rechtsplegingsvergoeding ambtshalve herleidt en berekent a ratio van het percentage van de toegekende vordering 'om het doelbewust verhogen van een vordering om hogere rechtsplegingsvergoeding te bekomen tegen te gaan', zonder de partijen in de gelegenheid te stellen hieromtrent standpunt in te nemen, verantwoordt zijn beslissing niet naar recht (Cass. 20 november 2012, AR P.12.0203.N, AC 2012, nr. 623, §§18-19; Zie Cass. 22 april 2010, AR C.09.0270.N, AC 2010, nr. 274).

Ne justifie pas légalement sa décision le juge qui, sans permettre aux parties d'émettre un avis sur ce point, réduit d'office l'indemnité de procédure, en la calculant sur la base du montant alloué plutôt que du montant demandé, afin de prévenir une majoration artificielle de cette indemnité (1). (1) Certes, « nonobstant le prescrit de l'arrêté royal [du 26 octobre 2007 fixant le tarif des indemnités de procédure], le juge peut calculer l'indemnité de procédure sur la base du montant alloué plutôt que du montant demandé, si ce dernier résulte soit d'une surévaluation manifeste que n'aurait pas commise le justiciable normalement prudent et diligent, soit d'une majoration effectuée de mauvaise foi, dans le seul but d'intégrer artificiellement le montant de la demande à la tranche supérieure. La sanction de l'abus de droit met le débiteur de l'indemnité de procédure à l'abri d'une condamnation dictée par la seule prétention du créancier » (Cass. 17 novembre 2010, RG P.10.0863.F, Pas. 2010, n° 681 ; voir Cass. 15 septembre 2020, RG P.19.1109.N, Pas. 2020, n° 535). Mais « le juge qui réduit d'office l'indemnité de procédure réclamée et la calcule au prorata du pourcentage de la demande allouée "afin d'empêcher l'augmentation délibérée d'une demande en vue d'obtenir une indemnité de procédure majorée", sans permettre aux parties d'émettre un avis sur ce point, ne justifie pas légalement sa décision » (Cass. 20 novembre 2012, RG P.12.0203.N, Pas. 2012, n° 623, §§ 18-19 ; voir Cass. 22 avril 2010, RG C.09.0270.N, Pas. 2010, n° 274).

GERECHTSKOSTEN - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Rechtsplegingsvergoeding - Procedure voor de feitenrechter - Ambtshalve herleiding door de rechter

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek

- Artt. 162bis, 194 en 211 Wetboek van Strafvordering

RECHTSPLEGINGSVERGOEDING - Strafzaken - Procedure voor de feitenrechter - Ambtshalve herleiding door de rechter

FRAIS ET DEPENS - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Indemnité de procédure - Procédure devant le juge du fond - Réduction d'office par le juge

- Art. 1022 Code judiciaire

- Art. 162bis, 194 et 211 Code d'Instruction criminelle

INDEMNITE DE PROCEDURE - Matière répressive - Procédure devant le juge du fond - Réduction d'office par le juge

- Art. 1022 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 162bis, 194 en 211 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1022 Code judiciaire
- Art. 162bis, 194 et 211 Code d'Instruction criminelle

P.21.0870.F

8 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210908.2F.10](#)

AC nr. ...

De overeenkomstig artikel 100, § 2, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek gemotiveerde beschikking waarbij in een rechtbank een rechter van een andere rechtbank wordt aangewezen, die in ondergeschikte orde in de eerste is benoemd, om een zaak met de nodige waarborgen van aanwijsbare objectiviteit te beoordelen, is geen proceshandeling waarmee het rechtscollege waarbij de zaak aanhangig is gemaakt de onttrekking van de zaak aan zichzelf zou hebben georganiseerd (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 532.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Samenstelling van het rechtscollege - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Samenstelling van het rechtscollege - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd

L'ordonnance motivée conformément à l'article 100, § 2, alinéa 2, du Code judiciaire désignant dans un tribunal un juge d'un autre tribunal, nommé à titre subsidiaire dans le premier, à l'effet de juger une cause avec des garanties suffisantes d'apparente objectivité ne constitue pas un acte par lequel la juridiction saisie a organisé son propre dessaisissement (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Composition de la juridiction - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Composition de la juridiction - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de voorzitter van de rechtbank waarvan de onttrekking wegens gewettigde verdenking wordt gevorderd en de voorzitter van een andere rechtbank gezamenlijk een beschikking hebben gewezen met toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek, waarbij in de eerstgenoemde rechtbank een rechter van de laatstgenoemde rechtbank wordt aangewezen, die in ondergeschikte orde in de eerstgenoemde is benoemd, om de zaak te beoordelen met de nodige waarborgen van aanwijsbare objectiviteit, en vier magistraten van het rechtscollege waarvan de onttrekking van de zaak wordt gevorderd, geoordeeld hebben dat zij over de vereiste onafhankelijkheid en onpartijdigheid beschikken, is het voor dit rechtscollege niet onmogelijk om een zetel samen te stellen die de voor de uitoefening van een rechtsprekende functie noodzakelijke waarborgen van onpartijdigheid biedt (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 532.

Lorsque le président du tribunal dont le dessaisissement est demandé pour cause de suspicion légitime et celui d'un autre tribunal ont pris conjointement une ordonnance, en application de l'article 100 du Code judiciaire, désignant au premier tribunal un juge du second tribunal, nommé à titre subsidiaire dans le premier, à l'effet de juger la cause avec des garanties suffisantes d'apparente objectivité et que quatre magistrats de la juridiction dont le dessaisissement est sollicité, ont estimé avoir l'indépendance et l'impartialité requises, il n'est pas impossible pour cette juridiction de composer un siège présentant les garanties d'impartialité nécessaires à l'exercice d'une fonction juridictionnelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van het rechtscollege - Gewettigde verdenking - Verzoek tot onttrekking - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd - Rechter met nodige waarborgen van aanwijsbare objectiviteit

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

RECHTBANKEN - Strafzaken - Algemeen - Samenstelling van het rechtscollege - Gewettigde verdenking - Verzoek tot onttrekking - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd - Rechter met nodige waarborgen van aanwijsbare objectiviteit

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Composition de la juridiction - Suspicion légitime - Demande de dessaisissement - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné - Juge présentant des garanties suffisantes d'apparente objectivité

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

TRIBUNAUX - Matière répressive - Généralités - Composition de la juridiction - Suspicion légitime - Demande de dessaisissement - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné - Juge présentant des garanties suffisantes d'apparente objectivité

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

RENVOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre

van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd - Rechter met nodige waarborgen van aanwijsbare objectiviteit

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

VERWIJZING VAN EEN RECHTBANK NAAR EEN ANDERE - Strafzaken - Verzoek tot onttrekking - Gewettigde verdenking - Toepassing van artikel 100 Gerechtelijk Wetboek - Aanwijzing van een rechter van een andere rechtbank die in ondergeschikte orde in de betrokken rechtbank was benoemd - Rechter met nodige waarborgen van aanwijsbare objectiviteit

- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 100 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering
- Art. 542 Wetboek van Strafvordering

tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné - Juge présentant des garanties suffisantes d'apparente objectivité

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

RENOI D'UN TRIBUNAL A UN AUTRE - Matière répressive - Demande de dessaisissement - Suspicion légitime - Application de l'article 100 du Code judiciaire - Désignation d'un juge d'un autre tribunal nommé à titre subsidiaire dans le tribunal concerné - Juge présentant des garanties suffisantes d'apparente objectivité

- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 100 Code judiciaire
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle
- Art. 542 Code d'Instruction criminelle

P.21.0880.N

20 juli 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210720.VAK.5](#)

AC nr. ...

Uit artikel 49, § 1, Wet Strafvordering volgt dat de strafuitvoeringsrechtbank de beperkte detentie slechts kan toekennen nadat de veroordeelde een schriftelijk verzoek heeft ingediend; geen enkele bepaling uit die wet noch een andere wettelijke bepaling verzet zich ertegen dat de veroordeelde later afstand doet van dat verzoek.

STRAFUITVOERING - Toekenning - Verzoek - Afstand - Strafvordering - Beperkte detentie

- Art. 49 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten
- Art. 820 Gerechtelijk Wetboek

De l'article 49, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, il résulte que le tribunal de l'application des peines ne peut accorder la détention limitée que si la personne condamnée en fait la demande par écrit ; aucune disposition de cette loi ni aucune autre disposition légale ne s'oppose à ce que la personne condamnée se désiste de cette demande par la suite.

APPLICATION DES PEINES - Attribution - Requête - Désistement - Tribunal de l'application des peines - Détention limitée

- Art. 49 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine
- Art. 820 Code judiciaire

P.21.0881.N

5 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211005.2N.15](#)

AC nr. ...

Bij het beoordelen van de overmacht ter rechtvaardiging van een na het verstrijken van de termijn aangetekend verzet, kan de rechter rekening houden met de omstandigheid dat de verzetdoende partij niet aannemelijk maakt dat hij aan zijn advocaat de opdracht heeft gegeven om verzet aan te tekenen.

ADVOCaat - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Opdracht aan de raadsman om verzet aan te tekenen - Aannemelijk maken van die opdracht

ADVOCaat - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Opdracht aan de raadsman om verzet aan te tekenen - Aannemelijk maken van die opdracht

VERZET - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Opdracht aan de raadsman om verzet aan te tekenen - Aannemelijk maken van die opdracht

VERZET - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Opdracht aan de raadsman om verzet aan te tekenen - Aannemelijk maken van die opdracht

Lorsqu'il apprécie la force majeure invoquée pour justifier qu'une opposition a été signifiée après l'expiration du délai, le juge peut tenir compte de la circonstance que l'opposant ne rend pas plausible qu'il a mandaté son avocat pour former opposition.

AVOCAT - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Ordre donné au conseil de former l'opposition - Ordre à rendre plausible

AVOCAT - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Ordre donné au conseil de former l'opposition - Ordre à rendre plausible

OPPOSITION - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Ordre donné au conseil de former l'opposition - Ordre à rendre plausible

OPPOSITION - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Ordre donné au conseil de former l'opposition - Ordre à rendre plausible

Bij toepassing van artikel 187, § 5, 1°, Wetboek van Strafvordering is het verzet van een beklagde, behoudens overmacht, niet ontvankelijk wanneer het niet binnen de wettelijke termijn werd ingesteld; overmacht die de ontvankelijkheid verantwoordt van het verzet dat na het verstrijken van de wettelijke termijn is ingesteld, kan alleen voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de verzetdoende partij, die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden; de rechter beoordeelt in feite of de aangevoerde omstandigheden een geval van overmacht uitmaken, het Hof gaat enkel na of de rechter uit de omstandigheden die hij in aanmerking neemt, al dan niet wettig overmacht heeft kunnen afleiden (1). (1) Cass. 22 maart 2016, AR P.14.1182.N, AC 2016, nr. 196, RABG 2016, 1028, noot V. VEREECKE en RW 2016-17, 302, noot B. DE SMET; Cass. 9 november 2011, AR P.11.1027.F, AC 2011, nr. 607 (concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.), T. Strafr. 2012, 38 noot G. SCHOORENS; Cass. 27 april 2010, AR P.09.1847.N, AC 2010, nr. 285, RW 2010-11, 1475 noot B. DE SMET; Cass. 8 november 2006, AR P.06.0488.F, AC 2006, nr. 545, RDP 2007, 280. Zie alg. D. DE WOLF, Handboek correctioneel procesrecht, Intersentia, 2013, 166-168; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 1413-1415; J. MEESE, "Overmacht in het strafprocesrecht" in Overmacht, Intersentia, 2015, 149-169; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, II, 1660-1661.

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Strafzaken - Verzet - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Controle op de beslissing van laattijdig verzet door het Hof

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering
- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

CASSATIEMIDDELEN - Burgerlijke zaken - Onaantastbare beoordeling door feitenrechter - Strafzaken - Verzet - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Controle op de beslissing van laattijdig verzet door het Hof

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

Par application de l'article 187, § 5, 1°, du Code d'instruction criminelle, l'opposition de la personne condamnée sera déclarée irrecevable, sauf en cas de force majeure, si elle n'a pas été formée dans les délais légaux; la force majeure qui justifie la recevabilité de l'opposition formée après l'expiration du délai légal ne peut résulter que d'une circonstance qui est indépendante de la volonté de l'opposant et qu'il ne pouvait ni prévoir ni conjurer; le juge apprécie en fait si les circonstances invoquées constituent un cas de force majeure; la Cour se borne à vérifier si le juge a pu ou non légalement déduire la force majeure des circonstances qu'il prend en considération (1). (1) Cass. 22 mars 2016, RG P.14.1182.N, Pas. 2016, n° 196, N.J.W. 2016, 1028 note V. VEREECKE et R.W. 2016-17, 302 note B. DE SMET ; Cass. 9 novembre 2011, RG P.11.1027.F, Pas. 2011, n° 607 (avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général), T. Strafr. 2012, 38 note G. SCHOORENS ; Cass. 27 avril 2010, RG P.09.1847.N, Pas. 2010, n° 285, R.W. 2011-11, 1475, note S. VAN OVERBEKE ; Cass. 8 novembre 2006, RG P.06.0488.F, Pas. 2006, n° 545, R.D.P.C. 2007, 280. Voir plus généralement D. DE WOLF, Handboek correctioneel procesrecht, Intersentia, 2013, 166-168 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Kluwer, 2014, 1413-1415 ; J. MEESE, "Overmacht in het strafprocesrecht" dans Overmacht, Intersentia, 2015, 149-169 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, II, 1660-1661.

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Appréciation souveraine par le juge du fond - Matière répressive - Opposition - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeur - Contrôle par la Cour de la décision rendue sur l'opposition formée tardivement

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle
- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

MOYEN DE CASSATION - Matière civile - Appréciation souveraine par le juge du fond - Matière répressive - Opposition - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeur - Contrôle par la Cour de la décision rendue sur l'opposition formée tardivement

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Begrip overmacht - Beoordeling door de rechter op verzet - Controle van het Hof

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Begrip overmacht - Beoordeling door de rechter op verzet - Controle van het Hof

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Notion de force majeure - Appréciation du juge statuant sur l'opposition - Contrôle de la Cour

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Notion de force majeure - Appréciation du juge statuant sur l'opposition - Contrôle de la Cour

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

Uit de loutere omstandigheid dat een verzetdoende partij voorhoudt nooit afstand te hebben gedaan van haar recht om voor de rechter te verschijnen noch de bedoeling had zich aan het gerecht te onttrekken, kan niet worden afgeleid dat er sprake zou zijn van overmacht zoals bedoeld in artikel 187, § 5, 1°, Wetboek van Strafvordering.

VERZET - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Begrip overmacht - Bewering van de eiser op verzet dat hij geen afstand deed van zijn recht om voor de rechter te verschijnen en dat hij zich niet aan het gerecht wou onttrekken - Beoordeling door de rechter op verzet

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

VERZET - Strafzaken - Termijn van verzet - Buitengewone termijn - Verlenging van de termijn wegens overmacht - Begrip overmacht - Bewering van de eiser op verzet dat hij geen afstand deed van zijn recht om voor de rechter te verschijnen en dat hij zich niet aan het gerecht wou onttrekken - Beoordeling door de rechter op verzet

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

- Art. 187, § 5, 1° Wetboek van Strafvordering

L'existence d'un cas de force majeure au sens de l'article 187, § 5, 1°, du Code d'instruction criminelle ne peut se déduire de la simple circonstance qu'un opposant allègue n'avoir jamais renoncé à son droit de comparaître devant le juge et n'avoir jamais eu l'intention de se soustraire à l'action de la justice.

OPPOSITION - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Notion de force majeure - Affirmation par l'opposant qu'il n'as pas renoncé à son droit de comparaître devant le juge et ne voulait pas se soustraire à l'action de la justice - Appréciation du juge statuant sur l'opposition

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

OPPOSITION - Matière répressive - Délai d'opposition - Délai extraordinaire - Prolongation du délai pour cause de force majeure - Notion de force majeure - Affirmation par l'opposant qu'il n'as pas renoncé à son droit de comparaître devant le juge et ne voulait pas se soustraire à l'action de la justice - Appréciation du juge statuant sur l'opposition

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

- Art. 187, § 5, 1° Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 9, § 1, Interneringswet kan het onderzoekrecht of het vonnisrecht de internering van een persoon maar bevelen indien die een misdaad of een wanbedrijf heeft gepleegd die de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt en uit de wetsgeschiedenis blijkt dat die wet tot doel heeft het toepassingsgebied van de interneringsmaatregel te beperken tot de enkele feiten die de fysieke of psychische integriteit van derden aantasten of bedreigen; door het begrip bedreiging in te voeren, heeft de wet de internering mogelijk willen maken voor feiten die wijzen op de gevaarlijkheid van de pleger, zelfs als hij de fysieke of psychische integriteit van derden niet daadwerkelijk heeft aangetast of geen enkel slachtoffer heeft gemaakt en de rechter oordeelt onaantastbaar of het gepleegde feit de fysieke of psychische integriteit van derden aantast of bedreigt waarbij het Hof enkel nagaat of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten geen gevolgen trekt die daarmee in geen enkel verband staan of op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord (1). (1) Cass. 10 oktober 2018, AR P.18.0724.F, AC 2018, nr. 542.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Artikel 9, § 1, Interneringswet - Aantasting of bedreiging van de fysieke of psychische integriteit van derden - Doelstelling van de wet - Draagwijdte - Beoordeling door de rechter

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering
ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Internering - Artikel 9, § 1, Interneringswet - Aantasting of bedreiging van de fysieke of psychische integriteit van derden - Doelstelling van de wet - Draagwijdte

- Art. 9, § 1 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

En vertu de l'article 9, § 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement des personnes, la juridiction d'instruction ou la juridiction de jugement ne peut ordonner l'internement d'une personne que si cette dernière a commis un crime ou un délit qui porte atteinte à l'intégrité physique ou psychique des tiers ou la menace et il ressort des travaux parlementaires que l'objectif de cette loi est de limiter le champ d'application de la mesure d'internement aux seuls faits qui portent atteinte à l'intégrité physique ou psychique de tiers ou la menacent; en introduisant la notion de menace, la loi entend permettre l'internement pour des faits qui révèlent la dangerosité de l'auteur, même s'il n'a pas réellement porté atteinte à l'intégrité physique ou psychique de tiers ou qu'il n'a fait aucune victime et le juge apprécie souverainement si le fait commis porte atteinte à l'intégrité physique ou psychique de tiers ou la menace, la Cour se bornant à vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 10 octobre 2018, RG P.18.0724.F, Pas. 2018, n° 542.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 9, § 1er - Atteinte à l'intégrité physique ou psychique de tiers ou menace - Objectif de la loi - Portée - Appréciation par le juge

- Art. 9, § 1 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement
APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 9, § 1er - Atteinte à l'intégrité physique ou psychique de tiers ou menace - Objectif de la loi - Portée

- Art. 9, § 1 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

Krachtens artikel 9, § 2, Interneringswet beslist de rechter over de internering na uitvoering van het in artikel 5 bedoelde forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek of de actualisatie van een eerder uitgevoerd deskundigenonderzoek en krachtens artikel 5, § 3, tweede lid, van die wet kan een actualisering van het deskundigenonderzoek worden gevraagd wanneer dit nodig wordt geacht; uit deze bepalingen en hun wetsgeschiedenis volgt niet dat de rechter telkens hij in een bepaalde strafprocedure overweegt een internering te bevelen in het kader van die strafprocedure steeds een deskundigenonderzoek moet bevelen of de actualisatie van een reeds in die procedure uitgevoerd deskundigenonderzoek en de rechter kan zich ook baseren op een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek dat is bevolen in een andere strafprocedure en de rechter beoordeelt de geestestoestand van een persoon wiens internering wordt gevorderd onaantastbaar op grond van de regelmatig tijdens het debat overgelegde gegevens, zonder dat hij door de besluiten van een forensisch psychiatrisch deskundigenverslag is gebonden (1). (1) Cass. 11 oktober 2017, AR P.17.0784.F, AC 2017, nr. 550; K. HANOULLE, "Potpourri III als sluitstuk van de nieuwe interneringswetgeving", NC 2016/5, 392.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Artikel 9, § 2, Interneringswet - Uitvoering van een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek - Forensisch psychiatrisch onderzoek bevolen in een andere strafprocedure - Draagwijdte - Gevolg - Beoordeling door de rechter

- Artt. 5 en 9, § 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Internering - Artikel 9, § 2, Interneringswet - Uitvoering van een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek - Forensisch psychiatrisch onderzoek bevolen in een andere strafprocedure - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 5 en 9, § 2 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

En vertu de l'article 9, § 2, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement des personnes, le juge prend sa décision quant à l'internement après qu'a été effectuée l'expertise psychiatrique médico-légale visée à l'article 5, ou après l'actualisation d'une expertise antérieure et, aux termes de l'article 5, § 3, alinéa 2, de cette loi, une actualisation de l'expertise peut être demandée lorsqu'elle s'avère nécessaire; il ne résulte pas de ces dispositions et de leurs travaux parlementaires que le juge, à chaque fois qu'il envisage d'ordonner un internement dans une procédure pénale particulière, doit toujours ordonner, dans le cadre de cette procédure pénale, une expertise ou l'actualisation d'une expertise déjà réalisée dans le cadre de cette procédure, le juge pouvant aussi se fonder sur une expertise psychiatrique médico-légale ordonnée dans une autre procédure pénale, et le juge apprécie souverainement l'état mental d'une personne dont l'internement est requis sur la base des éléments régulièrement produits au cours des débats, sans être lié par les conclusions d'un rapport d'expertise psychiatrique médico-légal (1). (1) Cass. 11 octobre 2017, RG P.17.0784.F, Pas. 2017, n° 550 ; K. HANOULLE, "Potpourri III als sluitstuk van de nieuwe interneringswetgeving", N.C. 2016/5, 392.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 9, § 2 - Réalisation d'une expertise psychiatrique médico-légale - Expertise psychiatrique médico-légale ordonnée dans une autre procédure pénale - Portée - Conséquence - Appréciation par le juge

- Art. 5 et 9, § 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Internement - Loi du 5 mai 2014, article 9, § 2 - Réalisation d'une expertise psychiatrique médico-légale - Expertise psychiatrique médico-légale ordonnée dans une autre procédure pénale - Portée - Conséquence

- Art. 5 et 9, § 2 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

De beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank tot weigering van de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit die niet de bijzondere redenen kenbaar maakt die de rechters ertoe hebben gebracht van het gunstige advies van de gevangenisdirecteur af te wijken, is niet regelmatig met redenen omkleed.

STRAFUITVOERING - Gunstig advies - Weigering van toekenning - Bijzondere redenen - Geen vermelding - Gebrek aan motivering - Strafwetvoeringsrechtbank - Strafwetvoeringsmodaliteit - Gevangenisdirecteur

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 56, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

N'est pas régulièrement motivée la décision du Tribunal d'application des peines de refuser l'octroi de la modalité d'exécution de la peine qui ne laisse pas apparaître les raisons particulières ayant conduit les juges à s'écarter de l'avis favorable du directeur de la prison.

APPLICATION DES PEINES - Avis favorable - Refus d'octroi - Raisons particulières - Absence d'indication - Défaut de motivation - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Directeur de la prison

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 56, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.0894.N

9 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.3](#)

AC nr. ...

Artikel 67ter, vierde lid, Wegverkeerswet bepaalt dat de rechtspersoon of de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt ertoe gehouden zijn de nodige maatregelen te nemen om te voldoen aan de door artikel 67ter, eerste tot derde lid, Wegverkeerswet voorgeschreven verplichtingen (1); daaruit volgt dat ook indien de vraag om inlichtingen of het mondeling verzoek naar de identiteit van de onmiskenbare bestuurder van een motorvoertuig waarmee een overtreding is begaan of naar de verantwoordelijke voor dit voertuig, slechts geruime tijd na de overtreding wordt geformuleerd, de rechtspersoon of de natuurlijke persoon die de rechtspersoon in rechte vertegenwoordigt in staat moeten zijn aan die verplichting te voldoen; dit houdt geen schending in van deze bepaling van de Wegverkeerswet of een miskenning van het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld. (1) Cass. 7 januari 2020, AR P.19.1123.N, AC 2020, nr. 12. Zie alg. Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, 14-22.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Wegverkeerswet - Artikel 67ter - Verkeersovertreding die is begaan met een voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Vraag om inlichtingen over de bestuurder van het voertuig - Verhoor van de persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Tijdsduur tussen de overtreding en het verhoor van die

L'article 67ter, alinéa 4, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière dispose que la personne morale ou la personne physique qui représente la personne morale en droit est tenue de prendre les mesures nécessaires en vue d'assurer le respect des obligations visées à l'article 67ter, alinéas 1er à 3, de cette loi (1) ; il s'ensuit que, même si la demande de renseignements (y compris verbale) relative à l'identité du conducteur incontestable ou de la personne responsable du véhicule à moteur n'est formulée que longtemps après l'infraction commise avec ce véhicule, la personne morale ou la personne physique qui représente la personne morale en droit est tenue d'être en mesure d'y répondre ; il n'y a là ni violation de ladite disposition de la loi du 16 mars 1968 ni d'une méconnaissance du principe général du droit relatif à la présomption d'innocence. (1) Cass. 7 janvier 2020, RG P.19.1123.N, Pas. 2020, n° 12. Voy. plus généralement P. TRAEST, Topics verkeers(straf)recht, Intersentia, 2020, p. 14-22.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 67ter - Infraction en matière de roulage commise avec un véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Demande de renseignements relative à l'identité du conducteur - Audition de la personne qui représente la personne morale - Laps de temps écoulé entre la contravention et l'audition de cette

persoon - Het in staat zijn te voldoen aan de wettelijke informatieverplichting

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verkeersovertreding die is begaan met een voertuig ingeschreven op naam van een rechtspersoon - Vraag om inlichtingen over de bestuurder van het voertuig - Verhoor van de persoon die de rechtspersoon vertegenwoordigt - Tijdsperiode tussen de overtrekking en het verhoor van die persoon - Het in staat zijn te voldoen aan de wettelijke informatieverplichting - Vermoeden van onschuld - Grens

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

personne - Capacité à satisfaire à l'obligation légale d'information

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Infraction en matière de roulage commise avec un véhicule immatriculé au nom d'une personne morale - Demande de renseignements relative à l'identité du conducteur - Audition de la personne qui représente la personne morale - Laps de temps écoulé entre la contravention et l'audition de cette personne - Capacité à satisfaire à l'obligation légale d'information - Présomption d'innocence - Limite

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

P.21.0904.F

20 juli 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210720.VAC.3](#)

AC nr. ...

De verweerder kan zijn antwoord slechts aanvoeren in een memorie die ondertekend is door een advocaat die houder is van het in artikel 425, § 1, tweede lid, Wetboek van Strafvordering bedoelde getuigschrift en die uiterlijk acht dagen vóór de rechtszitting op de griffie van het Hof van Cassatie wordt ingediend.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm en termijn voor memories en stukken - Verweerder - Memorie van antwoord - Neerlegging

- Art. 429, derde lid Wetboek van Strafvordering

Le défendeur en cassation ne peut indiquer sa réponse que dans un mémoire signé par un avocat titulaire de l'attestation visée à l'article 425, § 1er, alinéa 2 du Code d'instruction criminelle et remis au greffe de la Cour de cassation, au plus tard huit jours avant l'audience.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme et délai prévus pour le dépôt des mémoires et des pièces - Défendeur en cassation - Mémoire en réponse - Dépôt

- Art. 429, al. 3 Code d'Instruction criminelle

P.21.0905.N

14 juli 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210714.VAK.5](#)

AC nr. ...

Met het oog op een goede rechtsbedeling kan het wenselijk zijn meerdere gerechtelijke onderzoeken te centraliseren bij eenzelfde onderzoeksrechter; in zoverre deze onderzoeken worden gevoerd door meerdere onderzoeksrechters binnen eenzelfde rechtbank van eerste aanleg wordt niet vereist dat dergelijke centralisatie enkel kan plaatsvinden door een beschikking van de raadkamer (1). (1) R. Declercq, Onderzoeksgerechten, APR, 1993, nr. 346; R. Verstraeten, Handboek strafvordering, Antwerpen, Maklu, 2012, nr. 800 en M.-A. Beernaert, H. D. Bosly, D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Brussel, La Charte, 2021, p. 965.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek -

En raison des nécessités d'une bonne administration de la justice, il peut être essentiel de centraliser plusieurs enquêtes judiciaires auprès d'un même juge d'instruction; dans la mesure où ces instructions sont menées par plusieurs juges d'instruction au sein d'un même tribunal de première instance, il n'est pas requis qu'une telle centralisation ne puisse être opérée que par voie d'ordonnance de la chambre du conseil (1). (1) R. Declercq, Onderzoeksgerechten, A.P.R., 1993, n° 346 ; R. Verstraeten, Handboek strafvordering, Anvers, Maklu, 2012, n° 800 et M.-A. Beernaert, H. D. Bosly, D. Vandermeersch, Droit de la procédure pénale, Bruxelles, La Charte, 2021, p. 965.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités -

Algemeen - Centraliseren van meerdere gerechtelijke onderzoeken bij eenzelfde onderzoeksrechter - Onderzoekersrechters binnen eenzelfde rechtbank - Centraliseren door een beschikking van de voorzitter - Wettigheid

- Artt. 61 en 127 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSRECHTER - Centraliseren van meerdere gerechtelijke onderzoeken bij eenzelfde onderzoeksrechter - Onderzoekersrechters binnen eenzelfde rechtbank - Centraliseren door een beschikking van de voorzitter - Wettigheid

- Artt. 61 en 127 Wetboek van Strafvordering

Centralisation de plusieurs enquêtes judiciaires auprès d'un même juge d'instruction - Juges d'instruction au sein d'un même tribunal - Centralisation par voie d'ordonnance du président - Légalité

- Art. 61 et 127 Code d'Instruction criminelle

JUGE D'INSTRUCTION - Centralisation de plusieurs enquêtes judiciaires auprès d'un même juge d'instruction - Juges d'instruction au sein d'un même tribunal - Centralisation par voie d'ordonnance du président - Légalité

- Art. 61 et 127 Code d'Instruction criminelle

P.21.0910.N

2 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211102.2N.6](#)

AC nr. ...

Wanneer het bestreden vonnis niet alleen de strafvordering niet ontvankelijk verklaart bij gebrek aan wettelijke grondslag voor de bestraffing, maar ook oordeelt dat de feiten niet strafbaar zijn omdat de beklaagde een activiteit in intieme kring uitoefende in de zin van artikel 5, tweede lid, MB 23 maart 2020 waarop het verplaatsingsverbod van artikel 8 MB 23 maart 2020 niet van toepassing is, dan draagt dit oordeel de bestreden beslissing zodat het middel dat dit oordeel niet bekritiseert niet tot cassatie kan leiden en bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is (1). (1) Over de ontvankelijkheid van de strafvordering zie Cass. 28 september 2021 (voltallige zitting), AR P.21.1129, AC 2021, nr. 593 met concl. van advocaat-generaal A. WINANTS.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Belang - Bestreden vonnis dat de strafvordering niet ontvankelijk verklaart - Bijkomend oordeel dat de feiten niet strafbaar zijn - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 182 - Ministerieel Besluit van 23 maart 2020 - Artikel 8 - Verbod om zich onnodig op de openbare weg en in openbare plaatsen te bevinden - Uitzonderingen op dit verbod - Artikel 5, tweede lid, Ministerieel Besluit van 23 maart 2020 - Activiteiten in intieme of familiale kring - Middel dat dit bijkomend oordeel niet bekritiseert - Gevolg - Ontvankelijkheid

- Art. 5, tweede lid MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

- Art. 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

GEZONDHEIDSPOLITIE - Over de mens - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 182 - Ministerieel Besluit van 23 maart 3/11/2025

Lorsque le jugement attaqué ne se borne pas à déclarer l'action publique irrecevable, à défaut de fondement légal de la répression et qu'il considère aussi que les faits ne sont en tout état de cause pas punissables étant donné que le prévenu est allé rendre visite à son ami et qu'il y a lieu de considérer cette visite comme une activité en cercle intime au sens de l'article 5, alinéa 2, de l'arrêté ministériel du 23 mars 2020, à laquelle ne s'applique pas l'interdiction de déplacements prévue à l'article 8 de ce même arrêté, cette considération, non critiquée par le moyen, fonde la décision attaquée en telle sorte que le moyen, qui ne saurait entraîner une cassation, est irrecevable à défaut d'intérêt (1). (1) Sur la recevabilité de l'action publique, voir Cass. 28 septembre 2021 (audience plénière), RG P.21.1129.N, Pas. 2021, n° 593, avec les concl. de M. Winants, avocat général, publiées à leur date dans AC.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Intérêt - Jugement attaqué déclarant l'action publique irrecevable - Autre considération selon laquelle que les faits ne sont pas punissables - Loi du 15 mai 2007 - Article 182 - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 - Article 8 - Interdiction de se trouver sans motif valable sur la voie publique et dans les lieux publics - Exceptions à cette interdiction - Arrêté ministériel du 23 mars 2020, article 5, alinéa 2 - Activité en cercle intime ou familial - Moyen ne critiquant pas cette autre considération - Conséquence - Recevabilité

- Art. 5, al. 2 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 8 A.M. du 23 mars 2020

POLICE SANITAIRE - Police sanitaire de l'homme - Loi du 15 mai 2007 - Article 182 - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 - Article 8 -

2020 - Artikel 8 - Verbod om zich onnodig op de openbare weg en in openbare plaatsen te bevinden - Uitzonderingen op dit verbod - Artikel 5, tweede lid, Ministerieel Besluit van 23 maart 2020 - Activiteiten in intieme of familiale kring - Draagwijdte

- Art. 5, tweede lid MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken
- Art. 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 182 - Ministerieel Besluit van 23 maart 2020 - Artikel 8 - Verbod om zich onnodig op de openbare weg en in openbare plaatsen te bevinden - Uitzonderingen op dit verbod - Artikel 5, tweede lid, Ministerieel Besluit van 23 maart 2020 - Activiteiten in intieme of familiale kring - Draagwijdte

- Art. 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken
- Art. 5, tweede lid MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

Interdiction de se trouver sans motif valable sur la voie publique et dans les lieux publics - Exceptions à cette interdiction - Arrêté ministériel du 23 mars 2020, article 5, alinéa 2 - Activité en cercle intime ou familial - Portée

- Art. 5, al. 2 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 8 A.M. du 23 mars 2020

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Loi du 15 mai 2007 - Article 182 - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 - Article 8 - Interdiction de se trouver sans motif valable sur la voie publique et dans les lieux publics - Exceptions à cette interdiction - Arrêté ministériel du 23 mars 2020, article 5, alinéa 2 - Activité en cercle intime ou familial - Portée

- Art. 8 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 5, al. 2 A.M. du 23 mars 2020

P.21.0921.N

12 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.9](#)

AC nr. ...

Het staat aan de rechter om onaantastbaar te oordelen of het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een voor de beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, diens recht op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd miskent waarbij de rechter zijn beslissing moet steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst en het Hof enkel nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee niet verenigbaar zijn (1). (1) Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0252.N, AC 2021, nr. 442; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Artikel 6.3.d, EVRM - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

3/11/2025

Il appartient au juge d'apprécier si le fait de ne pas entendre à l'audience un témoin ayant fait, au stade de l'information, des déclarations à charge du prévenu, viole le droit de ce dernier à un procès équitable pris dans son ensemble, le juge étant tenu de fonder sa décision sur les circonstances concrètes qu'il indique, et la Cour se borne à vérifier si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences sont inconciliables avec elles (1). (1) Cass. 15 juin 2021, RG P.21.0252.N, Pas. 2021, n° 443 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme l'avocat général R. MORTIER, publiées à leur date dans AC ; Cour eur. D.H., 14 juin 2016, Riahi c/ Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation - Refus - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

P. 851/1035

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Artikel 6.3.d, EVRM - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Artikel 6.3.d, EVRM - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Artikel 6.3.d, EVRM - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling - Weigering - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling -

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Impact sur un procès équitable - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Impact sur un procès équitable - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Conv. D.H., article 6, § 3, d - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation - Refus - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Impact sur un procès équitable - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Impact sur un procès équitable - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Impact sur un procès équitable - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Impact sur un procès

Weigering - Impact op een eerlijk proces - Vermelding van concrete omstandigheden - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

équitable - Indication des circonstances concrètes - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

In de regel zal de rechter de impact op het eerlijk proces van het niet-horen op de rechtszitting van een getuige die tijdens het vooronderzoek een belastende verklaring heeft afgelegd, beoordelen aan de hand van drie criteria, gehanteerd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en in die volgorde, of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige dit wil zeggen feitelijke of juridische gronden die de afwezigheid van de getuige op de rechtszitting kunnen verantwoorden; (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, waarbij onder doorslaggevend wordt verstaan bewijs dat dermate belangrijk is dat het aannemelijk is dat dit het resultaat van de zaak heeft bepaald; (iii) er voor het niet-kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen, waarbij dergelijke compenserende factoren onder meer kunnen bestaan in het voorliggen van bewijsmateriaal dat de inhoud van de tijdens het vooronderzoek afgelegde verklaringen ondersteunt of bevestigt, de gelegenheid die de beklaagde had om tijdens het vooronderzoek of ter rechtszitting de getuige te ondervragen of te doen ondervragen en de mogelijkheid voor de beklaagde om zijn standpunt kenbaar te maken over de geloofwaardigheid en de betrouwbaarheid van de getuige of over interne strijdigheden in die verklaring of strijdigheid met verklaringen van andere getuigen (1). (1) Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0252.N, AC 2021, nr. 443; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

En principe, le juge apprécie l'impact sur le procès équitable de l'absence d'audition à l'audience d'un témoin ayant fait une déclaration à charge au stade de l'information, à la lumière des trois critères, énoncés par la Cour européenne des droits de l'homme dans l'ordre suivant: (i) s'il existe des motifs graves de ne pas entendre le témoin, à savoir des motifs factuels ou juridiques permettant de justifier l'absence du témoin à l'audience; (ii) si la déclaration à charge constitue l'élément unique ou déterminant sur lequel se fonde la déclaration de culpabilité, déterminant étant entendu comme un élément de preuve d'une importance telle qu'il est probable qu'il ait déterminé le résultat de l'affaire; (iii) si, face à l'impossibilité d'interroger le témoin, il existe des facteurs compensatoires suffisants, en ce compris des garanties procédurales solides, de tels facteurs compensatoires pouvant notamment consister en la production d'éléments de preuve venant appuyer ou corroborer le contenu des déclarations faites au stade de l'information, en la possibilité qui a été offerte au prévenu d'interroger ou de faire interroger le témoin au stade de l'information ou à l'audience, et en la possibilité offerte au prévenu de donner son point de vue quant à la crédibilité et la fiabilité du témoin ou de souligner des contradictions internes dans ces déclarations ou avec les déclarations d'autres témoins (1). (1) Cass. 15 juin 2021, RG P.21.0252.N, Pas. 2021, n° 443 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme l'avocat général R. MORTIER, publiées à leur date dans AC ; Cour eur. D.H., 14 juin 2016, Riahi c/ Belgique.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Impact op een eerlijk proces - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Impact sur un procès équitable - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Of de rechter die zich over de gegrondheid van de strafvordering moet uitspreken verplicht is een persoon, die tijdens het vooronderzoek een voor een beklaagde belastende verklaring heeft afgelegd, te horen als getuige indien die beklaagde daarom verzoekt, moet worden beoordeeld in het licht van het door artikel 6.1. EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces en het door artikel 6.3.d EVRM gewaarborgde recht om getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen; wezenlijk daarbij is of de tegen de beklaagde gevoerde strafvervolgning in haar geheel beschouwd eerlijk verloopt, wat niet uitsluit dat de rechter niet alleen rekening houdt met het recht van verdediging van die beklaagde, maar ook met de belangen van de samenleving, de slachtoffers en de getuigen zelf; uit de vermelde verdragsbepalingen volgt dan ook dat in de regel het tegen een beklaagde aangevoerde bewijs hem wordt voorgelegd tijdens een openbare rechtszitting, hij dit bewijs moet kunnen tegenspreken en hem in beginsel de gelegenheid moet worden gegeven een tijdens het vooronderzoek gehoorde persoon die een belastende verklaring heeft afgelegd, als getuige ter rechtszitting te ondervragen (1). (1) Cass. 15 juni 2021, AR P.21.0252.N, AC 2021, nr. 443; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0486.N, AC 2020, nr. 508; Cass. 21 november 2017, AR P.17.0410.N, AC 2017, nr. 662; Cass. 30 mei 2017, AR P.17.0322.N, arrest niet gepubliceerd; Cass. 2 mei 2017, AR P.17.0290.N, AC 2017, nr. 303; Cass. 31 januari 2017, AR P.16.0970.N, AC 2017, nr. 73 met concl. van advocaat-generaal R. MORTIER; EHRM 14 juni 2016, Riahi t. België.

BEWIJS - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4

La question de savoir si le juge appelé à statuer sur le bien-fondé de l'action publique est tenu d'entendre en qualité de témoin une personne qui a fait une déclaration à charge d'un prévenu au stade de l'information, si ce prévenu en fait la demande, doit s'apprécier à la lumière du droit à un procès équitable consacré aux articles 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit à interroger ou faire interroger des témoins à charge consacré aux articles 6, § 3, d, de cette même Convention; l'essentiel, à cet égard, est de savoir si, considérées dans leur ensemble, les poursuites pénales engagées contre le prévenu se déroulent équitablement, ce qui n'exclut pas que le juge tienne compte non seulement des droits de défense de ce prévenu, mais aussi de l'intérêt de la société, des victimes et des témoins eux-mêmes; en règle, il résulte des dispositions conventionnelles précitées que les éléments de preuve à charge d'un prévenu doivent lui être présentés au cours d'une audience publique, qu'il doit pouvoir contredire ces éléments et qu'il doit avoir, en principe, la possibilité d'interroger à l'audience en tant que témoin une personne qui a fait une déclaration incriminante au stade de l'information (1). (1) Cass. 15 juin 2021, RG P.21.0252.N, Pas. 2021, n° 443 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0486.N, Pas. 2020, n° 508 ; Cass. 21 novembre 2017, RG P.17.0410.N, Pas. 2017, n° 662 ; Cass. 30 mai 2017, RG P.17.0322.N, inédit ; Cass. 2 mai 2017, RG P.17.0290.N, Pas. 2017, n° 303 ; Cass. 31 janvier 2017, RG P.16.0970.N, Pas. 2017, n° 73, avec les concl. de Mme l'avocat général R. MORTIER, publiées à leur date dans AC ; Cour eur. D.H., 14 juin 2016, Riahi c/ Belgique.

PREUVE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4

november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Getuigen - Rechter ten gronde - Verplichting tot het horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Wanneer de rechters van oordeel zijn dat de door de getuigen afgelegde verklaringen kennelijk niet doorslaggevend waren om de beklaagde schuldig te verklaren aan de hem ten laste gelegde feiten en zij tevens de compenserende factoren vermelden voor het niet ondervragen van die getuigen, kunnen zij onder meer de sanitaire crisis aanwijzen als ernstige reden om de getuigen niet ter rechtszitting te horen die zij vermelden en verantwoorden zij aldus de beslissing naar recht, zonder dat zij ambtshalve dienden te zoeken naar alternatieven om het ondervragingsrecht te waarborgen.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Voorwaarden - Ernstige redenen - Sanitaire crisis - Getuigen - Rechter ten gronde - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.d - Niet horen van een getuige op de rechtszitting - Beoordeling - Weigering - Voorwaarden - Ernstige redenen - Sanitaire crisis

- Artt. 6.1 en 6.3.d Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Preuve testimoniale - Juge du fond - Obligation d'entendre un témoin à l'audience - Appréciation

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Si les juges estiment que les déclarations faites par les témoins n'étaient manifestement pas déterminantes pour déclarer le prévenu coupable du chef des faits mis à sa charge et qu'ils évoquent également des facteurs compensatoires au fait de ne pas interroger ces témoins, ils peuvent désigner notamment la crise sanitaire comme raison sérieuse de ne pas entendre à l'audience les témoins qu'ils mentionnent, et, partant, ils justifient légalement leur décision, sans devoir d'office chercher des alternatives pour garantir le droit d'interroger les témoins.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Conditions - Motifs graves - Crise sanitaire - Témoins - Juge du fond - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, d - Absence d'audition d'un témoin à l'audience - Appréciation - Refus - Conditions - Motifs graves - Crise sanitaire

- Art. 6, § 1er et 3, d Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

De vergoedingsplicht afgeleid uit artikel 29bis WAM geldt wanneer de verzekerde niet op enigerlei wijze aansprakelijk is en is niet gegrond op een overtreding die hij zou hebben begaan, zodat de correctionele rechter of de politierechter een dergelijke vordering tot schadevergoeding niet kan beslechten zonder miskenning van de bevoegdheidsregels van de strafrechtbanken, die van openbare orde zijn (1). (1) Cass. 19 oktober 2005, AR P.05.0858.F, AC 2005, nr. 520.

VERZEKERING - WAM- verzekering - Rechtsvordering op grond van artikel 29bis WAM - Grondslag - Bevoegdheid van de strafrechter

- Artt. 3 en 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Strafzaken - Burgerlijke rechtsvordering (bijzondere regels) - Strafrechter - Rechtsvordering op grond van artikel 29bis WAM - Bevoegdheid van de strafrechter

- Artt. 3 en 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

BURGERLIJKE RECHTSVORDERING - Rechtsvordering ingesteld voor het strafgerecht - Rechtsvordering op grond van artikel 29bis WAM - Bevoegdheid van de strafrechter

- Artt. 3 en 4 Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering
- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

L'obligation déduite de l'article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs existe en l'absence d'une responsabilité quelconque de l'assuré et n'est pas fondée sur une infraction commise par celui-ci, en manière telle que le juge correctionnel ou de police ne pourrait statuer sur une telle demande d'indemnisation sans méconnaître les règles d'ordre public relatives à la compétence des juridictions pénales (1). (1) Cass. 19 octobre 2005, RG P.05.0858.F, Pas. 2005, n° 520.

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Action fondée sur l'article 29bis de la loi relative à l'assurance automobile obligatoire - Fondement - Compétence du juge pénal

- Art. 3 et 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

COMPETENCE ET RESSORT - Matière répressive - Action civile (règles particulières) - Juge pénal - Action fondée sur l'article 29bis de la loi relative à l'assurance automobile obligatoire - Compétence du juge pénal

- Art. 3 et 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ACTION CIVILE - Action portée devant la juridiction répressive - Action fondée sur l'article 29bis de la loi relative à l'assurance automobile obligatoire - Compétence du juge pénal

- Art. 3 et 4 L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale
- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Het Wetboek van Strafvordering en de wetten betreffende de strafrechtspleging bepalen welke partijen een vordering kunnen instellen of tegen wie voor de strafrechter een vordering kan worden ingesteld; de vrijwillige of gedwongen tussenkomst van een derde voor de strafrechter is derhalve alleen ontvankelijk op voorwaarde dat een bijzondere wet zulks uitdrukkelijk bepaalt of dat krachtens de wet de strafrechter uitzonderlijk een veroordeling, sanctie of enige andere maatregel tegen een derde mag uitspreken (1). (1) Cass. 22 januari 2003, AR P.03.0081.F, AC 2003, nr. 52.

TUSSENKOMST - Strafzaken - Strafgerechten - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst

Wanneer ze zich beroept op de schadevergoedingsplicht die artikel 29bis WAM heeft ingevoerd ten voordele van slachtoffers voor schade voortvloeiend uit lichamelijke letsels, is de vordering tot tussenkomst die voor de strafrechter wordt ingesteld door een tot bindendverklaring van het vonnis dagvaardende partij, noch voorzien door een wet, noch toegelaten door of krachtens een wet.

TUSSENKOMST - Strafzaken - Strafgerechten - Dagvaarding tot bindendverklaring van het vonnis - Dagvaarding op grond van artikel 29bis WAM - Ontvankelijkheid

- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

VERZEKERING - WAM- verzekering - Schadeloosstelling gegrond op artikel 29bis WAM 1989 - Strafgerechten - Dagvaarding tot bindendverklaring van het vonnis - Ontvankelijkheid

- Art. 29bis Wet betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen

Behoudens afwijking op grond van een bijzondere wet, zijn de bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek betreffende de tussenkomst niet van toepassing in strafzaken (1). (1) Cass. 22 januari 2003, AR P.03.0081.F, AC 2003, nr. 52.

TUSSENKOMST - Strafzaken - Strafgerechten - Vrijwillige of gedwongen tussenkomst - Bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek - Toepassing

3/11/2025

Le Code d'instruction criminelle et les lois relatives à la procédure pénale précisent quelles sont les parties qui peuvent porter une demande ou contre lesquelles une demande peut être portée devant ces juridictions; l'intervention volontaire ou forcée d'un tiers devant les juridictions pénales n'est dès lors recevable qu'à la condition qu'une loi particulière la prévoie expressément ou qu'en vertu de la loi, le juge pénal soit autorisé exceptionnellement à prononcer une condamnation, une sanction ou une autre mesure (1). (1) Cass. 22 janvier 2003, RG P.03.0081.F, Pas. 2003, n° 52.

INTERVENTION - Matière répressive - Juridictions pénales - Intervention volontaire ou forcée

Lorsqu'elle se réclame de l'obligation d'indemnisation instituée, en faveur de la victime de dommages corporels, par l'article 29bis de la loi du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs, l'action en intervention mue par une partie citante en déclaration de jugement commun devant la juridiction pénale n'est ni prévue ni autorisée par ou en vertu d'une loi.

INTERVENTION - Matière répressive - Juridictions pénales - Citation en déclaration de jugement commun - Citation fondée sur l'article 29bis de la loi relative à l'assurance automobile obligatoire - Recevabilité

- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

ASSURANCES - Assurance automobile obligatoire - Indemnisation fondée sur l'article 29bis de la loi sur l'assurance automobile obligatoire - Juridictions pénales - Citation en déclaration de jugement commun - Recevabilité

- Art. 29bis L. du 21 novembre 1989 relative à l'assurance obligatoire de la responsabilité en matière de véhicules automoteurs

Sauf dérogation résultant d'une loi spéciale, les dispositions du Code judiciaire relatives à l'intervention ne sont pas applicables aux juridictions pénales (1). (1) Cass. 22 janvier 2003, RG P.03.0081.F, Pas. 2003, n° 52.

INTERVENTION - Matière répressive - Juridictions pénales - Intervention volontaire ou forcée - Dispositions du Code judiciaire - Application

P. 858/1035

P.21.0925.F

20 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211020.2F.14](#)

AC nr. ...

Aangezien de strafwetten van openbare orde zijn, kan hieraan geen afbreuk worden gedaan door bijzondere overeenkomsten en kan aan een overeenkomst die ertoe strekt de draagwijdte van een strafwet te wijzigen of het toepassingsgebied ervan te beperken, in rechte geen dergelijke uitwerking worden verleend (1). (1) Cass. 6 september 2006, AR P.06.0492.F, AC 2006, nr. 392.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Algemeen - Strafwetten - Openbare orde-karakter
WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Algemeen - Strafwetten - Openbare orde-karakter

De artikelen 3, eerste lid, en 35, § 1, eerste en derde lid, van de ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 april 1995, alsook de artikelen 42 van het besluit van de Vlaamse regering van 18 juli 2003 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder en 63, § 2, van het decreet van het Vlaams parlement van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg en tot oprichting van de Mobiliteitsraad van Vlaanderen bepalen niet dat de daarin strafbaar gestelde handelingen niet langer strafbaar zijn in hoofde van de exploitant of diens aangestelde om de enige reden zij zich op een overeenkomst betreffende de toetreding tot "een radio die de dispatching van de ritten verzorgt" op het grondgebied van het Brussels gewest kunnen beroepen.

VERVOER - Personenvervoer - Taxi - Brussels Gewest -
Ordonnantie 27 april 1995 - Strafbbaarstellingen - In het Vlaams
Gewest gevestigd taxibedrijf - Overeenkomst betreffende de
toetreding tot "een radio die de dispatching van de ritten" op
het grondgebied van het Brussels Gewest verzorgt

- Artt. 3, eerste lid, en 35, § 1, eerste en derde lid Ordonnantie
Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 april 1995 betreffende
de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van
voertuigen met chauffeur

Dès lors que les lois pénales sont d'ordre public, il n'est pas permis d'y déroger par des conventions particulières et un contrat ayant pour objet de modifier la portée d'une loi pénale ou d'en restreindre le champ d'application ne peut se voir reconnaître judiciairement un tel effet (1). (1) Cass. 6 septembre 2006, RG P.06.0492.F, Pas. 2006, n° 392.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Lois
pénales - Caractère d'ordre public
LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Lois
pénales - Caractère d'ordre public

Les articles 3, alinéa 1er, et 35, § 1er, alinéas 1er et 3, de l'ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 27 avril 1995 relative aux services de taxis et aux services de location de véhicules avec chauffeur ainsi que les articles 42 de l'arrêté du gouvernement flamand du 18 juillet 2003 relatif aux services de taxis et aux services de location de véhicules avec chauffeur, et 63, § 2, du décret du parlement flamand du 20 avril 2001 relatif à l'organisation du transport de personnes par la route et à la création du Conseil de la Mobilité de la Flandre ne prévoient pas que les actes que ces dispositions incriminent cessent d'être punissables dans le chef de l'exploitant ou de son préposé au seul motif qu'ils peuvent se prévaloir d'une convention d'adhésion à « une radio qui dispatche des courses » sur le territoire régional bruxellois.

TRANSPORT - Transport de personnes - Taxi - Région bruxelloise -
Ordonnance du 27 avril 1995 - Incriminations - Société de taxis
établie en région flamande - Convention d'adhésion à « une radio
qui dispatche des courses » sur le territoire régional bruxellois

- Art. 3, al. 1er, et 35, § 1er, al. 1er et 3 Ordonnance du Conseil
de la région de Bruxelles-Capitale du 27 avril 1995 relative aux
services de taxis et aux services de location de voitures avec
chauffeur

- Artt. 3, eerste lid, en 35, § 1, eerste en derde lid Ordonnantie Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur

VERVOER - Personenvervoer - Taxi - Brussels Gewest - Ordonnantie 27 april 1995 - Strafbaarstellingen - In het Vlaams Gewest gevestigd taxibedrijf - Overeenkomst betreffende de toetreding tot "een radio die de dispatching van de ritten" op het grondgebied van het Brussels Gewest verzorgt

- Artt. 3, eerste lid, en 35, § 1, eerste en derde lid Ordonnantie Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur

- Artt. 3, eerste lid, en 35, § 1, eerste en derde lid Ordonnantie Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 april 1995 betreffende de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met chauffeur

- Art. 3, al. 1er, et 35, § 1er, al. 1er et 3 Ordonnance du Conseil de la région de Bruxelles-Capitale du 27 avril 1995 relative aux services de taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur

TRANSPORT - Transport de personnes - Taxi - Région bruxelloise - Ordonnance du 27 avril 1995 - Incriminations - Société de taxis établie en région flamande - Convention d'adhésion à « une radio qui dispatche des courses » sur le territoire régional bruxellois

- Art. 3, al. 1er, et 35, § 1er, al. 1er et 3 Ordonnance du Conseil de la région de Bruxelles-Capitale du 27 avril 1995 relative aux services de taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur

- Art. 3, al. 1er, et 35, § 1er, al. 1er et 3 Ordonnance du Conseil de la région de Bruxelles-Capitale du 27 avril 1995 relative aux services de taxis et aux services de location de voitures avec chauffeur

P.21.0931.F

10 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211110.2F.3](#)

AC nr. ...

De wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid strekt tot de bescherming van de bevolking wanneer deze door rampen of door noodlottige situaties is bedreigd, ongeacht de aard van de aldus beoogde rampspoed; een noodtoestand die is voortgekomen uit een potentieel voor de gehele bevolking levensbedreigende epidemie of pandemie, zoals de pandemie betreffende het coronavirus COVID-19, dient te worden beschouwd als een ramp of een noodlottige situatie die kan leiden tot een voor personen bedreigende situatie; de voormelde pandemie kan derhalve het uitvaardigen van maatregelen met toepassing van het voornoemde artikel 182, eerste lid, verantwoorden; de bewoordingen van de telastleggingen bedoeld in de artikelen 5 en 8 van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken (1), namelijk het verbod op samenscholingen en het verbod om zich onnodig op de openbare weg te bevinden, staan zeker niet letterlijk vermeld in de omschrijving van de door de wet aan de minister toevertrouwde maatregelen tot opvoeding en evacuatie van de bevolking; aangezien het enige doel van de in de strafvervolgung bedoelde verbodsbepalingen erin bestaat de verspreiding van een noodlottig virus te verhinderen door het contact tussen de personen te beperken, vallen ze evenwel onder de bevoegdheid van de minister om de bevolking een verbod of een bevel op te leggen wanneer het, ten gevolge van een ramp of een noodlottige situatie, en teneinde de civiele veiligheid van de burgers te beschermen, noodzakelijk is hen te verwijderen van plaatsen die een bedreiging vormen voor hun gezondheid en veiligheid of hen te verbieden zich te verplaatsen; dergelijke maatregelen beantwoorden derhalve aan de bepaling van artikel 182 van de wet die toelaat de bevolking te verbieden om op plaatsen te komen die bijzonder aan het gevaar zijn blootgesteld (2). (1) Ministerieel besluit van 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken, herhaaldelijk gewijzigd vóór de opheffing ervan door artikel 25 van het ministerieel besluit van 5 juni 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te

La loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile vise à assurer la protection de la population lorsque celle-ci est menacée par des calamités ou des situations néfastes, quelle que soit la nature du désastre ainsi visé; une situation d'urgence née d'une épidémie ou d'une pandémie ayant le potentiel d'une menace mortelle pour l'ensemble de la population, telle la pandémie liée au coronavirus Covid-19, doit être considérée comme constitutive d'une calamité ou d'une situation néfaste pouvant conduire à une situation menaçant des personnes; partant, ladite pandémie peut justifier l'adoption de mesures en application de l'article 182, alinéa 1er, de ladite loi; sans doute, les termes des préventions visées aux articles 5 et 8 de l'arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du Coronavirus Covid-19 (1), soit l'interdiction de se rassembler et de se trouver sans motif sur la voie publique, ne se retrouvent pas littéralement dans la description des mesures de réquisition et d'évacuation de la population confiées au ministre par la loi précitée; mais n'ayant d'autres finalités que d'éviter la propagation d'un virus calamiteux par la limitation des contacts entre les personnes afin de réduire le risque de contagion associé à la pandémie, les interdictions visées par la poursuite ressortissent à la compétence ministérielle d'interdiction ou d'injonction à la population lorsque, à la suite d'une calamité ou d'une situation néfaste et afin de protéger la sécurité civile des citoyens, il est nécessaire de les éloigner d'endroits où leur santé et sécurité sont menacées ou de leur interdire de se déplacer; pareilles mesures répondent dès lors au prescrit de l'article 182 de la loi, qui permet d'interdire à la population de fréquenter des lieux particulièrement exposés au danger (2). (1) A.M. du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du Coronavirus Covid-19, modifié à plusieurs reprises avant son abrogation par l'art. 25 de l'A.M. du 5 juin 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus Covid-19. (2) Voir Cass. (plén.) 28 septembre 2021, RG P.21.1129.N, Pas. 2021, n° 594, avec concl. de M. WINANTS, avocat général, publiées à leur date dans AC.

beperken. (2) Zie Cass. (voltallig) 28 september 2021, AR P.21.1129.N, AC 2021, nr. 594, met concl. van advocaat-generaal WINANTS.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Wet 5 mei 2007 - Telastleggingen bedoeld in de artikelen 5 en 8 van het ministerieel besluit van 23 maart 2020 - Verbod op samenscholingen en verbod om zich onnodig op de openbare weg te bevinden - Wettigheid

- Artt. 3, 182 en 187 Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Légalité des arrêtes et règlements - Loi du 15 mai 2007 - Préventions visées aux articles 5 et 8 de l'arrêté ministériel du 23 mars 2020 - Interdiction de se rassembler et de se trouver sans motif sur la voie publique - Légalité

- Art. 3, 182 et 187 L. du 15 mai 2007

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

P.21.0936.N

20 juli 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210720.VAK.9](#)

AC nr. ...

De in artikel 4, 2°, Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalde weigeringsgrond berust op het non-bis in idem -beginsel dat verband houdt met het beëindigen van het strafvervolg; een beslissing waarbij de gerechtelijke autoriteit van een aangezochte lidstaat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel weigert, is geen beslissing die de strafvervolg beëindigt en is bijgevolg geen definitieve beslissing zoals bedoeld in artikel 4, 2°, Wet Europees Aanhoudingsbevel.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging - Weigeringsgrond - Non bis in idem Beginsel - Weigering - Beslissing - Aard van de beslissing

- Art. 4, 2° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Le motif de refus prévu à l'article 4, 2°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen repose sur le principe non bis in idem qui concerne l'extinction de l'action publique ; une décision par laquelle l'autorité judiciaire d'un État membre requis refuse d'exécuter un mandat d'arrêt européen n'est pas une décision mettant fin à l'action publique, et n'est donc pas une décision définitive au sens de l'article 4, 2°, de la loi du 19 décembre 2003.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution - Motif de refus - Principe non bis in idem - Refus - Décision - Nature de la décision

- Art. 4, 2° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.21.0937.N

12 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.10](#)

AC nr. ...

Het door artikel 6.1 EVRM gewaarborgde recht van toegang tot de rechter, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, belet de lidstaten niet het instellen van rechtsmiddelen afhankelijk te maken van voorwaarden, voor zover die voorwaarden een wettig doel dienen en er een redelijke verantwoording bestaat tussen de opgelegde voorwaarden en het nagestreefde doel maar die voorwaarden mogen niet ertoe leiden dat het recht op het instellen van het rechtsmiddel in de kern wordt aangetast; met de verplichting voor de appellant op straffe van verval van het hoger beroep de grieven tegen de beroepen beslissing kenbaar te maken, beoogt de wetgever een doelmatiger behandeling van de strafzaken in hoger beroep, het vermijden van nutteloze werklast en kosten door het niet langer voorleggen van niet-betwiste beslissingen aan het appelgerecht en ten slotte de tegenpartijen en het appelgerecht in de gelegenheid te stellen te bepalen van welke beslissingen de appellant de hervorming wenst; die verplichting, alsook de duidelijk in artikel 204 Wetboek van Strafvordering bepaalde verplichting om binnen de appeltermijn de grieven schriftelijk in te dienen zodat snel zekerheid bestaat over de draagwijdte van het hoger beroep, dienen een wettig doel, respecteren een redelijke verhouding tussen de opgelegde beperkingen en het nagestreefde doel en tasten het recht op hoger beroep in de kern niet aan (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Grievenformulier - Doelstelling - Artikel 6.1, EVRM - Toegang tot de rechter - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Voorwaarden - Verantwoording - Hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Le droit à l'accès à un tribunal, garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'Homme, n'empêche pas les États membres d'assortir l'introduction de recours de conditions, pour autant que celles-ci servent un objectif légitime et qu'il existe une proportion raisonnable entre les conditions imposées et l'objectif poursuivi, mais ces conditions ne peuvent avoir pour conséquence de porter substantiellement atteinte au droit d'introduire un recours; en imposant à l'appellant l'obligation de faire connaître, à peine de déchéance de son appel, ses griefs élevés contre la décision entreprise, le législateur a pour but de voir traiter plus efficacement les affaires pénales en degré d'appel, d'éviter une charge de travail et des frais inutiles en ne soumettant plus des décisions non contestées au juge d'appel et, enfin, d'offrir aux parties adverses et à la juridiction d'appel l'opportunité de déterminer les décisions dont l'appellant souhaite la réformation; cette obligation, de même que celle, clairement énoncée à l'article 204 du Code d'instruction criminelle, de déposer les griefs par écrit dans le délai d'appel afin que la portée de l'appel puisse rapidement être connue avec certitude, poursuit un but légitime, respecte une proportion raisonnable entre les limitations imposées et l'objectif poursuivi, et ne porte pas atteinte à l'essence même du droit d'interjeter appel (1). (1) Voir Cass., Rapport annuel 2017, pp. 81-91 sur la problématique du formulaire de griefs.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Formulaire de griefs - Objectif - Conv. D.H., article 6, § 1er - Accès au tribunal - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Accès au tribunal - Conditions - Justification - Appel - Formulaire de griefs - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 6.1 EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt voor de overheid in de regel niet de verplichting om een beklaagde die tijdens de procedure in eerste aanleg werd bijgestaan door een raadsman en die kennis heeft gekregen van de beroepen beslissing, alle vormvereisten voor het hoger beroep tegen die beslissing ter kennis te brengen en dat geldt ook voor de op straffe van verval van het hoger beroep voorgeschreven verplichting om tijdig nauwkeurig bepaalde grieven in te dienen (1). (1) Cass. 8 september 2020, AR P.20.0630.N, AC 2020, nr. 509; Cass. 4 juni 2019, AR P.19.0237.N, AC 2019, nr. 347; Cass. 30 mei 2018, AR P.18.0232.F, AC 2018, nr. 344.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Artikel 6.1, EVRM - Toegang tot de rechter - Beklaagde bijgestaan door een advocaat in eerste aanleg - Kennisgeving door de overheid van de vormvereisten van het hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Hoger beroep - Beklaagde bijgestaan door een advocaat in eerste aanleg - Kennisgeving door de overheid van de vormvereisten van het hoger beroep - Grievenformulier - Draagwijdte

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

De l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit d'accès au juge garanti par cette disposition, il ne résulte en principe pas d'obligation d'informer de toutes les formalités pour interjeter appel d'une décision, un prévenu assisté d'un conseil au cours de la procédure en première instance, ayant eu connaissance de ladite décision et il en va de même de l'obligation, prescrite à peine de déchéance de l'appel, d'introduire les griefs avec précision, en temps utile (1). (1) Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0630.N, Pas. 2020, n° 509 ; Cass. 4 juin 2019, RG P.19.0237.N, Pas. 2019, n° 347 ; Cass. 30 mai 2018, RG P.18.0232.F, Pas. 2018, n° 344.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Conv. D.H., article 6, § 1er - Accès au tribunal - Prévenu assisté par un avocat en première instance - Informations données par les autorités sur les formalités de l'appel - Formulaire de griefs - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Accès au tribunal - Appel - Prévenu assisté par un avocat en première instance - Informations données par les autorités sur les formalités de l'appel - Formulaire de griefs - Portée

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit artikel 6.1. EVRM en het door die bepaling gewaarborgde recht van toegang tot de rechter volgt evenwel dat indien de appellant een persoon is tegen wie een interneringsmaatregel wordt gevorderd die dus overeenkomstig artikel 81, § 1, eerste lid, Interneringswet moet worden bijgestaan of vertegenwoordigd door een advocaat, en die appellant bovendien van zijn vrijheid is beroofd, de vervallenverklaring van het hoger beroep wegens het niet-indienen van een grievenformulier enkel kan worden uitgesproken als vaststaat dat de appellant door de directeur van de gevangenis of zijn gemachtigde bij of ter gelegenheid van het instellen van het hoger beroep werd ingelicht over de verplichting tijdig een grievenformulier in te dienen dan wel op enig andere wijze ter zake werd ingelicht dan wel op dat ogenblik de bijstand genoot van een advocaat van wie mag worden aangenomen dat hij de appellant betreffende die formaliteit zal hebben geïnformeerd (1). (1) Cass. 20 oktober 2020, AR P.19.1255.N, AC 2020, nr. 645; Cass. 8 september 2020, AR P.20.0630.N, AC 2020, nr. 509.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Artikel 6.1, EVRM - Toegang tot de rechter - Hoger beroep - Internering - Geïnterneerde die van zijn vrijheid is beroofd - Hoger beroep ingesteld in de gevangenis - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Artikel 6.1, EVRM - Toegang tot de rechter - Hoger beroep - Internering - Geïnterneerde die van zijn vrijheid is beroofd - Hoger beroep ingesteld in de gevangenis - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Toegang tot de rechter - Hoger beroep - Internering - Geïnterneerde die van zijn vrijheid is beroofd - Hoger beroep ingesteld in de gevangenis - Grievenformulier - Vervallenverklaring van het hoger beroep - Kennisgeving aan de geïnterneerde appellant - Draagwijdte - Gevolg

De l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et du droit d'accès au juge garanti par cette disposition, il s'ensuit toutefois que si l'appelant est une personne contre laquelle une mesure d'internement est demandée et qu'elle doit donc être assistée ou représentée par un avocat, conformément à l'article 81, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement, et que l'appelant a, en outre, été privé de liberté, la déchéance de l'appel pour défaut d'introduction du formulaire de griefs ne peut être prononcée que s'il est établi que l'intéressé a été informé par le directeur de l'établissement pénitentiaire ou par son délégué, dans le cadre de l'introduction du recours, de l'obligation d'introduire un formulaire de griefs en temps utile ou qu'il a été informé de toute autre manière, ou qu'il était, à ce moment-là, assisté d'un avocat dont on peut présumer qu'il aura informé l'appelant de cette formalité (1). (1) Cass. 20 octobre 2020, RG P.19.1255.N, Pas. 2020, n° 645 ; Cass. 8 septembre 2020, RG P.20.0630.N, Pas. 2020, n° 509.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Conv. D.H., article 6, § 1er - Accès au tribunal - Appel - Internement - Personne internée privée de liberté - Appel interjeté en prison - Formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Informations données à l'appelant interné - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Conv. D.H., article 6, § 1er - Accès au tribunal - Appel - Internement - Personne internée privée de liberté - Appel interjeté en prison - Formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Informations données à l'appelant interné - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Accès au tribunal - Appel - Internement - Personne internée privée de liberté - Appel interjeté en prison - Formulaire de griefs - Déchéance de l'appel - Informations données à l'appelant interné - Portée - Conséquence

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Uit de bepalingen van de artikelen 203, § 1, eerste lid, en 204 Wetboek van Strafvordering en artikel 1, eerste lid, van de wet van 25 juli 1893 betreffende de aantekening van beroep of van voorziening in cassatie van de gedetineerde of geïnterneerde personen volgt dat het appelgerecht in beginsel verplicht is het hoger beroep van een beklaagde ingesteld door het afleggen van een verklaring aan de directeur van de gevangenis of zijn gemachtigde tegen een vonnis dat hem interneert, maar die heeft nagelaten tijdig een grievenchrift in te dienen en voor wie door zijn raadsman evenmin een dergelijk geschrift is ingediend, vervallen te verklaren (1). (1) Zie Hof van Cassatie van België, Jaarverslag 2017, pp. 81-91 over de problematiek van het grievenformulier.

BESCHERMING VAN DE MAATSCHAPPIJ - Internering - Hoger beroep ingesteld in de gevangenis - Grievenformulier - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 203, 6.1, eerste lid en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Internering - Hoger beroep ingesteld in de gevangenis - Grievenformulier - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 203, 6.1, eerste lid en 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 1, eerste lid Wet 25 juli 1893 betreffende de aantekening van hoger beroep van gedetineerde of geïnterneerde personen

Il résulte des articles 203, § 1er, alinéa 1er, et 204 du Code d'instruction criminelle et de l'article 1er, alinéa 1er, de la loi du 25 juillet 1893 relative aux déclarations d'appel ou de recours en cassation des personnes détenues ou internées, que le juge d'appel est, en principe, tenu de déclarer déchu de son appel le prévenu l'ayant interjeté au moyen d'une déclaration au directeur de l'établissement pénitentiaire ou à son délégué, contre un jugement ayant ordonné son internement, mais qui a omis d'introduire un formulaire de griefs en temps utile et pour lequel son conseil n'a pas davantage déposé un tel écrit (1). (1) Voir Cass., Rapport annuel 2017, pp. 81-91 sur la problématique du formulaire de griefs.

DEFENSE SOCIALE - Internement - Appel interjeté en prison - Formulaire de griefs - Portée - Conséquence

- Art. 203, 6.1, al. 1 et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Internement - Appel interjeté en prison - Formulaire de griefs - Portée - Conséquence

- Art. 203, 6.1, al. 1 et 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 1er, al. 1er L. du 25 juillet 1893

Artikel 113 Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat door artikel 479 Wetboek van Strafvordering bedoelde correctionele zaken worden toegewezen aan de kamer voor burgerlijke zaken voorgezeten door de eerste voorzitter of door de voorzitter of raadsheer die hem vervangt en deze bepaling vereist geen bijzondere formaliteit voor de vaststelling van de vervanging van de eerste voorzitter wanneer hij wettig belet is om te zetelen, noch is die vaststelling voorgeschreven op straffe van een welbepaalde sanctie; uit het feit dat een kamervoorzitter of een raadsheer in een hof van beroep de burgerlijke kamer voorzit die kennis neemt van een strafvervolgning bedoeld door artikel 479 Wetboek van Strafvordering volgt dat de eerste voorzitter wettig belet is om te zetelen en de eerste voorzitter moet dat wettig belet of de samenstelling van de kamer die eruit voortvloeit, niet uitdrukkelijk bij beschikking vaststellen of motiveren en het arrest dat in een dergelijke zaak uitspraak doet, moet evenmin melding maken van een dergelijke beschikking; een dergelijke regeling maakt artikel 113 Gerechtelijk Wetboek niet inhoudsloos en het openbare orde-karakter of de vereiste van een strikte interpretatie van de bepalingen inzake voorrecht van rechtsmacht, verplichten niet tot een ander oordeel.

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Voorrecht van rechtsmacht - Artikel 113 Gerechtelijk Wetboek - Artikel 479, Wetboek van Strafvordering - Toewijzing aan de kamer voor burgerlijke zaken voorgezeten door de eerste voorzitter of diens vervanger

- Art. 113 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 479 Wetboek van Strafvordering

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Voorrecht van rechtsmacht - Artikel 113 Gerechtelijk Wetboek - Artikel 479, Wetboek van Strafvordering - Toewijzing aan de kamer voor burgerlijke zaken voorgezeten door de eerste voorzitter of diens vervanger

- Art. 113 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 479 Wetboek van Strafvordering

L'article 113 du Code judiciaire précise que les affaires correctionnelles visées à l'article 479 du Code d'instruction criminelle sont attribuées à la chambre civile présidée par le premier président ou par le président ou le conseiller qui le remplace et cette disposition ne requiert aucune formalité particulière pour constater le remplacement du premier président lorsqu'il est légalement empêché de siéger, et cette constatation n'est pas non plus prescrite sous peine d'une sanction déterminée ; du fait qu'un président de chambre ou un conseiller d'une cour d'appel préside la chambre civile qui connaît d'une poursuite pénale visée à l'article 479 du Code d'instruction criminelle, il résulte que le premier président est légalement empêché de siéger et le premier président ne doit pas expressément constater ou motiver dans une ordonnance cet empêchement légal ou la composition de la chambre qui en découle et l'arrêt qui se prononce sur une telle affaire ne doit pas non plus mentionner une telle ordonnance; pareille règle ne vide pas de sa substance l'article 113 du Code judiciaire et le caractère d'ordre public ou la nécessité d'une interprétation stricte des dispositions en matière de privilège de juridiction ne permet pas de statuer autrement.

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Privilège de juridiction - Code judiciaire, article 113 - Code d'instruction criminelle, article 479 - Attribution à la chambre civile présidée par le premier président ou par le président ou le conseiller qui le remplace

- Art. 113 Code judiciaire
- Art. 479 Code d'Instruction criminelle

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Privilège de juridiction - Code judiciaire, article 113 - Code d'instruction criminelle, article 479 - Attribution à la chambre civile présidée par le premier président ou par le président ou le conseiller qui le remplace

- Art. 113 Code judiciaire
- Art. 479 Code d'Instruction criminelle

Het middel dat het door het Grondwettelijk Hof in een arrest ingenomen standpunt bekritiseert en dus niet het bestreden arrest is niet ontvankelijk, zodat de prejudiciële vraag bij toepassing van artikel 26, § 2, tweede lid, 1°, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof niet dient te worden gesteld (1).

(1) GwH 7 november 1996, nr. 60/96; A. WINANTS, "Enkele beschouwingen over het voorrecht van rechtsmacht", in F. DERUYCK (ed.), *Strafrecht in/uit balans*, die Keure 2020, pp. 135-140, nrs. 10-18; J. DE CODT, "De vervolging van magistraten", in X. DE RIEMAECKER en R. VAN RANSBEEK (eds), *Statuut en deontologie van de magistraat*, Brugge, die Keure, 2020, nr. 15; R. VERSTRAETEN, "Voorrecht van rechtsmacht", in L. DUPONT en B. SPRIET (eds.), *Strafrecht voor rechtspractici*, IV, Acco, 1991, 115; G. BELTJENS, "Article 479", *Encyclopédie du droit criminel belge*, II, 1903, nr. 28.

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Algemeen - Voorrecht van rechtsmacht - Afwezigheid van dubbele aanleg - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Ontvankelijkheid

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

CASSATIEMIDDELEN - Strafzaken - Algemeen - Voorrecht van rechtsmacht - Afwezigheid van dubbele aanleg - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Ontvankelijkheid

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 2, tweede lid, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Voorrecht van rechtsmacht - Afwezigheid van dubbele aanleg - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Draagwijde

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudicieel geschil - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 2, tweede lid, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Voorrecht van rechtsmacht - Afwezigheid van dubbele aanleg - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Draagwijde

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 2, tweede lid, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Voorrecht van rechtsmacht - Afwezigheid van dubbele aanleg -

Le moyen qui critique la position prise dans un arrêt rendu par la Cour constitutionnelle et ne critique donc pas l'arrêt attaqué, est irrecevable, de sorte qu'il n'y a pas lieu de poser la question préjudicielle, conformément à l'article 26, § 2, alinéa 2, 1° de la loi spéciale sur la Cour constitutionnelle (1). (1) C. const. 7 novembre 1996, n° 60/96 ; A. WINANTS, « Enkele beschouwingen over het voorrecht van rechtsmacht », dans F. DERUYCK (éd.), *Strafrecht in/uit balans*, la Charte 2020, pp. 135-140, n° 10-18 ; J. DE CODT, « De vervolging van magistraten », dans X. DE RIEMAECKER et R. VAN RANSBEEK (éd.), *Statuut en deontologie van de magistraat*, Bruges, la Charte, 2020, n° 15 ; R. VERSTRAETEN, « Voorrecht van rechtsmacht », dans L. DUPONT et B. SPRIET (eds.), *Strafrecht voor rechtspractici*, IV, Acco, 1991, 115 ; G. BELTJENS, « Article 479 », *Encyclopédie du droit criminel belge*, II, 1903, n° 28.

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Généralités - Privilège de juridiction - Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Recevabilité

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

MOYEN DE CASSATION - Matière répressive - Généralités - Privilège de juridiction - Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Recevabilité

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, art. 26, § 2 - Privilège de juridiction - Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, art. 26, § 2 - Privilège de juridiction - Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, art. 26, § 2 - Privilège de juridiction -

Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Draagwijdte

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

PREJUDICIEEL GESCHIL - Prejudiciële vraag - Hof van Cassatie - Artikel 26, § 2, tweede lid, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Voorrecht van rechtsmacht - Afwezigheid van dubbele aanleg - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Draagwijdte

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Vervolging van magistraat - Artikel 479, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van dubbele aanleg - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Verzoek tot prejudiciële vraag - Draagwijdte

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

VOORRANG VAN RECHTSMACHT - Vervolging van magistraat - Artikel 479, Wetboek van Strafvordering - Afwezigheid van dubbele aanleg - Arrest van het Grondwettelijk Hof - Cassatiemiddel dat het arrest van het Grondwettelijk Hof aanvecht - Verzoek tot prejudiciële vraag - Draagwijdte

- Art. 26, § 2, tweede lid, 1° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

Het recht op tegenspraak, zoals vervat in de verdragsbepalingen en algemene rechtsbeginselen houdt in dat een partij in het strafproces tegenspraak moet kunnen voeren betreffende de stukken die aan de rechter worden overgelegd; uit het enkele feit dat een partij in het strafproces bepaalde stukken slechts aan de rechter overlegt tijdens de pleidooien en de replieken maar voor het in beraad nemen van de zaak, volgt niet noodzakelijk dat de andere partijen daarover geen tegenspraak hebben kunnen voeren en het staat in een dergelijk geval aan die partijen om hetzij de wering van die stukken te vragen omdat de neerlegging ervan procesmisbruik inhoudt hetzij om een uitstel van behandeling van de zaak te verzoeken teneinde van die stukken nader kennis te kunnen nemen en gebeurlijk om nieuwe conclusietermijnen te vragen bij toepassing van artikel 152, § 2, Wetboek van Strafvordering.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

3/11/2025

Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

QUESTION PREJUDICIELLE; VOIR AUSSI: 143/01 UNION E - Question préjudicielle - Cour de cassation - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, art. 26, § 2 - Privilège de juridiction - Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Portée

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Poursuite de magistrat - Code d'instruction criminelle, article 479 - Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Demande relative à la question préjudicielle - Portée

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

PRIVILEGE DE JURIDICTION - Poursuite de magistrat - Code d'instruction criminelle, article 479 - Absence du double degré de juridiction - Arrêt de la Cour constitutionnelle - Moyen de cassation contestant l'arrêt de la Cour constitutionnelle - Demande relative à la question préjudicielle - Portée

- Art. 26, § 2, al. 2, 1° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Le droit au contradictoire, tel que consacré par les dispositions conventionnelles et les principes généraux du droit précités, implique qu'une partie à la procédure pénale doit être en mesure de contredire les pièces produites devant le juge ; du seul fait qu'une partie à la procédure pénale produise certaines pièces devant le juge lors des plaidoiries et des répliques mais avant la prise en délibéré de l'affaire, il ne résulte pas nécessairement que les autres parties n'ont pas pu les contredire et dans un tel cas de figure, il appartient à ces parties de demander soit le rejet de ces pièces, étant donné que leur dépôt constitue un abus de procédure, soit un report de l'examen de l'affaire afin de pouvoir en prendre connaissance plus en détail et, éventuellement, de demander de nouveaux délais pour conclure conformément à l'article 152, § 2, du Code d'instruction criminelle.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.3.b - Recht op een eerlijk proces - Recht op verdediging - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.b - Recht op een eerlijk proces - Recht op verdediging - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Artikel 6.3.b - Recht op een eerlijk proces - Recht op verdediging - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14.3.b - Droit à un procès équitable - Droits de la défense - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit à un procès équitable - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b - Droit à un procès équitable - Droits de la défense - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Article 6, § 3, b - Droit à un procès équitable - Droits de la défense - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de

van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.3.b - Recht op een eerlijk proces - Recht op verdediging - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.1 - Recht op een eerlijk proces - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Recht op tegenspraak - Stukken overgelegd aan de rechter - Overlegging tijdens de pleidooien en replieken - Gevolg

- Artt. 6.1 en 6.3.b Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 14.1 en 14.3, b) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 1er - Droit à un procès équitable - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14.3.b - Droit à un procès équitable - Droits de la défense - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 1er - Droit à un procès équitable - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Droit au contradictoire - Pièce soumises au juge - Production lors de la plaidoirie et des répliques - Conséquence

- Art. 6, § 1er et 3, b Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14, § 1er et 3, b) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Indien een verweer bestaat in het zonder enige motivering geformuleerd verzet door een partij in het strafproces tegen de neerlegging van stukken door een andere partij op de rechtszitting, beantwoordt en verwerpt de rechter dit verweer door met die stukken rekening te houden; een dergelijk niet-gemotiveerd verzet vereist geen nadere motivering en belet het Hof niet zijn wettigheidscontrole uit te oefenen.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Ongemotiveerd verzet tegen de neerlegging van stukken - Gevolg

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Ongemotiveerd verzet tegen de neerlegging van stukken - Gevolg

Si un moyen de défense consiste à ce qu'une partie au procès pénal s'oppose, sans la moindre de motivation, au dépôt de pièces par une autre partie à l'audience, le juge répond à ce moyen de défense et le rejette en prenant en compte ces pièces; une telle opposition non motivée ne requiert aucune autre motivation plus précise et cette circonstance n'empêche pas la Cour d'exercer son contrôle de légalité.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Opposition non motivée contre le dépôt de pièces - Conséquence

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Opposition non motivée contre le dépôt de pièces - Conséquence

Dwaling kan slechts schulditsluitend zijn als ze onoverkomelijk is, wat betekent dat uit de omstandigheden kan worden afgeleid dat de persoon die zich op de dwaling beroept, heeft gehandeld zoals ieder redelijk en voorzichtig persoon in dezelfde situatie zou hebben gehandeld; de rechter beoordeelt in feite of de beklaagde zich in een toestand van onoverkomelijke dwaling bevond (1); het Hof gaat wel na of de rechter uit de door hem vastgestelde feiten kon afleiden dat er sprake is van onoverkomelijke dwaling (2); de omstandigheid dat de beklaagde voorhoudt dat de draagwijdte van de strafwet niet duidelijk is, levert als zodanig geen onoverkomelijke dwaling op. (1) Cass. 2 oktober 2018, AR P.17.0854.N, AC 2018, nr. 514; Cass. 18 november 2013, AR S.12.0076.F, AC 2013, nr. 612, met concl. van advocaat-generaal J.M. GENICOT op datum in Pas.; Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2083.F, AC 2012, nr. 202; Cass. 12 februari 1985, AC 1984-85, 802; Cass. 6 oktober 1952, AC 1953, 35. Zie S. BRAHY, "De l'effet justificatif de l'erreur en droit pénal", RDP 1976-77, 339-359; C.J. VANHOUDT en W. CALEWAERT, Belgisch strafrecht, Story-Scientia, 1976, II, 401-405; L. DUPONT en R. VERSTRAETEN, Handboek Belgisch strafrecht, Acco, 1990, nrs. 491-502; M. FAURE, "De onoverkomelijke rechtsdwaling in milieustrafzaken", RW 1991-92, 937-950; B. DE SMET, "De onoverkomelijke rechtsdwaling als wapen tegen overregulering en artificiële incriminaties", RW 1992-93, 1288-1295; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, Vol. 2, L'infraction pénale, Brussel, Larcier, 2012, 505-522; A. DE NAUW en F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch algemeen strafrecht, Die Keure, 2017, 100-103; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel&Svacina, 2019, 346-354. (2) Cass. 15 september 2020, AR P.20.0150.N, AC 2020, nr. 537; Cass. 6 september 2017, AR P.17.0489.F, AC 2017, nr. 449, RDPC 2018, 187; Cass. 18 oktober 2016, AR P.14.1969.N, AC 2016, nr. 580. Zie T. MOREAU en D. VANDERMEERSCH, Eléments de droit penal, Die Keure, 2019, 179-182.

L'erreur peut uniquement être élisive de culpabilité si elle est invincible, ceci signifiant qu'il doit pouvoir se déduire des circonstances que la personne qui s'en prévaut a agi comme l'aurait fait toute personne raisonnable et prudente placée dans la même situation ; le juge apprécie en fait si le prévenu se trouvait dans un état d'erreur invincible (1) ; la Cour vérifie toutefois si le juge pouvait inférer l'existence d'une erreur invincible des faits qu'il a constatés (2) ; l'existence d'une erreur invincible ne saurait en soi se déduire de l'allégation du prévenu selon laquelle la portée de la loi pénale manque de clarté. (1) Cass. 2 octobre 2018, RG P.17.0854.N, Pas. 2018, n° 514 ; Cass. 18 novembre 2013, RG S.12.0076.F, Pas. 2013, n° 612, avec concl. de J.-M. GENICOT, avocat général ; Cass. 28 mars 2012, RG P.11.2083.F, Pas. 2012, n° 202 ; Cass. 12 février 1985, RG 8946, Bull. et Pas. 1984-1985, I, n° 350 ; Cass. 6 octobre 1952, Bull. et Pas., 1953, I, P.37. Voy. S. BRAHY, « De l'effet justificatif de l'erreur en droit pénal », Rev. dr. pén. crim., 1976-1977, p. 339-359 ; C. VANHOUDT et W. CALEWAERT, Belgisch strafrecht, Story-Scientia, 1976, II, p. 401-405 ; L. DUPONT et R. VERSTRAETEN, Handboek Belgisch strafrecht, Acco, 1990, n° 491-502 ; M. FAURE, « De onoverkomelijke rechtsdwaling in milieustrafzaken », R.W., 1991-1992, p. 937-950 ; B. DE SMET, « De onoverkomelijke rechtsdwaling als wapen tegen overregulering en artificiële incriminaties », R.W., 1992-1993, p. 1288-1295 ; F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, vol. 2 : L'infraction pénale, Bruxelles, Larcier, 2012, p. 505-522 ; A. DE NAUW et F. DERUYCK, Overzicht van het Belgisch algemeen strafrecht, Die Keure, 2017, p. 100-103 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Oud-Turnhout, Gompel&Svacina, 2019, p. 346-354. (1) Cass. 15 septembre 2020, RG P.20.0150.N, Pas. 2020, n° 537 ; Cass. 6 septembre 2017, RG P.17.0489.F, Pas. 2017, n° 449, Rev. dr. pén. crim., 2018, p. 187 ; Cass. 18 octobre 2016, RG P.14.1969.N, Pas. 2016, n° 580. Voy. T. MOREAU et D. VANDERMEERSCH, Eléments de droit pénal, La Charte, 2019, p. 179-182.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Schulditsluitingsgronden - Rechtsdwaling - Toestand van onoverkomelijke dwaling - Voorwaarden

- Art. 71 Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Schulditsluitingsgrond - Rechtsdwaling - Toestand van onoverkomelijke dwaling - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 71 Strafwetboek

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Causes d'exemption de culpabilité - Erreur de droit - État d'erreur invincible - Conditions

- Art. 71 Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Cause d'exemption de culpabilité - Erreur de droit - État d'erreur invincible - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 71 Code pénal

P.21.0965.N

19 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.12](#)

AC nr. ...

Wanneer de beslissing over de schuldigverklaring van een beklaagde steun vindt in bewijsmateriaal dat in het buitenland is verkregen ingevolge een Belgisch internationaal rechtshulpverzoek en het strafdossier enkel stukken bevat waaruit de uitvoering van dat verzoek blijkt, kan de beklaagde op grond van artikel 13 van de wet van 9 december 2004 vragen om de voorlegging van een gegeven waaruit blijkt dat het bewijsmateriaal voldoet aan de in het buitenland geldende wettigheidsvereisten; daarvoor moet de beklaagde niet eerst aannemelijk maken dat het bewijs op een onregelmatige wijze is verkregen; het recht van verdediging van de beklaagde vereist dat die gegevens hem toelaten het in het buitenland verkregen bewijsmateriaal in concreto te betwisten; de rechter oordeelt welke gegevens daarvoor eventueel nog aan het strafdossier moeten worden gevoegd; die gegevens kunnen bestaan in de beslissing van een buitenlandse rechterlijke overheid die de uitvoering van het internationaal rechtshulpverzoek heeft gemachtigd of wettig verklaard (1). (1) Zie concl. OM.

Lorsque la décision rendue sur la déclaration de culpabilité d'un prévenu trouve un fondement dans un élément de preuve obtenu à l'étranger à la suite d'une demande belge d'entraide judiciaire internationale et que le dossier répressif comprend uniquement des pièces relatives à l'exécution de cette demande, le prévenu peut, sur la base de l'article 13 de la loi du 9 décembre 2004 sur la transmission policière internationale de données à caractère personnel et d'informations à finalité judiciaire, l'entraide judiciaire internationale en matière pénale et modifiant l'article 90ter du Code d'instruction criminelle, demander la production d'une donnée dont il ressort que l'élément de la preuve répond aux conditions de légalité en vigueur à l'étranger; pour ce faire, le prévenu n'est pas tenu de rendre d'abord plausible que la preuve a été obtenue irrégulièrement; le respect des droits de défense du prévenu requiert que ces éléments lui permettent de contester concrètement l'élément de preuve obtenu à l'étranger; à cette fin, le juge décide quels éléments doivent encore être éventuellement versés au dossier répressif; ces éléments peuvent consister en la décision rendue par une autorité judiciaire étrangère ayant autorisé ou déclaré légale l'exécution de la demande d'entraide judiciaire internationale (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

BEWIJS - Strafzaken - Allerlei - Internationale rechtshulp - Uitvoering van een rogatoire commissie - Overmaken van stukken aan de Belgische overheid - Ontbreken van machtigingen van de rechter in de aangezochte staat - Toelaatbaarheid van het bewijs bekomen in het buitenland - Voorwaarden

PREUVE - Matière répressive - Divers - Entraide judiciaire internationale - Exécution d'une commission rogatoire - Transmission de pièces aux autorités belges - Absence d'autorisations du juge dans l'Etat requis - Admissibilité de la preuve obtenue à l'étranger - Conditions

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politieële verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

INTERNATIONALE RECHTSHULP - Strafzaken - Uitvoering van een rogatoire commissie - Overmaken van stukken aan de Belgische overheid - Ontbreken van machtigingen van de rechter in de aangezochte staat - Toelaatbaarheid van het bewijs bekomen in het buitenland - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politieële verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Recht op tegenspraak - Internationale rechtshulp - Uitvoering van een rogatoire commissie - Overmaken van stukken aan de Belgische overheid - Ontbreken van machtigingen van de rechter in de aangezochte staat - Toelaatbaarheid van het bewijs bekomen in het buitenland - Voorwaarden

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 13 Wet 9 december 2004 betreffende de internationale politieële verstrekking van gegevens van persoonlijke aard en informatie met gerechtelijke finaliteit, de wederzijdse internationale rechtshulp in strafzaken en tot wijziging van artikel 90ter van het Wetb

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 L. du 9 décembre 2004

ENTRAIDE JUDICIAIRE INTERNATIONALE - Matière répressive - Exécution d'une commission rogatoire - Transmission de pièces aux autorités belges - Absence d'autorisations du juge dans l'Etat requis - Admissibilité de la preuve obtenue à l'étranger - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 L. du 9 décembre 2004

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit au contradictoire - Entraide judiciaire internationale - Exécution d'une commission rogatoire - Transmission de pièces aux autorités belges - Absence d'autorisations du juge dans l'Etat requis - Admissibilité de la preuve obtenue à l'étranger - Conditions

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 13 L. du 9 décembre 2004

Het staat aan het vonnisgerecht om indien in een dagvaarding, welke geldt als akte van aanhangigmaking van de strafvordering bij het vonnisgerecht, een incriminatieperiode als einddatum "heden" vermeldt, op basis van die akte van aanhangigmaking en de eraan ten grondslag liggende stukken van het strafdossier die einddatum te bepalen, uit geen enkele bepaling volgt dat het vonnisgerecht in een dergelijk geval als einddatum van de incriminatieperiode noodzakelijk de datum van het bevel tot dagvaarding moet aannemen; het Hof gaat wel na of het vonnisgerecht uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord.

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Bepaling van het eindpunt van de incriminatieperiode - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof - Strafzaken - Dagvaarding - Incriminatieperiode - Omschrijving van een bepaalde dag 'tot heden'

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 182 Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op voldoende informatie over de aard en redenen van de beschuldiging - Dagvaarding - Incriminatieperiode - Omschrijving van een bepaalde dag 'tot heden' - Bepaling van het eindpunt van de incriminatieperiode - Beoordeling door de feitenrechter - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 182 Wetboek van Strafvordering

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Dagvaarding - Incriminatieperiode - Omschrijving van een bepaalde dag 'tot heden' - Bepaling van het eindpunt van de incriminatieperiode - Controle op de wettigheid van motieven door het Hof

- Art. 6.3.a Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 182 Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'une citation, qui constitue l'acte de saisine de la juridiction de jugement, indique qu'une période d'incrimination court jusqu'« à ce jour », il appartient à la juridiction de jugement de déterminer ce jour, sur la base de cet acte de saisine et des pièces du dossier répressif et il ne résulte d'aucune disposition que la juridiction de jugement doive, en pareil cas, nécessairement retenir la date de la citation comme étant la date de la fin de la période d'incrimination ; la Cour vérifie cependant si la juridiction de jugement ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier.

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Détermination de la fin de la période d'incrimination - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour - Matière répressive - Citation - Période d'incrimination - Qualification d'une date déterminée « à ce jour »

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit d'être suffisamment informé de la nature et des causes de l'accusation - Citation - Période d'incrimination - Qualification d'une date déterminée « à ce jour » - Détermination de la fin de la période d'incrimination - Appréciation par le juge du fond - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 Code d'Instruction criminelle

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Citation - Période d'incrimination - Qualification d'une date déterminée « à ce jour » - Détermination de la fin de la période d'incrimination - Contrôle de la légalité des motifs par la Cour

- Art. 6, § 3, a Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 182 Code d'Instruction criminelle

Er is geen sprake van verrijking zonder oorzaak wanneer de vermogensverschuiving haar oorzaak vindt in een rechterlijke beslissing (1). (1) P. MARCHAL, Principes généraux du droit, RPDB, Larcier, 2014, 237.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring van vermogensvoordelen - Verrijking zonder oorzaak

- Art. 42, 3° Strafwetboek

VERRIJKING ZONDER OORZAAK - Begrip - Straf van de bijzondere verbeurdverklaring - Vermogensverschuiving die haar oorsprong vindt in een rechterlijke beslissing.

- Art. 42, 3° Strafwetboek

Het herstel van de plaats in de vorige staat is een maatregel die de rechtbank beveelt naast de straf die wegens een in artikel 300 BWRO bedoeld misdrijf werd opgelegd; die misdrijven betreffen onder meer het uitvoeren of het verderzetten van handelingen als bedoeld in artikel 98 BWRO, dat in zijn eerste paragraaf, 5°, voorziet in de strafbaarstelling van het wijzigen, zelfs als deze wijziging geen werken vereist, van de bestemming van een bebouwd goed, met name de functie waarvoor het goed moet worden gebruikt volgens de bouwvergunning of de stedenbouwkundige vergunning die erop betrekking heeft.

STEDENBOUW - Herstel van plaats in de vorige toestand - Betaling van een meerwaarde - Brussels Gewest - Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening (BWRO) - Stedenbouwkundige inbreuken - Herstel van de plaats in de vorige staat - Toepassingsvoorwaarde van de maatregel - Wijziging zonder werken van de bestemming van een bebouwd goed

- Artt. 98, § 1, 5°, en 300 Brussels Wetboek van Ruimtelijke Ordening

De strafrechter beslist onaantastbaar, in feite, of een vermogensvoordeel waarop de bijzondere verbeurdverklaring wordt toegepast, rechtstreeks uit een misdrijf werd verkregen; het Hof onderzoekt of de rechter op grond van zijn onaantastbare beoordeling het wettelijk begrip vermogensvoordeel niet heeft miskend (1). (1) Cass. 10 januari 2012, AR P.11.0938.N, AC 2012, nr. 18.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Verbeurdverklaring van vermogensvoordelen - Vaststelling - Beoordeling door de feitenrechter - Toetsing door het Hof

Il n'y a pas d'enrichissement sans cause lorsque le déplacement de richesses trouve sa cause dans une décision judiciaire (1). (1) P. Marchal, Principes généraux du droit, R.P.D.B., Larcier, 2014, p. 237.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation d'avantages patrimoniaux - Enrichissement sans cause

- Art. 42, 3° Code pénal

ENRICHISSEMENT SANS CAUSE - Notion - Peine de confiscation spéciale - Déplacement de richesses trouvant sa cause dans une décision judiciaire

- Art. 42, 3° Code pénal

La remise en état est une mesure que le tribunal ordonne outre la pénalité encourue du chef d'une des infractions visées à l'article 300 du Code bruxellois de l'aménagement du territoire; ces infractions sont notamment celles d'avoir exécuté ou poursuivi les actes visés à l'article 98 dudit code, disposition dont le paragraphe 1er, 5°, incrimine le fait de modifier, même sans travaux, la destination d'un bien bâti, c'est-à-dire la fonction à laquelle le bien doit être employé d'après le permis de bâtir ou d'urbanisme y relatif.

URBANISME - Remise en état des lieux. paiement d'une plusvalue - Région bruxelloise - Code bruxellois de l'aménagement du territoire - Infractions urbanistiques - Remise en état - Condition d'application de la mesure - Modification sans travaux de la destination d'un bien bâti

- Art. 98, § 1er, 5°, et 300 Code bruxellois d'aménagement du territoire

Le juge répressif décide souverainement en fait qu'un avantage patrimonial sur lequel porte la confiscation spéciale a été tiré directement d'une infraction; la Cour vérifie si, sur la base de cette appréciation souveraine, le juge n'a pas méconnu la notion légale d'avantage patrimonial (1). (1) Cass. 10 janvier 2012, RG P.11.0938.N, Pas. 2012, n° 18.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Confiscation d'avantages patrimoniaux - Détermination - Appréciation par le juge du fond - Contrôle par la Cour

- Art. 42, 3° Strafwetboek

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -
Strafzaken - Bijzondere verbeurdverklaring -
Verbeurdverklaring van vermogensvoordelen - Vaststelling -
Toetsing door het Hof

- Art. 42, 3° Strafwetboek

- Art. 42, 3° Code pénal

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Matière
répressive - Confiscation spéciale - Confiscation d'avantages
patrimoniaux - Détermination - Contrôle par la Cour

- Art. 42, 3° Code pénal

P.21.0984.N

9 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211109.2N.8](#)

AC nr. ...

Artikel 38, § 2bis, Wegverkeerswet bepaalt dat de rechter kan bevelen dat het effectief verval van het recht tot sturen enkel zal worden uitgevoerd van vrijdag om 20 uur tot zondag om 20 uur en vanaf 20 uur op de vooravond van een feestdag tot 20 uur van die feestdag; de rechter oordeelt in het licht van de omstandigheden van de zaak en de persoonlijkheid van de beklaagde of die uitvoeringsmodaliteit van de bijkomende straf van het verval van het recht tot sturen kan worden toegekend; vermelde bepaling verzet zich niet ertegen dat de rechter een met verwijzing naar de beroepssituatie van een beklaagde geformuleerd verzoek om een weekendverval afwijst omdat met betrekking tot die beroepssituatie geen stavende stukken worden overgelegd.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 2bis -
Rijverbod tijdens het weekend of een feestdag -
Omstandigheden van de zaak en persoonlijkheid van de
beklaagde - Beroepssituatie van de overtreder - Ontbreken van
stukken over die beroepssituatie - Gevolg

- Art. 38, § 2bis Wet betreffende de politie over het
wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart
1968

En vertu de l'article 38, § 2bis, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière, le juge peut ordonner que la déchéance effective du droit de conduire sera mise en exécution uniquement du vendredi 20 heures au dimanche 20 heures et à partir de 20 heures la veille d'un jour férié jusqu'à 20 heures le jour férié même; à la lumière des circonstances de la cause et de la personnalité du prévenu, le juge détermine si cette modalité d'exécution de la peine accessoire de déchéance du droit de conduire peut être accordée; la disposition précitée ne s'oppose pas à ce que le juge rejette une demande de déchéance du droit de conduire le week-end formulée en raison de sa situation professionnelle par le prévenu au motif que ce dernier n'a produit aucun document attestant cette situation professionnelle.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière -
Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 2bis - Déchéance du
droit de conduire le week-end ou un jour férié - Circonstances de la
cause et personnalité du prévenu - Situation professionnelle du
contrevenant - Absence de documents attestant cette situation
professionnelle - Conséquence

- Art. 38, § 2bis Loi relative à la police de la circulation routière,
coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Een beklaagde die met verwijzing naar zijn werksituatie om een weekendverval verzoekt, moet rekening houden met de mogelijkheid dat de rechter bij afwezigheid van stavende stukken betreffende die werksituatie dit verzoek op die grond afwijst; dat is een gegeven dat tot het debat behoort; de algemene rechtsbeginselen houdende eerbiediging van het recht van verdediging en het recht op een eerlijk proces verplichten de rechter niet om, indien een beklaagde een dergelijk verzoek formuleert zonder overlegging van stavende stukken, de behandeling van de zaak uit te stellen zodat de beklaagde alsnog de gelegenheid krijgt dergelijke stukken over te leggen.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Wegverkeerswet - Artikel 38, § 2bis - Rijverbod tijdens het weekend of een feestdag - Beroepssituatie van de overtreder - Ontbreken van stukken over die beroepssituatie - Vraag tot uitstel van de zaak - Beoordeling van het uitstel

- Art. 38, § 2bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Artikel 38, § 2bis - Rijverbod tijdens het weekend of een feestdag - Beroepssituatie van de overtreder - Ontbreken van stukken over die beroepssituatie - Vraag tot uitstel van de zaak - Beoordeling van het uitstel

- Art. 38, § 2bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le prévenu qui demande une déchéance du droit de conduire le week-end en raison de sa situation professionnelle doit tenir compte du risque que le juge rejette cette demande au motif qu'il n'a produit aucun document attestant cette situation professionnelle; cet élément fait partie des débats; les principes généraux du droit relatifs à un procès équitable et au respect des droits de la défense n'imposent pas au juge, en présence d'un prévenu qui formulerait pareille demande sans produire de documents attestant sa situation professionnelle, de reporter l'examen de la cause afin de permettre au prévenu de produire ultérieurement de tels documents.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 38, § 2bis - Déchéance du droit de conduire le week-end ou un jour férié - Situation professionnelle du contrevenant - Absence de documents attestant cette situation professionnelle - Demande de remise de la cause - Appréciation de la remise

- Art. 38, § 2bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Article 38, § 2bis - Déchéance du droit de conduire le week-end ou un jour férié - Situation professionnelle du contrevenant - Absence de documents attestant cette situation professionnelle - Demande de remise de la cause - Appréciation de la remise

- Art. 38, § 2bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De rechter kan de in artikel 35 Wegverkeerswet bedoelde staat van dronkenschap bij de bestuurder van een voertuig afleiden uit alle aan tegenspraak onderworpen gegevens die hem zijn voorgelegd; het is niet vereist dat de betrokkene heeft gestuurd in een toestand van alcoholintoxicatie bedoeld in artikel 34 Wegverkeerswet, noch dat de staat van dronkenschap bij hem is vastgesteld tijdens het sturen; aldus kan de rechter het feit dat de bestuurder het voertuig in staat van dronkenschap heeft bestuurd afleiden uit de beschrijving van diens toestand door de verbalisanten, ook wanneer die laatsten de bestuurder pas hebben aangetroffen nadat hij had gestuurd; de tijdsspanne tussen het sturen en de vaststellingen van de verbalisanten speelt geen rol wanneer de rechter kan uitsluiten dat die vaststellingen zijn beïnvloed door een gebeurtenis na het sturen, zoals het feit dat de bestuurder alsdan nog alcoholische dranken zou hebben genuttigd (1). (1) Cass. 24 november 2020, AR P.20.0761.N, AC 2020, nr. 716; Cass. 17 februari 2016, AR P.15.0540.F, AC 2016, nr. 117; Cass. 20 september 2011, AR P.11.0182.N, AC 2011, nr. 481; Cass. 11 december 1984, AR 8950, AC 1985, nr. 226.

BEWIJS - Strafzaken - Vermoedens - Dronkenschap achter het stuur - Tijdspanne tussen het sturen en de vaststellingen van de politie - Toestand van de bestuurder op moment van aantreffen door de politie - Voorwaarden

- Artt. 34 en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

DRONKENSCHAP - Dronkenschap achter het stuur - Tijdspanne tussen het sturen en de vaststellingen van de politie - Toestand van de bestuurder op moment van aantreffen door de politie - Voorwaarden

- Artt. 34 en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 35 - Dronkenschap achter het stuur - Tijdspanne tussen het sturen en de vaststellingen van de politie - Toestand van de bestuurder op moment van aantreffen door de politie - Voorwaarden

- Artt. 34 en 35 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Le juge peut déduire que le conducteur d'un véhicule se trouve dans l'état d'ivresse visé à l'article 35 de la loi sur la circulation routière de tous les éléments soumis à la contradiction qui lui sont soumis; il n'est pas requis que l'intéressé ait conduit en état d'imprégnation alcoolique, comme le prévoit l'article 34 de ladite loi, ni que l'état d'ivresse soit constaté lors de la conduite; ainsi, le juge peut déduire le fait que le conducteur était en état d'ivresse au moment où il conduisait le véhicule de la description de son état par les agents verbalisateurs, même lorsque ces ne l'ont appréhendé qu'après sa conduite; le délai écoulé entre le moment de la conduite et celui des constatations faites par les agents verbalisateurs n'a aucune incidence lorsque le juge peut exclure que ces constatations ont été influencées par un événement postérieur à la conduite, comme le fait que le conducteur aurait consommé des boissons alcoolisées après avoir conduit (1). (1) Cass. 24 novembre 2020, RG P.20.0761.N, Pas. 2020, n° 716 ; Cass. 17 février 2016, RG P.15.0540.F, Pas. 2016, n° 117 ; Cass. 20 septembre 2011, RG P.11.0182.N, Pas. 2011, n° 481 ; Cass. 11 décembre 1984, RG 8950, Pas. 1985, n° 226.

PREUVE - Matière répressive - Présomptions - Ivresse au volant - Délai écoulé entre la conduite et les constatations de la police - Etat du conducteur au moment où il a été intercepté par la police - Conditions

- Art. 34 et 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

IVRESSE - Ivresse au volant - Délai écoulé entre la conduite et les constatations de la police - Etat du conducteur au moment où il a été intercepté par la police - Conditions

- Art. 34 et 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 35 - Ivresse au volant - Délai écoulé entre la conduite et les constatations de la police - Etat du conducteur au moment où il a été intercepté par la police - Conditions

- Art. 34 et 35 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit de samenlezing van artikel 149 Grondwet, artikel 8, § 1, vierde lid, Probatiwet en artikel 195, tweede lid, Wetboek van Strafvordering volgt dat indien een beklaagde ter staving van zijn verzoek om uitstel van tenuitvoerlegging concrete elementen aanvoert betreffende de gevolgen van een straf voor zijn reclassering en resocialisering, uit de rechterlijke beslissing een afweging moet blijken tussen eensdeels de zwaarwichtigheid van de te beoordelen feiten en de persoonlijkheid van de beklaagde en anderdeels de nadelige effecten van een al dan niet effectieve bestraffing voor zijn reclassering en resocialisering (1). (1) Noot. Over de afwijzing van de opschorting of het uitstel, al dan niet gekoppeld aan probatievoorwaarden, zie ook Cass. 26 oktober 2021, AR P.21.0958.N, AC 2021, nr. 675 met concl. van advocaat-generaal D. SCHOETERS; Cass. 14 september 2021, AR P.21.0872.N, AC 2021, nr. 553; T. Strafr. 2021, 386 noot P. HOET; Cass. 13 april 2021, AR P.20.1301.N, AC 2021, nr. 25; Cass. 17 november 2020, AR P.20.0861.N, AC 2020, nr. 702, zie alg. R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 6de editie, 2014, p. 752-768; Cass. 4 februari 2020, AR P.19.1162.N, AC 2020, nr. 99; M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 9de editie, 2021, II, p. 1547-1562. (BDS)

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Straffzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verzoek tot probatieuitstel - Gevolgen van de straf voor de reclassering en resocialisering van de beklaagde - Beoordeling - Criteria

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Gevolgen van de straf voor de reclassering en resocialisering van de beklaagde - Beoordeling - Criteria

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 195, tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Il résulte de la lecture conjointe des articles 149 de la Constitution, 8, § 1er, alinéa 4, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation et 195, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle que si un prévenu allègue, pour étayer sa demande de sursis à l'exécution des peines, des éléments concrets relatifs aux conséquences d'une peine sur sa réinsertion et sa resocialisation, la décision judiciaire doit laisser apparaître qu'un équilibre entre, d'une part, la gravité des faits à apprécier et la personnalité du prévenu et, d'autre part, les effets négatifs d'une sanction effective ou non sur sa réinsertion et resocialisation ait été soupesés (1). (1) Note. À propos du rejet de la suspension ou du sursis, assorti(e) ou non de conditions probatoires, voir également Cass. 26 octobre 2021, RG P.21.0958.N, Pas. 2021, n° 675 avec concl. de M. SCHOETERS, avocat général publiées à leur date dans AC ; Cass. 14 septembre 2021, RG P.21.0872.N, Pas 2021, n° 553, T. Strafr. 2021, 386 note de P. HOET ; Cass. 13 avril 2021, RG P.20.1301.N, Pas. 2021, n° 25 ; Cass. 17 novembre 2020, RG P.20.0861.N, Pas. 2020, n° 702, voir plus généralement R. DECLERCQ, *Beginnelsen van strafrechtspleging*, Kluwer, 6e édition, 2014, p. 752-768 ; Cass. 4 février 2020, RG P.19.1162.N, Pas. 2020, n° 99, M.-A. BEERNAERT, H. D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 9e édition, 2021, II, p. 1547-1562. (BDS).

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Demande de sursis probatoire - Conséquences de la peine sur la réinsertion et la resocialisation du prévenu - Appréciation - Critères

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8, § 1er L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Conséquences de la peine sur la réinsertion et la resocialisation du prévenu - Appréciation - Critères

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 195, al. 2 Code d'Instruction criminelle
- Art. 8, § 1er L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Uit het enkele feit dat een beklaagde voldoet aan de wettelijke voorwaarden om uitstel van tenuitvoerlegging te genieten, desgevallend gekoppeld aan probatievoorwaarden, volgt niet dat de rechter verplicht is deze maatregel toe te kennen; de rechter oordeelt onaantastbaar over de wenselijkheid ervan; er bestaat immers geen recht op uitstel van uitvoerlegging.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Probatieuitstel - Voldoen aan de wettelijke voorwaarden voor (probatie)uitstel - Wenselijkheid van het (probatie)uitstel - Beoordeling

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 8 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

Il ne résulte pas du simple fait qu'un prévenu réponde aux conditions légales pour bénéficier du sursis à l'exécution des peines, assorti, le cas échéant, de conditions probatoires, que le juge soit tenu de lui accorder cette mesure; le juge apprécie souverainement son opportunité; il n'existe en effet aucun droit au sursis à l'exécution des peines.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis probatoire - Conditions légales du sursis (probatoire) rencontrées - Opportunité du sursis (probatoire) - Appréciation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 8 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Een gesprek dat beperkt is tot de noodzakelijke dialoog tussen politieambtenaren die met een huiszoeking zijn belast en de persoon bij wie deze onderzoeksmaatregel wordt uitgevoerd, is geen verhoor in de zin van artikel 6.1 EVRM (1); het enkele feit dat de politieambtenaren aan die persoon kennis geven van hun hoedanigheid of van het doel van de huiszoeking of dat zij bepaalde tijdstippen zoals deze van het begin en het einde van de onderzoeksmaatregel noteren, volstaat dan ook niet om te besluiten tot het bestaan van een dergelijk verhoor; hetzelfde geldt voor het enkele feit dat die persoon aan de politieambtenaren zijn identiteit of hoedanigheid ter kennis brengt; geen enkele bepaling vereist dat naar aanleiding van een vraag tot toestemming tot huiszoeking of ter gelegenheid van een huiszoeking of een inbeslagneming, de verdachte wordt bijgestaan door een advocaat of hem de kans wordt geboden zich van de bijstand van een advocaat te verzekeren; op basis van deze principes oordeelt de rechter onaantastbaar in het licht van de gegevens van de zaak of de mededelingen die een persoon doet aan politieambtenaren en de vragen die zij stellen, kunnen worden beschouwd als een verhoor; het Hof gaat na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die op grond daarvan onmogelijk kunnen worden verantwoord. (1) Cass. 14 maart 2017, AR P.14.1001.N, AC 2017, nr. 176, NC 2017, 554 noot M. COLETTE, "Het begrip 'verhoor' en het 'zwijgen'"; Cass. 14 maart 2012, AR P.12.0404.F, AC 2012, nr. 169 met concl. van advocaat-generaal M. VANDERMEERSCH, op datum in Pas., NC 2013, 241. Zie ook C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel Svacina, 2019, 1052; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, 2021, 433.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtigelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Huiszoeking - Gesprek dat is beperkt tot een noodzakelijke dialoog tussen politieambtenaren en de verdachte bij de uitvoering van de huiszoeking - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

3/11/2025

Ne constitue pas une audition, sous l'acception visée à l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, une conversation qui se limite au dialogue nécessaire entre les fonctionnaires de police chargés d'une perquisition et l'individu faisant l'objet de cette mesure d'instruction (1) ; ne suffit donc pas à conclure à l'existence de pareille audition le simple fait que les fonctionnaires de police informent cet individu de leur qualité ou du but de la perquisition, ou qu'ils consignent certains moments tels que le début et la fin de la mesure d'instruction ; il en va de même pour le simple fait que cet individu informe les fonctionnaires de police de sa qualité ou de son identité ; aucune disposition ne requiert que, en réponse à une demande d'autorisation de perquisition ou à l'occasion d'une perquisition ou d'une saisie, le suspect soit assisté par un avocat ou ait reçu la possibilité d'être assisté par un avocat ; à la lumière des principes précités et des éléments de la cause, le juge apprécie souverainement si les déclarations faites par un individu à des fonctionnaires de police et les questions posées par ces derniers peuvent ou non être considérées comme une audition ; la Cour vérifie si le juge ne tire pas de ses constatations des conséquences qu'elles ne sauraient justifier. (1) Cass. 14 mars 2017, RG P.14.1001.N, Pas. 2017, n° 176, Nullum Crimen, 2017, p. 554, note M. COLETTE, « Het begrip "verhoor" en het "zwijgen" » ; Cass. 14 mars 2012, RG P.12.0404.F, Pas. 2012, n° 169, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général, Nullum Crimen, 2013, p. 241. Voy. également C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Gompel & Svacina, 2019, p. 1052 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, 2021, p. 433.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Perquisition - Conversation qui se limite au dialogue nécessaire entre des fonctionnaires de police et le suspect lors de l'exécution d'une perquisition - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P. 883/1035

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op bijstand van een advocaat tijdens een verhoor - Begrip verhoor - Gesprek dat is beperkt tot een noodzakelijke dialoog tussen de politie en de persoon bij wie een huiszoeking wordt uitgevoerd - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à l'assistance d'un avocat durant une audition - Notion d'audition - Conversation qui se limite au dialogue nécessaire entre la police et la personne chez laquelle une perquisition est exécutée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

Het recht op een eerlijk proces, gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, verleent aan een persoon die als verdachte van een misdrijf wordt verhoord in de regel het recht op de naleving van de cautieplicht en het recht op bijstand van een raadsman; een verhoor van een verdachte zoals hier bedoeld, is de geleide ondervraging van die verdachte over misdrijven die hem ten laste kunnen worden gelegd, door een daartoe bevoegde persoon geacteerd in een proces-verbaal in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek, met als doel de waarheid te vinden (1); niet elke dialoog tussen een politieambtenaar en een persoon die wordt verdacht in het kader van een opsporings- of gerechtelijk onderzoek waaraan die politieambtenaar zijn medewerking verleent, is te beschouwen als een dergelijk verhoor; om dat uit te maken is de rechter niet gebonden door de bewoordingen van het proces-verbaal dat de neerslag van die dialoog bevat; het gebruik van het woord "verhoor" of van formele uitdrukkingen of kennisgevingen die gewoonlijk in de weergave van een verhoor worden vermeld, is dan ook niet determinerend, daarentegen moet de rechter in de eerste plaats acht slaan op de werkelijke inhoud en context van de gestelde vragen en afgelegde verklaringen, zoals die blijken uit het proces-verbaal en zo nodig uit andere gegevens van het strafdossier. (1) Cass. 5 november 2019, AR P.19.0384.N, AC 2019, nr. 566, RW 2020-21, 778, NC 2021, 416 noot J. DE SMEDT "Vragen staat vrij, verhoren niet. Op weg naar een positieve definitie van het begrip 'verhoor' uit art. 47bis Sv."; Cass. 28 mei 2019, AR P.19.0127.N, AC 2019, nr. 330; Cass. 6 november 2018, AR P.18.0299.N, AC 2018, nr. 609; Cass. 14 maart 2012, AR P.12.0404.F, AC 2012, nr. 169, NC 2013, 241. Zie M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 431.

Le droit à un procès équitable, garanti par l'article 6, § 1er, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, confère en principe à un individu entendu en qualité de suspect d'une infraction le droit au respect du devoir d'information et à l'assistance d'un conseil ; l'audition d'un suspect, telle que visée ici, est l'interrogatoire guidé de ce suspect à propos d'infractions pouvant être mises à sa charge, acté dans un procès-verbal par une personne habilitée à cet effet dans le cadre d'une information ou d'une instruction judiciaire en vue de la manifestation de la vérité (1) ; n'est pas considéré comme une telle audition tout dialogue entre un fonctionnaire de police et un suspect dans le cadre d'une information ou d'une instruction judiciaire à laquelle ce fonctionnaire coopère ; dans son appréciation, le juge n'est pas tenu par les termes du dialogue repris dans le procès-verbal ; l'utilisation du terme « audition » ou d'expressions ou communications formelles que l'on trouve couramment dans un procès-verbal d'audition n'est dès lors pas déterminante ; au contraire, le juge doit avant tout avoir égard au contexte et au contenu effectif des questions posées et des déclarations faites, comme il ressort du procès-verbal et, pour autant que de besoin, d'autres éléments du dossier répressif. (1) Cass. 5 novembre 2019, RG P.19.0384.N, Pas. 2019, n° 566, R.W., 2020-2021, p. 778, Nullum Crimen, 2021, p. 416, note J. DE SMEDT « Vragen staat vrij, verhoren niet. Op weg naar een positieve definitie van het begrip "verhoor" uit art. 47bis Sv. » ; Cass. 28 mai 2019, RG P.19.0127.N, Pas. 2019, n° 330 ; Cass. 6 novembre 2018, RG P.18.0299.N, Pas. 2018, n° 609 ; Cass. 14 mars 2012, RG P.12.0404.F, Pas. 2012, n° 169, Nullum Crimen, 2013, p. 241. Voy. M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 431.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor - Begrip

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Audition - Notion

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.3 - Recht op bijstand van een advocaat tijdens een verhoor - Begrip verhoor

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.3 - Droit à l'assistance d'un avocat durant une audition - Notion d'audition

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis Code d'Instruction criminelle

P.21.1019.N

16 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211116.2N.8](#)

AC nr. ...

Geen enkele bepaling verhindert de rechter die over de als witwas ten laste gelegde feiten oordeelt, het basismisdrijf vast te stellen op grond van de aan tegenspraak onderworpen gegevens van het strafdossier en dat misdrijf in zijn motivering ook te omschrijven; daarmee doet de rechter geen uitspraak over niet bij hem aanhangige zaken.

HELING - Witwassen - Wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de zaken - Beoordeling van de als witwas ten laste gelegde feiten - Vaststelling van het basismisdrijf - Motivering

- Art. 505 Strafwetboek

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Witwassen - Wederrechtelijke herkomst of oorsprong van de zaken - Beoordeling van de als witwas ten laste gelegde feiten - Vaststelling van het basismisdrijf - Motivering

- Art. 505 Strafwetboek

Aucune disposition n'empêche le juge qui se prononce sur les faits incriminés comme constitutifs de blanchiment de constater l'infraction de base en se fondant sur les éléments du dossier répressif soumis à contradiction et de qualifier cette infraction dans sa motivation ; ce faisant, le juge ne statue pas sur des causes dont il n'a pas été saisi.

RECEL - Blanchiment - Provenance ou origine illicite des choses - Appréciation des faits incriminés comme constitutifs de blanchiment - Constatation de l'infraction de base - Motivation

- Art. 505 Code pénal

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Blanchiment - Provenance ou origine illicite des choses - Appréciation des faits incriminés comme constitutifs de blanchiment - Constatation de l'infraction de base - Motivation

- Art. 505 Code pénal

Het is van algemene bekendheid dat bankbiljetten van 500,00 euro beperkt in omloop zijn; de rechter mag een dergelijk gegeven bij zijn beoordeling betrekken zonder dat dit blijkt uit de dossierstukken of zonder de partijen uit te nodigen ter zake verweer te voeren.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Tegenspraak - Feit van algemene bekendheid - Bankbiljetten van 500 euro - Toepassing

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Tegenspraak - Feit van algemene bekendheid - Bankbiljetten van 500 euro - Toepassing

Il est de notoriété publique que les billets de banque de cinq cents euros connaissent une circulation restreinte : le juge peut inclure un tel élément dans son appréciation même s'il ne ressort pas des pièces du dossier et même sans inviter les parties à se défendre à ce sujet.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Contradiction - Fait de notoriété publique - Billets de banque de 500 euros - Application

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Contradiction - Fait de notoriété publique - Billets de banque de 500 euros - Application

P.21.1021.F

24 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211124.2F.4](#)

AC nr. ...

Het in artikel 510 Strafwetboek bedoelde misdrijf vormt een misdrijf dat tegen zowel personen als eigendommen is gericht; hoewel dat misdrijf vereist dat een of meer personen daadwerkelijk ter plaatse aanwezig waren op het ogenblik dat de brand werd gesticht, hoeft de dader daar niet van op de hoogte te zijn geweest; hij had hun aanwezigheid enkel moeten kunnen vermoeden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr°742 .

BRANDSTICHTING - Opzettelijke brandstichting - Bewoond gebouw - Vermoeden van aanwezigheid van personen
- Art. 510 Strafwetboek

L'infraction visée à l'article 510 du Code pénal constitue un attentat dirigé à la fois contre les personnes et les propriétés; si elle requiert qu'une ou plusieurs personnes soient effectivement présentes dans les lieux au moment où le feu a été mis, il n'est toutefois pas nécessaire que l'auteur en ait eu connaissance; il suffit qu'il ait dû le supposer (1). (1) Voir les concl. du MP.

INCENDIE - Incendie volontaire - Immeuble habité - Présomption d'une présence humaine
- Art. 510 Code pénal

P.21.1033.F

3 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211103.2F.7](#)

AC nr. ...

Noch artikel 43bis Strafwetboek, noch enig andere bepaling maken de wettigheid van de verbeurdverklaring van de rechtstreeks uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen afhankelijk van de voorwaarde dat het openbaar ministerie in zijn schriftelijke vordering heeft gepreciseerd uit welk van die misdrijven die inkomsten voortkomen; die informatie kan ook en meer bepaald worden verstrekt aan de hand van de stukken uit het strafdossier, waarvan de beklaagde heeft kunnen kennisnemen en waarover hij voor de bodemrechters vrij zijn recht van verdediging heeft kunnen uitoefenen.

STRAF - Andere Straffen - Verbeurdverklaring - Rechtstreeks uit het misdrijf verkregen vermogensvoordelen - Schriftelijke vordering van het openbaar ministerie - Vermelding van de misdrijven waaruit de voordelen voortkomen - Niet-vermelding

- Art. 43bis Strafwetboek

Ni l'article 43bis du Code pénal ni aucune autre disposition ne subordonne la légalité de la confiscation des avantages patrimoniaux tirés directement de l'infraction à la condition que le ministère public ait précisé dans son réquisitoire écrit celle des infractions dont proviennent ces revenus; cette information peut également et notamment être donnée au moyen des pièces du dossier répressif dont le prévenu a pu prendre connaissance et au sujet desquelles il a pu librement exercer ses droits de défense devant les juges du fond.

PEINE - Autres Peines - Confiscation - Avantages patrimoniaux tirés directement de l'infraction - Réquisitoire écrit du ministère public - Indication des infractions dont proviennent les avantages - Omission

- Art. 43bis Code pénal

P.21.1036.F

3 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211103.2F.10](#)

AC nr. ...

Wanneer de beslissing is gewezen op een eerdere datum dan de vastgestelde datum en het niet bewezen is dat de partijen aanwezig waren bij de uitspraak of dat ze opgeroepen waren om op die datum te verschijnen, vangt de termijn voor cassatieberoep in beginsel aan op de datum waarop de beslissing regelmatig had moeten worden uitgesproken; die regel vloeit voort uit het feit dat de overmacht die de ontvankelijkheid van een na het verstrijken van de wettelijke termijn ingesteld cassatieberoep verantwoordt, alleen kan voortvloeien uit een omstandigheid buiten de wil van de eiser in cassatie en die door hem onmogelijk kon worden voorzien of vermeden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 696.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Vervroegde uitspraak van het arrest - Aanvang van de termijn

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

Een eiser tot cassatie kan zijn cassatieberoep instellen binnen vijftien dagen na de vervroegde uitspraak van het arrest dat hem veroordeelt, aangezien de verklaring van beroep is gedaan binnen de bij artikel 423 Wetboek van Strafvordering bedoelde termijn (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 696.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Duur, begin en einde - Vervroegde uitspraak van het arrest - Cassatieberoep binnen vijftien dagen na de uitspraak - Ontvankelijkheid

- Art. 423 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la décision est rendue à une date antérieure à celle qui avait été fixée et qu'il n'est pas établi que les parties étaient présentes lors de la prononciation ou qu'elles avaient été citées à comparaître à cette date, le délai pour se pourvoir en cassation prend, en principe, cours à la date à laquelle la décision eût dû être régulièrement prononcée; cette règle découle du fait que la force majeure justifiant la recevabilité d'un pourvoi formé après l'expiration du délai légal ne peut résulter que d'une circonstance indépendante de la volonté du demandeur et que cette volonté n'a pu ni prévoir ni conjurer (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Arrêt prononcé par anticipation - Point de départ du délai

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

Un demandeur en cassation peut valablement se pourvoir en cassation dans les quinze jours du prononcé, par anticipation, de l'arrêt qui le condamne dès lors que la déclaration de recours est faite dans le délai de quinze jours visé à l'article 423 du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Durée, point de départ et fin - Arrêt prononcé par anticipation - Pourvoi formé dans les quinze jours du prononcé - Recevabilité

- Art. 423 Code d'Instruction criminelle

Geen enkele bepaling verbiedt de rechter om bij zijn beoordeling van de gepastheid om een probatiestraf op te leggen, rekening te houden met de wijze waarop de beklaagde werk heeft gemaakt van de vergoeding van de door het misdrijf veroorzaakte schade waarvan het bedrag op definitieve wijze werd beslecht (1). (1) Het OM heeft tot de verwerping van het cassatieberoep geconcludeerd, maar het oordeelde dat het middel, wat hem betreft, niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang omdat het gericht is tegen een overtollige reden, en de hiervan onderscheiden reden met betrekking tot een eerdere probatie, die de eiser niet heeft bekritiseerd, op zich volstaat om de weigering van de appelrechters tot het uitspreken van een autonome probatiestraf te verantwoorden (zie Cass. 14 oktober 2020, AR P.20.0825.F, arrest niet gepubliceerd). De eiser voerde meer bepaald schending aan van artikel 1 Vierde Aanvullend Protocol EVRM dat de vrijheidsbeneming wegens schulden verbiedt.

STRAF - Andere Straffen - Allerlei - Probatie - Gepastheid - Verantwoording - In aanmerking nemen van de wijze waarop de beklaagde werk heeft gemaakt van de vergoeding van de door het misdrijf veroorzaakte schade waarvan het bedrag op definitieve wijze werd beslecht - Wettigheid

- Art. 37octies Strafwetboek
- Art. 1 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Allerlei - Vierde Protocol - Artikel 1 - Verbod van vrijheidsbeneming wegens schulden - Autonome probatiestraf - Gepastheid - Verantwoording - In aanmerking nemen van de wijze waarop de beklaagde werk heeft gemaakt van de vergoeding van de door het misdrijf veroorzaakte schade waarvan het bedrag op definitieve wijze werd beslecht

- Art. 37octies Strafwetboek
- Art. 1 Aanvullend protocol nr. 4 bij het EVRM, tot het waarborgen van de bepaalde rechten en vrijheden die reeds in het Verdrag en in het eerste aanvullend protocol daarbij zijn opgenomen, opgemaakt te Straatsburg op 16 september 1963

Aucune disposition n'interdit au juge, lorsqu'il apprécie l'opportunité d'appliquer une peine de probation, d'avoir égard à la manière dont le prévenu a entrepris de réparer le préjudice causé par l'infraction et dont le montant a été définitivement arbitré (1). (1) Le M.P. a conclu au rejet du pourvoi mais considérait pour sa part que, dirigé contre un motif surabondant, le moyen était irrecevable à défaut d'intérêt, le motif distinct relatif à une probation antérieure, que le demandeur n'a pas critiqué, suffisant à justifier le refus des juges d'appel de prononcer une peine de probation autonome (v. Cass. 14 octobre 2020, RG P.20.0825.F, inédit). Le demandeur invoquait notamment la violation de l'article 1er du Protocole n° 4 à la Convention de sauvegarde des droits de l'Homme, qui prohibe l'emprisonnement pour dette.(M.N.B.).

PEINE - Divers - Probation - Opportunité - Justification - Prise en compte de la manière dont le prévenu a entrepris de réparer le préjudice causé par l'infraction et dont le montant a été définitivement arbitré - Légalité

- Art. 37octies Code pénal
- Art. 1er Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Divers - Protocole n° 4 - Article 1er - Interdiction de l'emprisonnement pour dette - Peine de probation autonome - Opportunité - Justification - Prise en compte de la manière dont le prévenu a entrepris de réparer le préjudice causé par l'infraction et dont le montant a été définitivement arbitré

- Art. 37octies Code pénal
- Art. 1er Protocole n° 4 à la Conv. D.H., reconnaissant certains droits et libertés autres que ceux figurant déjà dans la Convention et dans le premier protocole additionnel à la Convention, fait à Strasbourg le 16 septembre 1963

Uit geen enkele wetsbepaling volgt dat de jeugdrechter een aan de jeugdrechtbank gericht en voor die rechtbank bestemd verslag van de sociale dienst jeugdrechtbank niet in aanmerking mag nemen op de enkele grond dat het niet is ondertekend door de auteur ervan of dat het een elektronische handtekening draagt die niet voldoet aan de ter zake geldende regelgeving.

JEUGDBESCHERMING - Verontrustende situatie - Verslagen van de sociale dienst jeugdrechtbank - Ondertekening van het verslag met een elektronische handtekening - Toelaatbaarheid

Il ne résulte d'aucune disposition légale que le juge de la jeunesse ne peut pas prendre en compte un rapport du service social du tribunal de la jeunesse, adressé et destiné à ce dernier, au seul motif qu'il n'est pas signé par son auteur ou qu'il porte une signature électronique non conforme à la réglementation en vigueur en la matière.

PROTECTION DE LA JEUNESSE - Situation préoccupante - Rapports du service social du tribunal de la jeunesse - Signature du rapport à l'aide d'une signature électronique - Admissibilité

P.21.1078.F

1 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210901.2F.3](#)

AC nr. ...

Aangezien de justitieassistent geen vervolgende of rechtsprekende autoriteit is, beschikt de onder zijn begeleiding geplaatste veroordeelde niet over een zwijgrecht waardoor de laatstgenoemde zich aan de onder de voorwaarden voor zijn vrijlating vermelde loyauteitsverplichting kan onttrekken.

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culture rechten - Artikel 14.3.g - Zwijgrecht - Strafvuiging - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culture rechten - Artikel 14.3.g - Zwijgrecht - Strafvuiging - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Zwijgrecht - Strafvuiging - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Zwijgrecht - Strafvuiging - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

L'assistant de justice n'étant pas une autorité de poursuite ou de jugement, il n'existe pas, dans le chef du condamné placé sous sa guidance, de droit au silence qui puisse éluder l'obligation de loyauté stipulée parmi les conditions mises à sa libération.

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits économiques sociaux et culturels - Article 14, 3°, g) - Droit au silence - Application des peines - Libération conditionnelle - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits économiques sociaux et culturels - Article 14, 3°, g) - Droit au silence - Application des peines - Libération conditionnelle - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Libération conditionnelle - Droit au silence - Application des peines - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Libération conditionnelle - Droit au silence - Application des peines - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

STRAFUITVOERING - Zwijgrecht - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

STRAFUITVOERING - Zwijgrecht - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Zwijgrecht - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Zwijgrecht - Begeleiding door een justitieassistent - Loyauteitsverplichting

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

Het zwijgrecht, namelijk het recht om niet aan zijn eigen beschuldiging mee te werken, betekent dat de vervolgende partij haar bewijsvoering niet mag baseren op bewijselementen die onder dwang of onder druk, in weerwil van de betrokken persoon, zijn verkregen.

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culture rechten - Artikel 14.3.g - Zwijgrecht

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culture rechten - Artikel 14.3.g - Zwijgrecht

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Zwijgrecht

3/11/2025

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

APPLICATION DES PEINES - Droit au silence - Libération conditionnelle - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

APPLICATION DES PEINES - Droit au silence - Libération conditionnelle - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

LIBERATION CONDITIONNELLE - Droit au silence - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

LIBERATION CONDITIONNELLE - Droit au silence - Guidance par un assistant de justice - Obligation de loyauté

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Le droit au silence, qui est celui de ne pas devoir contribuer à sa propre incrimination, signifie que l'accusation ne peut pas fonder son argumentation en recourant à des éléments de preuve obtenus par la contrainte ou la pression au mépris de la volonté de la personne concernée.

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits économiques sociaux et culturels - Article 14, 3°, g) - Droit au silence

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits économiques sociaux et culturels - Article 14, 3°, g) - Droit au silence

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au silence

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Zwijgrecht

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14.3, g) Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Droit au silence

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 14, § 3, g) Pacte international relatif aux droits civils et politiques

Wanneer de strafuitvoeringsrechtbank, om redenen die geen verband houden met de in het middel bekritiseerde overwegingen, vaststelt dat de eiser elk van de opgelegde bijzondere voorwaarden heeft overtreden, zoals zich onthouden van het besturen van een voertuig Spijts verval, miskent ze het vermoeden van onschuld niet maar verantwoordt ze haar beslissing tot herroeping van de strafuitvoeringsmodaliteiten naar recht in het licht van artikel 64, 3°, Wet Strafvordering (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 508.

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING -

Strafvordering - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Beoordeling - Eerbiediging van het vermoeden van onschuld

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING -

Strafvordering - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Beoordeling - Eerbiediging van het vermoeden van onschuld

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafvordering -

Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Beoordeling - Eerbiediging van het vermoeden van onschuld

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de

Lorsque, par des motifs indépendants des considérations critiquées au moyen, il constate que le condamné n'a pas respecté chacune des conditions particulières imposées lors de sa libération conditionnelle, dont celle de s'abstenir de conduire un véhicule en dépit d'une déchéance, le tribunal de l'application des peines ne viole pas la présomption d'innocence mais justifie légalement sa décision de révocation de la modalité d'exécution de la peine au regard de l'article 64, 3°, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté (1). (1) Voir les concl. du MP.

LIBERATION CONDITIONNELLE - Tribunal de l'application des

peines - Révocation - Non-respect des conditions - Appréciation - Respect de la présomption d'innocence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Tribunal de l'application des

peines - Révocation - Non-respect des conditions - Appréciation - Respect de la présomption d'innocence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -

Libération conditionnelle - Révocation - Non-respect des conditions - Appréciation - Respect de la présomption d'innocence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de

aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

STRAUITVOERING - Straftuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Beoordeling - Eerbiediging van het vermoeden van onschuld

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Straftuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Beoordeling - Eerbiediging van het vermoeden van onschuld

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Straftuitvoeringsrechtbank - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Herroeping - Niet-naleving van de voorwaarden - Beoordeling - Eerbiediging van het vermoeden van onschuld

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 64, 3° Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Révocation - Non-respect des conditions - Appréciation - Respect de la présomption d'innocence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Révocation - Non-respect des conditions - Appréciation - Respect de la présomption d'innocence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Tribunal de l'application des peines - Libération conditionnelle - Révocation - Non-respect des conditions - Appréciation - Respect de la présomption d'innocence

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

- Art. 64, 3° L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.1088.F

1 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211201.2F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer het Hof uitspraak doet na het advies van de Commissie voor herziening in strafzaken te hebben ontvangen, is zijn beslissing met redenen omkleed (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 762. (Impliciete oplossing).

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening in strafzaken - Hof van Cassatie - Beslissing tot verwijzing - Met redenen omklede

Lorsqu'après avoir reçu l'avis de la commission de révision en matière pénale, la Cour statue sur la demande en révision, sa décision est motivée (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. du MP.

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la commission de révision en matière pénale - Cour de cassation - Décision de renvoi - Décision motivée

beslissing

- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening in strafzaken - Hof van Cassatie - Beslissing tot verwijzing - Met redenen omklede beslissing

- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle
- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la commission de révision en matière pénale - Cour de cassation - Décision de renvoi - Décision motivée

- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle
- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de veroordelende beslissing waarvan de herziening wordt gevorderd een schadevergoeding aan een burgerlijke partij heeft toegekend, moet de procureur-generaal, verzoeker tot herziening, aan die burgerlijke partij een aanmaning tot tussenkomst in het geding tot herziening laten betekenen (1). (Impliciete oplossing). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 533.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Aanvraag tot herziening - Verzoek ingediend door de procureur-generaal bij het hof van beroep - Ontvankelijkheid - Aanmaning aan de burgerlijke partij

- Art. 444, lid 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 444, lid 5 Wetboek van Strafvordering

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Aanvraag tot herziening - Verzoek ingediend door de procureur-generaal bij het hof van beroep - Ontvankelijkheid - Aanmaning aan de burgerlijke partij

- Art. 444, lid 5 Wetboek van Strafvordering
- Art. 444, lid 5 Wetboek van Strafvordering

Lorsque la décision de condamnation dont la révision est sollicitée a alloué des dommages et intérêts à une partie civile, le procureur général près la cour d'appel, demandeur en révision, est tenu de faire signifier à celle-ci une sommation aux fins d'intervenir dans l'instance en révision (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. du MP.

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Demande en révision - Demande introduite par le procureur général près la cour d'appel - Recevabilité - Sommation faite à la partie civile

- Art. 444, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 444, al. 5 Code d'Instruction criminelle

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Demande en révision - Demande introduite par le procureur général près la cour d'appel - Recevabilité - Sommation faite à la partie civile

- Art. 444, al. 5 Code d'Instruction criminelle
- Art. 444, al. 5 Code d'Instruction criminelle

Wanneer de in het advies van de herzieningscommissie vermelde omstandigheden een geheel van feitelijke gegevens lijken te vormen die de correctionele rechtbank niet bekend waren op het tijdstip van het onderzoek op de rechtszitting en die de veroordeelde niet heeft kunnen aantonen tijdens het geding, en bovendien die gegevens van zodanige aard lijken dat een ernstig vermoeden ontstaat dat, indien ze bekend waren geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid tot hetzij de vrijspraak van de veroordeelde, hetzij de toepassing van een minder strenge strafwet, verklaart het Hof de veroordeling nietig en verwijst het de zaak naar een hof van beroep (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 762.

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening in strafzaken - Beslissing van het

Lorsque les circonstances relevées dans l'avis de la commission de révision paraissent constituer un ensemble d'éléments de fait qui n'étaient pas connus du tribunal correctionnel au moment de l'instruction faite à l'audience et que le condamné n'a pas été à même d'établir lors du procès et que ces éléments paraissent de nature à faire naître une présomption grave que, s'ils avaient été connus, l'instruction de l'affaire aurait donné lieu soit à l'acquiescement du condamné soit à l'application d'une loi pénale moins sévère, la Cour annule la condamnation et renvoie l'affaire à une cour d'appel (1). (1) Voir les concl. du MP.

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la commission de révision en matière pénale - Décision de la Cour - Élément non

Hof - Gegeven dat de rechter niet bekend was - Gegeven dat tot een vrijspraak kan leiden - Gevolg - Nietigverklaring van de veroordeling en verwijzing naar een hof van beroep

- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering

HERZIENING - Advies en verwijzing tot herziening - Advies van de Commissie voor herziening in strafzaken - Beslissing van het Hof - Gegeven dat de rechter niet bekend was - Gegeven dat tot een vrijspraak kan leiden - Gevolg - Nietigverklaring van de veroordeling en verwijzing naar een hof van beroep

- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 445, tiende lid Wetboek van Strafvordering

connu du juge - Élément de nature à entraîner un acquittement - Conséquence - Annulation de la condamnation et renvoi à une cour d'appel

- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle
- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle

REVISION - Avis et renvoi pour revision - Avis de la commission de révision en matière pénale - Décision de la Cour - Élément non connu du juge - Élément de nature à entraîner un acquittement - Conséquence - Annulation de la condamnation et renvoi à une cour d'appel

- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle
- Art. 445, al. 10 Code d'Instruction criminelle

Wanneer verschillende getuigenverklaringen in een onderzoek dat werd gevoerd na de veroordeling waarvan de herziening is gevraagd, kunnen aantonen dat de veroordeelde de feiten onder dwang van een andere persoon zou hebben gepleegd en de feiten de toerekenbaarheid zouden kunnen doen verliezen die zijn veroordeling heeft verantwoord, is het door de procureur-generaal bij het hof van beroep ingediende verzoek tot herziening ontvankelijk op grond van artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 533.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Oorzaak van herziening - Gegeven dat de rechter niet bekend was - Begrip - Gegeven dat tot een vrijspraak kan leiden - Grond van niet-toerekenbaarheid ten aanzien van de veroordeelde

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering
- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Oorzaak van herziening - Gegeven dat de rechter niet bekend was - Begrip - Gegeven dat tot een vrijspraak kan leiden - Grond van niet-toerekenbaarheid ten aanzien van de veroordeelde

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering
- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

Lorsque plusieurs témoignages recueillis dans le cadre d'une enquête menée postérieurement à la condamnation dont la révision est demandée, sont de nature à établir que le condamné aurait commis les faits sous la contrainte d'une autre personne et pourraient ôter auxdits faits l'imputabilité ayant justifié sa condamnation, la demande en révision introduite par le procureur général près la cour d'appel est recevable sur le fondement de l'article 443, alinéa 1er, 3°, du Code d'instruction criminelle (1). (1) Voir les concl. du MP.

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Cause de révision - Élément non connu du juge - Notion - Élément de nature à entraîner un acquittement - Cause de non-imputabilité dans le chef du condamné

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle
- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Cause de révision - Élément non connu du juge - Notion - Élément de nature à entraîner un acquittement - Cause de non-imputabilité dans le chef du condamné

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle
- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

Geen enkele wettelijke bepaling verbiedt de strafuitvoeringsrechters om op grond van de omstandigheden eigen aan de zaak te oordelen dat een welbepaalde tegenaanwijzing, zoals het risico op het plegen van nieuwe ernstige misdrijven, en de redenen die het bestaan ervan verantwoorden, jegens de veroordeelde een hindernis vormen voor de toekenning van twee verschillende uitvoeringsmodaliteiten en dat, in beide gevallen, het opleggen van bijzondere voorwaarden te dezen niet aan die tegenaanwijzing zal kunnen tegemoetkomen (1). (1) Zie. Cass. 10 oktober 2007, AR P.07.1362.F, AC 2007, nr. 474; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 9de uitg., II, p. 2006.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuivoeingsrechtbank - Elektronisch toezicht - Beperkte detentie - Tegenaanwijzingen - Zelfde hindernis voor de toekenning van twee verschillende uitvoeringsmodaliteiten

STRAFUITVOERING - Strafvuivoeingsrechtbank - Elektronisch toezicht - Beperkte detentie - Tegenaanwijzingen - Motivering - Zelfde hindernis voor de toekenning van twee verschillende uitvoeringsmodaliteiten

Aucune disposition légale n'interdit aux juges de l'application des peines de considérer, en fonction des circonstances propres de la cause, qu'une contre-indication déterminée, comme le risque de perpétration de nouvelles infractions graves, et les motifs qui en justifient l'existence, constituent dans le chef du condamné un obstacle à l'octroi de deux modalités d'exécution différentes, et que, dans les deux cas, la fixation de conditions particulières ne permettra pas, en l'espèce, de répondre à cette contre-indication (1). (1) Voy. Cass. 10 octobre 2007, RG P.07.1362.F, Pas. 2007, n° 474; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 9° ed., II, p. 2006.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Surveillance électronique - Détention limitée - Contre-indications - Même obstacle à l'octroi de deux modalités d'exécution différentes

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Surveillance électronique - Détention limitée - Contre-indications - Motivation - Même obstacle à l'octroi de deux modalités d'exécution différentes

Uit artikel 56, § 2, Wet Strafvuivering, gelezen in het licht van de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 mei 2019 (1), volgt dat wanneer de strafvuitvoeringsrechtbank de strafvuitvoeringsmodaliteit weigert terwijl de directeur of het openbaar ministerie van mening was dat die moest worden toegekend, of wanneer de rechtbank de modaliteit toekent terwijl de directeur of het openbaar ministerie van mening was dat die moest worden geweigerd, het vonnis een motivering moet bevatten waaruit de bijzondere redenen blijken die de rechters ertoe hebben aangezet van het advies van de gevangenisdirecteur of van het advies van het openbaar ministerie af te wijken (2) ; hieruit volgt echter niet dat de rechtbank uitdrukkelijk moet vermelden dat ze van het advies van de directeur of van het advies van het openbaar ministerie afwijkt en evenmin dat ze het afwijkend advies moet vermelden of samenvatten en vervolgens uitdrukkelijk moet weerleggen; de in artikel 56, § 2, Wet Strafvuivering bedoelde bijzondere redenen kunnen blijken uit de redenen die het vonnis vermeldt om de verzochte modaliteit te weigeren of toe te kennen. (1) Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, Parl.St. Kamer 2018-2019, nr. 54-3515/1, p. 243-244. (2) Cass. 28 juli 2021 (vak.), AR P.21.0890.F, AC 2021, nr. 500, www.juportal.be; Cass. 23 juni 2020, AR P.20.0612.N, AC 2020, nr. 443, www.juportal.be.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuiveringsrechtbank - Strafvuiveringsmodaliteit - Weigering van toekenning - Beslissing die afwijkt van het advies van de directie of van het openbaar ministerie - Motivering

Il résulte de l'article 56, § 2, de la loi du 17 mai 2006, lu à la lumière des travaux préparatoires de la loi du 5 mai 2019 (1), que lorsque le tribunal de l'application des peines refuse la modalité de l'exécution de la peine, alors que le directeur ou le ministère public était d'avis qu'il y avait lieu de l'octroyer, ou lorsque le tribunal octroie la modalité, alors que le directeur ou le ministère public était d'avis qu'il y avait lieu de la refuser, le jugement doit comporter une motivation qui laisse apparaître les raisons particulières ayant conduit les juges à s'écarter de l'avis du directeur de la prison ou de l'avis du ministère public (2) ; il n'en résulte toutefois pas que le tribunal doive indiquer explicitement qu'il s'écartere de l'avis du directeur ou du ministère public, ni qu'il soit tenu de citer ou de résumer l'avis divergent et ensuite de le réfuter expressément; les raisons particulières visées à l'article 56, § 2, de la loi du 17 mai 2006 peuvent ressortir des motifs que le jugement énonce pour refuser ou octroyer la modalité sollicitée. (1) Proposition de loi portant des dispositions diverses en matière pénale et de cultes, Doc. Ch. 2018-2019, n° 54-3515/1, pp. 243-244. (2) Cass. 28 juillet 2021 (vac.), RG P.21.0890.F, Pas. 2021, n° 500, www.juportal.be; Cass. 23 juin 2020, RG P.20.0612.N, Pas. 2020, n° 443, www.juportal.be.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Refus d'octroi - Décision qui s'écartere de l'avis de la direction ou du ministère public - Motivation

Uit artikel 56, § 2, Wet Strafvuivering, gelezen in het licht van de parlementaire voorbereiding van de wet van 5 mei 2019 (1), volgt dat wanneer de strafvuiveringsrechtbank de strafvuiveringsmodaliteit weigert terwijl de directeur of het openbaar ministerie van mening was dat die moest worden toegekend, of wanneer de rechtbank de modaliteit toekent terwijl de directeur of het openbaar ministerie van mening was dat die moest worden geweigerd, het vonnis een motivering moet bevatten waaruit de bijzondere redenen blijken die de rechters ertoe hebben aangezet van het advies van de gevangenisdirecteur of van het advies van het openbaar ministerie af te wijken (2) ; hieruit volgt echter niet dat de rechtbank uitdrukkelijk moet vermelden dat ze van het advies van de directeur of van het advies van het openbaar ministerie afwijkt en evenmin dat ze het afwijkend advies moet vermelden of samenvatten en vervolgens uitdrukkelijk moet weerleggen; de in artikel 56, § 2, Wet Strafvuivering bedoelde bijzondere redenen kunnen blijken uit de redenen die het vonnis vermeldt om de verzochte modaliteit te weigeren of toe te kennen. (1) Wetsvoorstel houdende diverse bepalingen in strafzaken en inzake erediensten, Parl.St. Kamer 2018-2019, nr. 54-3515/1, p. 243-244. (2) Cass. 28 juli 2021 (vak.), AR P.21.0890.F, AC 2021, nr. 500, www.juportal.be; Cass. 23 juni 2020, AR P.20.0612.N, AC 2020, nr. 443, www.juportal.be.

STRAFVUITVOERING - Strafvuiveringsrechtbank -
Strafvuiveringsmodaliteit - Weigering van toekenning -
Beslissing die afwijkt van het advies van de directie of van het
openbaar ministerie - Motivering

Il résulte de l'article 56, § 2, de la loi du 17 mai 2006, lu à la lumière des travaux préparatoires de la loi du 5 mai 2019 (1), que lorsque le tribunal de l'application des peines refuse la modalité de l'exécution de la peine, alors que le directeur ou le ministère public était d'avis qu'il y avait lieu de l'octroyer, ou lorsque le tribunal octroie la modalité, alors que le directeur ou le ministère public était d'avis qu'il y avait lieu de la refuser, le jugement doit comporter une motivation qui laisse apparaître les raisons particulières ayant conduit les juges à s'écarter de l'avis du directeur de la prison ou de l'avis du ministère public (2) ; il n'en résulte toutefois pas que le tribunal doive indiquer explicitement qu'il s'écarter de l'avis du directeur ou du ministère public, ni qu'il soit tenu de citer ou de résumer l'avis divergent et ensuite de le réfuter expressément; les raisons particulières visées à l'article 56, § 2, de la loi du 17 mai 2006 peuvent ressortir des motifs que le jugement énonce pour refuser ou octroyer la modalité sollicitée. (1) Proposition de loi portant des dispositions diverses en matière pénale et de cultes, Doc. Ch. 2018-2019, n° 54-3515/1, pp. 243-244. (2) Cass. 28 juillet 2021 (vac.), RG P.21.0890.F, Pas. 2021, n° 500, www.juportal.be; Cass. 23 juin 2020, RG P.20.0612.N, Pas. 2020, n° 443, www.juportal.be.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines -
Modalité d'exécution de la peine - Refus d'octroi - Décision qui
s'écarter de l'avis de la direction ou du ministère public - Motivation

De vermeldingen "tijdens de openbare rechtszitting (...) gehouden op de zetel van de strafuitvoeringsrechtbank", opgenomen in het proces-verbaal van de rechtszitting waarop de strafuitvoeringsrechtbank zijn vonnis heeft gewezen en in dat vonnis, betekenen dat de strafuitvoeringsrechtbank het vonnis heeft uitgesproken tijdens een openbare rechtszitting, dit wil zeggen een zitting die de rechtbank heeft gehouden op een voor iedereen toegankelijke plaats; die authentieke vaststellingen hebben bewijskracht tot betichting van valsheid (1). (1) "De strafuitvoeringsrechtbank is een afdeling van de rechtbank van eerste aanleg; wanneer zij uitspraak doet over de haar voorgelegde betwistingen, doet zij uitspraak met een vonnis dat in openbare rechtszitting moet worden uitgesproken, wat veronderstelt dat het in aanwezigheid van het openbaar ministerie op een voor het publiek toegankelijke rechtszitting wordt uitgesproken; aangezien uit geen enkel stuk van de rechtspleging blijkt dat de beslissing in openbare rechtszitting werd gewezen, schendt de bestreden beslissing artikel 149 Grondwet" (Cass. 13 maart 2013, AR P.13.0320.F, AC 2013, nr. 181); zie ook Cass. 28 november 2007, AR P.07.1558.F, AC 2007, nr. 590, met concl. van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; Cass. 24 juli 2007, AR P.07.0959.N, AC 2007, nr. 373, met concl. van toenmalig advocaat-generaal THIJS; Cass. 10 april 2007, AR P.07.0370.N, AC 2007, nr. 176; Jaarverslag 2007 van het Hof van Cassatie, p. 80. "Wanneer noch uit de processen-verbaal van de terechtzittingen, noch uit enig ander stuk waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat de debatten van de terechtzittingen waarop de zaak is behandeld en de uitspraak van het uitgestelde arrest in het openbaar hebben plaatsgehad of dat het sluiten der deuren regelmatig is bevolen, is de procedure nietig; de nietigheid van de procedure leidt tot nietigheid van de gewezen beslissing" (Cass. 11 januari 1984, AR 3189, AC 1984, nr. 239). "De vermelding in een proces-verbaal van de rechtszitting, dat geen enkele andersluidende vermelding bevat volgens welke "de behandeling van de zaak overeenkomstig artikel 190, eerste lid, Wetboek van Strafvordering is geschied", bewijst dat het debat in het openbaar heeft plaatsgevonden (Cass. 16 september 2015, AR

Les mentions, dans le procès-verbal de l'audience du tribunal de l'application des peines au cours de laquelle celui-ci a rendu son jugement et dans ce jugement, « à l'audience publique (...) tenue au siège du tribunal de l'application des peines » signifient que ce tribunal a prononcé le jugement au cours d'une audience publique, c'est-à-dire une audience que le tribunal a tenue dans un endroit accessible à tous; ces constatations authentiques font foi jusqu'à inscription de faux (1). (1) « Le tribunal de l'application des peines est une section du tribunal de première instance ; lorsqu'il statue sur les contestations qui lui sont soumises, il prononce un jugement qui doit être prononcé en audience publique, ce qui suppose qu'il le soit en présence du ministère public à une audience accessible au public ; dès lors qu'il ne ressort d'aucune pièce de la procédure qu'elle a été rendue en audience publique, la décision attaquée viole l'article 149 de la Constitution » (Cass. 13 mars 2013, RG P.13.0320.F, Pas. 2013, n° 181) ; voir aussi Cass. 28 novembre 2007, RG P.07.1558.F, Pas. 2007, n° 590, avec concl. de M. Vandermeersch, avocat général ; Cass. 24 juillet 2007, RG P.07.0959.N, Pas. 2007, n° 373, avec concl. de M. Thijs, alors avocat général, publiées à leur date dans AC ; Cass. 10 avril 2007, RG P.07.0370.N, Pas. 2007, n° 176 ; Rapport annuel 2007 de la Cour de cassation, p. 80. « Lorsqu'il ne ressort ni des procès-verbaux des audiences ni d'aucune autre pièce à laquelle la Cour peut avoir égard que les débats à des audiences où la cause a été instruite et la prononciation de l'arrêt ajournée ont eu lieu publiquement ou que le huis clos a été régulièrement ordonné, la procédure est nulle ; cette nullité entraîne celle de la décision rendue » (Cass. 11 janvier 1984, RG 3189, Pas. 1984, n° 239). « La mention figurant dans un procès-verbal d'audience, qui ne comporte aucune indication contraire, suivant laquelle "l'instruction de la cause s'est faite conformément à l'article 190, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle" établit que les débats ont eu lieu publiquement » (Cass. 16 septembre 2015, RG P.15.0562.F, Pas. 2015, n° 525). « En règle, le procès-verbal de l'audience fait preuve jusqu'à inscription de faux de l'observation des dispositions légales relatives aux formes de l'instruction d'audience, dont il constate l'accomplissement » (Cass. 27 septembre 2006, RG

P.15.0562.F, AC 2015, nr. 525).

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafvuistvoeringsrechtbank - Vonnis - Uitspraak - Openbare rechtszitting - Begrip - Vaststelling

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 782bis Gerechdelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - International verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 14.1 - Strafvuistvoeringsrechtbank - Vonnis - Uitspraak - Openbare rechtszitting - Begrip - Vaststelling

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 782bis Gerechdelijk Wetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Strafvuistvoeringsrechtbank - Vonnis - Uitspraak - Openbare rechtszitting - Begrip - Vaststelling

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 782bis Gerechdelijk Wetboek

STRAFUITVOERING - Strafvuistvoeringsrechtbank - Vonnis - Uitspraak - Openbare rechtszitting - Begrip - Vaststelling

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 782bis Gerechdelijk Wetboek

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Strafvuistvoeringsrechtbank - Uitspraak - Openbare rechtszitting - Begrip - Vaststelling

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 14.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 782bis Gerechdelijk Wetboek

P.06.1262.F, Pas. 2006, n° 443). (MNB)

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Tribunal de l'application des peines - Jugement - Prononciation - Audience publique - Notion - Constatation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.1 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 782bis Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 14, § 1er - Tribunal de l'application des peines - Jugement - Prononciation - Audience publique - Notion - Constatation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.1 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 782bis Code judiciaire

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Tribunal de l'application des peines - Jugement - Prononciation - Audience publique - Notion - Constatation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.1 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 782bis Code judiciaire

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Jugement - Prononciation - Audience publique - Notion - Constatation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.1 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 782bis Code judiciaire

JUGEMENTS ET ARRESTS - Matière répressive - Généralités - Tribunal de l'application des peines - Prononciation - Audience publique - Notion - Constatation

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 14.1 Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 782bis Code judiciaire

P.21.1104.N

25 augustus 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210825.VAK.3](#)

AC nr. ...

Artikel 149 Grondwet verplicht de rechter niet om melding te maken van een e-mail met een verzoek tot uitstel van de behandeling van een zaak op de daartoe vastgestelde datum, noch om daarop te antwoorden.

GRONDWET - GRONDWET 1994 (ART. 100 TOT EINDE) - Art. 149 - Strafvuistvoeringsrechtbank - Verzoek tot uitstel via e-mail - Vermelding - Beantwoording

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafvuistvoeringsrechtbank - Verzoek tot uitstel van de behandeling via e-mail - Vermelding - Beantwoording

L'article 149 de la Constitution n'oblige pas le juge à faire mention d'un courriel demandant le report de l'examen d'une affaire à la date fixée à cet effet, ni à y répondre.

CONSTITUTION - Constitution 1994 (art. 100 a fin) - Article 149 - Tribunal de l'application des peines - Demande de report par courriel - Mention - Réponse

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRESTS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Demande de report par courriel - Mention - Réponse

P.21.1105.N

25 augustus 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210825.VAK.2](#)

AC nr. ...

Het enkele gegeven dat de beschuldigde veroordeeld is voor feiten van moord tot een straf waarvan de uitvoeringsmodaliteiten na het plegen ervan zijn verstrengd, houdt niet in dat de eiser thans een straf ondergaat die zwaarder is dan deze die hij op het moment van het plegen van de feiten kon voorzien; de beslissing van de strafvuistvoeringsrechtbank om het verzoek tot het verkrijgen van de strafvuistvoeringsmodaliteit van de beperkte detentie niet ontvankelijk te verklaren om reden dat eiser niet voldoet aan de daartoe in de Wet Strafvuistvoering bepaalde tijdsvoorwaarde op grond van de wet die van toepassing is op het ogenblik van de veroordelende beslissing die in kracht van gewijsde is getreden, is naar recht verantwoord (1). (1) Cass. 26 maart 2019, AR P.19.0219.N, AC 2019, nr. 184; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0509.N, AC 2018, nr. 133 met concl. van advocaat-generaal A. Winants.

STRAFVUITVOERING - Strafvuistvoeringsrechtbank - Beperkte detentie - Voorwaardelijke invrijheidstelling - Toelaatbaarheidsdatum - Grondslag - Wet van toepassing op het ogenblik van de uitgevoerde beslissing

La seule circonstance que le demandeur ait été condamné, du chef d'assassinat, à une peine dont les modalités d'exécution ont été rendues plus strictes après leur commission n'implique pas qu'il purge à présent une peine plus sévère que celle qu'il pouvait prévoir au moment de commettre les faits ; la décision rendue par le tribunal de l'application des peines déclarant irrecevable la demande d'octroi de la modalité d'exécution qu'est la détention limitée au motif que le demandeur ne satisfait pas à la condition de temps prévue en la matière par la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine, telle qu'applicable au moment de la décision de condamnation qui est coulée en force de chose jugée, est légalement justifiée (1). (1) Cass. 26 mars 2019, RG P.19.0219.N, Pas. 2019, n° 184 ; Cass. 27 février 2018, RG P.17.0509.N, Pas. 2018, n° 133, avec concl. de A. Winants, avocat général, publiées à leur date dans AC.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Détention limitée - Libération conditionnelle - Date d'admissibilité - Fondement - Loi applicable au moment de la décision exécutée

Het uit de bepalingen van artikel 7.1., tweede zin, EVRM, 15.1. IVBPR en artikel 2 Strafwetboek voortvloeiende verbod voor de rechter om een wet die een zwaardere straf bepaalt toe te passen op feiten gepleegd vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, geldt niet alleen voor wetten die in strafsancities voorzien, maar ook voor wetten die reeds door de rechter opgelegde strafsancities herdefiniëren of wijzigen (1). (1) Cass. 26 maart 2019, AR P.19.0219.N, AC 2019, nr. 184; Cass. 27 februari 2018, AR P.17.0509.N, AC 2018, nr. 133 met concl. van advocaat-generaal A. Winants.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 7 - Artikel 7.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 2 Strafwetboek

RECHTEN VAN DE MENS - Internationaal verdrag burgerrechten en politieke recht - Artikel 15 - Artikel 15.1 - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 2 Strafwetboek

STRAF - Algemeen - Straf en maatregel - Wettigheid - Artikel 2, Strafwetboek - Legaliteitsbeginsel - Niet-retroactiviteit van de strafwet

- Art. 7.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 15.1 Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

- Art. 2 Strafwetboek

L'interdiction faite au juge par les articles 7, § 1er, deuxième phrase, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, 15, § 1, du Pacte international relatif aux droits civils et politiques et 2 du Code pénal d'appliquer une loi qui sanctionne d'une peine plus sévère des faits commis avant l'entrée en vigueur de la nouvelle loi vaut non seulement pour les lois qui prévoient des sanctions pénales, mais également pour celles qui redéfinissent ou modifient des sanctions pénales déjà infligées par le juge (1). (1) Cass. 26 mars 2019, RG P.19.0219.N, Pas. 2019, n° 184 ; Cass. 27 février 2018, RG P.17.0509.N, Pas. 2018, n° 133, avec concl. de A. Winants, avocat général, publiées à leur date dans AC.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 7 - Article 7, § 1er - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 2 Code pénal

DROITS DE L'HOMME - Pacte international relatif aux droits civils et politiques - Article 15 - Article 15, § 1er - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 2 Code pénal

PEINE - Généralités. peines et mesures. légalité - Code pénal, article 2 - Principe de légalité - Non-retroactivité de la loi pénale

- Art. 7, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 15, § 1er Pacte international relatif aux droits civils et politiques

- Art. 2 Code pénal

Artikel 6.2 EVRM en het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld verzetten zich niet ertegen dat de rechter uit de vaststelling dat de vraag om inlichtingen daadwerkelijk werd verstuurd, afleidt dat die vraag ook daadwerkelijk is ontvangen door de kentekenplaathouder dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder, mits de kentekenplaathouder gelet op de zware sanctie die hij kan oplopen, over een daadwerkelijke mogelijkheid beschikt om dit vermoeden van ontvangst of nalatigheid voor het niet-ontvangen te weerleggen en dit veronderstelt dat de vervolgende partij aantoont dat de vraag om inlichtingen werd aangeboden aan de kentekenplaathouder zelf of aan de zetel ervan (1); de rechter die uit het enkele gegeven dat een vraag om inlichtingen is verstuurd naar de zetel van de kentekenplaathouder-rechtspersoon het vermoeden afleidt dat de kentekenplaathouder daardoor alleen kennis heeft van de vraag om inlichtingen of dat hij die kennisname zelf onmogelijk heeft gemaakt en die op grond daarvan oordeelt dat het hem dan ook toekomt aannemelijk te maken dat hij de vraag om inlichtingen niet heeft ontvangen en dat hij niet nalatig is geweest, schendt artikel 6.2 EVRM en miskent het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld. (1) Contra: Cass. 18 september 2019, AR P.19.0246.F, AC 2019, nr. 465; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0623.F, AC 2019, nr. 41; Cass. 29 april 2014, AR P.13.1977.N, AC 2014, nr. 302; zie over deze problematiek: C. De Roy, "Het ontvangen door de rechtspersoon van de vraag tot identificatie van de bestuurder van het motorvoertuig in de zin van artikel 67ter Wegverkeerswet", VAV 2014, 47-49; S. Stallaert, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en wegverkeer: artikel 67ter Wegverkeerswet en het belang van de pleitbezorger", T.Strafr. 2013, 107-108; S. Szulanski, "L'article 67ter de la loi relative à la police de la circulation routière", VAV 2009, 245.

Ni l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, ni le principe général du droit relatif à la présomption d'innocence ne s'opposent à ce que le juge déduise, de la constatation que la demande de renseignements a effectivement été envoyée, que le titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule a bien reçu cette demande ou que la non-réception de celle-ci résulte de sa négligence, à la condition que, compte tenu de la sanction sévère qu'il peut encourir, le titulaire de la plaque d'immatriculation dispose d'une possibilité effective de renverser cette présomption de réception ou de négligence expliquant la non-réception ; cela suppose que la partie poursuivante démontre que la demande de renseignements a été présentée au titulaire de la plaque d'immatriculation lui-même ou à son siège (1) ; lorsque, de la seule circonstance de l'envoi d'une demande de renseignements au siège de la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation, le juge tire la présomption que le titulaire de la plaque d'immatriculation a eu connaissance de la demande de renseignements ou a lui-même rendu cette prise de connaissance impossible et que le juge en déduit qu'il revient à ce titulaire de rendre admissible qu'il n'a pas reçu la demande de renseignements et qu'il n'a pas été négligent, il méconnaît l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés et le principe général du droit relatif à la présomption d'innocence. (1) Contra : Cass. 18 septembre 2019, RG P.19.0246.F, Pas. 2019, n° 465 ; Cass. 23 janvier 2019, RG P.18.0623.F, Pas. 2019, n° 41 ; Cass. 29 avril 2014, RG P.13.1977.N, Pas. 2014, n° 302 ; à propos de cette problématique, voir : C. DE ROY, "Het ontvangen door de rechtspersoon van de vraag tot identificatie van de bestuurder van het motorvoertuig in de zin van artikel 67ter Wegverkeerswet, VAV 2014, 47-49 ; S. STALLAERT, "De strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen en wegverkeer: artikel 67ter Wegverkeerswet en het belang van de pleitbezorger", T.Strafr. 2013, 107-108) ; S. SZULANSKI, « L'article 67ter de la loi relative à la police de la circulation routière », VAV 2009, 245.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijslast - Beoordelingsvrijheid - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 67ter - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Wijze

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 67ter - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Bewijslast

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Wegverkeer - Wegverkeerswet - Artikel 67ter - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Bewijslast

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Bewijslast - Vermoeden van onschuld

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

PREUVE - Matière répressive - Charge de la preuve. liberté d'appréciation - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 67ter - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande d'informations - Modalités

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 67ter - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande d'informations - Charge de la preuve

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Roulage - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 67ter - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande d'informations - Charge de la preuve

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande d'informations - Charge de la preuve - Présomption d'innocence

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Een schuldigverklaring van de kentekenplaathouder-rechtspersoon aan het door artikel 67ter, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet bedoelde wanbedrijf vereist dat indien de vraag om inlichtingen schriftelijk aan de kentekenplaathouder is verstuurd, redelijkerwijze kan worden aangenomen dat die vraag door de kentekenplaathouder daadwerkelijk is ontvangen dan wel dat de niet-ontvangst een gevolg is van het nalatig handelen van de kentekenplaathouder.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verplichting de

La déclaration de culpabilité de la personne morale titulaire de la plaque d'immatriculation du chef du délit visé à l'article 67ter, alinéas 1er et 2, de la loi du 16 mars 1968 requiert, lorsque la demande de renseignements a été adressée par écrit au titulaire de la plaque d'immatriculation du véhicule, qu'il puisse être raisonnablement supposé que le titulaire de la plaque d'immatriculation a effectivement reçu cette demande ou que la non-réception de celle-ci résulte de sa négligence.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière -

identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Schuldigverklaring

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Dispositions légales - Article 67ter - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande d'informations - Déclaration de culpabilité

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Uit artikel 67ter, eerste en tweede lid, Wegverkeerswet en de wetsgeschiedenis ervan volgt dat (-) de verplichting de gevraagde inlichtingen te bezorgen voortvloeit uit artikel 67ter Wegverkeerswet zelf, dat elkeen geacht is te kennen (-) de vraag om inlichtingen niet is onderworpen aan bepaalde vormvereisten en alzo schriftelijk kan worden geformuleerd door toezending van de vraag samen met het proces-verbaal van overtreding of door voeging van de vraag bij de uitnodiging tot betaling van een onmiddellijke inning of een voorstel van minnelijke schikking, maar ze kan ook mondeling worden gesteld (-) het noodzakelijk is maar volstaat dat de schriftelijk of mondeling geformuleerde vraag duidelijk het voertuig, het tijdstip en de plaats van overtreding vermeldt, waarop de vraag betrekking heeft.

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 67ter - Verplichting de identiteit van de bestuurder mede te delen - Vraag om inlichtingen - Vormvereisten

- Art. 67ter Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Il résulte de l'article 67ter, alinéas 1er et 2, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière et de ses travaux préparatoires que (-) l'obligation de fournir les renseignements demandés découle de l'article 67ter de la loi du 16 mars 1968, que nul n'est censé ignorer ; (-) la demande de renseignements n'est soumise à aucune formalité particulière, elle peut donc être formulée par écrit et envoyée en même temps que le procès-verbal de l'infraction ou jointe à l'invitation à s'acquitter du montant d'une perception immédiate ou à la proposition de transaction, mais elle peut aussi être formulée oralement ; (-) il est nécessaire mais suffisant que la demande formulée oralement ou par écrit mentionne clairement le véhicule, le moment et le lieu de l'infraction à laquelle elle se réfère.

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 67ter - Obligation de communiquer l'identité du conducteur - Demande d'informations - Formalités

- Art. 67ter Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

De uit de artikelen 163, tweede lid, en 195, tweede en de zevende lid, Wetboek van Strafvordering voortvloeiende verplichting voor de rechter om de keuze voor de bijkomende straf van het verval van het recht motorvoertuigen te besturen en de maat van die straf, indien de wet die aan de vrije beoordeling van de rechter overlaat, nauwkeurig te motiveren, geldt ook voor de maatregel van het afhankelijk maken van het herstel in dat recht van het slagen in de vier examens en onderzoeken (1); de verplichting die maatregel nauwkeurig te motiveren belet niet dat de motivering beknopt kan zijn; de maatregel van het afhankelijk maken van het herstel in het recht motorvoertuigen te besturen van het slagen in de examens en onderzoeken kan mede worden gemotiveerd met redenen welke dienen ter verantwoording van het opleggen van andere hoofd- en bijkomende straffen voor dezelfde feiten; de rechter moet niet voor elk examen of onderzoek afzonderlijk een nauwkeurige motivering verstrekken. (1) Cass. 24 november 2020, AR P.20.0761.N, AC 2020, nr. 716; Cass. 5 september 2017, AR P.16.1312.N, AC 2017, nr. 444. Zie alg. Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf) recht, Intersentia, 2020, 46-50.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Straftoemeting - Wegverkeer - Verval van het recht tot sturen - Maatregel van herstel van het recht tot sturen door examens en onderzoeken - Grens

- Artt. 163, tweede lid, en 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 38 - Verval van het recht tot sturen - Voorwaarde van het slagen in onderzoeken en examens - Motivering - Voorwaarden

- Artt. 163, tweede lid, en 195, tweede en zevende lid Wetboek van Strafvordering

- Art. 38 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

L'obligation, découlant des articles 163, alinéa 2, et 195, alinéas 2 et 7, du Code d'instruction criminelle, pour le juge de motiver avec précision le choix de la peine accessoire qu'est la déchéance du droit de conduire des véhicules à moteur et le taux de cette peine, lorsque la loi laisse ce choix à la libre appréciation du juge, s'applique également à la mesure consistant à subordonner la réintégration dans ce droit à la réussite des quatre examens (1); l'obligation de motiver avec précision cette mesure n'empêche pas la concision de cette motivation; la mesure consistant à subordonner la réintégration dans le droit de conduire des véhicules à moteur à la réussite des examens peut être également motivée par des considérations permettant de justifier que d'autres peines principales et complémentaires soient infligées pour les mêmes faits; le juge ne doit pas donner une motivation précise pour chaque examen distinct. (1) Cass. 24 novembre 2020, RG P.20.0761.N, Pas. 2020, n° 716 ; Cass. 5 septembre 2017, RG P.16.1312.N, Pas. 2017, n° 444. Voir gén. Ph. TRAEST, Topics verkeers(straf) recht, Intersentia, 2020, 46-50.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Peine - Roulage - Déchéance du droit de conduire - Mesure de réintégration du droit de conduire subordonnée à la réussite d'examens - Limite

- Art. 163, al. 2, et 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 38 - Déchéance du droit de conduire - Condition de la réussite d'examens - Motivation - Conditions

- Art. 163, al. 2, et 195, al. 2 et 7 Code d'Instruction criminelle

- Art. 38 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Krachtens artikel 4, 5°, Wet Europees Aanhoudingsbevel wordt de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel geweigerd ingeval ernstige redenen bestaan te denken dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokken persoon, zoals die worden bevestigd door artikel 6 EVRM; gelet op het beginsel van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten moet de weigering tot overlevering worden verantwoord met uitvoerige gegevens die wijzen op een kennelijk gevaar voor de fundamentele rechten van de betrokken persoon en die het vermoeden van eerbiediging van die rechten waarvan de uitvaardigende lidstaat geniet, kunnen weerleggen; de betrokken persoon moet derhalve een ernstig, persoonlijk en direct risico op schending van zijn fundamentele rechten aantonen (1). (1) zie Cass. 23 januari 2013, AR P.13.0087.F, AC 2013, nr. 55.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging - Verplichte weigeringsgrond - Aantasting van de fundamentele rechten zoals bevestigd door artikel 6 EVRM - Verantwoording - Aanvoering

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 6 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Uit de arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie van respectievelijk 17 december 2020 in de zaken C-354/20 PPU en C-412/20 PPU en 15 juli 2021 in de zaak C-791/19, volgt dat aan de vereiste van een concreet onderzoek van de individuele toestand van een persoon tegen wie een Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd geen afbreuk wordt gedaan door het bestaan van de gebreken in het Poolse rechtssysteem die de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Poolse rechters kunnen aantasten.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging - Verplichte weigeringsgrond - Aantasting van de fundamentele rechten zoals bevestigd door artikel 6 EVRM - Polen - Gebreken in het Poolse rechtssysteem - Vereiste van een concreet onderzoek van de individuele toestand

3/11/2025

Selon l'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, l'exécution d'un mandat d'arrêt européen est refusée s'il y a des raisons sérieuses de croire que l'exécution du mandat d'arrêt européen aurait pour effet de porter atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée, tels qu'ils sont consacrés par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ; compte tenu du principe de confiance mutuelle entre États membres, le refus de procéder à une remise doit être justifié à l'aide d'éléments détaillés laissant apparaître un danger manifeste d'atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée et susceptibles de renverser la présomption de respect de ces droits dont jouit l'État membre d'émission ; la personne concernée doit, dès lors, démontrer l'existence d'un risque sérieux, personnel et direct de violation de ses droits fondamentaux (1). (1) Voir Cass. 23 janvier 2013, RG P.13.0087.F, Pas. 2013, n° 55.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution - Condition de refus obligatoire - Atteinte aux droits fondamentaux tels que confirmé par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Justification - Allégation

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen
- Art. 6 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Il résulte des arrêts rendus par la Cour de justice de l'Union européenne le 17 décembre 2020 dans les affaires C-354/20 PPU et C-412/20 PPU et le 15 juillet 2021 dans l'affaire C-791/19 que la nécessité d'examiner concrètement la situation individuelle d'une personne faisant l'objet d'un mandat d'arrêt européen n'est pas atténuée par l'existence, dans l'ordre juridique polonais, de défaillances susceptibles de compromettre l'indépendance et l'impartialité des juges polonais.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution - Condition de refus obligatoire - Atteinte aux droits fondamentaux tels que confirmé par l'article 6 de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Pologne - Défaillances de l'ordre juridique polonais - Nécessité d'examiner la situation

P. 907/1035

P.21.1121.N

12 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.15](#)

AC nr. ...

Het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat het hoger beroep van een beklaagde tegen de beschikking van de raadkamer die hem heeft verwezen naar de correctionele rechtbank niet ontvankelijk verklaart omdat het niet voldoet aan de voorwaarden van artikel 135, § 2, Wetboek van Strafvordering, is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en evenmin een beslissing vallend onder een van de uitzonderingsgevallen van artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en is dus niet vatbaar voor onmiddellijk cassatieberoep (1). (1) Cass. 11 maart 2008, AR P.07.1717.N, AC 2008, nr. 168.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbarig cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen de verwijzingsbeslissing van de raadkamer wegens het bestaan van voldoende bezwaren - Ontvankelijkheid - Aard van de beslissing - Gevolg

- Artt. 135, § 2, en 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen de verwijzingsbeslissing van de raadkamer wegens het bestaan van voldoende bezwaren - Ontvankelijkheid - Aard van de beslissing - Gevolg

- Artt. 135, § 2, en 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Chambre des mises en accusation - Appel formé contre la décision de renvoi rendue par la chambre du conseil en raison de l'existence de charges suffisantes - Recevabilité - Nature de la décision - Conséquence

- Art. 135, §2, et 420, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Chambre des mises en accusation - Appel formé contre la décision de renvoi rendue par la chambre du conseil en raison de l'existence de charges suffisantes - Recevabilité - Nature de la décision - Conséquence

- Art. 135, §2, et 420, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

Het arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling dat hoger beroep van een beklagde tegen de beslissing van de raadkamer om hem niet de opschorting van de uitspraak van veroordeling te verlenen onontvankelijk verklaart omdat noch artikel 135 Wetboek van Strafvordering noch artikel 4, § 2, Probatiwet daartoe in een rechtsmiddel voorzien, is geen eindbeslissing in de zin van artikel 420, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en evenmin beslissingen vallend onder een van de uitzonderingsgevallen van artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering en is dus niet vatbaar voor onmiddellijk cassatieberoep (1). (1) Cass. 11 maart 2008, AR P.07.1717.N, AC 2008, nr. 168; P. HOET, Opschorting, uitstel, probatie, werkstraf en elektronisch toezicht, Brussel, Larcier, 2014, nr. 88.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Termijnen van cassatieberoep en van betekening - Strafvordering - Voorbaar cassatieberoep (geen eindbeslissing) - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen de verwijzingsbeslissing van de raadkamer wegens het bestaan van voldoende bezwaren - Ontvankelijkheid - Aard van de beslissing - Gevolg

- Artt. 135 en 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen de verwijzingsbeslissing van de raadkamer wegens het bestaan van voldoende bezwaren - Ontvankelijkheid - Aard van de beslissing - Gevolg

- Artt. 135 en 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewone opschorting - Onderzoeksgerechten - Regeling van de rechtspleging - Kamer van inbeschuldigingstelling - Hoger beroep tegen de beslissing van de raadkamer tot weigering van de opschorting van de uitspraak - Ontvankelijkheid - Aard van de beslissing - Gevolg

- Artt. 135 en 420, eerste en tweede lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 4, § 2 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

L'arrêt par lequel la chambre des mises en accusation déclare irrecevable l'appel formé par un prévenu contre la décision de la chambre du conseil qui lui refuse la suspension du prononcé de la déclaration parce que ni l'article 135 du Code d'instruction criminelle ni l'article 4, § 2, de la loi du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation ne prévoient de recours à cet effet, n'est pas une décision définitive au sens de l'article 420, alinéa 1er, dudit Code d'instruction criminelle, ni davantage une décision relevant de l'une des exceptions prévues audit article 420, alinéa 2, et il n'est donc pas susceptible d'un pourvoi en cassation immédiat (1). (1) Cass. 11 mars 2008, RG P.07.1717.N, Pas. 2008, n° 168 ; P. HOET, Opschorting, uitstel, probatie, werkstraf en elektronisch toezicht, Bruxelles, Larcier, 2014, n° 88.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Délais dans lesquels il faut se pourvoir ou signifier le pourvoi - Action publique - Pourvoi prématuré (pas de décision définitive) - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Chambre des mises en accusation - Appel formé contre la décision de renvoi rendue par la chambre du conseil en raison de l'existence de charges suffisantes - Recevabilité - Nature de la décision - Conséquence

- Art. 135 et 420, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 4, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Règlement de la procédure - Chambre des mises en accusation - Appel formé contre la décision de renvoi rendue par la chambre du conseil en raison de l'existence de charges suffisantes - Recevabilité - Nature de la décision - Conséquence

- Art. 135 et 420, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 4, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Suspension simple - Juridictions d'instruction - Règlement de la procédure - Chambre des mises en accusation - Appel formé contre la décision de la chambre du conseil refusant la suspension du prononcé - Recevabilité - Nature de la décision - Conséquence

- Art. 135 et 420, al. 1er et 2 Code d'Instruction criminelle

- Art. 4, § 2 L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

Wanneer de vreemdeling aanvoert dat, ondanks het afleveren van een nieuwe titel, het beroep zijn voorwerp behoudt omdat de onwettigheid van de eerste opsluiting zich op identieke wijze aan de basis van de tweede opsluiting bevindt, is het onderzoeksgerecht verplicht om op dit verweer te antwoorden (1). (1) Zie Cass. 23 januari 2018, AR P.17.1318.N, AC 2018, nr. 50; Cass. 10 mei 2017, AR P.17.0447.F, AC 2017, nr. 324.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Wettigheidscontrole - Nieuwe titel van hechtenis - Verweer dat een onwettigheid aanvoert die voor de twee beslissingen tot vrijheidsberoving geldt - Verplichting om te antwoorden

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Vreemdelingen - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Wettigheidscontrole - Nieuwe titel van hechtenis - Verweer dat een onwettigheid aanvoert die voor de twee beslissingen tot vrijheidsberoving geldt - Verplichting om te antwoorden

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Wettigheidscontrole - Nieuwe titel van hechtenis - Verweer dat een onwettigheid aanvoert die voor de twee beslissingen tot vrijheidsberoving geldt - Verplichting om te antwoorden

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Wettigheidscontrole - Nieuwe titel van hechtenis - Verweer dat een onwettigheid aanvoert die voor de twee beslissingen tot vrijheidsberoving geldt - Verplichting om te antwoorden

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang

Lorsque l'étranger fait valoir qu'en dépit de la délivrance d'un nouveau titre, le recours conserve son objet parce que l'illégalité qui entache le premier écrou se retrouve, de manière identique, à la base du second, la juridiction d'instruction est tenue de répondre à cette défense (1). (1) Voir Cass. 23 janvier 2018, RG P.17.1318.N, Pas. 2018, n° 50; Cass. 10 mai 2017, RG P.17.0447.F, Pas. 2017, n° 324.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Contrôle de légalité - Nouveau titre de détention - Défense invoquant une illégalité commune aux deux décisions privatives de liberté - Obligation de répondre

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Etrangers - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Contrôle de légalité - Nouveau titre de détention - Défense invoquant une illégalité commune aux deux décisions privatives de liberté - Obligation de répondre

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Contrôle de légalité - Nouveau titre de détention - Défense invoquant une illégalité commune aux deux décisions privatives de liberté - Obligation de répondre

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Contrôle de légalité - Nouveau titre de détention - Défense invoquant une illégalité commune aux deux décisions privatives de liberté - Obligation de répondre

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le

tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

P.21.1129.N

28 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210928.2N.16](#)

AC nr. ...

Artikel 187, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid bepaalt dat de weigering of het verzuim zich te gedragen naar de maatregelen die met toepassing van de artikelen 181, § 1, en 182 zijn bevolen, in vredetijd wordt gestraft met de in die bepaling gestelde straffen; een bestraffing bij toepassing van artikel 187, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid vereist dan ook dat er een inbreuk werd gepleegd op een maatregel die werd en kon worden bevolen op grond van de artikelen 181, § 1, en 182 van die wet (1). (1) Zie concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -

Algemeen - Wet Civiele Veiligheid - Strafbepalingen - Artikel 187, eerste lid - Weigering of verzuim zich te gedragen naar de maatregelen die met toepassing van de artikelen 181, § 1, en 182 zijn bevolen - Vereiste voor de bestraffing

- Artt. 181, § 1, 182, en 187, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

- Artt. 181, § 1, 182, en 187, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -

Algemeen - Wet Civiele Veiligheid - Strafbepalingen - Artikel 187, eerste lid - Weigering of verzuim zich te gedragen naar de maatregelen die met toepassing van de artikelen 181, § 1, en 182 zijn bevolen - Vereiste voor de bestraffing

- Artt. 181, § 1, 182, en 187, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

- Artt. 181, § 1, 182, en 187, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

L'article 187, alinéa 1er, de la loi du 15 mai 2007 prévoit que le refus ou la négligence de se conformer aux mesures ordonnées en application des articles 181, § 1er, et 182 est puni, en temps de paix, des sanctions prévues à cette disposition; dès lors, l'imposition d'une sanction prise en application de l'article 187, alinéa 1er, de la loi du 15 mai 2007 requiert la violation d'une mesure qui a été et pouvait être ordonnée en vertu des articles 181, § 1er, et 182 de cette loi.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile - Sanctions - Article 187, alinéa 1er - Refus ou la négligence de se conformer aux mesures ordonnées en application des articles 181, § 1er, et 182 - Condition pour sanctionner

- Art. 181, § 1er, 182, et 187, al. 1er L. du 15 mai 2007

- Art. 181, § 1er, 182, et 187, al. 1er L. du 15 mai 2007

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile - Sanctions - Article 187, alinéa 1er - Refus ou la négligence de se conformer aux mesures ordonnées en application des articles 181, § 1er, et 182 - Condition pour sanctionner

- Art. 181, § 1er, 182, et 187, al. 1er L. du 15 mai 2007

- Art. 181, § 1er, 182, et 187, al. 1er L. du 15 mai 2007

De bevoegdheid van de minister om in geval van dreigende omstandigheden de bevolking, ter verzekering van haar bescherming, op grond van artikel 182, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid te verplichten zich te verwijderen van plaatsen of streken die bijzonder blootgesteld, bedreigd of getroffen zijn en iedere verplaatsing of elk verkeer van de bevolking te verbieden, strekt niet louter tot uitvoering van de algemene opdrachten van de operationele diensten van de civiele veiligheid zoals bedoeld in artikel 11, § 1, Wet Civiele Veiligheid; die bevoegdheid kan door de minister worden uitgeoefend wanneer het ingevolge een noodlottige gebeurtenis of situatie ter bescherming van de Civiele Veiligheid van de burgers noodzakelijk is om hen te verwijderen van plaatsen waar hun gezondheid en veiligheid dreigt te worden aangetast of om hen te verbieden zich te verplaatsen; een epidemische of pandemische noodsituatie met een potentieel levensbedreigend effect voor de hele bevolking, zoals de coronapandemie, dient te worden beschouwd als een ramp of noodlottige situatie in de zin van de Wet Civiele Veiligheid, die in voorkomend geval kan leiden tot een voor personen bedreigende situatie waardoor het uitvaardigen van de in artikel 182, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid bedoelde maatregelen gewettigd kan zijn⁽¹⁾. (1) Zie concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Wettigheid van besluiten en verordeningen - Wet Civiele
Veiligheid - Artikel 182, eerste lid - Bevoegdheid van de
minister - Dreigende omstandigheden - Draagwijdte -
Coronapandemie

- Artt. 11, § 1, en 182, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende
de civiele veiligheid

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Algemeen - Bevoegdheid van de minister - Draagwijdte -
Coronapandemie - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 11, § 1 -
Algemene opdrachten van de operationele diensten van de
civiele veiligheid

- Artt. 11, § 1, en 182, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende
de civiele veiligheid

En cas de circonstances dangereuses, la compétence attribuée au ministre de contraindre la population, afin d'assurer sa protection, conformément à l'article 182, alinéa 1er, de la loi du 15 mai 2007, de s'éloigner des lieux ou régions particulièrement exposés, menacés ou sinistrés et d'interdire tout déplacement ou mouvement de la population, ne tend pas qu'à mettre en œuvre les missions générales des services opérationnels de la sécurité civile visées à l'article 11, § 1er, de ladite loi; cette compétence peut être exercée par le ministre lorsque, à la suite d'un événement ou d'une situation catastrophiques, il est nécessaire, pour protéger la sécurité civile des citoyens, de les éloigner des lieux où leur santé et leur sécurité peuvent être affectées ou de leur interdire de se déplacer; une urgence épidémique ou pandémique ayant un effet potentiellement mortel sur l'ensemble de la population, telle que la pandémie du coronavirus, doit être considérée comme un désastre ou une situation catastrophique au sens de la loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile, ce qui peut, le cas échéant, conduire à une situation menaçant les personnes, pouvant justifier les mesures visées à l'article 182, alinéa 1er, de la loi.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Légalité des arrêtes et
reglements - Loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile - Article
182, alinéa 1er - Compétence du ministre - Circonstances
dangereuses - Portée - Pandémie du coronavirus*

- Art. 11, § 1er, et 182, al. 1er L. du 15 mai 2007

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Généralités -
Compétence du ministre - Portée - Pandémie du coronavirus - Loi du
15 mai 2007 relative à la sécurité civile - Article 11, § 1er - Missions
générales des services opérationnels de la sécurité civile*

- Art. 11, § 1er, et 182, al. 1er L. du 15 mai 2007

Het verbod tot samenscholingen en het verbod om zich onnodig op de openbare weg en in openbare plaatsen te bevinden, zoals omschreven in de artikelen 5 en 8 MB 23 maart 2020, beogen de verdere verspreiding van het coronavirus COVID-19 te verhinderen door het contact tussen de personen tot een minimum te beperken teneinde aldus het besmettingsrisico te herleiden; die maatregelen strekken er dan ook toe te vermijden dat onnodig gebruik zou worden gemaakt van de openbare ruimte waardoor deze een bedreiging zou vormen zoals bedoeld in artikel 182 Wet Civiele Veiligheid zodat deze bepaling een rechtsgrond biedt voor het in de artikelen 5 en 8 MB 23 maart 2020 bepaalde samenscholings- en verplaatsingsverbod (1). (1) Zie concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Wettigheid van besluiten en verordeningen - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 182 - Bedreiging - Verspreiding van het coronavirus COVID-19 - Ministerieel besluit van 23 maart 2020 - Samenscholings en verplaatsingsverbod - Rechtsgrond

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Wettigheid van besluiten en verordeningen - Ministerieel besluit van 23 maart 2020 - Artikel 8 - Verbod om zich onnodig op de openbare weg en in openbare plaatsen te bevinden - Doelstelling - Rechtsgrond - Artikel 182 Wet Civiele Veiligheid - Bedreiging - Verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Wettigheid van besluiten en verordeningen - Ministerieel besluit van 23 maart 2020 - Artikel 5 - Verbod tot samenscholingen - Doelstelling - Rechtsgrond - Artikel 182 Wet Civiele Veiligheid - Bedreiging - Verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

L'interdiction de rassemblements et l'interdiction de se trouver sans nécessité sur la voie publique et dans les lieux publics, telles que prévues aux articles 5 et 8 de l'arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus covid-19, visent à prévenir la propagation du coronavirus covid-19 en réduisant à un minimum les contacts entre les personnes afin de réduire le risque d'infection; ces mesures ont donc pour objet d'éviter une utilisation sans nécessité de l'espace public, qui constituerait une menace au sens de l'article 182 de la loi du 15 mai 2007; il s'ensuit que cette disposition constitue un fondement légal pour l'interdiction de rassemblements et de déplacements prévue aux articles 5 et 8 de l'arrêté ministériel précité (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Légalité des arrêtes et reglements - Loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile - Article 182 - Menace - Propagation du coronavirus COVID-19 - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 - Interdiction de rassemblement et de déplacement - Motif de droit*

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Légalité des arrêtes et reglements - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 - Article 8 - Interdiction de se trouver sans nécessité sur la voie publique et dans les lieux publics - Objectif - Motif de droit - Loi du 15 mai 2007, article 182 - Menace - Propagation du coronavirus COVID-19*

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - *Légalité des arrêtes et reglements - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 - Article 5 - Interdiction - Objectif - Motif de droit - Loi du 15 mai 2007, article 182 - Menace - Propagation du coronavirus COVID-19*

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Ministerieel besluit van 23 maart 2020 - Artikel 5 - Verbod tot samenscholingen - Doelstelling - Rechtsgrond - Artikel 182 Wet Civiele Veiligheid - Bedreiging - Verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Ministerieel besluit van 23 maart 2020 - Artikel 8 - Verbod om zich onnodig op de openbare weg en in openbare plaatsen te bevinden - Doelstelling - Rechtsgrond - Artikel 182 Wet Civiele Veiligheid - Bedreiging - Verspreiding van het coronavirus COVID-19

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Wettigheid van besluiten en verordeningen - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 182 - Bedreiging - Verspreiding van het coronavirus COVID-19 - Ministerieel besluit van 23 maart 2020 - Samenscholings en verplaatsingsverbod - Rechtsgrond

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

- Artt. 5 en 8 MB 23 maart 2020 houdende dringende maatregelen om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 te beperken

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 - Article 5 - Interdiction - Objectif - Motif de droit - Loi du 15 mai 2007, article 182 - Menace - Propagation du coronavirus COVID-19

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 - Article 8 - Interdiction de se trouver sans nécessité sur la voie publique et dans les lieux publics - Objectif - Motif de droit - Loi du 15 mai 2007, article 182 - Menace - Propagation du coronavirus COVID-19

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Légalité des arrêtés et règlements - Loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile - Article 182 - Menace - Propagation du coronavirus COVID-19 - Arrêté ministériel du 23 mars 2020 portant des mesures d'urgence pour limiter la propagation du coronavirus COVID-19 - Interdiction de rassemblement et de déplacement - Motif de droit

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

- Art. 5 et 8 A.M. du 23 mars 2020

Volgens artikel 3, eerste lid, Wet Civiele Veiligheid, omvat de civiele veiligheid alle civiele maatregelen en middelen nodig voor het volbrengen van de opdrachten vermeld in die wet om te allen tijde personen en hun goederen en leefomgeving ter hulp te komen en te beschermen en beoogt zij aldus de bescherming van de bevolking wanneer deze wordt bedreigd door rampen of noodlottige situaties die de fysieke integriteit van personen, hun goederen of de leefomgeving in gevaar brengen of dreigen te brengen, en dit ongeacht de aard van de aldus bedoelde rampspoed (1). (1) Zie concl. OM.

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Algemeen - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 3, eerste lid -
Doelstelling - Bescherming van de bevolking - Ramp of
noodlottige situatie

- Art. 3, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele
veiligheid

- Art. 3, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele
veiligheid

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN -
Algemeen - Wet Civiele Veiligheid - Artikel 3, eerste lid -
Doelstelling - Bescherming van de bevolking - Ramp of
noodlottige situatie

- Art. 3, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele
veiligheid

- Art. 3, eerste lid Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele
veiligheid

En vertu de l'article 3, alinéa 1er, de la loi du 15 mai 2007 relative à la sécurité civile, la sécurité civile comprend l'ensemble des mesures et des moyens civils nécessaires pour accomplir les missions visées par ladite loi afin de secourir et de protéger en tous temps les personnes, leurs biens et leur espace de vie; dès lors, elle vise à protéger la population lorsque cette dernière est menacée par des situations catastrophiques ou des désastres qui mettent en danger ou menacent l'intégrité physique des personnes, leurs biens ou leur espace de vie quelle que soit la nature de la catastrophe (1). (1) Voir concl. du MP publiées à leur date dans AC.

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Généralités - Loi du 15
mai 2007 relative à la sécurité civile - Article 3, alinéa 1er - Objectif -
Protection de la population - Catastrophe ou désastre

- Art. 3, al. 1er L. du 15 mai 2007

- Art. 3, al. 1er L. du 15 mai 2007

LOIS, DECRETS, ORDONNANCES, ARRETES - Généralités - Loi du 15
mai 2007 relative à la sécurité civile - Article 3, alinéa 1er - Objectif -
Protection de la population - Catastrophe ou désastre

- Art. 3, al. 1er L. du 15 mai 2007

- Art. 3, al. 1er L. du 15 mai 2007

Op grond van artikel 26, § 2, 2°, tweede lid, en § 4, tweede lid, 2°, Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof is het rechtscollege waarvan de beslissing vatbaar is voor voorziening in cassatie niet gehouden een opgeworpen prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof te stellen wanneer de wet een artikel van titel II van de Grondwet klaarblijkelijk niet schendt en het volstaat dat het rechtscollege zijn oordeel verduidelijkt aan de hand van een of meerdere redenen die de beslissing kunnen dragen zonder dat het de reden of de redenen daarvoor omstandig en genuanceerd moet onderbouwen; dit is het geval wanneer de redenen van het bestreden arrest de beslissing kunnen dragen dat het verschil in motiveringsplicht tussen de artikelen 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering het gelijkheidsbeginsel klaarblijkelijk niet miskent en het feit dat de wetgever nadien heeft geoordeeld dat de door de beide artikelen vereiste motiveringsplicht tekstueel diende te worden gelijkgeschakeld op grond van een onderlinge afweging van de privacygevoeligheid van de respectieve ermee beoogde maatregelen, doet daaraan geen afbreuk (1). (1) De feiten dateren van vóór de wet van 29 mei 2016 betreffende het verzamelen en het bewaren van de gegevens in de sector van de elektronische communicatie, BS 18 juli 2016.

GRONDWETTELIJK HOF - Bijzondere Wet Grondwettelijk Hof - Artikel 26, § 2, tweede lid, en § 4, tweede lid, 2° - Vraag gericht aan een rechtscollege waarvan de beslissing vatbaar is voor voorziening in cassatie - Verplichting tot het stellen van de vraag - Weigering - Motivering - Draagwijdte

- Art. 26, § 2, 2°, tweede lid, en § 4, tweede lid, 2° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Artt. 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering

GRONDWET - Art. 10 - Gelijkheidsbeginsel - Verschil in motiveringsplicht tussen de artikelen 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering - Geen klaarblijkelijke schending - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 26, § 2, 2°, tweede lid, en § 4, tweede lid, 2° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Artt. 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering

GRONDWET - Art. 11 - Gelijkheidsbeginsel - Verschil in motiveringsplicht tussen de artikelen 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering - Geen klaarblijkelijke schending - Motivering - Draagwijdte - Gevolg

En vertu de l'article 26, § 2, 2°, alinéa 2, et § 4, alinéa 2, 2°, de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle, la juridiction dont la décision est susceptible d'un pourvoi en cassation, n'est pas tenue de poser une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle lorsque la loi ne viole manifestement pas un article du Titre II de la Constitution et il suffit que la juridiction précise sa décision par un ou plusieurs motifs qui peuvent fonder celle-ci sans qu'elle soit tenue de développer de manière circonstanciée et nuancée le ou les motifs ; tel est le cas lorsque les motifs de l'arrêt attaqué peuvent fonder la décision selon laquelle la différence relative à l'obligation de motivation entre les articles 46bis et 88bis du Code d'instruction ne méconnaît manifestement pas le principe d'égalité et le fait que le législateur a depuis lors considéré que l'obligation de motivation requise par les deux articles devait, au niveau textuel, être harmonisée sur le fondement d'une évaluation du caractère sensible, du point de vue du respect de la vie privée, des mesures respectives ainsi visées, n'a aucune incidence à cet égard (1). (1) Les faits sont antérieurs à la loi du 29 mai 2016 relative à la collecte et à la conservation des données dans le secteur des communications électroniques, M.B. 18 juillet 2016.

COUR CONSTITUTIONNELLE - Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour constitutionnelle - Article 26, § 2, alinéa 2, et § 4, alinéa 2, 2° - Question adressée à la juridiction dont la décision est susceptible d'un pourvoi en cassation - Obligation de poser la question - Refus - Motivation - Portée

- Art. 26, § 2, 2°, al. 2 et §4, al. 2, 2° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 46bis et 88bis Code d'Instruction criminelle

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 10 - Principe d'égalité - Différence relative à l'obligation de motivation entre les articles 46bis et 88bis du Code d'instruction criminelle - Aucune violation manifeste - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 26, § 2, 2°, al. 2 et §4, al. 2, 2° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 46bis et 88bis Code d'Instruction criminelle

CONSTITUTION - Constitution 1994 (article 1 a 99) - Article 11 - Principe d'égalité - Différence relative à l'obligation de motivation entre les articles 46bis et 88bis du Code d'instruction criminelle - Aucune violation manifeste - Motivation - Portée - Conséquence

- Art. 26, § 2, 2°, tweede lid, en § 4, tweede lid, 2° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Artt. 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Artikel 88bis, Wetboek van Strafvordering - Medewerking van de operator van een elektronisch communicatienetwerk, de verstrekker van een elektronische communicatiedienst of een politiedienst - Motivering - Beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 26, § 2, 2°, tweede lid, en § 4, tweede lid, 2° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Artt. 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Artikel 46bis, Wetboek van Strafvordering - Medewerking van de operator van een elektronisch communicatienetwerk, de verstrekker van een elektronische communicatiedienst of een politiedienst - Motivering - Beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 26, § 2, 2°, tweede lid, en § 4, tweede lid, 2° Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Artt. 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 26, § 2, 2°, al. 2 et §4, al. 2, 2° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 46bis et 88bis Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Code d'instruction criminelle, article 88bis - Collaboration de l'opérateur d'un réseau de communication électronique, du fournisseur d'un service de communication électronique ou d'un service de police - Motivation - Principe de proportionnalité et de subsidiarité - Portée - Conséquence

- Art. 26, § 2, 2°, al. 2 et §4, al. 2, 2° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 46bis et 88bis Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Code d'instruction criminelle, article 46bis - Collaboration de l'opérateur d'un réseau de communication électronique, du fournisseur d'un service de communication électronique ou d'un service de police - Motivation - Principe de proportionnalité et de subsidiarité - Portée - Conséquence

- Art. 26, § 2, 2°, al. 2 et §4, al. 2, 2° Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 46bis et 88bis Code d'Instruction criminelle

Uit de bepalingen van artikel 46bis, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en artikel 88bis Wetboek van Strafvordering, volgt dat uit de motivering van de schriftelijke beslissing van de procureur des Konings of in voorkomend geval de onderzoeksrechter overeenkomstig artikel 46bis Wetboek van Strafvordering moet blijken dat die beslissing is genomen rekening houdend met de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit maar die bepalingen vereisen niet dat de procureur des Konings of de onderzoeksrechter het voldoen aan de voorwaarden van proportionaliteit en subsidiariteit concreet en aan de hand van de feitelijke elementen van het opsporings- of gerechtelijk onderzoek motiveert zodat die motivering kan bestaan uit een opgave van of een verwijzing naar de feitelijke elementen van de zaak en de noden van het onderzoek (1). (1) Cass. 12 mei 2015, AR P. 13.1399.N, AC 2015, nr. 303; Cass. 17 december 2013, AR P.13.1438.N, AC 2013, nr. 691; Cass. 29 maart 2011, T. Strafr. 2011/6 met noot van J. KERKHOF en P. VAN LINTHOUT, "Artikel 46bis van het Wetboek van Strafvordering en de motiveringsplicht: de minimis non curat praetor?", 426-431.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Artikel 88bis, Wetboek van

Il résulte des articles 46bis, § 1er, alinéa 1er, et 88bis du Code d'instruction criminelle qu'il doit ressortir de la motivation de la décision écrite du procureur du Roi ou, le cas échéant, du juge d'instruction, rendue conformément à l'article 46bis du Code d'instruction criminelle, que cette décision est prise en tenant compte des principes de proportionnalité et de subsidiarité, mais ces dispositions ne requièrent pas que le procureur du Roi ou le juge d'instruction motive le respect des conditions de proportionnalité et de subsidiarité de manière concrète et sur la base des éléments factuels de l'information ou de l'instruction, de sorte que cette motivation peut consister en un exposé des éléments factuels de l'affaire (ou une référence à ceux-ci), et des nécessités de l'enquête (1). (1) Cass. 12 mai 2015, RG P. 13.1399.N, Pas. 2015, n° 303 ; Cass. 17 décembre 2013, RG P.13.1438.N, Pas. 2013, n° 691 ; Cass. 29 mars 2011, T. Strafr. 2011/6 avec la note de J. KERKHOF et de P. VAN LINTHOUT, « Artikel 46bis van het Wetboek van Strafvordering en de motiveringsplicht: de minimis non curat praetor? », 426-431.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Code d'instruction criminelle, article 88bis -

Strafvordering - Medewerking van de operator van een elektronisch communicatienetwerk, de verstrekker van een elektronische communicatiedienst of een politiedienst - Motivering - Beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Artikel 88bis, Wetboek van Strafvordering - Medewerking van de operator van een elektronisch communicatienetwerk, de verstrekker van een elektronische communicatiedienst of een politiedienst - Motivering - Beginsel van proportionaliteit en subsidiariteit - Draagwijdte - Gevolg

- Artt. 46bis en 88bis Wetboek van Strafvordering

Collaboration de l'opérateur d'un réseau de communication électronique, du fournisseur d'un service de communication électronique ou d'un service de police - Motivation - Principe de proportionnalité et de subsidiarité - Portée - Conséquence

- Art. 46bis et 88bis Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Code d'instruction criminelle, article 88bis - Collaboration de l'opérateur d'un réseau de communication électronique, du fournisseur d'un service de communication électronique ou d'un service de police - Motivation - Principe de proportionnalité et de subsidiarité - Portée - Conséquence

- Art. 46bis et 88bis Code d'Instruction criminelle

P.21.1142.N

23 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211123.2N.3](#)

AC nr. ...

Artikel 41 Wegverkeerswet bepaalt dat in de gevallen waarin de rechter bij toepassing van deze wet een verval van het recht tot sturen uitspreekt, hij, indien hij gebruik wenst te maken van artikel 8, § 1, Probaticwet een effectief gedeelte moet opleggen van minstens acht dagen; uit die bepaling volgt dat indien de rechter krachtens de Wegverkeerswet een verval van het recht tot sturen uitspreekt van acht dagen, hij geen uitstel van tenuitvoerlegging kan verlenen (1). (1) Cass. 7 januari 2014, AR P.13.1716.N, AC 2014, nr. 9.

VEROORDELING MET UITSTEL EN OPSCHORTING VAN DE VER - Gewoon uitstel - Wegverkeerswet - Artikel 41 - Verval van het recht tot sturen - Uitstel van de tenuitvoerlegging - Artikel 8, § 1, Probaticwet - Draagwijdte

- Art. 41 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 41 - Verval van het recht tot sturen - Uitstel van de tenuitvoerlegging - Artikel 8, § 1, Probaticwet - Draagwijdte

- Art. 41 Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

- Art. 8, § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie

L'article 41 de la loi du 16 mars 1968 relative à la politique de la circulation routière dispose que, dans les cas où le juge prononce une déchéance du droit de conduire, en application de cette loi, il doit, s'il souhaite faire application de l'article 8, § 1er, de la loi du 29 juin 1964 relative à la suspension, au sursis et à la probation, imposer une partie effective d'une durée minimum de huit jours; il s'en déduit que, si le juge prononce une déchéance du droit de conduire d'une durée huit jours en vertu de cette loi, il ne peut pas accorder de sursis à l'exécution (1). (1) Cass. 7 janvier 2014, RG P.13.1716.N, Pas. 2014, n° 9.

CONDAMNATION AVEC SURSIS ET SUSPENSION DU PRONONCE - Sursis simple - Loi relative à la police de la circulation routière - Article 41 - Déchéance du droit de conduire - Sursis à l'exécution - Loi du 29 juin 1964, article 8, § 1er - Portée

- Art. 41 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 8, § 1er L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 41 - Déchéance du droit de conduire - Sursis à l'exécution - Loi du 29 juin 1964, article 8, § 1er - Portée

- Art. 41 Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

- Art. 8, § 1er L. du 29 juin 1964 concernant la suspension, le sursis et la probation

P.21.1144.N

25 augustus 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210825.VAK.8](#)

AC nr. ...

De kamer van het hof van beroep belast met correctionele zaken in hoger beroep kan op indiening van een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidsstelling, hangende het hoger beroep van een beklaagde die aangehouden is in de gevangenis, beslissen dat de voorlopige hechtenis onder de modaliteit van het elektronisch toezicht zal worden voortgezet (1). (1) Zie Cass. 28 januari 2020, AR P.20.0071.N, AC 2020, nr. 81, www.juportal.be; Cass. 17 oktober 2018, AR P.18.1011.F, AC 2018, nr. 565; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 9e ed., I, p. 1107.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Verzoek tot voorlopige invrijheidsstelling - Modaliteit van elektronisch toezicht - Wettigheid

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Saisie par une requête de la mise en liberté provisoire, la chambre correctionnelle de la cour d'appel peut, pendant la procédure d'appel du prévenu qui est détenu en prison, décider que la détention préventive se poursuivra sous la modalité de la surveillance électronique (1). (1) Voir Cass. 28 janvier 2020, RG P.20.0071.N, Pas. 2020, n° 81 ; Cass. 17 octobre 2018, RG P.18.1011.F, Pas. 2018, n° 565 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 9ème éd., I, p. 1107.

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Requête de mise en liberté provisoire - Modalité de la surveillance électronique - Légalité

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1147.F

17 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211117.2F.6](#)

AC nr. ...

Wegens de onwettigheid van het besluit van de Waalse regering van 18 oktober 2012 wordt de geldboete niet opgelegd voor de afleidende bijvoeding maar voor de bijvoeding in de onmiddellijke nabijheid van een jachtterrein of waterloop of met niet-toegelaten voeders of met behulp van mechanische middelen of slierten die de toegelaten afmetingen te boven gaan; de wet van 28 februari 1882 bestraft echter nog steeds de niet-afleidende bijvoeding van wilde zwijnen, wat ongeacht de voorwaarden verboden blijft.

JACHT - Waals Gewest - Misdrijf - Bijvoederen van wilde zwijnen - Niet-afleidende bijvoeding

- Art. 12ter Wet van 28 februari 1882 houdende de jachtwet, als gewijzigd bij Decr. W. Gew.

En raison de l'illégalité de l'arrêté du gouvernement wallon du 18 octobre 2012, l'amende n'est pas encourue pour un nourrissage dissuasif mais réalisé à proximité immédiate d'un terrain de chasse ou d'un cours d'eau, ou au moyen de produits alimentaires non autorisés, ou par des moyens mécaniques ou par des traînées transgressant les mesures permises; cependant, la loi du 28 février 1882 continue à réprimer le nourrissage non dissuasif du sanglier, cette opération demeurant prohibée quelles qu'en soient les modalités.

CHASSE - Région wallonne - Infraction - Nourrissage du sanglier - Nourrissage non dissuasif

- Art. 12ter L. du 28 février 1882 sur la chasse, modifiée par Décr. Rég. w.

Krachtens artikel 12ter, § 4, van de Jachtwet van 28 februari 1882 is het voederen van wilde zwijnen slechts onder twee voorwaarden toegelaten: enerzijds moet er afleidend worden gevoederd, namelijk met het oog op het beschermen van teelten tegen ernstige schade en anderzijds moet het voederen voldoen aan de door de regering vastgestelde voorwaarden.

JACHT - Waals Gewest - Bijvoederen van wilde zwijnen - Toelating

3/11/2025

L'article 12ter, § 4, de la loi du 28 février 1882 sur la chasse n'autorise le nourrissage du sanglier que moyennant le respect de deux conditions: d'une part, il faut que l'auteur agisse à titre dissuasif, c'est-à-dire en vue de protéger les cultures de dégâts importants; d'autre part, ce nourrissage doit obéir aux modalités fixées par le gouvernement.

CHASSE - Région wallonne - Nourrissage du sanglier - Autorisation

P. 919/1035

- Art. 12ter, § 4 Wet van 28 februari 1882 houdende de jachtwet, als gewijzigd bij Decr. W. Gew.

- Art. 12ter, § 4 L. du 28 février 1882 sur la chasse, modifiée par Décr. Rég. w.

De geldboete waarin artikel 12ter, § 5, van de Jachtwet van 28 februari 1882 voorziet voor inbreuken op de bepalingen van dat artikel, wordt dus zowel opgelegd voor het met andere doeleinden bijvoederen dan het afleidend voederen als voor het voederen om oogsten te beschermen, waarbij de voorwaarden inzake de plaats, het product en de voorwaarden niet worden nageleefd, zoals bepaald in het besluit van de Waalse regering van 18 oktober 2012 dat, wat betreft het afleidend bijvoeren van wilde zwijnen, de bijvoederingsplaatsen, de graangewassen die mogen worden verspreid en de manier van verspreiden en strooien vaststelt.

JACHT - Waals Gewest - Misdrijf - Bijvoederen van wilde zwijnen - Verboden bijvoeding

- Art. 12ter Wet van 28 februari 1882 houdende de jachtwet, als gewijzigd bij Decr. W. Gew.

La peine prévue au cinquième paragraphe de l'article 12ter de la loi du 28 février 1882 sur la chasse pour les infractions aux dispositions de cet article est encourue aussi bien pour le nourrissage effectué à des fins autres que dissuasives, que pour le nourrissage réalisé en vue de protéger les récoltes mais sans respecter les conditions de lieu, de produit et de modalités fixées par l'arrêté du gouvernement wallon du 18 octobre 2012 qui détermine, en ce qui concerne le nourrissage dissuasif du sanglier, les lieux de nourrissage, les céréales pouvant être distribuées, et le mode de dispersion et d'épandage.

CHASSE - Région wallonne - Infraction - Nourrissage du sanglier - Nourrissages prohibés

- Art. 12ter L. du 28 février 1882 sur la chasse, modifiée par Décr. Rég. w.

P.21.1161.N

7 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210907.2N.17](#)

AC nr. ...

Bij de beoordeling of er ernstige redenen bestaan om te vrezen dat een in vrijheid gelaten in verdenking gestelde nieuwe misdaden of wanbedrijven zal plegen in de zin van artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet betreft het onderzoeksgerecht dat zich moet uitspreken over de handhaving van de voorlopige hechtenis noodzakelijkerwijze de feiten waarvoor een bevel tot aanhouding is verleend; het mag daarbij wat betreft die feiten enkel aannemen dat er lastens de in verdenking gestelde ernstige aanwijzingen van schuld zijn en dus niet vaststellen dat zijn schuld aan die feiten vaststaat, enkel in dat laatste geval ligt een schending voor van artikel 6.2 EVRM en een miskenning van het algemeen rechtsbeginsel van het vermoeden van onschuld (1). (1) Cass. 11 december 2019, AR P.19.1221.F, AC 2019, nr. 663; Cass. 29 januari 2003, AR P.03.0109.F, arrest niet gepubliceerd, aangehaald door J. de CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, p. 40.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Vermoeden van onschuld - Voorlopige hechtenis - Bevel tot aanhouding - Gevaar voor recidive - Motivering

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
 - Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
 - VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Voorwaarden - Gevaar voor recidive - Motivering*
 - Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome
 - Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
-

Lorsqu'elle apprécie s'il existe de sérieuses raisons de craindre que l'inculpé, s'il était laissé en liberté, commette de nouveaux crimes ou délits au sens de l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, la juridiction d'instruction appelée à se prononcer sur le maintien de la détention préventive doit nécessairement tenir compte des faits du chef desquels un mandat d'arrêt a été décerné ; à cet égard, en ce qui concerne ces faits, elle peut uniquement admettre qu'il existe des indices sérieux de culpabilité à charge de l'inculpé et, par conséquent, ne pas constater sa culpabilité du chef de ces faits, sachant qu'il est question uniquement dans ce dernier cas d'une violation de l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales et d'une méconnaissance du principe général du droit relatif à la présomption d'innocence (1). (1) Cass. 11 décembre 2019, RG P.19.1221.F, Pas. 2019, n° 663; Cass. 29 janvier 2003, RG P.03.0109.F, inédit, cité par J. de CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, p. 40.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Présomption d'innocence - Détention préventive - Mandat d'arrêt - Danger de récidive - Motivation

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
 - Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
 - DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Conditions - Danger de récidive - Motivation*
 - Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950
 - Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
-

Niet-ontvankelijk is het onmiddellijk cassatieberoep dat is gericht tegen de beslissing van de kamer van inbeschuldigingstelling over de eerste handhaving van de voorlopige hechtenis waarbij, na een oordeel *prima facie* over een onregelmatigheid in de bewijsvoering, de zaak wordt uitgesteld met het oog op een controle overeenkomstig artikel 235bis Wetboek van Strafvordering uit naar een latere rechtszitting (1); aangezien dit uitstel geen beslissing is waardoor de voorlopige hechtenis wordt gehandhaafd in de zin van artikel 31, § 1 en § 2, Voorlopige Hechteniswet en geen eindbeslissing is of een beslissing waartegen ingevolge artikel 420, tweede lid, Wetboek van Strafvordering onmiddellijk cassatieberoep mogelijk is. (1) Over de controle 'prima facie' op nietigheden, gronden van verval van de strafvordering of gronden van niet-ontvankelijkheid van de strafvordering, aangevoerd voor de kamer van inbeschuldigingstelling in het kader van de beoordeling van de voorlopige hechtenis, zie Cass. 13 januari 2021, AR P.20.0956.F, AC 2021, nr. 21 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; Cass. 24 juli 2019, AR P.19.0744.N, AC 2019, nr. 422; Cass. 8 mei 2019, AR P.19.0441.F, AC 2019, nr. 273; Cass. 4 december 2018, AR P.18.1184.N, AC 2018, nr. 683, Cass. 13 december 2017, AR P.17.1203.F, AC 2017, nr. 712; Cass. 12 juni 2013, AR P.13.0994.F, AC 2013, nr. 364; Cass. 11 februari 2004, AR P.04.0203.F, AC 2004, nr. 74 ; Cass. 20 februari 2001, AR P.01.0235.N, AC 2001, nr. 106, en nota M. DE SWAEF. Zie J. de CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, 139-140; M. DE SWAEF en M. TRAEST, "Het gezag van gewijsde van beslissingen van de onderzoeksgerechten: oude wijn in nieuwe zakken?" in De wet voorbij. Liber amicorum Luc Huybrechts, Antwerpen, Intersentia, 2010, 99, L. ARNOU, "De nietigheid van de huiszoeking *prima* en *secunda facie*" in De wet voorbij. Liber amicorum Luc Huybrechts, Antwerpen, Intersentia, 2010, 2-20; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Mechelen, Kluwer, 2014, 436-437; Ph. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2015, 71-72; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 1214-1215; Y. LIEGEOIS en B. DE SMET, "Twintig jaar zuivering van nietigheden

Est irrecevable le pourvoi en cassation immédiat dirigé contre la décision rendue par la chambre des mises en accusation sur le premier maintien de la détention préventive par laquelle, ensuite d'une décision de prime abord quant à une irrégularité commise dans l'administration de la preuve, l'examen de la cause est remis à une audience ultérieure en vue d'un contrôle en vertu de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle (1), dès lors que cette remise ne constitue pas une décision de maintien de la détention préventive au sens de l'article 31, §§ 1er et 2, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ni une décision définitive ou une décision susceptible d'un pourvoi en cassation immédiat en vertu de l'article 420, alinéa 2, du Code d'instruction criminelle. (1) Sur le contrôle 'prima facie' des nullités et des causes d'extinction ou d'irrecevabilité de l'action publique, soulevées par la chambre des mises en accusation dans le cadre de l'appréciation de la détention préventive, voir Cass. 13 janvier 2021, RG P.20.0956.F, Pas. 2021, n° 21, avec les concl. de M. l'avocat général M. NOLET DE BRAUWERE ; Cass. 24 juillet 2019, RG P.19.0744.N, Pas. 2019, n° 422 ; Cass. 8 mai 2019, RG P.19.0441.F, Pas. 2019, n° 273 ; Cass. 4 décembre 2018, RG P.18.1184.N, Pas. 2018, n° 683 ; Cass. 13 décembre 2017, RG P.17.1203.F, Pas. 2017, n° 712 ; Cass. 12 juin 2013, RG P.13.0994.F, Pas. 2013, n° 364 ; Cass. 11 février 2004, RG P.04.0203.F, Pas. 2004, n° 74 ; Cass. 20 février 2001, RG P.01.0235.N, Pas. 2001, n° 106, et la note de M. DE SWAEF. Voir J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, 139-140 ; M. DE SWAEF et M. TRAEST, "Het gezag van gewijsde van beslissingen van de onderzoeksgerechten: oude wijn in nieuwe zakken?" dans De wet voorbij. Liber amicorum Luc Huybrechts, Anvers, Intersentia, 2010, 99 ; L. ARNOU, "De nietigheid van de huiszoeking *prima* en *secunda facie*" dans De wet voorbij. Liber amicorum Luc Huybrechts, Anvers, Intersentia, 2010, 2-20 ; R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, Malines, Kluwer, 2014, 436-437 ; Ph. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2015, 71-72 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel Svacina, 2019, 1214-1215 ; Y. LIEGEOIS et B. DE SMET, "Twintig jaar zuivering van nietigheden

tijdens het gerechtelijk onderzoek. Tijd voor verandering of opfrissing van het systeem?, RW 2019-20, 5; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 936-937.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Voorlopige hechtenis - Regulariteit van een onderzoeksdaad - Zuivering van nietigheden - Uitstel van de zaak

- Artt. 235bis en 420 Wetboek van Strafvordering
- Art. 31, §§ 1 en 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Uit de enkele omstandigheid dat politieambtenaren een in verdenking gestelde tegen wie de onderzoeksrechter een bevel tot aanhouding heeft verleend niet dadelijk overbrengen naar de gevangenis, zoals voorgeschreven door artikel 19 Voorlopige Hechteniswet, maar hem of haar ter uitvoering van een opdracht van de onderzoeksrechter eerst verhoren op het politiecommissariaat volgt niet dat dit verhoor onregelmatig is.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Uitvoering van een bevel tot aanhouding - Herverhoor van de in verdenking gestelde alvorens overbrenging naar de gevangenis - Regulariteit van het herverhoor

- Art. 19 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

tijdens het gerechtelijk onderzoek. Tijd voor verandering of opfrissing van het systeem?, R.W. 2019-20, 5 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 936-937.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Détention préventive - Régularité d'un acte d'instruction - Apurement des nullités - Remise de la cause

- Art. 235bis et 420 Code d'Instruction criminelle
- Art. 31, § 1er et 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

La simple circonstance que les fonctionnaires de police n'ont pas effectivement transféré à la prison un inculpé contre lequel le juge d'instruction a décerné un mandat d'arrêt, comme le requiert l'article 19 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, mais l'ont d'abord auditionné au commissariat de police sur ordre du juge d'instruction, n'entraîne pas l'irrégularité de cette audition.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Exécution d'un mandat d'arrêt - Nouvelle audition d'un inculpé avant son transfert en prison - Régularité de cette nouvelle audition

- Art. 19 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit artikel 5.4 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM, nr. 27703/16, Venet c. Belgique, 22 oktober 2019) volgt dat een verdachte die cassatieberoep heeft aangetekend tegen een beslissing betreffende de handhaving van de voorlopige hechtenis, het recht heeft om kennis te nemen van de mondelinge conclusie van de advocaat-generaal bij dit Hof over het gevolg dat aan zijn cassatieberoep moet worden gegeven; een verdachte die te kennen heeft gegeven aanwezig te willen zijn op de rechtszitting waarop de advocaat-generaal zijn conclusie meedeelt, moet dan ook worden overgebracht naar de rechtszitting, behoudens overmacht; die regel geldt ook indien de verdachte geen memorie heeft ingediend en dit ongeacht wat is bepaald in artikel 1107, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, dat volgens artikel 432 Wetboek van Strafvordering van toepassing is op de cassatierechtspleging in strafzaken; het gebrek aan capaciteit van de politie of penitentiaire diensten om de aangehouden verdachte over te brengen maakt evenwel geen overmacht uit (1). (1) Het openbaar ministerie was van mening dat de verschijning van eiser niet strikt noodzakelijk was, bij gebrek aan een ontvankelijke memorie, en heeft op de zitting van 7 september 2021 geadviseerd het cassatieberoep te verwerpen. Na het horen van eiser met bijstand van een tolk op de zitting van 9 september 2021, binnen de vereiste termijn van 15 dagen voor uitspraak na het cassatieberoep (art. 31 Wet Voorlopige Hechtenis), heeft het Hof de nietigheid vastgesteld van het door eiser ingediende stuk in een andere taal dan de procestaal, en het cassatieberoep verworpen (Cass. 9 september 2021, AR P.21.1162.N, arrest niet gepubliceerd). Over het arrest Venet t/België zie een bespreking van M. MERRIGAN in RW 2020-21, 398-399.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Recht van de eiser op persoonlijke aanwezigheid op de rechtszitting

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

Il résulte de l'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme (Cour eur. D.H., n° 27703/16, Venet c. Belgique, 22 octobre 2019) qu'un inculpé qui a formé un pourvoi en cassation contre une décision rendue sur le maintien de la détention préventive, a le droit de prendre connaissance des conclusions orales de l'avocat général à cette Cour concernant la suite qu'il convient de donner à son pourvoi ; un inculpé qui a indiqué vouloir être présent à l'audience à laquelle l'avocat général donne ses conclusions doit, dès lors, être transféré à l'audience, sauf en cas de force majeure ; cette règle vaut également si l'inculpé n'a pas déposé de mémoire et ce, indépendamment de ce que prévoit l'article 1107, alinéa 2, du Code judiciaire, qui, selon l'article 432 du Code d'instruction criminelle, est applicable à la procédure en cassation en matière répressive ; le manque d'effectifs de la police ou des services pénitentiaires pour procéder au transfert du détenu ne constitue toutefois pas un cas de force majeure (1). (1) Le ministère public était d'avis que la comparution du demandeur n'était pas strictement nécessaire, à défaut d'un mémoire recevable, et a préconisé le rejet du pourvoi à l'audience du 7 septembre 2021. Après avoir entendu le demandeur, assisté d'un interprète, à l'audience du 9 septembre 2021, dans le délai prescrit de quinze jours à compter de la date du pourvoi (article 31 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive), la Cour a constaté la nullité de la pièce versée par le demandeur, rédigée dans une langue autre que celle de la procédure, et a rejeté le pourvoi (Cass. 9 septembre 2021, RG P.21.1162.N, inédit). Au sujet de l'arrêt Venet c/Belgique, voir la discussion de M. MERRIGAN dans R.W. 2020-21, 398-399.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Droit du demandeur d'assister en personne à l'audience

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Recht van de eiser op persoonlijke aanwezigheid op de rechtszitting

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Recht van de eiser op persoonlijke aanwezigheid op de rechtszitting

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Recht van de eiser op persoonlijke aanwezigheid op de rechtszitting

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Droit du demandeur d'assister en personne à l'audience

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Droit du demandeur d'assister en personne à l'audience

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Droit du demandeur d'assister en personne à l'audience

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Volgens artikel 36, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet kan de verdachte aan de raadkamer vragen dat de opgelegde voorwaarden geheel of gedeeltelijk worden opgeheven of gewijzigd; dit betreft een bijzonder rechtsmiddel waarbij de raadkamer in eerste aanleg en in hoger beroep de kamer van inbeschuldigingstelling zich over het verzoek moeten uitspreken en hun beslissing moeten motiveren overeenkomstig artikel 16, § 5, Voorlopige Hechteniswet; dit rechtsmiddel kan niet worden aangewend als een hoger beroep tegen een verlengingsbeslissing van de onderzoeksrechter om zo de onderzoeksgerechten te verplichten zich uit te spreken over een voorgehouden formele onwettigheid van die verlengingsbeslissing (1). (1) Cass. 2 januari 2013, AR P.12.0252.N, AC 2013, nr. 4, T. Strafr. 2013, 193 noot T. DECAIGNY; Cass. 3 december 2003, AR P.03.1545.F, AC 2003, 618, RDP 2004, 626. Zie ook F. SCHUERMANS, "De voorlopig in vrijheid gestelde en zijn voorwaarden", RABG 2005, 1522-1524; O. MICHIELS, D. CHICOYAN en P. THEVISSSEN, La détention préventive, Anthemis, 2010, 120-122; R. VERSTRAETEN, Handboek Strafvordering, Maklu, 2012, 648; P. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2015, 117; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 1137-1141.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Verlenging van de voorwaarden door de onderzoeksrechter - Rechtsmiddelen

- Artt. 16, § 5 en 36, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Selon l'article 36, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, l'inculpé peut demander à la chambre du conseil le retrait ou la modification de tout ou partie des conditions imposées ; il s'agit d'une voie de recours particulière dans le cadre de laquelle doivent, en première instance, la chambre du conseil et, en degré d'appel, la chambre des mises en accusation, se prononcer sur la requête et motiver leur décision conformément à l'article 16, § 5, de la loi du 20 juillet 1990 ; elle ne peut être utilisée à titre de recours contre une décision de prolongation prise par un juge d'instruction, en vue de contraindre les juridictions d'instruction à statuer sur une illégalité formelle alléguée concernant cette décision de prolongation (1). (1) Cass. 2 janvier 2013, RG P.12.0252.N, Pas. 2013, n° 4, T. Strafr. 2013, 193 et la note de T. DECAIGNY ; Cass. 3 décembre 2003, RG P.03.1545.F, Pas. 2003, 618, R.D.P. 2004, 626. Voir égal. F. SCHUERMANS, "De voorlopig in vrijheid gestelde en zijn voorwaarden", R.A.B.G. 2005, 1522-1524 ; O. MICHIELS, D. CHICOYAN et P. THEVISSSEN, La détention préventive, Anthemis, 2010, 120-122 ; R. VERSTRAETEN, Handboek Strafvordering, Maklu, 2012, 648 ; P. DAENINCK, Praktische gids voorlopige hechtenis, Kluwer, 2015, 117 ; M.A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 1137-1141.

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Prolongation des conditions par le juge d'instructions - Voies de recours

- Art. 16, § 5 et 36, § 1 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Indien een verdachte in opdracht van de onderzoeksrechter door de politie wordt verhoord overeenkomstig artikel 47bis, § 3, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en dus zonder enige vrijheidsberoving, hij zich bij dat verhoor op zijn zwijgrecht beroept, hij vervolgens in opdracht van de onderzoeksrechter na dit verhoor van zijn vrijheid wordt beroofd om voor de onderzoeksrechter te worden geleid en de onderzoeksrechter na een voorafgaande ondervraging lastens die verdachte een bevel tot aanhouding verleent, volgt uit artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet noch uit enige andere bepaling dat de onderzoeksrechter een volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid slechts mag aannemen als die is gesteund op gegevens die zijn verkregen na het verhoor van de verdachte; de omstandigheid dat een verdachte in opdracht van de onderzoeksrechter buiten vrijheidsberoving wordt verhoord, belet de onderzoeksrechter niet om, nadat hij de verdachte heeft laten arresteren en voor zich heeft laat leiden en na een voorafgaande ondervraging, de voor het verlenen van een bevel tot aanhouding vereiste volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid vast te stellen aan de hand van alle feitelijke omstandigheden van de zaak en die welke eigen zijn aan de persoonlijkheid van de verdachte.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Voorleiding voor de onderzoeksrechter na een verhoor afgenomen zonder arrestatie

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering
- Art. 16, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsqu'un inculpé est auditionné par la police sur ordre du juge d'instruction, conformément à l'article 47bis, § 3, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et donc sans faire l'objet d'une quelconque privation de liberté, qu'il fait valoir son droit au silence pendant cette audition, à la suite de laquelle il est privé de liberté sur ordre du juge d'instruction afin d'être déféré devant lui et qu'après un interrogatoire préalable, le juge d'instruction décerne un mandat d'arrêt contre cet inculpé, il ne résulte ni de l'article 16, § 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive ni d'aucune autre disposition que le juge d'instruction ne peut admettre l'absolue nécessité pour la sécurité publique que si elle se fonde sur des éléments obtenus postérieurement à l'audition de l'inculpé ; la circonstance qu'un inculpé soit auditionné sur ordre du juge d'instruction sans faire l'objet d'une privation de liberté n'empêche pas le juge d'instruction, après avoir ordonné l'arrestation de l'inculpé et sa comparution devant lui et l'avoir soumis à un interrogatoire préalable, de constater, à la lumière de toutes les circonstances factuelles de la cause et des circonstances propres à la personnalité de l'inculpé, que la condition d'une absolue nécessité pour la sécurité publique requise pour l'octroi d'un mandat d'arrêt est remplie.

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Absolue nécessité pour la sécurité publique - Comparution devant le juge d'instruction après une audition menée sans arrestation

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 16, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit de enkele omstandigheid dat een verdachte in opdracht van de onderzoeksrechter door de politie wordt verhoord overeenkomstig artikel 47bis, § 3, eerste lid, Wetboek van Strafvordering en dus zonder enige vrijheidsberoving, hij zich bij dat verhoor op zijn zwijgrecht beroept, hij vervolgens in opdracht van de onderzoeksrechter na dit verhoor van zijn vrijheid wordt beroofd om voor de onderzoeksrechter te worden geleid en de onderzoeksrechter na een voorafgaande ondervraging lastens die verdachte een bevel tot aanhouding verleent met de vaststelling dat er een volstreekte noodzakelijkheid is voor de openbare veiligheid in het licht van de feitelijke omstandigheden van de zaak en die welke eigen zijn aan de persoonlijkheid van de verdachte, volgt niet dat de onderzoeksrechter het zwijgrecht van die verdachte miskent of op die verdachte een ongeoorloofde dwang uitoefent.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.1 - Zwijgrecht - Verhoor zonder arrestatie waarbij de verdachte zich beroept op het zwijgrecht - Voorleiding voor de onderzoeksrechter - Volstreekte noodzakelijkheid voor de openbare veiligheid - Beoordeling

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 47bis, § 3 Wetboek van Strafvordering

De la simple circonstance qu'un inculpé est auditionné par la police sur ordre du juge d'instruction, conformément à l'article 47bis, § 3, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle et donc sans faire l'objet d'une quelconque privation de liberté, qu'il fasse valoir son droit au silence pendant cette audition, à la suite de laquelle il est privé de liberté sur ordre du juge d'instruction afin d'être déféré devant lui, et qu'après un interrogatoire préalable, le juge d'instruction décerne un mandat d'arrêt contre cet inculpé dans la mesure où il constate qu'il est question d'une absolue nécessité pour la sécurité publique, à la lumière des circonstances factuelles de la cause et des circonstances qui sont propres à la personnalité de l'inculpé, il ne résulte pas que le juge d'instruction méconnaît le droit au silence de cet inculpé ou qu'il exerce sur lui une contrainte non permise.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit au silence - Audition sans arrestation pendant laquelle l'inculpé fait valoir son droit au silence - Comparution devant le juge d'instruction - Absolue nécessité pour la sécurité publique - Appréciation

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 47bis, § 3 Code d'Instruction criminelle

P.21.1170.F

8 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210908.2F.17](#)

AC nr. ...

Uit geen enkele bepaling van de Wet Europees Aanhoudingsbevel volgt dat het Europees aanhoudingsbevel niet kan worden uitgevaardigd om een voortvluchtige waartegen een grensoverschrijdend opsporingsbericht is uitgevaardigd en die overeenkomstig de door artikel 2 Wet Voorlopige Hechtenis bepaalde voorwaarden en vormvoorschriften op het grondgebied van het Rijk is aangehouden, onder verzekerd toezicht te plaatsen.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Uitvaardiging van een aanhoudingsbevel ten aanzien van een voortvluchtige die het voorwerp uitmaakt van een grensoverschrijdende opsporing - Aanhouding in België met toepassing van artikel 2 Wet Voorlopige Hechtenis - Regelmatigheid van het Europees aanhoudingsbevel

Il ne résulte d'aucune des dispositions de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen que le mandat d'arrêt européen ne puisse pas être délivré pour s'assurer de la personne d'un fugitif qui, faisant l'objet d'un avis de recherche transfrontalière, a été arrêté sur le territoire du Royaume dans le respect des conditions et des formes prescrites par l'article 2 de la loi du 20 juillet 1990.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Emission d'un mandat d'arrêt à l'égard d'un fugitif faisant l'objet d'une recherche transfrontalière - Arrestation en Belgique en application de l'article 2 de la loi du 20 juillet 1990 - Régularité du mandat d'arrêt européen

- Art. 2 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 2 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wet Europees Aanhoudingsbevel bepaalt dat de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel wordt geweigerd ingeval er ernstige redenen bestaan om te denken dat de tenuitvoerlegging van het Europees bevel afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokken persoon, zoals die worden bevestigd door artikel 6 VEU; deze bepaling voorziet in een weigeringsgrond wanneer er, op basis van concrete gegevens, ernstige redenen bestaan om te denken dat de uitvaardigende Staat afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokken persoon en heeft geen betrekking op de in België gevoerde procedure tot tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel, evenmin als op de daden die er werden gesteld om de goede tenuitvoerlegging ervan te verzekeren.

L'article 4, 5°, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen dispose que l'exécution d'un mandat d'arrêt européen est refusée s'il y a des raisons sérieuses de croire que son exécution aurait pour effet de porter atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée, tels qu'ils sont consacrés par l'article 6 du traité sur l'Union européenne; cette disposition prévoit une cause de refus lorsque, sur la base d'éléments concrets, il existe des raisons sérieuses de croire que l'Etat d'émission porterait atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée et ne concerne pas la procédure d'exécution du mandat d'arrêt européen menée en Belgique ni les actes qui y ont été accomplis en vue d'assurer cette exécution.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Onderzoeksgerechten - Weigeringsgrond van de tenuitvoerlegging - Miskenning van fundamentele rechten - Draagwijdte - In België gevoerde procedure tot tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Juridictions d'instruction - Cause de refus d'exécution - Atteinte aux droits fondamentaux - Portée - Procédure d'exécution du mandat d'arrêt européen menée en Belgique

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

De raadkamer en, in hoger beroep, de kamer van inbeschuldigingstelling moeten ervoor zorgen dat in het kader van de rechtspleging die voor hen wordt gevoerd met het oog op de uitspraak over de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel, het recht van verdediging van de betrokken persoon wordt nageleefd en dat hij daadwerkelijk de rechten kan uitoefenen die uit de Wet Europees Aanhoudingsbevel alsook uit het kaderbesluit 2002/584/JAI van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel voortvloeien; wanneer de gezochte persoon voor het onderzoeksgerecht aanvoert dat de schriftelijke verklaring van zijn rechten hem niet vóór zijn verhoor werd overhandigd door de onderzoeksrechter, dient dat gerecht te onderzoeken of dit verzuim, gesteld dat het is bewezen, werd hersteld in een latere stand van de rechtspleging of dat er uit de omstandigheden van de zaak volgt dat, ondanks het aangevoerde verzuim, de belanghebbende van zijn rechten kennis heeft gekregen en die rechten daadwerkelijk heeft kunnen uitoefenen.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Recht van verdediging - Controle door de onderzoeksgerechten - Geen overhandiging van de verklaring van rechten vóór het verhoor door de onderzoeksrechter

- Art. 10/1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel - Recht van verdediging - Controle door de onderzoeksgerechten - Geen overhandiging van de verklaring van rechten vóór het verhoor door de onderzoeksrechter

- Art. 10/1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

La chambre du conseil et, en degré d'appel, la chambre des mises en accusation doivent veiller à ce que, dans le cadre de la procédure menée devant elles en vue de statuer sur l'exécution du mandat d'arrêt européen, les droits de la défense de la personne concernée soient respectés et qu'elle puisse exercer effectivement les droits découlant de la loi du 19 décembre 2003 ainsi que de la décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002 relative au mandat d'arrêt européen; lorsque la personne recherchée allègue devant la juridiction d'instruction que la déclaration écrite de ses droits ne lui a pas été remise avant son audition par le juge d'instruction, il appartient à cette juridiction de vérifier si cette carence, à la supposer avérée, a été réparée à un stade ultérieur de la procédure ou s'il résulte des circonstances de la cause que, malgré l'omission dénoncée, la personne intéressée a eu connaissance de ces droits et a pu les exercer de manière effective.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Droits de la défense - Contrôle par les juridictions d'instruction - Absence de remise de la déclaration des droits avant l'audition devant le juge d'instruction

- Art. 10/1 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Exécution d'un mandat d'arrêt européen - Droits de la défense - Contrôle par les juridictions d'instruction - Absence de remise de la déclaration des droits avant l'audition devant le juge d'instruction

- Art. 10/1 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Onder voorbehoud van de door de Wet Europees Aanhoudingsbevel opgesomde verplichte of facultatieve weigeringsgronden, dienen de onderzoeksgerechten aan het Europees aanhoudingsbevel uitvoering te verlenen wanneer de door de voormelde wet bepaalde voorwaarden vervuld zijn; uit geen enkele bepaling volgt dat die gerechten de tenuitvoerlegging van het bevel kunnen weigeren of de vrijlating van de betrokken persoon moeten bevelen wanneer de onderzoeksrechter hem met schending van voormeld artikel 10/1 de schriftelijke verklaring van zijn rechten niet vóór zijn verhoor heeft overhandigd.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Tenuitvoerlegging gevraagd aan België - Onderzoeksgerechten - Weigeringsgrond van de tenuitvoerlegging - Geen overhandiging van de verklaring van rechten vóór het verhoor door de onderzoeksrechter

- Art. 10/1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

ONDERZOEKSGERECHTEN - Tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel - Weigeringsgrond van de tenuitvoerlegging - Geen overhandiging van de verklaring van rechten vóór het verhoor door de onderzoeksrechter

- Art. 10/1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

Sous réserve des causes de refus obligatoires ou facultatives énumérées par la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, les juridictions d'instruction sont tenues d'accorder l'exécution du mandat d'arrêt européen lorsque les conditions prévues par ladite loi sont remplies; il ne résulte d'aucune disposition que ces juridictions puissent refuser l'exécution du mandat ou soient tenues d'ordonner la mise en liberté de la personne concernée lorsque, en infraction à l'article 10/1 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen, la déclaration écrite de ses droits ne lui a pas été remise avant son audition par le juge d'instruction.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Exécution demandée à la Belgique - Juridictions d'instruction - Cause de refus d'exécution - Absence de remise de la déclaration des droits avant l'audition devant le juge d'instruction

- Art. 10/1 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Exécution du mandat européen - Cause de refus d'exécution - Absence de remise de la déclaration des droits avant l'audition devant le juge d'instruction

- Art. 10/1 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

P.21.1173.N

14 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211214.2N.5](#)

AC nr. ...

De loutere omstandigheid dat de veroordeling van een beklaagde wegens een bepaald misdrijf gebaseerd is op een beoordeling van bewijselementen die naar aanleiding van een rechtsmiddel van een wegens datzelfde misdrijf vervolgde medebeklaagde anders worden beoordeeld door de rechter die over dat rechtsmiddel moet oordelen, levert geen gegeven op zoals bedoeld in artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering (1). (1) S. VAN OVERBEKE, "Rechters die uiteindelijk ook mensen zijn - Enkele bedenkingen over de bewijsstandaard en het novum als grondslag tot herziening in strafzaken", RW 2021-22, 143-148; P. TRAEST en J. ROELANDT, "Herziening van de herziening anno 2019", NC 2019, pp. 483-486, nrs. 14-27.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Strafzaken - Artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering - Nieuw

3/11/2025

Le simple fait que la condamnation d'un prévenu du chef d'une infraction spécifique se fonde sur une appréciation d'éléments de preuve qui, dans le cadre d'un recours formé par un coprévenu poursuivi pour la même infraction, ont été appréciés différemment par le juge statuant sur ce recours, ne fournit aucun élément tel que visé à l'article 443, alinéa 1er, 3°, du Code d'instruction criminelle (1). (1) S. VAN OVERBEKE, « Rechters die uiteindelijk ook mensen zijn - Enkele bedenkingen over de bewijsstandaard en het novum als grondslag tot herziening in strafzaken », R.W. 2021-22, 143-148 ; P. TRAEST et J. ROELANDT, « Herziening van de herziening anno 2019 », N.C. 2019, pp. 483-486, n° 14-27.

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Matière répressive - Code d'instruction criminelle, article 443, alinéa 1er, 3° - Nouvel élément -

P. 931/1035

gegeven - Draagwijde

- Art. 443, eerste lid, 3° Wetboek van Strafvordering

Portée

- Art. 443, al. 1er, 3° Code d'Instruction criminelle

Een op artikel 443, eerste lid, 1°, Wetboek van Strafvordering gesteunde aanvraag tot herziening is niet ontvankelijk wanneer de aangevoerde onverenigbaarheid geen betrekking heeft op veroordelingen die wegens eenzelfde feit bij onderscheiden vonnissen of arresten tegen verschillende beschuldigten of beklaagden zijn uitgesproken, maar op de veroordeling van de ene beklaagde of beschuldigde en de vrijspraak van een andere beklaagde of beschuldigde (1). (1) Cass. 24 oktober 2006, AR P.06.0859.N, AC 2006, nr. 509.

HERZIENING - Verzoek en verwijzing om advies - Strafzaken - Artikel 443, eerste lid, 3°, Wetboek van Strafvordering - Onverenigbaarheid tussen veroordelingen die wegens eenzelfde feit bij onderscheiden vonnissen of arresten tegen verschillende beschuldigten of beklaagden zijn uitgesproken - Draagwijde

- Art. 443, eerste lid, 1° Wetboek van Strafvordering

Une demande en révision fondée sur l'article 443, alinéa 1er, 1°, du Code d'instruction criminelle est irrecevable si l'incompatibilité invoquée ne porte pas sur des condamnations prononcées à raison d'un même fait par des arrêts ou jugements distincts, contre des accusés ou prévenus différents, mais porte sur la condamnation d'un prévenu ou d'un accusé et l'acquittement d'un autre prévenu ou accusé (1). (1) Cass. 24 octobre 2006, RG P.06.0859.N, Pas. 2006, n° 509.

REVISION - Requete et renvoi pour avis - Matière répressive - Code d'instruction criminelle, article 443, alinéa 1er, 3° - Incompatibilité entre des condamnations prononcées du chef d'un même fait dans des jugements ou arrêts distincts rendus à l'encontre d'accusés ou de prévenus différents - Portée

- Art. 443, al. 1er, 1° Code d'Instruction criminelle

P.21.1188.N21 september 2021 [ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.19](#)

AC nr. ...

Uit artikel 211bis Wetboek van Strafvordering volgt dat eenstemmigheid is vereist voor het appelgerecht om inzake voorlopige hechtenis een voor de aangehoudene gunstige beschikking te kunnen wijzigen en die eenstemmigheid moet ondubbelzinnig blijken uit de appelbeslissing; uit de enkele overname door de kamer van inbeschuldigingstelling van de redenen van de vordering van het openbaar ministerie, waarin na vermelding van die redenen, in het dictum wordt gevorderd om gelet op die redenen met eenparigheid van stemmen het hoger beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren en de voorlopige hechtenis te handhaven, kan niet worden afgeleid dat de kamer van inbeschuldigingstelling met eenparige stemmen heeft geoordeeld (1). (1) Cass. 29 maart 1991, AR nr. 8991, AC 1990-91, nr. 407; Cass. 2 april 1985, AR nr. 8999, AC 1984-85, nr. 468.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Voorlopige hechtenis - Gunstige beschikking voor de aangehoudene - Wijziging - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Eenstemmigheid

Il résulte de l'article 211bis du Code d'instruction criminelle que, en matière de détention préventive, l'unanimité est nécessaire pour que la juridiction d'appel puisse réformer une ordonnance favorable au détenu et la décision d'appel doit indiquer explicitement que l'unanimité a été atteinte ; de la simple adoption, par la chambre des mises en accusation, des motifs du réquisitoire du ministère public, lequel énonce lesdits motifs puis, dans son dispositif, l'invite par ces mêmes motifs à déclarer l'appel recevable et fondé et à maintenir la détention préventive en se prononçant à l'unanimité, il ne peut se déduire que la chambre des mises en accusation a effectivement statué à l'unanimité (1). (1) Cass. 29 mars 1991, RG 8991, Pas. 1990-91, n° 407 ; Cass. 2 avril 1985, RG n° 8999 Pas. 1984-85, n° 468.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Détention préventive - Ordonnance favorable au détenu - Modification - Code d'instruction criminelle, article 211bis - Unanimité

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Kamer van inbeschuldigingstelling - Voorlopige hechtenis - Gunstige beschikking voor de aangehoudene - Wijziging - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Eenstemmigheid

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Kamer van inbeschuldigingstelling - Gunstige beschikking voor de aangehoudene - Wijziging - Artikel 211bis, Wetboek van Strafvordering - Eenstemmigheid

- Art. 211bis Wetboek van Strafvordering

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Chambre des mises en accusation - Détention préventive - Ordonnance favorable au détenu - Modification - Code d'instruction criminelle, article 211bis - Unanimité

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Chambre des mises en accusation - Ordonnance favorable au détenu - Modification - Code d'instruction criminelle, article 211bis - Unanimité

- Art. 211bis Code d'Instruction criminelle

P.21.1189.N

21 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210921.2N.20](#)

AC nr. ...

Overeenkomstig de artikelen 36 en 41 Wetboek van Strafvordering kunnen de procureur des Konings en officieren van gerechtelijke politie een huiszoeking verrichten in geval van een op heterdaad ontdekt wanbedrijf en het op heterdaad ontdekte misdrijf is datgene dat wordt ontdekt terwijl het wordt gepleegd of terstond nadat het is gepleegd waarbij de vaststelling van de toestand van heterdaad aan de huiszoeking moet voorafgaan en niet kan worden gerechtvaardigd door de vaststelling a posteriori van het op heterdaad ontdekte misdrijf en ook loutere vermoedens of aanwijzingen dat er een misdrijf kon zijn gepleegd, daartoe niet voldoende zijn; de rechter oordeelt onaantastbaar of er heterdaad is in de zin van artikel 41 Wetboek van Strafvordering en het Hof gaat enkel na of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee geen verband houden of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen (1). (1) Cass. 18 juni 2019, AR P.19.0588.N, AC 2019, nr. 378, NC 1/2021 en noot L. ARNOU, "Zoeking op grond van artikel 6bis Drugswet en huiszoeking bij heterdaad zijn twee verschillende zaken"; Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0100.F, AC 2018, nr. 82 met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1858.N, AC 2013, nr. 655. Zie ook R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, 2014, nr. 428 en de aldaar geciteerde rechtspraak.

Conformément aux articles 36 et 41 du Code d'instruction criminelle, le procureur du Roi et les officiers de police judiciaire peuvent procéder à une perquisition en cas de flagrant délit et un flagrant délit est un délit qui se commet actuellement, ou qui vient de se commettre, la constatation de l'état de flagrance doit précéder la perquisition et cette dernière ne peut être justifiée par le constat a posteriori du flagrant délit et de simples présomptions ou indices qu'un délit a pu être commis n'y suffisent point ; le juge apprécie souverainement l'état de flagrance au sens de l'article 41 du Code d'instruction criminelle et la Cour se borne à vérifier si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences qui y sont étrangères ou qu'elles ne sauraient justifier (1). (1) Cass. 18 juin 2019, RG P.19.0588.N, Pas. 2019, n° 378, N.C. 1/2021 et note de L. ARNOU, "Zoeking op grond van artikel 6bis Drugswet en huiszoeking bij heterdaad zijn twee verschillende zaken" ; Cass. 7 février 2018, AR P.18.0100.F, Pas. 2018, n° 82 avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, avocat général ; Cass. 3 décembre 2013, RG P.13.1858.N, Pas. 2013, n° 655. Voir également R. DECLERCQ, Beginselen van strafrechtspleging, 2014, n° 428 et la jurisprudence de la Cour citée.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Algemeen - Op heterdaad ontdekt misdrijf - Begrip - Beoordeling door de rechter

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Généralités - Flagrant délit - Notion - Appréciation par le juge

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER -

Onderzoek in strafzaken - Opsporingsonderzoek -

Opsporingshandelingen - Huiszoeking - Heterdaad

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek -

Opsporingshandelingen - Huiszoeking - Heterdaad -

Beoordeling door de rechter

- Art. 41 Wetboek van Strafvordering

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR -

Instruction en matière répressive - Information - Actes

d'information - Perquisition - Flagrant délit

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes

d'information - Perquisition - Flagrant délit - Appréciation par le juge

- Art. 41 Code d'Instruction criminelle

P.21.1191.F

29 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210929.2F.9](#)

AC nr. ...

De door artikel 8 EVRM gewaarborgde rechten zijn geen absolute rechten (1); die bepaling verbiedt de Staten niet de vreemdeling terug te drijven die niet voldoet aan een van de voorwaarden die op zijn recht van terugkeer zijn gesteld na een afwezigheid van méér dan een jaar, zoals het feit dat hij het grondgebied heeft verlaten zonder te vermelden dat hij er zijn hoofdbelangen behield en zijn verblijfstitel heeft laten verstrijken; de vaststelling volgens welke de wettelijke en reglementaire voorwaarden voor het verkrijgen van het recht van terugkeer niet zijn vervuld, vormt dus een regelmatige motivering voor de beslissing tot teruggrijving en bijgevolg ook voor de daaraan gekoppelde maatregel van vrijheidsberoving, die genomen is op grond van de vaststelling dat de verweerder zich tegen zijn verwijdering verzet (2). (1) Zo kent het Europees Hof voor de Rechten van de Mens de Staten het recht toe "de contrôle l'entrée et le séjour des étrangers sur leur territoire. La Convention ne garantit pas le droit pour un étranger d'entrer ou de résider dans un pays particulier" (Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Guide sur l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, bijgewerkt op 31 augustus 2020, nr. 272). (2) Weliswaar blijkt, zoals het arrest eraan herinnert, "uit de samenhang van de artikelen 62, § 2, en 74/5, § 1, 1°, Vreemdelingenwet – dat betrekking heeft op "de vreemdeling die, met toepassing van de bepalingen van deze wet, door de met grenscontrole belaste overheden kan worden teruggedreven" – dat de vasthouding van een vreemdeling in een welbepaalde plaats niet enkel onderworpen is aan de in voormeld artikel 74, § 1, 1°, bepaalde voorwaarden, maar ook het voorwerp moet hebben uitgemaakt van een geïndividualiseerd onderzoek van de toestand van die persoon, waarvan vervolgens in de motivering van de akte melding wordt gemaakt; de beslissing tot vasthouding mag zich niet beperken tot de vaststelling dat de vreemdeling in kennis werd gesteld van een beslissing tot teruggrijving aan de grens" (Cass. 29 april 2020, AR P.20.0378.F, AC 2020, nr. 256, met andersluidende concl. OM op datum in Pas.). En wat de draagwijdte van die geïndividualiseerde motiveringsplicht betreft, heeft

Les droits garantis par l'article 8 de la Convention ne sont pas absolus (1) ; cette disposition n'interdit pas aux États de refouler l'étranger qui ne remplit pas une des conditions fixées pour pouvoir bénéficier du droit de retour après une absence de plus d'un an, tel le fait d'avoir quitté le territoire sans mentionner qu'il y conserve le centre de ses intérêts, et d'avoir laissé son titre de séjour se périmé; en conséquence, le constat suivant lequel les conditions légales et réglementaires à l'obtention d'un droit de retour ne sont pas réunies constitue une motivation régulière de la décision de refoulement et, partant, de la mesure privative de liberté qui en est l'accessoire, laquelle prend appui sur le constat que le défendeur s'oppose à l'éloignement (2). (1) Ainsi, la Cour européenne des droits de l'Homme reconnaît aux États « le droit de contrôler l'entrée et le séjour des étrangers sur leur territoire. La Convention ne garantit pas le droit pour un étranger d'entrer ou de résider dans un pays particulier » (Cour européenne des droits de l'Homme, Guide sur l'article 8 de la Convention européenne des droits de l'homme - Droit au respect de la vie privée et familiale, du domicile et de la correspondance, mis à jour au 31 août 2020, n° 272). (2) Certes, comme l'arrêt le rappelle, « il ressort de la lecture combinée des articles 62, § 2, et 74/5, § 1er, 1°, de la loi du 15 décembre 1980 - qui vise « l'étranger qui, en application des dispositions de la présente loi, peut être refoulé par les autorités chargées du contrôle aux frontières » - que le maintien d'un étranger dans un lieu déterminé est non seulement soumis aux conditions prévues à l'article 74/5, § 1er, 1°, précité, mais doit aussi avoir donné lieu à un examen individualisé de la situation de cette personne, examen dont la motivation de l'acte rend ensuite compte ; la décision de maintien ne peut se borner à constater que l'étranger s'est vu notifier une décision de refoulement aux frontières » (Cass. 29 avril 2020, RG P.20.0378.F, Pas. 2020, n° 256, avec concl. contraires du MP.). Et quant à la portée de cette obligation de motivation individuelle, la Cour a précisé qu'une telle décision de maintien doit indiquer « les faits susceptibles de constituer, dans [le] chef [de l'étranger privé de liberté], un cas de refoulement » (Cass. 5 mai 2021, RG P.21.0458.F, Pas. 2021, n° 328, avec concl. contraires du MP.), ce qui, à lire l'arrêt attaqué, apparaît bel et bien du

het Hof verduidelijkt dat een dergelijke beslissing tot vasthouding “de feiten moet vermelden die, in [het] geval [van de vastgehouden vreemdeling], de terugdrijving kunnen verantwoorden” (Cass. 5 mei 2021, AR P.21.0458.F, AC 2021, nr. 328, met andersluidende concl. OM op datum in Pas.), wat, na lezing van het bestreden arrest, wel degelijk uit de betwiste titel blijkt. Het bestreden arrest oordeelt dat de betwiste titel niet naar recht is verantwoord, omdat hieruit niet blijkt “dat de administratie de persoonlijke toestand [van de eiser] in aanmerking heeft genomen en een proportionaliteitsonderzoek heeft verricht tussen [enerzijds] de gevolgen van [zijn] vasthouding met het oog op zijn terugdrijving, wat een inmenging in [zijn] recht op gezinsleven inhoudt, [en anderzijds] het doel dat de administratie” met die vasthouding beoogt. Het miskent aldus de draagwijdte van de motiveringsplicht die op de administratie rust (zie, in die zin, Cass. 11 april 2018, AR P.18.0326.F, AC 2018, nr. 227, met concl. OM op datum in Pas.). De eiser heeft er bovendien op gewezen dat de verweerder de op 15 juli 2021 genomen administratieve beslissingen tot weigering van toegang tot het grondgebied en tot terugdrijving niet heeft betwist en dat het bestreden arrest de wettigheid van die beslissingen niet in vraag stelt. Hij verwijst wat dat betreft naar een arrest van de Raad van State, dat het volgende vermeldt: “indien [de vreemdeling] niet voldeed aan een van de voorwaarden om het in artikel 19 [Vreemdelingenwet] bepaalde recht op terugkeer te kunnen genieten, zoals het feit dat hij het grondgebied heeft verlaten en zijn verblijfstitel heeft laten verstrijken (...), kon [de Belgische Staat] hem het gevraagde “retour”-visum weigeren, zonder de in het geding zijnde belangen te moeten afwegen [tegen artikel 8 EVRM], [een afweging] die reeds door de wetgever en door de Koning werd gemaakt” (AR RvS 14 maart 2019, nr. 243.936). (M.N.B.)

titre querellé. L'arrêt attaqué considère que le titre querellé n'est pas légalement justifié, au motif qu'il n'en ressort pas « que l'administration a pris en considération la situation personnelle [du demandeur] et procédé à un examen de proportionnalité entre [d'une part] les conséquences de [sa] privation de liberté en vue de son refoulement, ce qui constitue une ingérence dans [son] droit à sa vie familiale, [et d'autre part] l'objectif qu'elle poursuit » à travers cette rétention. Il méconnaît ainsi la portée de l'obligation de motivation qui pèse sur l'administration (voir en ce sens Cass. 11 avril 2018, RG P.18.0326.F, Pas. 2018, n° 227, avec concl. du MP). Le demandeur a relevé en outre que le défendeur n'a pas contesté les décisions administratives de refus d'entrée et de refoulement décernées le 15 juillet 2021, et que l'arrêt attaqué ne remet pas en cause la légalité de ces décisions. Et il s'est référé à un arrêt du Conseil d'État, qui énonce : « si [l'étranger] ne remplissait pas une des conditions fixées pour pouvoir bénéficier du droit de retour prévu par l'article 19 [de la loi sur les étrangers], tel le fait d'avoir quitté le territoire et laissé son titre de séjour se périmé, (...), [l'État belge] pouvait refuser d'octroyer le visa “retour” sollicité sans devoir effectuer une mise en balance des intérêts en présence [au regard de l'article 8 de la Convention], [balance] à laquelle le législateur et le Roi ont déjà procédé » (C.E. 14 mars 2019, n° 243.936). (M.N.B.)

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 8 - Recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven - Vreemdeling - Afwezigheid van méér dan een jaar - Verval van het recht op terugkeer - Terugdrijving en vasthouding in een welbepaalde plaats aan de grens - Verenigbaarheid met artikel

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 8 - Droit au respect de la vie privée et familiale - Etranger - Absence de plus d'un an - Péremption du droit de retour - Refoulement et maintien dans un lieu déterminé situé aux frontières - Compatibilité avec l'article 8 de la Conv. D.H. - Opposition à l'éloignement - Nouveau titre de

8 EVRM - Verzet tegen de verwijdering - Nieuwe vasthoudingstitel - Motiveringsplicht

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 62, § 2 en 74/5 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Afwezigheid van méér dan een jaar - Verval van het recht op terugkeer - Terugdrijving en vasthouding in een welbepaalde plaats aan de grens - Verenigbaarheid met artikel 8 EVRM, dat het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven waarborgt - Verzet tegen de verwijdering - Nieuwe vasthoudingstitel - Motiveringsplicht

- Art. 8 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 62, § 2 en 74/5 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

rétention - Obligation de motivation

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 62, § 2 et 74/5 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Absence de plus d'un an - Péremption du droit de retour - Refoulement et maintien dans un lieu déterminé situé aux frontières - Compatibilité avec l'article 8 de la Conv. D.H., qui garantit le droit au respect de la vie privée et familiale - Opposition à l'éloignement - Nouveau titre de rétention - Obligation de motivation

- Art. 8 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 62, § 2 et 74/5 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Wanneer de Belgische Staat de hoedanigheid heeft om tegen een arrest cassatieberoep in te stellen en de verklaring van cassatieberoep werd opgemaakt in zijn naam door verschijning, op de griffie van het hof van beroep, van de advocaat die hem vertegenwoordigt, komt het aan de griffie die de verklaring van cassatieberoep in ontvangst neemt niet toe daarenboven te onderzoeken wie van het administratief personeel van de Belgische Staat bevoegd is om de zaak bij het Hof aanhangig te maken (1). (1) In zijn tweede middel van niet-ontvankelijkheid voerde de verweerder aan dat geen enkele bepaling de voor deze aangelegenheid bevoegde minister toestond de bevoegdheid om cassatieberoep in te stellen tegen de op grond van artikel 72, derde lid, Vreemdelingenwet gewezen arresten over te dragen. Hij leidde hieruit af dat een administratief deskundige van de Dienst Vreemdelingenzaken die bevoegdheid niet kon uitoefenen en wees erop dat een brief die door een dergelijke ambtenaar was ondertekend en aan de raadsman van de Belgische Staat was gericht, "[die advocaat] verzocht om tegen [het arrest] cassatieberoep in te stellen". Het OM heeft wat dat betreft benadrukt dat, behalve wanneer de wet een bijzondere lastgeving vereist, "krachtens artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek, de eenvoudige verklaring van de advocaat geldt als vermoeden van zijn bevoegdheid om een partij in een procedure te vertegenwoordigen; voor de strafgerichten kan dit vermoeden niet worden omgekeerd, aangezien de artikelen 848 en 849 Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing zijn" (Cass. 3 juni 2020, AR P.20.0302.F, AC 2020, nr. 354, met concl. "in hoofdzaak" van advocaat-generaal VANDERMEERSCH op datum in Pas.; er dient te worden opgemerkt dat er in dit geval geen sprake is van een ontkentenis zoals bedoeld in de artikelen 848 en 849 Gerechtelijk Wetboek). Welnu, uit de verklaring van cassatieberoep blijkt dat ze is ondertekend door "Mr. (...), advocaat, voor en in naam van de Belgische Staat (...), vertegenwoordigd door de Staatssecretaris voor Asiel en Migratie", en niet voor en in naam van de voormelde ambtenaar. Bovendien, merkt het OM op, blijkt niet, gesteld dat het in artikel 440, tweede lid, Gerechtelijk Wetboek bepaalde vermoeden in dergelijke aangelegenheden weerlegbaar zou zijn, dat de

Lorsque l'État belge a qualité pour se pourvoir contre un arrêt et que la déclaration de pourvoi a été établie en son nom sur la comparution, au greffe de la cour d'appel, de l'avocat qui le représente, il n'appartient pas au greffe qui reçoit la déclaration de pourvoi de rechercher en outre qui, au sein du personnel administratif de l'État belge, a compétence pour décider de saisir la Cour (1). (1) Au titre de deuxième fin de non-recevoir, le défendeur a fait valoir qu'aucune disposition ne permet au ministre compétent en la matière de déléguer la compétence de se pourvoir en cassation contre les arrêts rendus sur pied de l'article 72, al. 3, de la loi sur les étrangers. Il en a déduit qu'un expert administratif au sein de l'Office des Étrangers ne pouvait exercer cette compétence, et relève qu'un courrier signé par un tel fonctionnaire, adressé au conseil de l'État belge, « remercie [cet avocat] de bien vouloir former un pourvoi en cassation à l'encontre de [l'arrêt] ». Le M.P. a souligné à cet égard que, sauf lorsque la loi exige un mandat spécial, « en vertu de l'article 440, alinéa 2, du Code judiciaire, la simple affirmation de l'avocat vaut présomption de son pouvoir de représenter une partie dans le cadre d'une procédure ; devant les juridictions répressives, cette présomption ne peut être renversée, les articles 848 et 849 du Code judiciaire n'étant pas applicables » (Cass. 3 juin 2020, RG P.20.0302.F, Pas. 2020, n° 354, avec concl. « dit en substance » de M. VANDERMEERSCH, avocat général ; à noter qu'il n'est pas question dans la présente espèce d'un désaveu, visé aux articles 848 et 849 C. jud.). Or, il apparaît de la déclaration de pourvoi qu'elle a été signée par « Me (...), avocat, pour et au nom de l'État belge (...), représenté en la personne du secrétaire d'État à l'Asile et la Migration », et non pour et au nom de la fonctionnaire précitée. Et, selon le M.P., à supposer que la présomption prévue à l'article 440, alinéa 2, du Code judiciaire soit réfragable en cette matière, le courrier produit par le défendeur ne paraît pas de nature à la renverser. (M.N.B.)

door de verweerder overgelegde brief dat vermoeden zou kunnen omkeren. (M.N.B.)

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Allerlei - Vreemdelingen - Administratieve maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Handhaving - Cassatieberoep in naam van de Belgische Staat - Bevoegdheid om over het instellen van het cassatieberoep te beslissen - Toetsing

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 440 Gerechtelijk Wetboek

VREEMDELINGEN - Administratieve maatregel van vrijheidsberoving - Beroep bij de rechterlijke macht - Onderzoeksgerechten - Handhaving - Cassatieberoep in naam van de Belgische Staat - Bevoegdheid om over het instellen van het cassatieberoep te beslissen - Toetsing

- Art. 72 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

- Art. 440 Gerechtelijk Wetboek

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Divers - Etrangers - Mesure administrative privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Maintien - Pourvoi en cassation au nom de l'État belge - Compétence pour décider de former le pourvoi - Vérification

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 440 Code judiciaire

ETRANGERS - Mesure administrative de privation de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Juridictions d'instruction - Maintien - Pourvoi en cassation au nom de l'État belge - Compétence pour décider de former le pourvoi - Vérification

- Art. 72 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

- Art. 440 Code judiciaire

P.21.1196.N

5 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210923.2N.1](#)

AC nr. ...

Het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling dat voor het hof van beroep is ingediend, is niet ontvankelijk wanneer het hoger beroep dat de verzoeker tegen het veroordelend vonnis heeft ingesteld, zelf kennelijk niet ontvankelijk is maar daarbij is wel vereist dat de rechter die over het verzoek oordeelt, de kennelijke niet-ontvankelijkheid van dat hoger beroep op onmiskenbare wijze kan vaststellen; op grond van de enkele vermelding dat de beklaagde voor zijn hoger beroep tegen het veroordelend vonnis geen tijdig door artikel 204 Wetboek van Strafvordering bedoeld grievenformulier heeft ingediend, kunnen de appelrechters niet naar recht oordelen dat eisers hoger beroep kennelijk onontvankelijk is en op die grond eisers verzoek tot voorlopige invrijheidstelling onontvankelijk verklaren.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Ontvankelijkheid - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulier - Gevolg - Invloed op de ontvankelijkheid van het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn -

3/11/2025

La requête de mise en liberté provisoire introduite devant la cour d'appel, est irrecevable si l'appel interjeté par le demandeur contre le jugement de condamnation, est lui-même manifestement irrecevable mais il est toutefois requis à cet égard que le juge qui statue sur cette demande, puisse incontestablement constater l'irrecevabilité manifeste de l'appel ; au motif qu'il est uniquement mentionné que le prévenu n'a pas introduit dans les délais son formulaire de griefs visé à l'article 204 du Code d'instruction criminelle, sur l'appel du requérant contre le jugement de condamnation, les juges d'appel n'ont pas pu légalement considérer que l'appel du demandeur était manifestement irrecevable et sur ce fondement, ont déclaré irrecevable la requête de mise en liberté provisoire.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Recevabilité - Formulaire de griefs non introduit en temps utile - Conséquence - Influence de la recevabilité de la requête de mise en liberté provisoire

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Recevabilité - Formulaire de griefs non

P. 939/1035

Ontvankelijkheid - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulie - Gevolg - Invloed op de ontvankelijkheid van het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Ontvankelijkheid - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulie - Gevolg - Invloed op de ontvankelijkheid van het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Ontvankelijkheid - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulie - Gevolg - Invloed op de ontvankelijkheid van het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Ontvankelijk hoger beroep - Beoordeling - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulie - Draagwijdte

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Ontvankelijk hoger beroep - Beoordeling - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulie - Draagwijdte

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Ontvankelijk hoger beroep - Beoordeling - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulie - Draagwijdte

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Ontvankelijkheid - Voorwaarde - Ontvankelijk hoger beroep - Beoordeling - Afwezigheid van een tijdig ingediend grievenformulie - Draagwijdte

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

- Art. 204 Wetboek van Strafvordering

introduit en temps utile - Conséquence - Influence de la recevabilité de la requête de mise en liberté provisoire

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Recevabilité - Formulaire de griefs non introduit en temps utile - Conséquence - Influence de la recevabilité de la requête de mise en liberté provisoire

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Recevabilité - Formulaire de griefs non introduit en temps utile - Conséquence - Influence de la recevabilité de la requête de mise en liberté provisoire

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Recevabilité - Condition - Appel recevable - Appréciation - Formulaire de griefs non introduit en temps utile - Portée

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Recevabilité - Condition - Appel recevable - Appréciation - Formulaire de griefs non introduit en temps utile - Portée

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Recevabilité - Condition - Appel recevable - Appréciation - Formulaire de griefs non introduit en temps utile - Portée

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Recevabilité - Condition - Appel recevable - Appréciation - Formulaire de griefs non introduit en temps utile - Portée

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

- Art. 204 Code d'Instruction criminelle

Overeenkomstig artikel 27, § 1, 2°, Voorlopige Hechteniswet kan, wanneer geen einde werd gemaakt aan de voorlopige hechtenis en het onderzoek is afgesloten, de voorlopige invrijheidstelling worden verleend op indiening van een verzoekschrift dat wordt ingediend bij de kamer belast met correctionele zaken in hoger beroep, vanaf het instellen van het hoger beroep tot de beslissing in hoger beroep; uit dit artikel volgt niet dat uitsluitend de correctionele kamer van het hof van beroep die kennis zal nemen of neemt van het hoger beroep van een beklagde tegen een door de correctionele rechtbank gewezen vonnis, kennis mag nemen van een op grond van die bepaling ingediend verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling en ook een andere correctionele kamer kan een dergelijk verzoek beoordelen.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Kamer belast met correctionele zaken in hoger beroep

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Kamer belast met correctionele zaken in hoger beroep

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Kamer belast met correctionele zaken in hoger beroep

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 1, 2° Voorlopige Hechteniswet - Verzoekschrift - Hof van beroep - Kamer belast met correctionele zaken in hoger beroep

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Conformément à l'article 27, § 1er, 2°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, lorsque la détention préventive n'a pas pris fin et que l'instruction est close, la mise en liberté provisoire peut être accordée sur requête adressée à la chambre des appels correctionnels, depuis l'appel jusqu'à la décision d'appel ; il ne résulte pas de cet article que la chambre correctionnelle de la cour d'appel qui connaît ou connaîtra de l'appel d'un prévenu contre un jugement rendu par un tribunal correctionnel, puisse exclusivement connaître d'une requête de mise en liberté provisoire introduite sur la base de cette disposition ; une autre chambre correctionnelle peut également statuer sur une telle requête.

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Chambre des appels correctionnels

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Chambre des appels correctionnels

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Chambre des appels correctionnels

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, article 27, § 1, 2° - Requête - Cour d'appel - Chambre des appels correctionnels

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Uit artikel 5.4 EVRM, zoals uitgelegd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens volgt dat een verdachte die cassatieberoep heeft aangetekend tegen een beslissing betreffende de handhaving van de voorlopige hechtenis, het recht heeft om kennis te nemen van de mondelinge conclusie van de advocaat-generaal bij dit Hof over het gevolg dat aan zijn cassatieberoep moet worden gegeven en in het bijzonder voor wat betreft de door hem aangevoerde cassatiemiddelen; een verdachte die te kennen heeft gegeven aanwezig te willen zijn op de rechtszitting waarop de advocaat-generaal zijn conclusie neemt, moet dan ook worden overgebracht naar de rechtszitting, behoudens overmacht; het staat aan de Belgische Staat zijn diensten zo te organiseren dat aan de verdragsrechtelijke verplichtingen van België wordt voldaan en de omstandigheid dat de politie of de penitentiaire diensten onvoldoende capaciteit hebben om de overbrenging uit te voeren maakt geen overmacht uit (1). (1) EHRM 22 oktober 2019, nr. 27703/16, Venet t. België.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Verdachte - Voorlopige hechtenis - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Verdachte - Voorlopige hechtenis - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Verdachte - Voorlopige hechtenis -

Il résulte de l'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, tel qu'interprété par la Cour européenne des droits de l'homme, qu'un suspect qui s'est pourvu en cassation contre une décision relative au maintien de la détention préventive, a le droit de prendre connaissance des conclusions orales de l'avocat général près de cette cour concernant les suites à donner à son pourvoi en cassation et, en particulier, sur les moyens de cassation qu'il a invoqués ; un suspect qui a manifesté sa volonté d'être présent à l'audience au cours de laquelle l'avocat général présente ses conclusions, doit, dès lors, être transféré à l'audience, sauf en cas de force majeure ; il incombe à l'État belge d'organiser ses services de sorte que ses obligations conventionnelles soient satisfaites et, le fait que la police ou les services pénitentiaires ne soient pas en mesure d'exécuter le transfert ne constitue pas une force majeure (1). (1) C.E.D.H. 22 octobre 2019, n° 27703/16. Venet c./ Belgique.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Prévenu ou inculpé - Détention préventive - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Prévenu ou inculpé - Détention préventive - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Prévenu ou

Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Personen door of tegen wie cassatieberoep kan of moet worden ingesteld - Strafvordering - Beklaagde en verdachte - Verdachte - Voorlopige hechtenis - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

POLITIE - Bestuurlijke politie - Overbrenging van gedetineerden - Verantwoordelijkheid van de Belgische Staat - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 5 - Artikel 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

POLITIE - Bestuurlijke politie - Overbrenging van gedetineerden - Verantwoordelijkheid van de Belgische Staat - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 5 - Artikel 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

POLITIE - Bestuurlijke politie - Overbrenging van gedetineerden - Verantwoordelijkheid van de Belgische Staat - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 5 - Artikel 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

inculpé - Détention préventive - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Personnes ayant qualité pour se pourvoir ou contre lesquelles on peut ou on doit se pourvoir - Action publique - Prévenu et inculpé - Prévenu ou inculpé - Détention préventive - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

POLICE - Police administrative - Transfert de détenus - Responsabilité de l'Etat belge - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5, § 4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

POLICE - Police administrative - Transfert de détenus - Responsabilité de l'Etat belge - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5, § 4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

POLICE - Police administrative - Transfert de détenus - Responsabilité de l'Etat belge - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5, § 4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

POLITIE - Bestuurlijke politie - Overbrenging van gedetineerden - Verantwoordelijkheid van de Belgische Staat - Verdrag Rechten van de Mens - Artikel 5 - Artikel 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Voorlopige hechtenis - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

POLICE - Police administrative - Transfert de détenus - Responsabilité de l'Etat belge - Convention de sauvegarde des Droits de l'Homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5, § 4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Détention préventive - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Procedure - Aanwezigheid van de eiser op de rechtszitting - Overbrenging - Gebrek aan capaciteit van de politie of de penitentiaire diensten - Overmacht - Draagwijdte

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Procédure - Présence du demandeur à l'audience - Transfert - Manque de capacité de la police ou des services pénitentiaires - Force majeure - Portée

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Bij arrest nr. 148/2017 van 21 december 2017 (B.38.1) heeft het Grondwettelijk Hof artikel 132, 1° Potpourri II-wet van 5 februari 2016 vernietigd in zoverre het de raadkamer, uitspraak doende in het stadium van de regeling der rechtspleging, niet toelaat aan de inverdenkinggestelde die tijdens de voorlopige hechtenis in een strafinrichting verblijft, het voordeel van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht toe te kennen; het staat aan de rechter elke leemte in de wet waarvan het Grondwettelijk Hof de ongrondwettigheid heeft vastgesteld in te vullen, alsook elke leemte die hieruit voortvloeit, wanneer de rechter aan die leemten in het kader van de bestaande wetsbepalingen kan verhelpen om de wet in overeenstemming te brengen met de artikelen 10 en 11 Grondwet; hieruit volgt dat indien het onderzoeksgerecht bij de verwijzing van een inverdenkinggestelde naar het vonnisgerecht bij toepassing van artikel 26, § 3, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet heeft beslist dat hij aangehouden blijft, de inverdenkinggestelde op grond van artikel 27, § 1, 1° en 2°, Voorlopige Hechteniswet niet enkel om zijn voorlopige invrijheidstelling kan verzoeken maar ook om een omzetting van de in gevangenis uit te voeren voorlopige hechtenis naar de modaliteit van de voorlopige hechtenis onder elektronisch toezicht (1). (1) Cass. 25 augustus 2021, AR P.21.1144.N, AC 2021, nr. 506; Cass. 28 januari 2020, AR P.20.0071.N, AC 2020, nr. 81; Cass. 17 oktober 2018, AR P.18.1011.F, AC 2018, nr. 565; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 9° ed., I, p. 1107.

GRONDWET - Algemeen (oud) - Gelijkheidsbeginsel - Leemte in de wet waarvan het Grondwettelijk Hof de ongrondwettigheid heeft vastgesteld - Taak van de rechter om leemten in de wet te verhelpen om ze in overeenstemming te brengen met de artikelen 10 en 11 Grondwet - Voorlopige hechtenis - Regeling van de rechtspleging - Handhaving van de voorlopige hechtenis onder de modaliteit van uitvoering in de gevangenis - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Modaliteit van elektronisch toezicht

- Artt. 26, § 3, en 27, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Vonnisgerecht - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling van een aangehouden beklaagde -

3/11/2025

Par arrêt n° 148/2017 du 21 décembre 2017 (B.38.1), la Cour constitutionnelle a annulé l'article 132, 1°, de la loi du 5 février 2016 modifiant le droit pénal et la procédure pénale et portant des dispositions diverses en matière de justice, en ce qu'il ne permet pas à la chambre du conseil, statuant au stade du règlement de la procédure, d'accorder à l'inculpé qui subit la détention préventive dans un établissement pénitentiaire de bénéficier de la détention préventive sous surveillance électronique; il revient au juge de remédier à toute lacune de la loi dont la Cour constitutionnelle a constaté l'inconstitutionnalité et à toute lacune qui en découle, lorsqu'il peut suppléer à ces lacunes dans le cadre des dispositions légales existantes pour rendre la loi conforme aux articles 10 et 11 de la Constitution; il en résulte que, lorsque la juridiction d'instruction a ordonné le maintien en détention de l'inculpé renvoyé devant la juridiction de jugement, en application de l'article 26, § 3, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, l'inculpé peut, sur le fondement de l'article 27, § 1er, 1° et 2°, de cette loi demander non seulement sa mise en liberté provisoire mais aussi la conversion de la détention préventive à exécuter en prison en modalité de détention préventive sous surveillance électronique (1). (1) Cass. 25 août 2021, RG P.21.1144.N, Pas. 2021, n° 506 ; Cass. 28 janvier 2020, RG P.20.0071.N, Pas. 2020, n° 81 ; Cass. 17 octobre 2018, RG P.18.1011.F, Pas. 2018, n° 565 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, 9ème éd., I, p. 1107.

CONSTITUTION - Généralités - Principe d'égalité - Lacune dans la loi dont la Cour constitutionnelle a constaté l'inconstitutionnalité - Mission du juge de remédier aux lacunes de la loi pour la rendre conforme aux articles 10 et 11 de la Constitution - Détention préventive - Règlement de la procédure - Maintien de la détention préventive sous la modalité de l'exécution en prison - Requête de mise en liberté provisoire - Modalité de la surveillance électronique

- Art. 26, § 3, et 27, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Juridiction de jugement - Requête de mise en liberté provisoire d'un prévenu en détention - Modalité de

P. 946/1035

Modaliteit van elektronisch toezicht

- Artt. 26, § 3, en 27, § 1 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

la surveillance électronique

- Art. 26, § 3, et 27, § 1er L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1207.F

6 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211006.2F.12](#)

AC nr. ...

Het recht van iedere in verdenking gestelde om kennis te kunnen nemen van alle stukken die tegen hem in het bevel tot aanhouding worden aangevoerd, vereist niet dat alle in het bevel vermelde stukken moeten voorkomen in het dossier van de onderzoeksrechter voordat hij het uitvaardigt; dit algemeen beginsel verbiedt de onderzoeksmagistraat evenmin om het bestaan van stukken te vermelden die wegens de lopende onderzoekshandelingen tijdelijk niet beschikbaar zijn (1). (1) Cass. 24 december 2019, AR P.19.1269.F, AC 2019, nr. 686.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Inzage van het dossier - Draagwijdte - In het bevel tot aanhouding aangevoerde stukken - Stukken die tijdelijk niet beschikbaar zijn wanneer het bevel tot aanhouding wordt uitvaardigd

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - In het bevel tot aanhouding aangevoerde stukken - Stukken die tijdelijk niet beschikbaar zijn

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le droit de tout inculpé de pouvoir prendre connaissance de l'ensemble des pièces invoquées à sa charge dans le mandat d'arrêt n'exige pas que toutes les pièces évoquées par ce mandat figurent dans le dossier du juge d'instruction avant qu'il ne le délivre; ce principe général n'interdit pas davantage au magistrat instructeur de mentionner l'existence de pièces dont l'indisponibilité momentanée est justifiée par les devoirs en cours d'exécution (1). (1) Cass. 24 décembre 2019, RG P.19.1269.F, Pas. 2019, n° 686.

DETENTION PREVENTIVE - Communication du dossier - Portée - Pièces évoquées dans le mandat d'arrêt - Pièces momentanément indisponibles au moment de la délivrance du mandat d'arrêt

- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Pièces évoquées dans le mandat d'arrêt - Pièces momentanément indisponibles

- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1217.N

19 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211019.2N.20](#)

AC nr. ...

Bij afwezigheid van een daartoe strekkende conclusie omkleedt de strafuitvoeringsrechtbank de afwijzing van de strafuitvoeringsmodaliteit van de voorlopige invrijheidstelling met het oog op de verwijdering van het grondgebied regelmatig met redenen door de vaststelling van het bestaan van het risico van het plegen van nieuwe ernstige feiten en de vermelding van het gegeven of de gegevens waarop die vaststelling is gesteund; een dergelijke motivering vormt de rechtvaardiging van de beslissing; niet is vereist dat het vonnis alle mogelijke argumenten voor en tegen de toekenning van de strafuitvoeringsmodaliteit vermeldt.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en

À défaut de conclusions en ce sens, le tribunal de l'application des peines motive régulièrement le refus d'octroyer la modalité d'exécution de la peine de la mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire en constatant que le condamné risque de commettre de nouveaux faits graves et en indiquant l'élément ou les éléments fondant cette constatation ; une telle motivation rend la décision légitime ; il n'est pas requis que le jugement mentionne tous les arguments envisageables en faveur ou en défendeur de l'octroi de la modalité d'exécution de la peine.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Mise en liberté

accijnzen inbegrepen) - Strafvueroeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Argumenten voor en tegen de toekenning van de strafvueroeringsmodaliteit - Grens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvueroeringsmodaliteiten

STRAFVUOERING - Strafvueroeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Argumenten voor en tegen de toekenning van de strafvueroeringsmodaliteit - Grens

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvueroeringsmodaliteiten

De beoordeling van het risico van het plegen van nieuwe ernstige feiten als tegenaanwijzing voor een strafvueroeringsmodaliteit, zoals bepaald in artikel 47, § 2 Wet Strafvueroering, veronderstelt noodzakelijkerwijze een inschatting voor de toekomst, maar de strafvueroeringsrechtbank moet zich voor die beoordeling plaatsen op het ogenblik van het vonnis.

STRAFVUOERING - Strafvueroeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Inschatting van het risico - Tijdstip

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafvueroeringsmodaliteiten

De strafvueroeringsrechtbank kan de niet-toekenning van de strafvueroeringsmodaliteit wegens het bestaan van het risico van het plegen van nieuwe ernstige feiten gronden op dezelfde gegevens als die welke werden in aanmerking genomen voor de niet-toekenning van een vorig gelijkaardig verzoek.

STRAFVUOERING - Strafvueroeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Redenen gesteund op dezelfde

provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Contre-indications - Risque de perpétration de nouvelles infractions graves - Arguments en faveur et défaveur de l'octroi de la modalité d'exécution de la peine - Limite

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
 - Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine
- APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Contre-indications - Risque de perpétration de nouvelles infractions graves - Arguments en faveur et défaveur de l'octroi de la modalité d'exécution de la peine - Limite*

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Pour apprécier le risque de perpétration de nouvelles infractions graves s'opposant à l'octroi d'une modalité d'exécution de la peine, au sens de l'article 47, § 2, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, le tribunal de l'application des peines doit nécessairement prendre l'avenir en compte, tout en se plaçant néanmoins au moment du jugement.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Contre-indications - Risque de perpétration de nouvelles infractions graves - Evaluation du risque - Moment

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Le tribunal de l'application des peines peut fonder le refus d'accorder la modalité d'exécution de la peine au motif qu'il existe un risque que soient commis de nouveaux faits graves sur les mêmes éléments que ceux pris en considération dans le cadre du rejet d'une précédente demande similaire.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Contre-indications - Risque de perpétration de nouvelles infractions graves - Motivation fondée sur les mêmes éléments que ceux pris en

gegevens als beoordeeld in een eerdere afwijzing van de modaliteit

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

considération dans le cadre du précédent rejet de la modalité

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De strafuitvoeringsrechtbank kan het risico van het plegen van nieuwe ernstige feiten steunen op het georganiseerd karakter van het misdrijf waarvoor de veroordeelde werd gestraft (1) en het gegeven dat hij reeds buitenlandse veroordelingen opliep. (1) Over het beoordelen van het recidivegevaar aan de hand van de aard van de feiten waarvoor de veroordeelde zijn straf uitvoert Cass. 27 oktober 2020, AR P.20.0996.N, AC 2020, nr. 665; Cass. 29 september 2020, AR P.20.0918.N, AC 2020, nr. 589, RABG 2021, 126.

Le tribunal de l'application des peines peut fonder le risque de perpétration de nouvelles infraction graves par le condamné sur le caractère organisé de l'infraction ayant entraîné sa condamnation (1) et sur le fait qu'il a déjà fait l'objet de condamnations à l'étranger. (1) Sur l'appréciation du risque de récidive à la lumière de la nature des faits du chef desquels la personne condamnée exécute sa peine Cass. 27 octobre 2020, RG P.20.0996.N, Pas. 2020, n° 665 ; Cass. 29 septembre 2020, RG P.20.0918.N, Pas. 2020, n° 589, R.A.B.G. 2021, 126.

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Tegenaanwijzingen - Risico op het plegen van nieuwe ernstige feiten - Georganiseerd karakter van het misdrijf - Eerdere buitenlandse veroordeling - Toepassing

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Contre-indications - Risque de perpétration de nouvelles infractions graves - Caractère organisé de l'infraction - Précédente condamnation à l'étranger - Application

- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De verplichting bij niet-toekenning van de gevraagde strafuitvoeringsmodaliteit de datum te bepalen waarop de veroordeelde een nieuw verzoek kan indienen houdt geen verband met de motiveringsverplichting van de niet-toekenning van de modaliteit.

L'obligation, en cas de rejet d'une demande de modalité d'exécution de la peine, de fixer la date à laquelle le condamné aura la possibilité d'introduire une nouvelle demande est étrangère à l'obligation de motiver ce rejet.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Strafwetvoeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Afwijzen van het verzoek - Bepalen van een datum voor het indienen van een verzoek - Draagwijdte

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Tribunal de l'application des peines - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Rejet de la demande - Fixation de la date à laquelle une nouvelle demande peut être introduite - Portée

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

STRAFUITVOERING - Strafwetvoeringsrechtbank - Voorlopige invrijheidstelling met het oog op verwijdering van het grondgebied - Afwijzen van het verzoek - Bepalen van een datum voor het indienen van een verzoek - Motiveringsplicht - Draagwijdte

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire - Rejet de la demande - Fixation de la date à laquelle une nouvelle demande peut être introduite - Obligation de motivation - Portée

- Art. 149 De gecoördineerde Grondwet 1994
- Art. 47, § 2 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

- Art. 149 La Constitution coordonnée 1994
- Art. 47, § 2 L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.1229.N

12 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.19](#)

AC nr. ...

Het beginsel van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten vereist dat de weigering tot overlevering wordt verantwoord met omstandige gegevens die wijzen op een kennelijk gevaar voor de rechten van de betrokkene, die het vermoeden van eerbiediging van die rechten, dat de uitvaardigende lidstaat geniet, kunnen weerleggen; de enkele omstandigheid dat in het Europees aanhoudingsbevel door de rechter die het bevel heeft uitgevaardigd de feiten in de aantoonende wijs en niet in de voorwaardelijke wijs zijn geformuleerd en dat in essentie wordt verwezen naar de verklaring van het beweerd slachtoffer en verklaringen van personen welke die verklaring bevestigen en dus niet naar eventueel uitgevoerde onderzoeken en objectieve bewijselementen à charge of à décharge, is niet afdoende om te spreken van ernstige redenen om te denken dat de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel afbreuk zou doen aan de fundamentele rechten van de betrokken persoon (1). (1) Cass. 15 mei 2019, AR P.19.0483.F, AC 2019, nr. 291.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Buitenlands bevel tot aanhouding - Tenuitvoerlegging in België - Weigeringsgronden - Eerbiediging van de fundamentele rechten - Beginsel van wederzijds vertrouwen tussen de lidstaten - Uiteenzetting der feiten in de aantoonende wijs - Verwijzing naar de verklaring van het slachtoffer - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 4, 5° Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel
- Art. 6 Verdrag 7 februari 1992 betreffende de Europese Unie

Le principe de confiance mutuelle entre États membres exige que le refus de procéder à la remise soit justifié par des éléments détaillés laissant apparaître un danger manifeste d'atteinte aux droits de la personne concernée, susceptibles de renverser la présomption de respect de ces droits, dont jouit l'État membre d'émission; le seul fait que, dans le mandat d'arrêt européen, les faits soient formulés par le juge qui a émis le mandat au mode indicatif plutôt que conditionnel et qu'il soit essentiellement fait référence à la déclaration de la victime présumée et aux déclarations des personnes corroborant cette déclaration et non, par conséquent, à d'éventuelles investigations effectuées et à des éléments objectifs de preuve à charge ou à décharge, ne suffit pas à établir des motifs sérieux de croire que l'exécution du mandat d'arrêt européen porterait atteinte aux droits fondamentaux de la personne concernée (1). (1) Cass. 15 mai 2019, RG P.19.0483.F, Pas. 2019, n° 291.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Mandat d'arrêt décerné à l'étranger - Exécution demandée à la Belgique - Motifs de refus - Respect des droits fondamentaux - Principe de confiance mutuelle entre les États-membres - Exposé des faits au mode indicatif - Référence à la déclaration de la victime - Portée - Conséquence

- Art. 4, 5° L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen
- Art. 6 Tr. du 7 février 1992 sur l'Union européenne

Het vermoeden van onschuld, zoals gewaarborgd door artikel 6.2 EVRM, heeft betrekking op de rechter die kennis moet nemen van een strafrechtelijke beschuldiging, dit is de rechter die uitspraak moet doen over de strafrechtelijke vervolging.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 6 - Art. 6.2 - Recht op een eerlijk proces - Vermoeden van onschuld - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Beoordeling - Bevoegde rechter

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Vermoeden van onschuld - Europees aanhoudingsbevel - Tenuitvoerlegging in België - Beoordeling - Bevoegde rechter

- Art. 6.2 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

La présomption d'innocence, telle que garantie par l'article 6, § 2, de la Convention de sauvegarde des droits de l'Homme et des libertés fondamentales, concerne le juge qui doit prendre connaissance d'une accusation pénale, c'est-à-dire le juge qui doit statuer sur les poursuites pénales.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.2 - Droit à un procès équitable - Présomption d'innocence - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Appréciation - Juge compétent

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Présomption d'innocence - Mandat d'arrêt européen - Exécution demandée à la Belgique - Appréciation - Juge compétent

- Art. 6, § 2 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.1235.N

19 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.21](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 27, § 4, Voorlopige Hechteniswet kan indien een verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling is verworpen, een nieuw verzoekschrift slechts worden ingediend na een termijn van een maand na de verwerping ervan en de wetgever beoogt met deze bepaling het misbruik te vermijden dat kan worden gemaakt van de in artikel 27 Voorlopige Hechtenis bedoelde procedure door het herhaald indienen van verzoekschriften; uit deze bepaling volgt dat de erin bepaalde wachttermijn van een maand slechts ingaat op het ogenblik dat definitief is beslist over het verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling en dus met inbegrip van de uitspraak over de rechtsmiddelen, zodat elk verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling dat vóór het verstrijken van die wachttermijn wordt ingediend, niet ontvankelijk is.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel 27, § 4, Voorlopige Hechteniswet - Nieuw verzoekschrift - Termijn - Rechtsmiddelen - Draagwijdte - Ontvankelijkheid

- Art. 27, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Artikel

L'article 27, § 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive dispose: en cas de rejet de la requête de mise en liberté provisoire, une nouvelle requête ne peut être introduite qu'après l'expiration d'un délai d'un mois à compter du rejet; par cette disposition, le législateur a pour objectif d'éviter le recours abusif à la procédure visée à l'article 27 de la loi du 20 juillet 1990, à savoir l'introduction répétée de requêtes; il résulte de cette disposition que le délai d'attente d'un mois prévu à l'article 27, ne commence à courir qu'au moment où une décision définitive a été rendue sur la requête de mise en liberté provisoire, et où il a donc été statué sur les voies de recours introduites, de sorte que toute requête de mise en liberté provisoire introduite avant l'expiration du délai d'attente est irrecevable.

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, art. 27, § 4 - Nouvelle requête - Délai - Recours - Portée - Recevabilité

- Art. 27, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Loi du 20

27, § 4, Voorlopige Hechteniswet - Nieuw verzoekschrift -
Termijn - Rechtsmiddelen - Draagwijdte - Ontvankelijkheid
- Art. 27, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige
hechtenis

juillet 1990 relative à la détention préventive, art. 27, § 4 - Nouvelle
requête - Délai - Recours - Portée - Recevabilité
- Art. 27, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention
préventive

P.21.1242.N

12 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211012.2N.22](#)

AC nr. ...

De bepaling van artikel 44, derde lid, Wet Politieambt, houdt in dat de gevorderde politiedienst het nodige doet om de gerechtsdeurwaarder te beschermen tegen elke actuele of redelijk te verwachten aanslag op zijn fysieke integriteit, alsook om hem toe te laten zelf eventuele moeilijkheden en hinderpalen weg te nemen die de uitvoering van zijn opdracht belemmeren; die bepaling laat de gevorderde politiedienst daarentegen niet toe zelf deel te nemen aan de vaststellingen van de gerechtsdeurwaarder of handelingen te stellen die behoren tot de uitvoering van diens opdracht zodat die politiedienst bij het verlenen van de sterke arm aan de gerechtsdeurwaarder, deze enkel moet en mag in staat stellen zijn opdracht en de daartoe behorende taken uit te voeren (1). (1) G.L. BOURDOUX, D. LYBAERT en P. YERNAUX, "Gerechtsdeurwaarders en politiediensten: een samenwerking die op het terrein niet altijd eenvoudig is", Vigiles 1996/2, 17-30; C. ROMBOUX, "Vordering van politiediensten", Postal Memorialis 01/08/2021, pp. 42-47; Omzendbrief van 2 februari 1993 met betrekking tot de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt, BS 20 maart 1993.

*POLITIE - Wet Politieambt - Artikel 44, derde lid - Lenen van de
sterke arm - Voorwaarden - Draagwijdte*

- Art. 44, derde lid Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

La disposition de l'article 44, alinéa 3, de la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police implique que le service de police requis prend les dispositions pour protéger l'huissier de justice contre toute atteinte effective et raisonnablement potentielle à son intégrité physique, et pour qu'il puisse lui-même lever les difficultés et les obstacles qui entravent l'exécution de sa mission; cette disposition ne permet toutefois pas au service de police requis de prendre lui-même part aux constatations du huissier de justice ni de poser des actes qui relèvent de l'exécution de la mission de ce dernier, de sorte que ce service de police, lorsqu'il prête main forte au huissier de justice, doit et peut uniquement lui permettre d'exécuter sa mission et les tâches inhérentes à celle-ci (1). (1) G.L. BOURDOUX, D. LYBAERT et P. YERNAUX, «Gerechtsdeurwaarders en politiediensten: een samenwerking die op het terrein niet altijd eenvoudig is», Vigiles 1996/2, 17-30; C. ROMBOUX, «Vordering van politiediensten», Postal Memorialis 01/08/2021, pp. 42-47; Circulaire du 2 février 1993 relative à la loi du 5 août 1992 sur la fonction de police, M.B. 20 mars 1993.

*POLICE - Loi du 5 août 1992 sur la fonction de police - Article 44,
alinéa 3 - Prêter main forte - Conditions - Portée*

- Art. 44, al. 3 L. du 5 août 1992

De politieambtenaar die bij het verlenen van de sterke arm aan een gerechtsdeurwaarder een misdrijf vaststelt, kan daarvan proces-verbaal opstellen of de nodige initiatieven nemen met het oog op de vaststelling van het misdrijf op heterdaad; de vaststelling van een misdrijf door een politieambtenaar ingevolge een handeling die zijn opdracht te buiten gaat is echter niet regelmatig en de rechter oordeelt aan de hand van de dossiergegevens onaantastbaar of de politieambtenaar al dan niet de handeling mocht stellen die aanleiding heeft gegeven tot de ontdekking van het misdrijf waarop de vervolging steunt, waarbij het Hof nagaat of de rechter uit zijn vaststellingen geen gevolgen afleidt die daarmee onverenigbaar zijn of op grond daarvan niet kunnen worden aangenomen.

GERECHTSDEURWAARDER - Uitvoering van de opdracht - Bijstand van de politie - Wet Politieambt - Artikel 44, derde lid - Lenen van de sterke arm - Voorwaarden - Draagwijdte

- Art. 44, derde lid Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

GERECHTSDEURWAARDER - Uitvoering van de opdracht - Bijstand van de politie - Wet Politieambt - Artikel 44, derde lid - Lenen van de sterke arm - Vaststelling door de politieambtenaar van een misdrijf - Draagwijdte - Grenzen - Gevolg

- Art. 44, derde lid Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

ONAANTASTBARE BEOORDELING DOOR DE FEITENRECHTER - Politie - Wet Politieambt - Artikel 44, derde lid - Lenen van de sterke arm - Vaststelling door de politieambtenaar van een misdrijf - Draagwijdte - Grenzen - Gevolg

- Art. 44, derde lid Wet 5 augustus 1992 op het politieambt
POLITIE - Wet Politieambt - Artikel 44, derde lid - Lenen van de sterke arm - Vaststelling door de politieambtenaar van een misdrijf - Draagwijdte - Grenzen - Gevolg

- Art. 44, derde lid Wet 5 augustus 1992 op het politieambt

Le fonctionnaire de police qui constate une infraction alors qu'il prête main forte à un huissier de justice, peut la consigner dans un procès-verbal ou prendre les initiatives nécessaires à la constatation de l'infraction en flagrant délit; la constatation d'une infraction par un fonctionnaire de police ensuite d'un acte qui excède le cadre de sa mission n'est toutefois pas régulière et le juge apprécie souverainement à l'aune des éléments du dossier si le fonctionnaire de police pouvait ou non poser l'acte ayant donné lieu à la découverte de l'infraction à la base des poursuites; la Cour vérifie si le juge ne déduit pas de ses constatations des conséquences sans lien avec elles ou qu'elles ne sauraient justifier.

HUISSIER DE JUSTICE - Exécution de la mission - Assistance de la police - Loi du 5 août 1992 sur la fonction de police - Article 44, alinéa 3 - Prêter main forte - Conditions - Portée

- Art. 44, al. 3 L. du 5 août 1992

HUISSIER DE JUSTICE - Exécution de la mission - Assistance de la police - Loi du 5 août 1992 sur la fonction de police - Article 44, alinéa 3 - Prêter main forte - Constatation d'une infraction par un fonctionnaire de police - Portée - Limites - Conséquence

- Art. 44, al. 3 L. du 5 août 1992

APPRECIATION SOUVERAINE PAR LE JUGE DU FOND; VOIR - Police - Loi du 5 août 1992 sur la fonction de police - Article 44, alinéa 3 - Prêter main forte - Constatation d'une infraction par un fonctionnaire de police - Portée - Limites - Conséquence

- Art. 44, al. 3 L. du 5 août 1992

POLICE - Loi du 5 août 1992 sur la fonction de police - Article 44, alinéa 3 - Prêter main forte - Constatation d'une infraction par un fonctionnaire de police - Portée - Limites - Conséquence

- Art. 44, al. 3 L. du 5 août 1992

Uit geen enkele bepaling blijkt dat de stukken betreffende de voorlopige hechtenis, op straffe van nietigheid van het arrest dat de wettigheid ervan nagaat, één voor één eensluidend verklaard moeten worden (1). (1) Zie Cass. 22 december 1999, AR P.99.1022.F, AC 1999, nr. 1022: in strafzaken: "Het middel, waarin betoogd wordt dat in het aan het Hof, met toepassing van art. 424 Wetboek van Strafvordering, overgelegde dossier stukken ontbreken die deel uitmaken van het voorbereidend onderzoek, houdt geen verband met het bestreden arrest en is bijgevolg niet ontvankelijk".

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Stukken betreffende de voorlopige hechtenis - Eensluidendheid

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- Art. 430 Wetboek van Strafvordering

Het, met name, in artikel 16, § 1, Voorlopige Hechteniswet bedoelde elektronisch toezicht is een modaliteit van die hechtenis die deel uitmaakt van die wetbepalingen, zodat de onder aanhoudingsbevel staande in verdenking gestelde hiermee rekening kan houden met het oog op zijn verweer; bijgevolg miskent de rechter die, bij zijn uitspraak over de handhaving van de voorlopige hechtenis, de toepassing van de modaliteit van de hechtenis onder elektronisch toezicht heeft overwogen en vervolgens heeft verworpen, zonder de partijen vooraf te hebben verzocht zich hierover uit te spreken, het recht van verdediging niet (1). (1) Wat betreft het facultatieve beroepsverbod, zie Cass. 15 mei 2013, AR P.12.1918.F, AC 2013, nr. 298.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Modaliteiten - Elektronisch toezicht - Verwerping - Recht van verdediging

- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis
- RECHT VAN VERDEDIGING - Strafbepalingen - Voorlopige hechtenis - Modaliteiten - Elektronisch toezicht - Verwerping*
- Art. 16 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Il ne ressort d'aucune disposition que les pièces relatives à la détention préventive devraient chacune, à peine de nullité de l'arrêt qui en contrôle la légalité, être certifiées conformes (1). (1) Voir Cass., 22 décembre 1999, RG P.99.1022.F, Pas. 1999, n° 1022 : en matière répressive, « est étranger à l'arrêt attaqué et, partant, irrecevable le moyen qui invoque l'absence, dans le dossier transmis à la Cour en application de l'article 424 du Code d'instruction criminelle, de pièces faisant partie de l'instruction préparatoire ».

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Pièces relatives à la détention préventive - Conformité

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- Art. 430 Code d'Instruction criminelle

Notamment visée à l'article 16, § 1er, de la loi relative à la détention préventive, la surveillance électronique est une modalité de cette détention qui relève des prévisions de la loi, de sorte que l'inculpé sous les liens du mandat d'arrêt est en mesure d'en tenir compte pour assurer sa défense; dès lors, ne méconnaît pas les droits de la défense le juge qui, statuant sur le maintien de la détention préventive, a envisagé l'application de la modalité de la détention sous surveillance électronique, puis l'a écartée, sans avoir invité au préalable les parties à s'exprimer à ce sujet (1). (1) Voir, quant à l'interdiction professionnelle facultative, Cass. 15 mai 2013, RG P.12.1918.F, Pas. 2013, n° 298.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Modalités - Surveillance électronique - Écartement - Droits de la défense

- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive
- DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Modalités - Surveillance électronique - Écartement*
- Art. 16 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Krachtens artikel 47, § 1, Wet Strafvuiteroering kunnen de in Titel V bepaalde stravuiteroeringsmodaliteiten aan de veroordeelde worden toegekend voor zover er in hoofde van de veroordeelde geen tegenaanwijzingen bestaan waaraan men niet tegemoet kan komen door het opleggen van bijzondere voorwaarden, waarbij die tegenaanwijzingen betrekking hebben op 1° de afwezigheid van vooruitzichten op sociale reclassering van de veroordeelde, 2° het risico van het plegen van nieuwe ernstige strafbare feiten, 3° het risico dat de veroordeelde de slachtoffers zou lastig vallen, 4° de houding van de veroordeelde ten aanzien van de slachtoffers van de misdrijven die tot zijn veroordeling hebben geleid, 5° de door de veroordeelde geleverde inspanningen om de burgerlijke partij te vergoeden, rekening houdend met de vermogenssituatie van de veroordeelde zoals die door zijn toedoen is gewijzigd sinds het plegen van de feiten waarvoor hij is veroordeeld; uit die bepaling volgt dat de stravuiteroeringsrechtbank zich dient uit te spreken over het toekennen van de gevraagde stravuiteroeringsmodaliteit op basis van de gegevens die beschikbaar zijn op het ogenblik van de behandeling van de zaak en die aan de tegenspraak van de partijen zijn onderworpen (1); niet naar recht verantwoord is bijgevolg de afwijzing van een stravuiteroeringsmodaliteit op basis van veroordeling bij verstek waarvan geen afschrift aan het dossier is gevoegd. (1) Cass. 5 maart 2019, AR P.19.0138.N, AC 2019, nr. 142; Cass. 15 oktober 2013, AR P.13.1575.N, AC 2013, nr. 524; Cass. 13 september 2011, AR P.11.1510.N, AC 2011, nr. 466.

STRAVUITVOERING - Strafvuiteroeringsrechtbank - Modaliteit van stravuiteroering - Beoordeling van tegenaanwijzingen - Recidivegevaar - Beschikbare gegevens in het strafdossier - Recht op tegenspraak

- Art. 47, § 1 Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiteroeringsmodaliteiten

En vertu de l'article 47, § 1er, de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté, les modalités d'exécution de la peine prévues au titre V peuvent être accordées au condamné pour autant qu'il n'existe pas de contre-indications dans le chef de celui-ci auxquelles la fixation de conditions particulières ne puisse répondre, ces contre-indications portant sur: 1° l'absence de perspectives de réinsertion sociale du condamné; 2° le risque de perpétration de nouvelles infractions graves; 3° le risque que le condamné importune les victimes, 4° l'attitude du condamné à l'égard des victimes des infractions qui ont donné lieu à sa condamnation; 5° les efforts consentis par le condamné pour indemniser la partie civile, compte tenu de la situation patrimoniale du condamné telle qu'elle a évolué par son fait depuis la perpétration des faits pour lesquels il a été condamné; il résulte de cette disposition que le tribunal de l'application des peines doit se prononcer sur l'octroi de la modalité d'exécution de la peine demandée sur la base des éléments disponibles au moment de l'examen de la cause et soumis à la contradiction des parties (1); n'est dès lors pas légalement justifié le refus d'une modalité d'exécution de la peine basée sur une condamnation par défaut dont aucune copie n'a été versée au dossier. (1) Cass. 5 mars 2019, RG P.19.0138.N, Pas. 2019, n° 142; Cass. 15 octobre 2013, RG P.13.1575.N, Pas. 2013, n° 524; Cass. 13 septembre 2011, RG P.11.1510.N, Pas. 2011, n° 466.

APPLICATION DES PEINES - Tribunal de l'application des peines - Modalité d'exécution de la peine - Appréciation des contre-indications - Risque de récidive - Elements disponibles dans le dossier répressif - Droit à la contradiction

- Art. 47, § 1er L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

De strafuitvoeringsrechtbank die de toepassing van artikel 25, § 2, b), Wet Strafvordering verwierpt op grond van het verschil in behandeling dat het Grondwettelijk Hof in zijn arresten van 18 december 2014, 26 juli 2017 en 7 februari 2018 ongrondwettig heeft verklaard, verantwoordt zijn beslissing naar recht (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 697.

STRAFUITVOERING - Vrijheidsstraf -

Strafvorderingsmodaliteit - Toelaatbaarheid -

Tijdsvoorwaarde - Persoon veroordeeld door de correctionele rechtbank tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar -

Veroordeling in staat van wettelijke herhaling - Artikel 25, § 2, b), Wet Strafvordering - Ongrondwettigheid - Weigering van toepassing

- Art. 25, § 2, b) Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Toelaatbaarheid -

Tijdsvoorwaarde - Persoon veroordeeld door de correctionele rechtbank tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar -

Veroordeling in staat van wettelijke herhaling - Artikel 25, § 2, b), Wet Strafvordering - Ongrondwettigheid - Weigering van toepassing

- Art. 25, § 2, b) Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

HERHALING - Vrijheidsstraf - Strafvorderingsmodaliteit -

Toelaatbaarheid - Tijdsvoorwaarde - Persoon veroordeeld door de correctionele rechtbank tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar -

Veroordeling in staat van wettelijke herhaling - Artikel 25, § 2, b), Wet Strafvordering - Ongrondwettigheid - Weigering van toepassing

- Art. 25, § 2, b) Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

Justifie légalement sa décision le tribunal de l'application des peines qui écarte l'application de l'article 25, § 2, b), de la loi du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté en se fondant sur la différence de traitement jugée inconstitutionnelle par la Cour constitutionnelle dans ses arrêts des 18 décembre 2014, 26 juillet 2017 et 7 février 2018 (1). (1) Voir les concl. du MP.

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité

d'exécution de la peine - Admissibilité - Condition de temps -

Personne condamnée par le tribunal correctionnel à une peine privative de liberté de plus de trois ans - Condamnation en état de récidive - Loi du 17 mai 2006, article 25, § 2, b) -

Inconstitutionnalité - Refus d'application

- Art. 25, § 2, b) L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Admissibilité - Condition de temps -

Personne condamnée par le tribunal correctionnel à une peine privative de liberté de plus de trois ans - Condamnation en état de récidive - Loi du 17 mai 2006, article 25, § 2, b) -

Inconstitutionnalité - Refus d'application

- Art. 25, § 2, b) L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

RECIDIVE - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution de la

peine - Admissibilité - Condition de temps - Personne condamnée par le tribunal correctionnel à une peine privative de liberté de plus de trois ans - Condamnation en état de récidive - Loi du 17 mai 2006, article 25, § 2, b) - Inconstitutionnalité - Refus d'application

- Art. 25, § 2, b) L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

Het door het Grondwettelijk Hof in zijn arresten van 18 december 2014, 26 juli 2017 en 7 februari 2018 vastgestelde verschil in behandeling, dat, enerzijds, de persoon die, na een eerste veroordeling tot een criminele straf of binnen vijf jaar na de uitvoering van een gevangenisstraf van ten minste [één jaar], wordt veroordeeld wegens een misdaad die strafbaar is met levenslange opsluiting of opsluiting van twintig tot dertig jaar, plaatst tegenover, anderzijds, de persoon die, met hetzelfde gerechtelijk verleden, wordt veroordeeld wegens een wanbedrijf of wegens een misdaad die strafbaar is met opsluiting van maximum twintig jaar, blijft bestaan ondanks de inwerkingtreding van artikel 55bis Strafwetboek; in het eerste geval bevindt de veroordeelde zich immers niet in staat van herhaling zoals bedoeld in artikel 25, § 2, b), Wet Strafvuivering en kan hij dus worden toegelaten tot de voorwaardelijke invrijheidstelling zodra hij één derde van zijn straf heeft ondergaan en in het tweede geval bevindt de veroordeelde zich wel in staat van herhaling in de zin van datzelfde artikel, zodat hij pas vanaf twee derde van zijn straf tot de voorwaardelijke invrijheidstelling kan worden toegelaten (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 697.

HERHALING - Vrijheidsstraf - Strafvuiveringsmodaliteit - Toelaatbaarheid - Tijdsvoorwaarde - Persoon veroordeeld door de correctionele rechtbank tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar - Veroordeling wegens een wanbedrijf of een misdaad die strafbaar is met opsluiting van maximum twintig jaar - Veroordeling in staat van wettelijke herhaling - Artikel 25, § 2, b), Wet Strafvuivering - Toepassing - Verschil in behandeling met de persoon veroordeeld wegens een misdaad die strafbaar is met levenslange opsluiting of opsluiting van twintig tot dertig jaar - Door het Grondwettelijk Hof vastgestelde ongrondwettigheid - Inwerkingtreding van artikel 55bis Strafwetboek

- Art. 25, § 2, b) Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de stravuiveringsmodaliteiten

STRAVUITVOERING - Vrijheidsstraf - Strafvuiveringsmodaliteit - Toelaatbaarheid - Tijdsvoorwaarde - Persoon veroordeeld door de correctionele rechtbank tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar - Veroordeling wegens een wanbedrijf of een misdaad die strafbaar is met opsluiting van maximum twintig jaar -

La différence de traitement relevée par la Cour constitutionnelle dans ses arrêts des 18 décembre 2014, 26 juillet 2017 et 7 février 2018 qui oppose la personne qui, après une première condamnation à une peine criminelle ou dans les cinq ans qui suivent l'exécution d'une peine d'emprisonnement d'au moins [un an], est condamnée du chef d'un crime punissable de la réclusion à perpétuité ou de vingt à trente ans, d'une part, et la personne qui, ayant le même antécédent, est condamnée du chef d'un délit ou d'un crime punissable de maximum vingt ans de réclusion, d'autre part, subsiste toujours malgré l'entrée en vigueur de l'article 55bis du Code pénal; en effet, dans le premier cas, le condamné n'est pas en état de récidive au sens de l'article 25, § 2, b), de la loi du 17 mai 2006 et est donc admissible à la libération conditionnelle dès qu'il a subi un tiers de sa peine et dans le second cas, le condamné est en état de récidive au sens du même article, de sorte qu'il n'est admissible à la libération conditionnelle qu'aux deux tiers de sa peine (1). (1) Voir les concl. du MP.

RECIDIVE - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution de la peine - Admissibilité - Condition de temps - Personne condamnée par le tribunal correctionnel à une peine privative de liberté de plus de trois ans - Condamnation du chef d'un délit ou d'un crime punissable de maximum vingt ans de réclusion - Condamnation en état de récidive - Loi du 17 mai 2006, article 25, § 2, b) - Application - Différence de traitement avec la personne condamnée du chef d'un crime punissable de la réclusion à perpétuité ou de vingt à trente ans - Inconstitutionnalité constatée par la Cour constitutionnelle - Entrée en vigueur de l'article 55bis du Code pénal

- Art. 25, § 2, b) L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

APPLICATION DES PEINES - Peine privative de liberté - Modalité d'exécution de la peine - Admissibilité - Condition de temps - Personne condamnée par le tribunal correctionnel à une peine privative de liberté de plus de trois ans - Condamnation du chef d'un délit ou d'un crime punissable de maximum vingt ans de réclusion - Condamnation en état de récidive - Loi du 17 mai 2006, article 25, § 2, b) - Application - Différence de traitement avec la personne

Veroordeling in staat van wettelijke herhaling - Artikel 25, § 2, b), Wet Strafwetvoering - Toepassing - Verschil in behandeling met de persoon veroordeeld wegens een misdaad die strafbaar is met levenslange opsluiting of opsluiting van twintig tot dertig jaar - Door het Grondwettelijk Hof vastgestelde ongrondwettigheid - Inwerkingtreding van artikel 55bis Strafwetboek

- Art. 25, § 2, b) Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

VOORWAARDELIJKE INVRIJHEIDSTELLING - Toelaatbaarheid - Tijdsvoorwaarde - Persoon veroordeeld door de correctionele rechtbank tot een vrijheidsstraf van meer dan drie jaar - Veroordeling wegens een wanbedrijf of een misdaad die strafbaar is met opsluiting van maximum twintig jaar - Veroordeling in staat van wettelijke herhaling - Artikel 25, § 2, b), Wet Strafwetvoering - Toepassing - Verschil in behandeling met de persoon veroordeeld wegens een misdaad die strafbaar is met levenslange opsluiting of opsluiting van twintig tot dertig jaar - Door het Grondwettelijk Hof vastgestelde ongrondwettigheid - Inwerkingtreding van artikel 55bis Strafwetboek

- Art. 25, § 2, b) Wet 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten

condamnée du chef d'un crime punissable de la réclusion à perpétuité ou de vingt à trente ans - Inconstitutionnalité constatée par la Cour constitutionnelle - Entrée en vigueur de l'article 55bis du Code pénal

- Art. 25, § 2, b) L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

LIBERATION CONDITIONNELLE - Admissibilité - Condition de temps - Personne condamnée par le tribunal correctionnel à une peine privative de liberté de plus de trois ans - Condamnation du chef d'un délit ou d'un crime punissable de maximum vingt ans de réclusion - Condamnation en état de récidive - Loi du 17 mai 2006, article 25, § 2, b) - Application - Différence de traitement avec la personne condamnée du chef d'un crime punissable de la réclusion à perpétuité ou de vingt à trente ans - Inconstitutionnalité constatée par la Cour constitutionnelle - Entrée en vigueur de l'article 55bis du Code pénal

- Art. 25, § 2, b) L. du 17 mai 2006 relative au statut juridique externe des personnes condamnées à une peine privative de liberté et aux droits reconnus à la victime dans le cadre des modalités d'exécution de la peine

P.21.1311.F

22 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.6](#)

AC nr. ...

Uit de omstandigheid dat de gemeenteoverheid, omwille van de openbare hygiëne, de raamprostitutie aan stedenbouwkundige of sanitaire normen onderwerpt, kan niet worden afgeleid dat de exploitant of de houder van de inrichting zelf zou zijn vrijgesteld van de strafrechtelijke verantwoordelijkheid die gepaard gaat met de winst die hij eruit haalt (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 825.

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Misdrijven van het houden van een huis van ontucht of prostitutie en van het exploiteren van ontucht of prostitutie - Gemeentereglement tot vaststelling van stedenbouwkundige en sanitaire normen van toepassing op de plaatsen van raamprostitutie - Stedenbouwkundige vergunning en conformiteitsbewijs - (Geen) onoverkomelijke rechtsdwaling

- Artt. 71 en 380 Strafwetboek

ONTUCHT EN PROSTITUTIE - Misdrijven van het houden van een huis van ontucht of prostitutie en van het exploiteren van ontucht of prostitutie - Gemeentereglement tot vaststelling van stedenbouwkundige en sanitaire normen van toepassing op de plaatsen van raamprostitutie - Stedenbouwkundige vergunning

De la circonstance que, pour des raisons de salubrité publique, l'autorité communale soumet la prostitution en vitrine à des normes urbanistiques ou sanitaires, il ne se déduit pas que l'exploitant ou le tenancier de l'établissement soit lui-même affranchi de la responsabilité pénale associée au profit qu'il en tire (1). (1) Voir les concl. du MP.

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Infractions d'avoir tenu une maison de débauche ou de prostitution et exploité la débauche ou la prostitution - Règlement communal déterminant des normes urbanistiques et sanitaires applicables aux lieux de prostitution en vitrine - Permis d'urbanisme et certificat de conformité - Erreur invincible de droit (non)

- Art. 71 et 380 Code pénal

DEBAUCHE ET PROSTITUTION - Infractions d'avoir tenu une maison de débauche ou de prostitution et exploité la débauche ou la prostitution - Règlement communal déterminant des normes urbanistiques et sanitaires applicables aux lieux de prostitution en vitrine - Permis d'urbanisme et certificat de conformité - Erreur invincible de droit (non)

en conformiteitsbewijs - (Geen) onoverkomelijke rechtsdwaling

- Artt. 71 en 380 Strafwetboek

STEDENBOUW - Allerlei - Misdrijven van het houden van een huis van ontucht of prostitutie en van het exploiteren van ontucht of prostitutie - Gemeentereglement tot vaststelling van stedenbouwkundige en sanitaire normen van toepassing op de plaatsen van raamprostitutie - Stedenbouwkundige vergunning en conformiteitsbewijs - (Geen) onoverkomelijke rechtsdwaling

- Artt. 71 en 380 Strafwetboek

- Art. 71 et 380 Code pénal

URBANISME - Divers - Infractions d'avoir tenu une maison de débauche ou de prostitution et exploité la débauche ou la prostitution - Règlement communal déterminant des normes urbanistiques et sanitaires applicables aux lieux de prostitution en vitrine - Permis d'urbanisme et certificat de conformité - Erreur invincible de droit (non)

- Art. 71 et 380 Code pénal

De dwaling die een rechtvaardigingsgrond vormt, is die welke ieder redelijk en voorzichtig persoon had kunnen begaan indien hij in dezelfde situatie zou hebben verkeerdt als die waarin de beklaagde zich bevond (1). (1) Cass. 28 maart 2012, AR P.11.2083.F, AC 2012, nr. 202; wat betreft de dwaling en onwetendheid die een rechtvaardigheidsgrond vormen, zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, II: L'infraction pénale, 2de uitg., Larcier, 2020, nr. 1504 e.v. [1515, 1519-1520].

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Dwaling die een rechtvaardigheidsgrond vormt

- Art. 71 Strafwetboek

L'erreur constitutive d'une cause de justification est celle que tout homme raisonnable et prudent aurait pu commettre en étant placé dans les mêmes circonstances que celles où le prévenu s'est trouvé (1). (1) Cass. 28 mars 2012, RG P.11.2083.F, Pas. 2012, n° 202 ; quant à l'erreur et l'ignorance constitutives d'une cause de justification, voir F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T.II: L'infraction pénale, 2è éd., Larcier, 2020, n° 1504 et s. [1515, 1519-1520].

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur constitutive d'une cause de justification

- Art. 71 Code pénal

Onoverkomelijke dwaling komt de pleger van het misdrijf ten goede op voorwaarde dat ze betrekking heeft op één van de bestanddelen ervan, zoals de wil om een handeling te stellen waarvan men weet dat ze strafbaar is; de rechter mag het vermoeden dat de wet gekend is, enkel omkeren op grond van een feit waaruit de verkeerde overtuiging kan ontstaan dat er gehandeld is in overeenstemming met de wet (1). (1) 28 maart 2012, AR P.11.2083.F, AC 2012, nr. 202; wat betreft de dwaling en onwetendheid die een rechtvaardigheidsgrond vormen, zie F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, II: L'infraction pénale, 2de uitg., Larcier, 2020, nr. 1504 e.v. [1515, 1519-1520].

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Onoverkomelijke dwaling - Voorwaarde - Onoverkomelijke rechtsdwaling - Vermoeden dat de wet gekend is - Omkering

- Art. 71 Strafwetboek

L'erreur invincible profite à l'auteur de l'infraction à condition de porter sur un de ses éléments constitutifs, tel la volonté de commettre une action dont on sait la criminalité; le juge ne peut renverser la présomption de connaissance de la loi que sur le fondement d'un fait apte à créer la conviction erronée d'agir conformément à celle-ci (1). (1) Cass. 28 mars 2012, RG P.11.2083.F, Pas. 2012, n° 202 ; quant à l'erreur et l'ignorance constitutives d'une cause de justification, voir F. KUTY, Principes généraux du droit pénal belge, T.II: L'infraction pénale, 2è éd., Larcier, 2020, n° 1504 et s. [1515, 1519-1520].

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Erreur invincible - Condition - Erreur invincible de droit - Présomption de connaissance de la loi - Renversement

- Art. 71 Code pénal

De belastingwet, die bedoeld is om op de belastbare materie geheven te worden, is op die materie van toepassing zoals ze zich in feite voordoet, zonder dat hierbij met het geoorloofde of ongeoorloofde karakter ervan rekening wordt gehouden; de omstandigheid dat op raamprostitutie een gemeentebelasting wordt geheven, kan bij de exploitanten van die activiteit niet de onoverkomelijke overtuiging hebben doen ontstaan dat zij handelden in overeenstemming met de wet (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 825.

GEMEENTE-, PROVINCIE- EN PLAATSELIJKE BELASTINGEN - Gemeentebelastingen - Misdrijven van het houden van een huis van ontucht of prostitutie en van het exploiteren van ontucht of prostitutie - Gemeentebelasting op de plaatsen van raamprostitutie - (Geen) onoverkomelijke rechtsdwaling

- Artt. 71 en 380 Strafwetboek

MISDRIJF - Rechtvaardiging en verschoning - Rechtvaardiging - Misdrijven van het houden van een huis van ontucht of prostitutie en van het exploiteren van ontucht of prostitutie - Gemeentebelasting op de plaatsen van raamprostitutie - (Geen) onoverkomelijke rechtsdwaling

- Artt. 71 en 380 Strafwetboek

ONTUCHT EN PROSTITUTIE - Misdrijven van het houden van een huis van ontucht of prostitutie en van het exploiteren van ontucht of prostitutie - Gemeentebelasting op de plaatsen van raamprostitutie - (Geen) onoverkomelijke rechtsdwaling

- Artt. 71 en 380 Strafwetboek

La loi fiscale étant destinée à frapper la matière imposable, elle la saisit telle qu'elle apparaît en fait, sans se préoccuper de son caractère licite ou illicite; la circonstance qu'une taxe communale est prélevée sur la prostitution en vitrine n'est pas à même de créer invinciblement, dans le chef des exploitants de cette activité, la conviction d'agir conformément à la loi (1). (1) Voir les concl. du MP.

TAXES COMMUNALES, PROVINCIALES ET LOCALES - Taxes communales - Infractions d'avoir tenu une maison de débauche ou de prostitution et exploité la débauche ou la prostitution - Taxe communale sur les lieux de prostitution en vitrine - Erreur invincible de droit (non)

- Art. 71 et 380 Code pénal

INFRACTION - Justification et excuse - Justification - Infractions d'avoir tenu une maison de débauche ou de prostitution et exploité la débauche ou la prostitution - Taxe communale sur les lieux de prostitution en vitrine - Erreur invincible de droit (non)

- Art. 71 et 380 Code pénal

DEBAUCHE ET PROSTITUTION - Infractions d'avoir tenu une maison de débauche ou de prostitution et exploité la débauche ou la prostitution - Taxe communale sur les lieux de prostitution en vitrine - Erreur invincible de droit (non)

- Art. 71 et 380 Code pénal

P.21.1314.N

16 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ORD.20211216.BSAV.5](#)

AC nr. ...

De procedure strekkende tot de opheffing van de immobilisering van een voertuig als beveiligingsmaatregel bij toepassing van artikel 58bis, § 1 of § 3, Wegverkeerswet is een specifieke rechtspleging die afwijkt van en niet verenigbaar is met de rechtspleging op verzoekschrift tot de opheffing van een opsporingshandeling met betrekking tot zijn goederen zoals geregeld door artikel 28sexies Wetboek van Strafvordering (1). (1) Cass. 20 januari 2009, AR P.08.1434.N, AC 2009, nr. 49.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Procedure tot opheffing van een opsporingshandeling - Aard van de rechtspleging

- Art. 58bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

La procédure visant à mettre fin à la mesure de sûreté que constitue l'immobilisation d'un véhicule en application de l'article 58bis, § 1er ou § 3, de la loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière est une procédure particulière, qui déroge à la procédure de requête tendant à la mainlevée de lever l'acte d'information concernant les biens, tel que visé à l'article 28sexies du Code d'instruction criminelle, et est incompatible avec cette dernière (1). (1) Cass. 20 janvier 2009, RG P.08.1434.N, Pas. 2009, n° 49.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Procédure de mainlevée d'un acte d'information - Nature de la procédure

- Art. 58bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 58 - Artikel 58bis, § 1 of § 3 - Immobilisering van een voertuig als beveiligingsmaatregel - Procedure tot opheffing - Aard van de rechtspleging

- Art. 58bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 58.1 - Article 58bis, § 1er ou § 3 - Immobilisation d'un véhicule comme mesure de sûreté - Procédure de mainlevée - Nature de la procédure

- Art. 58bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Tegen een beslissing op grond van artikel 58bis, § 1 of § 3, Wegverkeerswet staat geen hoger beroep open en bijgevolg ook geen cassatieberoep tegen een arrest gewezen op het hoger beroep tegen een dergelijke beslissing (1). (1) Cass. 20 januari 2009, AR P.08.1434.N, AC 2009, nr. 49.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Wegverkeerswet - Artikel 58bis, § 1 of § 3 - Immobilisering van een voertuig als beveiligingsmaatregel - Procedure tot opheffing - Rechtsmiddel

- Art. 58bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Algemeen - Wegverkeerswet - Artikel 58bis, § 1 of § 3 - Immobilisering van een voertuig als beveiligingsmaatregel - Procedure tot opheffing - Rechtsmiddel

- Art. 58bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

WEGVERKEER - Wetsbepalingen - Art. 58 - Artikel 58bis, § 1 of § 3 - Immobilisering van een voertuig als beveiligingsmaatregel - Procedure tot opheffing - Rechtsmiddel

- Art. 58bis Wet betreffende de politie over het wegverkeer, gecoördineerd bij Koninklijk besluit van 16 maart 1968

Une décision rendue conformément à l'article 58bis, § 1er ou § 3, de la loi du 16 mars 1968 n'est pas susceptible d'appel et, dès lors, aucun pourvoi en cassation ne peut être formé contre un arrêt rendu en appel d'une telle décision (1). (1) Cass. 20 janvier 2009, RG P.08.1434.N, Pas. 2009, n° 49.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Article 58bis, § 1er ou § 3 - Immobilisation d'un véhicule comme mesure de sûreté - Procédure de mainlevée - Recours

- Art. 58bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Généralités - Loi du 16 mars 1968 relative à la police de la circulation routière - Article 58bis, § 1er ou § 3 - Immobilisation d'un véhicule comme mesure de sûreté - Procédure de mainlevée - Recours

- Art. 58bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

ROULAGE - Loi relative à la police de la circulation routière - Dispositions légales - Article 58.1 - Article 58bis, § 1er ou § 3 - Immobilisation d'un véhicule comme mesure de sûreté - Procédure de mainlevée - Recours

- Art. 58bis Loi relative à la police de la circulation routière, coordonnée par Arrêté Royal du 16 mars 1968

Wanneer de lastens de eiser uitgesproken veroordeling op de strafvordering kracht van gewijsde heeft verkregen, bevindt de eiser zich niet langer onder het stelsel van de voorlopige hechtenis en hebben het door de eiser op grond van artikel 27, § 1, 2°, Voorlopige Hechteniswet ingediende verzoek tot voorlopige invrijheidstelling en bijgevolg het in het kader van die procedure ingestelde cassatieberoep niet langer een bestaansreden; de omstandigheid dat de eiser een kennelijk onontvankelijk verzet heeft aangetekend tegen het op tegenspraak gewezen arrest van het hof van beroep over de strafvordering, kan niets daaraan veranderen.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Algemeen - Voorlopige hechtenis - Voorlopige invrijheidstelling - Procedure voor het vonnisgerecht - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Veroordelende beslissing die kracht van gewijsde heeft gekregen

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Procedure voor het vonnisgerecht - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Veroordelende beslissing die kracht van gewijsde heeft gekregen

- Art. 27, § 1, 2° Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque la condamnation sur l'action publique prononcée à charge du demandeur a acquis force de chose jugée, le demandeur ne se trouve plus soumis au régime de la détention préventive et la requête de mise en liberté provisoire introduite sur pied de l'article 27, § 1er, 2°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive et, par conséquent, le pourvoi en cassation formé dans le cadre de cette procédure, n'ont dès lors plus d'objet ; la circonstance que le demandeur a formé une opposition manifestement irrecevable contre l'arrêt rendu contradictoirement sur l'action publique par la cour d'appel ne saurait avoir une quelconque incidence à cet égard.

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Généralités - Détention préventive - Mise en liberté provisoire - Procédure devant la juridiction de jugement - Requête de mise en liberté provisoire - Décision de condamnation ayant acquis force de chose jugée

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Procédure devant la juridiction de jugement - Requête de mise en liberté provisoire - Décision de condamnation ayant acquis force de chose jugée

- Art. 27, § 1er, 2° L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Bij toepassing van artikel 17, § 1, Wet Europees Aanhoudingsbevel kunnen de betrokken persoon en het openbaar ministerie bij de kamer van inbeschuldigingstelling tegen de beslissing van de raadkamer beroep instellen binnen een termijn van vierentwintig uur die ten aanzien van het openbaar ministerie begint te lopen de dag waarop de beslissing is genomen en ten aanzien van de betrokken persoon de dag waarop zij hem wordt betekend of aan zijn woonplaats of gekozen woonplaats wordt betekend; die termijn wordt niet van uur tot uur gerekend, zodat de raadsman van de betrokken persoon tijdens de openingsuren van de griffie hoger beroep kan aantekenen gedurende de volledige eerstvolgende werkdag volgend op de dag van de betekening van de beslissing van de raadkamer, ongeacht op welk uur precies die beslissing hem werd betekend.

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Beschikking tot tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel - Hoger beroep van de persoon tegen wie het bevel is uitgevaardigd - Termijn - Bepaling van de termijn - Betekening van de beschikking - Eerstvolgende werkdag - Openingsuren van de griffie

- Art. 17, § 1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

GRIFFIE - GRIFFIER - Hoger beroep - Strafzaken - Europees aanhoudingsbevel - Beschikking tot tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel - Hoger beroep van de persoon tegen wie het bevel is uitgevaardigd - Bepaling van de termijn - Betekening van de beschikking - Eerstvolgende werkdag - Openingsuren van de griffie

- Art. 17, § 1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Principaal beroep - Vorm - Termijn - Europees aanhoudingsbevel - Beschikking tot tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel - Hoger beroep van de persoon tegen wie het bevel is uitgevaardigd - Bepaling van de termijn - Betekening van de beschikking - Eerstvolgende werkdag - Openingsuren van de griffie

- Art. 17, § 1 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

L'article 17, § 1er, de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen dispose que la personne concernée et le ministère public peuvent faire appel de la décision de la chambre du conseil devant la chambre des mises en accusation et que l'appel doit être interjeté dans un délai de vingt-quatre heures, qui court contre le ministère public à compter du jour de la décision et contre la personne concernée du jour où elle lui est signifiée ou du jour où elle est signifiée à son domicile ou à son domicile élu ; ce délai n'est pas calculé d'heure à heure, de sorte que le conseil de la personne concernée peut, le jour ouvrable qui suit la signification de la décision de la chambre du conseil, interjeter appel à tout moment pendant les heures d'ouverture du greffe, indépendamment de l'heure exacte à laquelle cette décision a été signifiée.

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Ordonnance d'exécution du mandat d'arrêt - Appel interjeté par la personne faisant l'objet du mandat - Délai - Fixation du délai - Signification de la décision - Prochain jour ouvrable - Heures d'ouverture du greffe

- Art. 17, § 1er L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

GREFFE. GREFFIER - Appel - Matière répressive - Mandat d'arrêt européen - Ordonnance d'exécution du mandat d'arrêt - Appel interjeté par la personne faisant l'objet du mandat - Fixation du délai - Signification de la décision - Prochain jour ouvrable - Heures d'ouverture du greffe

- Art. 17, § 1er L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Appel principal. forme. délai - Mandat d'arrêt européen - Ordonnance d'exécution du mandat d'arrêt - Appel interjeté par la personne faisant l'objet du mandat - Fixation du délai - Signification de la décision - Prochain jour ouvrable - Heures d'ouverture du greffe

- Art. 17, § 1er L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

Artikel 6bis, derde lid, Drugwet bepaalt dat de officieren van gerechtelijke politie en de ambtenaren of beampten, daartoe aangewezen door de Koning, te allen tijde de lokalen mogen bezoeken welke dienen voor onder meer het bewaren of het opslaan van de in de Drugwet genoemde stoffen; uit die bepaling volgt dat een bevoegd opsporingsambtenaar een huiszoeking mag uitvoeren in een woning zo hij voorafgaandelijk beschikt over ernstige en objectieve aanwijzingen dat die woning wordt gebruikt voor het bewaren of het opslaan van in de Drugwet genoemde stoffen (1), of met andere woorden voor het bezit van dergelijke stoffen (2). (1) Cass. 2 maart 2021, AR P.21.0250.N, AC 2021, nr. 153; Cass. 19 november 2019, AR P.19.1107.N, AC 2019, nr. 611; Cass. 18 juni 2019, AR P.19.0588.N, AC 2019, nr. 378, NC 2021, 32 noot L. ARNOU; Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0100.F, AC 2018, nr. 82, met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.; Cass. 11 maart 2014, AR P.14.0382.N, AC 2014, nr. 196, NC 2016, 153; Cass. 3 december 2013, AR P.13.1859.N, AC 2013, nr. 656, NC 2016, 141 noot H. BERKMOES en F. GOOSSENS; Cass. 4 januari 2006, AR P.05.1417.F, AC 2006, nr. 6 met concl. van advocaat-generaal D. VANDERMEERSCH op datum in Pas.. Zie ook F. VANNESTE, "De huiszoeking bij ontdekking op heterdaad en op grond van de drugwet", RW 2008-09, 838-840; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2021, 971 en 1119. (2) Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0100.F, AC 2018, nr. 82, met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas..

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Huiszoeking - Huiszoeking in een lokaal bestemd voor het bewaren van verdovende middelen - Aanwijzingen van bezit van verdovende middelen in een woning - Regelmatigheid van de huiszoeking

- Art. 6bis Wet 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, psychotrope stoffen, ontsmettingsstoffen en antiseptica en van de stoffen die kunnen gebruikt worden voor de illegale vervaardiging van verdovende mid
VERDOVENDE MIDDELEN [ZIE: 163/01 GENEESKUNDE] -

L'article 6bis, alinéa 3, de la loi du 24 février 1921 sur les stupéfiants prévoit que les officiers de police judiciaire et les fonctionnaires ou agents désignés à cette fin par le Roi peuvent, à toute heure, visiter les locaux qui servent entre autres à la conservation ou à l'entreposage des substances visées par ladite loi ; il résulte de cette disposition qu'un enquêteur compétent peut perquisitionner un domicile si, préalablement à la perquisition, il dispose d'indices sérieux et objectifs que le domicile est utilisé pour la conservation ou l'entreposage des substances visées par la loi du 24 février 1921 (1), autrement dit pour la détention de telles substances (2). (1) Cass. 2 mars 2021, RG P.21.0250.N, Pas. 2021, n° 153 ; Cass. 19 novembre 2019, RG P.19.1107.N, Pas. 2019, n° 611 ; Cass. 18 juin 2019, RG P.19.0588.N, Pas. 2019, n° 378, Nullum Crimen 2021, p. 32, note L. ARNOU ; Cass. 7 février 2018, RG P.18.0100.F, Pas. 2018, n° 82, avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, alors avocat-général ; Cass. 11 mars 2014, RG P.14.0382.N, Pas. 2014, n° 196, Nullum Crimen, 2016, p. 153 ; Cass. 3 décembre 2013, RG P.13.1859.N, Pas. 2013, n° 656, Nullum Crimen, 2016, p. 141, note H. BERKMOES et F. GOOSSENS ; Cass. 4 janvier 2006, RG P.05.1417.F, Pas. 2006, n° 6, avec concl. de M. VANDERMEERSCH, avocat général. Voy. également F. VANNESTE, « De huiszoeking bij ontdekking op heterdaad en op grond van de drugwet », R.W. 2008-2009, p. 838-840 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2021, p. 971 et 1119. (2) Cass. 7 février 2018, Pas. 2018, n° 82, avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, alors avocat général.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Perquisition - Perquisition d'un local servant à la conservation de stupéfiants - Indices de détention de stupéfiants dans un domicile - Régularité de la perquisition

- Art. 6bis L. du 24 février 1921

STUPEFIANTS [VOIR: 163/01 ART DE GUERIR - Perquisition d'un local servant à la conservation de stupéfiants - Indices de détention

Huiszoeking in een lokaal bestemd voor het bewaren van verdovende middelen - Aanwijzingen van bezit van verdovende middelen in een woning - Regelmatigheid van de huiszoeking

- Artt. 36, 37 en 41 Wetboek van Strafvordering

Het staat aan het onderzoeksgerecht te oordelen of de voorwaarden voor het uitvoeren van een huiszoeking in een woning op basis van de vaststelling van heterdaad vervuld zijn; de omstandigheid dat de politie de bewoner van de woning voorafgaandelijk heeft gevraagd of hij toestemming wilde verlenen voor het uitvoeren van een huiszoeking of dat de politieambtenaren zelf twijfels zouden hebben gehad over het verenigd zijn van de voorwaarden voor de toepassing van de heterdaadprocedure zijn voor de door het onderzoeksgerecht te verrichten beoordeling niet relevant (1). (1) Over de voorwaarden van een huiszoeking op heterdaad Cass. 18 juni 2019, AR P.18.0588.N, AC 2019, nr. 378, NC 2021, 32 noot L. ARNOU; Cass. 23 januari 2019, AR P.18.0826.F, AC 2019, nr. 42; Cass. 7 februari 2018, AR P.18.0100.F, AC 2018, nr. 82, met concl. van advocaat-generaal M. NOLET DE BRAUWERE op datum in Pas.. Zie ook R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, 380-381; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME en Ph. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel & Svacina, 2021, 1119-1120; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Die Keure, 2021, 510-513.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Opsporingsonderzoek - Opsporingshandelingen - Huiszoeking - Weigering van een huiszoeking met toestemming - Huiszoeking verricht wegens heterdaad na die weigering - Toelaatbaarheid van het bewijs - Beoordeling door het onderzoeksgerecht

- Artt. 36, 37 en 41 Wetboek van Strafvordering

ONDERZOEKSGERECHTEN - Regelmatigheid van de onderzoekshandelingen - Huiszoeking - Weigering van een huiszoeking met toestemming - Huiszoeking verricht wegens heterdaad na die weigering - Toelaatbaarheid van het bewijs

- Artt. 36, 37 en 41 Wetboek van Strafvordering

de stupéfiants dans un domicile - Régularité de la perquisition

- Art. 36, 37 et 41 Code d'Instruction criminelle

Il appartient à la juridiction d'instruction d'apprécier si les conditions pour perquisitionner un domicile sur la base d'un constat de flagrant délit sont réunies ; est sans incidence sur l'appréciation à laquelle doit se livrer cette juridiction la circonstance que la police a sollicité l'autorisation de l'occupant avant de procéder à la perquisition du domicile ou celle que les fonctionnaires de police eux-mêmes auraient eu des doutes quant à la réunion des conditions pour pouvoir appliquer la procédure du flagrant délit (1). (1) Sur les conditions de la perquisition en flagrant délit, voy. Cass. 18 juin 2019, RG P.18.0588.N, Pas. 2019, n° 378, Nullum Crimen, 2021, p. 32, note L. ARNOU ; Cass. 23 janvier 2019, RG P.18.0826.F, Pas. 2019, n° 42 ; Cass. 7 février 2018, RG P.18.0100.F, Pas. 2018, n° 82, avec concl. de M. NOLET DE BRAUWERE, alors avocat général. Voy. également R. VERSTRAETEN, Handboek strafvordering, Maklu, 2012, p. 380-381 ; C. VAN DEN WYNGAERT, S. VANDROMME et P. TRAEST, Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen, Gompel&Svacina, 2021, p. 1119-1120 ; M.-A. BEERNAERT, H. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 2021, p. 510-513.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Information - Actes d'information - Perquisition - Refus du consentement à une visite domiciliaire - Perquisition en flagrant délit après ce refus - Admissibilité de la preuve - Appréciation par la juridiction d'instruction

- Art. 36, 37 et 41 Code d'Instruction criminelle

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Régularité des actes d'instruction - Perquisition - Refus du consentement à une visite domiciliaire - Perquisition en flagrant délit après ce refus - Admissibilité de la preuve

- Art. 36, 37 et 41 Code d'Instruction criminelle

Krachtens artikel 30, § 3, eerste lid, Voorlopige Hechteniswet doet de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak over het hoger beroep met voorrang boven alle andere zaken; het openbaar ministerie, de inverdenkinggestelde en zijn raadsman worden gehoord; die bepaling bepaalt niet dat de vordering van het openbaar ministerie in het dossier van de rechtspleging moet zijn neergelegd of voor de zitting aan de inverdenkinggestelde of aan zijn raadsman moet zijn meegedeeld (1). (1) Volgens het OM kon het middel niet worden aangenomen, omdat, "wanneer, in het kader van de rechtspleging betreffende de handhaving van de voorlopige hechtenis, de inverdenkinggestelde aanvoert dat hij geen inzage heeft gekregen van de nieuwe stukken die in het dossier zijn neergelegd na zijn verschijning voor de raadkamer, uit de keuze die hem is gelaten om de zaak op de rechtszitting te pleiten of te vragen dat de zaak met het oog op de raadpleging van het dossier zou worden verdaagd, geen miskenning van het recht van verdediging kan worden afgeleid" (Cass. 27 november 2013, AR P.13.1841.F, AC 2013, nr. 638). Het middel leek voor het OM bovendien niet ontvankelijk in zoverre "middelen afgeleid uit een schending van het recht van verdediging die aan de feitenrechter hadden kunnen worden voorgelegd, niet voor het eerst voor het Hof kunnen worden aangevoerd [en er] niet blijkt uit de rechtspleging dat de eiser die grief voor de appelrechters heeft aangevoerd" (Cass. 7 september 2016, AR P.16.0452.F, AC 2016, nr. 463, in antwoord op het tweede middel, niet gepubliceerd maar wel beschikbaar op Juportal.be), en evenmin dat hem de mogelijkheid zou zijn ontzegd om voor de appelrechters voormelde grief aan te voeren of om daartoe uitstel van de behandeling van de zaak te vragen.

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Vordering van het openbaar ministerie - Geen neerlegging in het dossier van de rechtspleging of mededeling aan de inverdenkinggestelde of aan zijn raadsman vóór de rechtszitting

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige

En vertu de l'article 30, § 3, alinéa 1er, de la loi du 20 juillet 1990, la chambre des mises en accusation statue toutes affaires cessantes, le ministère public, l'inculpé et son conseil entendus; cette disposition ne prévoit pas que le réquisitoire du ministère public doive être déposé au dossier de la procédure ni communiqué à l'inculpé ou à son conseil avant l'audience (1). (1) Selon le MP, le moyen ne pouvait être accueilli dans la mesure où « lorsque, dans le cadre de la procédure relative au maintien de la détention préventive, l'inculpé fait valoir devant la chambre des mises en accusation qu'il n'a pas eu accès à de nouvelles pièces déposées au dossier après sa comparution en chambre du conseil, une méconnaissance des droits de la défense ne saurait se déduire du choix qui lui a été laissé de plaider la cause à l'audience ou d'en demander l'ajournement en vue de consulter le dossier. » (Cass. 27 novembre 2013, RG P.13.1841.F, Pas. 2013, n° 638). En outre, le moyen lui paraissait irrecevable dans la mesure où « ne peuvent être invoqués pour la première fois devant la Cour des moyens tirés d'une violation des droits de la défense qui auraient pu être soumis au juge du fond [et qu'] il n'apparaît pas de la procédure que le demandeur ait invoqué ce grief devant les juges d'appel » (Cass. 7 septembre 2016, RG P.16.0452.F, Pas. 2016, n° 463, réponse au 2ème moyen, non publiée mais disponible sur Juportal.be), ni qu'il ait été privé de la possibilité de l'invoquer devant ceux-ci ou de demander le report de l'examen du dossier à cette fin. (M.N.B.)

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Réquisitoire du ministère public - Ni dépôt au dossier de la procédure ni communication à l'inculpé ou à son conseil avant l'audience

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Recht van verdediging - Vordering van het openbaar ministerie - Geen neerlegging in het dossier van de rechtspleging of mededeling aan de in verdenking gestelde of aan zijn raadsman vóór de rechtszitting

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Droits de la défense - Réquisitoire du ministère public - Ni dépôt au dossier de la procédure ni communication à l'inculpé ou à son conseil avant l'audience

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Het onderzoeksgerecht is niet verplicht om te antwoorden op een verzoek dat de inverdenkinggestelde enkel mondeling ter zitting heeft uitgedrukt (1). (1) "De artikelen 149 Grondwet en 780 Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing op de onderzoeksgerechten die uitspraak doen over de wettigheid van de voorlopige hechtenis. De verplichting voor de rechter om te antwoorden op de conclusie van de inverdenkinggestelde is in dat geval vastgelegd in artikel 23, 4°, Voorlopige Hechteniswet" (Cass. 13 mei 2020, AR P.20.0469.F, arrest niet gepubliceerd; zie Cass. 11 februari 2020, AR P.20.0126.N, AC 2020, nr. 121 wat betreft artikel 149 Grondwet en artikel 6.1 EVRM; Cass. 27 oktober 2015, AR P.15.0726.N, AC 2015, nr. 628, waaruit blijkt dat artikel 780, 3°, Gerechtelijk Wetboek niet van toepassing is in strafzaken; Cass. 20 december 1988, AC 1989, 501, wat betreft de artikelen 97 Grondwet 1831 en 780 Gerechtelijk Wetboek). Wat betreft artikel 97 Grondwet 1831 (149 Grondwet 1994) oordeelt het Hof: "Om voor de strafrechter uitdrukkelijke conclusies aan te brengen, moet de beklaagde ofwel een geschrift houdende zijn conclusies neerleggen, ofwel aan het Hof of aan de rechtbank vragen dat hem akte verleend wordt van zijn mondelinge conclusies" (Cass. 8 juni 1938, AC 1938, 129, met noot L.C. op datum in Pas.; noot A.T. onder Cass. 3 januari 1978, AC 1978, 517). Daarentegen, "bij gebrek aan een geschreven conclusie vanwege de beklaagde of van een mondelinge conclusie waarvan hem akte werd gegeven, is het hof van beroep niet verplicht een antwoord te geven op de grieven die voor dit hof door de beklaagde of door zijn raadsman bij pleidooi werden voorgedragen" (Cass. 6 maart 1972, AC 1971-72, 622). En, "lorsque de sa propre initiative, le greffier rapporte les termes d'une plaidoirie dans un procès-verbal de l'audience, la juridiction n'est pas saisie de conclusions auxquelles elle doit répondre" (J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, p. 207).

La juridiction d'instruction n'est pas tenue de répondre à une demande que l'inculpé s'est borné à exprimer verbalement à l'audience (1). (1) « Les articles 149 de la Constitution et 780 du Code judiciaire ne sont pas applicables devant les juridictions d'instruction appelées à statuer sur la légalité de la détention préventive. L'obligation pour le juge de répondre aux conclusions de l'inculpé est inscrite, dans ce cas, à l'article 23, 4°, de la loi du 20 juillet 1990 » (Cass. 13 mai 2020, RG P.20.0469.F, inédit ; voir Cass. 11 février 2020, RG P.20.0126.N, Pas. 2020, n° 121, quant aux articles 149 de la Constitution et 6.1 Conv. D.H. ; Cass. 27 octobre 2015, RG P.15.0726.N, Pas. 2015, n° 628, dont il ressort que l'article 780, 3°, C. jud. n'est pas applicable en matière répressive ; Cass. 20 décembre 1988, Pas., 1989, 449, quant aux articles 97 de la Constitution de 1831 et 780 C. jud.). Quant à l'article 97 de la Constitution de 1831 (149 de la Constitution de 1994) la Cour considère que « pour saisir le juge répressif de conclusions expresses, le prévenu doit, ou bien déposer un écrit de conclusions, ou bien demander acte à la cour ou au tribunal de ses conclusions verbales » (Cass. 8 juin 1938, Pas. 1938, I, p. 202, avec note signée L.C. ; note signée A.T. sous Cass. 3 janvier 1978, Pas. 1978, I, 488). En revanche, « à défaut de conclusions écrites prises par le prévenu ou de conclusions verbales dont il lui a été donné acte, la cour d'appel n'a pas à répondre aux griefs soulevés devant elle par le prévenu ou en plaidoirie par son conseil » (Cass. 6 mars 1972, Pas. 1972, I, 615). Et « lorsque de sa propre initiative, le greffier rapporte les termes d'une plaidoirie dans un procès-verbal de l'audience, la juridiction n'est pas saisie de conclusions auxquelles elle doit répondre » (J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, p. 207).

voor de rechter om hierop te antwoorden

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Geen conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Onderzoeksgerechten - Mondeling verzoek van de in verdenking gestelde op de rechtszitting - Geen verplichting voor de rechter om hierop te antwoorden

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerechten - Mondeling verzoek van de in verdenking gestelde op de rechtszitting - Geen verplichting voor de rechter om hierop te antwoorden

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - Pas de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Juridictions d'instruction - Demande exprimée verbalement à l'audience par l'inculpé - Pas d'obligation pour le juge d'y répondre

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions d'instruction - Demande exprimée verbalement à l'audience par l'inculpé - Pas d'obligation pour le juge d'y répondre

De artikelen 783 Gerechtelijk Wetboek (1) en 190ter Wetboek van Strafvordering (2) zijn niet van toepassing op de onderzoeksgerechten. (1) Zie Cass. 23 februari 2011, AR P.10.1811.F, AC 2011, nr. 160: "Artikel 783 van het Gerechtelijk Wetboek is niet toepasselijk in strafzaken." (2) Artikel 190ter (voorheen artikel 190bis) Wetboek van Strafvordering bepaalt dat "de processen-verbaal van de terechtzitting bij het dossier van het geding worden gevoegd". "In correctionele zaken en politiezaken is het opstellen van een proces-verbaal van de rechtszitting niet voorgeschreven op straffe van nietigheid; het ontbreken van het proces-verbaal leidt alleen tot nietigheid van de beslissing als ze niet zelf de vereiste vermeldingen bevat tot staving van de regelmatigheid van de rechtspleging." (Cass. 26 februari 2014, AR P.13.1696.F, AC 2014, nr. 153; Cass. 1 december 2004, AR P.04.0963.F, AC 2004, nr. 580). Het Hof heeft dit ook beslist in een arrest dat uitspraak doet over het cassatieberoep tegen een arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling van het hof van beroep te Antwerpen (Cass. 15 maart 1988, AR 966, AC 1988, nr. 440).

Les articles 783 du Code judiciaire (1) et 190ter du Code d'instruction criminelle (2) ne sont pas applicables aux juridictions d'instruction. (1) Voir Cass. 23 février 2011, RG P.10.1811.F, Pas. 2011, n° 160 : « l'article 783 du Code judiciaire n'est pas applicable en matière répressive ». (2) L'article 190ter (anciennement 190bis) C.I.cr. dispose que « les procès-verbaux d'audience sont joints au dossier de la procédure ». « En matière correctionnelle et de police, l'établissement d'un procès-verbal d'audience n'est pas prescrit à peine de nullité ; l'absence du procès-verbal n'entraîne la nullité de la décision que si celle-ci ne contient pas, elle-même, les mentions requises pour établir la régularité de la procédure » (Cass. 26 février 2014, RG P.13.1696.F, Pas. 2014, n° 153 ; Cass. 1er décembre 2004, RG P.04.0963.F, Pas. 2004, n° 580). La Cour l'a dit aussi dans un arrêt statuant sur le pourvoi contre un arrêt rendu par la chambre des mises en accusation de la cour d'appel d'Anvers (Cass. 15 mars 1988, RG 966, Pas. 1988, n° 440).

ONDERZOEKSGERECHTEN - Proces-verbaal van de rechtszitting

- Art. 783 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 190ter Wetboek van Strafvordering
- VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Strafvordering - Onderzoeksgerecht - Proces-verbaal van de rechtszitting
- Art. 783 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 190ter Wetboek van Strafvordering
- VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerechten - Proces-verbaal van de rechtszitting
- Art. 783 Gerechtelijk Wetboek
- Art. 190ter Wetboek van Strafvordering

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Procès-verbal de l'audience

- Art. 783 Code judiciaire
- Art. 190ter Code d'Instruction criminelle
- JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Action publique - Juridiction d'instruction - Procès-verbal d'audience
- Art. 783 Code judiciaire
- Art. 190ter Code d'Instruction criminelle
- DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions d'instruction - Procès-verbal de l'audience
- Art. 783 Code judiciaire
- Art. 190ter Code d'Instruction criminelle

P.21.1378.F

17 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211117.2F.5](#)

AC nr. ...

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling de beroepen beschikking bevestigt die de eiser in vrijheid heeft gesteld onder de daarin opgesomde voorwaarden en na het betalen van een borgsom, met de wijziging dat het bedrag ervan, dat door de eerste rechter was vastgesteld op tienduizend euro, wordt verhoogd tot vijftigduizend euro, moet zij de verwerping van het verweermiddel dat die verhoging uitsloot, met redenen omkleden.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Hoger beroep - Beroepen beschikking die de invrijheidstelling onder voorwaarden en na betaling van een borgsom beveelt - Hoger beroep - Verhoging van het bedrag van de borgsom in hoger beroep - Motiveringsplicht

- Art. 30, § 3, en 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Invrijheidstelling onder voorwaarden - Raadkamer - Invrijheidstelling onder voorwaarden en na betaling van een borgsom - Hoger beroep - Verhoging van het bedrag van de borgsom in hoger beroep - Motiveringsplicht

- Art. 30, § 3, en 35 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsqu'elle confirme l'ordonnance entreprise par laquelle l'inculpé a été remis en liberté moyennant le respect de conditions qu'elle énumère et le paiement d'une caution, sous l'émendation que la caution, fixée par le premier juge à dix mille euros, est portée à cinquante mille euros, la chambre des mises en accusation est tenue de motiver le rejet de la défense qui excluait cette majoration.

DETENTION PREVENTIVE - Appel - Ordonnance entreprise ordonnant la remise en liberté sous conditions et caution - Appel - Majoration du montant de la caution en degré d'appel - Obligation de motivation

- Art. 30, § 3, et 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - (Mise en) liberté sous conditions - Chambre du conseil - Mise en liberté sous conditions et caution - Appel - Majoration du montant de la caution en degré d'appel - Obligation de motivation

- Art. 30, § 3, et 35 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1408.N

23 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211123.2N.33](#)

AC nr. ...

Indien een in België gevoerd strafonderzoek is opgestart op basis van inlichtingen die zijn bezorgd door een buitenlandse politiedienst waarbij die inlichtingen enkel worden gebruikt om verder in België op autonome wijze bewijzen te verzamelen, dan staat het aan het onderzoeksgerecht in het kader van de beoordeling van de handhaving van de voorlopige hechtenis *prima facie* te onderzoeken of de inverdenkinggestelde aannemelijk maakt dat die inlichtingen onregelmatig zijn verkregen en in bevestigend geval of het gebruik van die onregelmatig verkregen inlichtingen niet strijdig is met het recht op een eerlijk proces van de inverdenkinggestelde dan wel indien die inlichtingen zijn verkregen in overeenstemming met het recht van die buitenlandse staat het gebruik ervan niet strijdig is met het recht op een eerlijk proces (1) (1) Cass. 18 april 2017, AR P.16.1292.N, AC 2017, nr. 261; Cass. 28 februari 2017, AR P.16.0261.N, AC 2017, nr. 139.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Gerechtelijk onderzoek opgestart op basis van inlichtingen van een buitenlandse politiedienst - Aanvoering dat de inlichtingen onregelmatig zijn verkregen - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Opdracht van het onderzoeksgerecht - Onderzoek prima facie van de opgeworpen onregelmatigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Algemeen - Onderzoek opgestart op basis van inlichtingen van een buitenlandse politiedienst - Aanvoering dat de inlichtingen onregelmatig zijn verkregen - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Opdracht van het onderzoeksgerecht - Onderzoek prima facie van de opgeworpen onregelmatigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Gerechtelijk onderzoek opgestart op basis van inlichtingen van een buitenlandse politiedienst - Aanvoering dat de inlichtingen onregelmatig zijn verkregen - Opdracht van het onderzoeksgerecht - Onderzoek prima facie van de opgeworpen onregelmatigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art.

Lorsqu'une instruction pénale menée en Belgique a été ouverte sur la base de renseignements fournis par un service de police étranger et que ces renseignements sont uniquement utilisés pour recueillir des preuves de manière autonome en Belgique, il appartient à la juridiction d'instruction d'examiner *prima facie*, dans le cadre de son appréciation du maintien de la détention préventive, si l'inculpé rend plausible le fait que lesdits renseignements ont été obtenus de manière irrégulière et, le cas échéant, si leur utilisation n'est pas contraire au droit de l'inculpé à un procès équitable ou si, lorsque ces renseignements ont été obtenus conformément à la législation en vigueur dans cet État étranger, leur utilisation n'est pas contraire à ce droit à un procès équitable (1). (1) Cass. 18 avril 2017, RG P.16.1292.N, Pas. 2017, n° 261 ; Cass. 28 février 2017, RG P.16.0261.N, Pas. 2017, n° 139.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Instruction ouverte sur la base de renseignements fournis par un service de police étranger - Allégation relative à l'irrégularité de l'obtention des renseignements - Détention préventive - Maintien - Mission de la juridiction d'instruction - Examen prima facie de l'irrégularité invoquée - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Généralités - Instruction ouverte sur la base de renseignements fournis par un service de police étranger - Allégation relative à l'irrégularité de l'obtention des renseignements - Détention préventive - Maintien - Mission de la juridiction d'instruction - Examen prima facie de l'irrégularité invoquée - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Instruction ouverte sur la base de renseignements fournis par un service de police étranger - Allégation relative à l'irrégularité de l'obtention des renseignements - Mission de la juridiction d'instruction - Examen prima facie de l'irrégularité invoquée - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 6 - Article 6.1 - Droit

6 - Art. 6.1 - Recht op een eerlijk proces - Gerechtiglijk onderzoek opgestart op basis van inlichtingen van een buitenlandse politiedienst - Aanvoering dat de inlichtingen onregelmatig zijn verkregen - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Opdracht van het onderzoeksgerecht - Onderzoek prima facie van de opgeworpen onregelmatigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Gerechtiglijk onderzoek opgestart op basis van inlichtingen van een buitenlandse politiedienst - Aanvoering dat de inlichtingen onregelmatig zijn verkregen - Opdracht van het onderzoeksgerecht - Onderzoek prima facie van de opgeworpen onregelmatigheid - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 6.1 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

à un procès équitable - Instruction ouverte sur la base de renseignements fournis par un service de police étranger - Allégation relative à l'irrégularité de l'obtention des renseignements - Détention préventive - Maintien - Mission de la juridiction d'instruction - Examen prima facie de l'irrégularité invoquée - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Instruction ouverte sur la base de renseignements fournis par un service de police étranger - Allégation relative à l'irrégularité de l'obtention des renseignements - Mission de la juridiction d'instruction - Examen prima facie de l'irrégularité invoquée - Portée - Conséquence

- Art. 6, § 1er Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Wanneer een inverdenkinggestelde de onontvankelijkheid van de strafvordering of de nietigheid van een onderzoekverrichting of van een ingezameld element en de daaruit voortvloeiende rechtspleging aanvoert om het bestaan te betwisten van ernstige aanwijzingen van schuld die de voorlopige hechtenis rechtvaardigen, dient het onderzoeksgerecht dat niet optreedt met toepassing van artikel 235bis Wetboek van Strafvordering, een prima facie onderzoek van de opgeworpen onregelmatigheid uit te voeren (1). (1) Cass. 21 januari 2015, AR P.15.0056.F, AC 2015, nr. 53; Cass. 5 mei 2009, AR P.09.0615.N, AC 2009, nr. 295.

ONDERZOEKSGERECHTEN - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Aanvoering van onontvankelijkheid van de strafvordering, nietigheid van een onderzoekverrichting of van een bewijselement - Opdracht van het onderzoeksgerecht - Onderzoek prima facie van de opgeworpen onregelmatigheid

- Artt. 16, § 5, 21, § 5, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Ernstige aanwijzingen van schuld - Aanvoering van onontvankelijkheid van de strafvordering, nietigheid van een onderzoekverrichting of van een bewijselement - Opdracht van het onderzoeksgerecht - Onderzoek prima facie van de opgeworpen onregelmatigheid

- Artt. 16, § 5, 21, § 5, en 30, § 4 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsqu'un inculpé invoque l'irrecevabilité de l'action publique ou la nullité d'un acte d'instruction ou d'un élément recueilli, ainsi que de la procédure qui en découle, afin de contester l'existence d'indices sérieux de culpabilité justifiant la détention préventive, la juridiction d'instruction qui n'intervient pas en application de l'article 235bis du Code d'instruction criminelle est tenue de procéder à un examen prima facie de l'irrégularité alléguée (1). (1) Cass. 21 janvier 2015, RG P.15.0056.F, Pas. 2015, n° 53 ; Cass. 5 mai 2009, RG P.09.0615.N, Pas. 2009, n° 295.

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Détention préventive - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Allégation relative à l'irrecevabilité de l'action publique ou à la nullité d'un acte d'instruction ou d'un élément de preuve - Mission de la juridiction d'instruction - Examen prima facie de l'irrégularité invoquée

- Art. 16, § 5, 21, § 5, et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Indices sérieux de culpabilité - Allégation relative à l'irrecevabilité de l'action publique ou à la nullité d'un acte d'instruction ou d'un élément de preuve - Mission de la juridiction d'instruction - Examen prima facie de l'irrégularité invoquée

- Art. 16, § 5, 21, § 5, et 30, § 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1410.N

16 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211116.2N.18](#)

AC nr. ...

Onder het begrip wapens in artikel 271 Strafwetboek vallen alle toestellen, werktuigen, gereedschappen of andere snijdende, stekende of kneuzende voorwerpen die men heeft ter hand genomen om te doden, te verwonden of te slaan, zelfs indien men er geen gebruik heeft van gemaakt en dit overeenkomstig de omschrijving van artikel 135 Strafwetboek; het betreft een zeer brede definitie die ook slaat op tuigen die niet vallen onder de Wapenwet en een wagen waarmee de bestuurder in de richting rijdt van politieambtenaren die een stopteken hebben gegeven, kan wel degelijk een wapen zijn in de zin van de artikelen 135 en 271 Strafwetboek (1). (1) Zie DE NAUW, A. en KUTY, F., Manuel de droit pénal spécial, Kluwer, 2018, nr. 246.

MISDRIJF - Verzwarende omstandigheden - Verzwarende omstandigheden - Weerspanningheid - Wapen - Begrip - Voertuig - Toepassing

- Artt. 135 en 271 Strafwetboek

WEERSPANNIGHEID - Verzwarende omstandigheid - Wapen - Begrip - Voertuig - Toepassing

- Artt. 135 en 271 Strafwetboek

Conformément à la définition qui figure à l'article 135 du Code pénal, relèvent de la notion d'armes au sens de l'article 271 du même code toutes machines, tous instruments, ustensiles ou autres objets tranchants, perçants ou contondants, dont on se sera saisi pour tuer, blesser ou frapper, même si on n'en a pas fait usage ; cette définition est très large et s'étend également à des instruments qui ne relèvent pas de la loi du 3 janvier 1933 et une voiture avec laquelle le conducteur se dirige vers des fonctionnaires de police qui lui ont fait signe de s'arrêter peut bel et bien être une arme au sens des articles 135 et 271 du Code pénal (1). (1) Voir DE NAUW, A. et KUTY, F., Manuel de droit pénal spécial, Kluwer, 2018, n° 246.

INFRACTION - Circonstances aggravantes - Circonstances aggravantes - Rébellion - Arme - Notion - Véhicule - Application

- Art. 135 et 271 Code pénal

REBELLION - Circonstance aggravante - Arme - Notion - Véhicule - Application

- Art. 135 et 271 Code pénal

P.21.1462.F

1 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211201.2F.7](#)

AC nr. ...

Wanneer een nieuwe beslissing tot vasthouding in een welbepaalde plaats, uitgevaardigd op basis van artikel 51-5, § 4, Vreemdelingenwet, een nieuwe, autonome titel van vrijheidsberoving vormt, heeft die het verval van de vorige tot gevolg; bijgevolg is het cassatieberoep tegen het arrest dat de wettigheid ervan heeft getoetst, zonder voorwerp; het belang dat de Belgische Staat, eiser, niettemin voor zijn cassatieberoep beweert te behouden heeft niet tot gevolg dat dit zijn voorwerp terugkrijgt, aangezien de bij artikel 71 Vreemdelingenwet ingevoerde rechterlijke toetsing geen ander voorwerp heeft dan de vrijheidsberovende maatregel die van kracht is op het tijdstip dat het rechtscollege dat van de zaak kennisneemt, uitspraak moet doen (1). (1) Zie Cass. 28 november 2018, AR P.18.1154.F, AC 2018, nr. 674.

Lorsqu'une nouvelle décision de maintien en un lieu déterminé, délivrée sur la base de l'article 51-5, § 4, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, constitue un nouveau titre, autonome, de privation de liberté, elle entraîne la péremption du précédent titre et ôte dès lors son objet au pourvoi dirigé contre l'arrêt qui en a contrôlé la légalité; l'intérêt que l'Etat belge, demandeur en cassation, prétend néanmoins conserver à la cassation n'a pas pour effet de restituer au pourvoi son objet, alors que le contrôle judiciaire institué par l'article 71 de la loi du 15 décembre 1980 n'a précisément d'autre objet que la mesure privative de liberté en vigueur au moment où la juridiction saisie est appelée à statuer (1). (1) Voir Cass. 28 novembre 2018, RG P.18.1154.F, Pas. 2018, n° 674.

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Gemis aan belang of bestaansreden - Vreemdelingen - Vrijheidsberovende maatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Arrest van de kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling beveelt - Cassatieberoep van de Belgische Staat - Nieuwe beslissing tot vasthouding in een welbepaalde plaats - Autonome titel - Cassatieberoep zonder voorwerp

- Artt. 51-5, § 4, en 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

VREEMDELINGEN - Vasthoudingsmaatregel - Beroep bij de rechterlijke macht - Kamer van inbeschuldigingstelling - Arrest dat de invrijheidstelling beveelt - Cassatieberoep van de Belgische Staat - Nieuwe beslissing tot vasthouding in een welbepaalde plaats - Autonome titel - Cassatieberoep zonder voorwerp

- Artt. 51-5, § 4, en 71 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Défaut d'intérêt. défaut d'objet - Etrangers - Mesure privative de liberté - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Arrêt de la chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant la remise en liberté - Pourvoi en cassation de l'Etat belge - Nouvelle décision de maintien en un lieu déterminé - Titre autonome - Pourvoi devenu sans objet

- Art. 51-5, § 4, et 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

ETRANGERS - Mesure de rétention - Recours auprès du pouvoir judiciaire - Chambre des mises en accusation - Arrêt ordonnant la remise en liberté - Pourvoi en cassation de l'Etat belge - Nouvelle décision de maintien en un lieu déterminé - Titre autonome - Pourvoi devenu sans objet

- Art. 51-5, § 4, et 71 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers

Overeenkomstig artikel 425, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering wordt de verklaring van cassatieberoep gedaan door de advocaat op de griffie van het gerecht dat de bestreden beslissing heeft gewezen en wordt zij door hem en de griffier getekend en ingeschreven in het daartoe bestemd register; deze regel geldt ook voor een cassatieberoep ingesteld tegen de bij toepassing van artikel 88, § 2, Gerechtelijk Wetboek gewezen beschikking van de voorzitter van de rechtbank in verband met de verdeling van de zaken (1). (1) De eiser had op basis van artikel 88, § 2, Gerechtelijk Wetboek, een procedure ingesteld die tot doel had zijn zaak toe te vertrouwen aan de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Oudenaarde, daar waar zij was vastgesteld voor de afdeling Dendermonde, aangezien hij twijfelde aan de onpartijdigheid en objectiviteit van deze laatste. De voorzitter wees dit evenwel af en de eiser bekloeg er zich over dat hij tegen een dergelijke beschikking – waartegen enkel de procureur-generaal bij het hof van beroep zich in cassatie kan voorzien overeenkomstig artikel 642, tweede en derde lid, Gerechtelijk Wetboek – geen rechtsmiddel bezat en wilde dat het Hof hierover een prejudiciële vraag zou stellen aan het Grondwettelijk Hof. Hij deed dit middels zijn cassatieberoep dat hij evenwel niet instelde met eerbiediging van de bepalingen van artikel 425, § 1, eerste lid, Wetboek van Strafvordering maar via een verzoekschrift ingediend ter griffie van het Hof. Er kan daarenboven worden opgemerkt dat de procedure van artikel 88, § 2, Gerechtelijk Wetboek betrekking heeft op de materiële bevoegdheid van de verschillende secties of kamers binnen een rechtbank alsmede op de territoriale verdeling van de zaken (zie D. SCHEERS en P. THIRIAR, "Verdelingsincidenten en territoriale bevoegdheid: een brug te weinig", RW 2014-2015, 1202), maar zonder dat de eigenlijke bevoegdheid van de rechtbank zelf ter discussie staat. Wat hier beoogd wordt is een onttrekking wegens gewettigde verdenking die geen verdelingsincident is in de zin van artikel 88, § 2, Gerechtelijk Wetboek en waarvoor er geëigende procedures bestaan. Het cassatieberoep werd dan ook niet ontvankelijk verklaard en aangezien dit gebeurde op basis van een andere grond dan die waarover eiser een prejudiciële vraag wenste te stellen, werd aan dit

Conformément à l'article 425, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, la déclaration de pourvoi est faite par l'avocat au greffe de la juridiction qui a rendu la décision attaquée et elle est signée par l'avocat ainsi que par le greffier et inscrite dans le registre destiné à cet effet ; cette règle est également d'application pour un pourvoi formé contre l'ordonnance relative à la répartition des affaires rendue par le président du tribunal en application de l'article 88, § 2, du Code judiciaire (1). (1) Sur la base de l'article 88, § 2, du Code judiciaire, le demandeur avait introduit une procédure visant à ce que son affaire soit confiée au tribunal de première instance de Flandre Orientale, division Audenaarde, alors qu'elle avait été attribuée à la division Termonde, dès lors qu'il doutait de l'impartialité et de l'objectivité de cette dernière. Toutefois, le président a rejeté cette demande et le demandeur s'est plaint de n'avoir aucun recours contre une telle ordonnance contre laquelle seul le procureur général près la cour d'appel peut se pourvoir en cassation, conformément à l'article 642, alinéas 2 et 3, du Code judiciaire - et il a voulu que le tribunal pose une question préjudicielle à la Cour constitutionnelle à ce sujet. Il s'est exprimé, par le biais de son pourvoi en cassation qu'il n'a toutefois pas introduit conformément aux dispositions de l'article 425, § 1er, alinéa 1er, du Code d'instruction criminelle, mais par le biais d'une requête déposée au greffe de la Cour. Par ailleurs, il est à souligner que la procédure prévue à l'article 88 § 2, du Code judiciaire concerne la compétence matérielle des différentes sections ou chambres au sein d'une juridiction ainsi que la répartition territoriale des affaires (voir D. Scheers et P. Thiriar, « Divisional incidents and territorial jurisdiction : a bridge too short », R.W. 2014-2015, 1202), mais sans remettre en cause la compétence proprement dite de la juridiction. En l'espèce, la procédure vise le dessaisissement de la cause pour suspicion légitime qui ne représente pas un incident au sujet de la répartition au sens de l'article 88, § 2, du Code judiciaire, et il existe des procédures appropriées en la matière. Dès lors, le pourvoi en cassation a été déclaré irrecevable et, dans la mesure où cette irrecevabilité se fondait sur un motif autre que celui pour lequel le demandeur souhaitait poser une question préjudicielle, il n'a pas été donné suite à

verzoek geen gevolg gegeven. AW

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Vormen - Vorm van het cassatieberoep en vermeldingen - Vorm - Verklaring ter griffie van het gerecht dat de bestreden beslissing heeft gewezen - Gevolg

- Art. 425, § 1, eerste lid Wetboek van Strafvordering
- Art. 88, § 2 Gerechtelijk Wetboek

RECHTERLIJKE ORGANISATIE - Strafzaken - Artikel 88, § 2, Gerechtelijk Wetboek - Incident met betrekking tot de verdeling van de zaken - Beschikking van de voorzitter van de rechtbank - Rechtsmiddel - Gevolg

- Art. 425, § 1, eerste lid Wetboek van Strafvordering
 - Art. 88, § 2 Gerechtelijk Wetboek
-

cette demande. AW

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Formes - Forme du pourvoi en cassation et indications - Forme - Déclaration faite au greffe du tribunal qui a rendu la décision attaquée - Conséquence

- Art. 425, § 1er, al. 1er Code d'Instruction criminelle
- Art. 88, § 2 Code judiciaire

ORGANISATION JUDICIAIRE - Matière répressive - Code judiciaire, article 88, § 2 - Incident relatif à la répartition des affaires - Ordonnance du président du tribunal - Recours - Conséquence

- Art. 425, § 1er, al. 1er Code d'Instruction criminelle
 - Art. 88, § 2 Code judiciaire
-

P.21.1465.F

8 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211208.2F.7](#)AC nr. ...

Uit artikel 5 Uitleveringswet 1874 volgt dat onmiddellijk kan worden beslist de persoon tegen wie een uitleveringsverzoek is uitgevaardigd voorlopig aan te houden, voor zover de bevoegde buitenlandse autoriteit een officieel bericht heeft verzonden, het bestaan van onverwijlde spoed is vastgesteld en het uitleveringsverzoek op het eerste gezicht wettig lijkt (1) ; behoudens de beoordeling van de onverwijlde spoed staat deze wet het onderzoeksgerecht dat uitspraak moet doen over de handhaving van de hechtenis echter niet toe zijn beoordeling van de opportuniteit van deze maatregel in de plaats te stellen van de beoordeling van de verzoekende buitenlandse autoriteit (2) ; de wet staat het onderzoeksgerecht evenmin toe uitspraak te doen over de waarschijnlijkheid van de schuld van de aangehouden persoon. (1) Zie S. HENROTTE, "L'appréciation du caractère raisonnable dans la durée d'une mise sous écrou extraditionnel", noot onder Cass. 14 maart 2018, AR P.18.0212.F, RDCP, 2018, p. 1083; S. DEWULF, Extradere. Uitlevering, Europees aanhoudingsbevel & overdrachten aan het Internationaal Strafhof en de ad hoc-Tribunalen, Larcier, 2009, nrs. 155 tot 159; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, p. 2059-2061. (2) Zie M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 2061 en p. 2063, noot 111, die verwijst naar Cass. 4 april 2000, AR P.00.0293.N, AC 2000, nr. 224, betreffende de afzonderlijke exequaturprocedure. Volgens een ministeriële omzendbrief hierover moet de voorwaarde van onverwijlde spoed vooral worden geïnterpreteerd met betrekking tot het vluchtgevaar (S. DEWULF, o.c., nrs. 155-15, die echter andere redenen vermeldt om tot het bestaan van die onverwijlde spoed te kunnen besluiten).

UITLEVERING - Passieve uitlevering - Verzoek om uitlevering van een buitenlandse autoriteit - Voorlopige aanhouding - Voorwaarden - Beoordelingsbevoegdheid van het onderzoeksgerecht

- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

ONDERZOEKSGERECHTEN - Passieve uitlevering - Verzoek om uitlevering van een buitenlandse autoriteit - Voorlopige

Il résulte de l'article 5 de la loi du 15 mars 1874 sur les extraditions que l'arrestation provisoire de la personne faisant l'objet d'une demande d'extradition peut immédiatement être décidée, pour autant qu'un avis officiel émane de l'autorité étrangère compétente, que l'urgence soit constatée et que la demande d'extradition apparaisse, de prime abord, régulière (1) ; mais, sous réserve de l'évaluation de l'urgence, ladite loi n'autorise pas la juridiction d'instruction appelée à statuer sur le maintien de la détention à substituer son appréciation de l'opportunité de cette mesure, à l'appréciation de l'autorité étrangère requérante (2) ; elle ne l'autorise pas davantage à se prononcer sur la vraisemblance de la culpabilité de la personne arrêtée. (1) Voir S. HENROTTE, « L'appréciation du caractère raisonnable dans la durée d'une mise sous écrou extraditionnel », note sous Cass. 14 mars 2018, RG P.18.0212.F, Rev. dr. pén. crim., 2018, p. 1083 ; S. DEWULF, Extradere. Uitlevering, Europees aanhoudingsbevel overdrachten aan het Internationaal Strafhof en de ad hoc-Tribunalen, Larcier, 2009, nos 155 à 159 ; M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, pp. 2059 à 2061. (2) Voir M.-A. BEERNAERT e.a., o.c., p. 2061 et p. 2063, note 111, qui renvoie à Cass. 4 avril 2000, RG P.00.0293.N, Pas. 2000, n° 224, relatif à la procédure distincte d'exequatur. Selon une circulaire ministérielle en la matière, la condition d'urgence doit principalement s'interpréter au regard du risque de fuite (S. DEWULF, o.c., nos 155-156, qui évoque toutefois d'autres raisons permettant de conclure à l'existence de cette urgence).

EXTRADITION - Extradition passive - Demande d'extradition émanant d'une autorité étrangère - Arrestation provisoire - Conditions - Pouvoir d'appréciation de la juridiction d'instruction

- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

JURIDICTIONS D'INSTRUCTION - Extradition passive - Demande d'extradition émanant d'une autorité étrangère - Arrestation provisoire - Conditions - Pouvoir d'appréciation de la juridiction

aanhouding - Voorwaarden - Beoordelingsbevoegdheid van het onderzoeksgerecht

- Art. 5 Wet van 15 maart 1874 op de uitleveringen

d'instruction

- Art. 5 L. du 15 mars 1874 sur les extraditions

De rechter hoeft niet te antwoorden op een middel dat geen verband houdt met het geding dat bij hem aanhangig is gemaakt of op de vermelding van een feit dat voor de oplossing van het geschil zonder belang is (1). (1) Cass. 3 septembre 2014, AR P.14.0489.F, AC 2014, nr. 488; Cass. 23 januari 2008, AR P.07.1437.F, AC 2008, nr. 53; zie J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, p. 210.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen inbegrepen) - Verplichting een conclusie te beantwoorden

Le juge ne doit pas répondre à un moyen étranger à la contestation dont il est saisi ou à l'énonciation d'un fait indifférent à la solution du litige (1). (1) Cass. 3 septembre 2014, RG P.14.0489.F, Pas. 2014, n° 488 ; Cass. 23 janvier 2008, RG P.07.1437.F, Pas. 2008, n° 53 ; voir J. DE CODT, Des nullités de l'instruction et du jugement, Larcier, 2006, p. 210.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses et les douanes et accises) - Obligation de répondre aux conclusions

P.21.1480.F

8 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211208.2F.9](#)

AC nr. ...

Als de inverdenkinggestelde buiten zijn wil niet ter zitting kan verschijnen, is het onderzoeksgerecht krachtens de regel van de persoonlijke verschijning verplicht hetzij het onderzoek van de zaak te verdagen binnen de bij wet gestelde termijn om uitspraak te doen, hetzij de zaak verder uit te stellen als de inverdenkinggestelde of zijn raadsman krachtens artikel 32 om uitstel verzoekt, hetzij de zaak in behandeling te nemen door de advocaat te machtigen hem te vertegenwoordigen (1). (1) Zie J. DE CODT, "Le contrôle de la détention préventive", in B. DEJEMEPPE (ed.), *La détention préventive*, s.l.d., Larcier, 1992, p. 213, n° 29. Het OM heeft geconcludeerd dat het middel faalde naar recht omdat het meende dat een dergelijke alternatieve verplichting - hetzij het onderzoek van de zaak verdagen, hetzij de onmogelijkheid daarvan verantwoorden - niet uit enige bepaling of enig beginsel blijkt en het arrest de vereiste vaststellingen bevatte om de beslissing om uitspraak te doen op grond van stukken te verantwoorden in het licht van Cass. 7 mei 2003, AR P.03.0607.F, AC 2003, nr. 279, waaruit meer bepaald volgt dat "de rechtspleging betreffende de handhaving van de voorlopige hechtenis, in beginsel, de persoonlijke verschijning van de inverdenkinggestelde voor het onderzoeksgerecht vereist; dat als de inverdenkinggestelde niet kan verschijnen op de terechtzitting, de raadkamer zijn advocaat machtigt hem te vertegenwoordigen, en als de advocaat, regelmatig verwittigd, geen machtiging vraagt om zijn cliënt te vertegenwoordigen, zij uitspraak kan doen in afwezigheid van de inverdenkinggestelde; die regels zijn ook van toepassing op de kamer van inbeschuldigingstelling. Om uitspraak te doen inzake voorlopige hechtenis, in afwezigheid van een inverdenkinggestelde, die niet kan verschijnen en die niet regelmatig vertegenwoordigd wordt door zijn raadsman, moet de beslissing tot handhaving van de voorlopige hechtenis vaststellen dat het onderzoeksgerecht zich niet kan verplaatsen". Tenslotte heeft het OM erop gewezen dat artikel 30, § 3, Voorlopige Hechteniswet, dat bepaalt dat de kamer van inbeschuldigingstelling uitspraak moet doen binnen vijftien dagen nadat het hoger beroep is ingesteld, haar eveneens verplicht "met voorrang boven alle andere zaken uitspraak te doen over het hoger beroep". (M.N.B.)

Si l'inculpé se trouve dans l'impossibilité de se présenter à l'audience sans qu'il n'y aille de son propre fait, la règle de la comparution personnelle impose à la juridiction d'instruction soit d'ajourner l'examen de la cause dans le délai imposé par la loi pour statuer, soit de la remettre au-delà si l'inculpé ou son conseil demandent la remise en application de l'article 32, soit de prendre l'affaire en autorisant l'avocat à le représenter (1). (1) Voir J. DE CODT, « Le contrôle de la détention préventive », in *La détention préventive*, s.l.d. B. DEJEMEPPE, Larcier, 1992, p. 213, n° 29. Le MP a conclu que le moyen manquait en droit, une telle obligation alternative - soit d'ordonner la remise de l'examen de l'affaire, soit de justifier l'impossibilité d'une telle remise - ne lui paraissant ressortir d'aucune disposition ni d'aucun principe, et l'arrêt contenant les constatations requises pour justifier sa décision de statuer sur pièces au regard de Cass. 7 mai 2003, RG P.03.0607.F, Pas. 2003, n° 279, dont il résulte notamment que « la procédure relative au maintien de la détention préventive exige, en principe, la comparution personnelle de l'inculpé devant la juridiction d'instruction ; toutefois, si l'inculpé est dans l'impossibilité de se présenter à l'audience, la chambre du conseil autorise son avocat à le représenter et si l'avocat, dûment avisé, ne demande pas l'autorisation de représenter son client, elle peut statuer en l'absence de l'inculpé ; ces règles s'appliquent également à la chambre des mises en accusation. Pour pouvoir statuer en matière de détention préventive en l'absence d'un inculpé qui se trouve dans l'impossibilité de comparaître et qui n'est pas régulièrement représenté par son conseil, la décision par laquelle la détention préventive est maintenue doit constater qu'il n'est pas possible à la juridiction d'instruction de se déplacer ». Enfin, le MP a relevé que l'article 30, § 3, de la loi relative à la détention préventive, qui dispose que la chambre des mises en accusation doit statuer dans les quinze jours de l'appel, lui impose aussi de « statu[er] sur l'appel toutes affaires cessantes ». (M.N.B.)

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Rechtszitting van het onderzoeksgerecht - Inverdenkinggestelde die niet kan verschijnen en niet door zijn raadsman wordt vertegenwoordigd - Onderzoeksgerecht dat zich niet kan verplaatsen en uitspraak doet op grond van stukken - Recht van verdediging - Verplichting om de zaak uit te stellen als de wettelijke termijn dat toelaat

- Artt. 23, 2°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHT VAN VERDEDIGING - Strafzaken - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Rechtszitting van het onderzoeksgerecht - Inverdenkinggestelde die niet kan verschijnen en niet door zijn raadsman wordt vertegenwoordigd - Onderzoeksgerecht dat zich niet kan verplaatsen en uitspraak doet op grond van stukken - Rechten van verdediging - Verplichting om de zaak uit te stellen als de wettelijke termijn dat toelaat

- Artt. 23, 2°, en 30, § 3 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Audience de la juridiction d'instruction - Inculpé dans l'impossibilité de comparaître et non représenté par son conseil - Juridiction d'instruction ne pouvant se déplacer et statuant sur pièces - Droits de la défense - Obligation de remettre l'examen de la cause si le délai légal le permet

- Art. 23, 2°, et 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE LA DEFENSE - Matière répressive - Détention préventive - Maintien - Audience de la juridiction d'instruction - Inculpé dans l'impossibilité de comparaître et non représenté par son conseil - Juridiction d'instruction ne pouvant se déplacer et statuant sur pièces - Droits de la défense - Obligation de remettre l'examen de la cause si le délai légal le permet

- Art. 23, 2°, et 30, § 3 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1481.F

1 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211201.2F.11](#)

AC nr. ...

Bij ontstentenis van regelmatige betekening binnen de wettelijke termijn, is het bevel tot aanhouding nietig en kan het onderzoeksgerecht de inverdenkinggestelde niet in voorlopige hechtenis houden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 764.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Allerlei - Strafzaken - Bevel tot aanhouding - Betekening - Geen regelmatige betekening binnen de wettelijke termijn

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Betekening - Geen regelmatige betekening binnen de wettelijke termijn

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding - Betekening - Geen regelmatige betekening binnen de wettelijke termijn

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

A défaut de signification régulière dans le délai légal, le mandat d'arrêt est nul et la juridiction d'instruction ne peut pas maintenir l'inculpé en détention préventive (1). (1) Voir les concl. du MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Divers - Matière répressive - Mandat d'arrêt - Signification - Défaut de signification régulière dans le délai légal

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Signification - Défaut de signification régulière dans le délai légal

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt - Signification - Défaut de signification régulière dans le délai légal

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer de kamer van inbeschuldigingstelling oordeelt dat de betekening van het bevel tot aanhouding overeenkomstig de wet is geschied, terwijl aan één van de voorwaarden voor een regelmatige betekening niet is voldaan, en de miskende vormvereiste op straffe van nietigheid is voorgeschreven, vernietigt het Hof zonder verwijzing het arrest dat de voorlopige hechtenis handhaaft (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 764.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Allerlei - Strafzaken - Bevel tot aanhouding - Betekening - Miskening van een op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvorm

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Betekening - Miskening van een op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvorm

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Toezicht op de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding - Kamer van inbeschuldigingstelling - Beslissing tot handhaving - Onregelmatigheid van de betekening van het bevel tot aanhouding - Gevolg - Vernietiging zonder verwijzing

- Art. 18 Wet Bescherming Maatschappij

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerechten - Toezicht op de regelmatigheid van het bevel tot aanhouding - Betekening - Miskening van een op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvorm

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Volgens artikel 18 Voorlopige Hechteniswet, moet de betekening, om regelmatig te zijn, voldoen aan de vier daarin voorgeschreven cumulatieve rechtsvormen: de betekening geschiedt binnen een termijn van achtenveertig uur, door de griffier, door de directeur van de strafinrichting of door een agent van de openbare macht, in de taal van de rechtspleging en met afgifte van een volledig afschrift van de akte; een afschrift waarin een bladzijde ontbreekt die de opgave bevat van een van de tenlasteleggingen die aan de uitvaardiging van het bevel tot aanhouding ten grondslag liggen, is geen volledig afschrift van het bevel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 764.

BETEKENINGEN EN KENNISGEVINGEN - Allerlei - Strafzaken -

Lorsque la chambre des mises en accusation considère comme conforme à la loi la signification du mandat d'arrêt alors qu'une des conditions mises à la régularité de cette signification fait défaut et que la formalité méconnue est prescrite à peine de nullité, la Cour casse sans renvoi l'arrêt qui maintient la détention préventive (1). (1) Voir les concl. du MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Divers - Matière répressive - Mandat d'arrêt - Signification - Méconnaissance d'une formalité prescrite à peine de nullité

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Signification - Méconnaissance d'une formalité prescrite à peine de nullité

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt - Chambre des mises en accusation - Décision de maintien - Irrégularité de la signification du mandat d'arrêt - Conséquence - Cassation sans renvoi

- Art. 18 L. du 9 avril 1930

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridictions d'instruction - Contrôle de la régularité du mandat d'arrêt - Signification - Méconnaissance d'une formalité prescrite à peine de nullité

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Selon l'article 18 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, est régulière la signification qui obéit aux quatre formalités cumulatives qu'elle prescrit: elle doit être faite dans les quarante-huit heures, par le greffier, le directeur de la prison ou un agent de la force publique, dans la langue de la procédure, et moyennant la remise d'une copie intégrale de l'acte; n'est pas une copie intégrale du mandat celle à laquelle il manque une page contenant le libellé d'une des inculpations ayant motivé sa délivrance (1). (1) Voir les concl. du MP.

SIGNIFICATIONS ET NOTIFICATIONS - Divers - Matière répressive - Mandat d'arrêt - Signification - Formalités à respecter - Remise

Bevel tot aanhouding - Betekening - Na te leven vormvereisten - Overhandiging van een integraal afschrift van het bevel tot aanhouding

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Bevel tot aanhouding - Betekening - Na te leven vormvereisten - Overhandiging van een integraal afschrift van het bevel tot aanhouding

- Art. 18 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

d'une copie intégrale du mandat d'arrêt

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mandat d'arrêt - Signification - Formalités à respecter - Remise d'une copie intégrale du mandat d'arrêt

- Art. 18 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1541.N

21 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.12](#)

AC nr. ...

Een door artikel 9 Interneringswet bedoelde rechterlijke beslissing tot internering en de door de kamer voor de bescherming van de maatschappij genomen uitvoeringsbeslissingen van de internering vormen een veiligheidsmaatregel als bedoeld door artikel 2.1 Kaderbesluit EAB en artikel 3 Wet Europees Aanhoudingsbevel; uit de artikelen 2 en 9 Interneringswet volgt dat de interneringsbeslissing uitwerking blijft hebben tot op het ogenblik dat de kamer voor de bescherming van de maatschappij beslist tot de definitieve invrijheidstelling van de geïnterneerde; uit artikel 5.1.e en 5.4 EVRM volgt bovendien dat de veiligheidsmaatregel geen uitwerking meer kan hebben indien niet langer is voldaan aan de uit deze verdragsbepaling voortvloeiende voorwaarden voor vrijheidsberoving; zodat een interneringsbeslissing een veiligheidsmaatregel is van een onbepaalde duur, die voor de toepassing van artikel 2.1 Kaderbesluit EAB en art. 3 Wet Europees Aanhoudingsbevel moet worden geacht minstens vier maanden te bedragen (1). (1) Zie alg. H. SANDERS, Handboek Overleveringsrecht, Intersentia, 2011, 100-166 en 182-183; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 284-285; S. DEWULF, Handboek uitleveringsrecht, Intersentia, 2013, 216; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, Brugge, Die Keure, 2021, 2083.

Une décision judiciaire d'internement visée à l'article 9 de la loi du 5 mai 2014 relative à l'internement des personnes et les décisions d'exécution de l'internement prises par la chambre de protection sociale constituent une mesure de sûreté visée à l'article 2, § 1er, de la décision-cadre 2002/584/JAI du 13 juin 2002 et à l'article 3 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen; il résulte de la loi du 5 mai 2014 que la décision d'internement reste effective jusqu'au moment où la chambre de protection sociale décide de procéder à la libération définitive de la personne internée; en outre, il suit des articles 5, § 1er, e, et 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales que la mesure de sûreté ne peut plus être effective s'il n'est plus satisfait aux conditions qui découlent de ces dispositions conventionnelles pour la privation de liberté; dès lors une décision d'internement est une mesure de sûreté d'une durée indéterminée, qui doit être considérée comme d'une durée minimale de quatre mois pour l'application de l'article 2, § 1er, de la décision-cadre et de l'article 3 de la loi du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen (1). (1) Voir plus généralement H. SANDERS, Handboek Overleveringsrecht, Intersentia, 2011, 100-166 et 182-183; J. VAN GAEVER, Het Europees aanhoudingsbevel in de praktijk, Kluwer, 2013, 284-285; S. DEWULF, Handboek uitleveringsrecht, Intersentia, 2013, 216; M.-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, Droit de la procédure pénale, La Charte, 9ème éd., 2021, 2083.

bescherming van de maatschappij - Internering van de veroordeelde - Vlucht van de geïnterneerde naar het buitenland - Europees aanhoudingsbevel - Overlevering naar België - Veroordeling tot een straf of veiligheidsmaatregel van meer dan vier maanden - Internering als maatregel van onbepaalde duur - Beoordeling

- Artt. 5.1.e en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 2 en 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

EUROPEES AANHOUDINGSBEVEL - Uitgesproken straf of veiligheidsmaatregel van meer dan vier maanden - Internering van de veroordeelde - Toepassing

- Artt. 5.1.e en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 2 en 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

EUROPESE UNIE - Allerlei - Kaderbesluit Europees Aanhoudingsbevel - Vlucht van de geïnterneerde naar het buitenland - Europees aanhoudingsbevel - Overlevering naar België - Veroordeling tot een straf of veiligheidsmaatregel van meer dan vier maanden - Internering als maatregel van onbepaalde duur - Beoordeling

- Artt. 5.1.e en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

condamné - Fuite de l'interné à l'étranger - Mandat d'arrêt européen - Remise à la Belgique - Condamnation à une peine de mesure de sécurité de plus de quatre mois - Mesure d'internement d'une durée indéterminée - Appréciation

- Art. 5.1.e et 5.4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil de l'UE du 13 juin 2002

- Art. 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Artt. 2 en 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

MANDAT D'ARRET EUROPEEN - Peine prononcée ou mesure de sûreté de plus de quatre mois - Internement du condamné - Application

- Art. 5.1.e et 5.4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil de l'UE du 13 juin 2002

- Art. 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Artt. 2 en 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

UNION EUROPEENNE - Divers - Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil du 13 juin 2002 - Fuite de l'interné à l'étranger - Mandat d'arrêt européen - Remise à la Belgique - Condamnation à une peine de mesure de sécurité de plus de quatre mois - Mesure d'internement d'une durée indéterminée - Appréciation

- Art. 5.1.e et 5.4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil de l'UE du 13 juin 2002

- Art. 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 2 en 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.1 - Internering van de veroordeelde - Vlucht van de geïnterneerde naar het buitenland - Europees aanhoudingsbevel - Overlevering naar België - Veroordeling tot een straf of veiligheidsmaatregel van meer dan vier maanden - Internering als maatregel van onbepaalde duur - Beoordeling

- Artt. 5.1.e en 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 2.1 Kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van de EU van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten

- Art. 3 Wet 19 december 2003 betreffende het Europees aanhoudingsbevel

- Artt. 2 en 9 Wet 5 mei 2014 betreffende de internering

- Art. 5.1.e Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Artt. 2 en 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.1 - Internement du condamné - Fuite de l'interné à l'étranger - Mandat d'arrêt européen - Remise à la Belgique - Condamnation à une peine de mesure de sécurité de plus de quatre mois - Mesure d'internement d'une durée indéterminée - Appréciation

- Art. 5.1.e et 5.4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 2.1 Décision-cadre 2002/584/JAI du Conseil de l'UE du 13 juin 2002

- Art. 3 L. du 19 décembre 2003 relative au mandat d'arrêt européen

- Artt. 2 en 9 L. du 5 mai 2014 relative à l'internement

- Art. 5, § 1er, e Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

P.21.1552.N

14 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211214.2N.13](#)

AC nr. ...

Indien het maximum van de straf, door de wet gesteld op het misdrijf op grond waarvan de voorlopige hechtenis wordt bevolen, vijftien jaar opsluiting te boven gaat, zijn de bijkomende voorwaarden voor de handhaving van de hechtenis zoals bedoeld in artikel 16, § 1, vierde lid, Voorlopige Hechteniswet, niet van toepassing en in dat geval dient de rechter in beginsel slechts na te gaan of de handhaving van de hechtenis volstrekt noodzakelijk is voor de openbare veiligheid en is hij niet ertoe gehouden te antwoorden op een conclusie waarin het bestaan van een of meerdere van die bijkomende voorwaarden wordt betwist (1). (1) Cass. 10 mei 2006, AR P.06.0644.F, AC 2006, nr. 268.

REDENEN VAN DE VONNISSEN EN ARRESTEN - Op conclusie - Strafzaken (geestrijke dranken en douane en accijnzen)

3/11/2025

Si la peine maximale prévue par la loi pour réprimer l'infraction du chef de laquelle la détention préventive est ordonnée dépasse les quinze ans de réclusion, les conditions supplémentaires pour le maintien en détention, visées à l'article 16, § 1er, alinéa 4, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, ne doivent pas être remplies et, en pareille occurrence, le juge doit, en principe, uniquement vérifier si le maintien en détention constitue une absolue nécessité pour la sécurité publique et il n'est pas tenu de répondre aux conclusions contestant l'existence d'une ou de plusieurs de ces conditions supplémentaires (1). (1) Cass. 10 mai 2006, RG P.06.0644.F, Pas. 2006, n° 268.

MOTIFS DES JUGEMENTS ET ARRETS - En cas de dépôt de conclusions - Matière répressive (y compris les boissons spiritueuses)

P. 984/1035

inbegrepen) - Voorlopige hechtenis - Handhaving - Onderzoeksgerecht - Neerlegging van conclusie - Feit strafbaar met een straf boven vijftien jaar opsluiting - Verplichting om te antwoorden - Grenzen

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Onderzoeksgerecht - Neerlegging van conclusie - Feit strafbaar met een straf boven vijftien jaar opsluiting - Verplichting om te antwoorden - Grenzen

- Art. 16, § 1, vierde lid Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

et les douanes et accises) - Détention préventive - Maintien - Juridiction d'instruction - Dépôt de conclusions - Fait passible d'une peine dépassant les quinze ans de réclusion - Obligation de répondre - Limites

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Juridiction d'instruction - Dépôt de conclusions - Fait passible d'une peine dépassant les quinze ans de réclusion - Obligation de répondre - Limites

- Art. 16, § 1er, al. 4 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1556.N

14 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211214.2N.14](#)

AC nr. ...

De door artikel 47bis, § 6, 4), derde lid, Wetboek van Strafvordering voorgeschreven verplichting om in het proces-verbaal van verhoor melding te maken van de naam en hoedanigheid van de beëdigde tolk die zijn bijstand heeft verleend, is niet voorgeschreven op straffe van nietigheid (1). (1) Cass. 25 september 2012, AR P.11.2087.N, AC 2012, nr. 485. Zie evenwel B. DE SMET, "Eed van tolken nieuwe stijl", RW 2017-2018, 2, die van oordeel is dat de eed voor niet-geregistreerde tolken, na de wetwijziging bij Wet van 19 april 2017 tot wijziging van het Wetboek van Strafvordering, het Gerechtelijk Wetboek en de wet van 10 april 2014 tot wijziging van verschillende bepalingen met het oog op de oprichting van een nationaal register voor gerechtsdeskundigen en tot oprichting van een nationaal register van beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken (BS 31 mei 2017), voorgeschreven blijft op straffe van nietigheid.

BEWIJS - Strafzaken - Bewijsvoering - Verhoor door de onderzoeksrechter - Beëdigd tolk - Vermelding van de naam en hoedanigheid van de beëdigde tolk - Verzuim - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47bis, § 6, 4), derde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtelijk onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Verhoor door de onderzoeksrechter - Beëdigd tolk - Vermelding van de naam en hoedanigheid van de beëdigde tolk - Verzuim - Draagwijdte - Gevolg

- Art. 47bis, § 6, 4), derde lid Wetboek van Strafvordering

- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste

L'obligation d'indiquer, sur le procès-verbal d'audition, le nom et la qualité de l'interprète assermenté qui a prêté son assistance, prévue à l'article 47bis, § 6, 4), alinéa 3, du Code d'instruction criminelle, n'est pas prescrite à peine de nullité (1). (1) Cass. 25 septembre 2012, RG P.11.2087.N, Pas. 2012, n° 485. Voir toutefois B. DE SMET, "Eed van tolken nieuwe stijl", R.W. 2017-2018, 2, qui considère qu'après la modification de loi opérée par la loi du 19 avril 2017 modifiant diverses dispositions en vue d'établir un registre national des experts judiciaires et établissant un registre national des traducteurs, interprètes et traducteurs-interprètes jurés (M.B. 31 mai 2017), le serment d'un interprète non inscrit au registre reste prescrit, à peine de nullité.

PREUVE - Matière répressive - Administration de la preuve - Audition par le juge d'instruction - Interprète-juré - Mention du nom et de la qualité de l'interprète-juré - Omission - Portée - Conséquence

- Art. 47bis, § 6, 4), al. 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Audition par le juge d'instruction - Interprète-juré - Mention du nom et de la qualité de l'interprète-juré - Omission - Portée - Conséquence

- Art. 47bis, § 6, 4), al. 3 Code d'Instruction criminelle

- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) -

aanleg - Strafzaken - Verhoor door de onderzoeksrechter - Beëdigd tolk - Vermelding van de naam en hoedanigheid van de beëdigde tolk - Verzuim - Draagwijdte - Gevolg
- Art. 47bis, § 6, 4), derde lid Wetboek van Strafvordering
- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

En première instance - Matière répressive - Audition par le juge d'instruction - Interprète-juré - Mention du nom et de la qualité de l'interprète-juré - Omission - Portée - Conséquence
- Art. 47bis, § 6, 4), al. 3 Code d'Instruction criminelle
- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

De verplichting van een gerechtsdeskundige, beëdigd vertaler of vertaler-tolk die niet in het nationaal register voor gerechtsdeskundigen en beëdigd vertalers, tolken en vertalers-tolken is opgenomen om zijn verslag of vertaling op straffe van nietigheid te ondertekenen, waarbij die handtekening moet worden voorafgegaan door de in artikel 555/15, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek bedoelde schriftelijke eed, is niet van toepassing op de tolk, bedoeld in artikel 555/15, derde lid, Gerechtelijk Wetboek.

L'obligation imposée à un expert judiciaire, à un traducteur juré ou à un traducteur-interprète juré, qui n'est pas inscrit au registre national des experts judiciaires ou des traducteurs, interprètes et traducteurs-interprètes jurés, de signer son rapport ou sa traduction à peine de nullité, ladite signature devant être précédée du serment écrit visé à l'article 555/15, alinéa 4, du Code judiciaire, ne s'applique pas à l'interprète visé à l'article 555/15, alinéa 3, du Code judiciaire.

EED - Tolk - Verplichting om het verslag of de vertaling op straffe van nietigheid te ondertekenen - Artikel 555/15, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek - Toepassingsgebied - Tolk bedoeld in artikel 555/15, derde lid, Gerechtelijk Wetboek - Gevolg

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Interprète - Obligation de signer le rapport ou la traduction à peine de nullité - Code judiciaire, article 555/15, alinéa 4 - Champ d'application - Interprète visé à l'article 555/15, alinéa 3, du Code judiciaire - Conséquence

- Art. 555/15, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 555/15, al. 3 et 4 Code judiciaire
- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

TAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Verhoor door politie en onderzoeksrechter - Verplichting om het verslag of de vertaling op straffe van nietigheid te ondertekenen - Artikel 555/15, vierde lid, Gerechtelijk Wetboek - Toepassingsgebied - Tolk bedoeld in artikel 555/15, derde lid, Gerechtelijk Wetboek - Gevolg

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Audition par la police et le juge d'instruction - Obligation de signer le rapport ou la traduction à peine de nullité - Code judiciaire, article 555/15, alinéa 4 - Champ d'application - Interprète visé à l'article 555/15, alinéa 3, du Code judiciaire - Conséquence

- Art. 555/15, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 555/15, al. 3 et 4 Code judiciaire
- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

Een door een tolk afgelegde eed is regelmatig, ook als die eed niet letterlijk wordt afgelegd in de door de wet voorgeschreven bewoordingen, voor zover de afgelegde eed eenzelfde betekenis heeft als de voorgeschreven eed en aan de tolk dezelfde verplichtingen oplegt (1). (1) Cass. 13 februari 2018, AR P.17.1023.N, AC 2018, nr. 95.

Le serment que prête un interprète est régulier même s'il n'a pas été prononcé dans les termes exacts prévus par la loi, pour autant qu'il ait la même signification que le serment prescrit et qu'il impose les mêmes obligations à l'interprète (1). (1) Cass. 13 février 2018, RG P.17.1023.N, Pas. 2018, n° 95.

BEWIJS - Strafzaken - Eed - Door tolk afgelegde eed - Vorm - Voorwaarden

PREUVE - Matière répressive - Serment - Serment prêté par l'interprète - Forme - Conditions

- Art. 555/15, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 555/15, al. 3 et 4 Code judiciaire
- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

EED - Door tolk afgelegde eed - Vorm - Voorwaarden

SERMENT; VOIR AUSSI: 077 PREUVE - Serment prêté par l'interprète - Forme - Conditions

- Art. 555/15, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

TAAALGEBRUIK - Gerechtszaken (wet 15 juni 1935) - In eerste aanleg - Strafzaken - Verhoor door politie en onderzoeksrechter - Door tolk afgelegde eed - Vorm - Voorwaarden

- Art. 555/15, derde en vierde lid Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 11 tot 23 Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

- Art. 555/15, al. 3 et 4 Code judiciaire

- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

LANGUES (EMPLOI DES) - Matière judiciaire (loi du 15 juin 1935) - En première instance - Matière répressive - Audition par la police et le juge d'instruction - Serment prêté par l'interprète - Forme - Conditions

- Art. 555/15, al. 3 et 4 Code judiciaire

- Art. 11 à 23 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

P.21.1566.N

21 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211221.2N.17](#)

AC nr. ...

Een onleesbare handtekening bovenaan de naam van een plaatsvervangend raadsheer die onderaan het arrest is vermeld als lid van de kamer van inbeschuldigingstelling die mee over de zaak heeft geoordeeld en die het arrest ook mee heeft uitgesproken, wordt vermoed te zijn geplaatst door die plaatsvervangend raadsheer.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Strafzaken - Algemeen - Ondertekening - Onleesbare handtekening

Une signature illisible figurant au-dessus du nom d'un conseiller suppléant mentionné au bas de l'arrêt en tant que membre de la chambre des mises en accusation ayant participé au jugement de l'affaire et à la prononciation de l'arrêt, est présumée avoir été apposée par ce conseiller suppléant.

JUGEMENTS ET ARRETS - Matière répressive - Généralités - Signature - Signature illisible

P.21.1578.N

16 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211216.2N.1](#)

AC nr. ...

Artikel 5.4 EVRM verzet zich niet ertegen dat de correctionele kamer van het hof van beroep het verzuim van de correctionele rechtbank om uitspraak te doen over een verzoek tot voorlopige invrijheidstelling en de voorlopige hechtenis te handhaven zonder dat het volledige strafdossier voorhanden was, rechtzet door de beroepen beslissing te vernietigen en zelf uitspraak te doen over het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling, ditmaal terwijl het volledige strafdossier ter beschikking is; de rechtzetting van dit verzuim door het appelgerecht, dat uitspraak moet doen binnen de vijftien dagen na het instellen van het hoger beroep, belet niet dat de verzoeker recht heeft op een voorziening bij de rechter die op korte termijn oordeelt over de wettigheid van de gevangenhouding.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.4 - Recht op voorziening bij de rechter - Voorlopige hechtenis - Voorlopige invrijheidstelling - Handhaving door de correctionele rechtbank zonder volledig dossier - Nietigheid van de beslissing - Rechtzetting van het verzuim door het appelgerecht - Wijze

3/11/2025

L'article 5, § 4, de la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales ne s'oppose pas à ce que la chambre correctionnelle de la cour d'appel rectifie l'omission du tribunal correctionnel de statuer sur une requête de mise en liberté provisoire et de maintenir la détention préventive sans que le dossier répressif complet n'eût été mis à disposition, en annulant la décision entreprise et en statuant elle-même sur la requête de mise en liberté provisoire, cette fois, alors que l'ensemble du dossier répressif est mis à disposition ; la rectification de cette omission par la juridiction d'appel qui doit statuer dans les quinze jours qui suivent l'appel, ne porte pas atteinte au droit du demandeur à un recours devant le juge qui statue, à bref délai, sur la légalité de la détention.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.4 - Droit à un recours devant le juge - Détention préventive - Mise en liberté provisoire - Maintien par le tribunal correctionnel en l'absence d'un dossier complet - Nullité de la décision - Correction de l'omission par la juridiction d'appel - Modalités

P. 987/1035

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Recht op voorziening bij de rechter - Handhaving door de correctionele rechtbank zonder volledig dossier - Nietigheid van de beslissing - Rechtzetting van het verzuim door het appelgerecht - Wijze

- Art. 5.4 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Droit à un recours devant le juge - Maintien par le tribunal correctionnel en l'absence d'un dossier complet - Nullité de la décision - Correction de l'omission par la juridiction d'appel - Modalités

- Art. 5, § 4 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

Het gegeven dat de correctionele rechtbank uitspraak doet over een op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoek tot voorlopige invrijheidstelling binnen de in artikel 27, § 3, tweede lid, Voorlopige Hechteniswet bepaalde termijn van vijf dagen, zonder dat het volledige strafdossier ter beschikking was en die beslissing bijgevolg nietig wordt verklaard door het appelgerecht, heeft niet tot gevolg dat die beslissing niet tijdig werd genomen en de verzoeker op grond van artikel 27, § 3, derde lid, Voorlopige Hechteniswet in vrijheid moet worden gesteld; de nietigheid van de beroepen beslissing wegens het niet voorhanden zijn van het volledige strafdossier maakt die beslissing niet onbestaande.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Handhaving door de correctionele rechtbank zonder volledig dossier - Nietigheid van de beslissing - Vernietiging door het appelgerecht

- Art. 27 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Le fait que le tribunal correctionnel a statué sur une requête de mise en liberté provisoire, introduite conformément à l'article 27, § 1er, 1°, de la loi du 20 juillet 1990 dans le délai de cinq jours visé à l'article 27, § 3, alinéa 2, de cette loi, sans que le dossier répressif complet n'eût été à disposition, et que cette décision a dès lors été annulée par la juridiction d'appel, n'implique pas que cette décision ait été rendue tardivement et que le demandeur doive être mis en liberté conformément à l'article 27, § 3, alinéa 3, de ladite loi ; la nullité de la décision entreprise en raison de l'indisponibilité du dossier répressif complet ne rend pas cette décision inexistante.

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Maintien par le tribunal correctionnel en l'absence d'un dossier complet - Nullité de la décision - Annulation par la juridiction d'appel

- Art. 27 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Indien de correctionele kamer van het hof van beroep op het hoger beroep van een beklaagde tegen een beslissing van de correctionele rechtbank die zijn op grond van artikel 27, § 1, 1°, Voorlopige Hechteniswet ingediend verzoek tot voorlopige invrijheidstelling ongegrond verklaart, deze beslissing nietig verklaart omdat het gehele strafdossier niet ter beschikking was en de correctionele kamer van het hof van beroep vervolgens uitspraak doet over het verzoek tot voorlopige invrijheidstelling en de voorlopige hechtenis handhaaft, doet dit appelgerecht uitspraak krachtens de devolutieve werking van het hoger beroep van de verzoeker; de omstandigheid dat de correctionele kamer van het hof van beroep verklaart de zaak aan zich te trekken en in eerste en laatste aanleg uitspraak te doen, doet daaraan niets af en maakt die beslissing niet onwettig (1). (1) Zie Cass. 31 juli 2001, AR P.01.1063.F, AC 2001, nr. 425; Cass. 29 mei 1996, AR P.96.0713.F, AC 1996, nr. 196; R. DECLERCQ, *Beginnelen van strafrechtspleging*, Kluwer, 6de editie, 2014, nr. 1389, p. 592.

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Voorlopige hechtenis - Voorlopige invrijheidstelling - Handhaving door de correctionele rechtbank zonder volledig dossier - Vernietiging van de beslissing door het appelgerecht - Devolutieve kracht van het hoger beroep

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Voorlopige invrijheidstelling - Handhaving door de correctionele rechtbank zonder volledig dossier - Hoger beroep - Vernietiging van de beslissing - Devolutieve kracht van het hoger beroep

- Art. 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Lorsque la chambre correctionnelle de la cour d'appel annule, sur appel du prévenu, la décision déclarant non fondée sa requête de mise en liberté provisoire introduite sur pied de l'article 27, § 1er, 1°, de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive, au motif que l'ensemble du dossier répressif n'avait pas été mis à disposition, et que cette même juridiction statue ensuite sur la requête de mise en liberté provisoire et maintient la détention préventive, cette juridiction d'appel statue en vertu de l'effet dévolutif de l'appel du requérant ; la circonstance que la chambre correctionnelle de la cour d'appel a déclaré se saisir de l'affaire et se prononcer sur celle-ci en premier et dernier ressort n'a aucune incidence et ne rend pas cette décision illégale (1). (1) Voir Cass. 31 juillet 2001, RG P.01.1063.F, Pas. 2001, n° 425 ; Cass. 29 mai 1996, RG P.96.0713.F, Pas. 1996, n° 196 ; R. DECLERCQ, *Beginnelen van strafrechtspleging*, Kluwer, 2014, n° 1389, p. 592.

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Détention préventive - Requête de mise en liberté provisoire - Maintien par le tribunal correctionnel en l'absence d'un dossier complet - Annulation de la décision par la juridiction d'appel - Effet dévolutif de l'appel

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Mise en liberté provisoire - Maintien par le tribunal correctionnel en l'absence d'un dossier complet - Appel - Annulation de la décision - Effet dévolutif de l'appel

- Art. 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

P.21.1602.F

28 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211228.2F.1](#)

AC nr. ...

Geen enkele bepaling verbiedt de onderzoeksrechter die de uitvoering van een huiszoeking in een pand met meerdere aparte woongelegenheden beveelt, te beslissen dat het huiszoekingsbevel op het hele pand betrekking kan hebben.

ONDERZOEK IN STRAFZAKEN - Gerechtigd onderzoek - Onderzoeksverrichtingen - Huiszoeking - Pand met meerdere aparte woongelegenheden

Aucune norme n'interdit au juge d'instruction qui ordonne l'exécution d'une perquisition dans un immeuble comprenant plusieurs logements distincts, de décider que ce devoir pourra concerner l'ensemble de l'immeuble.

INSTRUCTION EN MATIERE REPRESSIVE - Instruction - Actes d'instruction - Perquisition - Immeuble comprenant plusieurs logements distincts

WOONPLAATS - Strafzaken - Onderzoeksrechter -
Huiszoekingsbevel - Pand met meerdere aparte
woongelegenheden

DOMICILE - Matière répressive - Juge d'instruction - Mandat de
perquisition - Immeuble comprenant plusieurs logements distincts

P.21.1606.F

22 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211222.2F.14](#)

AC nr. ...

Artikel 31 Voorlopige Hechteniswet staat enkel cassatieberoep toe tegen beslissingen die de voorlopige hechtenis handhaven; een dergelijke beslissing is die welke de invrijheidstelling afhankelijk maakt van voorwaarden en van de betaling van een borgsom (1). (1) Zie de dienaangaande gelijklopende concl. "in hoofdzaak" OM in Pas. 2021, nr. 826; die impliciete oplossing blijkt uit de afzonderlijke beslissingen (zie Cass. 12 oktober 1999, AR P.99.1388.N, AC 1999, nr. 525) waarmee het Hof, enerzijds, uitspraak heeft gedaan over het cassatieberoep in zoverre het is gericht tegen de beslissing die de invrijheidstelling van de verweerder afhankelijk maakt van voorwaarden en van de betaling van een borgsom en, anderzijds, de niet-ontvankelijkheid van het cassatieberoep heeft vastgesteld in zoverre het is gericht tegen de beslissing die de invrijheidstelling van de verweerder beveelt. (M.N.B.)

VOORLOPIGE HECHTENIS - Cassatieberoep - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Beslissing in laatste aanleg over invrijheidstelling onder voorwaarden tegen een borgsom - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Beslissingen uit hun aard niet vatbaar voor cassatieberoep - Verzoek tot voorlopige invrijheidstelling - Beslissing in laatste aanleg over invrijheidstelling onder voorwaarden tegen een borgsom - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

CASSATIEBEROEP - Strafzaken - Beslissingen vatbaar voor cassatieberoep - Strafvordering - Allerlei - Verzoekschrift tot voorlopige invrijheidstelling - Beslissing in laatste aanleg over invrijheidstelling onder voorwaarden tegen een borgsom - Cassatieberoep van het openbaar ministerie - Ontvankelijkheid

- Art. 31 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

L'article 31 de la loi du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive n'autorise le pourvoi en cassation que contre les décisions par lesquelles la détention est maintenue; constitue une telle décision celle qui subordonne la mise en liberté à des conditions et au paiement d'une caution (1). (Solution implicite). (1) Voir les concl. « dit en substance », conformes à cet égard, du MP; cette solution implicite ressort des décisions distinctes (voir Cass. 12 octobre 1999, RG P.99.1388.N, Pas. 1999, n° 525) par lesquelles la Cour a, d'une part, statué sur le pourvoi en tant que dirigé contre la décision qui subordonne la mise en liberté du défendeur à des conditions et au paiement d'une caution et, d'autre part, constaté l'irrecevabilité du pourvoi en tant que dirigé contre la décision qui ordonne la mise en liberté du défendeur. (M.N.B.)

DETENTION PREVENTIVE - Pourvoi en cassation - Requête de mise en liberté provisoire - Décision, en dernier ressort, de mise en liberté sous conditions et moyennant une caution - Pourvoi du ministère public - Recevabilité

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Décisions contre lesquelles on ne peut pas se pourvoir en raison de leur nature - Requête de mise en liberté provisoire - Décision, en dernier ressort, de mise en liberté sous conditions et moyennant une caution - Pourvoi du ministère public - Recevabilité

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

POURVOI EN CASSATION - Matière répressive - Décisions contre lesquelles on peut se pourvoir - Action publique - Divers - Requête de mise en liberté provisoire - Décision, en dernier ressort, de mise en liberté sous conditions et moyennant une caution - Pourvoi du ministère public - Recevabilité

- Art. 31 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Wanneer een beklaagde tegen hetzelfde verstekvonnis verzet doet en vervolgens hoger beroep instelt, moet eerst uitspraak worden gedaan over het oudste rechtsmiddel en zal er pas over het tweede uitspraak worden gedaan nadat het eerste niet-ontvankelijk werd verklaard (1); indien de niet-verschenen partij, na ontvankelijk verzet te hebben aangetekend, hoger beroep instelt, kan dat hoger beroep niet worden beoordeeld door het gerecht waarbij de eiser in hoger beroep de zaak aanhangig wil maken, aangezien zijn verzet de zaak opnieuw bij de eerste rechter aanhangig heeft gemaakt. (1) Zie M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, Die Keure, Brugge, 9de uitg., 2021, II, p. 1762-1763; Cass. 16 maart 2010, AR P.09.1837.N, AC 2010, nr. 187. Het OM heeft van zijn kant niet geconcludeerd dat, te dezen, het Hof kon vaststellen dat het hoger beroep kennelijk niet ontvankelijk was terwijl er nog geen beslissing was gewezen over de ontvankelijkheid van het weliswaar eerder ingestelde verzet.

VERZET - Samenloop tussen hoger beroep en verzet - Volgorde waarin uitspraak moet worden gedaan over de rechtsmiddelen

- Art. 187, § 5, 3° Wetboek van Strafvordering

HOGER BEROEP - Strafzaken (douane en accijnzen inbegrepen) - Gevolgen - Bevoegdheid van de rechter - Samenloop tussen hoger beroep en verzet - Volgorde waarin uitspraak moet worden gedaan over de rechtsmiddelen

- Art. 187, § 5, 3° Wetboek van Strafvordering

Lorsqu'un prévenu fait opposition puis interjette appel contre un même jugement rendu par défaut, il doit être statué en premier lieu sur le recours le plus ancien, et il ne sera statué au fond sur le second qu'après que le premier a été déclaré irrecevable (1); en effet, si après avoir formé une opposition recevable, la partie défaillante interjette appel, l'objet de celui-ci échappe à la juridiction que l'appelant prétend saisir, puisque son opposition a ressaisi le premier juge. (1) Voir M.-A. BEERNAERT, H.-D. BOSLY et D. VANDERMEERSCH, *Droit de la procédure pénale*, La Charte, Bruges, 9ème éd., 2021, t. II, pp. 1762-1763 ; Cass. 16 mars 2010, RG P.09.1837.N, Pas. 2010, n° 187. Le MP n'a quant à lui pas conclu que, dans la présente espèce, la Cour pouvait constater que l'appel interjeté était manifestement irrecevable alors qu'aucune décision n'avait encore été rendue sur la recevabilité de l'opposition certes formée antérieurement. (M.N.B.)

OPPOSITION - Concours entre l'appel et l'opposition - Ordre dans lequel il doit être statué sur les recours

- Art. 187, § 5, 3° Code d'Instruction criminelle

APPEL - Matière répressive (y compris douanes et accises) - Effets. compétence du juge - Concours entre l'appel et l'opposition - Ordre dans lequel il doit être statué sur les recours

- Art. 187, § 5, 3° Code d'Instruction criminelle

P.21.1654.N

28 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211228.2N.4](#)

AC nr. ...

De beoordeling van het gevaar voor recidive, collusie en onttrekking, waarmee de rechter bij de beoordeling van de redelijkheid van de termijn onder meer rekening houdt, vereist niet noodzakelijk dat het onderzoeksgerecht bij elke verschijning voor het onderzoeksgerecht een analyse maakt van het karakter en de gedragingen van de in verdenking gestelde.

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Taak van de rechter

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de

L'appréciation que porte le juge sur le risque de récidive, de collusion et de soustraction à la justice n'exige pas nécessairement que la juridiction d'instruction analyse le caractère et le comportement de l'inculpé à chaque fois qu'il comparait devant elle.

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Délai raisonnable - Tâche du juge

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme

mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

RECHTEN VAN DE MENS - Verdrag rechten van de mens - Art. 5 - Art. 5.3 - Voorlopige hechtenis - Redelijke termijn - Taak van de rechter

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - In aanmerking te nemen criteria - Recidivegevaar - Taak van de rechter

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Redelijke termijn - In aanmerking te nemen criteria - Recidivegevaar - Taak van de rechter

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Art. 5.3 Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, ondertekend op 4 november 1950, te Rome

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Artt. 16, § 1, 21, §§ 4 en 5, 22, zesde en zevende lid, 23 en 30 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DROITS DE L'HOMME - Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales - Article 5 - Article 5.3 - Détention préventive - Délai raisonnable - Tâche du juge

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Critères à prendre en considération - Risque de récidive - Tâche du juge

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Délai raisonnable - Critères à prendre en considération - Risque de récidive - Tâche du juge

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 5, § 3 Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales, signée à Rome le 4 novembre 1950

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 16, § 1, 21, § 4 et 5, 22, al. 6 et 7, 23 et 30 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

Indien de beslissing van het onderzoeksgerecht geen melding maakt van de plaats- en tijdsbepaling van de feiten heeft zij de voorlopige hechtenis beoordeeld rekening houdend met de plaats- en tijdsbepaling welke zijn vermeld in het bevel tot aanhouding of desgevallend in een latere beslissing tot handhaving van de voorlopige hechtenis die deze plaats- en tijdsbepaling heeft gewijzigd.

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Motivering - Vermelding plaats - En tijdsbepaling van de feiten - Taak van de rechter

- Art. 16, § 1, eerste lid, en § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 16, § 1, eerste lid, en § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

VOORLOPIGE HECHTENIS - Handhaving - Motivering - Vermelding plaats - En tijdsbepaling van de feiten - Taak van de rechter

- Art. 16, § 1, eerste lid, en § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

- Art. 16, § 1, eerste lid, en § 5 Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Il résulte de l'absence de mention quant au lieu et au terme de l'information dans la décision rendue par la juridiction d'instruction que celle-ci a apprécié la nécessité de la détention préventive en tenant compte du lieu et du terme figurant dans le mandat d'arrêt ou, le cas échéant, de la modification de ce lieu et de ce terme apparaissant dans une décision rendue ultérieurement quant au maintien de la détention préventive.

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Motivation - Mention du lieu - Terme des faits - Appréhension par le juge

- Art. 16, § 1er, al. 1er, et § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 16, § 1er, al. 1er, et § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

DETENTION PREVENTIVE - Maintien - Motivation - Mention du lieu - Terme des faits - Appréhension par le juge

- Art. 16, § 1er, al. 1er, et § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

- Art. 16, § 1er, al. 1er, et § 5 L. du 20 juillet 1990 relative à la détention préventive

S.15.0079.F

29 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211129.3F.72](#)

AC nr. ...

Krachtens artikel 4, 3°, van de wet van 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs zijn de in deze wet bepaalde procedures in geval van beëindiging van de arbeidsovereenkomst van de preventieadviseur niet van toepassing in geval van collectief ontslag waarop de procedures van toepassing zijn die zijn vastgesteld krachtens hoofdstuk VII van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling.

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermd werknemers - Preventieadviseur - Collectief ontslag - Beschermingsprocedure - Geen toepassing

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermd werknemers - Preventieadviseur - Collectief ontslag - Beschermingsprocedure - Geen toepassing

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

En vertu de l'article 4, 3°, de la loi du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention, les procédures de protection prévues par cette loi en cas de rupture du contrat de travail du conseiller en prévention ne s'appliquent pas dans le cas d'un licenciement collectif soumis aux procédures fixées en vertu du chapitre VII de la loi du 13 février 1998 portant des dispositions en faveur de l'emploi.

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement collectif - Procédure de protection - Absence d'application

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement collectif - Procédure de protection - Absence d'application

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

Het Hof is verplicht om aan het Grondwettelijk Hof de vraag stellen over de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 4, 3°, van de wet van 20 december 2002, in zoverre het de toepassing uitsluit van de beschermingsprocedures ten aanzien van elke preventieadviseur die ontslagen wordt in het kader van een collectief ontslag, ongeacht of de werkgever al dan niet verplicht is om na het collectief ontslag binnen zijn personeel over een preventieadviseur te beschikken, al naargelang hij op dat tijdstip ten minste twintig of, integendeel, minder dan twintig werknemers in dienst heeft.

La Cour est tenue de poser à la Cour constitutionnelle la question de la violation des articles 10 et 11 de la Constitution par l'article 4, 3° de la loi du 20 décembre 2002 excluant à l'application des procédures de protection à l'égard de tout conseiller en prévention licencié dans le cas de licenciement collectif, sans distinguer selon que l'employeur reste ou non tenu de disposer d'un conseiller en prévention au sein du personnel après le licenciement collectif, suivant qu'il occupe à ce moment au moins vingt ou, au contraire, moins de vingt travailleurs.

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermden werknemers - Preventieadviseur - Collectief ontslag - Verplichting om binnen het personeel over een preventieadviseur te beschikken

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermden werknemers - Preventieadviseur - Collectief ontslag - Verplichting om binnen het personeel over een preventieadviseur te beschikken

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Ondernemingsraad en veiligheidscomité - Beschermden werknemers - Preventieadviseur - Collectief ontslag - Verplichting om binnen het personeel over een preventieadviseur te beschikken

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Ondernemingsraad en veiligheidscomité - Beschermden werknemers - Preventieadviseur - Collectief ontslag - Verplichting om binnen het personeel over een preventieadviseur te beschikken

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement collectif - Obligation de disposer d'un conseiller en prévention au sein du personnel

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement collectif - Obligation de disposer d'un conseiller en prévention au sein du personnel

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Conseil d'entreprise et comité de sécurité et d'hygiène - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement collectif - Obligation de disposer d'un conseiller en prévention au sein du personnel

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Conseil d'entreprise et comité de sécurité et d'hygiène - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement collectif - Obligation de disposer d'un conseiller en prévention au sein du personnel

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Het Hof is verplicht om aan het Grondwettelijk Hof de vraag stellen over de schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 4, 3°, van de wet van 20 december 2002 in zoverre het, ten aanzien van de preventieadviseur die ontslagen is in het kader van een collectief ontslag, waarop de procedures van toepassing zijn die zijn vastgesteld krachtens hoofdstuk VII van de wet van 13 februari 1998 houdende bepalingen tot bevordering van de tewerkstelling, de toepassing uitsluit van de door de wet van 20 december 2002 voorgeschreven procedures op de preventieadviseur van wie het individueel ontslag wordt overwogen.

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermd werknemers - Preventieadviseur - Individueel ontslag - Beschermingsprocedure - Collectief ontslag - Ontstentenis van beschermingsprocedure - Discriminatie

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermd werknemers - Preventieadviseur - Individueel ontslag - Beschermingsprocedure - Collectief ontslag - Ontstentenis van beschermingsprocedure - Discriminatie

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Ondernemingsraad en veiligheidscomité - Beschermd werknemers - Preventieadviseur - Individueel ontslag - Beschermingsprocedure - Collectief ontslag - Ontstentenis van beschermingsprocedure - Discriminatie

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

GRONDWETTELIJK HOF - Prejudiciële vraag - Ondernemingsraad en veiligheidscomité - Beschermd werknemers - Preventieadviseur - Individueel ontslag - Beschermingsprocedure - Collectief ontslag - Ontstentenis van beschermingsprocedure - Discriminatie

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

- Art. 2, § 2 Bijzondere wet op het Arbitragehof van 6 januari 1989

La Cour est tenue de poser à la Cour constitutionnelle la question de la violation des articles 10 et 11 de la Constitution par l'article 4, 3° de la loi du 20 décembre 2002 excluant à l'égard du conseiller en prévention licencié dans le cas de licenciement collectif, auquel s'appliquent les procédures fixées en vertu du Chapitre VII de la loi du 13 février 1998 portant dispositions en faveur de l'emploi, l'application des procédures prévues par la loi du 20 décembre 2002 pour le conseiller en prévention dont le licenciement individuel est envisagé.

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement individuel - Procédure de protection - Licenciement collectif - Absence de procédure de protection - Discrimination

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement individuel - Procédure de protection - Licenciement collectif - Absence de procédure de protection - Discrimination

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Conseil d'entreprise et comité de sécurité et d'hygiène - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement individuel - Procédure de protection - Licenciement collectif - Absence de procédure de protection - Discrimination

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

COUR CONSTITUTIONNELLE - Question préjudicielle - Conseil d'entreprise et comité de sécurité et d'hygiène - Travailleurs protégés - Conseiller en prévention - Licenciement individuel - Procédure de protection - Licenciement collectif - Absence de procédure de protection - Discrimination

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

- Art. 2, § 2 Loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage

Hoewel de informatie- en raadplegingsprocedure die moet worden gevolgd bij een collectief ontslag en die een hoofdzakelijk collectieve procedure is, op zich niet waarborgt dat de werkgever een collectief ontslag zou kunnen aangrijpen om de arbeidsverhouding met een preventieadviseur te beëindigen om redenen die verband houden met diens onafhankelijkheid, staat het aan de bevoegde rechter, die in voorkomend geval in kort geding uitspraak doet, om op verzoek van de preventieadviseur een toetsing te verrichten van de werkelijkheid van de redenen voor het ontslag op basis van de aan hem voorgelegde feiten van de zaak; een dergelijke toetsing volstaat om de evenredigheid van de in het geding zijnde bepaling te waarborgen.

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermde werknemers - Collectief ontslag - Preventieadviseur - Redenen die verband houden met zijn onafhankelijkheid - Geen verband - Evenredigheidstoezicht door de bevoegde rechter

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermde werknemers - Collectief ontslag - Preventieadviseur - Redenen die verband houden met zijn onafhankelijkheid - Geen verband - Evenredigheidstoezicht door de bevoegde rechter

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

- Art. 4, 3° Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

Si la procédure d'information et de consultation à suivre lors d'un licenciement collectif, qui est une procédure essentiellement collective, ne garantit pas en soi qu'un employeur ne profite pas d'un licenciement collectif pour mettre un terme à la relation de travail avec un conseiller en prévention pour des motifs liés à son indépendance, il appartient au juge compétent, statuant le cas échéant en référé, d'opérer à la demande du conseiller en prévention un contrôle quant à la réalité des motifs du licenciement sur la base des faits de la cause qui lui sont soumis; un tel contrôle est suffisant pour garantir la proportionnalité de la disposition en cause.

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Licenciement collectif - Conseiller en prévention - Motifs liés à son indépendance - Absence - Contrôle de proportionnalité par le juge compétent

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Licenciement collectif - Conseiller en prévention - Motifs liés à son indépendance - Absence - Contrôle de proportionnalité par le juge compétent

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

- Art. 4, 3° L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

S.18.0089.N

20 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211220.3N.6](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat een partij een gevolg van de overeenkomst miskent en aldus de overeenkomst niet te goeder trouw uitvoert, laat de rechter niet toe te oordelen, in strijd met artikel 1134, eerste lid, Oud Burgerlijk Wetboek, dat de wederpartij als sanctie aanspraak kan maken op een voordeel uit de overeenkomst zonder vast te stellen dat aan de voorwaarden die de overeenkomst aan de toekenning van dat voordeel stelt, is voldaan.

OVEREENKOMST - Rechten en verplichtingen van partijen - Tussen partijen - Goede trouw - Miskenning

La circonstance qu'une partie méconnaît un effet de la convention et n'exécute donc pas celle-ci de bonne foi ne permet pas au juge de décider, en violation de l'article 1134, alinéa 1er, de l'ancien Code civil, que l'autre partie peut prétendre, à titre de sanction, à un avantage tiré de la convention, sans constater que les conditions posées par la convention pour l'octroi de cet avantage sont réunies.

CONVENTION - Droits et obligations des parties - Entre parties - Bonne foi - Méconnaissance

- Art. 1134, eerste lid Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 1134, al. 1er Ancien Code civil

Krachtens het algemeen rechtsbeginsel dat rechtsmisbruik verbiedt dat voor overeenkomsten is neergelegd in artikel 1134, derde lid, Oud Burgerlijk Wetboek, kan de rechter die vaststelt dat een partij die een recht dat de overeenkomst haar toekent heeft uitgeoefend op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de uitoefening van dat recht door een bedachtzaam en voorzichtig persoon, het recht tot zijn normale uitoefening herleiden of het herstel opleggen van de schade die door het misbruik is teweeggebracht (1). (1) Cass. 19 oktober 2018, AR C.15.0086.N, AC 2018, nr. 570.

En vertu du principe général du droit interdisant, s'agissant des conventions, l'abus de droit consacré à l'article 1134, alinéa 3, de l'ancien Code civil, le juge qui constate que la partie qui a exercé un droit conféré par la convention d'une manière qui excède manifestement les limites de l'exercice de ce droit par une personne prudente et diligente peut réduire ce droit à son exercice normal ou imposer la réparation du préjudice causé par l'abus (1). (1) Cass. 19 octobre 2018, RG C.15.0086.N, Pas. 2018, n° 570.

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Verbod van rechtsmisbruik - Sanctie

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

RECHTSMISBRUIK - Sanctie

- Art. 1134, derde lid Oud Burgerlijk Wetboek

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Interdiction de l'abus de droit - Sanction]

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

ABUS DE DROIT - Sanction

- Art. 1134, al. 3 Ancien Code civil

S.18.0090.F

15 maart 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210315.3F.2](#)

AC nr. ...

De vordering tot bindendverklaring van de rechterlijke beslissing heeft een louter bewarend karakter; de rechter die over die vordering uitspraak doet, vermag geen betwistingen te beslechten waarover de partijen in een andere procedure tegenspraak zouden kunnen voeren, zelfs als uit de oplossing van die betwistingen zou blijken dat de eiser geen belang heeft bij de bindendverklaring van de rechterlijke beslissing (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 186.

TUSSENKOMST - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Vordering tot bindendverklaring van een rechterlijke beslissing - Aard - Bevoegdheid van de rechter

- Art. 812 Gerechtelijk Wetboek

La demande en déclaration de décision judiciaire commune a un caractère purement conservatoire; il n'appartient pas au juge qui se prononce sur cette demande de trancher des contestations que les parties pourraient éventuellement débattre au cours d'une autre procédure, même si la solution donnée à ces contestations devait faire apparaître que le demandeur est sans intérêt à entendre déclarer la décision judiciaire commune (1). (1) Voir les concl. du MP.

INTERVENTION - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Demande en déclaration d'une décision judiciaire commune - Caractère - Pouvoir du juge

- Art. 812 Code judiciaire

De vordering tot bindendverklaring van een rechterlijke beslissing heeft enkel tot doel te voorkomen dat de verweerder in die vordering, in een ander geschil tegen de eiser, eventueel zou aanvoeren dat die beslissing hem niet kan worden tegengeworpen; het is voldoende dat die mogelijkheid bestaat opdat de eiser van het vereiste belang doet blijken om de te wijzen beslissing jegens de verweerder bindend te doen verklaren (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 186.

TUSSENKOMST - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Vordering tot bindendverklaring van een rechterlijke beslissing - Voorwerp - Ontvankelijkheid

- Artt. 15, 16, 17, 18 en 812 Gerechtelijk Wetboek

La demande en déclaration d'une décision judiciaire commune a pour seul objet d'empêcher que le défendeur à cette demande puisse éventuellement objecter, dans un autre litige l'opposant au demandeur, que cette décision ne lui est pas opposable; il suffit que cette possibilité existe pour que le demandeur démontre qu'il a intérêt à entendre déclarer la décision à intervenir commune au défendeur (1). (1) Voir les concl. du MP.

INTERVENTION - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Demande en déclaration d'une décision judiciaire commune - Objet - Recevabilité

- Art. 15, 16, 17, 18 et 812 Code judiciaire

Het recht van verdediging van de tot bindendverklaring van het vonnis opgeroepen partij wordt niet miskend wanneer zij haar argumenten kan aanvoeren in het tegensprekelijk debat over de uitvoering van een deskundigenonderzoek dat nog niet is opgestart en in het daaropvolgend debat voor de rechter (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 186.

RECHT VAN VERDEDIGING - Burgerlijke zaken - Vonnis dat een deskundigenonderzoek beveelt - Oproeping tot bindendverklaring van het vonnis - Ontvankelijkheid

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Recht van verdediging - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Vonnis dat een deskundigenonderzoek beveelt - Oproeping tot bindendverklaring van het vonnis - Ontvankelijkheid

Le droit de défense de la partie appelée en déclaration de jugement commun n'est pas méconnu lorsqu'elle peut faire valoir ses arguments dans le cadre contradictoire de la mise en œuvre d'une expertise qui n'est pas encore entamée et de la discussion judiciaire ultérieure (1). (1) Voir les concl. du MP.

DROITS DE LA DEFENSE - Matière civile - Jugement ordonnant une expertise - Appel en déclaration de jugement commun - Recevabilité

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Droits de la défense - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Jugement ordonnant une expertise - Appel en déclaration de jugement commun - Recevabilité

S.19.0014.F

13 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211213.3F.5](#)

AC nr. ...

Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 17 februari 1997 blijkt de intentie van de wetgever om voor de toepassing van artikel 38 Arbeidswet, dat een arbeidsregeling met nachtprestaties invoert, het begrip nachtarbeid te hernemen zoals vermeld in de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 46 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 793.

Il ressort des travaux préparatoires de la loi du 17 février 1997 que, pour l'application de l'article 38 de la loi du 16 mars 1971, qui introduit un régime de travail comportant des prestations de nuit, l'intention du législateur était de reprendre la notion de travail de nuit figurant dans la convention collective de travail n° 46 relative aux mesures d'encadrement du travail en équipes comportant des prestations de nuit ainsi que d'autres formes de travail comportant des prestations de nuit (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Arbeidsregeling met nachtprestaties - Begrip - Intentie van de wetgever

- Artt. 35 en 38 Arbeidswet van 16 maart 1971
- Artt. 1, 13 en 14 CAO nr. 46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties

ARBEID - Arbeidsbescherming - Arbeidsregeling met nachtprestaties - Begrip - Intentie van de wetgever

- Artt. 35 en 38 Arbeidswet van 16 maart 1971
- Artt. 1, 13 en 14 CAO nr. 46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties

COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST - Invloed op de wetgever - Collectieve arbeidsovereenkomst nr. 46 gesloten op 23 maart 1990 in de Nationale Arbeidsraad - Nachtarbeid - Begrip

- Artt. 35 en 38 Arbeidswet van 16 maart 1971
- Artt. 1, 13 en 14 CAO nr. 46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Régime de travail comportant des prestations de nuit - Notion - Intention du législateur

- Art. 35 et 38 L. sur le travail du 16 mars 1971
- Art. 1er, 13 et 14 C.C.T. n° 46 du 23 mars 1990

TRAVAIL - Protection du travail - Régime de travail comportant des prestations de nuit - Notion - Intention du législateur

- Art. 35 et 38 L. sur le travail du 16 mars 1971
- Art. 1er, 13 et 14 C.C.T. n° 46 du 23 mars 1990

CONVENTION COLLECTIVE DE TRAVAIL - Effet sur le législateur - Convention collective de travail n°46 conclue le 23 mars 1990 au sein du Conseil national du travail - Travail de nuit - Notion

- Art. 35 et 38 L. sur le travail du 16 mars 1971
- Art. 1er, 13 et 14 C.C.T. n° 46 du 23 mars 1990

De verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen neemt de loontoeslag ten laste, bedoeld in artikel 8 van de collectieve arbeidsovereenkomst van 7 december 2000 betreffende toeslagen voor onregelmatige prestaties, die wordt toegekend aan het verpleegkundig personeel, het verzorgingspersoneel en het personeel voor reactivering dat 's nachts moet werken in de door de bevoegde overheid erkende rust- en verzorgingstehuizen en rustoorden voor bejaarden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 793.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Rust- en verzorgingstehuizen - Rustoorden voor bejaarden - Verpleegkundig personeel, verzorgingspersoneel en personeel voor reactivering dat 's nachts moet werken - Loontoeslag - Financieringswijze

- Artt. 34, 11° en 12°, 35, § 3, en 37, § 12 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 1 KB 26 september 2002
- Artt. 6, 7 en 30, 5° MB 6 november 2003
- Art. 8 CAO van 7 december 2000, gesloten in het Paritair Comité voor de gezondheidsdiensten, betreffende toeslagen voor onregelmatige prestaties

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Rust- en verzorgingstehuizen - Rustoorden voor bejaarden - Verpleegkundig personeel, verzorgingspersoneel en personeel

L'assurance soins de santé et indemnités prend en charge le supplément de salaire octroyé au personnel infirmier, soignant et de réactivation travaillant la nuit, dans des maisons de repos et de soins et dans des maisons de repos pour personnes âgées, agréées par l'autorité compétente, prévu par l'article 8 de la convention collective de travail du 7 décembre 2000 relative aux suppléments pour des prestations irrégulières (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Maisons de repos et de soins - Maisons de repos pour personnes âgées - Personnel infirmier, soignant et de réactivation travaillant la nuit - Supplément de salaire - Mode de financement

- Art. 34, 11° et 12°, 35, § 3, et 37, § 12 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
- Art. 1er A.R. du 26 septembre 2002
- Art. 6, 7 et 30, 5° A.R. du 6 novembre 2003
- Art. 8 C.C.T. du 7 décembre 2000

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Généralités - Maisons de repos et de soins - Maisons de repos pour personnes âgées - Personnel infirmier, soignant et de réactivation travaillant la nuit - Supplément de salaire - Mode de financement

voor reactivering dat 's nachts moet werken - Loontoeslag - Financieringswijze

- Artt. 34, 11° en 12°, 35, § 3, en 37, § 12 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 1 KB 26 september 2002

- Artt. 6, 7 en 30, 5° MB 6 november 2003

- Art. 8 CAO van 7 december 2000, gesloten in het Paritair Comité voor de gezondheidsdiensten, betreffende toeslagen voor onregelmatige prestaties

LOON - Recht op loon - Rust- en verzorgingstehuizen - Rustoorden voor bejaarden - Verpleegkundig personeel, verzorgingspersoneel en personeel voor reactivering dat 's nachts moet werken - Loontoeslag - Financieringswijze

- Artt. 34, 11° en 12°, 35, § 3, en 37, § 12 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 1 KB 26 september 2002

- Artt. 6, 7 en 30, 5° MB 6 november 2003

- Art. 8 CAO van 7 december 2000, gesloten in het Paritair Comité voor de gezondheidsdiensten, betreffende toeslagen voor onregelmatige prestaties

De verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen neemt de loontoeslag ten laste, bedoeld in artikel 8 van de collectieve arbeidsovereenkomst van 7 december 2000 betreffende toeslagen voor onregelmatige prestaties, die wordt toegekend aan het verpleegkundig personeel, het verzorgingspersoneel en het personeel voor reactivering dat 's nachts moet werken in de door de bevoegde overheid erkende rust- en verzorgingstehuizen en rustoorden voor bejaarden (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 793.

LOON - Recht op loon - Rust- en verzorgingstehuizen - Rustoorden voor bejaarden - Verpleegkundig personeel, verzorgingspersoneel en personeel voor reactivering dat 's nachts moet werken - Loontoeslag - Nachtarbeid

- Artt. 34, 11° en 12°, 35, § 3, en 37, § 12 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 38 Arbeidswet van 16 maart 1971

- Artt. 1 en 12 KB 26 september 2002

- Artt. 6, 7 en 30, 5° MB 6 november 2003

- Artt. 1, 13 en 14 CAO nr. 46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties

- Artt. 3, § 3, 8 en 12 CAO van 7 december 2000, gesloten in het Paritair Comité voor de gezondheidsdiensten, betreffende toeslagen voor onregelmatige prestaties

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Rust- en

- Art. 34, 11° et 12°, 35, § 3, et 37, § 12 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er A.R. du 26 septembre 2002

- Art. 6, 7 et 30, 5° A.R. du 6 novembre 2003

- Art. 8 C.C.T. du 7 décembre 2000

REMUNERATION - Droit à la rémunération - Maisons de repos et de soins - Maisons de repos pour personnes âgées - Personnel infirmier, soignant et de réactivation travaillant la nuit - Supplément de salaire - Mode de financement

- Art. 34, 11° et 12°, 35, § 3, et 37, § 12 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er A.R. du 26 septembre 2002

- Art. 6, 7 et 30, 5° A.R. du 6 novembre 2003

- Art. 8 C.C.T. du 7 décembre 2000

Le personnel infirmier, soignant et de réactivation travaillant la nuit est celui auxquels s'appliquent la convention collective de travail n° 46 et l'article 38 de la loi du 16 mars 1971, c'est-à-dire les travailleurs occupés dans des régimes de travail comportant des prestations entre 20 heures et 6 heures et non ceux dont les prestations, soit se situent exclusivement entre 6 heures et 24 heures, soit débutent habituellement à partir de 5 heures (1). (1) Voir les concl. du MP.

REMUNERATION - Droit à la rémunération - Maisons de repos et de soins - Maisons de repos pour personnes âgées - Personnel infirmier, soignant et de réactivation travaillant la nuit - Supplément de salaire - Travail de nuit

- Art. 34, 11° et 12°, 35, § 3, et 37, § 12 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 38 L. sur le travail du 16 mars 1971

- Art. 1er et 12 A.R. du 26 septembre 2002

- Art. 6, 7 et 30, 5° A.R. du 6 novembre 2003

- Art. 1er, 13 et 14 C.C.T. n° 46 du 23 mars 1990

- Art. 3, § 3, 8 et 12 C.C.T. du 7 décembre 2000

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Maisons de repos et de soins -

verzorgingstehuizen - Rustoorden voor bejaarden - Verpleegkundig personeel, verzorgingspersoneel en personeel voor reactivering dat 's nachts moet werken - Loontoeslag - Nachtarbeid

- Artt. 34, 11° en 12°, 35, § 3, en 37, § 12 Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 38 Arbeidswet van 16 maart 1971
- Artt. 1 en 12 KB 26 september 2002
- Artt. 6, 7 en 30, 5° MB 6 november 2003
- Artt. 1, 13 en 14 CAO nr. 46 van 23 maart 1990 betreffende de begeleidingsmaatregelen voor ploegenarbeid met nachtprestaties alsook voor andere vormen van arbeid met nachtprestaties
- Artt. 3, § 3, 8 en 12 CAO van 7 december 2000, gesloten in het Paritair Comité voor de gezondheidsdiensten, betreffende toeslagen voor onregelmatige prestaties

Maisons de repos pour personnes âgées - Personnel infirmier, soignant et de réactivation travaillant la nuit - Supplément de salaire - Travail de nuit

- Art. 34, 11° et 12°, 35, § 3, et 37, § 12 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
- Art. 38 L. sur le travail du 16 mars 1971
- Art. 1er et 12 A.R. du 26 septembre 2002
- Art. 6, 7 et 30, 5° A.R. du 6 novembre 2003
- Art. 1er, 13 et 14 C.C.T. n° 46 du 23 mars 1990
- Art. 3, § 3, 8 et 12 C.C.T. du 7 décembre 2000

S.19.0022.N

12 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210412.3N.4](#)

AC nr. ...

De Belgische Staat heeft niet de vereiste hoedanigheid om als verweerder op te treden in vorderingen gericht tegen beslissingen van de paritaire comités, subcomités en de organen opgericht in de schoot van die comités en subcomités (1). (1) Zie concl. OM.

PARITAIR COMITE - Verzoeningsbureau - Vertegenwoordiging in rechte - Belgische Staat

- Art. 17 Gerechtelijk Wetboek
- Artt. 35, 37, 38, eerste lid, 2°, 39, 40, 44, 46, 47 en 49 Wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités
- Artt. 19 en 20 KB 6 november 1969 tot vaststelling van de algemene regels voor de werking van de paritaire comités en paritaire subcomités

L'État belge n'a pas la qualité requise pour agir en tant que défendeur dans des demandes dirigées contre des décisions des commissions et sous-commissions paritaires et des organes créés au sein de ceux-ci.

COMMISSION PARITAIRE - Bureau de conciliation - Représentation en justice - Etat belge

- Art. 17 Code judiciaire
- Art. 35, 37, 38, al 1er, 2°, 39, 40, 44, 46, 47 et 49 L. du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires
- Art. 19 et 20 A.R. du 6 novembre 1969

De Belgische Staat staat in voor de instelling en goede werking van de paritaire comités en subcomités en de verzoeningsbureaus binnen die comités, maar het zijn de vertegenwoordigers van de in die organen vertegenwoordigde werknemers- en werkgeversorganisaties die in de schoot van die organen de beslissingen nemen, zodat die niet aan de Belgische Staat kunnen worden toegerekend (1). (1) Zie concl. OM.

PARITAIR COMITE - Instelling - Werking - Beslissingen

- Artt. 35, 37, 38, eerste lid, 2°, 39, 40, 44, 46, 47 en 49 Wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités

L'État belge assure l'institution et le bon fonctionnement des commissions paritaires et sous-commissions paritaires et des bureaux au sein de ces commissions mais ce sont les représentants des organisations de travailleurs et d'employeurs représentés dans ces organes qui prennent les décisions au sein de ceux-ci, de sorte qu'elles ne peuvent être imputées à l'État belge (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

COMMISSION PARITAIRE - Institution - Fonctionnement - Décisions

- Art. 35, 37, 38, al 1er, 2°, 39, 40, 44, 46, 47 et 49 L. du 5 décembre 1968 sur les conventions collectives de travail et les commissions paritaires

- Artt. 19 en 20 KB 6 november 1969 tot vaststelling van de algemene regels voor de werking van de paritaire comités en paritaire subcomités

- Art. 19 et 20 A.R. du 6 novembre 1969

S.19.0057.N

18 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211018.3N.2](#)

AC nr. ...

Het Taaldecreet is alleen van toepassing op de sociale betrekkingen, de wettelijk voorgeschreven akten en bescheiden en alle documenten uitgaande van werkgevers, die kaderen in het ondergeschikt verband tussen de personen die in naam van de werkgever geheel of gedeeltelijk belast zijn met de uitoefening van het werkgeversgezag over de werknemer en de werknemer (1). (1) Zie Cass. 22 april 2002, AR S.01.0090.N, AC 2002, nr. 244.

TAALGEBRUIK - Sociale betrekkingen - Taaldecreet - Toepassingsgebied - Werkgever - Werknemer

- Artt. 2, eerste lid, 3 en 5, § 1 Decreet van 19 juli 1973 tot regeling van het gebruik der talen voor de sociale betrekking tussen de werkgevers en de werknemers, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de onderneming

Le décret du 19 juillet 1973 réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprise prescrits par la loi et les règlements ne s'applique qu'aux relations sociales, aux actes et documents prescrits par la loi et à tous les documents émanant des employeurs, qui s'inscrivent dans le cadre du lien de subordination entre les personnes qui, au nom de l'employeur, sont chargées en tout ou en partie d'exercer l'autorité de l'employeur sur le travailleur et le travailleur (1). (1) Voir Cass. 22 avril 2002, AR S.01.0090.N, Pas. 2002, n° 244.

LANGUES (EMPLOI DES) - Relations sociales - Décret du 19 juillet 1973 - Champ d'application - Employeur - Travailleur

- Art. 2, al. 1er, 3 et 5, § 1 Décret du 19 juillet 1973 du Conseil culturel de la Communauté culturelle néerlandaise réglant l'emploi des langues en matière de relations sociales entre employeurs et travailleurs, ainsi qu'en matière d'actes et de documents d'entreprise prescrits par

S.19.0071.F

21 juni 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210621.3F.6](#)

AC nr. ...

Artikel 2 van de richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 moet in die zin worden uitgelegd dat het de lidstaten niet verplicht de bezoldiging van de thuiswachtdiensten te bepalen op grond van de voorafgaande omschrijving van die periodes als "wachttijd" of "rusttijd"; noch die bepaling, noch artikel 8, § 1, tweede lid, van de wet 14 december 2000, noch artikel 24/1 van het modelreglement verbieden om een verschillende vergoeding te bepalen voor de periodes waarin de brandweervrijwilliger in oproepbaarheidsdienst onderworpen is aan de voormelde verplichtingen, die hem door de werkgever zijn opgelegd, en voor de periodes van de interventies (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr 460.

LOON - Recht op loon - Inrichting van de Gemeentelijke

3/11/2025

L'article 2 de la directive 2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 doit être interprété en ce sens qu'il n'impose pas aux États membres de déterminer la rémunération des périodes de garde à domicile en fonction de la qualification préalable de ces périodes en tant que « temps de travail » ou « période de repos »; ni cette disposition, ni l'article 8, §1er, alinéa 2, de la loi du 14 décembre 2000, ni l'article 24/1 du règlement-type n'interdisent de prévoir une rémunération différente pour les périodes pendant lesquelles le pompier volontaire en service de rappel est soumis aux obligations précitées, imposées par l'employeur, et les périodes relatives aux interventions (1). (1) Voir les concl. du MP.

REMUNERATION - Droit à la rémunération - Organisation des

P. 1002/1035

brandweerdiensten - Brandweervrijwilliger - In oproepbaarheidsdienst - In interventie - Verschillende bezoldiging

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003
- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector
- Art. 1, bijlage 3, art. 24/1, 1°, 2° en 4° KB 6 mei 1971 tot vaststelling van de modellen van gemeentelijke reglementen betreffende de organisatie van de gemeentelijke brandweerdiensten

GEMEENTE - Loon - Recht op loon - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilliger - In oproepbaarheidsdienst - In interventie

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003
- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector
- Art. 1, bijlage 3, art. 24/1, 1°, 2° en 4° KB 6 mei 1971 tot vaststelling van de modellen van gemeentelijke reglementen betreffende de organisatie van de gemeentelijke brandweerdiensten

services communaux d'incendie - Pompier volontaire - En service de rappel - En intervention - Rémunération différente

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003
- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public
- Art. 1er, annexe 3, art. 24/1, 1°, 2° et 4° A.R. du 6 mai 1971

COMMUNE - Rémunération - Droit à la rémunération - Organisation des services communaux d'incendie - Pompier volontaire - En service de rappel - En intervention

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003
- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public
- Art. 1er, annexe 3, art. 24/1, 1°, 2° et 4° A.R. du 6 mai 1971

Artikel 2.1 van de richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 moet in die zin worden uitgelegd dat, zelfs als de werknemer niet op zijn arbeidsplaats, zijn woonplaats of een andere verblijfplaats dient te verblijven, de wachttijd tijdens welke hij permanent beschikbaar moet zijn en onderworpen is aan verplichtingen die hem door de werkgever worden opgelegd, waaronder met name het tijdsbestek waarbinnen hij het werk moet hervatten, en die hem op een objectieve en zeer ingrijpende wijze beperken in het vrije tijdsbeheer van de periodes waarin er op hem geen beroep wordt gedaan, moet worden beschouwd als "arbeidstijd"; artikel 8, § 1, tweede lid, van de wet van 14 december 2000 kan niet anders worden uitgelegd (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr 460.

L'article 2, point 1, de la Directive 2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 doit être interprété en ce sens que, même s'il n'est pas tenu de demeurer sur le lieu de travail, à son domicile ou en un autre lieu de séjour, le temps de garde au cours duquel le travailleur doit être disponible en permanence et est soumis à des obligations, imposées par l'employeur, notamment de délai pour reprendre le travail, qui restreignent d'une manière objective et très significative la faculté qu'il a de gérer librement le temps de ces périodes pendant lequel les services professionnels ne sont pas sollicités, doit être considéré comme « temps de travail »; l'article 8, § 1er, alinéa 2, de la loi du 14 décembre 2000 n'appelle pas une autre interprétation (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Richtlijn 2003/88/EG van het Europese Parlement en de Raad van 4 november 2003 - Arbeidstijd - Begrip

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003
- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector
- EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Algemeen - Richtlijn*

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Directive 2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 - Temps de travail - Notion

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003
- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public
- UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Généralités - Directive*

2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 - Arbeidstijd - Begrip

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector

2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 - Temps de travail - Notion

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public

Artikel 41, 1°, 4°, 5°, 6°, 7°, 10° en 12°, van het organieke reglement van de gemeentelijke brandweerdienst van de eiseres voorziet in een verschillende vergoeding voor verschillende categorieën van prestaties van de brandweervrijwilligers, die omschreven worden als interventie, interventie voor het verwijderen van wespennesten of bijennesten, brandweeroefening, theorie, wachtdienst in het kazernement, administratieve prestaties, telefoonpermanentie voor hulpoproepen en mobilisatie van de brandweervrijwilligers of thuiswachtdiensten van de officieren-vrijwilligers; hieruit volgt dat niet alle periodes die arbeidstijd vormen in de zin van artikel 8, § 1, tweede lid, van de wet van 14 december 2000, uitgelegd overeenkomstig de artikelen 2 van de richtlijn 2003/88/EG, en 24/1 van het modelreglement, overeenkomstig artikel 41, 1°, van het modelreglement bezoldigd worden met een salaris dat is vastgesteld op minimum 1/1976ste van de jaarlijkse brutobezoldiging bepaald bij de weddeschaal van de overeenstemmende graad van het beroepspersoneel (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr 460.

L'article 41, 1°, 4°, 5°, 6°, 7°, 10° et 12°, du règlement d'organisation du service communal d'incendie de la demanderesse prévoit une rémunération différente pour différentes catégories de prestations des pompiers volontaires, désignées comme intervention, intervention pour destruction de nids de guêpes ou d'abeilles, exercice, théorie, garde au casernement, prestations administratives, permanence téléphonique pour les demandes de secours et leur mobilisation, ou gardes à domicile des officiers volontaires; il s'ensuit que les périodes constituant du temps de travail au sens des articles 8, § 1er, alinéa 2, de la loi du 14 décembre 2000, interprété conformément à l'article 2 de la directive 2003/88/CE, et 24/1 du règlement-type ne sont pas toutes rémunérées conformément à l'article 41, 1°, du règlement organique à un salaire fixé au minimum à 1/1976e de la rémunération annuelle brute établie sur la base du barème du grade correspondant du personnel professionnel (1). (1) Voir les concl. du MP.

GEMEENTE - Loon - Recht op loon - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilliger - Periodes die arbeidstijd vormen in de zin van de artikelen 8, § 1, tweede lid, van de wet van 14 december 2000 en 24/1 van het modelreglement - Bedrag van de bezoldiging

- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

LOON - Recht op loon - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilliger - Periodes die arbeidstijd vormen in de zin van de artikelen 8, § 1, tweede lid, van de wet van 14 december 2000 en 24/1 van het modelreglement - Bedrag van de bezoldiging

- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector

COMMUNE - Rémunération - Droit à la rémunération - Organisation des services communaux d'incendie - Pompier volontaire - Périodes constituant du temps de travail au sens des articles 8, § 1er, alinéa 2, de la loi du 14 décembre 2000 et 24/1 du règlement-type - Montant de la rémunération

- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

REMUNERATION - Droit à la rémunération - Organisation des services communaux d'incendie - Pompier volontaire - Périodes constituant du temps de travail au sens des articles 8, § 1er, alinéa 2, de la loi du 14 décembre 2000 et 24/1 du règlement-type - Montant de la rémunération

- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

De gemeente blijft de werkgever van de brandweervrijwilligers tot op de datum waarop de brandweerdienst geïntegreerd wordt in de hulpverleningszone en laatstgenoemde wordt op die datum hun werkgever; de gemeente blijft dus gehouden tot betaling van de verschuldigde bezoldigingen tot op de datum waarop de brandweerdienst geïntegreerd wordt in de hulpverleningszone (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr 460.

GEMEENTE - Brandweervrijwilligers in dienst bij een gemeente - Brandweerlieden - Integratie van de brandweerdiensten in de hulpverleningszones - Uitwerking op de hoedanigheid van werkgever - Gevolg - Vóór de integratie verschuldigde bezoldiging

- Artt. 18, 220, § 1, en 204 Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

LOON - Recht op loon - Brandweervrijwilligers in dienst bij een gemeente - Brandweerlieden - Integratie van de brandweerdiensten in de hulpverleningszones - Uitwerking op de hoedanigheid van werkgever - Gevolg - Vóór de integratie verschuldigde bezoldiging

- Artt. 18, 220, § 1, en 204 Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Brandweervrijwilligers in dienst bij een gemeente - Brandweerlieden - Integratie van de brandweerdiensten in de hulpverleningszones - Uitwerking op de hoedanigheid van werkgever - Gevolg - Vóór de integratie verschuldigde bezoldiging

- Artt. 18, 220, § 1, en 204 Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

ARBEID - Algemeen - Brandweervrijwilligers in dienst bij een gemeente - Brandweerlieden - Integratie van de brandweerdiensten in de hulpverleningszones - Uitwerking op de hoedanigheid van werkgever - Gevolg - Vóór de integratie verschuldigde bezoldiging

- Artt. 18, 220, § 1, en 204 Wet 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

La commune reste l'employeur des pompiers volontaires jusqu'à la date à laquelle le service d'incendie est intégré dans la zone de secours et cette dernière devient leur employeur à cette date; la commune reste donc tenue au paiement des dettes de rémunération existant à la date à laquelle le service d'incendie est intégré dans la zone de secours (1). (1) Voir les concl. du MP.

COMMUNE - Sapeurs-pompiers volontaires en service auprès d'une commune - Membres des services d'incendie - Intégration des services d'incendie dans les zones de secours - Effet sur la qualité d'employeur - Conséquence - Rémunération due avant l'intégration

- Art. 18, 220, § 1er, et 204 L. du 15 mai 2007

REMUNERATION - Droit à la rémunération - Sapeurs-pompiers volontaires en service auprès d'une commune - Membres des services d'incendie - Intégration des services d'incendie dans les zones de secours - Effet sur la qualité d'employeur - Conséquence - Rémunération due avant l'intégration

- Art. 18, 220, § 1er, et 204 L. du 15 mai 2007

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Sapeurs-pompiers volontaires en service auprès d'une commune - Membres des services d'incendie - Intégration des services d'incendie dans les zones de secours - Effet sur la qualité d'employeur - Conséquence - Rémunération due avant l'intégration

- Art. 18, 220, § 1er, et 204 L. du 15 mai 2007

TRAVAIL - Généralités - Sapeurs-pompiers volontaires en service auprès d'une commune - Membres des services d'incendie - Intégration des services d'incendie dans les zones de secours - Effet sur la qualité d'employeur - Conséquence - Rémunération due avant l'intégration

- Art. 18, 220, § 1er, et 204 L. du 15 mai 2007

De periodes waarin de brandweervrijwilliger in oproepbaarheidsdienst onderworpen is aan verplichtingen die hem door de werkgever worden opgelegd, waaronder met name het tijdsbestek waarbinnen hij het werk moet hervatten, en die hem op een objectieve en zeer ingrijpende wijze beperken in het vrije tijdsbeheer van de periodes waarin er op hem geen beroep wordt gedaan, vormen arbeidstijd; artikel 24/1, 4°, van het modelreglement dat, wat betreft de oproepbaarheidsdienst, enkel de periode van de interventie aanrekent als diensttijd en niet de periode waarin de brandweervrijwilliger aan de voormelde verplichtingen is onderworpen, is in strijd met artikel 8, § 1, tweede lid, van de wet, uitgelegd overeenkomstig artikel 2, van de richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2020, nr 460.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilligers - Oproepbaarheidsdienst - Omschrijving

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003
- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector
- Art. 1, bijlage 3, art. 24/1, 1°, 2° en 4° KB 6 mei 1971 tot vaststelling van de modellen van gemeentelijke reglementen betreffende de organisatie van de gemeentelijke brandweerdiensten

GEMEENTE - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilligers - Oproepbaarheidsdienst - Omschrijving - Arbeid - Arbeidstijden en rusttijden

- Art. 2, punt 1 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003
- Art. 8, § 1, tweede lid Wet 14 december 2000 tot vaststelling van sommige aspecten van de organisatie van de arbeidstijd in de openbare sector
- Art. 1, bijlage 3, art. 24/1, 1°, 2° en 4° KB 6 mei 1971 tot vaststelling van de modellen van gemeentelijke reglementen betreffende de organisatie van de gemeentelijke brandweerdiensten

Les périodes au cours desquelles le pompier volontaire en service de rappel est soumis à des obligations imposées par l'employeur, notamment de délai pour reprendre le travail, qui restreignent d'une manière objective et très significative la faculté qu'il a de gérer librement le temps de ces périodes pendant lequel les services professionnels ne sont pas sollicités, constituent du temps de travail; l'article 24/1, 4°, du règlement-type, qui, en service de rappel, compte comme temps de service la seule période relative à l'intervention et non celle pendant laquelle le pompier volontaire est soumis aux obligations précitées, est contraire à l'article 8, § 1er, alinéa 2, de la loi interprété conformément à l'article 2 de la directive 2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Organisation des services communaux d'incendie - Pompiers volontaires - Service de rappel - Qualification

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003
- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public
- Art. 1er, annexe 3, art. 24/1, 1°, 2° et 4° A.R. du 6 mai 1971

COMMUNE - Organisation des services communaux d'incendie - Pompiers volontaires - Service de rappel - Qualification - Travail - Durée du travail et du repos

- Art. 2, point 1 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003
- Art. 8, § 1er, al. 2 L. du 14 décembre 2000 fixant certains aspects de l'aménagement du temps de travail dans le secteur public
- Art. 1er, annexe 3, art. 24/1, 1°, 2° et 4° A.R. du 6 mai 1971

De door de middenstand georganiseerde opleiding tot ondernemingshoofd strekt tot de beroepsopleiding van de stagiair als ondernemingshoofd, omvat een praktische opleiding die in het kader van een stageovereenkomst in de onderneming kan worden gegeven en houdt in dat geval voor de stagiair en voor de persoon die hem tewerkstelt de voormelde verplichtingen in; de stagiair onder stageovereenkomst in het kader van een door de middenstand georganiseerde opleiding tot ondernemingshoofd valt dus in hoedanigheid van leerling onder de Arbeidsongevallenwet (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 794.

ARBEIDSONGEVAL - Toepassingssfeer - Personen - Opleiding tot ondernemingshoofd - Voorwerp - Stagiair onder stageovereenkomst - Kwalificatie - Gevolg

- Art. 1er, 1° Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Artt. 1er, § 1er, al. 2, 1° en 2°, et 5 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Opleiding tot ondernemingshoofd - Voorwerp - Stagiair onder stageovereenkomst - Kwalificatie - Gevolg

- Art. 1er, 1° Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Artt. 1er, § 1er, al. 2, 1° en 2°, et 5 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

ARBEIDSVoorziening - Beroepsopleiding - Opleiding tot ondernemingshoofd - Voorwerp - Stagiair onder stageovereenkomst - Kwalificatie - Gevolg

- Art. 1er, 1° Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Artt. 1er, § 1er, al. 2, 1° en 2°, et 5 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Het basisloon van de jongere ouder dan 18 jaar die onder een stageovereenkomst in het kader van een door de middenstand georganiseerde opleiding tot ondernemingshoofd valt, wordt vastgesteld overeenkomstig de artikelen artikel 38, tweede lid, en 39 Arbeidsongevallenwet wanneer het aldus verkregen bedrag hoger ligt dan het bedrag dat uit de toepassing van artikel 4 van het koninklijk besluit van 18 april 2000 voortvloeit (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 794.

ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Basisloon - Leerling - Jongere ouder dan 18 jaar - Stageovereenkomst - Opleiding tot ondernemingshoofd - Wijze van vaststelling

La formation de chef d'entreprise organisée par les classes moyennes a pour objet la formation professionnelle du stagiaire en qualité de chef d'entreprise, comporte une formation pratique qui peut être donnée dans le cadre d'une convention de stage en entreprise et implique dans ce cas les obligations précitées pour le stagiaire et la personne qui l'occupe; le stagiaire sous convention de stage dans le cadre d'une formation de chef d'entreprise organisée par les classes moyennes bénéficie donc de la loi du 10 avril 1971 en qualité d'apprenti (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Champ d'application. personnes - Formation de chef d'entreprise - Objet - Stagiaire sous convention de stage - Qualification - Conséquence

- Art. 1er, 1° L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 1er, § 1er, al. 2, 1° et 2°, et 5 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Formation de chef d'entreprise - Objet - Stagiaire sous convention de stage - Qualification - Conséquence

- Art. 1er, 1° L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 1er, § 1er, al. 2, 1° et 2°, et 5 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

EMPLOI - Formation professionnelle - Formation de chef d'entreprise - Objet - Stagiaire sous convention de stage - Qualification - Conséquence

- Art. 1er, 1° L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 1er, § 1er, al. 2, 1° et 2°, et 5 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

La rémunération de base du jeune de plus de 18 ans sous convention de stage dans le cadre d'une formation de chef d'entreprise organisée par les classes moyennes est fixée conformément aux articles 38, alinéa 2, et 39 de la loi du 10 avril 1971 lorsque le montant obtenu est supérieur à celui résultant de l'application de l'article 4 de l'arrêté royal du 18 avril 2000 (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Rémunération de base - Apprenti - Jeune de plus de 18 ans - Convention de stage - Formation de chef d'entreprise - Mode de fixation

- Artt. 38, tweede al. en 39 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- Art. 38, al. 2, et 39 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

De leerovereenkomst heeft als doel de beroepsopleiding van de leerling; de leerovereenkomst houdt, ten aanzien van de persoon die de leerling tewerkstelt, de verplichting in om aan de leerling een beroepsopleiding te verstrekken of te doen verstrekken en, ten aanzien van de leerling, de verplichting om, onder het gezag van die persoon, de beroepspraktijk aan te leren en het voor zijn opleiding nodig geachte onderwijs te volgen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 794.

Le contrat d'apprentissage a pour objet la formation professionnelle de l'apprenti; il implique, pour la personne qui occupe l'apprenti, l'obligation de donner ou faire donner à celui-ci une formation professionnelle et, pour l'apprenti, l'obligation d'apprendre, sous l'autorité de cette personne, la pratique de la profession et de suivre l'enseignement jugé nécessaire à sa formation (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARBEIDSONGEVAL - Toepassingssfeer - Personen - Leerling - Leerovereenkomst - Voorwerp

ACCIDENT DU TRAVAIL - Champ d'application. personnes - Apprenti - Contrat d'apprentissage - Objet

ARBEIDSOVEREENKOMST - Verplichtingen - Leerling - Leerovereenkomst - Voorwerp

CONTRAT DE TRAVAIL - Obligations - Apprenti - Contrat d'apprentissage - Objet

ARBEIDSVoorziening - Leerlingwezen - Leerovereenkomst

EMPLOI - Apprentissage - Contrat d'apprentissage

Noch artikel 3, 2°, Arbeidsongevallenwet, dat de Koning machtigt om bijzondere regels vast te stellen betreffende de toepassing van de wet op bepaalde categorieën van personen, noch enige andere wettelijke bepaling, laat de Koning toe om ten nadele van bepaalde categorieën van leerlingen af te wijken van de artikelen 38, tweede lid, en 39 van de wet die de berekeningswijze van het basisloon vastleggen (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 794.

Ni l'article 3, 2°, de la loi du 10 avril 1971, qui habilite le Roi à fixer des conditions spéciales en ce qui concerne l'application de la loi à certaines catégories de personnes, ni aucune autre disposition légale n'autorise le Roi à déroger en défaveur de certaines catégories d'apprentis aux articles 38, alinéa 2, et 39 de la loi qui fixent le mode de calcul de la rémunération de base (1). (1) Voir les concl. du MP.

MACHTEN - Uitvoerende macht - Arbeidsongevallenwet - Toepassing van de wet op bepaalde categorieën van personen - Machtiging toegekend aan de Koning

POUVOIRS - Pouvoir exécutif - Loi du 10 avril 1971 - Application de la loi à certaines catégories de personnes - Habilitation conférée au Roi

- Artt. 3, 2°, 38, tweede al., en 39 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- Art. 3, 2°, 38, al. 2, et 39 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

- Art. 4 KB 18 april 2000

- Art. 4 A.R. du 18 avril 2000

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES, BESLUITEN - Algemeen - Arbeidsongevallenwet - Toepassing van de wet op bepaalde categorieën van personen - Machtiging toegekend aan de Koning

LOIS. DECRETS. ORDONNANCES. ARRETES - Généralités - Loi du 10 avril 1971 - Application de la loi à certaines catégories de personnes - Habilitation conférée au Roi

- Artt. 3, 2°, 38, tweede al., en 39 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- Art. 3, 2°, 38, al. 2, et 39 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

- Art. 4 KB 18 april 2000

- Art. 4 A.R. du 18 avril 2000

ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Basisloon - Arbeidsongevallenwet - Toepassing van de wet op bepaalde categorieën van personen - Machtiging toegekend aan de Koning

ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Rémunération de base - Loi du 10 avril 1971 - Application de la loi à certaines catégories de personnes - Habilitation conférée au Roi

- Artt. 3, 2°, 38, tweede al., en 39 Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

- Art. 3, 2°, 38, al. 2, et 39 L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail

- Art. 4 KB 18 april 2000

- Art. 4 A.R. du 18 avril 2000

Voor de toepassing van de Arbeidsongevallenwet zijn de leerlingen gelijkgesteld met de werknemers, de personen die hen tewerkstellen met de werkgevers en de arbeidsverhoudingen tussen de leerlingen en de personen die hen tewerkstellen met een arbeidsovereenkomst (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 794.

ARBEIDSONGEVAL - Toepassingssfeer - Personen - Werknemers - Begrip - Gelijktelling

- Art. 1er, 1° Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Artt. 1er, § 1er, al. 2, 1° en 2°, et 5 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

ARBEIDSOVEREENKOMST - Aard van de wet - toepassingssfeer - Toepassingssfeer - Arbeidsverhouding tussen de leerlingen en de personen die hen tewerkstellen - Kwalificatie

- Art. 1er, 1° Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971
- Artt. 1er, § 1er, al. 2, 1° en 2°, et 5 Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders

Pour l'application de la loi du 10 avril 1971, les apprentis sont assimilés aux travailleurs, les personnes qui les occupent aux employeurs et les relations de travail entre les apprentis et les personnes qui les occupent au contrat de travail (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Champ d'application. personnes - Travailleurs - Notion - Assimilation

- Art. 1er, 1° L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 1er, § 1er, al. 2, 1° et 2°, et 5 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

CONTRAT DE TRAVAIL - Nature de la loi. champ d'application - Champ d'application - Relation de travail entre les apprentis et les personnes qui les occupent - Qualification

- Art. 1er, 1° L. du 10 avril 1971 sur les accidents du travail
- Art. 1er, § 1er, al. 2, 1° et 2°, et 5 L. du 27 juin 1969 révisant l'A.-L. du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs

S.20.0006.F

19 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210419.3F.1](#)

AC nr. ...

Artikel 62 van de wet van 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen, gewijzigd door de wet van 7 november 1987, wijkt inzake de verschuldigde nalatigheidsinterest op de bijzondere bijdrage voor sociale zekerheid uitdrukkelijk af van de wettelijke rentevoet in sociale zaken bepaald in artikel 2, § 3, van de wet van 5 mei 1865 betreffende de lening tegen interest (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 280.

INTEREST - Allerlei - Bijzondere bijdrage voor sociale zekerheid - Geen of ontoereikende provisionele storting - Nalatigheidsinteresten - Rentevoet

- Art. 62 Wet 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen
- Art. 2, § 3 Wet 5 mei 1865 betreffende de lening tegen intrest

WERKLOOSHEID - Allerlei - Bijzondere bijdrage voor sociale zekerheid - Geen of ontoereikende provisionele storting - Nalatigheidsinteresten - Rentevoet

- Art. 62 Wet 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen
- Art. 2, § 3 Wet 5 mei 1865 betreffende de lening tegen intrest

L'article 62 de la loi du 28 décembre 1983 portant des dispositions fiscales et budgétaires, modifié par la loi du 7 novembre 1987, déroge expressément, en ce qui concerne l'intérêt de retard dû en matière de cotisation spéciale de sécurité sociale, au taux d'intérêt légal en matière sociale prévu à l'article 2, § 3, de la loi du 5 mai 1865 relative au prêt à intérêt (1). (1) Voir les concl. du MP.

INTERETS - Divers - Cotisation spéciale de sécurité sociale - Défaut ou insuffisance de versement provisionnel - Intérêts de retard - Taux

- Art. 62 L. du 28 décembre 1983
- Art. 2, § 3 L. du 5 mai 1865 relative au prêt à l'intérêt

CHOMAGE - Divers - Cotisation spéciale de sécurité sociale - Défaut ou insuffisance de versement provisionnel - Intérêts de retard - Taux

- Art. 62 L. du 28 décembre 1983
- Art. 2, § 3 L. du 5 mai 1865 relative au prêt à l'intérêt

Het verschil in behandeling tussen de wettelijke rentevoet in sociale zaken, bepaald in artikel 2, § 3, van de wet van 5 mei 1865, en de rentevoet van de nalatigheidsinterest bepaald in geval van ontoereikendheid van de voor de bijzondere bijdrage voor sociale zekerheid te verrichten provisionele storting, vloeit voort uit artikel 62 van de wet van 28 december 1983 (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 280.

WERKLOOSHEID - Allerlei - Bijzondere bijdrage voor sociale zekerheid - Geen of ontoereikende provisionele storting - Nalatigheidsinteresten - Rentevoet - Gewone sociale bijdragen voor werknemers en zelfstandigen - Interestvoet - Verschil in behandeling - Oorsprong

- Art. 62 Wet 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen

INTEREST - Allerlei - Bijzondere bijdrage voor sociale zekerheid - Geen of ontoereikende provisionele storting - Nalatigheidsinteresten - Rentevoet - Gewone sociale bijdragen voor werknemers en zelfstandigen - Interestvoet - Verschil in behandeling - Oorsprong

- Art. 62 Wet 28 december 1983 houdende fiscale en begrotingsbepalingen

La différence de traitement entre le taux d'intérêt légal en matière sociale, prévu à l'article 2, § 3, de la loi du 5 mai 1865, et celui de l'intérêt de retard prévu en cas d'insuffisance de versement provisionnel dont la cotisation spéciale de sécurité sociale doit faire l'objet, résulte de l'article 62 de la loi du 28 décembre 1983 (1). (1) Voir les concl. du MP.

CHOMAGE - Divers - Cotisation spéciale de sécurité sociale - Défaut ou insuffisance de versement provisionnel - Intérêts de retard - Taux - Cotisations sociales ordinaires des travailleurs salariés et indépendants - Taux d'intérêt - Différence de traitement - Origine

- Art. 62 L. du 28 décembre 1983

INTERETS - Divers - Cotisation spéciale de sécurité sociale - Défaut ou insuffisance de versement provisionnel - Intérêts de retard - Taux - Cotisations sociales ordinaires des travailleurs salariés et indépendants - Taux d'intérêt - Différence de traitement - Origine

- Art. 62 L. du 28 décembre 1983

Misbruik van recht wordt gesanctioneerd, niet door het verbeuren van het recht, maar door het recht tot zijn normale uitoefening te herleiden of door het opleggen van het herstel van de schade die door het misbruik is teweeggebracht; de herleiding van het recht tot zijn normale uitoefening kan zover gaan dat de rechter aan de houder van het recht de mogelijkheid ontzegt om zich erop te beroepen in de gegeven omstandigheden (1). (1) Het recht dat in deze wordt ontzegt betreft het invoeren van de verjaring. Het openbaar ministerie heeft geconcludeerd dat het enkel in de concrete omstandigheden, die de appelrechters hebben vastgesteld, is dat de desbetreffende exceptie niet kan worden aangevoerd. Dit verhindert deze partij niet om, in gewijzigde omstandigheden, zich alsnog hierop te beroepen. Het recht is dus niet verbeurd. Het is gelet op dit laatste dat de stelling, inzake de verlening van de verjaringstermijn als sanctie, niet kan worden onderschreven. Indien zo gehandeld wordt dan verbeurt de eiser effectief zijn recht om de exceptie in te roepen. De verlening van de termijn wil zeggen dat er geen verjaring is. Eénmaal dit is vastgelegd dan kan de partij, zelfs in gewijzigde omstandigheden, niet meer de verjaring aanvoeren. Inderdaad de vordering is wel of niet verjaard. Het kan niet de twee zijn. HV

RECHTSBEGINSELEN (ALGEMENE) - Verbod op rechtsmisbruik - Sanctie

RECHTSMISBRUIK - Sanctie

L'abus de droit n'est pas sanctionné par la déchéance du droit, mais par la réduction du droit à son exercice normal ou par la réparation du préjudice causé par cet abus; la réduction du droit à son exercice normal peut aller jusqu'à ce que le juge prive le titulaire du droit de la possibilité de s'en prévaloir dans les circonstances données (1). (1) Le droit refusé en l'espèce est celui d'invoquer la prescription. Le ministère public a conclu que ce n'est que dans les circonstances concrètes établies par les juges d'appel que l'exception en question ne peut être invoquée. Cela n'empêche pas cette partie, en cas de changement des circonstances, de s'en prévaloir. Ce droit n'est donc pas déchu. C'est au vu de ce dernier point que l'on ne saurait souscrire à la thèse concernant l'allongement du délai de prescription au titre de sanction. Si l'on agit ainsi, le demandeur perd effectivement le droit d'invoquer l'exception. L'allongement du délai signifie qu'il n'y a pas de prescription. Une fois que cela a été déterminé, la partie ne peut plus, même en cas de changement des circonstances, invoquer la prescription. En effet, soit la créance est soit prescrite, soit elle ne l'est pas. Elle ne peut être les deux à la fois. HV

PRINCIPES GENERAUX DU DROIT [VOIR AUSSI: 576 ABUS - Interdiction de l'abus de droit - Sanction

ABUS DE DROIT - Sanction

S.20.0019.N

20 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211220.3N.12](#)

AC nr. ...

De werknemer die aanvoert dat hij kennelijk onredelijk werd ontslagen en op die grond de toekenning van een schadevergoeding in het kader van artikel 9, § 2, CAO nr. 109 betreffende de motivering van het ontslag vordert, stelt geen vordering in wegens inbreuk op CAO nr. 109, maar vraagt slechts toepassing te maken van die collectieve arbeidsovereenkomst, zodat de betreffende vordering niet gegrond is op artikel 189 Sociaal Strafwetboek (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 betreffende de motivering van het ontslag, algemeen verbindend verklaard bij koninklijk besluit van 9 maart 2014.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei - Kennelijk onredelijk ontslag - Schadevergoeding - Rechtsgrond

- Art. 189 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 189 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag
- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei - Kennelijk onredelijk ontslag - Schadevergoeding - Rechtsgrond

- Art. 189 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Art. 189 Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag
- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag

Le travailleur qui fait valoir qu'il a été licencié de manière manifestement déraisonnable et demande pour ce motif l'octroi d'une indemnisation dans le cadre de l'article 9, § 2, de la CCT n° 109 n'intente pas une action en violation de la CCT n° 109, mais se borne à demander l'application de cette convention collective, de sorte que la demande en question n'est pas fondée sur l'article 189 du Code pénal social (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Art. 1er, al. 2, 8 et 9 de la CCT n° 109 relative à la motivation du licenciement, rendue obligatoire par l'arrêté royal du 9 mars 2014.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Licenciement manifestement déraisonnable - Indemnisation - Fondement juridique

- Art. 189 L. du 6 juin 2010
 - Art. 189 L. du 6 juin 2010
 - Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement
 - Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement
- CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Licenciement manifestement déraisonnable - Indemnisation - Fondement juridique*
- Art. 189 L. du 6 juin 2010
 - Art. 189 L. du 6 juin 2010
 - Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement
 - Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement

Uit de bepalingen van CAO nr. 109 betreffende de motivering van het ontslag volgt dat die CAO als dusdanig geen verbod van kennelijk onredelijk ontslag inhoudt en dat de werkgever zich niet eerder schuldig maakt aan het niet of niet volledig betalen van de in de CAO nr. 109 bedoelde schadevergoeding wegens kennelijk onredelijk ontslag dan nadat de rechter op vordering van de ontslagen werknemer heeft geoordeeld dat het ontslag kennelijk onredelijk is en aan de werknemer op die grond een gepaste schadevergoeding heeft toegekend die overeenstemt met minimaal 3 en maximaal 17 weken loon (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei - Kennelijk onredelijk ontslag - Verbod - Miskenning

- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag

- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Allerlei - Kennelijk onredelijk ontslag - Verbod - Miskenning

- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag

- Artt. 1, tweede lid, 8 en 9 CAO nr. 109 van 12 februari 2014, gesloten in de Nationale Arbeidsraad, betreffende de motivering van het ontslag

Uit de structuur en bewoordingen van de bepalingen van het Sociaal Strafwetboek, samen gelezen met de wetsgeschiedenis, blijkt dat artikel 162, eerste lid, 1° Sociaal Strafwetboek wel van toepassing is op wat als loon verschuldigd is wegens de uitvoering of de schorsing van de dienstbetrekking, maar niet op vergoedingen die verschuldigd zijn omdat de dienstbetrekking een einde neemt (1). (1) Zie concl. OM.

LOON - Bescherming - Sociaal Strafwetboek - Artikel 162, eerste lid, 1° - Vergoedingen einde dienstbetrekking

- Art. 162, eerste lid, 1° Wet 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek

Il résulte des dispositions de la CCT n° 109 que cette dernière ne comporte pas, en tant que telle, d'interdiction du licenciement manifestement déraisonnable et que l'employeur ne se rend coupable de ne pas verser l'indemnité pour licenciement manifestement déraisonnable prévue par la CCT n° 109 ou de ne pas la verser intégralement qu'après que le juge a considéré, à la demande du travailleur licencié, que le licenciement est manifestement déraisonnable et a, pour ce motif, accordé au travailleur une indemnisation appropriée correspondant au minimum à 3 et au maximum à 17 semaines de rémunération (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Licenciement manifestement déraisonnable - Interdiction - Méconnaissance

- Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement

- Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Divers - Licenciement manifestement déraisonnable - Interdiction - Méconnaissance

- Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement

- Art. 1er, al. 2, 8 en 9 C.C.T. n° 109 du 12 février 2014, conclue au sein du Conseil national du Travail, concernant la motivation du licenciement

Il ressort de la structure et du libellé des dispositions du Code pénal social, lues conjointement avec les travaux préparatoires, que cette disposition s'applique à ce qui est dû comme rémunération en raison de l'exécution ou de la suspension de la relation de travail, mais non aux indemnités dues en raison de la fin de la relation de travail (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

REMUNERATION - Protection - Code pénal social - Article 162, alinéa 1er, 1° - Indemnités de fin de relation de travail

- Art. 162, al. 1er, 1° L. du 6 juin 2010

Een tegenstrijdigheid tussen het motiverend en het beschikkend gedeelte van een beslissing kan aanleiding geven tot verbetering wanneer uit het geheel van de elementen die de rechter in aanmerking kan nemen in het raam van een procedure tot verbetering duidelijk blijkt dat die tegenstrijdigheid op een kennelijke verschrijving berust.

VONNISSEN EN ARRESTEN - Algemeen - Vordering tot verbetering

- Art. 794, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

Une contradiction entre les motifs et le dispositif d'une décision peut donner lieu à rectification s'il ressort de l'ensemble des éléments que le juge peut prendre en considération dans le cadre d'une procédure en rectification que la contradiction repose sur une erreur matérielle manifeste.

JUGEMENTS ET ARRETS - Généralités - Demande en rectification

- Art. 794, al. 1er Code judiciaire

S.20.0022.N

12 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210412.3N.3](#)

AC nr. ...

De arbeidsovereenkomst kan na 31 december 2013 nog met toepassing van een op die datum lopend beding bedoeld in artikel 60 Arbeidsovereenkomstenwet worden beëindigd met de in dat beding bepaalde verkorte opzeggingstermijn, indien de opzegging wordt gegeven vooraleer de werknemer zes maanden ononderbroken in dienst is van de onderneming; indien de werknemer evenwel wordt ontslagen nadat hij zes maanden ononderbroken in dienst is van de onderneming, geldt, voor de berekening van het bij artikel 68 van de wet van 26 december 2013 betreffende de invoering van een eenheidsstatuut tussen arbeiders en bedienden inzake de opzeggingstermijnen en de carenzdag en begeleidende maatregelen bedoelde eerste deel van de opzeggingstermijn, de bij voormeld artikel 59, tweede lid, Arbeidsovereenkomstenwet bepaalde opzeggingstermijn en niet de overeenkomstig artikel 60 Arbeidsovereenkomstenwet bedongen verkorte opzeggingstermijn (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Opzegging - Eénheidsstatuut - Overgangsbepalingen

- Artt. 59, tweede lid, en 60 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- Artt. 67, 68, eerste en tweede lid, en 72 Wet 26 december 2013 betreffende de invoering van een eenheidsstatuut tussen arbeiders en bedienden inzake de opzeggingstermijnen en de carenzdag en begeleidende maatregelen

Le contrat de travail peut encore être résilié, après le 31 décembre 2013, en application d'une clause visée à l'article 60 de la loi du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail, en vigueur à cette date, moyennant le délai de préavis réduit prévu dans cette clause, si le préavis est donné avant que le travailleur compte six mois de service ininterrompu dans l'entreprise; toutefois, si le travailleur est licencié après six mois de service ininterrompu dans l'entreprise, le délai de préavis prévu à l'article 59, alinéa 2, de la loi du 3 juillet 1978 s'applique au calcul de la première partie du délai de préavis visée à l'article 68 de la loi du 26 décembre 2013 concernant l'introduction d'un statut unique entre ouvriers et employés en ce qui concerne les délais de préavis et le jour de carence ainsi que de mesures d'accompagnement et non le délai de préavis réduit stipulé conformément à l'article 60 de la loi du 3 juillet 1978 (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Préavis - Statut unique - Dispositions transitoires

- Art. 59, al. 2 et 60 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

- Art. 67, 68, al. 1er et 2, et 72 L. du 26 décembre 2013

S.20.0031.F

18 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210118.3F.2](#)

AC nr. ...

De volstreckte bevoegdheid die bepaald is naar het onderwerp van de vordering, moet worden beoordeeld op grond van de vordering zoals ze door de eiser in de gedinginleidende akte is gesteld.

BEVOEGDHEID EN AANLEG - Burgerlijke zaken - Bevoegdheid - Volstreckte bevoegdheid (materiële - persoonlijke) - Criterium - Vordering in rechte

- Art. 9 Gerechtelijk Wetboek

RECHTBANKEN - Burgerlijke zaken - Algemeen - Bevoegdheid - Volstreckte bevoegdheid (Materiële. Persoonlijke) - Criterium - Vordering in rechte

- Art. 9 Gerechtelijk Wetboek

La compétence d'attribution déterminée en raison de l'objet de la demande s'apprécie en fonction de la demande telle qu'elle est formulée par le demandeur dans l'acte introductif d'instance.

COMPETENCE ET RESSORT - Matière civile - Compétence - Compétence d'attribution - Critère - Demande en justice

- Art. 9 Code judiciaire

TRIBUNAUX - Matière civile - Généralités - Compétence - Compétence d'attribution - Critère - Demande en justice

- Art. 9 Code judiciaire

S.20.0036.N

4 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211004.3N.1](#)

AC nr. ...

Het OCMW dient dringende medische hulp te verstrekken aan de vreemdeling die illegaal in het Rijk verblijft, indien blijkt dat deze zonder die tussenkomst geen leven kan leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid; bij de beoordeling van de mogelijkheid een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid kunnen de bestaansmiddelen van bepaalde gezins- en familieleden met wie hij samenwoont in aanmerking worden genomen (1). (1) Zie concl. OM.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Vreemdeling - Dringende medische hulp - Menselijke waardigheid - Globalisering van het inkomen

- Artt. 1, eerste lid, 57, § 1, eerste lid, en § 2, 1° Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Art. 5 KB 1 december 2013 betreffende de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek verricht overeenkomstig artikel 9bis van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Art. 9bis Wet 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

Le centre public d'action sociale est tenu d'octroyer une aide médicale urgente à l'étranger séjournant illégalement dans le Royaume s'il s'avère qu'à défaut de cette intervention, celui-ci ne peut mener une vie conforme à la dignité humaine ; s'agissant de l'appréciation de la possibilité de mener une vie conforme à la dignité humaine, les ressources de certains membres du ménage et de la famille avec qui il cohabite peuvent être pris en considération (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Etranger - Aide médicale urgente - Dignité humaine - Globalisation du revenu

- Art. 1er, al. 1er, 57, § 1er, al. 1er, et § 2, 1° Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

- Art. 5 A.R. du 1er décembre 2013

- Art. 9bis L. du 2 avril 1965

Onder samenwoning wordt verstaan het onder hetzelfde dak wonen van personen die hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen; het begrip "samenwonen" houdt een zekere duurzaamheid in (1). (1) Zie concl. OM.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Menselijke waardigheid - Globalisering van het inkomen - Samenwoning

- Artt. 1, eerste lid, 57, § 1, eerste lid, en § 2, 1° Organieke Wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Art. 5 KB 1 december 2013 betreffende de minimumvoorwaarden voor het sociaal onderzoek verricht overeenkomstig artikel 9bis van de wet van 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

- Art. 9bis Wet 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

On entend par cohabitation le fait que des personnes vivent sous le même toit et règlent principalement en commun leurs questions ménagères ; la notion de « cohabitation » implique une certaine durée (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Dignité humaine - Globalisation du revenu - Cohabitation

- Art. 1er, al. 1er, 57, § 1er, al. 1er, et § 2, 1° Loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'aide sociale

- Art. 5 A.R. du 1er décembre 2013

- Art. 9bis L. du 2 avril 1965

S.20.0038.N

12 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210412.3N.2](#)

AC nr. ...

Artikel 58/9, § 1, Werkloosheidsbesluit heeft enkel betrekking op het gevolg dat kan worden gegeven aan een eerste negatieve evaluatie van een volledig werkloze.

WERKLOOSHEID - Algemeen - Actieve beschikbaarheid - Evaluatie

- Artt. 58/1, eerste lid, 58/8, eerste lid, 58/9 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

- Artt. 111/6, § 1, eerste lid, 111/9, eerste lid, 111/10, eerste en tweede zin, 111/12, en 111/16 Besluit van de Vlaamse Regering 5 juni 2009 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding

L'article 58/9, § 1er, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage porte sur une conséquence susceptible d'être donnée à une première évaluation négative d'un chômeur complet.

CHOMAGE - Généralités - Disponibilité active - Evaluation

- art. 58/1, al. 1er, 58/8, al. 1er, 58/9 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

- Art. 111/6, § 1er, al. 1er, 111/9, al. 1er, 111/10, première et deuxième phrase, 111/12, 111/16 et 111/16 Arrêté du Gouvernement flamand du 5 juin 2009 portant organisation de l'emploi et de la formation professionnelle

Met de in artikel 58/9, § 1, tweede lid, Werkloosheidsbesluit bedoelde formele schriftelijke verwittiging wordt niet de in het eerste lid bedoelde verwittiging beoogd, maar wel elke formele verwittiging die aan de werkloze wordt gegeven in het kader van de controle op zijn of haar actieve beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt, zoals onder meer wordt gegeven door middel van het ultieme afsprakenblad dat overeenkomstig artikel 111/12 Besluit Vlaamse regeling arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding wordt opgesteld door de aangestelde bemiddelaar.

L'avertissement écrit formel dont question à l'article 58/9, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage ne vise pas l'avertissement visé au premier alinéa, mais tout avertissement formel notifié au chômeur dans le cadre du contrôle de sa disponibilité active pour le marché de l'emploi, notamment au moyen de la feuille d'accord ultime établie par le médiateur désigné conformément à l'article 111/12 de l'arrêté du gouvernement flamand du 5 juin 2009 portant organisation de l'emploi et de la formation professionnelle.

WERKLOOSHEID - Algemeen - Actieve beschikbaarheid - Formele schriftelijke verwittiging

- Art. 58/9, § 1, tweede lid KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering
- Art. 111/12 Besluit van de Vlaamse Regering 5 juni 2009 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding

CHOMAGE - Généralités - Disponibilité active - Avertissement écrit formel

- art. 58/9, § 1, al. 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage
- Art. 111/12 Arrêté du Gouvernement flamand du 5 juin 2009 portant organisation de l'emploi et de la formation professionnelle

Uit artikel 58/9, § 2, Werkloosheidsbesluit volgt dat om de erin bedoelde sanctie op te leggen, naast de vaststelling dat de volledig werkloze het voorwerp is geweest van een eerdere negatieve evaluatie, niet vereist is dat hem reeds een sanctie werd opgelegd zoals bedoeld bij artikel 58/9, § 1, tweede lid, Werkloosheidsbesluit.

Il suit de article 58/9, § 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage qu'afin d'imposer la sanction qui y est visée, il n'est pas requis, hormis la constatation que le chômeur complet a fait l'objet d'une précédente évaluation négative, qu'une sanction lui ait déjà été infligée au sens de l'article 58/9, § 1er, alinéa 2, de l'arrêté royal du 25 novembre 1991.

WERKLOOSHEID - Recht op uitkering - Actieve beschikbaarheid - Tweede negatieve evaluatie - Sanctie

- Artt. 58/9, § 1, tweede lid, en 58/9, § 2 KB 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering

CHOMAGE - Droit aux allocations de chômage - Disponibilité active - Deuxième évaluation négative - Sanction

- art. 58/9, § 1, al. 2, et 58/9, § 2 A.R. du 25 novembre 1991 portant réglementation du chômage

S.20.0042.N

10 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210510.3N.4](#)

AC nr. ...

De schuldenaar die een door schuldvergelijking geheel of gedeeltelijk tenietgegane schuld betaalt, heeft het recht om de schuldvordering die hij niet in vergelijking gebracht heeft, op zijn wederpartij te verhalen, met dien verstande dat de schuldenaar die van zijn schuldvordering en de schuldvergelijking kennis had of hiervan behoorde kennis te hebben, zich bij het verhalen van zijn schuldvordering niet ten nadele van derden kan beroepen op de zekerheden die aan die vordering verbonden waren.

SCHULDVERGELIJKING - Wettelijke schuldvergelijking - Intreden - Kennis van het intreden - Latere betaling - Zekerheden

- Artt. 1290 en 1299 Oud Burgerlijk Wetboek

Le débiteur qui paie une dette éteinte en tout ou en partie par compensation est en droit d'exercer auprès de son cocontractant la créance dont il n'a pas opposé la compensation, étant entendu que le débiteur qui connaissait ou aurait dû connaître sa créance et la compensation ne peut, pour exercer sa créance, se prévaloir au détriment des tiers des sûretés attachées à cette créance.

COMPENSATION - Compensation légale - Mise en oeuvre - Connaissance de la mise en oeuvre - Paiement ultérieur - Sûretés

- Art. 1290 et 1299 Ancien Code civil

Uit de artikelen 1290 en 1299 Oud Burgerlijk Wetboek volgt dat, indien de schuldenaar na het intreden van rechtswege van de wettelijke schuldvergelijking zijn schuld betaalt zonder zijn eigen schuldvordering hiermee in vergelijking te brengen, de schuldvergelijking wordt geacht niet te hebben plaatsgevonden en de wederzijdse schulden worden geacht niet als gevolg van schuldvergelijking te zijn tenietgegaan.

SCHULDVERGELIJKING - Wettelijke schuldvergelijking - Intreden - Latere betaling

- Artt. 1290 en 1299 Oud Burgerlijk Wetboek

Il résulte des articles que si, après que la compensation légale est intervenue de plein droit, le débiteur paie sa dette sans compenser sa propre créance avec elle, la compensation est réputée ne pas avoir eu lieu et les dettes réciproques sont réputées ne pas avoir été éteintes ensuite de la compensation.

COMPENSATION - Compensation légale - Mise en oeuvre - Paiement ultérieur

- Art. 1290 et 1299 Ancien Code civil

S.20.0043.F

18 januari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210118.3F.4](#)

AC nr. ...

Uit artikel 1675/7, §§ 1, 3 en 6, Gerechtelijk Wetboek en artikel 8 Hypotheekwet volgt niet dat de beslissing van toelaatbaarheid tot de collectieve schuldenregeling de ontbinding van rechtswege van de met de schuldenaar gesloten kredietovereenkomst tot gevolg heeft.

COLLECTIEVE SCHULDENREGLING - Kredietovereenkomst - Beslissing tot toelaatbaarheid

- Art. 1675/7, §§ 1, 3 en 6 Gerechtelijk Wetboek

Il ne suit pas de l'article 1675/7, § 1er, 3 et 6, du Code judiciaire et de l'article 8 de la loi du 16 décembre 1851 que la décision d'admissibilité au règlement collectif de dettes entraîne la résolution de plein droit du contrat de crédit conclu avec le débiteur.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Contrat de crédit - Décision d'admissibilité

- Art. 1675/7, §§ 1er, 3 et 6 Code judiciaire

S.20.0049.N

4 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211004.3N.2](#)

AC nr. ...

Het volstaat dat het statutaire personeelslid zijn ziektekredietdagen heeft opgebruikt opdat het, bij verdere afwezigheid wegens ziekte of invaliditeit, in disponibiteit kan worden gesteld; daartoe is geenszins vereist dat dit statutaire personeelslid definitief arbeidsongeschikt is voor de functie waarin het is aangesteld (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Artt. 239, eerste lid, 242, § 1, 256, § 1, en 257, § 1, Vlaams Rechtspositiebesluit Gemeentepersoneel, zoals goedgekeurd in de gemeenteraad van 16 december 2008.

ARBEID - Arbeidsbescherming - Wet Welzijn Werknemers - Statutair ambtenaar - Ziekte - Disponibiliteit

- Artt. 184, 187, § 1, 196, § 1, en 197, § 1 Besluit van de Vlaamse Regering 7 december 2007 houdende de minimale voorwaarden voor de personeelsformatie, de rechtspositieregeling en het mandaatsstelsel van het gemeentepersoneel en het provinciepersoneel en houdende

Il suffit que le membre du personnel statutaire ait épuisé ses jours de crédit maladie pour qu'il puisse être mis en disponibilité en cas de prolongation de son absence pour cause de maladie ou d'invalidité ; il n'est nullement requis à cette fin que ce membre du personnel statutaire soit définitivement inapte au travail pour la fonction à laquelle il est affecté (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) A. Gouv. fl. du 7 décembre 2007, art. 239, al. 1er, 242, § 1er, 256, § 1er, et 257, § 1er, approuvé par le Règl. comm. de la ville de Gand du 16 décembre 2008

TRAVAIL - Protection du travail - Loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail - Agent statutaire - Maladie - Disponibilité

- Art. 184, 187, § 1er, 196, § 1er, et 197, § 1er Arrêté du Gouvernement flamand 7 décembre 2007 portant les conditions minimales pour le cadre organique, le statut et le régime de mandats du personnel communal et du personnel provincial, et portant quelques dispositions relatives au statut

enkele bepalingen betreffende de r

du secrétair

Voor de in disponibiliteitstelling is niet vereist dat de aanstellende overheid een reïntegratietraject "van een werknemer die het overeengekomen werk tijdelijk of definitief niet kan uitoefenen" heeft gevolgd (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEID - Arbeidsbescherming - Wet Welzijn Werknemers - Statutair ambtenaar - Ziekte - Disponibiliteit - Reïntegratietraject - Toepassingsvoorwaarden

- Afdeling 6/1 KB 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers

Pour la mise en disponibilité, il n'est pas requis que l'autorité de désignation ait suivi un trajet de réintégration « d'un travailleur qui ne peut effectuer le travail convenu temporairement ou définitivement » (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

TRAVAIL - Protection du travail - Loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail - Agent statutaire - Maladie - Disponibilité - Trajet de réintégration - Conditions d'application

- Section 6/1 A.R. du 28 mai 2003

S.20.0050.N

12 april 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210412.3N.6](#)

AC nr. ...

In geval van een ontslag om dringende redenen dat niet door de arbeidsrechtbank of het arbeidshof is aanvaard, is de in artikel 10 van de wet van 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs bedoelde vergoeding verschuldigd indien de rechter vaststelt, ofwel, dat de redenen die de werkgever aanvoert voor het ontslag niet vreemd zijn aan de onafhankelijkheid van de preventieadviseur ofwel, indien als reden voor het ontslag de onbekwaamheid wordt aangevoerd van de preventieadviseur om zijn taken als preventieadviseur uit te oefenen, de werkgever die onbekwaamheid niet bewijst (1). (1) Zie concl. OM.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Einde - Ontslag om dringende redenen - Preventieadviseur - Beschermingsvergoeding

- Artt. 3, 4, 10, eerste lid en 11 Wet 20 december 2002 betreffende de bescherming van de preventieadviseurs

Lorsque le tribunal du travail ou la cour du travail a refusé d'admettre un licenciement pour motif grave, l'indemnité visée à l'article 10 de la loi du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention est due si le juge constate, soit que les motifs invoqués par l'employeur ne sont pas étrangers à l'indépendance du conseiller en prévention, soit, lorsque le motif invoqué pour le licenciement du conseiller en prévention est l'incompétence à exercer les missions, lorsque l'employeur ne prouve pas cette incompétence (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONTRAT DE TRAVAIL - Fin - Motif grave - Conseiller en prévention - Indemnité de protection

- Art. 3, 4, 10, al. 1er et 11 L. du 20 décembre 2002 portant protection des conseillers en prévention

S.20.0051.N

4 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211004.3N.4](#)

AC nr. ...

Onder sluiting wordt verstaan, de definitieve stopzetting van de hoofdactiviteit van de onderneming of van een afdeling ervan (1). (1) Zie concl. OM.

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermd werknemers - Ontslag om technische of economische redenen - Sluiting van afdeling

- Art. 1, § 2, 6° Wet 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraden en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor

On entend par fermeture la cessation définitive de l'activité principale de l'entreprise ou d'une division de celle-ci (1). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC.

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Licenciement pour des raisons d'ordre technique ou économique - Fermeture d'une division

- Art. 1er, § 2, 6° L. du 19 mars 1991

S.20.0060.N

6 september 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210906.3N.2](#)

AC nr. ...

De enkele omstandigheid dat de partij die het hoger beroep instelde uitvoering heeft gegeven aan de bij voorraad uitvoerbare beslissing van de eerste rechter, heeft niet tot gevolg dat die partij geen belang heeft bij het hoger beroep dat zij instelde, noch dat haar hoger beroep zonder voorwerp wordt.

HOGER BEROEP - Burgerlijke zaken (handelszaken en sociale zaken inbegrepen) - Beslissingen en partijen - Vrijwillige uitvoering beroepen vonnis

- Artt. 17, eerste lid, 18, 23 en 1060, eerste lid Gerechtelijk Wetboek

La seule circonstance que la partie qui a interjeté appel a exécuté la décision exécutoire par provision du premier juge n'entraîne ni que cette partie n'ait plus d'intérêt à l'appel qu'elle a interjeté, ni que son appel soit sans objet.

APPEL - Matière civile (y compris les matières commerciale et sociale) - Décisions et parties - Exécution volontaire du jugement dont appel

- Art. 17, al. 1er, 18, 23 et 1060, al. 1er Code judiciaire

S.20.0063.F

15 februari 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210215.3F.7](#)

AC nr. ...

De omstandigheid dat de betrokkene werd ingeschreven in het bevolkingsregister van een gemeente omdat hij daar zijn hoofdverblijfplaats had vanwege zijn opnemings in een instelling beoogd in artikel 2, §§ 1 en 3, van de wet van 2 april 1965, en daarna achtereenvolgens en zonder onderbreking werd opgenomen door verscheidene van die instellingen gelegen in andere gemeenten, sluit de tenlasteneming van de steun door het centrum van de gemeente waarin de betrokkene bij zijn eerste opnemings is ingeschreven, niet uit (1). (1) Zie concl. OM op datum in Pas. 2021, nr. 117.

MAATSCHAPPELIJK WELZIJN (OPENBARE CENTRA VOOR) - Territoriale bevoegdheid - Tenlasteneming van de steun - Instelling bedoeld in artikel 2, § 1, 1° van de wet van 2 april 1965 - Opnemings van de betrokkene - Inschrijving in het bevolkingsregister van de gemeente waar de instelling is gelegen - Bevoegdheid van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van die gemeente - Opeenvolgende en ononderbroken opnemings door andere instellingen gelegen in andere gemeenten - Inschrijvingen in de bevolkingsregisters van die gemeenten

- Artt. 1, 1°, 2, § 1, 1° en 3° Wet 2 april 1965 betreffende het ten laste nemen van de steun verleend door de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

La circonstance que l'intéressé a été inscrit au registre de la population d'une commune parce qu'il y avait sa résidence principale en raison de son admission dans un établissement visé à l'article 2, §§ 1er et 3, de la loi du 2 avril 1965, et qu'il a ensuite été admis successivement et sans interruption par plusieurs de ces établissements situés dans d'autres communes, ne fait pas obstacle à la prise en charge des secours par le centre de la commune où l'intéressé a été inscrit après sa première admission (1). (1) Voir les concl. du MP.

AIDE SOCIALE (CENTRES PUBLICS D') - Compétence territoriale - Prise en charge des secours - Etablissement visé par l'article 2, § 1er, 1° de la loi du 2 avril 1965 - Admission de l'intéressé - Inscription au registre de la population de la commune où est situé l'établissement - Compétence du centre public d'aide sociale de cette commune - Admissions successives et sans interruption par d'autres établissements situés dans d'autres communes - Inscriptions au registre de la population de ces communes

- Art. 1er, 1°, 2, § 1er, 1° et 3° L. du 2 avril 1965

- Art. 1, § 1 Wet 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen

- Art. 1er, § 1er L. du 19 juillet 1991

S.20.0065.N

18 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211018.3N.6](#)

AC nr. ...

Uit artikel 1675/2 Gerechtelijk Wetboek en zijn wetsgeschiedenis volgt dat de termijn van vijf jaar om een nieuw verzoek in te dienen die ingeval van herroeping aan de schuldenaar wordt opgelegd, een wachttermijn is waarbinnen de schuldenaar geen ontvankelijk verzoek tot het verkrijgen van een collectieve schuldenregeling kan indienen; deze termijn kan door de rechter dan ook niet worden verlengd of verkort.

COLLECTIEVE SCHULDENREGELING - Herroeping - Nieuw verzoek - Termijn - Aard - Wachttermijn

- Art. 1675/2 Gerechtelijk Wetboek

Il résulte de l'article 1675/2 du Code judiciaire et de sa genèse que le délai de cinq ans pour l'introduction d'une nouvelle demande imposé au débiteur en cas de révocation est un délai d'attente pendant lequel le débiteur ne peut pas déposer une demande recevable de règlement collectif de dettes; ce délai ne peut dès lors être prolongé ou abrégé par le juge.

REGLEMENT COLLECTIF DE DETTES - Révocation - Nouvelle requête - Délai - Nature - Délai d'attente

- Art. 1675/2 Code judiciaire

S.20.0066.F

17 mei 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20210517.3F.2](#)

AC nr. ...

Die overeenkomst kan niet tegen de verzekeringsinstelling worden aangevoerd zonder haar instemming en de beslissing van het centrum die de overeenkomst uitvoert, heeft evenmin gevolg voor de verzekeringsinstelling (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 354.

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Schadeloosstelling - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid - Renteveroorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer - Verzekeringsinstelling - Tegenstelbaarheid

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

Cette convention est inopposable à l'organisme assureur sans l'accord de ce dernier et la décision du centre qui la met en œuvre est, de même, sans effet à l'égard de l'organisme assureur (1). (1) Voir les concl. du MP.

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime - Organisme assureur - Opposabilité

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Schadeloosstelling - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid - Rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer - Verzekeringsinstelling - Tegenstelbaarheid

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Arbeidsongeval - Overheidspersoneel - Schadeloosstelling - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid -

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime - Organisme assureur - Opposabilité

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Généralités - Accident du travail - Secteur public - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime - Organisme assureur - Opposabilité

Rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer - Verzekeringsinstelling - Tegenstelbaarheid

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk
- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Arbeidsongeval - Overheidspersoneel - Schadeloosstelling - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid - Rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer - Verzekeringsinstelling - Tegenstelbaarheid

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Généralités - Accident du travail - Secteur public - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime - Organisme assureur - Opposabilité

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

Het akkoord van het slachtoffer over het rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn dat hem op het tijdstip van het ongeval in dienst had, vormt een overeenkomst tussen de schuldenaar van de schadeloosstelling en de rechthebbende op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen in de zin van artikel 136, § 2, vijfde lid, ZIV-wet, zelfs als het centrum gedeeltelijk gebonden is door de beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid en, in geval van een dergelijk akkoord, het rentevoorstel is opgenomen in een beslissing van het centrum die aan het slachtoffer is meegedeeld (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 354.

L'accord de la victime sur la proposition de rente du centre public d'action sociale qui l'occupait au moment de l'accident forme une convention entre ce débiteur de la réparation et le bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé et indemnités, au sens de l'article 136, § 2, alinéa 5, de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994, même si la volonté du centre est partiellement liée par la décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente et si, dans ce cas d'accord, la proposition de rente est reprise dans une décision du centre notifiée à la victime (1). (1) Voir les concl. du MP.

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Schadevergoeding - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid - Rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

ARBEIDSONGEVAL - Overheidspersoneel - Bijzondere regels - Schadevergoeding - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid - Rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Arbeidsongeval - Overheidssector - Schadevergoeding - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid - Rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

ACCIDENT DU TRAVAIL - Secteur public. règles particulières - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

ASSURANCE MALADIEINVALIDITE - Généralités - Accident du travail - Secteur public - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994

- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
 - Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
 - Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
 - Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk
 - Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk
- ZIEKTE- EN INVALIDITEITSVERZEKERING - Algemeen - Arbeidsongeval - Overheidssector - Schadevergoeding - Rechthebbend slachtoffer op de prestaties van de verzekering voor geneeskundige verzorging - Beslissing van de medische dienst over de graad van blijvende arbeidsongeschiktheid - Rentevoorstel van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn - Akkoord van het slachtoffer*
- Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
 - Art. 136, § 2, vijfde lid Gecoördineerde wet 14 juli 1994 betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen
 - Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
 - Artt. 1, eerste lid, 9°, 3, eerste lid, 1°, b), et 16, tweede lid Wet van 3 juli 1967 betreffende (de preventie van of) de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector
 - Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public
- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public
- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970
- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

ASSURANCE MALADIE/INVALIDITE - Généralités - Accident du travail - Secteur public - Réparation - Victime bénéficiaire des prestations de l'assurance soins de santé - Décision du service médical sur le pourcentage d'incapacité permanente - Proposition de rente du centre public d'action sociale - Accord de la victime

- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
- Art. 136, § 2, al. 5 Loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités coordonnée le 14 juillet 1994
- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public
- Art. 1er, al. 1er, 9°, 3, al. 1er, 1°, b), et 16, al. 2 L. du 3 juillet 1967 sur (la prévention ou) la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public
- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

- Artt. 1, eerste lid, 1°, 4, 1), 8, eerste lid, 9, § 1 et 3, eerste lid en 2, 10 en 26, § 1 KB 13 juli 1970 betreffende de schadevergoeding, ten gunste van sommige personeelsleden van overheidsdiensten of overheidsinstellingen van de lokale sector, voor arbeidsongevallen en voor ongevallen op de weg naar en van het werk

- Art. 1er, al. 1er, 1°, 4, 1), 8, al. 1er, 9, § 1er et 3, al. 1er et 2, 10 et 26, § 1er A.R. du 13 juillet 1970

S.20.0092.F

15 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211115.3F.1](#)

AC nr. ...

Artikel 2 van de richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 moet aldus worden uitgelegd dat het de lidstaten niet verplicht om de vergoeding voor periodes van thuiswachtdienst vast te stellen naargelang die periodes voorafgaandelijk zijn aangemerkt als "arbeidstijd" dan wel als "rusttijd" (1). (1) Zie concl. OM in Pas 2021, nr. 721.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 - Periodes van thuiswachtdienst - Vergoeding

- Art. 2 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

EUROPESE UNIE - Verdragsbepalingen - Algemeen - Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 - Periodes van thuiswachtdienst - Vergoeding

- Art. 2 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

L'article 2 de la directive 2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 doit être interprété en ce sens qu'il n'impose pas aux États membres de déterminer la rémunération des périodes de garde qu'un travailleur passe à domicile en fonction de la qualification préalable de ces périodes en tant que « temps de travail » ou « période de repos » (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Directive 2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 - Périodes de garde à domicile - Rémunération

- Art. 2 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

UNION EUROPEENNE - Droit matériel - Généralités - Directive 2003/88/CE du Parlement et du Conseil du 4 novembre 2003 - Périodes de garde à domicile - Rémunération

- Art. 2 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

De artikelen 39 en 40 van het organiek reglement dat van toepassing is op het brandweerpersoneel van de Stad Nijvel voorzien in een verschillende vergoeding voor verschillende categorieën van prestaties van de brandweervrijwilligers, die worden aangeduid als prestaties, interventie, oefening, theorie, wachtdienst in de kazerne, administratieve prestaties, preventieopdrachten, prestaties in geval van oproep of thuiswachtdiensten wanneer het om de officieren en de adjudant gaat; ze regelen het loon niet dat voor elke periode wordt betaald die voor de brandweervrijwilligers arbeidstijd vormt; aangezien die bepalingen niet de vergoeding bepalen van de als arbeidstijd geldende thuiswachtdiensten van vrijwillige brandweerlieden die geen officier of adjudant zijn, volgt hieruit niet dat die thuiswachtdiensten overeenkomstig de artikelen 39, 1°, en 40, punt 1, van het organiek reglement worden vergoed (1). (1) Zie concl. OM in Pas. 2021, nr. 721.

ARBEID - Arbeidstijden en rusttijden - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilligers - Officieren en adjudant - Opsomming van de verschillende categorieën van prestaties - Vaststelling van een verschillende vergoeding - Vrijwillige brandweerlieden die geen officier of adjudant zijn - Periodes van thuiswachtdienst - Geen vaststelling van de vergoeding - Gemeente

- Art. 2 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

GEMEENTE - Werk - Arbeidstijden en rusttijden - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilligers - Officieren en adjudant - Opsomming van de verschillende categorieën van prestaties - Vaststelling van een verschillende vergoeding - Vrijwillige brandweerlieden die geen officier of adjudant zijn - Periodes van thuiswachtdienst - Geen vaststelling van de vergoeding

- Art. 2 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

GEMEENTE - Inrichting van de Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilligers - Officieren en adjudant - Opsomming van de verschillende categorieën van prestaties - Vaststelling van een verschillende vergoeding - Vrijwillige brandweerlieden die geen officier of adjudant zijn - Periodes van thuiswachtdienst - Geen vaststelling van de vergoeding

- Art. 2 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

LOON - Recht op loon - Gemeente - Inrichting van de

Les articles 39 et 40 du règlement organique applicable au personnel du service incendie de la Ville de Nivelles prévoient une rémunération différente pour différentes catégories de prestations des pompiers volontaires, désignées comme prestations, intervention, exercice, théorie, garde au casernement, prestations administratives, prestations de missions de prévention, prestations en cas de rappel ou gardes à domicile lorsqu'il s'agit des officiers et de l'adjudant; elles ne règlent pas la rémunération de toute période constituant du temps de travail des pompiers volontaires; il ne s'ensuit pas que, dès lors que ces dispositions ne précisent pas la rémunération des périodes de garde à domicile des pompiers volontaires qui ne sont ni officiers ni adjudant, constituant du temps de travail, ces périodes sont rémunérées conformément aux articles 39, 1°, et 40, point 1, du règlement organique (1). (1) Voir les concl. du MP.

TRAVAIL - Durée du travail et repos - Organisation des services communaux d'incendie - Pompiers volontaires - Officiers et adjudant - Énumération de différentes catégories de prestations - Fixation d'une rémunération différente - Pompiers volontaires qui ne sont ni officiers ni adjudant - Période de garde à domicile - Pas de fixation de la rémunération - Commune

- Art. 2 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

COMMUNE - Travail - Durée du travail et du repos - Organisation des services communaux d'incendie - Pompiers volontaires - Officiers et adjudant - Énumération de différentes catégories de prestations - Fixation d'une rémunération différente - Pompiers volontaires qui ne sont ni officiers ni adjudant - Période de garde à domicile - Pas de fixation de la rémunération

- Art. 2 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

COMMUNE - Organisation des services communaux d'incendie - Pompiers volontaires - Officiers et adjudant - Énumération de différentes catégories de prestations - Fixation d'une rémunération différente - Pompiers volontaires qui ne sont ni officiers ni adjudant - Période de garde à domicile - Pas de fixation de la rémunération

- Art. 2 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

REMUNERATION - Droit à la rémunération - Commune -

Gemeentelijke brandweerdiensten - Brandweervrijwilligers - Officiëren en adjudant - Opsomming van de verschillende categorieën van prestaties - Vaststelling van een verschillende vergoeding - Vrijwillige brandweerlieden die geen officier of adjudant zijn - Periodes van thuiswachtdienst - Geen vaststelling van de vergoeding

- Art. 2 Richtlijn 2003/88/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003

Organisation des services communaux d'incendie - Pompiers volontaires - Officiers et adjudant - Enumération de différentes catégories de prestations - Fixation d'une rémunération différente - Pompiers volontaires qui ne sont ni officiers ni adjudant - Période de garde à domicile - Pas de fixation de la rémunération

- Art. 2 Directive 2003/88/CE du Parlement européen et du Conseil du 4 novembre 2003

S.21.0002.N

8 november 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211108.3N.7](#)

AC nr. ...

De bepalingen in de sociale wetten die de wettelijke verplichtingen van de werkgevers omschrijven zijn geen strafbepalingen, zodat de strafrechter aan die bepalingen en de begrippen die ze bevatten geen eigen betekenis kan geven, maar voor de interpretatie ervan integendeel toepassing moet maken van sociaalrechtelijke bepalingen en artikel 16, eerste lid, Voorafgaande Titel Wetboek van Strafvordering.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Autonomie van het strafrecht - Sociaal strafrecht - Sociaalrechtelijke verplichtingen - Bepaling

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Autonomie van het strafrecht - Sociaal strafrecht - Sociaalrechtelijke verplichtingen - Bepaling

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Om te bepalen of een inbreuk werd gepleegd op een sociaalrechtelijke verplichting die het bestaan van een arbeidsovereenkomst en de hoedanigheid van werknemer vereist, moet de rechter het bewijs van het bestaan van die overeenkomst beoordelen overeenkomstig de regels van het sociaal recht.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Autonomie van het strafrecht - Sociaal strafrecht - Sociaalrechtelijke verplichtingen - Inbreuk - Bepaling

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

Les dispositions contenues dans les lois sociales qui définissent les obligations légales des employeurs ne sont pas des dispositions pénales, de sorte que le juge répressif ne peut donner une signification propre à ces dispositions et aux notions qu'elles renferment mais doit, au contraire, les interpréter en appliquant les dispositions de droit social ainsi que l'article 16, alinéa 1er, du titre préliminaire du Code de procédure pénale.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Autonomie du droit pénal - Droit pénal social - Obligations du droit social - Détermination

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Autonomie du droit pénal - Droit pénal social - Obligations du droit social - Détermination

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Afin de déterminer s'il y a eu infraction à une obligation du droit social qui requiert l'existence d'un contrat de travail et la qualité de travailleur, le juge doit apprécier la preuve de l'existence de ce contrat conformément aux règles du droit social.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Autonomie du droit pénal - Droit pénal social - Obligations du droit social - Infraction - Détermination

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Autonomie van het strafrecht - Sociaal strafrecht - Sociaalrechtelijke verplichtingen - Inbreuk - Bepaling

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 16, eerste lid Voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Autonomie du droit pénal - Droit pénal social - Obligations du droit social - Infraction - Détermination

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

- Art. 16, al. 1er L. du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du code de procédure pénale

Om vast te stellen dat een natuurlijke persoon, lasthebber van een rechtspersoon, de werkgever is van een ander persoon, is niet vereist dat het arrest ook uitdrukkelijk vaststelt dat een formele tewerkstelling van diezelfde arbeidskracht door de rechtspersoon niet met de realiteit overeenstemt en dus geveinsd is; de rechter moet enkel vaststellen dat er in werkelijkheid een arbeidsovereenkomst bestaat tussen die natuurlijke persoon en de bedoelde werknemer.

ARBEIDSOVEREENKOMST - Begrip - Bestaansvereisten - Vorm - Algemeen - Rechtspersoon - Veinzing - Natuurlijke persoon - Werkgever - Toepassing

- Artt. 2 en 3 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- Artt. 2 en 3 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

ARBEIDSOVEREENKOMST - Begrip - Bestaansvereisten - Vorm - Algemeen - Rechtspersoon - Veinzing - Natuurlijke persoon - Werkgever - Toepassing

- Artt. 2 en 3 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

- Artt. 2 en 3 Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten

Pour constater qu'une personne physique, mandataire d'une personne morale, est l'employeur d'une autre personne, il n'est pas requis que l'arrêt constate également de manière expresse qu'une occupation formelle de ce même travailleur par la personne morale ne correspond pas à la réalité et est donc simulée ; l'employeur doit uniquement constater qu'il existe en réalité un contrat de travail unissant cette personne physique au travailleur visé.

CONTRAT DE TRAVAIL - Notion. éléments constitutifs. forme - Généralités - Personne morale - Simulation - Personne physique - Employeur - Application

- Art. 2 et 3 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

- Art. 2 et 3 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

CONTRAT DE TRAVAIL - Notion. éléments constitutifs. forme - Généralités - Personne morale - Simulation - Personne physique - Employeur - Application

- Art. 2 et 3 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

- Art. 2 et 3 L. du 3 juillet 1978 relative aux contrats de travail

Op grond van de autonomie van het strafrecht mag de strafrechter bij de interpretatie en toepassing van strafbepalingen aan begrippen uit andere rechtstakken weliswaar een betekenis geven die afwijkt van de betekenis die geldt in de rechtstak waaruit het begrip afkomstig is; bepalingen uit de sociale wetten of uit het sociaal strafrecht die bepalen wat strafbaar is en wie strafbaar is, zijn strafbepalingen (1). (1) Zie Cass. 4 september 2018, AR P.17.1273.N, AC 2018, nr. 440.

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Autonomie van het strafrecht - Sociaal strafrecht - Dader - Bepaling

Eu égard à l'autonomie du droit pénal, le juge répressif peut, dans son interprétation de dispositions pénales et leur application, donner à des notions issues d'autres branches du droit un sens qui s'écarte de celui retenu dans la branche du droit dont la notion est issue; des dispositions tirées des lois sociales ou du droit pénal social qui déterminent ce qui est punissable et qui est punissable sont des dispositions pénales (1). (1) Voir Cass. 4 septembre 2018, RG P.17.1273.N, Pas. 2018, n° 440.

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Autonomie du droit pénal - Droit pénal social - Auteur - Détermination

MISDRIJF - Algemeen - Begrip - Materieel en moreel bestanddeel - Eenheid van opzet - Autonomie van het strafrecht - Sociaal strafrecht - Dader - Bepaling

INFRACTION - Généralités. notion. element matériel. element moral. unite d'intention - Autonomie du droit pénal - Droit pénal social - Auteur - Détermination

S.21.0008.N

20 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211220.3N.11](#)

AC nr. ...

De ontvankelijkheid van de aanvraag voor een machtiging tot verblijf, op grond van artikel 9ter, § 1, eerste lid, Vreemdelingenwet, wordt beoordeeld door de gemachtigde van de minister en de aanvraag zal bijgevolg slechts ontvankelijk zijn nadat de gemachtigde van de minister daartoe heeft beslist (1). (1) Zie concl. OM.

VREEMDELINGEN - Vreemdelingenwet - Artikel 9ter, § 3 - Machtiging tot verblijf - Ontvankelijkheid - Beslissing

- Art. 9ter, § 1, eerste lid, § 3 Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen
- Art. 7, tweede lid KB 17 mei 2007 tot vaststelling van de uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 september 2006 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

La recevabilité de la demande d'une autorisation de séjour, sur la base de l'article 9ter, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers est appréciée par le délégué du ministre et, par conséquent, la demande ne sera recevable qu'après que le délégué du ministre en aura décidé ainsi (1). (1) Voir les concl. du MP, publiées à leur date dans AC.

ETRANGERS - Loi du 15 décembre 1980 - Article 9ter, § 3 - Autorisation de séjour - Recevabilité - Décision

- Art. 9ter, § 1er, al. 1er, § 3 L. du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers
- Art. 7, al. 2 A.R. du 17 mai 2007

S.21.0009.N

4 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211004.3N.5](#)

AC nr. ...

Wanneer een werkgever vóór het verstrijken van de in artikel 4, § 1, Wet Ontslagregeling Personeelsafgevaardigden bedoelde termijn van drie werkdagen zijn zaak bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank aanhangig maakt door middel van het bij artikel 4, § 2, bedoelde verzoekschrift en dit verzoekschrift op grond van artikel 40, eerste lid, Taalwet Gerechtszaken nietig wordt verklaard, heeft dit nietig verzoekschrift de bedoelde termijn gestuit, zodat de betrokken werkgever beschikt over een nieuwe termijn, die overeenstemt met de oorspronkelijke termijn waarover hij beschikte, om zijn zaak met naleving van de Taalwet Gerechtszaken bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank aanhangig te maken (1) (2). (1) Zie concl. OM. (2) Het Hof komt hiermee terug op zijn eerdere rechtspraak van 21 november 1994 (Cass. 21 november 1994, AR S.94.0054, AC 1994, nr. 503).

ONDERNEMINGSRAAD EN VEILIGHEIDSCOMITE - Beschermde werknemers - Ontslag om dringende redenen - Verzoekschrift - Taalgebruik - Schending

- Artt. 4, § 1, en 40, eerste en tweede lid Wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken

Lorsqu'un employeur saisit, avant l'expiration du délai de trois jours ouvrables visé à l'article 4, § 1er, de la loi du 19 mars 1991 portant un régime de licenciement particulier pour les délégués du personnel aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ainsi que pour les candidats délégués du personnel, le président du tribunal du travail au moyen de la requête visée à l'article 4, § 2, et que cette requête est déclarée nulle sur la base de l'article 40, alinéa 1er, de la loi du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire, cette requête nulle a interrompu le délai visé, de sorte que l'employeur concerné dispose d'un nouveau délai, correspondant au délai initial imparti, pour saisir le président du tribunal du travail dans le respect de la loi du 15 juin 1935 (1) (2). (1) Voir les concl. du MP publiées à leur date dans AC. (2) Ce faisant, la Cour revient sur sa jurisprudence antérieure du 21 novembre 1994 (Cass. 21 novembre 1994, RG. S.94.0054.N, Pas. 1994, n° 503).

CONSEIL D'ENTREPRISE ET COMITE DE SECURITE ET D'HY - Travailleurs protégés - Licenciement pour motif grave - Requête - Emploi des langues - Violation

- Art. 4, § 1, et 40, al. 1er et 2 L. du 15 juin 1935 concernant l'emploi des langues en matière judiciaire

S.21.0013.N

18 oktober 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211018.3N.4](#)

AC nr. ...

Ingeval van een indienstneming door een onderneming die is ontstaan uit een splitsing van een vennootschap dient het bestaan van eenzelfde technische bedrijfseenheid tussen de afgesplitste ondernemingen in de regel te worden onderzocht volgens de toestand van de entiteiten zoals die na de splitsing bestaat.

SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Werkgevers - Technische bedrijfseenheid - Vennootschap - Splitsing

- Art. 344 Programmawet (I) 24 december 2002

En cas d'engagement par une entreprise issue de la scission d'une société, l'existence d'une même unité technique d'exploitation entre les sociétés scindées doit généralement être examinée en fonction de la situation des entités telle qu'elle existe après la scission.

SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Employeurs - Unité technique d'exploitation - Société - Scission

- Art. 344 L.-programme (I) du 24 décembre 2002

Of twee entiteiten eenzelfde technische bedrijfseenheid vormen dient te worden onderzocht op het ogenblik dat de werknemer voor wie een werkgever de doelgroepvermindering aanvraagt in dienst wordt genomen door die werkgever.

La question de savoir si deux entités constituent une même unité technique d'exploitation doit être examinée au moment où le travailleur pour lequel un employeur demande la réduction groupe-cible est engagé par cet employeur.

*SOCIALE ZEKERHEID - Werknemers - Werkgevers - Technische
bedrijfseenheid - Vennootschap - Splitsing -
Doelgroepvermindering - Tijdstip*

- Art. 344 Programmawet (I) 24 december 2002

*SECURITE SOCIALE - Travailleurs salariés - Employeurs - Unité
technique d'exploitation - Société - Scission - Réduction groupe-
cible - Moment*

- Art. 344 L.-programme (I) du 24 décembre 2002

S.21.0041.N

20 december 2021

[ECLI:BE:CASS:2021:ARR.20211220.3N.10](#)

AC nr. ...

Een niet door Fedris bekrachtigde overeenkomst geldt niet als wet tussen partijen, heeft geen bindende kracht en alle eenzijdige engagementen of akkoorden die aan de bekrachtiging voorafgaan, steeds kunnen worden betwist (1). (1) Zie Cass. 4 februari 1943, AC 1941-1944, 34.

*ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Algemeen - Fedris -
Overeenkomst - Weigering bekrachtiging - Bindende kracht
bepalingen*

- Art. 1134 Oud Burgerlijk Wetboek

- Art. 65, eerste, tweede, zesde en achtste lid
Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

Un accord non entériné par Fedris n'a pas de valeur de loi entre parties, n'a pas force obligatoire et tous les engagements unilatéraux ou les accords antérieurs à l'entérinement peuvent toujours être contestés (1). (1) Voir Cass. 4 février 1943, Bull. et Pas. 1943, I, 51.

*ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Généralités - Fedris - Accord -
Refus d'entériner - Force obligatoire des dispositions*

- Art. 1134 Ancien Code civil

- Art. 65, al. 1er, 2, 6 et 8 L. du 10 avril 1971 sur les accidents
du travail

Indien Fedris de bekrachtiging weigert van een overeenkomst tussen de arbeidsongevallenverzekeraar en het slachtoffer van een arbeidsongeval, heeft de bedoelde overeenkomst geen uitwerking en zal de meest gerede partij het geschil met betrekking tot de regeling van de gevolgen van het arbeidsongeval voorleggen aan de arbeidsrechtbank; de arbeidsrechtbank is daarbij niet gebonden aan het akkoord tussen de partijen opgenomen in die overeenkomst; tot de bekrachtiging van de bedoelde overeenkomst is het slechts te aanzien als een ontwerp van overeenkomst (1). (1) Zie Cass. 4 februari 1943, AC 1941-1944, 34.

*ARBEIDSONGEVAL - Vergoeding - Algemeen - Fedris -
Overeenkomst - Weigering bekrachtiging*

- Art. 65, eerste, tweede, zesde en achtste lid
Arbeidsongevallenwet van 10 april 1971

Si Fedris refuse d'entériner un accord entre l'assureur contre les accidents du travail et la victime d'un accident du travail, ledit accord est sans effet et la partie la plus diligente doit soumettre au tribunal du travail le litige relatif au règlement des conséquences de l'accident du travail; à cet égard, le tribunal du travail n'est pas lié par l'accord entre les parties contenu dans cet accord; tant que l'accord visé n'est pas entériné, il ne peut être considéré que comme un projet d'accord (1). (1) Voir Cass. 4 février 1943, Bull. et Pas. 1943, I, 51.

*ACCIDENT DU TRAVAIL - Réparation - Généralités - Fedris - Accord -
Refus d'entériner*

- Art. 65, al. 1er, 2, 6 et 8 L. du 10 avril 1971 sur les accidents
du travail